UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Questiones spiritualis [con]uiuij delicias preferentes, super euangelijs tam de te[m]pore [quam] de sanctis

Johannes <de Turrecremata>

Lyon, 18. Jan. 1509

urn:nbn:de:hbz:466:1-70506

Visual Library

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[illegible] xpi [illegible]
[illegible] singli cel
[illegible]. est hui
[illegible] et pri gat
re uob det pater in
[illegible] fili [illegible]
it pri cu filio [illegible]
gla cu sp pacto
ta sela. amen.
re ses q meruit ih
ta assequi gtum
re immolando
triumphando e
rt. glam cui pce
[illegible] ut assequ meri
tor uenia. alla.
georgius cu eet t
pe daciam impa

tors. Quadam aut die pe
pit imperator ut qcunq; in
uenirentur xpiani penis
afficerentur diuersis tandem ig
ne cremaret. Hec audi
ens georgius arripuit ar
gentum [illegible] q habe
re potuit pauperib' erogau
it. Veniens ad impera
torem dixit ei. Iniuriam fac
dico t ego sum xpianus. Ydo
la uana contempno.
Iam stylpe claruit be
ati georgi. Tonna igne
florruit puer egregius alla.
Hic sancte refulserunt
tot abundantia. alla
Vnde daciam constat

Th. 6021

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

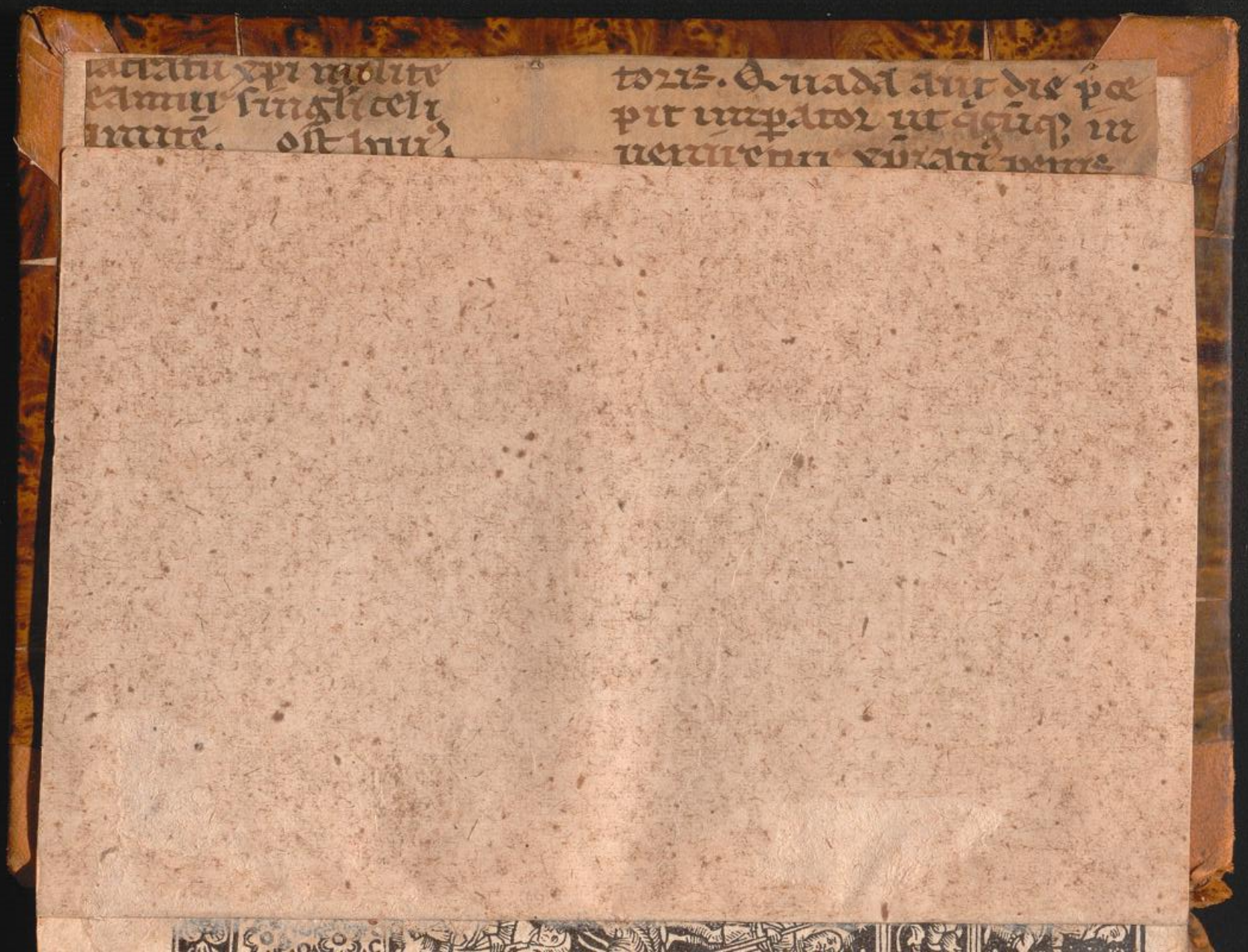

Lectiones spirituales animi delicias preferentes. super euangelijs tam de tẽpore q̃ de sanctis. edite a domino iohanne de turre cremata. et nuper suis in originalibus locis doctrine sancti thome fideliter annotate. Anno salutis Quingentesimo octauo.

o. Coll. Soc. tis Iesu Paderborn. a. 1610.

Enundantur lugduni ab Stephano Gueynard. in vico mercuriali. vulgariter nũcupato: rue merciere. Prope sanctum Antonium.

H V

Um in libris etiam a peritissimis actoribꝰ editis per multiplicem cõicationem defectus varij frequenter appareant. quandoqꝫ quidem ex vicio exemplarium corruptorꝫ. qñqꝫ vero et impericia scriptorum vel impressorum non satis circũspectorum. hac vtiqꝫ labe nõ caruit hoc egregium opus questionũ spiritualis conuiuij collectarum. super euangelijs tam dñicalibus q̃ de sanctis per reuerendissimũ dominũ cardinalem iohannem de turre cremata ordinis predicatorum. virum profecto in omni scibili doctissimum. Cuius rei gratia ego frater guillermus torani conuentus lugdunensis prenominati ordinis theologorꝫ minimus a nõnullis rogatus nõ vtiqꝫ vt de ingenioli mei exiguitate quidq̃ adijcere presumerem. quoniã post tante litterature virum tantiqꝫ laboris hoc absurde temeritatis videretur. sed vt iuxta hieronymũ in prologo super Job mihi meisqꝫ detur non tam pulcros codices habere q̃ emendatos. opus ipsum dudum multipliciter viciatum. ad veritatem reduxi. superinducens dũtaxat quotationes seu allegationes diuersorum passuuz abyssalis doctrine diui thome acquinensis. a qua teste ipso actore operis huius fere in omnibus sunt excerpta. Si ergo deinceps huiusmodi vicia vel defectus inuenti fuerint ilico ad originale habeatur recursus. et si cuiq̃ gratũ fuerit predicando talibus allegationibus vti. id facere nõ formidet ad gloriam dei. Apud quem precibus legentium cõmendari supplciter exoro.

In prima dominica aduentus domini ē euangelium. Cum appropinquasset iesus hierosolymis ⁊c. mathei. xxj. In quo fit mētio de aduentu xpi in carnem dum dicitur. Dicite filie syon. Ecce rex tuus venit tibi ⁊c. Unde possunt seq. qōnes disputari. fol. ij.
Prima. vtruz pro redemptione generis humani necessariū fuit deum incarnari. fo. ij.
Secunda. vtruz si homo nō peccasset deꝰ incarnatꝰ fuisset. iij.
Tertia. vtrum conuenientius fuit filium dei incarnari q̄ aliquam aliam personam. fo. iiij.
¶ In dominica secūda est euangelium. Erunt signa in sole ⁊ luna. Luc. xxj. In quo quia tangit de aduentu xpi ad iudicium. possunt disputari sequētes questiones. fo. iiij.
Prima est. vtrum generale iudicium sit futurum. fo. iiij.
Secūda. vtrum omnes iudicandi in iudicio videbūt filium hominis. id est xpz in forma humana gloriosa iudicantē. fo. vj.
Tertia. vtrum signa que assignātur in lectione euāgelij precedāt iudicium. fo. vij.
Quarta. vtrum tēpus futuri iudicij possit determinate sciri ab aliquo homine. fo. viij.
¶ In dñica tertia est euangeliū. Cū audisset iohānes in vinculis opera xpi. Mat. xj. Circa qd̄ occurrūt sequētes q̄stiones disputande. fo. ix.
Prima. vtrū beatus iohānes baptista dubitauerit an xps esset, q̄ mittendus fuit saluator mundi. fol. ix.
Secunda. vtrū xps cōueniēter respōdit ad q̄stionē iohānis cuz ait. Dicite iohi. Cecividēt ⁊c. x.
Tertia. vtrū beatꝰ iohānes fuerit plusq̄ propheta. fo. x.
¶ In dñica quarta est euāgeliū. In illo tēpore. Miserunt iudei ab hierosolymis ⁊c. Joh. j. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. fo. xj.
Prima. vtrū beatꝰ iohānes bene respondit ad interrogationē sacerdotū ⁊ leuitarū querentiū. tu quis es. fo. xj.
Scōa. vtrum fuerit cōueniens iohannē baptizare. fo. xij.
Tertia. vtrū ꝓueniēs fuit vt xps inter hoīes cōuersaretur. xiij.
¶ In feria quarta quattuor temporū est illud euāgeliū. Luce. j. Missus est angelꝰ. Circa quod questiones disputādas. quere in festo annunciationis beate marie. fo. xiiij.
¶ Feria sexta est euāgeliū. Exurgens maria. Luc. j. Disputanda super hoc. quere in festo visitationis beate marie. fo. xiiij.
¶ In die sabbati est euangeliuz. Anno. xv. Luc. tertio.. Venit scilicet iohannes in omnē regionē

iordanis predicãs baptismũ penitentie in remissionẽ peccatorum. Circa quod venit disputandum. vtrum baptismus iohãnis conferebat gratiam. fo. xiiij.
¶ In vigilia natiuitatis xpi est euangeliũ. In illo tempore. Cum esset desponsata mater iesu ꝛc. Matth. j. Circa qd multe questiones disputande venirent. inter quas sunt he que sequuntur. fo. xiiij. in fine.
Prima. vtrũ xps debuit de virgine desponsata concipi. fo. xv.
Scda. vtr inter mariã ꝛ ioseph fuit pfectũ matrimoniũ. fo. xvj.
Tertia. vtrum predictum matrimonium fuit aliquando consummatum. fo. xvij.
Quarta. vtrũ xps sit dicẽdus cõceptus de spũsancto. fo. xviij.
¶ In die natiuitatis domini sunt tria euangelia. ꝛ ita circa quod libet occurrũt questiões alique disputande. Circa primũ scz. In illo tẽpore. Exiit edictũ. Luc. ij. sequentes questiones. fo. xix.
Prima. vtrũ xpo sit attribuẽda aliqua natiuitas tpalis. fo. xix.
Secũda. vtrũ ꝑm temporalẽ natiuitatẽ beata virgo potest dici mater xpi. fo. xix. in fine.
Tertia. vtrũ cõueniẽti tẽpore et loco xps natus est. fo. xxj.
¶ Circa euangeliũ secundũ qd in aurora legitur in secũda missa. scilz. In illo tempore. Pastores loquebantur ꝛc. Luce scdo. possunt queri questiones que sequuntur. fo. xxij.
Primo. vtrum cõsenienter pastoribus primo manifestata est natiuitas xpi. fo. xxij.
Secũda. vtrũ cõferẽtia illa qua dicitur. Maria erat conferens que audierat fuerit ꝓferãtia alicuius dubitationis. fo. xxiij.
¶ Euangeliũ in tertia missa est. In ꝓncipio erat verbum. Job. j. Circa quod potest disputari sequens questio. fo. xxiij.
Utrũ vera sit ista ꝓpositio. Verbum caro factũ est ꝛc. fo. xxiiij.
¶ Circa dñica infra octauas natiuitatis dñi est euangeliũ. In illo tempore. Erant ioseph ꝛ maria mater iesu mirãtes ꝛc. Luc. ij. possũt disputari sequẽtes questiones. fo. xxv.
Prima. vtrũ sit verum q̃ xps sit positꝰ in ruinã multoꝝ. fo. xxv.
Secũda. vtrum beata maria ita gladio compassionis mortis xpi fuerit perforata vt vere martyr xpi appellari possit. fo. xxv.
¶ In festo circũcisionis est euãgelium. In illo tempore. Postq̃ consummati sunt ꝛc. Luc. ij. Circa quod possunt he questiões disputari. fo. xxvj.
Prima. vtrum christus debuit circũcidi. fo. xxvj.
Secũda. vtrũ circũcisio nũc tpe gre cessare debuit. fo. xxvij.
Tertia. vtr ꝓueniẽter nomẽ xpo fuit impositũ iesus. fo. xxvij.
¶ In vigilia epiphanie est euangeliũ illud. In illo tempore. Defuncto herode ꝛc. Matth. ij. Circa quod possũt disputari sequẽs

questio.fo. xxix.
Utrum christus cōueniēter vocatur nazareus.fo. xxix.
¶ In festo epiphanie est euangelium illud. Cū natus esset iesus. Matt.ij. Circa qd possunt disputari sequētes qōnes.fo. xxx.
Prima. vtruz natiuitas xpi fuit cōuenienter per stellam magis manifestata.fo. xxx.
¶ Secūda. vtrum stella magis apparens fuerit vna de celestib' stellis.fo. xxxj.
Tertia. vtrum magi cōueniēter venerunt ad adorandū ⁊ venerādum christum.fo. xxxij.
¶ In dñica infra octauas epiphanie est euāgeliū. In illo tempore. Cum factus esset iesus annoz.xij. Luc.ij. Circa quod possunt disputari sequētes questiones.fo. xxxij.
Prima. vtrum christus ꝑm aliquam sapientiam siue scientiaz profecerit.fo. xxxij.
Secūda. vtrū xps in gratia profecerit.fo. xxxiij.
Tertia. vtrū xps aliquid ab hominibus didicerit.fo. xxxiiij.
¶ In octauis epiphanie est euāgeliū. Vidit iohānes iesum ⁊c. Job.j. possunt disputari sequentes questiones.fo. xxxv.
Prima. vtrum iohānes testimonium reddens de xpo conuenienter dixit. Ecce agnus dei ⁊c. In quo innuit ꝙ passio xpi fit operata humani generis salutē per modum sacrificij.fo. xxxv.
Secūda. vtrum cōueniētius nominauit xpm agnum dei ꝙ aliquod aliud animal solitum sacrificari.fo. xxxvj.
Tertia. vtrū xps ꝑncipalius passus est pro deletione peccati original' ꝙ actualiū pctōz. xxxvj.
¶ In octauis epiphanie ꝓz vsuz predicatoz legit euāgeliū de baptismo xpi. s. In illo tpe. Venit iesus a galilea ad iordanē ad iohannē vt baptizaret ab eo. Matthei.iij. possunt disputari sequētes questiones.fo. xxxvij.
Prima. vtrū ꝓuenienz fuit xpm baptizari.fo. xxxvij.
Secūda. vtrū cōueniēter super xpm baptizatū celi aperti sunt. ⁊ spūsctūs descēdit sicut columba. ⁊ vox pris audita ē. xxxviij.
¶ In dñica.j.p' octā. ephiphanie est illud euangelium. In illo tē pore Nuptie facte sunt in chana galilee ⁊c. Job.ij. Circa qd possunt disputari, sequētes questiones.fo. xxxix.
Prima. vtz christus debuit miracula facere.fo. xxxix.
Secunda. vtrū ꝓuenienter christus incepit facere miracula in nuptijs. mutando aquā in vinuz ita vt conuersio aque in vinum fuit primum miraculum per eū factum.fo. xl.
Tertia. quis fuit sponsus i pdictis nuptijs.fo. xl.
¶ In dominica secunda legitur euangeliū Cum descendisset iesus de monte ⁊c. Matthei.viij. In quo narrantur duo miracula vnum de sanatiōe leprosi. aliud

de seruo centurionis. Circa qd̄ possunt disputari sequentes questiones. fo. xlj.
Circa primū queritur. vtrum cōueniēs fuit ꝙ xp̄s leprosum tangendo sanaret. fo. xlj.
Secūdo. vtrum sit verum ꝙ ille leprosus ideo postq̄ fuit sanat⁹ iussus est ire ad sacerdotē ad significandū ꝙ mūdatus a lepra peccati per contritionē sacerdoti teneatur se ostendere per confessionem. fo. xlj.
Tertio querit. vtrum in xp̄o cadat admiratio. fo. xlij
Quarto. vtrū verum fuit ꝙ non sit inuenta tanta fides in israel q̄ta in centurione. fo. xliij.
¶ In dñica tertia est euangeliū. In illo tēpore. Ascendente iesu in naiculā ꝛc. Matt. viij. Circa quod veniūt disputāde sequētes questiones. fo. xliij.
Prima. vtrū ecclesia vniuersalis iuxta glosam per naiculam designata tempestate alicui⁹ tribulationis q̄ncq̄ ita ꝓcutietur vt naufragiū patiatur. fo. xliij.
Secūda. vtrum fuit verū ꝙ mare ꝛ venti obediūt xp̄o. fo. xliiij.
¶ In dñica quarta post octā. epiphanie est euangeliū. In illo tēpore dixit iesus parabolā hanc. Simile est factū regnū celorum homini ꝛc. Matt. xiij. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. fo. xliiij.
Prima. vtrū dyabolus superseminauerit zizaniā. i. hereses in agro dñico. fo. xliiij.
Scda. vtrū heretici sint eradicādi p mortē de vita pñti. fo. xlv.
¶ In dñica. lxx. est euāgeliū. In illo tēpore dixit iesus parabolā hanc ꝛc. Matt. xx. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. fo. xlvj.
Prima. vtrū oēs hoies ad eternam beatitudinē a deo sint vocati. fo. xlvj.
Secūda vtrū requirātur aliqua opera hoīm ad beatitudinē consequenda⁹ a deo. fo. xlvij.
Tertia. vtrum omniū laborātiū in vinea dñi sit vnū remunerationis premium. fo. xlvij.
¶ In dñica sexagesime est euangeliū. In illo tpe. Cū turba plurima ꝛc. Luc. viij. Circa qd̄ possunt disputari seq. qōnes. xlviij.
Prima. vtrū ꝓueniēter xp̄s vsus fuerit in predicatione sua parabolis. fo. xlviij.
Scda. vtrū pabole ille xp̄i cōtineāt v̄itatē ꝑm sensū lr̄ale. xlix.
¶ In dñica in quinq̄gesima est euangeliū. Assumpsit iesus. xij. discipulos ꝛc. Luc. xviij. In quo p̄dicit discipulis suis passionē suā. Circa qd̄ possunt disputari sequētes qōnes. fo. l.
Prima. vtrū necessariū fuit xp̄z pati pro humani generis liberatione. fo. l.
Scda. vtrū cōueniēter elegit pati in hierusalem. fo. lj.
Tertia. vtrū conueniens fuit vt etiam pateretur a gētib⁹. fo. lj.
¶ In dñica p̄ma in quadragesima est euangeliū. In illo tēpore

Ductus est iesus in desertum a spū vt tēptarek a diabolo Matt. iiij. Et qz in hoc euāgelio fit mē tio de duobus. de ieiunio z tēpta tione christi. Possunt he questio nes disputari. fo. lij.
Prima vtrū ad ieiuniū quadra gesime oēs teneank. fo. lij.
Scda. vtrū ieiuniū quadragesi me debito tpe obseruek. fo. liij.
Tertia est. vtz ꝓueniēs fuit xp̄s a diabolo temptari. fo. liiij.
¶ In dominica secunda quadra gesime legitur euangeliuz illud In illo tpe. Assumpsit iesus pe trum z iohānez ꝛc. matthei xvij. Circa quod possunt disputari se quentes questiones. fo. lv.
Prima. vtrum conueniens fuit xp̄m transfigurari. fo. lv.
Scda. vtrū conueniēter ibi sunt inuenti testes transfigurationis moyses helyas et petrus z iaco bus z iohannes. fo. lvj.
Tertia. vtrū errauit petr⁹ dicēs. Bonum est nos hic esse. z petēs tria tabernacula fieri. xp̄o vnuz. helievnū z moysi aliud. fo. lvij.
¶ In dnica tertia q̄dragesime est euāgeliū. In illo tpe. Erat ie sus eijciēs demoniū ꝛc. Luc. xj. Circa qd possunt he questiones. disputari sequentes. fo. lviij.
Prima. vtrū xp̄s sufficiēter ostē dit se nō in beelzebub sz in virtu te dei eijcere demonia. lviij.
Secunda. vtrum sufficiens fuit illud argumentuz christi. Si in digito dei eijcio demonia profe cto venit in vos regnuz dei id est christus siue messias pmissus in lege venit. fo. lix.
Tertia est. vtrū conueniens fuit q̄ carnem sumeret de femina. quia dicitur. Beatus venter qui te portauit ꝛc. fo. lx.
¶ In dnica quarta est euāgeliū. Abijt iesus trans mare quod est tiberiadis ꝛc. Job. vj. Circa qd possunt hec disputari. fo. lxj.
Primo. vtruz conuenienter xp̄s satiauit quinq̄ milia hominum de quinq̄ panibus qui repti sunt apud quendā in societate. lxj.
Secundo. vtrum conuenienter christ⁹ satiauit quinq̄ milia ho minum de panibus ordeaceis z non de tritico. fo. lxij.
Tertio. vtz xp̄s fuit ver⁹ ꝓpheta sicut dr in euāgelio. fo. lxij.
¶ In dnica in passione est euan geliū. In illo tpe. dicebat iesus turbis iudeorum ꝛc. Jobis. viij. Circa quod possunt disputari se quentes questiones. fo. lxiij.
Prima est. vtz xp̄s potuit redar gui de aliquo pctō. fo. lxiij.
Secunda est. vtrum christus de buit fine offensione iudeis predi care. fo. lxiiij.
Tertia est. vtz sit verū q̄ abrahā vidit diem christi. fo. lxiiij.
¶ In dnica ramispalmaruz legi tur passio christi fm matthеum xxvj. Circa quam possunt hec di sputari. fo. lxv.
Primo. vtrū alius possibilis fue rit z ꝓuenientior modus libera tionis humani generis q̄ per pas sionem christi. fo. lxv.

Secundo. vtrum conuenienter xp̄s tali die voluit cū regali honore intrare hierl'm. fo. lxvj.
¶ In feria scda legit euāgeliū. An sex dies ꝛc. iob. xij. Circa qd̄ possunt hec disputari. fo. lxvij.
Primo. vtrum conueniens fuit vt christus super caput suum vnguentum tanti precij superinfundi permitteret. fo. lxvij.
Sedo. vtrum xp̄s cōueniēter loculos cū pecunia secum portari permiserat. fo. lxviij.
Tertio. vtrū conueniēter loculos pecunie portando iude commiserit. folio. lxix.
¶ In feria tertia legit passio ꝑ marcum. xiiij. Circa quaz passionem possunt he questiones disputari. fo. lxix.
Prima. vtrū petr⁹ peccauit mortaliter negando xp̄m. fo. lxix.
Secunda. vtrum postq̄ christus predixit petrum se negaturum fuit possibile petrum non negare christum. fo. lxx.
Tertia. vtruz omnes apostoli fugientes capto christo peccauerunt mortaliter. fo. lxx.
¶ Feria quarta legitur passio ꝑz lucam. xxij. Circa quā possunt disputari sequētes q̄stiōes. f. lxxj.
Prima. vtrum iudas vendendo xp̄m cōmiserit symoniā. fo. lxxj.
Secunda. vtrum peccatum crucifigentium christum fuit grauissimum. fo. lxij.
Tertia. vtrum voluntas humana in christo aliō voluerit q̄ deꝰ voluerit. fo. lxxij.
¶ In feria q̄nta die cene est euāgelium. Ante diem festum pasche ꝛc. iohannis. xiiij. Circa qd̄ possunt disputari sequentes questiones. fo. lxxiij.
Prima. vtrum conueniente in die cene institutum est sacramētum eucharistie. fo. lxxiij.
Secunda. vtrum conueniente christus in die cene iude prodito ꝛ tribuerit sacramentum corporis ꝛ sanguinis sui. fo. lxxiiij.
Tertia. vtrū post buccellā intinctaz a xp̄o iude porrectā diabol⁹ intrauit in eum. fo. lxxv.
¶ In feria sexta in qua fit mentio de morte christi legitur passio Job. xviij. Circa quam possunt disputari sequentes questiones. fo. lxxv.
Prima. vtrum conueniens fuit christum mori. fo. lxxvj.
Secunda. vtrum alia passio xp̄i fuffecisset q̄ moꝛs ꝓ redemptione humani generis. fo. lxxvj.
Tertia. vtrū cōueniens fuit xp̄m cū latronib⁹ crucifigi. fo. lxxvij.
¶ Sabbato sancto legit euāgeliū. Uespere aūt sabbati ꝛc. mat. xxviij. Circa qd̄ possunt disputari sequētes q̄stiones. fo. lxxvij.
Prima. vtrum conueniens fuit christum sepeliri. fo. lxxvij.
¶ Secunda. vtrum conueniens fuit vt christus ad infernum descenderet. fo. lxxix.
Tertia. vtrum christus tot⁹ fuit in inferno. fo. lxxx.
¶ In die resurrectionis domini legitur euangelium. In illo tpe

Maria magdalena ꝛc.mar.xvj.
Possunt disputari sequẽtes questiones.fo. lxxxj.
Prima.vtrũ necessariũ fuit xpm resurgere.fo. lxxxj.
¶ Secunda. vtrum conueniens fuit christum tertia die resurgere.fo. lxxxij.
Tertia.vtruz totus sanguis qui per eum fusus est pro humana redemptione sit in resurrectione reassumptus.fo. lxxxiij.
¶ In die lune legit euangeliuz. In illo tpe.Duo ex discipulis ꝛc. Lu.xxiiij.Circa qd possunt disputari seqntes qstiones. lxxxvj.
Prima est.vtrũ cõueniẽs fuit vt christus in alia effigie discipulis appareret.fo. lxxxvj.
Scda.vtrũ cõueniẽs fuit q xps veritatẽ resurrectiõis sue argumẽtis pbauerit.fo. lxxxvij.
Tertia est.vtrum argumẽta que xps induxit sufficienter manifestauerint resurrectionis eius veritatem.fo. lxxxviij.
¶ Die martis est euangeliũ. In illo tpe.Stetit iesus ꝛc.Lu.vlt. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.fo. xc.
Prima.vtz queniẽs fuit xpm resurgere cũ cicatricib?.fo. xc.
Scda.vtrũ christus conueniente palpabilem discipulis se exhibuit.fo. xc.
¶ Tertia. vtrum christus post resurrectionem vere comedit incorporando sibi cibũ.fo. xcj.
¶ In octauis pasche est euangelium. In illo tempore. Luz sero esset.die illo ꝛc.Job.xx.Circa quod possunt dici sequentes questiones.fo. xcij.
Prima. vtrum conueniens fuit vt christus post resurrectionem cum discipulis continue conuersaretur.fo. xcij.
Scda.vtrũ xps intrauit ad discipulos clausis ianuis.fo. xciij.
Tertia. vtrũ thomas cicatrices christi tetigerit vel tantum viderit.fo. xciiij.
¶ In dominica prima post octauas pasche est euangelium. In illo tempore.dixit iesus discipulis suis. Ego sum pastor bonus. Job.x.Circa quod possunt disputari seqntes questiones.fo. xcv.
Prima.vtruz bonus pastor christus posuit animam suam in precium redemptionis pro ouibus suis.fo. xcv.
Secunda. vtrum bonus pastor teneatur ponere animaz pro ouibus suis.fo. xcvj.
Tertia.vtrum licitum sit pastori persecutionis tempore gregem suum relinquere.fo. xcvj.
¶ In dominica secunda est euãgelium. In illo tempore.dixit iesus discipulis suis.Modicũ ꝛc. Job.xvj.Circa qd possunt disputari seqntes qstiones.fo. xcvij.
Prima. vtrum apostoli de morte christi debuerunt dolere ꝛ tristari.fo. xcviij.
Secunda.vtrum gaudium de visione christi in eterna beatitudine sit auferibile ab aplis. xcviij.
¶ In dominica tertia est euãge-

lium. In illo tēpore. dixit iesus discipulis suis. Vado ad eum q̃ ꝛc. iob. xvj. Circa qd̃ possunt hec disputari. fo. xcix.
Primo. vtrum expediebat discipulis vt xp̃s subtraheret presentiam corporalez ab eis. fo. xcix.
Secundo. vtrum spūssanct⁹ erit arguturus mūdum de pctō ꝛ de iusticia ꝛ de iudicio. fo. c.
Tertio. vtrum plenitudo spūssācti debuit dari añ ascēsionē. cj.
¶ In dñica quarta est euangelium. In illo tēpore dixit iesus discipulis suis. Amen amē dico vobis. Si quid petieritis patrē in nomine meo ꝛc. iob. xvj. Circa qd̃ possunt disputari sequentes questiones. fo. cij.
Prima. vtrum omis qui petit a patre celesti in nomine xp̃i accipit quod petit. fo. cij.
Secunda. vtrum sit verū q̃ apostoli ante resurrectionem christi nihil petierunt in nomine christi. fo. ciij.
Tertia. vtrum gaudium spūale possit in hac vita ipleri. fo. ciij.
¶ In rogationibus est euangelium. In illo tēpore. dixit iesus discipulis suis. Quis vestruz habebit amicum ꝛc. Luce. xj. Circa quod possunt disputari sequētes questiones. fo. ciiij.
Prima. vtrum in istis rogatiōibus deus sol⁹ sit orand⁹ an etiā alij sancti. fo ciiij.
Secunda. vtrum in oratione nostra tpalia sint petenda. fo. cv.
Tertia. vtruz sit sperandū q̃ peccatores orando impetrent aliq̃d a deo. fo cv.
¶ In die ascensionis domini est euangelium. In illo tpe. recūbētibus vndeci discipulis ꝛc. mar. xvj. Circa qd̃ possūt disputari sequentes questiones. fo. cvj.
Prima. vtrum oueniēs fuit xp̃z ascendere in celum. fo. cvj.
Secunda. Vtrum ascensio xp̃i fuerit nobis vtilis et nostre salutī fructifera. fo. cviij.
Tertia. vtrum oueniat xp̃o sedere ad dexteraz patris. fo. cix.
Dominica infra octauas est euāgelium. In illo tempore. dixit iesus discipulis suis Cum venerit paraclitus ꝛc. Job. xv. Circa qd̃ possunt disputari questiones sequentes. fo. cx.
Prima. vtrum spiritussanct⁹ procedat a patre ꝛ filio. fo. cx.
Secunda. vtrum spūssanct⁹ sufficienter prohibuit testimoniuz de christo. fo. cxj.
¶ In die pentecostes euangeliū est. In illo tempore. dixit iesus discipulis suis. Si quis diligit me sermonē ꝛc. Job. xiiij. Circa quod possunt disputari sequenues questiones. fo. cxij.
Prima. vtrum spirituisancto cōueniat visibiliter. mitti. fo. cxij.
Secunda. vrum oueniente missus sit in linguis igneis. fo. cxiij.
Tertia. vtrum vez sit q̃ spūssanctus docuerit ap̃los oia. cxiiij.
¶ In die sancte trinitatis euāgeliū est. In illo tpe. Erat homo ex pharisēis ꝛc. Jobis. iij. Circa qd̃

disputatum est in festo sctē crucis. Sed circa ipsam festiuitatē pñt hec disputari. fo. cxiiij.
Primo. vtrum sit ponendus numerus personarum in diuinis. fo. cxiiij.
Secundo. vtrum ratione naturali possit cognosci pluralitas psonarum in diuinis. fo. cxv.
Tertio. vtrum hoc nomen deus pluraliter predicetur de tribus psonis. vt dicanť tres dij. cxvj.
¶ Dominica prima post trinitatem est euangelium. In illo tempore. dixit iesus discipulis suis. Homo quidā erat diues ꝛc. Lu. xvj. Circa hunc diuitem damnatum possunt disputari sequētes questiones. fo. cxvij.
Prima. vtrum anima separata possit ab igne corporeo cruciari. fo. cxvij.
Secunda. vtrum anime damnatorum videant gloriam beatorum. fo. cxix.
Tertia. vtrū damnati vellēt oēs alios esse dānatos. fo. cxix.
¶ In dominica secunda est euangelium. Homo quidam fecit cenam magnam ꝛc. Luce. xiiij. Circa quod possunt disputari sequētes questiones. fo. cxx.
Prima. vtruz cena beatitudinis sanctis preparata cōsistat in bonis operibus. fo. cxx.
Secūda. vtrum occupatio ꝛ sollicitudo rerum temporalium hominē excludat a cena eterne beatitudinis. fo. cxxj.
Tertia. vtrum homines peccatores sint compellendi bonum facere. cxxij.
¶ In dominica tertia legiť euangelium. Erāt appropinquantes ad iesum publicani ꝛc. Luc. xv. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. cxxiij.
Prima. vtrum angeli gaudeant de peccatoribꝫ penitentiam agētibus. fo. cxxiij.
Secunda. vtruz plus gaudeant de vno peccatore agente penitentiam ꝗ de nonagintanouem iustis qui non egent penitentia. fo. cxxiij.
¶ In dominica quarta est euangelium. Estote misericordes ꝛc. Lu. vj. Circa quod possunt disputari seqntes questiones. cxxiiij.
Prima. vtrum misericordia ad quam hortamur sit maxima virtutum. fo. cxxiiij.
Secunda. vtrum licitum sit iudicare de alijs ex suspitione. fo. cxxv.
¶ In dominica quinta est euangelium. Cum turba irruerent in iesum ꝛc. Luce. v. Circa quod possunt hec disputari. cxxxvj.
Primo. vtrum ad summum pontificem pertineant cause maiores in ecclesia. cxxvj.
Secundo. vtrum retia predicationis cōueniant alijs ecclijs sine auctoritate pape. fo. cxxvj.
¶ In dominica sexta est euangelium. Nisi iusticia vestra abundauerit plus ꝛc. Matthei. v. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. cxxvij.

Tabula questionum.

Prima. vtrum necesse sit ad ingressum regni celorum q̃ iustitia fideliũ abũdantior sit q̃ pharisеorum. fo. cxxvij.
¶ Secũda. vtrũ cõuenienter cũ dicitur. Qui dixerit fratri suo fatue. reus erit gehenne ignis ꝛc. assignẽt tres grad⁹ ire. cxxviij.
Tertia. vtr recõciliatio fratris semp sit faciẽda ante oblationẽ muneris siue sacrificij. cxxix.
¶ In dñica septima est euãgeliũ. In illo tpe. Cũ multa turba ꝛc. Mat. viij. possunt disputari que in dñica quarta quadragesime disputata sunt. fo. cxxix.
¶ In dñica octaua est euãgeliũ. Attendite a falsis ꝓphetis. mathei. vij. Circa qd̃ possunt disputari seq. qõnes. fo. cxxix.
Prima. vtrum cauendi sunt falsi prophete. fo. cxxix.
Secũda. vtrũ sufficiẽs argumẽtum ad cognoscẽdũ ꝑdictos lupos assignat cũ dr. A fructib⁹ eorum cognoscetis eos. cxxx.
Tertia. vtrũ simpliciter ex volũtate iudicãda sit actio bona vel mala. fo. cxxx.
¶ In dñica nona est euangeliũ. Homo q̃dam erat diues ꝛc. Luce. xvj. Circa qd̃ possunt disputari seq. qõnes. fo. cxxxj.
Prima. vtrum ꝓlatus vel clericus dissipãs bona ecclesie sit deponendus. fo. cxxxj.
Secũda. vtrũ conueniẽter dentur pecunie siue elemosyne vt oretur pro dante. fo. cxxxij.
Tertia. vtr de illicite acquisitis possit fieri elemosyna. fo. cxxxiij.
¶ In dñica decima est euãgeliũ. In illo tpe. Cũ appropinquasset iesus. Luc. xix. possunt he qõnes disputari. fo. cxxxiij.
Prima. vtrum per sacram scripturam potest ostẽdi q̃ aduẽtus messie. i. xpi in carnem aduenerit. fol. cxxxiij.
Secunda. vtrũ iudei tempus visitationis sue. id est aduentus xpi cognouerũt. fo. cxxxv.
Tertia. vtrum symoniaci tã vendentes q̃ ementes spiritualia pro temporalibus sint ab ecclesia expellendi. fo. cxxxv.
¶ In dñica vndecima est euangelium. In illo tẽpore. dixit iesus ad quosdam ꝛc. Luce. xviij. Circa qd̃ possunt disputari sequentes questiones. fo. cxxxvj.
Prima. vtrum phariseus in oratione sua venit merito condemnandus. fo. cxxxvj.
Secũda. vtrũ publicanus in oratione sua formã cõuenienter dederit iustificatiõis ipij. cxxxvij.
¶ In dñica. xij. est euangelium. Exiens iesus de finibus tyri ꝛc. Mar. vij. Circa qd̃ possunt disputari seq. qõnes. fo. cxxxvij.
Prima. vtrum cõuenienter xps circa hunc surdum ꝛ mutum de quo in euãgelio miraculum fecit. fol. cxxxviij.
Secũda. vtrum illi hoies faciẽtes cõtra ꝓceptũ xpi publicando miraculũ peccauerũt. cxxxviij.
¶ In dñica. xiij. est euãgeliũ. In illo tempore. dixit iesus discipu

lis suis. Beati oculi qui vident que vos videtis. Luce. x. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. cxxxix.
Prima. vtrū sit verū qd dictū est aplis scz. Beati oculi qui videt que vos videtis. fo. cxxxix.
Secūda. vtrum in statu vie deū immediate possit a nobis amari. fo. cxxxix.
Tertia. vtrum modus de diligēdo deum toto corde ꝛc. qui multiplicat in precepto ꝑdicto possit in via seruari. fo. cxl.
¶ In dominica. xiiij. est euāgelium. Dum iret iesus in hierusalem ꝛc. Luce. xvij. Circa qd possunt disputari sequētes questiones. fo. cxlj.
Prima. vtrum ad sanandū lepram peccati sit necessarius confiteri sacerdoti. fo. cxlj.
Secunda. vtrum nouem leprosi non reddētes gratias christo de eorum curatione peccauerunt mortaliter. fo. cxlij.
¶ In dñica. xv. est euangelium. Nemo potest duob⁹ dominis seruire ꝛc. Mat. vj. Circa qd possunt hec disputari. fo. cxliij
Primo. vtrū homo potest duob⁹ dominis seruire. fo. cxliij.
Secūdo. vtrū potest quis deum odio haberi. fo. cxliiij.
Tertio. vtrum omnis solicitudo temporaliū sit prohibita. cxliiij.
¶ Dñica. xvj. est euāgeliū. Ibat iesus in ciuitatem que ꝛc. Luce vij. Circa quod mouetur tale dubium. fo. cxlv.
Utrum hoc miraculū quo resuscitauit filium vidue fuerit sufficiēter ostēsiuū diuinitatis xpi siue q xps esset verus de⁹. cxlv.
¶ In dñica. xvij. est euangelium Cū intrasset iesus domū ꝛc. Lu. xiiij. Circa qd possunt disputari sequētes qōnes. fo. cxlv.
Prima. vtrū appetere prelationem sit peccatū. fo. cxlvj.
Secūda. vtrum ambitio sit peccatum. fo. cxlvij.
¶ In dñica. xviij. est euangelium Audientes pharisei. Mat. xxij. Circa quod possunt disputari sequentes qōnes. fo. cxlvij.
Prima. vtrum de caritate fuerint danda duo ꝑcepta. cxlvij.
Secūda. vtrum homo ex carita te debeat diligere proximū plus q̄ seipsum. fo. cxlviij.
Tertia. vtrum xps sufficiēter ꝑbaui pharisei in se habere diuinā naturā dicēs. Quo ergo dauid in spū vocat eū dñm. fo. cxlix.
¶ In dñica. xix. est euangelium. Ascendēs iesus in nauiculam. Mat. ix. Circa qd possunt disputari seq. qōnes. fo. cl.
Prima. vtrum xps ꝑm qd homo habuit potestatē dimittendi peccata. fo. cl.
Secūda. vtrum a xpo fuerit aliqua potestas collata ministris ecclesie ad expulsionē vel remissionem peccati. fo. clj.
Tertia. vtrū eque facile sit paralyticum curare ꝛ peccata dimittere. fo. clij.
¶ In dñica. xx. est euangeliū. Di

cebat iesus turbis iudeorum ꝛc. Matthei.xxij. Circa qd possunt dispurari seq.qōnes.fo. clij.
Prima.vtrū pater celestis fecit nuptias filio qñ nature humane cōiunxit.fo. clij.
Scda.vtrum caritas sit vestis nuptialis.fo. cliij.
Tertia.vtrū nō hñs vestē nuptialem.s.caritatē finalit̄ ꝓiciat̄ in tenebras exteriores.vbi erit fletus ꝛ stridor dentiū.fo. cliiij.
¶ In dñica.xxj.ē euāgeliū.Erat ḋdā regul̄ ꝛc. Job.iiij.Circa qd pñt disputari seq.qōnes.fo. clv.
Prima.vtrū regul̄ iste cui filius infirmabat̄ iuste fuit reprehēsus a xpo dicēte. Nisi videritꝭ signa ꝛ pdigia nō credetis.fo. clv.
Scda.vtrū miraculū hoc fit idē cuz miraculo illo de quo scribit̄ Matth.viij.de cēturionis seruo sanato a xpo.fo. clv.
Tertia.vtrum hora septima qua filius reguli sanat̄ est a febre aliquid significet in spūali curatione aīe a febre peccati.fo. clvj.
¶ In dñica.xxij.est euāgeliū.Simile est regnū celorꝝ ꝛc. Matt. xviij.Circa qd possunt hec disputari.fo. clvij.
Primo.vtrū seru̇ ille cui dimissa sunt a dño decē milia talētorꝝ peccauit petēdo a ꝓseruo suo cētum denarios.fo. clvij.
Scda.vtrū p ingratitudinē redierūt pctā ꝓus dimissa. clvij.
Tertia.vtrū tanta pōt ꝓtritio in aliquo esse vt omne debitū a deo sibi dimittat̄.fo. clix.
¶ In dñica.xxiij. est euangeliū. Abeūtes pharisei ꝛc. Mat.xxij. Circa qd possunt disputari sequentes qōnes.fo. clix.
Prima.vtrū cesari sive principi seculari sit cēsus dādus.fo.clix.
Scda.vtrū oēs teneamur ad sacrificia deo offerēda.fo. clx.
Tertia.vtrum xps cōuenienter reprehenderit pharisēos interrogantes eum. Si licet censum dare cesari dicens eis. Cur me temptatis ꝛc.fo. clxj.
¶ In dñica.xxiiij.est euangeliū. Loquente iesu ꝛc. Mat.ix.et qz in euangelio fit mentio de duobus miraculis. potest disputari de vtroq.fo. clxj.
Circa primū.vtrū sine tactu diuine gratie potest anima resuscitari de morte peccati.fo. clxj.
Scdo.vtrum tactus sive infusio gratie precedat expulsionē peccati.fo. clxiij.
Circa tertium.vtrum cōuenientius attribuatur fidei operatio miraculorum q̄ alteri virtuti. folio. clxiiij.

¶ Sequitur tabula de sanctis.

In festo sancti andree est euangelium. Ambulans iesus ꝛc. Mat. iiij. Circa qd possunt disputari sequētes qōnes.fo. clxv.

¶ Prima. vtrū cōueniēter vocauit ad predicationis officium petrum ⁊ andream ⁊ iacobum zebedei ⁊ iohannem. fo. clxv.
Secunda. vtrum oporteat sequentes christum omnia temporalia relinquere. fo. clxvj.
Tertia. vtrum beatus andreas et alij qui secum fuerunt vocati hac vocatione. fuerit vocatus ad apostolatum. clxvij.
¶ In festo beati nicolai est euangelium. sint lumbi vestri precincti ⁊c. Luc. xij. Circa quod venit disputandū hec questio. clxviij.
Vtrū. beatus nicolaus sic lucernas ardētes. id est. sanctorū operum perfectionem habuit in manibus suis. vt credatur a cunabilis in baptismo vltra communē legem specialem effectum gratie suscepisse. fo. clxviij.
¶ In festo beati thome apostoli est euangelium. thomas aūt vnꝰ ex duodecim ⁊c. Iobis. xx. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. clxviij.
Pria. vtꝝ fides sit ꝺvisis. clxviij.
Secunda. vtrum thomas de necessitate salutis tenebatur apparente sibi dño ⁊ dicente. Thoma ⁊c. confiteri fidem diuinitatis ⁊ humanitatis in xpo. fo. clxix.
Tertia. vtrum credere his q̄ nō vidimus sit laudabile. fo. clxx.
¶ In festo beati stephani est euāgeliū. in illo tempore. dixit iesus turbis iudeorum ⁊c. Mat. xxiij. Circ quod possunt disputari sequentes questiones. fo. clxx.
Prima. vtruz conuenienter christus misit ad iudeos prophetas. scribas ⁊ sapiētes. sciēs ⁊ predicēs eos occidēdos p iudeos. clxx.
Scōa. vtꝰ stephanꝰ in hac vita viuēs vidit deū p essentiā. clxxj.
¶ In festo beati iohannis euāgelistē est euāgeliū. Dixit iesus petro ⁊c. Job. vlt. Circa qd̄ pñt disputari seqntes q̄stiōes. clxxj.
Prima. vtrū xps plus dilexit iohannem q̄ petrum. fo. clxxj.
Secunda. vtrum beatus iohannes fuerit mortuus. fo. clxxij.
¶ In festo innocētū est euāgeliū. In illo tpe. angelꝰ apparuit in sōnis ioseph ⁊c. Matt. ij. Circa qd̄ possunt hec disputari. fo. clxxij.
Primo. vtꝝ innocētes veraciter dicant martyres xpi. fo. clxxij.
Scōo. vtꝝ baptismꝰ sanguis supplea defectū baptismi aq̄. clxxiij
¶ In festo sancti thome cantuariensis. est euangelium. Nisi granum frumenti ⁊c. Job. xij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. clxxiij.
Prima. vtrum thomas archiepscātuariensis. ministrauerit xpo. repetendo res ecclesie sue cū scandalo regis anglie. fo. clxxiij.
Secunda. vtrū sanctus thomas in hac administratione subeundo mortem meruit a celesti patre corona martyrij honorificari. fo. clxxiij.
¶ In festo beati siluestri est euāgeliū. Homo quidaz peregre ⁊c. Matt. xxv. Circa qd̄ pñt disputari seqntes q̄stiones. fo. clxxv.

Tabula questionum.

Prima. vtz btūs silnester quinqz talenta sibi a deo data ita lucris multiplicauit vt meruit itrare i gaudiū btitudinis eterne. clxxv.
Secunda. vtruz de negligentia multiplicandi talēta sibi data a deo merito veniat quis damnandus. fo. clxxv.
¶ In festo sācte agnetis est euāgelium. Simile est regnū celoz ꝛc. Matt. xxv. Possunt disputari q̄stiones sequētes. fo. clxxvj.
Prima. vtz beata agnes ad hoc cp esset vna de numero prudentū virginum habuit necesse in vase conscientie sue portare caritatis oleum. fo. clxxvj.
Scda. vtrū beata agnes fuerat xpo despōsata. fo. clxxvij.
¶ In festo beati vincentij martyris est euangeliū. Nisi granū ꝛc. Job. xij. Circa qd possunt disputari seqntes q̄stiones. clxxvij.
Prima. vtrum quis possit absqz caritate pfecta marttyrio se offerre. fo. clxxvij.
Secunda. vtrum beatus vincentius sic ministrauerit christo fortiter vsqz ad mortem, p eius fide certando vt a patre celesti meruerit honorificari speciali corona glorie que dr aureola. clxxviij.
¶ In cōuersione sancti pauli est euāgeliū. Dixit simon petrus ad iesum Mat. xix. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. clxxix.
Prima. vtrum paulus sit sessurus cū xpo ad iudicādū. clxxix.
Scda. vtrū puenienter iudiciaria potestas rfideat voluntarie paupertati. fo. clxxx.
Tertia. vtrum promissio que sequitur in euangelio sit cōueniēs qua dr cp omnis ꝛc. fo. clxxx.
Quarta. vtrum conuersio pauli fuit miraculosa. fo. clxxxj.
¶ In festo purificationis marie est euangeliū. In illo tpe. Postqm impleti sunt dies purgationis. Luc. ij. Circa qd possunt disputari seqntes questiōes. fo. clxxxj.
Prima. vtrum puenienter xps in templo fuit oblat⁹. fo. clxxxj.
Scda. vtrum cōuenienter beata maria mater dei purganda ad tēplum accessit. fo. clxxxij.
¶ In festo beate agathe est euangelium. Simile est regnū celoz ꝛc. matt. xiij. Circa qd potest disputari sequēs questio. clxxxiij.
Utrū btā agatha, p emēda margarita celestis glorie prudenter egit dādo oia q̄ habuit. clxxxiij.
¶ In cathedra scti petri est euāgeliū. Venit iesus in partes ꝛc. Matt. xvj. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. clxxxiij.
Prima. vtrum confessio illa petri de christo. Tu es filius dei viui. primo audita est ab ore petri. fo. clxxxiij.
Secunda. vtruz christus confessionem illam petri conuenienter remunerauit dicendo. Tu es petrus ꝛc. fo. clxxxiij.
Tertia. vtrum sedes petri possit de roma transferri in aliam prouinciam. fo. clxxxv.

¶ In festo sancti matthie apostoli est euangelium. Confiteor tibi pater do. celi ꝛc. matthei. xj. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. clxxxvj.
Prima. vtrum beatus matthias per virtutem humilitatis meruit vt a patre celesti reuelaretur siue ostenderetur ad apostolatum assumendus. fo. clxxxvj.
Secunda. vtrum matthias nouit filium dei. fo. clxxxvij.
Tertia. vtrum melior sit semper eligendus ad dignitatem ecclesiasticam. fo. clxxxviij.
¶ In festo beati thome de aquino aliqui legunt euangelium. Vos estis sal terre ꝛc. Matt. v. Circa quod possunt disputari sequentes q̃stiones. fo. clxxxviij.
Prima. vtrum doctoribus aureola debeat in regno celorum. folio. clxxxviij.
Scda. vtr predicator vel doctor teneatur facere qd dr ex presenti euangelio. fo. clxxxix.
¶ In festo sãcti gregorij est euãgelium. Vigilate ergo quia nescitis ꝛc. Matthei. xxiiij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. clxxxix.
Prima. vtrũ melius facit qui cõsentit electioni canonice de se facte ꝗ q̃ eũ recusat. fo. cxc.
Scda. vtrum precibus beati gregorij fuit liberatus traianus de penis inferni. fo. cxc.
Tertia. vtrũ stat cum pfectiõe papat' possidere quasi ꝓprias diuitias aut facultates strenas. cxc.
¶ In festo beati bñdicti est euangelium. Nemo accendit lucernã ꝛc. lu. xj. Circa qd possunt disputari sequẽtes q̃stiones. fo. cxcij.
Prima vtrum beatus benedict' lucernam accendens regule monachalis. ꝛ ponens eam super cãdelabrum ecclesie cõuenientius instituit monachos in societate viuentes ꝗ solitariam vitam agẽtes. fo. cxcij.
Secunda. vtrum beatus benedictus in visione qua vidit totum mundum. diuinam essentiam viderit. fo. cxciij.
¶ In festo annunciationis dominice est euangelium. Missus est angelus ꝛc. Luce. j. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. cxciij.
Prima. vtrum fuit necessarium annunciari virgini conceptio filij dei. fo. cxciij.
Secunda. vtrum beate virgini debuit fieri annunciatio per angelum. fo. cxciiij.
Tertia. vtr annũciatio fuerit cõueniẽti ordine pfecta. fo. cxcv.
¶ In festo beati ambrosij est euãgelium. Vigilate ꝛc. matt. xxiiij. Circa qd possunt disputari sequẽtes questiones. fo. cxcvj.
Prima. vtrum liceat iniunctum epatũ oino refutare. vel omnino reniti canonice electioni vel pui sioni de se facte. fo. cxcvj.
Scda. vtrũ fidelis seruus ꝛ prudens quẽ cõstituit dñs sup familiam suã. peccet mortaliter si bona ecclesiastica que ꝓcurat non

largiat pauperibus.fo. cxcvij.
Tertia. vtrū ambrosij bene fecit excōmunicādo ipatorē. cxcviij.
¶ In festo beati vincentij magistri in theologia est euangelium. Nemo ascendit ꝛc. Luce.xj. Circa quod possunt disputari sequētes questiones.fo. cxcix.
Prima. vtrū doctus religiosus de ordine mēdicantiū cū pfectionis statu possit gradum magistralem suscipere.fo. ccxix.
Scda. vtrū potest sciri tps aduētus xpi ad iudicium.fo. cc.
¶ In festo sancti marci euangeliste est euangelium. Ego sum vitis ꝛc. Job.xv. Circa qd possunt disputari seqntes qstiōes. ccj.
Prima. vtrum quis fidelis potuerit fructum aliquē afferre in psenti vita nisi in christo vite vera manserit per fidem ꝛ caritatem non fictam.fo. ccj.
Scda. vtrū beatus marcus conueniēter inter euangelistas figura leonis sit designat?.fo. ccij.
Tertia. vtrum licitū fuit sancto marco sibi amputare digitū vt sacerdotio indign? haberet. cciij.
¶ In festo beati petri martyris de ordine predicatorum est euāgelium. Si quis vult post me ꝛc. mat.xvj. Circa qd possunt disputari seqntes qstiones.fo. cciij.
Prima. vtrum ad consecutionē eterne beatitudinis sit necesse abnegare semetipsum ꝛ tollere crucem suā ꝛ sequi xpm.fo. cciiij.
Scda. vtrū beat? petr? martyr dicat triplici aureola dotat?. ccv.
¶ In festo apostolorū philippi ꝛ iacobi est euangeliū. In illo tpe. dixit ꝛc. Nō turbet cor vestrū ꝛc. iobis.xiiij. Possunt disputari sequētes questiones.fo. ccv.
Prima. vtrum explicite credere mysteriū incarnatiōis xpi sit de necessitate salutis.fo. ccv.
Scda. vtrum credere explicite trinitatē diuinarū personarū sit de necessitate salutis.fo. ccvj.
Tertia. vtrum potest cognosci vna diuinarum personarum non cognita alia.fo. ccvj.
¶ In festo inuētionis sancte crucis est euangelium. Erat homo ex phariseis ꝛc. iobis.iij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.fo. ccix.
Prima. vtrum fuerit conueniens comparatio. cum dr. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. Ita oportet exaltare filium hominis.fo. ccix.
Scda. vtrum sit verum q̄ nemo ascendit in celum nisi qui descēdit de celo. fili? hominis qui est in celo.fo. ccix.
Tertia. vtrū crux xpi sit adoranda adoratione latrie. ccx.
¶ In festo beati iobis ante portā latinā est euangeliū. Dixit iesus petro. sequere me ꝛc. iobis.xxj. Circa qd possunt disputari seqntes questiones.fo. ccxj.
Prima. vtrum beatus iohannes supra pectus dñi recumbēs tantū inde sapiētie suxit. vt in figura aquile meruit inter euangelistas designari.fo. ccxj.

Secunda. vtrum beatus iohannes inter martyres debeat connumerari. fo. ccxij.
¶ In festo beati barnabe apostoli est euãgeliũ. Hoc est preceptũ ꝛc. iob. xv. Circa qd possũt disputari sequẽtes q̃stiões. fo. ccxiij.
Prima. vtrum maiorez dilectionem potest quis habere q̃ mori pro amicis suis. fo. ccxiij.
Scda. vtrũ beat barnabas moriendo p xpo fecerit actuz maxime perfectionis. fo. ccxiij.
¶ In festo beati iohannis baptiste est euangeliuz. Elizabeth impletum est tempus ꝛc. Luce. j. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. ccxiiij.
Prima. vtz ꝓueniẽter impositũ est ei nomen iohãnes. ccxiiij.
Scda. vtrum sit verum q̃ inter natos mulierum non sit maior iohanne baptista. fo. ccxv.
Tertia. vtruz sit in vtero matris sanctificatus. fo. ccxv.
¶ In festo iohannis et pauli est euãgeliũ. Attẽdite a fermẽto ꝛc. Lu. xij. Circa qd possunt disputari seqntes questiões. fo. ccxvij.
Prima. vtruz hypocrisis sit peccatum mortale. fo. ccxvij.
Secunda. vtruz timere eos qui occidunt corpus sit peccatum mortale. fo. ccxviij.
¶ In festo sancti petri apostoli est euangelium. dixit iesus simoni petro ꝛc. iobis vltimo. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. ccxviij.
Prima. vtz petrus a xpo institutus sit caput ecclie. fo. ccxviij.
Scda. vtrũ petrus potestate claui potuit pctã remittere. ccxx.
Tertia. vtz petrus potestate claui potuit indulgẽtiaz largiri debitarũ penarũ. fo. ccxx.
¶ In festo cõmemorationis sancti pauli est euangelium. Dixit petrus ad iesum Matthei. xix. Possunt disputari sequentes q̃stiones. fo. ccxxij.
Prima. vtruz paulus in raptu viderit diuinã essentiã. fo. ccxxij.
Scda. vtrũ paul in raptu ignorauerit an eius anima a corpore fuit separata. fo. ccxxiij.
¶ In festo visitatiõis beate marie virginis est euangeliũ. Exurgẽs maria ꝛc. Luc. j. Pñt disputari sequẽtes q̃stiões. ccxxiij.
Prima. vtruz beatus iohannes in vtero existens exultauit ad p̃sentiam dñi. fo. ccxxiij. in fine.
Secunda. vtrum beata virgo audita exultatione elizabeth conuenienter in gratiarum actionẽ cãtauit. Magnificat anima mea dominũ. fo. ccxxiiij.
¶ In festo beate marie magdalene est euangeliuz. In illo tpe. Rogabat iesum quidam ꝛc. Lu. vij. Circa quod possunt disputari seqntes questiones. fo. ccxxv.
Prima. vtrũ ista mulier de q̃ hic i euãgelio fit mẽtio fuerit maria magdalena soror lazari. ccxxv.
Scda. vtrum maria magdalena aut quis alius potuerit sine penitentia consequi remissionem peccatorum. fo. ccxxv.

¶ In festo beati iacobi est euangelium. In illo tempore. Accessit ad iesum ꝛc. Matth. xx. Circa quod possunt disputari sequẽtes questiones. fo. ccxxvj.
Prima. vtruz ipse et frater eius peccauerunt peccato ambitõis. petentes a xpo mediante matre vt in regno suo sederet vn⁹ a dextris. et alius a sinistris. Ista questio expedita est supra dominica xvij. post festũ trinitatis. Sz nũc potest hec disputari. fo. ccxxvj.
Prima. vtrum conuenienter dicatur de beato iacobo ꝙ sit lux et decus hispanie. fo. ccxxvj.
Secunda. vtrum oret in celo pro omnib⁹ qui ei⁹ visitãt sepulcrum siue locum. fo. ccxxvij.
¶ In festo beati dominici istitutoris ordinis pdicatoꝝ est euangelium Vos estis sal terre ꝛc. Matthei. v. Possunt disputari sequẽtes questiones. ccxxvij.
Primo. vtrum beatus dñicus conuenienter religionem instituit ad predicandum vel confessiões audiendum. fo. ccxxvij.
Secũdo. vtrum beatus dñicus conuenienter instituit religionẽ ãlfaz studio ifisteret. ccxxviij.
¶ In festo sancti laurẽtij est euãgelium. Nisi granũ ꝛc. Job. xij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. fo. ccxxix.
Primo. vtrum laurẽtius habendo odio animam suam in hoc mundo custodiuit illam in vitã eternam. fo. ccxxix.
Secundo. vtrum martyrium beati laurentij fuerit act⁹ marie virtutis fortitudinis. f. ccxxx.
¶ In festo assumptionis btẽ marie est euangelium. Intrauit iesus ꝛc. Lu. x. Circa qd̃ pñt disputari seqntes q̃stiões. fo. ccxxxj.
Primo. vtrum vita actiua sit potior et nobilior q̃ contemplatiua. fo. ccxxxj.
Secũdo. vtrũ beata maria optimam partem elegit. fo. ccxxxij.
Tertio. vtz btã maria in corpez aia assũpta ẽ in celũ. fo. ccxxxij.
¶ In festo beati bernardi est euãgelium. Nemo accendit ꝛc. Lu. xj. Potest disputari sequẽs questio. fo. ccxxxij
Vtrum possit in dilectione dei haberi respectus ad aliquẽ mercedem. fo. ccxxxiij.
¶ In festo scti augustini est euãgeliuz. Vos estis sal terre mat. v. Circa qd̃ possunt disputari sequẽtes questiões. fo. ccxxxiiij.
Primo. vtrum stat⁹ plator qui faciunt ꝛ docent sit maior q̃ sit in ecclesia dei. fo. ccxxxiiij.
Scdo. vtz plat⁹ q̃ nõ facit qd̃ docet sit in statu pfectiõis. ccxxxv.
¶ In festo sãcti bartholomei est euangeliuz. Hoc est pceptũ meũ ꝛc. Job. v. Potest disputari sequens questio. fo. ccxxxv.
Vtrum beatus bartholomeus ꝛ alij apostoli potuerunt dici amici dei. fo. ccxxxv.
¶ In festo decollatiõis beati iohannis baptiste est euangeliuz. In illo tpe. Misit herodes ꝛc. Marci. vj. Possunt disputari

sequētes q̃stiōes.fo. ccxxxvj.
Primo. vtruz beatus iohannes moriens ex hoc q̃ dicebat hero di. Non licet tibi habere vxorem fratris tui verus martyr fit colendus.fo. ccxxxvj.
Secundo. vtrum iuramentum q̃d herodes p̃stitit saltāti puelle excusare potuit herodem a pctō mortis iobis baptiste. ccxxxvij.
¶ In festo natiuitatis beate marie virginis est euāgeliū. Liber generationis ꝛc.matth.j. Circa q̃d possunt disputari sequentes questiones.fo. ccxxxvij.
Primo.vtz christ? descēdit p̃m carnē de semie dauid. ccxxxvij.
Scdo. vtruz beata maria fuerit sanctificata ante natiuitatez ex vtero.fo. ccxxxviij.
Tertio.vtrū beata v̄go p sanctificationē obtinuerit gr̃e plenitudinē siue pfectionē.fo. ccxxxix.
¶ In festo exaltatiōis sctē crucis est euangeliū. In illo tpe dixit iesus turbis ꝛc. Nūc iudiciū est ꝛc.iob.xij. Circa q̃d pñt disputari seq̃ntes q̃stiōes.fo. ccxl.
Primo.vtrum ꝓueniens fuit vt christus in cruce exaltatus moreretur pro nobis.fo. ccxl
Secundo. vtrum sit verum q̃ christus exultatus omnia traxit ad se.fo. ccxl.
Tertio.vtrū christ? p exaltatiōz crucis que proprie est hūiliatio meruit exaltationē sui.fo.ccxlj.
¶ In festo sācti matthei.apl'i est euangelium. Cum trāsiret iesus ꝛc.matth.ix. Circa q̃d possunt disputari seq̃ntes q̃stiōes. ccxlij.
Primo. vtrum matthęus euāgelista ꝓueniēter inter alios euangelistas designatur in figura hominis.fo. ccxlij.
Scdo.vtz ꝓuersio ꝛ seq̃la mat. fuit miraculosa.fo. ccxlij.
Tertio.vtrum matthe? fuit immediate de teloneo vocat? siue assūpt? ad apostolatū.fo. ccxliij.
¶ In festo sancti michaelis est euangeliuz. In illo tpe. Accesserūt discipuli ꝛc.Matthei.xviij.
Circa q̃d possunt disputari seq̃ntes questiones.fo. ccxliij.
Primo.vtrū angeli sint a deo custodie hoīm deputati.fo.ccxliij.
Scdo.vtrū angeli p executionē ministerij a ꝓtemplatiōe diuina retardentur.fo. ccxliiij.
Tertio. vtz angeli ad custodiaz hoīm.deputati quandoqz relinquant homines quibus ad custodiam deputantur.fo. ccxliiij.
¶ In festo beati hieronymi est euangelium. Nemo accendit ꝛc. Luce.xj. Circa q̃d pñt disputari sequentes questiōes.fo. ccxlv
Primo.vtz lucerna incensa hieronimi.i.doctrina meruerit supcādelabrū eccl'ie poni.fo. ccxlv.
Scdo. vtrum hieronymus fuerit cardinalis.fo. ccxlvj.
¶ In festo beati francisci est euāgelium. Cōfiteor ꝛc. Matthei. xj. Circa q̃d possunt disputari sequentes questiones.fo. ccxlvj.
Primo.vtrum ꝓueniens fuerit secreta fidei nō reuelari sapientibus ꝛ prudentibus et reuelari

parvulis.fo. ccxlvj.
Secundo.vtrum beatus fran-
ciscus fuerit de numero puulor
quibus reuelata sunt secreta ce
lestia.fo. ccxlvij.
¶ In festo beati luce est euange
lium.Designauit dñs. Luce.x.
Circa qd possunt disputari seqn
tes questiones.fo. ccxlvij.
Primo. vtrum post electionem
duodecim apostolor cõuenient
electi sunt septuagitaduo disci-
puli inter duos lucas vnus dici
tur fuisse.fo. ccxlvij.
Secundo.vtrum beatus lucas
inter euangelistas in figura bo
nis fuerit conuenienter designa
tus.fo. ccxlviij.
¶ In festo vndecim milium vir
ginum est euangeliũ. Simle est
regnũ celor ꝛc. Mat.xxv. Circa
qd potest disputari sequens
questio.fo. ccxlix
Utrum prudentibus vrginibus
facientibus qd in se fuit necesse
fuit vt deus oleum gratie sueva
sis conscientiarum suarum infũ
deret. fo. ccxlix.
¶ In festo symonis ꝛ iude ē euã
gelium Hoc est preceptum ꝛc.
Job.xv. Circa qd possunt dispu
tari sequẽtes q̃stiones.fo. ccl.
Primo.vtrum xpo aduenientez
predicante nõ tamẽ faciente visi
bilia miracula iudei et credere
tenebantur.fo. ccl.
Secundo.vtrũ argumentum il-
lud christi sit sufficiens,quo ait.
Si opera nõ fecissem in eis que
nemo alius fecit,peccatum non
haberent.fo. cclj.
¶ In festo omniũ sanctorum est
euangeliuz. Videns iesus tur-
bas ꝛc.Mat.v. Circa qd pñt di-
sputari seqntes q̃stiões.fo.cclij.
Primo.vtrũ beatitudo sanctor
ꝓsistat i visiõe dei p essẽtiã. cclij.
Secũdo.vtrũ beati videtes deũ
per essentiã videant omnia que
deus videt. fo.cclij.
Tertio.vtrũ beati in gloria pus
ferant ad ꝓemplãdã xpi diuini
tatem q̃ ei' hũanitatẽ.fo. cclv.
¶ In die omniũ mortuor est euã
geliũ.Dixit iesus turbis ꝛc.ioh.
v.Circa qd possunt disputari se-
quẽtes questiones.fo. cclv.
Primo.vtrum iudiciaria pote-
stas qua iudicandi sunt mortui
in futuro iudicio ꝓueniẽter ꝓve
niat xpo fm qd homo.fo. cclv
Secundo.vtrũ suffragia fideliũ
viuor pfint defunctis.fo. cclvj.
Tertio.vtrũ suffragia facta per
malos siue per peccatores pro-
sint.fo. cclvij
Quarto.vtrũ vox xpi quã audiẽt
mortui erit causa resurrectiõis
omnium eorum.fo. cclviij.
¶ In festo beati martini est euã
gelium.Sint lũbi vestri ꝛc.Lu.
xij.De quo disputat sicut i festo
beati nicolai. Huc q̃rit.fo.cclix.
Utrum illud sit verr aut ꝓueniẽ
ter dictũ, q̃ expectantes dñm re
uersurũ xps faciet eos discũbe-
rez transiẽs ministrabitzeis. cclix.
¶ In festo btẽ katherine est euã
gelium. Simile est regnũ celor
Matthei.xiij.Circa qd potest di

Tabula questionum.

sputari sequēs questio.fo. cclix
Utrum beata Katherina emit agrum in quo erat thesaurus absconditus.fo. cclix.

¶ Explicit tabula.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Lectiones euãgeliorꝫ tam de tẽpore q̃ de sanctis collecte p. R. D. Johannẽ de turre cremata episcopũ sabineñ. sancte Romane ecclesie cardinalem sancti Sixti incipiunt feliciter.

Acro et colẽdissimo reuerẽdissimoruꝫ patrũ sancte romane ecclesie dominoꝫ cardinalium collegio. suus humilis seruitor Johãnes de turre cremata. episcopus Sabineñ. sancte romane ecclesie cardinalis sancti Sixti vulgariter nominat'. seipsum cum humili recõmendatione. Cogitanti mihi quid de sudoribꝫ mei studij dignũ amplissimis dominationibus vestris tanq̃ memoriale offerã. attento q̃ omnibus summis nostri temporis pontificibus varia dedicauerim opera scꝫ eugenio. nicolao. calixto. pio. ⁊ paulo. nunc presenti occurrisset mihi illa honestissima prelatorũ cõsuetudo qua post refectionem eorũ. maxime in prandio habitã collationes siue disputationes de sacris litteris soliti sunt habere. Vidi eñ apud plures clarissimos patres cõsuetudinẽ hanc obseruari. Et de celeberrimo sancto augustino legit q̃ in mensa sua lectionẽ aut disputationẽ semp diligebat. Disputatio enim inuestigãde veritatis gratia. aut vt veritas ipsa illustrior fiat. licite cum moderamine inter partes admittit. sane visa est mihi hec dñorum prelatorũ obseruãtia plurimũ habere honestatis ⁊ vtilitatis. honestissima quedã est ⁊ ordo pulcerrim' vt postq̃ corpori cibos corruptibiles dedim'. ita aĩe spiritualia alimẽta ministrem'. Nullus eñ est cibus sciẽtia ⁊ doctrina dulcior. Nam vt ait isidorus noster. scripturarũ sanctarũ altitudo quasi montes pascue sunt. ad quos cũ quisq̃ iustoꝫ cõscenderit pascue indeficientis refectionem inuenisse se gaudebit. Quocirca sic nos hortat clarissimus ambrosi'. Tu igit ede scripturarum celestes cibos. ede vt permaneãt tibi in vitam eternã. ede ꝓtinue vt nõ esurias. ede vt replearis. ede vt verboꝫ celestiũ eructes saginã. spirituales epule nõ obesse solent: sed ꝓdesse satiatis. plane bene ꝑlatis cõgruit honestissimũ hmõi exercitiũ qui

bus dñs ait. Vos estis sal terre. vos estis lux mūdi. Debet autez eps tanta pollere sapiētia. vt dicit ambrosius. vt non solū credi tum sibi populū sufficiēter doceat. verū etiaz in ceteris queat heresum ꝓtradictiones a catholica repellere ecclesia. Leterum vtilis est ꝑdicta obseruātia. Primo:qz mentē disponit ad perfectionē virtutis. Ūñ damascen⁹ lib. iiij. inquit. Optimū est ⁊ vtilissimū inuestigare diuinas scripturas. ⁊ sicut est lignū sec⁹ decursus aquarū plantatū. ita aīa diuina irrigata scriptura impinguat ⁊ fructū tēporaneū tribuit ⁊ semp virētibus foliis deo acceptibilib⁹ decorat actionibus. ⁊ ifra. Pulsem⁹ ergo in optimū paradisum sacrarū scripturarū. qui odoriferus. qui dulcissim⁹. qui speciosissim⁹ est. Scdo vtilis est ad illuminationē intellectus. dicit enim isidorus noster. Geminū donum ꝓfert lectio sacrarū scripturarū. siue ꝙ intellectum mētis erudit. siue ꝙ a mūdi vanitatib⁹ abstractū hominē ad amorez dei perducit. Tertio vtilis est qm̄ per eam amputant aliqua in que sepe post refectionez corporalē lingua indiscipli nata prorūpit. s. murmurationis ⁊ detractionis verba. superfluitas locutionis. leuitas operis. ⁊ similia. que oia vitant cū persolutis gratiarū actionib⁹ deo. aliqua de sacris litteris seqtur disputatio siue collatio. quib⁹ pensatis nihil mihi in mente dignū se obtulit vestris. R. D. per me offerendū. quā questiones quasdam de euāgelijs omniū dñicarum ac festoz ꝑncipaliū totius anni. quasi ingenio meo tenui. non tū sine magno laboze ac vestraruz. R. D. amoze collegi sub numero. cccxvij. ¶ Amplex⁹ aūt sum quasi in oib⁹ sancti thome dicta. nam ei⁹ ꝑfundior firmior ꝙ est sentētia. Abstinui etiam a questionib⁹ ⁊ subtilitatib⁹ inutilibus: ⁊ obscurioziib⁹ argumētis planioribus ꝓtentus. Tuz quia religioso intellectu nobis opus est vbi aut maxime de deo loquimur vel audim⁹. vt inqd ambrosius. tum qz inter ꝓlatos pauciores sunt qui sacre theologie profundiozibus rebus operaz dent studij. Sequimur aūt ordinem euangeliozū tam dominicarū ꝙ festiuitatū ꝑm vsum fratrū predicatozum. quia nobis rationabilior visus est. Suscipiāt ergo v. R. d. hoc exiguū munus parumqz opusculū in semio meo ꝑ omnium vtilitate exiguis meis viribus elaboratū. ꝙ vtinā tanta beniuolentia ab eis suscipiat ꝙta cuz affectione fit insudatū. Poterit obseruari libell⁹ iste in manib⁹ reuerēdissimi dñi rothomageñ. qui ꝑ sua dulcissima humanitate copiā prestabit cupiētibus scribere. R. ecōmendo me d. v. R. quas longo tempoze ad felix vniuersalis ecclesie regimen deus conseruet.

IN pma dominica aduentus apud fratres predicatores dicit illud euãgeliũ matthei. xxj. Cum appropinquasset iesus Hierosolymã. in quo fit mẽtio de aduentu christi in carnẽ. duz dicit. Dicite filie syon. ecce rex tuus venit tibi ꝛc. Vñ in hac dñica possunt sequẽtes questiones disputari. ¶ Prima vtrũ pro redemptione generis humani necessarium fuit deũ incarnari. ¶ Secũda: vtrũ si homo nõ peccasset deꝰ incarnatꝰ fuisset. ¶ Tertia: vtrũ ꝓueniẽtius fuit filiũ dei incarnari ꝗ aliquã aliã personã.

D primaz sic ꝓcedit. Et videtur ꝗ nõ fuerit necessariũ deũ incarnari. ¶ Primo sic. deꝰ eñ cum perfectus nihil virtutis accreuit sibi per carnẽ assumptã. si ergo incarnatus naturã reparauit etiam absq; carnis assumptione eã potuit reparare. ergo nõ fuit necessariũ ꝛc. ¶ Secũdo sic. cum deus sit summe misericors. immo miserationes eius super oia opera eius. magis decuit vt deꝰ ostẽderet immẽsitatẽ misericordie sue ꝗ seueritatem iusticie. sed ad magnitudinẽ misericordie sue pertinet vt peccata sine satisfactione dimittat. ergo deꝰ humanã naturã reparare potuit ꝛ debuit nõ expectãdo satisfactionẽ. ergo nõ fuit necessariuz ꝛc. ¶ Tertio sic. quicũq; potest satisfacere pro maiori pcõ potest satisfacere ꝓ minori. sed mortale peccatũ actuale est magis actuale ꝗ originale. qz habet plus de volũtario. ergo cum homo possit satisfacere ꝓ mortali peccato. multo fortiꝰ ꝓ originali satisfacere poterit. et sic nõ est necessariũ deũ incarnari. ¶ In oppositũ arguit sic. illud ꝓ quod humanũ genus liberat a perditione est necessariũ ad humanã salutẽ. sed mysteriũ diuine incarnationis est hmõi. ꝓm illud Job. iij. Sic deꝰ dilexit mũduz: vt vnigenitũ filiũ suũ daret. vt omis qui credit in eũ nõ pereat sed habeat vitã eternã. ergo necessariũ fuit ad reparationẽ generis hũani deũ icarnari. ¶ Secũdo sic. nõ erat ꝓueniẽs vt vna natura nobilissimarũ creaturarꝝ a suo fine totaliter frustraretur sed humana natura est inter nobilissimas creaturas. cum ergo tota corrupta fuerit per pctũ in primo ꝑẽte ꝛ ita beatitudine priuata ad quã instituta erat. cõgruũ fuit ipsam reparari. sed reparatio nõ potest fieri nisi pctũ dimittat. nec iustũ est vt peccatum sine satisfactione dimittat ergo necessariũ fuit ꝓ peccato totius nature humane satisfieri

sed satisfactio decenter fieri nō
potest nisi ab eo qui debet satis-
facere ⁊ potest sed nō debet nisi
homo q̄ peccauit. Cum aūt nul-
lius creature bonū excedat bo-
num humane nature toti⁹ vt re-
compēsationē ꝓ tota natura fa-
cere posset. ptz ꝙ nulla creatu-
ra ꝓ hoīe satisfacere posset. nec
ipse ꝓ se cū peccator indignus
reddat. ergo necessariuz fuit vt
de⁹ homo fieret ad satisfaciēdū
pro hoīb⁹. ¶ Respōdeo dicēdū.
ꝙ deum incarnari aliquo modo
fuit necessariū. ⁊ aliquo modo
nō. Pro quo notandū iuxta san-
ctū Tho. (3.par.q.1.ar.2.) ꝙ ad
finē aliq̄d dr necessariū duplici
ter. Uno mō sine quo finis habe
ri nō potest. sicut cibus est neces
sarius ad ꝓseruationē humane
vite. Alio mō dicit necessarium
per quod melius ⁊ ꝓuenientius
peruenit ad finē sicut equus est
necessari⁹ ad iter. ¶ Primo mō
necessitatis deum incarnari nō
fuisset necessariū ad repationez
humane nature. de⁹ em̄ per suā
omnipotētē virtutē poterat hu-
manaz naturā multis alijs mo-
dis reparare. Scdo aūt modo
necessitatis necessariū fuit deū
incarnari ad reparationē hūane
nature. hanc ꝓclusionē ponit au
gustin⁹. xiij. de tri. d. Ostēdamus
nō aliū modū possibilē defuisse
deo cuius potestati oīa equali-
ter subiacēt. sed sanāde miserie
nostre cōuenientiorē modū aliū
non fuisse. ¶ Cuius incarnatio-
nis necessitas siue ꝓueniētia ex
trib⁹ sumit. (vt dicit sanc. Tho.
3. sen. di. 1. q. 1. art. 2.) scz ex ple-
nitudie diuine misericordie. ex
immutabilitate iusticie ipsi⁹. et
ex deceti ordine sapiētie eius.
Quia em̄ deus est summe bon⁹
⁊ misericors decuit nulli crea-
ture negare hoc cui⁹ est capar.
Unde cū natura humana lapsa
esset. ⁊ nihilominus reparabilis
foret. decuit vt eā repararet. qz
etiam iusticia ei⁹ immutabilis
est. cui⁹ lege sancitū est vt nunq̄
peccatū sine satisfactione dimit
tatur decuit vt in hūana natura
esset qui satisfacere posset: ⁊ qz
hoc purus homo per se facere
nō poterat vt dictū est. decuit vt
deus qui summe sapiēs est ali-
quē cōueniētissimū modū repa-
rationis adinueniret. Modus
aūt cōueniētissim⁹ est vt integre
natura repararet ⁊ faciliter ad
id q̄d amiserat homo peruenire
posset. Si aūt hoiez per angelū
repararet. nō integra esset repa
ratio. qz homo semp angelo sa-
lutis sue debitor esset. et ita in
beatitudine ei equari nō posset.
q̄d tamen assecutus fuisset si nō
peccasset. sicut etiā nūc ꝓsequū-
tur hoies per gratiā reparatio-
nis vt sint sicut angeli dei in ce-
lo. Matth. xxij. Et ideo decuit
vt nō angelus sed ipse de⁹ hoiez
repararet. multe alie ꝓueniētie
assignātur incarnationis quas
nos breuitatis causa. et qz com
munes in sermoni⁹ sunt pertrāsi

mus. ¶ Ad rationes in oppositū dicendū. Ad primā respōdet q̄ ratio illa ꝓcedit fm illuz modū necessarij sine quo ad finē peruenīri nō potest. hoc aūt necessitatis modo dictū est nō esse necessariū deum incarnari. ¶ Ad secundā respōdetur negādo consequentiā. Et ratio est. qz lz deus sit summe misericors. sua tñ misericordia nullo mō obuiat sue iusticie. Misericordia eñ que iusticiā tollit magis stulticia q̄ virt' dici debet. et per cōseqēns talis deum nō decet ꝓpter quod deus misericordiā suā infinitā sic manifestare voluit. vt in nullo iusticie eius derogaretur. qd factū est dum ꝓ nobis homo factus est vt ꝓ nobis satisfaceret. in quo etiam abundātior misericordia ostēsa est ad nos q̄ si sine satisfactione pctm̄ dimisisset ſin quantū nostrā naturā magis exaltauit et ꝓ nobis mortē pertulit. ¶ Ad tertiam respōdetur. negādo q̄ peccatum originale sit minus malū. Pro quo notādū q̄ (vt dicit sanc. tho. 3. sen. di. 1. q. 1. ar. 2. ad. vj.) quātitas origialis ⁊ actualis mortalis peccati pōt dupliciter attēdi. vel quantū ad principiū vel quantū ad bonū qd per vtrūq̄z priuatur. Principiuz autē actualis peccati volūtas ꝓpria est. Principiū autē originalis in isto est origo eius viciata. Unde originale quodāmodo necessariū est. sed actuale est omnino voluntariū. vnde habet plus de ratione culpe. ⁊ est magis vituperabile bonum autē q̄ actuali peccato corrumpitur est bonū huius persone. cui preponderat bonum totius nature qd per originale corrumpitur. quia bonuz gētis est diuinius q̄ vnius hominis bonuz. vt dicit. ij. ethicor vt sic posset dici q̄ actuale est magna culpa originale vero magis malum. Actio aūt satisfaciētis est ꝓportionata quantitati culpe ex parte boni quod per culpā corrumpitur. Et ideo cū omnis actio sit persone. quia actus singulariū sūt. Ideo ad satisfactionem ꝓ actuali sufficit act' cuiuscunq̄z hominis cū gratia diuina non autē ad satisfactionē ꝓ peccato originali nisi actio illi' hominis plus valeret q̄ totū bonū humane nature. ⁊ sic non posset esse purus homo. et iō oportuit esse deum ⁊ hoiem qui pro originali satisfaceret.

D secūdam questionem sic proceditur. Et videt q̄ etiā si hō nō peccasset de' incarnatus fuisset. ¶ Primo (iuxta sanc. tho. 3. sen. di. 1. q. 1. ar. 3.) sic Deut. xxxij. dei perfecta sunt opera. sed perfectio nō potest esse nisi vltimū cōiungat principio vt sic quasi quidā circulus cōcludatur. ⁊ additio alterius fieri nō posset. Cū ergo ipe

deus sit principiū ⁊ homo sit vl-
tima creaturarū decuit ad pfe
ctionē vniuersi vt etiam si homo
nō peccasset deus homo fieret.
¶ Secūdo sic Roma.j. Inuisibi
lia dei per ea que facta sunt in-
tellecta cōspiciūtur. sed potētia
sapientia ⁊ bonitas dei infinita
sunt. ergo decuit etiam si homo
nō peccasset ista ī aliquo effectu
manifestari. sed potētia infini-
ta nō manifestat nisi per effectū
infinitū. nec sapiētia infinita ni
si per decorem infinitū. nec bo-
nitas infinita nisi per cōicatio-
nem infinitam. Cum ergo nulla
creatura sit infinita. nec in ea in
finitus sit decor ex forma ⁊ pro
portione partiū. nec item aliqua
creatura cōicatione infinitā bo
ni recipiat. videt q̄ decuit etiā
homine nō peccāte vniri deū ho
mini vt ex parte hominis ratio
esset ex parte dei infinitas et ex
cōiunctione dei ad creaturā in-
finitus decor resplēderet. ⁊ infi
finitū bonū ipsi humane nature
cōicaretur scz persona increata
que in ea subsisteret. ¶ Tertio
sic. Non est in aliquo capacitas
humane nature per peccatū am
pliata. sed post peccatū humana
natura inuēta est capax tanti bo
ni vt a deo assumeret in vnitate
persone. ergo ⁊ ante peccatū hu
iusmodi dignitatis capax fuit.
sed ad deum qui infinito amore
diligit ea que sunt ptinet vt nul-
lum bonū creature deneget cui
est capax. ergo ipse humanā na-
turam assumpsisset etiā si homo
nō peccasset. ¶ Quarto sic. Non
est credēdū q̄ homo ex peccato
aliquod cōmodū reportauerit.
sed maxima dignitas hūane na-
ture est in hoc q̄ assumpta est in
vnitate psone diuine. ergo hoc
per peccatū homo psecutus nō
est. ⁊ sic idem qd̄ prius. ¶ Quin-
to sic. Cuz homo ad beatitudinē
fit creat⁹ ante peccatū tot⁹ bea-
tificand⁹ erat. sed beatitudo ho
minis q̄tum ad partē sensitiuā
erat in aspectu humanitatis as-
sumpte. q̄tum vo ad partē intel
lectiuā in intuitu diuinitatis as
sumētis. Sic em egrediet hō ⁊
egrediet. vt augu. exponit. ⁊ pa
scua inueniet. Job. x. ¶ In oppo
situz est augustin⁹ in lib. de vbis
dñi exponēs illud Matth. xviij.
Venit filius hois q̄rere ⁊ saluū
facere qd̄ perierat. si homo non
peccasset filius hois nō venisset
⁊ loquitur de aduētu in carnez.
¶ Respōdeo dicēdū q̄ vt tangit
sctūs Tho. in tertio. ⁊ in tertia
parte super hoc diuersi diuersi-
mode opinati sunt. Quidā enim
dicūt q̄ etiam si homo nō peccas
set. dei filius fuisset incarnat⁹.
Alij vo contrariū asserūt. quorū
assertioni magis videt cōsentiē
dum. Cuius ratio est. (vt habet
sanc. tho. 3. par. q. 1. arti. 3.) quo-
niam ea que ex sola dei volūtate
veniūt super omne debitū crea-
ture nobis innotescere non pos-
sunt nisi quatenus in sacra scri-
ptura traduntur per quā diuina

voluntas innotescit Unde cū in sacra scriptura vbicq incarnationis ratio ex peccato primi hoīs assignet. conuenienti dicit incarnationis opus ordinatū esse a deo in remediū peccati. ita q peccato nō existente incarnatio non fuisset. q̄uis potētia dei ad hoc limitet. Potuisset enim etiam peccato nō existente deus incarnari. ¶ Hāc ergo assertionē sine opinionē tanq̄ veriorem sequentes dicimus ad questionez respondētes. q si homo non peccasset deus incarnatus nō fuisset. Ista cōclusio probat. ¶ Primo sic sup illud. j. Thi. j. Jesus venit in hunc mūdum peccatores saluos facere. dicit glosa. Nulla causa fuit veniendi christo dño nisi pctōres saluos facere. Tolle vulnera. tolle morbos ⁊ nulla est causa medicine sed remota causa remouet effectū. ergo cōclusio vera ¶ Secdo sic. Dicit leo papa in sermone de natiuitate. Si enim homo ad ymaginē ⁊ similitudinē dei factus in suo honore mānisset. creator mūdi creatura nō fieret. aut sempiternus temporalitatē subiret aut equalis deo pri dei filiū formaz serui assumeret ergo conclusio vera. ¶ Ad rōes in oppositum. Ad primā respōdet. negādo cōsequentiā. Et rō est. Quia licet vniuersum pficiatur in cōiūctione vltimi ad principiū primi. nō tamē oportet q in cōiūctione que est in vnitate psone sed in cōiūctione que est in ordine ad finē. Unde ad perfectionē vniuersi sufficit q naturali modo creatura ordinat sic in deū sicut in finē Hoc autē excedit limites pfectionis creature vt creatura vniat deo in persona. ¶ Ad secdam respōdetur etiā negādo cōsequentiā. Et ratio est. qz in pductiōe minime creature manifestatur potentia infinita ⁊ sapiētia ⁊ bonitas dei quia quelibet creatura ducit in cognitionē alicui primi ⁊ summi quod infinitū est in omni perfectione. nec oportet q potētia infinita p effectū infinitū manifestet. nec bonitas infinita per cōmunicationē infinitā. sed sufficit ad ostendendā bonitatē infinitā hoc scz q vnicuiq fm suā capacitatē largit. ¶ Ad tertiam respōdet. q capacitas alicuius creature potest intelligi dupliciter. vel fm potētiā naturalē que pertinet ad rationē naturalē et sic nullā capacitatē nature vacuam deus dimittit in genere q̄uis capacitatē alicui creature particularis non impleat ppter aliquod impedimentū. Vel intelligi potest fm potentiā obedientialem fm quam quelibet creatura habet q ex ea posset fieri q deus vult. ⁊ hoc modo in humana natura est capacitas huius dignitatis. vt in vnitate diuine psone assumat. nec oportet q deus talez capacitatē impleat sicut nec oportet q deus faciat quicquid potest. sed fm q congruit ordini

sapientie eius. ¶ Ad quartā respondetur negando assumptum quoniā vt dicit apostol⁹ ad Roma.v. Ubi abundauit delictum supabundauit ⁊ gratia nō est inconueniēs vt aliquod bonum ex peccato deus eliciat qd̄ sine peccato nō fuisset. sicut patet in aliquibus virtutibus. vt in pacientia ⁊ penitentia. ⁊ etiam ex peccato hominis hoc optimum potuit elicere vt filius dei incarnaretur. Propter quod dicit Gregorius. O felix culpa que talem ac tantā habere meruit redemptionem. ¶ Ad quintā respondetur. negando minorem dicimus enim iuxta sanctū thomā ꝙ beatitudo toti⁹ hominis est ex ipsa deitate in quā virtus interi⁹ immediate fertur ex quo redundat gloria in inferiores partes animeⁿ in ipsum corpus in visione autē humanitatis erit quoddaⁿ gaudiū accidentale. sicut etiam in victoria passionis eius. et tamen cōstat apud oēs ꝙ si homo nō peccasset de⁹ pass⁹ nō fuisset.

D tertiam questionem sic pceditur. Et videtur ꝙ nō fuit cōueniētius filiū dei incarnari ꝙ patreⁿ aut spiritumsanctum. ¶ Primo sic. (Iuxta sanc. tho.ⁿ.sen.di.1.q.ⁿ. ar.ⁿ.) Sicut in misterio incarnationis mōstrata est sapientia in decentia reconciliationis. ita etiā mōstrata est potētia in hoc ꝙ in infinitum distantia iuncta sunt. ⁊ etiā bonitas in hoc ꝙ nō despexit proprij plasmatis infirmitatē. vt dicit Damascen⁹. sed sicut sapientia attribuitur filio ita bonitas spirituisancto ⁊ potentia patri. ergo non magis decebat filium incarnari ꝙ patreⁿ vel spiritumsanctuⁿ. ¶ Scdo sic Victoria potentie attribuitur. sed per incarnationeⁿ secuta est victoria de hoste. ergo incarnatio magna decebat patrē cui appropriat potentia. ¶ Tertio sic arguitur de spūsancto. Eorū enī que magis vicina sunt decētior est coniunctio. sed spūssanct⁹ est persona nobis magis vicina. vt dicit Augustin⁹ libro de spiritu ⁊ anima. ergo spiritūsanctū magis decebat incarnari ꝙ filium. ¶ Quarto sic arguitur. Incarnatio dei processit ex maxima caritate quam ad nos habuit. sed caritas appropriat spirituisancto. ergo potissime decebat spiritūsanctu incarnari. ¶ In oppositū arguit sic. In mente nostra sunt tria tres pſonas repſentantia. s. mens q̄ repreſentat patrē. verbum mentis quod repſentat filiū. ⁊ amor qui repſentat spiritūsāctū. sed inter hec tria verbū mētis p̄cipue cōparabile est. fm qd̄ exterius pervocē sonat. ergo ⁊ incarnatio cōueniētissime verbum eternū decuit quod est ipse filius dei. ¶ Respōdeo dicendū

q̃ decētius fuit filium dei incarnari q̃ patrem vel spiritū sanctū. Que decentia incarnatiōis filij dei attenditur ⁊ ex proprijs ⁊ ex appropriatis. In proprijs autē possunt quattuor considerari sm q̃ filius est. q̃ verbum est. q̃ imago. q̃ media in trinitate persona. Scōm autem q̃ filius est cōuenit ad reparationem vt per eum cuius naturaliter est hereditas alij in filios adoptarentur ⁊ coheredes fiant. Scōm autez q̃ est verbum. conuenit ad reparationē. quia inquātū tale habet congruentiā ad officium predicationis et doctrine. quia verbū manifestat dicentem ⁊ ipse manifestauit patrē Joh. xvij. Pater manifestaui nomen tuū hominibus quos dedisti mihi de mūdo. Inquantū vero est ymago cōuenientiā habet cum eo q̃ reparādus erat scilicet cuz hoīe qui ad ymaginem dei factus est. Beñ. primo. Unde decuit vt ymago imaginē assumeret īcreata creatam. Inq̃tum est media in trinitate psona cōgruit adultimū effectū. qui est recōciliatio hominis ad deum. Decet enim vt qui est medius in trinitate. etiaz sit mediator. Inueniūtur etiā quattuor in filio appropriata. scilicet sapiētia. ⁊ virt' ab apostolo. equalitas ab augustino. species ⁊ pulcritudo ab hilario. Inquātum autem sapiētia est. cōgruit ad restaurationē. quia decet vt q̃ in sapientia facta sunt per sapiētiam restaurētur. Inquātum autem est virtus ⁊ brachiuz patris congruit ad victoriam de hoste capiendam. Luce primo. Fecit potētiam in brachio suo. Inquātum vero est equalitas. cōgruit etiam morbo qui sanādus erat. Uterq̃ enim scilicet homo ⁊ diabolus peccauerūt appetendo eq̃litatem dei. Ille potētie. iste scientie. Inquantum vero species ⁊ pulcritudo est. congruit reparationi vt per ipsum deturpatio ymaginis per peccatuz inducta amoueretur. Patri vero non cōuenit incarnatio. precipue propter proprietatem innascibilitatis. Non enim decet vt qui in diuinitate est pater. in humanitate fit filius. Sic enim filius dei patris esset nepos virginis. si ipsa virgo mater esset dei patris. Similiter etiaz nec spiritui sancto cōuenit. ne nomē filij in plures personas trāsferatur. ¶ Ad rationes in oppositiuz. ¶ Ad primam respondetur negādo cōsequentiā. Et ratio est. Quia licet in incarnatione ostendatur potētia sapientia ⁊ bonitas. ⁊ idco efficatia incarnatiōis toti trinitati tribuitur. opus tamen q̃d deo incarnato debebatur attribuit per filium expleri decuit. rationib' dictis. et ideo tota trinitas carnem soli filio vniuit. ¶ Ad secundā respondetur negādo consequētiam. Et ratio est. Quia nō est potentis per potentiam minus potentem vincere. hoc enim

violentū est ⁊ non laudabile sed per iusticiam ⁊ sapiētiam vincere. ⁊ ideo per filiuz debuit deus pater hostem vincere. ¶ Ad tertiam respōdetur. ꝙ ratio nō procedit. quia spūssanctus nō dicit ideo vicinior nobis ꝙ sit cōinnigibilior carni q̄ filius. sed propter caritatem per quam nobis omnia dona donātur. Procedit enim vt dicit albertus. vt donuz a patre ⁊ filio donabile rationali creature. talē autem respectū ad nos nō importat nomen filij ſm ꝙ est in patre. filij tamen est nobis magis vnitiuus quantum ad cōgruentiā incarnationis rationibus dictis. ¶ Ad quartā respondetur negādo cōsequentiā. Et ratio est. Quia licet caritas dei sit causa incarnatōis. ⁊ ideo causalitas diuine. incarnatiōis q̄uis communis sit tribus personis appropriatur spūisancto. non tamen ex hoc sequit ꝙ spūssanctus debuerit incarnari.

In dominica secunda cātatur euāgelium. Erunt signa in sole et luna. ⁊c. Luc. xxj. In quo quia tāgitur de aduentu christi ad iudicium. possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima est. Utrum generale iudiciuz sit futurum. ¶ Secunda. Utrū omnes iudicādi in iudicio videbūt filiū hominis. id est. Christuz in forma hūana gloriosa iudicātē. ¶ Tertia est. vtrū signa que assignantur in lectione euāgelij precedant iudicium. ¶ Quarta est. Utrum tēpus futuri iudicij potest determinate sciri ab aliquo homine.

D primaz questionē quaerit. Utrū generale aut vniuersale iudiciuz futurū sit. proceditur sic. Et videtur ꝙ nō. ¶ Primo sic (vt hz sanct⁹. tho. 4. sen. di. 47. q. 1. ar. 1. q. 1.) Nam primo dicit ſm aliam litteram. Non iudicabit bis deus in idipsum. sed nūc de⁹ iudicat de singulis hominuz operibus. cum post mortem vnicuiq̄z penas vel premia pro meritis tribuit ergo non videtur ꝙ aliud sit iudicium futurū expectādum. ¶ Secō sic. In nullo iudicio executio sententie precedit iudicium. sed sententia diuini iudicij quo ad homines est de adeptione regni vel exclusione a regno. vt patet. Matthei. xxv. ergo cum modo quidam adipiscantur regnum eternum Unde dominus latroni in cruce dixit. Hodie mecum eris in paradiso Luce. xxiij. Et quidam excludātur ab ipso perpetue. Unde Luce. xvj. dicitur. Mortuus est diues ⁊ sepult⁹ est in inferno. ergo

frustra expectatur aliud iudiciū futurum. ¶ Tertio sic. Propter hoc aliqua in iudicium oportet adduci. quia dubium est quid de eis diffiniendum sit. sed ante finem mundi determinata est vnicuicq; damnatorum sua damnatio. et cuicq; sanctorum sua beatitudo. ergo videtur q̃ nō oporteat aliquod futurum iudicium esse. ¶ Oppositum colligitur ex presenti euangelio. Colligitur etiam ex illo Johā. xij. Sermo quē locutus sum vobis. ille vos iudicabit i nouissimo die. ¶ Respondeo dicendum sub ista conclusione. q̃ generale siue vniuersale iudicium futurū est. in quo christus iudicaturus est omnes hominum multitudinem. Ista conclusio est primo articulus fidei qui de christo ait. Iterum venturus est iudicare viuos et mortuos Secundo patet ex illo Johan. quinto. Procedent qui bona egerūt in resurrectionem vite. qui vero mala egerūt in resurrectionem iudicij. ergo post resurrectionem aliquod fututū est iudicium. Ratione vero sic ostenditur predicta conclusio.

Pro quo notandum iuxta sanctum thomam q̃ sicut operatio pertinet ad rerum principium quo producuntur in esse. ita iudiciuz pertinet ad terminū quo res ad suum finem perducitur. Distinguitur autem duplex dei operatio. Una que primitꝰ res in esse produxit. instituens naturam et distinguens ea que ad cōpletionē ipsius pertinent. a quo quidez opere deus dicitur quieuisse. Genes. ij. Alia eiꝰ est operatio qua operatur in eius gubernatiōe creaturarum. De qua Johannis. v. Pater meus vsqz modo operat̃ ⁊ ego operor. Ita etiam duplex eius iudicium dicitur. ordine tamen conuerso. Unum quod respōdet operi gubernatiōis que sine iudicio esse non potest. per quod quidem iudicium vnusquisqz singulariter pro suis operibus iudicatur. nō solum ꝓm q̃ sibi competit. sed ꝓm q̃ cōpetit gubernationi vniuersi. vnde differtur premiatio vnius pro vtilitate aliorum. vt patet ad Hebre. xj. ⁊ penevnius ad profectum alterius cedunt. Unde necesse est q̃ aliud fit iudicium vniuersale respondens ex aduerso prime rerum productiōi in esse. vt videlicz sicut tūc omnia processerunt immediate a deo. ita tūc vltima completio mundi detur vnoquoqz accipiēte finaliter quod ei debetur ꝓm seipsum. Unde ⁊ in illo iudicio apparebit manifeste diuina iusticia q̃tum ad omnia que tunc ex hoc occultant̃. q̃ interduz de vno disponit̃ ad vtilitatē aliorū aliter q̃ manifesta opera exigere videantur. Unde etiaz ⁊ tunc erit separatio vniuersalis bonorum a malis quia vlterius non erit locus vt mali p bonos ⁊ boni per malos proficiāt. propter

quem pfectū interim commixti inuenium̃t boni malis quoadusq; status huius vite per diuinā prouidētiā gubernatur. ¶ His habitis dicendū est ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respōdetur. q̃ deus nō iudicat bis in idipsum ſm idez in illo iudicio. ¶ Pro quo notandū q̃ quilibet homo est singularis quedā persona. et est pars totius generis humani. Unde ⁊ duplex iudiciū sibi debetur. Unuz singulare qd̄ deo fiet post mortē qñ recipiet iurta ea que in corpore gessit. q̃uis nō totaliter. qz nō quo ad corpus sed quo ad animā tātuz. Aliud iudiciuz debet esse de eo ſm qd̄ est pars totiʒ humani generis. sicut aliquis iudicari dicitur ſm humanā iusticiā. etiam quādo iudiciū dicit̃ esse cōmunitatis cuiʒ ipse est pars. Unde ⁊ tūc qñ fiet vniuersale iudiciū totius humani generis per vniuersalem separationē bonozū a malis. ⁊ quilibet per cōsequens iudicabit̃. nec tñ deus bis iudicabit in idipsum. qz nō duas penas pro vno peccato infert. sed pena que ante iudiciū complete inflicta nō fuerat. in vltimo iudicio cōplebit̃ post quod impij cruciabūt̃ quo ad corpus ⁊ quo ad animā simul. ¶ Ad secundā respōdetur q̃ est falsum q̃ sentētia illius generalis iudicij que est vniuersalis separatio bonoz a malis precedat illud iudiciū. nec etiā quo ad particularē sententiam vniuscuiusq; plene precessit iudicij effectus. qz ⁊ boni amplius post iudiciū premiabūtur. tum ex gloria corporis adiuncta. tum ex numero sanctozū completo. ⁊ mali etiā amplius torquebunt̃ adiūcta pena corporis. ⁊ complecto in penis numero damnatorum quia quanto cū pluribus ardebunt magis ardebunt ¶ Ad tertiā respōdetur negando consequentiam. Et ratio est. quia vniuersale iudicium vt dictū est magis directe respicit vtilitatē hominū q̃ singulos iudicandorum. q̃uis igitur cuilibet homini ante iudiciuz sit certa noticia de sua damnatione vl̃ premio non tamen omnib̃ omnium damnatio vel premiū immotescit. vñ iudiciū necessariū erit

D secūdam questionē quia querit̃. Utrum omnes iudicādi iudicio videbunt filium hominis. id ē christum in forma humana gloriosa iudicantē. sic proceditur. (4. sen. di. 48. q. 1. ar. 2.) Et videtur q̃ non. ¶ Primo sic. Ihrist̃ in iudicio non apparebit i forma humanitatis gloriosa. Johannis. xix. Uidebūt in quē trāsfixerūt. Glosa. Quia in ea carne venturus est in qua crucifixus est. sed crucifixus est in forma infirma ergo in forma infirmitatis ap-

parebit ⁊ nō in forma gloriosa. ¶ Scdo sic. Dicitur. Matthei. xxiiij. Apparebit signum filij hominis in celo. id est signum crucis ergo cum crux sit signum infirmitatis ⁊ non glorie ⁊ per cōsequens non videbitur ab omnibus in forma gloriosa. ¶ Tertio sic. Oculus non glorificatus non poterit videre claritatē corporis glorificati cum sit improportionatus. ergo cuz multi. vt pote mali. non habebūt oculos glorificatos non poterunt videre christum iudicātem ī forma gloriosa. ¶ In opposituz est euāgelium nostrum in quo dicitur. Videbunt filium hominis venientem in nube cuz potestate magna et maiestate. Maiestas autem ⁊ potestas ad gloriam pertinent. ergo in forma gloriosa apparebit. ⁊ omnib⁹ videbit. ¶ Rñdeo dicenduz sub trib⁹ cōclusionibus. Prima est. ꝙ christus in iudicio apparebit in forma hūana. Ista ꝛclusio patet ex illa parte euangelij vbi dicitur. Videbunt filium hominis veniētem ergo in forma humana. ¶ Secūdo. ratione sic Eius est iudicare cuius est legez condere. sed christus in humana natura apparēs nobis legem euangelij dedit. ergo in eadem natura apparens iudicabit. ¶ Tertio sic. Christ⁹ scdm illaz formam iudicabit in qua iudicat⁹ est. vt possit ab impijs videri. vt dicit glosa. Johā. v. sed iudicat⁹ est in se forma humanitatis ergo in eadē iudicabit. ¶ Scda cōclusio est. ꝙ christus in iudicio apparebit in forma humana gloriosa Ista cōclusio patz ¶ Primo sic. Ille qui iudicat debz eminere illis qui iudicantur. sz electi qui iudicabūtur a christo illi corpora gloriosa habebūt. ergo multo fortius iudex in forma gloriosa apparebit. ¶ Secūdo sic. Sicut iudicari est infirmitatis. ita iudicare est auctoritatis et glorie sed in primo aduētu quo christus venit ad hoc ꝙ iudicaretur apparuit ī forma infirmitatis. ergo ī secūdo aduentu in quo veniet vt iudicet apparebit ī forma gl'iosa. ¶ Tertia cōclusio. Licet xp̄s in iudicio in forma gloriosa ab omnib⁹ vided⁹ sit. visio tamen illa sicut bonis erit delectabilis. ita reprobis tristis et terribilis. Probatur conclusio. Dicit enīz Isidor⁹ ꝙ apparebit christ⁹ terribilis reprobis. blādus bonis. Unde sicut amici gloria est delectabilis. ita ⁊ gloria ⁊ potestas eius qui odio habet est cōtristabilis. ⁊ ideo sicut visio glorie humanitatis christi erit iustis in p̄miū ⁊ gaudiū. ita inimicis christi erit ī supplicīū. ¶ Nunc ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. negando ꝛsequentiam. Quia licet in eadem carne in qua crucifixus est apparebit. non tamen similiter se habente quia primo fuit passibilis sed in iudicio apparebit in for-

ma gl'iosa sicut.erit ¶ Ad secū
dam respondetur.pariter negan
do cōsequentiam. Ratio est. qa
licet signū crucis apparebit i iu
dicio non tamē ad iudiciū tunc
existentis infirmitatis sed pote
statis vt per hoc iustior appeat
condemnatio eorum qui tantaz
misericordiā neglexerūt. ¶ Ad
tertiam respondetur negādo cō
sequentiam. Et ratio ē.quia cor
pus gloriosum habet in potesta
te sua vt se demonstret vel non
demonstret oculo non glorioso.
ideo in forma gloriosa christus
ab omnibus poterit videri.

D tertiam
questionez qua
queritur. Utrū
signa que po
nunt hic in euā
gelio precede
re debeāt iudi
cium sic proceditur.(4.sen.di.
48.q.'.ar.4.q.'.) Et videtur q
non. ¶ Primo sic. Dicit apl'us.i.
ad Thes.v. Cum enim dixerint
pax ⁊ securitas.repentin? eis su
perueniet interitus. sed nō esset
pax ⁊ securitas si homines p si
gna p̄cedentia terrerent.ergo si
gna illa que sunt ad terrorē non
precedēt iudicium. ¶ Secundo
Signa ad manifestationē alicu
ius ordinātur.sed aduētus chri
sti ad iudicium debet esse occul
tus. Unde. 1.Thessal.v.dicitur.
Dies domini sicut fur i nocte ve
niet.ergo signa nō debent ipsuz
precedere. ¶ Tertio sic. Temp?
primi aduentus fuit precognitū
a prophetis.quod non est de se
cundo aduentu.sed primum ad
uentum christi non precesserūt
aliqua signa.ergo nec secunduz
precedent. ¶ Quarto sic. Corpo
ra celestia inalterabilia sunt.er
go non obscurabuntur. ¶ Quin
to sic. Cum stelle sm substantiaz
et fixionem sint perpetue et im
mutabiles non videtur q de ce
lo debeant cadere. ¶ Sexto. An
geli sunt beati.beatitudo ꝛo ex
cludit omnem miseriam et mu
tabilitatem.videtur q virtutes
celorum que dicuntur ãgeli nul
lo mndo possunt dici timore affi
ci vel moueri. ¶ In oppositum
est euangeliū preseus. ¶ Respō
deo dicendum sub ista conclu
sione.q signa que describuntur
in hoc euangelio precedent fu
turum iudicium. Ista conclusio
sic declaratur ex dictis in supe
riori questione. Dictum est enim
q christus ad iudicandum veni
ens i forma gloriosa apparebit
propter auctoritatez que iudici
debetur.ad dignitatē autez iudi
ciarie potestatis pertinet habe
re aliqua indicia que ad reuerē
tiam ⁊ subiectionē inducāt.⁊ iō
aduentū christi ad iudicium ve
nientis multa signa precedent:
vt corda hominum in subiectio
nem venturi iudicis adducātur
et ad iudicium preparentur ⁊ in
ter alia hec que in euagelio de
scribuntur. ¶ Ad rationes in cō

trarium. Ad primam respondet q̃ sm quod dicit augustinus in libro ad Esicium. Circa finē mūdi erit vniuersalis psecutio malorum cōtra bonos. Unde sicut aliqui timebūt. scz boni. sic aliqui securi erunt scilz mali. Qd̄ ergo dicitur. cū enim dixerit pax ⁊ securitas ⁊c. ad malos referēdum est. qui signa futuri iudicij paruipendent. Ad bonos vero pertinet qd̄ hic in euāgelio dicit. Arescentib? hominib? p̄ timore ⁊c. ¶ Ad secundam respōdetur q̃ dies domini dicitur sicut fur venire in nocte. non q̃ domin? ad iudicium sic venturus de nocte. imo veniet de die in luce clarissima sicut ascēdit. sed quia ignoratur tp̄s determinatum q̃ p̄ signa illa cognosci non poterit. ¶ Ad tertiam respōdetur negādo consequentiam. Et ratio est. quia non est simile de primo aduentu ⁊ secundo. In primo enim aduentu christus venit occultus q̃uis determinatum tēp? esset prius precognitum a prophetis et ideo non oportebat huiusmodi signa in primo aduentu apparere sicut apparebunt in secundo aduentu. in quo manifestus veniet q̃uis determinatum tēpus sit occultum. ¶ Ad quartam respondetur. q̃ corpora celestia non obscurabūtur per priuationem proprij luminis cum sit eis naturale. corpora autem celestia manebunt in sua natura integra sed ista obscuritas erit respectu nostri per interpositionē alicuius corporis opaci. quemadmodum fit in eclipsi. Luna vero dicitur non datura lumen suum. Matthei. xxiiij. quod potest dupliciter intelligi. Uno modo. qr erit interposita inter terram et solem. ⁊ pars lune que est versus terram obscurabitur cum nō habeat lumen nisi a sole. Alio modo per interpositionem nubium obscurantium. ¶ Ad quintam de stellis q̃ stelle non cadent de celo quantum ad eorum substantiam cum sint incorruptibiles sz scōm apparentiam. quia vere stelle abscondentur nubium densitate. ⁊ de nubibus versus terram descendent exalationes ignite que dicūtur stelle cadētes. Uel vt dicit albertus magnus q̃ stelle dicuntur cadere. non quantum ad substantiam suam. sed quantum ad casum sue virtutis quam habent modo. ¶ A sextam respōdetur q̃ virtutes celorum dicūtur moueri. quia tunc multa terribilia faciēt ad terrorē hoīm. Nec autē motio in nullo ptradicit statui beatitudis angl'or vt patet ⁊ ita ratio in nullo pcedit.

D questionem quartam qua queritur. Utrum temp? futuri iudicij potest determinate sciri ab aliquo hoīe sic proceditur. Et vi-

detur ꝙ sic. ¶ Primo sic. (vt habet.4.sen. di.47.q.1.ar.1.q.3.) Sicut enim sancti patres expectabāt primum aduentū. ita nos secundū expectamus. sed sancti patres sciuerunt tempus aduentus primi. sicut per numerū hebdomadarū q̄ describūtur Danielis.ix. ergo videtur ꝙ ꝛ nobis est possibile scire tempus secūdi aduentus determinatū ¶ Secūdo sic. Per signa deuenimus in cognitionem signatorum. sed de iudicio multa signa in hoc euāgelio nobis describunt. ergo in cognitionē illius temporis possumus deuenire. ¶ Tertio sic Secundū Augustinū in fine de ciuitate dei. sexta etas currit ab aduentu christi vsq̄ ad finem mundi. sed scitur quantū precedētes etates durauerūt ergo sciri potest quātū ista etas durare debeat per comparationem ad alias. ¶ Quarto sic. Magnū ꝛ paruum diuturnum et breue relatiue dicūtur de vno per comparationē ad aliud. sed tempus illud quod est ab aduentu christi vsq̄ ad finem mūdi dicitur esse breue. vt patet. j. Corint. vij. Tempus breue est. Et in eadē. x. Nos sumus in quos fines seculorum deuenerūt. Et. j. Johānis. ij. Nouissima hora est. ergo hoc dicit per comparationem ad tēpus precedēs. ergo saltē hoc videtur sciri posse. ꝙ multo breuius est tempus ab aduentu christi vsq̄ ad finem mundi q̄ a principio mundi vsq̄ ad christum. ¶ In oppositum est illud Matth. xxiiij. De die illa ꝛ hora nemo scit nec angeli celorum ¶ Secundo sic. Si deberet aliquibus reuelari. precipue reuelatum fuisset querētibus apostolis qui doctores totius mūdi instituebātur. sed eis de finali aduentu domini querētibus respōsum est. Actuū primo. Non est vestrum nosse tempora vel momēta que pater posuit in sua potestate. ergo multo min⁹ est alijs reuelatum. ¶ Respondeo dicendum sub ista conclusione. ꝙ tempus determinatum futuri iudicij nō potest cognosci ab aliquo puro homine a solo enim deo et ab homine christo cognoscitur. Probat enim ista conclusio iuxta sāctū thomā in questionibus de potentia dei (q.5.ar.6.) q̄ duplex est modus quo possum⁹ cognoscere futura scilicet p̄ cognitionem naturalē ꝛ per reuelationem. Naturali quidē cognitiōe cognosci non potest determinate finis mundi. quia eius nō est alia causa nisi voluntas diuina quā quidem causam naturali cognitiōe cognoscere nō possum⁹. Per reuelationem vero licet sciri posset si deus vellet reuelare. nō tamen congruū esset ꝙ reuelaretur nisi homini xpo. Et hoc quia finis mūdi non erit nisi cōpleto numero electorum. cuius completio est quedam executio totius diuine predestinationis. Vnde nō competit reuelationē.

fieri de fine mundi nisi ei cui fit
reuelatio de tota predestinatio-
ne diuina. scilz homini xpo. per
quez tota diuina pdestinatio to
tius humani generis quodāmo
do impletur. Unde dicit Johā.
xiito. Pater enim diligit filiū ⁊
omnia demōstrat ei que ipse fa
cit. ¶ Ad rationes in oppositū.
¶ Ad primā respōdetur negan-
do consequentiā. Et ratio est. qz
non est simile de primo aduentu
⁊ secūdo. quia primus aduētus
xpi nobis parabat viam ad me-
rendū perfidē ⁊ alias virtutes.
et ideo ex parte nostra require-
batur primi aduētus noticia. vt
credendo in eum qui venturus
erat. ⁊ per eius gratiam mereri
possemus. In secūdo aūt aduē-
tu premia reddētur pro iustis.
⁊ sic ex parte nostra nō requirit
quid agamus aut quid cogno-
scamus. sed quid recipiamus.
Unde nō oportet precognosce-
re determinate tempus illi⁹ ad-
uentus. ¶ Ad secundā rationez
respōdetur negādo cōsequētiā.
⁊ ratio est. quia illa signa posita
sunt ad manifestādū ꝙ quādoqz
mūdus finiet. nō autem ad ma-
nifestādū determinatū tempus
quādo finiet. Ponūtur autez in
ter illa aliq̄ signa q̄ quasi a mun
di exordio fuerūt sicut ꝙ surget
gens cōtra gentē. ⁊ ꝙ terremo-
tus erunt per loca. sed instante
mūdi fine hec abundātius eue-
nient. Que aūt sit illa mensura
horū signoz que ante finē mūdi
erit manifestū nobis esse nō po-
test. ¶ Ad tertiā respōdet negā-
do ꝓsequentiā. Et ratio est. qz si
cut augustinus. d. libro. lxxxiij.
q. vltima. q. Et as mūdi compa-
ratur vltime etati hoīs. que de-
terminato numero annozum nō
diffinitur. sicut alie etates diffi
nitūtur. sed quādoqz tantū durat
ꝙtuz oēs alie vel etiā amplius.
Unde etiā ista vltima etas mū-
di nō potest determinato nume
ro annoz generationē diffinire.
¶ Ad quartā respōdet. negādo
ꝓsequētiā. Et ratio est. qz ex hoc
ꝙ dicit. nouissima hora. vel ex
similib⁹ locutionib⁹ que in scri
ptura dicūtur. non videt aliqua
determinata quantitas tēporis
sciri. Non enīm illa sunt dicta ad
significandū breuē horaz ipsius
temporis. sed ad significādū sta
tum mundi qui est quasi nouissi
ma etas. que quāto tempore du
ret nō est diffinitū. nō enim legi
euāgelice alius status succedet
que ad perfectuz adducat. sicut
ipsa succedit legi veteri. et lex
vetus legi nature.

In domini
ca tertia est
euangelium.
Cum audisset
iohānes i vin
culis opa xpi
Matthei. xi.
Circa quod occurrunt sequētes
questiones disputāde. ¶ Primo
vtrum beatus iohānes baptista

dubitauerit an christ⁹ esset qui mittēdus erat saluator mundi. ¶ Secundo vtrum christus cōueniente respondit ad questionem iohannis. cum ait. Dicite iohanni. ceci vident ꝛc. ¶ Tertio. vtrum beatus iohannes fuerit plusq⁹ propheta.

D primā sic procedit. qua queritur (iuxta sanc. Tho. 2.2. q. 2.ar.1.ad.2) Vtrum beatus iohānes dubitauerit an xp̄s mittendus erat saluator mundi sic proceditur. Et videtur q̄ sic. ¶ Primo. quia questio est dubitabilis propositio. Ipse autem quesiuit. vtrum ipse christus esset qui venturus erat saluator mundi. ergo videtur dubitasse. ¶ Secūdo. dicit sic gregorius in omelia q̄ beatus iohānes petiuit an sicut pro hominibus nasci dignatus est. an etiaz pro hominibus mori ꝛ ad inferos descendere dignaretur. ergo videtur q̄ dubitauerit. ¶ In oppositum est q̄ ipse testimoniū de eo perhibuit q̄ esset agnus dei qui peccata mundi tolleret Johannis primo. ergo non dubitauit. ¶ Respondeo dicendū q̄ circa hanc questionem fuerunt varij modi dicendi. Beatus gregoriⁿ dixit q̄ beatus iohannes nō dubitauit. vtrum christus esset saluator mundi. sed dubitauit vtrū sicut natus erat in humanitate nostra. ita etiam moreretur pro salute humana. Sed hec respōsio non videtur cōuenens. quia iohānes non fuit minus illuminatus q̄ prophete veteris testamenti. Prophete autem cognouerunt christū non tantuz nasciturum in carne propter nos. sed etiam moriturū. vt habet Esaie liij. Tanq̄ ouis ad occisionē ductus est. ergo multo fortius iohānes qui fuit plusq̄ propheta cognouit. Item iohānes de xpo predixerat. sicut dictum est. Ecce agnus dei Joh. j. qd̄ non dixisset vt videtur. nisi vidisset eum immolanduz pro salute mundi. Alij vt ambrosius dicunt q̄ triplex est dubitatio. Una infidelitatis que fuit i iudeis. Alia tarditatis q̄ fuit in discipl'is. Alia est pietatis. que fuit in iohanne baptista vt ambrosius videt dicere. q̄ beatus iohannes non fecit illam q̄stionē christo. Tu es qui venturus es. dubietate. sed quadaz pietate. modo quo dixerat petrus quando audiuit xp̄m ituruz hierusalē ꝛ passurū ꝛ moriturum ibi. Absit a te domine vt hoc fiat. Sciebat enim iohānes christū moriturū pro humano genere ꝛ ad infernum descensurum. sed compatiendo morti eius. quesiuit per modum dubitantis. sed hoc non exprimitur in verbis iohannis. ꝛ ideo tertij dicunt vt augustinus ꝛ chrisosto

mus cum quibus tenendum. q̃ iohannes nõ dubitauerit de predictis. quia certitudinaliter cognouit. sed discipuli eius q̃ non erant sic illuminati dubitauerunt. et ideo iohannes per discipulos suos questionem proposuit. non propter sui dubitationem. sed discipulorum hesitationes. quasi diceret. Sepe vos admonui ⁊ nõ credidistis mihi q̃ ipse esset. ecce mitto duos ex vobis. ⁊ dicite. Tu es qui venturus es ⁊c. vt per vosipsos certificati. magis acquiescatis. Ego em̃ non sum christus. sed ipse qui spiritum accepit non ad mensurã. Et hoc de ista questione. Ex dictis patet responsio ad obiecta. ¶ Ad primum dicitur q̃ nõ erat dubitatio iohãnis sed discipulorum. ¶ Ad secundũ respondetur q̃ expositio gregorij non recipitur in hac parte.

D secũda q̃stionem quaerit. vtrum christus conuenienter respondit questioni iohannis. Et videtur q̃ non. ¶ Primo sic. (vt tangit sctus tho. 3. par. q. 43. art. 1.) In primo aduẽtu venturus erat in infirmitate. ꝓm illud Esa. liij. Tanq̃ virum dolorum ⁊ scientẽ infirmitatem. sed opera miraculorum magis pertinent ad virtutem et maiestatẽ q̃ ad infirmitatẽ. ergo non conuenienter respondit se esse qui venturus erat in carnes per operationem miraculorum. ¶ Secundo sic. (vt habetur vbi supra ar. 4. ad ꝓmum.) Miracula que christus fecit ab alijs facta sunt ergo per talia non cõuenienter respondebat q̃ ipse erat qui venturus esset ad saluandũ mundũ. ¶ In oppositum est euangelium presens. ⁊ illud Job. q̃nto. Opera que mihi dedit pater vt faciã ipsa testimoniũ perhibẽt de me. ¶ Respondeo dicendũ q̃ christus conueniẽter respondit. Respondit enim non per verba sed per facta faciens in conspectu discipulorum iohãnis miracula multa manifeste declarantia q̃ ipse esset christus. hoc est quod dicitur. Renũciate iohanni que audistis in doctrinis ⁊ vidistis in miraculis. Ceci videt ad preceptum meum q̃d solius dei est. ¶ Ad rationes in oppositum dicendum. ¶ Ad primã respondetur negando cõsequentiã. Et ratio est. quia licet filius dei venturus erat in primo aduentu in infirmitate carnis. venturus tamen erat in virtute dei. q̃d manifestandũ erat per miracula. Unde Esaie. xxxv. ait propheta. Deus ipse veniet ⁊ saluabit nos tunc aperientur oculi cecorum et aures surdorum patebunt. Tunc saliet sicut cerus claudus ⁊c. ¶ Ad secundã respondetur negãdo assumptũ. Dicimus

enim. ꝙ a nullo sanctorum facta fuerunt miracula propria virtute sicut a christo facta sunt. Unde manifestum argumentū fuit sue diuinitatis ⁊ ꝙ ipse erat qui venturus erat saluator mundi.

D tertiam questionē quaerit. Utrum iohannes fuit plus q̄ propheta pceditur sic (Juxta sanct. tho. 2.2.q.174.ar.4.ad.3.) Beatus iohānes non fuit ꝓpheta vt ipse dicit de seipso. Jobis ꝑmo. ergo non fuit plus q̄ propheta. ¶ Scdo sic Matthei.xj. dicitur Lex ⁊ ꝓphete vsq̄ ad iohānem. ergo videtur ꝙ iohānes nō fuit ꝓpheta. ¶ Tertio. propheta dicitur qui procul in futurū fatur sed beatus iohannes non ꝓphetauit ꝓcul de christo in futurum sed presentem digito ostēdit. ergo videtur ꝙ non potest dici propheta. ¶ In oppositum est presens euangelium. ¶ Respondeo dicendum sub ista conclusione. ꝙ beatus iohannes fuit propheta ⁊ plus q̄ propheta. patet conclusio Primo testimonio christi Scdo sic. qd̄ fuerit propheta dicitur. Luce ꝑmo. Tu puer propheta altissimi vocaberis. ꝙ vero fuerit plus q̄ propheta patet Primo quia ꝓphete est futura predicere. iste autem non solum futura sed etiā presentia ostendit dicens. Ecce agnus dei. ecce qui tollit peccata mūdi. Nec ratio tangitur in hymno cum dicitur. Ceteri tantum cecinere vatum corde presago iubar affuturum. Tu quidem mundi scelus auferentem indice ꝓdis. Scdo quia antevsum vite motum ostēdit ꝓphete. Luce primo. Ut facta est vox salutationis tue in auribus meis. exultauit in gaudio infās in vtero meo. Tertio quia nō solum propheta: sed baptista xpi fuit. Quarto quia super hoc ꝙ propheta fuit: fuit etiam precursor christi. Luce.j. Preibis enim ante faciem domini parare viaseius. Quinto. quia sicut christus ꝓphetizatus est ab eo ⁊ ab alijs prophetis. ita beatus iohannes ab alijs ꝓphetis nuncia tus est. Unde saluator ipse volens ostēdere qualiter iohānes plus q̄ propheta fuisset. statim subdit. Hic est de quo scriptum est scz Malach. iij. Ecce mitto angelū meum ante faciez tuam sunt verba patris ad filiū. ¶ Ad rōnes ī oppositū. Ad ꝑmā rndet negādo antecedēs. ad ꝓbationē dicim? ꝙ iohānes nō negauit se esse ꝓphetaz absolute. nec ꝓphetam missum ante xpm. sz negauit se esse illū ꝓphetā de quo loquit scriptura. Deut. xviij. Prophetā suscitabit vobis deus de fratribus vestris ipsum audietis ⁊c. que quidē auctoritas ꝑm veritatē intelligēda est ad lrā de xpo. licz iudeis vt dicit magister nico

lans de lyra. intelligant de alio ꝓpheta. ¶ Ad scdam respondet negando ꝓsequentiam. ⁊ ad auctoritatem Matthei. xj. respondet ꝙ p illud verbum non est intelligendum ꝙ post se non fuerint alij prophete cum deus dicat Matthei. xxiij. Ecce mitto ad vos prophetas ⁊ scribas ⁊c. Item Lucc. ij. Anna ꝓphetizauit. sed ideo dicit lex ⁊ prophete vsqz ad iohannem. qz in lege ⁊ ꝓphetis veritas de xpo erat sub figuris ⁊ enigmatibus tradita. sed a iohanne est manifeste ostensa dicente. Ecce agnus dei ⁊c. ¶ Ad tertiam rfidet iuxta albertum ꝙ ꝓpheta capitur duplicit. Uno modo stricte ⁊ proprie. scz qui procul in futurum fatur de verbo ⁊ sacramentis. ⁊ hoc accipitur per diuinam inspirationem.. Alio modo dicit prophetam large. scz habens diuinam inspirationez de verbo ⁊ sacramentis eius. ⁊ hoc modo beatus iohannes fuit ꝓpheta ⁊ non primo mo.

In dominica qrta legitur euangelium. In illo tempore. Miserunt iudei a hierosolimis ⁊c. Job. j. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima est. vtrum beatus iohannes bene respondit ad interrogationez sacerdotum ⁊ leuitarum querentium. tu quis es. ¶ Scda est. vtrum fuerit conueniens iohannem baptizare. ¶ Tertia est. vtrum conueniens fuit vt christus inter homines conuersaretur.

D primaz questionem in qua queritur vtrum beatus iohannes bene respondit ad interrogationez sibi facta per sacerdotes ⁊ leuitas. Tu quis est. ⁊ videtur ꝙ non. ¶ Primo in hoc ꝙ respondit. Non sum ego xps cum de hoc non videatur fuisse interrogatus. ¶ Scdo videtur male respondisse cum dixit se non esse helyam. cum Matth. xj. xps dicat de eo. Ipse est helyas. ¶ Tertio videt male respondisse cum interrogatus si esset ꝓpheta respondit. se non esse ꝓphetaz. ¶ Quarto videt male respondisse cum interrogatus dicat se esse vocem clamantis in deserto. ¶ In oppositum est. qz iohannes cum esset repletus spusancto ex vtero matris sue ⁊ per consequens illuminatus a deo. ꝓgrum fuit vt non responderet nisi bene. ¶ Ad rationes in oppositum respondet. ¶ Ad primam dicit. ꝙ lz expresse non fuerat interrogatus an esset xps. ista tamen erat intentio illorum querendi ⁊ sciendi an esset christus. Cum enim tempore quo viuebat iohannes esset famosa opinio ⁊ maxime i hierusalem vbi vigebat studium legis ⁊ pro-

phetarum. ꝙ tempus aduentus
messie esset de proximo. ⁊ mes-
siam de proximo expectabant.
Preterea videbāt iohannis ba-
ptiste mirabilem, natiuitatem ⁊
eius excellentē sanctitatē. ideo
erant moti ad opinandū ipsum
esse christū. propter quod mise-
runt solēniores nuncios ad Jo-
hānem. volētes super hoc scire
voluntatē eius. ⁊ ita recte bea-
tus iohannes dicens se non esse
xp̄m respōdit intētioni eorum.
Hoc enīz querebāt. tu quis es.
vt respōderet eis si esset xp̄s vel
non. ¶ Ad secundā dicit ꝙ opti
me respondit negando se esse he
lyam. quia ita erat in veritate ꝙ
nō erat helyas in persona. Xp̄s
autem dixit eum helyam nō in
persona. sed in spiritu ⁊ virtute
quia scilz similitudinē helye in
suis operibus demōstrabat. Et
hoc specialiter in trib⁹. Primo
in officio: quia sicut helias secū
dum domini aduētū preueniet.
ita iohānes p̄cessit primū. Un-
de angel⁹ dixit Luce. j. Ipse pre
cedet ante illum. Secūdo in au
steritate vite. qz helyas in deser
to morabat. parce vtebat cibo.
et duris vestibus operiebat. vt
dicitur. iij. Reg. xvij. Ita iohanne
in deserto esca ei⁹ erant lo-
custe ⁊ mel silueſtre. ⁊ zona eius
de capillis camelorum. Tertio
ꝙ ꝛ̄ uz ad zelum. quia helyas ma
xime zeli fuit. Unde dicebat. iij.
Reg. xix. Zelo zelatus sum. sic
⁊ iohannes zelo veritatis mor-
tuus est. ¶ Ad tertiā respondet
ꝙ bene respōdet negādo se esse
prophetam. Negauit quidem se
esse prophetam. nō absolute sed
illum excellētissimū de quo ipsi
querebāt. et de quo scriptura lo
quitur Deut. xviij. Suscitabit
vobis dominus prophetā de fra
tribus vestris ⁊c. que scriptura
ad litterā est intelligēda de chri
sto. Uel negauit se esse prophe-
tam quia non fuit propheta sim
pliciter siue tantum. sed plus ꝙ
pheta. Alij nanq̄z prophete so-
la futura predicabant et a remo
tis. Johānes vo christū presen-
tem nunciauit digito ostendēs.
dicēs. Ecce agnus dei. ecce qui
tollit peccata mūdi. ¶ Ad quar-
tam respondetur. ꝙ etiam bene
respondit dicens ꝙ esset vox cla
mantis in deserto ⁊c. Beatus
enim iohannes cum esset deuo-
tissimus adimplens qd apostolus
dicit ad Gal. ij. s. Uiuo ego
iam nō ego sed viuit in me xp̄s.
Non respōdit ego sum filius za
charie vel talis ⁊ talis. sed illud
in quo christuz sequebat. Unde
dixit. Ego vox clamantis ⁊c. Di
cit autem se vocē esse. quia vox
origine posterior est verbo sed
noticia prior. Nam verbū in cor
de conceptū per vocem prolatū
cognoscimus cuz sit signū eius.
Deus autem pater precursorez
misit iohannē in tempore factū.
vt verbum suū ab eterno conce-
ptum annūciaret. Et ideo ꝛgrue
dicit iohānes. Ego vox claman-

tis in deserto. s. iudee. dirigite viaz domini. id est. ego sum ille de quo scriptura sancta loquit. Esa. xl. Ego vox clamantis in deserto. vt homines se ad aduentū christi in mūdum preparent. Et sic patet ꝙ iohannes in omnib⁹ bene respondit ad interrogationem sibi factam Tu quis es.

D secūdaz questionē qua queritur. vtrū fuit conueniens iohānem baptizare sic ꝓceditur (vt habet. 3. parte. q. 38. ar. 1.) Et videtur ꝙ non. Primo sic. Omnis enim ritus sacramētalis ad aliquā pertinet legem. sz iohānes non introduxit nouaz legē. ergo inconueniens fuit ꝙ iohannes nouum ritum baptizandi introduceret. ¶ Secundo sic. Johannes fuit missus a deo in testimonium tanq̄ ꝓpheta. fm illud Lu. j. Tu puer ꝓpheta altissimi vocaberis. sz ꝓ hete ꝯ fuerunt ante christū non introduxerunt nouum ritum. sz ad obseruantiam legaliū iducebāt. vt pz malach. vlt. Memētote moysi serui mei ergo nec iohānes nouum ritum baptizādi iducere debuit ¶ Tertio sic. Ubi est alicuius rei supfluitas. non est ad illud aliud addendū. sz iudei excedebant in supfluitate baptismaꝝ vt ꝟ. mar. vij. Qꝯ pharisei ⁊ oēs iudei nisi crebro lauent manus non manducant ⁊ in sero nisi baptizātur non comedunt ⁊ alia multa que tradita sunt illis seruare. vt baptisma calicum ⁊c. ergo inconueniens fuit ꝙ iohannes baptizaret. ¶ Quarto sic. baptism⁹ iohannis non videtur esse a deo. ergo inconueniens fuit: iohānem talem ritum introducere. consequētia pz. antecedēs ꝓbatur sic. Nihil enim sacramentale qꝯ est a deo denominat̄ ab hoīe puro. Uñ baptismus noue legis nō dicitur petri aut pauli. sz baptismus denominatur a iohāne. Dicitur enim baptismus iohannis ergo nō est institut⁹ a deo. ¶ Quinto sic. alia sacramenta nō habuerunt assuefactoria. ergo nec baptism⁹ christi debuit habere baptismum iohannis. vt assuefaceret homines ad baptismū christi. ¶ In oppositoz est euāgeliū presens ⁊ Matthei. iij. vbi premissa sanctitate iohannis subditur ꝙ exibant ad eum multi ⁊ baptizabātur in iozdane. ¶ Rūdeo dicendum sub ista cōclusione. ꝙ conueniēs fuit iohānē baptizare. Que conuenientia colligitur ex quattuoz. Primo qz opoztebat xp̄m baptizari a iohe vt baptismuz cōsecraret vt dicit augu. super iohem. Secundo vt xp̄s manifestaret̄. Uñ iohānes baptista dicit iohis. j. Ut manifestetur. scz xp̄s i israel ꝓptereaveni ego in aqua baptizans. Concurrentibus enim turbis annunciabat

christus. Quod quidem facilius sic factum est q̃ si per singulos discurrisset. vt chrysostomus dicit super iohānem. Tantū enim officium iohannis predicando ⁊ baptizando ordinabat ad manifestationē christi. Tertio vt suo baptismo assuefaceret hoīes ad baptismum christi. Unde. Grego. dicit in quadam omelia. q̃ ideo baptizauit iohānes. vt precessionis sue ordinem seruans qui nasciturū dōm nascendo p̄uenerat baptizādo quoq̃ baptizaturū p̄ueniret. Quarto vt ad penitentiam homines inducens prepararet ad digne suscipiendum baptismum christi. Unde beda dicit q̃ q̃tum cathecuminis nōdum baptizatis ꝓdest doctrina fidei tantū profuit baptismus iohannis ante baptismus christi. quia sicut ille predicabat penitentiā. ⁊ baptismum christi pronunciabat. et in cognitionem veritatis qua mūdo apparuit attrahebat sic ministri ecclesie q̃ primo erudiunt. postea peccata eorum redarguunt. deinde baptismo christi remissionem ꝓmittunt. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando consequētiam. Et ratio est. quia baptismus iohannis non erat per se sacramentum sed quasi quoddam sacramentale disponēs ad baptismus christi. ⁊ ideo aliqualiter pertinebat ad legem christi nō autem ad legem moysi. ¶ Ad secundam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia iohannes non solum fuit ꝓpheta. sed plusq̃ propheta. vt dicitur Matth. xi. Fuit enim terminus legis ⁊ initius euangelij ⁊ ideo magis pertinebat ad eus verbo ⁊ opere iducere homines ad legem christi. q̃ ad obseruantiam veteris legis. ¶ Ad tertias respondetur. negando consequētias. Et ratio est. quia baptismata illa phariseorū erant in aqua vt pote ad solas mundiciam carnis ordinata. Sz baptismus iohannis ordinabatur ad mundiciam spiritualē. Inducebat enim homines ad penitentiam vt dictum est. ¶ Ad quartam respondetur. negando assumptum. Nā dicitur Johan. ꝓmo. Qui me misit baptizare in aquis ille dixit mihi ꝛc. Et ita baptismus iohānis fuit institutus precepto diuino. Unde ritus ille baptizandi non fuit ab hominibus sed a deo qui familiari spiritussancti reuelatione iohannem ad baptizandum misit. Et ita iohannes primus minister fuit institutionis. ⁊ de? actor principalis. Dō autem denominetur a beato iohanne est ꝓpter tria. vt dicit sanctus thomas in quarto. Tuz primo. quia ipse fuit baptismi institutor aliquo modo. Petrus autem nullo modo baptismi quo ipse baptizabat. Tum secundo. quia nihil in illo baptismo efficiebatur q̃ iohannes non faceret. Tum tertio. qz soli deo erat

datum illius baptismi ministerium. ¶ Ad quintam respondetur. negando consequentiam. qr vt dicit dominus bonauentura. non est simile de baptismo christi et de alijs sacramentis. quia cum baptismus est primum ⁊ necessariuz cōgrue habuit preambulum. quia enim est necessariū oportebat omnes suscipere. quia primuz ne homines inabiles essent ⁊ impparati. oportet ꝙ precederet aliquid simile. nō est sic de alijs sacramentis. Baptism' enim susceptus disponit ad cetera alia. ⁊ ideo non indiguit alia assuefactiōe. imo assuefactio baptismi ad alia assuefecit.

D tertiam questionem in qua queritur. quia dicitur in euangelio de xpo. Medius vestrum stetit. id est. conuersatus est. Utrū cōueniēs fuit vt christus inter homines conuersaretur vel vitam solitariaz ageret. sic proceditur (3.parte.q.40.ar.1.) Et videtur ꝙ non fuit conueniens eum inter homines conuersari. ¶ Primo sic. oportebat ꝙ christ' sua conuersatione non solum se hominem ostēderet. sed etiaz deū. Sed deum nō conuenit cum hominibus cōuersari. Dicit enim danielis. ij. Exceptis dijs quorum non est cum hominibus cōuersatio. Et pbus dicit primo politicorum. ꝙ ille qui solitarie viuit. aut est bestia si propter seuitiam hoc faciat. aut est deus si hoc facit propter contemplādam veritatem. ergo videtur ꝙ non fuit cōueniens christum inter homines conuersari. ¶ Secundo sic. christus dum in carne mortali vitit debuit perfectissimam vitam ducere. Perfectissima autem vita est contemplatiua ad vitā autem contemplatiuam maxime cōpetit solitudo. fm illud osee. ij. Ducam in solitudinem et loquar ad cor eius. ergo videtur ꝙ christus debuit solitariam vitam ducere. ¶ Tertio sic. conuersatio xpi debuit esse vniformis. quia semp debuit in eo apparere quod optimū est sed quandoqz christus solitariā vitā querebat turbas declinās. Uū remigius dicit super matheum. ꝙ christus tria refugia legitur habuisse nauim. montez et desertum. ad quorum alteruz quotienscunqz a turbis comprimebatur condescendebat. ergo semper debuit solitariam vitam ducere. ¶ In oppositum est euāgeliuz presens vbi dicitur. Medius vestrum stetit. id est. inter vos conuersatus est. ⁊ vitam cōmunem vobiscum ducēs. ¶ Respondeo dicendum sub ista conclusione. Conuenientissimū fuit christum conuersari inter homines. Patet conclusio. primo ex illo baruth. iij. Post hec i terris

visus est ⁊ cum hominibus conuersatus est. Ratione sic ꝓbat. Cõuersatio christi talis debuit esse vt conueniret fini conuersationis ꝓm quem venit in mũdũ. Venit autem in mundum. Primo quidem ad manifestandum veritatem. sicut ipse dicit Job. xviij. In hoc natus sum ⁊ ad hoc veni in mundum vt testimoniũ perhibeam veritati. et ideo non debebat se occultare vitam solitariam agens. sz in publicum ꝓcedere publice predicando. Vñ Luce. iiij. dicit illis qui volebãt eum detinere. Quia ⁊ alijs ciuitatibus oportet me euangelizare regnũ dei. quia ideo missus sum. Secundo venit ad hoc vt hoies a peccato liberaret. ꝓm. illud. j. Timo. j. Christus iesus venit in hunc mundũ peccatores saluos facere. Et ideo vt Chrysostomus dicit. Licet in eodem loco manẽdo posset christus homines ad se trahere: vt eius predicationem audirent. nõ tñ hoc fecit prebens nobis exemplum vt perambulemus et requiramus pereuntes sicut pastor ouẽ perditam. ⁊ medicus accedit infirmum. Tertio venit vt per ipsum habeamus accessũ ad deũ vt dr ad Romanos. v. Et ita familiariter cum hominibus conuersando cõueniens fuit. vt omnibus fiduciam daret ad se accedendi. Vñ dictum est Matthei. ix. Factum est discumbẽte eo in domo. Ecce multi publicani et pctores veniẽtes discũbebãt cũ iesu ⁊ discipuli eius. ¶ Ad rõnes in oppositũ. Ad ꝓmã rñdet negãdo consequentiã. Et rõ est. quia christus per humanitatem suam voluit manifestare diuinitatem ⁊ ideo cõuersando cũ hominib⁹ qd̃ est ꝓpriũ hoĩs manifestauit omnibus diuinitatem suã predicando ⁊ miracula faciendo ⁊ innocenter ⁊ iuste inter hoĩes conuersando. ¶ Ad secdam rñdet negando cõsequẽtiam. Et rõ est. qz vita cõtemplatiua simpliciter sit melior q̃ actiua q̃ occupatur circa act⁹ corporales. actiua tñ ꝓm quã aliq̃s predicãdo ⁊ docẽdo cõtẽplata alijs tradit est perfectior q̃ vita que solũ cõtẽplat̃ qz talis vita presupponit abũdãtiam cõtemplatiõis. ⁊ ideo xp̃s talẽ vitã elegit. ¶ Ad tertiã rñdet negãdo assumptũ. Et rõ est. quia actio christi fuit nostra instructio. ⁊ ideo vt daret exẽplũ predicatorib⁹ q̃ nõ semper se darent in publicũ. iõ q̃nq̃ se dñs a turbis retraxit. Qd̃ quidẽ legit̃ fecisse ꝓpter tria. Q̃nq̃ quidẽ ꝓpter corporalẽ quietẽ. Vñ mar. vj. dr q̃ dñs dixit discipulis. Venite seorsum in desertũ locũ ⁊ requiescite pusillũ Erãt enĩ qui veniebãt ⁊ redibãt multi ⁊ nec spaciũ mãducãdi habebãt. Q̃nq̃ vo causa orationis. vt dr. Luce. vj. Factũ est in illis diebus Exijt in montem orare ⁊ erat pnoctãs in orõne. Vbi dicit Amb. q̃ ad p̃ceptaꝝ tutis sue nos informat exẽ

plo. Quandoq; vo vt doceat fauorem humanum vitare. Vñ super illud Matt. v. Videns iesus turbas ascendit in montez. dicit chryso. Per hoc q̃ non in ciuitate ⁊ foro. sz in mõtez solitudine sedit. erudiuit nos nihil ad ostentationem facere ⁊ a tumultibus abscedere. ⁊ maxime cum de necessarijs disputare oporteat. et tantum de ista conclusione.

Eria quarta quattuor tẽporuz est illud euãgeliũ Lu. j. Missus est angelus ⁊c. Circa qd̃ questiones disputandas quere in festo annunciationis marie.

Eria sexta euãgelium est Exurgens maria. Lu. primo. Disputãda super hoc quere in festo visitationis marie.

In die sabbati euãgeliũ est. Anno. xv. Luce. iij. Venit scz iohẽs i omnem regionem iordanis predicans baptismum penitentie in remissionem peccatorum Circa qd̃ venit disputandum.

Trum baptismus iohãnis cõferebat gratiam. Et videt q̃ sic (Nã vt arguit. 3. pte. q. 38. ar. 3.) et euangelio pñti vbi dz q̃ predicabat baptismũ penitẽtie in remissionem peccatorum. Penitẽtia autẽ ⁊ remissio peccatorũ est per gratiaz. ergo baptismus iohãnis conferebat gratiã. ¶ Secundo sic. baptizandi a iohanne cõfitebantur pctã sua. vt habet. mat. iij. ⁊ mar. j. Sz pfessio peccatoꝝ ordinabat ad remissionẽ q̃ fit p gratiaz. ergo baptismꝰ iohis pferebat gratiam. ¶ Tertio sic. baptismꝰ iohis ppinquior erat baptismo xpi q̃ circũcisio. sz circũcisio pferebat gratiaz p quã remittebat pctũ originale. ergo idez qd̃ primus. ¶ Quarto sic. si baptismꝰ iohis nullũ habebat interius effectũ. cũ ablutio carnis parue aut nullꝰ sit vtilitatis. videt q̃ baptismꝰ iohis nõ fuit acceptandus nec approbãdꝰ. sz hoc nõ videt dicẽdũ. ergo baptismꝰ iohis aliquam interiorꝰ efficatiã habuit ⁊ nõ nisi gratiaz cõferẽdo. ergo ⁊c. ¶ In oppositum arguitur ex illo. mat. iij. vbi inquit iohes. Ego q̃dem baptizo vos in aqua per penitẽtiã. qd̃ exponẽs greg. in quadaz omelia dicit. Johãnes nõ in spũsctõ. sz i aqua baptizabat. qz pctã soluere non valebat. sz grã

est a spūsancto, ⁊ per eū pctā tol
luntur ergo baptismus iohānis
gratiam non conferebat. ¶ Re-
spondeo dicēdū sub ista ꝛclusio
ne. q baptism⁹ iohānis grām nō
ꝛferebat cum esset opatio hois.
Gratia aūt non pōt ab hoīe con
ferri. Que ꝛclusio sic declarat. si
cut supra dictū est. Tota doctri
na ⁊ opatio iohānis ꝑparatoria
erat ad christuz. sm illō. Johan
nis. j. Gra er veritas p iesum fa
cta est. et ideo baptism⁹ iohānis
grām nō cōferebat. sed soluz ad
gratiam preparabat Et hoc tri-
pliciter. Uno quidem modo per
doctrinā iohānis inducentē ho
minē ad fidē christi. Alio mō as
suefaciēdo hoies ad ritū baptis
mi christi. Tertio mō per pniaz
preparādo homines ad suscipi
endum baptismū christi. ¶ Ad ra
tiones in oppositū. ¶ Ad primā
respondetur iuxta glo. q aucto
ritas sic exponēda est. vt referat
ad baptismata diuersa. hoc mō
erat iohānes baptizās. s. baptis-
mate suo et ꝑdicans scz baptis-
mū christi. qui est in remissionē
pctōrū. Si aūt referatur vtrūq;
ad baptismū iohānis. tūc ōr pre
dicare baptismū in remissionez
pctōrū. Nō ideo. qa hoc ipse pfi
ceret. sed quia ad hoc imponen
do dignos fruct⁹ pnie agere di-
sponebat ⁊ prepabat. Ad secōam
rndetur negando consequentiā.
Et ratio est. quia confessio illa
peccatorum nonfiebat ad remis
sionez pctōrū statim pbaptismū
iohānis exibēda. sz ꝛsequendaz
per pniaz ꝛsequentē ⁊ baptismū
xpi ad quem pnia illa ꝑparabat.
¶ Ad tertiā respondet negando
consequētiam. Et ratio est. quia
q̄uis baptism⁹ iohānis magis
cōueniret cū baptismo christi q̄
circuncisio q̄tum ad materiam.
non tamen conueniebat magis
quo ad causam institutionis. qz
circūcisio instituta fuit in reme
dium ꝛtra originale peccatum.
baptismus aūt iohānis nō erat
ad hoc institut⁹. sed soluz erat ꝑ
paratorius ad baptismū christi
vt dictum est. Sacramenta aūt
ex vi sue institutionis suum hnt
effectum. ¶ Ad quartam respō
detur. negando consequētiam.
Et ratio est. quia licet baptism⁹
iohānis interius non purgaret.
non tamē erat inutilis. qz istrue
bat ⁊ ꝑparabat ad baptismū chri
sti de cuius vtilitate dictum est
in ratione ad primum argumen
tū. ⁊ tantū de hac questione.

In vigilia
Natiuitatis
christi ē euā
gelium. In il
lo tpe Cū es-
set despōsata
mat iesu ⁊c.
Mat. j. Circa qd multe questio
nes disputāde venirēt. iter quas
he sunt que sequūtur. ¶ Prima
vtrum christ⁹ debuit de virgine
despōsata ꝛcipi. ¶ Secūda vtrū
inter mariā ⁊ ioseph fuit pfectū

matrimoniū. ¶ Tertia vtrū pdictum matrimonium fuit aliquādo psummatū. ¶ Quarta vtrum xps sit dicēd⁹ pcept⁹ de spūsctō.

D primam questionē quaerit. Utruz fuit pueniens q̄ christus de ỷgine despōsata conciperent proceditur sic. Et videt q̄ non. ¶ Primo sic (vt habet .3.par.q. 29.ar.1.) Despōsatio ad carnalem copulam ordinatur sed mater dei nunq̄ voluit carnali viri vri copula. qz hoc derogat virginitati mētis ipsius. ergo non debuit esse despōsata. ¶ Secundo sic. Qd̄ christ⁹ ex virgine nasceretur miraculum fuit. vt patz. z est dictū augustini in epla ad volusianū. sz miracula que fiūt ad cōfirmationē fidei debēt ēē manifesta. cū ergo p despōsationez hoc miraculum fuit obumbratū videt nō fuisse cōueniēs q̄ christus despōsata nasceret. ¶ Tertio sic. causa que assignat ab aliquib⁹ desponsatiōis btē marie est. s. vt ptus celaret diabolo dū eum putat non de virgine sz de vroze generatuz nulla esse videt tū quia diabolus ea q̄ fiunt corporaliter pspicacitate sēsus cognoscit: tū qz per multa euidentia signa postmodum demones aliqualiter christū cognouerunt Unde .Marci. 5. q̄ hō spū ūmundo plen⁹ exclamauit dicēs Quid tibi z nobis iesu nazarene. venisti pdere nos. scio q̄ sis sanctus dei. nō ergo videt cōueniēs fuisse q̄ mater fuisset desponsata. ¶ Quarto. Nec ratio assignata a hiero. videt valere in qua dicit. Ne sez lapidaret mater dei a iudeis sicut adultera. qz si nō fuisset despōsata non posset de adulterio pdēnari: ita nō videt rōnabile q̄ xps de desponsata nasceretur. ¶ In oppositū ē euāgeliū psis. ¶ Rūdeo dicēdū sub ista cōclusiōe. q̄ pueniēs fuit christuz de desponsata ỷgine pcipiet nasci. Patz pclusio Lu. 5. Missus est angel⁹ gabriel ad ỷginem despōsatā viro cui nomen ioseph. ¶ Ista aūt cōueniencia colligit ex multiplici capite. tum ppter xpm. tū ppter matrē. tū propter nos. Propter christū quadruplici rōe. Prima q̄dē ne ab infidelibus tanq̄ illegitime nat⁹ abhiceret. Et est rō ambrosij sup lucā. (sic dicentis. Quid iudeis quid herodi posset ascribi si natuz viderentur ex adulterio persecuti.) Secūda. vt consueto modo eius genealogia per virum describeretur. vt dicit ambrosius vbi supra. Tertia ad tutelā puri nati. ne diabolus ptra euz vehementius nocumenta pcurasset. Et iō ignati⁹ dicit ipsaz fuisse desponsatā vt ptus eius celaret diabolo. Quarta vt a ioseph nutriret. Unde pt̄ ei⁹ dictus est q̄si nutricius. ¶ Fuit ēt pueniēs ex

parte virginis. Primo ꝗdem qꝛ p hoc redditur immunis a pena ne ſcz lapidaret. vt hieronym⁹ dicit. Secundo vt p hoc ab infamia liberaret. Vñ Ambro. ſup lucā dicit ꝙ deſpōſata eſt. ne in temerate virginitatis adducere tur ifamia cui granis aluus coꝛ ruptele inſigne preferre videret Tertio vt ei a ioſeph miniſteriū exhiberet vt hieronymus dicit. ¶ Ex pte etiam noſtra hoc fuit conueniens. Primo ꝗdem. eo ꝙ teſtimonio ioſeph cōprobatū eſt chriſtuz ex virgine natū. vt dicit ambroſius ſup lucā. Secūdo qꝛ ipſa verba virginis magis credibilia reddunt ſuā virginitatē afferentis. vt ait Ambroſi⁹. ſup lucaz. Tertio qꝛ p hoc deſignat vniuerſalis eccl'ia q̄ cū virgo ſit deſponſata tñ eſt vni viro. ſ. chriſto. vt auguſtin⁹ dicit in libro de ſancta ꝟginitate. Quarto. qꝛ ꝙ mater dñi fuit deſpōſata ⁊ ꝟgo. in pſona ipſi⁹ ⁊ virginitas ⁊ matrimoniū honoraꝛ. ꝓtra hereticos alteri hoꝝ ꝑtrahētes. ¶ Ad rōes in oppoſitū. ¶ Ad primā reſpondet negādo conſequentiā. Et rō eſt quia licz deſpōſatio regulariter ad carnalem copulaz ordinatur. beata tamen ꝟgo maria ex familiari inſtinctu ſpirit⁹ ſancti credēda eſt deſpōſari voluiſſe. confidens de diuino auxilio qd̄ nunq̄ ad copulā carnalez pueniret. hoc tñ diuino commiſit arbitrio vñ i nullo paſſa ē virginitatis detrimentuz. ¶ Ad ſecundam reſpondet negādo conſequentiam. Et ad pbationem. cuz dr. ꝙ miracula ⁊c. Rñdet ꝙ miraculoꝝ dei quedā ſunt de ꝗbus eſt fides. ſicut miraculū virginei ptus. ⁊ reſurrectiōis dñi. ⁊ etiā ſacramēti altaris ⁊ iō voluit dñs iſta occultioꝛa eſſe vt fides eoꝝ magis meritoria eſſet. Quedā vo miracula ſ. t ad fidei ꝓbationez. vt miracula q̄ chriſtus illuminādo cecos ⁊ alias infirmitates ſanando ad cōprobationem ſue diuinitatis fecit. et iſta dicunt eſſe manifeſta. Partus aūt virginis de primo genere miraculoꝝ eſt. nō de ſcdo. ⁊ iō non pcedit rō. ¶ Ad tertiā rñdetur ꝙ rō illa ignacij bona eſt. Et ad probationez ꝙ non. Rñdetur iuxta auguſtinū. iij. de tri. ꝙ diabolus multa poteſt ꝟtute ſue nature a ꝗbus tñ phibetur virtute diuina. Et hoc mō pōt dici ꝙ virtute ſue nature diabol⁹ poterat matrē dei cognoſcere non fuiſſe coꝛruptā ſed virginē. phibebat tamē adeo cognoſcere modū ptus diuini. Qd̄ autē poſtmodum chriſtū aliqualiter cognouit diabol⁹ eſſe filiū dei. nō obſtat. qꝛ iā tps erat vt chriſtus ſuā virtutem ꝓtra diabolū oñderet. ⁊ pſecutionem ab eo ꝓcitatā pateret. ſz in infantia opoꝛtebat ipedire malitiam diaboli ne eū acri⁹ pſequeretur qñ chriſtus nec pati diſpoſuerat. nec virtutē ſuā oñdere. ſz in omnibus alijs infantibus ſe ſimilem exibebat. Unde leo pa-

pa in sermone epiphanie dicit. ꝙ magi inuenerunt puerum iesum ꝙtitate puū alienę opis indigentē. fandi impotentez. ⁊ nulla ab humana infantie generalitate discretū. ¶ Ad quartam respondetur. ꝙ ratio non pcedit. quia iudicio adulterarū lapidabatur ꝑm legē nō solū illa q̄ iam erat despōsata vel nupta. sz etiā illa que i domo patris custodiebatur vt virgo quādoq̄z nuptura vt colligit Deut. xxij. Quidā referūt dictū hiero. ad lapidationem infamie.

D secūdam questionē qua queritur. vtrū inter mariam ⁊ ioseph fuit pfectū matrimonium. sic proceditur. Et videt ꝙ non. ¶ Primo sic (vt habet. 3. par. q. 29. ar. 2.) Dicit enim hiero. ōtra elidium ꝙ ioseph marie custos fuit potius ꝙ maritus. sed si fuit vez matrimonium vere ioseph marit⁹ ex⁹ fuisset. ergo videt ꝙ nō fuit vez matrimonium inter mariā ⁊ ioseph. ¶ Secūdo sic ex pte cause Consensus enim simplex ⁊ absolutus causat matrimoniū simpl'r. non autem cōsensus cōditionatus. sed consensus beate virgis fuit ꝓdionatus. ergo non causabat matrimoniuz simpl'r. sed ꝑm quid ⁊ ita imperfectum. Tertio sic ex parte fidei. Aliud est votū castitatis absolutum. ⁊ aliud est fidei thori. Votuz enim absolutū custodit castitatem absolute ab oi viro ⁊ i oi hora. sz fides thori nec ab oi hora nec ab oi viro nec absolute sz marito custodit sed hec custodia nō fuit in beata virgine ergo suuz matrimoniū quātum ad fidem thori fuit imperfectum. ¶ Quarto sic ex pte boni plis. Proles non fuit procreata a matrimonio: ergo non fuit bonum ei⁹ matrimoniū. ergo nō accepit ab eo aliquaz pfectionem. ¶ Quinto sic ex pte boni sacramenti. Perfectum enim matrimonium in bono sacramenti est pfectuz in significando sz istud matrimonium beate virginis est imperfectum in significando. ergo est imperfectum ratione sacramenti. ¶ Sexto ex indiuiduitate vite que est causa matrimonij sic arguit. Beata virgo et ioseph nunq̄ perfecte habuerūt illam. ergo habet proposituz. pbatur assumptum. qr vnitas animoruz ordinat advnitatē corpoz. finis autē est i omnibus completiuū cum ergo nūq̄ fuerint vnuz vnitate corpoz. nunq̄ fuerunt perfecte vnum. ergo nunq̄ habuerūt perfecte indiuiduitatē. ¶ In oppositum est euangelium pīs. in quo ait angelus ad ioseph. Noli timere accipere mariam coniugem tuam. sed non dicuntur cōiuges nisi ex quo perfectum est matrimonium iter eos. ergo ꝛc. ¶ Rūdeo dicēdū. ꝙ matrimoniuz

quod fuit inter beatam mariã ⁊
ioseph fuit verũ ⁊ perfectũ. Ista
cõclusio ptz in.c. Beata maria ⁊
multis sequẽtib⁹.ij.q.ij. Ratio
ne ꝓbatur sic. Dicit Deut.xxxij.
Dei pfecta sunt opera.ergo pre
cipue illa sunt pfecta que facit
circa se ⁊ suos.sed illud matri
moniũ fecit circa matrẽ suam.
fuit enim illi diuinit⁹ reuelatũ.
ergo matrimoniũ illud pfectũ.
Pro cuius declaratione est no
tandũ iurta sanctũ Tho.(3.par.
vbi sup.) ꝙ duplex est rei perfe
ctio. prima ⁊ scda. Prima qui
dem perfectio in ipsa rei forma
cõsistit ex qua speciẽ sortit. Se
cũda perfectio ꝓsistit in opera
tione rei.per quã res aliqualit
finẽ suum attingit. Forma aũt
matrimonij cõsistit in quadã in
diuisibili ꝓiunctiõe animoꝝ per
quã vn⁹ ꝓiugũ indiuisibiliter al
teri fidem seruare tenet. Finis
aũt matrimonij est ꝓles genera
da ⁊ educãda.ad quarũ primam
peruenit per ꝓcubitũ ꝓiugalez.
Ad scdam per alia opera viri et
vxoris ꝗbus sibi inuicẽ obsequũ
tur ad prolẽ nutriẽdam.sic ergo
dicendũ est ꝙ matrimoniũ inter
beatã virginẽ ⁊ ioseph ꝓtuz ad
primã pfectionẽ oino verũ fuit
⁊ pfectũ.qz vterq; ꝓsensit in co
pulam ꝓiugalẽ.nõ aũt extꝑsse in
copulã carnalẽ nisi sub ꝓditione
si deo placeret. Unde angel⁹ vo
cat eam ꝓiugẽ Matth.j.dicens
ad ioseph. Noli timere accipere
mariã ꝓiugẽ tuam. Qd exponẽs
Augu.libro de nuptijs ⁊ cõcupi
scentia dicit. Coniunx vocat ex
prima despõsationis fide. quaz
in cõcubitu nec cognouerat nec
fuerat cognitura. Quantũ ẽo ad
secundã perfectionẽ que est per
actuz matrimonij.si hec referat
ad carnalẽ ꝓcubitũ per quã pro
les generatur.nõ fuit matrimo
nium illud perfectũ. Habuit tã
illud matrimoniũ etiam scdam
perfectionẽ ꝓtuz ad prolis edu
cationẽ. Unde august.dicit in li
bro de nuptijs ⁊ concupiscẽtia.
Nuptiarũ bonũ impletũ est in il
lis parẽtibus xpi.proles.fides.
⁊ sacramentũ. Prolẽ cognosca
mus ipsum dñm iesum xpm. Fi
dem.qz nullũ adulterium. Sacra
mentuz.qz nullũ diuortiũ.solus
ibi nuptialis cõcubitus nõ fuit.
Concordãt oẽs doctores. ¶ Ad
rationes in oppositũ. ¶ Ad pri
mam respõdet.ꝙ hiero. accipit
ibi maritũ ab actu matrimonij
ꝓsummati.⁊ sicvez est ꝙ ioseph
nõ fuit marit⁹. ¶ Ad secundã re
spõdet negãdo minorẽ. Dicim⁹
ẽm ꝙ consensus beate virginis
fuit ꝓsensus absolut⁹.absolute
ẽm ꝓsensit in matrimoniũ diui
nitus certificata de ipsi⁹ sancti
ioseph ꝓtinẽtia.⁊ ipsa de se cer
ta erat.que nullũ carnis stimulũ
sentiebat:sed in matrimoniũ sic
cõsentiẽs.virginitatẽ suam deo
cõmisisse dicit. ¶ Ad tertiam re
spõdetur.negando ꝓsequẽtiã.et
ratio est.qz licet custodia castita
tis thori nõ fuit in beata virgi-

ne.fuit tamē custodia castitatis absolute. Nam vt dicit albertus magnus. Fides custodit castitatem ,ppter se ⁊ exhibet se matrimonialiter ꝓiuncto ,ppter infirmitatē vel bonuz prolis. Unde exhibet se,ppter aliud.sed custodia castitatis est sicut per se desideratū.⁊ ideo in ꝑmo est perfectio bone fidei nō in scdo. ¶ Ad quartā respōdet negando cōsequentiā. Et ratio est ꝑm sanctuz thomā ⁊ albertū magnū. qz proles nō est bonū matrimonij solū inq̄tum per matrimoniū generatur.sed inq̄tū in matrimonio suscipit ⁊ educat. ⁊ sic bonum illius matrimonij fuit ,ples illa scz xp̄s.qui pietate parentū nutritus ⁊ educat⁹.⁊ in tēplo ꝓsentatus coꝝā dño.non aūt ꝑmo modo.qz nō ex matrimonio natus sed ex spiritusctō. ¶ Ad q̄ntam respōdetur scz negādo consequentiā. qm̄ nō est de essentia sacramēti quo ad primā ei⁹ perfectionez plena illa significatio xp̄i ⁊ ecclesie ⁊ hūane nature cū diuina persona.sed illa est de essentia scde pfectionis.s.matrimonij consummati.⁊ ideo ratio nō procedit. ¶ Ad sextā respondet negando minorē.⁊ ratio est qz vt dicit magnus albert⁹. Nulla vnio est essentialis matrimonio nisi maritalis in cōsensu animorū fundata. Illa autē que est carnis est ꝓsequēs ipsam.⁊ ideo ꝑma nō ordinat ad illā sicut ad essentiale:sed sicut ad effectum qui potest sequi si volunt cōiuges. Et ita argumentuz falsum p̄supponit.⁊ per ꝓm̄s nō ꝓcedit.

D tertiam q̄stionem quaerit.(3.p. q.28.arti.3.) vtruz matrimoniuz illud inter mariā ⁊ ioseph fuit aliq̄n ꝓsummatū procedit sic. Et videt q̄ sic ex p̄senti euang.primo ex illo vbi dicit Anteqū ꝓuenirent inuenta est in vtero habēs de spūsctō.non aūt euāgelista hoc diceret nisi cert⁹ esset de ꝓuenturis.ergo videt q̄ beata virgo q̄ñq̄z cōuenit carnali copula cū ioseph.⁊ ita cōsummasset matrimoniū. ¶ Scdo arguitur idem ex illo qd̄ subditur in euāgelio.q̄ ait angel⁹ ad ioseph.Accipe mariā ꝓiugē tuaz. Coniugiū aūt ꝓsummat per carnalē copulā. ergo q̄ñq̄z carnalis copula interuenit inter beatam mariā ⁊ ioseph.⁊ ita mr̄imoniū fuit cōsummatū. ¶ Tertio idez arguit.⁊ ex eo q̄ ibidē post pauca subdit.s.matth.j. Joseph accepit ꝓiugez suā.⁊ nō cognoscebat eam donec peperit filiū suū primogenitū.hoc aūt aduerbiū donec ꝓsueuit determinatū tempus designare.quo cōpleto fiet id quod vsqz ad illud tēpus non fiebat. Uerbū aūt cognoscendi ad coitū refert.sicut Beñ.iiij.dicit, Adam cognouit vxorē suā.

Et videt q̃ post ptuz btā maria fuit a ioseph cognita. ⁊ ita videtur matrimoniū cōsummatum.
¶ Quarto idē arguit ex illo verbo primogenitū. Primū em̄ dicitur respectu secūdi. ⁊ ita p̄mogenitus nō potest dici nisi q̃ habet fratres subsequētes: sz xp̄s in auctoritate inducta. Mat. j. dicit. p̄mogenit⁹ filius virginis ergo post primū habuit aliū. ergo post xp̄i natiuitatē matrimoniū fuit cōsummatū. ¶ In oppositum est illud qd̄ habet Ezech. xliij. Porta hec clausa erit ⁊ nō aperiet. ⁊ vir nō pertrāsibit p eā qm̄ dñs de⁹ israel ingressus est p eam. q̃ exponēs augu. in quodā sermōe dicit. Quid est porta in domo dñi clausa. nisi q̃ maria semper erit intacta. Et q̃d est q̃ homo nō trāsibit per eam nisi q̃ ioseph nō cognoscet eam. Et q̃d est q̃ dñs solus intrat ⁊ egredit per eā nisi q̃ spūsctūs impgnabit eaz. ⁊ angelo⁹ dñs nascet p eam. Et q̃d est q̃ domus clausa erit ī eternū. nisi q̃ maria virgo est ante partum. in partu. ⁊ post partū. ¶ Rñdeo dicēdū sub ista cōclusione. q̃ matrimoniū inter beatā mariā ⁊ ioseph nunq̃ fuit cōsummatū qm̄ beatissima mat̄ xp̄i fuit virgo ante partū in partu ⁊ post partū virgo ineternum permāsit. Ad̄ detestādi sunt errores iudeo⁹ ⁊ hebeonitarū qui derogātes virginitati beate marie ante partū dixerūt xp̄m ex semine ioseph esse natū. Et errores philosophor qui virginitati eius in partu derogabāt. dicentes nō posse esse duo corpora in eodē loco. Detestādus est etiam error Elidij. qui virginitati beate marie post partū derogās dicere presumpsit matrē xp̄i post partum a ioseph esse cognitā et alios filios genuisse. Sed iste error irrationabilis est ⁊ insan⁹ scz q̃ beata virgo mater dei tēplum spūsancti operi carnis vacaret. hoc aūt non potest cadere nisi in aiam impiā ⁊ stultā credere tantā in matrē dñi indignitatem. ideo erroneū est ⁊ puitiosum. Unde ⁊ dñs in morte istuz errorē euacuauit. qm̄ eam beato iohanni cōmēdauit. ⁊ dedit sibi in solatiū loco filij. vt q̃d dedisset si filios habuisset. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā de v̄bo anteq̃. rñdet q̃ ratio nō pcedit. qz hec p̄positio ante non semp denotat ordinē ad illud qd̄ futurū est p̄m rei v̄itatē. sed qm̄q̃ ad illud qd̄ futurū sperat p̄m cōem cursum. sicut cū dicit. anteq̃ haberet. xx. annos mortuus est. ⁊ sic est in pposito. ¶ Ad secundā rñdetur. negando p̄ñam. Rō est. qz nos dicim⁹ q̃ p̄iugiū lz fuerit perfectū pfectiōe p̄ma nō tñ fuit p̄sūmatū qd̄ ptinet ad perfectionē secūdā. ¶ Ad tertiā respōdetur negādo p̄ñam. Et dicitur q̃ ly donec qm̄q̃ designat certū tempus p̄m illud Bar. iij. Propter trāsgressionē lex posita est donec veniret semen quod

promiserat. Quādocq; vo signat infinitū tēpus. fm illō ps. Dixit dnis domino meo: sede a dextris meis. Donec ponam inimicos tuos ꝛc. Et fm illud ps. Oculi nostri semper ad dnm donec miſereatur nostri. Ex quo nō est intelligendū q̄ post impetratā miſericordiā oculi nostri auertant a deo. ꝛ sic est hic. ¶ Ad quartā rſidetur negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. qz p̄mogenitus hic priuat ordinē ad anterius nō ponit ordinem ad posterius. ideo dnis primogenit⁹ appellat. quia fm legem erat offerēdus. Idem vo dicitur q̄ habuerit fratres dicēdum q̄ fratres vocātur ibi propinqui in scdo vel tertio gradu.

D quartā questionē quaerit (3. sen. di. 4. q. 1. art. 1. ite3. 3. p. q. 32. arti. 1. 2. et. 3.) vtrum xps dicendus sit conceptus de spūsancto. sic ꝓceditur. ꝛ videtur q̄ nō. ¶ Primo sic. hec ꝓpositio de denotat consubstātialitatē. Unde nō dicimus aliq̄d de aliquo nisi de substātia eius sit. Dicim⁹ ēm filiū esse de patre. nō aūt celū et terrā de deo sed xps fm hominē nō est cōsubstātialis spūisancto. ergo nō debet dici de spiritusancto natus. ¶ Scdo sic. spiritusſanctus caritas est ꝛ donum sed non cōueniente dicitur conceptus a caritate vel dono. ergo nec de spiritusctō debet dici conceptus. ¶ Tertio sic. efficere cōceptionem christi non debet attribui spiritusctō. ergo ꝛc. consequētia patet. antecedēs ꝓbat. quia vt dicit augustinus in primo de trinitate. Indiuisa sunt opera trinitatis. sicut indiuisa est essentia trinitatis. sed efficere conceptionē christi est quoddam opus diuinū. ergo videt q̄ non sit magis attribuendū spūsctō q̄ patri aut filio. ¶ Quarto sic. si conceptio christi attribuenda est spirituisancto. vt p̄ncipio eius. sequitur vt sit pater christi dicendus fm humanitatem. sed hoc nō est verum. Dicit ēm augustinus in enchiridion. Natus est xps de spūsancto non sicut filius ꝓsequētia tamen. ꝓbatur sic fm phm in libro de generatione aīaliū. Ptz dicit p̄ncipiū actiuū in generatione. mater vo ministrat materiam sed beata maria dicitur mater xpi propter materiam quā in ꝓceptione eius ministrauit. ergo spūssanctus pōt dici pater eius. si dicat q̄ fuerit p̄ncipiū actiuū in ꝓceptione ei⁹. ¶ In oppositū arguit ex p̄senti euāgelio. ¶ Rsideo dicendū sub ista ꝓclusione. q̄ ꝓueniēter dicit xps ꝓceptus de spūsancto. Ptz ista ꝓclusio. qz ꝓceptionē q̄uis tota trinitas operata sit. attribuitur tamē spirituisctō tripliciratione. Primo quidē qz hoc cōgruit cause incarnatiōis que cō

fiderat ex pte dei. Spūs eni sanctus est amor pris ⁊ filij. hoc aūt ex maximo amore dei puenit vt filius carnē sibi assumeret i vtero virginali. Vñ dr iob. iij. Sic deus dilexit mundū. vt filiū suū daret. Scdo qr hoc cōgruit cause incarnatiōis ex pte nature assumpte. per hoc dat intelligi q̄ natura hūana assumpta est a filio in vnitate psone nō ex aliq̄b⁹ meritis. sz ex sola dei gra q̄ spūi sancto attribuit. Tertio. q̄ hoc ꝓgruit termino incarnatiōis ad hoc eni terminata est icarnatio vt hō ille q̄ assumebat esset sanctus ⁊ filius dei. vtrūq̄z aūt hoc appropriat spūisctō Nā p ipsuz efficiunt hoies filij dei. ꝯz illud gal. iiij. Quoniam estis filij dei. misit de⁹ spm filij sui in cordaestra clamātē. abba pat. Jpe etiā est spūs sanctificatiōis. vt dr ad Roma. j. Sicut ergo alij p spm sctm sanctificāt spūaliter vt sint filij dei adoptiui. ita xps p spiritūsanctū est in sanctitate conceptus. vt esset filij⁹ dei naturalis. Vñ angelus postq̄ premiserat. Spiritussanct⁹ superueniet in te. cōcludit. Ideoq̄z qd nascetur ex te sanctū vocabitur filij⁹ dei.

¶ Ad rōnes in oppositum ad prima respondet. q̄ ly. de largo modo accipitur p ex quia enim corpus christi non est cōsubstātiale spūisancto. nō proprie potest dici cōceptum de spiritusancto. sz magis ex spūsancto. Et ratio est quia qd ex aliquo est. aut est ex substātia. aut potestate eius. ex substantia. sicut filius qui a patre est ex potestate. sicut ex deo sunt omnia. quo etiā invtero habuit maria a spūsancto. ¶ Ad secundā rñdet negando cōsequentiā. Et ratio est. qr lz spūssanct⁹ sit charitas ⁊ donū. tñ noie caritatis et doni non significatur vt persona subsistens cuius est agere. et ideo nō potest dici cōcept⁹ de caritate vel dono. vt ly de dicat habitudinē cause efficiētis.

¶ Ad tertiā respōdet negādo assumptū. ⁊ ad pbationem rñdet. q̄ lz op⁹ cōceptionis corpis xpi sit commune toti trinitati. ꝯz tñ modū aliquid attribuit singulis personis. Naz patri attribuitur auctoritas. etiā rōne persone filij qui per huiusmodi conceptionem carnez sibi assumpsit. Filio attribuit ipsa carnis assumptio Sz spūisancto attribuit formatio corporis. qd assumit a filio Naz spiritussanctus est spiritus filij. Gal. iiij. Misit deus spiritū filij sui. Sicut autem virtus anime que est in semine p spūm q̄ est in semine inclusus format corpus in generatione alior hominuz. Ita virt⁹ dei que est ipse filij⁹ dei. fm illud. j. Cor. j. Xpm dei virtutē. p spiritūsctm formauit corp⁹ suū qd assumpsit. Hoc etiā verba angeli demonstrāt dicentis. Spūssanctus supueniet in te. quasi ad preparādam ⁊ formandam materiā corporis xpi.

¶ Ad quartam respondet negā

do consequentiā. Nam christus nō est filius spūssancti. nec etiā trinitatis. sed tantū dei patris. hoc ptz. tum primo: qr noia paternitatis maternitatis ⁊ filiationis generationē sequūtur. nō quālibet trī. sed in solis aīalib' in quibus est generatio pfecta. nec trī omne quod in aīalib' generat filiationis nomē accipit. sed solū illud quod generat in similitudinē generātis. ⁊ sic si sit perfecta similitudo erit pfecta filiatio. Si autez sit similitudo impfecta est etiā filiatio impfecta. sed xps non est cōceptus de spūsancto ꝓm similitudinē speciei. sicut homo nascit de patre suo. ergo xps nō potest dici filij spūsancti. Et ad pbationē respōdetur negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. quia xps cōceptus est de maria virgine materiā ministrāte in similitudinē specierū. ⁊ ideo dicitur filius eius. Xps aūt ꝓm q̄ homo ꝓceptus est de spūsancto sicut de actiuo principio. nō tamen ꝓm similitudinē speciei. ⁊ ideo non dicitur filius eius vt dictum est.

IN die natiuitatis dñi sunt tria euāgelia ⁊ ita circa vnumqdq; occurrūt questiōes aliquē disputande. ¶ Circa primū sez In illo tēpore. Exijt edictū. Luce. ij. sequētes questiōes. ¶ Primo. vtruz xpo sit attribuēda aliqua natiuitas tēporalis. ¶ Secundo. vtrū ꝓm temporalē natiuitatē beata virgo pōt dici mater xpi. ¶ Tertio. vtrū ꝓueniēti tēpore ⁊ loco xps natus est.

D primaz q̄stionem quaerit. (3. p. q. 35. arti. 2.) vtrum attribuēda sit xpo aliqua natiuitas temporalis. sic ꝓcedit. ⁊ videtur q̄ non. ¶ Primo sic. nasci enī est sicut ꝓquidā motus rei nō existētis antecē nascat. sed xps ab eterno fuit. ergo nō potuit tēporalit nasci. ¶ Scdo. illud qd est in se perfectū natiuitate non indiget sed ꝓsona filij ab eterno fuit perfecta. ergo non indiguit tēporali natiuitate. ⁊ ita videt q̄ nō sit tēporaliter nat'. ¶ Tertio sic. si xps esset tēporaliter natus sequeret q̄ essent ponēde in eo due natiuitates. sed hoc non videtur. cū natiuitas ꝓpie conueniat persone: sed in xpo est trī vna persona. ergo in xpo trī est vna natiuitas. ¶ Quarto sic. si in xpo essent due natiuitates sequeretur q̄ xps dicēd' esset bis natus. sed hoc nō videt dicendū: qr aduerbiū bis importat interruptionē. Unde qui tota die loquitur nō dicit bis loqui. sed natiuitas qua de patre nat' est inter

ruptionē nō patitur.ergo nō po
pōt dici bis nat⁹. ¶ In oppositū
est euāgeliū ꝓsens. ¶ Rūdeo di
cendū sub ista ꝛclusiōe.ꝙ neces
sariū est ponere in xpo duas na
tiuitates.vnā eternā ⁊ alteram
tpalem. Ista ꝛclusio est Damas.
iij.libro que ait. Cōfitemur xpi
duas natiuitates.vnā que est ex
patre eternā.⁊ vnā que est i vlti
mis tēporib⁹ ꝓpter nos.Que cō
clusio ostēdit sic. Natura cōpa
ratur ad natiuitatē sicut termi
nus ad motū vel mutationē.mo
tus aūt diuersificat ꝑ diuersi
tatem terminoꝝ.vt ptz per pbm
v.phyficoꝝ. In xpo autez est du
pler natura. quarū vnā accepit
ab eterno a patre.alterā aūt ac
cepit tēporalit a matre. ⁊ ideo
necesse est xpo attribuere duas
natiuitates.vnaz qua eternalit
nat⁹ est a patre.aliā qua tēpora
liter nat⁹ est a mre. ¶ Ad rōnes
in oppositū. ¶ Ad ꝓmā rūdetur
negādo ꝛiam.⁊ ratio est.qz xps
nō dicit tēporaliter nasci.eo ꝙ
tēporaliter ceperit esse.sz dicit
ꝑ hoiem tēporaliter nasci. qz
vniuit sibi in vnitate psone natu
ram humanā quā tēporaliter in
vtero virginis assumpsit. ¶ Ad
scdaz dicit ꝙ psona filij semper
perfectissima fuit.nec indiguit
nasci ꝓpter se.sed nat⁹ est ꝓpter
salutez nostrā.⁊ hoc dicit nasci
tēporaliter. ¶ Ad tertiā rūdetur
ꝛcedēdū est ꝙ in xpo sint due na
tiuitates. Nam xps ꝓcessit a pa
tre eternaliter.⁊ a mtre tēpo
raliter.⁊ vtraqz processio habet
rationem natiuitatis.⁊ ita sicut
sunt due ꝓcessiōes.ita etiā sunt
due natiuitates. Et ad rōnem in
oppositū rūdetur.negādo ꝛiam
Et ratio est.qz licz natiuitas sit
psone vel subiecti.est tñ nature
⁊ termini. Possibile aūt est vni
subiecto plures trāsmutatiōes
iesse.quas tñ necesse est ꝑ cau
sas variari.tñ nō dicim⁹ ꝙ eter
na natiuitas sit trāsmutatio aut
motus.sed qz significat ꝑ modū
mutatiōis ⁊ mot⁹. ¶ Ad quartā
rūdetur negādo ꝙ xps nō potest
dici bis natus.imo pōt dici ꝑ
duas natiuitates. Sicut enī di
citur bis currere q̄ currit duob⁹
tēporib⁹.ita pōt dici bis nat⁹ q̄
semel nascit in eternitate.⁊ se
mel in tēpore.qz eternitas ⁊ tē
pus magis differūt q̄ duo tēpo
ra.cum vtrūqz designet mensurā
duratiōis.nec est necesse ꝙ illō
qd̄ est eternū iterrūpat ⁊ cesset.

D secūdaz
q̄stionez qua
querit.C.3.p.
q.35.arti.3.et
4. Vtruz ꝑ
tēporalē na
tiuitatez xpi
beata virgo posset dici mat xpi
⁊ mater dei.sic ꝓceditur.⁊ vide
tur ꝙ nullū illorū est dicendum.
Et primo arguitur ꝙ non sit ma
ter christi dicenda. Dicit dama
scenus lib. tertio. Christotocon
id est xpi matrem virginez non

dicimus. ¶ Secundo sic. In cōceptione christi beata virgo ministrauit tantūmodo materiam quia totā actionē fecit spūsanctus. sed hoc nō videt sufficere ad rōnez matris alioquin lignū diceret mater lecti siue scamni. ergo beata virgo non potest dici mater xpi. ¶ Tertio sic. xps ex beata virgine miraculose natus est. sz miraculosa generatio nō suffitit ad rationē maternitatis vel filiationis. Nō enim dicim⁹ euaz filiā fuisse ade. ergo videt q̄ nec xps debeat dici filius beate virginis. ¶ Quarto sic. ad matrem videt pertinere decisio seminis. sz sicut Damas. dicit i tertio libro. Corp⁹ christi nō seminaliter sed a spūsancto format cōditiue. ergo videt q̄ beata virgo nō debeat dici mater christi. Nō vero non possit dici q̄ sit mater dei arguit sic. ¶ Primo. non enim est mater nisi fm naturam quam ab ea accepit: sz non accepit ab ea diuinitatē sz humanitatem. ergo nō dz dici mater dei sz hominis. ¶ Scdo sic. in deo nō differt de⁹ et deitas sz nō potest dici mater deitatis. ergo nec dz dici mater dei. ¶ Tertio sic. hoc nomen de⁹ est cōmune trib⁹ personis. sz beata maria non est mater patris. nec spiritussancti. ergo nō dz dici mater dei. ¶ In oppositum primi est euangeliuz hodiernū. cū dz de beata maria. q̄ peperit filio primogenitū. De scdo dicit damas. li. iij. Theotocos. i. dei genitricez ve z principaliter pdicam⁹ virginē. ¶ Rñdeo dicendū sub duab⁹ ꝛclusionibus. ¶ Prima est q̄ fm tpalem natiuitatē cōuenienter z veraciter beata maria virgo dz mater xpi. Ista ꝛclusio pz etiā Mat. j. vbi vocat mater iesu. Ratione sic probatur. Beata maria contulit in generatione christi quicquid alia mater conferre debet ad generationem filij sui. Si ergo alie mulieres dicuntur matres. ergo beata maria vere potest dici mater christi. Secundo sic. corpus christi non est de celo allatum sicut dicebat valentinus hereticus. sz de virgine matre sumptuz. z ex purissimis ei⁹ sanguinibus formatum. et hoc solum requiritur ad rationē matris. ergo beata maria vere est mater christi. ¶ Secunda conclusio q̄ beata maria vere dicit mater dei. Ista conclusio patet ex capitulis cyrilli approbātis i ephesina synodo. vbi legit. Si quis non confitetur deū esse fm veritatē emanuel. z dei genitricez sanctā virginē anathema sit. Rōne sic pbat. Propter vnionē naturaz in vna psona vere dicim⁹ deū passum. q̄uis hoc fuerit fm humanā naturā tantuz. ergo etiā q̄uis xps sit natus ex virgine fm humanā naturā ve potest dici deus ex virgine natus. ergo etiaz mater dei dici potest. Vbi notādū sz q̄ sanc. tho dicit i ttio (sen. di. i. q. z. ar. z.) Nō huma-

nitas xpi ⁊ maternitas virginis a deo sibi cōnexa sunt. vt qui circa vnum errauerit. circa aliud oporteat eum errare. Unde quia Nestorius circa humanitatem errabat. asserēs aliā esse psonā humanitatis ⁊ diuinitatis i xpo oporteret ꝙ diceret virginē nō matrē dei sz hoīs. qz fm eū deus ⁊ hō nōn est xps. Quidā ꝟo moderni errātes dicūt nō posse dici ꝟginē matrē dei. ne mater patris ⁊ spūssancti intelligat cōcedunt tñ esse matrē filij. sz isti trepidāt timore vbi nō est timor qz omne nomē significās in cōcreto naturā aliquā potest supponere p qualibet hypostasi illius natura. Uñ cū vnio incarnationis sit facta in hypostasi. manifestū est ꝙ hoc nomē deus. lz cōmune sit trib⁹ psonis. potest tñ reddere locutionē verā p vna psona fm ꝙ dr. Deus generat. sicut dr. homo currit. etiam solo petro currēte. Uñ simpliciter est cōtedēdū virginē esse matrē dei. sicut cōfitemur iesum xpm esse verū deum. ¶ Ad rōnes i oppositū. ¶ Ad primā rñdet ꝙ beata virgo vera est mater xpi. nec hoc negat damascen⁹ Sz dicit ꝙ nō dicim⁹ xpotocon. i. xpi genitricē. qz hoc nomen inuētum erat a nestorio ad abolendū nomen theotocon. cū hereticis aūt nec noia debemus habere cōmunia vt dicit Hiero. super osee. ij. ¶ Ad secundā rñdetur ꝙ ratio nō procedit. quia non solum materiā prestitit beata virgo ad conceptionem christi materiam cōuenientem ad p ducendum aliquid simile in specie ⁊ locum conuenientem. ⁊ nutrimentū conueniens conceptioni fetus. et hoc sufficit ad rationem matris. ¶ Ad tertiam rñdetur. ꝙ ratio nō procedit. quia lz conceptio xpi vt dicit sanc. tho. in tertia parte (. q. 3. ar. 3. ad. 2.) ex parte operatiōis spiritussancti fuerit miraculosa. ex pte tñ matris fuit naturalis. Uñ beata virgo est vera ⁊ naturalis mater christi. ¶ Ad quartam respōdetur negando assumptum. Dicimus enim iurta philosophum ꝙ resolutio seminis non pertinet ad materiā cōceptus. sz sanguis quem femina administrat ad conceptionem. Unde corpus christi formatum dicitur ex purissimis sanguinibus beate virginis. et ideo resolutio seminis nō reqritur ad rationē matris. ¶ Ad rationes p alia pte ꝙ non posset dici mater dei. Ad primā respondetur ꝙ ratio non pcedit qz vna persona est que subsistit in humanitate ⁊ diuinitate. Et ideo nature cōmunicāt sua idiomata. i. pprietates. vt dicit Damas. (3. sen. di. 4. q. 2. ar. 2.) Uñ sicut dicūt iudei crucifixisse dñm glorie q̄uis nō fm ꝙ est deus glorie ita ⁊ dici dz. virgo est mater dei. q̄uis fm diuinitatē nō genuerit eū. ¶ Ad secundā rñdet negādo psequētiā. Et rō est qz q̄uis deus ⁊ deitas non differāt re. tñ diffe-

runt ꝓ modū significādi. q̃ dei tas significat diuinā naturaꝫ in abstracto. vñ nō videt̃ suppone re p̃ ꝑsona. Deꝰ aūt q̃ significat diuinā naturā p̃ modū cōcreti. i. habētis deitatē. potest rēddere locutionem verā p̃ ꝑsona. ⁊ ideo q̃ beata virgo est mater filij dei potest dici mat̃ dei. nō aūt deita tis. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo consequētiā. q̃ cuius nomē deꝰ fit nomen cōe tribus ꝑsonis. tñ q̃ñq̃ supponit p̃ sola ꝑsona p̃ris sicut ꝛ. Deus generat q̃ñq̃ p̃ so la persona filij vel spiritussancti ⁊ ideo cū ꝛ. beata virgo est mat̃ dei hoc nomen deꝰ supponit pro sola persona filij incarnata.

D tertiam questionē qua queritur. (3. p te. q. 35. ar. 1. et 8.) vtrum cōue nienti loco ⁊ tē pore natus est xp̃s. sic proceditur. Et videtur q̃ non. ¶ Et primo arguit̃ q̃ nō de buit nasci in bethleem. ¶ Primo sic. Dicit̃ enī esaye. ij. De sion exi bit lex. ⁊ verbū dñi de hierusalē ꝫ xp̃s est verbum dei. ergo de hierusalē debuit p̃dire in mūdū ¶ Scdo sic Mat. ij. ꝛ scriptuꝫ de xpo q̃ nazarenꝰ vocabitur. ꝫ maxime aliq̃s denominat̃ a lo co sue natiuitatis. ergo videt̃ q̃ in nazareth debuit nasci vbi fuit conceptꝰ ⁊ nutritꝰ. ¶ Qd vero non conuenienti tpe etiā fuerit natꝰ ar guit̃ sic p̃mo. Ad hoc enī xp̃s ve nerat. vt suos in libertatē reuo caret. ꝫ natus est tpe seruitutis q̃ ꝫ totꝰ orbis p̃cepto augusti ni describit̃. i. tributariꝰ factꝰ est vt habet̃. Lu. ij. ergo videt̃ q̃ nō congruo tpe xp̃s fuit natꝰ. ¶ Ter tio sic. p̃missiōes de xpo nascitu ro nō fuerūt gētibus facte. sm il lud Ro. ix. Quorū sūt p̃missa. ꝫ xp̃s natꝰ fuit tpe quo rex alieni gena dñabat̃. sicut ꝫ Mat. ij. cū natꝰ esset iesus in diebꝰ herodis ergo videt̃ q̃ nō fuit tpe cōgruo natꝰ ¶ In oppositū est. q̃ q̃ a deo sunt ordinata sunt. ⁊ cōueniēter disposita. Nāvt ꝛ. Sap̃. viij. Sa pientia attingit a fine vsq̃ ad fi nē fortiter. ⁊ disponit oia suaui ter. ergo conueniētissimo loco ⁊ cō ueniētissimo tpe xp̃s natus est. ¶ Rñdeo dicēdū primo q̃ cōue niēti loco natꝰ est. s. i bethleem. Et hoc p̃ppter tres rōes. Primo quidem q̃ xp̃s factꝰ est ex semi ne dauid sm carnem vt ꝛ Ro. j. Cui etiā facta fuerat repromis sio specialis de xpo ⁊ ideo in bet hleem de qua natꝰ est dauid na sci voluit vt ex ipso loco natiui tatis repromissio ei facta imple ta oñderet̃. ⁊ hoc designat euan gelista dicens. Eo q̃ esset de do mo ⁊ familia dauid. Scdo q̃ vt greg. dicit in omelia. Bethleem domus panis interpretatur. ipe xp̃s est q̃ ait. Ego sum panis vi uus qui de celo descēdi. Locus ergo in quo deus nascitur domꝰ panis antea vocatus est. q̃ futu

rum perfecto erat vt ille ibi per naturam carnis appareret q̃ electorũ mẽtes in eterna societate reficeret. Tertio qr sic erat prophetizatũ. Mich. v. ⁊ tu bethle. effra. nequaq̃ pun. es in milib⁹ iuda. ex te em̃ exiet dux q̃ regat ppl'm israel. ⁊ egressus ei⁹ ab initio a diebus eternitatis. Nõ elegit aũt dñs in sua natiuitate ciuitatẽ maximã romã. qr sicut dr in quodã sermone ephesini psilij Propter potẽtiã ciuiũ mutationẽ orbis terraꝝ putarent esse factũ. sed vt diuinitas agnosceret orbẽ trãsmutasse terraꝝ paupcula elegit mr̃ez. pauprimã patriã Elegit autẽ de⁹ infirma mũdi vt cõfũdat fortia. sicut dr. j. Lor. j. Et ideo vt suã potestatẽ magis oñderet in ipsa roma q̃ caput orbis erat statuit caput eccl'ie sue in signũ pfecte victorie vt exinde fides deriuaret ad vniuersũ mũdũ. ꝟm Esa. xxvj. Ciuitatẽ sublimẽ humiliabit ⁊ conculcabit eã pes paupis. i. xpi gressus egenoꝝ. i. apl'oꝝ petri ⁊ pauli. ¶ Leterũ nõ est ptereũdũ q̃ i via nat⁹ est. Et hoc q̃druplici rõne vt dicit albert⁹ magn⁹ sup lucã. Primo vt se pegrinum in hoc mũdo oñderet Hiere. xliij. Sicut peregrin⁹ futur⁹ es ⁊c. Scdo vt seviã demõstraret. Job. xiiij. Ego suz via vitatis ⁊ vita. glo. Uia qua itur vitas qua pes dirigit. vita ad quã puenit. via p pceptũ. cõsiliuz ⁊ exẽplũ. veritas p doctrine verbũ. vita p pmiũ. Eccl. xxiiij. In me ois gratia vie ⁊ veritatis in me ois spes vite ⁊ vtutis. Virtus confortat advitã p merituz. veritas illustrat advitã p doctrinã. et spũssanct⁹ p inspirationẽ. Tertio. vt mũdũ cõtẽnere doceret. Apo. xviij. Exite de illa ppl'e meus. ⁊ ne participes sitis delictorũ. Quarto vt semp patriam exẽplo suo inq̃rere doceret. Ad Heb. xj. Cõfitẽtes qm̃ pegrini ⁊ hospites sũt sup terrã. ¶ Preter ea pariter conueniẽti tẽpore natus est. Et hoc colligit exvnitate que illo tẽpore ꝓtigerat. Primo quidẽ. qr illo tẽpore describitur orbis. ⁊ hoc conuenit xpo. Unũ greg. Quid est q̃ nascituro dño mund⁹ describit nisi q̃ a pte monstrat q̃ ille apparebat i carne qui electos suos ascriberet i eternitate. Scdo in tẽpore illo cẽsus soluebat cesari. hoc etiaz pueniet xpo. Christus enim venerat nos in statũ libertatis reducere de statu seruitutis. Et ideo sicut mortalitatẽ nostram suscepit vt nos ad vitã reduceret. Ita vt beda dicit Eo tẽpore dignat⁹ est nasci quo nos ppter omniuz liberationẽ ipse seruitio subderetur. Tertio. in illo tẽpore fuit maxima pax. Unũ hiero. dicit super Esa. Ueteres reuelamus historias. et inueniemus vsq̃ ad xxviij. annum cesaris augusti in toto orbe tranquillitas fuisse discordiaz ortã. orto aũt dño oia bella cessauerũt. Cõueniebat eni vt in illo tpe nasceret q̃ est pax nr̃a faciẽs

vtrq; vnum.ad Ephe.iiij.Sic enim erat a ꝓphetis ꝓnũciatus ps.lxj.Orietur in diebus ei⁹ iustitia⁊ abũdãtia pacis Itẽ Esa. ij.Nõ leuabit gẽs ꝗtra gẽtẽ gladiũ.Quarto.in illo tpe vn⁹ ꝓinceps dñabat̃ i mũdo quo tpe cõgruebat vt nasceret̃ q̃ venerat suos ꝗgregare ĩ vnũ vt esset vnũ ouile ⁊ vnus pastor.vt dr. Jo.x. Quito.in illo tpe regnabat alienigena quo tpe nasci voluit vt ĩpleret̃ ꝓphetia iacob dicentis. Gen.xlix Nõ auferet̃ sceptrũ de iuda et dux de femore ei⁹ donec veniat q̃ mittend⁹ est.s.messias. Et tm̃ dictus scs de ista q̃stione. ¶ Ad rõnes in oppositum. ¶ Ad ꝓma rndet̃ negãdo cõsequentiã ⁊ ad auctoritatẽ rndet̃ q̃ non ꝓbat de natiuitate.sz loqt̃ de doctrina legis ⁊ ꝓdicatiõis q̃ inde habuit ortũ. Nã sicut dictũ est.ĩ bethleẽ nat⁹ est ita hierl'z elegit vt in eã sedẽ regni ꝗstituret ⁊ tẽpluz dei edificaret. ⁊ sic hierl'm esset ciuitas simul regalis ⁊ sacerdotalis. Sacerdotiũ autem xpi ⁊ ei⁹ regnũ ꝑcipue ꝗsummatũ est in ei⁹ passione.⁊ ideo conuenienter xps elegit bethleẽ natiuitati et hierl'm passioni . Sil'r etiã ꝑ hoc hominũ gl'iam ꝗtauit q̃ gloriant̃ de hoc q̃ ex ciuitatibus nobilib⁹ originẽ ducunt in quib⁹ ⁊ ꝑcipue volũt honorari.Christ⁹ aũt e conuerso in ciuitate ignobili nasci voluit.⁊ in ciuitate nobili pati opprobriũ. ¶ Ad scdam rndet̃.negando cõsequentiam. Et ratio est.q; xps florere voluit fm virtuosã ꝗuersationem.nõ fm carnis originẽ ⁊ ideo in ciuitate nazareth educari voluit ⁊ nutriri.in bethleez autem voluit quasi peregre nasci Ad alias aũt rationes de tpe ex his q̃ dixim⁹ clara pz rñsio.

Jrca euangelium secundum qd̃ in aurora legit̃ in scda missa.s. In illo tempore. Pastores loquebant̃ adinuicem ⁊c.Lu.ij. vbi de pastoribus fit mẽtio. quibus per angelũ facta fuit annunciatio natiuitatis xpi.possunt q̃ri ea que sequũt̃. ¶ Primo.vtrũ conuenienter pastoribus primo manifestata est natiuitas christi. ¶ Secundo.vtrũ cõferentia illa qua dicitur. Maria erat cõferens que audierat.fuerit conferentia alicuius dubitationis.

D primaz questionẽ quaeritur.(3.pte.q.36. ar.6) vtrũ cõueniẽter pastorib⁹ ꝑmo manifesta est natiuitas christi. sic proceditur.Et videtur q̃ nõ. ¶ Primo sic.debuit primo manifestari natiuitas xpi illis q̃ ꝓpinquiores xpo fuerunt.sz fuisti ꝓpinq̃ssimi

erant xpo pfidē & maxime ei⁹ ad uentum desiderabāt. Vñ dr de simeone. Lu. ij. q̄ erat hō iust⁹ & timoratus. expectās redēptionez israel. ergo pri⁹ debuisset māifestari xpi natiuitat⁷ simeōi q̄ pastoribus & magis. ¶ Scdo sic. Omnia sacramēta veteris legis erant xpi figura. sz sacramenta veteris legis dispēsabātur p ministeriū sacerdotū. ergo xpi natiuitas magis debuit manifestari sacerdotib⁹ in tēplo q̄ pastoribus i agro. ¶ Tertio. Reges sūt pre alijs honorādi. iuxta illud. s. pe. ij. Regez honorificate. ergo regibus magis pri⁹ xpi natiuitas erat manifestāda. In oppositu z est euāgeliū pñs. Et etiaz qr qia a deo ordiata sūt sapiēter. & cōueniētissime disposita. ¶ Rñ deo docēdū sub q̄tuor ꝛclusiōibus Pria est. necesse fuit vt xpi natiuitas aliq̄bus māifestaret. Ista ꝛclusio ꝓbat⁷ (vbi. s. ar. z.) ex eo q̄ xpi natiuitas nulli fuisset pficuassiōib⁹ fuissz occulta. sz oportebat xpi natiuitatē esse pficuā alioq̄n frustra nat⁹ fuisset. igit videt q̄ aliq̄bus manifestari debuit xpi natiuitas ¶ Secūda ē. q̄ cōueniētissime electi sūt q̄b⁹ xpi natiuitas erat manifestāda. ista ꝛclusio (vbi. s. ar. z) primo ptz ex illo Job. xiij. Ego scio quos elegi. q̄ autē fiunt fm dei sapiam ꝛueniēter fiūt ergo ꝛueniēter sūt electi q̄b⁹ est manifesta xpi natiuitas. Scdo sic Salus q̄ erat futura p christuz ad oēm diuersitatē hominū pertinebat. quia sicut dr col. iij. In christo non est masculus & femina gentilis & iude⁹. seru⁹ & liber & sic de alijs hmōi. Et vt hoc in ipa xpi natiuitate prefigurarē omnib⁹ ꝛditōibus est manifestatus. qr vt dicit augu. i fmone de epha. Pastores erant israelite. Magi gentiles. Isti prope. Illi longe vtriqz tāq̄ ad angularem lapidem cucurrerūt. Fuit etiaz inter eos alia diuersitas. Nā magi qr fuerūt sapiētes & potētes. Pastores aūt simplices & viles Manifestatus est etiaz iusto symeoni & anne pctōrib⁹. s. magis. Manifestat⁹ est etiā viris & mulieribus. s. anne. vt p hoc oñdere tur nullā cōditionē hoim excludi a christi salute. ¶ Tertia ꝛclusio. Inter omnes istos ꝛueniēter primo manifesta ē christi natiuitas pastoribus. Ista ꝛclusio oñditur triplici ratione. Primo quia erāt simplices absqz cautel malicie. occupati in officijs sanctoz patriarchaz q̄ dicūtur fuisse pastores. Gen. xlvij. Talibus enim solent diuine illuminationes & cōsolatiōes reuelari. & nō hominib⁹ in sapia hui⁹ mundi. que stultitia est apud deū occupatis. fz q̄ dicit saluator. Mat. xj. Confiteor tibi dñe pater celi & terre. qr abscōdisti hec a sapientibus & sapientibus & reuelasti ea puulis. Scda ratio est. q̄a illa manifestatio christi natiuitatis fuit q̄dam plibatio plene

manifestationis que erat futura (vbi. s. ar. 3. ad primū) Et sicut i secda manifestatione. primo ānūciata est gra christi. p xpm ⁊ eiꝰ apl'os iudeis ⁊ postea gētilibus ita ad christū. primo puenerūt pastores q̃ erāt primitie iudeoꝝ tā q̃ ppe existentes. ⁊ postea venerunt magi a remotis q̃ fuerunt primitie gētium vt dicit. Augu. Tertia rō ē qz p hos pastores significāt doctores eccl'ie q̃bꝰ xpi mysteria reuelant q̃ latebant iudeos. ¶ Quarta ꝓclusio. cōueniēter pastoribꝰ manifestata est xpi natiuitas p angelos. Patet ista ꝓclusio sic. Deute. xxxij. Dei pfecta sunt opa sz talis manifestatio fuit opꝰ diuinū. ergo p conuenientia signa fuit effecta. Secdo sic. sicut manifestatio syllogistica fit p ea q̃ sunt magis nota ei cui est aliq̃d manifestādum. ita manifestatio q̃ fit p signa deberz fieri p ea que sūt familiaria illis q̃bus manifestat ⁊ qz iudei ꝓsueti sūt diuina rēsa p angelos accipere. p quos etiā legē acceperunt. ꝓm illud Act. vij. Accepistꝭ legē in dispositiōe ādeloꝝ. gētiles xo ⁊ maxie astrologi ꝓsueti sūt stellaꝝ cursus aspicere. iō pastoribꝰ tāq̃ iudeis apd̃ quos frequēter facte sūt apparitiōes angeloꝝ reuelata est xpi natiuitas p angelos. Magis aūt assuetis in ꝓsideratione celestiū corporū manifestata est p signū stelle. Est ⁊ alia rō greg. i omelia. Judeis tanq̃ rōneytentibꝰ rōnale aial. id est angelꝰ p̃dicare debuit. Gētiles vero q̃ vti rōe nesciebāt ad cognoscēdum deū nō p voce sz p signa pducunt. ¶ Ad rōes in oppositum. ¶ A primā rñdet iuxta sctm thomā. q̃ ratio nō pcedit. Et ratō est. qz sicut apl's dicit ad Ro. ix. Israel sectādo legē iustice in legē iustice nō puenit. sz gentiles q̃ nō querebāt iusticiaz iudeos ꝓuenienter in iusticia fidei p̃uenerūt. Et in hmōi figurā symeō qui expectabat ꝓsolationē israel vltimo christū natū cognouit. ⁊ p̃cesserunt eum magi ⁊ pastores q̃ christi natiuitatē nō ita sollicite expectabāt. ¶ A secundaz rñdetur negādo ꝓsequētiam. Et rō est. qz vt dicit Chry. Angelus manifestās christi natiuitatem nō iuit hierosolymā. nō reḡsiuit scribas ⁊ phariseos erant enim corrupti ⁊ p̃ inuidia cruciabāt. sz pastores erāt sincerī tāq̃ ꝓuersationē patriarcharuz ⁊ moysi colētes. Per hos ei pastores etiā significant doctores eccl'ie q̃bus xpi misteria reuelāt. Et ex isto ptz rñsio ad tertiā Prelati esñ ⁊ doctores eccl'ie per pastores designati regibus preferuntur.

D secūdaz questionē qua querit. Utruz cōferentia illa qua btā maria dicit cōferēs i corde suo fue-

rit conferentia alicuius dubitatiōis aut questionis i mēte suprillis q audiebat. ¶ Rñdet q nō. sed erat delectabilis ⁊ admirabilis ꝓtemplatio ⁊ prudētissima attētatio quō ꝓphetie iplebant in puero nato. Cōferebat em vt ait beda q acta videbant cōformia his q agēda legerat. Videbat nāq se de stirpe danid ortaz i nazareth de spūsctō cōcepisse. Legerat ꝓphetiā. Esa. xj. Exiet virga de radice iesse ⁊ flos de radice ei⁹ ascēdet ⁊ requiescet super eum spirit⁹ dñi. Legerat etiā scz Mich. v. Et tu bethleem effrata neq̄q̄ puula es i milib⁹ iuda. Ex te em egrediet q sit dñator in israel. ⁊ egressus ei⁹ ab initio a diebus eternitatis. Videbat se i bethleem pepisse filiū. ⁊ vocasse nomē ei⁹ iesū. Legerat i ꝓphetis Esa. vij. Ecce virgo ꝓcipiet ⁊ pietfiliū ⁊ vocabit nomē ei⁹ emanuel. Legerat Esa. j. Bos cognoscit possessorem suū ⁊ asin⁹ præsepe dñi sui. Videbat dñz in ꝓsepi quo bos ⁊ asin⁹ solet nutriēdus aduenire. Meminerat sibi dictuz ab angelo. Luc. j. Spūssanctus supueniet i te ⁊ virtus altissimi obūbrabit tibi. iōq̄z q̄ nascet ex te sctm vocabit filij⁹ dei. legerat modū natiuitatis ei⁹ nō nisi reuelante angl'o potuisse cognosci dicēte Esa. liij. Generationē eius q̄s enarrabit. Legerat scz Mich. iiij. Et tu turris gregis nebulosa filia sion ad te veniet. ⁊ veniet ptās pria regnū filie hierl'z Audiebat angl'icas virtutes q̄ sit filie supne ciuitatis. apparuisse pastorib⁹ in loco q̄ a puētu pecoruz antiquit⁹ turris gregis vocabat. ⁊ est vno miliari ad orientē ad bethleē vbi etiā nūc tria pastoz illoz monumēta i ecclesia mōstrant. Nouerat tūc in carne venisse dñm. cui vna eterna ē cū pre maiestas q̄ regnuz daret ecclesie filie. s. celesti hierl'm. Conferebat ergo maria hec q̄ fiēda legerat cū his q̄ iaz facta cognouit. Nō tñ hoc ore ꝓmēs sz clauso seruās i corde. hec aut collatio nō solū fuit beatissime virgini valde delectabilis. sz etiā toti ecclie sūme vtilis. qz sm q̄ dicit hiero. i sm one de assūptiōe beate virginis. Nā post ascēsionē filij remāsit ad tps i terris cū apl'is vt eos plenij⁹ instrueret de verbo incarnato de quo erat plenij⁹ edocta p spūsctm ⁊ familiarij⁹ viderat ⁊ tractauerat de q̄bus apl'os plenius istruebat de verbo icarnato ꝓpter q̄d meli⁹ exp̄mere poterat sicq̄ dicit hiero. Qd̄ melius nouim⁹ meli⁹ ꝓferim⁹. Et tantū p nūc de ista conclusione.

Angeliū in tertia missa est. In principio erat verbum. Job. j. Circa q̄d pōt disputari seq̄ēs questio. Utrū vera sit ista ꝓpositio. verbū caro factū est.

Circa quā questionē sic ꝓceditur. Et videt ꝙ non. (vt tangit .3. p. q. v. ar. 3. ad primū. itē 3. sentē. di. 2. q. 1. ar. 3. q. 2. ad. 1.) Primo sic. De quocunq; ꝑdicatur id qd ipsuz est dr ⁊ esse factū sz verbū nō est caro. ergo non est factum caro. cōsequentia patet. si dicas ꝙ ibi pars ponitur ꝓ toto. i. ꝑ hoie. vt sit sensus. Verbū homo factū est. tūc qro. q̄re euāgelista solā nominauit carnem. ¶ Secdo dato ꝙ ibi caro ponat ꝑ hoie. vt caro factū est. i. hō Arguitur ꝙ hoc sit falsū. qz homo significat subam. fieri hoiez est fieri simpl'r. sz hoc est falsū. de' fact' est simpl'r. ergo hoc ē falsū de' fact' est hō. Tertio sic. fieri hoiem ē mutari sz de' nullo mō pōt dici mutat'. Dicit enī Ma. lach. iij. Ego dñs ⁊ nō mutor. ergo videt ꝙ hec ꝓpositio sit falsa. De' factus est hō. ¶ Quarto. Hoc noie hō nō possūt intelligi nisi duo scz natura humana et suppositus nature. sed dicta ꝓpositio nō pōt verificari rōe humane nature. qz de' nunq̄ est vl' fuit hūana natura. Sil'r nec ex pte suppositi. qz hoc nomen hō qd de xpo ꝑdicatur nō importat nisi suppositus eternū filij. sz sp fuit vez dicere ꝙ deus est psona filij ergo nullo modo pōt illa ꝓpositio verificari. qz falsum est ꝙ deus sit fact' psona filij. ergo ⁊c. ¶ In oppositū est euangeliū presens vbi dr. Verbum caro factum est. ¶ Rñdeo dicendū. ꝑ cōclusione. ꝙ ꝓpositio illa est vera Verbum caro. i. homo factus. sicut dr ī simbolo fidei. Et homo factus est. Que ꝛclusio probat sic. Omne quod est et nō fuit prius dr esse factum. sed hec est vera. deus est homo ⁊ non fuit semper vera. qz non cōuenit deo esse hominem ab eterno. sed ex tempore ꝑ assumptionē humane nature. ergo hec est vera. deus factus est homo. ¶ Pro quo notādum ꝙ cuz dicitur. verbum siue deus factus est homo (vt ptz. 3. sen. di. 1. q. 2. ar. 1.) Hoc participium factus tripliciter se potest habere in locutiōe ista. Uno mō ꝙ feratur ad totam propositionem vt sit sensus. Factum est ꝙ deus sit homo. ⁊ sic vera est illa propositio. Secundo ꝙ dictum participiū. fact'. pōt determinate absolute subiectū vel predicatum. ⁊ qdcunq; eorum determinat. propositio ē falsa. quia nec deus est fact'. nec homo ille demonstrato christo est factus. nisi addatur aliqd. qz supponit suppositum eternum. ¶ Tertio dictum participium potest determinare subiectum in comparatione ad predicatum. sic locutio vera est. Nec obstat ꝙ videtur ponere fieri circa deum. qz hoc fieri ꝙ participium importat. nō ē nisi fieri ratiōis. vt dicem'

infra in responsione ad argumēta. ¶ Ad rationes in oppositu. Ad primā respondetur. q̃ ibi caro ponit pro homine sicut pars pro toto. sicut Isa. xl. Videbit omnis caro salutare dei. quēadmodum aliquādo anima ponit pro toto hoie. Geñ. xlvj. Omnes aie que egresse sunt ī egiptū ꝛc. Et ad questionem que mouetur quare euangelista solam carnē nominauit. Ad hoc respondetur q̃ multiplici ratione. Primo. quia per carnem visibilis apparuit. vnde subditur. Vidimꝰ gloriam eius ꝛc. Secūdo vt ostenderet per locū a minori nihil in hominis natura esse qd̄ verbum dei non assumpserat. Tertio ad ostendendā veritatē incarnationis. contra manicheos qui dicebant verbū non assumpsisse verā carnem sed fantasticā tantum. ꝛ ideo ad hoc excludendum fecit mentionē specialiter de carne. Quarto ad demōstrādū magnitudinem benignitatis. Constat eniz q̃ anima rationalis magis cōformis est deo q̃ caro. equidē magnū pietatis sacramētū fuisset si verbū assumpsisset animā humanā. vtpote sibi magis conformē. sed assumere etiā carnez elongatā a singularitate diuine nature fuit multo ampliozis: immo inestimabilis pietatis indicium. fm qd̄ dicit apl's. j. Thi. iij. Et manifeste magnū est pietatis sacramētū qd̄ manifestatū est in carne. ¶ Ad scdāz rationē respōdet negando psequentiā. Et ratio est. quia ꝛz fieri hoiem sit fieri simpliciter in oibus his in quibus humana natura incipitur esse in supposito de nouo creato deus dicit factus homo eo q̃ humana natura icipit esse in supposito diuine nature ab eterno pre existente. ꝛ ideo deuz fieri hominē non est deum fieri simpliciter. ¶ Ad tertiā respondetur. negando vniuersaliter assumptū. Dicimus enim q̃ quando aliquid predicat de nouo de altero cum mutatione eius de quo dicitur. tunc fieri est mutare. sicut conuenit in his que absolute dicuntur. Ea vero que relatiue dicuntur possunt de nouo predicari de aliquo absq̃ eiꝰ mutatione. sicut homo de nouo fit dexter absq̃ eius mutatione per motum illius qui fit ei sinister. Vnde in talibus non oportet omne quod dicitur fieri esse mutatū. quia hoc potest accidere per mutationē alterius. Et p hunc modū dicimus. Dñis refugium factꝰ est nobis. Esse autez hominē predicatur de nouo de deo absq̃ eiꝰ mutatione. per mutationē humane nature que assumit ad diuinā personā. ꝛ ideo cum dicit deus factus est hō. nō intelligitur aliqua mutatio realis ex parte dei. sed solū ex parte humane nature. ¶ Ad quartā respondetur. q̃ ratio nō pcedit. Dicimus enī q̃ ppositio illa verificat ratione vtriusq̃ simul. s.

superpositi ⁊ nature. Quis ei illud suppositū semp fuerit. nō tamen semper fuit suppositū humane nature. sm qd significat per hoc nomen homo.

Ifra dñicam ifra octauas nativitatis dñi est euāgelium. In illo tempore. Erant ioseph et maria mater iesu mirantes. ⁊c. Luc. ij. Et possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtrum sit verum q̄ xp̄s sit positus in ruinam multorū. ¶ Secundo. vtrum beata maria ita gladio compassiōis mortis xp̄i fuerit perforata vt vere martyr christi appellari possit.

D primaz questionē quaeritur. vtrū sit verū q̄ xp̄s sit positus in ruina multoz videtur q̄ non. ¶ Primo sic. xp̄s nunq̄ prebuit occasionem ruine alicui ex aliquo dicto vel facto suo. ergo non fuit positus in ruinam alicuius. ꝓsequentia est bona. ⁊ assumptū patet. quia prebere occasionem ruine aliquorum est contra caritatē ⁊ ita peccatum. xp̄s autem peccatum nō fecit. nec inuētus est dolus in ore eius. ¶ Scdo sic. christ⁹ positus est a deo patre in lucem gentiuz vt sit salus vsq̄z ad extremū terre. Isa. xlix. ergo nō est positus in ruinā alicuius. ¶ Tertio sic. xp̄s venit vt homines vitam habeant. vt ipse dicit Job. iiij. ergo non est positus in ruinam mortz alicuius. ergo nō videtur verū q̄ positus sit in ruinam. ¶ Quarto. qui occasionē damni dat dānum dedisse videtur. sed si xp̄us est positus in ruinā multoz. ipse videtur esse causa peccati horz. ¶ In oppositū est euangeliū b. ⁊ Isa. viij. et. j. petri. ij. dicitur de xp̄o q̄ erat in lapidem offensionis ⁊ in petram scandali. ¶ Respondeo dicendū q̄ euangelista dicit verū. q̄ xp̄s positus est in ruinam multorū: sed diuersimode sm duas expositiones. Exponitur enim dupliciter ille textus Uno modo sm glo. quandā. i. in ruinam multorū. s. vitiorum ⁊ in resurrectionē virtutum. Plane hoc verum est. Ipse enim est cui in persona hieremie dictum est. Iere. j. a deo patre. Ecce constitui te super gentes ⁊ regna vt euellas. s. vitia ⁊ plantes virtutes. vbi inquit glo. Non enim poterant edificari bona. nisi destructa existerent mala. nec plantari optima. nisi edicarentur pessima. Unde matth. xv. a xp̄o dicitur q̄ omnis plantatio quam non plantauit pater meus celestis eradicabit. ¶ Alio modo exponit respectu hominū malorū

⁊ tunc dicit q̃ etiam dictũ euan
gelij est verũ ad istũ intellectũ. s.
q̃ positus est in ruinã multorũ.
nõ q̃ dicto aut facto suo minus
recto prebuerit occasionẽ ruine
alicui. sed qr ex doctrina ⁊ ope
rib⁹ sanctis suis multi mali ex
malicia sua occasiõez receperũt
ruine. Vñ sanc. Tho. (in. 4. di.
38. q. 2. ar. 3. q. 2. ad primũ) inqt.
quia aliqui ex factis vel dictis
xpi sumpserũt occasionẽ ruine.
dicit esse positus in ruinã et in
scandalũ. nõ q̃ ipse dederit ali
quã vel modicã occasionẽ ruine
Unde nõ legit q̃ aliquos scan
dalizauit. sed q̃ aliqui ex dictis
vel factis ei⁹ scandalizati sunt.
¶ Ad rationes in oppositũ. Ad
primã rñdet negãdo ꝓnam. Et
ad ꝓbationẽ dicim⁹. q̃ bñ cõce
dimus q̃ xps nõ est posit⁹ in rui
nam. q̃ ipse dederit occasionem
ruine alicui. vnde neminẽ scan
dalizasse legit. vt dictũ est. sed
bene mõ exposito. ¶ Ad scdam
rñdetur. q̃ ratio ꝓcedit. q̃ nõ sit
posit⁹ in ruinã sicut ꝑbẽs occa
sionem ruine. ¶ Ad tertiã respõ
detur eodẽ modo. ¶ Ad quartã
respõdet negando minorẽ. Xps
enim nulli dedit occasionẽ rui
ne. nec causa fuit peccati. Pro
quo notandũ q̃ duplex est occa
sio scz data ⁊ accepta. Dicit aũt
occasio data. qñ fit aliqd opus
minus rectum. ex quo per exem
plum alij prouocant ad peccan
dum. Si aũt aliquis facit opus
rectum ⁊ alij inde ꝓuocẽtur ad
peccandũ non erit occasio data:
sed accepta. ⁊ talis fuit occasio
phariseorũ qui scandalizabant
de doctrina xpi. Et sic etiã intel
ligenda sunt illa que inducũtur
de Isa. viij. Et. j. petri. ij. Unde
sctũs thomas dicit i. iiij. (vbi su
pra. q. 1. ar. 1. ad. 5.) q̃ xps nõ di
citur petra scãdali q̃ per se fue
rit scandali causa. qr ipse nõ de
dit alicui occasionẽ scãdali. sed
dicitur in petram scãdali. ita q̃
prepositio in. nõ ordinem cause
sed cõsecutionẽ importat: quia
ex his que xps fecit ꝓsecutum
est scandalũ indeorũ. Hec ille.

D secũdam
questionẽ qua
queritur. vtrũ
btã maria ita
gladio cõpas
sionis mortis
xpi fuerit per
fossa. vt vere martyr possit ap
pellari. sic ꝓceditur. ⁊ videtur q̃
sic. ¶ Primo sic. dicit hierony.
in ser. de assumptione beate vir
ginis marie. Recte dixerim dei
genitrix virgo ⁊ martyr fuit. q̃
uis in pace vitã finiuerit. ¶ Se
cũdo sic. dicit Greg. Iure enim
plusq̃ martyr est q̃ nimio amo
re vulnerata testis extitit salua
toris. ⁊ p̃ merore in animo cru
ciatũ sustinuit passionis. ¶ Ter
tio sic. dicit bernar. Longe eam
plusq̃ martyrẽ censem⁹ in qua
passionis sensum compassionis
superauit affect⁹. ¶ Quarto. idẽ

bernardus super illud. In plenitudine sanctorum detentio mea. Merito in plenitudine sanctorum detentio eius erat cui nec puritas angelorum. nec fides defuit patriarcharū. nec spūs ꝓphetarū. nec apostolorum zelus. nec ꝓstātia martyrū. nec sobrietas cōfessorum. nec castitas virginū. nec cōiugatorū fecunditas. ergo videtur ꝙ btā virgo habuit oēs proprietates grauitas aliorum sanctorum. ergo martyr dicēda est. In oppositū autem arguitur sic. Mors est de ratione martyrij. Unde maxim⁹ in quodā sermone dicit de martyre. ꝙ vincit ꝑ xpō moriendo qui vincere⁹ sine fine viuendo. sed beata virgo nō sustinuit pro xpō mortem. ergo non est dicenda martyr. Minor ptz. Dicit enim ambrosius tractans hoc euangeliū. Nec hystoria nec littera docent beatā mariam gladio vitā finiuisse. ¶ Respondeo dicendū iuxta sanctum thomam in. 3.3. (q. 124. ar. 4.) ꝙ de martyrio loqui possumus dupliciter. Uno modo fm perfectam eius rationē. ⁊ sic de ratione martyrij est mortē sustinere actu pro noie xpi. Istud ptz sic. Martyr dicit quasi testis fidei xpiane ꝑ quam nobis visibilia ꝑpter inuisibilia contēnēda proponūtur. vt dicit ad heb. xj. Ad martyriū ergo pertinet vt homo testificet fidē. se opere ostendēs cūcta presētia cōtēnere. vt ad futura inuisibilia bona perueniat. ꝙdiu autem hoīs in hac vita remanet vita corporalis nondum opere se ostendit tēporalia cuncta despicere. Consueuerūt enim hoīes ⁊ cōsanguineos ⁊ omnia bona possessa ꝓtēnere. ⁊ etiā dolores corporis pati vt vitam cōseruent. Unde ⁊ sathan ꝓtra iob induxit. Pellem pro pelle ⁊ cuncta que habet dabit homo ꝑ aia sua. i. pro vita corporali. Et ideo ad perfectā rationē martyrij requiritur ꝙ aliquis mortem sustineat. ⁊ hoc modo btā virgo non fuit vere martyr cū vitam gladio non finierit. ¶ Scdo modo possumus loqui de martyrio fm quandā similitudinē. Unde isidorus in libro etymolo. dicit. Duo sunt genera martyrij. vnum in aperta passione. alterū in occulta animi virtute. Et hoc mō beata virgo ꝑpter immēsam amorem eius ad xpm in passione xpi martir dicit fuisse. (3. par. q. 71. ar. 4. ad. 3.) Unde augu. in sermōe quodā de ea ita dicit. Maria quia mente passa est. plus ꝙ martyr fuit. nimirū: qꝛ eius dilectio amplior fortis ꝙ mors. qm̄ mortem xpi suam fecit. hec ille. ¶ Ad rationes in oppositū rndet ꝙ vt dicit sctus tho. tam in scda scde ꝙ in quarto. (disti. 49. q. 5. ar. 3. q. 3.) omnes auctoritates ille sctorum intelligēde sunt de martyrio fm quandā similitudinem. ¶ Ad rationē vltimā respōdetur eodē modo. ꝙ procedit de martyrio dicto fm similitudinē.

In festo circucisionis euangelium In illo tempore. Postq̃ cõsummati sunt ꝛc. Lu.ij. Circa qd̃ possunt he questiones disputari. ¶ Prima. vtrũ christus debuit circuncidi. ¶ Secunda. vtruz circuncisio nunc tempore gratie cessare debuit. ¶ Tertia vtrum cõuenienter nomen christo fuit impositum Jesus.

D primam questionẽ qua queritur (3.p. q.31.ar.1.) vtꝛ christꝰ debuit circuncidi. sic proceditur Et videtur q̃ non. ¶ Primo sic. Circuncisio fuit ordinata in remedium originalis peccati. sz xp̃s nõ ꝓtraxit originale pctũ. ergo xp̃s non debuit circũcidi. ¶ Secũdo sic. xp̃s nõ fuit decimatus in lũbis abrahe. qꝛ figurabat medicinã originalis. ergo nec debuit circuncidi eadem ratione. ¶ Tertio sic. Sabbati obseruatio vicinior erat preceptis moralibus inter q̃ etiã cõputat q̃ circuncisio. sz xp̃s sabbata litteraliter nõ obseruabat. Vñ dicebãt iudei de ipso Job.ix. Nõ est hic homo a deo q̃ sabbatũ nõ custodit. ergo non debuit seruare circũcisionẽ. ¶ In oppositũ est euãgeliũ pñs. ¶ Rñdeo dicẽdũ sub ista ꝓclusione. q̃ xp̃s debuit circũcidi nõ ꝓpter indigentiã aliquã. sz ꝓpter decentiã. Cui⁹ potest multiplex ratio assignari. ¶ Primo quidẽ vt ostendat veritatẽ carnis humane ꝓtra manicheũ q̃ dixit eũ habere corp⁹ fantasticũ. ⁊ cõtra appollinarẽ. q̃ dixit corp⁹ xp̃i diuinitati esse consubstãtialẽ. ⁊ cõtra valentinuz. q̃ dixit xp̃z corp⁹ de celo attulisse. ¶ Secũdo. vt approbaret circũcisionẽ quã olim de⁹ instituerat. ¶ Tertio. vt ostẽderet se esse de genere abrahe. q̃ circuncisionis mãdatũ acceperat in signũ fidei quã de ipso habuerat Geñ.xvij. Et cui facta est repromissio de xp̃o. ¶ Quarto. vt iudeis excusationẽ tolleret ne eũ reciperent si esset incircũcisus. ¶ Quinto. vt obediẽtie virtutẽ nobis suo exẽplo cõmendaret. Vñ octaua die circuncisus est sicut erat in lege preceptũ. ¶ Sexto. vt q̃ in similitudinẽ carnis peccati venerat. remediũ quo caro peccati ꝓsuuerat emundari non respueret. ¶ Septimo. vt legis onus in se sustentãs alios a legis onere liberaret. ꝓm illud Gal.iiij. Misit deus filium suum factuz sub lege. vt eos qui sub lege erãt redimeret. ¶ Ad rationes in oppositũ. Ad primaz rñdet. negando consequentiam. quoniam christus sicut propria voluntate mortez nostrã suscepit q̃ est effectus peccati nullũ in se hñs peccatũ

vt nos a morte liberaret. ita et circuncisionē que erat remediū originalis peccati suscepit gbs/ q̃z hoc q̃ haberet originale peccatum vt nos a legis iugo liberaret: sicut dictum est. ¶ Ad secūdam respōdet negādo ꝓsequentiaz. ⁊ ratio est. quia decimacio erat actus tantū figuralis q̃tuz ad illos que in lūbis abrahe decimabant. Et ideo xp̄o nō cōpetebat. qui immunis fuit ab originali peccato. sz circūcisio etiā habet alias causas ꝓeter decimationē in illis que circūcidunt tur. ⁊ ideo nō est similis ratio de vtroq̃z. ¶ Ad tertiā respōdet negando ꝓnam. ⁊ ratio est. qz xp̄s in pueritia sua in nullo ab alijs pueris segregatus fuit q̃tuz ad exteriorē conuersationē. ⁊ ideo oia que ad pueros ptinebant in veteri lege impleri voluit. sed q̃ iam ad perfectā etatē peruenit ostēdere se debuit dñm esse legis. ⁊ legem vsq̃z ad ipsum positam fuisse. ⁊ ideo in quibusdā supra legem operatuz esse. sicut de obseruatione sabbati et in tactu leprosi ⁊c.

D secūdaz q̃stionem quaeritur. (4. sen. di. 1. q.2. art.5.) vtrum circūcisio nūc tempore gratie cessare debuit. sic ꝓceditur. ⁊ videtur q̃ non. ¶ Primo sic. oīs christi actio nostra est instructio Unde dicit Job. xiij. Exemplū dedi vobis: vt quemadmodum feci vobis ⁊ vos ita faciatis. sed xp̄s fuit circūcisus vt in p̄cedēti q̃one. ergo exēplo suo debemus circūcidi. ⁊ p ꝓns circūcisio cessare nō debuit. ¶ Secūdo sic. dr Beñ. xvij. q̃ circūcisio dabat in fed̄ eternū sz eternū est qd̄ nullo fine claudit. g̃ circūcisio cessare nō debuit. ¶ Tertio sic. figuralia q̃ signāt id qd̄ semp faciēdū ē nō debēt cessare. sicut de thurificatiōe q̃ signat deuotionē ptz. sz circūcisio cordis cui laus est ex deo. ad Rom. ij. semp facieda est ⁊ hāc signat exterior circūcisio. ergo cessare nō debuit. ¶ In oppositū est illud Gal. v. Si circūcidimini xp̄s vobis nihil pderit. ¶ Scdo sic. Ad Heb. vij. d. apl's q̃ trāslato sacerdotio necesse est vt legis trāslatio fiat. sz oportuit sacerdotiū trāslerri. g̃ ⁊ legē. et si hoc tunc ⁊ sacramēta legalia. sz iter hoc p̄cipuū est circūcisio. ergo ⁊c. ¶ Rñdeo dicēdum sub ista ꝓclusione. q̃ circūcisio cessauit ⁊ debuit cessare. Que ꝓclusio ostēdit sic. Cū venit qd̄ pfectū ē euacuari debet qd̄ ex parte est. si ad idē ordinent: qz gratia nō facit per duo qd̄ per vnū potest facere. sicut nec natura. circūcisio aūt impfecta erat respectu baptismi. Et hoc triplicit. Primo q̃tum ad significationē. qz nō significabat ita exp̄sse emūdationem totius hois ab immūditia

culpe originalis sicut ablutio baptismalis. Scdo ꝓtum ad efficaciam: qz non ita abūdans gratia ad operandū ⁊ reprimēdū fomitē in circūcisione dabat sicut in baptismo. Tertio ꝓtuz ad vtilitatē. qz nō erat eiꝰ vtilitas ita cōis sicut baptismi. cuz haberet determinatū populū. determinatum sexū determinatū tēpus. qd in baptismo non accidit. ⁊ ideo adueniēte tēpore plenitudinis debuit cessare baptismo substituto. ¶ Ad rationes in oppositū ¶ Ad primā respōdet. negando ꝓnam. ⁊ ratio est. quia lz xps in oibus operibus suis nos erudiuit. nō tm oia fecit ad imitationē sicut opa miraculosa ⁊ alia plura. Qd aūt xps circūcidi voluit rationes supra in qōne pcedenti fuerūt assignate. Unde xps non voluit circūcidi vt alij imitarentur eū quo ad hoc. sed magis vt ex hoc erudirēt de alijs q̄ tacta sunt in rationib⁹ superiꝰ assignatis. q. pcedēti. ¶ Ad scdaz rndet negādo ꝓnam. ⁊ ratio est. qz cuz dicit ꝙ circūcisio sit data in fedus eternū. nō oportet ita intelligi eternū ꝙ careat fine. Unde in eadem littera dns dicit. ꝙ dabit eis terrā in possessionē eternam. ⁊ ꝓstat tm ꝙ terrā pmissionis iudei nō possidēt. Uñ eternum distinguit. ⁊ dicit triplici ter aut ꝓtum ad durationē. aut ꝓtum ad finis indeterminationem: aut ꝓtum ad significationem. Primo modo dicit dupliciter. aut qz caret principio ⁊ fine. ⁊ sic Eccl'ia. xviij. dicit. Qui vivit ī eternū creauit oia simul aut ꝓtum ad priuationē termini tm. sicut illud. ps. Statuit ea in eternū ⁊ in seculū seculi. Eternum secūdo modo ꝓtuz ad indeterminationū dr. sicut sacerdotium aaron dr eternū. qz deꝰ non determinauit qñ cessaret. Eternum ꝓtum ad significationē. et sic circūcisio dr in fedus eternū. qz tēpus durationis nō est determinatū nobis. Uel dicēdū est ꝙ est eternū ꝓtum ad significatū suū. ⁊ ꝓtuz ad id qd ei succedit. ¶ Ad tertiā rndetur negādo cōsequentiā. ⁊ ratio est. qz pncipalis significatio ad quā instituta est circūcisio est ablutio originalis peccati. qz significatio sacramētalis refertur ad effectū. hoc aūt nō semp faciendū erat ꝙ circuncisionē. ⁊ ideo nō oportebat ꝙ circūcisio semp maneret. alia aūt significatio est ex ꝓsequēti. ⁊ fm illā nō oportet accipi iudiciū de duratione circūcisionis. thurificationis aūt significatio nunq̄ fuit ad significādum aliquid vt effectum eius. ⁊ ideo nō non est similis ratio.

D tertiam questionē quaeritur (3. p. q. 31. arti. 2.) vtrum conueniēt xpo fuit nomē imposi-

tum iesus. sic ꝓcedit. Et videt q̃
nō. ¶ Primo sic. veritas ꝓphetica vel euãgelica dz ꝓnũciationi ꝓphetice respondere. sz ꝓphete aliud nomen de xpo ꝓnunciauerũt. Dicit enim Ysa. vij. Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiũ. ⁊ nomẽ eius vocabitur emanuel. Et ysa. viij. Voca nomen ei⁹ accelera. spolia detrahe. ⁊c. Et ysa. ix. Vocabit nomen eius admirabilis consiliarius deus fortis. Et Zach. vj. Ecce vir oriẽs nomen ei⁹. ergo incõueniẽter vocatum est nomẽ ei⁹ iesus. ¶ Scdo ysa. lxij. dz. Vocabit tibi nomẽ nouũ qd os dñi nominauit sz hoc nomen iesus nõ est nomen nouum sz plurib⁹ fuit in veteri testamẽto impositũ. vt pz de iesu filio iosedech. ⁊ de iesu naue vt pz etiã ex ipa genealogia xpi. Lu. iij. ergo videt q̃ incõueniẽter sit vocatũ nomen ei⁹ iesus. ¶ Tertio sic. Hoc nomẽ iesus salutez ſignificat. sz salus per xpm non est facta solũ in circumcisione. sz etiam in principio. vt pz p apl'm Rom. iiij. ergo incõueniẽter hoc nomen est impositum in circũcisione. ¶ In oppositũ est euangeliũ pñs. vbi dz. Postq̃ cõsũmati sunt dies octo vt circumcideret puer. vocatũ est nomẽ ei⁹ iesus. ¶ Respõdeo dicẽdũ sub ista conclusione. q̃ ꝓueniẽtissime vocatũ est nomẽ ei⁹ iesus. Ista cõclusio ꝓbat ⁊ ei⁹ cõueniẽtia ostẽditur sic. Noia enim si ꝓuenienter imponant debẽt ꝓprietatib⁹ rũdere. hoc patet in noib⁹ generũ ⁊ specieruz. de quib⁹ dz. iiij. meta. Ratio enim quã signat nomen est diffinitio q̃ designat ꝓpriam rei naturã. Noia autem singularium hoim semp imponũt ab aliqua ꝓprietate ei⁹ cui nomẽ imponit. vel a tpe sicut imponunt noia aliquo⁹ sctõr his q̃ in eo festis nascunt. vel a cognatione sicut cũ filio ipomt nomen pris vel alicui⁹ de cognatiõe. vel etiã ab euẽtu. sicut ioseph vocauit p̃mogenitũ suũ manassen. d. Obliuisci me fecit de⁹ oiz labor meorũ. Geñ. xlj. vel etiã ex aliq̃ qualitate eius cui nomẽ imponit sicut Geñ. xxv. q̃ q̃ p̃mo egressus est de vtero matris rufus erat ⁊ tot⁹ in morẽ pellis hispid⁹. vocatum est nomẽ ei⁹ Esau: qd̃ inter p̃ tat rube⁹. Noia aũt q̃ imponunt diuinit⁹ aliqb⁹ semp significant aliqd̃ gratuitũ donũ eis diuinitus datũ. sicut Geñ. xvij. dz abre. Appellaberis abrahã. qz patrez multarum gentiũ cõstituit te. Et Mat. xvj. dictũ est petro. Tu es petr⁹ ⁊ sup hanc petrã edificabo eccl'iaz meã. qz igit huiusmodi xpo hoc mun⁹ gre collatũ erat. vt p ipm oes saluarentur. Ideo cõueniente vocatũ est nomẽ ei⁹ iesus. i. saluator. Vñ hec ratio assignat ab angelo. Mat. j. cuz ait ad ioseph. Vocabis nomen eius iesum. Ipse enim saluũ faciet ꝓpulũ suũ a peccatis eor. Conueniẽter ergo vocatũ est nomen ei⁹ iesus. Est quidẽ nomen

multe excellēcie ⁊ sublimitatis
⁊ ut in nomine iesu omne genu
flectat celestiū terrestrium ⁊ in
fernorum. Est nomen multe vir-
tuositatis ⁊ efficacie. Nam est no
men. quod ut inquit petrus rauē
nas. dedit cecis visum. surdis au
ditum gressum claudis. sermonē
mutis. vitam mortuis. totamq;
diaboli potestatē de obsessis cor
poribus virtus huius nois effu
gauit Est preterea nomē magne
clemētie ⁊ reuerentie cū non sit
aliud nomen datū hoīb⁹ sub quo
oporteat nos saluos fieri. Act.
iiij. ¶ Secda cōclusio. pueniēter
in die circuncisionis vocatū est
nomen ei⁹ iesus. Probat hec cō
clusio. Tū ꝓmo q̄ iste erat mos
apud iudeos. Unde sicut legitur.
Gen. xvij. Simul abraham su-
scepit impositionē nois a deo et
circuncisionis mādatū. Et ideo
apud iudeos consuetum erat ut
ipso die circuncisionis noia pue
ris imponerent. sicut etiā nunc
pueris in baptismo noia impo-
nunt Tum secdo. q̄ hodie primo
legit effudisse sanguinē p nobis
q̄ fuit arra redemptionis nostre
vt dicit bernardus. ¶ Tertia cō
clusio. cōuenient hoc nomē est i
positum christo non ab hoīe sed
ab angelo. Patet cōclusio. q̄ vt
dicit glosa interlinealis super il
lud Luce. ij. Vocatum est ab an
gelo. nō decuit tā gloriosum no
men prius ab hoīb⁹ appellari. sz
ab excellētiori natura. ne homo
videretur machinator huius no
minis. Et origenes inquit. Vo-
cabulū iesu gloriosuz omni ado
ratu cultuq; dignissimum nomē
qd est sup omne nomē. nō decuit
primo ab omnib⁹ appellari. nec
ab eis inferri in mundū: sz ab ex
cellētiori maioriq; natura. Uū
singulariter euāgelista addidit.
Et vocatū est nomen eius iesus
qd vocatū fuerat ab angelo ant q̄
cōciperetur in vtero. ¶ Ad ratio
nes in oppositū. Ad primā respō
detur. q̄ ratio nō pcedit. quia in
omnibus illis noibus quodāmo
do significat hoc nomen iesus.
qd est significatiuū salutis. Nam
in hoc q̄ dr Emanuel. qd interp
tat nobiscum de⁹ designat causa
salutis q̄ est vnio diuine ⁊ huma
ne nature in psona filij dei p quā
factum est vt de⁹ esset nobiscum.
Per hoc q̄ dr. Voca nomen ei⁹.
accelera. spolia detrahe ⁊c. desi
gnatur a quo nos saluamur. q̄ a
diabolo cui⁹ spolia abstulit. ꝓm
illud. Colł. ij. Expoliās principa
tus ⁊ potestates traduxit ꝓfidē-
ter. In hoc etiā qd dr. Vocabit
nomen eius admirabilis ⁊c. de-
signat via ⁊ termin⁹ nostre salu
tis inq̄tū sz admirabili diuini
tatis ꝓsilio ⁊ virtute ad heredi-
tatem futuri seculi pducimur. in
quo erit pax pfecta filiorum dei
sub ipso principe deo. Qd vero dr
Ecce vir oriens nomen eius. ad
id refertur ad quod primū. i. ad
incarnationis misterium. ꝓm qd
exortū est in tenebris lumen re-
ctis corde. ¶ Ad secdam rūdet.

negando consequentiam. Et ratio est. qz lz aliquib' qui fuerūt ante christum convenire potuit hoc nomen iesus ꝑm aliquā aliā rationem. puta quia aliquā particularem salutem attulerūt. vt iesus naue saluauit ppl'm israel hostes eius debellādo. vt legit in libro Josue. sz ꝑm rōnem spiritualis et vniuersalis salutis hoc nomen ꝓprium est christo. ⁊ ꝑm hoc dr esse nouū. incptū est impositus ei ab hac ꝓprietate q̄ est saluator. ¶ Ad tertiam rīdetur. negando consequētiam. Et ratio est. quia licet salus facta ꝑ christum communis sit ⁊ iudeis ⁊ gentilibus nihilominus principaliter dicitur esse missus ad oues que perierūt dom' israel.

In vigilia epiphanie est euangelium. In illo tempore. Defuncto herode ⁊ce. Matt. ij. Circa quod potest ꝓputari sequēs questio.

Trū christus cōnenienter vocat nazaren'. Et videtur q̄ non. ¶ Et ꝓmo arguitur q̄ non rōne illius glo. interlinealis qua exponit. i. sanct'. ¶ Primo sic. xpo nō conuenit sanctificari. qz in quolibet ordine ꝑmū mouēs est imobile. sz xps est principiū z toti' humane sanctificatiōis. ergo ipe sanctificat' nō est. ¶ Secūdo sic Omne qd fit. fit ex ꝓtrario. generatiōes eīm ꝑm philosophū ex ꝓtrarijs sunt. sz xps ab oi peccato qd sanctitati cōtrariat immunis fuit. ergo xps sanctificat' nō est dicēdus. ¶ Tertio arguitur. q̄ nō debeat dici nazarenus. qz in nazareth fuit ꝓceptus ⁊ pari rōne dicend' esset bethlemita. qz in bethleem fuit nat'. sz hoc non dr. ergo nec aliud est dicendū. ¶ Quarto sic. nō videtur verū q̄ ꝑ ꝓphetas dictū sit q̄ nazarenus sit nominand'. ergo nō videt dicendū. Assumptū pz. qz nō inuenit i scriptura tale dictū. ¶ In oppositū est euāgeliū pīs. ¶ Respōdeo dicendū sub ista cōclusione. q̄ cōuenientissime xps appellatus ⁊ nominatus est nazarenus. Ista conclusio ostenditur ex multiplici ratiōe. Primo ratione sanctitatis. Interpretatur enīz nazarenus. i. sanct' siue sanctificatus. Christus aūt fuit sanctus sanctoꝝ Danielis. ix. Dicitur enim ab angelo beate marie Luce. j. Qd enim ex te nascetur sanctuz vocabitur filius dei. Et Joh. x. dr. Quē pater sanctificauit ⁊ misit in mundū. ¶ Secūdo ꝓuenienter dr nazaren' ratione interptatiōis. qz interptatur florid'. Ysa. xj. Egrediet virga de radice iesse. ⁊ flos de radice eius ascēdet. Virga vt dicit

Piero. est dei genitrix. flos filius. ⁊ bene flos. qz ad modū floris natꝰ mira pulcritudine venustatus. grato odore diffusus in fructu dulcissimꝰ. Flos enī lumine solis nascit qd̄ est lumen celeste. nō hīs generās aliquod nisi diuinū. sic florruit qñ sol eternus virtute calorīs ⁊ luminis in vterū cōgessit virginis. Hic flos picturatus est venustate virtutis. Uñ bene nazarenꝰ dr. qui interpretatur floridꝰ. hic flos gratus est odore. Lanc. iiij. Emissiones tue paradisus. hoc est effragationes odorū tuorū in fama tue virtutis vident esse odoramenta florū paradisi. hic florīs spes est dulcissimi fructꝰ in adeptiōe gaudij eterni. Lanc. ij. Fructus dulcis est gutturi meo. ¶ Tertia rō. cōuenienter xp̄s noiat nazarenꝰ. qz pceptꝰ est in nazareth. Et vt dicit albertꝰ magnꝰ q̄ cōceptus xp̄i multū pgruebat nomini nazareth. qz sicut diuine generationi ita et humane generationi. flores de flore assimilantur. Flos enī pullulat de vno germine in decore ⁊ colore. similiter filius fm diuinā generationem pcedit ab vno q̄ est in celis sine matre ⁊ fm generationē humanā de vna in terra sine patre. Bene ergo in nazareth pceptus fuit flos noster. qui sicut flos de flore sine virili commixtione de vna matre salue virginitatis decore ⁊ matris itegritate pcessit. ¶ Quarto nazarenꝰ dr. qz ibi nutritus fuit ⁊ educatꝰ. xp̄s enīz sicut in flore pcipit. ita ⁊ in floribus sanctitatis nutrit ⁊ educat ⁊ pascitur. Lectulꝰ noster floridus est. Lanc. j. ¶ Quinta ratio. qz in nazareth domiciliū fuit parētibꝰ suis. sicut ioseph q̄ pater eiꝰ putabat ⁊ beatissime virginis marie q̄ verissime mat fuit. Uñ. Lu. ij. Postq̄ pfecerunt oia fm legem dñi reuersi sūt in ciuitatem suaz nazareth. q̄ dicebat eoz ciuitas. vt inqt glo. ꝓtū ad habitationē. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad ꝓmam rñdetur. q̄ sanctificari est sctm̄ fieri. potest aūt aliqs sanctꝰ fieri dupliciter vel ex sancto vel nō sctō. Ex sancto iteruz dupliciter. vel ex minꝰ sancto magis sanctū vt dr Job. xvij. Pater sanctifica eos in veritate. Apostoli enim tūc sancti erant. vel fm cōtinuationē sanctitatis eadē q̄titate seruata. et hoc modo xp̄s potest dici sanctificatus. sicut ibidez dicit. Ego pro eis sanctifico meipsū. sz iste modus loquendi non videtur consuetus. Uñ sic de sanctificatiōe non videtur loqui hic. Ex nō sancto dicitur aliquis sanctus fieri dupliciter. Uno modo ex non sancto contrarie aut priuatiue. sicut per gratiā sanctificari dr. ⁊ hoc modo xp̄s non potest dici sanctificatus esse. qz non potest accipi cū cōsistētia subiecti defectus sanctitatis in eo fuisse. simul enim fuit homo et sanctus. Alio modo potest dici fieri san

ctus de non sancto negatiue. et tunc bñ dr ex nõ sancto sanctus fact? ratione sanctitatis create que hois est. ⁊ ita procedi potest in aliquo sensu xpm esse sanctificatũ. ¶ Rñdet ergo ad pmã rationẽ in oppositũ. negãdo cõsequẽtiã. Et ratio est. qr pmũ mouẽs ĩ aliquo ordine mobiliũ nõ oportet esse immobile simpliciter sz immobile sm gen? mot? sicut celum qd est pmuz alterãs mouet quidẽ sz nõ alterat. nõ enim est primũ mouẽs simplicit. Similiter etiã xps sz qd homo nõ est primũ sanctificãs simpliciter. sz deus trinitas. Est autẽ pmũ sanctificãs incptũ homo per modũ satisfaciẽtis p peccato. ⁊ sic sanctificat? non est. aliquo tñ modo sanctificat? est. ¶ Ad scdam rñdet. negando assumptũ. Non em omne qd fit ex cõtrario fit. sz solum qd fit per viã generationis ⁊ alteratiõis. Oportet tñ omne qd fit ex cõtingenti fieri. vt dr. j. physicor. i. ex eo qd non cõuenit simul inesse. Sic autẽ pringens est non solũ prrariũ vel priuatio q̃ requirũt subiectũ. sz etiã negatio q̃ psistentiã subiecti nõ requirit. ⁊ sic ex non sancto xps fact? est. vt dictũ est. ¶ Ad tertiam rationem. negatur consequentia. Et ratio pz ex dictis ¶ Ad quartam respondetur. negando consequentiam. quia licet sic in forma non reperiatur scriptum ex multis locis tamen intelligitur nam nazarenus interpretatur sanct? ⁊ ꝓ christus dicatur sanctus. hoc habetur Danielis. ix. Item interpretatur floridus. et hoc habetur Ysaie. xj. Egredietur virga. ⁊c. Et concordat cum eo qd dicitur. Cant. ij. Ego flos campi. ⁊c. Unde signanter dicit euangelista p prophetas. Et tantum de ista conclusione.

In festo epiphanie ẽ euãgelium illud Luz natus est iesu? Mat. ij. Circa quod possunt sequẽtes questiones disputari. ¶ Primo. vtruz christi natiuitas fuit cõueniente per stellam magis manifestata. ¶ Secundo. vtruz stella magis apparẽs fuerit vna de celestibus stellis. ¶ Tertio. vtrum magi conuenienter venerunt ad adorandum et venerandum christum.

D primã questionem q̃ querit. Utrũ xpi natiuitas fuit conueniente p stellã magis manifestata. sic procedit. Ex videtur ꝓ nõ. ¶ Primo sic. Hoc em videt esse occasio erroris. cptũ ad illos qui exstimant sidera natiuitatib? hominũ dominari. sz occasiões peccãdi sunt hoibus

auferēde. ergo nō fuit cōueniēs
q̃ p stellaz magis xpi natiuitas
manifestaretur. ¶ Secō sic. Si
gnuz oportet esse certū ad hoc
q̃ p ipm aliq̃d manifestarek. scz
stella non videtur esse signū nati
uitatis xpi. ergo incōueniēter
fuit natiuitas xpi p stellaz mani
festata. ¶ In oppositū est euāge
lium pfis. ¶ Rsideo dicendū sub
ista ꝛclusione. q̃ cōueniēter xpi
natiuitas est magis p stellā ma
nifestata. Ista ꝛclusio pz. Pri
mo. qz vt dr Deuter. xxxij. Dei p
fecta sūt opa. sz talis manifesta
tio fuit op⁹ diuinū. ergo p cōue
nientia signa fuit effecta. Secō
ostenditur (3. p. q. 36. ar. 5.) Si
cut manifestatio sylogistica que
fit p ea q̃ sūt magis nota ei cui
est aliquid manifestādū. ita ma
nifestatio q̃ fit p signa debet fie
ri per ea que sūt familiaria illis
quib⁹ manifestank. Manifestū
est aūt q̃ viris iustis est familia
re t ꝛsuetuz interi⁹ spūssancti in
stinctu edoceri absq̃ signoz sen
sibilium demōstratione. s. p spm
pphetie. Alij vero corporalib⁹
rebus dediti p sensibilia ad itel
ligibilia deducūtur. Judei autē
ꝛsueti erant diuina respōsa per
angelos suscipere p quos etiaz
legem acciperānt fm illd. Act.
vij. Accepistis legem in disposi
tione angeloz. Gentiles vero t
maxime astrologi cōsueti sunt
stellaz cursus aspicere. Et ideo
iustis. Simeoni et Anne mani
festata est xpi natiuitas p iterio
rem instinctū spiritussancti. fm
illud Luce. ij. Respōsuz accepit
Simeon a spūsancto. non visu
rum se mortem. nisi pri⁹ videret
xpm dnm. Pastoribus aūt t ma
gis tanq̃ reb⁹ corporalibus de
ditis est manifestata xpi natiui
tas p apparitiones visibiles. Et
qz natiuitas nō erat pure terre
na sz q̃dam modo celestis. ideo
per signa celestia vtriscz natiui
tas xpi reuelak. Ut eni Augusti
nus dicit i sermone de ephia do
mini Celos angeli habitāt t si
dera ornāt vtriscz ergo celi enar
rant gl'iam dei. Rōnabiliter aūt
pastorib⁹ tanq̃ iudeis apd quos
freq̃nter facte sūt apparitiones
angeloz. reuelata est natiuitas
xpi p angelos. Magis aūt ꝛsue
tis in cōsideratione celestiū cor
poz manifestata est p signū stel
le. qz sicut dicit Chrysostomus.
Per cōsueta eos de⁹ vocare vo
luit eis ꝛdescendēs. ¶ Ad ratio
nes in oppositū. ¶ Ad primā re
spondetur. negādo assumptum.
Dicim⁹ eniz (vt habek. vbi. s. ad
3.) q̃ stella q̃ natiuitatē xpi ma
nifestauit omnē occasionē erro
ris subtraxit. Ut eni Augustin⁹
dixit contra faustuz. Nulli astro
logi cōstituerunt ita nascentiuz
hominū fata sub stellis. vt aliq̃
stellaz homine aliquo nato cir
cuitus sui ordinē reliquisset ad
eum qui natus est prexisse assue
uerēt. sicut accidit circa stellā q̃
demōstrauit natiuitatē xpi. Et
ideo per hoc nō cōfirmatur er

ror eorꝫ q̃ sortē nascentiū hominum astrorꝫ ordini colligari arbitrant. Non autez credūt astrorum ordinē ad hoīs natiuitatez mutari. ¶ Ad scdan rñdetur.ne gādo minorē. Dicim⁹ enī (vt pz vbi.s.ad pmū) ꝙ stella illa fuit signum certū natiuitatis christi Tum primo.qr sicut. Chrysostom⁹ refer. In quibusdā scriptis apocriphis legit ꝙ quedā gēs in extremo orientis iuxta oceanum quandā scripturā habebat ex nomine Seth de hac stella ⁊ muneribus huiusmodi offerendis.que gens diligēter obseruabat huius stelle ortū positis exploratorib⁹ duodecim q̃ certis tēporib⁹ ascendebant in mōtem in quo postmodū viderunt eam habētem in se quasi paruuli forma.⁊ sup se similitudinē crucis ⁊ sic fuit certuz signū. Uel secūdo dicendū ꝙ magi illi traditionem.Balaaz sequebātur q̃ dicit Orietur stella ex iacob.vnde videntes stellam extra ordinē mūdi.hāc esse intellexerūt quam balaam futurā indicē regis iudeoruz ꝓphetizauerat.⁊ ita certuz signuz erat.Tertio sic.dicit augustin⁹ ī sermone de epphia.ꝙ ab angelis aliquā monitionē reuelatōis audiert magi ꝙ stella natum xpm significaret.et ita certum etiaz signū fuit.Quarto vel sicut dicit Leo papa in sermone de Epiphania.pter illaz speciez q̃ corporeū incitauit ob tutū fulgentior veritatis radi⁹ eorū corda perdocuit. qd̄ ad illuminationē ptinebat ⁊ ita certū signū fuit

D secūdā questionez q̃ q̃ritur (3.p.q.36.ar.1.) vtꝫ stella magis apparēs fuit vna de celestibus stellis.sic procedit. Et videtur ꝙ sic.Dicit Augustin⁹ ī quodam sermone Epiphanie. Depēdet ad vbera ⁊ viliuz patit deus inuolumēta pānorꝫ repēte nouū sidus.effulsit fuit ergo stella illa celestis q̃ apparuit. ¶ Scdo sic.Dicit Augustin⁹ ī quodā sermone Epiphanie. Pastorib⁹ angelus.magis stella xpm demonstrat.loquit lingua celorꝫ.qr lingua cessauerat ꝓphetaruz.sz angeli apparētes pastorib⁹ fuerūt vere de celestibus angelis.ergo etiam stella magis apparēs fuit vna de celestib⁹ stellis. ¶ Tertio sic Stelle que nō sunt in celo sz in aere dicunt stelle comete que non apparēt in natiuitatibus regum sed magis sūt indicia mortis eorꝫ.sz illa stella designabat regis natiuitatē. Unde magi dicunt. Ubi est.qui nat⁹ est rex iudeorum. Uidimus stellam eius in oriente ⁊c.ergo stella illa fuit vna de celestib⁹. ¶ In oppositū est euangelium presens. Secundo dicit augustinus contra faustuz. Nō ex illis erat stellis q̃ ab initio creature itinerum suorum

ordinem sub creationis lege cu
stodiunt. sed nouo virginis par
tu nouum sidus apparuit. ¶ Re
spondeo dicendum sub ista ꝓclu
sione. q̃ stella illa apparens ma
gis. non fuit vna de illis celesti
bus. Ista cõclusio est Chrisosto
mi sup Mattheũ. Que cõclusio
ostẽdit ex multiplici distinctõe
qua stella illa distinguebat a ce
lestib⁹. vt dicit tam sanct⁹. Tho
mas q̃ Albertus magn⁹. Et pre
cipue in quinq̃. scz natura. situ.
motu. claritate. ⁊ significatiõe.
Natura quidez. quia erat corru
ptibilis ⁊ non de natura celi. Et
ideo pacto officio conuersa fuit
in preiacentẽ materiã. ⁊ hoc cõ
ueniens fuit. qr lumine vero in
uento alio lumine nõ indigem⁹.
Distinguebatur etiam in situ. qr
non fuit in alto cũ alijs stellis in
firmamento. sed in spacio hui⁹
aeris vicina loca tenebat. patet
quia isti per eaz determinate di
stinxerunt domum. Tertio disti
guebat motu. quia cuz alie stel
le in circuitu rotarent. hec sola
recta linea tendebat ab oriente.
que est versus aquilonem ad oc
cidentẽ. declinãs ad meridiẽ ver
sus iudeaz vbi erat xps. Prete
ea differebat in motu. qr nõ ha
bebat continuũ motum. sed cuz
oportebat stare stabat. Quarto i
claritate differebat. quia ceterz
splendior erat. Unde Leo papa
in sermone quodam epiphanie.
Tribus magis in regione orien
tz stella noue claritatz apparuit.
que illustrior ceteris pulcrior q̃
sideribus in se tuentiuz oculos
animosq̃ conuerteret vt confe
stim aduerteretur non esse ocio
sum quod tam insolitum videba
tur. Quinto significatione. vt di
cit albertus. differebat. quoniaz
alie stelle q̃ faciles a mathema
ticis dicuntur nõ sole significãt
sed colectis omnibus que sunt
in periodo partib⁹ ⁊ stellis. Nec
autez sola dedit glorie christi si
gnificationem. eo q̃ ille venerat
in cuius dispositione ⁊ prouide
tia omnia sunt signa stelle ⁊ di
spositiones. ¶ Ad ratiões in op
positum. ¶ Ad primã respondẽ
tur negando cõsequentiam. Et
ratio est. quia in sacra scriptu
ra celum quandoq̃ dicitur aer
fm illud ps. Volucres celi ⁊ pi
sces maris. et ita sumitur in di
cto augustini. ¶ Ad secũdam re
spondetur. negãdo cõsequẽtiã.
Et ratio est. qr ipsi celestes ange
li ex suo officio bñ vt ad nos de
scendãt ĩ ministeriũ missi. Sed
stelle celestes suũ situm non mu
tant. vnde non est similis ratio.
¶ Ad tertiam rñdet. negando a
sumptũ. qr sicut nec ista stella fu
it sita ĩ celo. ita nec fuit cometa
qr cometa est sicut facula ardẽs
⁊ non diu stat. Itẽ vt dictũ est ui
la stella nec stabat sita ĩ orbe. nec
ĩ suprema aeris pte. vbi generã
tur comete. sz erat in propinqui
aeris pte. Preterea nec sequeba
tur motuz stellaz cometaz. Et
de manifeste differebat ab eis.

D tertiaz questionē q̄ q̄rit (3.p.q.36. ar.8. Utꝝ magi cōueniēter venerūt adxp̄z adorādū et venerādū. sic pcedit. Et videt ꝙ nō ¶ Prio sic. vnicuicq̄ regi reuerētia debet a suis subditis. Migi ei nō erāt de regno iudeoꝝ ergo est ex visiōe stelle cognouerūt natum esse regē iudeoꝝ videt ꝙ in cōueniēter venerūt ad eū adorādū. ¶ Scdo sic. Stultū est viuēte rege aliquo extraneū regē annunciare sed in regno iudee regnabat herodes ergo stulte fecerūt magi alterī regis natiuitatez annūciare. ¶ Tertio sic. Certi est celeste indiciū q̄ humanū sz magi ducatu celestis idicij ab oriēte venerūt ī iudeā. ergo stulte egerūt p̄ter ducatū stelle hūanum indiciū requirēdo dicētes. Ubi est qui nat est rex iudeoꝝ. ¶ Quarto. munerū oblatio z adoratōis reuerētia nō debet nisi regib iam regnātib. sz magi nō i uenerūt xp̄z regia dignitate fulgentē. ergo incōueniēter ei munera z reuerentiā exhibuerunt. ¶ In oppositū est euāgeliū p̄ns. ¶ Respōdeo dicēdū sub ista cōclusione. ꝙ magi cōuenienter z sapienter venerūt ad xp̄m adorādum z venerādū. Ista conclusio habet primo ex illo. Ysa. lx. Ambulabūt gētes ī lumine tuo z reges in splendore ortī tui. sz q̄ diuino lumine ducūtur. nō erāt. ergo magi absq̄ errore xp̄o reuerētiā exhibuerūt. Scdo sic Sicut dictū est. magi p̄mitie sūt gētium in xp̄o credētiū. in q̄b ap̄paruit sicut in quodaz p̄sagio fides z deuotio gētiuz venientiū a remotis ad christum. et ideo sicut fides z deuotio gentiū ē absq̄ errore p inspirationē spūsancti. ita z credēdum est magos a spūsctō inspiratos sapiēter xp̄o reuerētiā exhibuisse ¶ Arōnes in oppositū. ¶ Ad primā rndet. negando p̄sequētiā. Et ratio est quia licet magi non essent de regno iudeorum. erant tamen subditi eius quem adorare venerūt qz cognouerūt eum verum deuz eorum esse cui omne genu flectēduz erat. Unde beat augustin in quodā smone epiphanie ita dicit. Nunq̄ hunc magi tā deuote requirēt tantoq̄ pietatis affectu desiderarent. nisi eū cognoscerēt regez q̄ rex etiā ē sclorū. Item idez in alio s mone. Denq̄ cū tam mlti iā nati atq̄ defuncti eēnt reges iudeoꝝ nūq̄ quē q̄ illoꝝ addorādū magi quesierūt Ratio. qz nec quemq̄ illoꝝ celo loquētē didicerūt. ¶ Ad scdaz rndet. ꝙ non fuit stulticia ꝙ magi fecerūt. tū qz herodes nō erat rex naturalī iudee: sz alienigena sz xp̄s. vñ nō ānūciabāt regē extraneū. Uñ in s nō stulticiā sz ofide rūt firmitatē nostre z p̄stātiā fidei sue in xp̄o adiplētes illud. Noli

te timere eos qui occidūt corpus. in qua intrepida annūciatione prefigurabat pstātia gentium xpm vsq; ad mortē pfitentium. Unde chrysostom' dicit sup matth. Dum cōsiderabāt regem futurū nō timebāt regez psentē. Adhuc nōviderūt xpm ⁊ iam parati erant pro eo mori. ¶ Ad tertiam rndetur negando pnam. et ratio est. qr hoc diuina dispositione factū est. Unde augustin' in sermone quodaz epiphanie. Stella que magos perduxit ad locū vbi erat cuz matre virgine deus infans. poterat eos perducere ad ciuitatē bethleez in qua natus est xps. sed tū subtraxit se donec de ciuitate in qua xps nasceret ipsi etiā iudei interrogarentur. ⁊ ipsi etiā fm diuine scripture testimoniū noiarent. vt sic geminato testimonio pfirmarē tur. Itez leo papa dicit. vt ardentiori fide expeterēt quez et stelle claritas ⁊ pphetie manifestabat auctoritas. ¶ Ad quartā respondet q̄ ratio militaret si magi regē terrenū querētes venissent qd̄ non fecerunt. qr vt dicit chrysostom' sup mattheum. Si sic fuissent cōfusi quia tanti itineris laborē sine causa suscepissent. vnde nec adorasset nec munera obtulissent. Nunc autem qr regez celestē querebāt. ⁊ si nihil regalis excellētie in eo viderūt tū solius stelle testimonio pstenti adorauerūt. Uiderunt em̄ hominē ⁊ cognoscūt deū ⁊ offerūt munera dignitati xpi pgruētia. Aurū quidē quasi regi magno. Thus qd̄ in dei sacrificio ponit imolāt vt deo. Mirra q̄ mortuorū corpora pdiunt prebēt tanq̄ pro salute omniū moriturō.

IN dominica infra octauas epiphanie est euangeliū. In illo tēpore Cum fact' esset iesus annorum duodeciz. Luc. ij. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Primo. vtrū xps fm aliquā sapiētiā siue scientiā pfecerat. ¶ Scdo. vtr xps in gratia pfecerit. ¶ Tertio. vtrū xps aliquid ab hoibus didicerit.

D primaz qstionez quaerit. vtrus xpus fm aliquā sapiētiā siue scientiā pfecerit. sic proceditur. ⁊ videt q̄ nō. ¶ Primo sic. sicut enim fm scientiam beatitudinis. vel fm scientiā infusam xps cognouit omnia. ita fm scientiam acquisitā. sed fm illas sciētias nō profecit. ergo nec fm acquisitā. ⁊ per pns fm nullam. ¶ Scdo sic. pficere est impfecti. qr perfectū additionē nō recipit: sed in xpo nō est ponere sciētiā impfectā. ergo fm nul

lam scientiā dicēdus est pfecisse. ¶ Tertio.damascen⁹ dicit q̃ qui dicūt xp̄m sapiētia ⁊ gratia pficere vt additamentū sensus suscipientē nō venerant vnionē sz nō venerari vnionē est ipiū.ergo impiuz est dicere q̃ scia siue sapiētia pfecerit. ¶ In oppositū est euāgeliū p̄sens.vbi d̄r Lu.ij. q̃ iesus pficiebat sapiētia ⁊ etate. ¶ Rūdeo dicendū sub tribus cōclusionib⁹. ¶ Prima est.q̃ in xp̄o dicunt fuisse quattuor sciētie. Prima est diuina ⁊ increata de ista ptz.qr cū in xp̄o ponātur due nature perfecte p̄m vnāquā q̃z in eo est ponēda sapiētia siue sciētia.scz diuina increata ⁊ humana creata. Vñ in sexta synodo ꝓdēnata est positio negantiū in xp̄o duas esse scientias siue duas sapiētias. Scda sciētia q̃ in xp̄o ponit est sciētia beatorū. Fuit em̄ simul viator ⁊ cōprehēsor. Tertia sciētia fuit in eo indita siue infusa.inq̃tū per verbū dei aie xp̄i sibi p̄sonaliter vnite impl̄sse sunt species intelligibiles ad oīa ad que est intellectus possibilis in potētia.sicut etiam impl̄sse sunt p verbū dei species intelligibiles mēti angelice in principio creatiōis.vt dicit augustin⁹.vnde. Colᵗ.ij.d̄r. In xp̄o sunt oēs thesauri sapiētie ⁊ sciētie abscōditi. Quarta sciētia d̄r experimētalis siue acquisita.de qua d̄r ad Heb.v.Luz esset filio dei didicit ex his que passus est obedientiā.Glosa.i. expert⁹ est fuit ergo in eo aliqua experimētalis sciētia que est sciētia acq̃sita. ¶ Scda conclusio. xp̄s p̄m tres p̄mas sciētias non pfecit. Ista ꝓclusio ptz. Primo de diuina sciētia.qr ista augeri nō pōt. Idē de sciētia beatifica q̃ etiaz augeri nō potest. Idē de sciētia infusa.qr a p̄ncipio ꝓceptionis plenarie fuit in eo oīs sciētia infusa. ¶ Tertia ꝓclusio iuxta sanctuz tho.in.iij.par.(q.12.ar.2.) Scia acq̃sita fuit in xp̄o augmētata nō mō p̄z exp̄iētiā sz p̄z essētiam suā. Quidā em̄ ponūt sicut etiā sctūs tho.in.iij.scripto.(di. 14.q.1.ar.3.q.5.ad.tertiū.) ponit q̃ solū p̄m experientiā.i.per cōuersionē specierū intelligibiliū inditarū ad fantasmata.⁊ p̄m ꝗ dicūt q̃ sciētia xp̄i profecit p̄m experiētiā ꝓuertēdo. s. species intelligibiles inditas ad ea que de nouo p sensum accepit. Sed qr incōueniēs videt q̃ aliq̃ naturalis actio intellectualis xp̄o deesset. cū abstrahere species intelligibiles a fantasmatibus sit quedā actio naturalis hois p̄m intellectū agentē ꝓueniēs videt hāc etiā actionē in xp̄o ponere. Et ex hoc seq̃tur q̃ in aia xp̄i aliquis sciētie habitus fuit q̃ per hmōi abstractionē specierū potuerit augmētari.ex hoc scz intellect⁹ agēs post p̄mas species intelligibiles abstractas a fantasmatib⁹ poterat etiā alias abstrahere. ¶ Ad rōnes i oppositū. ¶ Ad primā rūdetur negādo cō

sequentiā.⁊ ratio est.quia nō est similē de primis sciētijs ⁊ de acquisitis.qz taz sciētia infusa aie xpi.q̄ sciētia beatifica fuit effectus agētis infinite virtutis q̄ potest totū simul operari. Unde in neutra sciētia xps pfecit.sed a pncipio habuit eā pfectā.sed sciētia acq̄sita est tm̄ ab intellectu agēte q̄ nō totū simul opat: sed successiue. Et ideo fm hanc scientiā xps nō a pncipio sciuit oia sed paulatim.⁊ post aliqd tēpus. s.i pfecta etate.⁊ sic assumptū nō est verū.qd̄ ptz ex hoc qd̄ euāgelista ibi simul dicit eū profecisse sciētia ⁊ etate. ¶ Ad secundā rñdetur negādo ꝓñam. et ratio est.qz lz scientia acq̄sita in xpo fuerit semp perfecta fm tēpus.non tm̄ perfecta fuit fm naturā.⁊ ideo potuit habere augmentū. ¶ Ad tertiaz dicendū.q̄ verbū Damasceni intelligēduz est q̄tum ad illos qui dicūt simpliciter factam fuisse additionē scientie xpi fm quācūcz sciētiā ⁊ pcipue infusam que causat in aia xpi ex vnione ad verbū.non aūt intelligit de augmēto scientie que ex naturali agente in intellectu causatur.

D secundā q̄stionem qua querit. vtrum xps in gratia profecerit. sic pcedit.⁊ videtur q̄ sic. Primo.ex presenti euāgelio.in quo dicit q̄ xps pficiebat sapientia etate ⁊ gratia. ¶ Scdo sic.omni eniz finito pōt fieri additio.sed gratia xpi finita fuit cum esset creata ergo potuit augeri ⁊ xps in ea pficere. ¶ Tertio sic.quātūcunqz addit intellectuali nature de pfectiōe.tāto magis augetur ei⁹ capacitas. vt colligi videtur in tertio de aia.sed capacitas ampliozis gratie facit possibilitatē ad augmētū.⁊ ita videt q̄ xps pficere potuit in gratia. ¶ In oppositū est illd Job.j. Vidimus eū quasi vnigenitū a pre plenū gre ⁊ veritatis. Sz nihil pōt esse aut intelligi magis plenum gre q̄ q̄ aliqs sit vnigenit⁹ a pre. ergo nō pōt esse nec etiam intelligi maioz gra qua xps est plen⁹. R ideo dicēdū q̄ xps non pfecit in grā.ita q̄ eius gra in se augmentū susciperet. Ista cōclusio sic declarat ⁊ pbat iuxta sctm̄ tho. (3.par.q.7.ar.12.) Aliquā formā nō posse augeri.ꝓtingit dupliciter. Uno mo ex parte subiecti. Alio modo ex pte illi⁹ forme. Ex parte q̄dem subiecti qñ subiectū attingit ad vltimuz in pticipationis illi⁹ forme fm suū modū.sicut si dicat q̄ aer nō pōt crescere in caliditate qñ pertingit ad vltimū gradū calozis. qui pōt saluari in natura aeris. lz posset esse maioz calor in rerū natura.sicut est calor ignis. Et parte aūt forme excludit possibilitas augmēti qñ aliqd̄ subie-

etũ attingit ad vltimã pfectionẽ qua põt talis forma haberi sicut si dicam⁹ q̃ calor ignis non põt augeri. qz non põt esse pfectior gradus caloris q̃ ille ad quam pertingit ignis. Sicut aũt aliarum formarũ est ex diuina sapiẽtia determinata propa mẽsura. ita ⁊ grãe. fm illud Sap. xi. Oia i nũero ⁊ põdere ⁊ mẽsura dispo suisti. mẽsura aũt vniuscuiusq̃ forme pficit per ꝓparationẽ ad suũ finẽ sicut nõ est maior grauitas q̃ grauitas terre. qz non põt esse inferior loc⁹ loco terre. Finis aũt grãe est vnio creature rationalis ad deũ non põt esse nec intelligi maior vnio creature ad deũ q̃ q̃ est in psona xpi. ⁊ ideo grãa xpi ptingit vsq̃ ad summam mensurã grãe. sic ergo manifestũ est q̃ grãa xpi nõ poterit augeri ex pte ipsi⁹ grãe. sz nec etiã ipsius subiecti. qz xps fm q̃ hõ a primo instãti sue ꝓceptiõis fuit verus ⁊ plenus cõprehẽsor. Unde in eo nõ potuit esse grãe augmentũ. sicut nec in alijs beatis quoꝝ grãa augeri nõ potest. eo q̃ sunt ĩ termino. Dominũ vo qui sunt puri viatores grãa põt augeri. et ex pte forme. qz nõ attingit summũ gratie gradũ. ⁊ ex parte subiecti. qz nondũ puenerunt ad terminũ. ¶ Ad rõnes in oppositũ. ¶ Ad primã de pseuti euãgelio rñdetur iuxta sctũ tho. (vbi supra. ad tertiũ.) q̃ in sapiẽtia et grãa aliq̃s põt pficere duplicit. Uno mõ fm ipos habit⁹ augmẽtatiuos. ⁊ sic xps in eis nõ proficiebat. qz in eo nõ fuit reale grãe augmentũ. qz totã plenitudinẽ grãe habuit ab iitio sue ꝓceptõis Alio mõ fz effect⁹ siue fz ostẽsionẽ ĩ effectu. iq̃tũ scz aliq̃s sapiẽtiora ⁊ virtuosiora opa facit. et sic xps pficiebat sapiẽtia ⁊ grãa sicut etiã etate. qz fm pcessum etatẽ pfectiora opa faciebat qñ volebat. vt se verũ hoiem demõstraret. ⁊ ĩ his q̃ sunt ad deũ. id ẽ ad gloriã dei. ⁊ in his q̃ sunt ad hoies. id ẽ ad salutẽ hoiz. ¶ Ad scdam dicẽdũ iuxta sanc. tho. 3. sen. di. vbi sup in sermone. z. q̃ hoc itelligẽdũ est de capacitate intellectualis nature citra cõiũctionẽ ad finẽ vltra quã nulla capacitas alicui⁹ rei extẽdit. Sicut intellect⁹ in statu vie q̃tũcũq̃ proficiat nunq̃ puenit ad modum intelligẽdi q̃ erit in patria. ¶ Ad tertiã rñdet. (3. sen. di. 15. q. 1. ar. 2. q. 3. ad primũ.) q̃ verũ est q̃ cuilibet finito potest fieri additio. mathematice loquẽdo quia ratio quãtitatis quam solus mathematicus considerat. non prohibet quin possit finito aliquid addi. si vo loquamur de quãtitate naturali. sic nõ est verum. qz repugnat forme cui debet determinata quãtitas. sicut ⁊ alia accidẽtia determinata. Unde pbs dicit. ij. de aia. q̃ oiz natura ꝓstantiũ est termin⁹ ⁊ ratio magnitudinis ⁊ augmẽti. Et inde est q̃ quãtitati toti⁹ celi nõ põt fieri additio ⁊ mlto magz ĩ ipsis

formis cōsideraſ aliqs termin⁹ vltra quem nō trāſgrediunt. Et ꝓpter hoc nō oportuit ꝙ gratie xpi poſſit fieri additio. ꝙuis ſit finita ſz ſua eſſentiā. qz nec gr̄a poteſt eſſe maior ꝙ ꝓhenſoris nec gl'ia maior ꝙ creature deo in perſona vnite.

D tertia ſz q̄ſtionem qua q̄rit. (3. pte. q. 12. ar. 3. et. 4.) vtruz xp̄s aliqd ab hoi⁹bus didicerit ſic ꝓcedit. Et videt ꝙ ſic. ¶ Primo ex euāgelio p̄ñti. vbi d̄r ꝙ inuenerūt eū in tēplo in medio doctorū interrogātē illos. z rñdentē. iterrogare ⁹o z rñdere eſt addiſcētis. ergo videt ꝙ xp̄s aliqd ab hoib⁹ didicit. ¶ Scdo ſic. acq̄rere ſciam ab hoie docēte videt eſſe nobili⁹ ꝙ acq̄rere a ſenſib⁹. qz ī aia hois docētis ſūt ſpecies intelligibiles in actu. Jn reb⁹ autē ſenſibilib⁹ ſūt ſpecies intelligibiles ſolū in potētia. ſz xp̄s accipiebat ſciam exp̄imētalē ex reb⁹ ſenſibilib⁹. vt habitū eſt in prima queſtiōe. ergo multo magis poterat accipere ſciam addiſcēdo ab hoib⁹. ¶ Tertio ſic. xp̄s ſz ſciam experimentalē a p̄ncipio nō oia ſciuit. ſz i ea ꝓfecit. ſicut d̄r in hoc euangelio. ſz q̄libet audiēs ſermonē ſignificatiuū alicui⁹ poteſt addiſcere qd̄ neſcit. ergo xp̄s potuit ab hoib⁹ aliqua addiſcere. q̄ ſz hāc ſciam neſciebat ¶ Quarto ſic. xp̄s ſz hāc ſciētiā aliqd didicit ab āgelis. ergo pari rōne potuit addiſcere aliqd a doctis hoibus. aſſumptū pbat̄ Tū qz dicit dionyſi⁹. iiij. celeſtis hierarchie. Per āgelos videm⁹ eū ſub paternis legib⁹ ordinatū ſz ꝙ ordinat̄ aliqd ab ordinante accipit. ergo xp̄s aliqd erudītionis ab āgelis ſuſcepit. ¶ Jn oppositum eſt illud Yſa. lv. Ecce teſtē ppl'is dedi eū ducē ac p̄ceptorē gētib⁹. Preceptoris aut̄ non eſt doceri ſz docere. ergo xp̄s nō accepit aliquā ſciam p doctrinā alicuius alteri⁹ hoīs. ¶ Rñdeo dicendū ſub duab⁹ cōcluſionib⁹. ¶ Prima eſt ꝙ xp̄s non didicit aliqd ab hoib⁹. Jſta ꝓcluſio pbatur ſic. Jn quolibet genere id qd̄ eſt primū mouēs nō mouet ſm illā ſpeciē mot⁹. ſicut p̄mū alterans non alteratur. Chriſtus autem conſtitutus eſt caput eccleſie ſcdz illud ad epheſeos p̄mo. Jpſum dedit de⁹ caput ſup oēm eccl'iaz. vt nō ſolū p ip̄m oēs homines gr̄am acciperēt. ſm illud Joh. j. De plenitudine ei⁹ oēs accepimus. ſz etiā vt oēs ab eo doctrinā veritatis reciperent. Unde ipſe dicit Joh. xviij. Jn hoc nat⁹ ſū z ad hoc veni in mūdū vt teſtimoniū phibeā veritati. Et ideo nō fuit cōueniēs ei⁹ dignitati vt a quocūqz hoīe doceret ¶ Scda ꝓcluſio. xp̄s nihil didicit ab āgelis. Jſta ꝓcluſio pz (3. ſen. di. 14. q. 1. ar. 3. q. 6.) qz ſuperioris non

est ab inferiori recipere. sed xps etiam fm humanā naturā angel' superior fuit et caput. fm illud Coll'. ij. qui est caput oīs principatus ⁊ potestatis. ergo ab eis nihil recepit. Idē dicit dionysius. vij. cap̄. celestis hierarchie. q̄ supremi angeli ad ipm iesum questionē faciūt. ⁊ ipsi diuine operationis p nobis sciētiā discunt sed nō est eiusdē docere ⁊ doceri. ergo xps nō accepit sciētiam ab angelis. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā rñdet negando ꝓñam. ⁊ ratio est. qz sicut origenes dicit sup Lucā. Dñs interrogauit nō vt aliq̄d disceret. sed vt interrogās erudiret. Et vno q̄p pe fonte doctrine manat interrogare ⁊ rñdere sapiēter. Unde ibidē in euāgelio seq̄tur. q̄ stupebant oēs qui eū audiebāt sup prudētia ⁊ respōsis eius. vt videntes mirati sunt. qz eēt idem verus homo ⁊ verus erat deus ad ostendendū q̄ homo erat. hoīes magistros audiebat. ad pbandū q̄ deus erat. eisdē loquentibus sublimiter rñdebat. ¶ Ad scōam rñdetur negando ꝓñam. ⁊ ratio est. qz ille qui addiscit ab homine nō accipit immediate scientiam a specieb' intelligibilibus que sunt in mente ipsius. sed mediantibus sensibilib' vocib' tanq̄ signis intellectualiū ꝓceptionum. sicut autem voces ab hoie formate sunt signa intellectualis scientie ipsius. ita creature a deo cōdite sunt signa sapiētie eius. Unde eccl'ia. s. dicitur. q̄ deus effudit sapientiā suam super omnia opera sua. sicut ergo dignius est edoceri a deo q̄ ab hoie. ita digni' est accipere sciētiam per sensibiles creaturas q̄ per hois doctrinaz. ¶ Ad tertiā respōdetur negādo ꝓsequentiā. ⁊ ratio est. qz cum duplex sit modus acquirendi scientiā. scz inueniendo ⁊ addiscēdo. Modus qui est p inuentionē est p̄cipuus modus. Modus aūt qui est per disciplinā est secūdarius. Unde dicit. s. ethi. Ille quidē est optimus qui oīa per seipsum intelligit. bonus autem ille qui bene dicenti obediat. Et ideo xp̄o magis cōpetebat habere scientiam acq̄sitā per inuētionē q̄ per disciplinā. p̄sertim cū ipse dare ⁊ a deo oibus in doctorez. fm illud Joel'. ij. Letamini in dño deo vestro: qz dedit vobis doctorē iustice. ¶ Ad quartā rñdetur. negādo assumptū ⁊ ꝓñam. Ad pbationē assumpti rñdetur q̄ sicut ipsemet dionisius ibidē exponit q̄ xps dicitur per angelos ordinatus. nō q̄ ipse illuminationez ab eis acceperit. sed q̄d de his q̄ ad xpm pertinebant circa ipsuz gerenda per angelos alij instruebantur. sicut ioseph de fuga in egiptum. et de reditu de egipto sicut patet Matthei secundo. Ipse enim per se in his instruere nolebat vt exterius ab alijs pueris non differret. ⁊ veritas nature assumpte probaretur.

In octauis epiphanie est euangelium. Uidit iohānes iesuz ꝛc. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Primo. vtrū iohānes testimonium reddēs de xpo ꝓueniēter dixit. Ecce agn⁹ dei ꝛc. in quo innuit ꝙ passio xpi sit operata humani generis salutē per modū sacrificij. ¶ Scdo. vtrū ꝓueniēti⁹ nominauit xpm agnuz dei q̄ aliqd̄ aliud animal solitū sacrificari. ¶ Tertio. vtrū xps ꝑncipalius passus est pro deletione peccati originalis q̄ actualiū pctōꝝ.

D primaz q̄stionem qua queriť. vtruz iohānes testimonium reddēs de xpo cōueniens dixit Ecce agn⁹ dei q̄ tollit pctā mūdi vbi innuit ꝙ passio xpi sit operata salutē humani generis p modum sacrificij. sic ꝓceditur. ꝛ videtur ꝙ non. ¶ Primo sic. veritas debet rñdere figure. sed in sacrifio veteris legis q̄ erat figura xpi nūq̄ offerebať caro humana. immo hec sacrificia nepharia habebanť. ergo videť ꝙ passio xpi sacrificiū dici nō possit. ¶ Scdo sic. dicit augustinus x. de trinitate. ꝙ sacrificiū visibile inuisibilis sacrificij est sacramentū. i. sacruz signū sed passio xpi nō est signū sed magis signatum per alia signa: ergo videtur ꝙ passio xpi non sit sacrificium. ¶ Tertio. quicūq̄z offert sacrificiū aliqd̄ sacrū facit vt ipm nomē sacrificij demōstrat. Illi aūt q̄ xpz occiderūt nō fecerūt aliqd̄ sacrū sed magnā maliciā perpetrarūt ergo passio xpi magz fuit maleficiū q̄ sacrificiū. ¶ In oppositū est euangeliū ꝑsens. cum beatus iohānes testimoniū reddens de xpo dicit. Ecce agnus dei. s. immolādus qui tollit peccata mūdi ergo passio xpi p modum sacrificij salutem operata est. ¶ Respōdeo dicēduz (iuxta sanc. tho. z. par. q. 28. art. z.) sub ista cōclusione ꝙ xpi passio operata est salutē humani generis per modū sacrificij. Ista conclusio patet auctozitate ꝛ ratione. auctozitate sic. Dicit apostolus ad Ephe. v. de xpo. Tradidit semetipsum pro nobis oblationē ꝛ hostiam deo in odozem suauitatis. Ratione sic. Sacrificium dicit ꝓprie aliquod factū ad hozem ꝓprie deo debitū ad euz placandū. ꝛ inde vt Augustinus dicit in. x. de trinitate dei. Verū sacrificiū est oñe opus qd̄ agit vt sancta societate deo inhereamus relatū scz ad illū finē boni quo veraciť beati esse possimus sed xps semetipsum obtulit in passione pro nobis. ꝛ hoc ipsum opus. scz ꝙ volūtarie passionez

sustinuit. fuit deo maxime acceptum. vt pote ex caritate proueniens. ergo manifestũ est ꝙ passio christi fuit verum sacrificiũ per quod ipse christus vnus verusq; mediator nos deo reconciliauit. Ad rationes in oppositũ. Ad primã rñdet negando consequentiã. Et rõ est. qꝛ lꝛ ꝟitas rñdeat figure quo ad aliq̃d non tamen q̃tũ ad oia. qꝛ oportet ꝙ veritas figurã excedat. ⁊ ideo ꝓuenienter figura hui⁹ sacrificij qd̃ offert̃ ꝓ nobis nõ fuit caro hoiꝛ sꝛ aialiũ significantiũ carnẽ xpi q̃ est pfectissimũ sacramentum. Primo quidẽ qꝛ ex eo qd̃ est humane nature caro cõgrue ꝓ omnib⁹ hoibus offert̃ ⁊ ab eis sumitur sub sacramento. Scd̃o ex eo ꝙ erat passibilis ⁊ mortal' apta erat immolationi. Tertio. qꝛ ex hoc ꝙ erat sine pctõ. efficax erat ad emũdanda peccata. Quarto. quia ex eo ꝙ erat caro ipsius offerentis erat deo accepta ꝓpter caritatem suam carnem offerentis. Unde augustinus. dicit in iiij. de trinitate. Quid tam congrueiter ab hoibus sumeret̃ qd̃ ꝓ eis offerret̃ q̃ humana caro. ⁊ q̃d tam aptũ huic immolationi q̃ caro mortalis. ⁊ q̃d tã mundum ꝓ mũdãdis vitijs mortaliũ q̃ sine cõtagione carnalis cõcupiscentie caro nata in vtero ⁊ ex vtero virginali. ⁊ quid taꝛ grate offerri ⁊ suscipi possit q̃ caro sacrificij nostri corpus effectũ sacerdotis nr̃i. ¶ Ad scd̃am rñdet negando consequentiã. Et ratio est duplex. Prima. qꝛ augustin⁹ ibi de sacrificijs visibilib⁹ figurabilibus loquitur. Scd̃a est. qꝛ passio christi lꝛ sit aliquid signatum ꝓ alia sacrificia. est tñ signũ alicuius rei obseruãde a nobis. sꝛ illud. j. Petri. iiij. Christo igitur passo in carne. et vos eadem cogitatiõe armamini. quia qui passus est in carne desiꝛt a peccatis. vt iam non hominum desideriis sꝛ voluntate dei qd̃ reliquũ est in carne viuat tẽporis. ¶ Ad tertiam rñdetur negando consequẽtiam. Et ratio est. tum qꝛ lꝛ passio christi ex parte occidẽtiũ fuit maleficium ex parte tamen ipsius christi ex caritate patientis fuit sacrificium tum qꝛ hoc sacrificiuꝛ christus obtulisse d̃ꝛ non autẽ illi qui euꝛ occiderũt.

D secunda questionem q̃ queritur. vtrũ iohannes ꝓuenienter specialiter nominauerit christuꝛ agnum dei magis q̃ aliq̃d aliud aial solitũ sacrificari. sicut bos vitul⁹. capra turt̃ columba. ¶ Rñdeo. ⁊ ponit̃ ꝓclusio responsalis sine argumẽtis pcedẽtib⁹ ꝙ sic. Et hoc multiplici de causa. Prima est. qꝛ sicut d̃ꝛ Nũeri. xxviij. Lꝛ alia aialia ficrẽt sacrificia in tẽplo certis tpib⁹ vnũ tñ erat quotidianũ ĩ quo ingiꝛ vn⁹ agn⁹

de mane ⁊ aliꝰ vespe offerebat.
nec ꝑ mutabat vnq̃.sz tanq̃ pn̄
cipale obseruabat.aliaꝯo ex ad
iūcto.⁊ ideo p agnū q̃ erat prin
cipale sacrificiū significat xp̄s.
q̃ est p̄ncipale sacrificiū. Nā oēs
sancti q̃ p fide xp̄i passi sunt ad
salutē fideliū. hoc nō habēt nisi
inq̃tū sup oblationem agni qua
si oblatio adiūcta p̄ncipali sacri
ficio immolant. ⁊ hic offert q̃dez
mane ⁊ vespe.qz p xp̄m ptz adit̃
ad intellig̃ētiā diuinoꝝ ꝯtēplan
dā ⁊ fruendā.qd̄ ptinet ad cogni
tionē matutinam.et instruimur
qūo vtamur terrenis absq̃ inā
mento pcti qd̄ ptinet ad vesptī
nā. ¶ Scda rō est.qz inter oēs fi
guras veteris testamēti agnꝰ pa
scalis e xp̄ssius figurabat passio
nē xp̄i.qz ille agnꝰ erat sine ma
cula.⁊ p ei⁹ immolationē filij israel
liberati sunt a seruitute egiptia
ca.sicut p passionez xp̄i qui pec
catū nō fecit sumꝰ liberati a ser
uitute diaboli. Vñ glosa interli
nealis super ibo. Ecce agnꝰ dei.di
cit Jmmo cēs immolandꝰ p̄figura
tus in agno pascali. ¶ Tertia ra
tio propter mansuetudinez ysa.
liij. Quasi agnus coram tonden
te se obmutescet.et non aperiet
os suum. ¶ Quarta ratio est p
pter vtilitatem.quia lana sue cō
uersationis per exemplum dat
vestimentum virtutis. et car
nem in cibum nutrimenti spiri
tualis. et lac doctrine in potum
parvulis nondum ad cibum so
lidum perfectis.

D tertiaz questionez q̃ qrit(3.pte.q.1.ar.4.) vtrū xp̄s principali⁹ passus est pro deletione peccati originalis q̃ actualium peccatoꝝ.sic pcedit. Et videt q̃ principalius p deletione actualium. ¶ Primo sic.quanto enim peccatum est grauius tanto magis humane saluti aduersatur. ꝓpter quaz deus est incarnatus ⁊ passus. sed peccatum actuale est grauius q̃ peccatum originale. Minima enim pena delet originale.vt dicit augustin⁹ contra iulianum.ergo principalius incarnatio christi et passio ordinatur ad deletionem actualiuz. ¶ Scdo sic.pctō originali nō debetur pena sensus.sz soluz pena dāni.sz xp̄s venit p satisfactiōe pctōꝝ penā sensus pati in cruce non aūt penā dāni.qz nul lū defectum habuit diuine visionis aut fruitionis.ergo p̄ncipali⁹ venit ad deletionē pctōꝝ actualium q̃ originalis. ¶ Tertio sic. Dicit apl's ad Gal.ij.Dilexit me ⁊ tradidit seipsuz p me.sz ꝓpria peccata nostra sunt actualia.originale enim peccatuz est cōmune, ergo videt id q̃ prius. ¶ In oppositū est euangeliū p̄ñs. cū ait, Ecce agnus dei.ecce q̃ tollit peccata mundi.vbi aliqui tert⁹ hīt peccatū. Vñ dicit glo. Peccatū

mundi est originale qd est cōmune omniū ¶ Rūdeo dicendū sub duabus ꝛclusionibus. ¶ Prima est ꝙ xp̄s venit in mundū non solum ad delendū originale peccatū. sz etiā ad deletionē omnium pctōꝝ actualiū. Ista ꝛclusio pz. Primo per illud Osee. vltimo. Oēm auferiniqtatē. Et Colk. ij. Quiviuificabit nos cum illo donās nobis omnia delicta. Qd vo non oia pctā deleant in hoib? est ppter defectuz hoīm qui xpo nō adherēt sm illud Job. ij. Venit lux in mundū. ⁊ dilexerūt homines magis tenebras ꝙ lucē xp̄s aūt qd eribuit. s. satisfactionem sue passiōis sufficiēs fuit ad oia pctā delēda. ¶ Secda ꝛclusio est. ꝙ principalius xp̄s incarnat? et passus est ꝓ peccato originali. Patet ꝛclusio. qz tāto principalius ad alicuius peccati deletionez christus venit. ꝙto illud peccatum est maius. sz peccatū originale per qd totum humanū genus inficitur est maius peccatū extensiue quolibet pctō actuali qd est ꝓprium singularis ꝓsone. ergo ad hoc tollēdū xp̄s pncipalius venit in mundū. inq̄tum bonum gentis diuinius est ꝙ bonū vnius. vt dr. j. ethicoꝝ. ¶ Ad rōnes in oppositū. Ad primā rūdetur. ꝙ maius aliquid dicitur dupliciter. Uno modo intensiue. sicut est maior albedo q̄ est intensior ⁊ per hunc modum peccatū actuale est maius ꝙ originale. quia plus habet de ratione voluntarij. Alio modo dr aliqd maius extēsiue. sicut dr maior albedo q̄ est in maiori supficie. et sic originale pctū ꝓ qd totū genus humanū inficit est maius. et sic argumentū illud ꝓcedit de intēsiua magnitudine. ⁊ ideo nō militat. ¶ Ad secdam rūdet. negādo cōsequentiam. Et ratio est. qz sz peccato originali in futura retributione non debeat pena sensus. penalitates tamen sensibiliter in hac vita patimur. sicut famē. sitim. mortē ⁊ alia huiusmodi. que ex peccato originali procedunt. Et ideo christus vt plene pro peccato originali satisfaceret voluit sensibilem dolorem pati. vt mortez. et alia huiusmodi in seipso consummaret. ¶ Ad tertia respondetur. negando cōsequentiam. ⁊ ad dictum apostoli respōdetur ꝙ non est ita intelligendū ꝙ voluerit minuere amplissima ⁊ per orbem diffusa xp̄i munera qd pro se solus christus mortuus sit. sed vt pre omnibus se solum indicaret obnoxium. ⁊ ideo non excluditur quin principalius venerit abolere peccatū originale totius nature ꝙ peccatum vnius persone.

In octauis epiphanie sz eūdē vsū pdicatoruz legit euangeliū de baptismo xp̄i s. In illo tem

pore. Venit iesus a galilea ad iordanē ad iohānē vt baptizare tur ab eo. Mat.iij. Et pnt disputari seqntes qstiōes. ¶ Primo vtrū cōueniēs fuit xpm baptizari. ¶ Scdo vtrū cōuenienter super xpm baptizatū celi apti sunt ⁊ spiritussanctus descēdit sicut colūba, et vox patris audita est.

D primaz questionē q q rit (.3.pte.q. 39.ar.1.et.2.) vtrū ꝓueniēs fuit xpz baptizari. sic ꝓcedi tur. Et videt ꝙ nō. ¶ Primo sic. baptizari enim est ablui. sz xpo nō cōuenit ablui i quo nulla fuit impuritas. ergo videt ꝙ nō fuit ꝓueniēs ipm baptizari. ¶ Scdo stc. primū mouēs in quolibet genere est immobile ꝑm illū motū sicut celū qd est ꝑmū alterās nō est alterabile. sz xps est ꝑmū baptizās ꝑm illud Io.j. Sup quē videris spm̄ descēdētē ⁊ manētē hic est q baptizat. ergo xpm non decuit baptizari ¶ Tertio arguitur spāliť de baptismo iohānis sic. Baptism̄ iohis erat baptism̄ penitētie. sz xpo penitētia nō ꝓuenit. qz nullū habuit pctm̄. ergo videt ꝙ nō fuit ꝓueniēs xpm baptizari baptismo iohis. ¶ In oppositū est euāgeliū pñs. ¶ Rñdeo dicēdū sub duab̄ ꝓclusiōib̄ Prima est ꝙ cōueniēs fuit xpm baptizari Et hoc primo vt tactu sue mūdissime carnis vim regeneratiuam conferret aquis. Nā vt dicitur de consc.dis.iiij. Nūq̄ aqua pctā purgare posset nisi ꝑ us tactu dominici corporis fuisset sanctificata. Unde ait Ambrosius super Lucaz. Baptizat̄ est dñs vt sanctificatas aquas post modū baptizandis relinqueret. Et idē Chrisosto. ⁊ beda. Dignatus est lauari iordanicis q̄ erat mund̄ a sordibus cunctis. vt diluendas nostrorꝝ sordes scelerū oīm fluenta sanctificaret aquarū. ¶ Scdo sic. qz vt dicit Augu. in sermone de epphia. Voluit docere qd faciendum omnibus imperauit. et hoc est qd ipse dicit. Sic decet nos adimplere omnē iusticiam. Ut enim Ambrosius dicit super Lucaz. Nec est iusticia vt qd alterum facere velles. prius ipse incipias. et alios tuo horteris exemplo. ¶ Tertia rō ne ꝓbat sic. xps erat finis veteris legis ⁊ initiuz noue. ergo nō soluz debebat implere ea q̄ sunt veteris legis. sed inchoare ea q̄ sunt noue. Et ideo sicut ꝓueniēs fuit vt circūcideretur vt circumcisionem ⁊ alia legalia finiret ⁊ terminaret. Ita conueniēs fuit vt baptizaretur vt legem nouam inchoaret. ¶ Scda ꝓclusio. Conueniens fut vt xps baptismo Iohannis baptizaretur. Ista cōclusio habet ex euangelio presenti De hoc assignant plures rōnes. Primo ꝓpter ꝓditionē baptismi Iohis qui nō baptizauit spiritu

sed solum in aqua. xpꝰ autē spi-
rituali baptismate nō indigebat
qz a principio sue cōceptiōis gra
tia spiritussancti fuit replet⁹. Et
ista est responsio chryso. Scdo.
vt dicit Beda. vt baptismo suo
baptismuz iohānis cōprobaret.
Tertio. vt ī baptismo miracula
ostendens euacuaret illozum er
rozē qui iohannē xpo maiozem
dicebāt ¶ Ad rōnes in oppositū.
¶ Ad primā rñdetur negādo cō
sequentiam. Et ratio est. qz licet
non fuit baptizatus vt ablueret
fuit tamē baptizatus alijs ratio
nibus assignatis. ¶ Ad scdaz rñ
dētur. negando consequentiam.
Et ad pbationem respondet. q
christus est primū baptizans spi
ritualiter. ⁊ sic non est baptiza-
tus. sz in aqua solū. ¶ Ad tertiā
rñdetur. negando cōsequentiam
Et ratio est. quia cū xpꝰ nihil re
cepit a sacramētis baptism⁹ io
hānis nō dz baptismus peniten-
tie quo ad xpm: sz quo ad alios
qui ad penitentiā per ipsum pre
parantur. Sicut etiā circūcisio
christi non fuit in remedium ori
ginalis peccati a quo christus
immunis erat. Erat tamen alijs
in remedium. Vel dicendum q
christus hoc fecit licet non indi
geret vt efficacius educeret ho-
mines ad baptismum quo indi-
gebant. Unde Ambrosius su-
per Lucam dicit. Nemo refu-
giat lauacrum gratie. quoniam
christus lauacruz penitentie nō
refugit.

¶ Ad secūdā
questionem q
querit (.3.p.
q.30.ar.5.6.⁊
8.) Utrū pne
niēs fuit q su
per xpz bapti
zatū celi apti sint. ⁊ spūssanctus
descēderit. ⁊ vox pris audita sit
sic pcedit. Et videt q nō. ¶ Pri
mo de apertura celoz arguit sic
Apertio illa celoz aut intelligit
corporaliter aut spiritualiter. sz
non potest intelligi corporaliter
qz corpora celestia sunt impassi
bilia ⁊ infrāgibilia. similiter nō
potest intelligi spiritualiter. qz
ante oculos filij dei celi antea
clausi non fuerant. ergo incōue-
nienter videtur dici q baptiza-
to christo apti sint celi. ¶ Scdo
sic de secundo. Christus a princi
pio sue conceptionis habuit ple
nitudinem gratie per quam spi
ritussanctus habitat in hoie. er-
go nō debuit spūssanctus ad eū
mitti in baptismo. ¶ Tertio de
tertio sic. Homo christus nō in-
cepit esse filius dei in baptismo
sicut quedaz heretici putauerūt
sed a principio cōceptionis fuit
filius dei. magis ergo in natiui
tate debuit vox pris ptestari xpi
diuinitatē q in baptismo. ¶ In
oppositum est euangelium pñs.
¶ Rñdeo dicendū sub ista cōclu
sione. q conueniens fuit q xpo
baptizato celi aperirentur. spiri
tussanct⁹ descenderet. ⁊ vox pris

audiret. Probatur ista pclusio p
singula. Dicim⁹ em̃ q celi aper-
ti sunt xpo baptizato. quia vt di
ctum est. Christus baptizari vo-
luit vt suo baptismo cõsecaret
baptismũ q̃ nos baptizaremur.
Et ideo ī baptismo xpi ea demõ
strari debuerunt q̃ pertinent ad
efficatiã nostri baptismi. ¶ Cir-
ca quam sunt tria notanda. Pri
mo q̃dem principalis virtus ex
qua baptism⁹ efficaciam habet
qua q̃dem virt⁹ est celestis. ⁊ iõ
baptizato christo apertum est ce
luz. vt oñderetur q decetero ce
lestis virt⁹ baptisma pfecaret.
Scdo operatur ad efficaciam
baptismi fides ecclesie. ⁊ eius q̃
et baptizat. Unde baptizati fi-
dem pfitentur. ⁊ baptismus dr
fidei sacramẽtũ. Per fidem aũt
inspicimus celestia q̃ sensum et
rationẽ humanã excedunt. ⁊ ad
hoc significandũ xpo baptizato
aperti sunt celi. Tertio quia per
baptismũ xpi spiritualiter aperi
tur nobis introitus regni cele
stis. qui primo homini pclusus
erat p peccatũ. Unde baptizato
christo aperti sunt celi. vt oñde-
retur q baptizatis patz via ī ce
lum. ¶ Ad argumentum qd fie-
bat in oppositum rñdet. q illa ap
tio non fuit corporalis q realit
celum fuisset diuisum. sz videba
tur aperiri. sicut in coruscatiõe
videntur aperiri. Tant⁹ em̃ splẽ
dor fulsit super christum bapti-
zatum vt viderentur celi aperti.
Consequenter (pro. z. pte. q.) pa
tet pclusio de pueniencia descẽ-
sus spiritussancti sup christũ ba
ptizatum. Dicimus em̃ q conue
nienter dictũ est q spiritussctus
super eum descendit: ⁊ in specie
columbe. Et hoc duplici ratiõe.
Prima ad demonstrandũ pleni-
tudinem gratie in xpo. Secũda
ratione est. vt sup omnes bapti-
zatos inuisibiliter credat descẽ
dere. Omnes em̃ q̃ baptismo xpi
baptizant spũmsanctũ recipiũt
nisi ficte accedãt. fm illd. Mat.
iij. Ipse vos baptizabit ī spũsctõ
Et ideo pueniens fuit vt sup ba
ptizatũ dñm spũssanctus descen
deret. ⁊ ī hoc ī specie colũbe pro
pter dispositionẽ q̃ requiritur in
baptizato. vt scz fict⁹ non acce-
dat. qz. dr Sap̃. j. Spũssanctus
discipline effugiet fictum. Colũ
ba em̃ est aīal simplex astucia et
dolo carens. ¶ Ad rationẽ in op
posituz rñdetur. q vt dicit aug⁹.
Christus in baptismo corp⁹ suũ
i. eccl'iaz prefigurare dignatus
est in qua baptizati accipiũt spi
ritumsanctũ. Et hoc est qd dictũ
est in secũda cã assignata quare
descendit spũssanct⁹ super xpm
baptizatũ. ¶ Cetery de voce pris
audita patet pclusio. quoniaz co
ueniens, fuit vt baptizato chri-
sto vox patris audiret. Tum pri
mo vt ostẽderet q p baptismum
baptizati fiunt spirituales fi-
lij. Johannis. j. Dedit eis pote-
statem filios dei fieri. Secũdo
quia in baptismo christi non so-
lum representatur exemplum

efficacia.sed etiaz forma baptismi.que est. In nomine pris ⁊ filij ⁊ spūssancti. Matt.vltᵒ. Euntes docete omnes gentes baptizātes eas in nomine pris ⁊ filij et spiritussci. Et ideo in baptismo christi vt hieronim⁹ ait Misterium trinitatis demōstratur. filius in natura humana baptizatur.spiritussanctus in specie colūbe descendit:patris vox testimonium filio perhibentis auditur.⁊ ideo ꝓueniens fuit in illo baptismo pater declaretur in voce. ¶ Ad argumentum in oppositum respondet.negando cōsequentiam. Et ratio est.qz diuinitas christi non debuit omnibus in ei⁹ natiuitate manifestari.sz magis occultari in defectibus infantilis etatis.sz quando peruenit ad pfectā etatē in qua oportebat eum docere ⁊ miracula facere ⁊ homines ad se ꝓuertere. tūc testimonio patris erat eius diuinitas indicanda. vt ei⁹ doctrina credibilior fieret. Vnde ⁊ ipe dicit Job.v. Qui misit me pater ipse testimoniuz perhibet de me ⁊ hoc pcipue in baptismo per quē homines renascūtur in filios dei adoptiuos. Filij autē adoptiui istruunt ad similitudinem filij naturalis. Unde hylarius dicit sup Matth. Qd super iesū baptizatū descēdit spūssanctus.⁊ vox pris audita est dicentis. Hic est filius me⁹ dilelect⁹. vt ex his q̄ seruabātur in xpo cognosceremus post aque lauacrū et de celestibus pribus sanctū in nos spm̄ auolare ⁊ paterne vocis adoptione dei filios fieri.

Dominica pma p⁹ octauas epiphanie. ē illd euāgeliū. In illo tēpore nuptie facte sūt i chana galilee ⁊c. Job.ij. circa quod pūt disputari sequētes qstiones ¶ Prima. vtrum xps debuit miracula facere. ¶ Scda. Utrum nenienter xps incepit facere miracula in nuptijs. mutādo aquā in vinū.ita vt cōuersio aque in vinum fuit pmū miraculum p euz factum. ¶ Tertia. Utrum quis fuit sponsus in pdictis nuptijs.

D primaz qstionē qua q̄ritur (3.p.q. 43.ar. pmo) Utrū xps debuit miracula facere. sic pcedit. Et videt q̄ nō. ¶ Prio sic. Factū em̄ xpi vbo suo debet ꝓcordare.sz ipe dicit Mat.xvj. Generatio mala ⁊ puersa signū querit.⁊ signū nō dabit ei nisi signum ione pphete. ergo non debuit facere miracula. ¶ Secundo sic.sicut xps in scdo aduentu vētur⁹ est in virtute magna ⁊ maiestate.ita in pmo aduētu venit in infirmitate.sm illud.Ysa.liij.

Virū doloꝝ ⁊ sciētē infirmitatē
sz operatio miraculoꝝ magis p
tinet ad virtutem q̄ ad infirmi
tatē. ergo nō fuit ꝓueniens vt in
primo aduētu miracula faceret.
¶ Tertio. Christꝰ venit ad hoc
vt per fidem homines saluaret.
sm illud Heb. xi. Aspiciētes in
autorem fidei ⁊ ꝓsummatorem
iesum. sed miracula diminuunt
meritum fidei. Unde dñs dicit
Job. iiij. Nisi signa ⁊ prodigia vi
deritis non creditis ergo videt
q̄ xp̄s nō debuit facere miracu
la. ¶ In oppositum est euāgeliū
presens in quo miraculum fecit
de ꝓuersione aque in vinū. ¶ Re
spondeo dicendum sub ista con
clusione. q̄ ꝓuenientissimuz fuit
q̄ xp̄s miracula facret. Pro cu
ius ꝓclusionis declaratione est
sciendum q̄ diuinitus ꝓceditur
homini maracula facere. ꝓpter
duo. Primo ⁊ principaliter ad cō
firmandā veritatem quaz aliqs
docet. Quia eēm ea que sūt fidei
humana rationē excedūt. nō pñt
per humanas rationes probari.
sed oportet q̄ ꝓbentur p argu
mentum diuine virtutis. vt duz
aliquis facit opa que solus deꝰ
facere potest credātur ea que di
cuntur esse a deo. Sicut cuz ali
quis defert litteras anulo regis
signatas. credit ex voluntate re
gis ꝓcessisse quod in illis ꝓtine
tur. Secō ad ostendēdum pñtiā
dei in homine p gratiaz spūsscti.
vt duz scz homo facit opera dei
credat deus habitare in eo per
gratiaz. Unde Gal. iij. Qui tri
buit vobis. spūm ⁊ operat virtu
tes in vobis. Utrū aūt circa xp̄z
erat hoibus manifestādū. scz q̄
deus esset in eo p grām. nō ado
ptionis sz vnionis. ⁊ q̄ eiꝰ supna
turalis doctrina esset a deo. ⁊ iō
ꝓuenientissimū fuit vt ipe mira
cula faceret. Unde ipe dicit Job.
x. Si mihi nō vultis credere opi
bus credite. Et Job. v. Opera q̄
dedit mihi pater vt faciam ipsa
sunt vt testimonium phibent de
me. ¶ Ad rationes in oppositū.
¶ Ad primā rndet. negādo cōse
quentiā. Et ratio est. qz hoc q̄ dr
Mat. xvj. Signū nō dabit eis ni
si signū Jone. sic intelligēdū est
vt dicit Chrysostomꝰ. q̄ tūc non
acceperūt tale signū quale de ce
lo petebāt. nō q̄ nullū signū eis
dedit. vel qz signa faciebat nō p
pter eos quos sciebat lapideos
esse sed vt alios emendaret. Et
ideo nō eis sicut alijs illa signa
dabantur ¶ Ad secdam respondē
tur. negando ꝓsequentiaz. Et ra
tio est. qz licet xp̄s venerit in in
firmitate carnis. venit tñ in vir
tute dei quod erat manifestandū
per miracula. ¶ Ad tertiā rndet
negādo ꝓsequētiaz. Et ratio est
qz licet miracula in tantū dimi
nuant meritum fidei inquantum
per hoc ostendit duricia eorum
qui nolūt credere ea que scrip
ris diuinis ꝓbant nisi p mira
la tñ melius est eis vt vel per mi
racula ꝓuertēt ad fidē q̄ q̄ o
nino in infidelitate permanea

D secūdā questionem q̄ qritur(3.p.q. 43.ar.3)vtrū xp̄s ꝓuenient incepit facere miracula i nuptijs mutando aquam in vinū fic,pceditur. Et videtur ꝙ non. ¶ Primo fic.Miraculuz de cōuersione aque in vinū fecit anno sue etatis tricesimo vel tricesimoprimo.sed in libro de infātia saluatoris legitur. ꝙ xp̄s in sua puericia fecit multa miracula. ergo videt ꝙ tunc non inceperit facere miracula.¶ Secundo fic Christ⁹ faciebat miracula ꝟtute diuina.sz virt⁹ diuina fuit in eo a principio sue cōceptionis. Et tunc em̄ fuit deus ⁊ homo.ergo videtur ꝙ a principio miracula fecerit.¶ Tertio fic. Christ⁹ aī illud tempus cepit ꝓgregare discipulos.vt legitur Mat.iiij. et Job.j.Sed discipuli ꝓgregati sunt ꝓpter miracula. ergo videtur ꝙ ante miraculū factū in nuptijs alia miracla fecerit. ¶ In oppositu z est euangeliū pīs vbi dicitur. Hoc initiū signoz fecit iesus. ¶ Respondeo dicendum sub a liquib⁹ ꝓclusionib⁹. ¶ Prima est ꝙ ꝓuenienter xp̄s distulit facere miracula vsq̄z ad pfectaz etatē aptā ad docenduz. Ista cōclusio ostenditur fic. Miracula facta sunt a christo ꝓpter cōfirmationē doctrine sue.⁊ ad ostendendam diuinā virtutez in ipso ideo quantū ad primū nō debuit ante miracula facere ꝙ docere inciperet non debuit aut docere ante pfectaz etatē qualis est triginta annoz. Unde Geñ.xlj.legitur.ꝙ triginta annoz erat ioseph q̄ñ suscepit regimē egipti. Similiter.ij. Reg.v. legitur de dauid.ꝙ triginta annoz erat cū regnare cepisset. Item ezechiel etiam anno tricesimo cepit prophetizare.vt habet Ezech.j. Et ideo ꝓueniens fuit vt christ⁹ aī tricesimum annum non doceret nec per ꝓsequens miracula faceret. Scdo ostendit idem inquātum miracula sua erāt sue diuinitatis manifestatiua q: sic debuit per miracula diuinitatē oñdere vt crederet veritas humanitatis ipsius.i.non impediret cognitio vere humanitatis ipsi⁹. Et ideo nō fuit ꝓueniens euz aī perfectam etatē miracula facere,ne eius incarnatio fantastica crederet. Unde Chrisostomus super Jobem dicit.Decenter nō incepit signa facere et ꝑma etate.existimassent em̄ fantasiā esse incarnationē.⁊ ante opportunū temp⁹ cruci eū tradissent. ¶ Secunda conclusio. Conuersio aq̄ in vinuz fuit primū miraculum christi absolute. Patet ista ꝓclusio ex euāgelio pīti Scdo patet sic.Quia oppositū est ꝓtra ꝟitatem euāgelij.ergo ꝓclusio vera. aīcedens ꝓbatur fic Job.j.dz ꝙ xp̄s adhuc erat icognit⁹,nō solū

ipsi populo. sed etiã iohanni pre
cursori eius. (& tangit. 3. par. q.
36. ar. 4. ad tertiũ. Item ibidem
q. 43. ar. 3. ad. pmũ.) Unde iohã
nes baptista loquẽs de eo dixit.
Et ego nesciebã eum. scz ante ba
ptismũ. Similit loquẽs indeis
dixit. Medius vestrũ stetit quẽ
vos nescitis. Si aũt ante mira
cula fecisset nõ fuisset sic inco
gnit' maxime suo pcursori qui
ad ipsum manifestãdũ nat' erat
vt ptz Luc. 1. immo etiã nec pre
cursore indiguisset. qz eius mi
racula sufficiẽter manifestassẽt
eum. Et ideo dicere q̃ fecerit mi
racula ante baptismũ videt esse
exp̃sse cõtra euãgeliũ. ¶ Tertia
pclusio. cõueniẽtissime xp̃s ince
pit facere miracula in nuptijs.
Ptz ista pclusio. qz per hoc tha
ciani & marciani ceterorũq̃ qui
nuptijs detrahũt pfidia q̃ fit dã
nabilis insinuauit. Nã vt ait be
da. Si thoro immaculato & nu
ptijs debita castitate celebratis
culpa inesset. nequaq̃ eas signo
rum suorũ initijs pcecrare voluis
set. ¶ Quarta pclusio. cõuenien
ter xp̃s primũ miraculũ fecit in
puertẽdo aquã in vinũ. Que cõ
clusio pz. qz per hoc apparuit q̃
nõ ad soluẽdũ legẽ aut pphetas
venisset. sed q̃ ea que in lege et
pphetis scripta erant spũaliter
forent intelligẽda. Unde beda in
omelia eiusdem. potuit dñs va
cuas implere hydrias vino qui
in exordio mũdane creatiõis cũ
cta creauit ex nihilo. sed maluit
de aqua facere vinũ quo typice
doceret nõ se ad soluendũ & im
probandũ: sed adimplẽdũ poti'
legẽ pphetasqz venisse. nec illa
a se per euãgelicã gratiã facere
& docere quãq̃ legalis & pphetí
ca scriptura ante facturũ doctu
rũq̃ signaret. ¶ Ad rõnes in op
positũ. ¶ Ad pmã rndet q̃ liber
de infantia saluatoris est tanq̃
heretic'. reprobat'. est enim mul
tis mẽdatijs pfect'. ¶ Ad scdam
rndet negãdo pñam. qz ly pote
statẽ miracula faciẽdi haberet
xp̃s a pncipio pceptiõis. decuit
tñ illã operari sm qd necessariũ
erat ad salutẽ humanã ppt quã
carnẽ assumpserat. & sic miracu
la fecit virtute diuina vt fidei de
veritate carnis ei' piudiciũ nõ
faceret. ¶ Ad tertiã rndet negã
do pñam. & ratio est. qz ad laudẽ
discipulorũ illorũ ptinet q̃ xp̃m
secuti sunt cũ nulla eũ miracula
facere vidissent. sicut gregor'
dicit in quadã omelia. & qd dicit
q̃ crediderũt in eũ discipuli. nõ
q̃ tunc primũ crediderũt. sed q̃
tunc pfectius crediderũt. vel di
scipulos vocat eos q̃ futuri erã
discipuli. vt refert augustin' in
libro de psensu euangelistarum.

D tertiam
q̃stionem qua
querit. Quis
fuit spõsus in
predictis nu
ptijs. sic rndet
Circa hoc ci

duplex opinio. vna est fm hiero. ⁊ augustinū in prologo. ⁊ in glosa. q̃ ipse fuerit iohānes euāgelista. Alia est opinio victorini. crisostomi. ⁊ origenis. q̃ nō fuerit iohānes euāgelista sz alius. Probat hoc victorinus sic. Cum virginitas sit in carne corruptibili in corruptionis perpetua meditatio. nō est credēdū q̃ iohānes cum de virginitate testimoniuz perhibeat vnq̃ in nuptijs cōsenserit. Sed ad hoc dicit albertus magnus super Johānē. q̃ absq̃ dubio celebrior opinio est. q̃ iste sponsus fuerit iohānes euāgelista. ⁊ q̃ sponsa fuit vna de virginib⁹ deo ꝓsecrata que postea cū matre iesu permāserit. ¶ Et ad argumentū victorini rñdet sic q̃ est incorruptio fm mentē. ⁊ incorruptio fm corpus. ⁊ incorruptio fm vtrūq̃. Virginitas aūt que quidē radicē habet in mente et ramos in corpore. vt dicit ambrosius. primo ⁊ ꝑncipaliter meditationē habet in mēte. Incorruptioms aūt corporis meditatio pro diuersitate tēporis est diuersa. qz nō reuelato tempore gr̃e q̃uis incorruptio corporis desideret tamen cōmittit dispēsationi diuine. Sic etiam beata virgo fuit. eo q̃ tūc matrimoniū fructificabat gratie diuine. qz cum ꝓpagatione seminis fiebat etiā ꝓpagatio religiōis. Tēpore aūt reuelate gratie incorruptio corporis tenebat in corporis ītegritate ⁊ sanctitate quod autem verbo castitatis fiebat etiam ad gētes ꝓpagatio religionis. ⁊ qz matrimoniū ante legem et castitas tēpore gratie deo fructificabāt. matrimoniū abrahe nō ꝑfertur celibatui iohānis: quia castitatē quaz iohānes exhibebat corpore. Abrahā habuit in habitu ⁊ mēte. ⁊ talis incorruptiōis meditatio est virginitas vbi incorruptio tenetur in mēte ⁊ incorruptio corporis in habitu mētis q̃uis non fit in corpore. Et qd̄ dicit victorinus q̃ nō cōsensit iohānes in corruptionē corporis. intelligendum est de illa corruptione que violat habitū ꝓtinētie in mente.

Dominica secūda legit euangelium. Cum descendisset iesus ꝺ mōte ⁊c. matthei. viij. In quo narrāt duo miracula. Unū de sanatiōe leprosi. Aliud de seruo cēturionis. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Circa primū queritur. vtrum cōueniens fuit q̃ xp̄s leprosum tangēdo sanaret. ¶ Scdo. vtrū sit verum q̃ iste leprosus ideo postq̃ fuit sanatus iussus est ire ad sacerdotē ad significandū q̃ mūdatus a lepra peccati per cōtritionē teneatur se ostēdere sacerdoti per ꝓfessionē. ¶ Tertio querit. vtrum in xp̄o cadit admi

ratio. ¶ Quarto. vtrus verū fuit q̃ non sit inuenta tanta fides in israel q̃ta in centurione.

D primas q̃stiones qua querit. vtrus cōueniēs fuit q̃ xp̃s leprosum tangēdo sanaret. sic p ceditur. ⁊ videt q̃ nō. ¶ Primo sic. Xp̃s ait matth. v. Nō veni legem aut pphetas soluere. sed lege phibebat tangere leprosum ergo incōueniēter tangēdo sanauit. ¶ Scdo sic. xp̃s faciebat miracula virtute diuina. cuius ppriū est subito operari ⁊ perficere. ergo nō debuit eum sanare extendēdo manū ⁊ tangēdo eū. ¶ In oppositū est euangelium. ¶ Rñdeo dicendū sub ista conclusione q̃ cōueniēter xp̃s sanādo leprosum tetigit eum. Hac inter alias ratione. (vt habetur 3. par. q. 44. ar. 3. ad scdm.) quia xp̃s venerat saluare mundū nō solū diuina virtute sed etiā per misteriū incarnationis ipsi⁹. et ideo frequēter in sanatione infirmor nō solū potestate diuina vtebat curādo per modū imperij sed etiā aliq̃d ad humanitatē pertinēs apponendo. Unde sup illud Lu. iiij. Singulis manus imponēs oēs curabat. dicit Eirill⁹. q̃nis eim de⁹ potuisset oēs verbo pellere morbos. tāgit tm̄ eos ostēdēs ppriā carnē efficacem ad prestāda remedia. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primas rñdet q̃ nō erat phibitū in lege tangere leprosum ei q̃ ex tactu suo poterat curare sicut helyas ⁊ helyseus nō fecerūt ꝓtra legē tāngēdo mortuū ad resuscitādū vt habet. iij. Reg. xvij. ⁊. iiij. Reguz. iiij. Et ita xp̃s nō fecit ꝓtra legē. ¶ Ad scdam rñdet. negādo ꝓnam: ⁊ ratio est. qz ly solo verbo curare potuit. apposuit tamen manū ratione dicta.

D secūdas q̃stiones qua querit. vtrus sit verum q̃ iste leprosus postq̃ fuit sanatus. iō missus sit ad sacerdotē ad significādus q̃ mūdat⁹ a lepra peccati p cōtritionē adhuc teneat se ostēdere sacerdoti p cōfessionē peccator. sic pcedit. ⁊ videt q̃ nō. qz si sic videret q̃ ꝓfessio a deo nō esset instituta sed solū ab homine. Jacobi. v. Cōfitemini alterutrū pctā vestra. ergo nō fuit verū illud. ¶ Scdo (vt tangitur 4. sen. di. 17. q. 3. ar. 1. q. 1. et. q. 5. ad scdm.) sic. Culpa remittit p gratie infusionē q̃ dat in ꝓtritione. Ut̃ sup illō ps. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulatus. dicit glo. Cōtritio cordis est sacrificiū q̃ soluūtur pctā. ergo nō est necessaria ꝓfessio. ¶ Tertio sic. aliq̃bus remissum est pctm̄ sine b q

legatur ꝓfessi sicut ptz de petro
⁊ maria magdalena. ⁊ de paulo
sed nō est minoris efficacie grā
remittēs pctm̄ nūc q̄ tūc fuit. ꝗ
nec nūc est de necessitate q̄ hō a
pctō mūdat⁹ p ꝓtritionē ꝓkiteat
sacerdoti. ¶ In oppositū est di-
ctū doctoꝝ exponētiū hoc euan
geliū vt sanc. tho. ⁊ magr̄ nico-
laus de lyra. ¶ Rñdeo dicendū
sub ista ꝓclusione. q̄ verū est qd̄
doctores illi dicūt. Pro cui⁹ ple
nioꝝ noticia est notandū q̄ pas
sio xpi sine cui⁹ ꝗtute nec actua
le nec originale pctm̄ dimittit ī
nobis opat p sacramētoꝝ susce
ptionē q̄ ex ipsa efficaciā habēt.
Et ideo ad culpe remissionē et
actualis ⁊ originalis reqrit sa-
cramētū eccl'ie vl' actu susceptū
vel saltē voto qñ articul⁹ neces-
sitatis nō ꝓtēpt⁹ ipm excludit.
Illa aūt sacramēta q̄ ordinātur
ꝓtra culpā cū qua sal⁹ esse nō po
test sunt de necessitate salutis. ⁊
ideo sicut baptismus quo delet
originale pctm̄ est de necessita-
te salutis. ita ⁊ penitētie sacra-
mentū. Sicut aūt aliqs p hoc q̄
baptismū petit se ministris ec-
clesie subijt ad quos ptinet di-
spēsatio sacramēti. ita etiā p ꝗ
q̄ ꝓkitet pctm̄ suū se ministro ec
clesie subijcit. vt p hoc sacramē
tuz penitētie ab eo dispēsatū re
missionē ꝓsequat q̄ ꝓgruū reme
diū adhibere nō pōt nisi pctm̄ co
gnoscat qd̄ fit p ꝓfessionē peccā
tis. ⁊ ideo ꝓfessio est de necessi-
tate salutꝭ eius q̄ in pctm̄ actua
le mortale cecidit. ¶ Ad ratio-
nes in oppositū. ¶ Ad primā re-
spōdetur negādo minorē. Dici-
mus enim q̄ pceptū de cōfessione
nō est ab hoie institutū q̄uis sit
a Jacobo pmulgatuz. sed a deo
institutionē habuit. q̄uis ei⁹ ex
pressa institutio nō legat tñ que
dam p̄figuratio ipsius inuenit
sicut hic in hoc q̄ leprosum mū-
datū misit ad sacerdotes. q̄ q̄-
nis nō essent noui testamēti sa-
cerdotes. tñ in eis noui testamē
ti sacerdotiū significabat. ¶ Ad
scdam rñdet negādo ꝓiam. ⁊ ra
tio est. qm̄ ad gratie infusionem
ꝓsequendā ordinata sunt grē sa
cramēta. ante quoꝝ susceptionē
vel actu vel ꝓposito aliqs grāz
nō consequtur. sicut ptz in baptis
mo. Et similiter est de ꝓfessione
sine qua actu vel ꝓposito culpa
nō remittit. Unde vt dicit alber
tus magnus in. iiij. Oēs tres pe
nitentie partes ꝓiunctim opera
tur circa pctm̄. sed nō oportet q̄
assint in actu sed vnaz vel duas
sufficit esse in actu ⁊ aliam vel
alias esse in proposito. ¶ Ad ter
tiam rñdetur negādo cōsequen
tiā. ⁊ ratio est duplex. Prima q̄
lz non legatur confessio petri et
magdalene. tamen confessi cre-
duntur. Multa enim facta sunt
que scripta non sunt. sicut innui
tur in fine iohānis. Secūda ra-
tio. quia xps habet potestatem
excellentie in sacramētis. vnde
sine his que ad sacramentū per
tinet pōt rem sacramēti ꝓferre.

D tertiaz questionem q̃ circa secundũ miraculũ q̃rit (3. pte. q. 15. ar. 8.) vtrũ in christo fuit admiratio. sic ꝓedit. Et videt ꝙ nõ potuit in eo esse. ¶ Primo sic Admiratio sicut colligit primo meta. nõ est nisi ignorantis. sz in xpo nõ fuit aliqua ignorantia q̃ venit illuminare his qui in tenebris ⁊ in vmbra mortis sedẽt. ergo nõ fuit i eo admiratio. ¶ Secundo sic. Dicit aristotiles. iiij. ethicoꝝ. ꝙ magnanimꝰ nõ est admiratiuus. sz xps fuit magnanimus. ergo in xpo non fuit admiratio. ¶ Tertio. nullꝰ admiratur de eo qd̃ ipse facere põt. sed xps facere potuit q̃cq̃d magnũ erat in rebꝰ. ergo videt ꝙ de nullo admirabat. ¶ In oppositũ est euãgeliũ presens. ¶ Rñdeo dicẽdũ sub certis ꝛclusionibus. Prima ꝙ in christo nõ potuit esse admiratio q̃tuz ad sciam diuinã que est eterna. Probat ꝛclusio. Admiratio ꝓpꝛie est de nouo aliq̃ insolito. in xpo aũt nõ poterat esse aliqd̃ nouuz ⁊ insolitũ q̃tũ ad scientiã diuinaz qꝛ nihil cognoscit de nouo. ¶ Scda ꝛclusio. in christo nõ potuit esse admiratio q̃tum ad sciam humanã qua cognoscit res in verbo. Patet conclusio. Quia aia christi ab instãti cõceptionis cognouit omnia in verbo que cognoscit verbum scientia visionis ⁊ hec sunt oia que habẽt esse fm quãqz differẽtiã tpis. cuiusmodi sunt p̃sentia p̃terita ⁊ futura ergo. ꝛc. ¶ Tertia ꝛclusio. in xpo non potuit esse admiratio fm sciam q̃ cognoscit res p species iditas. Pz cõclusio. Quoniã aia christi ab hora cõceptionis fuit pfecta habitib̃ oim scientiarum. ¶ Quarta ꝛclusio. Admiratio potuit esse in christo ⁊ fuit fz scientiã experimentalẽ. Pz conclusio. Qꝛ fm hanc potuit aliqd̃ nouum insolitum videre ⁊ cognoscere fm qd̃ poterant quotidie aliqua noua occurrere. ¶ Ad rõnes in oppositum. ¶ Ad primã rñdetur. negando consequentiam. Et rõ est qꝛ sz xps nihil ignoraret. potuit tamen de nouo aliquid occurrere experimentali eius sciẽtie et quo admiratio causaret. ¶ Ad secundaz respondetur negando consequentiam. Et ratio est. qꝛ christus admirabatur de fide cẽturionis. non ea ratione ꝙ esset magna q̃tum ad ipsum. sz quia erat magna q̃tũ ad alios. ¶ Ad tertiam respondetur negãdo cõsequentiam. Et ratio est. quia licet christus poterat facere omnia fm virtutem diuinitatis fm quam admiratio in eo non erat. scientie tamen eius humane experimentali potest aliquid nouui occurrere de quo potuit causari in eo admiratio sicut dictum est.

D quartã qstionem qua querit. vtruz sit verũ ꝙ xps nõ inuenit tã tam fidem in israel sicut in centurione.sic ꝓcedit.⁊ videtur ꝙ non. ¶ Primo.qz in abraham isaac ⁊ iacob maior fides fuit. ergo ⁊c. ¶ Scdo arguit de beatissima virgine maria.Cui dictũ est.Beata que credidisti qm̃ perficientes in te que dicta sunt tibi a dño. Luce.j. ¶ Tertio idem arguitur de apostolis.qui dicuntur primitias spiritus habuisse. ¶ In oppositũ est euangeliũ pre sens. ¶ Rñdeo dicendũ iuxta albertũ super mattheũ.Nõ fides dicitur magna dupliciter. scilz intensiue ⁊ facilitate credendi. Intẽsiue possibile fuit ꝙ maior fides fuit ĩ multis iudeis ꝓz statum etiaz pñtez. ¶ Sed quo ad facilitatẽ credẽdi nõ inuenit tã tam.qz iudei qui crediderũt per miracula inducti sunt ⁊ edocti per scripturas crediderunt. Iste autem nõ. ¶ Ad rationes in oppositum dicendũ. ¶ Ad primaz respõdetur ꝙ non loquebat xps de illo prioze israel in quo prophete ⁊ patriarche fuerũt. Unde beda in omelia dicit sic. Non inueni tantam fidẽ in israel. nõ in illo prioze israel in quo nominati sunt ꝓphete ⁊ iusti. sed significat fidẽ illiꝰ supple israel, hoc est super oẽs qui tunc fuerunt tribus israel. ⁊ nõ super illum qui ab initio fuit israel.nec super eos qui postea ꝓphete et iusti inuenti sunt in israel. Et ꝓ hoc pz respõsio ad argumẽta de beata virgine ⁊ de apostolis qui super oẽs alios iusti ⁊ sancti inuenti sunt in israel. Vel dicẽdũ vt dicit albertus ꝙ cum xps dixit. Non inueni tantam fidem in israel.nõ includit illos q̃bus loquebatur sed alios de israel.

Dominica tertia est euãgeliũ. In illo tẽpoze. Ascẽdente iesu in nauiculã ⁊c. Matth. viij. Circa quod veniũt disputãde sequẽtes qstiones. ¶ Primo vtrũ ecclesia vniuersalis iuxta glosam per nauiculã designata tempestate alicuiꝰ tribulatiõis quãdoqz ita concutietur vt naufragium patiatur. ¶ Secũdo. vtrũ fuit verum ꝙ mare ⁊ venti obedierunt christo.

D primaz qstionez qua querit. vtruz vniuersal' ecclesia iuxta glosam euangeliꝰ per nauiculam designata quãdoqz tempestate tribulationis ita concutietur vt naufragiũ patiatur. Et

videtur ꝙ sic. ¶ Primo. daniel
ix.scribitur.Deficiet hostia ⁊ sa
crificiū.⁊ erit in templo abomi
natio desolationis.⁊ vsq; ad cō
summationē ⁊ finem perseuera
bit desolatio.sed cū defecerit fi
des ⁊ hostia ⁊ sacrificiū deficiet
ecclesia. Dicit enim augu. Vbi fi
des ibi ecclesia.ergo ⁊c. ¶ Se
cūdo sic.sicut vniuersitas iudeo
rum que prius ecclesia dicebat
iam nō est in ecclesia.vnde tota
ecclesia iudeorꝝ videt defecisse.
Dedit enim illi deus libeliū repu
dij.primo decē tribub⁹ ⁊ postea
duabus:vt dicit Iere.iij.et.v.
vbi sic habet. Preuaricata est
domus israel ⁊ dom⁹ iuda dicit
dñs ⁊c.ergo pari ratiōe tota ec
clesia xpianorꝝ est defectibilis.
Ꝑna videtur bona. ¶ Tertio sic.
Lu.xviij. Post denūciationē fu
turarū tribulationū dr. Verūtā
fi.ho.veniēs putas inueniet fi
dem in terra.hoc aūt nō videtur
dictū nisi ꝙ fides ante ꝑsumma
tionem seculi deficiet.⁊ per ꝑns
ecclia. ¶ In oppositū est hic glo
sa. ¶ Rndeo dicendū sub duab⁹
cōclusionibus. Prima est ꝙ ec
clesia catholica cōueniēter defi
gnatur per nauē siue nauiculā.
Ista ꝓclusio ꝓbatur. Primo per
illud.pueriß.vlti. Facta est qua
si nauis institoris. Et hoc qr vt
dicit albertus magnus. Virtu
tum mercib⁹ ⁊ meritorꝝ thesau
ris amplissimis atq; preciosissi
mis onusta est quib⁹ filij sui mer
cati sunt regnū celorꝝ. In ea enim
sola sunt virtutes q̄bus adipi
scit felicitas vite eterne. iuxta
ca.Omnes.xxviij.q.j. Scdo ptz
cōclusio.Qm̄ ecclesia est vehicu
lum quo per mare huius seculi
q̄tūcūq; crebis ventorꝝ flatib⁹ ⁊
aquarū fluctib⁹ .i. tēptationum
plagis ⁊ verberib⁹ fatigēt. fide
les in ea ꝓtenti ad portū future
beatitudinis perducunt. Unde
sicut extra archā regnāte dilu
uio nullus saluat⁹ est.ita nullus
extra ecclesiaz oinō saluat. Vñ
extra de sum.trini.⁊ fi.catho.c.
j.et.xxiiij.q.j.qm̄ verus ⁊ beat⁹
gregorius in moralib⁹. ⁊ habe
tur in.c.qr eadem causa.⁊.q.ec
clesia sola est que intra positos
valida caritatis compago custo
dit. Unde aqua diluuij archam
quidem ad sublimiora sustulit.
oēs autem quos extra inuenit
extinxit. ¶ Scda conclusio est.
ꝙ nauicula vniuersalis ecclesie
nunq̄ tanta tēpestate tribulatio
nis vexabit ꝙ naufragiū patia
tur. Ista conclusio ꝓbatur.ꝓmo
sic.augustinus in tractatu de ca
tholica veritate dicit. Sicut na
uicula.i.ecclesia xp̄z medio ma
ris videlz mūdo diu iactata est
fluctibus.sed vexata non disso
luta aut submersa.quia ille im
peranit vento ⁊ mari qui eidem
ecclesie ꝓmisit vsq; in finem af
futurum. Scdo.cōclusio ptz ex
illo ambrosij q̄ ita dicit in quo
dam sermone. Nauim ecclesias
debemus accipere in solo mūdi
huius cōstitutā que ⁊ si vndarū

fluctibus aut pcellis sepe verek tñ nunq̃ potest sustinere naufragium. qz in arboze eius .i. in cruce xp̃s erigitur. in puppe pater residet gubernatoz. prozam paraclitus seruat spiritus. hanc p angusta huius mundi freta duodecim remiges ducũt. i. duodecim apostoli. ⁊ similis numerus pphetarum. Tertio pz cõclusio et illo Mat. xvj. vbi chzist' ait. Super hanc petram edificabo ecclesiam meã. ⁊ porte inferi nõ preualebunt aduersus eã. Plane hoc non esset si ecclesia qñq̃ tribulatiõibus aut impugnationibus vexata naufragium esset passura. ¶ Ad rationes in oppositum ¶ Ad primam respondek. negando consequentiam. Et ad dictum danielis respõdetur dupliciter. Primo q̃ non videk loqui de cõsummatione totius seculi. sed de finali desolatione ciuitatis hierusalez. in qua locus sanctificationis erat. et ita non est ad propositum. Secundo respondetur q̃ dato q̃ dictum danielis accipiatur de consummatione seculi ⁊ abominationẽ nominet antichzistum hominẽ peccati qui in templo sedens extollens se super omne qd̃ dz deꝰ. ij. Thessal'. ij. Non est intelligendũ q̃ fides totaliꝫ deficiat q̃n semper apud aliquos fides ecclesie firma atq̃ immutabilis vsq̃ in finem seculi pmanebit. Ita xp̃s pollicitus est petro. quez vniuersalis ecclesie sue pastozem ⁊ vicarium constituerat. dicẽs. Ego rogaui pro te petre vt non deficiat fides tua. Luce. xxij. ¶ Ad scdam rñdetur. negando assumptum. quoniã. ecclesia de iudeis nũq̃ ita defecit quin semp in ea aliqui essent iusti. in quibus integra fides et caritas inuiolata p seueret. sz scriptura ita absolute loquiꝫ qz cõparatione maloz illo tempoze paucissimꝰ erit numerus bonozũ. ¶ Ad tertiam rñdetur. negãdo cõsequentiã. ⁊ ad dictũ qd̃ Luce. xviij. habek. Rñdek qd̃ illud dictũ est nõ oino fides sit defectura. sz ꝓpter paucitatẽ fideliũ q̃ tempoze antichzisti erit propter maximam tribulationẽ q̃ tempoze illo vigebit.

D secũdã questionez q̃ querik. vtrũ fuit verus q̃ mare et venti obedierunt chzisto. sic pceditur. Et videtur q̃ non. quia res sine sensu ⁊ sine ratione non possunt dici obedire alicui. cum nec capere nec itelligere possint preceptum imperantis: sed mare ⁊ venti sunt huiusmodi. ergo non videntur dici posse obedire. ¶ Scdo sic. qui obedit deo pformat volũtatẽ suã voluntati diuine. sz ista cũ sint sine intellectu ⁊ voluntate nõ possunt dici cõformare voluntatem suam diuine. ergo ⁊c. ¶ Tertio obedientia

est virtus moralis. sz mare ⁊ venti non sunt capacia virtutis. ergo nec possunt dici obedire alicui. ¶ In oppositū est euangeliū pñs. ¶ Rñdeo dicendus sub ista conclusione. q̃ mare ⁊ venti obedierunt xpo. Ista cōclusio pz ex euāgelio. Pro cui⁹ intellectu est notandū q̃ obediētia ꝺr duobus modis. Uno modo vt virt⁹ qua animus subijcitur mādatis imperantis vt fiant et hoc modo obediētia non cadit nisi in creatura itellectuali q̃ sola capax est virtutis vt arguebat. Alio modo ꝺr obedientia operatio qua mobile vel subiectū statim expedit ⁊ sine qua cunq̃ repugnantia exequitur ordinē ⁊ dispositionē sui motoris siue principiuz agētis. ⁊ hoc modo est in omni creatura potentia obedientialis ad exequendū et operādū quicquid deus. q̃ īmobilis manēs dat cūcta moueri. de creatura ordinauerit vel disposuerit. Unde ps. clxviij. ꝺr. Statuit ea in eternuz ⁊ in seculū seculi preceptum posuit et non preteribit. Et infra. Ignis grādo nix glacies spūs procellarū que faciunt verbū eius. Et amos. ix. dicit dñs. Mēdabo serpenti ⁊ ipse deuorabit eos. ⁊ hoc modo dicunt venti et mare obediuisse christo sicut creatura suo creatori. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rñdetur. q̃ ratio pcedit de obedientia. primo modo sumpta lz dicat albertus magnus sup Mattheum. q̃ omis creatura sensum hz naturalem qua imperiū pcipit et pficit creatoris q̃uis in se sit insensibilis. Et ideo distinguit ysaac pbs sensus naturales ⁊ animales esse in reb⁹ insensibilib⁹ hec Albert⁹. ¶ Ad scdam ⁊ tertiam rationes eadē est responsio. Loquuntur enim de obedientia primo modo sumpta. nos vero de obedientia scdo modo capta.

In quarta dñica p⁹ octauas epiphanie est euangeliū. In illo tēpore. dixit iesus parabolam hāc. Simile factū est regnū celorum hoī ⁊c. Mat. xiij. Circa qd̄ possunt disputari seqntes questiones. ¶ Primo. vtrum diabol⁹ supseminauerit zizania i. hereses i agro dñico. ¶ Scdo. vtrū heretici sunt eradicādi per mortem de vita presenti.

D primā questionem q̃ queritur. vtrū diabol⁹ supseminauerit zizania ⁊c. sic pceditur. Et videtur q̃ nō. ¶ Primo sic. euāgelium dicit q̃ inimicus homo hoc fecit. sz diabol⁹ nō est homo ergo nō supseminauit zizania. ¶ Scdo sic. hereses ex libero ar

bitrio hois ꝓcedunt. Unde vt ait Hieronimꝰ.⁊ habetur.xxiiij.q.iij. in ca.heresis. Heresis grece ab electione dr.qr eā vnusquisq; eligat disciplinā quā putat esse melior̄. sz diabolꝰ nō potest sup libero arbitrio.ergo nō potest superseminare aliqd in eo. ¶ Tertio sic.oē agēs ex ꝓposito cognoscit suū effectuz.sz diabolꝰ internas cogitatōes nō potest ꝓuidere.vt dicit Augu.li.de ecclīasticis dogmatibus. ergo nō potest aliqd seminare. ¶ In oppositu est euāgeliū pñs. ¶ Rñdeo dicēdū sub ista ꝯclusione. q diabolꝰ supseminauit in agro dñico hereses⁊ errores. Ista ꝯclusio pz. Nā postq xps lux mūdi ⁊ veritatis in agrum seminauit fidei doctrinā p se ⁊ suos apl'os in agro dñico.post mortē eorꝝ diabolꝰ in uidēs fidei seminate in cordibꝰ fideliū q fundamentuz erat religiōis xpiane supseminauit zizaniam suadēdo ⁊ suggerēdo errores hoibꝰ.⁊ ita plures ad pfidiā heresis induxit.q ducit ad mortē. Hinc sap.ij.dr q inuidia diaboli mors intrauit in orbem terrarū. Et Job.viij.dr de diabolo. Ille homicida fuit ab initio ⁊ in veritate nō stetit qr veritas non est in eo. Cū enim loquit.i.suggerit.mendaciū ex proprijs loquit qr mēdax est ⁊ pater eius. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primaz dr q ibi in euāgelio inimicꝰ homo dr diabolꝰ vt exponūt doctores. Dicit aūt diabolꝰ hō.tū.ppt defectū a deitate.ps. Exurge domine non ꝑualeat hō. Tū qr diabolꝰ vincit hoiem.ps. Eripe me dñe ab hoie malo.⁊ dr inimicus ꝓpter ꝯsummatā maliciā eius. ¶ Ad scdam rñdet.negādo cōsequentiā.dicimꝰ q sz diabolꝰ non possit super libero arbitrio directe mouēdo illud potest tñ bene p modū suadētis ⁊ sic diabolus seminat hereses ⁊ errores ī cordibꝰ hoim. Unde aug.iiij.de trini. dicit q diabolus sua subtilitate malignos affectꝰ inspirat. Et beda dicit sup actꝰ apl'orū. q aiam in affectum malice trahit.

D secūdaz questionem q querit. vtruz heretici sunt eradicādi per mortē de vita presenti.sic ꝓcedit. Et videt q non. ¶ Primo ex euāgelio pñti.vbi dr q pmittāt zizania crescere vsqz ad messem.messis autē est finis seculi sz heretici p zizaniā designant. ergo heretici tolerādi sunt ⁊ nō interficiēdi. ¶ Scdo sic.apl's.ij. Thi.ij. Seruū dei opz esse mansuetū.i.cū modestia corripientē eos q resistūt veritati. nequādo det illis deus penitentiā ad cognoscendā veritatē ⁊ resipiscāt a laqueis diaboli.sed si heretici nō tolerarētur. sz morti traderētur aufferreret eis facultas penitēdi.ergo tolerādi sūt ⁊ nō interfi

ciendi. ¶ Tertio sic. Nihil enim dz impugnari nisi qd est cōtra amicicia. sz diuersitas opinionū nō est cōtra concordia amicicie. vt pbs dicit.iiij.ethi.ergo heretici nō sunt extirpandi sz tolerandi. ¶ In oppositū est apls ad Tituz iij. Hereticū post pmaz ⁊ scdam correptionē deuita.sciēs qz subuersus est q eiusmodi est. ¶ Rñdeo dicendū sub ista ꝛclusione. Heretici manifesti qñ sine periculo pōt fieri exterminādi sunt per mortē de vita presenti. Ista ꝛclusio pz.qz tales sūt corrupti ni ⁊ infectiui aliorū ꝑm illud.i. Thi.i. Heretici multū ꝓficiunt ad impietatē. sermo eoꝝ vt cancer serpit. Que cōclusio patet ꝑ apl'm.j.Coꝝ.v. Qui pcepit exterminare vet' fermentū ne totam massaz corrūpat. Et hiero. vt habet.xxiiij.q.iij.resecāde sūt carnes putride et scabiosa ouis a caulis repellēda ne tota domus massa ⁊ corp' et pecora ardeat. corrūpat.putrescat.et intereat. Arri' autē in alexādria vna scintilla fuit.sz quoniā nō statim oppressa est totū orbē ei' flāma populata est. Scdo ꝓbat sic.qz sūt homicide. vita enim spūalis mlto melior est q̄ corpalis.sz homicide extirpāt q auferūt hoib' vitā corpalē.vt habet Exo.xxj. Maleficos nō patieris viuere.ergo multo ampliusheretici q auferūt hoib' vitā spūalem. Tertio sic ꝓbat.(z.z.q.n.ar.3.) Inq̄tū heretici sūt falsarij xpiane fidei multo grauiꝰ est corrūpere fidē ꝑ quā est aīe vita. Justꝰ enim ex fide viuit. Abacuch.ij.⁊ ad Ro.j. q̄ falsificare monetā ꝑ quā tpali vite subuenit. sz falsarij pecunie statiz ꝑ principes seculares morti tradūt. ergo multo fortiꝰ heretici statim qñ de heresi vincunt possunt iuste occidi. Quarto ꝓbat ꝛclusio. Inq̄tū heretici dicunt lupi. Lupi sunt ab ouib' arcendi pastoris officio. Job.x. sz heretici sunt lupi Act.xx.ergo iuste veniūt extirpādi. Quinto ꝓbat ꝛclusio. Inq̄tū heretici sunt blasphemi in xpm Leuit. xxiiij.dr. Qui blasphemauerit nomen dñi morte moriat.sz heretici sunt huiusmodi. ergo merito veniūt extirpādi ꝑ mortem magis q̄ rei crimine lese maiestatis. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā rñdet.q̄ de' nō vult hereticos pmitti viuere absolute.sz in casu tantū.s.qñ nō pūt separari a fidelibus sine periculo fidelium. Et hoc ꝛcenit duplici de causa Una quādo nō bene cognoscunt nec bene distinguunt fidelib'. Alia qñ habēt tātos defensoꝛes q̄ si ꝛtra eos pcedatur maius periculū in eccl'ia ꝓbabiliter extimetur. vt scismaticos vel interfectoꝛes fideliū a fautoꝛib' hereticoꝝ. tūc enim pmittendi sunt ꝓpter maiꝰ periculū evitandū. vbi aūt nō occurrunt illa pericula sunt separandi ab eccl'ia ⁊ iusticie seculari reliquendi q̄ exterminent ꝑ mortē sicut dicit

est. ¶ Ad scdam rñdet. negando cõsequentiã. Et ratio est. qz modestia illa vt primo ⁊ scdo corripiatur ꝙ si redire noluerit. iam ꝑ subuerso habetur. vt pz in auctoritate apostoli iducta. ¶ Ad tertiã rñdet negãdo consequentiam. tum quia philosophus loquitur de opinionibus speculatiuis tantum. Tum quia consensus in vnitatem fidei est principium coniunctionis in caritate et ideo discessus a fide excludit amicitiam familiaritatis.

Dominica septuagesime est euãgelium. In illo tẽpore. dixit iesus parabolam hanc ⁊c. Mat. xx. Circa qd possunt disputari seqntes qstiones. ¶ Prima vtz oẽs hoies ad eternã beatitudinẽ a deo sint vocati. ¶ Scda. vtz reqrãt aliq opa hoiz ad beatitudinẽ ꝓsequẽdã a deo. ¶ Tertia. vtrũ oim laborantiũ i vinea dñi sit vnũ remuneratiõis ꝑmiũ.

D primã questionem q̃ querit. vtruz omnes homines ad eternã beatitudinez a deo sint vocati. sic proceditur et videtur ꝙ non. ¶ Primo sic. deus non diligit omnes homines. ergo non omnes homines ab eo sunt vocati ad beatitudinem consequẽtia est bona. antecedẽs patet ex illo. ps. Iniquos odio habui. Et illud. Odisti omnes qui operantur iniquitatez. ¶ Scdo sic. nullus excecatus a deo potest dici vocatus a deo ad percipiendam beatitudinem eternam. patet. sz deus huius seculi excecauit mẽtes infidelium. vt dicit apl's. ij. Coz. iiij. ergo ⁊c. ¶ Tertio reprobati a deo nõ possunt dici vocati a deo ad beatitudinem. sed multi sunt a deo reprobati. Unde apl's ad Roma. j. Dedit eos in reprobuz sensum. ergo nõ omnes homines sunt a deo vocati ad beatitudinem. ¶ In oppositũ est euangelium pñs. Item illud Luce. xiiij. Homo quidam fecit cenam magnam ⁊ vocauit multos. Per cenam vt ait glo. eterna beatitudo intelligitur. ¶ Rñdeo dicẽdum sub ista conclusione. ꝙ omnes hoies sunt a deo vocati ad beatitudinem. Que conclusio probat. Primo ex illo. j. Thi. ij. Vult deus omnes homines saluos fieri ⁊ ad agnitionez veritatis venire. Scdo sic. Omnes hoies facit de? capaces beatitudinis. ergo oẽs sunt vocati ad beatitudinem. ꝓsequentia videtur bona alias frustra fuisset facti capaces eius. assumptũ pz qz oẽs hoies sunt facti ad ymaginez ⁊ similitudinẽ dei Beñ. j. Dicit autem Augustinus ꝙ eo est homo dei capax qz ad yma-

ginem dei est. Tertio sic omnes homines appetūt beatitudinez. ergo videt̃ ꝙ ad illam sint a deo vocati. assumptuz probatur sup illud. Boetij. iij. de ꝓsolatione dicentis ꝙ mentib⁹ oim hominuz veri boniq̃ cupiditas est iserta. sed verum bonuz est qd̃ nos beatos facit. ergo ꝓclusio ꝟa. Quarto sic. sicut dicit Dionysius. De⁹ eq̃liter oia diligit. ⁊ p ꝓsequens omnes homines equaliter diligit. sz aliquos vocauit ad beatitudinez. ergo omnes homines. Quinto. Omnib⁹ hoībus dedit legem mandatoꝝ per quoruz observantiaz acquiritur vita eterna ꝟm illud. si vis ad vitā ingredi ꝟua mādata dei. Matth. xix. Sexto tribuit etiam omib⁹ ꝓsilia ad ꝑfectionem habendaz. tribuit remedia scz sacramenta ad sanāda vulnera peccatoꝝ. ergo videtur ꝙ omīs hoīes sint a deo vocati ad eternam beatudinez. ¶ Ad rationes ī cōtrariū. ¶ Ad primam respondet̃. negādo assūptum. ⁊ ad probationē dicim⁹ ꝙ (vt habet̃. i. p. q. 20. ar. 2. ad. 4.) nihil ꝓhibet vnū ⁊ idē ꝟm aliq̃d amari ⁊ ꝟm aliq̃d odio haberi. Deus igitur peccatores inq̃tuz sunt nature quedā amat. sic em̄ et sunt ⁊ ab ipso sunt. inquātū vero peccatores. nō sūt sed ab esse deficiūt. ⁊ hoc ī eis a deo nō est. vnde ꝟm hoc ab ipso odio habētur. ¶ Ad scdam respōdet̃. negādo ꝓsequentiaz. ⁊ ad id quod dicitur. ꝙ deus excecat mētes aliquorum. dicendum ꝙ non dicit̃ excecare maliciam infundēdo. sed ex demeritis hominum gratiam non infundendo. Pro quo notanduz (iuxta san. tho. i. sen. di. 40. q. 4. ar. 2.) ꝙ excecatio dicitur priuatio gratie quia gratia est quoddā lumē anime ⁊ ꝑfectio quedam habitans ad bonuz ipsam animā. Aliquē autem carere gratia ex duob⁹ contingit. Tum quia ipse non vult recipere. Tum quia deus nō sibi infundit vel non vult sibi infundere. Horuz autē duoꝝ talis est ordo vt secundum non sit nisi ex suppositione primi. Cū em̄ de⁹ nihil velit nisi bonum. non vult istum carere gratia nisi ꝟm qd̃ bonum est. sed ꝙ iste careat gratia. non est bonū simpliciter. Ūn̄ hoc absolute consideratū non est volitum a deo. est tm̄ bonuz ꝙ careat gratia. si eam habere non vult. vel si negligenter se ad eam habendaz preparat. quia iustuz est et hoc modo est a deo volitum. Patet ergo ꝙ huiusmodi defect⁹ absolute causa prima est ex pte hominis quia gratia carent. Ex parte autem dei non est causa huius defectus nisi ex suppositione illi⁹ quod est causa ex pte hominis. Et per hunc modu quandoq̃ inuenit̃ deus dici causa excecationis ⁊ obdurationis non mittendo maliciam. sed nō impatiendo gratiā quod in ipso est. Et ita pz quid dicendum sit ad auctoritatem apostoli. ¶ Ad

tertiam respondetur.negãdo cõ sequentiã. Et ratio est. Nec enim est differentia fm sanctum Thomam inter p̃destinationem ⁊ reprobationẽ.qr predestinatio est causa eius qd expectatur in futura vita in p̃destinatis. scilicet glorie ⁊ eiꝰ qd percipitur in pñti scz gratie. Reprobatio vero nõ est causa eius qd est in p̃senti scz culpe. sz est causa derelictionis a deo. Est tñ causa eius qd redditur in futuro.scz pene eterne. sed culpa ꝓuenit ex libero arbitrio eius qui reprobat et a gratia deseruitur. Et fm hoc verificatur illud prophete Osee.xiij. Ex te perditio tua israel.

O secũdam questionẽ qua queritur. Utr requirant aliq̃ opera hoiz ad beatitudinem ꝓsequentiaz a deo sic procedit. Et videt ꝙ nõ. ¶ Primo ex illo ad Roma.iiij. Beatitudinẽ hominis cui deus ꝓfert iusticiaz sine opibus.ergo non requirunt aliqua opa hominis ad beatitudinẽ ꝓsequendaz. ¶ Scdo sic. Deus cum sit a gẽs infinite virtutis nõ p̃exigit in agendo materiam aut dispositionem materie. sed statim potest totum producere. sed opa hominis cum non requirant ad beatitudinez sicut causa efficiẽs non ꝑsit requiri ad eam nisi sicut dispositiones.ergo deꝰ qui dispositiones non praeexigit agendo beatitudinem sine p̃cedentibus operibus confert. ¶ Tertio. Sicut deus est actor beatitudinis imediate.ita ⁊ naturã imediate instituit.sz in prima institutione nature ꝓduxit creaturas nll'a dispositione p̃cedente vel actione creature.sed statim fecit vnũqd ꝗ perfectũ in sua specie.ergo videtur ꝙ beatitudinem ꝓfert homini sine aliquibus opibus precedentibus. ¶ Quarto arguitur de xp̃o cuius anima ab instanti creationis fuit beata sine operibus p̃cedentibꝰ.ergo ⁊c. ¶ Quito idem arguit de pueris baptizatis qui ante vsum liberi arbitrij moriuntur.quibꝰ sine p̃cedẽtibus aliquibꝰ opibus regni celestis ianua aperitur vt dicit beda. ¶ In oppositum est euangelium pñs vbi dr. Voca operarios ⁊c. Item Job.xiij.dicit. Si hec scitis beati eritis si feceritis ea ergo p actionem ad beatitudinẽ peruenit. ¶ Respõdeo dicendũ (iuxta san.tho.i.2.q.5.ar.1) sub ista ꝓclusione. Licz deus posset simul facere voluntatẽ recte tendentem in finẽ.et finem ꝓsequẽtem.sicut qñdoqz materiã simul disponit ⁊ inducit formã.ordo tamen diuine sapientie exigit. vt nullus purꝰ homo habens vsuz liberi arbitrij ꝓsequat beatitudinem sine aliquibꝰ operibꝰ precedentibus. Que ꝓclusio sic ostẽditur vera. vt dicit pbus.ij.de ce

lo. Eorum que nata sunt habere bonum pfectuz aliqd habet sine motu aliquid vno motu aliquid plurib⁹ Habere aūt pfectū bonū sine motu ꝓuenit ei qd̄ naturaliē hz illud. hře aūt btitudinē naturaliter est soli⁹ dei. Unde soli⁹ dei ꝓpzium est ꝙ ad beatitudinem nō moueat per aliquā operationem pcedentem. Cum aūt beatitudo excedat oēm naturā creatā nulla pura creatura ꝓueniēter beatitudinē ꝓsequit absq̄ motu operationis p quam tēdit ad ipsam. Sed angel⁹ q̄ est superior ordine nature q̄ homo ꝓsecutus est eam ex ordine diuine sapientie vno motu opatiōis meritorie. Hommes autem ꝓsequuntur ipsam multis motibus operationum que merita dicuntur. Unde etiaz ꝑm philosophū. ſ. ethi. Beatitudo est premiū virtuosarum operationū. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. ꝙ dictuz apostoli non militat. qz ipse loquit de beatitudine spei que habetur per gratiaz iustificantē que quidem nō datur ꝓpter opera pcedentia. nō eim habet rationē termini mot⁹ vt beatitudo. sed magis est principiuz mot⁹ quo ad beatitudinem tenditur. ¶ Ad secundam respondet. negando cōsequentiam. Et ratio est. qz non dicim⁹ ꝙ opatio hominis ideo pre exigatur ad consecutionem beatitudinis propter insufficiētiam diuine virtutis beatificantis sed vt seruetur ordo in reb⁹. ¶ Ad tertiam rīdetur. negando ꝓsequentiaz. Et ratio est. quia ꝑmas creaturas statim deus pfectas ꝓducit absq̄ aliqua dispositione vel operatione creature precedente. qz sic instituit ꝑma indiuidua specieruz. vt per eas natura propagaret ad posteros sic autem nō fecit de alijs. ¶ Ad quartaz respōdetur. negando cōsequentiam. Et ratio est ꝙ illud fuit singulariter in xpo. vñ sicut de primis indiuiduis specieruz per que erat natura ꝓpagāda dictum est ꝙ fuerunt statim perfecta. Similiter dicimus ꝙ pr xpm qui est de⁹ z homo beatitudo erat ad alios deriuanda. sm illd̄ apl'i ad Heb. ij. Qui multos filios in gloriam adduxerat. sm tim a principio sue cōceptionis absq̄ aliqua opatiōe meritoria precedente aia eius fuit beata sed hoc est singulare in ipo vt dixim⁹. ¶ Ad quintā respōdetur ꝙ ratio nō facit ad ꝓpositum conclusionis. Tuz ꝑmo. qz loquit de hoib⁹ vsum habētib⁹ liberi arbitrij. Tum scdo. qz lz puulis baptizatis desint ꝓpa merita. Cōferituz tñ xpi eis subuenit. eo ꝙ baptismū sūt effecti mēbra xpi

O tertia q̄stionē quaritur. Utrum omniuz laborantiuz in vineā dñi vnū remunera

rationis pmiū. sic pceditur. Et
videtur ꝙ sic (nā vt tāgit. 1. z. q.
3. ar. z.) Ex pnti euāgelio vbi sin
guli q̃ opati. sūt in vinea dñi ac
ceperūt singulos denarios. qz vt
dicit Gregoriꝰ Equalez eterne
vite retributionē sortiti sunt. er
go videtur ꝙ omniuz beatorum
sit vnū remunerationis pmium.
¶ Scdo sic Beatitudo ē summū
bonū. sz summo nō pt esse aliqd
maius. ergo beatitudine vniꝰ ho
minis nō potest esse alia maior
btitudo. ergo equalit sūt beati.
¶ Tertio. sicut q̃libet appetibi
le est bonū. ita ⁊ magis bonū. si
ergo aliqs esset beatior alio mi
nus beato esset apetibilis beati
tudo magis beati sm rectum ap
petitū. nec tñ eaz haberet. ergo
nō esset beatꝰ. qz beatꝰ nō dr nisi
qui habet oia q̃ vult ⁊ nihil mali
vult vt dicit Augu. ¶ In ppposi
tum est illud Joh. xiij. In domo
pris mei multe sūt mansiones p
quas vt dicit augu. diuerse meri
torꝝ dignitates intelligūt in vita
eterna. Itez dicis apls. j. Cor.
xv. Stella differt a stella in cla
ritate. sic etiā resurrectio mor
tuorꝝ. ergo vnꝰ resurgētiū maio
rem claritatē habebit q̃ aliꝰ. er
go nō vnū erit oim sctōꝝ remu
nerationis pmiū. ¶ Respondeo
dicēduz. ꝙ in ratione beatitudi
nis duo icludunt. s. ipse finis vl
timꝰ q̃ est summū bonū ⁊ adeptō
et fruitio ipsiꝰ summi boni. q̃tū
ad ipsuz summū bonū qd̃ est bea
titudinis obiectū ⁊ causa. ¶ Est
ergo pclusio. ꝙ omniū laboran
tium in vinea dñi est vnuz remu
nerationis pmium vna merces.
vna beatitudo. qz nō est nisi vnū
summū bonū. scz deus cuiꝰ frui
tione homines fiūt beati. ¶ Si
vero loquimur q̃tum ad edeptō
nem huiusmodi boni vel fruitio
nez que dr beatitudo formalit.
Est scda pclusio. ꝙ omniuz labo
rantium in vinea domini. nō est
vnum remunerationis pmium.
aut merces. aut beatitudo. quia
vnus potest esse alio beatior. qz
q̃to magis hoc bono fruitur est
beatior. Contingit autez aliquē
perfectius frui deo. et eo ꝙ est
melius dispositus p excellentio
ra merita. ¶ Premiū enī respon
det merito. sed constat aliquos
esse alijs maioris meriti. ergo
cum beatitudo sit virtutis pmiū
qui fuerunt maioris meriti ha
bebunt excellentius pmiū. ¶ Ad
rationes i oppositum. ¶ Ad pri
mā respōdet. ꝙ vnitas denarij si
gnificat vnitatē beatitudinis ex
parte obiecti. ⁊ sic beatitudo est
vna oim vt dicit prima pclusio.
sed diuersitas mansionū significa
cat diuersitatē beatitudinis sm
diuersum gradū visionis ⁊ frui
tionis. Deus enī omnibꝰ essen
tiam suaz ostendit. sed vnusq̃sq;
eam aspicit sm modum suum.
¶ Ad scdaz rñdet. vno mō ꝙ rō
pceditur de beatitudie ex pte obie
cti. scdo rñdet loquēdo de btitu
dine formali ē adeptō ipsiꝰ sūmi
boni negat pseqntia. qz beatitu

do hoc modo: ideo dicit summū bonū incōptū est summi boni perfecta possessio siue fruitio nō qz vna nō possit esse pfectior alia ⁊ maior. Sicut ignis est subtilissimus corporū specie. ⁊ tñ vnus ignis altero subtilior esse potest. (vt habet. 4. sen. di. 49. q. 1. ar. 4. q. 2. ad scōm.) Ista beatitudo fm speciē suam ꝓsiderata est vltimū bonum desiderabiliū humanorꝫ nihilominꝰ nihil prohibet beatitudinē vniꝰ esse perfectiorē beatitudine alterius. Si dicas ḋlibet sctūs pticipat deuz in summo ⁊ qd in summo est. est in termino. et qd est in termino nō recipit magis nec minꝰ. ergo oēs equaliter participabūt. Respōdet ad hoc q̄ est summū simpliciter. ⁊ est summū huic. Dicimus q̄ nullus participat ī summo simpliciter sed in summo sibi. Quilibet eñ totū participat nō quin possit participari plus. sed nō plus ab ipso. qz nō potest vltra pficere ⁊ ꝓtētus est oñino eo qd habet. ¶ Ad tertiā rñdet. negando ꝓsequentiā. Dicimꝰ eñ q̄ minus beato nō est appetibilis beatitudo magis beati. Ratio est. qz in beatis est perfecta caritas. vnde ibi plus ḋlibet diligit deuz q̄ seipsum. ⁊ ideo vult magis id quod cōueniētius est deo q̄ id qd esset melius ei. Et ideo magis vult diuinā iusticiā saluari in hoc q̄ ipse minus habeat qd est deo ꝓueniētiꝰ q̄ ī hoc q̄ plꝰ habeat qd esset sibi meliꝰ.

Dominica sexagesime ē euangeliuz. In illo tēpore. Cum turba plurima ⁊c. Luc. viij.

Circa qd possunt disputari seqntes qstiōes. ¶ Prima est. vtꝫ cōuenienter xp̄s vsus fuerit in predicatione sua parabolis. ¶ Secunda. vtrum parabole ille xp̄i cōtineant veritatem fm sensum litteralem.

D primaz qua queritur ⁊c. sic pcedit. ⁊ videtur q̄ nō cōueniēter vsus fuerit parabolis in predicatiōe sua. ¶ Primo sic. Modus loquēdi per metaphoras ⁊ parabolas cum sit ꝓprius scientie infime. s. poetice nō videtur pertinere ad doctorē diuine sapiētie que altissima est. sed xp̄s predicabat ⁊ docebat diuinam sapientiā. ergo nō cōueniēter vtebatur in pdicatione sua metaphoris ⁊ parabolis. qz talis modus ꝓuenit poetis. ¶ Secundo sic. xp̄s venit ad docendū veritatē. fm illud Job. xviij. Ego hoc veni ⁊ natus sum vt testimonium perhibeā veritati. sed per parabolas videtur veritas occultari. ergo non ꝓuēienter xp̄s vtebatur in predicatione sua p

rabolis. ¶ Tertio sic. christ' ad ostendendum q̃ ipse esset verus deus obseruauit modũ in miraculis faciendis vt nõ possit negari ipsum esse deũ sine peccato infidelitatis ꝓm illud Job. xv. Si opera nõ fecisset que nemo alius fecit pctm̃ nõ habereẽt. ergo in p̃dicatione debuit seruare illũ modũ vt maxim' ostenderetur sapiẽs. sed iste modus nõ est parabolic'. ergo ꝛc. ¶ Ipsi oppositũ est euãgeliũ p̃sens. ¶ Respondeo dicendũ sub ista cõclusione. q̃ xp̃s cõueniẽter in predicatione ꝛ doctrina parabolis et similitudinib' rerũ corporaliũ vsus est. Veritas istius ꝛclusionis colligit ex multis. Primo. quia predicationi bonus debet formare sermonẽ suũ iuxta capacitatẽ audientiũ vt dicit gregorius. sed naturaliter est homini vt per sensibilia ad intelligibilia veniat. qꝛ ois nostra cognitio a sensu initiũ habet. (vt ptz 1. par. q. 1. ar. 8.) Unde vt dionysius dicit. vij. c. celestis hierarchie. Impossibile est nobis alit̃ elucescere diuinũ radiũ. nisi varietate sacrorũ velaminũ circũuelatũ. ergo cõuenienter xp̃s illis in sua doctrina ꝛ p̃dicatione vsus est. Secõdo colligitur ex eo q̃ per hmõi parabolas abscõdẽtur sacramenta ab infidelib' ne blasphemẽt. Unde matthei. vij. dicitur. Nolite. sanctũ dare canibus. Xp̃s aũt videns q̃ multi blasphemabãt. Unde in beelzebuth. dicebãt eum eĩcere demonia. cõueniẽter ergo quandoq̃ vsus est parabolis in p̃dicatione sua. Tum tertio. quia per huiusmodi parabolas homines rudes melius docẽtur ꝛ meli' retinent qd audiunt. Cũ ergo predicatio xp̃i deberet ꝓponi omnibus. ꝓm illud Rom̃. j. Sapientibus ꝛ insipiẽtibus debitor sum. cõueniebat vt xp̃s parabolis in sua p̃dicatione vteretur. vt saltẽ vel sic rudes doctrinã caperent qui ad intelligibilia capiẽda nõ sunt idonei. Unde notandum q̃ triplex distinguit̃ capacitas auditorum. Quidã enim nõ nisi in parabolis instruũtur. qui adhuc habent rationẽ totã ad sensum reflexaz. ꝛ illi dicũtur animales sensu. Quidã habent rationẽ ad fidei principia aliquãtulũ in se stantem. ꝛ illi capiunt veritatez interpretationis parabolarum. Quidã autem habent rationem ad intellectum diuinorũ eleuatam. stantẽ in lumine ꝛ illi sunt perfecti in veritatis cõtemplatione ꝛ magistri in diuinis. Primus gradus est ideotarum turbarum. Secũdus discipulorũz imbuendor proficientium. Tertius perfector. De primis dicitur. j. Cor. iij. Tanq̃ paruulis in xp̃o lac vobis potum dedi nõ escam. Non enim poteratis intelligere. De secundis ad Heb. xij. In disciplina pseuerate tanq̃ filijs vobis offert se deus. De tertijs Matth. x. Sufficit disci

pulo si sit sicut magister eius.
Nos enim tres status innuit hic
dominus in euãgelio hodierno
duos in discipulis. ⁊ vnũ in tur-
bis. vt dicit magnus albert⁹ su-
per Mattheum. ¶ Ad rationes
in oppositum. ¶ Ad primam re
spondetur negando consequen-
tiam. et ratio est. quia scientia
poetica siue poete vtuntur me-
taphoris propter repræsentatio
nem. Repræsentatio enim natu-
raliter homini delectabilis est.
sed predicator bonus cuiusmo-
di fuit: christus vtitur metapho
ris propter necessitatem ⁊ vtili
tatem. vt dictum est. ¶ Ad secũ-
dam respondetur negando con-
sequentiam. et ratio est. quia ly
veritas parabolis vestita occul
tetur infidelibus. non tamen fi-
delibus. quoniam vt ait diony-
sius. Radius diuine reuelatio-
nis propter figuras sensibiles
quiqus circũuelatur nõ destrui-
tur. sed remanet in sua veritate
vt mentes quibus reuelatio fit
non permittantur in similitudi-
nibus remanere. sed eleuat eas
ad cognitionem intelligibiliuz
⁊ per eos quibus reuelatio fa-
cta est. alij etiam circa hoc in-
struuntur. ¶ Ad tertiam respon
detur. q̃ christus vtendo in pre-
dicationibus suis parabolis ali
quando et aliquãdo profundis
rebus ostendit se sapientissimũ
predicatorem qui iuxta capaci-
tatem omniũ predicationẽ suaz
formabat.

D secũdaz
q̃stionez qua
querit. vtruz
parabole ⁊c.
sic procedit.
et videtur q̃
nõ. ¶ Primo
quia falsum est q̃ verbuz dei ad
litteram sit semen aut ordei aut
tritici. ¶ Scdo. falsum videtur
ad litteram q̃ volucres celi ra-
piunt verbũ dei. ¶ Tertio argui
tur idem q̃ falsum ad littera vi
detur esse q̃ spine suffocãt verbũ
dei. ¶ In oppositũ est illud ps.
Principium verborz tuorz veri-
tas. ¶ Rñdeo q̃ oẽs ille parabo
le sunt vere ꝑm sensuz litteralẽ.
Pro quo notãdũ q̃ vt dicit san.
Tho. in vltimo articulo prime
questiõis ꝑme partis ad tertiũ.
Sensus parabolic⁹ sub littera
li ꝯtinetur. nam per voces sig-
ficatur aliq̃d ꝓprie ⁊ aliq̃d fig
rate nec est litteralis sẽsus ipi
figura. sed illud qd̃ est figurat
Non enim cum scriptura nomin
dei brachiũ est litteralis sensu
qd̃ in deo sit membrũ hmõi co
porale. sed illud qd̃ per hoc mẽ
brum significat. s. virtus oper
tiua. Sic ad ꝓpositũ dicim⁹ q
sensus litterales sunt ea que
gnificant per istas figurales
militudines. nõ ipe figure. ⁊ ma
parabole sunt vere ꝑm sensu
litteralẽ. ¶ Ad rationes in op
posituz. ¶ Ad primã dicendũ
ideo cõparatur doctrina xpi

mini.quia sicut semen in terraz bonā proiectū resurgit multipli catum.sic verbū diuinū in corde deuote receptū facit multitudi nem bonoz operū.Tum etiā.qz tria sunt que iurta cōstātinū ar guunt bonitatē seminis. Si in caloze est rubeū in quātitate ſm genus suū est magnū.⁊ si in pon dere est in genere suo graue.sic in verbo diuino. Hoc eñ est ma gnuz.qz de magnis loqtur rebꝰ. Pueꝛb.viij.De rebus magnis lo cutura sum.Scdo in coloze est exterius caritatis igne rubeū.⁊ interiꝰ puritate simile mirabili ter cādidū.Cant.v.Dilectꝰ meꝰ candidus ⁊ rubicūdus. Tertio est pōdere intelligēdi grauissi mum ⁊ oēm excedēs intellectū. ad Rom.xj.O altitudo diuitiaꝝ sapientie ⁊ sciētie dei q̄ incom prehēsibilia sunt iudicia eius ⁊ inuestigabiles vie eius. ¶ Ad se cundā rñdetur. q̄ verū est q̄ hi qui figurate intelligūtur per vo lucres celi comedunt illud. isti sunt demones qui per volucres celi intelligūtur. Tum qz ipsi p peccatū superbie alta sunt petē tes. Unde de diabolo scribitur Job.xlj. Ipse est rex sup oēs filios supbie. Tum, vt dicit glo sa.q̄ celestis.id est spiritualis sunt nature. Tuz qz per aera vo litant. Ne enim volucres dicun tur comedere.id est impedire se men dei.qz importunitate tem ptationū suarū faciūt sepe peri re fructū diuini verbi. ¶ Ad ter tiam similiter respōdet q̄ verū est q̄ diuitie eo q̄ cogitationuz suarū punctione mentē lacerātt per spinas significant.suffocāt id est impediūt fructū p̄dicatio nis.suffocāt.eñ vt dicit grego. in omelia.qz importunis cogi tationibus suis guttur mentis stangulant.⁊ bonū desideriū in trare ad coz nō sinunt.quasi adi tum status vitalis necant.

Dominica in q̄nquage sima est euā gelium. Assūpsit Jesus duodecim di scipulos ⁊c. Luce.xviij. In quo predicit di scipulis suis passionem suam. Circa quod possunt disputari se quentes questiones. ¶ Prima. vtrū necessariū fuit xp̄m pati p hūani generis liberatiōe. ¶ Se cunda.vtrū ꝓueniēter elegit pa ti in hierusalē. ¶ Tertia.vtrum conueniens fuit vt etiam pate retur a gentibus.

D primaz sic procedit. (3.par.q.46. ar.1.) Et vide tur q̄ nō fuit necessariū pa ti xp̄m p hu mani generis liberatiōe. ¶ Pri mo sic.hūmanū eniz genus libe rari nō poterat nisi per deū ſm illud Isa.xlv.Deus iustus ⁊ sal

nans non est preter me. sz in deū
nō cadit aliqua necessitas quia
hoc repugnaret oīpotēte ipsius
ergo non fuit necessarium pati
christum. ¶ Scdo sic. necessariū
voluntario opponitur. sz xps p
pria volūtate est passus. ysa. liij.
Oblatus est qz ipse voluit. Uñ
vt hoc ostenderet discipulis pre
dixit eis passionem multis die
bus ante. sicut in euangelio pre
senti. dicens. Ecce ascendimus
rc. ergo non fuit necessariū pati
ipsū. ¶ Tertio sic. sicut dz ipsal'.
Uniuerse vie dñi misericordia
r veritas. sz non videtur necessa
rium q̃ pateretur ex parte mise
ricordie diuine. que sicut gratis
dona tribuit. ita videtur q̃ gra
tis debita relaxet absq̃ satisfac
tione. Nec etiam ex parte diui
ne iusticie fm q̃ homo eternam
damnationez meruerat. ergo vi
detur non fuisse necessarium q̃
xps p liberatione hoim patere
tur. ¶ Quarto sic. natura angeli
ca excellētior est q̃ humana. vt
ptz p Dionisuz. iiij. de di. no. sz p
reparatiōe angelice nature que
peccauerat xps nō est passus. er
go videt q̃ nō fuit necessarium
xpm pati p liberatione humani
generis. ¶ In opposituz est euā
geliū pfis vbi dz. Ecce ascēdim'
hierosolimā r fili' hois rc. vbi
ostēdit q̃ immutabiliter voluit
pati. ergo necessario passus est.
Uñ ad Heb. ij. dz. Decebat eum
per passionē cōsummari. vbi di
cit glo. Nisi xps pateret. hō non
redimeretur. r non redempt' pe
riret. ¶ Rñdeo dicēdū. q̃ cū re
paratio humane nature a deo
facta sit. Dupliciter potest ꝓside
rari necessitas. s. ex pte dei et ex
pte ipsius nature reparande. Ex
pte aūt dei potest attēdi triplex
necessitas. Una est necessitas co
actiōis. Et de ista est ꝓclusio pri
ma. q̃ nullo modo potest cadere
in deū. Tū qz nō potest in deo es
se aliqd violentū. nec esse extra
naturā cū sit immutabilis. Tuz
qz repugnat oīpotentie diuine.
Alia est necessitas absoluta. et
hec cadit in deū respectu ipsor'
q̃ in ipso sunt. scz naturā suā cō
sequūt. qz ipossibile est ea aliter
se habere. sicut necessariū ē deū
esse vel esse bonuz. r alia hmōi.
Et de ista necessitate ponit ꝓclu
sio scda. q̃ nō fuit necessariū xps
pati. qz talis necessitas absolu
ta in deo nō est respectu alicui'
effect'. qz nō agit ex necessitate
nature. sz ex libertate volūta
tis. Tertia necessitas est ex sup
positiōe finis. Et de ista est ꝓclu
sio tertia. q̃ tali necessitate non
fuit necessariū ipsuz pati. Patet
qz nō est dicendū quin de' cuius
potestati oīa subiacent potuerit
aliū modū possibilē iuenisse ad
liberandū genus humanū. vt di
cit augustinus. xiij. de trinitate.
Necessitate ꝓo ex suppositione
qd est in ipso. scz prescientie vel
volūtatis que mutari nō possit
q̃ necessitas vocatur necessitas
immutabilitatis fuit necessariū

christū pati. ⁊ est ꝓclusio quarta ptz. quia ipse ꝓuiderat ⁊ preordinauerat naturā humanā reparandā hoc modo ⁊ prenūciauerat in scripturis sanctis. De qua necessitate ds Luc. vlt. Hec sunt verba que locutus sum vobis cū apud vos essem qm̄ necesse est impleri oia q̄ scripta sūt ⁊c. Ex p te aūt hois similiť potest ꝓsiderari triplex necessitas. vna est necessitas absoluta q̄ est respectu eorū q̄ naturaliter hoi insūt. sicut hoiem necessariū est esse risibilē ⁊ alia hmōi. ⁊ sic est q̄nta ꝓclusio. Non fuit necessariū humanā naturā reparari. Ptz. qr reparatio nō ꝓsequitur ex ꝓncipijs naturalibus. Alia est necessitas coactiōis. ⁊ de tali est ꝓclusio sexta q̄ nō fuit necessariū humanā naturam reparari. qr talis necessitas nō fuit in humana natura respectu reparationis. qr deus ad virtutē nō cogit. Tertia necessitas est ex suppositiōe finis. sicut necessariū est hoiem habere nauem si debet ire vltra mare. ⁊ de tali necessitate est cōclusio septima. q̄ necessariū fuit humanam naturā reparari si ad visionē dei admitti debuit. Ptz ꝓclusio ex illo. Job. iij. Oportet exaltari filiū hois. vt ois q̄ credit in eum nō pereat: sed habeat vitā eternam. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rñdetur negādo cōsequentiā. Et ratio est: qr argumentū illud ꝓcedit de necessitate coactionis ex parte dei. necessitas autē talis nō cadit in deo vt dicit cōclusio prima. ¶ Ad secundā respōdetur. negando cōsequentiā. Et ratio est. qr necessitas que est ex suppositione voluntatis immutabiliter aliquid volētis nō minuit rationē volūtarij. sed auget. ⁊ tanto magis q̄to firmiꝰ inheret volito vt moueri nō posset. ¶ Ad tertiā respōdetur. q̄ hoiem liberari per passionem xpi cōueniens fuit ⁊ misericordie ⁊ iusticie eius. Iusticie quidē qr per passionē suam xps satisfecit ꝓ peccato humani generis. ⁊ ita homo per iusticiam xpi liberatus est. Misericordie vo. qr cum homo per se satisfacere nō posset pro peccato totius humane nature. deꝰ dedit satisfactorē filiū suū. sm illud Rom̄. iij. Iustificati gratis per gratiā ipsiꝰ per redēptionē que est in xpo iesu quem proposuit deus propiciatorē per fidē ipsius. ¶ Ad quartā respōdetur negando ꝓñam. ⁊ ratio est. quia peccatū angeli nō fuit remediabile sicut peccatū hominis.

D secundā questionē. sic procedit. (3. par. q. 46. art. 10.) Et videtur q̄ non ꝓueniēter passus est i hierusalem. ¶ Primo sic. medicina debet morbo respondere. sed passio xpi fuit medicina con

tra peccatū ade. Adam aūt non fuit sepultus in hierusalē sed in hebron. ergo videtur q̃ cōueniē ter ibi xp̃s pati debuit. ¶ Scdo sic. xp̃s passus est fm humanam carnē que q̃dem ꝓcepta fuit ex virgine in nazareth et nata in bethleem. ergo videtur q̃ nō in hierusalem sed in nazaretz vel bethleem pati debuit. q̃libet em̄ affectat sepeliri in ecclesia nati uitatis sue. ¶ Tertio sic. cōtra illud q̃ passus est extra portam ciuitatis. Veritas debet r̄ñdere figure. sed passio xp̃i figurabat̄ p sacrificia veteris legis: sz hu iusmodi sacrificia offerebātur in templo. ergo ⁊ xp̃s ex quo eli gebat pati in hierusalez debuit pati in templo ⁊ non extra por tam ciuitatis. ¶ In oppositū est euangeliū p̃sens. ¶ Respondeo dicendum. q̃ cōueniēs fuit xp̃m pati in hierusalē. Ista cōclusio ptz primo ex illo. Lu. xiij. Nō ca pit ꝓphetā perire extra hierusa lem. Scdo ptz ex illo qd dicit augustinus in libro. lxxxiij. que stionū. Oia ꝓprijs locis ⁊ tem poribus gessit saluator. q̃ sicut oia sunt in manu eius. ita ⁊ oia loca. ⁊ ideo sicut ꝓuenienti tem pore xp̃s passus est. ita ⁊ ꝓueniē ti loco. Sit ergo cōclusio q̃ cō uenientissime xp̃s in hierusalē passus est. Que quidē ꝓueniētia ostenditur ex pluribus. Primo quidem q̃ hierusalē erat locus a deo electꝰ ad sacrificia sibi of ferenda. Que quidem figuralia sacrificia figurabāt xp̃i passio nem quod est verū sacrificium fm illud ad Eph. v. Tradidit se metipsum hostiā ⁊ oblationem in odorem suauitatis. Scdo pa tet. virtus passionis xp̃i ad totū mundū effundenda erat. ideo in medio terre habitabilis pati vo luit scz in hierusalē. Unde dici tur in p̃s. Deus autez rex noster ante secula operatus est salutē in medio terre. i. hierusalē. que dicit̄ esse vmbilicꝰ terre. Tertio quia hoc maxime ꝓueniebat hu militati eius vt scz sicut turpis simū genus mortis elegit. ita ⁊ ad eius humilitatē pertinuit q̃ in loco tam celebri ꝓfusionē pa ti non recusaret. Unde dicit Act. iiij. Conuenerūt in ista ciuitate aduersus puerū sanctū tuum ic sum quez vnxisti. herodes ⁊ pon tius pylatus cū gētibus ⁊ popu lis israel. Quarta ꝓueniētia ac cipitur ex interp̃tatione. Inter pretatur em̄ hierusalē visio pa cis. Ad hoc enim pati voluit vt nos deo reconciliaret. ad Rom. v. Recōciliati sum⁹ deo p mor tem filij eius. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad scdam respōdet negādo ꝓñam. ⁊ ratio est. q̃ cus xp̃i passio nō solū erat in reme dium ꝓtra peccatū p̃sonale ade. sed cōtra pctm̄ totius mūdi. con ueniētius xp̃s pati elegit in hie rusalem q̃ iuxta sepulcrū ade. ¶ Ad scdam respōdet negando ꝓñam. rationib⁹ assignatis. qua re cōueniēter pati in hierusalē

christ⁹ elegit. ¶ Ad tertiā rñdet
q̃ xp̃s non in templo aut in ciui
tate sz extra portā passus est. cō
uenientissime ꝓpterea. Primo
quidem vt veritas rñderet figu
re. Naz vitulus et hircus qui so
lēnissimo sacrificio ad expiatio
nem totius multitudinis offere
bantur. extra castra cōburebant
vt precipitur Leuit. xvj. Uñ di
citur ad Heb. xiij. Quoꝝ anima
liū infertur sanguis ꝑ peccato
in sancta ꝑ pontificē. horū etiaz
corpora cremabantur extra ca
stra. ꝓpter qd̄ iesus vt sanctifi
caret populum extra portā pas
sus est. ¶ Scdo vt per hoc daret
exemplū nobis exeundi a mūda
na cōuersatione. Unde ibidem
subditur. Exeamꝰ igitur ad eum
extra castra improperium eius
portātes. ¶ Tertio. vt Chryso.
dicit in sermone de passiōe. No
luit deus pati sub tecto. non in
templo iudaico. ne iudei subtra
herent sacrificium salutare. nec
putares ꝑ illa tantū plebe obla
tum. ⁊ ideo foras ciuitatem fo
ras muros vt scias sacrificiuz
esse commune. qd̄ totiꝰ terre est
oblatio. qd̄ cōis est purificatio.

D tertiaz questionez sic
ꝓceditur (3. pte. q. 47. ar.
4.) Et videt q̃ non fuit cō
ueniēs q̃ xp̃s
pateret a gētibus. ¶ Primo sic.
multi per mortez iesu christi ho
mines erant a peccato liberan
di. videtur cōueniens vt paucis
simi in morte eiꝰ peccarent. pec
cauerunt aūt in morte eiꝰ iudei
et quoꝝ ꝑsona dr Matt. xxj. hic
est heres venite occidamꝰ eū. er
go videt ꝓueniēs fuisse q̃ ī pctō
occisiōis iesu xpi gētiles nō im
plicarent. ¶ Scdo sic. Veritas
dz rñdere figure. sz figuralia sa
crificia veteris legis nō gētiles
sz iudei offerebāt. ergo nec pas
sio xpi que fuit verū sacrificiuz
impleri debuit per manꝰ genti
liū. ¶ Tertio sic. iudei querebāt
interficere xp̃m. qz dicebāt eum
esse ꝓtra legē iudeoꝝ Uñ ipsi di
cebant. fm legē dz mori. sz pctā
quecūq̃ puniūt fm legē. Leuit.
xx. Unde falsum vident dixisse
iudei dicētes. Nō licet nobis in
terficere quēq̃. ergo videtur q̃
xp̃s pati nō debuit nisi a iudeis.
¶ In oppositū est euāgeliū pñs.
cum ait. Tradetur enī gētibus.
¶ Respondeo dicendū. q̃ conue
niens fuit q̃ xp̃s etiam a genti
bus pateret. Ista ꝓclusio oñdit
ex ꝓcessu effectꝰ passionis xpi q̃
in ipso modo passionis xpi fuit
prefiguratus. Primo enim pas
sio christi effectum salutis ha
buit in iudeis. quoꝝ plurimi in
morte christi baptizati sunt. vt
patet. Act. ij. et. iiij. Scdo ꝯo iu
deis p̃dicantibꝰ effectus passio
nis transiuit ad gētes. ⁊ ideo cō
ueniens fuit vt christus a iudeis
pati inciperet. et postea a iu

deis tradentibus p manus gentiliū eius passio finiretur. ¶ Ad rationes in oppositū ¶ Ad primā rñdetur. q̃ ratio non militat. Et ratio est. qz xp̃s ad ostendendum abūdantiā caritatis sue ex qua patiebatur. in cruce positus veniam per persecutoribus postulauit vt aut hmōi petitiōis fructus ad iudeos ⁊ gētiles puenirent. voluit xp̃s ad vtrisq; pati. ¶ Ad scdam rñdet. negādo cōsequētiā. Et ratio est. qz passio xp̃i fuit oblatio sacrificij. inq̃tū xp̃s ppria voluntate mortē sustinuit ex caritate. Inq̃tum autē a persecutoribus est passus non fuit sacrificium sed peccatū grauissimum. ¶ Ad tertiam dicendū q̃ iudei verum dixerunt. dicentes. Non licet nobis interficere quē q̃. quia per romanos quib⁹ erāt subiecti. erat eis potestas occidendi interdicta.

Dominica prima ī quadragesima ē euangelium In illo tpe. Duct⁹ est iesus in desertum a spiritu vt temptaret a diabolo. Mat. iiij. Et qz in hoc euāgelio fit mētio de duobus. de ieiunio. ⁊ temptatione christi pñt he questiones disputari. ¶ Prima. Utrum ad ieiuniū quadragesime omnes teneantur. Secūda est. vtrum ieiunium quadragesime debito tempore obseruetur. ¶ Tertia est. vtrū puēniēs fuit christum a diabolo temptari.

D primā questionē sic procedit (2. 2. q. 147. art. 4.) Et videt q̃ omnes teneātur ad ieiunium quadragesime. ¶ Primo sic. ex euāgelio. christus ieiunauit quadraginta diebus ⁊ quadraginta noctibus. sz omnes eū imitari debēt. sz illud Job. xiij. Exēplū enim dedi vobis vt quēadmodū ego feci vos faciatis. ergo oēs ad ieiunium q̃dragesime tenēt. ¶ Scdo sic. p̃cepta ecclie obligāt sicut p̃cepta dei. vñ xp̃s ait. Luce. x. Qui vos audit me audit. ergo similiter oēs tenent ad seruādū ieiunia ab ecclia instituta. inter que est ieiuniū quadragesime vt habet de ꝓse. dis. iiij. non lz. ⁊. c. nō opz. ¶ Tertio sic. Illud q̃d vtiliter statutum est nō potest sine nocumēto relaxari. sz nō sine vtilitate statutū est quadragesime ieiuniū. ergo non potest sine nocumēto aīe p dispēsationem relaxari. ¶ Quarto sic. dicit bernard⁹ li. de dispēsatiōe ⁊ p̃cepto. In p̃cepto supioris nō potest inferiori dispēsare. sz q̃libet singularis psona est inferior q̃ ecclia q̃ ieiunium quadragesime sub p̃cepto statuit. nisi forte papa q̃ est caput ecclie. ergo nul

lus alius potest in ieiunio quadragesime dispēsare. ⁊ p̄ consequens oēs ad illud tenenť. ¶ In oppositū sic arguiť. dicit innocētius. q̄ nō subiacet legi necessitas. ergo necessitate imminente potest aliq̄s sine pctō ieiuniū q̄dragesime. ⁊ quodcūq̄ aliud ab eccl'ia institutū p̄termittere per dispensationē. Itē p̄cepta legis naturalis nō possunt p̄ aliqd statutū immutari. sz p̄ceptū legis naturalis est vt homo ad necessitatē cibū sumat. ergo si necessitas exposceret posset ieiunij abstinētiam nō seruare. ¶ Rñdeo dicēdum sz sub ista ꝛclusione. q̄ ad ieiuniū q̄dragesime cōmuniter oēs tenēť nisi in eis fuerit aliqd speciale impedimentū. Pro cui⁹ cōclusionis euidētia est notādū. q̄ statuta cōmunia ꝓponunť sz qd multitudini ꝓueniūt. Et ideo legislator in eis statuēdis attēdit id qd cōmuniter ⁊ in plurib⁹ accidit. si q̄d aūt ex speciali causa in aliquo inueniať qd obseruātie statuto repugnet. nō intēdit talē legislator ad statuti obseruatiā obligari. Est aūt distinctio adhibēda. Nā si causa euidēs est p̄ se ipsum licite potest hō statuti obseruantiā p̄terire. p̄sertim ꝓsuetudine iteruenīte. vel si nō posset de facili recursus haberi ad superiorē. Si vero cā sit dubia sz ad supiorē recurrere q̄ hz ptātē in talib⁹ dispēsādi. Et hoc est obseruādū in ieiunijs ab eccl'ia institutis ad q̄ cōmuniter oēs obligať. nisi in eis fuerit vt dictum est aliqd speciale ipedimētū. Ex istis eliciunť multa correlaria. Primū est. q̄ qr pueri indigent multo cibo ⁊ non simul sumpto. q̄diu sunt in statu augmēti. tempus aūt augmēti sz pbm est vsq̄ ad finē tertij septēnij vt in pluribus. nō tenēť ad ieiunia instituta ab eccl'ia. ꝓueniēs tñ est vt in hoc tpe se ad ieiunādū exerceāt pl⁹ vel min⁹ sm modū etatis sue ⁊ possibilitatem. Scdm correlariū est. q̄ pegrinātes ⁊ laborantes q̄ sine incōmodo ⁊ detrimēto salutis vel exterioris stat⁹. q̄ requirit ad cōseruationē corpalis vel spūalis vite. deferre nō possunt pegrinationē aut diminuere labores ⁊ simul cū hoc nō possunt eccl'ie ieiunia obseruare nō abligať ad hmōi ieiunia. videť tñ in talib⁹ reccurrēdū esse ad superioris dispēsationē. nisi forte vbi ita est ꝓsuetū qr ex hoc ipso q̄ p̄lati dissimulāt videnť annuere. Tertiū correlariū. pauperes q̄ non possunt sufficiēter habere qd eos reficiat ad vnā refectionē. videnť excusari a ieiunijs eccl'ie. Quartū correlariū. cursores quor⁹ vs⁹ est dñis necessari⁹ si nō possunt simul currere ⁊ ieiunare excusari videntur. secus qñ morať et non vadunt. Quintuz correlarium. mulieres pregnantes ⁊ mulieres lactātes si necessitas debilitatis corporalis impediat eas. non tenentur ieiunare. Sextum correlarium. senes

infirmi ⁊ debiles etiã excusant a ieiunijs huiusmodi. sz p quanta debilitate. arbitrio boni viri standũ est. ¶ Ad rõnẽs in oppositu z. ¶ Ad primã rndet ꝓcedẽdo ꝙ omnes tenent obseruare illa ieiunia quadragesime ꝓ m possibilitatem suaz. nisi in eis occurrerit aliqd speciale impedimentum. vt dictũ est. ¶ Ad scdam rndetur. negando consequẽtiam. Et ratio est. qz precepta dei sunt de eis q̃ sunt de necessitate salutis. ⁊ ideo ĩ quolibet casu obseruari illa opz: sed precepta ecclesie q̃uis vim obligandi habeãt ex auctoritate p̃cipientium non tñ semp obligãt ꝓpter materiã in qua ꝓponunt. in q̃ possunt plura impedimẽta occurrere. ¶ Ad tertiã rndet. negando assumptũ Dicim⁹ em ꝙ id qd ꝓ m vtilitatẽ q̃vt ĩ plurib⁹ accidit institutũ est hoc ꝓpter necessitatẽ aliquo casu emergẽte vtiliter dimittit sicut in ꝓposito. ¶ Ad quartã rndet. ꝙ nõ militat. qz inferior potest dispẽsare ĩ p̃cepto superioris qñ dispẽsatio sibi a superiori relinquit. sicut hic vt dictũ est supra.

D secũdaz questionẽ sic. procedit (z. z. q. 147. arti. 5.) Et videt ꝙ non debito p e q̃dragesime ieiuniuz celebret. ¶ Primo sic. legislatoz noui testamẽti xp̃s quadragesimã ieiunauit et illaz statim post baptismũ legitur incboasse Matt. iiij. Si ergo nos in actib⁹ nr̃is xp̃o ꝓformari debem⁹. statim post epb̃iam q̃ baptism⁹ xp̃i celebrat deberemus q̃dragesime ieiunium inchoare. ¶ In oppositũ est vniuersalis ecclesie ꝓsuetudo. ¶ Rndeo dicendũ. ꝙ quadragesimale ieiunium debito tpe suit istitutũ. Pro quo notandũ ꝙ ieiuniũ ad duo ordinatur. scz ad deletionẽ culpe. et ad eleuationẽ mentis ad supna. Et ideo illis tpib⁹ fuerũt ieiunia indicẽda ĩ qb⁹ oportebat hoies a pctõ purgari. ⁊ mentẽ fideliuz eleuare in deũ p deuotionẽ qd q̃dem p̃cipue imminet ante pascalem solennitatẽ. in qua ⁊ culpe p baptismũ relaxent q̃ solennit in vigilia pasce celebrat qñ recolitur dñica sepultura. qz p baptismũ cõsepelimur xp̃o in morte vt dr ad Roma. vj. In festo etiã pasce maxime opz mentez hoies p deuotionẽ eleuari ad eternitatis gloriã quã xp̃s resurgẽdo inchoauit. ⁊ ideo imediate ante solennitatem pascalez ecclesia statuit hoc ieiunium obseruandũ. ¶ Ad rationes in oppositum respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. qz christus ante ieiunauit quasi ipse ieiunio indigeret. sz vt ad gratiam eis⁹ suscipiẽdam exemplo sui per ieiuniuz nos prepararet. ⁊ ideo post baptismum suuz in quo plenitudo gratie ipsius declarata est

stimonio patris ⁊ spiritꝰ. ⁊ etiã iohãnis baptiste. decebat vt exẽplum ieiunij sui nobis ꝓponeret. nobis aũt cõpetit ieiunium vt preparemur ad suscipiendã gratiam ipsiꝰ. Et qꝛ sacramenta grẕ eius precipue ꝓponuntur circa festũ pascale. ideo ĩmediete anie solemnitatẽ pascalem quadragesimale ieiuniũ implek. Et etiã qꝛ tempus veris quod tunc incipit maxime est concupiscentie aptum. ⁊ quia significatur ꝙ ad gloriam resurrectionis per tribulationes vite presentis venimus sicut et xp̃s per passionez.

D tertiam q̃stionẽ sic ꝓceditur (3.p. q.41.ar.1.) et videtur ꝙ nõ fuit cõueniẽs christũ tẽptari a diabolo. ¶ Primo sic. Temptare est experimentum sumere q̃d quidẽ non fit nisi de reignota sed virtus christi erat etiam demoniꝭ nota. Dicit enĩ Luc. iiij. ꝙ christus non sinebat demonia loqui. qꝛ sciebãt ipsum esse xp̃z ergo videk ꝙ nõ fuit conueniẽs xp̃m tẽptari. ¶ Secõdo sic. ad hoc christꝰ venerat vt opera diaboli dissolueret. ꝛm illud. j. Joh. iij. In hoc apparuit filius dei vt dissolueret opa diaboli. sed non est eiusdem dissoluere opera alicuius ⁊ ea pati ergo videtur inconueniens fuisse ꝙ christus paterek se tẽptari a diabolo. ¶ Tertio. tripler est tẽptatio. scz a carne. a mundo. et a diabolo. sz christus non fuit temptatꝰ nec a carne nec a mũdo. ergo etiã nec debuit tẽptari a diabolo. ¶ Quarto. omnis christi actio est nostra instructio. ergo christus permittendo se temptari a diabolo videtur dare nobis viam ꝙ exhibeamus nos temptatiõibus q̃d est incautũ valde ergo ⁊c. ¶ Preterea hic arguitur cõtra aliqua que dicuntur in littera euangelij. ¶ Et primo cõtra illud ꝙ diabolus assumpsit christum supra pinnaculum. vel in montem excelsuz. Hoc enim audire humane horrescunt aures. ergo nõ videtur conueniens. ¶ Quinto nõ videtur possibile. ꝙ christus supra pinnaculuz templi statui potuerit. quin ab alijs videreк. Itẽ nec aliquis mons tam altus inuenitur vt inde totus mundus inspici possit. et sic ex eo non potuerũt christo omnia regna mũdi ostendi. ergo videtur ꝙ inconuenienter temptatio christi describatur. ¶ In oppositũ est euãgelium presens. ¶ Respondeo dicendũ. ꝙ cõueniens fuit christũ se permisisse temptari a diabolo. Que conclusio ostendik ex multis. Primo. vt nobis contra temptationes auxilium ferret. Vñ gregoriꝰ in omelia. Nõ erat indignum redemptori nostro ꝙ temptari voluit. q̃ venerat etiaz occidi. vt sic temptationes nr̃as

suis temptationib⁹ tpalib⁹ vinceret. sicut mortē nr̃az. sua morte superauit. Scdo ppē nostraz cautellam vt nullus q̃tum cūq̃ sanctus se existimet securuz ⁊ immunez a tēptatione. Unde etiā post baptismū tēptari voluit. qz sicut. Hylarius dicit sup Matheuz. In sanctificatis maxime diaboli temptamenta grasiant. quia victoria magis ē ei de sanctis exoptāda. Unde Ecc̄. ij. dr. Fili accedēs ad seruitutez dei sta in iusticia ⁊ timore. ⁊ ppara animam tuā ad tēptationē. Tertio propter exempluz. vt scz nos instrueret qualiē diaboli temptationes vincam⁹. vt Augu. dicit iij. de trinitate. Quarto vt nobis fiduciā de sua misericordia largiretur. Unde dr. ad Heb. iiij. Nō habemus pontificem q̃ non possit cōpati infirmitatib⁹ nostris. temptatū aūt p omnia p similitudine absq̃ pctō. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam rndet. negādo minorē. s. q̃ virt⁹ christi esset certitudinaliter nota demonibus. sicut dicit Aug. ix. de ciui. Christus tñ inotuit demonibus q̃tum voluit. non p id qd̃ est vita eterna. sed per q̃dam temporalia sue virtutis effecta ex quib⁹ quādam cōiecturā habebant xp̃m esse filium dei. Sz qz rursus q̃dam signa in eo hūane nature infirmitatis videbant non p certo cognoscebant eum esse filiuz dei et ideo diabol⁹ eū temptare voluit. Et hoc significat. Matt. iiij. vbi dr. q̃ postq̃ esuriit accessit temptator ad eū qz vt dicit Hylarius. Temptare christum diabol⁹ non fuisset ausus nisi in eo p esuriei ifirmitatem q̃ sunt hominis recognosceret. ⁊ idem dicit Gregorius. ¶ Ad scdam respondetur. negādo psequentiam. Et ratio est. qz xp̃s venerat dissoluere opa diaboli. non potētia agendo. sz magis ab eo ⁊ eius membris patiēdo. vt sic diabolum vinceret iusticia non potestate. ¶ Ad tertiā respōdet negando psequentiam Et ratio ē. qz xp̃s sicut dicit apostol⁹ in omnib⁹ temptari voluit absq̃ peccato. Temptatio autē que est ab hoste potest esse sine peccato. quia fit per solam exteriorem suggestionē. Temptatio autem que est a carne nō potest esse sine peccato. qz hoc temptatio fit per delectationem et pcupiscentiam. Et sic Augustin⁹ dicit. Non nullum peccatum est cū caro pcupiscit aduersus spūm. ⁊ ideo xp̃s tēptari voluit ab hoste non a carne. ¶ Ad quartaz respondetur. negando psequentiā cum dicit q̃ omnis actio xp̃i ꝛc. respondet q̃ aliqua in xp̃o imitari debem⁹ ⁊ aliqua mirari q̃dam q̃ sunt opera virtutum imitari debemus que aūt sūt potestatis non imitari debemus. sed mirari ⁊ istud est vnuz de illis. Unde nos nostre infirmitatis cōscij nō debemus nobis facere temptationū occasiones. ¶ Ad quintaz

de illo verbo q̃ diabol⁹ assumpsit christum respondetur q̃ vt dicit Albertus magnus sup Matheum. Quidam sanctoꝝ videntur dicere. q̃ assumpsit eum portando super se corporaliter assumpto corpore vt dicit Gregorius in Omelia. Nec est mirum si se ab illo permisit in montem duci qui se permisit a membris ipsius crucifigi. Sed Chrisostomus dicit. q̃ assumpsit eum ducendo post se. ⁊ ita exhortando induxit eũ ad hoc vt iret post eũ et christus ex dispositione sue sapientie iuit cũ eo vbi ille cupiebat eum habere ad temptandũ. Usi dicit sanct⁹ Thomas (vbi supra. ad. 2.) cũ dicitur. Assumpsit eum diabolus. non intelligitur quasi ex necessitate. sed q̃ vt Origesi. dicit super Lucam. Sequebatur eum ad temptationem quasi athleta sponte procedens. ¶ Ad sextam respondetur ꝓmo. q̃ sicut dicit Chrisostom⁹ Diabolus sic christũ assumebat in pinaculum templi. vt ab omnibus videtur Christus autẽ nesciẽte diabolo sic agebat vt a nemine videretur. Quod autem cõsequenter dicitur. De monte excelso ⁊c. non est inelligendum q̃ videret ipsa regna vel ciuitates vel populos. vel aurum. vel argẽtum. sed partes in quibus vnum quodq̃ regnum vel ciuitas posita est diabolus christo digito demõstrabat. ⁊ vniuscuiusq̃ regni honores ⁊ statũ⁹ bis exponebat.

IN secũda dominica quadragesime legitur euangelium. In illo tẽpore. Assumpsit Iesus Petrum ⁊ Johannem ⁊c. Matth. xvij. Circa quod pñt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. Utrum conueniens fuit christũ trãsfigurari. ¶ Scda. vtrũ conueniẽter ibi sunt inuẽti testes trãsfiguratiõis. Moyses Helias ⁊ Petr⁹ ⁊ Jacob⁹ ⁊ iobes. ¶ Tertia. Utrum errauit petr⁹ dicẽs. Bonum est nos hic esse Et petẽs tria tabernacula fieri. xp̃o vnum Helye vnũ. et Moysi aliud.

D primam questionẽ. sic pcedit. (3. p. q. 45. ar. 1) Et videtur q̃ nõ fuit conueniẽs xp̃m trãsfigurari. ¶ Primo sic. Non em̃ conuenit vero corpori vt in diuersas figuras mutet sz corpori fantastico. Corp⁹ aũt xp̃i non fuit fantasticũ sz vere. ergo trãsfigurari nõ debuit. ¶ Si dicat. q̃ transfiguratio dicit claritas assumptio. Contra sic. Figura est in quarta specie qualitatis. Claritas autẽ est in tertia cum sit sensibilis qualitas. ergo assumptio claritatis a christo transfiguratio dici non

debet. ¶ Tertio. Impossibile ē
q̃ idem corpus sit simul opacus
⁊ lucidū sed ꝑm rei veritatē cor
pus xp̄i opacum erat. ergo clari
tas non inerat ei ꝑm veritatem.
¶ Quarto sic. Corporis gloriosi
sunt quattuor dotes, scz ipassibi
litas, agilitas, subtilitas, et cla
ritas, sed per assumptionez alia
rum trium non dr transfigurat⁹.
ergo nec per assumptionē clari
tatis. ¶ In oppositum est euāge
lium pñs. ¶ Respondeo dicedū
q̃ ꝓueniens fuit xp̄m transfigu
rari. Que conclusio ostendit sic.
Christus discipulis suis prenū
ciata sua passiōe, induxerat eos
ad sue passionis sequelaz. Opor
tet autem ad hoc q̃ aliquis dire
cte ꝓcedat in viam q̃ finem ali
qualiter p̄cognoscat sicut sagit
tator non recte iaciet sagittam
nisi prius signū ꝓspexerit in qd̄
iaciendus est. ⁊ hoc p̄cipue est ne
cessarium qñ via est difficilis ⁊
aspera. ⁊ iter laboriosum. finis
vero iocūdus. Christus ergo qr
per suam passionem ad hoc per
uenit vt gloriaz obtineret nō so
luz aie quā habuit a principio cō
ceptionis sz etiam corporis. ꝑm
illud Lu. vltimo. Oportuit pati
christū ⁊ ita intrare gloriaz suā
ad quā gloriā etiā ꝓducit eos q̃
vestigia sue passiōis sequnt ꝑm
illud Act. xiiij. Per multas tri
bulationes oportet nos intrare
in regnū celoꝝ. Et ideo ꝓueniēs
fuit vt discipulis suis gl'iaz sue
claritatis ostenderet. qd̄ est ip̄m
transfigurari cui suos ꝓfigura
bit ꝑm illud. Phil. iij. Reforma
bit corpus humilitatis nr̄e ꝓfi
guratum corpori claritatis sue
vt sic animarent ad sequendum
xp̄m in acerbitate passiōis. vt er
go istaz felicitatis cōstantie for
titudinē toto apostoli corde ꝓci
perent. ⁊ nihil de suscipiēde cru
cis asperitate formidarent. cla
ritatem illis sue gl'ie demonstra
uit. Unde Beda dicit sup Mat
theum. Pia ꝓuisione factuz est
vt ꝓtēplatione supmanētis gau
dij. ad breue temp⁹ deriuata for
tius aduersa tolerarēt. ¶ Ad ra
tiones in oppositū. ¶ Ad primā
respōdetur q̃ nō procedit. quia
christus non dr transfigurat⁹
q̃ pristinā formā aut faciez aut
corporis veritatē perdisset. Sed
Hieronymus sup Mattheuz di
cit. Nemo putet christū per hoc
q̃ transfigurat⁹ dr pstinā forma
⁊ faciē pdidisse. vel amisisse cor
poris veritatez. ⁊ assumpsisse cor
pus spirituale vel aerum. Sed
quomodo transfigurat⁹ sit ewan
gelista demōstrat dicēs. Resplen
duit facies ei⁹ sicut sol. vestimen
ta aūt ei⁹ facta sūt alba sicut nix
vbi splendor faciei ondit. ⁊ cā
dor describit vestiū. nō substātia
tollit sed gl'ia cōmutatur. ¶ Ad
secundam respōdetur. negando
consequentiam. Et ratio est. q̃
figura circa extremitatem cor
poris ꝓsideratur. Est eñ figura
que termino vel terminis com
ꝓhenditur. ⁊ ideo omnia illa q̃

circa extremitatem corporis cōsiderantur.ad figuram quodam modo pertinere videntur.sicut aūt color ita ⁊ claritas corporis nō transparētis in eius superficie attendit.et ideo eius assumptio claritatis trāsfiguratio dicitur. ¶ Ad tertiam respōdetur.negādo assumptum.quoniam non est incoueniens ꝙ id quod in se est opacum intrinsecus habere claritatem in supficie vel extensione sicut est corpus politum. vel etiam ex alio extrinseco superinducto.sicut et reuerberatiōe solis vel alicui⁹ hmōi ⁊ sic fuit claritas in xpo non ꝙ fuerit supinducta ex aliquo corpe suplucēte sz miraculose ab ipso deo. vt dicit sanct⁹ Thomas in tertio(di. 16.q.2.ar.1.ad.3.) ¶ Ad quartā respondetur.negando psequentiam.Et ratio est.qr nō est simile de dote claritatis ⁊ de alijs dotibus.qr inter alias claritas est qualitas ipsi⁹ persone in seipsa. Alie vero tres dotes non participant nisi in aliquo actu vel motu seu passione. Ostendit igitur christus in semetipso aliq̄ aliarum dotium indicia.puta agilitatis.cuz sup vndas maris ambulauit. Subtilitatis. quando de clauso vtero virginis exiuit. Impassibilitatis.cum de manibus iudeorum precipitare vel lapidare eum volentiū illesus ena sit. nec tamē propter illas transfiguratus dicitur. sz per solam claritatem que pertinet ad aspectum persone ipsius.Circa quam claritatem nota.ꝙ(vt hr̄.3.p.q. 45.ar.2.)claritas illa quam xps in transfiguratione assumpsit. fuit claritas gl'ie ꝙtū ad essentiam.non ꝙtum ad modum essendi.Claritas eim̄ corporis gloriosi deriuat ab aīe claritate. sicut dicit Augu.in epl'a ad Dioscor. Et similiter claritas corpis xpi in transfiguratione deriuata est a diuinitate ipsi⁹.vt Damas.dicit.⁊ a gl'ia anime ei⁹ quā a principio pceptionis habuit. Nō eim̄ a principio pceptionis xpi gl'ia anime nō redūdaret in corp⁹ ex quadam dispēsatione diuina factum est.vt in corpe passibili nostre redemptiōis expleret misteria.⁊ eodēmō ex diuina ordinatione factum est vt gloria anime redundaret in corpus in hora transfigurationis vt ostenderet discipulis gloriam future resurrectionis.vt dictum est.

D secūdam questionē sic pcedit (3.p. vbi s.ar.3.)et videtur ꝙ non pueniens ducti sūt testes trāsfigurationis. ¶ Primo sic Unusq̄sq̄ enim maxime perhibere potest testimonium de notis.sz qualis esset futura gloria tempore trāsfigurationis christi. nulli hominum per experimentum erat ad huc notum.sz solis angelis ergo

cōuenientius angeli debuerunt
duci testes transfigurationis q̄
hoies. ¶ Scdo sic. testes veri
tatis nō decet aliqua fictio. sed
ꝑm veritatē moyses ⁊ helyas nō
fuerūt tibi vere sed imaginarie
vt dicit quedā glo. Luc. ix. ergo
non fuerunt cōuenientes testes.
¶ Tertio ꝑm quod dicit Act. x.
Omnes pphete testimoniū per
hibent xpo. ergo nō solū moyses
⁊ helyas debuerūt interesse tan
q̄ testes. sed etiam oēs pphete.
¶ Quarta sic. gloria xpi fidelib⁹
oibus repromittit quos p suam
trāsfigurationē ad illius glorie
desideriū ascēdere voluit. nō er
go solos petrū ⁊ iohannē ⁊ iaco
bum in testimoniū sue trāsfigu
rationis assumere debuit. sz oēs
discipulos. ¶ In oppositum est
euangeliū. ¶ Respōdeo dicen
dum sub ista cōclusione. q̄ cōue
nienter sunt predicti testes du
cti in testimoniū transfiguratio
nis xpi. Ista ꝛclusio declaratur
sic. Xps transfigurari voluit vt
gloriam suam ostenderet homi
nibus ⁊ ad eam desiderandā ho
mines ꝓuocaret. Ad gloriā aūt
eterne beatitudinis adducūtur
hoies per xpm. non solū qui post
eum fuerunt. sed etiam qui euz
precesserūt. Unde eo ad passionez
pperāte tā turbe que seqbant q̄
que precedebant ei clamabant.
Osanna. vt dicit Mat. xxi. qua
si salutē ab eo petētes. Et ideo
ꝓueniens fuit vt de p̄cedētibus
ipsum testes adessent. scilz moy
ses ⁊ helyas. ⁊ de seqnentib⁹ vt
petrus iacobus ⁊ iohānes. vt in
ore duorum vel trium testiū sta
ret hoc verbū. ¶ Ad rōnes in op
positū. ¶ Ad primā rndet negan
do ꝓnam. Et ratio est. qz xps per
suā trāsfigurationē manifesta
uit discipulis corpis gloriā q̄ ad
solos hoies ptinet. ⁊ ideo cōue
nient nō angeli sed hoies. p testi
b⁹ ad hoc inducūtur. ¶ Ad scdam
rndet negando minorē. Dicim⁹
enim q̄ in reiveritate fuerūt addu
cti. helyas de loco quodā emine
ti ad quē fuerat rapt⁹. vt habet
iiij. Reg. ij. ⁊ sic apparuit in corpe
⁊ in aia. Moyses vero adduct⁹ est
de limbo patrū. nō qz resurrexit
sed qz aia apparuit ibi in corpe
sibi aptato. sicut apparet angeli
in corporib⁹ assumptis. Ad glo
sam aūt inductā dz. q̄ illa dicit
sumpta de libro q̄ intitulat de
mirabilib⁹ sacre scripture q̄ nō
est liber autētic⁹ sed false ascri
bitur augustino. Unde illi glo. nō
est standū. ¶ Ad tertiā rndetur
negādo ꝓnam. Licz enim oēs pro
phete testimoniū xpo reddāt. nō
debuerūt ppter hoc interesse trā
figurationi xpi. sed sufficiebant
iste due psone. q̄ capita sunt pro
phetarū q̄ singularit inter alios
inducti sunt. Tum primo. qz eniz
turbe dicebāt xpm esse helyam.
alij hieremiā. aut vnū ex pphetis
capita pphetarū secuz duxit. vt
saltē hinc appeat differētia ser
uorū ⁊ dñi. Tuz scdo. qz moyses
legē dedit helyas p gloria dei

emulator fuit.sm qḋ de eo scribitur.iij.Reg.xix.Zelo zelatus sum pro dño exercituū. Uñ propter hoc qḋ simul cū xpo apparent excludit calūnia iudeorum accusantiū xpm tanq̃ legis trāsgressorē ⁊ blasphemū dei gloriā sibi vsurpātē. Tū tertio.vt ostenderet se habere potestatē mortis ⁊ vite.⁊ esse iudicē mortuorū et viuorū.p hoc q̃ moysen iaz mortuum.⁊ helyā adhuc viuentē secum ducit. ¶ Ad quarrā rsidetur negando ꝓsiam.⁊ ratio est.qr talia misteria nō sunt oibus exponēda immediate.sed p maiores suo tēpore ad alios debēt deuenire.⁊ ideo vt chrysostom⁹ dicit Assumpsit tres tanq̃ potiores. Nam petr⁹ excellēs fuit in dilectione quā habuit ad xpm.⁊ iteruz in potestate sibi cōmissa. Iohānes ꝙ in ꝓuilegio amoris q̃ a xpo diligebat ꝓpter suā virginitatē ⁊ ꝓpter prerogatiuā euāgelice doctrine. iacobus autem propter prerogatiuaz martyrij. Fuit enim primus ante alios discipulos passus martyrium propter christum.

D tertiam questionez sic ꝓcedit. Et videtur q̃ petr⁹ non errauerit dicēdo.Bonū est nos hic esse.vel petendo tria tabernacula ⁊c. ¶ Primo sic.dicit glo. Bene nouerat quod diceret dum ait Bonum est nos hic esse.quia reuera solum hominis bonum est intrare in gaudium domini sui. ⁊ huic in eternū contemplando assistere. ¶ Scḋo sic. dicitur in psal.lxxij.Adherere deo bonum est.sed hoc dicit petrus.ergo nō errauit. ¶ In oppositū videtur illud quod marcus ⁊ lucas dicunt. q̃ petrus hoc dicens nesciebat quid diceret. ¶ Respondeo dicendum.q̃ in hoc petrus dicitur errasse multipliciter.vt colligitur ex glosa sanctorū patrum. Primo in hoc q̃ credidit q̃ in solo aspectu humanitatis xpi cōsisteret beatitudo.⁊ ideo illud sufficere pro finali beatitudine. Qḋ non est verum.quoniam beatitudo essentialis consistit in aspectu claro ipsius diuinitatis ⁊ perfecta eius fruitione. Accidentaliter autem consistit in aspectu humanitatis xpi ⁊ delectatione cōsequente. Isti autem apostoli qui admissi fuerunt ad transfigurationē nō viderunt ipsius diuinitatem. sed tantum eius humanitatē in forma gloriosa. Unde verba petri non erant rationabilia.quia in solo aspectu humanitatis christi non consistit beatitudinis essentia.vt dictum est. Scḋo dicitur errasse siue male dixisse.qr credidit in hoc esse gloriam sanctorum.que non est hic sed in celis.sm illud Luce.vj. Gaudete ⁊ exultate quia merses vestra co

piosa est in celis. Tertio. qz credidit ꝙ in hac vita mortali possit vera beatitudo haberi. cōtra illud apostoli ad Heb. xiij. Non habemus hic ciuitatē manentē sed futuram inquirimꝰ. ¶ Quarto. quia credidit ꝙ domibus indigeremus pro beatitudine cōsequenda. cū in illa celestis vite gloria. vt dicit beda. Domus necessaria non erit. vbi diuine contemplationis luce omnia purificante aura a diuersitatis alicuius timēda nulla remanebit. Testante apostolo iohāne Apocalip. xxj. qui eiusdez ciuitatis superne claritatē describens. dicit inter alia. Et templū non vidi in ea. Deus enim omnipotēs templū illius est ⁊ agnus. Quinto errauit siue male dixit ꝙ tria tabernacula petit fieri. In hoc errauit dicit albertus ꝙ legis ⁊ prophete et euangelij non sunt tres habitationes. sed vna que est ecclesia. Apoca. xxj. Ecce tabernaculum dei cum hominibꝰ. Unde glosa. Marci. ix. de istis ita dicit petrus oblitus sanctis regnum promitti non in terris: sed in celis. ⁊ se ⁊ coapostolos adhuc mortali carne idutos immortalis vite statum subire nō posse. domū etiam manufactaz necessariam non esse. legi quoq; ⁊ prophetis. etiam euangelio tria tabernacula facere cupit. cum non possint separari in vnū iniciata tabernaculū. id est ecclesiaz dei. Sexto dicit errasse. quia cōparauit xpm alij dicens. Tibi vnum. helye vnum ⁊c. qd non dz fieri. qz nihil est ꝓpabile xpo Job. xxxij. Deuz homini nō equabo. Unde vt ait glosa in presenti euangelio. quia petrus imprudenter quesiuit responsionē domini non meruit. sed vox patris testatur de filio ⁊c. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur ꝙ petrus dicendo. Bonum est nos hic esse. si vellet pro finali beatitudine sufficere sibi visionem solam humanitatis christi errabat. vt dictum est. ¶ Ad secundā patet eadem responsio.

In dominica tertia quadragesime est euangelium. In illo tēpore. Erat iesus eiciēs demonium. et illud erat mutū ⁊c. Luce. xj. Circa quod possunt disputari sequētes q̄stiones. ¶ Prima est. vtrum xps sufficienter ostendit se nō in beelzebuth sed in virtute dei eicere demonia. ¶ Secda. vtrum sufficiēs fuit illud argumentū xpi. Si in digito dei eicio demonia. profecto venit in vos regnū dei. i. xps siue messias promissus in lege venit. ¶ Tertia est. vtrū cōueniēs fuit ꝙ carnem sumeret de femina. quia dicitur. Beatꝰ vēter ⁊c.

D primam questionez. sic pceditur. ⁊ videt q̃ xp̃s non sufficient ostẽdit se in beelzebuth eijcere demonia. sz in virtute dei. ¶ Primo sic. demones cũ inter se habeãt prelationem vt minoz maiozi imperãti obediat ⁊ seruiat. non dubiũ videtur quin imperio superiozis inferioz demon possit expelli ab hoie: ergo ⁊c. ¶ Scdo arguitur de dicto sancti thome q̃ hoc dicit. (pma. p. q. cix. ar. ij. ad scdz) q̃ virtute superioz demonũ alij demones expellãtur. ¶ Tertio idem arguit. q̃ uecromãtici religare qñq̃ dicũtur demones p illicitas incãtationes. ergo per easdẽ possunt soluere eos de corpozibus hominum. ⁊ sic eijcere. ¶ In oppositũ est euangeliũ pre sens. ¶ Respõdeo. Sciendũ aũt est primo. q̃ pharisei odio habebant xp̃z. quia acriter arguebat eozuz vicia. ⁊ ideo miracula ab ipso facta virtute diuina. dicebant esse facta arte magica. Et eodem modo eiectionẽ demonũ factam per xp̃m dicebant fieri virtute cuiusdã superiozis demonis cui inferiozes obediebant ad nutum de corpozibus exeundo. sicut enim in angelis sunt ordines ⁊ alij alijs sunt superiozes. sic in demonibus cum in eis remanserint naturalia integra. sm dionysiũ. Dicebant eñ pharisei q̃ xp̃s habebat aliquez demonem superiozẽ quem vocabant beelzebuth sibi familiarez ⁊ priuatum ⁊ sic demones inferiozes de corpozibus obsessis eijciebat per illum. Scdo sciendum. q̃ vt dicit sanctus tho. in tertia parte. q. xliij. arti. ij. ad tertium. Aliter xp̃s expellebat demones q̃ virtute demonuz expellebãtur. Nam virtute supioz demonũ demones a corpib⁹ expellebãt. sz tñ remanebat dñiuz eoz q̃tũ ad aias. Nõ eñ ꝓtra regnum suum diabolus agit. sed christus depellebat non solum a corpore sed multo magis ab anima. Vñ august. libro. lxxxiij. q. Cũ imperio vel inuocatione alteri⁹ demõis demõ exit a corpe iam nõ eijcit. sz magz intima ingredit operãdo sm apl'z. ī filios diffidẽtie. xp̃s aũt remouebat a corpe ⁊ ab aia. nõ eñ pncipalit intẽdebat sanitatẽ corpis sz aie vt ptz ex illo. Job. v. Ecce san⁹ fact⁹ es iam noli peccare ne deteri⁹ tibi aliq̃d ꝓtingat. Istis notatz ponit ꝓclusio respõsalis. q̃ sufficiẽter xp̃s se ostendit nõ in beelzebuth sed in virtute eijcere demonia. Prima ratio xp̃i. si sathanas sathanã eijcit tz. s. in corpe q̃ in aia. tunc cũ diuisio fit inter demones quo stabit regnũ eius. cum omne regnũ in se diuisum desolabitur. quasi diceret vt dicit hieronym⁹. Regnũ dia-

boli stabit i peccatoribꝰ vsq; ad diem iudicij. qꝛ tunc euacuabit omnis potestas. Unde si hoc iã esset. esset iam finis mũdi. Uel sic fm Hilarium. si de potestate mea est q̃ ego faciaz q̃ vnus demon expellat aliuz. ergo ego destruo regnũ diaboli. ⁊ ex hoc debetis mihi adherere. Scdo sic. Si ego eijcio in beelzebuth demonia. filij vestri scz apl'i de eorum carne descendentes. vel alij quidam iudei qui non erant de discipulis christi qui non in nomine christi eijciebant demonia in quo eijciunt. sed dicitis illos eijcere demonia in virtute dei. idem debetis confiteri de me. Tertio sic. quia demonem expellere de regno suo non possem nisi essem fortior eo. nec eum vincere possem nisi virtute diuina. cum nõ sit potestas in terra que comparetur ei. Job. xlj. ¶ Quarto sic. Et illo. Qui non est mecũ ⁊c. Ratio est. talis volũtas eius qui obedit alicui est conformis voluntati illius cui obedit. saltem in facto. si ergo christꝰ in virtute demonis faceret miracula sequeretur q̃ christus et demones essent concordes in factis. Hoc autem est falsum. qꝛ facta christi et doctrina erãt ad remouẽdum homines a peccatis. Facta autem demonis ad destruendum homines per peccatuz. Et quo sequitur q̃ christus nõ operat in virtute demonis. Et hoc est qd̃ dicit. Qui non est mecũ. p concordiã in facto ⁊ voluntate. cõtra me est ⁊ huiusmodi est diabolus qui nõ colligit mecũ. xpi enim est colligere. demonis est dispergare. ⁊ sic regnum xpi cuz regno demonũ nullam hz cõmunicationem. Colligit enim xps. primo passiones in formam virtutis. actiones ad normã rectitudinis. electões ad prudẽtiam rationis animales vires et motus ad mensuram bone constitute mentis. diuersas ⁊ discurrentes ⁊ vagas cogitationes ad cõtemplationem intellectus diuini. multitudinem totaz operum in vnum simplicis intentionis. multitudinez credentium in vnitatem cordis. multitudinem hominum in omnibus nationibus ad vnitatem vnius ouilis ⁊ cure pastoralis. ⁊ sic semper christus in colligendo est ⁊ congregãdo. Unde Augu. in. x. confessionuz. In omnibus que mente percurro non inuenio locum tutũ animẽ mee preter te in quo colligitur dispersa mea. Contrario autem modo vt dicit albertus magnus dispergit diabolus qui diuisionis pater est et origo. Dispergit enim in varietatem passionum desideria peccantium dispergit in coruptionem actionum multitudinem operum iniustorum dispergit voluntatem in diuersitatem eligibilium dispergit mentis mensuram per diuersitatem animalium motuum. dispergit intellectũ in euagationes cogi-

tationum inutiliū.dispergit intentionē per diuersitatem finiū intentoꝝ.dispergit credentes in contrarietatē discordiarū.vnitatem ecclesiarū in diuersitatez errorū. Job.x. Lupus dispergit oues. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primā dicendū.rñdet multipliciter. Primo negando ꝓsequentiā. Et ratio est.qz lz possibile sit potestati superioꝝ demonum q̄ aliqs demon possit eijci aut expelli de corpore solo hominis.non tñ de aīa. Xp̄s autez eijciebat demonia.nō solū a corporibus.sed ab aīa.vt dictū est. Scdo rñdetur. q̄ qñ diabolus precepto siue imperio superioris exit nō dicit ꝓprie eijci.sed volūtate ex obedientia exire.qz eijcere dicit quid violentū.Xp̄s autem eijciebat demonia violēter ⁊ contra voluntatez eorum. Unde gemētes clamabāt. Filij dauid quid nobis ⁊ tibi.venisti ante tēpus torquere nos. Mat. viij. Tertio rñdetur q̄ lz demon videatur expelli.non est tamen vera expulsio sed ficta ⁊ simulata ad deceptionez.sed tm̄ cessat a vexatione ⁊ lesione quā intulerat.sicut aliqñ ostēdūt se egros curare. non sanitatē ꝓferendo: sed a lesionibus quas infirmis inferunt cessando. ¶ Ad scdam rationē respōdetur.vt dictū est ex ipso docto scti thome. ¶ Ad tertiam respōdetur dupliciter. Primo sicut ad primā. Secūdo potest dici.vt dicit nicolaus de lyra in hoc euangelio.q̄ ꝑm qd dicit hieronym⁹. Licz arte magica possunt aliqua miracla fieri.tamen illa pertinēt ad curiositatem tantū ⁊ vanitatē. Sicut simon magus faciebat statuas ambulare.loqui ⁊ ridere ⁊ consimilia. vt habetur in itinerario clemētis.sed illa que sunt salubria.vt curatio languidoꝝ.illuminatio cecoꝝ et hmōi.non possunt magicis artib⁹ fieri.⁊ ideo oportet talia attribui diuinevirtuti.⁊ talia faciebat xp̄s.

D secundā questionez sic ꝓceditur.⁊ videtur q̄ nō sit sufficiens argumētū illud xp̄i. Si in digito dei eijcio demonia ꝓfecto venit in vos regnū dei.i.xp̄s siue messias pomissus in lege venit. ¶ Primo sic. legitur q̄ salomon vt dicit beda sup Act.apostolorum.xix. excogitauit ⁊ docuit exorcismos quibus immūdi spirit⁹ expulsi ab hoībus nō audebāt ad hoīes reuerti si illa expulsio non fuit argumentū adueētus regni xp̄i.ergo nec expulsio demonū facta per xp̄m.consequentia videtur bona. ¶ Secūdo sic.xp̄s opera magis miraculosa fecit q̄ eijcere demonia. sed ex alijs operibus nō intulit hoc argumentū aduentus regni sui.ergo nec ex hoc videt argui.

¶ Tertio. ex euãgelio presenti. filij iudeorꝝ siue dicant apostoli siue alij exorciste faciebãt mira cula in virtute dei sed ex opere illorꝝ nõ inferꝝ hoc argumentuz ergo nec ex facto xpi. ¶ In oppositum est verbũ xpi. ¶ Rñdeo dicendũ sub ista ꝓclusione. q̃ argumentũ xpi quo arguit. Si in digito dei eijcio demonia profecto venit in vos regnũ dei. est efficacissimũ. Qd̃ sic ostẽdit. vt dictum est in questione superiori. Xps eijciẽdo demonia ab hominibus nõ solũ eijciebat a corporibus violẽter cõtra voluntatẽ demonũ. sed ꝑncipaliter ab animabus in quibus regnabat diabolus per peccatũ ⁊ ita xps diminuebat siue euacuabat regnũ diaboli ⁊ dilatabat regnũ suum regnãdo in cordibus hominum per fidem. De quo dicit Luc. j. Regni eius non erit finis. Et. j. Cor. xv. Oportet aũt illũ regnare. scz per fidẽ. donec ponat inimicos eius sub pedibus eius. Nec autem potestatis demonũ debilitatio siue diminutio signũ erat aduentus regni xpi. ꝑm illud Numeri. xxiiij. Orietur stella ex iacob. quia in natiuitate christi stella apparuit que magos ad christũ natum perduxit vt habetur Matthei. ij. Et surget virga de israel. i. christꝰ ꝑm potestatẽ regiaz. Unde de ipso dicitur psal. ij. Reges eos in virga ferrea. Et percutiet duces. id est idolatras. Unde per xpi aduentum destructa est idolatria. Et vastabit oẽs filios seth. id est oñis ppl'os subijciet fidei catholice ante finẽ mundi. lz nõdum sit impletũ. Item Ysa. liij. de eo dicit. Fortiũ diuidet spolia pro eo q̃ tradidit in mortem aiam suã. fortiuz. i. demonũ xps spolia diuisit. Tũ patres de limbo in sua resurrectione extrahẽdo. Tum potẽtiã eorũ diminuẽdo. Item Ezech. xxxiij. Suscitabo pastorẽ vnũ seruũ meũ dauid id est xpm qui de dauid descendit ꝑm carnẽ. Matth. j. Et cessare faciez bestias pessimas de terra. i. potentias diaboli que q̃ mortẽ xpi diminute sunt. Et infra. Et scient. scz israel. q̃ ego dñs cum ꝓtriuero catenas iugi eorum. ⁊ eruero eos de manu ⁊ potestate imperantiũ sibi. i. principum demonioꝝ. Item Zach. xiij. dicitur. Spiritũ immũdum auferã de terra. Ecce manifestũ testimoniũ: ergo oia hec cõpleta sunt per passionez xpi. Unde Job. xij. Xps instãte passione dicit. Princeps huius mundi eijcietur foras. Cum ergo ista fida essent per xpm. efficassimũ argumentũ erat xpi cum dicebat. Si in digito dei. id est virtute diuina eijcio demonia. non solũ ab hominũ corporibus. sed etiam ab animabus. Profecto venit vos regnum dei. i. christus promissus qui expulso dominio demonis regnaturus est per fidez in cordibus fidelium. ¶ Quia etiam

dictū est q̃ p xp̃i passionē libera
ti fuimus a potestate diaboli.et
nihilomin? videm? q̃ adhuc no
cet hoibus quātum ad aias tem
ptando.⁊ q̃ficq̃ vexādo quātū ad
corp?.Est ꝓ noticia pleniore ve
ritatis huiusmodi sciendū q̃ vt
dicit sanct? tho.(iij.sen.dis.xix.
ar.ij.) Potestas demōis in duo
bus ꝓsistit.scz in impugnando ⁊
detinēdo deuictos.Ex eo aūt q̃
ḋs impugnat nōdū seruus fact?
est.sz ex eo q̃ victus est.vt pz.ij.
Petri.ij.Deuicerat aūt diabol?
totū genus humanū in p̄mis pa
rentib?.⁊ eis dñabatur dum eos
ad hoc fm suū votuz deduxerat
vt nullus paradisi ianuam intra
ret.Deuincit vnūquēq̃ singula
riter dū eum ad peccatum incli
nat.qz q̃ facit peccatū seruus est
peccati.Potestatē ergo diaboli
qua victos detinet xp̃s ꝑ passio
nem amouit quātum ad sufficiē
tiam.Q̃uis non quātuz ad effica
ciam nisi in illis q̃ vim passiōis
suscipiunt per fidem ⁊ caritatē
⁊ sacramēta ⁊ ꝑ hoc ḋz dñiū eua
cuasse. Uñ quia iā diabolus nō
potest impedire sanctos a conse
cutione glorie sicut faciebat an
te.sed potestatez qua impugnat
non euacuauit sz debilitauit dū
ipsum vicit ⁊ dum hoibus auxi
lia multa ad resistendum tribuit
sicut sacramenta.gratiam abun
dantiorē.⁊ alia hmōi. Uñ lz dia
bolus permittatur temptare ho
mines ad exercitiū ⁊ meritū san
ctorū.non tñ de facili superat in
q̃tum homo plura remedia hz.
¶ Ad rationes in oppositum.
¶ Ad primam respondetur. ne
gādo consequentiā. Et ratio est
duplex. Una qz expulsio demo
num facta per exorcismos erat
tantū a corporib?nō ab aiabus.
Secunda ratio est. quia christ?
propria virtute et potestate de
mones expellebat tam de corpo
ribus q̃ de aiabus. Alij vo non
nisi mendicata a deo vel diabo
lo. ¶ Ad secundam rñdetur. ne
gando assumptum. Uñ xp̃s ad
questionem prepositam sibi per
discipulos iohannis. Tu es qui
venturus es.an alium expecta
mus.hoc modo respondit dicēs
Euntes renunciate iohanni que
audistis ⁊ vidistis. Ceci vident.
claudi ambulant. leprosi mun
dantur ⁊c.quasi diceret. cuz ista
facio ꝓpria virtute. ꝑfecto ego
sum q̃ venturus erat.et non ali?
expectādus.Item Jo.xv. dicit.
Si opera non fecissem in eis q̃
nemo alius fecit. peccatum non
haberēt.scilicet infidelitatis in
me.⁊ ita patet q̃ virtualiter ex
operibus suis arguebat regnuz
suum et dominiuz venisse.Deci
piebantur autez iudei in hoc.qz
istud regnum christi spirituale
futurum temporale credebant.
Quem errorez eis excludit chri
stus dicens Johannis.xviij. Re
gnum meum non est de hoc mū
do. ¶ Ad tertiam rñdetur. sicut
dictum est ad primam.Et hec de
ista conclusione.

D tertiaz q̃stionē. circa illud. beatus vēterq̃ te portauit ꝛc. sic. p cedit (iij. p. q. xxxj. artic. iiij.) Et videtur ꝙ nō fuit cōueniens ꝙ xp̃s carnez sumeret de femina. ¶ Primo sic. sexus masculinus est nobilior ꝙ̃ sexus femineus. sz magis decuit ꝙ xp̃s assumeret id qd̃ est perfectuz in humana natura ergo videtur ꝙ non fuit cōueniens ꝙ xp̃s carnē assumeret de femina. sz de viro. sicut eua de costa adeviri forma ta est. ¶ Scdo sic. Quicūqz ex femina ꝓcipit vtero femineo claudit. sz deo qui celū ꝛ terrā implet. vt dr̃ Niere. xxiij. nō competit vt paruo femineo vtero icludatur. ergo videtur ꝙ nō debuit concipi de femina. ¶ Tertio sic. illi q̃ cōcipiuntur de femina aliquam imundiciam patiunt. Unde Job. xxv. Nunquid potest homo apparere mūdus natꝰ de muliere. sz in xp̃o nulla immundicia esse debuit. ergo nō videt fuisse cōueniens vt carnem de femina susciperet. In oppositū est euangeliū pñs. ¶ Rñdeo dicendum. ꝙ lz filiꝰ dei carnē humanā assumere potuerit de quacunqz materia voluisset. conueniētissimū tñ fuit vt de femina carnem acciperet. Tuz primo. qz per hoc tota natura nobilitata est. Unde augustinꝰ libro. lxxxiij. q. Dominis liberatio ī vtroqz sexu debuit apparere. ergo qz virū oportebat suscipere. qz sexꝰ honorabilior est conueniens erat vt feminei sexus liberatio huic appareret. qz ille vir de femina natꝰ est. Tū scdo. qz p hoc veritas incarnationis astruitur. Nā vt dicit augu. ī epistola ad Volusianū. Si omnipotens deus hoīem vbicunqz formatū nō ex matre vtero causaret sed repētinū afferret aspectibus. nonne opinionē cōfirmaret erroris. nec hoīem verum suscepisse vllo modo crederetur. ꝛ dum oia mirabiliter facit auferret qd̃ misericorditer fecit. Nūc vo ita inter deū ꝛ hoīem mediator apparuit vt in vnitate p̃sone copulans vtramqz naturam ꝛ solita sublimaret insolitis. ꝛ insolita solitis tēperaret. Tū tertio ꝛ est ratio anselmi. qz p hūc modum cōpletur omnis diuersitas generatiōis humane. Adā enim factꝰ est sine viro ꝛ femina. Eua vero ꝓducta est ex viro sine femina. ceteri hoīes ꝓducunt ex viro et femina. Unde hoc quartū quasi christo relinquebat ꝓpriū. vt ꝓduceretur ex femina sine viro. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rñdetur. negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. qz ideo ꝙ sexus masculinꝰ nobilior est ꝙ̃ femininꝰ ideo humanā naturā in masculino sexu assumpsit. ne tñ sexus femineus ꝓtemneret. cōgruū fuit vt carnem assumeret de femina.

Uñ aug. dicit in libro de agone xpiana. Nolite vosipsos cõtemnere viri. filius dei virũ suscepit nolite vosipsas pternere femine filiꝰ dei natꝰ est ex femina. ¶ Ad secdam rñdet. negãdo cõsequentiã. Et rõ est. qꝛ sicut dicit augu. tertio libro cõtra faustum. q̃ hac obiectione vtebat. Nõ plane inquit catholica fides q̃ xpm filiũ dei natũ ꝑm carnẽ credit ex virgine. vllo modo eundẽ dei filiũ sic in vtero mulieris includi ꝙ extra non sit. quasi celi et terre administrationẽ deseruerit ⁊ quasi a patre recesserit. Uñ lꝛ nõ conueniat xpo ꝑm diuinitatẽ includi in ventre femine. potest tñ cõuenire rõne humane nature assũpte ꝑm quẽ potuit mori. lꝛ ꝑm diuinitatẽ imortalis fuerit. ¶ Ad tertiaꝛ rñdetur. negãdo maiorẽ ratio est. qꝛ imundiciã illã patiũtur pcepti ex cõmixtione maris ⁊ femine. hoc aũt non hꝛ locũ in cõceptione filij dei de spũsancto ⁊ ex maria virgine. Et ideo dicit damascenus tertio libro. ꝙ filiꝰ dei construxit sibijpsi ex castis ⁊ purissimis sanguinibꝰ carnẽ animatam anima rationali.

In quarta dominica est euãgeliũ. Abijt iesus trãs mare galilee qd̃ est tyberiadis ⁊c. Joh. vj. Circa qd̃ pñt hec disputari. ¶ Primo. vtrũ pueniẽter xpꝰ satiauit q̃nq̃ milia hoim de q̃nq̃ panibus qui reperti sunt apud quendam in societate. ¶ Scdo. vtrũ cõuenienter xpꝰ satiauit quinq̃ milia de panibus hordeaceis et nõ de tritico. ¶ Tertio. vtrum christus fuerit verus prophꝛeta sicut dicitur in euangelio.

D primaꝛ questionẽ sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ cõuenientiꝰ xpꝰ satiasset quinq̃ milia hoim de de alijs panibus ¶ Primo sic. maius miraculum fuisset satiare tantã multitudinẽ de panibus nouiter creatis q̃ de panibus ꝑexistentibus. ergo videt ꝙ pueniẽtiꝰ satiasset illos de illis. ¶ Scdo sic. panes illi satiare nõ poterant tantã multitudinẽ nisi multiplicatis sꝛ multiplicatio nõ videt possibilis. ergo ⁊c. ¶ Probatur minor sic. materia non potest trãsmutari de parua quantitate in magnam nisi per rarefactionẽ. sicut ex vno pugillo aque generant decem aeris. vel ꝑ alterius materie additionẽ. sꝛ nõ est dicẽdũ ꝙ ꝑ rarefactionem multiplicati sunt panes. vt ptꝛ. ergo oportebit dicere ꝙ ꝑ additionem exterioris materie ꝙ oportebit multũ amplius esse q̃ quinq̃ panes. cum ergo vnumquodq̃ de-

nominandus sit a maiori pte. videl. q̃ nõ debeat dici quinq̃ milia hoim satiatos esse ex quinq̃ panib⁹ sz ex alia materia addita ¶ Tertio sic. si aliq̃s dicat q̃ multiplicatio facta est panũ sine additione cuiuscũq̃ exterioris materie vel noue create. ꝓtra hoc videl non bene intelligibile q̃ aliq̃d fit in substãtia maius sine additione alterius rei. vt ꝓbat sanctus thomas in ꝑma pte. q. xcij. et in scdo scripto. dis. xviij. ¶ In oppositũ est euãgeliũ pñs. ¶ Rñdeo dicendũ. q̃ xp̃s ꝓuenientius satiauit quinq̃ milia hoiz ex q̃nq̃ panib⁹ q̃ reperti sunt in societate sua. q̃ ex nouiter creatis. Pz cõclusio. qz lz xp̃s potuerit pascere turbas ex panibus nouiter creatis. Voluit tñ ex panib⁹ ꝑexistentib⁹ multiplicatis illas reficere duplici ratione. Primo vt ostẽderet sensibilia a diabolo nõ esse. sicut manichei errantes dicũt. nã si hoc verũ esset. de⁹ nõ vteret sensibilibus ad opus diuine laudis. ꝑcipue cũ ipse venerit vt dissolueret opa diaboli. vt dicit. j. Job. iij. Scda rõ. vt ostẽdat falsum esse qd̃ ipsi manichei dicunt. s. doctrinaz veteris testamenti nõ esse a deo sed a diabolo. vt ergo ostẽderet nõ esse aliã doctrinã noui testamẽti q̃ q̃ prefigurabat ⁊ ꝓtinebat in doctrina veteris testamẽti. preexistentes panes multiplicauit. inuẽs q̃ ipse est q̃ legẽ ⁊ ꝓfecit ⁊ adimplenit. Mat. v. Non veni legem soluere sz adimplere. Sic pz rñsio ad ꝑmũ argumẽtũ in oppositũ. ¶ Ad scdam rñdet. q̃ hic est triplex mod⁹ dicendi. Unus est q̃ xp̃s panes multiplicauit p additionẽ materie nouiter create. Alius mod⁹ dicẽdi est. q̃ per additionẽ alterius materie informã panis inuisibiliter inducẽdo. Et iste mod⁹ dicẽdi est scti tho. Uñ sic dicit ĩ tertia pte (q. xliii. arti. iiij. ad. iiij.) Multiplicatio panũ non est facta p modũ creationis. sz p additionez extranee materie in panes conuerse. Ut ang. dicit sup iob̃em. Uñ multiplicauit de paucis granis segetes. inde in manibus suis multiplicauit quinq̃ panes. Manifestum est aũt q̃ p conuersionẽ materie preexistentis grana multiplicantur in segetes. Eiusdẽ sententie est in ꝑma pte. q. xcij. (ar. iij. ad. j.) ⁊ ĩ scdo scꝑto. di. xvii. Et ad ꝓbationem contra. rñdet negãdo cõsequentiam. Et ratio est. qz materia q̃ addit in panes illos cõuertit. ⁊ ideo ex illis panibus ꝛ quinq̃ milia hoim satiasse. Terti⁹ mod⁹ dicendi est q̃ multiplicauit in seipsis nihil nouiter creando. nec aliq̃d addendo ad libitum sue diuinitatis. Istũ modũ dicendi tenẽt aliqui antiqui sicut hugo de sancto victore. ⁊ magister sententiarum. ⁊ dñs albert⁹ magn⁹ quẽadmodũ dicunt corp⁹ eue formatũ de coste ade. Dicũt eñ sicut de⁹ potest de nihilo aliquid facere. ita

modicū corp' in magnū puertere. sz istū modū improbat sctūs thomas. sicut intelligibile. sicut dictū est in tertio argumēto.

D secūdaz questionē sic procedit. Et videtur q̄ cōueniētius satiasset christ' turbas illas ex panibus triticeis q̄ hordeaceis. ¶ Primo sic. in miraculo vini optimū vinū fecit ex aqua. ergo videt q̄ pueniētiori modo debuit panē facere q̄ ex panib' hordeaceis. scz de tritico. ⁊ ex illis turbas satiare. ¶ Scdo sic. illud miraculum eucharistiā singulariter significat ergo videt q̄ debuit turbas satiare de panibus frumēti cū talis sit materia sacramēti eucharistie et non de hordeo. ¶ Tertio. quid est q̄ fragmenta excreuerunt vsqz ad numerum duodecim cophinorum. videt esse ad quandam ostentationē. ¶ In oppositū est euangelium pñs. ¶ Rñdeo dicendum. q̄ conuenientissimū factū est ḋc quid a christo factū est. cū sit sapientia oia suauiter disponens. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad ꝑma rñdet negādo cōsequētiaz Et rō est iuxta albertuz q̄ aliud est hic ⁊ aliud ibi. Illud eñ miraculū de cōuersione aque in vinū deseruiuit iocūditati nubentiū. ⁊ ideo pueniebat aquā mutari in liquorē iocūditatē faciētē. Istud aūt deseruiuit necessitati cōis turbe. Et iō a forma necessitati seruiēti illū panē nō mutauit maxīe vt dicit Chrys. ne gule deseruire videret. Preterea xp̄s noluit creare panes de nouo. sz ꝑexistentes multiplicauit miraculū vt esset magis notū. qz talis multiplicatio eorūdē panum magis est pceptibilis q̄ creatio. ¶ Ad scdam rñdet. negando pse ꝗntiā. ⁊ rō est ꝑm albertū. qz hoc miraculū est signū remotum eu charistie. ⁊ ideo exp̄ssam similitudinem in materia nō habuit. ¶ Ad tertiā rñdet. q̄ xp̄s non fecit ipleri illos cophinos ad aliquā ostētationē. sz vt oñderet factū miraculū nō esse fātasticū p hoc q̄ collecte reliq̄e cōseruate sūt. ⁊ alijs in cibū fuerūt. Qd aūt duodecim cophini fragmentorū impleti sūt. nō a casu. sz ex diuina dispositione impleti sunt ꝑm numerū duodeciz apl'orū. signat vt dicit albertus magn' q̄ de reliquijs xp̄i q̄ p ḋnqz panes significant excresceret doctrina apl'ica in saturitatem mundi.

D tertiam questionez sic pcedit. Et videtur q̄ christus non fuerat ver' ꝓpheta. ¶ Primo sic. prophetia videtur importare quandam obscuram ⁊ impfe-

ctam noticiam ꝓm illud Numeri
xij. Si quis fuerit inter vos pro
pheta dñi p somniuz aut p visio
dem loquar ad eum. sed xps ha
buit plenam ⁊ perfectā noticiā.
ergo non fuit discēdus ꝓpheta.
¶ Scdo. sicut fides est eorum q̄
non habentur. Ista ꝓphetia est
eorz que non sūt pnātia sed distāt.
Nam ꝓpheta dr quasi ꝓcul fans
sed in christo non ponitur fides
nec spes. ergo nec ꝓphetia. Ter
tio sic. Propheta est inferioris
ordinis q̄ angelus. sz xps nō est
minoratus ab angelis ꝓm noti
ciam anime. sed soluz ꝓm corpo
ris passionez. vt dr ad Heb. ij. er
go videtur q xps nō fuit ꝓpha.
¶ In oppositum est euangeliuz
pnās. ¶ Respondeo ꝓmo. q chri
stus inq̄tum fuit viator aliquo
modo potuit dici ꝓpheta. sicut
dr Deuto. xviij. Prophetaz susci
tabit tibi deꝰ de fratribꝰ tuis Et
ipse de se dicit Matth. xiij. Et
Jobis. iiij. Non est propheta sine
honore nisi in patria sua. Pro q̄
sciendū iuxta sanctum Thomā
super Jobem. q propheta dr vi
dens. j. Reg. ix. Qui nūc dicitur
ꝓpheta olim vocabatur videns.
visio ad vim cognoscitiuā perti
net. In xpo autē triplex fuit co
gnitio. s. sensitiua. ⁊ ꝓm hanc ha
buit aliquam similitudinem cū
ꝓphetis. inq̄tum ī imaginatiōe
xpi formari potuerūt alique spe
cies sensibiles quibꝰ futura vel
occulta presentarent. precipue
propter passibilitatem q̄ sibi cō
ueniebat ꝓm statū viatoris. Ite
fuit in xpo cognito intellectiua
et q̄tum ad hāc non habuit simi
litudinē cū ꝓphetis. sed est etiā
sup angelos. qz erat cōprehēsor
excellētius q̄ aliqua creatura.
Item fuit in eo cognitio diuina
⁊ q̄tum ad hanc fuit ꝓphetarz
et angelorū inspirator. cum os
cognitio causet p participatio
nem diuini verbi. Albertꝰ vero
sup Jobez dicit. q xps ꝓpriē
dr ꝓpheta nisi quo ad hoc q̄ tu
m mobile est omne qd xps enuciat.
Marci. xiij. Verba mea nō tra
sibunt. ¶ Ad rationes in oppo
tum. ¶ Ad primā respōdetur ne
gando assumptū. ⁊ ad pbationē
dicendū ꝓm sanctum Thomā in
tertia pte (q. 1. ar. 8.) q per illa
verba nō ondditur esse de ratione
ꝓphetie enigmatica cognitio
scz q̄ est per somniū. qz aliq̄ in vi
sione pceperūt diuina. vt Mo
ses q̄ palā ⁊ non p enigmata de
vidit. et tñ dictꝰ est ꝓpha. vt pa
Deut. vlt. Non surrexit vltra p
pheta in isrl sicut Moyses. po
test scdo respōderi iuxta super
posita. q et si xps habuit plenā
⁊ pfectam noticiam q̄tū ad p
intellectiuaz. habuit tñ in parte
imaginatiua quasdaz similitudi
nes in quibus etiā poterat spe
culari diuina. non em̄ soluz era
cōprehensor sed etiam viator.
¶ Ad secundam respōdet. nega
do consequentiam. Et ratio est
qz non est simile. quia fides de
eorum que non videntur ab ipso

credente.et spes est eorꝫ que nō habentur ab ipo sperante. Sed prophetia est eorꝫ q̄ sunt ꝓcul a cōi omniꝫ sensu.cum quib⁹ ꝓpheta ꝓuersatur ⁊ cōicat ī statu vie.et iō fides et spes repugnāt perfectioni beatitudinis xpi.nō aūt ꝓphetia. ¶ Ad tertiaꝫ rñdetur.negando ꝓsequentiam Et ratio est.qꝫ angelus cum sit comp̄hensor est supra ꝓpbam q̄ est purus viator.nō aūt supra xp̄z qui simul fuit viator ⁊ cōprehensor.

In domini ca in passiōe est euāgeliū. In illo tēpore dicebat iesus turbis iudeorū. Jobis. viij. circa qd̄ pñt disputari sequentes questiones. ¶ Prima est.vtrum christus potuit redargui de aliquo peccato. ¶ Scda est. vtrum christus debuit sine offentione iudeis p̄dicare. ¶ Tertia est. vtrum sit verum q̄ abraham vidit diem christi.

D primaꝫ sic ꝓcedit. Et videt q̄ xp̄s potuit redargui de aliquo pctō. ¶ Primo sic. in xp̄o fuit peccatū.ergo potuit redargui de peccato. cōsequentia est bona assumptum probat. Dicit esti in p̄s.xxj.ex p̄sona xp̄i. Deus deus meus vt quid dereliquisti me longe a salute mea.ꝗba delictorum meorꝫ.ergo videtur q̄ in xp̄o fuerunt delicta. ¶ Scdo sic. Dicit apl's ad Roma.v. q̄ in adam oēs peccauerūt.s.qꝫ in eo omnes originaliter fuerūt. sed xp̄s fuit etiā originaliter in eo. ergo in ipso peccauit. ¶ Tertio sic. Dicitur.ij.Corꝫ.v. q̄ deus eū q̄ nō nouerat peccatū.s. christuꝫ pro nobis fecerat peccatū.sed illud verum est qd̄ a deo factū est ergo in xp̄o fuit aliquod peccatum. ¶ In oppositum est euāgelium presens. vbi xp̄s ait. Quis ex vobis arguet me de peccato. vbi dicit glosa.cum nullus possit arguere. ¶ Rñdeo dicendum sub ista conclusione. In xp̄o nullum fuit peccatū. nec originale nec actuale. Ista ꝓclusio patꝫ.s. Petri.ij.dr de eo.q̄ peccatū non fecit.nec inuētus est dol⁹ in ore eius.et p ꝓsequens de nullo peccato redargui potest. Veritas huius ꝓclusionis sic ostenditur ex tribus ꝓpter que christus suscepit defectus nostros. Primo vt ꝓ nobis satisfaceret.⁊ ex hoc patet q̄ defectū peccati nō assūpsit nec debuit. qꝫ peccatū nihil operatur ad satisfactionē.q̄nimmo virtutē satisfactionis impedit.qꝫ dr Ecc̄.xxxiiij. Dona iniq̄rum non ꝓbat altissimus. Scdo assumpsit defectꝫ nostros vt ve

ritatez humane nature cõprobaret. Et ex hac etiã ostẽdit q̃ peccatum assumere nõ debuit. qr ex peccato non demonstratur veritas humane nature qr peccatuz non pertinet ad humanã naturã cuius deus est causa. sed magis est contra naturaz p seminationem diaboli introductuz. vt Damascenus dicit. Tertio assũpsit christus defectus nostros vt nobis exemplum virtutis p̃beret. ex qua pte manifeste ptz ꝯclusio qr peccatoꝝ exempla virtutis p̃ber e non potuit. cum peccatum contrariat virtuti Vñ xp̃s nullo modo assumpsit defectuz peccati nec originalis nec actualis fuit em̃ agn̄ fine macula quacũ q̃z. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primã respõdet. q̃ sicut dicit Damascenus. iij. libro. dupliciter dr aliquid de xp̃o. Uno mõ ꝑm ꝓprietatem naturalẽ ⁊ hypostaticam. vt dr factus est hõ. ⁊ p nobis passus est. Alio modo ꝑm proprietatẽ psonalẽ ⁊ habitudinalẽ. put. s. aliqua dicũt de xp̃o in psona nostra q̃ sibi ꝑm se nullo modo cõueniũt. Unde ⁊ inter vij. regulas Liconij quas ponit Augu. in tertio de doctrina christiana. prima ponit de dño ⁊ eiꝰ corpore cum. s. xp̃i ⁊ ecclesie vna persona estimat ⁊ ꝑm hoc xp̃s ex persona membroꝝ suoꝝ loquẽs dicit. verba delictoꝝ meoꝝ. non q̃ in ipso capite delicta fuerint. Vñ glo. super p̃s. dicit. sic. Dicit xp̃s i psona veteris hois. q̃ pacta sũt delicta sũt causa quare tu longe es a salute mea. ¶ Ad secũdam rñdet. negando minorẽ. si per hoꝝ originaliter intelligat q̃ fuerãt in adam ꝑm seminalẽ rationes. Pro quo nota q̃ sicut dicit aug. ⁊. sup Geñ. ad lrãz. Nõ omni mõ xp̃s fuit in adaz ⁊ in alijs patribus quo nos ibi fuimꝰ. Nos eñ fuimus in adaz ꝑm rationẽ seminalem et ꝑm corpulentã substantiam. qr scz vt ipse ibi dicit. cum sit in semie visibilis corpulentia ⁊ visibilis ratio vtrũq̃ currit et adaz. sed xp̃s visibilẽ carnis substantiã de carne virginis sũpsit. ratio vero ꝯceptiõis eiꝰ nõ a semine virili. sz longe aliter et ꝯ sup venit. Unde nõ fuit in adam ꝑm seminalẽ rationẽ. sz solũ ꝑm corpulentã substãtiã. ⁊ iõ xp̃s non accepit actiue ab adam humanã naturaz. sz solũ materialiter. actiue vero a spũsancto. sicut ipse adam materialiter sumpsit corpus de limo terre. actiue a deo. ⁊ ꝓpter hoc xp̃s nõ peccauit in adã i quo fuit solũ ꝑm materiam. ¶ Ad tertiã rñdetur negando ꝯsequentiam. ⁊ addit apostoli rñdet. q̃ cũ dr q̃ xp̃s dicit peccatũ. non est intelligendum q̃ in se haberet aliq̃d peccati sed q̃ fecit hostiã p pctõ sicut osee iiij. dr. Peccata ppli mei comedent. scz sacerdotes q̃ ꝑm legem comedebãt hostias p pctõ oblatas. ⁊ ꝑm hunc modũ dr Ysa. liij. q̃ deꝰ posuit in eo iniq̃tates omnium nostroꝝ. qr. s. eum tradidit

vt esset hostia ꝓ pctis omniū hominū. Vel rndetur ꝙ deus fecit eum peccatū.i.habentē similitudinē carnis peccati.vt dr.Rom. viij.⁊ hoc propt corpus passibile et mortale quod assumpsit.

D secūdā questionez sic pcedit (iij.p. xliij.ar.ij.) Et videt ꝙ christus debuit sine offentione iudeis pdicare.qd xps non videtur obseruasse in pnti euāgelio. ¶ Primo sic. Dicit Augu. in libro de agone christiano.in hoie iesu xpo se nobis ad exemplum vite pbuit filius dei.sz nos debemus vitare non soluz offensionē fidelium.sz etiam ifideliū ꝗm illud.j.Cor.x.Sine offen.esto.iudeis ⁊ genti.⁊ ecclesie dei.ergo videtur ꝙ xps etiā in sua doctrina offensionē iudeoz vitare debuit. ¶ Scdo sic. Nullus sapiēs debet facere vnde effectum sui operis impediat.sz ꝑ hoc ꝙ xps sua doctrina iudeos turbauit impediebatur effect doctrine ei. Dicit enī Luc.xi. Qd phariseos et scribas reprehenderet cepert grauiter insistere ⁊ os eius opprimere de multis insidiātes ei et querentes aliquid capere ab ore eius vt accusarent eū.nō igitur videt ꝓueniēs fuisse ꝙ christus in sua doctrina iudeos offēderet. ¶ Tertio. Dicit apl'us.j. Thi.v.Seniorem ne increpaueris.sed obsecra vt patrem sz sacerdotes ⁊ principes iudeorum erant illi populi seniores.ergo videtur ꝙ non fuerit diris increpationibus arguendi. ¶ Oppositum habetur in euangelio pnti. ¶ Respondeo dicendum.ꝙ xps ꝓuenienter in predicatione sua qñqz offendit iudeos.Que ꝓclusio ꝓbatur primo ꝑ illd qd ysaie. viij.fuit ꝓphetatum. ꝙ christus esset in lapidem offensionis ⁊ in petram scandali duabus domibus israel.Conuenientia autez ꝓclusionis ostenditur sic. Salus multitudinis pferenda est paucitati quorūcūqz singulariuz hominuz.et ideo qñ aliqui sua peruersitate multitudinis salutem impediunt non est cauenda eoz offensio a pdicatore vel doctore ad hoc ꝙ multitudinis saluti prouideat. Sic est autē ꝙ pharisei et scribe ⁊ pncipes iudeorū sua malicia plurimū impediebāt populi salutē. Tuz qz impngnabāt christi doctrinā.ꝑ quam solā poterat esse salus. Tum qz prauis suis moribus vitam populi corrūpebant.⁊ ideo non obstante eoz offensione dominus publice veritatem docebat quam illi odiebant. et eorum vita arguebat. Et ideo dicitur Matthei.xv. ꝙ discipulis domino dicentibus. Scis qz iudei audito hoc verbo scandalizati sunt rndit Sinite illos.ceci sūt et duces cecoz.si cec ceco ducatū pstet. ambo in

foueam cadunt. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā rñdet. q̃ homo sic debet esse sine offensione oīb⁹ vt nulli det suo facto vel dicto min⁹ recto occasionez ruine. ⁊ ita fecit xp̄s. si tñ de veritate scandalū oriat magis est sustinēdū q̃ q̃ v̄itas relinquat. vt grego. dicit. ¶ Ad scdāz rñdetur q̃ minor est falsa. nam p̄ hoc q̃ xp̄s publice pharisēos ⁊ scribas arguebat. nō impediuit sed magz ꝓmouit effectū sue doctrine: qz cū eorū vitia populo innotescebāt. min⁹ aduertebant v̄ba pharisēorū ⁊ scribarū q̃ sp̄ doctrīe xp̄i obsistebāt. ¶ Ad ꝛtiā rñdet q̃ illud dictū ap̄li est intelligēdū de illis seniorib⁹ q̃ nō solū etate vel etiā auctoritate sed etiā honestate sunt senes. ꝓm illud Numeri. xj. Cōgrega mihi septuaginta viros de senioribus israel quos tu nosti q̃ senes pp̄li sunt. Si aūt auctoritatē senectutis in instrumentū malicie vertant publice p̄dicādo sunt manifeste ⁊ acriter arguendi. sicut daniel dixit. Daniel. xiij. O inueterate dierum malorum.

D tertiam questionē sic procedit. ⁊ videtur q̃ abraham nō vidit diem christi. ¶ Primo sic. abrahā solū credidit diem xp̄i. ergo falsum est q̃ vidit. ꝓña est nota. Dicit enim augu. q̃ fides est qua credūtur que nō vident. Et greg. dicit. q̃ visa nō habēt fidē sed agnitionē. ¶ Scdo sic. cum ens ⁊ verū ꝓuertant id qd̄ nōdū erat in rerum natura nō pōt esse obiectū intellectū abrahe. sed tēpore abrahe nondū erat dies nativitatis xp̄i. Unde dicūt angeli Luc. ij. Hodie nat⁹ est vobis saluator mūdi. ¶ Tertio arguit⁹ ex euāgelio Lu. x. vbi xp̄s ꝓuersus ad discipulos ait. Multi reges ⁊ ꝓphete voluerūt videre q̃ vos videtis ⁊ nō viderūt. ergo videt q̃ nec ipse abrahā vidit. qd̄ alii ꝓphete nō viderūt. ¶ In oppositū est euāgeliū p̄sens. ¶ Rñdeo dicendū sub ista ꝓclusione. q̃ verū est q̃ abrahā vidit in spiritu siue cognouit p̄ fidē diez eternitatis xp̄i ⁊ diē incarnatiōis eiusdem. (i. ij. q. xcviij. ar. iiij. Item iij. p. q. xxxj. ar. ij.) Ista ꝓclusio ponit⁹ in glo. p̄sentis euāgelii. et est beati augustini. que sic dicit. Diem videre meū incertū est an diē tēporalē quo erat venturus carnem. an diez eternitatis. sed vtrūq̃ abrahā vidit. vnde inenarrabile gaudiū illi. quāti eñ est videre verbū apud patrē ⁊ q̃ ipse caro factū est. ꝓ glosa. Probatur ergo ꝓclusio quo ad ambas partes ⁊ ꝓmo q̃ vidit diē eternitatis xp̄i de quo dicitur in p̄s. Ego hodie genui te. de quo dicit grego. in omelia p̄sentis euangelij. Tunc quippe diē dñi abrahā vidit cum in figura summe eternitatis me

angelos hospitio suscepit. q̃bus
pfecto susceptis sic trib⁹ quasi
vno locut⁹ est. qz ⁊ si in personis
numer⁹ est trinitatis. in natura
est vnitas diuinitatis. Qd ꝯo vi
dit diem aduentus filij in carnē
ostēditur ex trib⁹. Primo qñ di
ctum est ei. In semine tuo bene
dicent oñs gentes terre. Geñ.
xxvj. Scdo ex iuramēto qd exe
git a seruo suo heliazar. Nam
Geñ. xxiiij. ait. Pone manū tuā
sup femur meū ⁊ iura mihi per
deum celi ⁊ terre ⁊c. Et quo vt
grego. dicit. significabat q̃ de
femore eius pcessurus erat fm
carnē deus celi. Tertio ostēdit
q̃ vidit diē xpi qñ in imolatiōe
Isaac pfiguratā cognouit pas
sionē xpi ppter qd loc⁹ ille dict⁹
est. deus videt. vt dr Geñ. xxij. qz
de⁹ fecit videre abrahā occultū
xpi misteriū. ¶ Ad rōnes in op
positū. ¶ Ad primaz rñdetur. q̃
visio sumit dupliciter. scz large
pro cognitiōe. fm qd dicitur. j.
Cor. xiij. Videm⁹ nūc per specu
luz in enigmate. Alio modo stri
cte. ⁊ sic dr notitia per demon
strationē pbata. sic etiam distin
guit ꝓtra fidē. fm illd ad Heb.
xj. Fides est argumentū nō ap
parētiū. Visio aūt capit hic pri
mo modo. put scz accipit large
pro cognitione. ¶ Ad scdam re
spōdetur negādo ꝓñaz de cogni
tione fidei. Et ratio est. qz vt di
cit augu. Videntur p̃sentia sed
credunt absentia. ppter qd etiā
fides similat auditui. qz de ab
sentibus est. sicut auditu cogno
scimus que cuz sint absentia nō
bis recitātur. Ad tertiā rñdetur
q̃ auctoritas illa intelligit de
visione corporali quā habebant
de xpo discipuli sui bene credit
q̃ inter hos qui desiderabāt sic
diem xpi videre fuerit abrahā.
quia ab ipso donum redemptio
nis expectabat.

In domini
ca ramis pal
marum legit
passio xpi fm
Matth. circa
quam possunt
hec disputari
¶ Prio. vtrū
alius possibi
lis fuerit ⁊ cō
nenientior modus liberationis
humani generis q̃ per passionē
christi. ¶ Scdo. vtrum cōueniē
ter xps tali die voluit cum rega
li honore intrare hierusalem.

D primaz
questionez. sic
pceditur. ⁊ vi
detur q̃ fue
rit alius possi
bilis modus ⁊
cōuenientior.
¶ Primo sic.
Dicitur Luc. j. Non erit impossi
bile apud deum omne verbum:
ergo quocūq̃ alio modo potuis
set nos liberasse. ¶ Secūdo sic.
Dicit augustinus. xiij. de trini.
Istum modum quo nos per me

diatorem dei ⁊ hominis. hoiem iesum xpm deus liberare digna tur asserimus bonũ ⁊ diuine dignitati cõgruũ. verũ etiam ostẽ damus aliũ modũ possibilẒ deo fuisse cui⁹ potestati cũcta equaliter subiacẽt. ¶ Tertio arguit de cõueniẽtiori. (iij. sen. dis. xx. q. j. ar. ij. q. ij. ad pmuz.) Si em xps subijsset mortẒ naturalẒ nihilominus genus humanũ redẽptum fuisset. qꝛ mortẒ soluisset quã nõ debebat. ⁊ hoc fuisset sine omni peccato alicui⁹. ergo videtur ꝙ hic modus fuit ꝛueniẽtior. qꝛ vnũquodq; tanto est conueniẽtius ꝙto ad ipsuz paciora incõueniẽtia sequũt. ¶ Quarto cõuenientissimũ videt ꝙ ille qui violent ⁊ iniuste detinet aliq̃d p superiorꝭ potentiã spoliet ur. sed diabol⁹ nullũ ius in homine habebat quẒ per fraudem deceperat. ⁊ per quãdã violẽtiã seruituti subiectum detinebat. ergo videtur cõuenientissimuz fuisse ꝙ xps diabolum per solã potẽtiã spoliaret absq; sua passione. In oppositum est euangelium presens. in quo dicit mathei. xxvj. Pater si non potest transire calix iste nisi bibam illam. fiat voluntas tua. Super quod verbum tractans anselm⁹ libro. Cur deus homo. dicit. Iõ voluit transire calicez nisi biberit. non quia mortẒ vitare nequiuerit. sed quia aliter mũdus saluari non posset. ergo videtur ꝙ alius modus nõ fuerit possibilis. ¶ Secũdo sic. dicit augustinus in. xiij. de trini. Sanãde nostre miserie cõueniencior alius modus non fuit ꝙ per xpi passionem. ¶ Respodeo dicendum (vt habet. iij. par. q. xvj. ar. ij.) circa possibilitatẒ ꝙ aliquid dicitur possibile vel impossibile dupliciter. Uno modo simpliciter ⁊ absolute. Alio mõ ex suppositione. Qua diuisione posita sit ista prima cõclusio. Simpliciter ⁊ absolute loquendo possibile fuit deo. alio mõ hominem liberare ꝙ per passionem xpi. quia vt dictuz est. non est impossibile apud deum omne verbuz. Luc. j. Secunda cõclusio. Loquẽdo de possibili ex aliqua suppositione facta. non est possibilis alius modus liberatiõis humani generis ꝙ per passionem xpi. Ista conclusio patet primo. quia est impossibile prescientia dei falli ⁊ eius voluntatẒ seu suspositionẒ cassari. sed presciẽtia dei ⁊ voluntas dei fuit ꝙ genus humanũ hoc modo liberaretur. ergo facta hac suppositiõe fuit impossibilis alius modus liberationis. Secũdo sic. fidei non potest subesse falsum. sed antiqui patres crediderũt xpm passurum. ergo nõ potuit esse quod pateretur. Circa conuenientiam istius modi fit ista conclusio. Conueniencia. Ex parte nostra cõueniencior modus esse nõ potuit ꝙ per passionem christi. sed respondeo. aufertur potentia quin potu

set alium cõueniẽtiorem modum cuius potẽtia limitata nõ est. sed hoc esset fm alium ordinem rebus impositum. Ista conclusio sic declaratur. (vbi supra arti. iij.) Tanto aliquis modus conuenientior est ad consequendum finem, qnto per ipsum plura concurrunt que sunt expediẽtia fini. per hoc autem q homo per passionem xpi est liberatus multa concurrũt ad salutem hominis pertinentia preter liberationem a peccato. Primo enim per hoc homo cognoscit qtum deus diligit hominẽ. ⁊ per hoc prouocatur ad eum diligendũ in quo perfectio humane salutis consistit. Unde apostolus dicit ad Rom. v. Cõmendat deus caritatem in nobis quoniã cum peccatores essem⁹ christus pro nobis mortuus est. Secundo. quia per hoc dedit nobis exemplum obedientie humilitatis. constantie. iusticie. ⁊ ceterarum virtutum in passione xpi ostensarũ. que sunt necessarie ad humanam salutem. Unde dicitur j. petri. ij. Christ⁹ passus est pro nobis vobis relinquens exemplum vt sequamini vestigia ei⁹. Tertio. quia hoc ad maiorem dignitatem cessit. vt sicut homo victus fuerat ⁊ deceptus a diabolo. ita etiam homo esset qui diabolum vinceret. ⁊ sicut homo mortẽ meruit. ita homo moriendo mortem superaret. vt patet. j. Cor. xv. Deo gratias qui nobis dedit victoriã per iesum xpm. Et ideo ꝓueniẽtius fuit vt per passionẽ xpi liberaremur q̃ per solam voluntatẽ dei. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad pmã ⁊ scdam respodetur. q loquũtur de possibili simpliciter ⁊ absolute. Hoc em̃ modo ali⁹ mod⁹ fuit possibilis. ¶ Ad tertiã respõdet duplicitẽr. Primo negando consequentiã. ⁊ ratio est. quia xps pro omnibus peccatis qtũ ad sufficientiam debuit satisfacere non solũ pro originali sed etiam pro actuali. pro quo infligit violenta mors. ⁊ ideo vt sua satisfactio vtrũq peccatũ comprehenderet. decens fuit vt morte turpissima. qtum ad genus mortis moreretur. vt sic non solum sub angelis descenderet per mortẽ. sed etiam sub hominib⁹ per genus mortis qtum ad accerbitatem ⁊ turpitudinẽ. nec peccatũ aliorum aliquid de cõueniẽtia satisfactionis adimit. qr satisfactio non est ex parte infligentiũ passionẽ. sed ex parte patientis. Secũdo respõdetur. etiam negãdo ꝓnam. ⁊ ratio est sanc. tho. vbi supra. ad scdm. qr sicut dicit chriso. Xps nõ sui mortẽ quã nõ habebat cũ sit vita sed hois mortem venerat ꝓsumptur⁹. Uñ nõ ppria morte corpus deposuit. sed ab hoibus illatam sustinuit. si etiam egrotasset corpus ei⁹ ⁊ in ꝓspectu oim solueret. incõueniẽs erat eũ q̃ alior lãguores sanaret habere ppus corp⁹ affectũ

langoribꝰ.etiã si absq; alio mor
bo seorsum alicubi corpꝰ depo
suisset;ac deinde se offerret ⁊ nõ
crederet ei de resurrectione dis
serẽti quomodo eũ pateret xpi
in morte victoria nisi coram oibꝰ
eã patiẽs p interruptionez tpis
pbasset extinctã. ¶ Ad quartaz
rñdet.negãdo ꝓseqntiã. Et ra
tio est. qr lz diabolus iniuste in
uaserit hoiem.tñ homo p pecca
tum iuste erat sub seruitute dia
boli derelictꝰ a deo. ⁊ ideo con
ueniẽs fuit vt p iusticiã homo a
seruitute diaboli liberaret xpo
satisfaciẽte p ipso per suã pas
sionem. Fuit etiam hoc conue
niens ad vincendã supbiã diabo
li q̃ est destructor iusticie. ⁊ ama
tor peccati. vt xps vinceret ⁊ ho
minem liberaret. non per solum
potentiam diuinitatis. sed etiã
per iusticiam et humilitatẽ pas
siõis. vt aug. dicit. xiiij. de trini.

D secun
dam questio
nem. sic pce
ditur. Et vide
tur q̃ nõ fuit
cõueniens q̃
christus itra
ret nunc hierusalem cuz regali
honore. ¶ Primo sic. Legimus
Iobis. vj. q̃ christꝰ fugit in mõ
tem quãdo vidit q̃ homines illi
quos de quinq; panibus et duo
bus piscibus satiauerat ventu
ri erant vt facerent eum regem
ergo videtur q̃ inconuenienter
nunc a turbis honorez regalem
sibi impendi permisit. ¶ Scõ
sic. Conuersatio xpi debuit esse
vniformis. sz alijs vicibus qui
bus.intrauit hierusalem non in
trauit hoc modo sed per pedes.
⁊ sine turbarum laudibus. ⁊ cuz
ramis.ergo videtur q̃ nunc non
conuenienter intrauit. ¶ In op
positum est euãgeliũ pñs. ¶ Ri
deo dicendum sub ista cõclusio
ne.q̃ conuenientissime christus
intrauit nunc hierusalẽ illo mo
do qui describitur in euãgelio.
Que conclusio ostenditur in sin
gulis circumstantijs aduenꝰ fu
in hierusalem. Primo quidem
dicitur. Cuz appropinquaret ie
sus hierosolymis. Conueniens
enim fuit q̃ christus passurus q
propinquare voluit loco passio
nis. vt per hoc clarescceret q̃ n
inuitus sed sponte pateret. fu
illud Ysaie. liij. Oblatus est q
ipse voluit. Scõ. vt dicit beat
Ante ãnq; dies pasce venire n
luit. sicut ex iohannis euãgeli
didicimus. vt per hoc etiã ost
deret se esse agnum immacul
tum.que tolleret peccata mũdi
Agnus quippe pascalis cui
immolatione populus israel e
ab egiptiaca seruitute liberat
Ante quinq; dies pasce.id est
decima die mensis primi inti
batur tolli. xiiij.autem luna a
vesperum iussus est immola
significans euz qui nos suo sa
guine redempturus ante quin
dies pasce. i. hodierno die m

gno precedentium.sequentiũq; populorũ gaudio ⁊ laudatione deductus venit in templum dei. Tertio vt idem dicit beda.sic a turbis rex appellari voluit. vt p hoc eruditus quisq; cognosceret ipsum esse regem quẽ sic prophetia venturũ olim premissa significauerat Zach.ix.dicẽs.Dicite filie syon.i.hierusalẽ.ecce rex tuus venit tibi mansuetus. sedens super asinã.⁊ pullũ filiũ subiugalis. Ubi dicit albertus magnus.Xps describit ab octo Primo.ab euidẽtia venientis cũ dicitur.Ecce.Ysaie.xl. Uidebit oĩs caro salutare dei.Scdo a dignitate potestatis.ibi.Rex.Ysa. xxxiij.Dns legifer noster de⁹ rex noster.Tertio.p naturalitate hominis.ibi.Tuus.qz cõnaturalitatem habuit cũ iudeis p humanitatẽ assumptã.Ysa.ix.Paruulus natus est nobis.Quarto ap propinquatiõe amoris.ibi.Venit. pueri.viij. Delicie mee solent esse cum filijs hoĩm. Quinto ab vtilitate operis redẽptionis.cum dicit.Tibi.i.ad vtilitatem tuam.Sexto ab optimo habitu cordis.cum dicit.Mãsuetus.Mat.xi.Discite a me quia mitis sum ⁊c.Septimo a quiete regiminis.cum dr. Sedens. Quies regiminis in quo nõ regnauerat cõcupiscẽtia sed residet trãquilla sapiẽtia.Ysa. xvj. Preparabit in misericordia solium eius ⁊c. Octauo ab humilitate cõuersationis ⁊ a simplicitate subiectionis. cum dicit Super asinã. Ecce humilitas. Et pullũ filiũ subiugalis. Ecce simplicitas sine duplicitate fastus seculi. Hoc aũt nõ sic intelligendũ est q̃ sederit super vtrũq; simul sed successiue.qz primo sedit super pullũ.qui tñ nõ erat domit⁹.qz adhuc nõ erat applicatus humanis vsibus.vt habet Marci.xi.et Luc.xix. Ideo sedit postea sup asinã.hoc aũt factum est in figura.qz per pullus significabat popul⁹ gẽtilis qui nõ fuerat subiect⁹ iugo legis.p asinã vero ppl's iudaicus q̃ laborauerat sub lege.Ad hoc veniebat aũt xps vt vtrũq; populũ subiugaret sibi per fidẽ catholicã. Et sic xps impleuit hoc qd celebri fama diuulgatũ erat.Zach.ix.q̃ vẽtur⁹ esset in hierusalẽ in paupertate ⁊ humilitate.sedẽs sup asinã ⁊ pullũ eius.vt dictũ est.qz vero similiter pphetatũ erat per zachariã q̃ in aduẽtu xpi in hierusalẽ sup asinã ⁊ pullũ ciuitas hierosolyma exultaret ⁊ letaretur. Hoc adimpletũ est.⁊ hoc in tribus. Primo.qz dicit q̃ plurima turba strauerũt vestimenta sua in via.⁊ hoc fuit i signũ exultationis ⁊ honoris.⁊ ne asina et pull⁹ offenderẽt pedes suos ad lapides. Scdo in eo qd dicitur Alij scindebãt ramos de arboribus ⁊c.viriditas ramoꝝ erat signu leticie ⁊ exultationis. Tertio in eo qd dicit.q̃ clamabant dicẽtes.Osanna.i.salua nos ob

secro salute celesti. et sic omnia conuenientissime sunt impleta. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. negando cõsequentiã. Aliud enim est sumere ab hominibus dignitatem regiam quod non conueniebat christo qui erat omnis terre deus ⁊ rex regum. ⁊ princeps regum terre. Aliud est suscipere honorem sibi debitum ⁊ a prophetis denunciatus. ¶ Ad secundam respondetur. negando consequentiam. et ratio est. quia honor erat pphetatus exhiberi ex illo tempore ⁊ nõ alio. et ideo voluit tunc et non ante nec propter hoc fuit varietas facta aliqua in eius conuersatione sicut nunc in rege qui in primo ingressu ciuitatis suscipitur cum honore aliquo cum quo nõ suscipitur alijs vicibus quibus ingreditur.

Eria secũda legit euangelium. Ante sex dies ⁊c. Job. xij. Circa quod possunt ꝗ disputari. ¶ Primo. vtrum cõueniẽs fuit vt xp̃s super caput suuz vnguentũ tanti precij super infundi permitteret. ¶ Scdo. vtrum xp̃s loculos cũ pecunia secum portari pmiserãt. ¶ Tertio. vtꝯ cõueniẽter loculos pecunie portandos iude cõmiserit.

D primaz sic procedit. Et videtur q̃ non fuit cõueniens q̃ christus vnguentum tanti precij sup caput suuz supfundi pmitteret. ¶ Primo. qz hoc ad lasciuiã quandã spectare videtur. ¶ Scdo. qz visum est oibus discipulis incõueniẽs. Vnde aiunt. Ut quid ꝑditio hec. Potuit enim venũdari ⁊ dare pauperibus. ¶ Tertio sic. hoc enim nõ videt cõuenire doctrine quã xp̃s docuit. in qua cõmẽdat misericordiã maxime. ¶ In oppositum est euãgeliũ p̃sens. ¶ Respondeo dicẽdum. q̃ ꝓueniẽter xp̃s permisit sup caput suũ supfundi p̃dictũ vnguẽtũ. Unguentuz aũt dicit hic liquor p̃ciosus de re aromatica expressus. sicut aqua roseacea exp̃mit ex rosis. Ista cõclusio ptz ex duob̃. Primo ex cõmẽdatiõe operis facti. Unde xp̃s in excusatione facti quã fecit. dicit. q̃d molesti estis huic mulieri. quasi diceret. sine causa. Bonũ em̃ opus opata est in me. Nam pauperes semp habetis vobiscũ: quasi diceret. Semper potestis recupare ad faciendum illis elemosinã. me aũt non semper habebitis visibiliter vobiscum ꝓuersantẽ. Ecce q̃ dicit bonuz opus id fuisse. Scdo pz

ex cōmēdatione mulieris.cum ait.Amen dico vobis.q̃ vbicūq̃ p̄dicatū fuerit hoc euangeliū.dicet q̃ hoc fecit in memoriā.i.ad laudē ei? recitabit tanq̃ factuz virtuosum. Scdo nota q̃ multa bona fiunt de quib? si peteretur cōsiliū anteq̃ fiāt nō fineremus q̃ fierēt.qz forte fieri posset melioza postq̃ aūt iam incipiūt fieri dum bona sint.nō sunt ꝓhibēda.ꝛ vt dicit Chrys. Forte iesus anteq̃ mulier effudisset vnguentum elegisset poti?dare pauperibus.nūc ꝯo quia iam factū erat ꝓhibētes cōprimit dicēs. Sinite illā.i.nolite ꝓhibere. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā rñdet negādo assumptū. Pro quo nota q̃ vt dicit augustinus de doctrina xp̄iana.aliter estimat aliquid i persona cōmuni. aliter in ꝑsona ꝓphetica.qz in ꝑsona cōmuni estimat ꝓm factū.in ꝑsona ꝓphetica ꝓm sui significationē. Nūc dico q̃ illa ꝓfusio vnguenti in ꝑsona cōmuni significaret lasciuiā. In ꝑsona ꝓphetica significationez. Vñ xp̄s ꝓmisit illud vnguētū supinfundi ꝓpter significationē. Significat em̄ sepulturam xp̄i.vt ipse dicit. Ad sepeliēdū me hoc fecit.quasi diceret In hoc facto p̄figurat sepultura mea futura de ꝓpiquo. ¶ Ad scdaz rñdetur.negādo cōsequentiā.nec iudiciū discipulorz cōparanduz est iudicio christi. Unde christus refellendo argumenta eorum dixit eis. Vos potestis recuperare ad bene faciendū pauperib? sz nō potestis recuperare ad vnguenduz me corporalit.qz me non semp habebitis.s. p̄ntia corpali ad habitandū vobiscum in carne passibili que idiget tali vnctiōe. Per hoc pz q̃ aliqd op? min?necessariū potest p̄poni magis necessario qñ iminet casus quo illud min?necessariū nō potest alias recupari. ¶ Ad tertiaz rñdet.negādo assumptū.hec em̄ vnctio cum fuerit op?pietatis ꝛ mie exhibere xp̄o. in nullo derogat doctrine xp̄i de exhibēda misericordia sed magis consonat.

D secundā questionez. sic procedit. Etvidet q̃ christ? incōueniēter loculos secuz portari ꝓmisit ¶ Primo sic. non fuit cōueniēs christo portare quod alijs prohibuit.sed alijs scilicet discipulis suis ꝓhibuit.portare pecunias. Matthei.x. Nolite possidere aurum nec argentum nec pecuniā in zonis vestris.nec perā in via. ergo ꝛc. ¶ Scdo ex illo Matt. vj. Ne solliciti sitis anime vestre quid māducetis. nec corpori vestro quid induamini.vbi manifeste prohibet loculos habere. ¶ Tertio.idem arguitur ex illo Matthei.vj. vbi ipse prohibet de crastino cogitare dicens. Nolite soliciti esse in crastinuz.sz q̃

phibet de crastino cogitare pro
hibet loculos habere. ergo ꝛc.
¶ In oppositū est euāgeliū pñs
Et aug. sup iobem. Et habet. xij.
q. j. c. exemplū. ¶ Rñdeo dicēdū
q̃ oueniens fuit vt xp̃s loculos
haberet in quib⁹ reponerent ne
cessaria i custodiā administra
bantur sibi a fidelibus in susten
tationem suam ꝛ suorū. Ista cō
clusio habetur in multis locis.
Pro quo notandū. sicut plenius
notauimus super decreto in pre
dicto. c. Exemplum. q̃ quadru
plici causa christus loculos ha
buit. Primo ad sustentationem
pauperum. vt dicit Hieronim⁹.
super illud Job. xiij. Deus nō pe
ram inquit. nec virgā. nec es iu
bēs deferri. marsupium ferebat
ad inopum ministeriuz. hoc esti
mauerunt discipuli cū dixit iu
de quod facis fac cito. vt aliq̃d
inopibus daret. Scdo cōuenien
ter dr habuisse loculos vt habe
ret vñ emeret necessaria adversus
suos ꝛ suoꝝ ppter imminentem
necessitatē. tali de causa habuit
loculos qñ trāsiuit p samariam
sicut legit iob. iiij. Samaritani
enim erāt inhospitales iudeis. vñ
dr. Lu. ix. q̃ cū venit in hierusa
lem samaritani noluerunt eū re
cipere. Et hac de causa discipu
lis habere permisit loculos Vñ
Lu. xxij. dr. Qñ misi vos sine ba
culo ꝛ pera. nunq̃d aliq̃d defuit
vobis. at illi dixerūt. Nihil dicit
ergo eis. Sz nūc q̃ hz sacculum
tollat similit ꝛ perā. vt dicit q̃dā
glo. In hoc dat nobis exēplū vt
nōnūq̃ causa instāte de nrī rigo
re ppositi intermittere possum⁹
Tertio oueniēter xp̃s habuit lo
culos causa odescēsus infirmis
dās eis exēplū vt sibi puideant.
forte enim nisi xp̃s loculos habuis
set putaret aliq̃s peccatū esse si
sibi in posterū necessaria puide
ret. Vñ aug. in libro de sermone
dñi in mōte dicit. Hoc aūt dico
vehemēter cauendū est. ne forte
cū videris aliquē seruū dei pu
dere ne ista necessaria desint. vel
ei vel eis quorū cura ei cōmissa
est iudicem⁹ eū cōtra p̃ceptū dñi
facere ꝛ de crastino esse sollici
tum. Nā dñs cui ministrabāt an
geli ppter exēplum ne q̃s poste
scādalizaret cuz aliquē seruoꝝ
ei⁹ aiaduertisset ista necessaria
pcurare loculos habere digna
tus est vt vsib⁹ necessariis q̃d
op⁹ fuisset prebere t. Quarto cō
ueniēter xp̃s loculos habuit. vt
dicit aug. sup Job ez. ꝛ habet in
p̃fato. c. exēplū dñi accipite con
uersātes i terra quare habuit lo
culos cui angeli ministrabāt. nō
si qz ipi⁹ eccl'ia loculos habitum
erat. ¶ Ad rationes in oppositū
¶ Ad primā rñdet. negādo cōse
quentiā. Et rō est. vt dicit alber
tus magn⁹. Nō ꝓhibuit portare
aurū ꝛ argentū siue loculos sed
qñ misit ad iudeos. apd q̃s sem
p fuit imposita decima paupe
ad quā recipiebant doctores ꝛ
dicatores. ita vt nihil eis defi
ret. qñ aūt ad alios misit ꝛ qñ il

exosi fuerūt hoīb⁹ dedit auctoritatez portādi loculos vt pz. Lu. xxij. ¶ Ad scōdaz rñdet. negando psequentiam. Et ratio est. qz auctoritas illa Mat. vj. intelligit de supfluaz inordinata sollicitudine. ¶ Ad tertiā rñdetur. negādo psequentiā. Et ratio est. qz vt dicit aug. libro de ope monachorū. cum dñs dixit. Nolite sollicitī esse ꝛc. nō dedit intelligere vt nihil pecunie seruaretur a sanctis. sed ꝙ deo non pro pecunia seruiatur. et ppter inopie timorem iusticia deseratur.

D tertiaz questionē. sic pceditur. Et videtur ꝙ nō fuit pueniēs ꝙ christus loculos pecunie portādos pmiserit iude. ¶ Primo sic. dñs sciuit iudam furē. ergo cōmittēdo sibi loculos dedit sibi occasione peccādi ꝛ facultatem faciēdi damnū sibi ꝛ pauperib⁹. Scdo sic. inconueniens est dare beneficiū aut officiū scienter huiusmodi quē scit indignū. sz xps sciebat iudā indignū esse ergo ꝛc. ¶ Tertio. querit quare nō corripuit eū cū sciret talez. ꝛ videt hoc incōueniēter factum. cū xps dedit doctrinā mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuus corripe eū ꝛc. ¶ In oppositū est euangeliū. ¶ Respondeo dicendū ꝙ cōueniēter fecit xps loculos cōmittēdo iude. Et hoc ppter tres rōnes. Prima. q tāgit in. c. p̄dicto ex ēplū vt eccl'ia eiⁿ fures cū patiť. toleret. Et est rō augu. qz nō videť bonⁿ q malos tolerare nō potuit. Vñ dz Lanť. ij. Sicut liliuz inter spinas sic amica mea inter filias. Scdo cōmisit loculos custodiendos iude vt ei omnē occasionez pditionis auferret cū haberet ex loculis concupiscētie mitigationē. sz sicut dz. Eccs. v. Auarus nō implebiť pecunia. Tertio pmisit loculos. iude vt doceret ꝙ spiritualia sūt maiorib⁹ cōmittenda. tpalia vo min⁹ dignis. Vñ dicit albertus. Dñs de temporalib⁹ nos minorem curā semp habere docuit. ꝛ ideo contemptibiliores ad curā tpalium ponere sicut pz Actť. vj. vbi Petr⁹ posuit alios ad pcurādū viduis i ministerio quotidiano temporaliū. de se autē ꝛ alijs apostolis dixit. Nos autē ministerio verbi ꝛ orationi instantes erimus. Judas autē minor erat inter apostolos. vñ vltimⁿ inter eos nominať. vt pz Matth. x. ꝛ Marci. iij. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primaz rñdet iuxta albertū magnū sup iob. ꝙ qñ pmissi sunt loculi iude fur nō erat sz iustus sm presentē iusticiam. et postea facultatē habens factus est fur. In quo nos docuit ꝙ in electionibus sufficit nobis. presentem iusticiam attendere. qz de futuris qualis quis erit non possumus scire. ¶ Ad secundaz

rñdet eodē modo. qz tūc qñ com
missi sunt ei loculi dignus erat.
¶ Ad tertiaz. cū queritur quare
xps eū nō corripuit. dicēdum est
iuxta albertū. q nō corripuit. qz
nō sciuit vt homo. sz vt deꝰ. do
cēs nos nulluz debere corripere
de his q nō nisi vt deus scimus.

Eria ter
tia legit pas
sio sz marcū.
circa quā pas
sionem possūt
he q̄stiōes di
sputari ¶ Pri
ma. vtrum petrus peccauit mor
taliter negādo christū. ¶ Scda.
vtrum postq̄ xpꝰ predixit petrū
se negaturū fuit possibile petrū
nō negare xpm. ¶ Tertia. vtruz
omnes apostoli fugiētes capto
xpo peccauerunt mortaliter.

D primaz
questionē. sic
pceditur. Et
videtur q pe
trus negando
christum non
peccauit mor
taliter. ¶ Pri
mo sic. Dicit
enim quedam glo. q peccauit p
surreptionem. sz peccatū p sur
reptionem est veniale ⁊ nō mor
tale. Uñ primi mot q̄ per surre
ptionē fiunt venialia sunt. ergo
petrus negādo xpm peccauit ve
nialiter ⁊ non mortaliter. ¶ Se
cundo sic. dicit bernardꝰ in libro
de diligēdo deū. q in petro fuit
caritas sopita non extincta. sed
per peccatū mortale caritas ex
tinguitur. ergo petrus nō pecca
uit mortaliter. ¶ In oppositum
est euangeliū pñs. vbi dr manifes
te q petrus mentitus est negan
do xpm in fide qua cōfessus fue
rat xpm esse filium dei Matth.
xvj. ergo petrꝰ negādo xpm pec
cauit mortaliter sz illō ps. Per
des omnes qui loquuntur menda
cium. ¶ Rñdeo dicendū sub ista
conclusiode. q absq̄ dubitatiōe
petrus negādo christū peccauit
mortaliter. Patet ista cōclusio.
tum. ex. c. illo Ambrosij imitare
petrum. vj. q. j. vbi istam. q. lon
gius disputauimꝰ. Scdo pz ex
illo gregorij qui in moralibꝰ ait
q petrꝰ ex ipsis faucibꝰ diaboli
eripit: sz i faucibꝰ diaboli nō es
ḡs nisi p pctm mortale. ergo pe
trꝰ negādo xpm peccauit mor
taliter. Tertio pz iuxta sctm thom
quolibeto. ix. (ar. xiij. Jtez. q.
q. xxiiij. ar. xij. ad. ij.) Petrus
gauit fidem christi vbi pericli
batur. ⁊ eius confessio require
batur. Ore enim confessio fit ad
salutem. ad Roma. x. Ubi ima
videtur q in tali cā ꝓfessio fidei
sit de necessitate salutis. Quar
to pz ex illo Matt. x. Qui nega
uerit me corā hoibꝰ negabo eū
corā patre meo. sz nemo nega
a xpo coram patre suo nisi pro
peccatum mortale. ergo ꝓclusio
vera. Quinta ꝓclusio pz ex eo q
negationi adiunxit periurium

blasphemiā. Nā vt dr mat. xxvj. Cepit detestari et iurare. qz non nouisset hoiez. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad pmā rñdet iuxta sanctum Thomam vbi supra q̃ surreptio dupliciter accipitur. Uno mō fm q̃ opponit deliberatiōi. ⁊ sic pmi mot⁹ dicūt esse ex surreptiōe. Sic aūt petr⁹ ex surreptiōe nō peccauit. Alio mō accipit surreptio fz q̃ opponit electiōi. ⁊ sic petr⁹ ex surreptione peccauit. qz non peccauit ex electione. q̃si ex certa malicia sz ex passiōe timoris. Talis aūt surreptio nō excusat a mortali. sicut pz icōtinēti ꝯ fornicat motu cōcupiscentie cū haberet ꝓpositu continendi. ¶ Ad scdam etiā rñdetur per sanctū thomā. q̃ beat⁹ bernardus improprie loquit. et vt eius verbuz verificetur. est intelligendū de quadam dilectiōe familiaritatis quam petrus ad xpm conceperat. que in eo manſit etiam post negationē. Uel si intelligatur de dilectiōe gratuita. intelligendū est q̃ non fuit extincta fm predestinationez diuinam que ei⁹ penitentiā preparabat. q̃uis esset ex se extincta. pmissus autē est a deo petrus cadere. tum vt nullus quātumcūq̃ iustus debeat se iactare de ꝓstantia. vt dicit ambrosius in predicto. c. imitare. Tum scdo. vt dicit Grego. in. c. considerandum dis. l. vt is qui futurus erat pastor acclesie in sua culpa disceret q̃lit alijs misereri debuisset.

D secūdaz questione sic procedit. Et videt q̃ post q̃ predixerat christ⁹ petruz eum negaturum q̃ petrus non potuit eum non negare. ¶ Primo dr Matt. xxiiij. Celum et terra transibūt. verba autem mea non transibūt sed verbuz christi factum petro fuit Ter me negabis. ergo illud verbum christi necessario implēdum erat. ergo petrus non poterat non negare. ¶ Scdo sic. veritas non potest falli. sz xps est veritas Job. xiiij. ergo falli nō poterat. ergo petr⁹ nō poterat xpm non negare. ¶ Tertio sic. sciētia xpi cum esset scientia dei est inuariabilis. ergo necessario venturū erat qd xps fiendum preuiderat. sz preuiderat petrū negaturum. ergo petr⁹ nō potuit non negare. ¶ In oppositū videt euāgeliū hoc in quo vt visū est i questione prima. Petrus negando xpm peccauit. ergo non necessitate. sz libere et volūtarie. qz fm aug. pctm est a deo volūtariū qd si non est volūtarium nō est pctm ¶ Respōdeo dicendum. q̃ dupliciter possumus loqui de petro. (vt innuit i quodā simili. ij. ij. q. j. ar. ij. ad. ij.) Uno modo fm se ꝓsiderato. ⁊ sic dicim⁹ q̃ eius negatio erat contingens ⁊ ad vtrū libet. qz ei⁹ potētia libera libere

poterat ad opposita. scz ad negare & non negare. Secdo modo pt psiderari vt cadit obiectine sub actu puisionis vel predictionis negandi. Et sic dicim9 q necessarium erat ipsum negare. sz qz illud qd puenit alicui fm se & absolute puenit sibi simpliciter. qd autem puenit alicui ex aliq puenit sibi fm qd. Unde negatio petri post predictionē xpi simpliciter erat ptingens. & fm qd necessaria. qz solum fm. quid cadit sub actu pdicendi. & nō fm esse. Necessitas aūt fm qd stat simul cum contingentia simpliciter sicut patet per pbm primo periarmenias. Sicut albū fm quid et nigrum simpliciter. Sicut etiā moueri sortem est ptingens simpliciter. sz moueri duz currit est necessariuz. Unde cōmuniter distinguitur ista ppositio Omne fitum a deo necesse est esse (vt pz. j. p. q. xiiij. ar. xiij. ad. iij.) qz pōt esse de dicto vel potest esse de re et si fit de dicto. vera est. et si est de re. est falsa. Et sic ad questionem respodet q petrus simpliciter non necessario sed libere & ptingenter negauit & potuit nō negare. fm quid autē scz fm qd subiacet predictioni xpi non potuit non negare. ita vt ibi sit necessitas consequentie et non psequentis. ¶ Ad rationes in oppositum. omnes quasi soluunt vnica respōsione. que patz ex dictis ¶ Ad primam respodet. negando consequentiam simpliciter. et concedendo fm quid scz fm qd cadit sub actu preuisionis & predicationis xpi. ¶ Ad secundam eodem modo respondetur. ¶ Ad tertiam respōdet p distinctionem datam vel negando cōsequentiam Et ratio est. qz scientia dei non est tantum q res eueniat quocūqz modo. sed q res veniet contingenter vel necessario et ideo qd diuina puidentia disponit euenire infallibilit & necessario. infallibiliter eueniet. cōtingēter vero quidē qd diuine prouidentie ratio habet vt contingenter eueniat.

D tertiaz questionē sic procedit. Et videt q non omnes apostoli fugientes xpo capto peccauerūt mortalit. ¶ Primo. Quia si omnes apostoli tū peccauerūt mortaliter. videt q fides ecclesie defecisset. sed hoc non est dicendum. qz fides ecclesie nunq defecit. fm illud Osee. Desponsabo te in fidem sempiternam. ¶ Secdo sic. Petrus & apostoli alij significabant ecclesiam vniuersalem. Unde Augustinus dicit. xxiiij. q. j. Quod dicit q q significabant ecclesiaz vniuersalem. ergo si petrus & omnes apostoli peccassent q tota ecclesia defecisset. ¶ Tertio sic. Apostoli capto xpo fugierūt et tim

re qui poterat adere in constantem virum. ergo videntur excusabiles a peccato. cōsequentia videtur bona. ¶ In oppositū est euangeliū pñs. vbi dicitur omnis scādalū patiemini in hac nocte. Glo. interli. id est. ab vnitate fidei soluentur. Nicolaus de lyra. i. ruinā in peccatum patiemini propter timorē mundanā. ¶ Rñdeo dicendum sub ista cōclusione. q̄ in passione omnes apostoli a christo recedentes peccauerunt mortaliter. Ista conclusio patet ex multis locis sacre scripture. que nos diffuse deduxim⁹ in sūma nostra de ecclesia. li. iij. c. lxj. De quibus inducam⁹ tria. Primo est illud ps. Omnes declinauerunt. Super quo ita inquit Hieronymus. Hunc ps. de passione xpi refferunt. quoniam omnes dominū reliquerunt. intantum vt petrus quoq̄ qui apostolorū fuit princeps negaret. Item secundo ex illo qd sequit. Non est qui faciat bonū vsq̄ ad vnum Super quo dicit Hieronym⁹ sic. Hic apparet q̄ iste psalmus de passione ptinet. q̄ null⁹ de discipulis permansit. nec petrus q̄ caput ecclesie est. qr ipse negauit. Tertio patet per illud ps. Multiplicati sunt sup capillos capitis ꝛc. vbi dicit glo. Tēpore passiōis recesserūt iudei a xpo ꝛ etiam apli. eo vero resurgente redierūt apli sz nō iudei. Hac igitur ratione ostdit. qr casus tunc fuit in quo de necessitate salutis erat oris professio facienda. Tuz qr periclitabatur fides christiana. Tuz ad instructionē aliorum fidelium vel ad ꝓfirmationem vel reprimendum infidelium exultationē. Unde sup illd de peni. distin. j. c. Quis aliqñ. §. His auctoritatib⁹. dicit Hugo ꝛ archidia. mortuo xpo petrus et alij apostoli defecerūt in fide christi. ꝛ dubitantes de eo peccauerunt mortaliter. in quo omēs apostoli defecerūt. Uñ manifestum est omis peccasse mortalit. Et vt dicit sanctus Thomas super mattheū in eodē loco. agrauatur peccatum apl'or ex ꝓpinq̄tate temporis. qr post tantas admonitiones post sacramenti susceptionē iam obliti erāt que fecerat eis. ¶ Ad rationes i oppositum. ¶ Ad primā respondetur negando cōsequentiaz. Tuz q̄a in beata virgine ꝺr itergerrime permansisse. Uñ in signū hui⁹ vt dicit Guilermus in rationali diuinorum officiorū. candela que occultatur in diebus tenebrarū hebdomade sancte per totā xpi ecclesiam designat christi fidem in virgine gloriosa remansisse p quam omēs fideles docti ꝛ illuminati sunt. Et idez dicit Alexāder de hal'. in tertio. Tum scdo ꝓpia illa nō valet qr cū circūcisione illo fm veriorē opinionē ꝓferebat grāz ꝛ vtutes. vñ dicebat signaculū iusticie fidei. dicit eñ augu. advalerianū ꝓtra iulianū. Ex quo est instituta circūcisio q̄

erat signaculū iusticie ad sāctificationez valebat puulis ad emūdationē peccati originalis sicut et baptismꝰ. Et vt dicit sanctus tho. (iij.par.q.lxij.ar.vj.ad.iij.) Circuncisio conferebat gratiaz inchoatum erat signū passionis xpi future. ita scz q̄ homo qui accipiebat circūcisionez ꝓfitebatur se suscipere talem fidē vel adultus ꝓ se vel alius ꝓ puulis. Unde & apostolꝰ dicit ad Roma. iiij. q̄ Abraaz accepit signum circuncisionis iusticie fidei. sed cū multi essent tempore mortis christi paruuli inno cētes circūcisi & ꝓ ꝓsequens habentes gratiam iustificantem & habitum fidei manifestum est q̄ aplis omnibꝰ deficientibꝰ in fide. q̄ nō sequeret q̄ omno fides deficeret ecclesie. qz paruuli illi ecclesie membra erant. ¶ Ad scdam respondetur eodem modo petrus etiam cum nōdum esset ꝓstitutus caput ecclesie non figurabat ecclesiam sicut princeps rempublicam suā. ¶ Ad tertiam respōdetur. negādo assumptum quoniam in illo casu timor mortis nō erat timēdus. sz suscipienda mors pro fide xpi tuenda. sicut dictum est.

Eria quarta legitur passio ꝟm lucaz. circa quā ꝑnt disputari sequētes q̄stiones. ¶ Prima est. vtrum Judas vendēdo xpm commiserit symoniaz. ¶ Secūda vtrū pctm̄ crucifigentiuz xpz fuit grauissimū. ¶ Tertia. vtrū voluntas humana in xpo aliud voluerit q̄ deus voluerit.

D primaz sic ꝓceditur. Et videt q̄ iudas vēdendo christum non cōmiserit symoniā ¶ Primo sic. Omne pctūm principaliter in electione cōsistit. sed voluntas eligens nō est de impossibili vt ꝟz. iij. eth. sed vendere christum erat impossibile. quia nō poterat aliquo terreno ꝑcio compēsari. vñ de sapia ꝟz Prouer. iij. Pretiosior est cūctis opibus & omnia que desiderantur huic non valent compari. ergo iudas vēdere non potuit xpm. & per cōsequens non commisit symoniam. ¶ Secundo sic. Accipiendo pecuniā pro cantandis missis nō cōmittit symonia. qz nulls tenet suis stipendijs militare. & nihilominꝰ in cha charistie sacramēto in qualibet missa ꝓtinet totꝰ xps. ergo etiam iudas accipiēdo pecunias vt traderet xpm non videtur symoniā cōmisisse. ¶ In opposituz est. q̄ symonia ē studiosa volūtas emendi vel vendendi aliquid spirituale vel spūali annexū. sz iudas habuit studiuz vendēdi xpm sanctum sanctorꝰ. ergo xpm vendendo

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

moniam cōmisit. ¶ Respondeo dicendum sub ista ꝛclusione. ꝙ iudas vendendo christum symoniam cōmisit. Ista ꝛclusio colligitur aperte ex.c.qui studet.j.q.j.vbi in glo.monet ista.q.et ponitur pfata ꝛclusio. quam pbat duobus medijs. Tū scz ꝗa vēdidit hoiez libeꝛ.ff.ad.l.fal.de la. l.j. Tū scdo. ꝗa vendidit rem sacrā. Preterea iudas non solū symoniaz cōmisit vendendo xpm. sz etiā alia vicia pessima incurrit. Primo ꝗdem viciū infidelitatis estimādo xpm sanctū sctōrū infiniti valoris cui nulla res in pcio possit cōpari posse vēdi. Scdo icurrit viciū psumptiōis maxime ⁊ heresis estimādo xpz esse rē suam quā posset vendere. Sola em illa materia est debita venditioni cui⁹ venditoꝛ est dns in hoc ergo ꝙ iudas temptauit vendere xpm ꝗdammō protestatus est se esse dsm xpi. qd est hereticum. ergo iudas non tantuz symoniacus sz infidelis ⁊ hereticus fuit vēdēdo xpm. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respōdetur ꝙ iudas vendere iure nō potuit de facto fecit. vñ symoniam commisit. ¶ Ad scdam rndetur negādo ꝛsequētiā. Dicim⁹ em ꝙ facere pactionē de missa celebrāda symoniacū est suꝛ. si tū nō habeat alios supt⁹. ⁊ nō tenetur ex officio missaz cātare potest accipere pecuniā sicut cōducticij sacerdotes faciūt. nō q̄ si pciū misse. sz q̄ si sustētaculū vite

D secūdaz questionez sic pceditur (iij. p. q. xlvij. ar. vj.) Et videt. ꝙ pctūm crucifigētiū xpz non fuit grauissimuz. ¶ Primo sic. Peccatum non est grauissimum qd habet excusationē. sed xps excusauit pctūm crucifigētium eū dicēs. Pater ignosce illis qꝛ nesciūt ꝗd faciūt. ergo peccatum eoꝝ nō fuit grauissimū. ¶ Secundo sic. Dns ait pilato Jo.xix. Qui tradidit me tibi maius pctūm habet. Ipse aūt pilatus fecit xpz crucifigi per suos ministros ergo videt fuisse maius peccatū iude pditoꝛis pctō crucifigentiū christū. ¶ Tertio sic. Christ⁹ voluntarie pass⁹ est. ergo crucifigentes xpm nō videntur fecisse iiustū. qꝛ vt dicit Aristo.v.etb. Nullus patitur iniustū volens ergo eoꝝ peccatum non fuit grauissimū. ¶ In opositum est illud Mat.xxiij. Et vos iplete mēsurā patꝝ vestroꝝ vbi dicit Crysosto. Quātum ad veritatez excesserunt mēsurā patrū suoꝝ. Illi em hoies occiderūt. isti deū crucifixerūt. ¶ Rndeo dicēdū ꝙ pctūz crucifigētiū xpz fuit grauissimū. lz differēt aliq̄ eoꝝ magis aliq̄ min⁹ i eodē gne pcti peccauerit. sit ista ꝛclusio. pncipes in deoꝝ cū cognouerit xpm. ⁊ si aliqua ignoratia fuit i eis fuit igno

rantia affectata que eos nō po-
terat excusare. grauissime inter
oēs peccauerūt. Pctm̄ em̄ eorū
fuit ḡuissimū. tū ex gne pcti. tuz
et malicia volūtatis. Scda cō-
clusio. minores etiā iudei ḡuissi
me peccauerūt q̄tū ad gen̄ pcti
min̄ tm̄ q̄ maiores. qz i mīoribꝫ
tu aliquo diminuebat peccatuz
propter eorū ignorantiā. Unde
super illud Luce. xxiij. Nesciunt
quid faciunt. dicit beda. Pro il-
lis rogat qui nescierunt quid fe
cerunt. zelum dei habentes sed
nō ꝑm scientiā. Tertia cōclusio.
Multo min̄ grauiter peccauer-
unt gentiles per quorū manus
crucifixus est xp̄s quia excusa-
batur eorum peccatū. quia scié-
tiam legis nō habebant. Quar-
ta conclusio. Judas et principes
peccauerūt grauius q̄ pilatus
qui timore cesaris xp̄m occidit
et etiam q̄ milites qui mandato
presidis xp̄m crucifixerunt. non
ex cupiditate sicut iudas. nec ex
inuidia et odio sicut p̄ncipes sa-
cerdotum. ¶ Ad rationes in op-
positum. ¶ Ad primā respondet-
ur q̄ excusatio illa domini non
refertur ad principes iudeorum
sed ad minores. vt dictum est.
¶ Ad scdam respōdetur negan-
do ꝓsequentiā. et ratio est. quia
iudas tradidit xp̄m nō pylato sz
principibus sacerdotū. qui tra-
diderūt eum plato. ꝑm illud Jo-
hannis. xviij. Gens tua et ponti-
fices tui tradiderunt te mihi.
¶ Ad tertiam respōdetur negā-
do ꝓsequentiā. et ratio est. quia
sz xp̄s voluerit passionē suam si
cut et deus eam voluit. nunq̄ ta-
men actionē iudeorū voluit. et
ideo occisores xp̄i ab iniustitia
nō excusantur. Unde danid da
nauit illum ad mortē qui nōn
muit mittere manū in xp̄m do
mini. scz saulem quem eo peter
te occidit. vt legitur. ij. Reg. j.

D tertiam
questionem si
pceditur. et
det q̄ in chri
sto volunta
humana no
voluit aliud
q̄ deus vult. ¶ Primo sic arg
tur ex illo psal. xxxix. vbi ex pe
sona xp̄i dicit. Scriptum est de
me vt facerem voluntatē tuam
deus meus volui. sed ille q̄ vul
voluntatē alicuius facere vul
qd̄ ille vult. ergo volūtas huma
na in christo nihil aliud voluit
q̄ qd̄ diuina volūtas i eo. ¶ Se
cūdo sic. Anima xp̄i habuit pe
fectissimā caritatē: sz caritas
est facere q̄ homo idem velit q
deus. ergo volūtas humana
xp̄o nil aliud voluit q̄ diuina
¶ Tertio. xp̄s fuit verus cōpre
hensor. sed sancti qui sunt com
prehēsores in patria nihil alia
volunt q̄ qd̄ deus vult. alioqui
nō essent beati. qz non haberet
quicquid vellent. Beatus em̄ est
qui habet quicquid vult. et nihil
mali vult. vt dicit augu. in lib

de trini. ergo xp̃s nihil aliud vo
luit ꝑm voluntatē humanā q̃ qd̃
voluit volũtas diuina ¶ Quarto
sic. q̃to est maior ꝓformitas vo
lũtatis humane ad diuinā. tanto
est maior rectitudo volũtatis q̃
in hoc cõsistit. sicut per glo. ptz
super illd̃ psal'. Rectos decet col
laudatio. sed xp̃s habuit rectissi
mam voluntatē. ergo fuit cõfor
mis diuine in volito. ¶ In oppo
situm arguit' ex p̃senti euãgelio
vbi ait. Nõ mea volũtas sed tua
fiat. Sup quo verbo augu. ꝓtra
maximinum. In hoc q̃ xp̃s ait.
Non quod ego volo sed quod tu
Aliud ostẽdit se voluisse q̃ pat'.
¶ Rñdeo dicendũ sub duab' cõ
clusionib'. Prima q̃ volũtas hu
mana sensibilitatis vel volũtas
rationalis vt natura in xp̃o vo
luit aliud q̃ volũtas diuina vo
lebat in ipso. Scda ꝓclusio. vo
lũtas rationalis que est per mo
dum rationis semp idē volebat
qd̃ deus. ¶ Pro istarũ ꝓclusionũ
intelligẽtia ⁊ veritate est notan
dum. (iuxta sanc. tho. iij. par. q.
xviij. ar. v.) q̃ in xp̃o ꝗz humanā
naturā ponit' duplex volũtas. s.
volũtas sensualitatis que parti
cipatiue volũtas dicit'. ⁊ volun
tas rationalis. siue ꝓsideret' per
modũ nature siue p modũ ratio
nis. Ut autem dicit Damascen'
quadã diuina dispẽsatione fili'
dei ante suã passionē permitte
bat carni agere ⁊ pati que sunt
ei ꝓpria ⁊ naturalia. ⁊ similiter
permittebat oibus viribus age
re quecq̃ propria q̃tum expedie
bat ad finē redẽptionis ⁊ osten
sionē veritatis nature. Damse
stum est aũt q̃ volũtas sensibili
tatis refugit naturaliter dolo
res sensibiles ⁊ corpis lesionē.
Similiter etiã volũtas vt natu
ra repudiat ea que sunt nature
cõtraria. ⁊ que sunt ꝑm se mala
puta mortē ⁊ alia hmõi. hoc tñ
quãdoq̃ voluntas per modũ ra
tionis eligere põt ex ordine ad
finem. Sicut etiã in aliquo pu
ro hoie sensibilitas eius ⁊ etiaꝗ
voluntas absoluta ꝓsiderata re
fugit vstionē quam volũtas ꝑm
rationē elegit ꝓpter finem salu
tis. Volũtas autem dei erat vt
xp̃s dolores ⁊ passiones ⁊ mor
tem pateretur. nõ q̃ ista essent a
deo vilita ꝑm se. sed ex ordine
ad finꝗ humane salutis. Unde
patent ꝓclusiones prefate. quia
scꝗ xp̃s ꝑm voluntatē sensibilita
tis. ⁊ ꝑm volũtatē rationis que
cõsideratur per modum nature
aliud poterat velle q̃ deus. que
fuit prima cõclusio. sed ꝑm volũ
tate que est per modũ rationis
semp cõformabat' in volito vo
luntati diuine. que fuit cõclusio
secũda. q̃ ptz ex eo q̃ dicit. Non
sicut ego volo sed sicut tu. Vole
bat enim ꝑm voluntatē rationis
diuinā voluntatē impleri. q̃uis
aliud dicat se velle ꝑm aliã eius
voluntatē. ¶ Ad rationes in op
positum. ¶ Ad primã respõdet'.
q̃ ptz respõsio ex distinctione vo
luntatis duplicis. Unde dicitur

q̃ christ⁹ volebat vt voluntas patris adimpleret. fm voluntatem rōnis. nō fm voluntatē sensibilitatis aut volūtatis considerate per modum nature. ¶ Ad secundam eodemmodo respondetur q̃ cōformitas volūtatis humane ad voluntatē diuinā attendit fm voluntatē rōnis. fm quā etiā volūtates amicoꝝ cōcordant. in q̃tum ratio ꝓsiderat aliq̃d volitū in ordine ad voluntatē amici. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo cōsequentiā qr xp̄s simul fuit comprehēsor ⁊ viator. inq̃tum scz p mentē fruebatur deo. ⁊ habebat carnē passibilē. et ideo ex parte carnis passibilis poterat in eo aliud accidere qd̄ repugnaret naturali volūtati ipsi⁹ ⁊ etiā appetitui sensitiuo. qd̄ non ꝓtingit in beatis q̃ tantū sunt cōprehensores. q̃ ita dotati sunt impassibilitate vt nihil posset eis occurrere nociuū aut lesiuū. ¶ Ad q̃rtam rñdetur. negādo ꝓsequētiā. Et ratio est. qr cōformitas q̃ est in volito nō facit rectitudinē voluntatis. qr aliq̃s potest peccare volēdo. id volitu qd̄ de⁹ vult. vt volendo q̃ pater meus moreret ⁊ etiā potest mereri in hoc q̃ illud nō vult qd̄ deus vult. vt paulus cupiebat dissolui ⁊ esse cum xp̄o. ⁊ deus volebat q̃ nō dissolueretur. scz ꝓpter fructū animarum adhuc militaret. scz rectitudo volūtatis causatur ex modo volendi. vt scz vellet ex caritate sicut deus: ⁊ iterum in causa finali vt ꝓpter idem vellet. et iterum in causa efficiendi. vt scilz deus velit eum velle.

Eria quinta in cena domini est euāgeliuz. Ante diem festum pasche ⁊c. Job. xiij. Circa qd̄ possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima vtrum cōueniēter in die cene institui est sacramentum eucharistie. ¶ Scda. vtrum cōueniēter xp̄s in die cene iude ꝓditori tribuerit sacramentū corporis ⁊ sanguinis sui. ¶ Tertia. vtruz post buccellā intinctā a christo iude porrectā diabol⁹ intrauit in eū.

D primam questionez sic pcedit (inter sanc. tho. iiij. sen. disti. xiij. arti. iij. q. j. ar. q̃. Item. iij. q. q. lxxiij. ar. v) Et videtur q̃ non cōuenienter die cene institutuz fuit sacramētū eucharistie. ¶ Primo sic. per hoc sacramētū hoies xp̄o vniūtur sicut mēbra capiti. Unde dr Job. vj. Qui manducat meā carnē ⁊ bibit meum sanguinē in me manet ⁊ ego in eo. sed xp̄s est caput etiā omnium hominū etiaz q̃ fuerūt ab initio mūdi. ergo debuit institutio hoc

suſmodi ſacramēti differri vſq̃ ad finē mūdi. ¶ Scdo ſic. hoc ſacramentū dicitur viaticū. quia tendētes ad patriā in via cōfortat. quotidie nos etiā lapſos repar at. ſed patres qui erant ante aduentū xpi ad patriā tendebāt hoſpites ⁊ peregrinos ſe vocantes. vt pz ad Heb. xi. ⁊ quotidianis peccatis impediebant ergo ante aduentū xpi debuit ſacramentū hoc inſtitui. ¶ Tertio ſic hoc ſacramentū dicit memoriale paſſionis xpi. ſm illud Luce xxij. Hoc facite i meā cōmemorationē. ſed memoria eſt p̄teritorū. ergo hoc ſacramētū nō debuit ante paſſionē xpi inſtitui. ⁊ per ꝯſequēs nō in cena. ¶ Quarto ſic. per baptiſmū aliquis ordinatur ad euchariſtiā que nō niſi baptizat̃ debet dari. ſed baptiſmus inſtitut̃ eſt poſt xpi paſſionem ⁊ reſurrectionē. vt pz matthei vlti. ergo hoc ſacramētum inconueniēt eſt inſtitutū ante xpi paſſionē. ¶ In oppoſitū eſt euangeliū p̄ñs. in quo dicit q̃ hoc ſacramentū eſt inſtitutū a xpo. de xpo autem dicit matth. vij. q̃ bene oia fecit. ergo cōuenienter inſtitutū eſt q̃ xps inſtituit. ¶ Reſpōdeo dicendū ſub duabus concluſionib̃. Prima q̃ nō potuit inſtitui ante incarnationē ꝓbi. Pz cōcluſio. qz hoc ſacramētū cōtinet verbū incarnatū realit̃. ergo inſtitui non potuit ante incarnationē verbi. Scdo ſic. hoc ſacramentū cōtinet gratie plenitudinem vnde euchariſtia dicit̃ ſed tēpus plenitudinis incepit ab incarnatione xpi. ergo ante incarnationē inſtitui nō potuit hoc ſacramētū. ¶ Scda ꝯcluſio Cōueniēter inſtitutū eſt hoc ſacramentum die cene ⁊ nō ante. Iſta cōcluſio oſtēditur ex quattuor. Prima apparet ex neceſſitate que aſſignat̃ inſtitutionis hmōi ſacramēti. vt qz ad perfectionē noſtrā exigebat̃ vt caput noſtrū etiā realiter nobis cōiungeretur. ⁊ ideo q̃dīn ſub ꝓpria ſpecie cū hoībus cōuerſatus eſt nō oportebat hoc ſacramētū inſtitui. ſed q̃ñ eius corporali preſentia deſtituēda erat eccleſia. Et iſta ratio tangit̃ ab euſebio qui ſic ait. qz corpus aſſumptuz ablaturū erat ab oculis ⁊ illaturum fideribꝰ. neceſſe erat vt die cene ſacramentū corporis ⁊ ſanguinis ſui cōſecraret vt coleret̃ iugiter per miſteriū q̃d ſemel oferebatur in preciū. Scda ratio ſumitur ab eius figura. Xps q̃diu in mūdo ꝯuerſatus eſt figuras legis obſeruare volnit factꝰ ſub lege vt eos qui ſub lege erāt redimeret. ⁊ quia veniente veritate ceſſit figura ideo nō debuit hoc ſacramentū inſtitui niſi xpo abſcedente per mortez quando figure veteris legis terminande erant. ⁊ ideo cōueniens fuit imminente paſſione celebrato priori ſacramento nouum ſacramentū inſtituere. ⁊ quia ibi terminatur figura vbi dz incipere

veritas. Agnus autem pascalis
erat figura hmōi sacramēti ⁊ iō
institutuz est post comestionem
agni. Uñ cantat ī officio corpo
ris xpi. Post agnū typicū exple
tis epulis corp' dñicū datur di
scipulis ⁊c. Tertia rō sumit ex
ipa representatione hmōi sacra
mēti. Est em̄ repsentatiuū dñice
passiōis ⁊ ideo cōgrue iā passio
ne imminente instituit. Quarta
ratio sumit ex ritu quo frequen
tādū est hoc sacramentū vt vlti
mo traditū magis memorie te
neret. Ea em̄ q̄ vltimo dicuntur
maxime ab amicis recedētibus
magis memorie cōmendant. p̄
sertim qz tūc magis inflammat
affect' ad amicos. Ea vero ad q̄
magis afficimur pfundi' aio im
primunt. qz igit vt papa alexan
der dicit. nihil i sacrificijs mai'
esse potest q̄ corp' ⁊ sanguis xpi
nec vlla oblatio hac potiorem. ⁊
ideo vt maiori veneratiōe habe
ret dñs vltimo discessu suo a di
scipulis suis hoc sacramentū in
stituit Et hoc idē dicit augistin'
in li. rñsionū ad ianuariū. ¶ Ad
rōnes in oppositū. ¶ Ad primaz
rñdetur negando cōsequentiaz.
Et rō est. qz xps ab origine mūdi
erat caput iustorū non quasi ha
bēs actu pformitatez in natura
cuz mēbris eccl'ie incarnatione
nōdū facta. sz solum fm incarna
tionē expectātiū. ⁊ ideo piūctio
corporis mystici ad suū caput p
xpe illo nō poterat fieri p aliqd
sacramentū realiter cōtinēs ipm
caput mēbris cōformē. sz pote
rat p aliqua sacramēta figuram
tia. ¶ Ad scdaz rñdet. negando
cōsequentiam. Et ratio est. quia
q̄uis antiqui patres essent ten
dentes ad patriam. non tñ erant
illi in statu tunc pueniendi ante
xpi incarnationē. ⁊ ideo nō com
petebat pro tempore viaticū es
se quo statim ad patriam proda
cuntur. ¶ Ad tertiam rñdetur
negando consequentiā. Et ratio
est. quia sacramētum illud fuit
institutum in cena vt in futuro
esset memoriale dominice pas
sionis. ea perfecta. Uñ signan
ter dicit. Quotienscunqz fecerī
tis in meam commemorationē
de futuro loquēs. Unde tunc non
erat memoriale. sed instituebat
in memoriam in posterum cele
brandam. ¶ Ad quartam respō
detur negando consequentiam.
Et ratio est. qz baptismus iam
erat istitut' in ipso xpi baptismo.
Uñ iam aliq ipso xpi baptismo
erāt baptizati ⁊c. vt legit iob. i.
Sz necessitas vtendi sacramēto
baptismi indicta fuit hoib' post
passionem ⁊ resurrectionem.

D secūdā
questionez
procedit (in
sen. dist. xi.
iij. ar. ij.) Et
dicit q̄ nō fuit
conueniens
xps i die cene daret sacramē
corpis ⁊ sāguis ei' inde pdita

¶ Primo sic. xpꝰ impleuit quod precepit ꝑm illō Act. j. Cepit ie sus facere ⁊ docere. sed precepit matthei. vij. Nolite sanctū dare canib⁹. cū ipse xpꝰ cognosceret iudam esse peccatorez. videt ꝙ nō fuit cōueniēs ꝙ ipse iude daret corpus suum ⁊ sanguinem. ¶ Scdo sic. dicit august. ꝙ deus non est causa alicui ꝙ deterior fiat. sed iudas sumēdo corpus xpi peccauit ⁊ fact⁹ est deterior ergo nō fuit cōueniēs ꝙ illi daret sacramentū. ¶ Tertio sic. sicut legit matthei. xxvj. Postq̄ dñs dedit discipulis corpus et sanguinē suū dixit eis. Non bibam amodo de hoc genimine vitis vsqz ad diem illuz cum illud bibam vobiscū nouū in regno patris mei. ⁊ ꝙ erat eis in remissionem peccatoꝝ. sz neutrū iude cōpetit. ergo videt ꝙ iudas nō accepit sacramentū cum alijs. ¶ In oppositū est euangeliū. vbi dicitur oibus. Accipite ⁊ mādu cate ⁊c. ¶ Rñdeo dicendum sub ista cōclusione. Cōueniēter xpꝰ dedit iude simul cū alijs discipulis corpus ⁊ sanguinē suū in sacramento. Ista cōclusio est chrysostomi ⁊ augustini ⁊ dionysij. libro celestis hierarchie. Licet eñ cōsiderata malicia iude non debuisset xpꝰ corpus suū ⁊ sanguinem ei dare. Tum qz xpꝰ debuit esse nobis exemplū iusticie nō cōueniebat eius magisterio vt iudā occultū peccatorem sine accusatore ⁊ euidēte ꝓbatione ab alioꝝ ꝓditione separasset. ne per hoc daretur exemplū ꝓlatis ecclesie similia faciēdi scz peccatoribus occultis denegare sacramentū. Tum scdo vt omnem occasionē ei auferret malefaciēdi quaz assumere potuisset si in aliquo ab alijs discipulis ante apertā maliciā fuisset discret⁹. Hylarius tñ contrariū dicere videtur. sed quod dictū est cōmunius tenetur. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respōdet negando ꝓñam. ⁊ ratio est. quia lz iudas in rei veritate canis esset ⁊ eius iniquitas nota esset xpō sicut deo. nō tñ erat nota ei per modū quo hoib⁹ innotescit. ⁊ ideo xpꝰ iudam non repulit a cōmunione. vt daret exemplum tales peccatores occultos nō esse ab alijs sacerdotib⁹ repellendos. ¶ Ad scdam respōdetur negando ꝓñam. ⁊ ratio est. qz xpꝰ nō dedit causam nec occasionez iude peccādi sed peccatū euitandi ex māsuetudinis sue ostensione ad ipsum. sed ipse ex tali medicina sumpsit periculū mortis. ¶ Ad tertiam respōdetur negādo ꝓñam. ⁊ ratio est. quia ꝙ iudas nec biberit vinum in regno xpi. nec remissionē peccatorum ꝓsecutus sit culpa sua fuit quia sacramentū corporis ⁊ sanguinis christi tantū sacramētaliter sumpsit nō aūt spiritualiter. Bibere aūt vinū in regno patris cū xpō ⁊ peccatoꝝ remissionē consequi. tantū spiritualiter. sumen

tibus sacramentū debentur.

D tertiaz questionē sic proceditur. ⁊ videt ꝙ post buccellaz panis porrectā iude nō intrauit diabolus in eū. ¶ Primo sic. dicit Luc. xxij. ꝙ intrauit sathanas in eum. ⁊ Job. xiij. ꝙ diabolus immiserit in cor iude vt traderet euz. sed hoc fuit ante buccellam panis susceptā. ergo nō post buccellaz ⁊c. ¶ Scdo sic. ꝙ nec ante, nec post. solus deus illabitur anime. ergo diabolꝰ non potuit intrare in cor iude. antecedēs est maxime nota. ergo ⁊c. ¶ In oppositum est euangeliuz. Et. c. sic iudas. de ꝓse. di. ij. ¶ Respondeo dicendū iuxta sanctum tho. in quolibeto. iij. art. viij. Et super Job. c. xiij. ꝙ sathanā intrare iudā siue alium hoiem potest duplicit intelligi. Uno modo in corpore hois sicut his qui corporaliter vexātur a demone. Et hoc modo est cōclusio. ꝙ essentialiter potest demō intrare in hoiem. sicut patz ex multis locis euangelij. Alio modo potest intelligi. s. ꝙ diabolus intret in mentē. ita ꝙ menti diabolus essentialiter illabitur. Et hoc modo est ꝓclusio. ꝙ diabolus nō potest intrare in mētē hois. sed solus deus. Patet ista ꝓclusio sic. Aia enī rōnalis cū sit simplex et incorporea nō habet dimēsiōes quātitatiz vt aliqd i ea esse dicat ḡsi ifra eiusdē dimēsiōes pōtū. ⁊ ideo nihil pōt i ea esse nisi qd ei dat esse. qd i ea est p virtutē suā. Dicimꝰ ḡ ꝙ deꝰ q̄ aiaz iesse pōtest est i aia p suā virtutē. vbi aūt est virtꝰ dei ibi est ⁊ essentia dei. In deo enī idē est essētia ⁊ virtus. Uñ manifestū reliqt ꝙ solꝰ deꝰ essentialr est in aia. ¶ Ad rōnes aūt i oppositū rñdet primo ꝙ diabolꝰ dr itrare cor vl mētē hois p affectū vl effectū malicie inqtū s. hō ab eo seductꝰ seqt eū ad p petrādū malū qd suggerit. Et mō dr itrasse cor iude. Uñ dicit nico. de lyra sup illd Lu. xxij. Intrauit sathanas iudā. i. aiaz p illapsū. qz est deo ppriū sz p effectū. vēditionē xpi ei suggerendo. Scdo dr ꝙ post buccellā iniectā dr diabolꝰ itrasse iudā. nō dedez possidēdo de nouo qz prꝰ argutū est itrauerat. sed itrauit post eū plenꝰ possidēdo. Sicut apli. lz spūsctū receperūt ante resurrectionē dñi. dicūt tū recepisse spūsctū i die pēthecostes qz maiorē plenitudinē eiꝰ receperunt. ¶ Ad scdam patz responsio ex dictis.

Eria sexta in qua fit mentio de morte xpi legit passio Job. xviij circa quā pluresunt disputa

ri sequentes questiones. ¶ Primo. vtrū cōueniens fuit xp̄z mori. ¶ Scdo. vtruz alia passio xp̄i suffecisset q̄ mors pro redēptione humani generis. ¶ Tertio. vtrum conueniens fuit christuz cum latronibus crucifigi.

D primaz questionez sic pceditur (iij. pte. q. l. ar. j.) Et videtur q̄ non fuit cōueniens christuz mori. ¶ Primo sic. id eñ qd̄ est principiū in aliquo genere nō disponit p id qd̄ est cōtrarium illi generi. sicut ignis qui est principiū calorīs nunq̄ potest esse frigid⁹. sz filij⁹ dei est ꝓncipiū ⁊ fōs vite ergo videt q̄ nō fuerit ꝓueniēs xp̄m mori. ¶ Scdo sic. maior est defect⁹ mortis q̄ morbi. qz p morbū pueniť ad mortē. sz nō fuit ꝓueniēs xp̄z aliquo morbo languescere. vt Chrysos. dicit sup Mat. ergo etiā nō fuit cōueniēs ip̄m mori. ¶ Tertio sic. xp̄s dicit Job. x. Ego veni vt vitā habeāt ⁊ abūdāti⁹ habeāt. sz oppositū nō pducit ad oppositū. ergo videť q̄ nō fuit ꝓueniēs xp̄z mori. ¶ In oppositū est euāgeliū pñs. Et illud Job. xj. Expedit vt moriať vn⁹ hō. p ppl'o. ¶ Rñdeo dicēdū sub ista ꝓclusiōe. cōueniēs fuit xp̄m mori. ⁊ hoc multiplici rōne. Primo q̄dē ad satisfaciendū p humano genere qd̄ erat mori adiudicatū ppter pctm̄. ꝑm illud Gen. ij. Quacunq̄z die comederitis morte moriemini Est autē conueniēs satisfaciēdi p alio mod⁹ cū q̄s subijcit se pene quaz ali⁹ meruit. ⁊ ideo xp̄s mori voluit vt moriēdo p nobis satisfaceret. ꝑm illud. j. Pet. iij. Xp̄s semel p pctis nostris mortu⁹ est. Scdo ad oñdēdū veritatē nature assumpte. Sic eñ eusebi⁹ dicit. si aliter post conuersationē cum hoibus euanescēs subito euolaret fugiens mortē ab oib⁹ cōparet fantasmati. Tertio vt a mortuis resurgēdo virtutē suā oñderet qua mortez supauit. ⁊ nobis spez resurgēdi a mortuis daret vt apl's ait. j. Cor. xv. ¶ Ad rōes in oppositū. ¶ Ad primam rñdet q̄ xp̄s est fons vite ꝑm q̄ de⁹. nō aūt ꝑm q̄ hō. Mortu⁹ aūt nō est ꝑm q̄ de⁹. sz ꝑm q̄ hō. ⁊ ita nō p cedit. ¶ Ad scdaz rñdet negādo ꝓseqntiā. Et rō est. qz xp̄s non sustinuit mortē ex morbo, pueniēte nevideret ex necessitate mori ppter infirmitatē nature. sz sustinuit mortē ab exteriori illatā cui se spontaneū obtulit. vt mors se⁹ volūtaria oñderet. ¶ Ad tertiā rñdet. negādo ꝓseqntiā. ⁊ ad pbationē dz q̄ vnuz oppositoz p se non ducit ad aliud. sz qñq̄z bene p accidēs. sicut frigidū p accidēs qñq̄z calefacit. ⁊ hoc mō xp̄s p suā mortē nos pduxit ad vitā. qz de sua morte mortē nr̄am destruxit. sicut qui penaz p aliquo sustinet remouet penam eius.

D secundam questionem. sic ꝓceditur (quolibeto.ij.ar.ij) Et videtur ꝙ alia passio xpi suffecisset ad redemptionez hūani generis sine morte ¶ Primo sic. penam quam quis ꝑ alio sustinet quantitatem accipit q̄tum ad virtutē satisfaciendi ex cōditiōe patiētis. sz xps inq̄tū est deꝰ ⁊ homo hz infinitā dignitatē ergo quelibet passio sine pena quā sustinuit. sicut fames. fatigatio. ⁊ hꝰ iusmodi sufficiens fuit ad satisfaciendū pro humano genere etiā sine morte. ¶ Secundo sic. dicit Bern. ꝙ vna gutta sanguinis xpi fuisset sufficiēs ꝑciū nre redēptiōis. sz aliq̄d de sanguine xpi effusum est in xpi circūcisiōe. ergo nō oportebat ꝙ vlteriꝰ pateret. ¶ Tertio sic. tāta potest esse ꝓtritio in nobis penitētibꝰ ꝙ totū pctm̄ dimittit. ⁊ q̄tū ad penam ⁊ q̄tū ad culpā. sz in xpo ab instāti sue ꝓceptionis fuit pfectissima caritas q̄ contritioni tribuit vim expurgādi peccatū. ergo xps ab instāti sue cōceptiōis sufficiēter satisfecit ꝑ oibꝰ pctis nostris. ⁊ ita nō oportuit ꝙ ꝑ passionē mortis satisfaceret. ¶ In oppositū est euāgeliū pfis. in quo legit mortē ꝑ humano genere subisse. ¶ Scdo sic. dicit apls ad Gal. ij. Si ex lege est iusticia. ergo xps mortuꝰ est gratis. i. inutiliter et sine causa. sed si alia passio sufficeret sine morte. xps gratis mortuꝰ esset. sz hoc dicere est incōueniēs. ergo alia passio xpi sine morte ad redēptionez humani generis nō suffecisset. ¶ Rūdeo dicēdū sub ista ꝓclusione. ꝙ alia passio xpi sine morte lz suffecisset ad redēptionē humani generis ꝓsiderata ꝓditione ꝑsone patientis propter infinitam dignitatez ꝑsone non tñ ꝓsiderato genere pene ad quam humanū genꝰ ꝑpter pctm obligatū erat. Ista ꝓclusio ꝑpz ex illo ad Heb. x. Xps vna oblatione consūmauit in eternum sāctificatos. ⁊ ideo nō est locus secūde oblationis. sz manifestū est ꝙ xps ante mortē multas passiones sustinuit esuriēs laborās consputus ⁊ flagellatus. si ergo iste passiones suffecissent. nō oportuisset seipsum ad mortē. Obtulit aūt seipsum hostiā deo patri pro pctis nostris. vt dr ad Eph. v. ⁊ hoc ꝑ mortē. ergo passio xpi absq̄ morte nō suffecisset Sed sic. homo erat debitor mortis. ergo xps debuit pro alijs satisfacere recōpensando. oportuit q̄ ipse mortem quam non debebat exolueret. Vñ gregoriꝰ. iij. moralium ꝙ nisi xps mortem indebitam suscepisset neq̄q̄ nos a morte debita liberaret. ¶ Pro plāniori noticia veritatis huius ꝓblēmatis conclusiōis est notandū iuxta sanctum thomam (iij. sen. di. xx

q.j.ar.iij.q.j.) Q̃ christi satisfactio pro tota humana natura duas conditiones concernere debuit.s.vt esset vniuersalis respectu omnium satisfactionum quodammodo. Scdo vt esset exemplaris respectu omnium particularium satisfactionum. Vniuersalis autem erat.non per predicationem de multis quasi per multas satisfactiones particulares multiplicata. sed habens virtutem respectu omniuz. Vñ non oportuit q̃ ipse omnes penas que ex peccato cõsequi possunt assumeret in seipso.sz illaz ad quam omnes ordinantur ⁊ q̃ cõtinet in se omnes penas q̃uis non actu. Finis aũt omnium terribiliũ est mors.vt dicit phs.iij. ethi. ⁊ ideo per passionem mortis debuit satisfacere. Inq̃tũ ẽo fuit exẽplaris respectu nr̃az satisfactionum debuit habere magnitudinẽ excedẽtẽ oẽs alias satisfactiões.qz exẽplar dz esse p̃stanti exẽplato. ⁊ ideo p̃m maximã penaz debuit satisfacere scz p mortẽ. ¶ Ad rõnes i oppositũ. ¶ Ad p̃ma r̃ñdet. negãdo p̃seq̃ntiam. Et rõ est.qz lz pene alie q̃s xp̃s sustinuit essẽt sufficiẽtes ad satisfactionẽ ,p humana natura p̃siderata p̃ditiõe patiẽtis.nõ tñ p̃sideratogenere pene ad quã geñ humanũ erat obligatũ ,ppter pctñ quod tñ esse debebat vt scz nos ꝺ morte p mortẽ redimeret. ¶ Ad scdam r̃ñdet eodem mõ.q̃ q̃uis gutta sanguis quã i circũcisione fudit esset sufficiẽs ad satisfactionẽ p̃siderata cõditione persone.nõ tñ vt dictũ est. ¶ Ad tertiã respõdetur negãdo p̃ñam et ratio est.qz ꝓtritio non tantũ habet vim ex caritate.sed etiaz ex dolore.⁊ ideo ratione caritatis delet culpã.ratione aũt doloris cõputat̃ in satisfactione pene.alie aũt pene xp̃i nõ sufficiũt qz i eis nõ cõtinet̃ oẽs alie pene sicut in passione mortis ꝓtinent̃.

D tertiaz questionẽ. sic ,pcedit̃.C iij. par.q.xlvj.arti.xj.) Et videtur q̃ nõ fuit ꝓueniẽs xp̃m cum latronib̃ crucifigi. ¶ Primo sic.dicitur.ij.ad Cor.vj.que participatio iusticie cũ iniquitate.sed xp̃s factus est nobis iusticia. Iniq̃tas aũt pertinet ad latrones.nõ ergo fuit cõueniens vt xp̃s simul cũ latronibus crucifigeret̃. ¶ Scdo sic. sup illud matth. xxvj. Si oportuerit me mori tecum non te negabo.dicit origeñ. Mori cum iesu pro omnibus moriente hoim nõ erat.ergo minus fuit ꝓueniẽs vt simul cum latronibus moreret̃. ¶ In oppositũ est euangeliũ p̃sens. ¶ R̃ñdeo dicendũ q̃ xp̃s crucifixus est inter latrones.alia q̃dez ratione q̃tum ad intentionẽ iudeorũ.alia ẽo q̃tum ad dei ordinationẽ.Quãtũ ẽo ad intẽtionẽ

iudeorũ duos latrones vtrimq; crucifixerũt. sicut dicit chrys. vt eorũ suspitiõis fieret pticeps sz non ita euenit. nam crux vbiq; honoratur. Quantũ vo ad dei ordinationem xp̃s cuz latronibus crucifixus est. qz vt Hieronim⁹ dicit sup matthеũ. Sicut male dictũ crucis factus est xp̃s. sic ,p omniũ salute inter noxios quasi noxius crucifigiť. Scdo vt dicit Leo papa in sermone de passione. duo latrones vnus ad dexteram alius ad sinistram crucifiguntur. vt in ipsa patibuli specie demõstraretur illa q̃ in iudicio ipso omniũ hominũ faciẽda est distinctio. Et aug. dicit sup ioh. Ipsa crux si attendes tribunal fuit. in medio enim iudice cõstituto vn⁹ qui credidit liberatus. alter q̃ insultauit damnatus est iam significať q̃d factur⁹ est de viuis ⁊ mortuis. alios positur⁹ ad dexteram. alios vero ad sinistram. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã rñdetur. q̃ ratio non ,pcedit. Et ratio est. qz sicut xp̃s debitũ mortis nõ habuit sz mortem voluntarie subijt vt sua virtute vinceret mortẽ. ita etiaz nõ habuit meritũ vt cum latronibus poneret. sz voluit cum iniquis deputari vt sua virtute iniqtates destrueret. Vñ Chrysos. dicit sup Mat. q̃ latronẽ in cruce cõuertere ⁊ in paradisũ inducere nõ min⁹ fuit q̃ cõtũdere petras. ¶ Ad scdaz rñdeť. negãdo ,seqntiã. Et rõ est. qz nõ ,euenie-

bat q̃ cũ xpo aliquis pateretur ex eadem causa. Vñ Origenes ibidem subdit. Omnes fuerunt in peccatis ⁊ omnes opus habebant vt pro eis alius moreretur non ipsi pro alijs.

Abbato sancto legiť euangelium. Et spere aut sabbati ⁊c. mane xrviij. Lin. qd̃ possunt deputari sequẽtes q̃stiões. ¶ Primo. vtrum cõueniens fuit xp̃s sepeliri. ¶ Scdo. vtrum conueniens fuit vt xp̃s ad infernũ descenderet. ¶ Tertio. vtrum xp̃s totus fuit in inferno.

D primã questionẽ. ,pceditur. videtur q̃ fuit ,ueniens xp̃m sepeliri. ¶ Pro hc. hil circa xp̃m fieri debuit non esset salutiferum nobis. in nullo videtur ad salutez pertinere q̃ xp̃s fuit sepultus. ergo non fuit ,ueniens xp̃m sepeliri. ¶ Scdo sic. Sicut ,ueniens fuit vt moreretur morte ignominiosa. ita videtur q̃ debuit sepeliri sepultura abiecta ⁊ vili. hoc nõ est factuz. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. si dicatur q̃ xp̃s sepeliri voluit vt daret hominib⁹ sp

resurgendi de sepulcro. ergo similiter incinerationē corporis sui pati debuit. vt spem resurgēdi incineratis post incinerationem daret. sed hoc non fuit oueniens. ergo ꝛc. ¶ Quarto. sicut mors est pena peccati primi parentis. ita ꝛ incineratio. Dictum est eim primo homini post pctm̄. Puluis es ꝛ in puluerē reuerteris. vt dr Gen̄. iij. sz xp̄s mortez sustinuit vt nos a morte liberaret. ergo etiam cum sepeliri voluit incinerari debuit corp̄ eius vt nos ab incineratiōe liberaret ¶ Quinto. sic corp̄ christi fuit sepultum videl q̄ separatū fuit a diuinitate cui erat vnitiū. pz cōsequentia. qz remoto medio remouentur extrema. sz diuinitas vnita est carni mediāte aia. ergo in morte xp̄i cum sit separata anima a carne xp̄i ꝛ ita iaceat in sepulcro sine aia. per consequēs diuinitas fuit separata a carne. ¶ In oppositū est euāgeliū pñs. vbi ait. Mittens mulier hoc vnguentū in corp̄ meū ad sepeliendum me fecit. ¶ Rñdeo dicendū sub certis ꝛclusionibus. Prima est q̄ ꝛueniēs fuit xp̄m sepeliri. Nuc ꝛclusio ꝓbat sic (iij. pte. q. lj. ar. j.) Cōueniēs em̄ fuit xp̄m sepeliri ex multiplici respectu. Primo ad ꝓbandū veritatē mortis. Nō em̄ aliq̄s in sepulcro ponit nisi qui iā de veritate mortis ꝓstat. Vñ Mar. xv. legit q̄ pilatus anteq̄ ꝓcederet xp̄m sepeliri diligēti inq̄sitiōe cognouit eū esse mortuuz. Scdo. qz p hoc q̄ xp̄s de sepulcro resurrexit datur spes resurgēdi p ipsum his qui sunt in sepulcro. ꝓm illud Jo. v. Oēs q̄ in monumētis sūt audiēt vocē filij dei ꝛ q̄ audierint viuēt Tertio ad exēplū eorum qui per mortē xp̄i spūaliter moriūt peccatis. q̄ scz absconderent a turbatione horz. Vñ dr Col. iij. Mortui estis ꝛ vita vestra abscondita est cū xp̄o in deo. Scda ꝛclusio. (que habet vbi. s. art. ij. ad. iiij.) Cōueniens fuit vt xp̄s sepeliret in horto ad significādū q̄ p mortem ꝛ sepulturā ipsi⁹ liberamur a morte quā incurrim⁹ per pctm̄ ade in horto paradisi cōmissum. Tertia ꝛclusio. Cōueniēter xp̄s sepult⁹ est i sepultura aliena. vt dicit augu. i quodā sermone. qz p alios moriebat salute. Quarta ꝛclusio. ꝛueniēs fuit vt sepeliret i nouo monumēto. qz si aliquis ibi ante fuisset sepult⁹ potuisset calūniari a iudeis q̄ ille surrexisset ꝛ nō xp̄s. Et eadē ratione repultus est conuenienter in sepulcro qd̄ exciderat de petra. ne si sepultus fuisset in terra diceret a iudeis q̄ discipuli per cauernas terre eū extraxissent. Quinta ꝛclusio. cōueniens etiā fuit vt corpus xp̄i inuolutū esset in syndone mūda. i. panno lineo mundo quia corpus eius erat mundissimū. Unde propter hoc corpus xp̄i non cōsecrat in altari super pannū sericū sed lineum. qz corpus xp̄i tali panno

fuit inuolutum. vt dz de conse. di.j. Sexta ꝛclusio (q.ꝛc.pōik. vbi.s.ar.iij.) Licꝫ ꝓueniēs fuit xpm sepeliri. non fuit tamen cō ueniens corpus eius icinerari. Ista ꝛclusio patet ex illo ps. Nō dabis sanctum tuū videre corru ptionē. qd Damascen⁹ exponit. de corruptione que est p resolu tionem in elementa. Ondik etiā ꝛclusio ex hoc ꝙ putrefactio cu iuscūꝫ corporis ꝓuenit ex infir mitate nature illi⁹. q̄ non potest amplius ꝓtinere corp⁹ in vnum. mors autē xpi sicut supra dictū est non debuit esse cum infirmi tate nature. ne crederek esse in voluntaria. ꝛ ideo nō ex morbo sz ex passione illata voluit mori eui sic abstulit spōte. ꝛ iō xps ne mors ei⁹ infirmitati aiberek vo luit corp⁹ suū qualitercūꝫ putre fieri aut qualitercūꝫ resolui. sz ad ostentationē virtutis diuine voluit corp⁹ illud incorruptum permanere. Septima cōclusio. (q̄ pōik. iij. p. q. j. ar. ij. itē. iij. sen. di. xxj. q. j. ar. j. q. p̄ma.) Diuini tas non fuit separata a carne xpi. nec i morte nec i sepultura. Pa tet ꝛclusio. Dicik em̄ in symbo lo. ꝙ filius dei mortuus est ꝛ se pultus. sed hoc nō dicitur nisi qz corpus in sepulcro fuit. ergo di uinitas a corpore separata non fuit. Cuius ratio etiaz ex trib⁹ accipi pōt. Primo ex parte dei. quia cuz sit immutabilis ꝛ qd si bi perfecte cōiunctuz est immu tabilitatem prestat. vt scz ei im mutabiliter adhereat. Secūdo ex parte ipsi⁹ assumpti. ꝙ p mor tem quam ex obedientia patris sustinuit non debuit suam digni tatē amittere. sed magis debuit clarificari. Tertio ex fine assum ptionis. quia ea que post morte ipsius circa ipsum acta sunt sa lutaria nobis nō fuissent nisi di uinitas iuncta fuisset. ¶ Ad ra tiones in oppositum. ¶ Ad pri mam respondetur negando ma noreꝫ. Dicim⁹ em̄ ꝙ sicut mors efficienter opata est nostram sa lutem. ita etiā ꝛ eius sepultura. Unde Hieronim⁹ dicit sup Mat theum. Sepultura xpi resurrec mus Et Esaie. liij. Dabit ipse pro sepultura. dicit glo. j. Petri que sine pietate erant deo pa dabit. quia mortuus ꝛ sepultus eos acquisiuit. ¶ Ad scdaz ratio tur negādo ꝓsequentiam. Unde cim⁹. ꝙ licet mors christi fuerit ignominiosa. sepultura tñ eius debuit esse nobilis ꝛ sumptuosa. Cuius ratio est. qz passibilitatem ꝛ humilitatez assumpsit xps pro nostra redemptione. ideo illa ad pleta in sua morte. p̄dicta debu runt cessare ꝛ ea sequi q̄ quodā modo ad gloriaz sue resurrectio nis pertinere videbantur. Unde vtrūꝫ fuerat dictū p esaiā. propha taz. De turpitudine mortis Christi Esa. liij. Tāq̄ ouis ad occisionem ducetur ꝛc. Et sequitur ibidem. Et cuz sceleratis reputatus est. Denobilitate sue sepulture dicitur. Esa. xj. Radix iesse q̄ stat ꝛc.

sequitur. Et erit sepulcrum eius gloriosum. ¶ Ad tertiā rñdetur negando consequentiā Et ratio est. qz xps de sepulcro resurrexit virtute diuina q̄ nullis terminis coartat. ⁊ ideo q̄ a sepulcro surrexit sufficiēs argumētū fuit q̄ homines erant resuscitandi virtute diuina nō solū de sepulcris sz de quibuscūqz terrenis. ¶ Ad quartam rñdetur negando ꝓsequentiam. Et ratio. qz xps cū nō esset subiect⁹ peccato. nec morti erat obnoxius. nec incinerationi. que erāt pene originalis pctī tñ mortez libēter substinuit propter salutē nostram. Si aūt corpus fuisset putrefactuz vel resolutum. magis hoc fuisset i detrimentum humane salutis. dū nō crederetur in eo esse virtus diuina Vñ ex ꝑsona ei⁹ dicit in ps. Que vtilitas in sāguine meo dū descendero in corruptionē. q. d. Si corp⁹ meū putrescat ꝑderet effusi sanguis vtilitas. ¶ Ad quītaz rñdetur negando ꝓsequētiā. Dicimus eñ q̄ in morte xpi non fuit diuinitas separata a carne nec ab anima. Nam vt dicit leo papa. Tanta fuit vnio dei ⁊ hois vt nec supplicio possit dirimi nec morte distingui. ¶ Ad ꝓbationē aūt respondem⁹ q̄ anima quantū ad vnibilitatez corporis est mediuz necessitatis. qz corp⁹ non esset vnibile nisi inquantum est animatū. sed quantū ad vnionem in actu. est medium cōgruētie. q̄ remoto nō necessario vnio tollit et indeo qz separata aia a corpe adhuc remāsi ordo i corpe ad animam. ideo non tollit vnio diuinitatis ad carnem.

D secūdā questionē sic ꝓceditur. Et videt q̄ non fuit ꝓueniēs xpm ad infernuz descendere. ¶ Primo sic. Sicut eñ dicit Augustinus ad dardanū Nomē inferni in scriptura semp in malo accipitur. sed illud qd̄ semp in malo accipit nō cōuenit xpo. ergo nec descēdere in infernuz. ¶ Secundo xps p passionē suaz quam in hoc mūdo sustinuit nos liberauit a culpa ⁊ pena ergo nō fuit conueniens q̄ xps in infernum descēderet. ¶ Tertio. Christus non descendit in locum dānatoz locuz tenebrosum ⁊ opertum mortis caligine. quia nulla est conuentio lucis ad tenebras vt dr. h. Cor. vj. ergo xps qui est lux ad infernum non descendit. ¶ In oppositum est symbolus fidei vbi dr descendit ad inferos. ¶ Respondeo dicendū sub trib⁹ ꝓclusionibus ꝑ maiori declaratione materie. Prima conclusio (iurta san. tho. iij. p. q. lij. ar. j.) Conueniens fuit xpm ad ifernū descendere vt infernus nominat locū non penā damni vel sensus Patet conclusio Tum primo qz christus venerat penam nostraz

portare vt nos a pena eriperet.
ſm illud Eſa.liij. Vere languo-
res noſtros ipſe tulit ⁊ dolores
noſtros ipſe portauit expeccato
autem homo incurrerat non ſo
lum mortem corporis ſed etiaz
deſcenſum ad inferos. Et ideo
ſicut fuit conueniens eum mori
vt nos liberaret a morte.ita con
ueniens fuit ei deſcendere ad in
feros.vt nos a deſcenſu ad infe-
ros liberaret. Vñ Oſee.xiij.dici
tur. Ero mors tua o mors. ero
morſus tuus inferne Scdo fuit
conueniens vt dicto diabolo per
paſſionem victos eius eriperet
qui detinebātur in inferno. Ter
tio vt ſicut poteſtatem ſuā oſten
dit in terra viuendo ⁊ moriendo
ita poteſtatem ſuam oſtenderet
in inferno ipſum illuminando ⁊
viſitando. Vnde in pſalmo dr.
Attollite portas principes ve-
ſtras.glo.id eſt principes infer-
ni auferte poteſtatem veſtram
qua vſqz nunc homines in infer
no detinebatis.Et ſic in nomine
ieſu omne genu flectatur non ſo-
lum celeſtiū ſz etiam infernorū.
vt dr Phil.ij. ¶ Secunda pclu-
ſio.Anima xpi non deſcendit in
omnē ptem inferni ſm eſſentiaz
ſuam. Pro quo ſunt duo notan-
da Primū eſt q quadruplex eſt
infernus. Vnus eſt infernus dā
natorꝝ.in quo ſunt tenebre ⁊ quā
tum ad carentiā diuine viſionis
et quantum ad carentiaz gratie
⁊ eſt ibi pena ſenſibilis. ⁊ hic in
fernus eſt locus damnatorum.
Alius eſt infernus ſupra iſtum
in quo ſūt tenebre ⁊ q̄tuz ad ca
rentiam diuine viſionis ⁊ pter
carentiam gratie. ſed nō eſt ibi
pena ſēſibilis. ⁊ dicit limbꝰ pu
rorꝝ.Alius eſt ſupra iſtuz in quo
ſunt tenebre quantuz ad caren
tiam diuine viſionis.ſed nō quā
tum ad carentiaz gratie. ſed ibi
eſt pena ſenſus.⁊ dicit purga-
riū Aliꝰ eſt magis ſupra in quo
ſunt tenebre q̄tum ad carentia
diuine viſiōis.ſz nō q̄tū ad ca
tiā gr̄e.nec eſt ibi pena ſenſibilis
et hic eſt infernus ſctōrꝝ patru
in hunc tantū deſcēdit chriſtus
q̄tum ad locū non quantū ad
ritualiū tenebrarꝝ experientiā.Se
cundo nota (vt hr. vbi.ſ.ar.
q duplicit dr aliqd alicubi eſſe
Vno mō p ſuū effectū.⁊ hoc m
xps in quēlibet infernū deſcēd
aliter tñ et aliter.nā in infern
damnatorꝝ habuit hūc effectū
deſcendēs xps ad inferos de
incredulitate ⁊ malicia illos
futauit. Illis vero q detinebā
in purgatorio ſpem glorie con
quentis dedit. Sanctis aut p
tribus q pro ſolo peccato ori
nali detinebantur lumen eter
glorie infudit. Alio mō dr alic
eſſe alicubi p ſuā eſſentiā.⁊ hoc
mō aia xpi deſcēdit ſolū ad lo
inferni in quo iuſti detinebā
vt quos ipſe p gratiam inter
viſitat ſm deitatē eos etiam
animā viſitaret ⁊ loco. ¶ Terti
concluſio (que ponitur vbi.ſ.a
iij.) Anima xpi tamdiu mani

in inferno q̃diu corpus in sepulcro. Ista conclusio patet ex illo Act.ij. Quē deus suscitauit solutis doloribꝰ inferni. ergo videt q̃ in inferno fuit vsq̃ ad horam resurrectionis. Rōne aūt pt̃z sic Nā cū anima ⁊ corporꝰ sunt ꝓportionabilia. tantuz debuit anima stare in inferno q̃tum corpus in sepulcro vt p vtrūq̃ patribꝰ suis similaret ¶ Quarta ꝛclusio. christus p̃es sanctos existentes in illa parte inferni que dr. limbꝰ patrum eduxit de inferno. Patz ꝛclusio ex illo Zach.ix. Tu vero in sanguine testamenti eduxisti vinctos de lacu ⁊c. Quinta ꝛclusio (q̃ sil'r ponit vbi. s̄. arti. vij.) Christus non eduxit illos q̃ erāt in limbo pueroꝝ. Patet ꝛclusio. Redemptio eiūs xpi non habet locum nisi in illis qui fuerūt mēbra xpi. Unde cū pueri q̃ erāt in limbo nūq̃ fuerunt mēbra xpi nec p fidem, ꝓpriaz nec per fidei sacramentum qd̄ nunc ē baptismus qd̄ tunc erat circūcisio vel sacrificium. cōstat q̃ ipsi liberati non fuerūt ¶ Sexta cōclusio. (quā ponit idem vbi. s̄. ar. vj.) Existētes in parte inferni dānatoꝝ non liberauit Patet ꝛclusio qz in inferno nulla est redēptio. ergo nulli de illo loco sunt liberati. Ratione sic ostendit. Pena non potest tolli manente culpa. Illi autem qui sunt damnati in inferno sūt obstinati in malicia sicut demones ⁊ ideo de pena illa liberati non potuerunt. ⁊ hoc nō fuit ex insufficiētia liberātis sed ex indispositione ipsoꝝ damnatoꝝ ¶ Septima ꝛclusio (quē ponitur vbi. s̄. ar. viij.) Christus non liberauit regularit animas existentes in purgatorio. Ista cōclusio patet. Pro peccato quod per se quis cōmisit debet purgationem pati. sed penam purgatorij sustinet homo, p peccatis que cōmisit. ergo p penam quaz ipse tulit debet purgari ⁊ nō p penaz xpi. Nisi dicatur q̃ in vita sua meruit per fdem et deuotionem ad mortem xpi vt per passionē christi liberaretur. Vel hoc ex speciali gratia fuit collatum. q̃ illi qui in purgatorio inuēti fuissēt absoluti essēt p passionē xpi quā illi q̃ nūc sūt in purgatorio nō sequant effectū plene liberatiōis ex sola passione xpi. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad ꝑmā rndet. q̃ nomē iferno sonat in malū pene nō i malū culpe. vt̄ decuit xpz in ifernū descēdere nō tāq̃ ipse debitor esset pene. sz vt eos qui erāt pene obnoxij liberaret. Ad secundā rndet. negādo cōsequētiā. Et ratio est. Quia passio xpi fuit quedam causa vniuersalis humane salutis. tam viuorum q̃ mortuorū. Causa aūt vniuersalit applicat ad singulares effectꝰ p aliq̃d spēale. vt̄ sicut ꝗrꝰ passionis xpi applicat viuētibꝰ per sacramenta configurantia nos passioni christi. ita etiam applicata est mortuis per descēsū xpi ad inferos, ppter qd̄ Zach. ix.

dicitur. ꝙ eduxit victos de lacu in sanguine testamēti sui. id est per virtutē passionis sue. ¶ Ad tertiā respōdetur negādo ꝓnāz. Et ratio est. qz vt supra notatur. quadruplex est infernus. Secūdo potest dici ꝙ si xp̄s nō descendit in infernū per suā essentiaz. descēdit tm̄ p effectū. vt dictū est

D tertiam questionē sic pceditur. vbi supra. art. iij. Et videtur ꝙ nō totus xp̄s fuit in inferno. ¶ Primo sic. Corpus xp̄i est aliqua pars eiꝰ. sed corpus xp̄i non fuit in inferno. ergo totus xp̄s nō fuit in inferno. ¶ Scdo sic. nihil cuius partes ab invicē separate sunt potest dici totuz. sed corpus ⁊ aia que sunt ptes hūane nature fuerūt ab invicez separate post mortem descēdit aut xp̄s in infernū mortuꝰ existens. ergo nō potuit esse totus in inferno. ¶ Tertio. illud totū dicitur esse in loco cuius nihil extra illū locū est. sed aliqd xp̄i erat extra infernuz. qz ⁊ corpus erat in sepulcro ⁊ diuinitas vbiq;. ergo xp̄s nō fuit totus in inferno. ¶ In oppositū est illud augusti. in libro de symbolo. Totꝰ filius apud patrē. totus in celo. totus in terra. totꝰ in vtero virginis. totus in cruce. totus in inferno. totus in paradiso quo latronem induxit. ¶ Respōdeo dicendū sub ista cōclusione. ꝙ xp̄s in illo triduo mortis totus fuit in sepulcro. ⁊ totus fuit in infe no. lz nō fuit totū qd pertinet ad humanā naturā. que ꝓclusio ostēditur. Masculinū genus refertur ad hypostasim vel psonā neutrū aūt genus ptinet ad natura. sed in morte xp̄i lz anima separata fuerit a corpe. neutrū tm̄ fuerat separatū a psona filii dei. ⁊ ideo in illo triduo mortis dicendū est. ꝙ totus xp̄s fuit in sepulcro. qz tota psona fuit per corpus vnitū. ⁊ similiter totus fuit in inferno. qz tota psona xp̄i ibi fuit ratione aie sibi vnite. totus etiaz xp̄s tunc erat qz ratione diuine nature. ¶ Rōnes in oppositū. ¶ Ad primā respōdetur negādo ꝓnam. ⁊ ratio est. qz corpus xp̄i quod non erat iu sepulcro nō est pars psone increate. sed nature assumpte. ⁊ ideo per hoc ꝙ corpus xp̄i nō fuit in inferno nō excludit qm̄ totus xp̄s fuerit sed ostendit ꝙ nō fuit totū qd pertinet ad humanā naturā. ¶ Ad scdam respondetur negādo ꝓnam. ⁊ ratio est quia ex aia ⁊ corpore cōstituitur totalitas humane nature. nō autem totalitas diuine persone. ideo soluta vnione anime ⁊ corporis per mortē remāsit totus xp̄s sed remāsit humana natura in sua totalitate. ¶ Ad tertiam respōdetur negādo ꝓnam. ⁊ ratio est. qz assumptū nō habet

cum nisi in his que corporaliter et circũscriptiue sunt in loco. ꝙ si totum est alicubi nihil eius sit extra. sed hoc in deo locũ nõ habet. Unde augu. dicit in lib. de symbolo. Non p diuersa tẽpora vel loca dicimus xpm esse vbiq; totũ vt modo ibi totus sit ⁊ alio tempore alibi totus. sed vt semper vbiq; sit totus.

In die resurrectionis legitur euangeliũ. In illo tpe. Maria magdalene ⁊c. Mar. xvj. possunt disputari sequẽtes questiones. ¶ Prima. vtrũ necessarium fuit xpm resurgere. ¶ Secũda. vtrum ꝓueniens fuit xpm tertia die resurgere. ¶ Tertia. vtrũ totus sanguis q̃ per eũ fusus est pro humana redẽptione fit in resurrectione reassumpt?.

D primaz questionez sic pcedit. (iij. p. q. liij. ar. j.) et videtur ꝙ nõ fuit necessarium xpm resurgere. Primo sic. Dicit damascenus in. iiij. lib. Resurrectio est eius quod cedit ⁊ dissolutum est iterata surrectio. sed xps non cecidit per peccatũ nec corpus eius dissolutuz est. ergo nõ ꝓuenit ei resurgere. ¶ Secdo sic. ea que circa humanitatem sunt acta ad nostrã salutẽ ordinantur. sed sufficiebat ad nostrã salutẽ passio xpi per quã sumus liberati a culpa ⁊ a pena. nõ ergo fuit necessariũ ꝙ xps a mortuis resurgeret. ¶ Tertio sic cõfirmat ratio precedẽs. Post vltimã ꝓsummationẽ nõ est aliud necessariũ. sed vltima cõsummatio facta est in passione. qz tunc dixit. Cõsummatũ est. Job. xix. ergo nõ fuit necessariũ ꝙ postea resurgeret. ¶ In oppositum est euangeliũ psens vbi dicitur. Surrexit nõ est hic. ⁊ illõ Luc. vltimo. Oportebat xpz pati et a mortuis resurgere. ¶ Rsideo dicendũ sub certis cõclusionibus. Prima ꝓclusio. ꝙ necessarium fuit xpm a mortuis resurgere. que ꝓclusio ptz ꝑmo ex illo apli j. Cor. xv. Si xps non surrexit inanis est fides nostra. sed sine fide nõ iustificamur. ergo necessariũ fuit xpm resurgere. preter ea necessitas resurrectionis xpi colligit ex multis. Primo ad cõmendationẽ diuine iusticie ad quã ptinet exaltare illos q̃ propter deũ se humiliauerũt. sm illud Luc. j. Deposuit potẽtes. et exaltauit humiles. qz igit xps ꝓpter caritatẽ et obedientiã dei se humiliauit vsq; ad mortẽ crucis. oportebat ꝙ exaltaret a deo vsq; ad gloriosaz resurrectionẽ.

Secundo fuit necessariū ad fidei nostre instructionē. quia per eius resurrectionē ꝓfirmata est fides circa diuinitatē xpi. quia vt dicitur. ij. Cor. vlk. Si crucifixus est ex infirmitate nostra viuit ex virtute dei. Tertio fuit necessarium xpm resurgere ad subleuationē spei nostre. qz duz videmus xpm resurgere qui est caput nostrū. speramus et nos resurrecturos. Unde dicitur. j. Cor. xv. Si xps predicat q̃ resurrexit a mortuis. qūo quidaz dicunt in vobis qm̃ resurrectio mortuorum non est. Et iob. xix. Scio per certitudinem fidei q̃ redemptor meus. i. xps viuit. a mortuis resurgēs. ⁊ ideo in nouissimo die de terra surrecturꝰ suz reposita est hec spes mea in sinu meo. Quarto fuit necessarium ad informationē vite fidelium. ꝟm illud ad Rom̃. vj. Quo modo xps resurrexit a mortuis per gloriam patris. ita et nos in nouitate vite ambulemus. Quinto fuit necessariū ad complementum nostre salutis. quia sicut per hoc q̃ mala sustinuit moriendo vt nos liberaret a malis. ita glorificatus est resurgēdo vt nos promoueret ad bona. ꝟm illud Rom̃. iij. Traditus est propter delicta nostra ⁊ resurrexit ppter iustificationē nostrā.

¶ Secūda conclusio (que ponit iij. par. q. liij. ar. j.) Xps post resurrectionē habuit verum corpus. Ista conclusio ptz ꝓmo sic. Xps vere resurrexit vt dictū est sed ad hoc q̃ sit vera resurrectio oportet q̃ idem corpus eidē aie vniret. ⁊ qz veritas nature corporis est ex forma. ꝓsequēs est q̃ corpꝰ xpi post resurrectionē veruz corpus fuerit ⁊ eiusdē nature cuius fuerat prius. Si aūt corpus fuisset fantasticū nō fuisset vera resurrectio sed apparēs.

¶ Tertia ꝓclusio (que habet vbi sup̃. ar. ij.) Corpꝰ xpi resurrexit gloriosum. Ista ꝓclusio ostēditur ratione. qz resurrectio xpi fuit exēplar ⁊ causa nre resurrectōis vt habet. j. Cor. xv. Scti aūt habebūt in resurrectione corpora gloriosa sicut dicit ibidē. Qd̃ sequitur in mortalitate surget in gloria. vnde cū causa sit potior causato ⁊ exēplar exēplato. multo ergo magis corpus xpi fuit gloriosum. ¶ Quarta ꝓclusio. xps surrexit resurrectione perfecta priusq̃ qui cūq̃z aliꝰ resurgētiū. Ista ꝓclusio ptz ex illo. j. Cor. xv. xps resurrexit a mortuis primitie dormiētiū glo. qz priꝰ tpe ⁊ dignitate surrexit. Rōne (quā habet. iij. par. q. liij. arti. iij. sic.) Resurrectio est repatio a morte in vitā. Dupliciter aūt aliq̃s eripitur a morte. Uno modo solū a morte in actu. vt si aliq̃s viuere incipiat qualitercūq̃z postq̃ mortuꝰ fuerat. Alio modo vt aliquis liberet nō solū a morte sed a necessitate. ⁊ qd̃ plus est a possibilitate moriēdi ⁊ hec est vera ⁊ perfecta resurrectio. Quādiu

aliquis viuit subiectus necessitati moriēdi quodāmodo mors ei dñatur ⁊ sic ptz ꝙ illa resurrectio qua ḋs eripiť solū ab actuali morte est resurrectio impfecta. Loquēdo ergo de resurrectione perfecta xp̄s est p̄mus resurgentiū. qz ipse resurgēdo primo peruenit ad vitā penitus immortalē. ꝓm illud Rom̄. vj. xp̄s resurgēs a mortuis iam nō moritur. sed resurrectione imperfecta quidam alij surrexerūt ante xp̄m ad p̄remonstrandū quasi in quodā signo resurrectionē ipsi? Unde illi q̄ resuscitati sunt in veteri testamēto. ⁊ illi q̄ sunt resuscitati a xp̄o sic redierūt ad vitam vt iterū morerenť. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā rñdetur negādo ꝓñam. Et ratio est. qz lz xp̄s nō ceciderit p̄ peccatum. cecidit tñ per mortez. qz sicut peccatū est casus a iusticia ita mors est casus a vita. Similiter lz corpus xp̄i nō fuerit dissolutū per incinerationē. ipsa tñ separatio aie a corpore dissolutio quedā fuit. ¶ Ad scḋam respōdetur ꝙ etiā resurrectio xp̄i operata est nostrā salitē. sed passio xp̄i operata est nostrā salutē. ꝓpzie loquendo q̄tum ad remotionē malorū. resurrectio autez q̄tum ad inchoationē ⁊ exemplar bonorum. ¶ Ad tertiam respondetur negando ꝓsequentiā. Et ratio est. quia lz in morte facta sit cōsummatio omniū eorū que exigebātur ad satisfactionē que quidem non est facta per resurrectionem. nihilominꝰ in resurrectione facta est consummatio q̄tum ad perfectionem in bono ⁊c.

D secūdaz questionē sic proceditur. ⁊ videť ꝙ non. fuit cōueniēs christū resurrexisse tertia die. ¶ Primo sic. mēbra debent capiti conformari. sed nos qui sumus membra christi non resurgimus tertia die. sed nostra resurrectio differtur vsqz ad finem mundi. eggo videtur ꝙ xp̄s qui est caput nostruz non debuerit tertia die resurgere. ¶ Secūdo sic (vt habeť. iij. sen. di. xxj. q. ij. ar. ij.) separatio anime a corpore in xp̄o nō fuit facta nisi p̄pter redemptionez humane nature. sed in instanti mortis redēptio soluto precio completa est ergo debuit statim resurgere et nō differre vsqz in diem tertiaz. ¶ Tertio sic. dies videtur incipere ab ortu solis qui sua p̄sentia diem causat. sed ante solis ortum xp̄s resurrexit. Diciť enī Job. xx. ꝙ vna sabbatorum maria magdalena venit mane cum adhuc tenebre essent ad monumentum. ⁊ tunc christus iam resurrexerat. et vidit reuolutum lapidē a monumento: ergo christus non resurrexit tertia die.

¶ Quarto sic. dicitur Matt. xij. Sicut ionas fuit in ventre ceti. sic filius hominis in corde terre tribus diebꝰ ⁊ tribus noctibus. ergo videtur ꝙ nõ resurrexit tertia die. sz q̃rta vel quinta. ¶ Quito sic. nor contra diez diuiditur. Sed dicit gregorius in omelia huius diei. Christuz de nocte resurrexisse sicut sanson de nocte portas gaze tulit. Judic. xvj. ergo videtur ꝙ xp̃s nõ resurrexit tertia die sz secũda nocte. ¶ In oppositũ est qd̃ in symbolo canitur. Et resurrexit tertia die. Et Mat. xx. Tradẽt eũ gentibꝰ ad illudendum ⁊c. sequit. Et tertia die resurget. ¶ Rñdeo dicendũ sub ista conclusione. ꝙ xp̃s conuenienter resurrexit tertia die. Que conclusio sic ostenditur. (iij. parte. q. liij. arti. j.) Resurrectio christi sicut dictum est in questione precedenti necessaria fuit ad instructionem fidei nostre. Est autem fides nostra ⁊ de diuinitate et de humanitate xp̃i non enim sufficit alteruz sine altero credere. ⁊ ideo ad hocꝙ cõfirmaretur fides diuinitatis ipsius. opz ꝙ cito surgeret ⁊ eiꝰ resurrectio nõ differretur vsqz ad finem mũdi. Ad hoc aũt ꝙ confirmarek fides de veritate humanitatis et mortis eius oportuit moram esse inter mortem ⁊ resurrectionem. Si em̃ statim post mortez resurrexisset videri posset ꝙ eius mors vera nõ fuerit. ⁊ per consequens nec resurrectio vera. Ad veritatem autez mortis xp̃i sufficiebat ꝙ vsqz ad tertiam diẽ eius resurrectio differrek. qz nõ cõtingit quin infra hoc tempus in homine qui mortuus videk cum viuat appareat aliqua indicia vite. ¶ Ostẽditur etiaz ex alijs conuenientia ista. Tum quia per hoc ꝙ resurrexit tertia die cõmendak pfectio ternarij qui est numerus ois rei. vt pote habens principiũ medium finem. vt dicit primo de celo et mundo. Ostẽditur etiam in hoc ꝙ mysterium. qz christus vna sua morte corporali que fuit in propter iusticiam duas nostras mortes destruxit. s. corporis et anime que sunt tenebrose ppter peccatuz. ⁊ ideo vna die integra et duabus noctibus permansit in morte. vt dicit August. in. iiij. de trinitate. Per hoc etiam significatur ꝙ per resurrectionez christi tertiũ tempus incipiebat. Tu primum fuit ante legem. secundum sub lege. tertiũ sub gratia. Incepit etiam in resurrectione tertius status sanctorum. Tu primus fuit sub figuris legis. Scõs sub veritate fidei. Tertius erit i eternitate glorie. quã xp̃s resurgendo inchoauit. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primã rñdetur negãdo consequentiam. Et ratio est. qz lz caput et membra conformentur in natura. non tamen in virtute. Excellentior enim est virtus capitis quam membrorum. ⁊ ideo ad demon-

strandū excellentiā virtutis xpi cōueniens fuit ipsum tertia die resurgere aliorū resurrectione dilata vsq; ad finē seculi. ¶ Ad scdam respōdetur negādo ꝓnaz ⁊ ratio est.qz nō solum oportebat q̄ per mortē fieret redēptio sed ad hoc q̄ redēptionis eius participes essemus oportuit q̄ veritas mortis eius nobis ostēderetur.qd̄ non fuisset si statim post mortez resurrexisset. ¶ Ad tertiā respōdetur.q̄ dies diuersis modis accipitur. Aliqñ pro die naturali qui cōtinet spaciuz xxiiij.horarū vnde includit diez ⁊ noctem. Aliqñ pro die artificiali q̄ est latio solis sup terrā. Loquēdo ergo de die artificiali sic.xps fuit mortuus vna die integra.s.die sabbati ⁊ duabus noctib⁹ integris.s.p̄cedente die sabbati ⁊ sequēte ⁊ adhuc plus scz per quādā partē ferie sexte. Sic loq̄tur augu.sup̄.⁊ glo.Roma.vj.que dicit.Quefuit in sepulcro vna die ⁊ duab⁹ noctib⁹. qz nostrā duplicē vetustatē sua simpla cōsumplit. Si vo loquimur de die naturali. sic accipiēdo partē pro toto fuit mortuus tribus diebus ⁊ trib⁹ noctibus sicut dicit matthei.xij. Illa enizz pars diei passionis xpi a nona ⁊ deinceps cōputat pro vna tota die naturali cui⁹ est pars. vnde computat pro vna die artificiali ⁊ pro vna nocte. Similit nox post sabbatū computatur pro tota die naturali sequēti.⁊ sic computatur pro vna die ⁊ pro vna nocte artificiali.quibus si coniungatur vna dies integra.scz dies sabbati ⁊ vna nox integra.scilz nox precedens.inuenitur q̄ xps fuit mortuus tribus dieb⁹ ⁊ tribus noctib⁹. ¶ Ad quartā respōsio patet ex dictis. ¶ Ad quintā respōdetur q̄ xps dicitur resurrexisse in crepusculo qñ adhuc est lux tenebris permixta ⁊ ideo aliquādo dicit q̄ resurrexit in die.aliquādo in nocte.dictū aūt in euangelio p̄senti orto iam sole.non est sic accipiēdū tanq̄ sol ipse videretur super terram.sed tanq̄ eo primo veniēte in has partes.vt dicit san.tho.(iij.p.q. liij.ar.ij. ad tertium.)

D tertiam questionez in qua queritur. vtrū tot⁹ sanguis christi q̄ in passiōe ei⁹ effusus est p humana redemptiōe ad corpus eius redierit in resurrectione. (sicut asseritur.iij.par.q.liiij.ar. ij.ad tertiū.) Et videtur q̄ non. ¶ Primo sic.in aliqb⁹ ecclesijs sanguis xpi dicitur adhuc hodie cōseruari.ergo nō totus sanguis xpi in eius resurrectione ad corpus redijt. cōsequētia videtur nota. ¶ Scdo cōfirmādo arguitur. Si totus redierit.sequitur error in ecclesia. qz in aliquibus ecclesijs in q̄bus esse di-

citur adoratur. qd̄ esset error. si totus sanguis effusus in eiꝰ passione in eius resurrectione redijsset. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. sanguis xp̄i est vnꝰ de quattuor humoribus. si ergo sanguis xp̄i effusus in passione totus in resurrectione redijt. pari ratione alij humores ex quibus causat corruptio in corporibus aialium. ꝛ tunc sequeret ꝙ corpus xp̄i post resurrectionē fuisset corruptibile. quod est erroneū. ergo ꝛc. ¶ In oppositū arguitur. quicq̄d fuit in xp̄o de veritate nature assumpte redijt ad xp̄m in resurrectione. aliter nō fuisset perfecta resurrectio si nō fuisset reintegratum quicquid per mortē ceciderat. Unde et dñs fidelibus suis promisit dicens Matth. x. Omnes capilli capitis vestri numerati sunt. ꝛ Luc. xxj. Capilliꝰ de capite vestro non peribit. sed totus sanguis xp̄i q̄ fuit in passione xp̄i pertinebat ad naturaꝫ corporis xp̄i quia si pars fuit de veritate humane nature ꝛ totū: quia eadem est ratio de toto et de parte. ergo totus sanguis xp̄i in passione effusus in resurrectione fuit reassumptus. ¶ Respondeo dicendū circa hāc questionem. ꝙ duo sunt modi dicendi. Quidā volunt dicere ꝙ nō est necesse dicere ꝙ totus sanguis xp̄i in passione effusus sit reassumptus in resurrectiōe. Unde franciscus de maronis in quodam sermone suo hmōi videtur opinionis. ad quam fundandam permittit quedā que non videntur nobis bene dicta. vt ostendam per singula Primo quidē distinguit quattuor separatiōes. ꝛ dicit ꝙ secunda separatio fuit humanitas a diuinitate prout humanitas dicit aliquid resultans ex vnione anime ꝛ corporis. propter hoc dicit in cruce clamans xp̄m. Deus deꝰ meꝰ vt quid derliquisti me. Matth. xxvij. Istud in primis nō videtur nobis bene dictuꝫ ꝙ humanitas fuerit separata a diuinitate. Pro quo notandū ꝙ differt cessatio vnionis vsq̄ ratio vnitoꝝ. Cessat enīm vnio aliquorū p̄ desitionem alicuius extremoꝝ. sed separatio nō est nisi eorū que manēt postq̄ soluta est eorum vnio. Unde forme naturales alie ab aia rationali q̄ fit corruptio compositi. non dicuntur separari a materia. sed sola aia rationalis dicit separari qꝛ remanet soluta vnione eiꝰ a corpore. Et ideo cū in morte xp̄i humanitas prout dicit aliquid resultans ex vnione anime ꝛ corporis non maneat dissoluta vnione anime et corporis sed desinat esse. non est ppꝛie dicenda separari a diuinitate. Preterea ꝙ dicit ꝙ de ipsi separatione loquat illud euangelium. Matth. xxvij. Deus deus meus quare me dereliquisti. non dicit verum. quoniam augustinus et magister sententiaꝝ. sanctꝰ thomas (iij. p. q. xlvij. ar. iij.) ꝛ magister Alexander de halis.

et nicolaus de lyra. omnes exponunt de subtractione ꝓtectiõis. Dicitur enim christus derelictꝰ qꝛ expositus manibus impiorꝫ non aũt dictum est ratione separationis facte. Pꝫ hoc qꝛ vt volunt tam magister sententiarꝫ q̃ alexander de halis hec verba dixit xp̃s adhuc viuens in cruce. ¶ Preterea dicit idꝫ franciscꝰ q̃ quarta separatio fuit sanguinis a diuinitate. quia vt inquit ꝑ signo. Non enim possumus dicere q̃ christus remãsit effusus in triduo illo super terram ꝓpter sanguinem ibi existentem. Hoc etiam non videtur bene dictum. Tum primo qꝛ ipse christus ait per ꝓphetam. p̃s. xxj. Ego aũt sicut aqua effusus sum ⁊ dispersa sunt omnia ossa mea qd̃ glo. que est augustini exponit de christo. Sicut ergo ratiõe corporis dꝛ iacuisse in sepulcro ita et modo ratiõe sanguinis effusi de eo poterat dici effusus super terram. Tum scd̃o quia non stat illud qd̃ timuit. franciscus sequi. qꝛ non oportet q̃ omne qd̃ p̃dicatur de eo qd̃ est vnitum verbo. predicek de verbo omnibus modis. Unde lꝫ anima semper manserit vnita verbo. nõ dicik q̃ verbum fit anima aut fit forma corporis aut q̃ fuisset separata a corpore sicut erat anima. aut q̃ esset corpus ⁊ separatum ab anima. ⁊ ita licet sanguis esset vnitus diuinitati. non sequik q̃ diuinitas esset sanguis aut q̃ fuisset effusa super terraꝫ. sed bene sequitur q̃ erat habens sanguinem effusum sup terram. Quod autẽ sanguis xp̃i q̃ in passione christi fuit effusus semper mansit diuinitati vnitus infra ostendemus. ¶ Secundus modus dicendi est. q̃ totus sanguis christi in eius passione pro redemptiõe humani generis effusus. fuerit in resurrectione re assumptus. Iste modus dicendi est beati thome tam in tertia ꝑte. q. liiij. (ar. iij. ad. iij.) ⁊ quolibeto. v. ar. v. vbi ad hoc probandum triplici ratione vtitur. quarum vna accipitur ex etate christi patiẽtis. Passus est enim in ꝑfectissima etate in qua maxime ea que in homine inueniunk ad veritatem humane nature pertinere videntur tanq̃ ad maximaꝫ perfectionem adducta. ¶ Scd̃a ratio sumitur ex merito passionis christi. Si enim sanctorum martyrũ ille partes in quibus ꝑ christo passionem sustinuerunt quandam priuilegiatum fulgorem habebunt. vt dicit Aug. de ciui. dei. xxij. libro. multo perfectius sanguis christi quem propter salutem humani generis effudit ad gloriosam resurrectionẽ totꝰ reparatꝰ est. ¶ Tertia rõ põt sumi ex ipsa virtute passionis xp̃i. Sãguis em̃ in passiõe effusus humanum genus sanctificauit. ꝓm illud ad Heb. vlk. Jesus vt sanctificaret ꝑ sanguinẽ suuꝫ ppl'm extra portã passus est. humanitas aũt christi salutiferam

habuit virtutē ex virtute sibi uniti. vt dicit Damas. iij. li. Uñ manifestū est q̄ sanguis in passione effusus q̄ maxime fuit salubris fuit diuinitati vnit⁹. ⁊ ideo oportuit vt in resurrectiōe iungerek alijs humanitatis ptibus. Nec oia sanct⁹ thomas (quolibeto hallegato.) ¶ Itē quarto iuxta eiusdem sniam potest eadē ꝛclusio sic ꝓbari. Resurrectio nostra conformis est resurrectioni xpi ꝓm illud Phil'. iij. Reformabit corpus hmilitatis nostre configuratum corpori claritatis sue ſz ad corpus nostrum in resurrectione redibit totū qd fuit de veritate humane nature. ergo sanguis xpi effusus cuz fuerit de integritate humane nature ī resurrectione eius ad corpus redijt. Nec videtur sustinendum q̄ xpi sanguis in passione effusus pro redemptiōe humani generis nō fuerit de veritate humane nature in christo. Tum q̄ ex hoc seq̄retur q̄ xps dederit in precium redemptionis humani generis id qd nō fuit de ꝓpitate hūane nature assumpte ſz alienū ⁊ ita ipe non fuisset pciū nostre redēptionis cum nihil de suo dederit. qd est absurdum cū contradicat illi qd beat⁹ petr⁹ inqt. ī. Pet. pmo. Redempti estis pcioso sanguine agni incontaminati ⁊ immaculati iesu christi. Plane si sanguis effusus in passione pro redemptione humani generis non pertinebat ad veritatem humane nature eius. non diceret sanguis agni incontaminati. nec dictus fuisset pciosus. Preterea q̄ taliter dicētes male dicere videant. Pro quo notandū q̄ aliquid dr de veritate humane nature duplicit. Uno modo id qd formam humanam actu participat. sicut caro ⁊ ossa. Alio modo dr de veritate humane nature id sine quo natura remanere ⁊ durare ⁊ seruari nō posset sicut sanguis. Uñ de sanguine dr Leuit. xvij. Aia. i. vita carnis in sanguine est. vbi glo. Nicolai de lyra dicit. Uita in sanguine principaliter cōsistit. Uñ a philosophis et medicis dr sāguis sedes anime. Qd sanct⁹ thomas in. iiij. dis. xl. (in fine exponēdo litterā) dicit q̄ potest intelligi. vno modo q̄ sedes anime dicat conseruatio vite que est per sanguinez. Alio modo qz sanguis est potentia totum. qz per actū nutritiue virtutis in mēbra conuertit. Tertio modo qz per sanguinez in corde generatū vi[illegible]tis operatio in oia mēbra dis[illegible]tit. vt pbs dicit in libro de animalib⁹. hec ille. Ex quibus manifeste pz q̄ negātes simpliciter sanguinem nō pertinere ad ꝓpitatē humane nature. maxime in xpo nō bene dicunt. ſz erāt. Itē hunc moduz dicendi sancti thome. ſ. q̄ totus sanguis christi effusus in sua passione in resurrectiōe sua fuerit realiter ꝓptus sequitur magister iobes de polliaco. iiij. quotlibeto suo. vbi

ondit ꝙ hora passionis nō erat in christo aliquis sanguis superfluus. et sic totus sanguis quem tunc habuit ad veritatem ⁊ pfectionem humane nature ptinebat. et per cōsequens totus qui effusus est in passione. in resurrectione fuit reassumptus. ¶ Hūc aūt modū dicēdi ꝓsequentes ponem⁹ duas cōclusiones. Prima est ꝙ sanguis effusus in passiōe p redemptione generis humani non fuit separatus a diuinitate. Ista cōclusio q̄ videt esse fundamentū hui⁹ materie ꝓbat multipliciter. vt ꝓbauim⁹ coram papa pio cū fuit ista materia disputata coram sanctitate eius ⁊ dñis cardinalibus. ¶ Primo sic. ex illo Matth. xxvi. Hoc est corpus meum qd̄ ꝓ vobis tradet. et hic est sanguis qui ꝓ vobis effundetur. Ex quibus verbis christi eadez videtur esse vnitas inter sanguinem effusum ⁊ sanguinē viuum. que fuit inter corp⁹ viuum xpi ⁊ corpus mortuum. sz corp⁹ mortuū ⁊ corpus viuum christi fuit vnum ⁊ idem vnitate suppositi. ergo sanguis effusus et sanguis viuus christi fuit vnus vnitate suppositi. quod non esset si sanguis effusus in passione fuisset a diuinitate separatus. cōsequentia est bona. ⁊ antecedēs ꝓ vtraq; parte. alias dabit ꝙ sanguis effusus esset alius suppositaliter q̄ sanguis viuus christi. qd̄ nō videtur cōueniēter dictū. ¶ Secō sic. sanguis christi effusus in passione fuit precium sufficiens redēptionis humane nature. ergo non fuit a diuinitate diuisus. consequentia est bona antecedens pz ex illo. j. Cor. vi. Empti enim estis precio magno. quia sufficienti. sz sufficiens precium redemptionis non potuit esse aliqua virtute creata. vñ necesse est q̄ virtute diuina. Vñ ex hac ratione sumitur hec necessitas incarnationis. Vñ sanctus thomas sup illd̄ pauli. j. Cor. vi. Empti estis p̄cio magno. dicit. Dicitur autem precium redemptiones magnum. qz non est corruptibile. sed eternā habens virtutem. cū sit sanguis dei eterni. ¶ Tertio. sanguis effusus fuit incorruptibilis. Pz tñ ex illo ps. Que vtilitas in sāguine meo cū descendero in corruptionē. Tuz ex illo. j. Pet. j. Non corruptibilibus auro et argento redempti estis sed precioso sanguine ⁊c. sed ista incorruptio nō inerat ei ex naturali virtute. ergo necesse erat ex virtute diuinitatis sibi vnite. Unde sanctus thomas super illud pauli. j. Cor. vi. prime inductum dicit. q̄ sanguis est incorruptibilis eternā habens virtutez ⁊c. ¶ Quarto. sanguis xpi qui datur nobis sumēdus sub sacramento est idem sanguis qui effusus est a corpore christi in remissionem peccatorum. sed iste est vnitus diuinitati. ergo ⁊c. ¶ Quinto actio ⁊ operatio arguunt virtutem in operante. sz san

guis christi operatus est remis/
sionem peccatorum. Apoc. j. Di/
lexit nos ⁊ lauit nos in sangui/
ne Item lotionem culparū aper
tionez regni celestis. vt testatur
apls ad Heb. ix. ergo necesse est
dicere ꝙ fuit diuinitati vnitus.
conseqntia est bona. qr cū tales
operationes sint supnaturales ⁊
diuine. necesse arguūt in operā/
te virtutem diuinitatis. ergo sā
guis ipse semper fuit diuinitati
vnitus. Ūñ sanctꝰ tho. sup illud
apostoli ad Heb. ix. Christus as
sistens pontifex per proprīū san
guinē introiuit semel in sancta
eterna redemptione inuenta. di
cit sic. Per istum sanguinem re/
dempti sumꝰ ⁊ hoc in perpetuū
qr virtus eius est infinita. Item
nicolaus de lyra dicit sic. San/
guis christi ex vnione ad suppo
situm diuinum contrahit quan/
dem infinitatez virtutis. Nec il
le. ¶ Sexto sic. nullꝰ sapiens me
dicus subtrahit a medicina suā
virtutem qua debet sanare vul/
nus. cui est applicanda. hoc pz.
sed verbum dei est sapientissimꝰ
medicus. ⁊ sanguinem suum or
dinauit effundendum in medelā
humani generis egrotantis. Di
cit enim augustinus in libro cō/
tra quincq cōtraria hostium. Fu
sus est sanguis medici ⁊ factum
est medicamentuz frenetici. Sz
virtus medicine est ipsa diuini/
tas. ergo nullo modo est dicēdū
ꝙ verbum dei separauerit diui/
nitatem suam a sanguine quem
effudit in medicamētum huma
ni generis. ¶ Septimo, pertinet
cere dignitatem sanguinis chri
sti effusi in passione christi, pro
dēptiōe nostra est derogare p
tati fidei christiane. cum beatus
petrus vocat eum preciosum
paulus magnū precium. sz sa
guinem effusum in passione p
pro redemptione humani ge
ris dicere separatum esse a di
nitate est paruifacere dignita
eius. vt pz, qr eius dignitas
tenditur ex vnione ad diuini
tem. sicut separare lapidem p
ciosuz ab anulo est minuere p
ciositatem ⁊ valorem anulli.
go nullo modo est audendum
cere christi sanguinem in pa
ne effusum pro redemptione
mani generis fuisse a diuini
te separatuz. ¶ Octauo sic. da
damascenus. Anathema sit
dicit verbum deposuisse quod
mel assumpsit. quod intellig
est de eo quod ad vnitatem h
positalem est assumptuz vt di
est. sed sanguis christi in pa
ne effusus. cum pertineat ad
tegritatem humane nature.
simul vnitus diuinitati xpi. e
nūcꝙ fuit ab eo separatus. ¶
no sic. deus nihil agit frustra
nus ꝙ natura. quia cum sapi
tie ditissimus sit. omnia ordi
nit cum ratione. sed nulla ra
sufficiēs potest assignari. q sa
guis effusus in remissionez p
catorum derelinquatur a diui
tate, nec aliqua vtilitas. sed p

ista parte sũt rationes. est auctoritas. est vtilitas publica. s. redẽptio humani generis. ergo ꝛc. ¶ Decimo sic. nullum suppositũ est assumptibile a verbo dei. sed si sanguis christi fuisset a diuinitate separatus esset suppositũ per se subsistens ergo nullo modo fuisset reassumptus. qd̃ est hereticum. ¶ Scda conclusio que sequitur ex precedenti est. ꝙ totus sãguis christi effusus in passione pro redemptione humani generis. reassumptus fuit in resurrectione eiꝰ. Ista ꝛclusio vt diximꝰ est scti thome taz i tertia parte q̃ in quotlibeto. Et supra probata est rationibus eiꝰ quatuor. Nunc autem probatur sic breuiter. Primo vt parum ante. Nullum suppositus est assumptibile a verbo dei. vt pz. sed si sanguis effusus in passione p quacunqz parte separatus esset a diuinitate. esset suppositum per se existens. ergo talis nullo modo reassumeretur in resurrectione. quod est hereticum. ¶ Scdo sic. si sanguis christi effusus in passione pro redemptione humani generis pro parte aliqua nõ reassumeretur in resurrectione sz remaneret in terris. queritur qd̃ erit de eo in fine seculi. nõ est dicendum ꝙ corrumpatur. nec ꝙ tunc reassumatur. quia resurrectio christi non iterabitur. ergo sequitur ꝙ totus sanguis in passione effusus pro redemptiõe humani generis fuit reassumptus in resurrectione. ¶ Nunc est dicendum ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primam respõdetur negãdo consequentiaz. quia sanguis ille qui in aliquibꝰ ecclesijs dicitur reseruari. non fuit qui fluxit de latere christi. sed qui miraculose dicit effluxisse de quadam imagine christi percussa. vt dicit sanctus thomas in tertia parte. Vel qui dicitur effluxisse de hostia consecrata percussa a quodam iudeo. vt dicit iohãnes de poliaco. vbi supra. ¶ Ad secũdam que est confirmatio. respõdetur etiam negando consequẽtiam. Et ratio est. quia fortassis qui talẽ sanguinem adorant nec credunt ꝙ ille effluxisset de latere christi. sed emanasset aliunde sicut dictuz est. Unde iohannes de poliaco respondens predicto argumẽto. dicit sic. ꝙ si illi apd̃ quos est talis sanguis assererẽt ꝙ fluxisset de corpe domini. male facerent. cum oppositum vt dixi probabilius sit. sz si ostendãt adorandum. non videtur periculũ. quia ille sanguis vel dz effluxisse ex quadam imagine christi percussa in contumeliam christi vel fluxisse de quadam hostia cõsecrata ꝛ puncta in xpi contumeliam. sicut accidit in vico iudeorꝝ Parisius. si ergo fluxerit de corpore xpi potest ꝛ dz adorari adoratione latrie sicut sacratissima reliquia xpi. si fluxit de imagine christi aut hostia consecrata. qz talis fluxus omnino fuit mira-

culosus. repsentas xpi passionē et ipsum xpm passum. ideo etiā debet adorari adoratione latrie nō ppter se sz ppter xpm passū. et eius passionē quaz repsentat sicut etiaz xpi imago. Et ideo si ue fluxerit de corpore christi siue non. non est error nisi asserat q̄ de corpore xpi fluxerit. qd̄ vt puto non faciūt. Nec Jobes de poliaco. ¶ Ad tertiā rndetur. sz q̄ etiā alij humores resurgent sz ablatis qualitatibus eorū. Vñ Augu. Valet eñ diuina potētia de ista visibili atq̄ tractabili natura corpoz quibusdā manentibus auferre quas voluerit qualitates vt absit labes scz corruptionis. absit effigies. absit motio absit fatigatio. absit vicendi potestas. absit esuriendi necessitas. Et hoc de ista questione pro nunc. ¶ Cōfirmat aūt totum qd̄ dictum est id qd̄ legitur in directorio inquisitionis q̄ clemens sextus informatus p fatrem nicolaum roselli ordinis pdicatorum inquisitorē heretice prauitatis in ptibus aroganie ⁊ catalonie q̄ in catalonia in ciuitate barchinoneñ. publice pdicabatur q̄ in sanguine xpi aspero in parasceue non remansit diuinitas. nec sāguis ille erat deificatus habito solenni psilio magistroz et aliozuz mādauit p suas patentes litteras dicto ingsitori quatinus dictum articulū vt hereticalem ⁊ erroneū faceret publice reuocari atq̄ solenniter cōdemnari. ⁊ sic ipse inquisitor fecit in eclesia cathedrali publice barchinonensi dictum articulus velut hereticalem condemnari. hoc in directorio inquisitionis.

In die lune legit euangelium. In illo tpe. Dixerunt ex discipulis ꝛc. Lu. xxiiij. Circa qd̄ pimo disputari sole quētes q̄stiones. ¶ Prima vtrū pueniēs fuit vt xps i alia effugiet discipulis appareret. ¶ Secūda. vtrū pueniēs fuit q̄ xps veritatē resurrectionis sue argumentis pbauerit ¶ Tertia. vtrum argumentū q̄ xps induxit sufficiēter manifestauerit resurrectiōis ei⁹ veritatē.

D primam questionem pcedit (in q. lv. ar. ꝛ) Et videtur q̄ xps nō debuerit in alia effigie discipulis apparere. ¶ primo sic. Non potest | apparere aliquid fm veritatē nisi qd̄ est. sz christo nō fuit nisi vna effigies. si ergo in alia apparuit non fuit apparitio vera sed ficta. sed hoc est incōueniens xpo. qz vt dicit Augustinus libro. lxxxiij. q. Sed fallit veritas non est. Est autem

christus veritas.ergo nō debuit in alia effigie apparere. ¶ Secundo sic. Nihil potest in alia effigie appere q̄ habeat nisi oculi intuentiuz aliquibus p̄stigijs detineantur.sed huiusmodi p̄stigia cū fiant magicis artibus nō ꝓueniebāt xp̄o.fm illud.ij.Lor.vj.Que ꝓueniētia xp̄i ad belial. ergo videtur q̄nō fuit ꝓueniens q̄ in alia effigie xp̄s appareret. ¶ Tertio Sicut dicit Augu. in epistola ad hieronymum . si vel vnuz mendaciū in sacra scriptura inuienat.infirmabit tota sacre scripture auctoritas.ergo similiter si vel in vna apparitione xp̄s discipulis apparuit aliter q̄ esset. infirmabitur quicqd post resurrectionē viderūt in xp̄o.qd est incōueniens . nō ergo debuit in alia effigie apparere. ¶ Impositum est euangeliuz.Dicitur em̄ Marc.vlt. Post hoc duob? ex eis ambulantib? ostensus est in alia effugie euntibus in villā. ¶ Respōdeo dicendū sub ista cōclusione.q̄ ꝓueniens fuit vt xp̄s in alia effigie appararet discipulis suis post resurrectionē suam eius resurrectionē nō credentibus.Que cōclusio ꝓbat sic.Resurrectio xp̄i manifestanda fuit hominib? p modum quo eis diuina reuelant. Innotescunt aūt diuina hominibus fm qd diuersimode sunt affecti. Naz illi qui habent mentem bene dispositaz fm veritatez diuina percipiunt. Illi autem qui habent mentem non bene dispositam diuina percipiunt cū quadam ꝓfusione dubietatis vel errozis . Animalis em̄ homo non percipit ea q̄ sunt spiritus dei . vt dicit.j. Lor.ij. Et ideo xp̄s quibusdā ad credendum dispositis post resurrectionez apparuit in sua effigie. illis aūt in alia effigie apparuit qui iam circa fidem videbant tepescere vnde dicebant. Nos sperabamus qz ipse esset redemptur? israel. Vñ Grego . dicit in omelia. q̄ talē se eis exhibuit in corpore qualis apud illos erat i mente.qz em̄ adhuc in eoz cordibus peregrinis erat in fide. ire se lōgius finxit ac si esset peregrin?. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primā respōdet. negādo ꝓsequētiam Et ratio est . qz sicut dicit Augu. in libro de ꝓcordia euangelistaz.non omne qd fingimus mendacium est . sz q̄ fingimus qd nihil significat tūc est mendacium.cū aūt fictio nostra refert ad aliquā significationē.non est mendacium . sed aliqua figura veritatis.alias omnia que a sapientibus ⁊ sanctis viris.vel etiam ab ipso domino figurate dicta sunt mendacia reputabunt. quia fm vsitatum intellectuz nō consistit veritas in talib? dictis. sicut autem dicta.ita etiam finguntur facta sine mendacio ad aliquan rem significandam .et ita factum est hic.vt dictum est. ¶ Ad secundam respōdetur iuxta Augustinū ⁊ habetur in glosa

ordinaria. ꝙ non incōgruenter
dr hoc impedimentuz in oculis
a sathana fuisse ne agnosceret
iesus. Unde in euāgelio pñti dr
ꝙ oculi eorr tenebantur ne eum
agnoscerent. Et illa detentio vo
cat aurisia. de qua in glo. Beñ.
xix. In scripto vero tertio (disti.
xxj.q.j.arti.iiij.q.j.ad.iij.) dicit
sanctꝰ Thomas sic. ꝙ potest di
ri ꝙ ꝗuis visui discipulorum re
presentaretur ppria species in
qua soliti erāt videre xpm. tamē
diuina virtute impediebant vi
res iteriores ne sequerentur iu
dicium de persona illa que esset
vt sic ea que exterius agebāt cō
formarentur his que interiꝰ con
tingebant in ipis. vt pñtem habe
rent ⁊ non cognoscerent. qr ama
bant sz dubitabant. vt dicit Gre
gorius. ¶ Ad tertiam respōdet.
ꝙ ratio illa sequeretur. vt dicit
sanctꝰ Thomas in tertia pte. si
ab aliene effigie aspectu nō fuis
sent reducti ad vere videndum
christi effigiem. sicut enim Au
gustinus ibidē dicit tantū a xpo
facta est pmissio. scilicet vt pre
dicto modo oculi eorum tenerē
tur vsqꝫ ad sacramentum panis.
vt vnitate corporis eius partici
pata remoueri intelligatur im
pedimentum inimici vt christus
possit ognosci. Unde ibidez sub
ditur ꝙ aperti sunt oculi eo
rum et cognouerunt eum. non
ꝙ ante clausis oculis ambula
rent, sed inerat aliquid quo non
finerentur agnoscere quid vide
bant. quod. scilicet caligo et alij
quis humor solet efficere.

D secūdaz
questionez fi
pceditur. (in
p. q. lv. ar. v.)
Et videtur q
non fuerit co
ueniens xpm
argumentis resurrectionez fi
probare. ¶ Primo sic. Dicit di
Ambrosiꝰ. Tolle argumenta ve
fides queritur. sz de resurrec
ne queritur fides. ergo argum
ta ad resurrectionē pbandā fu
ri non debuerūt. ¶ Secūdo si
Gregorius dicit. Fides non h
bet meritum cui humana ra
prebet experimentuz. sz ad ch
stum non pertinebat meritum
dei euacuare. ergo ad eum n
pertinebat resurrectionem p
argumenta confirmare. ¶ Te
tio sic. (vt arguit. iij. sen. di. x
q.j.ar.iij.) Aut illa argumen
fuerunt sufficientia ad pbā
resurrectionem aut nō si nō p
videtur ad impfectionē argu
ta inducentis redundare. si fu
runt sufficientia. ⁊ argumen
sufficiēs facit scientiā vel ag
tionem que non stat simul cu
de que est de non apparentib
ergo videtur ꝙ argumenta
euacuerunt fidem ⁊ abstulerun
meritum eius. ¶ Quarto sic.
cut est fides de resurrectiōe.
de alijs articulis. sz ad alios a
ticulos non induxit aliqua ar

menta probatiua ergo nec ad resurrectionem inducere debuit. ¶ In oppositum est illud Actu. j. q̃ apparuit discipulis iesus per dies quadraginta in multis argumẽtis ⁊ loquẽs de regno dei. ¶ Respondeo notandũ. q̃ argumentum dupliciter dicitur. Quãdoq; enim dicitur argumentũ quecunq; ratio rei dubie faciens fidem. Nõnq; aũt dicitur argumentum aliqd̃ signum sensibile qd̃ inducitur ad alicui⁹ veritatis manifestationem. sicut etiam Aristoteles aliquãdo in libris suis vtitur nomine argumẽti. Capiẽdo p̃mo modo argumentũ est cõclusio. q̃ christus non p̃bauit discipulis suis resurrectionem per argumenta. Patet conclusio. q̃ talis p̃batio argumẽtatiua procedit ex aliquib⁹ principijs. que si non essent nota discipulis. nihil p̃ea eis manifestaret. q̃ ex ignotis non potest aliquid fieri notum. Si autem essent eis nota. non transcenderent rationem humanam. et ideo non essent alicuius efficatie ad fidem resurrectionis ostendendam que rationem humanam excedit. Oportet enim principia ex eodem genere assumi. vt dicit p̃mo posterior. Probauit autem eis resurrectionem per auctoritatem sacre scripture. que est fidei fundamentum. quãdo dixit eis. Oportet impleri omnia que scripta sũt in lege et psalmis et prophetis de me. vt habetur in euangelio hodierno. Si autem accipiatur secundo modo argumentũ. sic est conclusio secunda. q̃ xp̃s suam resurrectionem argumẽtis declarauit. inq̃tum per quedam euidentissima signa se vere resurrexisse ostendit. Que quidem signa resurrectiõis sue christus ostendit discipulis suis conuenienter propter duo. Primo quidem quia non erant corda eorum disposita ad hoc q̃ de facili fidem resurrectionis acciperent. Unde ipse dixit eis. vt patet in euangelio presenti. O stulti et tardi corde ad credendum. et Mar. vltimo. Exprobrauit incredulitatem eorum et duriciam cordis. Secundo. vt per huiusmodi signa eis ostẽsa efficacius et testimoniũ redderent. Sm illud j. Johannis p̃mo. Quod vidimus ⁊ audiuimus ⁊ manus nostre contractauerũt hoc testamur. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primam respondetur. q̃ ambrosius ibi loquitur de argumentis sm rationem humanam procedentibus que inualida sunt ad ea que sunt fidei ostendenda. sicut dictum est. ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia merituz fidei ex hoc est q̃ homo ex mandato dei credit que non videt. Unde illa sola ratio meritum excludit que facit videri p̃ scientiam id quod credendum proponitur. et talis est ratio demõstratiua. Huiusmodi aũt rationes

christus non induxit ad resurrectionem suaz declarandā. ¶ Ad tertiā ptz respōsio ex dictis qm̄ argumēta xpi nō sunt argumenta per rationes demōstratiuas que scientiā faciūt qz tales vt dictum est nō habent hic locum. ⁊ ideo lz argumenta inducta per xpm in suo genere fuerint sufficientia ad pbandū resurrectionem suā. vt ostēdet infra in questione sequenti. non tñ tulerunt fidem nec abstulerūt meritum. ¶ Ad quartam rñdetur negādo cōsequentiā. ⁊ ratio est. qz articuli fidei quidā sunt de diuinitate tantum. ⁊ isti nō possunt ad sensum pbari. sed vel per miracula vel per auctoritates et sic probati sunt. Quidā aūt sunt de humanitate vnita diuinitati. et isti etiā ad sensum pbati sunt. sz quia passio ⁊ ascensio in seipsis visa sunt. resurrectio aūt non. et ideo signa resurrectionis visibiliter ostēdere oportuit ex quib⁹ conferendo ad veritatem resurrectionis peruenireturꝛc.

D tertiam questionē sic pcedit. (iij. par. q. lv. art. vj.) Et videt q argumēta q xps induxit non sufficiēter manifestauerūt resurrectionis eius veritatem. ¶ Primo sic. nihil ostendit xps post resurrectionē discipulis qd etiam angeli hominibus apparentes vel nō ostēderūt vel non ostēdere potuerūt. Nam angeli in humana specie frequenter hoibus ostederūt ⁊ cū eis loquebantur ⁊ conuersabātur ⁊ etiā comedebāt ac si essent hoies vera sicut ptz Gen. xviij. de angelis quos abrahā suscepit hospicio. Et i libro thobie. de angelo qui duxit ⁊ reduxit. ⁊ tñ angeli non habēt vera corpora naturalia eis vnita. qd requritur ad resurrectionē. nō ergo signa que discipulis exhibuit fuerūt sufficientia ad resurrectionē eius manifestandā. ¶ Scdo sic. xps resurrexit resurrectōe gloriosa habēs simul humanā naturā gloria. sed quedā xps ostēdit discipulis que vident esse contraria nature humane. sicut q ab oculis eorū euanuit. vt ptz in fine euangelio. et q ad eos iam clausis introiuit. vt in euāgelio crastine diei habet. Quedā videtur esse contraria glorie q q māducauit ⁊ bibit. q etiā habuit vulnera ⁊ cicatrices. et videt q illa argumēta non fuerunt sufficiētia. nec conuenientia ad fidē resurrectiōis ostēdendā. ¶ Tertio sic. corpus xpi post resurrectionē nō erat tale qd tangi deberet ab homine mortali. Ipse dixit magdalene. Noli me tangere. nondū enim ascendi ad patrē meū. non ergo cōueniens fuit q ad manifestandum sue resurrectionis fidem

seipsum discipulis palpabilem exhibuit. ¶ Quarto sic. inter dotes glorificati corporis precipua videtur esse claritas. gloriā tamen in resurrectione nullo argumento ostendit. ergo nunc insufficiētia fuerunt illa argumēta ad manifestandā qualitatem resurrectionis xpi. ¶ In oppositum est. qz xps cum sit sapientia suauiter ⁊ cōuenienter disponit omnia. vt dicitur Sapien. viij. ¶ Rūdeo dicendū sub ista conclusione. Argumēta que xps induxit. sufficiēter manifestarunt veritatē sue resurrectiōis. Pro qua conclusione est notandū. ꝙ xps resurrectionē suam dupliciter manifestauit. scz testimonio ⁊ argumento. idē signo ⁊ vtraqz manifestatio in suo genere fuit sufficiens. Est enim vsus duplici testimonio ad manifestandaz suam resurrectionē discipulis. quorum neutrū potest refelli. quorum quidē primū testimoniū est angelorum. qui mulieribus resurrectionē annūciauerūt. vt patet per omnes euangelistas. Aliud autez est testimoniū scripturarum quas ipse ꝓposuit ad ostentionē sue resurrectionis. vt dicitur in presenti euāgelio. Argumenta etiaz fuerūt sufficiētia ad ostendendam veram resurrectionē et etiam gloriosam. Qd autez fuerit va resurrectio ostēdit. Uno modo ex parte corporis. Circa quod tria ostendit. Primo ꝗdez ꝙ esset corpus verum ⁊ soliduz. non corpus fantasticū vel rarū: sicut est aer. et hoc ostendit per hoc ꝙ corpus suū palpabile prebuit. Unde ipse dicit Luce vlt. Palpate ⁊ videte quia spiritus carnem ⁊ ossa nō habet. Secundo ostēdit ꝙ esset corpus humanum. ostendēdo eis veram effigiem quam oculis intuerentur. Tertio ostendit eis ꝙ esset idez numero corpus quod prius habuerat. ostendendo eis vulnerū cicatrices. Unde Luce vltimo legitur ꝙ dixit eis. Uidete manus meas ⁊ pedes meos: qz ego ipse sum. Alio modo ostēdit eis veritatez sue resurrectionis ex parte anime iterato corpori vnite. Et hoc ostendit per opera triplicis vite. Primo quidem per opus vite nutritiue. in hoc ꝙ cū discipulis māducauit ⁊ bibit. vt legitur Luc. vlt. in euāgelio presenti. Scōo per opera vite sensitiue. in hoc ꝙ cuz discipulis ad interrogata respōdebat. ⁊ pōsentes salutabat. ostēdebat sezvidere ⁊ audire. Tertio per opera vite itellectiue in eo ꝙ cū eo loquebantur. ⁊ de scripturis disserebant. Et ne quid deesset ad perfectionē manifestationis ostendit etiam se habere diuinam naturam per miraculū quod fecit in piscibus capiēdis. ⁊ vlterius per hoc ꝙ ipsis videntibus ascēdit in celum. quia vt dicit Job. iij. Nemo ascēdit in celū nisi qui descēdit de celo filius hois qui est in celo. Gloriā etiam sue re-

surrectionis ostendit discipulis per hoc q̃ ad eos clausis iannis intrauit. Similiter etiã ad proprietatẽ glorie pertinebat q̃ subito ab oculis discipulorũ euanuit. vt dicit in euãgelio p̃senti qr per hoc ostẽdebat. q̃ in potestate eius erat videri ⁊ nõ videri. qd̃ pertinet ad ꝓditionẽ corporis gloriosi. vt dictũ est. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primaz rñdetur dupliciter. Primo q̃ lz singula argumẽtor nõ sufficerent ad manifestandã xp̃i resurrectionẽ. omnia tñ simul accepta perfecte xp̃i resurrectionem manifestauerunt maxime ꝓpter scripture testimoniũ ⁊ angelorũ dicta. ⁊ ipsi? xp̃i assertionem. miraculis cõfirmatã. Secundo rñdetur q̃ nõ est simile de apparitione ⁊ mãducatione angelorũ ⁊ xp̃i. Nam angeli apparentes nõ asserebãt se hoies esse sicut asseruit xp̃s se verũ hoiem esse. Preterea aliter xp̃s mãducauit ⁊ aliter angeli. Nam quia corpora ab angelis assumpta nõ erant corpora viua vel aiata nõ erat ꝑa comestio. lz esset ibivera cõtritior traiectio ad interiorẽ partẽ corpis assũpti. vñ ⁊ãgelus dicit Thob. xij. Cum essem vobiscũ videbar quidẽ mãducare ⁊ biberevobiscũ. sed ego cibo inuisibili vtor. sed quia corpus xp̃i fuit vere animatũ. vera fuit eius comestio. sed tñ facta ad ꝓbandum veritatẽ nature que manet in statu glorie q̃tum ad oẽs potentias ⁊ membra. lz nõ maneant vsus omniũ potentiarũ et membrorũ. qr nõ inest necessitas ⁊ ideo dicit beda. q̃ xp̃s mãducauit potestate. non egestate. ¶ Ad scdam rñdetur negãdo cõsequentiã. Et ratio est. quia argumẽta que inducebat xp̃s. quedam inducebat ad ꝓbandã veritatem nature humane. quedã ad probandũ glorias resurrectionis. Conditio autem nature humane ꝑm qd̃ in se consideratur quantũ scilz ad statum presentẽ cõtrariatur ꝓditioni glorie. secũdũ illud. j. Cor. xv. Seminatur in infirmitate. ⁊ resurget in virtute. Et ideo ea que inducũtur ad ostendendũ conditionẽ glorie videntur habere contrarietatẽ ad naturam nõ simpliciter sed ꝑm statum presentem ⁊ econuersio. Unde gregorius dicit in omel. q̃ duo mira ⁊ supra humanã rationem sibi valde cõtraria deus ostendit. cũ post resurrectionem corpus suum etiam incorruptibile ⁊ tñ palpabile demõstrauit. ¶ Ad tertiã respõdetur. negando assumptũ. Nã lz illud de magdalena intelligatur in misterio factum. qr carnaliter adhuc vt eum credebat quem sicut hominem flebat. tamen alibi magdalena legitur xp̃m tetigisse. quando simul cum alijs mulieribus accessit et tenuit pedes eius. ¶ Ad quartã rñdetur negando ꝓsiam. Et ratio est. quia sicut augustinus dicit ad orosium. Ela-

rificata carne de⁹ resurrexit. ſz noluit in ea clarificatione diſcipulis apparere. quia nō poſſent oculis talem claritatē perſpicere. ſi enīz anteq̄ moreret pro nobis ⁊ resurgeret. qñ trāſſiguratus eſt in monte. diſcipuli ſui eū videre non potuerūt. quātomagis clarificata carne domini eū videre non poſſent.

Die martis eſt euāgeliū. In illo tēpore. Stetit ieſus ⁊c. Luce vltimo. Circa quod poſſunt diſputari ſequentes queſtiones ¶ Prima. vtrū conueniens fuit chriſtum resurgere cum cicatricibus. ¶ Secunda. vtrum conuenienter chriſtus pa ꝓpabilez diſcipulis ſe exhibuit. ¶ Tertia. vtrum chriſtus poſt resurrectionem vere comedit incorporando ſibi cibum.

D primaz queſtionez ſic procedit. (iij. par. q. liiij. ar. iiij.) Et videt q̄ non fuerit ꝓueniens xp̄z resurgere cuz cicatricibus. ¶ Primo ſic. dicit enim. ſ. Lor. xv. q̄ mortui resurgent incorrupti. ſed cicatrices ⁊ vulnera videntur ad aliquam corruptionē ⁊ defectum pertinere. non ergo fuit conueniens vt chriſtus qui resurrectionis actor eſt cum cicatricibus resurgeret. ¶ Secūdo ſic. corpus chriſti integrum resurrexit. ſed aperture vulnerum contrariantur integritati corporis. quia per eas diſcontinuatur corpus. ergo incōueniēs fuit cum illis resurgere. ¶ Tertio ſic. (vt arguitur. iij. ſenten. diſtinctione vigeſima ꝓma. queſtione ſecūda. articulo quarto. queſtiūcula tertia.) Status resurgentium eſt ſtatus immutabilitatis. ergo chriſt⁹ in ſeipſo non debuit demonſtrare niſi qd̄ ſemper futurum in eo erat. ſed cicatrices non ſemper in eo manere debebant. quia dicit damaſcenus q̄ tantum ſm diſpenſationem fuerunt in eo. ergo non fuit cōueniens vt chriſtus cum illis resurgeret. ¶ In oppoſituz eſt euangelium preſens. ¶ Reſpondeo dicēdū ſub iſta concluſione. Conueniēs fuit vt xp̄s cū cicatricibus resurgeret. Probatur concluſio. Decet victorē inſignia ſue victorie habere ⁊ oſtēdere. ſed ſicut dicit augu. libro de ciuitate dei. Cicatrices vulnerum xp̄i fuerunt victorie ſue indicia. ergo decuit vt eas haberet et oſtenderet. Unde dicit beda ſuper Lucā. Non ex impotentia curandi cicatrices chriſtus ſeruauit. ſed vt in perpetuū victorie ſue circūferat triumphum. Scōo fuit cōueniens ad

confirmandū corda discipulorū circa fidem sue resurrectionis. instruendo eos ꝙ idez sit qui passus est ⁊ qui resurrexit. Tertio vt patri ꝓ nobis supplicans quale genus tormenti ꝓ hōmine pertulit. semper ostendat. Quarto vt sua morte redemptis ꝯ misericorditer sint adiuti propositis eiusdem mortis iudicijs insinuaret. Quinto vt ꝯ iuste damnentur impij in iudicio insinuet ostēsis cicatricibus quas ꝓ illis accepit. ¶ Ad rationes in oppositum ¶ Ad primam respondetur ꝙ cicatrices ille que in corpore christi permanserunt. et que in alijs martyribus. vt dicit augustinus. xxij. de ciuitate dei. non pertinent ad corruptionem vel defectum aliquem. sed ad maiorem cumulum glorie inq̄tum sunt quedam virtutis insignia. et in illis locis vulnerum quidaz spiritualis decor apparebit. ¶ Ad scdam respondetur. ꝙ illa apertura vulnerum q̄uis sit cū quadam solutione continuitatis. totum tamen hoc recompensatur per maiorem decorez glorie. vt corpus non sit minus integrum sz magis pfectū. ¶ Ad tertiā rñdet negādo minorē. Dicim⁹ enim ꝙ cicatrices semp māsure sunt in corpe. ꝙ aūt dr ꝙ sint dispēsatiue assūpte. hoc nō est. qz ad tps assūpte sunt. sz qz nō erat de necessitate nature. ꝙ in xpo remanerēt sicut accidit in nobis. sed ꝓpter aliquē finē sicut dictū est.

D secundā questionez fi[...] pceditur (i[...] sen. dis. xxj. [...] ij. ar. iiij. q. [...] Et videtur [...] nō fuit com[...] niens ꝙ xps se palpandum di[...] pulis exhibuerit. ¶ Primo [...] palpabile enīz incorruptibile [...] cōtrariuz. vt dicit Brego. sz [...] traria nō possunt esse in eod[...] cū ergo corp⁹ xpi esset incor[...] ptibile. videt ꝙ nō debuit se[...] palpabilē exhibere. ¶ Scdo [...] Differentie tangibilis sunt [...] dum ⁊ frigidū ⁊ hmōi contra[...] sed in corporib⁹ glorificatis [...] erunt hmōi qualitates cōtra[...] vt videt. ergo corp⁹ xpi palp[...] non potuit. ¶ Tertio sic. De[...] lū est palpabile quod resistit [...] ctui ⁊ cui tact⁹ resistit. vnde [...] q̄uis sit tāgibilis. non tū est [...] pabilis sed corpori christi [...] sistebat aliud corp⁹ quod tam[...] clausis intrauit ergo palpa[...] potuit. ¶ Quarto spiritus [...] vel mali possunt accipere [...] solidum. ergo per palpatio[...] non sufficienter probatur [...] tas corporis. ¶ In oppositu[...] euāgelium nostrum vbi dr. [...] pate ⁊ videte ⁊c. ¶ Respōde[...] cendū. ꝙ christus ꝓueniēter [...] pus suū palpabile discipulis [...] hibuit. Patet ista conclusio [...] niam ad ostendendā veritatem [...] surrectionis conueniente[...]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

adiunxit palpationē.vt exclude
retur visio per immutationē vi
sus ab imaginatione.⁊ visio vm
brarū.⁊ visio spirituū apparen
tium.¶ Ad rationes in oppositū
¶ Ad primā rñdet.q̄ omne corp⁹
tangibile est per naturam corru
ptibile. Uñ ſm pbos.celū est vi
sibile ⁊ nā tāgibile.sed qd est per
naturā corruptibile pōt esse per
gloriā incorruptibile. Uñ q̄uis
corruptibile ⁊ icorruptibile sint
ꝓtraria simpl'r ,ppt qd dicit gre
go.q̄ xps ostēdit in se duo ꝓria.
tū corruptibile p naturā.⁊ incor
ruptibile p gloriā nō sunt ꝓria.
Uñ sicut corp⁹ gloriosum hz in
potestate sua videri ⁊ nō videri
ita habet in potestate sua q̄ pos
set palpari ⁊ nō palpari.⁊ vtrūq̄z
sine miraculo.sed palpat̄ p natu
ram corporis.nō palpabile autē
est inq̄tū corpus est instrumētū
aie gloriose.¶ Ad tertiā rñdet
duplicit. Primo sic.q̄ palpatio
nō pertinet ad sensum tact⁹.inq̄
tum est discretiu⁹ calidi.⁊ frigi
di.⁊ hmōi ꝓtrariorū.sed inq̄tū
est discretiu⁹ corpor solidorum
que habēt potentias naturales
resistēdi ⁊ diuidēdi.⁊ hec ḋem
solidítas est in corporib⁹ glorio
sis.etiā si nō sint qualitates ille
cōtrarie. Scdo rñdetur. q̄ etiā
q̄litates ille sunt in corpore glo
rioso q̄tum ad substātiā sed nō
sunt q̄tum ad actionē q̄ vnum
agat in alterū.qz cōtinebūtur p
formā glorie.ne agant sicut con
tinētur per formā naturalem ne
dissoluāt coniunctū.¶ Ad tertiā
respōdetur negādo ꝓñam.⁊ ra
tio est.qz q̄uis corpori glorioso
nullū corpus nō gloriosum pos
set resistere.tū corpus gloriosuz
pōt resistere cuilibet alteri cor
pori et ſm hoc potest palpari.
¶ Ad quartā respōdetur negan
do ꝓñam.⁊ ratio est.qz q̄uis spi
ritus possit corpus solidū acci
pere nō tamen pōt assumere cor
pus solidū in quo appareāt oēs
operationes vite.sicut pfecte in
corpore xpi apparebāt. Preter
ea qz opus artis non potest esse
simile operi nature.q̄uis statiz
nō perciperetur deceptio si spi
ritus corpus solidū assumpsisset
tamen ex longa mora qualē xps
traxit cū discipulis suis nō po
tuisset latere.qz ista que fiunt p
artem demonis preter viam na
ture non sunt diuturna.

D tertiam
questionē sic
pcedit.(quo
libeto.iij.art.
v.) Et videt
q̄ xps post re
surrectionez
vere comederit cibuz sibi incor
porando. Primo sic. dicit augu.
libro.lxxxiij.q. Si fallit veritas
non est. Unde nulla fictio decet
xpm qui est veritas. esset autem
fictio si nonvere cibum incorpo
raret quem ipse comedere vide
batur. vere ergo comedit incor
porando sibi cibum. ¶ Secūdo

sic.si non fuit vera comestio nõ videt argumẽtũ sufficiẽs ostensiuum veritatis humane nature ergo vera comestio fuit incorporando sibi cibuz. ¶ Tertio.si nõ fuit cibus sumptus corpori incorporat⁹.querit quid sit factũ de illo.¶ In oppositũ arguit ex eo ꝙ damas.dicit in tertio libro ꝙ xps ⁊ si gustauit cibuz post resurrectionẽ.sed nõ lege nature. sed dispẽsationis modo veritatem credere faciẽs resurrectionis.quia hec eadez caro est que passa est ⁊ que resurrexit. ¶ Respõdeo dicendũ ꝙ aliquid dicit esse verum dupliciter. Uno mõ veritate significatiõis.Alio modo veritate naturalis speciei. sicut vox est vera veritate significatiõis qñ significat esse qd̃ est. Veritas aũt naturalis speciei dependet ex principijs speciei. non aũt ex effectibus vel ex his que quocũqz modo ꝛsequũtur. Unde vox dicitur vera volũtate naturalis speciei.qñ format debitis instrumẽtis.⁊ ex ore animalis ꝓfertur cum quadã imaginatione ⁊ etiam si a nullo audiatur quod est effectus sermonis cõsequẽs vocem.Legit aũt in scripturis sicut in superioribus dictum est absqz necessitate ⁊ angelos comedisse ⁊ xpm post resurrectionẽ. Et vtraqz comestio fuit vera vt augu.dicit. xiij. de ciui.dei. Aliter tamen ⁊ aliter. In angelis enim fuit vera veritate significationis.quia vt augustinus ibidem dicit.Angeli comederunt. non quia indigebant. sed quia volebant ⁊ poterant vt hoibus quadã sui ministerij humanitate cõgrueret. In christo autẽ fuit vera comestio veritate naturalis speciei.fuit enim exercita naturalib⁹ instrumentis ad hunc actum ordinatis. Et etiam fuit vera veritate significatiõis quia significabat veritatez humane nature in corpore resurgente. Qd̃ autem cibus ꝛuertatur in corpus.est quid consequens comestionẽ.vnde esset in nobis si cibus non cõuerteretur.sed statim per vomitũ ejiceretur. nihilominus vera comestio que precessit.nõ autem conueniebat vt in corpus xpi cibus cõuerteretur qd̃ iam erat extra statuz generationis ⁊ corruptionis. Et sic ptz responsio ad primam rationẽ in oppositũ. ¶ Ad secundã respondetur. negando ꝛsequentiã. Pro quo nota iuxta albertum super Lucam.ꝙ sicut dicit ambrosius duplex est manducatio.⁊ vtraqz veritatis nature demõstratiua. Una quidem indigentie que cibum sumpto sibi incorporat et ex eo accipit confortationẽ ⁊ hec est animalis corporis. ¶ Alia autem est pure potestatis ⁊ nullius infirmitatis demonstratiua.⁊ hec cibum sumit.sed digerendo eum sibi non incorporat sed potestate nature consumit.⁊ in pristinam conuertit materiã.sicut radius

consumit aquam et hac potestate christus manducauit post resurrectionez. hec autē potestas non est nisi vere carnis corpore et non in fantasijs necromanticorum. Unde ab ista sicut a firmissimo sue resurrectiōis argumento ꝓcessit christus. Ex istis patet responsio ad tertiam quid fit factum de illo cibo.

In octauis pasche ē euāgelium. In illo tpe. Luz sero esset die illo ꝛc. Job.xx. Circa qd̄ pnt disputari sequentes questiōes. ¶ Prima. vtrū conueniens fuit vt xp̄s post resurrectionem cum discipulis continue conuersaretur. ¶ Scda. vtrum christ⁹ intrauit ad discipulos clausis ianuis. ¶ Tertia. vtrum thomas cicatrices christi tetigerit. vel tantum viderit.

In primaz questionez sic ꝓcedit. (iij.p. q.lv.arti.iij.) Et videt fuisse conueniēs ꝙ christ⁹ post resurrectionē suam cōtinue cum discipulis conuersaretur. ¶ Primo sic. ad hoc enim christus post resurrectionem discipulis apparuit vt eos de fide resurrectionis certificaret. ꝛ consolationem perturbatis afferret ꝟm illud Johannis. xx. Gauisi sunt discipuli viso domino. sed magis fuissent certificati ꝛ consolati si eis continue suam penitentiam exhibuisset. ergo videtur fuisse conueniens vt continue cū eis conuersaretur. ¶ Secundo sic. christus resurgens a mortuis non statim ascendit in celum. sed post. xl. dies. vt habetur Actuum. j. Illo autem tempore intermedio in nullo alio loco potuit conuenientius esse ꝙ vbi discipuli eius erant congregati. ergo videtur conueniens ꝙ cum eis continue conuersatus fuisset. ¶ Tertio sic. ipso die resurrectionis dominice christus apparuisse legitur quinquies: vt augustinus dicit de consensu euangelistarum. Primo quidem mulieribus ad monumentum. Secundo eisdem regredientibus a monumento in itinere. Tertio petro. Quarto duobus euntibus in castellum. Quinto pluribus in hierusalem vbi non erat thomas ergo videt ꝙ etiam alijs diebus ante ascēsionem debuerit pluries alijs apparere. ¶ In oppositum est euangelium presens. vbi dicitur. Post dies octo apparuit discipulis non erge continue conuersabatur cum eis. ¶ Rñdeo dicendum sub ista

conclusione. ꝙ cõueniẽs fuit vt xp̃s conuersaretur post resurrectionem nõ continue cũ discipulis suis. Que ꝛclusio declaratur sic. Circa resurrectionẽ xp̃i duo erant declaranda discipulis scz ipsa veritas resurrectiõis ⁊ gloria resurgentis. Ad veritatẽ aũt resurrectionis manifestandam sufficit ꝙ pluries eis apparuit. ⁊ cuz eis familiariter locut⁹ est ⁊ comedit ⁊ bibit. ⁊ se eis palpãdum prebuit. Ad gloriã autẽ resurrectionis sue manifestandaz noluit continue conuersari cum eis sicut prius fecerat ne videretur ad talem vitam resurrexisse qualez prius habuerat. Unde Lu. vlti. dicit eis. Hec sunt verba q̃ locutus sum apud vos cũ adhuc essem vobiscũ. Tũc quidem erat cum eis presentia corporali sed ante cum eis fuerat nõ solũ corporali presentia. sed etiã p similitudinẽ mortalitatis Unde Beda supradicta verba exponẽs dicit. Cum adhuc vobiscum essem in carne mortali in qua estis et vos. tunc quidem in eadẽ carne resuscitatus erat. sz cum illis in eadẽ mortalitate nõ erat. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequẽtiam. Et ratio est. quia frequens apparitio christi sufficiebat ad certificandum discipulos de veritate resurrectionis conuersatio autem cõtinua eos potuisset inducere in errorez. si ad similem vitam eum resurrexisse crederẽt quã prius habuerãt cõsolationez aũt de ꝛtinua sui presentia eis in alia vita ꝛmisit. secũdũ illud Job. xvj. Iterũ videbo vos ⁊ gaudebit cor vestrũ. ⁊ gaudium vestꝛ nemo tollet a vobis. ¶ Ad secdam rñdet negãdo ꝛsequẽtiã. Et ratio est. qꝛ christus non idem continue cõuersatus est cũ discipulis. qꝛ reputaret se alibi cõueniẽtius esse. sz qꝛ hoc discipulis instruendis cõuenientius iudicabat si non cõtinue cõuersaretur cũ eis. rõne predicta Incognitum est aũt quib⁹ ĩ locis intermedio tempore corporaliter esset. cum hoc scriptura nõ tradat nisi ꝙ omni loco sit dñatio eius. ¶ Ad tertiã rñdet negãdo ꝛsequẽtiã. Et rõ est. qꝛ ideo prima die frequentius apparuit. qꝛ per plura indicia erãt admonẽdi. vt a principio fidem resurrectionis reciperent. postꝙ aũt eã receperãt non oportebat eos iaz certificatos tã frequentib⁹ apparitionibus instrui. Unde in euãgelio non legitur ꝙ post primã diẽ eis apparuit nisi quinquies. Ut enim dicit Augu. de cõsensu euãgelistarum. Post quincz primas apparitiones sexto apparuit vbi vt ait euz thomas. Septimo ad mare tyberiadis in captione piscium. Octauo ĩ mõte galilee. Nono accumbentibus quia iam nõ erat in terra cum eo conuiuaturi. Decimo in ipso die ascẽsionis quia iam in terra sed eleuatũ in nubem cum in celũ ascenderet. Sz non

omnia scripta sunt sicut Johannes fatet. Crebra enim erat ei cū illis conuersatio priusq̄ ascēdisset in celum. ⁊ hoc ad cōsolationem eor. Uñ etiā. j. Cor. xv. dr. q̄ visus est plus q̄ quingētis fratrib⁹ simul. Deinde visus est iacobo. De quib⁹ apparitionib⁹ in euāgelio non habetur mētio.

D secundā questionez. sic procedit. Et videt q̄ christ⁹ nō intrauit ianuis clausis ad discipulos. Et primo sic. Duo corpora non possunt esse simul in eodez loco ergo christus nō intrauit ianuis clausis. cōsequentia est bona. qz si intrasset corpus christi fuisset simul in eodem loco cum corpe portarum. assumptū pbatur sic. Loc⁹ proportionabiliter respondet locato. sed non potest etiam per miraculum fieri q̄ idem corpus sit simul in diuersis locis nisi per aliquam conuersionem. sicut accidit in sacramento altaris. ergo nullo modo potest etiā per miraculum fieri. q̄ duo corpora sint in eodez loco. ¶ Scdo sic. si duo corpora essent in eodē loco. sumant duo puncta in duabus extremitatib⁹ loci. ergo inter ista duo puncta erant due linee recte duorum corporum in eodem loco existētium. quod est impossibile. ergo impossibile est duo corpora esse in eodem loco. ¶ Tertio sic. cōtra cōmunes animi conceptiōes nō potest etiam miraculose aliq̄d fieri. vt scz ps nō sit minor toto. qz cōtraria communib⁹ ꝓceptionibus directe cōtradictionē includūt. Similiter nec cōtra cōclusiōes geometrie que a communibus cōceptionibus infallibiliter deducūt sicut q̄ triangulus habeat tres angulos equales duob⁹ rectis. Similiter nec aliquid potest fieri in linea cōtra diffinitionem linee. qz separare diffinitionem a diffinito est ponere duo cōtradictoria simul. sz duo corpora esse in eodem loco est contra cōclusiones geometrie ⁊ contra diffinitionē linee. ergo nō potest etiam p miraculum fieri. q̄ duo corpa sint in eodem loco. pbatio medie. cōclusio est geometrie q̄ duo circuli non se tangunt nisi in puncto. si aūt duo corpa circularia essēt in eodem locō. duo circuli designati in eis se tāgerēt ſm totū. Similiter etiaz est cōtra diffinitionē linee q̄ inter duo pūcta sit plus q̄ vna linea recta. qd cōtingeret si duo corpa essent in eodē loco. qz infra duo pūcta signata in diuersis supficieb⁹ loci essent due linee recte duor corpor loca tor. ¶ In oppositū est euangelium p̄sens vbi dicit. Cū fores essent clause ⁊c. ¶ Rñdeo dicēduz sub certis ꝓclusiōib⁹. Prima est (q̄ habet. iij. p. q. liiij. ar. j. ad. j.) q̄ xp̄s post resurrectiōez ianuis

clausis virtute diuina intrauit ad discipulos. Pz ista cõclusio. Dicit em Grego. in omelia psentis euãgelij. Illud corpus dñi intrauit ad discipulos ianuis clausis. qõ ad humanos oculos p natiuitatẽ suã clauso exiuit vtero virginis. ¶ Scõa pclusio. (q̃ habet. iiij. sen. dis. xliiij. q. j. ar. j. q. j. ad. j.) duo corpora possunt diuina virtute esse in eodem loco. Pz ista pclusio ex pclusione pcedenti. Tũ ex illo q̃ xps ad discipulos intrauit clausis ianuis. tũ ex illo q̃ beata virgo filiũ suum miraculose peperit: sz in illo ptu oportuit duo corpora esse simul ĩ eodẽ loco. qz corp' pueri exiẽs claustra pudoris nõ fregit. ergo miraculose põt fieri q̃ duo corpora sint in eodẽ loco. Scõo pz sic (vt patet. iiij. sen. vbi. s̃. q. iij.) Duo corpa' phibent esse in eodẽ loco ex dimẽsionib' qz materia corpalis fm dimẽsiones diuidit dimẽsiones aũt diuidunt fm situm. deus autez qui est omnium causa prima potest cõseruare effectus in esse sine causis primis Vñ sicut cõseruat in sacramẽto altaris accidẽtia sine subiecto. ita potest cõseruare distinctionẽ materie corporalis ⁊ dimensionuz in ea absq̃ diuersitate situs. Potest ergo fieri virtute diuina ⁊ non alias q̃ corpori remaneat esse dimensionatum ab alio corpore. q̃uis eius materia non sit distincta in situ ab alteri' corporis materia. ⁊ sic miraculose potest fieri q̃ duo corpora sint in eodez loco. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam rñdetur negando consequentiã. Et ratio est (vt habet vbi. s̃. ad. iiij.) q̃ vnum corpus sit in duob' locis implicat contradictionem. q̃ ratiõe loci est q̃ sit locati terminus. termin' autem est extra nihil est rei. vñ nihil locati potest esse in loco exteriori. quod ponatur esse in duobus locis. sequitur q̃ sit extra suum locum sic sequitur q̃ sit locatum ⁊ non locatum. hoc autez nõ contingit si duo corpora sint in eodez loco vt dictum est. ⁊ ita non est simile de vno ⁊ de alio. ¶ Ad scõdam rationem rñdetur. negando maiorem. dicim' enim q̃ duas lineas rectas mathematicas esse in duo puncta est impossibile. q̃ eis nulla alia ratio distinctionis põt intelligi nisi ex situ. sz duas lineas naturales esse inter duo puncta est impossibile quia de natura. sz possibile per miraculum quia remanet alia ratio distinctionis in lineis duabus diuersitate corporum subiectarum que conseruatur virtute diuina etiam remota diuersitate situs. ¶ Ad tertiã rñdet (vbi. s̃. ad. [illegible]) q̃ posito q̃ duo corpa sint in eodem loco p miraculũ. nõ sequitur aliq̃d cõtra cõmunes animi conceptiões. nec ptra pclusiones geometrie. ¶ Pro quo notandum quãtitas dimẽsiua in hoc differt ab oibus alijs accidẽtibus q̃

specialem rationem indiuidua-
tionis ⁊ distinctionis. scz ex situ
partium. preter rationem indiui
duationis ⁊ distinctiōis que est
sibi et alijs accidētibus commu
nis. scz ex materia subiecta. Si
igitur vna linea potest intelligi
diuersa ab alia. vel qz est in alio
subiecto. que consideratio nō est
nisi de linea naturali. vel qz dif-
fert in situ ab alia. que conside-
ratio est etiā de linea mathema
tica que intelligitur preter ma-
teriaz. Si ergo remoueatur ma
teria non potest esse distinctio li
nearum nisi ꝑm situm diuersuz.
Et simili modo nec punctorum.
nec superficierum. nec quarum
cunq̄ dimensionum. ⁊ sic geome
triā nō potest ponere q̄ vna linea
addatur alteri. tanq̄ distincta ab
ea. nisi sit diuersa ī situ ab ea. sz
suppposita distinctione subiecti si
ne distinctione situs diuino mi-
raculo vt dictū est. intelligentur
diuerse linee que nō differunt si
tu ꝓpter diuersitatē subiecti. Di
cimus ergo q̄ duo circuli desi-
gnati in duobus corporibus spe
ricis existentibus in eodez loco
q̄ sunt duo. non propter diuersi-
tatem situs. alias non possent se
tangere ꝑm totum. sed sunt duo
ex diuersitate subiectorum ⁊ pro
pter hoc se totaliter tāgendo ad
huc manent duo. Sicut ⁊ circu-
lus in corpore locato sperico si
gnatus tangit ꝑm totuz aliū cir
culum signatum in corpore locā
te. de linea iam dictum est.

D tertiaz questionez sic
pceditur. Et
videtur q̄ ci-
catrices chri
sti thomas nō
tetigerit (si-
cut asserit. iij. p. q. liiij. ar. iiij. ad
ij.) ¶ Primo sic. ex p̄senti euan-
gelio. vbi dicit. Quia vidisti me
thoma credidisti. ergo videt q̄
viderit tantū ⁊ non tetigerit. Pz
consequentia. qz cuz exhibuerit
tactum ⁊ visum. debuit dicere. qz
vidisti me ⁊ tetigisti. ¶ Secūdo
sic. (vt arguit. iij. sen. di. xxj. q. ij.
ar. iiij. q. iij. ad. iij.) Dicit Hiero.
ad marcellum. Non meretur tā-
gere xp̄z qui eius resurrectionē
non credit ꝓpter qd̄ dictū est ma
gdalene. Noli me tangere Job.
xx. sz thomas resurrectionē non
credidit. ergo cicatrices christi
palpare non debuit. ¶ Tertio nō
videtur conuenienter dictum q̄
dictum est ei. Quia vidisti me
thoma credidisti. cuz fides sit in
uisibilium ꝑm illud Heb. xj. Fi-
des est argumētū nō apparētiū.
¶ In oppositum videtur esse euā
gelium. ¶ Respondeo dicenduz
q̄ quidam dicunt. q̄ q̄uis domi
nus manus ⁊ latꝰ exhibuerit ad
tangendum. tamen thomas pro
pter reuerentiaz tangere nō fuit
ausus. Hoc aūt videtur dubitan
do dicere augustinus vt dicit al
bertus sup iohānem. Sz alij me
lius dicūt. s. albertꝰ. alexāder. et

sanctus Thomas. ꝙ Thomas ⁊ vidit ⁊ tetigit sz ad suam fidez sufficiebat ei videre. ꝙ cito em̄ vidit credidit. Unde de ipso dr. Qr vidisti me credidisti. qr in visu fuit p̄mū vt sufficiens motiuum ad credendū. Quia aūt nos possem⁹ de eo dubitare ꝙ credi derit in visu tantuz. ideo tetigit vt nos crederem⁹. ergo vidit solum cicatrices sibi. nobis autez non solum vidit sed etiam tetigit. vt omnem a nobis excluderet dubitationē. quia testis erat futurus resurrectionis. Unde leo papa Sufficit ad fidē ppriazvidisse qd̄ videbat. sz nobis opat⁹ est vt tangeret qd̄ videbat. ¶ Ad rationes in opposituz. ¶ Ad primam rñdetur. negando ꝛsequentiaz. Et ratio est. quia licet ad ꝓ priam fidē sufficit vidisse nihilominus ꝓpter nos etiaz tetigit vt plenius resurrectionis testimoninm afferet. ¶ Ad secundam respondet. ꝙ thomas prius credidit ꝙ tetigit. vt dictū est. ⁊ ideo ratio non ꝓcedit. ¶ Ad tertiam respondetur. primo sic ꝙ aliud vidit ⁊ aliū credidit. vidit hominem ⁊ cicatrices. ⁊ ex hoc credidit deitatem resurgētis. Vel dicendum ꝕm Albertuz sup Johānem ꝙ i ipso credere fūt duo. Dicit em̄ Grego. ꝙ credere est cogitare cuz assensu. ⁊ ideo ex pte assensus in quo perfectio fidei est. credere simpliciter donū dei est. nec consurgit ex visu nec ex auditu. sed simpliciter est lumē collocans in credentibus p̄maz veritatem. ⁊ ipsos in veritatem assentiant ei propter se ⁊ super omnia. vt dicit Dionysi⁹. Et ex la parte fides est immobile credentium. et veritatis fundamentum. Ex parte autem illius qui credere est de articulo cogitare nihil prohibet quin ipsa cogitatio ex visu vel auditu accipiat generationez. Et sic dicitur ad Roma. x. Fides ex auditu est. Et sic dicitur hic. quia vidisti me credidisti. non accipit videre prout est actus visus inquantū est sensus particularis super proprium obiectum. nec accipit inquantū est in ipso sensus communis sed ꝓ figuraz vel ad obiectuz sensus cōmunis sed potiꝰ ꝓut est vis actus rōnis se super sensū retentis sicut cōmuniter ⁊ vsitater dicit Video esse deū q̄ intra clausis ostijs et talis est motus et vite triumphatoz Et sic sumit Job. iiij. vbi dr Domine video ꝓpheta es tu Monet autez Albertus magn⁹ hic quare de⁹ p̄misit vt Thomas absens dubitaret Ad hoc respondens dicit Thomas vt dicit Eriso. tardius alijs fuit ad credenduz ea q̄ de potētia xp̄i diuinitatis oportuit fortioribus experimentis reduci. permisit autem deus eum dubitare vt veritas resurrectiōis Thome ꝓpheta alijs dubitata efficeret. Unde Grego. Minus mihi Maria magdalena que cito credidit contulit q̄

Thomas qui diu dubitauit.

IN dñica ꝑma p⁹ octauas pasche ē euangelium. In illo tempore dicit Iesus discipul⁹ suis. Ego sum pastor bon⁹ Job. x. Circa qd̄ possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrus bon⁹ pastor xp̄s posuit animam suam in p̄ciū redemptiōis pro ouibus suis. ¶ Scda vtrus bonus pastor teneat ponere animam pro ouibus suis. ¶ Tertia vtrum licitum sit pastori psecutionis tpe gregē suū reliquere.

D primas q̄stiones sic p̄cedit. et videt q̄ bon⁹ pastor xp̄s nō posuit animā in p̄ciū redēptiōis p ouibus suis. ¶ Primo sic. (nā arguit. iij. pte. q. xlviij. ar. j. ad. iij. et. ar. iiij. ad. j. j. et. iij.) Nihil corpale est equali rei spūali. sz vita xp̄i quā xp̄s p passionē dedit fuit vita corpalis. ergo non fuit sufficiens p̄ciū ad recōpensandum salutem omnium ouiuz xp̄i. ¶ Secundo sic. nullus emit vel redimit qd̄ suū esse nō desijt. sed homines nunq̄ desierūt esse filij dei. ꝓm illud p̄s. Domini est terra et plenitudo ei⁹. orbis terrarū ⁊ vniuersi qui habitāt in eo. ergo non dedit animam pro redeptione hominū. ¶ Tertio sic. Dicit Augu. iij. de trinitate. Diabolus a christo iusticia supand⁹ fuit. sz hoc exigit iusticia vt ille q̄ iuasit dolose rē alienā debeat priuari. qz fraus ⁊ dolus nemini patrocinari debent. vt etiā iura humana dicūt. cum ergo diabolus lup⁹ rapax oues xp̄i dolose deceperat ⁊ sibi subiugauerat videtur q̄ xp̄s bonus pastor nō debuit per viam redemptionis oues suas ab ei⁹ potestate eripe. ¶ Quarto sic. Quicunq̄ emit vl redimit aliquid precio precium soluit ei qui possidebat. sed xp̄s non dedit animam suam que dr esse p̄ciū redēptionis nostre diabolo q̄ nos captiuos tenebat. ergo christus non dedit animam suam in precium redemptionis ouium suaz. ¶ In oppositu est euangelium presens. ¶ Respondeo dicendum sub tribus ꝓclusionibus. Prima est q̄ christus fuit verus pastor omniū fideliū Patet cnoclusio nam pastor est qui gregem suum gubernat ⁊ pascit. sic aūt facit christus. nā ipse regit suos fideles. et cibo spirituali multiplici et etiam sacramentali scz corpore ⁊ sanguine suo fideles suos pascit et reficit. ꝓm illud p̄s. Dominus regit me ⁊ nihil mihi deerit. in loco pascue ibi me collocauit. ⁊ Ysa. xl. Sicut pastor gregem suū pascet. in brachio suo congregabit

agnos.et in sinu suo leuabit fe-
tas ipse portabit.Et.j.Pet.iiij.
scribitur.Eratis aliquãdo sicut
oues errantes.sz conuersi estis
nunc ad pastorem et episcopum
animarꝫ vestrarum. ¶ Secunda
conclusio Ihrístus fuit bonꝰ pa-
stor. Patet conclusio. qr ipse po-
suit animam suam pro ouibus
suis.et ita impleuit officium bo
ni pastoris. sicut miles dicit bo
nꝰ q̃ officiũ militis iplet. ¶ Ter-
tia ꝛclusio.Ihrístꝰ pastor bonus
posuit animam suam in redem-
ptionis precium,p ouibus suis.
Ista ꝛclusio patet ex illo Mat-
thei.xx.Filiꝰ hominis venit da
re animã suam in redẽptionẽ,p
multis Pro cuius ꝛclusionis de
claratione est sciendũ q̃ per pec
catum p̃mi parentis totũ humã
num genus alienatũ erat a deo,
vt dr ad Eph.ij. Non quid ẽ a po-
testate dei.sz a visione faciei eiꝰ
ad quam filij ⁊ domestici admit
tuntur.Et ita in potestatẽ diabo
li vsurpantis deueneramus cui
consentiendo homo se subdide-
rat q̃tuz in ipso erat.q̃uis de iu
re non posset.qr suus non erat sz
alterius.⁊ ideo p passionẽ suam
chrístus duo fecit. liberauit em
nos a potestate hostis ipsuz vin
cendo p contraria eorum quibus
hominẽ vicerat.scz humilitatẽ
et obedientiam ⁊ austeritatã pe
ne que delectatiõi cibi vetiti op
ponitur.⁊ ita satisfaciẽdo p cul
pa deo ꝛiunxit nos ⁊ domesticos
dei ⁊ filios fecit. Unde ista libe
ratio duas rationes habuit em
ptionis. Inq̃tum enim a pote-
state eripuit nos dr nos redemi
se.sicut rex regnũ occupatuz ab
aduersario p laborem certamis
Inq̃tuz vero deũ nobis placuit
dr nos redemisse sicut p̃ciuz sol-
uens sue satisfactionis p nobis
vt a pena ⁊ peccato liberaremur
⁊ sic patet cõclusio scz q̃ pastor
noster xp̃s animam suam dedit
in precium redemptionis p ou
bus suis.Alij vo plati pastores
boni non ponunt animas suas in
precium.sz vt dicit Albertus in
exemplum fidei argumentuz.et
ita p nomine xp̃i anima ponit
fm illud Job.xiij. qd dicebat pe
trus chrístó.Animam meam po
nam,p te. ¶ Ad rationes i oppo
situm.Ad primaz respondet Ma
sen.di.xx.q.j.ar.iij.q.j.ad.ij. Q
vita corporalis xp̃i habebat qu
dam infinitum valorem ex di
nitate coniuncta inq̃tum non
erat vita puri hominis sz dei e
hominis.⁊ ideo poterat esse su
ficiens recompensatio vite sp
ritualis ouium suarꝫ.⁊ precip
ratione caritatis eximie ex qua
offerebatur. ¶ Ad secundam re
spondet q̃ homo dr esse dei du
pliciter. Uno modo inquantum
subijcit potestati eiꝰ. ⁊ hoc mo
do hõ nũq̃ desijt esse dei. Alio mo
p vnionez caritatis ad eũ fm q̃
dr Ro.viij. Si q̃s spũz dei nõ h
hic nõ est eiꝰ. Et hoc mõ desijt e
se dei p peccatũ.⁊ ideo inq̃tum
fuit liberatꝰ a peccato xp̃o pa

so satiffaciente p passionem xpi esse redemptus. ¶ Ad tertiaz respondet negãdo cõsequẽtiã (iij. p.q.xlvj.art.iij.ad.iij.et.iij. sen. di.xx.q.j.ar.iiij.q.ij.ad.ij.) Et rõ estqz q̃uis diabolus iniuste nos vsurpauerit. ⁊ sua fraude deceptionis sub sua ꝓuitute teneret. nos tñ iuste in eius potestate deuenimus ex'que ab eo victi sum⁹ ⁊ ideo oportuit etiaz vt ipse vinceretur p ꝓtraria eoz quib⁹ vicit nos. nõ eñ violenter vicit. sz ad peccatum fraudulenter inducens. ⁊ ideo p respectũ ad deum iusticia exigebat q̃ ho̅ redimeretur. non aũt p respectum ad diabolum. ¶ Ad quartã respondet negando cõsequentiã. Et ratio est. qz redemptio req̃rebatur ad hominis liberationẽ p respectũ ad deum. cui homo ꝓpter pctm̃ ad penã erat obligat⁹ sicut summo iudici. non aũt req̃rebat redemptio p respectũ ad diabolu⁹ et ideo pcium nõ erat soluendũ diabolo sed deo. ⁊ ideo xps animam suã que erat pcium nostre redemptiõis nõ ꝺz obtulisse diabolo sz deo A diabolo aũt pervictoziã sue passiõis nos eripuit.

D secũdã questionẽ sic pceditur. Et videtur q̃ pastoz nõ teneatur ponere animã suaz p ouibus suis. Primo sic. Homo tenetur amare plus se q̃ primũ ergo videt q̃ nõ tenet dare animã suã p ouib⁹ suis. ꝓsequentia patet qz magis amabile est p̃ferendum ei qõ minus tenetur q̃s amare. assumptũ etiã patet ex illo Matth. xxij. Diliges primu⁹ tuũ sicut teipsum. vbi videtur q̃ dilectio hominis sit exẽplar dilectionis primi. sz exemplar est potius exẽplato. ergo non tenet se plus diligere q̃ primũ ¶ Secundo sic. Quanto quis amat salutez alicuius. tanto vitat pctm̃ eius. sed magis debet vitare peccatum suum q̃ peccatũ alteri⁹. ergo pastoz magis debet diligere vitam suam q̃ salutem ouiu⁹ suarum ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. cũ ꝺz q̃ pastoz teneatur ponere animam suaz p ouibus suis. aut intelligitur in temporalib⁹. sz hoc non. qz pastoz non tenet pati dispendium vite temporalis p vita temporali gregis. Aut in spiritualibus. ⁊ hoc etiam non. qz nullus tenetur pati dispendiu⁹ in spiritualib⁹ p bono spirituali ouium suaru⁹ ergo ⁊c. ¶ In oppositum est euangelium p̃sens. ¶ Respondeo dicendum sub certis ꝓclusionibus. Prima est bonus pastoz non debet animaz suam ponere pro vita ouiu⁹ brutorum animaliu⁹. Patet cõclusio. Res melioz non est exponenda periculo p min⁹ bona sz magis econuerso. sed vita hominis est melioz simpliciter q̃ vita ouiu⁹ brutozum animaliu⁹. ergo licet pastoz brutozũ animaliũ debeat

aliquem laborē pro salute gregis sustinere. Unde dicebat Jacob Geñ.xxxj. Nocte ac die gelu vrebar ⁊ estu nō tamen debet se morti exponere pro eo. ¶ Secunda ꝛclusio. Bonus pastor nō tenet ponere animā suā.i.vitaz corporalē pro salute corporali ouiū suarū. Ptz qr vita pastoris est preferenda saluti corporali. siue vite corporali ouiū suarum ergo nō tenetur pastor vitā suā exponere periculo mortis. pro salute corporali ouiū suarū. Cō firmatur qr ex ordine caritatis homo tenet plꝰ diligere corpus ꝓpriū q̄ corpus ꝓximi sui. ergo ⁊c. ¶ Tertia cōclusio. pastor bonus animarū tenet aiam suā ponere.i.vitā corporalē exponere pro salute spirituali ouiū suarum. Ista conclusio ptz ex dicto saluatoris in presenti euāgelio. ptz etiā ratione: qr aia humana est nobilior corpore. ⁊ ita salus eius p̄ferēda est saluti corporis ergo cū periculū imminet de salute gregis. quisq̄z bonus pastor debet corporis vite sue sustinere dispendiū pro gregis salute. Qd cōfirmat ex eo q̄ plus debemus diligere ꝓximū quo ad animam q̄ corpus ꝓpriū nostrum. vt dicit augu. in p̄mo de doctrina christiana. ¶ Ad rōnes in oppositum. Ad primam rñdetur q̄ assumptū est verū. Sed notandū q̄ in homīe sunt duo scz natura spiritualis ⁊ corporalis. Per b autem dicit homo diligere seipsum q̄ diligit se ꝓm naturam spiritualem. ⁊ ꝓm hoc debet homo magis se diligere post deum q̄ quēcūqz alium. Scōm autem naturā corporalē debet plus diligere naturā spiritualē ꝓximi sui. ⁊ ita est explanatū in conclusionib⁹ positis. ¶ Ad scōam ꝓ responsio ex dictis. qr arguit homo ꝓm naturā spiritualē debet se plus diligere post deum quēcunqz aliū. ¶ Ad tertiam spōdetur negādo ꝓniam. ⁊ ratio est. qr argumētū illud clauditur nō sufficiēter diuidēdo. qr dicit in tertio mēbro. scz q̄ pastor in tēporalibus patiatur dispendiuz pro salute spirituali suorum. ⁊ ita vt dictum est intelligitur cōclusio.

D tertia questione procedit. (ij.q.clxxxvi.v.) Et ostendit q̄ nō licitum pastori tempore persecutionis gregem suum relinquere. Primo ex p̄senti euāgelio. vbi xp̄s dicit ille est mercēnarius ⁊ nō vere pastor qui videt lupū venientem dimittit oues ⁊ fugit. ¶ Secundo sic. dicit gregorius. Ille fugit tpe persecutiōis meritū dit meritū pastoris. qd̄ non obstat verū si fugere ⁊ relinquere gregem tali tempore esset licitum. ¶ Tertio sic. dr ꝓuerb. vi. Si

mi ſi ſpopōderis pro amico tuo apud extraneū manū defixiſti. Et poſtea ſubdit. Diſcurre feſtina. ſuſcita amicū tuum. ſed hoc nō poteſt facere paſtor. ſi corporaliter deſerit gregē. ergo videtur ꝙ non ſit licitū tēpore perſecutionis deſerere gregem. ¶ In oppoſitū videt illud qd dñs diſcipulis ſuis. quor ſucceſſores ſunt epi et paſtores in eccleſijs mādauit. Si vos perſecuti fuerint in vna ciuitate fugite ī aliā. ¶ Rideo dicendū ꝙ triplex tempus pſecutionis poteſt diſtinguiſm qd diſtinguit triplex lupus. Aliqū lupus dicit diabolus per tēptationes fideles infeſtās. de quo dicit. ſ. Pet. v. Fratres ſobrij eſtote ⁊ vigilate qr aduerſarius veſter circumit querēs quē deuoret. Aliqñ dicit lupus hereticus per falſam doctrinā corrumpēs. Matth. vij. Attendite a falſis pphetis qui veniunt ad vos in veſtimētis ouiū. intrinſecus aūt ſunt lupi rapaces. Aliqñ lupus dicit tyrānus violētia armor ſeuiēs ſiue perſequens. Ezech. xxij. Principes em in medio tui quaſi lupi ⁊c. Iſta diſtinctione habita fit iſta pma ꝛclusio. Tēpore pſecutionis taz lupi id eſt diaboli. ꝙ lupi. i. heretici non eſt licitū paſtori relinquere gregē ſuuz. Ptz concluſio. qr in qualibet obligatione pcipue attenditur obligatiōis finis. obligant autem ſe epi ad exequēdū paſtorale officiū. ppter ſubditor ſalutem. ⁊ ideo vbi ſubditorum ſalus exigit pſone paſtoris preſentiā. nō debet paſtor perſonaliter ſuum gregez deſerere. nec ppter aliquod cōmodū temporale. nec etiam ppter aliqd perſonale periculū imminēs. cū bonus paſtor debeat aiam ſuā pro ouibus ſuis ponere. Exigit aūt ſubditor ſalus vt pſona paſtoris ſit pſens cuz ouibus ſuis ad reſiſtendū predictis lupis. qbus nō eſt reſiſtēdū corporaliter. ſed magis ſpiritualiter per deuotā orationē ⁊ ſanctā predicationē ⁊ doctrinam. ⁊ ideo per talia eſt eis ſtatim reſiſtendū. Aliter em ſi daretur ingreſſus eis nō reſiſtendo. accideret maius periculum ppter qd dicit beatus iacobus. c. iij. Reſiſtite diabolo ⁊ ſpe fugiet a vobis. Et idez poteſt dici de hereticis. qr fugabit illum cum per ſanā doctrinā tetigerit eius falſitatē. ppter qd ſim ō magus fugiebat beatū petrū de ciuitate in ciuitatē. vt dicit in itinerario clementis. Debet ergo bon' paſtor tueri ſubditos ſuos orationi b' ⁊ ſana doctrina cum viderit predictos lupos. ſcz diabolicaz temptationē ⁊ hereticā deceptionē. Vñ de malo paſtore qui fugit ⁊ derelinquit oues dicit Zach. xj. O paſtor ⁊ idolū delinquēs gregez. quaſi diceret nō eſt paſtor. ſed ſimilitudinē et idolum geris paſtoris. Si vero loquamur de tertio lupo ſcz tyrāno perſequēte eſt diſtinguēdū

quia aut persecutio est personalis aut cōmunis. Si personalis ita ꝙ est cōtra pastorem tm̄ ⁊ nō contra gregē sibi cōmissum. tūc est conclusio. ꝙ quādo subditor̄ saluti in absentia pastoris per alium prouideri posset ꝙ licitū est pastori. vel ꝓpter aliqd̄ ecclesie cōmodū. vel propter persone periculū. corporaliter gregē deserere. Que ꝛclusio ꝓbat̄ sic auctoritate beati augustini in epistola ad honoratū. Fugiāt de ciuitate in ciuitatē serui xpi. quādo eorū quisq; specialiter a persecutoribus querit̄ vt ab alijs q̄ nō ita querunt̄ nō deserat̄ ecclesia. hec augusti. Nec in isto casu ꝓprie est dicēdus dimittere gregem in persecutione. q̄ persecutio nō est contra gregē vt dictū est. Et hoc modo paul⁹ fugit de damasco. vt habetur Act̄. ix. Et aliqui alij sancti etiam legūtur fugisse vt thomas cantuariensis. fugit de anglia. Si cōtra gregē ⁊ contra pastorem. adhuc distinguendū est. q̄ aut est vnus solus pastor aut multi. Si est vnus tm̄ tunc est alia conclusio. Non est licitum tunc fugere ⁊ gregē dimittere. q̄ sic esset mercēnari⁹ ⁊ non pastor. ꝓm ꝙ dicit saluator. Si enim ꝓnitiosum est nauta in trāquillitate nauem deserere. ꝙ tomagis in fluctibus. vt dicit nicolaus papa. ⁊ habet̄ vij. q. ij. Si autem sunt multi pastores quibus ecclesia alibi indigeat. tunc est alia cōclusio. ꝙ aliqui possunt fugere ⁊ alij debent remanere. vt sic grex remanens in illa ecclesia. sufficiēter custodiat̄ ⁊ vtiliter prouideat̄. ⁊ si nō possit determinari de cōcordia vel alia cōueniēti via q̄ remaneant ⁊ qui fugiāt possunt sup hoc inuocata spūsancti gratia sortes mitti. ꝓm ꝙ dicit augu. in epistola ad honoratū. ¶ Ad rationes in oppositū. Ad ꝓmā respōdetur negādo ꝛñiam. ⁊ ratio est. q̄ ille tanq̄ mercēnarius fugit qui cōmodū tēporale vel salutē corporalē spūali saluti proximor̄ ꝓponit. ille aūt q̄ ad euitandū periculū recedit absq; detrimēto gregis. nō mercēnarius fuit ⁊ ita in casib⁹ licitis licitū est pastorib⁹ corporalr̄ derelinquere gregē. ¶ Ad scdāz rndet̄ per idem. ꝙ talis q̄ fugit in casibus nō licitis. nō est dignus nomine pastoris. ¶ Ad tertiā rndet̄ negando ꝛñiam. Et ratio est. q̄ ille qui spōdet ꝓ aliquo si per se implere nō posset. sufficit ꝙ ipse per aliuz. vnde ꝓlatus si habet impedimētū ꝓpter qd̄ nō potest personaliter cure subditor̄ intendere sue sponsioni satisfacit si per alium prouideat.

In dominica secūda [illegible] euangelium. In illo tēpore dixit ihesus discipulis suis Modicū [illegible]

Job. xvj. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrū apostoli de morte xpi debuerūt dolere ⁊ tristari. ¶ Scda. vtrum gaudiū de visione xpi in eterna beatitudine sit auferibile ab apostolis.

D primaz questionē sic pceditur. Et videt q̄ apli nō debuerūt de morte xpi dolere et tristari. ¶ Primo sic. dicit Zach. ix. Exulta satis filia syon. ecce rex tuus venit tibi ergo tota ecclesia debuit letari ⁊ non tristari de aduentu christi ad mortez subeundā pro humano genere. ¶ Scdo sic. dicit augustinus in lib. de ciuitate dei. Tristicia est de his que nobis nolentibus accidunt. sed si apostoli fuerunt tristes ⁊ dolentes de morte xpi. sequitur q̄ nolebant xpm. pati. deus autem hoc volebat. sed tota rectitudo humane voluntatis est conformare se diuine volūtati. vt dicit glosa super psal. Rectos decet collaudatio. ergo apostoli tristes et dolentes in morte christi peccabant voluntati diuine se non conformātes. ¶ Tertio sic. mors christi fuit salutifera toti humano generi. vtpote. per quam redemptū est de captiuitate diaboli. ⁊ deo patri recōciliatū. sed de bono tam vtili non est ꝓtristandū sed summe gaudendū ergo apostoli inconueniēter tristati sunt in morte xpi. ¶ In oppositū est euangelium psens. ⁊ illud. Tristes erāt apostoli de nece sui dñi. quē pena mortis crudeli serui dānarūt impij. ¶ Rndeo dicedū q̄ passio xpi dupliciter considerari poterit. Uno modo per se scz inq̄tū erat quedaz afflictio moriētis. Alio modo ꝓ ordinem ad fructum ad quem eum domin' ordinabat. ⁊ sic erat a deo volita. nō aūt primo modo. Apostoli autē dissentiebant a passione christi ⁊ tristabātur de ea in se considerata scilicet prout erat afflictio agni innocētissimi domini ⁊ magistri eorum. volebant tamē fructuz salutis qui ex passione xpi sequebatur. ⁊ ita diuine voluntati q̄tum ad hoc qd̄ volebat cōformabant. Et hoc idem est qd̄ alijs verbis dicimus q̄ beata virgo ⁊ quilibet sanctus voluntate ratiōis deliberata volebat passionem christi. licet volūtas eoz naturalis dissentiret. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur q̄ prophēta exultandum esse dicebat de aduentu saluatoris. inq̄tum ordinabatur ad redemptionem generis humani. ¶ Ad secundam patet responsio q̄ conformabantur voluntati diuine q̄tum ad hoc q̄ passio christi a deo erat volita. ¶ Ad tertiam respondetur vt patet ex dictis.

D secundā questionez. sic procedit. Et videt q̃ gaudiū de visione xpi in eterna beatitudine sit auferibile ab apl'is ⁊ alijs beatis. ¶ Primo sic. beatitudo est perfectio quedaz. sz omnis perfectio inest perfectibili ꝑm modū ipsi? sed omnis homo per suā naturā est mortalis. ergo taz beatitudo ipsa q̃ gaudium de ea est auferibile ab eo. ¶ Scdo sic. Beatitudo consistit in actione intellectus qui subiacet voluntati. sed volūtas se hz ad opposita. ergo videt q̃ posset desistere ab operatione qua homo beatificatur ⁊ repletur gaudio. et ita desinet esse beatus. ⁊ desinet per consequens gaudium eius qd ex visione beata procedit. ¶ Tertio sic. Principio rñdet finis sz gaudiū illud apl'oz siue alioz sanctoruz habuit principiū. qz non semper fuerunt beati. ergo videtur q̃ debeat habere finem. ¶ In oppositum est euangeliuz presens. Itē illud ysa. xxxv. Leticia sempiterna super capita eoruz. ¶ Respondeo dicendum sub duabus conclusionib?. Prima q̃ gaudiū qd habuerunt apostoli in resurrectione viso dño non est auferibile ab eis. Pz ꝛclusio. qz vita xpi q̃ fuit materia huius gaudij immortalis effecta erat no amplius auferenda per mortem. qd christ? resurgens a mortuis iā non morik. ⁊ mors illi vltra non dominabik. ergo conclusio vera. ¶ Scda conclusio. gaudium qd habituri erant apostoli de visione diuinitatis xpi in celesti gloria nunq̃ etiam erat auferibile ab eis. nec ab aliquibus beatis perfecta beatitudine patrie de qua dicitur in ps. Replebis me leticia cuz vultu tuo. delectationes in dextera tua vsqz in finez. Circa quā ꝛclusionē notandum. (iuxta sanc. tho. s. ij. q. v. art. iiij. circa mediū) q̃ origen̄ quorundam platonicoz errorez secuti posuit q̃ post vltimā beatitudinem homo ⁊ etiam angelus potest fieri miser. Sed hoc manifeste falsum est ⁊ error. quod sic ostenditur et veritas cōclusionis roboratur. Primo sic ex ipsa ratione beatitudinis. Cum enim beatitudo sit perfectū bonum ⁊ sufficiens oportet q̃ desideriuz hominis quietet ⁊ omne malū excludat. naturaliter aūt homo desiderat retinere bonum pd hz. q̃ illud retinēdi securitatem obtineat alioquin necesse est q̃ timore amittēdi vel dolore de ceritudine amissiōis affligatur. ⁊ c. linquitur ergo q̃ ad veram beatitudinē pertinet q̃ homo certam opinionem habeat q̃ bonum qd hz nunq̃ sit amissurus. Que quidem opinio si vera sit. ꝛsequens est q̃ beatitudinē nunq̃ amittat. si aūt falsa sit hocipsuz est qd

malū falsam opinionez habere. nam falsum est malū intellectū. sicut verū est bonū ipsi⁹.vt dr.v. Etb. Non igit iam erit beat⁹. si aliqd malū ei inest. Scdo idem apparet si ꝓsideret ratio beatitudinis in speciali.perfecta aūt beatitudo hois ꝓsistit in visione diuine essentie. Est aūt impossibile q̃ vides diuinā essentiā vellet eā nō videre. qz omne bonū habitū.quo ds carere vult.aut est insufficiēs ⁊ querit aliud sufficiētius loco ei⁹.aut habet aliqd incōmodū annexū ꝓpt qd in fastidiū venit.visio aūt diuine essētie replet aiam oibus bonis. cū ꝓiungat fonti toti⁹bonitatis. Vnde dicit i ps. Satiabor cū apparuerit gl'ia tua. Et sap. vij.dr. Venerunt mihi aūt oia bona pariter cū illa.s.cū ꝓtemplatione sapiētie. Sil'r etiam nō habet aliqd incōmodū annexū.qz de ipsa ꝓtēplatione sapientie dr Sap.viij. Nō habet amaritudinem ꝓuersatio eius.nec tediū ꝓuict⁹ illi⁹. Sic ergo patz q̃ ꝓpria volūtate beat⁹ nō pōt beatitudinē deserere.sil'r etiā nō pōt eā pdere deo subtrahente.qz cū subtractio beatitudinis fit quedā pena.nō pōt talis subtractio a deo iusto iudice puenire nisi ꝑ aliqua culpa. in quā cadere nō pōt q̃ dei essentiā videt.cū ad hāc visionē de necessitate sequat rectitudo volūtatis. Etiā nec aliqd aliud agens pōt eam subtrahere.qz mēs deo ꝓiuncta sup oia alia eleuat ⁊ sic ab hmōi ꝓiunctione nullū aliud agens potest ipsam excludere ergo gaudiū qd ex visione diuine essentie surgit.nō est auferibile a beatis. ¶ Ad rōnes in oppositū. Ad primā rñdet negādo ꝓnam. Et ratio est.qz beatitudo est pfectio ꝓsummata que oēm defectū excludit a beato.⁊ ideo absq̃ mutabilitate aduenit habenti.faciente hoc virtute diuina que hominez subleuat in participatione eternitatis trāscendentis omnē mutationē. ¶ Ad scdam rñdetur negando ꝓnam. Et ratio est.qz volūtas ad opposita se hebet in his que ad finez ordinātur. sed ad vltimū finem naturali necessitate ordinat. qd patz ex hoc q̃ homo nō potest nō velle esse beatus. ¶ Ad tertiam rñdet negādo ꝓnam.⁊ ratio est. qz q̃ beatitudo habeat ꝓncipiū ex ꝓditione participātis est.sed q̃ caret fine est ꝑpter ꝓditionez boni.cui⁹ participatio facit beatum.vnde ab alio initiū beatitudinis ⁊ ab alio est q̃ careat fine.

In domi-
nica tertia est
euāgeliū. In
illo tēpore. di-
xit Jesus di-
scipulis suis.
Vado ad euz
⁊c. Joh. xvj.
Circa qd pos-
sunt hec disputari. ¶ Pria.vtrū expediebat discipulis vt christ⁹

subtraheret presentiã corporalem ab eis. ¶ Scda. vtrum spiritussanctus erit arguturus mũdum de peccato ⁊ de iusticia et de iudicio. ¶ Tertia. vtrum plenitudo spiritussancti debuit dari ante ascensionem.

D primaz questionẽ sic pceditur. Et videtur ꝙ nõ expediebat discipl'is vt xp̃s subtraheret p̃ sentiam corporalẽ ab eis

¶ Primo sic. quia p̃sentia corporalis salutaris erat ⁊ aduentui spiritussancti non erat contraria. nec impeditiua ꝓsolationis spiritussancti. ergo nõ expediebat a discipulis xp̃i subtrahi. ¶ Scdo sic. eque potuit xp̃s dare spiritũsanctũ viuẽs in carne. sicut post ascensionez ⁊ subtractionẽ presentie sue. ergo videtur ꝙ non expediebat subtrahere ⁊c̃. ¶ Tertio. p̃sentia corporalis xp̃i. siue eius familiaritas ad diuinitatis fidez semper profuit. ⁊ ita a caritate eius et dulcedine nõ impediebat. ergo videtur ꝙ nullo modo expediebat discipulis subtractio p̃sentie eius. ¶ In oppositũ est euangelium presens. ¶ Respõdeo dicendũ sub ista cõclusione. Expediebat discipulis vt xp̃s subtraheret eis presentiã corporalez. patet ꝓclusio. Tum p̃mo. qz corporalis delectatio discipulorꝫ in xp̃o ꝑm carnẽ impediebat elevationẽ mentis eorũ in desiderium diuinitatis. Vñ beda in omelia huius euangelij ait. Expedit vt formam serui vestris subtrahat aspectib⁹. quatenꝰ amor diuinitatis aptius vestris infigat mẽtibus. Tum scdo. qz plenitudo spũssancti nõ erat dãda nisi post ascensionẽ xp̃i. vnde ait. Expedit vobis vt ego vadam. si enim nõ abiero. paraclitus. i. spũssanctus non veniet ad vos scz in tãta plenitudine. ¶ Ad ratiões in oppositũ. Ad primã respõdetur negando ꝓñam. ⁊ ratio est iuxta albertũ. qz presentia corporalis xp̃i licet salutaris esset. ⁊ nõ contraria aduentui spũssancti. nec impeditiua ꝓsolationis spũssancti ⁊c̃. est tamen alia ⁊ minor. et circa aliud. qz illa hoiem tenet. ⁊ ideo animus ꝙdiu circa talia occupatur nõ potest surgere ad altiora. qz animus intẽtione devotionis circa duo simul nõ est. cum sit indiuisibilis. scilz circa amicitiã. que est amicitia p̃sentie carnalis ⁊ circa eam que est circa altitudinẽ diuinitatis. quꝫ vna est humana et alia diuina.

¶ Ad scdam rñdetur negando ꝓñam. Et ratio est. qz lz xp̃s potuerit dare spũsanctũ viuens in carne hic. Vñ spũssanctꝰ descendit sup eum baptizatũ in specie colũbe. ⁊ nũqꝫ recessit ab eo quẽ ab instãti ꝓceptionis recepit. nõ

ad mensuram. sed noluit eū dare discipulis .cū eis existens. Et hoc multiplici rōne fm sanctuz tho. sup iob. Primo ppter eozuz indispositionē. nā spūisancto cū sit amoz spūalis cōtrariat amoz carnalis. discipuli aūt quodammodo carnali amoze afficiebantur ad christi humanitatem . nedum eleuati erant spūali amoze ad eius diuinitatem. ideo nondū capaces erant spiritussancti. ¶ Scdo ppter diuini auxilij cōditionem qd maxime adest suis cuz sunt in necessitatibus. qdiu aūt xps cum discipulis erat. sufficiens adiutozium erat eis. sed eo recedente. qz multis tribulationibus exponebantur. ideo statim datus est eis alius consolatoz. et adiutoz. vñ signanter dicit Alium paraclitum dabit vobis. ¶ Tertio ppter dignitatis christi considerationē. Nam vt augustinus dicit in libzo de trinitate. Christus inqtum homo non habet q det spiritumsanctum sed inqtum deus. qñ autem cū apostolis erat videbatur esse quasi vnus homo ex eis. ne ergo videretur q homo esset qui daret spiritum sanctum. ideo ante ascensionem non dedit spiritumsanctum Job. vij. Nondum spiritus erat datus . qz nondū iesus erat glozificatus. ¶ Quarto propter vnitatem ecclesie conseruandā. Nā vt iob. iiij. dz. iohannes nullū signum fecit. qd ideo fuit. ne populus diuideretur a xpo. et vt eui dentioz appareret eminētia ei ad iohannem. discipuli autē xpi ita a christo replendi erant gratia spiritussancti vt etiam maiora opa facerent q xps fecit. iob. xiij. Et maioza hozum facient. et ideo si ante passionez fuisset eis datus spiritussanctus potuisset verti in dubium apud populum quis esset christus. et sic fuisset in ea diuisio ps. Ascendens xps in altuz. sequitur dedit dona hominibus. ¶ Ad vltimam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia vt dicit albertus magnus. Verum est q quādo christus suam cozporalē presentiam exhibuit. statim ad caritatem sue diuinitatis verbis erexit. et ideo cozporalem suam societatem exhibuit vt esset sicut via. vt dicit Brego. Diuinaz aūt pmisit sicut vie terminū. et ideo permanens in eo qd est via impeditur a termino. et hoc quo deberet vti. fruitur sicut fine. et ideo est peruersus. et hoc est quod dicūt sancti q cozporalis delectatio in xpo fm carnem impediuit consolationem spiritussancti. et hec est veritas huius conclusionis. Nec albertus magnus.

D secūdā questionez sic procedit. Et videtur q nō conuenienter dicatur q spiritussanctus

arguet mundum de peccatis ⁊c.
¶ Primo q̃ spūsanctus nō erat
incarnād⁹ ⁊ visibiliter p̃dicās vt
mūdum argueret. ¶ Scdo. xp̃s
sufficiēter arguit mundū de pec
cato. Unde iob. viij. arguens iu
deos dicebat. Vos ex patre dia
boli estis. ⁊ matth. xxj. multa cō
tra scribas ⁊ phariseos arguen
do dixit. non ergo videbatur ad
uētus spūsancti necessarius ad
hoc. ¶ In oppositum est euange
lium presens. ¶ Ad rationes in
oppositū. Ad primam dicendu3.
q̃ spiritussanct⁹ sup discipulos
vēturus arguturus dicebat mū
dum de peccato ⁊c. non est intel
ligendū q̃ esset sicut dei fili⁹ car
nem assumpturus ⁊ in ea visibi
liter predicaturus mundo. ⁊ eū
redarguturus. sz qz inuisibiliter
penetrās corda discipulo3. dif
funderet in eis tantā caritatem
qui timore depulso arguendi ha
berēt potestatem. (vt habet. iij.
parte. q. lix. ar. j. ad. iij.) Quādiu
enim discipuli carnaliter ad xp̃z
afficiebant spūsanct⁹ nō erat in
eis modo quo postea fuit. ⁊ ideo
nō erāt ita audaces sicut post ei⁹
aduētū fuerūt. p̃s. Spiritu oris
eius omnis virtus eorū. scz apo
stolorum. ¶ Et sic ptz solutio ad
primā arguendo. ergo ⁊ ꝓdemnā
do arguet mundum. i. mundiali
ter viuētes. de tribus. scz de pec
cato. scz infidelitatis in christū.
Unde ait de peccato. qz non credi
derunt in me. non dicit mihi vel
me. qz etiam demones credunt
christum esse. et contremiscunt.
Jacobi. ij. Sz dicit in me. per fi
dez charitate formatā. sine qua
fide mediatoris non dimittitur
aliqd̄ peccatum. Scdo de iusti
cia scz christi quā nō acceperūt
nec imitati sunt homines mūda
ni. cuius iusticie declarationem
subdit dicēs. qz vado ad patrem
per hoc enim q̃ christus ad pa
trem rediens resurrexit. ⁊ ad ce
lum ascendit. declarata est iusti
cia eius. Vnde q̃ arguit petr⁹ act.
ij. Jesum nazarenum virum apo
probatum a deo et sequitur. hui
iesum resuscitauit deus. cuius
nos omnes testes sumus. Iusti
cia ergo dei exaltatus est ⁊c. Et
huius iusticie christi declaratio
erat persecutorum eius manifi
sta argutio vel cōdemnatio. Tu
tio arguendus erat mundus de
iudicio. quia princeps scz diabo
lus qui est princeps mūdi. id est
mundanorum. non creationis
imitatione Job. xli. Ipse est re
sup omnes filios superbie. Ho
princeps iā iudicatus est. id est
condemnatus diuina senten
tanq̃ obstinatus. Et per consi
quens omnes ei adherentes eo
dem iudicio ostenduntur con
nabiles. ¶ Ad secundam ratio
nem respondetur. q̃ non ideo di
citur q̃ spiritussanctus argue
mundum de peccato ⁊c. Quia
christus non arguebat. sed chri
stus visibiliter. Spiritus autem
sanctus inuisibiliter. sicut dictum
est.

D tertiam questionez sic proceditur Et videtur q̃ plenitudo spūssāti debuit dari ante ascēsionez. ¶ Primo sic.plenitudo gratie debuit dari in tpis plenitudine.sed plenitudo tēporis incepit a xpi natiuitate. fm q̃ dicit ad galath.iiij.ergo rc. ¶ Scdo etiā arguitur q̃ plenitudo gratie nō fit adhuc data sic. Sicut filiꝰ est a patre.ita spūssanctꝰ est abvtroq̃. Status autem veteris testamēti correspondet patri in quo intendebāt patres generatiōi.similiter status noue legis correspondet filio in quo filio clerici intendentes sapiētie filio appropriate habent populum regere. ergo vt videtur q̃ futurꝰ sit aliꝰ status spirituisancto correspondens.in tempore autem spiritui sancto correspondenti dz plenitudo gratie dari.ergo rc. ¶ In oppositū arguitur ex euangelio pſenti.vbi ait saluator. Si non abiero paraclitus non veniet ad vos. ¶ Rñdeo dicēdum q̃ circa hanc questionē errauerūt manichei occasione verborꝝ xpi.fm q̃ dicit Aug.libro.ij.contra faustū Christus enim in hoc capitulo loquens de aduentu spūssancti. dixit apostolis. Cum autem venerit ille spiritus veritatis docebit vos omnem veritatem.apostoli autem omnem veritatē nō cognouerunt. fm q̃ dicit apostolus.j.ad corinth.xiij. Ex pte cognoscimus ⁊ ex parte prophetamus. Ideo dixerunt aliqui q̃ p missio spūssancti non fuit impleta in apostolis. sed in ipso manicheo q̃ fuit posterior ipsis et fm eos cognouit plenitudinē veritatis ppter quod manichei nō recipiunt librū Actuū apostolorū. qr ibi expresse ponitur misso plenitudinis spūssancti super apostolos. vt pz Act.ij.sz dictū istoruz manicheorꝝ manifeste pz falsum.qr manicheus quez dicunt omnē veritatem cognouisse non solummodo multa falsa. sz etiā absurdissima dixit. vt pz intuēti eius errores. Et nos in libello quem contra manicheos scripsimus.ponendo quinquaginta veritates contra quinquaginta errores eorum.manifeste ostendimus. Propter quod dicendum est q̃ plenitudo spūssancti fm q̃ christus promiserat fuit completa in apostolis qui fuerunt ipsi christo propinquissimi. i quo habitat omnis plenitudo diuinitatis veruntñ nō fuit data ista plenitudo apostolis ante ascēsionē xpi.Cuiꝰ rō triplex est.qr adhoc dat gratia spūssancti hoibus.vt corda eorꝝ trahant sursum p appetitū celestiū.appetitꝰ aūt hois nō tēdit efficaciter ad aliq̃d nisi illud apprehēdat possibile.⁊ iō possibilitas perueniendi ad celestia debuit prius hominij decla-

rari ꝙ darek plenitudo spūssan-
cti. Ista aūt possibilitas fuit de-
clarata in christi ascēsione. ꝯz ꝙ
dr Michee. ij. Ascendit aſi eos
pandens iter. Et ideo plenitudo
spūssancti non debuit dari ante
ascensionem xpi ,ppter qd dicit
Job. vij. Nōduz erat spiritussan
ctus datus qz nōdum fuerat ie-
sus glorificat⁹. Scda ratio est
ad hoc. qz spūssanct⁹ est amor spi
ritualis. ⁊ ideo apostoli pri⁹ de-
buerunt disponi per aliquē spi-
ritualem amorem ad christū an
teꝙ reciperēt plenitudinem spi
ritussācti. talis aūt dispositio fa
cta est subtracto amore carnali
ad christum qui causabat a pre-
sentia corporali ipsius christi cū
apostolis. q̄ quidē presentia sub
tracta est in eius ascensione. er-
go ⁊c. Tertia ratio ad hoc. quia
christus non dat spiritū sanctuz
incp̄tum homo. sed incp̄tuz deus
⁊ ideo pri⁹ debuit declarari ei⁹
diuinitas per ascēsionem ad pa-
tris equalitatē ꝙ daret spūssan-
cti plenitudine. ¶ Item non de-
buit retardari talis plenitudo p
magnum tempus. qz sicut iā di-
ctum est. decens erat vt illi qui
erant primi fundatores ecclesie
post christm in maiori plenitu-
dine haberent spiritum sanctum
quibus statum imminebat tem-
pus predicandi veritatem euan
gelij per orbē vniuersum. tamen
de plenitudine potestatis diuine
potest dari plenitudo spūssancti
indifferēter in quolibet tēpore.

¶ Ad rationes in oppositu. Ad
primā dicēdū ꝙ plenitudo gra-
tie incepit a xpi cōceptiōe. qz ei⁹
anima ex tūc plenitudine gratie
fuit repleta. veruntā illa plenitu-
do non erat tūc ad alios deriuan-
da. sed post ascensionem ⁊ glori-
ficationē xpi. vt pz p pdicta. Non
enim oportet ꝙ a principio ple-
nitudinis xpis detur ois plenitu-
do gratie. ꝯz ꝑm ordinatum pce-
sum dispositionis diuine. ¶ Ad
scdam dicendum ꝙ lex noua su-
cessit veteri sicut perfectum im
perfecto. ꝯz non est alius status
expectandus perfectior statu no
ue legis. cū noua lex vltima ꝛec-
tionē possibilem in via primi
⁊ ideo nō est expectāda alia lex
vel alius status magis correspō-
dens spiritui sancto ꝙ status no
ue legis. potissime. qz lex nou
est amoris. amor aūt appropri
tur spūi sancto sicut etiā filio p
pter qd dicit apls Ro. viij. Lex
spūs vite in xpo iesu ⁊c. Eodem
modo lex vet⁹ non solū correspō
det patri. sed etiam filio incp̄tu
fuit ibidem prenunciatus ⁊ pa
figuratus ,ppter qd dicit salua
tor Job. v. Si crederitis mihi. de me
enim ille scripsit. ¶ Illud aūt q
adducebāt manichei ,p se. Lum
nerit ille spūs veritatis docebit
vos omnē veritatē. Rñdet q̄ ap
gnouerunt omnē veritatē cōtra
statum decentem. Qd autē dicit
apostolus. j. ad Corinth. xiij. Ex
parte cognoscimus ⁊c. Dicimus

q̃ loquitur de cognitione vie respectu cognitionis patrie ⁊ ideo non valet argumentū manicheorum. quia apostoli cognouerunt ea que decuit eos scire pro statu vie. vt dictum est.

IN domini ca quarta est euangeliū in illo tempore dixit iesus discipulis suis Amen amen dico vobis ⁊c. iohannis. xvj. Circa quod possunt disputari sequēte questiones. ¶ Prima vtrum omnis qui petit a patre celesti. in nomine christi accipit qd̄ petit. ¶ Secunda vtrum sit verum q̃ apostoli ante resurrectionem christi nihil petierūt in nomine christi. ¶ Tertia vtrum gaudiū spirituale possit in hac vita impleri.

D primā questionē sic pceditur. Et videtur q̃ nō omnis qui petit a patre celesti accipiat quod petit. ¶ Primo sic. Ipsemet christus a patre suo petijt amoueri calicez ⁊ tamen nō fuit exauditus ergo ⁊c. ¶ Secundo. Paulus vas electionis petijt a deo patre stimulum carnis sibi amoueri ⁊ non accepit quod petijt ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. idē arguitur de multis alijs qui multa petunt a patre celesti in nomine christi. ⁊ tñ non accipiunt qd̄ petunt. ergo ⁊c. ¶ In oppositū est in euangelio p̄senti verbum xp̄i. ¶ Rsideo dicendū. q̃ oīs q̃ petit a patre celesti ī nomine xp̄i accipiet qd̄ petit dū tñ interueniant q̃nq̃ ꝛditiōes q̃ continent̄ in verbis propositis. Prima conditio est. q̃ petat̄ spirituale. quod notatur cum dicitur. si quid. i. aliquid. quia malum nihil est. Item temporale comparatum ad spirituale nihil est. Unde augusti. Quicquid aliud q̃ quod ad vitā eternam accedit petitur. nihil petitur. non quia res omnino nihil sit. sed tante rei comparatione quicquid aliud concupiscitur nihil est. Gal. vj. Qui se existimat aliquid esse cum nihil sit. ¶ Sed nunquid non sanitatem petimus vt cum infirmi inungunt̄. Item prosperitatem temporalē. Item temporalia vt ibi. Panem nostrū quotidianum. Rspondetur q̃ temporale relatum ad spirituale iam aliquid est. Unde nota q̃ oratio nihil aliud est q̃ executio desiderij. Eo ergo modo aliquid orandum est quo desiderandum Sed (vt innuitur. ij. ij. q. lxxxiij. articlo. vj.) aliquid desideratur dupliciter. scilicet propter se vt finis sit solum regnum celorum Matthei. vj. Querite primum regnum dei. Et ps. Unam petij a dño ⁊c. Sic in euāgelio p̄senti. Petite vt gaudiū vestrū plenū sit

Aliqd desideratur ꝓpter aliud vt temporalia que sunt materia virtutum. ⁊ sine quibus hanc vitam ducere non possum⁹ sic mat tb.vj. Panem nostrum quotidianum ⁊c. Itē Prouerb.xxx. Dē dicitatem ⁊ diuitias ne dederis mihi. sed tantum victui meo tribue necessaria. Virtutes autez et gratia petuntur tāq̄ per se ad finem ducētia ¶ Scda ꝓditio in oratione (que ponitur vbi. s.ar. xiiij.) est. vt fiat cum perseuerantia Luc.xviij. Oportet semp orare ⁊ nunq̄ deficere Et.j. Thessal. v. Sine intermissiōe orate. Et hoc notatur inverbo illo. Petieritis quasi perseuerādo ⁊ cōtinuando. ¶ Tertia cōditio orationis est vt fiat ⁊ procedat ex filiali affectu. cum dicit Patrem. qui em̄ ex timore petit nō patrē sed dominum petit vel hostem. et hoc est q̄ pie petat. ¶ Quarta conditio orationis (que tangit. vbi. s.ar. v.) est. vt fit de his que pertinent ad salutem. cū dr In nomine meo. qd est nomē saluatoris in quo nomine petit q̄ pertinentia ad salutem petit. qr iesus qd est nomen saluatoris salus interpretatur. ¶ Quinta cōditio orationis (que declaratur vbi. s.ar. vij. ad. ij.) est vt fiat. sine petat ꝑ se. vñ dicit Vobis. qr pro alijs non exauditur semp cōtrariantibus eor demeritis pro quibus fit petitio vt pro peccatorib⁹ aut in dispositis Hiere. vij. Noli orare ꝑ ppl'o isto. Et. xv. Si steterit moyses ⁊ samuel. ¶ Ad rationes in oppositu. Ad primā rñdetur q̄ xp̄s fuit exauditus in omni sua oratione fr deliberationē. Rñdetur etam q̄ christus petēs calicē passionis a se trāsferri nō expressit voluntatem suā simpliciter. scz qd simpliciter volebat. sed motum sensualitatis aut cuiusdam voluntatis rationis vt natura est. Pro notādū (vt hr. iij. p. q. xxj. ar. iii.) q̄ oratio est quodāmodo interpretatiua voluntatis humane. Ita ergo alicuius orantis exauditur oratio qñ eius voluntas adipiscitur. voluntas aūt simpliciter homīnis est volūtas rationis. hoc est absolute volum⁹ q̄ fm deliberatam rationē volum⁹. aliud autem qd volum⁹ fm motuz sensualitatis vel etiam fm motum volūtatis simplicis. que ꝓsideratur vt natura. non simpliciter volum⁹ fm quid. scz si aliud non obstaret qd p deliberationē ratiōis inuenitur. vñ talis volūtas magis dicēda velleitas q̄ absoluta voluntas: qr scz homo hoc vellet aliud nō obsisteret. fm autem veritatez ratiōis xp̄s nihil aliud voluit nisi qd sciuit deū velle ⁊ sic omnis absoluta voluntas xpi fuit humana fuit impleta. qr fuit deo ꝓformis. ⁊ pconsequēs oratio eius orō fuit exaudita. ¶ Ad secūdā rñdetur q̄ paulus qd exauditus non obtinuit. qr nō sibi expediēs fuit. ij. Corith. xij. ¶ Ad tertiaz rñdetur q̄ aliqui si nō exau

diuntur. est ꝓpter defectum aliquax ꝓdictax ꝓditionũ requisitarũ ad hoc ꝙ oratio fit exudibilis. matth. xx. nescitis qd petatꝭ.

D secũdaz questionez sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ nõ sit vex ꝙ apostoli nõ petierũt aliquid primo in nomine xpi. ¶ Primo sic mat. th. x. dr. ꝙ cõuocatis. xii. apostolis dedit eis potestatez spirituũ immundox. sed hec orãdo faciebant. ergo aliquid petierunt in nomine xpi. ¶ Scdo sic. Lu. x. dr de discipulis. Dñe in nomine tuo etiã demonia subijciũtur nobis. ¶ Tertio videtur ꝓtra illud Luce. v. In verbo autẽ tuo laxabo rete. ergo videt ꝙ in nomine xpi aliquid a deo apli petierũt. ¶ In oppositu est euãgeliũ presens. vbi dr. Usq; modo nõ petistis quicq; in noie meo. ¶ Respõdeo discẽdu ꝙ vex est quod ait xps in presenti euangelio. Nam apostoli ante resurrectionez xpi non ita cognouerunt virtutẽ nominis xpi sicut post. et ideo adhuc ignorabant ꝙ ois eox petitio esset exaudibilis in nomine christi. Tũ etiã qz habebãt omnia bona in xpo. Bonũ vtile. qz in eo erãt oẽs thezauri sciẽtiez sapiẽtie dei. Bonũ delectabile. qz erat speciosus forma ꝑ filijs hoizps. xliij. Bonũ honestũ. ps. cxxxviij. Nimis honorati sunt amici tui de⁹. ¶ Ad rationes in oppositũ. Ad primã rñdet negando ꝓseqntiam Et ratio est. qz licet haberent potestatẽ a xpo sup demonia. non sequit ꝙ orãdo peterẽt in nomine xpi. sicut nũc ecclesia in omnibus quasi orõib⁹ in xpi nomine finiẽdo. dicit Per dñm nostruz iesuz xpm ꝛc. vel aliud simile. Et ita rñdetur ad scdaz. qz ibi in nomine tuo intelligitur. id est in virtute tua aut potestate a te nobis concessa. ¶ Ad tertiam similiter respondetur. ꝙ non est ad ꝓpositũ. qz aliud est petere in nomine xpi. aliud a pze. et aliud in verbo christi laxare retia.

D tertiam questionez sic ꝓcedit. (ij. ij. q. xxviij. arti. iij.) Et videt ꝙ gaudiũ spirituale qd ex caritate causatur nõ possit in nobis impleri. ¶ Primo sic. ꝙto magis gaudium de deo habem⁹ tanto gaudiũ eius in nobis magis impletur: sed nunq; possum⁹ de deo tantũ gaudere ꝙtum dignum est vt de eo gaudeatur. qz semper bonitas eius que infinita est excedit gaudium creature quod est finitũ. ergo gaudiũ de deo nunq; potest impleri. ¶ Secundo sic. illud qd est completuz nõ potest esse maius. sed gaudiũ etiam beatox potest esse maius

quia vnius gaudiū est maius q̄
alterius. ergo gaudiū de eo non
pōt in creatura impleri. ¶ Ter-
tio sic. nihil aliud esse videtur cō
prehensio q̄ cognitionis pleni-
tudo. sz sicut vis cognitiua crea
ture est finita. ita ⁊ vis appeciti
ua eiusdem. Cum ergo deus nō
possit ab aliqua creatura cōpre
hendi. videtur q̄ non possit ali-
cuius creature gaudium de deo
impleri. ¶ In oppositū est pre-
sens euangeliū. vbi dicitur. Pe-
tite vt gaudium vestrū plenū sit.
¶ Respondeo dicendū q̄ pleni-
tudo gaudij potest itelligi dupli
citer. Uno modo ex parte rei de
qua gaudetur. vt scz tm̄ gaudea
tur de ea q̄tū dignū ē de ea gau
dere. Et sic est cōclusio prima. q̄
solum dei gaudium est plenū de
seipso. Patet ꝛclusio. qz gaudiū
eius est infinitū. ⁊ hoc est condi
gnum infinite bonitati dei. cu-
iuslibet autē creature gaudium
oportet esse finitū. Alio modo
potest itelligi plenitudo gaudij
ex parte gaudentis Et sic ponit
secunda ꝛclusio q̄ gaudiū spiri
tuale potest ipleri in futura bea
titudine Ista ꝛclusio declaratur
sic. Gaudium comparatur ad desi
derium. sicut quies ad motū. est
autē quies plena. qñ nihil restat
de metu. vnde tūc est gaudiū ple
num qñ iam nihil desiderandum
restat. q̄diu aūt in hoc mūdo su-
mus non quiescit in nobis desi-
derij mot⁹. quia adhuc restat q̄
deo magis appropinquem⁹ per
gratiam. sed qñ iam ad beatitu-
dinem pfectam peruentū fuerit
nihil desiderādum restabit. quia
erit plena fruitio in qua hō obti
nebit quicq̄d; etiaz circa alia do
na desiderabit. sm illud ps. cii.
Qui replet in bonis desiderium
tuuz. Et ideo quiescet desiderū
non solum quo desideram⁹ deum
sed etiam erit omniū desideria
rum quies. Unde gaudiū bea
rum est pfecte plenū et etiaz sup
plenum. qz plus obtinebit q̄ de
siderare suffecerūt. nō ēm in cor
hominis ascendit que ꝓparauit
deus diligentibus se. vt dr. j. Co
rinth. ij. Et hinc est qd dicit La
vj. Mensurā bonā ⁊ supefflu
tem dabunt in sinus vestros. q
tamen nulla creatura est capax
gaudij de deo ei cōdigni. inde est
q̄ illud gaudium nō capit in ho
mine. sz potiⁿ homo intrat in ip
sum. sm illud matth. xxv. Intra
in gaudium dñi tui. ¶ Ad rati
nes in oppositum. Ad primam re
spondetur q̄ ratio illa procedit
de plenitudine gaudij ex parte
de qua gaudetur. ¶ Ad secundam
respondet negando minorē. Et
ratio est. qz cum peruentuz fuerit
ad beatitudinem vnusquisq̄ at
tinget terminum sibi pfixum ex
predestinatiōe diuina. nec rest
bit vlterius aliquid quo tendat
q̄uis in illa terminatione vnus
peruenit ad maiorem ꝓpinqui
tatem dei. alius ad minorem. et
ideo vniuscuiusq̄z gaudium erit
plenuz ex parte gaudentis. quia

vniuscuiuscz desiderium plene quietabit.erit tñ gaudium vni⁹ maius q̃ alterius ꝓpter pleniorem ꝓticipationē diuine bonitatis. ¶ Ad tertiam rñdetur negãdo ꝓsequentiam. Et ratio est.qz duplex est plenitudo cognitiōis scz quedam ex pte rei cognite vt scz tantũ cognoscatur res q̃tuz cognosci potest. et ista bene potest dici comphensio. ⁊ soli deo propria respectu suipsius q̃ tantum cognoscit se q̃tum cognoscibilis est.Alia dz plenitudo ex pte cognoscentis.sicut ⁊ de gaudio dictum est ⁊ de tali plenitudine bene potest dici q̃ beatus plene cognoscet deum Vñ apostolus ad col.j. Impleamini in agnitiōe volũtatis eius in omni sapiẽtia ⁊ intellectu spirituali.

IN rogationib⁹ euangeliũ est. In illo tpe dixit Jes⁹ discipulis suis. q̃s vestruz habebit amicũ ⁊c. Lu.xj.Circa qd̃ possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima Utrum in istis rogationibus deus solus sit orand⁹ an etiam alij sancti. ¶ Secunda Utrum in oratione nostra temporalia sunt petenda. ¶ Tertia. Utrum sit sperandũ q̃ peccatores orãdo ipetrẽt aliquid a deo.

D primam questionez sic pceditur. Et videtur q̃ in istis rogationib⁹ sol⁹ deus sit orãd⁹ ⁊ nõ alius sanctus ¶ Primo sic. Per diffinitionem orationis.dicit Damascenus.Qd oratio est ascensus mentis in deum. ergo solus deus videtur orãd⁹. ¶ Secundo sic. (arguit .iiij.sen.dist. xv.q.iiij.art.v.q.j.et.ij.) Oratio est actus religionis.sz solus de⁹ est religione colendus. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. Virtus orationis plus in affectu ꝓsistit q̃ voce .qz hoc negociũ vt augu. dicit plus gemitibus q̃ vocib⁹ agit.sed solus dei est cogitationes cordiũ et affectus percipere. ergo non nisi soli deo est porrigenda oratio ¶ Quarto sic. Si aliquibus sanctis orationez porrigimus hoc non est nisi inq̃tum sunt deo cõiuncti.sed quidam etiam in hoc mundo viuẽtes.vel etiaz in purgatorio existentes sunt deo coniuncti multum p gratiaz:ad eos autem non porrigitur oratio.ergo nec ad sanctos qui sunt in paradiso debemus orationem porrigere. ¶ Quinto sic. Sãcti existentes in paradiso non orant p nobis.ergo ad ipsos nõ ẽ oratio porrigẽda .ꝓsequentia pz antecedẽs .pbat.qz si scti qui sunt in

patria pro nobis orarent. superiorum oratio esset efficacior. non ergo deberet implorari suffragium orationū inferiorū sanctorum. sed solum superiorum. ¶ Sexto sic. anima petri nō est petrus. si ergo anime sanctorū pro nobis orarent q̄diu sunt a corpore separate. non deberemus interpellare sctm̄ petrū ad orandum pro nobis sed animā eius. cuius cōtrariū facit ecclesia dicendo. sancte petre ora pro nobis. nō ergo sancti ad minus ante resurrectionē p nobis orant. ¶ In oppositū est Job. v. Vocasi est qui tibi respōdeat. ⁊ ad aliquē sanctorū pertere. ergo oratio potest fieri ad sanctos nō solum ad deum. ¶ Scdo hoc ostēditvsus ecclesie que letanijs vtitur. in q̄bus nō solum deus sed etiā sancti inuocātur. ¶ Rñdeo dicendum. q̄ (vt habetur. ij. ij. q. lxxxiij. ar. iiij.) oratio porrigit alicui dupliciter. Uno mō quasi per ipsum implēda. Alio modo sicut per ipsum impetrāda. qua distinctione habita. fit ista pclusio p̄ma. Solus deus est orādus. siue soli deo oratio est porrigenda sicut illi per quē est adimplēdum. qd̄ petimus. Ptz cōclusio. qr oēs orationes nostre ordinari debent ad gratiā ⁊ gloriā consequendā. que solus deus dat. fm illud p̄s. lxxxiij. Gratiam et gloriā dabit dñs. Scda pclusio est. angeli ⁊ alij beati orādi sunt ⁊ illis porriguntur orationes sicut quorū auxilio impetram⁹ q̄ a deo expectam⁹ scz quorū pr bus ⁊ meritis nr̄e orationes i tiāt effectū. Et iō dr apoc. vii. ascēdit fumus incensorū de o tionibus sanctorū de manu an li coram deo. Et hoc etiā ptz ipso modo quo ecclesia vtit orando. nam a sancta trinit petimus vt nostri misereat. alijs autem sanctis quibus petim⁹. vt orent p nobis. ¶ rationes in oppositū. Ad p̄m rñdetur. q̄ verū est q̄ oratio mo ⁊ principaliter fit ascen mentis in deum. vnde cassio rus dicit. q̄ oratio ppie fu deus. depcatio vero ad sanct Sāct⁹ tho. (iiij. sen. di. xv. q. ar. v. q. j. ad p̄mū.) quasi cō miter dicit. q̄ in diffinitio bent poni ea que sunt p se. q̄ autem aliquo modo ad sanc oratio fieri possit sicut ad in cessores pro nobis. tamen p ⁊ per se oratio in deum fo ¶ Ad scdaz rñdet (ij. ij. q. lxx ar. iiij. ad p̄mū.) q̄ illi soli in dimus orando cultū relig a quo querim⁹ obtinere q̄d mus. quia in hoc prestamu omniū bonorum nostrorum ctorem. nō autem eos quos rimus quasi interpellatores stros apud deum. ¶ Ad terti rñdetur negando ñam. ⁊ ra est. qr sancti cognoscunt o in verbo que ad eorum glori pertinent. ⁊ quia ad magnā gl riam eorū est pertinens q̄ al

iuuare possunt quasi dei cooperatores existētes.⁊ ideo statim in verbo vident petitiones ad eos factas vel voce vel corde.⁊ ideo petitiones quas ad eos dirigimus. deo manifestante cognoscunt. ¶ Ad quartā respōdetur negando consequentiā.⁊ ratio est. quia (vt habet.ij..ij. vbi supra.art.xj.ad tertiū) ꝯz hi qui sunt in hoc mundo aut in purgatorio sint coniuncti deo per gratiam.nondū tamen fruunt actu visione verbi vt possint cognoscere ea que nos cogitamus vel dicimus.⁊ ideo suffragia nō implorāmus ab eis orādo.sed a viuis potest tamē supplicatio aliqua vel petitio fieri. ¶ Ad quintam respondetur negādo assumptum.⁊ ad probationē respondetur.q̄ deus vult inferiora oia per superiora iuuari.⁊ ideo oportet nō solum superiores sed etiā inferiores sanctos implorare. aliquando etiam solius dei misericordia est implorāda.contingit tamen quādoqz q̄ imploratio inferioris sancti efficacior est.vel qz deuotius imploratur. vel qz deus vult eorz sanctitatē declarare. ¶ Ad vltimā dicēdo negando ꝓnam.⁊ ratio est.quia sancti viuētes meruerūt vt pro nobis orarent.⁊ ideo eos inuocamus noibus q̄bus hic vocabātur.q̄bus etiā nobis innotescūt. Et iterū ꝓpter fidez resurrectionis insinuandā.sicut legit Exodi.iij. Ego sum deus abraham.

D secūdaz questionez sic procedit. (ij. ij.q.lxxxiij.ar. vj.) Et videt q̄ in oratione tēporalia non sint petenda. ¶ Primo sic. Que enim orando petimus.querimꝰ sed tēporalia nō debemꝰ querere. Dicit enim Mat. vj. Primū querite regnū dei ⁊ iusticiā eiꝰ. ⁊ hec oia adijciētur vobis.scilz tēporalia que nō querēda dicit. sed adijciēda quesitis. ergo temporalia nō sunt in oratiōe a deo petēda. ¶ Scdo sic.q̄cūqz orat p aliq̄ sollicitꝰ est ꝓ illo.ſz ꝓ tpalibꝰ etiā necessarijs solliciti esse nō debemꝰ.vt ptz matt.vj. Nolite solliciti esse aīe vestre quid manducetis ⁊c. ergo tēporalia nō sunt petenda in oōne. ¶ Tertio sic. Non debet homo petere a deo nisi bona ⁊ vtilia.sed q̄ficqz tēporalia habita sunt nocua nō solum spiritualiter sed etiā corporaliter.ergo tēporalia in oratione nō sunt petenda. ¶ In oppositū est illud qd̄ in oratione dominica ꝓtinetur. Panem nostrū quotidianū da nobis hodie. In qua oratione non solū spiritualis.sed corporalis panis petit. vt ptz per glo. Luce.xj. Respondeo dicēdū.q̄ tēporalia sunt petenda in oratione q̄tum necessitas petit siue exigit. Ista conclusio ptz ꝓuerb.xxx. Tribue tantū

victui meo necessaria. Pro qua
ꝛlusione notandū. ꝙ sicut dicit
Augu. ad ꝓbam de orādo deuz.
Hoc licet orare qd licet deside-
rare temporalia aūt licet deside
rare. non quidē ꝑcipaliter vt in
eis finem ꝓstituam⁹. sed sicut q̄
dā āminicula q̄bus adiuuamur
ad tendendū in beatitudinē. inq̄
tum scz per ea vita corpalis su-
stentatur. ⁊ inq̄tum nobis orga
nice deseruiunt ad actus virtu-
tum vt pb̄us dicit primo Ethico
rum. ⁊ ideo ꝓ tēporalibus licet
orare eo modo quo licet ea desi-
derare. In illis aūt que desiderā
tur est duplex distinctio attēden
da. scz ꝙ quedā sunt q̄ desiderā-
tur ꝓpter seipsa. quedam ꝓpter
aliud. Secunda est. ꝙ quedā nō
habēt supfluitatē desiderij. sicut
virtutes. q̄dā aūt habēt sicut vo
luptates. diuitie. ⁊ hmōi. Bona
aūt tpalia ꝓpter aliud desiderā
da sunt. ⁊ cū quadā mensura. scz
ꝑm ꝙ vere sunt necessaria advi
tam presentē agendā. sicut dicit
sapiens Prouerb. xxx. Diuitias
⁊ mendicitatem ne dederis mi-
hi. sz victui meo tantū tribue ne
cessaria. Et ideo hoc modo ora-
re ꝓ eis q̄s potest sicut modo in
rogationibus fit. ¶ Ad rationes
in oppositum. Ad ꝑmaz rñdetur
negando ꝓsequentiā. et ad ꝓba-
tionē respōdetur. ꝙ temporalia
nec ꝑmo nec scdo debent queri
quasi principaliter intenta. pos-
sunt autē queri vt propter aliud
desiderata. Unde augustinus li-
bro de ꝑmone domini in monte
cum dixit illud. Primo queren-
dum est regnū dei. designauit ꝙ
hoc scz tēporale bonū posterius
querendū est. nō tempore. sed di-
gnitate. illud tanq̄ bonū nostrū
hoc tanq̄ necessariuz nostrum.
¶ Ad secundā respōdetur et
negando consequentiā. ⁊ ad pro-
bationem respōdetur ꝙ in illis
verbis Matthei. vj. non ꝓhibe-
tur quelibet sollicitudo rerum
temporaliū nisi superflua ⁊ in-
dinata. non autem ꝓhibetur so-
licitudo necessaria. ¶ Ad tertiā
respondetur negando ꝓsequen-
tiam. Et ratio est. qz et quo no
petimus temporalia tanq̄ pri-
cipaliē quesita. sed in ordine a
aliud. ⁊ sic recipiunt rationē
ni vtilis. vnde eo tenore a d
petimus ipsa vt nobis cōcedā
tur. ꝑm ꝙ expediunt ad salut

D tertia
questione
ꝓceditur.
ij. q. lxxxii
ti. xvj. Et
detur ꝙ
sit sperā
ꝙ peccatores orando impe
aliquid a deo. ¶ Primo fic.
tur Job. ix. Scimus qz pec
res deus nō exaudit. Iē pro
xxviij. Qui declinat aurem
ne audiat legem oratio sua
execrabilis oratio autez ec
bilis nō impetrat aliquid a d
ergo peccatores non impetra
aliquid a deo. ¶ Secundo

iusti impetrant illud a deo quod merētur. sed pctōres nihil possunt mereri. quia gratia carent ⁊ virtute que virtus pietatis dicitur. vt dicit glo. ij. Thimo. iij. super illo verbo. Habētes ꝗdez speciem pietatis. virtutem aūt eius abnegantes. ⁊ ita non pie orant. qd̄ reqritur ad hoc ꝙ oratio impetret. ergo pctōres non impetrant aliqd orando ad deū. ¶ Tertio sic. dicit chrisosto. sup matth. Pater nō libēter exaudit orationē quā filius nō dictauit sed in ozone quā xps filiꝰ dei dictauit dz. Dimitte nobis debita nostra ⁊c. qd̄ pctōres nō faciūt: ergo vel mentiūtur hoc dicēdo. ⁊ sic nō sunt exauditi uec digni sunt. vel si nō dicunt. nō exaudiūtur. qz formā orandi a xpo institutam nō seruant. ergo ⁊c. ¶ In oppositū est qd̄ augustinus dicit sup iob. Si peccatores nō exaudisset deus frustra publicanus dixisset. Deus ꝓpitius esto mihi peccatori. Itez illud qd̄ dicit chrysosto. sup matth. Omnis ꝗ petit accipit. scz siue iustus siue sit peccator. ¶ Rñdeo dicendū sub ista cōclusione ꝙ sperandū est ⁊ tenendū pro certo ꝙ peccatores sepe exaudiūtur a deo in petitionibus suis. ⁊ impetrant multa que petunt. ex pura tamē dei misericordia. Pro quo notādum ꝙ in peccatore duo cōsiderantur. scz natura quam diligit deus. ⁊ culpa quam odit. si ergo peccator orādo aliquid petit in ꝙtum est peccator. i. fm. desiderium peccati. hoc a deo nō exauditur ex misericordia. sed quandoqz exaudit ad vindictā dū deꝰ permittit peccatorē adhuc amplius ruere in peccata. deus enī quedā negat ꝓpitius que concedit iratꝰ. vt augustinꝰ dicit. Oratio autez peccatoris ex bono deberio nature ꝓcedens a deo exauditur. nō quasi ex iusticia. qz peccator hoc nō meretur. sed ex pura misericordia. obseruatis tñ pmissis ꝗditionibꝰ. vt scz pro se petat. necessaria ad salutē pie ⁊ perseueranter. ¶ Ad rōnes in oppositū. Ad primā rñdetur. ꝙ dictū illud Joh. ix. fuit dictu ceci nō perfecte illuminati. ⁊ ideo nō est ratū. ꝙuis possit verificari. vt intelligat vt peccator vel ex ꝗdigno. Ad illd̄ ꝓuerb. xxviij. Rñdetur ꝙ illa oratio peccatoris est execrabilis que est oratio eius inꝙtum est peccator. ¶ Ad scdam respōdetur negando consequētiā. Et ratio est. qz lz peccator non possit pie orare quasi eius oratio ex habitu virtutis informet. potest tñ eius oro esse pia ꝙtum ad hoc ꝙ illd̄ qd̄ petit sit ad pietatē ꝓtinens sicut ille ꝗ nō habet habitū iusticie. potest aliqd iustū velle. ⁊ ꝙuis eiꝰ. oro non sit meritoria. potest tñ esse impetratiua. qz meritū innitit iusticie sed impetratio gratie. ¶ Ad tertiā rñdet negādo ꝗñaz. ⁊ ratio est. qz oratio dñica ꝓfertur ex ꝓsona totiꝰ ecclie. ⁊ ideo

si aliquis nolens dimittere debita primi dicat orationē dominicam. nō mentit. Quis hoc qd dicit nō sit verū quo ad suā psonā. est tñ verū qtuz ad psonā ecclie extra quā est merito ⁊ ideo fructu orationis caret. Aliqui tñ peccatores qficz parati sunt debitoribꝰ suis remittere. et ideo ipsi orātes exaudiūt. sm illud. Eccl. xxviij. Relinq primo nocēti te. ⁊ tunc depcanti tibi pctā soluent.

In die ascēsionis dñi est euangelium. In illo tpe. Recūbentibꝰ vndeciz discipulis ⁊c. marci. xvj. Circa qd possunt disputari sequentes questiones Primo vtrū cōueniēs fuit xpm ascēdere in celū. ¶ Secda vtrum ascensio xpi fuerit nobis vtilis. ⁊ nostre saluti fructifera. ¶ Tertia vtrum cōueniat christo sedere ad dexteram patris.

Primaz questionez sic procedit. Et videtur q nō fuerit conueniens christuz ascēdere in celuz. ¶ Primo sic (iij. sen. di. xrij. q. iij. ar. j. q. j. ad. ij.) In christo non est nisi duplex natura. sez diuina ⁊ humana. sed sm diuinam naturā christo non cōuenit ascendere localiter. cū ipse sz q deus sit vbicz. nec sm dignitatē. cū deitas proficere non possit. nec iterum sm humanam sm locum. quia ipse de celo non descendit. Dicitur aūt Joh. iij. Nemo ascendit in celum nisi qui descēdit de celo. nec sm dignitatem q gloria sua post resurrectionem gloriosam non creuit. ergo videtur q christus non debuit ascendere in celum. ¶ Secdo sic (iij. sen. di. q. lvij. ar. j. ad. ij.) Dē qd mouetur. mouetur ppter aliquid melius sz in xpo nō fuit meli? esse i ꝯ in terra. nihil enim acrescebat ei per hoc q fuit in celo. nec ad tum ad animam nec qtū ad corpus. ergo videtur q non fuit conueniēs christū ascendere. ¶ Tertio sic. christus filius dei humanam naturam assumpsit propter nostram salutez. sed magis esset salutaris hominibus q per conuersaretur nobiscum in terris q eius absentia. ergo videtur q non fuerit conueniens christum ascendere in celum. ¶ Quarto sic (ex. iij. sen. di. xrij. q. iij. ar. ij. q. iij.) Si christꝰ ascendere debuit videt q statim post resurrectionē ascēdere debuit. ascēsio sua est exēplar aliorum. sz alij scti post resurrectionē statiz futurā corporū ascēsionē statiz futurā corporū ascēsionē. ergo xps si ascendere debuit. debuit statim post resurrectionem ascēdere ⁊ nō differre. sez

dies. ¶ In oppositū est euangelium presens. vbi dicit. Dñs quidem iesus assumptus est in celuz. ¶ Rūdeo dicēdū sub certis conclusionibus. Prima conclusio. Cōuenēs fuit xpm in celū ascēdere. Ista ꝛclusio est in simbolo vbi dicitur. Ascēdit ad celos. et Job. xx. dicit. Ascendo ad patrē meum ⁊ patrē vestrū. Scdo sic. (vt habetur. iij. par. q. lvij. ar. j.) Locus debet esse ꝓportionatus locato. xps aūt per suam resurrectionē vitam immortalē ⁊ incorruptibilē inchoauit. locus aūt in quo nos habitamus est locus generationis ⁊ corruptiōis. sed locus celestis ⁊ locus incorruptibilis. nō fuit ergo cōueniens q̃ xps post resurrectionē maneret in terris. sed ꝓueniēs fuit q̃ ascenderet in celū. Vbi nota q̃ (vt habet. iij. sen. dist. xxij. q. iij. ar. j. q. j.) ascendere in celū fuit congruū ipsi xpo ⁊ nobis. Xpo q̃dem. qz omne id qd̄ ad gloziam pertinet debebat ei. vnde cū celum empireū sit locus cōgruus glorie. cōueniens fuit vt ad illū locum ascēderet. Nobis autem congruū fuit q̃tum ad tria. Primo vt nos quasi in corporalem possessionē induceret celi quam nobis precio sui sanguinis emerat. Scdo vt ipse spem nostram ad celū erigeret. qz duz humanā conditionē sideribus importauit credētibus celū posse patere monstrauit. vt dicit leo papa. Tertio vt iam xpm non sm carnē cognoscentes spiritualiter tantuz ei cōiungamur vt sic idonei efficiamur ad dona spiritussācti accipienda. sm illud ps. Ascēdēs in altū dedit dona hoib'. ¶ Secunda cōclusio. Xps ascēdit sup omnes celos Ista ꝛclusio habet ad Eph. iiij. Ascendit super oēs celos vt adimpleret oia. Ista cōclusio ratione sic ꝓbatur. (iij. p. q. lvij. ar. iiij.) Quāto aliqua corpora perfectius participāt diuinam bonitatē tāto sunt superiora corporali ordine q̃ est ordo localis: sed inter oia corpora etiā gloriosa. corpus xpi maiori refulget gloria. ergo ꝓueniētissimum fuit q̃ sit super oia corpora constitutū in alto. Et ideo super illud ad Eph. iiij. Ascēdens xps in altū. dico. loco ⁊ dignitate. Attendite tñ q̃ (vt habet. iij. par. vbi. sup. ad pmū ⁊ scdm. et iij. sen. dist. xxij. q. iij. ar. iij. q. j. ad pmuz ⁊ scdm.) nō dicit ascēdisse super oēs celos q̃ extra celū empireū sit. sed qz in altissima parte celi empirei ascendit nec in ascēsu suo fuit aliqua diuisio facta celorum. qz q̃uis de natura corporis non sit q̃ possit esse in eodē loco simul cum alio corpore. potest tamen deus hoc facere per miraculū: q̃ in eodem loco possent esse simul. sicut fecit: vt corpus xpi clauso vtero beate virginis exiret. ⁊ q̃ intrauit ianuis clausis ad discipulos vt dicit gregorius. ¶ Tertia cōclusio. Xps ascendit proprio vir

tute in celum. Ista cõclusio ptz ex illo. Ysa. lxiij. Iste formosus in stola sua gradiẽs in multitudine fortitudinis sue. Pro cui conclusionis vera intelligentia est notãdũ q. (vt habet. iij. par. vbi sup. ar. iij.) in xpo est duplex natura scilz diuina et humana. Unde fm vtrãq; naturaz potest accipi duplex virt eius. sed fm humanã naturam potest accipi duplex virtus xpi. Una quidem naturalis que procedit ex principijs nature. ⁊ tali virtute manifestum est q xps nõ ascendit. Alia aũt virt in humana natura est virtus glorie. fm quã xps in celum ascendit. cuius quidẽ virtutis ratio ex pte anime glorificate assignatur ex cuius redundantia glorificatur corpus vt dicit Augustinus ad dioscor Erit enim tanta obedientia corporis gloriosi ad animã beataz. vt sicut augu. dicit. xxij. de ciuitate dei. vbi volet spiritus ibi erit protinus corpus. Decet aũt corpus gloriosum ⁊ immortale esse in loco celesti vt dictum est. ⁊ ideo ex virtute anime volẽtis corpus xpi ascẽdit in celũ. Sic ergo xps ascendit propria virtute. Primo quidem virtute diuina. Secundo anime glorificate mouentis corpus. putvult. Nec obuiat huic cõclusioni. q assumptus dicitur in euangelio. qz (vt habet. iij. par. vbi sup. ad pmũ.) sicut xps dicitur ppria virtute surrexisse. ⁊ tamen est suscitat a patre. eo q est eadẽ virtus patris ⁊ filij. ita xps ppria virtute ascendit in celum. ⁊ tamen a patre est eleuat ⁊ assumpt. ¶ Rationes in oppositũ. Ad pma rñdetur q ascẽdere ⁊ descẽdere possunt dici ppria. ⁊ sic signant motuz localẽ. vnde nõ cõuenit xpo fm diuinam naturã sed fm humanã. fm quam descendit ad inferos. hic descensus fuit fm animã. ⁊ ascẽdit localiter ad celos fm aim ⁊ corpus simul. Dicitur etiam metaphorice ascendere ⁊ descẽdere. ⁊ sic xps dicitur descendisse fm diuinã naturam inq̃tum se exinaniuit formam serui accipiens. Phil. ij. ⁊ inq̃tum per nouum effectũ fuit fm in anima. fm quẽ ante nõ fuerat ascẽdisse aũt q̃tum ad noticiam alioz. Similiter q̃tum ad humanã naturã ascẽdit fm q exaltatus est ad gloriã resurrectionis ⁊ noticiã populoz. Descẽdisse aũt fm passionis ignominiã autem dicit. Nemo ascendit nisi qui descendit ad personã rendum est. cui fm vnam naturam cõuenit descẽdere de celo id est fm diuinã. inq̃tuz sibi nem in persona copulauit. ⁊ fm aliam scilz humanã ascendere. ¶ Ad secundam respondetur fuit decentius corpus christi celo q̃ in terra. Pro quo notandum per hoc q christus ascẽdit celuz nihil ei accreuit q̃tum ad ea que sunt de essentia glorie siue fm corpus siue fm animam

tñ accreuit ei aliqd ꝓtū ad loci decentiā qd̄ est ad bene esse glorie. nō ꝙ corpori eius aliqd aut pfectionis aut psummatiōis acquireretur ex corpe celesti. sz solūmodo ppter quandā decentiā hoc aūt aliquo modo pertinebat ad eius gloriā. ⁊ de hac decētia gaudium quoddam habuit. non quidē ꝙ tūc de nouo de hoc gaudere inciperet quando in celum ascēdit sz qr nouo modo de hoc gauisus est. sicut de re impleta. vñ sup illud ps. Delectatiōes in dextera tua vsqꝫ ī finē dicit glo. Delectatio ⁊ leticia erit mihi in cōsensu tuo humanis obtusionibus subtractis. Vñ alexāder de halis in tertio dicit. ꝙ nouū gaudiū potest dici quo ad nouā speciē gaudij. ⁊ quo ad numerū gaudiorū. Aut potest dici nouū gaudiū solū. qr est nouus mod⁹ gaudendi vel gaudij. Primo modo non accreuit christo nouū gaudium. qr de nullo gauisus est in ascensione de quo prius nō gauderet. sed scdo modo sic. Sicut dicim⁹ ꝙ cū fit descēsus a theorica practice ad practicam experientie nō fit descensus a noto ad ignotū. sz ad notū alio modo ¶ Ad tertiā rñdet negādo minorez. Et ratio est. qr (vt habet. iij. p. q. lvij. ar. j. ad. iij.) lz psentia corpalis christi fuerit subtracta fidelib⁹ p ascensionē. psentia tñ diuinitatis ipsi⁹ semp adest fidelibus. sm ꝙ ipse dicit Matth. vltimo. Ego aūt vobiscū sum vsqꝫ ad cōsummationem seculi. Qui enim ascēdit in celos nō deserit adoptatos vt dicit leo papa. Sz ipsa ascensio xpi in celū qua corpoalem sui psentiam nobis subtraxit magis fuit vtilis nobis ꝙ presentia corporalis fuisset. vt dicit sanct⁹ thomas. vbi. s. Primo quidē ppter fidei augmētū que est de nō visis. Vñ ipse dñs dixit Job. xvj. ꝙ spūssanctus adueniens arguet mundū de iustitia scz eorꝫ q̄ non credūt. vt dicit Augustinus sup iohannem ipsa quidem fidelium cōparatio infideliū est vituperatio. Vñ subdit Quia ad patrem vado et iam nō videbitis me. beati enim qui nō vident et credunt. Erit itaqꝫ vestra iusticia de qua mundus arguitur. quoniam in me quem nō videtis creditis. Scdo ad spei subleuationez. vñ ipse dicit iob. xiiij. Si abiero et preparauero vobis locum. iterum veniaz ⁊ accipiam vos ad meipsum. vt vbi ego sum ⁊ vos sitis Per hoc eñ ꝙ humanam naturaz in celo collocauit. dedit nobis spem illuc perueniendi. quia vbi fuerit corpus ibi congregabuntur ⁊ aquile. vt dr Matth. xxiiij. Unde et Michee. ij. dr. Ascendit iter pādensante eos. Tertio ad erigendū caritatis affectuz in celestia. Vñ dicit apls Colll. iij. Que sursuz sunt sapite nō que super terram. Et qr spūssanctus amorem nos in celestia rapiens. ideo dñs dicit discipulis. Job. xvj. expe-

dit vobis vt ego vadam. si enim non abiero paraclitus nõveniet ad vos. si autem abiero mittam eũ ad vos. qõ exponẽs Augu. super iohannem dicit. Nõ potestis capere spiritũ q̃ diu ꝓm carnem nosse persistitis xp̃m. xp̃o autem ascendente corporaliter nõ solũ spũsanctꝰ sz pater ⁊ filiꝰ illis affuit spũaliter. ¶ Ad quartã rñdetur negãdo ꝓsequentiã. Et ratio est. qz lz xp̃o resurgente in vitaz immortalem ꝓgrueret locus celestis. tũ vsqz ad ascensiouem distulit vt veritas resurrectiõis cõprobaretur. ad quã ostendendaz oportuit q̃ non statiz post resurrectionem ascẽderet sz diu cum apostolis ꝓuersaretur. vt ex magna familiaritate omnis dubitatio tolleretur qz si tantũ apparuisset semel. potuisset videri aliqua illusio. ⁊ ideo pluries i illis xl. diebus illis apparuit. Fuit etiam dilata ascensio ad cõsolationem discipulorꝫ qui de morte christi ꝓtristati fuerant. Et ideo dicit glo. Act. j. Sicut. xl. hore fuerũt mortis christi. ita. xl dies cum eis conuersatus est post resurrectionem. quia cõsolatio diuina excedit tristiciam humanã vt magis extendatur tempus cõsolationis q̃ tribulationis. Qõ autem arguitur de alijs sanctis non valet. quia aliorum sanctorum non oportebit resurrectionem probari. quia omnibus manifesta erit ⁊ ideo non oportet q̃ differatur ascensio eorum.

D secũdaz questionez fi proceditur Et videturq̃ asce sio christi non fuit nobis vtilis ⁊ fructuo sa nostre saluti ¶ Primo sic. pe passionem ⁊ descensum ad infe ros. omne impedimẽtũ remo est. ⁊ ianua padisi p passionẽ ap ta est. et similiter p baptismũ ch celi aperti sunt. ergo p ascensio nem nihil nobis vtilitatis acc nit. ¶ Scõo sic. xp̃s fuit cau nostre salutis inq̃tũ salutem n stram meruit. sz p ascẽsionem n hil nobis meruit. qz ascẽsio pe net ad premiũ exaltationis. n est aũt idẽ p̃miuz ⁊ meritũ. sic nec via et termin⁹. ergo ⁊c. ¶ oppositũ est illud Job. xvj. Ex di. vobis vt ego vadã. i. recedã a vobs per ascensionem. ¶ Ho deo dicendũ. q̃ (vt habet. iij q. lvij. ar. vj.) ascẽsio xp̃i fuit fr ctuosa. qz causa quodãmodo n stre salutis. Et hoc dupliciter Uno modo ex parte nostra. al modo ex parte ipsius Ex parte dem nostra inq̃tum per chri ascensionem mens nostra mo tum in ipsum. ⁊ qz p ei⁹ ascẽsio nem vt in p̃cedenti q̃stione di mus. dare p̃mo loc⁹ fidei. sc spei. tertio caritati. quarto ere vt reuerentia nostra augere ipsum. dũ iam extimam⁹ eũ no sicut hoiem terrenũ. sz sicut de

celestē sicut apl's dicit.ij.ad Corinth.v.Et si cognouim' ſm carnem xpm.mortalez p qd putauimus eū tantū hoiem.vt glosa exponit.sz nūc iā nō nouim'. ¶ Ex parte autē sua fuit causa nostre salutis.qtum ad ea q ipse fecit ascendēs ,ppter nostrā salutem. Et ꝓmo qdē viā nobis ꝓparauit ascēdēdi in celū ſm q ipse dicit iob.xiij. Vado parare vobis locum.Et michee.ij. Ascēdet pandēs iter ante eos.Qz eñ ipse est caput nostrum oportet ⁊ illuc sequi membra quo caput precessit Vñ dicit iob.xiiij. Ut vbi ego sum ⁊ vos sitis.Et in hmōi signū aias sanctoꝝ quas de inferno deduxerat in celum traduxit.ſm illud ps.Ascendens in altū captiuā duxit captiuitatē.Scdo.qz sicut pontifex in veteri testamento intrabat sanctuariū vt assisteret deo,p ppl'o. Ita xps intrauit in celū ad interpellandū,p nobis vt dr ad Heb.vij.Ipsa enim rep sētatio sui ex natura hūana quā celo intulit.est quedā interpellatio,p nobis.vt ex qd de' humanā naturā sic exaltauit in xpo.etiaz eoꝝ misereat,p quib' fili' dei dr humanaz naturā assūpsisse. Tertio vt in celoꝝ sede quasi deus ⁊ dñs ꝓstitut'.exinde diuina dona hoibus mitteret.ſm illud. Eph. iiij.Ascēdit sup oēs celos vt adimpleret oia.scz donis suis ſm glo. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā rñdet negādo consequentiā.Et ratio est.qz (vt habetur.iij.sen.di.xxij.q.iij.ar.j.ad iiij.(Iz per passionem christi oia ipedimēta fuerūt a nobis amota.⁊ oia bona data' qtum ad meritū. qz scz p passionē xps nobis meruit predicta.oportuit tñ vt p effectum in illa bona introduceremur quasi in corporalem possessionem eorum que iam nobis meruerat.Bona autez glorie in tribus cōsistunt. Primo in diuina visione que est beatitudo anime.et hoc per effectum contulit descēdēdo ad inferos. Scdz est gloria corpis.et hoc ichoauit in sua resurrectiōe.Tertiū est loc' ꝛgruus ⁊ hoc pstitit in sua ascēsione.In baptismo aūt celi apti sunt in signuz q p baptismū quē tunc inchoabat in quo ei' passio operatur plenarie.celi adit' pateret nobis. ¶ Ad scdam rñdet negādo ꝛsequentiā.Et ratio est. qz lz ascensio xpi nō sit causa nostre salutis p moduz meriti.fuit inde per modū efficiētie inqtū humanitas ſm quā ascendit est quodāmodo instrumentū diuinitatis.et operatur in virtute ei'.

D tertiam questionez sic pcedit. Et videtur q nō cōueniat xpo sedere ad dexterā pris ¶ Primo sic(arguit.iij.pte.q.lviij.ar.j.)Dextera et sinistra sunt differentie positionum corporalium,

sed nihil corpale pueniet deo. qz deus spūs est Johānis.iiij.ergo videt q xpo non pueniat sedere a dexteraz patris. ¶ Scdo sic.si ḋs sedet ad dexterā alicui⁹. ille sedet ad sinistraz ei⁹.si ergo xps sedeat ad dexterā patris. sequitur q pater sedeat ad sinistrā filij.qd est inconueniēs. ¶ Tertio sic.(inḋrit vbi.s.ar.ij.) vel pueniet xpo sedere ad dexterā patris fm qd deus vel fm qd homo. sz nec sic.nec sic.ergo ꝛc.assumptū pbat q nō fm qd de⁹. qz xps fm qd deus ōz dextera dei. patris sz nō videt idem esse dextera alicuius ꝛ ille ḋ sedet ad dexterā ei⁹. ergo xps fm qd de⁹ non sedet ad dexterā patris. Qd aūt etiam nō fm qd homo pbatur sic.Dicit damas.Dexterā patris dicim⁹ gloriam ꝛ honorē diuinitatis.sz honor ꝛ gloria diuinitatis nō cōuenit xpo fm qd homo. ergo videt q xpo fm q homo non pueniat sedere ad dexteraz patris. ¶ In oppositū est euāgeliū pfis. ¶ Rñdeo dicendū.q xpo pueniet sedere ad dexterā patris. vt ōz i sym bolo. Pz cōclusio ad Heb.j.vbi ōz de xpo. Sedet ad dexterā maiestatis in excelsis. Pro qua conclusione notandū. Primo q (vt habet .iij.sen.di.xxij.q.iij.ar.iij. q.ij.) dextera est pars nobilior corporis.vnde qui alteri ad dexteraz sedet nobilissimo modo ei cōiungit.Modus aūt fm quem aliquis patri cōiungitur.vel est nobilissimus simpliciter.ꝛ sic est esse equalem sibi ꝛ hoc conuenit christo scdm diuinam naturam. Vel est nobilissimus q̄tum possibile est creature.ꝛ hoc est coniungi ei inuione psone filij et. ꝛ sic pueniet sedere ad dexteram xpo fm humanam naturā. Signat enim sessio firmitatez illi coniunctionis. et ita in glo.ad Roma.viij.exponit de xpo.vt ōz. Qui est ad dexterā dei.sez patris.i.equalis patri.vel in potiorib⁹ bonis pris vbi dextera patris est.vel equalitas patris vel potioritas bonorū patris. ¶ Rationes in oppositū. ¶ Ad primam rñdetur negādo pniam. ratio est.qz ibi dextera nō ponitur sz methaphorice. Vñ damas. dicit.iij.lib. Non localē dexteram patris dicim⁹.sz p dexterā pris dicim⁹ gliaz ꝛ honorē diuinitatis. ¶ Ad scdam rñdet. q ratio illa pcedit fm q sedere ad dexteram intelligitur corpaliter. Vñ aug. dicit in quodaz sermone de symbolo. Si carnaliter accipim⁹ xps sedet ad dexterā patris. ergo erit ad sinistram ibi aūt. id est in eterna beatitudine ois dexter est.qz ibi nulla est miseria. ¶ Ad tertiā respondet.q xpo conuenit sedere ad dexteram patris.et fm qd de⁹.ꝛ fm qd homo.alio ꝛ alio modo. Pro quo notandū q modi dextere tria intelligi possūt. primo modo fm damas. gloria diuinitatis. Alio modo fm augustinum beatitudo patris. Tertio fm ... dem iudiciaria potestas. Secundo

re ad dexterā patris nihil aliud est. q̃ simul cū patre habere gloriā diuinitatis. ⁊ beatitudinē et iudiciariā potestatez. sed hoc incommutabiliter cōuenit christo ꝓm quod deus. Unde manifestū est q̃ christus ꝓm qd̄ deus sedet ad dexteram dei patris. ita tñ q̃ hec prepositio ad que transitiua est solam diuisionem personalē importet ⁊ originis ordinem nō autem gradum nature vel dignitatis. qui nullus est in diuinis personis. Et ita ꝓm primam expositionē q̃ est. q̃ dextera patris dicatur equalitas eius. christo ꝓm quod deus est cōuenit sedere ad dexteram patris. Et ad rationē in oppositum respondetur. q̃ nō est inconueniens q̃ filius dicat dextera ⁊ sedere ad dexterā ꝓm diuersas similitudines. qz metaphorice vtrūq̃ dr. Dextera enim dr. scz q̃ per ipsum pater operatur. sed sedere ad dexterā rationē predicta. q̃ autem etiam ꝓm qd̄ homo christo queniat sedere ad dexteram patris. ptz ꝓm secūdam expositionē superius dictā que est sedere in potioribus bonis patris. Ptz qz christ⁹ ꝓm qd̄ homo sedet ad dexteram patris in bonis paternis potiorib⁹ pre ceteris in maiori beatitudine et habēs iudiciariam potestatem. ¶ Ad rationez in ꝓtrariū rñdet q̃ nō ꝓcedit. qz nō conuenit xpo ꝓm qd̄ homo ꝓm primam expositionez que est esse equalē patri. sz bene scdo modo. vt dictū est.

Dominica ifra octauas est euāgeliū. In illo tēpore dixit ie sus discipul' suis Cum venerit paraclit⁹ ⁊c. Job. xv. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima vtruz spūsanctus ꝓcedat a pre ⁊ filio. ¶ Secūda vtrū spūsanct⁹ sufficiēter perhibuit testimoniū de xpo.

D primā questionē sic ꝓceditur. Et videtur q̃ spiritussanct⁹ nō ꝓcedit a filio sz a patre solo ¶ Primo sic. ex p̄senti euāgelio ꝓm dionysiuz. Nihil est audendum dicere de substātiali diuinitate preter ea que diuinitus nobis ex sacris eloquijs sunt expressa. sz in scriptura sacra nō expressit q̃ spūsanct⁹ ꝓcedat a filio. sz soluz. q̃ ꝓcedat a patre. vt ptz in euangelio presenti. Job. xv. vbi dr. Spiritum veritatis q̃ a patre ꝓcedit ergo spiritussanctus non procedit a filio. ¶ Secundo sic (vt arguit. j. sen. disti. xj. ar. j.) Dicit dionysius. Pater quidem est fontana deitatis filius et spiritussanctus deigene deitatis. scilz si ita oportet dicere. pullulatiōes sunt diuerse na-

ture ⁊ sicut flores. ⁊ diuina lumi
na a sanctis eloquijs accepim⁹.
sz pullulatio nō est a pullulatio
ne. nec flos a flore. ergo nec spūs
sanct⁹ a filio. ¶ Tertio in legen
da beati andree dr Pax vobis ⁊
vniuersis q̄ credunt in vnū deuz
patrez ⁊ in vnū filium eius dñm
nostrum iesum xpm ⁊ in vnū spūm
sanctum ꝓcedentē ex patre ⁊ in
filio ꝑmanentem. Qd autē ꝑma-
net in aliquo non ꝓcedit ab eo.
ergo spūssanctus nō ꝓcedit a fi
lio. ¶ Quarto sic. Dicit damas.
Spūm sanctum ex patre dicim⁹
⁊ spūm patris nominamus. ex fi
lio autē spiritum nō dicim⁹. spi-
ritum aūt filij nominamus ergo
spūssanct⁹ nō ꝓcedit a filio. Qui
to sic. Filius ꝓcedit vt verbum.
sed spūs noster in nobis nō ꝓce-
dit a verbo nostro. ergo nec spūs
sanctus ꝓcedit a filio. ¶ In op-
positum est illud athanasij. Spi
ritussanct⁹ a patre ⁊ filio nō fa-
ctus. nec creatus. nec genit⁹ sed
procedens Secūdo sic. Anima
nostra est imago trinitatis. sed
amor in anima qui rep̄sentat spi
ritum sanctū ꝓcedit a noticia q̄
repzesentat filium. ergo in diui
nis spūssanctus procedit a filio.
¶ Tertio sic. Omnis amor ꝓce-
dit ab amāte. sed spūssanctus est
amor patris ⁊ filij. ꝓm Augu. et
Damas. vt amor amboz. ergo ꝓ
cedit abvtroq̄z. ¶ Quarto sic. spi
ritussanctus est tertia ꝑsona in
trinitate. filij secunda. pater pri
ma. sed tenarius ꝓcedit ab vni-
tate mediante binario. ergo spi-
ritussanctus ꝓcedit a patre me-
diante filio. ¶ Respondeo dicē-
dum. q̄ qz textus p̄sentis euāg-
lij dicit. Qui a patre ꝓcedit. ⁊ n
addit a patre ⁊ filio. dicunt qz
ci q̄ spūssanctus non procedit
filio. sed solum a pr̄e. in quo qz
uiter errant. Unde ponitur pro
eos talis ꝓclusio q̄ suppositu
nitate ꝑsonaz est necessarius
fiteri spūm sanctuz ꝓcedere a
lio. Ista ꝓclusio ostēdit sic. Qu
niam hoc remoto ineuitabilit
remouet distinctio ꝑsonalis
ritussancti a filio patet hoc (Q
q. xxxvj. ar. ij.) Cum esse diuin
sone ꝓm nhil absolutū distingu
tur. qz quicq̄d absolute i diuin
dr advnitate essētie ꝑtinet op
ipsarū distinctio sit ex relatio
oppositas. oppositas dico. qz
latiōes distinguere nō possun
sonas. nisi ꝓm q̄ sūt opposite
ex hoc ꝑtz. qz pater habet du
relationes. quarū vna refert
filium. alia ad spūm sanctuz. q
tamen qz nō sunt opposite. no
stituunt duas ꝑsonas. sz ad
personam patris tantū pnt
Si igitur in filio ⁊ in spiritu
cto nō esset inuenire nisi duas
latiōes q̄bus vterq̄z referr ad
trem. ille relatiōes nō essent
inuicem opposite. sicut nec du
relationes q̄bus pater referr a
illos vnde sicut persona pat
est vna ita sequeret q̄ ꝑsona fi
lij ⁊ spūssancti essent vna habe
duas relationes oppositas du

bus relationibus patris hoc autem est hereticum cū tollat fidē trinitatis. oportet igit̄ q̄ filius et spūssanctus qd inuicem referantur oppositis relationib⁹. sz nō possunt in diuinis esse alie relationes opposite nisi relationes originis opposite aūt relationes originis accipiunt̄ sz principiū et qd̄ est a principio. relinquitur igitur q̄ necesse est dicere vel filium esse a spūsancto qd̄ null⁹ dicit. vel spūmsanctuz esse a filio qd̄ nos ꝓfitemur. ⁊ qd̄ fuit ꝓclusio superius posita. Que ꝓclusio etiam patet ex ratione ꝓcessionis vtriusq̄z. Dicit̄ eñ filius procedere p modum intellectus vt verbum spiritus aūt sanct⁹ per modum voluntatis vt amor. necesse est aūt q̄ amor a verbo procedat. nō eñ aliquid amamus nisi qd̄ ꝓceptione mentis apprehēdimus. vnde ⁊ scōm hoc manifestum est q̄ spūssanctus procedit a filio. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad p̄mam respōdetur. q̄ de deo dicere nō debem⁹ qd̄ i sacra scriptura non inuenitur. vel per verba vel p sensum. licet aūt per verba expresse nō inueniat̄ in sacra scriptura q̄ spūssanctus procedat a filio. inuenitur tñ quātū ad sensum. et p̄cipue. vt dicit filius Joh. xvj. de spiritusācto loquēs. Ille me clarificabit. quia de meo accipiet. Regularit̄ etiā in sacra scriptura tenendum est q̄ id qd̄ de patre dr oportet de filio intelligi. etiam si dictio exclusiua addatur. nisi solū in illis in q̄bus pater ⁊ filius fm oppositas relationes distinguūtur. Cū eñ dñs matt. xj. dicit. Nemo nouit filium nisi pater. non excluditur q̄n filius seipsum cognoscat. Sic ergo cum dr. q̄ spūssāctus a patre ꝓcedit. nō excludit̄ inde filius. etiam si a solo patre adderet̄. qz quantū ad hoc qd̄ est esse principium spūssancti. non opponuntur pater ⁊ filius. sz quātum ad hoc q̄ hic est pater. ⁊ ille est filius. ¶ Ad secundam rñdetur negando ꝓsequentiam. Et ratio est. qz rationes ille sūt symbolice. ⁊ ideo ex eis non ꝓcedit argumentatio Sicut idem dionysius dicit in epistola ad Titū. q̄ symbolica theologia nō est argumentatiua. sed est similitudo quantū ad aliquid. sez q̄ flores sunt ab vno. tñ nō est similitudo quantū ad omnia. ¶ Ad tertiam respondet̄ negando ꝓsequentiā. Et ratio est. Spūs eñ sanct⁹ potest dici quiescere in filio triplici ter. Primo fm humanā naturam. sz illud Ysa. xj. Egredietur virga de radice iesse. ⁊ flos de radice eius ascendet. ⁊ requiescet sup eum spiritus dñi. qz in eo nihil cōtrariū vnq̄ reperit gratie. Alio modo intelligitur spūssanctus in filio requiescere. qz virtus spiratiua a patre datur filio ⁊ vltra non ꝓtendit̄. Tertio fm q̄ amor dr quiescere in amato i quo quietatur amantis affect⁹. per nullum aūt istorum modorū

excluditur pcessio spūssancti a filio. ¶ Ad quartaz respondetur q̃ in hac parte nō credit Damasceno. qz dicitur fuisse illo tēpore quo cepit ista cōtrouersia sup hac questione inter grecos ⁊ latinos. tñ non negat quin sit ex filio. sed dicit se nō credere q̃ sit a filio. qz adhuc inter eos i dubio vertebatur. ¶ Ad quintam respondetur. q̃ duplex est verbuz. scz vocale ⁊ verbum mētis. ⁊ duplici verbo rñdet duplex spūs. verbo em̄ vocale respōdet spūs corporalis. ⁊ verbo mentali spiritus amoris intimi. Unde dicimus q̃ verbuz fm generationē eternam est simile verbo mentali Job. j. In principio erat ℣bū. Et ideo a verbo pcedit spūssanctus sicut a verbo mētali amor. sed filius fm q̃ carnem assumpsit habet similitudinē verbi vocalis. ⁊ sicut formatio vocis fit per aerem respiratum. ita incarnatio verbi facta est p operationem spūssancti. ⁊ ita ratio nō pcedit. qz verbum in diuinis non accipit fm similitudinem verbi vocalis. a quo nō pcedit spūs sz fm similitudinem verbi mentalis a quo amor procedit.

D secūdaz questionez sic pceditur. Et videtur q̃ spiritussanci nō sufficienter testimoniuz reddiderit de xpo. ¶ Primo sic Ex dr in ps. xviij. Testimoniū dñi fidele illuminās oculos. sapiētiā prestās puulis. videt q̃ posit sufficiens testimoniū de aliqua re omnis est ablata dubitatio de la ⁊ errores cessant. sed post testimonium spūssancti de xpo cessarunt dubitatiōes de eo ac errores. imo creuerūt. qm̄ magis surrexerūt errores circa passionē xpi vt patz. ergo videt q̃ testimonium spūssancti factum de xpo non fuerit sufficiēs. ¶ In oppositum est euangeliū psens. spūssanctus vocatur spiritus veritatis. q̃ vt Job. xvj. dr. Doceat omnem veritatē. Et Job. tr. dicitur. Inspiratio omnipotentis dat intelligentiam. ergo testimonium spūssancti q̃tu est ex pte sui fuit sufficientissimum testimonium. ¶ Rñdeo dicendum q̃ testimoniū spūssancti fuit sufficiens apud bene dispositos habentes desiderium sciendi veritatem. Notandum aūt q̃ spūs sanctus tripliciter phibuit testimonium de xpo. Primo instruendo discipulos ⁊ fiduciam eis dando ad testificandum Matth. x. Non em̄ vos estis qui loquimini. sed spūssanctus qui loquitur in vobis. Secundo sua dona communicando credentibus in xpo ad Heb. ij. Cōtestante deo signis ⁊ prodigijs. ⁊ varijs spūssancti distributionibus. Tertio em̄ dando audientium corda. ps. Emitte spūm tuū et creabūtur ⁊ re-

uabis facie terre. Secūdo notā dum q̄ a multis xp̄s habuit testi moniū sue diuinitatis. Primo a patre suo celesti in baptismo et in transfiguratione. qui ait. Hic est filius meus dilectus ꝛc. Se cundo a spūsancto sicut dictum est. Tertio testimoniū phibuerūt opera miraculoꝝ que nemo aliꝰ fecit Unde Job. v. Opera que ego facio in nomine patris mei testi moniuꝝ phibent de me. Quarto moyses i lege. Unde iob. v. Si cre deritis moysi crederitis forsitā ꝛ mihi. De me enim ille scripsit deut. xviij. Prophetam de gente tua ꝛ de fratribus tuis sicut me suscitabit tibi dñs deꝰ tuꝰ. Quī to scriptura pphetarū totius ve teris testamenti. Unde apoc. xix. Testimoniuꝝ iesu est spiritus p phetie. Sexto iohannes bapti sta. Unde iob. v. Vos misistis ad iohannē ꝛ testimoniū perhibuit veritati. cuꝝ ait iohannes. Ecce agnꝰ dei qui tollit peccata mun di. Septimo turba clamantiuꝝ in die palmarū. Benedictus qui venit in nomine domini. Octa uo apostoli. de quibus ōr in p̄sen ti euangelio. Et vos testimoniū perhibebitis q̄ ab initio. s. p̄dica tionis et opatione miraculoꝝ mecum estis. Unde Act. iiij. dicit Virtute magna reddebant apo stoli testimonium iesu xp̄i domi ni nostri. ¶ Ad rationes in oppo situm rndetur negando ꝓsequen tiam. Et ratio est. qꝛ q̄ post testi moniū phibitū a spūsancto ꝛ ab omnibus iam dictis. nō fuerint omnino ablati errores ꝛ dubita tiones ab omnibꝰ. non fuit ex in sufficientia testimonij. sed ex in dispositione et malicia hominū nolentium accipere doctrinā ve ritatis. Unde bene dicit in p̄s. Te stimoniū dñi fidele sapiētiā pre stās paruulis. i. hūilibꝰ. ꝛ nō sup bis ꝛ rebellibꝰ lumini veritatis.

IN die pē thecostes est euangeliuꝝ. In illo tpe di xit iesus di scipl'is suis. Si quis dili git me sermonem ꝛc. Job. xiiij. Circa qd̄ possūt disputari sequē tes qōnes. ¶ Prima. vtrū spūi sancto ꝓueniat visibiliter mitti. ¶ Scda. vtrū ꝓueniēter missus sit in linguis igneis. ¶ Tertia. vtrum verum sit. q̄ spiritussan ctus docuerit apostolos oia.

D primaꝝ sic pceditur. (s. p. q. xliij. ar. vij. Et vi detur q̄ spūi sctō nō ꝓue niat mitti vi sibiliter. ¶ Primo sic. Filiꝰ em̄ fm q̄ visibilit missus est in mun dum dicit esse minoꝛ patre. sed nunq̄ legit spiritussanctꝰ minoꝛ patre. ergo spiritusctō nō con uenit visibilit mitti. ¶ Secūdo sic. (arguit. j. sen. di. xvj. art. j.)

Missio visibilis est ꝑm ꝙ diuina psona aliquo modo est in aliquo quo prius non fuerit. sed in nulla creatura visibili potest esse aliquo modo quo prius non fuerit. Est eñ in oibus creaturis essentialiter. potentialiter. ꝑsentialiter. ⁊ preter hec in sanctis mentibus per gratiam quo modo in aliquo visibili corpore esse non potest. ergo videtur ꝙ missio visibilis spirituisctō non conueniat. ¶ Tertio sic. si dicat ꝙ est in illis creaturis visibilibus alio modo ꝙ sicut in signo. Contra. ratio sacramēti est ꝙ in ipso sit deus sicut in signo visibili. si ergo ꝓpter hoc dicitur visibiliter mitti. quia in rebus visibilib⁹ est sicut in signis tūc illa res erunt sacramēta. ⁊ in oibus sacramentis esset missio visibilis. qd̄ est falsum. ¶ Quarto arguitur sic. cū oīs effectus sit demonstrās suam causaz est signū illius sed oēs creature repsentant ipsum deū tanq̄ causam ꝑ imaginē vel vestigium ergo ꝑm hoc in alijs creaturis visibilib⁹ mittetur visibiliter. sed hoc est falsum. ergo ⁊c. ¶ In oppositum est euangeliū ꝑsens. vbi inquit xp̄s. Paraclitus autē spūsctūs quem pater mittet in noīe meo ⁊c. ¶ Rñdeo dicendū. ꝙ spūsancto cōuenit visibiliter mitti. ptz cōclusio Matth. iij. Spūsctūs descēdit super xp̄m. cum baptizaretur in specie colūbe ⁊ hodie super apostolos in specie ignis. Pro quo notandū ꝙ deus vt dicit dionysius ꝓuidet oibus ꝑm vniuscuiuscz modū. Est aūt modus naturalis hoīs vt per visibilia ad inuisibilia manu ducatur ⁊ ideo inuisibilia dei oportuit homini per visibilia manifestari. Sicut ergo deus seipsum ⁊ processiones eternas personarū creaturas visibiles ꝑm aliquas dicia quodāmodo hoibus demonstrauit. ita ꝓueniens fuit vt visibiles missiones diuinarū personarū ꝑm aliq̄s visibiles creaturas manifestarent. ¶ Ad rationes in oppositū dicendū. ad primā rñdetur negādo ꝓñam. ratio est. qz filius creatura visibilez in qua apparuit in vnitate persone assumpsit sic. vt qd̄ illa creatura dz de filio dei dicipossit. ⁊ sic rōne nature assumpte fili⁹ dz minoz patre. sed spūsctūs nō assumpsit creaturam visibilē in qua apparuit in vnitate persone. vt qd̄ illi ꝓuenit de illo p̄dicetur. vnde nō potest dici minoz patre ꝓpter creaturam visibilem. ¶ Ad scōam rñdetur negando ꝓñam. ⁊ ratio est. qz maioz est falsa. Dicimus eñ ꝙ spūsctūs in illa creatura visibili in qua apparuit nō est sicz sicut in signo. ¶ Ad tertiam rñdet negādo ꝓñam. ⁊ ratio est. qz nō est ſimile de sacramētis et de rebus in q̄bus fit missio visibilis: qz sacramēta veteris legis significabāt quidē gratiā aliquam turā nō presentē. eo ꝙ in eis gratia

non conferebatur. Sacramēta vero noue legis nō tantū sunt signa sed etiam cause quodāmodo. ⁊ ipsam gratiā nō significāt vt iam habitaz. sed vt per sacramēta inducendā. sz ille species sunt tantū signa p̄sentis gratie ⁊ non cause. sicut ptz qd̄ circa christum ad quē visibilis missio facta est nihil gratie inuisibilis effectum est. Ñ etiaz oñs ad q̄s visibilis missio facta est gratiaz habent. nō aūt omnes quibus sacramēta ꝓferunt gratiam suscipiūt. qz causalitas sacramētorū impedit. significant eñ gratiaz non existentē. sed vt causandam quodāmodo p ipsa. ¶ Ad quartam respōdetur negādo ꝓsequētiam. Et ratio est. qz nō est simile de his speciebus ⁊ creaturis. quia q̄uis omnis creatura significet deum esse ⁊ bonitatez illi⁹. non tñ significat ipsuz esse p gratiaz in aliquo nisi ad hoc specialiter instituant. sicut ille creature visibiles ad hoc specialiter facte sunt vt in eis p̄sentia spiritussancti insinuetur

D secūdaz questionez sic ꝓcedit (j. sen. di. xvj. ar. iij.) Et videt q nō ꝓuenient spiritussāct⁹ missus est sup apostolos in linguis igneis ¶ Primo sic. q̄to aliquid nobilius est. tāto nobiliores pro prietates habet. sed meliorib⁹ ꝓprietatib⁹ creatura nobilius diuinā bonitatē rep̄sentat ergo cum missio visibilis fit ad manifestandū diuinas p̄sonas. videt q semp per creaturas nobilissimas fieri debet. vt per stellā vel aliquid hmōi ⁊ non per ignē aut columbā. ¶ Scdo sic. spiritum veritatis nō decet aliqua fictio. sed spūssanctus est spiritus veritatis. vt dr Job. xv. ergo nō decet per aliquas species q̄bus nō subsit rei veritas apparere. ⁊ ita videtur q lingue ignis vere lingue ⁊ verus ignis fuerit. qd̄ non est verū. quia nō cōburebat peracto illo officio. Et idem arguitur de columba in qua apparuit super xp̄m q verum aial fuerit. ⁊ tamen nō fuit. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. spūssanctus vnus est. sed signū debet respondere signato. ergo videtur q in vno tñ signo spūssanct⁹ apparere debuit. scz in specie columbe sicut prius. ⁊ nō in linguis igneis. ¶ In oppositū est epistola p̄sentis diei. vbi dicit de spūsancto. Apparuerūt illis disptite lingue tanq̄ ignis seditq̄ supra singulos eorum. ¶ Rūdeo dicendū q ꝓueniētissime spūssanctus missus est super apostolos in liguis igneis. Pro quo notandus q missio visibilis fit ad significādū plenitudinem gratie redūdātis in multos propter qd̄ manifestatio talis alijs etiam fit. Redundat aūt gratia dupliciter. scz per instructionez

⁊ per operationem ꝑm se habet alquo modo ille in quo est gratie plenitudo efficiēter ad gratiā. Uterq; aūt, modus redundātie fuit in xpo. ipse enim per suā doctrinā nos in dei cognitionē adduxit. ipse etiā gratiam dedit incp̄tum deus affectiue. ⁊ incp̄tū homo per modum meriti. Unde ad significandū redundātiā gratie ipsius in nos. per modū operationis. facta est missio visibilis ad ipsum in baptismo. quia tunc ipse nihil recipiens a baptismo tactu sue mūdissime carnis vim regeneratiuam contulit aquis efficienter vt deus. ⁊ meritorie vt homo. ⁊ ideo in specie colūbe est facta ad ipsum missio spūssancti ad significandū spiritualem fecunditatē. quia columba animal fecūdissimū est. Propter qd etiam patet apparuit in sono vocis naturalē filiationem ipsius ꝓtestans. dicens. Hic est filius meus dilectus ⁊c. Ad cuius filiationis similitudinē per baptismalē gratiā in filios adoptionis regeneramur. vt dicitur ad Rom. viij. Ad significandum vero redūdātiā ex ipso in alios per modum doctrine. apparuit spiritussanct? super ipsum in nube lucida cuius est lumē doctrine spargere. Job. xxxvij. Nubes spargunt lumen. in quo significatur effusio doctrine eius per predicationē ꝑm gregorium. et hoc in transfiguratione. vt dicit matthei. xvij. ꝑm glo. augustini. Similiter ⁊ in apostolis bis facta est missio visibilis spiritussancti. Primo ad insinuandam redundantiā gratie ex ipsis per modum operationis in administratione sacramentorum in specie flatus. vt legitur Job. xx. Unde ibi dicitur. Quorū remiseritis peccata ⁊c. vt ostenderetur ꝓtalis auctoritas nō deuenit in eos nisi ex instuētia capitis scilicet christi. In ipsum autem christi deuenit immediate ab ipso patre. Et propter hoc in ipso significatur hec auctoritas per voluntum columbe desuper aduenientis. in apostolis autem per speciem flatus a christo procedentis. Scdo facta est ad eos missio visibilis ad insinuandā redundantiam per modum doctrine. ⁊ hoc in presenti die. vnde legitur. Act. ij. Apparuit super eos in linguis igneis. verbis vt eis sent perfui et caritate fervidi zelantes proximorum salutem.

¶ Ad rationes in oppositū. Ad primā respondetur negādo consequētiā. Et ratio est. quia q̄ in nobiliorib̄us creaturis similitudo diuine pfectionis quo ad attributa essentialia magis inueniatur. tū quo ad eritū vnitas persone ab alia. ⁊ ꝓtum ad modum pcessionis donorū deo effect? ipsorū potest etiā in ignobiliorib̄us creaturis similitudo. Ꝓueniētior attendi. sicut fecundi tas in columba. ⁊ locutio in lingua. ⁊ hoc oportuit per missione

visibilem significari. ¶ Ad secū dam respōdetur negādo ꝙ in illa missiōe visibili spūssancti fuerit aliqua fictio lz dicat ꝙ ignis ille nec fuerit verus nec naturalis. nec columba verū ⁊ naturale animal. sed tm̄ similitudo columbe visibiliter ostensa in aliqua materia ad hoc preparata. vnde ⁊ peracto officio in pristinam materiā est reuersa. Et similiter de igne nec fuit ibi aliq̄ fictio. qz ille similitudies ignis aut columbe nō ostēdebātur ad manifestandū alicuius veritatē in ipsa colūba siue igne. sed ad manifestādas proprietates inuisibilis missionis. ⁊ ideo non fuit ibi falsitas signi. quia signatum respondebat signo. ⁊ res similitudini. ¶ Ad tertiam respondet negando consequentiā. Et ratio est. quia licet spiritussanctus sit vnus substātialiter. habet tamē multos effectus ꝑm quos dicit multiplex. sapien. vij. Species autem ille in quibus spiritussanctus apparuit. significabāt effectus. et ideo ꝑm plures species apparuit et pluries. et ita ratio non procedit.

D tertiam questionē sic proceditur. Et vī ꝙ spūssanctus non docuit in missione sua apostolos omnia. ¶ Primo ꝙ apostoli post missionem spiritussancti nō sciuerunt omnia. ergo spiritussanctus non docuit eos omnia. prosequētia ptz. ⁊ antecedens ptz de multis. vt matth. xvij. dicit. ¶ Secūdo sic. Apostolis nō est datus spūssanctus sine mensura sicut christo. de quo dicit Job. iij. Datus est spiritussanctus nō ad mensurā. ergo non sciuerunt omnia. consequentia est bona. ¶ Tertio sic. proprium videtur dei scire omnia cui oīa patent. ergo spiritussanctus non docuit apostolos omnia. tunc enim videretur eos equasse deo. ¶ In oppositum est textus euangelij presentis. ¶ Respōdeo dicendū ꝙ loquendo vniuersaliter absolute spiritussanctus non docuit apostolos omnia. vt argumenta facta probant. Sed dicitur eos docuisse omnia ꝑm quadruplicē intellectum. Primo dicitur spiritussanctus docuisse omnia. qz nullus potest habere intelligentiam de aliquo nisi per spm̄ sctm̄ quia quantūcunqz doceat homo exterius nisi spūssanctus interior det intelligentiā frustra laborat Job. xxxij. Inspiratio altissimi dat intelligentiā. Secundo. (vt habetur. j. ij. q. cvj. ar. iiij. ad. ij.) dicitur docuisse oīa. quia oīa necessaria ad salutē. ad impugnationes errorū. ⁊ ad gubernationē ecclesie. Tertio dicitur docuisse apostolos omnia. dādo eis intelligentiam omniū que audierūt a christo. a quo audierāt multa

que ꝑ tũc nõ intellexerũt. Quarto dr docuisse oia. qr vt infra sequitur. Suggessit eis oia. i. reduxit ad memoriã oia quecunqz a christo audierãt. quorũ multa obliti erant. nec poterãt memorie cõmendare. Quomodo enim euãgelista iohannes post. lx. annos potuisset oim verborũ christi que in euangelio scripsit memoriaz habere. nisi spũssanctus ei suggessisset. ¶ Ad rationes in oppositũ ptz responsio ex dictis.

In die sancte trinitatis euangeliũ est In illo tẽpore. erat homo ex phariseis ꝛc. Jobis. iij. Circa qd disputatum est in festo sancte crucis. Sz circa ipsam festiuitatẽ possunt hec disputari. ¶ Primo vtrũ sit ponendus numerus psonarum in diuinis. ¶ Scdo vtrũ rõne naturali possit cognosci pluralitas psonarũ in diuinis. ¶ Tertio vtruz hoc nomẽ de⁹ pluralitꝑ dicetꝝ de tribus psonis vt dicantꝝ tres dij.

In primaz questionez sic pceditur (j. sen. dist. xxiiij. ar. ij.) Et videtur ꝙ in diuinis numer⁹ psonarũ non sit ponẽdus. ¶ Primo sic. Dicit boeti⁹ libro de trinitate. Vocver evnũ est in quo nullus est numer⁹ sz deus est verissime vn⁹. ergo in eo nõ est aliquis numerus. ¶ Scdo sic. dicit isidorus ꝙ numerus dr quasi nudus meris. i. diuisionis. sz in deo nulla est diuisio. ergo nec aliqs numerus. ¶ Tertio sic. (argnitꝝ j. p. q. xxx. ar. j. ad. j. r. ij.) persona est rationalis nature indiuidua substãtia. si ergo in diuinis sunt plures psone. sequitꝝ ꝙ sint plures substãtie qd videtꝝ hereticũ. ¶ Quarto sic. pluralitas ꝓprietatũ absolutarum nõ facit distinctionẽ psonarũ neqz in deo neqz in nobis. ergo multo minus pluralitas rõnũ respectiuaz faciat distinctionẽ psonaz. ergo nõ potest dici ꝙ faciat distinctionem neqz in deo neqz in nobis. ergo multo minus in deo sunt plures psone. ¶ In oppositum est illud quod habetꝝ j. Job. vltꝝ. Tres sunt qui testimoniũ dant in celo. pater verbum. r spũssanctus. Jrẽ athanasius ait in symbolo. Alia est psona patris alia filij alia spũsancti. ¶ Respõdeo dicẽdũ sub ꝓclusione. ꝙ in diuinis sm fidem catholicã est confitendus numerus psonarũ realiter distinctarum. Jsta ꝓclusio pz sic. Vbicunqz est distinctio vel discretio ibi est aliquis numerus sed diuine personne sunt distincte ab inuicez. quemadmodum alia est persona patris. alia filij. alia spiritussancti. ergo in diuinis est numerus personarum

Pro cuius intelligentia est notandum iuxta sanctū tho. q̃ sicut ratio vnitatis cōsistit in diuisione. ita etiā ratio numeri vel multitudinis cōsistit in diuisione vel distinctione aliqua. vnde ea que inuenimus diuersa simpliciter. dicimus esse multa simpliciter. ⁊ que inuenimus diuersa ꝑm q̃d dicimus esse multa ꝑm quid. diuisio aūt simpliciter attēdit vel ꝑm essentiā siue formā. vel ꝑm quantitatē siue materiam. Unde ea que differūt ꝑm essentiā dicimus esse multa vt hominē ⁊ lapidem. Et similiter duas partes linee iam diuise. dicimus duas lineas. Diuisio autē ꝑm quid est que attendit ꝑm ꝓprietates rei sicut dicimus hoiem album esse alium ⁊ distinctū a se nigro. Et adhuc magis ꝑm quid in illis in q̃bus attēdit diuersitas relationum ꝑm rationē tantū. sicut punctus si diceret multiplex ꝑm qd̃ est principiū plurium linearum. Sciendū est igitur q̃ in diuinis nō est numerus simplex qui est per diuisionē essentie vel quātitatis: sed est numer? quidā scilz numerus relationū nō tū existētium in deo ꝑm rationē tantum. sed realiter in ipso subsistentiū. vnde numerus diuinarū personarum est medius inter numerū qui est numerus simpliciter. et inter numerū qui est in ratione tantū. sicut punctus dicitur multiplex ꝑm rationem tantum. Est enim minus de ratione numeri in numero personarum q̃ in numero simpliciter. ⁊ plus q̃ in numero qui est ꝑm rationem tantū. Si autem comparemus numerum personarum ad numerum proprietatū absolutarū qui est in creaturis habebunt se sicut excedentia ⁊ excessa. si enim attendatur ratio distinctionis inuenitur maior distinctio in proprietatibus absolutis creaturarum q̃ in diuinis personis. quia color ⁊ sapor distinguuntur ꝑm aliud ⁊ aliud esse accidētale. sed in diuinis personis est vnum et idem esse trium personarū. Si autem cōsideretur perfectio diuinorum sicut numerus personarum excedit. quia relationes in diuinis sunt subsistentes ꝓsone. vnde ad numerū relationum sequit numerus personarū. non autem ad numerū proprietatum in creaturis. quia non sunt subsistentes sed tantum inherentes.

¶ Nunc dicendū ad rationes in oppositum. Ad primā respōdet q̃ boetius loq̃tur de vnitate essentiali. vnde in essentia nullus numerus cadit sed tantū in personis qui etiam non est numeri absolute sed numerus quidam.

¶ Ad secundā respōdetur negando ꝓsequentiā. Et ratio est. quia q̃uis diuisio non fit proprie in deo. est tamen ibi personarū distinctio. que sufficit ad rationem talis numeri qualis ponitur in deo. ¶ Ad tertiā respōdetur negando ꝓnam. Et ratio est. quia

substantia nō ponitur in diffinitione persone fm q signat essentiam. sed fm q signat suppositū qd ptz ex hoc q additur indiuidua. ad significandū aūt substantiam sic dictā habent greci nomen hypostasis. vnde sicut nos dicimus tres personas. ita ipsi dicūt tres hypostases. nos autē nō cōsueuimus dicere tres substantie ne intelligerētur tres essentie ꝓpter nois eqvocationē. ¶ Ad quartā respondet negādo ꝛsequentiā. Et ratio est. qz proprietates absolute in diuinis vt bonitas ⁊ sapiētia nō opponunt ad inuicē. vnde nec realiter distinguūtur. q̄nis ergo eis cōueniat subsistere. tñ nō sunt plures res subsistētes. qd est esse plures personas ꝓprietates aūt absolute in rebus creatis nō subsistunt licet realiter distinguātur. vt albedo ⁊ dulcedo. sed ꝓprietates relatiue in deo ⁊ subsistūt ⁊ realiter ab inuicē distinguūt. vnde pluralitas taliū ꝓpetatū sufficit ad pluralitatē ꝓsonaꝝ ī diuinis.

D secūdaz questionē sic ꝓceditur. (j. par. q. xxxij. ar. j.) Et videtur q natura li ratione cognosci possit pluralitas personarum in diuinis. ¶ Primo sic. dicit enim aristoteles in principio celi ⁊ mundi. Per hunc numerum scz ternariū adhibuimus nosipsos magnificare deum [illegible] eminentē ꝓprietatibus eorum que creata sunt. ergo videtur [illegible] aristoteles in cognitionē trinitatis venit. ¶ Secō sic. dicit augustinus. vij. ꝛfessio. se legisse [illegible] libris platonicoꝝ. nō quidē [illegible] verbis. sed hoc idē omnino [illegible] tis ⁊ multiplicib? persuadere [illegible] tionibus. q in pncipio erat [illegible] bum ⁊ verbum erat apud deum ⁊ deus erat verbuz. ⁊ hmōi [illegible] ibi sequūtur. In quibus verb[illegible] distinctio personarum tradit[illegible] ergo videtur q philosophi [illegible] rali ratione cognouerūt trin[illegible] tem personarū diuinarū. ¶ [illegible] tio sic. dicit glo. ꝛ Rom. j. q [illegible] pharaonis defecerūt in terr[illegible] gno. id est in notitia tertie p[illegible] ne. scz spiritusſancti. ⁊ sic [illegible] nus duas personas cognouer[illegible] ¶ Quarto sic. dicit terme[illegible] monas gignit monadem. ⁊ [illegible] suum reflectit ardorem. per [illegible] videtur generatio filij ⁊ spir[illegible] sancti processio intimari. [illegible] cognitio diuinarū personar[illegible] potest per rationē naturalem [illegible] beri. ¶ Quinto sic. ꝓbi potu[illegible] deuenire in cognitionez eo[illegible] que in creaturis reluceat. sc[illegible] anima impssa est similitudo [illegible] nitatis personarū. ergo vide[illegible] q per potētias anime quas [illegible] multū cōsiderauerūt potuer[illegible] in cognitionē trinitatis deu[illegible] re. ¶ In oppositum est illud [illegible] heb. xj. Fides est substātia r[illegible]

sperādarū .argumentū nō apparentiū.sz deū esse trinū ⁊ vnuz est articulus fidei.ergo est nō apparens rationi. ¶ Itē dicit hylari⁹ libro de trinitate. Non potest homo sua intelligētia generatiōis secretū ꝓsequi. ¶ Itē ambro.dicit. Impossibile est generatiōis scire secretuz.mens deficit.vox silet. sz per originē generatiōis ⁊ ꝓcessionis distinguit trinitas in diuinis.ergo homo ꝑ rationē naturalem nō potest venire in noticiam trinitatis. ¶ Respondeo dicendū.ꝙ impossibile est per rationem naturalē ad cognitionē trinitatis diuinarum personarū peruenire. Probat ista ꝓclusio. Naturalis ratio non cognoscit deum nisi ex creaturis.creature aūt nos ducūt in dei cognitionē sicut effectus in causam.hoc igitur solum in ratione naturali de deo cognosci potest.qd cōpetere ei necesse est sz qd est oīm entiū ꝑncipiū. virtus aūt creatiua est dei et cōmunis toti trinitati. vñ pertinet ad vnitatem essentie et non ad distinctionē personaruz. per rationē ergo naturalem cognosci possunt de deo ea q̄ pertinent ad vnitatē essentie.nō ad distinctionē ꝑsonarum.Qui aūt ꝑbare nititur trinitatem personarum naturali rōne fidei dupliciter derogat vt dicit sanctus thomas in prima parte. Primo quidem q̄tum ad dignitatē ipsi⁹ fidei que est vt sit de reb⁹ inuisibilibus que rationem humanam excedunt ad Heb.xj. Fides ⁊c. allegatum est. Secdo q̄tū ad vtilitatem trahendi aliquos ad fidem. Cum enim aliquis ad probandum fidem inducit rationes que non sunt cogentes . cedit in derisionem infidelium . Credūt enim ꝙ huiusmodi ratiōibus innitamur. et ꝓpter eas credam⁹. ea igitur que fidei sunt nō sunt temptanda ꝓbare nisi ꝑ auctoritates his qui auctoritates suscipiūt.apud alios vero sufficit defendere nō esse impossibile ꝙ ꝑdicat fides . Vñ dionysius dicit ij.ca.de.di.no. Si aliquis est totaliter eloquijs resistens . longe erit a philosophia nostra.si autē ad veritatē eloquiorꝫ scz sacrorꝫ respicit hoc et nos canone vtemur. ¶ Ad ratiōes in oppositū. Ad primam rñdetur negādo cōsequentiā.Et ratio est.qz philosophi non cognouerūt mysteriū personarum diuinarum per proprīa q̄ sunt paternitas.filiatio ⁊ ꝓcessio ꝑm illud apli.j.ad Corꝫ. ij. Loquimur dei sapiētiam quā nemo principium huius seculi cōgnouit.j.pbs ꝑm glo.Cognouerunt tñ quedam essentialia attributa que appropriantur diuinis ꝑsonis.sicut potentia appropriatur patri.sapientia filio. bonitas spūisancto.ꝙ ergo aristoteles dicit.per hūc numerꝫ ternarium.nō est intelligendū ꝙ ipse poneret ternariū numerū in diuinis.sed vult dicere ꝙ antiqui vtebantur ternario numero in sa-

crificijs ⁊ in orationib⁹ p quandam ternarij numeri pfectionez que in omnibus creaturis apparet. sicut in principio medio ⁊ fine. ¶ Ad scdam respondetur negando ꝓsequentiā. Et ratio est. Tum primo vel qr plato multa dr legisse in libris diuinis quos reperit in egypto et inde aliqua cognouisse. Tum scdo ꝙ verbū nō inuenitur in libris platonicorū. sm qd verbū nominat psonaz genitā in diuinis sed sm qd verbū intelligiť ratio idealis. p quā deus omnia cōdidit que filio appropriatur moduscz dr architypus. ¶ Ad tertiam respōdeť negando ꝓsequentiaz. Et ratio est. qr philosophi nō peruenerunt in cognitionē diuinarū personarū. ꝙtum ad propria. sz solū ꝙtum ad appropriata. nō inq̃tū appropriata sunt. qr sic eorum cognitio dependet ex ꝓprijs. sed inq̃tum sunt attributa diuine nature. Et si obijciať ꝙ similiter deuenerūt in cognitionē bonitatis q̃ appropriatur spūisancto. sicut i cognitionē potentie ⁊ sapientie q̃ appropriatur patri ⁊ filio. Dicēdū ꝙ bonitatem non cognouerunt ꝙtum ad potissimū effectū ipsi⁹ scz incarnationē et redemptionem. sz euanuerūt in cogitationibus suis. vel qr nō tantū intenderunt venerationi bonitatis diuine quam etiā nō imitabanť sicut venerati sunt potētiā ⁊ sapiētiam. ¶ Ad quartā rndeť negando ꝓsequētiā. Et rō est. qr dictū. Termegisti nō est referendū ad generationē filij vel ꝓcessionez spūssancti. sz ad ꝓductionē mūdi. nā vn⁹ de⁹ ꝓduxit mundū vnū ꝓpter suipsi⁹ amorē. ¶ Ad quintam rndeť negādo cōsequentiā. Et ratio est. qr similitudo trinitatis relucens in anima est omnino impfecta ⁊ deficiēs. sed dr expressa p cōparationē ad similitudinē vestigij ⁊ ideo nō potest ducere in cognitionē pfectā trinitatis diuinarum personarum.

D tertiam questionez sic ꝓcedit. (s. q. xxxix. artic. iij.) Et videtur ꝙ nomē deus pluraliter debeat pdicari de tribus psonis. vt tres persone sunt tres dij. ¶ Primo sic. Geñ. j. vbi dr. In principio creauit de⁹ celū ⁊ terram. hy veritas hebraica. Eloym cōpotest interpretari dij siue iudices ⁊ hoc dr ꝓpter pluralitatē psonarum. ergo tres psone sunt plures dij. et non vnus. ¶ Scdo sic. sicut homo significať vt habens humanitatem. ita deus significatur vt habens deitatez. sz tres persone sunt tres habentes deitatem. ergo tres psone sunt tres dij. ¶ Tertio sic. hoc nomen res cum absolute dicatur. videtur ad substantiaz pertinere. sz hoc nomen res pluraliter dicitur de tribus personis. Dicit enim aug.

libro de doctrina christiana. res quibus fruendum est. sunt pater et filius. ⁊ spiritussanctus. ergo pariter hoc nomen deus et alia nomina essentialia poterunt pluraliter predicari de diuinis personis vt dicatur tres dij aut tres oipotētes aut tres dñi. ¶ In oppositum est illud. Deut. vj. Audi israel dñs deꝰ tuus vnꝰ est. ¶ Rñdeo dicēdū. ꝙ nomen deꝰ nō pluraliter sed singulariter dicit et ꝑdicatur de tribus personis. ꝟm illud athanasij. Deus pater. deꝰ filius. deus spiritussanctus. non tñ tres dij. sed vnꝰ est deus. Pro quo notandum ꝙ nominū essentialium. quedam significant essentiam substantiue. quedam vero adiectiue. Ea quidez q̄ substātiue essentiam significant. nō ꝑdicantur in plurali de tribꝰ personis. Cuiꝰ ratio est. quia nomina substantiua significant aliq̄d per modum substantie. nomina vero adiectiua significant ꝑ modum accidentis quod inheret substantie. Substantia autem sicut ꝑ se habet esse. ita per se hz vnitatem vel multitudinem. vñ et singularitas vl' pluralitas nominis substantiui attēditur ꝟm formam significatā per nomen. Accidentia autem sicut habent esse in subiecto. ita ⁊ ex subiecto recipiunt vnitatem vel multitudinem. et ideo in adiectiuis singularitas vel pluralitas attēdit ꝟm supposita. In creaturis autē non reperitur vna forma in pluribus suppositis nisi vnitate ordinis. vt forma multitudinis ordinate. Unde nomina significātia talem formam si sunt substātiua. predicantur de pluribus in singulari non aūt si fuerint adiectiua. Dicimus enim ꝙ plures homines sunt collegium vel exercitus aut populus. dicimus tñ ꝙ plures homines sunt collegiati. In diuinis autem essentia diuina significatur per modū forme que quidem simplex est ⁊ maxime vna. Unde nomina significātia diuinam essentiam substantiue singulariter ⁊ non pluraliter dicuntur de tribꝰ personis. Nec est igitur ratio quare sortē ⁊ platonem et ciceronem dicimꝰ tres homines patrem autem ⁊ filiuz et spiritūsanctum non dicimus tres deos sed vnum deum. quia in tribus suppositis humane natura sunt tres humanitates. In tribus autez personis est vna essentia. Que vero significāt diuinam essentiam adiectiue pluraliter predicātur de tribus personis propter pluralitatem suppositorum. Dicimus enim tres existētes vel tres sapiētes. aut tres eternos. aut tres increatos ⁊ immensos si adiectiue sumātur. si vero substantiue sumantur dicimus vnum increatū. immensum ⁊ eternum. vt Athanasius dicit. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primam respondet negando cōsequentiam. Et ratio est. quia diuerse lingue habent diuersū mo

dum loquendi. Unde sicut greci ꝓpter pluralitatem suppositorum dicunt tres ypostases. ita ⁊ in hebraico dicitur pluraliter Eloym. nos autez non dicimus pluraliter nec deos nec substantias. ne pluralitas ad essentiam referatur. ¶ Ad scdam rndetur negando consequentiam. Et ratio est. qz lz deus significet habentem deitatem. est tamen alij modus significandi. nam deꝰ dr substantiue. sed habens deitatē dr adiectiue. vnde licet sint tres habētes deitatē. nō tñ seqtur ꝙ sint tres dij. ¶ Ad tertiam rndetur negando consequentiam. Et ratio est. quia hoc nomen res est de transcendentibus. vnde fm ꝙ pertinet ad relationem pluraliter predicatur in diuinis. fm ꝙ pertinet ad substantiam predicatur singulariter. Unde augustinus ibidem dicit ꝙ eadem trinitas quedam summa res est.

Dominica prima post trinitatē est euāgelium. In illo tempore dixit iesus discipl'is suis. homo quidaz erat diues ⁊c. Luce. xvj. Circa hunc diuitem damnatum possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima vtrum anima separata possit ab igne corporeo cruciari. ¶ Secūda vtrū alie dānatoꝝ videāt gl'iaz beatorum. ¶ Tertia vtruz dānati ve-
lent omes alios esse damnatos.

D prim
questionē
pcedit. (
sen. dis.
q. iij. ar.
iij.) Et vt
ꝙ anima
parata
sit ab ig
corporeo cruciari. ¶ Prima
agens semper nobilius est p
vt dicit augn. super Beñ. ad
teram ⁊ aristotelis. ij. de an
sed impossibile est aliqd esse
poreum nobilius anima sep
ta. ergo nō potest ab aliquo
pore pati siue cruciari. ¶ Se
sic. fm philosophū primo de
neratione. ⁊ fm boetiuz libr
duabus naturis. Illa soli ag
⁊ patiunt ad inuicem que in
teria communicant. sed anim
ignis corporeus non comm
cant in materia. qz spiritual
⁊ corporaliuz nō est materia
munis. ergo anima separata
potest pati aut cruciari ab
corporeo. ¶ Tertio sic. omn
patitur recipit aliquid ab ag
te si ergo aia patit ab igne
poreo aliquid ab eo recipiet.
omne qd recipit in aliquo eh
p modū recipiētis. ergo qd re
pitur ab igne in aia nō est in
materialiter sz spūaliter sz fo
me rerū in aia spūaliter ergo
tes sunt perfectiones ipsīꝰ. er

etiaz si ponatur ꝙ aia patiat ab igne corporeo hoc nõ erit in ei⁹ penã sz magis in ei⁹ pfectionez. ¶ Quarto sic omne agẽs corporeũ agit p ꝓtactũ. sz nõ potest esse aliquis cõtactus aie ⁊ ignis corporei. qz ꝓtactus fit solũ inter corpora q̃ habent vltima simul. ergo aia ab igne corporeo nõ patitur. ¶ Quinto. agẽs corporeũ nõ agit in remota. nisi per hoc ꝙ agit in media. sz aie ⁊ demones qñqz sunt extra locum inferni. cũ qñqz in hoc mũdo apparent hoibus. nec tñ sunt immunes a pena. ⁊ tñ videm⁹ ꝙ oia intermedia ab igne inferni nõ patiuntur. ergo videt ꝙ anime dãnatorũ penas quas sustinent nõ patiant ab igne corporeo. ¶ In oppositũ est euangeliũ ps̃ens. in quo ait diues dãnatus. Crucior in hac flamma. ¶ Rñdeo dicẽdũ sub ista ꝓclusiõe. ꝙ aia separata potest pati ab igne corporeo ⁊ cruciari ab eo. Ista ꝓclusio probat. Primo sic. Eadẽ est ratio de animabus separatis ⁊ demonib⁹ ꝙ ab igne corporeo pati possint. sz demones patiunt ab igne corporeo in quẽ corpa dãnatoꝝ post resurrectionẽ pjciẽt. vt pz ex euãgelio matt. xxv. Ite in ignẽ eternuz qui paratus est diabolo ⁊ angelis ei⁹. ergo ⁊ aie separate ab igne corporeo pati possunt. Uñ Grego. iij. libro dialogoꝝ dicit. si diabol⁹ ⁊ ei⁹ angeli cũ sint incorporei. corporeo igne sunt cruciãdi. quid miz ⁊ si anime anteq̃ recipiãt corpa possint igne corporeo cruciari quasi diceret. nõ est miruz. Scdo sic. pena dz rñdere culpe. sed aia p culpã corpori se subijcit p prauã ꝓcupiscentiã. ergo iustũ est vt in penã rei corporee subijciat p passionẽ. Uñ firmiter tenẽdũ ꝙ aia separata pati affligi ⁊ cruciari possit ab igne corpeo. Sz circa modũ quo pati possit diuersi diuersa dixerũt. que omnia enarrare esset longũ et ideo tantũmodo assignabim⁹ modũ quẽ sanct⁹ tho. in. iiij. dis. xliij. ponit. Dicit enim sic. ꝙ corpus in spiritum naturaliter agere nõ potest nec ei aliquo modo obesse vel ipsuz grauare. nisi fm ꝙ aliquo modo corpori vnit. sic enim inuenimus. ꝙ corpus quod corrumpitur aggrauat animaz. Sap. ix. Spiritus autẽ corpori vnitur simpliciter Uno modo vt forma materiev t ex eis fiat vnũ simpliciter. ⁊ sic spiritus vnitus corpori. ⁊ viuificat corpus. et a corpore aliqualiter agrauatur. sic autem spiritus demonis vel hominis igni corporeo non vnitur. Alio modo vnit spũs corpori sicut mouens mobili. vel sicut locatũ loco. eo modo quo incorporalia sunt in loco. ⁊ fm hoc spiritus incorporei creati loco diffiniuntur. ita in vno loco existentes ꝙ nõ i alio. q̃uis aũt res corpea ex sua natura habeat ꝙ spiritũ incorporalẽ loco diffiniat. non tñ hz ex sua natura ꝙ spiritum incorporeũ loco diffinitum

detineat vt ita alligetur illi loco
qd̄ ad alia diuertere nō possit. cū
spūs non sit ita in loco naturalit̄
q loco subdatur. sed hoc supad
ditur igni corporeo inquātū est
instrumētum diuine iusticie vin
dicantis. q sic detineat spūm. et
ita efficitur ei penalis. retardās
eum ab executione ꝓprie volun
tatis ne scz possit operari vbi vo
luerit ⁊ sm q voluerit. Et hunc
modum ponit Gregori⁹ in quar
to dialogor̄. exponens eiūs quo
modo anima incendiuz experiē
do patiatur. sic dicit Dū veritas
peccatorē diuitez damnatum in
igne peribet. quisnā sapiens re
probor animas teneri ignib⁹ ne
get. Et Augu. etiaz. xxj. de ciui
tate dei dicit. q sicut aia in hoīs
ꝓdītione iungit̄ corpori ⁊ dat ei
vitam. q̄uis illud sit spūituale ⁊
hoc corporale. ⁊ ex illa ꝓiunctio
ne concipit amorez ad corp⁹. sic
ligatur igni vt accipiēs ab eo pe
nam. ⁊ ex illa ꝓiunctiōe vehemē
ter cōcipit horrorem ac propter
hanc ⁊ dolorez. Dicam⁹ ergo se
quendo p̄dictos modos sanctor̄
q ignis sm suā naturā habet q
spūs incorpore⁹ ei ꝓiungi possit
vt loco locatū. sz inquantū est in
strumentum diuine iusticie ha
bet vt ipsum quodammodo reti
neat alligatum. et in hoc veraci
ter ignis ille est spiritu nori⁹
⁊ sic anima ignem ibi vt nociuū
videns ab igne cruciat̄. Vñ Gre
gorius in quarto dialogorū oia
ista p ordinem tangit. ¶ Ad ra
tiones in oppositum. ¶ Ad pri
mam respondet̄. q licet anima
sit simplicit̄ nobilior igne igni
tamen est sm quid anima nobi
lior inquantum est instrumentum
diuine iusticie. ¶ Ad secundam
respondet̄ negando ꝓsequentia
et ad probationē rñdet̄ q pōe
Boetius loquunt̄ de illa actio
per quā patiēs transmutat̄ in na
turam agentis. talis autē actio
nō est ignis in animā. ⁊ propter
hoc ratio non procedit. ¶ Ad ter
tiam respondet̄ negādo ꝓsequen
tiam. Et ratio est. qz assumptum
est verū de eo qd̄ patitur ab agen
te p modum influentie. ignis au
tem in animā nō agit p modum
influentis sed per modum deficiē
nentis vt ex dictis patet. et ideo
ratio non est ad propositū. ¶ Ad
quartam rñdetur negando con
quentiaz. Et ratio est. qz licet non
sit aliquis cōtactus corporalis
inter animam ⁊ corp⁹. est tamen
inter eos aliqs ꝓtactus spūalis
sicut etiam motor celi cuz sit spi
ritualis spirituali ꝓtactu tāgit
celum ipsum mouens per modum
quo dr ꝓtristans tāgere. sicut
citur in primo de celo. ⁊ hic mo
dus sufficit ad actionē. ¶ Ad quin
tam respondet̄ q spūs damnati
nunq̄ sunt extra infernū. nisi ex
dispensatione diuina. vel ad in
structionē vel ad exercitium eo
ctor̄. vbicūq̄z autem extra infer
num sint. semp tamēt videt igne
inferni vt eis in penā preparatum. vnde cū ista visio sit imme

diate affligens vbicũq; sunt. ab igne inferni affligunt. sicut & captiui extra carcerem existentes a carcere quodammodo affligũtur dum vident se ad carcerem damnatos. vnde sicut gloria electorũ in nullo minuit. nec quantum ad pmiũ essentiale nec ꝗtũ ad accidentale si aliqñ extra celuz empireũ sint. quodãmõ in eorum gloriam cedit. ita etiam in nullo minuit pena damnatorũ si extra infernuz ex dispensatione diuina ad tempus ponant & hoc est qd dicit glosa sup illud Jaĉ. ij. Inflamat rotã &c. diabol' vbicũq; sit siue sub aere siue sub terra secũ fert tormenta suaz flammaruz. Obiectio aũt pcedit ac si ignis corpore' affligeret spũs immediate sicut affligit corpa concessum. vt videret vitaz illã qua beati eternalit in deo viuũt vt dr. ij. Cor. xij. in glo. ergo damnati sanctoz gloriaz nõ vident. ¶ Tertio sic. Consideratio pene imittit terrorẽ sicut cõsideratio glorie generat gaudiũ. sz in malis nullum erit gaudiũ. ergo nõ videbunt gloriaz sanctoz. ¶ In oppositum est euangeliũ psens. vbi dr. q; diues in tormentis positus vidit abrahãm & lazaruz in sinu eius. ¶ Respõdeo dicendũ. q; damnati ante diẽ iudicij videbũt beatos in gloria. non hoc modo q; gloria eoruz qualis sic cognoscant. sed solũmodo cognoscent eos esse in gloria inestimabili. Et ex hoc turbabũt. Tum ppter inuidiam dolentes de felicitate beatoz. Tum ppter hoc qz ipsi talem gloriaz amiserũt. Sapie. v. dicitur de impijs. Videntes turbabũtur timore horribili. sz post diem iudicij omnino visiõe beatoz priuabunt. nec tamẽ ex hoc coz pena minuet sed augebitur. quia memoriam habebũt glorie beatoz quã in iudicio viderunt. vel etiam ante iudiciuz. et hoc erit eis in tormẽtuz. sed vlterius affligent ex hoc q; videbunt se indignos reputari etiaz videre gloriam quam sancti merentur habere. ¶ Ad rationes in oppositum. Ad primam respondetur negando psequentiam. Et ratio est. qz non est simile de vno et de alio. quia ea que in hac vita aguntur nõ ita affligerent dã

D secũdaz questionez sic pceditur (iij. sẽ. di. l. q. ij. ar. ij. q. iij. Et videtur q; damnati non videant gloriam beatoruz. ¶ Primo sic. Magis distat ab eis gloria beatorũ q; ea que in hoc mũdo agũtur. sed ipsi non vidẽt ea que circa nos aguntur. vt dicit Grego. in moral'. xij. libro ergo multo minus possunt videre gloriã beatorum. ¶ Secundo sic. Id qd cõceditur i presenti vita pro magno munere nunq; cõcedit dãnatis. sed paulo pro magno munere est

natos in inferno si viderēt. sicut
gloria inspecta beatoꝝ. vnde nō
ita ostendunt demnantis ea que
hic aguntur. sicut iustorum glo-
ria. ꝗuis etiam eoꝝ que hic agū
tur ostendunt eis quandoqz ea q̄
in eis tristitiam agere possunt.
¶ Ad secundaz respondet. negā
do ꝓsequentiam. Et ratio est. qz
non est simile. Paulus inspexit
vitam illam qua sancti cum deo
viuunt eaz experiendo. ⁊ in futu
rum pfectius sperando ꝗ. qd nō
est de damnantis. ⁊ ideo non est
simile. ¶ Ad tertiam rndetur. ne
gando consequentiam. Et ratio
est. qz vt dicit dns Bonauētura
sup illud. Letabitur iustus cum
viderit vindictam ⁊c. Considera
tio beatorū non sistit in pena. qz
afflictiua. sed fertur vlterius. qz
iusta ⁊ optime ⁊ digne inflicta. ⁊
talis ꝓsideratio amanti iusticiaz
generat gaudiū. similiter nec cō
sideratio malorum sistit in bono
glorie. qz bpnū. sed quia pditus.
et hec consideratio generat do-
lorem. ⁊ ita damnanti affligūtur
⁊ dolēt videtes gloriaz beatoꝝ.

D tertiaz
questionē sic
pcedit. (iiij.
sē. di. l. q. ij. ar
j. q. iiij.) Et vi
detur ꝗ dam
nati nō vellēt
omnes alios esse dānatos. ¶ Pri
mo sic ex euangelio p̄senti. vbi
diues damnatus rogabat, p fra-
tribus ne venirent in locum tor-
mentorum. ergo cum dānati ho-
beant multos ꝓsanguineos mal
lent eos esse beatos q̄ cōdemna
tos. ¶ Secūdo sic. Affectiones
inordinate in inferno a dānatis
non auferunt sed aliqui damna
ti inordinate dilexerunt suos nō
damnatos. ergo nō vellent eos
malū. qd est esse eos damnatos.
¶ Tertio sic. Damnati nō defici
rant augmentuz sue pene. sed f
plures dānarent. maior esset da
natorum pena sicut etiam multi
plicatio beatoꝝ amplificat eor
gaudiuz. ergo dānati nollēt oes
alios dānari. ¶ In oppositum et
illud qd dicit. Esa. xiiij. sup illud
Surrexerūt de solijs suis. dicit
glo. Solatium est maloꝝ habe
re socios penaꝝ. ¶ Rndeo dicē
dum: ꝗ damnati vellent omnes
bonos esse damnatos. Ita ꝓba
tio patet. Tum qz in dānatis ma
xime viget inuidia. ergo dolent
de felicitate bonoꝝ. ⁊ eorum dā
nationem appetunt. ¶ Secūdo
sic. Sicut in beatis in patria est
perfectissima caritas. ita in dā
natis erit perfectissimum odium.
Unde sicut sancti gaudebunt de
omnibus bonis. ita etiam mali
de omnibus bonis dolebūt. Et
de felicitas sanctorum ꝓsidera
ta eos maxime affligit. Unde
dicitur Esa. xxvj. Videant ⁊ con
fundantur gloriantes populi et
ignis hostes tuos deuoret. vnde
patet ꝗ vellent omnes bonos e
se damnatos. ¶ Ad rationes in

oppositum. ¶ Ad primam respō
detur.negando ꝓsequentiam. et
auctoritatem inductam dicen
dū est Nō non dixit hec dives ex
caritate. cum nullam haberet.
sed ex timore fuili.ne ex eorꝝ cō
sortio eius pena augeretur. Est
tamen notandū ꝙ licet tanta sit
invidia in damnantis. ꝙ etiam
ꝓpinquorum glorie invideant.
cum ipsi sint in summa miseria.
tamen minus invident ꝓpinqs
q̄ alijs.quia maior esset pena si
omnes ꝓpinqui damnarentur.ꝛ
alij saluarenk q̄ si aliqui de suis
ꝓpinquis saluarentur. Ex inde
fuit ꝙ dives ille damnatus pe
tijt fratres suos a dānatione eri
pi.sciebat enī ꝙ aliqui aliorum
eriperentur. maluisset tamē fra
tres suos cum omnib⁹ alijs dam
nari. ¶ Ad secundam rsidek ne
gando consequentiaz. Pro quo
nota ꝙ dilectio que non fundak
super honestum facile rescindik
ꝛ precipue in malis hominibus
vt dicitur.ix.ethicorꝝ. Unde dā
nati non seruabunt amicicias ad
eos quos inordinate dilexerunt
sed in hoc voluntas eorꝝ remane
bit peruersa.eo ꝙ causā inordi
nate dilectionis adhuc diligent.
¶ Ad tertiam rsidetur.negando
consequentiam.Et ratio est.qꝛ li
cet ex damnatorum multitudi
ne pena singulorum augeatur. ta
mē tantum super excrescit odi
um et invidia ꝙ magis eligent
torqueri cum multis quam mi
nus soli.

IN domi
nica secunda
est euāgeliū.
Homo qdam
fecit cenam
magnam ꝛc.
Lu. xiiij. Cir
ca qd possunt
disputari se
quētes que
stiones. ¶ Primo.vtrū cena bea
titudinis sanctis preparata con
sistat ī bonis corporis. ¶ Scdo.
vtrū occupatio ꝛ sollicitudo re
rum temporaliū hominē exclu
dat a cena eterne beatitudinis.
¶ Tertio. vtrum hoies pctores
sint compellēdi bonum facere.

D primam
questionem sic
pcedit. Et vi
detur ꝙ cena
beatitudinis
sanctis prepa
rata consistat
in bonis corporis. ¶ Primo
sic.Quod a pluribus dicitur im
possibile est esse falsum totaliter
vt cōmētator dicit.iij. de anima
et philosophus. vij.ethicorꝝ. ꝙ
opinio non perdit quam populi
multi famant. sed maior hoim
multitudo inclinat ad querēdū
delectationes corporales ꝛ cor
poralia bona q̄si finē.ergo finis
hūane vite ī corpalib⁹ bonis ꝓsi
stit finē hūane vite dicim⁹ beati
tudinē.ergo in bonis corporis
querēda est. ¶ Scdo sic.q̄to ali

quod bonuz est cōmunius tanto
est diuinius. vt ptz ꝑmo ethicoꝝ
sed bonū corporale cōmuniꝰ est
q̄ bonū spirituale. qz corporale
etiam ad bruta aialia se extēdit
nō autem spūalia. ergo corpora
le bonū spirituali preeminet. er
go talia bona sensibilia venient
in beatitudine offerēda beatis.
¶ Tertio sic, homo et anima et
corpore ꝓstituitur. ergo bonum
hois debet esse cōmune anime ⁊
corpori. sed bonū spūale non po
test esse cōe corpori. Bonū autē
corporale potest esse cōe anime
inq̄tum aia de corporalibus de
lectat. ergo cena beatitudinis
magis cōsistit in bonis corpora
libus q̄ spūalibꝰ. ¶ Quarto. cuz
beatitudo teste boetio sit status
omniū bonoꝝ aggregatione per
fectus. iu cena beatitudinis nul
lum oblectamentū ibi deficiet.
ergo in ea delectationes sensibi
les ⁊ bona sensibilia erunt. sz's
nō videtur perfecta ⁊ plena bea
titudo. ¶ In oppositū arguit sic
Beatitudo est summū bonū ho
minis. ergo in p̄cipuis bonis ho
minis est querēda ⁊ ponēda. sed
bona aie sunt nobilioza q̄ bona
corporis. sicut ⁊ aia corpore no
bilior est. ergo cena beatitudi
nis eterne preparata sanctis in
bonis spūalibus cōsistit. ¶ Re
spondeo dicendū. error fuit stul
ti machometi qui posuit felici
tatem ⁊ beatitudinē futuram in
corporalibus delectationibꝰ ci
borum ⁊ potuū ⁊ venereoꝝ. qui
error nō solum apud christia
religionis cultores. sed etiam
apud gentiles philosophos qui
beatitudinē nouerūt in operib
intellectiue partis cōsistere. in
dicatur bestialis. vitā hmōi vo
luptuosam nō hominū sed pecu
dum esse asserētes. vt ptz in eth
Unde vt hunc errorē ostēdant
reprobū ⁊ stultū. Arguit sic pri
mo ex p̄senti euāgelio. Dicitur
enim q̄ cena erit magna. id est de
magnis ⁊ p̄ciosis rebꝰ ⁊ excel
tissimis. Unde de ea dicit illud
Esa. lxiiij. Oculus nō vidit. nec
auris audiuit. nec in cor homi
nis ascēdit. que preparauit de
diligētibus se. sed bona aie ⁊ bo
na spūalia sunt maiora bona q̄
sensibilia bona. sic ergo cena fu
ture beatitudinis ꝓsistit in gau
stu bonoꝝ spiritualiū ⁊ nō sensi
biliuz. Unde cena illa dicit ma
gna. qz inestimabilis. genes. 15.
Ero merces tua magna nimis.
Est ⁊ interminabilis. baruch. iii.
O israel q̄ magna est domꝰ dei
⁊ ingens locus possessionis eius.
ideo exterminari nō potest. quia
tam cibus q̄ ille q̄ ministrat de
est ⁊ summū bonū. ps. Inebria
buntur ab vbertate domus tue.
⁊ torrente voluptatis tue potabis
eos. Scdo arguit sic. (iii.
sen. di. xlix. q. j. ar. j. q. j.) Cū be
titudo sit naturaliter ab omnib
hominibus desiderata. nomina
vltimū humane vite finem. Fi
nis autem cuiustibet rei vel et
operatio, ppria vel per operatio

nem propriam ad finem venit. cum autem forma propria sit in qualibet re operationis proprie principium. Forma autem propria hominis inq̃tum est homo sit rationalis anima. oportet q̃ vel in ipsis actibus rationalis anime beatitudo cõsistat. vel in his ad que homo per actus rationalis anime comparat. hec autez bona anime dicũtur. vnde necesse est beatitudinez ponere in bonis anime. etiaz ſm phos. q̃ autem aliqui vt epicuri ⁊ machomet⁹ in bonis corporis beatitudinẽ posuerunt. ex hoc prouenit q̃ seipsos ꝗd essent ignorabant. nõ enim cognoscebãt se ſm illud qꝗd in eis est melius qꝗd eorum esse formaliter complet. sed illud quod de eis exteri⁹ apparet. ⁊ ſm hoc beatitudinẽ suã in bonis exteriorib⁹ posuerunt. Multis alijs rationibus reprobauimus hunc errorẽ in tractatu nostro contra machometum. nũc breuiter ista sufficiũt. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primam respõdetur negando consequentiã. Et ratio est. quia multorum opinionẽ nõ est necesse esse verazſimpliciter sed ſm partẽ. multitudo autem hominũ in bonis corporis beatitudinẽ ponentium q̃tum ad hoc verã opinionem habet. q̃ illud quod optimum sibi estimant hoc suaz beatitudinẽ esse putant. ⁊ q̃tum ad hoc eorum opinio vera est. s. q̃ optimuz hominis est beatitudo non autẽ oportet q̃ sit vera q̃tũ ad hoc q̃ ponãt eaz in bono corporis. quia hec opinio procedit ex falsa radice. qz scz existimant se esse ꝑncipaliter id quod sunt ſm corpora. ¶ Ad scdam respõdetur negando consequentiã. et ratio est. quia duplicit aliquid dicitur esse cõmune. Vno modo per predicationẽ. hmõi autẽ cõmune nõ est aliq̃d idem numero in diuersis repertũ. ⁊ hoc modo habet bonũ corporis cõmunitatem. Alio modo est aliquid cõmune per participationẽ vni⁹ et eiusdez rei ſm numerũ. ⁊ hoc modo bonum cõmunius est diuinius. Et cõmunitas maxime potest in his que ad animã pertinent inueniri. quia per ipsam attingitur ad id quod est cõmune bonum omnibus rebus scilz deum. ⁊ ideo ratio nõ procedit. ¶ Ad tertiam respõdetur negãdo consequentiã. Et ratio est. qz homo ex anima ⁊ corpore cõsistat. tamen esse ex anima ⁊ non ex corpore habet. Vnde etiam beatitudo hominis principaliter ⁊ originaliter in bonis anime consistit. sicut enim corpus est propter animã sicut propter finem. ⁊ materia propter formã vt pz. ij. de anima. ita ⁊ bona corporis ordinãtur in anime bona vt in finem. vnde in bonis corporis beatitudo principaliter cõsistere non potest. ¶ Ad quartam respõdetur negando ꝓsequẽtiã. Et ratio est. quia cum vera bea-

titudo hominis que speratur in alia vita cōueniat homini fm illud quod nobilissimuz est in eo. qd est intellectus ⁊ respectu nobilissimi obiecti quod est ipse deus. delectationes que ad beatitudinē pertinent. nō sensibiles que cōmunes sunt porcis ⁊ asinis. aliisq; animalib⁹ brutis dicende sunt: sed spirituales in q̄bus cōmunicamus cū angelis. Unde delectationes sensibiles quas ponit machometus nō pertinent ad beatitudinē hominis. imo nec beatitudo vera sustinet hmōi delicias. sed abstrahit ab eis vnde argumētū ei⁹ nullū est.

D secūdaz q̄stionez qua queritur. vtruz occupatio et sollicitudo rerum tēporalium hoīez excludat a cena eterne beatitudinis. (vt inqritur. ij. ij. q. lv. art. vj.) Et videtur q̄ nō. ¶ Primo sic. sollicitudo rerū temporaliū est licita ergo ⁊c. ꝓsequentia est bona. antecedens ꝓbatur sic. ad presidentē enim pertinet sollicitum esse de his quibus preest. fm illud Rom̄. xij. Qui preest in sollicitudine. sed homo p̄est ex diuina ordinatione rebus temporalibus. fm illud psal. Omnia subiecisti sub pedib⁹ eius oues ⁊ boues ⁊c. ergo homo cum debeat habere sollicitudinē de rebus temporalibus. nō debet p̄so inde p̄uari eterna beatitudine. ¶ Secundo sic. nullus p̄inatur eterna beatitudine faciendo ea quibus vita sua sustentet̄ mari nie dicente dño. In sudore vultus tui vesceris pane tuo. Gen. iij. ⁊ puerb. vj. Vade ad formicam o piger. ⁊ ꝓsideravias eius ⁊ disce vias eius. que cum non habeat ducem nec preceptorem parat in estate cibum sibi ⁊ congregat in messe qd comedat in hyeme. sed homo necesse habet esse sollicitus circa temporalia vt sustentet vitam suā. fm apl̄m ij. ad Thes. iij. Qui non vult operari nō māducet. ergo ⁊c. ¶ Tertio sollicitudo temporaliū quādoq; pertinet ad opera misericordie. puta cum sollicitudinez habet ad procurādū negocia p̄pillorum et pauperuz. Unde ad heb. vj. dicit apl̄s. Lupinū vnū quēq; vestrū eandem ostentare sollicitudinē. ergo sollicitudo occupatio temporaliū nō excludit quēq; a beatitudine. ¶ In oppositum est euangeliū p̄sens vbi dicitur. de illis qui ꝓpter occupationes terrenoꝝ se excusabant q̄ nemo illorū virorū qui vocati sunt gustabunt cenā meā. ¶ Respondeo dicēdū q̄ dupliciter aliquis potest occupari circa terrena. Uno modo non tanq̄ circa finez vltimū ⁊ principalia bona. sed sicut circa organa ⁊ instrumenta perueniēdi ad consequendū ⁊ pregustandū bona sp

ritualia. Et tunc est conclusio q̃ cum talis sollicitudo ⁊ occupatio sit licita. maxime cum homo nõ apponit tantũ studiũ ad temporalia pcuranda. q̃ ppter hoc homo a spiritualibus quib⁹ pncipaliter inseruire debet retrahatur nõ excludit hominẽ a beatitudine. Patet conclusio. quia talis licita est ⁊ sine pctõ. Secũdo. aliquis occupatur circa temporalia tanq̃ circa finem ⁊ tãq̃ precipua bona. Et de tali sollicitudine et occupatione est talis conclusio. q̃ est illicita ⁊ nõ excusat a peccato. ⁊ excludit a regno sine beatitudine dei. Patet conclusio. quia nihil est diligendum tanq̃ finis nisi deus. ⁊ ideo saluator noster in pṡenti euãgelio excusantes se de emptiõe ville ⁊ probatione boum. ⁊ de ductione vxoris. noluit excusatos habere. s. dicens. Dico vobis q̃ nemo viroꝝ illorũ q̃ vocati sunt gustabit cenam meã. Per illũ q̃ villam emit intelligũtur vt dicit augustin⁹. occupati circa honores ⁊ diuitias. vt superbi q̃ volunt alijs dñari. Per iuga boum intelligũtur nimiũ occupati circa terrena. ⁊ per cupiditatẽ finẽ suum ibi cõstituentes vt auari. Per eum qui vxorẽ duxit intelliguntur carnales ⁊ lasciui occupati circa luxuriã ⁊ voluptates. Ad ista tria vicia reducũtur oia excludentia a beatitudine celesti. ꝓm quod dicit. j. Job. ij. Omne quod est in mũdo. aut est concupiscentia carnis aut cõcupiscentia oculoꝝ. aut superbia vite.

¶ Ad rationes ĩ oppositũ. ¶ Ad primã respõdetur q̃ ratio procedit de sollicitudine licita. temporalia enim bona subiecta sunt homini vt eis vtatur ad necessitatem nõ vt in eis finem ꝓstituat ⁊ superflue circa ea sollicitet: ⁊ talis nõ excludit a beatitudine celesti. ¶ Ad scdam rñdet eodẽ modo. qꝛ sollicitudo eius q̃ corporali laboꝛe panẽ acq̃rit. nõ est supflua sed moderata. Et ideo hierony. dicit. Laboꝛ exercend⁹ est. sollicitudo tollẽda. s. animũ inquietẽs. ⁊ talis etiã nõ excludit. ¶ Ad tertiã rñdetur. q̃ etiã sollicitudo tẽporaliũ in operib⁹ misericoꝛdie cum oꝛdinet ad fines caritatis licita est. nisi sit superflua. ⁊ ideo etiam talis non excludit a regno.

D tertiam questionẽ sic pcedit. (q. ij. q. r. art. viij.) Et vt q̃ infideles non sint cõpellendi ad fidẽ. ¶ Prio sic. ꝛ Matt. xiij. q̃ serui patrisfa. dixerũt ei. in cui⁹ agro erãt zizania seminata. Vis ibimus ⁊ colligem⁹ ea. ⁊ ipse respõdit. minime neforte colligẽtes zizania eradicetis cũ eis simul ⁊ triticũ. vbi dicit Chryso. hoc dicit dñs ꝓhibens occisiones fieri. cũ ergo sine occisionis periculo infideles nõ possunt cõ

pelli. videt q̃ nõ sunt cõpellẽdi.
¶ Scdo in decretis. dis. xlv. dr
sic. De iudeis precepit sancta sy
nod⁹. nemini deinceps ad credẽ
dũ vim inferre. ergo pari ratio
ne nec alij infideles sunt ad fidẽ
cogendi. ¶ Tertio sic. dicit aug.
q̃ cetera potest homo nolẽs cre
dere non nisi volens. sz volũtas
cogi non potest. ergo infideles
non sunt cogẽdi ad fidem. ¶ In
oppositum est euangeliũ ps̃ens.
vbi dr. Exi in vias ⁊ sepes cõpel
le intrare vt impleat dom⁹ mea
sz homines intrant in domũ dei
i. eccl'iaz perfidẽ. ergo alij sunt
cõpellendi ad fidez. ¶ Rñdeo di
cendum. q̃ infideliũ quidã sunt
qui nunq̃ receperunt fidẽ. sicut
gentiles ⁊ iudei. Et de talib⁹ cõ
clusio est. q̃ nullo modo cõpellẽ
di sunt ad fidem vt ipsi credant.
Ratio est. qr credere volũtatis
est. Scda cõclusio. infideles pre
dicti licet non sint compellẽdi vt
credent. tñ sunt compellendi a fi
delibus si facultas assit vt fidez
non impediant. vel blasphemijs
vel malis psuasionibus vel etiã
apertis persecutionib⁹. Et inde
est q̃ propter hoc fideles christi
contra infideles bellum mouẽt.
non quidem vt eos ad credendũ
cogant quia etiam si eos vicis
sent ⁊ captiuos haberent in eo
rum libertate relinquerẽtur an
credere vellent. sed propter hoc
vt eos compellant ne fidem chri
sti impediant. Alij enim sunt in
fideles. qui quandoq̃ fidem su
sceperunt ⁊ eam profitentur. sic
cut heretici vel quicũq̃ apostatae
te. Et de talibus est tertia ꝛcla
sio. q̃ tales etiam corporaliter
sunt compellendi. vt impleãt q̃
promiserunt. ⁊ teneant quod se
mel susceperunt. ¶ Ad rationes
in oppositum. ¶ Ad primam ri
detur negando consequentiam.
⁊ ad auctoritatem respondetur
q̃ ita intelligitur vt dicit Aug.
contra epistolam perminiam. q̃
quando metus iste non subest.
quando ita cuiuscũq̃ crimen
tum est et omnib⁹ execrabile ap
paret. ⁊ vt vel nullos ꝓsus vi
non tales habẽt defensores po
quos posset scisma contingere
non dormiat seueritas discipli
ne. ¶ Ad scdam rñdetur cõcedi
do. si nullo mõ receperũt. ¶ Ad
tertiam respondetur. negãdo co
quentiaz. Et ratio est. qr sicut vo
uere est voluntatis. ⁊ reddere ne
cessitatis. ita accipere fidem est
voluntatis. sz tenere iam acce
ptam est necessitatis. ⁊ ideo he
retici sunt compellendi vt fidem
teneant. Si obijcitur q̃ paulus
fuerit compulsus ad credendum
cũ esset iudeus. Dicit enim Au
gustinus ad bonifaciũ comes.
Vbi est q̃ ipsi clamare cõsueu
runt liberum est credere vel non
credere. cui christ⁹ vim intulit.
cogitatum paulo prius cogen
gente xp̃m et postea docentem.
Rñdetur. q̃ xp̃s non coegit pau
lum credere ita vt inuitus cre
deret. sed coegit eũ et compul

ne fidem ⁊ ecclesiam christi persequeretur sicut faciebat. vnde ipse viso miraculo volũtarie se obtulit ad faciendũ quicquid ei xps preciperet. Vñ ait. Dñe q̃d me vis facere. volũtarie se offerens ad omnẽ obediẽtiã. Et dñs ad eum. Ingredere in ciuitatez ⁊ ibi dicetur quid te oporteat facere. ⁊ ibi doctus fuit a xpo per spm̃sanctũ de oĩbus ad fidẽ pertinẽtibus et p̃dicationẽ ipsius.

In dominica tertia legitur euãgeliũ. Erant appropinquãtes ad iesuz publicani ⁊c. Lu.xv. Circa q̃d possunt disputari sequẽtes questiões. ¶ Prima vtrum angeli gaudent de peccaribus penitẽtiã agentib⁹. ¶ Secunda. vtrum angelus plus gaudeat de vno peccatore agẽte penitentiã q̃ de nonagintanouem iustis qui nõ egent penitentia.

D primaz questionez sic proceditur. et videtur q̃ angeli beati nõ gaudeant de peccatoribus agentibus penitentiã. Sicut gaudiũ cõtrariatur tristicie. ita penitentie contrariatur peccatum. sed angeli nõ tristantur aut dolent de malis eozuz quos custodiunt. quia Apoca.xxj. dz. q̃ in celesti hierusalẽ nec luct⁹ nec dolor est ergo nec ipsi gaudent de aliquo q̃ agat penitẽtiã ¶ In oppositũ est euangeliũ presens. ¶ Respõdeo dicẽdũ. q̃ angeli gaudent super cõuersione peccatoꝝ agentiũ penitentiam. Et hoc triplici ratione. Primo quia sue custodie vidẽt tam gloriosum fructũ. Cuilibet enim hominí ad custodiã angelus ab ortu natiuitatis deputatus est. vt ait hierony. Sicut ergo medic⁹ gaudet quando videt circa infirmum sue curationis fructũ. sic angelus multũ gaudet cum videt circa hominem sue custodie fructũ. Et bernardus sup Cant. Gaudent angeli in cõuersione ⁊ penitentia peccatoꝝ. salutẽ hominuz sitientes. lachryme penitentiũ vinũ eorum. ¶ Scdo gaudent. quia ex peccatorib⁹ cõuersis vident adimplere numerũ eorum. nam eorum ruina reparat de hominib⁹. ¶ Tertio gaudẽt. quia vident in laudando deum tale se habere cõsortiũ. Primo enim sola natura angelica laudabat deum. sed nature ille addita est natura humana. Unde nunc veraciter dici potest illud Job. xxxviij. Cum me laudarẽt astra matutina. id est angeli. et iubilarent omnes filij dei. hoc spectat ad laudem hominũ. dominus bonauentura super Lu-

cam dicit angelos gaudere de penitentia peccatoris ꝓpter septem. Primo. qꝛ destruitur culpa. Secundo. quia recuperatur iusticia. Tertio. quia cōfutatur demonū superbia. Quarto. quia efficax efficitur angelorꝫ custodia. Quinto. quia reparatur ecclesia. Sexto. quia placatur ira diuina. Septimo. quia restauratur hierusalez superna. ¶ Ad rationē in oppositū. respōdetur negādo ꝓsiam. Et ratio est. quia non est simile de gaudio ⁊ tristicia. beatitudo enim qua fruunt angeli admittit gaudiū. sed non tristiciā. vnde angelus beat⁹ est susceptibilis gaudij. sed non tristicie. vbi enim est tristicia ⁊ dolor. non est perfecta beatitudo. Unde dicitur Apoca. xxj. mors vltra nō erit. neqꝫ luctus nec clamor. sed nec vllus dolor. sed angeli sunt perfecte beati. ergo de nullo dolent. ⁊ ideo gaudere potest angelus de salute hominum q̄ nis nō tristetur de dānatione.

D secūdam questionem sic pceditur. et videtur q̄ angelus nō gaudeat plus super vno peccatore penitentiam agēte q̄ super nonaginta nouem iustis ⁊c. ¶ Primo sic. Nō est melius est magis diligendum. et per consequens amplius gaudendum q̄ minus bonū. sed maius bonum est. xcix. iusti q̄ vnus penitens. ergo angeli beati plus gaudent de. xcix. iustis q̄ de vno peccatore penitente. ¶ Secundo sic. quod est diuturnius magis diligēdum est ⁊ eligendum. sed bonum innocentis est diuturnius. ergo magis diligitur ab angelis. ¶ Tertio sic. resurgens nunq̄ redit ad tantam dignitatē. q̄ nis redire possit ad tantam charitatem. ergo plus est diligendus innocens q̄ penitens. ¶ In oppositū est euangelium presens. ¶ Respōdeo dicendum. q̄ ista littera potest intelligi dupliciter. Uno modo respectu redēptionis humane nature. et tunc deus vel angeli dicuntur gaudere plus de vno peccatore. scilz agente penitentiaz id est pro redemptione humani generis q̄ de. xcix. iustis. quia in ea est maior materia gaudij q̄ in omnib⁹ alijs operibus. non quia melior sit peccator penitens q̄. xcix. iusti. Unde in redēptione humani generis plus operatus est deus q̄ in conseruatione totius multitudinis celestis quia hoc est manifestatiuū maioris potentie. maioris prudentie. ⁊ maioris misericordie. maioris potentie. quia mai⁹ est iustificare impium q̄ creare celum et terram. maioris prudentie. quia Job. xxvj. Prudentia eius percussit superbum. maioris clementie siue misericordie. Unde Luce. j. Per viscera misericordie

die dei nostri in quibus visitauit nos oriens ex alto. Maior etiã fuit in christo cõscensio. Maior etiam humani generis sublimatio. sm illud ps. Quoniam eleuata est magnificẽtia tua super celos. Unde hoc intelligitur ꝙ tũ ad causam nostre penitẽtie. s. humani generis redemptionem. in qua maior est materia gaudij ꝙ in omnibus alijs operibus dei. Secundo potest intelligi de peccatore quolibet penitentie. Tũc intelligitur ꝙ angelus plus gaudet ⁊c. quia gaudium est magis nouum siue quia habet aliam rationem gaudij in cõuersione peccatoris quam non hz de pmanẽtibus in iusticia. Uel qz peccator est feruentior frequenter ꝙ iust⁹. vnde hoc nõ referꝯ ad oẽs peccatores nec ad oẽs iustos. sz ad peccatores feruidos postcõuersionem ⁊ iustos tepescentes. Uñ grego. exemplificat. ⁊ beda in glosa. Maius est gaudiuz de peccatore ꝙ de iusto stante. Ut dux in bello illum militem plus diligit qui post fugam reuersus hostem fortiter premit. ꝙ eũ qui nũꝙ fugit nec vnꝙ fortiter egit. (vt hꝯ. s. p. q. xx. artꝯ. iiij. ad. iiij.) Et eodem modo est de peccatore post penitentiam viriliter agẽte. et de iusto tepido in sua iusticia permanente. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur ꝙ non ideo angeli dicuntur plus gaudere de peccatore penitente ꝙ de nonaginta nouez iustis. quia ipse melior sit ꝙ nonaginta nouem iusti. sed ꝓpter nouitatẽ rationis gaudij quam habent de inuentione siue conuersione peccatoris. quã nõ habent de alijs stantibus. vnde dicitur maius gaudium. ⁊c. ꝙ sicut maius est gaudium de sanatione infirmi ꝙ de conseruatione sani. ¶ Ad scdam respõdetur ꝙ dicuntur angeli plus gaudere de peccatore. quia penitens frequenter magis humilis ⁊ feruidus ac caut⁹ resurgit. ¶ Ad tertiam respondeꝯ sicut dictũ est ꝙ penitens pl⁹ diligitur. qz frequẽter surgit magis feruens.

In domini ca quarta est euãgeliũ Estote misericordes ⁊c. Luce. vj. Circa qd̃ possunt disputari sequẽtes questiones. ¶ Prima. vtrum misericordia ad quã hortamur sit maxima virtutum. ¶ Secũda. vtrum licitum sit iudicare de alijs ex suspitione.

Do primaz questionez sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ misericordia sit maxima virtutum. ¶ Primo sic. Tanto aliqua virtus est melior quanto facit hominem deo similiorem. quia per hoc

est homo melior qui deo est simi
lior. sz misericordia maxime fa
cit hominem deo similiorez. sm
euangeliuz psens. vbi dr. Estote
misericordes sicut ⁊ pater vester
misericors est. ergo misericor
dia est maxima virtutū. ¶ Scdo
sic. maxime ad virtutē ptinet di
uinus cultus. sz misericordia p
ferr diuino cultui. sm illud osee
vj. Misericordiā volo ⁊ non sa
crificiuz. ergo misericordia est
maxima virtus. ¶ Tertio sic. su
per illd. j. ad Timoth. v. Pietas
aūt ad omnia vtilis est. dicit glo.
Ambrosij. Omnis summa disci
pline christiane in misericordia
⁊ pietate est. sed disciplina chri
stiane religionis continet omnē
virtutem. ergo summa toti⁹ vir
tutis in misericordia consistit.
¶ In oppositum est qd dicit apo
stolus ad Col. iij. Cū dicit. Indui
te vos sicut electi dei viscera mi
sericordie. postea subdit. Sup
omnia caritatē habete. ergo mi
sericordia non est maxima virtu
tum. ¶ Respōdeo dicēdū. q̃ sim
pliciter caritas qua vnimur deo
est potior virtus in nobis q̃ mi
sericordia. misericordia autem
inter virtutes que ad proximuz
pertinent potior est omni alia.
Pro quo notādum q̃ (vt habet
iij. ij. q. xxx. ar. iiij.) aliqua virt⁹ po
test esse maxima dupliciter. vno
modo sm se. alio per compara
nem ad habentez. Scdm se qui
dem misericordie maxima est. p
tinet enim ad misericordiam q̃
alijs effundat. ⁊ plus est q̃ defe
ctus aliorum subleuet. ⁊ hoc est
maxime superioris. Unde ⁊ mi
sereri ponitur ppium deo. ⁊ in
hoc maxime eius omnipotētia
manifestatur. Sed quo ad habē
tem. misericordia non est maxi
ma. nisi ille qui hz sit maximus
qui nullum supra se habeat. sed
omnes sub se. Et enim qui supra
se habet aliquez. maius est ⁊ ma
lius cōiungi superiori q̃ supple
re defectum inferioris. Et ideo
q̃tum ad hominem qui hz deuz
superiorā. caritas per quaz vnit
deo est potior q̃ misericordia p
quā defectus primorū supplet.
Sed inter omnes virtutes q̃ ad
proximum pertinent potissima
est misericordia. ficut etiam ex
potioris actus. nam supplere de
fectus alterius incp̃tū hutusmo
di supioris est ⁊ melioris. ¶ Ad
rationes in opposituz. ¶ Ad pri
maz rndetur q̃ per caritatē ma
gis assimilatur deo q̃ per mise
sericordiā. quoniam per carita
tem assimilamur deo tanq̃ eius
affectum vniti. ⁊ ideo potior est
q̃ misericordia per quaz assimi
lamur deo sm similitudinē ope
rationis. ¶ Ad secundā respon
detur. q̃ ratio bene procedit q̃
preferatur exterior sacrificio.
¶ Et ratio est. quia deum nō co
limus per exteriora sacrificia ⁊
munera propter ipsum. sed pro
pter nos ⁊ propter primos. non
enim indiget sacrificijs nostris
sed vult ea sibi offerri ppter nos

stram, deuotionem ⁊ primorum vtilitatem. ⁊ ideo misericordia qua subuenitur defectibus aliorum est sacrificium ei magis acceptum. vt pote propinquās. vtilitatem primorum inducēs. fm illud Heb. vlt. Beneficētie ⁊ cōmunionis nolite obliuisci. talibus enim hostijs promereť deꝰ. ¶ Ad tertiam respōdetur. negādo consequentiam. Et ratio est. quia licet summa christiane religionis in misericordia consistat ꝓtuz ad exteriora opera. interior tamen affectio caritatis qua coniungimur deo prepōderat et dilectioni et misericordie in proximos.

D secūdā questionez sic procedit. Et videtur ꝙ nō sit illicitū iudicare aliquē ex suspitione. ¶ Primo sic. Suspitio videtur esse opinio icerta de aliquo malo. Unde philosophꝰ in. vj. Ethi. ponit ꝙ suspitio se habet ad verum et falsum. sed de singularibus contingentibꝰ non potest habere opinio nisi incerta. cū ergo iudicium humanum sit circa humanos actus qui sunt in singularibus ⁊ contingentibus. videtur ꝙ nullum iudicium licitum esset si ex suspitione iudicare nō liceret. ¶ Secundo sic. per iudicium illcitum fit aliqua iniuria proximo. sed suspitio mala in sola opinione hominis consistit. ⁊ sic non videtur ad iniuriam alterius pertinere. ergo suspitionis iudicium non est illicitū. ¶ Tertio. si iudicium suspitionis sit illicitum oportet ꝙ ad iniusticiā reducatur. qz iudiciuz est actus iusticie. sed iniusticia ex suo genere semper est peccatuz mortale. ergo suspitionis iudiciū semper esset peccatum mortale si esset illicitum. quod est falsum. qz suspitiones vitare non possumꝰ. vt dicit glosa augustini sup illō j. Corinth. iiij. Nolite ante tempus iudicare. ergo iudicium ex suspitione non est illicituz. ¶ In oppositum arguitur ex presenti euāgelio in quo dicitur. Nolite iudicare ⁊c. ¶ Respondeo. hic sunt aliqua notanda. Primo ꝙ aliquis potest iudicare malū de primo multipliciter. Uno modo ex euidentia facti cum aliqs iudicat homicidem. quia vidit eum interficere hominez. Et sic est conclusio. ꝙ sic iudicare nullum est peccatuz. Alio modo ex signis euidentibus. vt si aliquis iudicet aliquem fornicatorem. quia vidit eum nudum cum nuda. ⁊ sic similiter nullum est peccatuz. Tertio ex signis leuibus. Et hoc dicitur iudicare ex suspitiōe. Unde tullius dicit. Suspitio' importat opinionem mali. quando ex leuibus indicijs procedit. Et cōtingit ex tribus vt dicit sanctꝰ tho. (ij. ij. q. lx. artī. iij.)

Uno quidez modo ex hoc q̃ aliquis in scipso malꝰ est. et ex hoc ipse quasi conscius sue malicie faciliter de alijs malum opinat ſm illud Eccĕs.x. In via stultus ambulans cum ipse sit incipiēs omnes stultos estimat. Alio modo prouenit ex hoc q̃ aliqs male afficitur ad alterum. cū enim quis contemnit vel odit aliquē aut irascitur aut inidet ei. ex leuibus signis opinatur maluz de eo. quia vnusquisqz faciliter credit quod appetit. Tertio modo prouenit ex longa experientia. vnde philosophus dicit. ij. rethorice. q̃ senes sunt maxime suspitiosi. qz multotiens experti sunt aliorum defectus. Prime autē due suspitionis cause manifeste pertinent ad peruersitatem affectꝰ. Tertia vero causa diminuit rationem suspitionis. inq̃tuz ex perientia ad certitudinem pficit. que est contra rationē suspitionis. ⁊ ideo suspicio viciuz qdam importat. ⁊ q̃to magis procedit suspitio. tāto magis est viciosum. Est autem triplex gradus suspitionis. Primus est cū homo ex lenibus indicijs de bonitate alicuius dubitare incipit et hoc peccatum veniale est ⁊ leue. quia procedit ex humana infirmitate. sine qua vita ista nō ducitur. ⁊ hoc non vocatur proprie iudicium sed suspitio. Secundus gradus est. quando ex talibus signis firmiter pro certo malicia alterius existimat siue q̃ frater suus malus est. et hoc proprie dicitur iudicium. qz iudicium importat firmaz sententiam. ⁊ hoc est peccatum mortale si malum quod indicat de fratre ex leuibus indicijs. sit de genere peccati mortalis. peccatuz enim mortale est quod cōtariatur caritati. q̃ autez aliquis predicto modo iudicet fratrē suum est contra caritatem fraternaz. Tertius gradus est quādo ex leuibus signis non soluz predicto modo iudicat. sed etiam pcedit ad punitionem fratris. sicut cuz iudex ex suspitione procedit ad aliquem condemnandum. Et hoc est grauius. quia non solum est contra caritatem. sed etiam contra iusticiam et equitatem. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. qz licet in humanis actibus nō inueniatur tāta certitudo sicut in demōstratiuis est tamen aliqua certitudo ſm q̃ cōuenit tali materie. puta cum aliquid per idoneos testes probatur. ¶ Ad secundam respōdetur negando minorem. Dicimꝰ enim q̃ ex hoc ipso q̃ aliquis malam opinionez habeat de aliquo sine causa sufficienti indebite condemnat eum ⁊ ideo iniuriatur ei. ¶ Ad tertia respondetur negando consequētiam. Et ratio est. quia iusticia ⁊ iniusticia est circa actus exteriores. ⁊ sic iudicium suspiciosum directe ad iniusticiam pertinet

quando ad actum exteriorem ꝓ
cedit. ⁊ tunc est peccatum morta
le vt dictum est. Judicium autē
interius pertinet ad iusticiā ꝑm
q̃ comparatur ad exterius iudi
cium vt actus interior ad exte
riorē. sicut concupiscētia ad for
nicationē. ⁊ ira ad homicidiuz.

In domi
nica q̃nta est
euangeliuz.
Cū turba ir
ruerent in ie
sum ⁊c. Lu.
quinto. Cir
ca quod pos
sūt hec disputari. ¶ Pri
mo. vtrum ad summum pontifi
cem pertineāt cause maiores in
ecclesia. ¶ Secundo. vtruz retia
predicatiōis cōueniant alijs ꝓla
tis eccl'ie sine auctoritate pape.

D primā
questionē sic
proceditur. ⁊
videtur q̃ nō
pertineāt ad
summum pō
tificem maio
res cause in
eccl'ia. ¶ Pri
mo sic. correctionem eorum qui
audire nolunt fratrem corrigen
tem christus remittit ecclesie.
Matt. xviij. Si peccauerit in te
frater tu⁹ ⁊c. dic. ecclesie. sz cor
rectio talium est de maioribus
causis ergo sequitur q̃ maiores
cause pertineant etiam ecclesie
catholice. ¶ Secūdo sic. aposto
li alij a christo etiam receperūt
spiritumsanctum cum petro. et
potestatem remittendi peccata.
Johānis. xx. Accipite spiritum
sanctum quorū remiseritis pec
cata remittūtur eis. ergo etiam
pertinēt iste cause maiores alijs
prelatis ecclesie q̃ succedūt apo
stolis. sicut summo pōtifici qui
succedit petro. Unde in. c. in nouo
dis. xxj. scribitur q̃ ceteri aposto
li cum petro pari cōsortio hono
rem ⁊ potestatē receperūt. ¶ In
oppositum est euangelium pre
sens. vbi solo petro dr. Duc in al
tum. per qd̄ vt dicit glo. Ambro.
⁊ Hiero. in. c. Non turbat. xxiiij.
q. j. Et si alijs imperatur vt laxēt
retia soli petro dr. Duc in altum
i. in profundum disputationum.
ꝑ quod datur intelligi maiores
causas petro esse ꝓmissas. ¶ Rñ
deo dicendum. q̃ ad summū pō
tificem pertinet determinatio ⁊
diffinitio maiorum causaruz in
ecclesia. Ista conclusio colligit.
Tū primo ex illo Exo. xviij. vbi
moysi q̃dux ⁊ rex iudeorū fuit. si
cut papa xp̄ianorū. ꝑm illd̄ berna
di ad Eugeniū. Tu es potestate
moyses. Deinde legit Esto tu po
pulo ī hisq̃ ad deū ꝑtinēt. vt ostē
das eis cerimonias ⁊ ritū colē
di deū. sicut ergo omnes q̃stiōes
emergētes de lege ⁊ cultu dei re
seruabāt moysi determinānde. ita
oia q̃ sunt fidei xp̄iane reseruāt
romano pōtifici determinanda

et diffinitēda et mandāda teneri et obseruari. et ꝓpter hoc vt in hoc euāgelio dr. Christus cum alijs apostolis imperaret vt laxarent retia. soli petro inquit. Duc in altum. i. in ꝓfundū disputationum. vt ait Amb. Secundo hoc idez colligit ex illo qd dr. Mat. xvij. Dñs soli petro iubet hamo piscari. Sup quo beat' Amb. dicit ⁊ habet in. c. est aliud. xxiij. q. j. Est aliud piscandi gen' quo genere solum petrū dominus piscari iubet dicēs. Mitte hamū ⁊c. vbi glosa inquit. Per hamuz intellige iurisdictionē qua petrus prefuit alijs. hec ibi. tertio colligitur veritas ꝛclusionis. qr papa solus vocat' est in plenitudinē potestatis Alij vero in partem sollicitudinis. vt testat leo papa in capitulo Multuz. iij. q. vj. et Gregor' in capto Decreto. et Julius papa. in capitulo. qui se scit. ij. q. vj. ergo ad ipsuz solum ꝓtinent omnes cause maiozes de ecclesia Ex multis alijs potest colligi prefata ꝛclusio. sz ista sufficiant. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam rndet negando ꝛsequentiam Et auctoritatem respondet ꝑm glo. Chryso. q per ly ecclesie itelligit prelatus ecclesie. vñ dic ecclesie id est. his que ꝑsunt. vñ papa cū sit caput ⁊ pinceps toti' ecclesie. sibi maxime conuenit de omnibus iudicare. ⁊ omnes delinquētes corrigere. Unde Pelagius in. c. Cuncta per mundū. ix. q. iij. Apostolica sedes de omni ecclesia habet fas iudicandi. ⁊ consequens mala quibus homines a deo auertunt correctionis disciplina de medio tollere ⁊ eradicare vt extra de maio. ⁊ obe. c. solite. ¶ Ad secundam respōdet q ratio non ꝓcedit. Et ratio est. qr determinatio causarum pertinet ed potestatem iurisdictionis in qua ꝓfertur omnibus. vt pote caput totius ecclesiastici corporis. Auctoritas autez illa Johannis. xx. loquitur de auctoritate et potestate ordinis quam pariter apostoli receperunt.

D secūdam questionez sic ꝓcedit. Et videtur q alij prelati ecclie habent q auctoritatem pape laxare possint retia ꝑdicationis. ¶ Primo sic. Prelati et episcopi sunt successores apostolorum. vt habet glosa. Luce. x. Sed apostolis immediate iiungit xps predicationis officium. dicens. Laxate retia vestra. ergo episcopi immediate habent a xpo non mediante papa predicandi auctoritatē. ¶ Secundo sic. Non potest aliquis ꝑdicare nisi mittatur. dicente apostolo ad Roma. x. Quomodo ꝑdicabunt nisi mittantur. sed episcopi in persona apostolorum missi sunt ad ꝑdicandum a christo. iuxta illud Marci vlt. Euan-

tes in mundum vniuersum predicate euangelium omni creature. ergo non indigent mitti a papa. ¶ Tertio sic. Archidiaconis et presbyteris puenit ex officio ipsorum predicare. vt scibile dis. xxv. c. Prelatis multo ergo fortius alijs ecclesie prelatis superioribus. ¶ In oppositum arguitur sic. Predicatio pertinet ad iurisdictionem. sz omnis potestas iurisdictionis platorũ dependet a papa. vt in. c. Dñis. dis. xix. et. c. sacro sancta. dis. xxij. et. xxiiij. q. j. Loquitur dñis ergo alij plati absqz auctoritate pape laxare retia pdicationis non valent. ¶ Respondeo dicendum q̃ nullus inferior papa potest pdicare absqz auctoritate pape. ista conclusio pbatur. Potestas que data est vni in sua fontali plenitudine nõ est in alijs. nisi deriuata ⁊ limitata etiaz p illius volũtate ⁊ ordinatione. sed potestas pascendi doctrina ⁊ pdicatione christi anum populuz est soli petro data. ⁊ i eo suis successoribꝰ cui cura totiꝰ orbis cõmissa est. dicente dño. Pasce oues meas. Iobis vltimo hoc eñ teste Chrysostomo. nulli apostolorũ dictũ est nisi petro. ergo quicunqz habet potestatem predicandi habet auctoritatẽ pape Secundo A quo ꝗs habet dignitatem episcopalem et curam commissam ab eodem habet ea que sequuntur dignitatem. sed omnes plati a sede apostolica sunt instituti a papa vocati in partem sollicitudinis eius ergo ab eius auctoritate habent q̃ possint predicare et pascere plebem. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia tunc solus christus regebat apostolos. nec aliũ habebant ante se a quo dependerent. vnde ab ipso solo habebant auctoritatem. Prelati vero nũc habent institutũ a christo supra se petrum sine successorem eius in caput et principẽ eorũz a quo pendet immediate omnis potestas eorum. ¶ Ad secundam respondetur. q̃ licet apostoli receperunt auctoritatem predicandi imediate a christo ante passionem ad predicandũ indeis. mat. x. In viaz gentium ne abieritis. Euntes predicate dicẽtes. quia appropinquabit regnum celorũ Matth̃. iiij. et Luce. x. Post resurrectionem cum missi sunt. cũ dictum est eis. Euntes in mundum vniuersum. predicate euãgeliũ omni creature. missio ista intelligebatur in ordine tamen ad petrum quem pastorem et caput ac principem totius ecclesie instituerat. et quem vicarium dimittebat in terris et ita nũc episcopi mittuntur et assumũtur in partẽ sollicitudinis ab ipso Petri successore. ¶ Ad tertiam respondetur. q̃ nec archidiaconi nec aliqui presbyteri habent predicandi auctoritatem. nisi auctoritate pape eis concessa.

IN dominica sexta ē euāgeliū. Nisi iusticia vr̄a abūdauerit plus ꝛc. Matt. v. ¶ Circa qd̄ possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrum necesse sit ad ingressum regni celorum q̄ iusticia fidelium abundantior sit q̄ phariseorū. ¶ Secundo. vtrum conuenienter cū dr. Qui dixerit fratri suo fatue. reus erit gehēne ignis ꝛc. assignent tres gradus ire. ¶ Tertio. vtrū reconciliatio fratris semper sit facienda ante oblationes muneris siue sacrificij.

D primas questiones sic pcedit. Et videtur q̄ nō sit necesse ad ingressus regni celorū q̄ iusticia fidelium abūdātior sit q̄ phariseorū. ¶ Primo sic. Ad consecutionē salutis eterne ꝛ p consequens ad ingressum regni celorum sufficit obseruantia diuine legis. ꝓm illud saluatoris Matth. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. sed vna ꝛ eadem videtur esse lex q̄tus ad moralia ꝛ antiquorū ꝛ nūc fidelium. ꝛ p cōseqns eadē iusticia cū iusticia vt ait plato sit ars et disciplina viuendi. ergo non oportet q̄ abūdātior sit iusticia xpianorum q̄ fuerit phariseorū ad introandum regnum celorū. ¶ Secundo sic. Si dicat q̄ ideo abūdātior debet esse nostra iusticia q̄ lex moysi non cohibebat animum sz manus tantū. Cōtra eodem modo est ordinare animus ad virtutē vt cohibere a peccato sed lex mosayca ordinabat animum ad virtutē. vt patet Deut. vj. Diliges dominū deū tuū ꝛc. ergo et ipsa cohibebat animum a peccato. ¶ Tertio arguitur sic. Irasci non est illicitum. ergo nō videtur q̄ p nō irasci fratri suo sit iusticia christianorum abundantior. cum nō videatur aliqd addi qd̄ sit maioris perfectionis q̄ iusticia phariseorū. cōsequentia videtur bona. pbatur assumptum. Primo sic. Nullus motus naturalis videt esse culpabilis. sed irasci est motus naturalis. vt dicit glosa i psenti euāgelio ergo irasci nō est licitum. ¶ Secundo sic. Nullus peccat in eo qd̄ vitare nō potest. sed iram homo vitare non potest. vt habetur in glosa sup illud ps. Irascimini ꝛ nolite peccare. ergo assumptum est verum. ¶ In oppositū est euāgelium presens. in quo christus inquit. Nisi iusticia vestra ꝛc. ¶ Respondeo dicendum. q̄ necesse est q̄ iusticia fidelium sit abūdantior q̄ iusticia phariseorum. si ingredi velint regnum celorū.

¶ Pro quo sciendum ꝙ pharisei credebant ꝑ precepta decalogi sola opera exteriora ꝓhiberi non motū animi. qz vt credebāt voluntas mala non est peccatum nisi exeat in effectum. vnde dicebant de hoc precepto. Non occides ꝙ (vt hr. j. ij. q. cvij. ar. ij.) per hoc ꝓhibebatur occidendi factum ⁊ non occidendi ꝓpositus. ⁊ hoc est qd dicit saluator Audistis qz dictum est antiquis Non occides. hoc est. sic interpretabant preceptū hoc. Sed hunc errorez excludit saluator dicēs. Ego autem dico vobis. quoniā omnis qui irascit fratri suo reus erit iudicio. hoc est. nō solū qui occiderit fratrem suuz sz qui irascitur ei reus erit iudicio. in quo christus supaddendo super actū exteriorem homicidij actū interiorem animi ostēdit quomodo iusticia nra debet abūdare plus ꝙ iusticia phariseorum que solum opus exterius prohibebat. ⁊ ideo lex noua dicitur ꝑfectior ꝙ vetus lex. in hoc ꝙ et animuz et manum cohibet. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaz respondetur negando ꝓsequentiam. Et ratio est quia licet vna lex quo ad moralia sit vetus et noua quantum ad substātiā preceptorum. aliter tamen interpretabat a phariseis. ⁊ aliter a christo. et suscipienda est a fidelib⁹. Unde Augustinus dicit contra Faustuz. ꝙ pene omnia que monuit vel precepit dominus vbi adiungebat. Ego autez dico vobis ibi inueniunt etiaz in illis veteribus libris. sed quia non intelligebant homicidium nisi per emptionem corporis humani. aperuit dñs omnem iniquum motū ad nocēdū fratri i homicidij genere ꝓtineri. ⁊ ꝙtuz ad hmōi explicitas manifestatiōes ꝑcepta noue legis dicūtur maioris ꝑfectiōis ꝑceptis veteris legis. vñ obseruātia legis nō sufficiebat ad salutem anime in antiquo testamento nisi lex iuxta interpretationem christi intellecta et obseruata. ¶ Ad secundam respondetur. ꝙ aliud est loqui de iusticia phariseorum. et aliud est de lege veteri. Iusticia eñ phariseorum erat. quia credebant solum opera exteriora esse peccata et sola illa prohiberi. sz lex vetus bene ꝓhibebat cum opere exteriori etiam malam voluntatē interiorem. sicut supra argutuz est. etiam quia intentio legislatoris cuiuslibet legis est facere ciues bonos et virtuosos. vt dicitur. ij. Ethi. sed nullus potest esse bonus et virtuosus nisi operetur bona ex animo ⁊ desistat a malis. non solum opere sed etiā voluntate. ergo lex vetus vtpote diuina ⁊ rectius posita ꝙ sit quecunqz lex ciuilis prohibet nō solum opus exterius. sz interiora animi. verum est tamen ꝙ nō cohibeat aium sed manuz. Differt eñ ꝓhibitio et cohibitio. qz (vt tāgit. j. ij. q. cvij. ar. j. ad secūdū)

prohibitio fit soloverbo ⁊ absq; pene cōminatiōe. Cohibitio est que fit per factū vel per metum ex pene cōminatione. Quia aūt tantum se extendit cohibitio siue coactio legis quantū se extēdit inflictio penarū determinatarum per legē. Nulla enim lex habet virtutē coactiuā. nisi propter penas quas infligit vel cōminatur. sic lex vetus non infligebat nec cōminabatur nisi penas temporales infligēdas per homines. et pro factis exterioribus quorum homo est cognitor. de interioribus aūt non est hominis iudicare nec penā infligere. Et sic patet respōsio. qr lex vetus licet prohibeat a peccato omni. tam cordis q̄ operis exterioris. nō tamen cohibeat penā imponēdo nisi opera exterioza. ¶ Ad tertiā respōdetur negādo ꝓnam. quoniā vt dicit Alexāder de hal'. in tertio. Aliud est irasci fratri. Aliud irasci pctō. Aliud irasci absolute. Irasci fratri sēper ꝓcedit ex vicio. sic enim ira dicitur vt dicit augu. vlciscendi libido. et sic vt dicit sctūs Tho. ij. ij. q. cliij. ar. iij. ad scdm. Xp̄s loquit hic in euāgelio de motu ire quo quis appetit proximi occisionē. aut quācūq; grauem lesionem. cui appetitui si consensus rationis superuenit sine dubio peccatū mortale est. ⁊ ita nō est licitum. Irasci vero peccato procedit ex virtute. quia ex amore vel zelo iusticie. Irasci vero absolute est mor' indifferens. et aliqñ est illicitum aliquādo nō. Unde chrisostom' dicit super matthēū. Qui irascitur sine causa reus est. qui vero cum causa reus non est. si ira nō fuerit. nec doctrina ꝓficit. nec iudicia stāt. nec crimina compescūtur.

D secūdas questiones sic ꝓcedit. Et videtur q̄ nō cōuenienter assignēt tres gradus ire cum dicit. Qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis. Nam apostolus galathas vocat insensatos ad Gal'. iij. ⁊ domin' Luc. xxiiij. discipulos eūtes in castellum emaus vocat stultos. dicēs. O stulti ⁊ tardi ad credendū. ergo videtur q̄ nō dicatur bene q̄ qui dixerit fratri suo fatue reus erit gehenne ignis. ¶ Sed oppositū est textus p̄sentis euāgelij. Respōdeo dicendū. q̄ sicut declaratur. ij. ij. q. clviij. ar. v. ad tertiū. Triplex gradus ire cōuenienter ordinatus ponitur a domino in euāgelio presenti. Primus quidē est in corde. qui nominatur. cum dicitur. Qui irascitur fratri suo. Secds est in ore q̄ verbum confusum cōtumeliosum. qui notatur cum dicit. Qui autē dixerit fratri suo racha. qd est interiectio irascentis. Tertius gradus est quando ꝓceditur ad

contumeliam determinatā. qui notatur cum dicit. Qui dixerit fratri suo fatue. reꝰ erit ⁊c. Primus gradus est minoris culpe q̄ secūdus ⁊ secūdus q̄ tertius. ⁊ ideo ꝑme minor culpa determinatur cū dicit. Reus est ꝓcilio. qz minus est q̄ iudices deberent cōgregari ad determinationem alicuius pene q̄ q̄ iam sit adiudicatus. qd̄ ponit in secūdo cum dicitur. Reus erit iudicio. ⁊ hoc est minꝰ q̄ q̄ aliquis sit iā extreme pene determinatus. qd̄ ponitur in tertio gradu. cū dicit Reus erit gehēne ignis. ¶ Ad rationes in oppositū rñdetur q̄ sicut licitum est aliquē verberare. vel in rebꝰ dāmificare causa discipline. ita etiam causa discipline potest aliquis alteri quem debet corrigere verbū aliqd̄ conuiciosum dicere. ⁊ hoc modo dominus discipulos vocauit stultos. ⁊ apostolus galathas insensatos. Ñ̄ sicut dicit augu. in libro de sermone dñi in mōte. Raro ⁊ ex necessitate magna obiurgationes sunt adhibēde. in quibus non nobis sed vt dño seruiatur instemus. Concordat alexāder de hal'. in. iij. ad argumentū predictuz respōdens. q̄ vt dicit augustinus. Qui dixerit fatue. duo subaudiuntur. scilz ⁊ fratri suo. ⁊ sine causa hoc est. vnde defenditur q̄ apostolꝰ vocauit galathas stultos. quos ⁊ fratres nominat. nō enim hoc fecit sine causa. hec ille.

D tertiam questionem respōdet. q̄ semper recōciliatio est fienda ante oblationem muneris siue sacrificij. verū distinguēdū est. quia aut frater cui recōciliādus est quis est presens. aut est absens. si absens. sufficit ire spiritualiter pedibus mētis. Unde augu. in sermone dñi in monte. Pergēdū est nō pedibus corporis sed motibus animi. vt te humili affectu ꝓsternas fratri ad quē chara cogitatione ꝓcurris in ꝓspectu eius cui munus oblaturus es. Hoc aūt dicitur quis facere vt dicit nicolaus de lyra. quando habet propositū satisfaciendi loco ⁊ tēpore competēti. Et hoc modo vtitur ecclesia romana. qui reum cōfitentē absoluit. ⁊ sibi satisfactionē leso fiendam imponit. Si ꝯo sit presens ⁊ cōmode possit ipsiꝰ fratris offensi haberi ꝑsentia. eum nō simulato animo linire atq̄ in gratiam ꝓuocare veniā postulando debes. ac deinde offeras munus tuuz. ¶ Sed surgit hic alia questio. vtrū ille cui iniuriatꝰ est debeat amicitiā querere. ¶ Respōdeo iuxta alexandrū de halis in tertio. q̄ duplex est debitū. s. debitum necessitatis ⁊ sine quo nō est salus. ⁊ ꝑm hoc qui iniuriatꝰ est non debet recōciliationē que

rere. Unde augustin⁹ in sermone dñi in mõte. Non veniã postulabis ab eo qui tibi iniuriam fecit. sed tm̃ dimittas sicut tibi a dño dimitti cupis qd̃ ipse cõmiseris. Et est debitũ perfectionis qd̃ ꝓfert ad maiorẽ gloriã. ⁊ hoc modo dicit chryso. ꝙ iniuriat⁹ debes duplicẽ recõciliationem querere. vt duplicẽ gloriã cõsequaris. vnã qua iniuriatus es. alterã quia prior rogasti. Nõ em̃ volẽs te de⁹ substernere sub pedibus eius iubet te pri⁹ rogare sed volẽs tibi humilitatis gloriam prouidere. hec ille.

In dominica septima est euãgeliũ. In illo tẽpore. Cum multa turba ⁊c. matthei. viij. possũt disputari q̃ in dñica quarta q̃dragesime disputata sunt.

In dominica octaua est euãgeliũ. Attendite a falsis ꝓphet⁹ ⁊c. matt. vij. Circa qd̃ possunt disputari sequentes questiões. ¶ Prima. vtrum cauendi sint falsi prophete. ¶ Secda. vtrum sufficiẽs argumentum ad cognoscendus predictos lupos assignatur. cuz dicitur. A fructibus eorum. cognoscetis eos. ¶ Tertia. vtrum simpliciter ex volũtate iudicanda sit actio bona vel mala.

D primas sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ nõ sint cauendi falsi ꝓphete. ¶ Prio sic. Nulli tales nunc sunt. ergo ⁊c. antecedens probat ex illo Matth̃. xi. Lex ⁊ prophete vsq̃ ad Jobes. ergo videtur ꝙ nõ oporteat post tẽpora iohãnis a talib⁹ attẽdere. ¶ Secundo sic. si dicantur per falsos ꝓphetas heretici. Contra. Apls inquit. i. Corin. xi. Oportet etiã hereses in ecclesia. vt qui probati sunt manifesti fiant. ergo non est attendendũ siue cauendũ ab eis. ¶ Tertio ex illo Matthei xiij. Ubi dominus mandauit vt serui permitterent crescere zizania vsq̃ ad messem sed per zizaniam heretici intelligunt fuz augu. ergo ⁊c. ¶ In oppositum est euangeliũ presens. ¶ Respondeo dicendũ sub ista cõclusione. ꝙ diligenter cauendi sunt falsi prophete qui hic heretici dicuntur. Et hoc multiplici ratione. Primo sunt diligẽter cauendi. quia occulte veniunt ⁊ incedũt falsam doctrinam sub virtutuz apparentia palliantes. Unde dicitur. Veniunt in vestimentis ouium. i. vt recti sub bonis opo-

ribus.scz orationibus.ieiunijs. ⁊ elemosinis.q̄ ipsi ficte faciūt. quia in his non honorē dei intē dunt:sed fauorem populi captā dum vt eorum dictis credulitas citius adhibeatur.de quibus di cit apostolus ad Rom.xvj. Per dulces sermones ⁊ benedictio nes seducunt corda innocentiū. Secūdo,sunt diligenter cauēdi propter periculū. Unde subdit. Sunt enim intrinsecus scilicet per corruptā voluntatē ⁊ inten tum nocēdi ⁊ seducendi lupi ra paces. Lupi enim non solū sunt mordaces.sed etiam venenatos habent dentes. Sic heretici cū mordent venenū false doctrine effundūt.tales enim nisi diligē ter caueantur multū,pficunt ad impietatē.quia vt dicit apl's.ij. Timoth.ij. Sermo eorū vt can cer serpit. Et ideo bene dicitur Esa.lij. Recedite recedite noli te tangere immundū.qr sicut di citur Eccl'ia. xiij. Qui tetigerit picem coinq̄nabitur ab ea.⁊ qui cōmunicat superbo induet sup biam. Tertio cauendi sunt ne in uoluamur penis damnatiōis eo rum.q̄ sunt plures in iure. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad pri mam respōdetur ꝑm albertum. Dicit enim ꝙ obiectio illa fuit chryso.⁊ soluit eam sic. ꝙ pphe tia est proprie diuina inspiratio sub immobili veritate tales eo rum euentus denūciās que sunt de redemptore ⁊ sanctis.et hoc modo prophetia fuit finita vsq̄ ad iohannē qui digito saluato rem demonstrauit.sed si prophe tia dicitur quecūq̄ enunciatio futurorū tunc pphete sunt ⁊ fue runt post iohannē.sicut agabus filius philippi in actibus apo stolorum qui famē ⁊ vincula pau li pronunciabat.⁊ multi alij qui ad humanarū aurium directio nem multa pronūciarūt. Secū do respondetur ꝙ hic falsi pro phete dicūtur heretici. ¶ Ad se cundā respōdetur negādo conse quentiā. Et ratio est.quia vtili tas que ex heresib⁹ venit.est pre ter hereticorū intentionē. quor intentio est corrūpere fidem qd̄ est maximi nocumenti.vnde ma gis respiciendum est ad id qd̄ est per se de intētione eorum vt ex cludātur. q̄ ad hoc quod est pre ter intentionē eorum vt sustineā tur. ¶ Ad tertiā respondetur.qr supra dicit augustin⁹. Illud est intelligendū in eo casu.quando non possunt extirpari zizania si ne extirpatione tritici.vt dictū est in vltima questione disputa ta in dominica secunda post fe stum trinitatis.

D secūdā sic procedit. Et videtur ꝙ nō detur ꝓ ne niēter signum cognoscendi falsos pphe tas.cum dicit. A fructibus eor cognoscetis eos. ¶ Primo. quia

tales vt dicitur in euangelio. veniunt investimentis ouium. sed vestes ouiū sunt opa bona. vñ lana ponitur inter fructus ouium ergo non est conueniens signuz cognoscendi falsos prophetas. ¶ Secundo sic. opera de genere bonozum sunt communia bonis et malis. ⁊ sunt fructus bone volūtatis. ergo ex illis nō. possunt discerni falsi prophete a veris. ¶ In oppositum est euangeliuz presens. ¶ Respondeo dicendū ꝙ signum cognoscendi falsos, pphetas datur conueniens. cum dñs dicit. A fructibus eozum cognoscetis eos. Patet ista cōclusio. quia fructus ex quib⁹ cognoscuntur boni catholici est maxime confessio immaculata fidei catholice sanctis operibus associata. Unde si confitetur fidem catholicam quaz vniuersalis ecclesia tenet ⁊ docet. et bona opera non facit falsus propheta est. sed bonus christianus iudicatur de quib⁹ apostolus loquitur ad Eph̄. v. dicens. Ut filij lucis ambulare. fructus lucis est in omni bonitate. in iusticia ⁊ veritate, p bātes quid sit beneplacituz deo. Ubi duo ponit. Primo substantiam operis siue genus operis. Secundo intentionez faciētis. De primo dicit. Fruct⁹ lucis est id est. opera fructifera et clara. Eccli. xxiiij. Flozes mei fructus honozis et honestatis. Ubi aduertēdum ꝙ quia omnis virtus ad tria reducitur. Nam oportet ꝙ agens ozdinetur in se. ad proximum ⁊ ad deum. In se vt sit dominus in seipso. ⁊ propter hoc dicit In omni bonitate. Item ad proximum per iusticiam ideo dicit. In iusticia. psal. Feci iudicium et iusticiam. Item ad deum per cognitionem ⁊ confessionez veritatis. Et ideo dicit. Et veritate. Quantum ad scōm sez intentionem facientis. subdit. Probantes quid sit beneplacitū deo. id est. vt intendas facere qd placet deo. Roma. xij. Probetis q sit voluntas dei bona ⁊ beneplacens ⁊ perfecta. A fructib⁹ ergo lucis. que sunt opera fructifera et clara. in omni bonitate. iusticia ⁊ veritate. cum intentione faciendi qd deo placet cognoscuntur veri prophete. veri doctores catholice veritatis. et a contrarijs fructibus cognoscūtur falsi prophete. errozum magistri. vel doctozes heretice prauitatis. Ex his que dicta sunt pz responsio ad obiecta. quoniam ex illis simpliciter non bene discernuntur sicut arguitur.

D tertiaz questionez sic procedit. Et videt ꝙ simpliciter ex voluntate actio iudicanda sit bona vel mala. ¶ Primo sic. Et presenti euangelio vbi dicitur. Non potest arboz mala bonos

fructus facere. nec arbor bona fructus malos. sed voluntas bona comparatur bone arbori. mala autē male. cum ergo fructus volūtatis sint actus exteriores, videtur q̃ ex bonitate vel malicia volūtatis simpliciter exteriores actus dicendi sunt boni vel mali. ¶ Scdo sic. in tertio metaphisice dicit pbs. q̃ ratio boni a fine sumitur. sed actus volūtatis habet ordinē ad finem mediante volūtate cuius obiectus est finis. ergo fm bonitatem vel maliciā volūtatis dicendus est actus exterior bonus vel malus. ¶ Tertio. dicit augustinus. Voluntas est qua peccat ⁊ recte viuitur. sz fm q̃ ea peccat est mala. fm vero q̃ ea recte viuit est bona. ergo actus ipsi exteriores debēt iudicari boni vel mali. fm bonitatē vel maliciā volūtatis. ¶ In oppositum sic. dicit pbs. ij. ethicorū. q̃ quedā sunt que bene fieri nō possunt. qr cū sint extrema. in eis nō est mediū accipere ꝓuenit aūt in talia opera ꝓgredi ꝓpter voluntatē alicui⁹ finis boni. ergo nō est iudicādus act⁹ exterior bonus ꝓpter bonitatem volūtatis. ¶ Ꝓsideo dicendū. q̃ volūtas potest dupliciter ꝓsiderari. vel fm q̃ intēdēs prout in vltimū finē fertur. vel fm q̃ est eligēs. put ferr̃ in obiectū proximum. quod in finē vltimū ordinatur. Si cōsideret̃ ꝑmo modo. sic est cōclusio ꝑma. q̃ malicia voluntatis sufficit ad hoc q̃ actus malus esse dicat̃. qr quod malo fine agit̃ malū est. ¶ Secūda cōclusio. bonitas volūtatis intēdētis nō sufficit ad bonitatem actus. qr act⁹ potest esse de se malus qui nullo modo potest bene fieri. Si aūt ꝓsideret̃ volūtas fm q̃ est eligēs. sic est tertia cōclusio. q̃ vniuersaliter verus est q̃ a bonitate volūtatis dicit̃ actus bonus ⁊ a malicia malus. Sed notandū q̃ ad bonitatē cōsilij qd electionē ꝑcedit. vt i. vij. ethicorū dr. tria exigūtur. Unū scz q̃ ꝓsilians ꝑstituat sibi finem debitū. qr si aliquis ad malū finem ꝓsequēdū multas efficaces vias inueniat. nō dicit̃ bon⁹ consiliator. ¶ Scdo q̃ ad bonū finē ꝓsequendū adinueniat bonū op⁹ per quod finē ꝓsequat̃. Unde si quis bonū finē intēdat ꝓsequi ꝑ malā actionē. nō est bonus cōsiliator. qr sortitur finē incōueniēti medio. eo q̃ illud qd ad finem ordinatur. nō est ꝓportionatum fini illi. sicut si aliq̃s verā conclusionē per mediū imptinēs cōcluderet. Tertio requritur vt adinueniat vtrūq̃ in tēpore cōuenienti. ne sit ꝓceps in festinādo. vel etiā inutilis in tardādo. sed hoc vltimū pertinet ad bonitatē cōsilij. fm qd consiliū in ratione inquirēte ⁊ inueniente aliud et aliud est ex parte rei cōsiliabilis cum ergo electio fit quasi consilij cōclusio. vt in tertio ethicorū dicit̃. oportet q̃ ad bonitatē voluntatis eligentis ꝓcurrat finis

et bonitas. bonitas eius qd̄ est ad finem ordinatum. ⁊ si hoc fit pculdubio actus exterior bon⁹ erit. si autem alterū desierit erit voluntas mala ⁊ actus malus. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respondet q̄ arbor est ex qua immediate procedit fruct⁹. Unde arbori comparat volūtas in euāgelio. fm q̄ est eligens. qz ex electione immediate seqtur fructus. Uel vt dicit sctūs tho. in p̄ma scōe. (q. xx. ar. ij. ad primum.) per alia verba. Uolūtas bona prout significat per arborem bonā. est accipienda fm q̄ habet bonitatē. ⁊ ex actu volito ⁊ ex fine intento. ¶ Ad scōam respondetur negādo consequētiā. Et ratio est. quia ad bonitatem rei nō solū exigitur bonitas finis vltimi. quam respicit voluntas intendēs. sed etiā bonitas finis primi quē respicit volūtas eligens. ⁊ ideo nō seqtur q̄ bonitas volūtatis intēdentis ad bonitatē actus sufficiat. ¶ Ad tertiaz respondet sicut ad superi⁹. non enim solū aliquis peccat qñ vult malum finem. sed etiam qñ vult malum actum.

In dominica nona euangeliū est. Homo q̄dam erat diues ⁊c. Lu. xvj. Circa qd̄ possunt dispu tari sequētes questiones. ¶ Prima. vtruz prelatus vel clericus dissipans bona ecclesie sit deponendus. ¶ Scōo. vtrū pauperēt denē pecunie siue elemosine vt oretur pro dante. ¶ Tertio. vtrū de illicitis acquisitis possit fieri elemosina.

D primaz questionez sic peeditur. ⁊ videtur q̄ clericus siue plat⁹ dissipās bona ecclesie nō sit ppē hoc deponēdus. ¶ Primo sic. Matrimoniū spūale in quo plātus est vir siue spōsus ecclesie sue. est nobili⁹ q̄ carnale vbi vir cōiungit carnaliter vxori sue: sed in matrimonio carnali vir q̄ uis bonorū vxoris fit dissipator. nō remouet aut deponitur de matrimonio. ergo nec prelat⁹ p hoc q̄ dissipauerit bona ecclesie venit deponēdus. cū videt bona. ¶ In oppositum arguit ex p̄senti euāgelio. arguendo a minori ad mai⁹. qz dissipator bonorū tēporaliū dñi sui deponit ab officio. multomag⁹ est deponēd⁹ plātus dissipator bonorū tēporaliū siue spualiū xpi. ¶ Rñdeo dicēdū q̄ plat⁹ dissipator siue dilapidator bonorū ecclesie est deponēd⁹ ab eccl'ia. Hēc conclusio colligit ex multis capitulis in decre. ix. q. iij. c. vlti. xx. q. v. Diaconi. et. c. abbatibus. et

xxj.q.iiij.c.ij. ¶ Ad rationē ī oppositum rñdetur negādo ꝓsequētiaz. Et ratio est.qz nō est simile in hac parte de matrimonio carnali ⁊ de matrimonio spūali plati cū ecclia carnale enim est magis firmū ⁊ isepabile ꝙ spūale sit.

D secūdā questionez sic procedit. Et videtur ꝙ nō sit danda elemosina alicui vt oret ꝓ dāte ¶ Primo sic. symonia est studiosa voluntas emendi vel vendendi aliquod spirituale vel spūali annexum. sed oratio est maxime spiritualis. ergo dare elemosinā vt quis oret pro eo. videt symonia. eo qz dat temporale pro spirituali. sed symonia nullo modo est committenda. ergo elemosyna non est danda alicui vt oretur pro eo. ¶ Secundo sic confirmando. Qui illicit alium vt oret ꝓ pecunia dat spirituale ꝓ temporali. ⁊ omis talis est symoniacus. ergo ⁊c. ¶ In oppositu est euangeliū presens. ¶ Rñdeo dicendum. ꝙ elemosyna licite pauperibus datur aut bonis viris vt oretur pro dāte. quando illi qui dant elemosynas pauperibus vt orantium pro ipsis suffragia impetrent nō eo tenore dāt quasi intendētes oratiōes emere. sz per gratuitā beneficētiā pauperum aios eoz ꝓuocāt ad hoc ꝙ ꝓ eis gratis ⁊ ex caritate orent. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primaz rñdet ꝙ vez est ꝙ oratio spūalis est. vñ nullo modo dz sub precio poni. nec illi q̄ dant pecuniā pauperibus vt pro eis orent. orationez emūt. sz vt dictū est aios pauperū allicīunt ad orandū ꝓ se. et omnes faciunt sibi debitores. ¶ Ad scōam respondet. negādo consequentiā. Et ratio est eadē. homo eniz facit sibi amicos pauperes dum subuenit eorū necessitatibus. pauperes eniz xpi gratis sunt suis benefacientibus. Et ita pz. qz beneficiū nō est sicut finis motiuꝰ. sz sicut aliq̄d iducēs ⁊ quoniā principaliter hoc intēdūt. ideo nō ꝓpter hoc orāt finaliter. ⁊ ideo oratio nō vēdit sz ipetratur ꝓ accidēs. s. ꝓ acq̄sitionez amoris. Et sic de ista questione.

D tertiam questionez sic ꝓcedit. (ij.ij. q.xxxij.ar.vij) Et videt ꝙ de illicite acquisitis possit fieri elemosyna. ¶ Primo sic. ex p̄senti euāgelio Facite vobis amicos de mammona iniq̄tatis. vbi glo. dicit. Iniq̄tas bene dispēsata in iusticiā vertit. ergo videt ꝙ licite de malis acquisitis possit elemosinā facere. ¶ Scō sic. q̄ est in extrema necessitate ꝓstitutus omnib⁹ modis subueniendū est. sed cōtingit aliquē q̄ nihil hz

nisi de iniuste acquisito aliquem in extrema necessitate videre. ergo debet elemosynam facere. ergo de male acquisito et detento potest elemosyna fieri ¶ Tertio sic. De acquisito per meretriciũ ⁊ per aleas ⁊ per symoniam que sunt turpia lucra potest elemosina fieri. ergo ⁊c. ¶ In oppositũ est illud augustini libro de ꝓbis dñi. De iusto laboze facite elemosinaz. Et infra. Nolite elemosynaz facere de fenoze ⁊ vsuris. Et grego. Nõ est cõputanda elemosyna si pauperibus dispensatur quod ex illicitis acquiritur. ¶ Respondeo dicendum ꝙ tripliciter potest esse aliquid acquisitum illicite. Uno modo quãdo id qd̃ illicite ab alio acquiritur. debetur ei a quo est acquisitum nec potest ab eo retineri q̃ acquisiuit. Sicut contingit in rapina ⁊ in furto ⁊ in vsuris. Et de talibus est conclusio. ꝙ de talib̃ nõ potest fieri elemosyna. Pz cõclusio. qz homo de talib̃ tenet̃ ad restitutionez. Alio modo est aliq̃d illicite acquisitum quod ille qui acquisiuit retinere nõ potest. nec tamen debetur ei a quo acquisiuit. quia contra iusticiã accepit ⁊ alter contra iusticiam dedit. Sicut cõtingit in symonia quadans ⁊ recipiens contra iusticiã legis diuine agit. Et de tali est conclusio secunda. ꝙ non debet restitui ei qui dedit. sed debet in elemosinam erogari. Et eadem ratio est in similibus. in quibus scilicet datio ⁊ acceptio est contra legem dei. ¶ Tertio est aliquid illicite acquisitum. nõ quidem ꝙ ipsa acquisitio sit illicita sed quia id ex quo acquirit̃ est illicituz. Sicut patet de eo quod mulier acquirit per meretriciũ et hoc vocatur propzie loquẽdo turpe lucruz. ꝙ enim mulier meretriciuz exerceat turpiter agit ⁊ contra legem dei. sed in eo ꝙ accipit non iniuste agit nec contra legem dei. Unde de tali turpiter et illicite acquisito est tertia conclusio. ꝙ retineri potest de eo elemosyna fieri. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. ꝙ textus ille intelligitur de diuitijs per actũ illicituz acquisitis. ⁊ tamẽ iuste possidentur. Uel aliter dicendũ ꝙ mammona iniquitatis dicuntur diuitie et iam licite acquisite ⁊ possesse. tamen dicuntur iniquitatis. quia frequenter ducit hominẽ in peccatũ. ¶ Ad secdam rñdetur. negando ꝓsequentiam. Et ratio est. qz i casu extreme necessitatis omnia sunt cõmunia. ⁊ ita non ꝓuident sibi de alieno. ¶ Ad tertiã rñdet̃. ꝙ de acquisito ꝑ meretricium iam dictu est. ꝙ potest fieri elemosina. non autem fit deo sacrificium vel oblatio ad altare. Tum ꝓpter scandalum. tum ꝓpter sanctoz reuerentiam. Deo aũt qd̃ est acquisitum per symoniam iam dictum est ꝙ dz erogari in pias causas. Circa illa vero q̃ ꝑ aleas acqui-

runtur videtur esse aliquid illicitum ex iure diuino. scz ꝙ aliquis lucretur aliquid ab his quirem suam alienare non possunt sicut sunt minores ⁊ furiosi ⁊ huiusmodi. ⁊ ꝙ aliquis trahat aliū ex cupiditate lucrandi ad ludū. ⁊ ꝙ fraudulēter ab eo lucretur. Et in his casib⁹ tenet ad restitutionem. ⁊ sic de eo nō potest elemosynā facere. Aliqd aūt videt esse vlterius illicitū ex iure positiuo ciuili. qd̄ prohibet vniuersaliter tale lucruz. sz quia ius ciuile nō obligat omnes sz eos solū q̄ sunt his legib⁹ subiecti. ⁊ iterum p disuetudinē abrogari potest. ideo apud illos q̄ sunt huiusmodi legib⁹ astricti. tenētur vniuersaliter ad restitutionē qui lucrantur. nisi forte ꝓtraria cōsuetudo preualeat. aut nisi aliquis lucrat⁹ sit ab eo qui traxit eū ad ludū. In quo casu nō tenetur restituere. qz ille qui amittit nō est dign⁹ recipere. nec potest licite retinere tali iuri positiuo durante. Unde oportet de hoc elemosynam facere in hoc casu.

Adomini ca. x. est euangeliū. In illo tēpore. Cū appropinquaret iesus ⁊c. Lu. xix. Possunt he disputari q̄stiones. ¶ Prima vtruz per sacrā scripturā potest ostendi ꝙ aduentus messie. i. xpi in carnē aduenerit. ¶ Scdo vtrz iudei tempus visitationis sue. i. aduētus xpi cognouerūt. ¶ Tertio. vtrū symoniaci tā vendētes q̄ ementes spūalia p temporalibus sint ab ecclesia expellendi.

D primaz questionez sic pceditur. Et videtur ꝙ nō possit per scripturaz sanctā ostendi ꝙ aduentus messie. i. christi i carnē aduenerit. ¶ Primo sic. ex illo Esa. ij. vbi loquitur de tempore aduentus christi. vbi dicitur. Erit in nouissimis diebus preparat⁹ mons domini in vertice mūtium. ⁊ eleuabitur super omnes colles. ⁊ fluent ad eū omnes gētes. Et sequitur. Constabunt gladios suos in vomeres et lāceas suas in falces. Non leuabit gēs contra gētem gladium. nec exercebuntur vltra ad belluz. Ex his arguit multipliciter. ¶ Primo ex eo quod dicitur ꝙ hoc erit in nouissimis diebus. qz iesus xps non fuit in nouissimis diebus. qz post natiuitatem eius ⁊ mortem multa tempora fluxerunt. ergo videtur ꝙ ipse non fuerit vere christus cuius aduētus promittitur in nouissimis dieb⁹. ¶ Secūdo arguitur ex illo quod subditur. ꝙ mons domini erit in vertice montium. mons enim ille di-

xit mons sion vbi fuit templum. sed mōs ille nō est in aliquo elevatus. ergo adhuc nō venit christus. ¶ Tertio arguitur ex eo qd subditur. Fluent ad eum omnes gētes. quia non omnes credunt in iesum nazarenum. ¶ Quarto arguitur ex eo quod sequit. Nō leuabit gens contra gentem gladium. quia post natiuitatez iesu christi nō cessarunt bella per orbem. vt pz. nec cessant. ergo videtur q̄ aduentus vere messie. scz christi nōdū venit. ¶ Scdo principaliter arguit sic. Dicit Esa. xi. Egrediet virga de radice iesse. vbi scriptura loquitur de adūtu christi. sequitur ibidē. Habitabit lupus cum agno. ⁊ pardus cum hedo accubabit. et sequitur ibidem. Delectabitur infans ab vbere super foramina aspidis. ⁊ in cauerna reguli qui ablactatus fuerit manum suam mittet. sed adhuc non videmus agnos cuz lupis pacifice habitare. nec pueros delectabiliter cum serpentibus ludere. ergo non fuit tempus adimpletum veri christi. ¶ Tertio sic. dicit hieremie. xxiij. Ecce dies venient dicit dominus. ⁊ suscitabo dauid germen iustuz. Et sequitur. In diebus illis saluabitur iuda. ⁊ israel habitabit cōfidenter. sed post aduentuz iesu iudei semper fuerunt in periculo ⁊ in pauore. ergo videtur q̄ tēpus veri christi nondum venit.

¶ In oppozituz arguitur ex presenti euangelio. vbi christus redarguit iudeos q̄ non cognouerunt tempus visitationis eorum scilicet aduentus sui qui fuit aduentus veri christi pmissi. ¶ Respondeo dicendum. q̄ per sacram scripturam potest ostendi manifeste q̄ aduentus veri xpi qui fuit iesus nazarenus iam aduenit. siue christum iam venisse. Ista conclusio probatur multipliciter. ¶ Primo sic. ex illo Genes. xlix. vbi iacob patriarcha prophetauit dicens. Non auferetur sceptruz de iuda. ⁊ dux de femore eius donec veniet qui mittendus est. ⁊ ipse erit expectatio gentium. sed notozium est. q̄ quādo christus fuit natus sceptrū fuit ablatum de femore iude. vt tūc subcesare regnabat herodes alienigena natione in iudea. vt pz. ergo ab illo tempore venit christus. Et confirmatur per translationem caldaicam. quia vbi hieronymus trāstulit. donec veniat qui mittendus est. caldaica translatio hz. donec veniat messias. ⁊ sic pz q̄ auctozitas predicta nō potest intelligi de aliquo alio q̄ de christo. In quo possunt confutari multe cauillationes iudeorum. ¶ Scdo pbatur predicta cōclusio ex illo Danielis. ix. vbi angelus gabriel instruit eum de aduentu christi dicens. Septuaginta hebdomade abbreuiate sunt super populuz ⁊ super vrbem tuam sanctam. vt consumet̄ prauaricatio et finem accipiat peccatum. et deleatur iniquitas. et

adducatur iusticia sempiterna. et impleatur visio et prophetia. et vngatur sanctussanctorum. ꝙ vero accipiat ibi hebdomadas annorum. patet in principio capituli. et ita intelligunt omnes doctores. sed iste hebdomade. lxx. que faciunt. quadringentos. xc. annos sunt preterite. ergo tẽpus aduentus christi iam longe preteriit. ¶ Tertio probatur cõclusio sic. quando scriptura sacra denunciat aliquod futurum et determinat tempus et locum et modum et scilicet omnia ista concurrunt in vnum manifeste patet ꝙ illud quod fuerat predictum est impletum. Sacra autem scriptura predixit aduentum christi. vt patet in multis locis. determinauit etiam tempus veniendi. videlicet quando fuerit trãslatio regni. supra Bene. xlix. Non auferetur sceptrũ de iuda ꝛc. Similiter locum nascendi. Mich. v. Et tu bethleem effrata ꝛc. Similiter modum veniẽdi. scilicet ꝙ christus in paupertate veniret. Zacharie. ix. Ecce rex tuus venit iustus ꝛ saluator et ipse pauper. Similiter determinat sacra scriptura modũ moriendi. quia scilicet in humilitate et patiẽtia ex parte ipsius christi. ꝛ in crudelitate maxima ex parte occidentium ipsum. vt habetur Esaye. liij. Sicut ouis ad occisionez ducetur. Sed hec omnia manifeste sunt impleta in iesu nazareno. ergo rationabiliter cõcluditur ꝙ ipse fuerit verus christus. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam de auctoritate esaye respondetur negando consequentiam in omnibus partibus argumentationis eius. Ad id quod ait de nouissimis diebus. dicim⁹ nihil valere. quia nouissimi dies ibi dicuntur dies messie siue christi. ꝛ aliquãdo dicuntur tempora etiam christum precedentia. sm illud Bene. xlix. vbi patriarcha iacob dixit filijs suis. Congregamini vt enunciez vobis que futura sunt in diebus nouissimis. Et ibidem consequenter denunciat non solum de aduentu christi sed etiaz de multis que adimpleta sunt a tempore regum et iudicium. vt patet litteram intuenti. ¶ Ad rationem sumptam de eleuatione montis respondetur. ꝙ est vanitas hoc quia eleuatio talis non est intelligenda sm motum localem vt intelligunt iudei. sed sm nobilitatem et appreciationem que tunc facta sunt quando christus ipsum templum miraculis et doctrina multipliciter super omnia alia loca nobilitauit ꝛ exaltauit. ¶ Ad rationem sumptã ex hoc. Et fuẽt ad eũ omnes gẽtes rfidetur ꝙ ibi distributio est accommoda pro generibus singulorum non pro singulis generum. sicut dicit ꝙ omne animal fuit in arca noe. quia de singulis generibus animaliũ fuerunt ibi aliqua indiuidua. Et similiter

de omnibus gentibus siue de iudeis siue de gentilibus cõfluxerũt ad christũ credentes in ipsũ. et ita illud adimpletũ est. ¶ Ad rationem sumptam ex illo. Non leuabit gẽs ꝓtra gẽtẽ gladiũ. respondetur. ꝙ illud dictum est. qz circa tempus christi fuit pax diuturna ĩ orbe. ⁊ maxime in iudea. quod patet ex eo ꝙ imminẽte natiuitate xpi placatis omnibus regnis ⁊ sub imperio romano redactis preceptum fuit a cesare augusto vt describeret vniuersus orbis. et ab illo tempore vsqz ad quartum annũ post passionem christi. quando ceperũt iudei rebellare romanis non legunt aliqua notabilia bella fuisse in iudea. nec iudeos vsos fuisse armis qz terra custodiebatur a militibus romanis. Et ideo ꝓbabile est ꝙ tunc ꝓpter diuturnitatem pacis iudei instrumenta quibus vtebantur prius in bellis mutarent instrumenta agricolature apta sicut sensibiliter videt fieri in terris vbi est pax diurturna. ꝙ autem dicitur. non leuabit gens contra gentez gladium ⁊c. vbi lyvltra non importat eternitatem sed solũ diuturnitatem temporis. id est. vsqz ad longum tempus. ¶ Ad secundã rationẽ ꝑncipaliter. de illo Esa. xi. Habitabit lupus ⁊c. respõdetur. negando consequẽtiam. Et ratio est. quia est locutio metaphorica. qz homines ibi nominãtur nomine animalium. Et similiter habet. Gen. xlix. Beniamin lupus rapax ⁊c. Sic ergo dicendum est in ꝓposito ꝙ iudei ⁊ gentiles qui prius erant ad invicem nociui ⁊ odiosi pacifice simul habitauerunt conuersi ad fidẽ christi. ꝓm qd dr Act. iiij. ꝙ multitudinis credentium erat cor vnum et anima vna. Et eodem modo exponendum est de pueris ⁊ animalib? venenosis. qz simplices pueri non leduntur ab illis qui ante cõuersionem ad fidem christi erant veneno infidelitatis et perfidie repleti. ¶ Ad tertiaz et illo Heremie. xxiij. respondetur ꝙ iam non erant filij israel ⁊ iuda proprie loquendo. quia erant auersi a deo. quia christuz negauerunt et occiderunt. ꝓpter qd etiam illam miseriã meruerunt. et ideo ex illa miseria magis concluditur ꝓpositu ꝙ sicut patet ex dictis. Illi autem qui vere fuerunt filij israel et iuda q̃ scz christum receperũt saluati sunt per ipsum. nõ solum spũaliter quantum ad animas. sed etiam corporaliter. qz ꝓm ꝙ dicit in ecclesiastica historia. imminente destructiõe ciuitatis hierosolyme per titum ⁊ vespasianũ admoniti sunt fideles q̃ erant in iudea angelum vt transirẽt in regnum regis agrippe. q̃ erat cõfederatus romanis. ⁊ ibi saluati sunt in bona pace. Aliter potest dici ad auctoritatem Hieremie. ꝙ illi fuerũt perfecto de regno xpi de quo ibi loquitur qui iam sunt in gloria

celesti ⁊ ibi habitant cōfidenter et sunt profecto saluati.

D secūdaz questionez sic pcedit.⁊ videtur ꝙ iudei tēpus visitationis sue. i. adueniens xpi nō cognouerunt. ¶ Primo ex psenti euāgelio. vbi dicitur. eo ꝙ nō cognoueris tps visitationis tue ¶ Secūdo arguitur ex illo apostoli. j. Coy. ij. Si em̄ cognouissent dñm glorie nunq̄ crucifixissent eum. ¶ Tertio arguitur ex illo Actuum. iij. vbi Petrus loquens iudeis dicit sic. Scio fratres ꝙ per ignorantiā fecistis sicut ⁊ princeps vestri. ¶ In oppositum est illud Mat. xxj. ꝙ agricole videtes filiuz dixerūt intra se. Hic est heres. venite occidamus eum. vbi dicit Hieronym⁹ Manifestissime de⁹ probat his verbis iudeoy principes nō per ignorantiam. sz per inuidiā dei filium crucifixisse. ¶ Respōdeo dicendū. ꝙ aliqui iudeoy cognouerunt tempus visitationis sue et aliqui nō. ¶ Pro quo notādū sicut notat sanctus Thomas in tertia pte questione. xlvij. et Nicolaus de lyra Lu. xix. qd̄ apud iudeos quidam erant maiores sciētes scripturas legis ⁊ pphetaruz. Aliqui aūt minores sicut laici ⁊ mulieres tātūmodo sciētes quod est de necessitate salutis. vt precepta decalogi. ⁊ huiusmodi. que debent sciri ab omnibus. Est ergo prima pclusio. ꝙ maiores coy qui principes dicebantur cognouerunt Jesuz esse verum prophetam promissuz in lege. ⁊ ita tempus visitationis coy nouerunt. Patet pclusio. qz omnia signa videbant in eo que dixerant futura pphete. Diuinitatem autem eius etiam cognouerūt (vt hz. vbi. s. ad. ij. circa finem.) quia euidentia signa huiusmodi habuerunt ⁊ dicta prophetarum. quibus tamen assentire ppter odium ⁊ inuidiaz noluerunt vt cognoscerent eum esse filium dei. Unde Beda dicit super illud Luce. xxiij. Nesciūt quid faciūt. Notandū inquit. ꝙ non pro eis orat qui quem filiū dei intellexerunt crucifigere q̄ cōfiteri maluerunt. Unde ipse dominus de eis dicit Johānis. xv. Si nō venissemet locut⁹ eis non fuissent peccatum nō haberent. nunc autē excusationez nō habēt de peccato suo. Et postea subdit. Si opera nō fecissent in eis que nemo alius fecit peccatum non haberēt. Et postea subdit. Nunc autē viderūt me ⁊ oderunt me ⁊ patrē meū. ¶ Alia cōclusio est. ꝙ minores id est. populares q̄ mysteria scripture nō nouerant. nō plene cognouerūt ipsum Jesum verum pphetam esse. nec christum pmissum in lege. nec esse filium dei. lz aliqui eorum etiam in eū crediderunt.

multitudo tñ non credidit. et si
aliq dubitarēt an ipse esset chri
stus ꝓpter signoꝝ multitudinē.
et efficiam doctrine. vt habetur
Job. vij. tñ postea decepti fuerūt
a suis principibus vt eū non cre
derent nec filiū dei nec christū.
¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad
primam de p̄ senti euangelio rñ
detur. ꝙ loquitur xp̄s de actua
li cognitiōe aplicante ad opꝰ. s.
recipiendo p̄dicationē xp̄i. imo
e conuerso negauerūt ⁊ crucifi
xerunt. ¶ Ad secūdam responde
tur eodē modo. habituali eñ co
gnitione maiores bene cogno
uerunt. sz actuali ad opus dedu
cta nō. inuidia ⁊ odio excecati.
¶ Ad tertiam eodē modo rñdet

D tertiaz
questionē sic
ꝓceditur. Et
videtur ꝙ nō
sit conueniēs
symoniaci pe
na ꝙ expella
tur de templo dei p priuationez
eius qd̄ per symoniam acquisi
uit. ¶ Primo sic. Symonia eñ
committitur ex eo ꝙ alicui⁹ mu
neris interuentu spritualia ac
quirunt sz q̄dā sunt spūalia que
semel adepta nō possunt amitti.
sicut omnes caracteres qui per
aliquam cōsecrationē imprimū
tur. ergo non est conueniens pe
na vt quis priuetur eo qd̄ symo
niace acquisiuit. ¶ Secundo sic
Cōtingit aliqñ ꝙ ille qui est epi
scopatum adeptus per symoniā
precipiat subdito vt ab eo reci
piat ordines. ⁊ videtur ꝙ debeat
ei obedire q̄diu tolleratur. sed
nullꝰ debet aliquid recipere ab
eo qui nō habet potestatē cōferē
di. ergo eps nō amittit epalem
dignitatem si eaz symoniace ac
quisiuit. ¶ Tertio. Nullꝰ debet
puniri ꝓ eo quod ei est factuz co
nesciente ⁊ nolente. qz pena de
betur peccato qd̄ est voluntariū.
cōtingit aūt aliqñ ꝙ aliqs symo
niace ꝓsequitur aliqd̄ spirituale
ꝓcurantibus aliis ipso ignoran
te et nolente. ergo non debet pu
niri p p̄uationē eius qd̄ ei collā
tum est. ¶ In oppositum arguit
ex presenti euāgelio. vbi xp̄s de
tēplo eiecisse dr vēdentes ⁊ eme
tes. per quos designantur symo
niaci. ¶ Respondeo dicendu ꝙ
pena illa est conueniens symo
niacoꝝ vt expellantur per priua
tionem eorum que per symoniam
adepti sunt. Ista cōclusio patet
ex capitulo. Si qs episcopus. j.
q. j. vbi sic dicitur ex cōsilio cal
cedonensi. Qui ordinatꝰ est. scili
cet per symoniam nihil ex ordi
natione. vel promotione que est
per negociationem facta profi
ciat. sed sit alienꝰ a dignitate vel
sollicitudine quam pecunijs ac
quisiuit. Conclusio vero p̄dicta
ratione sic ꝓbatur. Nullus licē
te retinere potest id qd̄ cōtra vo
luntatem domini acquisiuit. pu
ta si aliquis dispensaret de reb⁹
domini et daret alicui cōtra vo
luntatem et ordinationez domi

ni sui ille qui accipit licite tene re non posset dominus autez cu iūs ecclesiarum prelati sunt di spensatores et ministri. ordinauit vt spiritualia gratis darent ꝯm illud Matth.x. Gratis acce pistis gratis date. ⁊ ideo qui mu neris interuētu spiritualia que cunq; assequuntur. ea licite reti nere non possunt. Insuper aut ē symoniaci tam vēdentes q̄ emē tes spiritualia. aut etiam media tores alijs penis puniuntur. scz infamie ⁊ depositiōe si sint cleri ci. excōmunicatione si sint latici vt habetur. j. questione. j. Si q̄s episcopus. ¶ Ad rationes in op positum. ¶ Ad primam respōde tur q̄ ille q̄ symoniace accepit sacramētum ordinis. recepit q̄ dem characterez ordinis ꝓpter efficaciam sacramenti. nō tamē recepit gratiaz. nec ordinis ere cutionem. eo q̄ quasi furtiue re cepit characterem contra princi palis domini voluntatez. ⁊ ideo est ipso iure suspensus. ⁊ quo ad se. vt scilicet de executione sui ordinis se nō intromittat. ⁊ quo ad alios. vt scilicet nullus ei cō municet in ordinis executione. siue sit peccatum eius publicuz siue occultum. nec tamē repete re pecuniam potest quam turpi ter dedit licet alius iniuste reti neat. Si vero sit symoniac⁹ qui contulit ordinez symoniaco. vel quia dedit vel recepit beneficiū symoniace. vel fuit mediator sy monie. si est publicuz est ipso iu re suspēsus quo ad se et quo ad alios. si aūt est occultū est suspē sus ipso iure quo ad se tantum. non autez quo ad alios. ¶ Ad se cundam respondet q̄ nec ꝓpter preceptuz epi nec ꝓpter excom municationem debet aliq̄s reci pere ordinem ab epo quem scit symoniace ꝓmotum. ⁊ si ordina tur non recepit ordinis excecu tionem. ¶ Ad tertiā rñdetur. q̄ si nec volēte nec sciente p alios illius ꝓmotio symoniace sit pro curata. caret quidez ordinis ere cutione. ⁊ tenetur resignare be neficium qd̄ est ꝓsecutus cū fru ctibus existentibus. Non aūt te netur restituere fructus consū ptos. quia illos bona fide posse dit. nisi forte amicus eius frau dulenter pecuniam daret pro il lius promotione. vel nisi ipse ex presse contradixerit tunc re non tenetur ad renunciandum. nisi forte postea pacto ꝓsenserit sol uendo uo d fuit promissum.

In domi nica. xj. ē euā gelium. In il lo tēpore. di xit iesus ad quosdam ⁊c. Lu. xviij. cir ca qd̄ possunt disputari se quentes questiones. ¶ Primo. vtrū pharise⁹ in orōe sua venit merito cōdēnād⁹. ¶ Scdo. vtrū publican⁹ i orōe sua formā ꝓue niēter dederit iustificatōis ipū.

D primaꝫ questionē sic proceditur.⁊ videt ꝙ phariseus in oratione sua non veniat ꝓdemnand⁹. ¶ Primo sic.orans phariseus incepit a gratiarum actione dicēs. Dñe gratias tibi ago sed i hoc nō peccauit a deo recognoscendo oia bona que habuit.ergo nō veniebat condēnādus. ¶ Secō sic.si dicatur ꝙ ratione iactantie qua se iactabat esse immunē a peccatis aliorum hoc etiam non arguit.qꝛ potest quis ostēdere laudē suam ⁊ nō peccare.sicut faciebat apostol⁹ ij.Corꝛ.x.Nos nō in immensum gloriamur. Et.xj. Existimo me nihil min⁹ fecisse a magnis apostolis.ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. iactantia cum oriatur ex vana gloria.vt dicit grego.ij.moral'.non est semp peccatū mortale. sicut nec vana gloria.sed solū ꝓpter peccatū mortale venit quis condemnādus siue reprehēdēdus. ergo ⁊c. ¶ In oppositū est euangeliū presens. ¶ Rñdeo dicēdū ꝙ phariseus taliter se habuit in oratione sua ꝙ merito venit reprehēdendus. Primo ex irreuerentia quam in oratione obseruauit.qꝛ nō reuerēter orauit.sꝫ cum fastu.qꝛ nō incuruato corpore sꝫ erecta frōte orabat. Unde dicit. Stans. Secō reprehenditur ex superbia.quia se iustū solum inter hoies dicebat cum ait. Non sum sicut ceteri hoim quasi diceret. Ceteri sunt peccatores.ego aūt iustus.⁊ ita de iusticia sua iactabat se alios ꝓdēnando.⁊ orantē iuxta se publicanum despiciēdo. Tertio reprehensibilis veniebat.qꝛ de bonis que faciebat se iactabat dicens. Jeiunabis in sabbato.sed i hoc iusticiā suam per vanā gloriam fedabat. puerb.xxvij. Laudet te alienus ⁊ nō os tuū extraneus; nō labia tua. Et eccl'iast. vij. Nō te iustifices apud deuꝫ. qm̄ ipse cognitor cordis est. ⁊ Piere.ij. Ecce ego iudicio contendā tecum pro eo ꝙ dixeris nō peccaui. Et ideo Job.ix.dicitur. Si iustificare me voluero.os meū ꝓdemnabit me.⁊ ita merito phariseū se ita inaniter iactauerat merito ꝓdemnādus venit. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respōdetur ꝙ hic nō arguit phariseus. qꝛ gratias egit deo.sed quia agit modo superbo. Unde grego. Si reprehēditur ille qui superbe gratias agit.quid est ergo ille qui impugnat gratiā.nō eṁ recte cognouit bona que accepit. Unde bernardus de eo dicit. Sic gratias agit nō qꝛ bon⁹ sed qꝛ sol⁹.nō tam de bonis que habet q̄ de malis que in alijs videt.talis aūt modus elationis est. Unde beda ait. Ecce phariseus ad referēdas gratias ora-

lum habet.ad humilitatis custo
diam nō hz. ¶ Ad secundā respō
detur q̃ lz iactantia semper nō
fit peccatū mortale sed quādoqz
veniale.iactantia tamen istius
pharisei fuit peccatū mortale.
¶ Pro quo notandū q̃ (vt habe
tur.ij.ij.q.cxij.ar.ij.) iactātia po
test cōsiderari vno modo ꝓm se.
prout est mendacium quoddaz.
ꝛ sic quandoqz est peccatuz mor
tale.ꝛ quandoqz veniale. Mor
tale quidem quando aliquis ia
ctanter de se pfert quod est con
tra glozizz dei.sicut ex psona re
gis cyri dz Ezech.xxviij. Eleua
tum est coz tuum ꝛ dixisti deus
ego sum. Vel etiam cum est cō
tra caritatē primi.sicut cum ali
quis iactando se prozūpit in cō
tumelias aliozuz.sicut fecit iste
phariseus qui dicebat. Nō sum
sicut ceteri homines raptozes.
iniusti.adulteri.velut etiam hic
publicanus. Quandoqz vero est
peccatū veniale.quādo aliquis
de se talia iactat que nec sunt cō
tra deum nec contra prozimuz.
¶ Ad tertiā ptz rñsio ex dictis.

D secūdaz
questionez sic
pceditur.ꝛ vi
detur q̃ cōue
niēter formā
iustificatiōis
nō dederit pu
blicanus percutiendo pectus et
dicendo. Propicī esto mihi pec
catori. ex quibus verbis innuit
q̃ ad iustificationē impij requi
ratur ꝓtritio.cōtra qd arguitur
sic. ¶ Primo Luc.vij.dicit. Di
missa sunt ei peccata multa.di
cit glo.q̃ ardoz caritatis rubigi
nem peccatoz in ea consumpsit.
ergo non opozet q̃ ibi sit doloz
siue ꝓtritio de peccato. ¶ Scdo
sic.cōuersio ad deū est potentioz
q̃ cōuersio ad rem tempozalem
ad malū. sed cōuersio ad rem tē
pozalem sufficiēter inducit cul
pam.ergo cōuersio ad deum suf
ficiēter iustificat sine alia con
tritione. ¶ Tertio sic. possibile
est aliquē auerti a deo nihil co
gitando de deo.ergo simul pos
sibile est aliquē auerti a pecca
to.nihil cogitando de eo,. et sic
sine motu liberi arbitrij in pec
catum siue sine cōtritione iusti
ficatur impius. ¶ In oppositu
est euāgeliū hodiernū. Ubi glo.
sup illud.percutiebat pectꝰ suū.
dicit. Percutit pectꝰ ꝛ penas de
se exigit vt deus parcat. ¶ Re
spondeo dicendū q̃ publicanus
in oratione sua cōuenientē foz
mam dedit iustifinationis impij
in tribus. ¶ Primo in humili ve
recūdia quā ostēdit cū dicitur.
Publicanus a longe stans nole
bat nec oculos leuare. beda. Si
cut humilis nō audet appropin
quare vt deus ad eū appropin
quet nō aspicit vt aspiciat. Ni
hil enim tm placet deo in penitē
te sicut dicit bern. q̃ humilis ve
recūdia. Non audebat oculos le
uare ad celuz.qz cognoscebat se

offendisse deum.ita vt diceret il lud.ij. Paral.vlt. Peccani super numerū arene maris.⁊ multiplicata sunt super me peccata mea.⁊ non sum dignus videre altitudinē celi pre multitudine iniquitatis mee. Secūdo ostendit formā iustificationis impij in dolorosa contritione peccatorum quam ostendit in percussione pectoris.in qua reddebat seipsum culpabilē.⁊ ostendebat dolorem. Huiusmodi autem cōtritio necessaria est ad iustificationem impij. Quia (vt habetur iiij.sen.di.xvij.q.j.art.iij.q.iiij.) sicut in generationibus naturalibus vna forma expellit ⁊ alia introducit. ppter qd generatio vnius est corruptio alterius.oportet esse dispositiones ad vtrūq;. ita in iustificatiōe impij qua gratia confertur ⁊ culpa expellitur oportet esse dispositionē volūtatis fm proprīū actum ad vtrūq;. Et ideo sicut per motū liberi arbitrij in deum disponit ille qui iustificatur ad gratiā obtinēdā. ita per motum liberi arbitrij in peccatū qui est cōtritio.oportet q̄ ad culpe expulsionē disponat ⁊ ideo in iustificatione qua innocens iustificatur oportet esse dispositionem solum ad gratiā inducendam.sed in iustificatione qua iustificatur impius oportet esse duplicem dispositionē. vnaz ad inducendam gratiam scz motum liberi arbitrij in deum. Alteram ad expellendū culpam scz motum liberi arbitrij in peccatum.qui est ipsa contritio. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiā. Et ratio est.quia feruor dilectiōis de necessitate cōiūctum habet odium contrariū. ⁊ ideo feruor dilectionis ad dimissionē culpe non operatur sine peccati detestatione.que directe dimissioni culpe respōdet. ¶ Ad secundā etiam respōdetur negando consequentiam. Et ratio est.quia in peccato conuersio non facit culpaz sine auersione. Et ita oportet duo esse in iustificatione. ¶ Ad tertiam respōdetur negando consequentiam. Et ratio est.fm dominum bonauenturaz. Tum quia recessus a deo est inordinatus. sed regressus ordinatus. Tum quia plura exiguntur ad boruz q̄ ad malū.

In dominica duodecima est euangeliuz. Exiens iesus de finibus tyri ⁊c. Mar. septimo. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Primo. Utrum conuenienter christus circa hunc surdum et mutum de quo in euangelio miraculum fecit. ¶ Secūdo. vtrum illi homines faciētes cōtra preceptum christi publicādo miraculum peccauerunt.

D primaz questionez sic pceditur. ⁊ videt q̃ nõ conuenienter christus circa hũc mutum et surdum miracula sit operat⁹.

¶ Primo sic. (vt argnitur. iij. p. q. xliij. ar. iij.) Xp̃s faciebat miracula virtute diuina. cuius proprium est subito operari ⁊ perfecte. ⁊ absq̃ adminiculo cuiuscũq̃. sed christus non subito curauit istum. Dicitur enim in euangelio. q̃ apprehẽdit eum de turba seorsum ⁊ misit digitos suos in aures eius. ⁊ expuens tetigit linguam eius. ⁊ suspiciẽs in celuz ingemiscẽs. ⁊ ait. effecta qd̃ est aperire. ⁊ statim aperte sunt aures eius ergo ⁊c. ¶ Secõdo sic. dei nõ est orare nec respicere in celum ingemiscẽdo. cum ergo hoc fiebat virtute diuinitat⁹. nõ cõueniẽter videt operat⁹ illud. ¶ Tertio. Miracula xp̃i facta sunt ad confirmationẽ doctrine ipsius. ⁊ testimoniũ diuinitatis eius. sed nullus debet impedire finẽ sui operis. ergo videt q̃ inconueniẽter xp̃s p̃cepit illis hominibus q̃ presentauerãt surdũ ⁊ mutũ ad sanandũ q̃ nemini dicerent. ¶ In oppositũ est euãgelium in quo dicit. q̃ bene oia fecit ⁊ surdos fecit audire ⁊ mutos loqui. ¶ Respõdeo dicendũ q̃ xp̃s cõueniẽtissime operatus est miraculũ circa hũc surdũ et mutũ. Ista pclusio sic declarat. Ea q̃ sunt ad finẽ debẽt esse fini pportionata. xp̃s aũt ad hoc venit in mũdũ ⁊ docebat vt hoies saluos faceret. ꝓm illud Joh. iij. Non em̃ misit deus filiuz suũ in mũdũ vt iudicet mũdũ. sed vt saluetur mũdus p ipsum. ⁊ ideo cõueniens fuit q̃ xp̃s particularit hoies miraculose curãdo ostẽderet se esse vniuersalẽ ⁊ spũalem oim saluatorẽ sanãdo. nõ tm̃ potestate diuinitatis sz ministerio hũanitat⁹ cũ esset de⁹ ⁊ hõ. ¶ Ad rones in oppositũ dicẽdũ. ¶ Ad primã rndet negando pnam. Et ratio est. qz (vt habet vbi. s. ad secõm.) xp̃s venerat saluare mũdum. nõ solũ virtute diuina. sed etiã per misteriũ incarnationis ipsi⁹. ⁊ ideo frequẽter etiã in sanatione infirmorũ. nõ solũ potestate diuina vtebat curãdo p modũ imperij sed etiã aliq̃d ad humanitatẽ ipsi⁹ pertinẽs apponẽdo. vt̃ sup illud Luc. iiij. Singulis man⁹ imponẽs curabat oẽs. dicit cyrilus. q̃uis vt deus potuisset oẽs verbo pellere morbos tangit tm̃ eos ostẽdẽs ppriã carnẽ efficacẽ ad p̃sentanda remedia: sic ergo xp̃s sanauit hũc surdũ ⁊ mutũ tãgẽdo euz corporaliter vt ostẽderet humanitatẽ suã esse diuinitatis instrumẽtũ. ¶ Ad secõam respõdetur negãdo pnam. Et ratio est. qz sicut dictũ est. nõ solũ potestate vtẽdo

debuit facere miracula.sed etiã humanitate ipsa. quoniã vtrũq; erat de eo ostẽdẽdũ ⁊ q̃ deꝰ esset in carne vnitꝰ.(vt habet.iij.pte. q.xliij.ar.ij.ad.ij.) Vñ chryso.super illud matth. xiiij. Accepitis quinq; panibꝰ et duobꝰ piscibus aspiciẽs in celũ bñdixit ⁊c.dicit. Oportebat inq̃t credere de xpo qm̃ a patre est. et qm̃ ei equalis est.⁊ ideo vt vtrũq; ostẽdat. nũc quidẽ cũ potestate.nũc aũt orãs miracula facit.dicimus ergo q̃ xps in curatione hmõi infirmi ipse suspiciens in celũ ingemuit vt ostẽderet se verũ hoiem a deo querẽs auxiliũ. ¶ Ad tertiam respondet negando ꝓsequentiam. Et ratio est.qꝛ hoc fecit. vt dicit Chryso.volens nos erudire prohibere eos qui volunt nos ppter nos laudare si aũt ad dei gloriã refertur,non debemus prohibere sz magis iniũgere.vt hoc fiat sm illud Mar.v. Vade in domũ tuaz ad tuos.et annũcia eis q̃ta dominus tibi fecit.

D secũdaz questionez sic pceditur. Et videtur q̃ illi homines publicãdo miraculum christi peccauerunt.⁊ probat sic. ¶ Primo.quia deo est in omnibus obediendũ.sm illud Exo.xxiiij.Omnia que locutus est dñs faciemꝰ ⁊ erimus obedientes. sz isti non obedierũt pcepto xpi q̃ precepe rat eis ne cuiq̃ diceret.ergo ⁊c. ¶ Scdo sic.aut xps voluit fieri illud qd̃ dixit eis. an nõ.si voluit sequitur q̃ fecerunt cõtra preceptum eius⁊ sic peccauerunt.aut noluit.sequitur q̃ christus esset mendax vel duplex in verbo qd̃ est impossibile. ¶ In oppositum videtur q̃ non peccauerũt. quia nõ fuisset digni saluatiõe. ¶ Respondeo dicendum q̃ illi homines predicãdo miracula christi non peccauerunt. quia christus cum precepit eis vt non dicerẽt non intendit eos per virtutẽ precepti obligare.vt dicit gregorius ix.moralium.sed seruis suis sequentibus exemplũ dedit.vt qui quidem virtutes suas occultare desiderent.et tamen vt alij exemplo eorum pficiant. prodantur inuiti. Et sic patet responsio ad primum argumentũ. ¶ Pro responsione ad secũdũ est sciendũ q̃ in christo ponitur duplex voluntas sicut et duplex natura. Vna diuina.⁊ est duplex. vna signi.et altera beneplaciti. Voluntas enim beneplaciti est. qua vult aliquid simpliciter ⁊ absolute.et sic xps voluit miraculum publicari.q̃ contra voluntatem beneplaciti nihil fit. sed bene fit contra voluntatem signi. Alia fuit voluntas humana.⁊ sic christus voluit quodammodo.⁊ quodammodo noluit miraculũ publicari.qꝛ voluit ad dei gloriam. noluit autem vt ostenderet humanam laude

fugiendā.sicut enim sunt aliqua partim voluntaria ⁊ partim inuolūtaria.vt ꝯ in tertio Ethī.de eo qui proijcit merces in mari. vult ⁊ nō vult diuersis respectibus.qz nō vult absolute.vult tamen in tali casu positus ⁊c.

Dominica decimatertia est euangeliuz. In illo tpe.dixit iesus discipulis suis. Beati oculi q̄ vident que vos videtis. ⁊c. Luce.x. Circa qd possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima.vtrum sit verū qd dictum est apostolis.s. Beati oculi qui vident que vos videtis. ¶ Scda.vtruz in statu vie deus possit immediate a nobis amari. ¶ Tertio.vtrū modus de diligendo deum toto corde ⁊c. qui multiplicatur in precepto predicto possit in via seruari.

D primā questionez sic pcedit. Et videtur q̄ nō sit verū q̄ beati oculi q̄ vidēt que vos videtis. ¶ Primo sic. Job. xx. scribitur. Beati qui nō viderūt ⁊ crediderunt. ¶ Scdo sic. Aut loquitur de visione interiori per fidem. Et hoc nō.qz multi pphete ⁊ reges viderūt hoc modo visionis xpm. Vñ Job.viij. Abraham vidit diem meū ⁊ gauisus est. Non aūt de exteriori.qz exteriori visione etiā viderunt iudei sacerdotes ⁊ pharisei. Vñ Job. xv. de iudeis. Nunc aūt viderūt ⁊ oderunt me ⁊ patrē meū. sed oculi eorū nō fuerūt beati. ergo nec oculi apostolorū. ¶ Tertio. beatitudo dicit status omniū bonorū cōgregatione pfectus.sed epostoli vidētes xpm hic in terra nō psequebātur beatitudinez qz vt dicit Exodi. xxxiij. Nemo videbit deū ⁊ viuet.ergo nō erāt dicēdi oculi eorū beati. ¶ In oppositū est euāgeliū psens. ¶ Respōdeo dicendū.q̄ beatitudo est duplex. Una rei que psistit principaliter in aspectu ⁊ fruitione diuinitatis.⁊ ex psequēti in visione humanitatis xpi.⁊ sic habetur in patria. Alia est beatitudo in spe.que in psenti vita consistit.⁊ sic habet in via in viris excellētibus virtute.⁊ de ista loquitur hic. ¶ Scdo notandū q̄ sm quod duo oculi dicūt in homine.s. interiores ⁊ exteriores ita duplex dicit visio.scz visio interior que fit per internā spirationē.de qua ꝯ ad Eph.j. Deus det vobis spiritū sapiētie et reuelationis in agnitionē eius illuminatos oculos cordis vestri. De ista visione etiā dicitur Job. viij. Abraham vidit diem meū ⁊

gauisus est. ⁊ horum quidē oculi beati beatitudine spei. de quibus ait Joh. xx. Beati q̄ nō viderunt. scz corporaliter. ⁊ crediderunt. scz per fidē. ⁊ dilectionem operantē xp̄m incarnandū ⁊ passurū pro humani generis salute. Alia est visio pure corporalis q̄ cōis fuit apostolis ⁊ iudeis. ⁊ de ista nō loquitur. Aliqui aūt sunt qui vtraq̄ visione viderūt xp̄m. scz interiori visione fidei. ⁊ exteriori videntes eum inter homines conuersantem. et miracula soli deo ꝓpria operantem. Et de tali visione dicitur Johannis. j. Vidimus gloriam eius quasi vnigeniti a patre. Vtrumq̄ enim modū videndi habuit iohannes ⁊ alij apostoli. qz cum eo fuerūt corporaliter cōuersati. ⁊ sic viderūt sensibiliter opera virtutē totius creature excedētia. sicut suscitatio mortuorū. illuminatio ceci. ⁊ ꝓsimilia ex q̄bus visu mētis perceperūt eiꝰ diuinitatē in carne latentē. Et hoc modo oculi videntes xp̄m beati sunt qui scz vt dicit magnus albertꝰ. sic xp̄m exterius aspexerūt q̄ interius diuinitatē per fidez in eo ex exterioribꝰ miraculis intellexerunt. Vel sic ecōuerso. qui scz interiora diuinitatis xp̄i intellexerūt vt eam vnitā humanitati quam videbāt crediderūt. ⁊ tali modo nūq̄ est visus nisi a presentibus deitatē ⁊ humanitatez eius cognoscētibus. ⁊ hoc est q̄ dicit. Beati oculi qui videt quevos videtis. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primā respondet q̄ non opponūtur. Unde est notandū q̄ dupliciter dicitur beatitudo etiam in via. Quedā rei que cōsistit in munere diuino. siue participatione diuini muneris. de quo q̄to alicui plus ꝓcedit. tanto beatior est. et sic quantum ad hoc dicitur hic. Beati oculi qui vident ⁊c. quia hoc munus gratie habuerunt. Alia est beatitudo spei que cōsistit. in merito. vnde ꝓm hanc tāto quis est beatior q̄to potest plꝰ mereri. plus autem meretur qui credit ⁊ non vidit q̄ qui videns credit. ¶ Ad secundā respōdetur. q̄ loquitur de visione vtraq̄. sicut dictū est. ¶ Ad tertiam respōdetur q̄ non loquitur de beatitudine patrie. sed de illa que dicit spei que habetur in via. Vel dicendū q̄ tales dicuntur beati ⁊ non prophete. quia ꝓphete aliqui viderunt xp̄m per fidem a longe prospiciendo. nō tamen viderunt eum presentem inter eos conuersando sicut viderūt apostoli. ⁊ ideo dicuntur beati. quia in eis fuit completuz quod antiquis patribus fuerat promissum.

D secūdā questionez. hic proceditur. et videtur q̄ non in statu vie possit immediate a nobis

amari. ¶ Primo sic. incognita amari non possunt. vt dicit augustinus. x. de trinita. Et phs. ix. Ethicorum. sed nos in statu vie non videmus immediate deum. qz non per essentiam. sed per speculuz in enigmate. vt dz. j. Cor. xiij. ergo necipsuz immediate p essentiā amare possumus. ¶ Secundo sic. Cognitio patrie excedit cognitionem vie inq̃tum homo videt in patria deum p essentiam si ergo in via homo immediate per essentiam amaret deū caritas patrie non excederet caritatem vie. qd̃ est falsum. ¶ Tertio. homo a deo disiungitur per peccatum. fm illud Ysa. lix. Peccata vestra diuiserunt inter vos et deum vestrum. sed peccatum magis est in volūtate q̃ in intellectu. ergo minus homo potest in statu vie diligere deum immediate q̃ immediate eum videre. ¶ In oppositum est euangeliuz presens. vbi dicitur. Diliges dominum deum tuum. ꝛc. ¶ Secūdo sic. cognitio vie per hoc q̃ est mediantibus creaturis dicitur enigmatica. ꝛ euacuat in patria j. Cor. xiij. Sz caritas nunq̃ excidet. vt ibidem dicit apostolus ergo caritas non diligit deū mediante creatura. sed immediate deo adheret. ¶ Respondeo dicēdum sub ista cōclustone. q̃ deus in statu vie imediate potest amari ꝛ amatur a sanctis. Unde augustinus in libro confes. Ue illis qui diligūt nutus tuos p te. Nut? autez diuini dicuntur participatio diuine bonitatis i creatura. ergo deus a sanctis amatur in statu vie immediate. non scōm q̃ eius bonitas in creaturis participatur. Pro qua conclusione notandum iuxta sanctum thomam in tertio (iij. sen. distin. xxvij. q. iij. articu. j.) q̃ in potentijs ordinatis ita est. q̃ vbi terminatur operatio prioris potentie. ibi incipit operatio sequentis. sicut patet q̃ sensus terminatur ad imaginationem qui est motus factus a sensu fm actum intellectus et in termino imaginationis incipit. quia fantasmata accipit pro obiecto. vt dicitur tertio de anima. et ideo illarum reruz que non habent fantasmata cognitionem non potest accipere nisi ex rebus quarum sibi repzesentatur fantasmata. vnde in statu vie in qua accipit a fantasmatibus non potest immediate videre. sed oportet q̃ ex visibilibus quoruz fantasmata capit in eius cognitionem deueniat; q̃uis autem ipsam dei essentiam non videat immediate. tamen cognitio intellectus ad ipsum deum terminatur. quia ipsum esse ex effectibus comprehendit. vnde operatio voluntatis circa ipsum deum immediate esse potest. nullo modo interneniente quod ad voluntatem pertineat. multis tamen medijs precedentibus ex parte intellectus quibus in deum cognoscē-

dum peruenit. ¶ Ad rationes in oppositu. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia quis incognita amare non possumus. oportet enim q̃ amor sit cogniti aliqualiter. tamen nõ oportet q̃ sit idẽ ordo cognitionis ⁊ dilectionis. nam dilectio est cognitionis terminus. ⁊ ideo vbi definit cognitio scz in ipsa re que per aliã cognoscitur ibi statim dilectio incipere potest. ⁊ ita illud quod cognoscitur in alio potest in seipso amari. ¶ Ad secundam respondetur. negando consequentiaz. Et ratio est. qz q̃to bonum pleniꝰ cognoscitur. tanto magis est amabile. ⁊ precipue illud bonum qõ est finis. et in quo non inuenitur aliquid quo offendatur affectus et ideo qz deus pleniꝰ cognoscitur in patria q̃ nunc etiaz pleniꝰ amabitur. sed ista diuersitas ex parte cognitionis erit per id qõ est proprium cognitioni. scilicet cognoscere p se. ⁊ in alio. ⁊ ideo non erit vnius ratiõis cognitio vie et patrie. in affectu autẽ erit per diuersitatez non eius per qõ ad eam pertineat. sed per diuersitatem cognitionis. ⁊ tamẽ erit eadem ratio amoris. sed differt amor per maius et per minus. ¶ Ad tertiam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia per caritatem tollitur auersio a deo que est per peccatum. non autez per solam cognitionez. et ideo caritas est que diligendo animaz immediate deo cõiungit spũali vinculo vnionis.

D tertiaz questionẽ. vtrꝰ modus ille de diligendo deũ toto corde qui implicatur in precepto ꝑdicto possit in via seruari. sic probatur. (iij. sen. di. xxvij. q. iij. arti. iiij.) Et videtur q̃ non possit in via obseruari. ¶ Primo sic. Nõ possumus in hac vita sine peccato manere. ſ. Jo. j. sed cum quis peccat non diligit deuz toto corde. ergo illud preceptum non potest totaliter in via adimpleri. ¶ Secõdo sic. nõ potest simul ad multa se habere. sed oportet duz in hac vita sumus. q̃ corpbus temporalibꝰ aliquãdo apponamus. ergo nõ potest homo in hac vita toto corde diligere. ¶ Tertio sic. non potest deꝰ a nobis totaliter diligi. ergo per cõsequens toto corde nõ possumus diligere. cõsequẽtia videt bona antecedens patet. Deus non potest intellectu comprehẽdi vt totaliter videatur. ergo non potest comprehẽdi affectu vt totaliter diligatur. ꝓsequẽtia est bona. qz amor sequitur cognitionẽ. ¶ In oppositũ est euangeliũ ꝑsens. Dicit enim Piero. Qui dicit deum aliquid impossibile ꝑcepisse homini anathema sit. sed hoc deus precepit omnibꝰ in statu vie eri

stentibus.ergo hereticū est dicere ꝙ predictum preceptum non possit in via obseruari. ¶ Respō deo dicendum iuxta sanctū tho. (iij).sen.vbi.s.) ꝙ totum ⁊ perfectum idez est.vt philosophus dicit. Ratio autem perfecti in hoc cōsistit.vt nihil ei desit. Sz hoc cōtingit dupliciter. aut ita ꝙ nihil desit eorum que natū est habere.aut ita ꝙ nihil desit eorum que dz habere Sicut aliquis hz perfectam ꝓtitatē ꝓtum requirit humana natura.et si non habeat ꝓtitatē gigantis quā possibile est esse in humana natura. ¶ Prima ergo perfectio humane nature est in statu glorie.quā do homo habebit totū hoc quod possibile est esse ī humana natura. Sz scda pfectio est nature cōdite quādo scz homo habeat totum hoc qd debebit habere fm tempus illud Et fm hoc etiā duplex totalitas in dilectiōe dei attēditur. Una qua nihil deerit de his que potest homo expendere in amorem dei quin in dilectiōe ponat. Et de hac prima totalitate ponitur ista cōclusio. ꝙ hec q̄ dez perfectio siue totalitas non precipitur vt facienda.sz magis ostenditur vt sciatur quo perueniendum est. vt dicit aug.sed sic implēt in patria . qr ibi mēs fertur in deum totaliter ⁊ pfecte ꝓtum sibi est possibile.et sine aliqua interruptione.Alia autē est totalitas fz quā nihil homo subtrahit de his q̄ dz ponere fm tēpus illud in amore dei.⁊ hec totalitas excludit omne qd est cōtrariū repugnās dilectioni diuine.non autē id quod ad tempus actum dilectionis intercipit. qr semper agere fm actuz virtutis nō est nisi eorum qui sunt in statu beatitudinis. que perfectio felicitatis est in opatione.perfectio virtutis est ī habitu. ⁊ ista adimplēt in via quando nihil diligit cōtra deum. Ista enim perfectio est que debet inesse ex debito necessitatis . vtputa ꝙ diligat de toto corde.i.intellectu sine errore.quod non faciunt infideles ⁊ fortilegi. Tota anima.i.volūtate sine contradictione.quod non faciunt qui post concupiscētias suas currunt. Ex omnibus viris suis.i.operibus que explentur p vires anime et corporis.qd non faciunt qui mēbra sua exhibent seruire iniquitati ad iniqtatez. Et tota mente.i. iugi memoria. qd non faciūt cupidi et auari.qr vbi est thesaur⁹ tu⁹ ibi ⁊ cor tuū. Albertus. sic ex toto corde diligē.vt mot⁹ vite ad ipm referas. Ex tota anima. vt intelligentiaz et voluntatem et memoriam cū corporalibus organis ad ipsum conuertas. Ex omnibus viribus vt nihil tibi de viribus tuis retineas vel attribuas tibi. Ex omī mente tua. vt omnia ordines caritatis ordine.vt nihil inordinatum relinquas. Sic enim attingit caritas a fine vsqz ad finem fortiter ⁊ disponit oia suauiter.

In domini ca.xiiij. ē euā gelium. Dum iret hiesus in hierusalē ꝛc. Luc.xvij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones.

¶ Prima. vtrūz ad sanandum lepram peccati sit necessarium cōfiteri sacerdoti. ¶ Scda. vtrum nouem leprosi nō reddentes gratias christo de eorum curatione peccauerunt mortaliter.

D primaz questionez sic pceditur. Et videtur q̃ ad sanandum lepram peccati non sit necessarium confiteri sacerdoti

¶ Primo sic. curatio lepre peccati precedit confessionez. vnde in euangelio dicitur. q̃ isti decē leprosi dum irent ad ostendendū se sacerdotibus mundati sunt. ꝛ ita anteq̃ se ostenderent. ergo videtur q̃ ad curationez lepre peccati confessio non sit necessaria. ¶ Secūdo sic. aliquibus est peccatum dimissum sine hoc q̃ confessi leguntur. sicut patet de petro ꝛ maria magdalena. etiā de paulo. sed nō minoris efficacie est gratia remittens peccatum nunc q̃ tunc fuerit. ergo nec nūc est de necessitate salutis confessio. ¶ Tertio sic. Dato q̃ necessarium sit confiteri. non videtur q̃ sacerdoti. penitentia enim est sacramentum necessitatis sicut ꝛ baptismus. sed in baptismo propter sacramenti necessitatez est minister quilibet homo. ergo in penitentia sufficit cuilibet confiteri. ¶ Quarto sic. ad confessionem non obligamur nisi ex diuina institutione. sed diuina institutio nobis pponitur Jacobi. v. Confitemini alterutrum peccata vestre. vbi non fit mentio de sacerdote. ergo etiam si confitiduz est. non est necessarium confiteri sacerdoti. ¶ In oppositum est euangelium presens. vbi dominus decem leprosis precepit se presentari sacerdotibus. vbi ponitur signum mundationis lepre peccati per sacramētum penitentie. ergo videtur q̃ solis sacerdotibus fit fienda confessio.

¶ Respondeo dicēdum sub duabus cōclusionibus. ¶ Prima est q̃ confessio est de necessitate salutis ei qui peccati mortalis lepram incurrit. Ista conclusio declaratur iuxta sanctum thomam (iij. sen. di. xvij. q. iij. arti. j. q. j.) Passio christi sine cuius virtute nec actuale nec originale peccatum dimittitur in nobis operatur per sacramentorum susceptionem que ex ipsa efficaciam habent. ꝛ ideo ad culpe remissionem ꝛ actualis et originalis re-

quirtur sacramentum ecclesie. vel actu susceptum vel saltez voto.quando articulus necessitatis non contemptus sacramentum excludit.et per consequens illa sacramenta que ordinantur contra culpā cum qua salus esse non potest.sunt de necessitate salutis. Et ideo sicut baptismus quodeletur peccatum originale est de necessitate salutis.ita⁊ penitentie sacramentum. Sicut autem aliquis per hoc ꝙ baptismum petit se ministris ecclesie subijcit ad quos pertinet dispensatio sacramēti.ita etiā p hoc ꝙ confitet̄ pcm̄ suū se ministro ecclesie subijcit.vt p sacramētū penitentie ab eo dispensatum remissionem consequatur qui congruum remedium adhibere non potest nisi peccatum cognoscat. quod fit per confessionem peccantis.⁊ ideo confessio est de necessitate salutis eius qui in peccatum mortale cecidit. ¶ Secūda conclusio.ꝙ necessario sacramentalis confessio facienda est sacerdoti si adest vel haberi potest. Probatur cōclusio. (vbi.s. ar.iij.q.j.) Absolutio penitētis propter quam fit confessio nō pertinet nisi ad sacerdotes.quibus claues ecclesie cōmisse sunt ergo confessio debet fieri sacerdoti. Preterea sic gratia que in sacramentis datur a capite in mēbra descendit. et ideo solus ille est minister sacramentorum in quibus gratia datur.qui habet ministerium supra corpus christi verum. quod solius sacerdotis est.qui consecrare eucharistiam potest. et ideo cum in sacramento penitentie gratia conferatur solus sacerdos est minister huius sacramenti. ⁊ ideo soli facienda est sacramentalis cōfessio que ministro ecclesie fieri debet.diximus si adest vel haberi potest. quia alias confessio fieret laico. vt infra dicetur.

¶ Ad rationes in oppositum.

¶ Ad primam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia cum irent ad ostendendum se sacerdotibus. iam propositum intelligebantur habere confitendi.Et hoc sufficit.sicut dictum est. ¶ Ad secundam respondetur dupliciter. Primo quia licet illorum non legatur confessio potuit tamen esse multa enim sunt facta que non sunt scripta. ¶ Secundo. respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia non est idem de alijs ministris ecclesie et de christo.christus enim habuit potestatem excellētie in sacramentis. Unde sine his que ad sacramentum pertinent potuit et potest rem sacramenti conferre.

¶ Ad tertiam respondetur.negando consequentiam.regulariter tamen in casu necessitatis conceditur. Unde sicut baptismus est sacramentum necessitatis.ita et penitentia. Baptismus autem quia est sacramētū

necessitatis. habet duplicē mini
strū vnū cui ex officio baptizare
incumbit. sicut sacerdotē. ⁊ aliū
cui ratione necessitatis dispen
satio baptismi committit. et ita
etiam minister penitētie cui cō
fessio est faciēda ex officio est sa
cerdos. sz in necessitate etiā lai
cus vicez sacerdotis supplet. vt
ei ꝓfessio fieri potest Vñ de pe.
dis. vj. dz. Tanta est vis ꝓfessio
nis. vt si sacerdos deest cōfiteat
homo primo suo qui lz ptātem
absoluendi nō habeat. efficitur
tamen dign⁹ venia ex desiderio
sacerdotis. ¶ Ad quartaz respō
detur. negando consequentiaz.
Et ratio est. qz Jacobus loquit
ex suppositiōe diuine institutio
nis. ⁊ qz diuinitus institutio pre
cesserat de cōfessione sacerdoti
bus faciēda per hoc ꝙ eis pote
statez remittēdi peccata in apo
stolis dedit. vt patet Job. xx. Et
ideo intelligendū est ꝙ iacobus
ꝓfessionē esse faciendā sacerdo
tibus monuit in verbis ꝑdictis.

D secūdā
questionē sic
procedit. Et
videtur ꝙ le
profi non re
deūtes ad dā
dum glo iam
deo ei gratias referendo de cu
ratione eorum non peccauerūt
mortalit ¶ Primo sic. Quia in
gratitudo non semper est pecca
tum mortale. vtpote. qñ ꝓcedit
ex quadaz negligētia. aut ex alia
qua indispositione hominis ad
virtutem. isti autem potuerunt
aliqua huiusmodi occasione non
redi re adoandum gloriam deo.
ergo non videntur peccasse mor
taliter. ¶ In oppositum videtur
euangelium. ꝙ illos nonez vide
tur reprobare de hoc. ¶ Respon
deo dicendum. nostro iudicio ꝙ
illi peccauerunt mortaliter quo
niam in illa eorum negligentia
videntur incurrisse ingratitudi
nis vitium. non recognoscētes
beneficium susceptum. nec lau
dantes et glorificantes dominū
quem magnis clamorib⁹ et poe
cibus ꝓpulsarunt vt eorum mi
sereret sanādo eos a lepra. Hi
sunt sicut illi de quib⁹ dicit apo
stolus ad Roma. j. Nō sicut deū
glorificauerūt aut gratias egē
runt. quo circa meruerunt de su
scepto beneficio ꝑuari. nisi quia
dominus altissimus benign⁹ est
super ingratos et malos. Luce
vj. ¶ Ad rationes in oppositum
respondetur. ꝙ ingratitudo illa
videtur precessisse non ex simpli
ci quadam negligentia. sed ex in
teriori cōtēptu gratie suscepte.
creduntur enim fuisse decepti a
sacedotibus quibus se presenta
uerūt. qui doctrine christi ⁊ mi
raculis detrahebant et ꝑm eorū
informationē attribuebant sua
sanationem obseruationi legis.
et non virtuti christi. lz a princi
pio fideliter et deuote postulas
sent ab eo sanari.

In domini ca.xv.est euā geliū. Nemo potest duob' dominis seruire ꝛc. Matthei.vj. Circa qd possūt hec d ispūtari.

¶ Primo. Utrum homo potest duobus dñis seruire. ¶ Secdo. vtrum potest quis deuz odio habere. ¶ Tertio. vtrū omnis sollicitudo temporalium sit prohibita.

D primaz sic pceditur. Et videtur q̄ homo potest seruire duobus dñis. ¶ Primo sic. Quis potest sibi ꝓstituere duos fines temporalem ꝛ eternum. non referendo vnum ad alterum. ergo ꝛc. ꝓsequentia videtur bona. qz inde non potest duobus dñis seruire. qz non potest simplicitas ꝛ vnitas intentionis anime manere. antecedens probatur multipliciter. Primo sic. Nihil prohibet eundem motum esse gratie et nature. sicut diligere. qz beneficus qd respicit naturam. et diligere quia bonus quod respicit gratiam. ergo nihil ꝓhibet eundem actum referri ad finem nature et finez gratie. sed finis nature semp est in creatura. finis gratie in creatore. vnius ergo et eiusdem actus poterunt cōstitui duo fines. non referēdo vnū ad alterum. ¶ Secundo sic. Lūratio sit vna potentia habēs partem superiorem et inferiorem ratione superioris potest moueri in deum. ratione iferioris que ꝓiuncta est sensualitati in id qd est necessariū. ita tū q̄ nec hunc finem ponat ordinatū ad aliuz. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. Potest qs ire ad sanctum Jacobū ex voto facto ex caritate. Itē potest ire ex naturali pietate ad videndum fratrem suū. ergo eadē actio potest esse ex caritate et ex naturali pietate. sed caritas referr̄ ad finem eternuz. naturalis pietas ad finem temporalez. ergo sunt duo fines vnius actiōis. temporalis scz et eternus. ¶ In oppositum est euangelium presens. Unde Augustinus in sermone domini de monte. exponēs illud Si oculus tuus fuerit simplex ꝛc. Nisi cor simplex fuerit. mundum non erit. simplex autē quomodo erit si duob' dñis serviat nec vna intentione rerū eternaz purificet actionem suaz. sed eā mortaliuz rerum amore obnubilet, non potest ergo mundum et simplex cor esse si diuidatur intentio. ꝛ ꝓstituatur duo fines in temporalibus ꝛ eternus. ¶ Rñdeo dicendum iuxta Albertum magnum. q̄ nemo. id est. nullus homo cum sit vnus ꝛ omnia sua tam in corpe q̄ in anima reducantur ad vnum. potest esse diui

sus in duos dominos Sicut enim
vnum membrum non est duorũ
corpor. nec vna auis facit duos
nidos. nec vn⁹ bos in duobus tra
hit agris. sic nec vnus indiuisus
homo duobus dominis seruire
potest. duobus dicit ecce in quo
notatur domini diuersitas vnde
vterq; terminus est formalit̃ ac
cipiend⁹. Duo enim formaliter ac
ceptum p̃ncipium est alteratis.
sicut dicit Pythagoras. eo q̃ est
primus recessus ab vnitate. Do
mini aũt formaliter sunt domi
ni forma dominationis differẽ
tes. ⁊ horum vnus non est sub al
tero. qr quorvnus est sub altero
mat eraliter sunt plures. et fm
formam domini sunt vnus sol⁹.
duo ergo formaliter dñi non cõ
ueniunt in legibus ⁊ p̃ceptis ⁊ si
vnus est vrbane potestatis in p̃
ceptis. alter est tyrannus. ⁊ ideo
dicit glosa de contraria operan
tibus dñis. ¶ Pro respõsione ad
argumenta iurta Alexandrũ de
halis. in. iij. est notandũ. q̃ cõsti
tuere duos fines scz temporalẽ
et eternum cõtingit ita q̃ sint or
dinati vt vn⁹ ꝓpter aliũ. hoc cõ
tingit dupliciter. ita q̃ ponatur
eternum finis vltim⁹ temporale
vero finis ꝓrim⁹. vel ecõuerso.
vel ita q̃ nõ sint ordinati sz vtrũ
q̃ p̃ncipaliter intendat̃ t ẽpora
le ⁊ eternũ. Si ponatur eternus
finis vltimus. et tẽporale finis
ordinatus ad finem. distinguũt
alij sic. qr aut est actio spiritua
lis aut corporalis. si spiritualis
vt predicatio ⁊ oratio. et huius
modi. non potest referri ad tem
poralem finem. veluti ad pecu
niam. et per consequens ad fi
nem eternum. scilicet deum. vi
fas non esset vt aliquis predica
ret aut celebraret diuina isto fi
ne vt acquireret temporalia de
quibus sustentaretur ad seruitiũ
dei. Si vero sit actio tẽporalis
sicut est laborare in vinea. dicit
q̃ potest referri ad finem tempo
ralem. dũ tamen referatur post
modum ad deum. vt fodere in vi
nea ad pecuniam acquirendam
qua sustentetur ad seruitiũ dei.
Si aũt ecõuerso finis ꝓrimus
ponatur deus ⁊ finis vltimus tẽ
porale puerilissimũ est nam vt di
cit Augustin⁹. Humana puerili
tas est fruendis vti. hoc est diui
na ad alium finẽ referre. Et fm
hoc exponit̃ illud Ecc̃. ij. Ve in
gredienti terram duab⁹ vijs. di
cit glosa. Duab⁹ vijs ingiditur
qui quod dei est opere exhibet.
et quod mũdi est cogitatione que
rit. Si vero constituant̃ duo fi
nes cõp̃ncipales. temporale ⁊
eternum accidit peruersitas de
qua dicit Augusti. q̃ puerilitas
est vtendis frui. hoc est tempora
lia quibus vtendũ nõ referre ad
eterna quib⁹ fruendũ est fm hoc
accipitur illud. Ecc̃. j. Nõ acces
seris ad illũ duplici corde. ⁊ illũ
Jacobi. j. Vir duplex animo in
constans est in omnib⁹ vijs suis.
glosa. Duplex est animo qui vult
gaudere cũ seculo ⁊ vult gaude

re cū deo. Istis habitis. dicēdus est argumenta singula. ¶ Ad primam rūdetur. negando cōsequētiam. Et ratio est. qz motus nature ordinatur ad motum gratie. gratia enim pfectio nature est vnde in ordine quodam se habent natura ⁊ gratia. Unde ad illud quod dr. finis nature est in creatura. intelligendum est. qꝯ aliter quide finis est in creatura. ⁊ aliter finis voluntatis puerse. volūtas enim peruersa ꝓponit finem in creatura excludendo finem summum. natura aūt ponit finē summum in creatura ordinabilē ad finem summū. nō ergo erit simile de motu nature ⁊ gratie ⁊ motu voluntas in finem temporalē et eternum. ¶ Ad secdam rūdetur negando cōsequentiam. Et ratio est. qz ratio non potest ordinate moueri si ꝑz deliberationē equaliter constitueret finem deum. ⁊ id qd est nature necessarium. nā motus iferioris partis rationis debet ordinari ⁊ seqni motum superioris ptis rationis. qz aliter puertetur ordo. ¶ Ad tertiam rūdetur negando cōsequentiā. Et ratio est. qz cum ratio deliberat de fine naturalis pietatis ⁊ de fine caritatis. ad hoc qꝯ sit ordinatus motus et meritorius. necesse est vt finis principalis sit finis charitatis. bene potest tamen finis pietatis naturalis scilicet visio fratris apud sanctū Jacobū esse causa acceleratiōis motus non tamen ex hoc constituetur duplex finis principalis.

D secūdam questionem sic procedit (iiij. sen. dis. l. q. ij. ar. j. q. v.) Et videtur qꝯ homo deū odio habere nō possit. ¶ Primo sic. dicit Dionysius de diuinis nominibus. qꝯ omnibus amabile ⁊ diligibile est primum bonū et pulcrum. hoc autem deus est. ergo a nullo odio habet. ¶ Secdo sic. Nullus potest ipsam bonitatem odio habere. sicut nec maliciam velle. malum enim est omnino inuoluntarium. vt dicit Dionysius quarto de diuinis nominibus. Deus autem est bonitas ipsa. ergo nullus potest eum odio habere. ¶ Tertio sic. Odium est auersio quedam. sed sicut dicit Dionysius ꝑmo capitulo de diuinis nominibus Deus omnia ad seipsū conuertit. ergo nullus eum odio habere potest. ¶ In oppositū est euangeliū presens. Et illud. ps. Superbia eorum qui te oderūt ascendit semper. Et iohānis. xv. Nunc autem ⁊ viderunt et oderunt me ⁊ patrē meū. ¶ Respondeo dicendum iuxta sanctū Thomam. Odium est motus appetitiue potentie que non mouetur nisi ab aliquo apprehēsio. Deus autem dupliciter apprehēdi potest ab hoie. Uno mō ꝓm seipm puta cum per essentiam videtur.

Alio modo per effectus suos.cū
sez inuisibilia dei per ea que fa-
cta sunt intellecta cōspiciūtur.
Ista distinctione posita.sit ista
prima conclusio.Deus in seipso
odio haberi non potest.quoniaz
ipse per essentiam est ipsa boni-
tas.quam nullus odio habere
potest.quia de ratione boni est
ꝙ ametur.vnde impossibile est
ꝙ aliquis videns deum per es-
sentiā eum odio habeat. ¶ Se-
cundo potest comprehendi per
effectus suos.et quia eozum ali
qui sunt qui nullo modo possunt
esse contrarij voluntati humane
sicut sunt esse viuere ⁊ intellige
re. Est conclusio secunda iuxta
albertum ꝙ cum deus sit princi
pium dans esse et continens in
esse.et gubernans ad optimum
sue nature vnūquodqz.⁊ cuz oia
appetant esse sicut et bonum a
nullo potest haberi odio.sed in
ista cōsideratione omnia aut na
turali aut animali aut intelle-
ctuali motu amant deuz. Sunt
autem quidam effectus dei.qui
repugnant inordinate volunta-
ti. sicut inflictio pene.et etiam
cohibitio peccatozum per legē
diuinam.que repugnant volun-
tari deprauate per peccatuz. Et
sic est tertia ꝛclusio. Et ꝑm hanc
consideratione talium effectuū
ab aliquibus deus odio haberi
potest.incōptum scilicet apprehē
ditur peccatozum prohibitoz ⁊
penarum inflictoz. ¶ Ad ratio-
nes in oppositum. ¶ Ad primaz
respondetur.ꝙ dictum dionysij
de appetitu naturali intellig.
quia tamen in damnatis per
titur per id quod additur et de
liberata voluntate. Vel dicen
dum.ꝙ ratio illa procedit ēt
ad illos qui vident dei essentia
que est ipsa essentia bonitatis.
¶ Ad secundā respondetur eo
dem modo. ¶ Ad tertiam resp
detur.ꝙ deus conuertit omnia
ad seipsum.incōptum est essentia
principium.quia omnia incōpta
sunt.tendunt in dei similitudi
qui est ipsum esse ⁊c.

D tertiam
sic procedit
Et videtur q
non omnis so
licitudo tem
poralium sit pro
hibita. (Iam
declarat.ij.ij.q.lv.art.vj.⁊.vij.)
¶ Primo sic.ex illo Luc.decim.
Martha sollicita es erga plu
rima. ¶ Secūdo ex illo ad Ro
rij. Qui preest i sollicitudine ⁊c.
¶ Tertio.ex illo.j.Loz.vij. Qui
cum vxore est.sollicitus est que
sunt mundi quomō placeat vxo
ri. ¶ In opposituz est euangelium
presens. ¶ Respondeo iuxta do
minuz albertū dicendum ꝙ do
plex est sollicitudo. Una est sol
focans.⁊ est quando vitalis spi
ritus qui in nobis lucet fide.et
calet caritate sollicitudine pre
sentis seculi sic stringitur vel ex
tinguitur ꝙ ad deum se extendere

re non potest nec vehere virtutē ad obsequiū xpi.nec spirare auras spūsancti. tunc fit omnino quod dicit Mat.xiij.q̄ verbum inter spinas cadēs a sollicitudinibus ⁊ curis seculi suffocat.⁊ nō fert fructū. Et hec sollicitudo est q̄ tanta cura mundanorū habetur.q̄ lucra mundana preponūtur diuinis.⁊ hec sollicitudo hic interdicit. ¶ Alia est sollicitudo spiritū vitalem nō stringens nec operiens vt extinguat sed potius dilatans.vt ille qui tot' ascēdit p deuotionē ad deū dilatatur in prouidentia cōmissorum.⁊ hoc modo dicit ad Roma.xij. Qui preest in sollicitudine ⁊c.⁊ hec nō interdicitur. sed cōceditur.⁊ illis quibus incumbit precipitur.j.Thi.v.Qui suorum ⁊ maxime domesticorū curam nō habet ⁊c. Est etiam sollicitudo circa temporalia bona. non tanq̄ circa finem vltimus ⁊ principalia bona.sed sicut circa organa ⁊ instrumēta perueniendi ad consequendus spiritualia bona.et talis sollicitudo est licita.sicut illa que fuit marthe. Ex his patz responsio ad obiecta.

Dominica decimasexta est euangeliū Ibat iesus in ciuitatē quedam ⁊c. Luc. septimo. Circa quod mouetur tale dubium.

Trum hoc miraculū quo resuscitauit filius vidue fuerit sufficiēter ostensiuū diuinitatis xpi sive q̄ xps esset verus deus. Et videtur q̄ nō.(Nam vt arguit.iij. par.q.xliij.ar.iiij.) ¶ Primo sic. esse deum ⁊ hoiem est ppriū xpi sed alijs multis tam veteris q̄ noui testamenti sctis commune fuit resuscitare mortuū.ergo illa resuscitatio mortui non fuit sufficiēs ad ostendendū diuinitatez xpi. ¶ Scdo sic.virtute diuinitatis nihil est maius.sed alii qui fecerūt maiora miracula q̄ xps.Dicitur enim Job.xiiij.qui credit ī me opera que ego facio ⁊ ipse faciet ⁊ maiora horum faciet.ergo videtur q̄ hoc miraculum nec alia que xps fecerit fuerunt sufficiētia ad ostendendus diuinitatez xpi. ¶ Tertio sic. ex particulari nō sufficiēter ostēditur vniuersale.sed istud miraculum fuit quoddā pticulare opus ergo ex illo nō sufficiēter demōstrata est diuinitas xpi. ¶ In oppositū est euāgeliū.in quo ex magnitudine miraculi dicit.q̄ accepit omnes timor.scz admirationis.⁊ glorificabāt deum. Itē patz ex illo Job.v. Opera que dedit mihi pater vt faciam ipsa testimoniū perhibent de me. ¶ Respondeo dicendū sub ista conclu

fione. Miraculū hoc quod xp̄s fecit sufficiēter ostendit diuinitatem xp̄i siue xp̄m esse. Ista cōclusio ptz. quia suscitatio mortui fm ipsam speciē operis transcendit omnes potestatē create virtutis. ⁊ ideo nō poterat fieri nisi virtute diuina. ¶ Scdo ptz ꝓpter modum obseruatū in faciendo hoc miraculū. quia non orando sed imperādo ꝓpria virtute fecit. Unde dicit Luce. vj. q̄ virtus exibat de illo ⁊ sanabat omnes. Per hoc ostenditur sicut dicit cyrilus. q̄ nō accipiebat alienā virtutē. sed cum esset naturaliter deus ꝓpriam virtutem super infirmos ostēdebat. Alij aūt sancti qui fecerunt miracula faciebāt hec implorādo diuinā potentiā ⁊ clementiā. nō imperando. ⁊ si aliquando in talibus imperabant hoc non erat propria virtute. sed exprimendo virtutē christi tanq̄ ministri et nō domini. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primā respondetur negando ꝓsequentiā. Et ratio est. quia xp̄s operat' est hoc miraculū ⁊ alia propria virtute quod nō fecerunt alij. sed virtute diuina. Unde quisq̄ alius homo aliquid horum fecit. ipso faciente fecit. hoc autem ipse non alijs facientibus fecit. vt dicit augustinus. ¶ Ad secundam respondetur. negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. quia ly xp̄s dederit apostolis potestatem miracula faciendi ⁊ maiora q̄ ipse fecerat per seipsum. maximus enim inter miracula xp̄i fuit q̄ ad tactum fimbrie eius sanabantur infirmi. vt habetur matthei. ix. Sed de petro legitur Actū. v. q̄ ad eius vmbrā sanabātur infirmi. maius autem est q̄ sanat vmbra q̄ fimbria. non tm apostoli fecerunt miracula virtute propria. sed virtute xp̄i. ⁊ ideo ratio non procedit. ¶ Ad tertiā respōdetur etiam negando ꝓsequentiam. Et ad ꝓbationē respondetur. q̄ quando aliquod particulare opus propriuz est alicuius agentis. tunc per id particulare opus probatur tota virtus agentis. sicut cum ratiocinari sit proprium hominis. ostēditur aliqs esse homo ex hocipso q̄ ratiocinatur circa quodcūq̄ particulare propositū. Et similiter cū propria virtute miracula facere sit solius dei. sufficiēter ostensum est xp̄m esse deum ex quocunq̄ miraculo. qd̄ ꝓpa virtute fecit.

In dominica decima septima est euāgelium. Cum intrasset iesus domū ⁊c. Luce. xiiij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrum appetere prelationem sit peccatum. ¶ Scdo. vtrum ambitio sit peccatum.

D primaz questionē sic pceditur. Et videt q̃ appetere prelationem vt episcopatum sit licitum ⁊ non sit peccatum. ¶ Primo sic.dicit.j. Thi.iij.Qui episcopatū desiderat bonū opus desiderat.sed licitum ⁊ laudabile est bonuz opus desiderare.ergo licitū est desiderare prelationē siue episcopatū. ¶ Scdo.sic stat⁹ episcoporuz est perfectior q̃ status religiosorū sed laudabile est q̃ aliquis desiderat est statum religiosoz transire.ergo etiam laudabile est q̃ aliquis appetat ad episcopatū vel prelationē ꝓmoueri. ¶ Tertio sic.facta sanctoz que in scriptura narrant ꝓponūtur nobis in exemplū. sed legit Ysa. vj.q̃ ysaias se obtulit ad officiū predicationis.qd̄ precipue cōuenit prelatis.ergo videt q̃ appetere ꝓlationē siue episcopatū sit laudabile.⁊ ita nō sit peccatū. ¶ In oppositū est euāgeliū ꝓsens.vbi dñs reprehēdit eos q̃ primos accubit⁹ eligebāt. Scdo est illud quod dicit augustinus.ix.de ciuitate dei. Locus superior sine quo populus regi non potest.et si administret vt decet.tamen indecenter appetitur. ¶ Respondeo dicendum iuxta sanctū thomaz in scda scde.(qōne. clxxxv. art.ꝓmo.)q̃ in episcopatu tria possunt cōsiderari.quorum vnū est principale et finale scilz episcopalis operatio qua vtilitati proximorum intendit. ꝓm illud Jobis vltio. Pasce oues meas. Aliud est altitudo gradus.quia episcopus siue ꝓlatus sup alios constituitur.ꝓm illud Luce.xij. Fidelis dispensator ⁊ prudens quem constituit dominus super familiam suam.Tertium autez est.q̃ consequenter se habet ad ista.scilicet reuerentia ⁊ honor et sufficientia temporalium.ꝓm illud.j. ad Thi.q̃nto. Qui bene presunt presbyteri duplici honore digni habeantur.qua consideratione habita respondetur per conclusiones. ¶ Prima est.appetere episcopatum ratione huiusmodi circūstantium honorū. scilicet reuerētie honoris ⁊ sufficentie temporaliū est illicitz Ptz.qz hoc pertinet ad cupiditatem vel ambitionē.Unde cōtra phariseos dominus ait mathei.xxiij.Amant primos accubitus ī cenis.⁊ ꝓmas cathedras in synagogis.salutationes in foro.⁊ vocari ab hominib⁹ rabbi. ¶ Secunda conclusio q̃tum ad secundum scilicet ad celsitudinem gradus.Appetere prelationem siue episcopatum est illicitum et peccatum. Ptz quia hoc est presumptuosum.ptz.Nullus debet appetere supra suas vires non sibi proportionatū.aliter enim esset stultus.Oratius.

Qui nescit campestribus abstinet ab armis sed ad episcopatū nullꝰ est idoneus. nisi qui ꝓm gradum et conuenientiam omnes alios excedit in conuersatione ⁊ contemplatione. ita vt in conspectu sui alij sint grex. Unde hāc idoneitatez de se presumere maxime superbie est. Unde dominus Matthei. xx. arguit discipulos primatum querentes dicens. Scitis quia principes gēntium dominātur eorum ⁊c. Ubi Chriso. dicit. Per hoc ostendit ꝙ gentile est primatus capere. ⁊ sic gentium comparatione eorū alias conuertit. ¶ Tertia cōclusio. Appetere primis prodesse est ꝓm se laudabile et virtuosum verum quia hoc prout est episcopalis actus habet annexam gradus celsitudinem. ¶ Est conclusio quarta ꝙ videt presumptuosum ꝙ aliqs preesse appetat ad hoc ꝙ subditis profit. nisi manifesta necessitate imminēte. sicut Brego. dicit in pastorali ꝙ tunc laudabile erat episcopatum querere quando per hoc quēquā dubium non erat ad supplicia graviora puenere bene. tamen absq; presumptione potest quilibet appetere talia opera facere si eum contigerit in tali officio esse. ita ꝙ opus bonum cadat sub desiderio. non autez principatus dignitatis. Unde Chryso. dicit super Mattheum. Opus quidem desiderare bonum est. primatum autem honoris concupiscere vanitas est. primatus enim fugiendum se desiderat desiderātem se horret. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā rndet. ꝙ apls illud dicit vt dicit Brego. in pastorali. illo tpe qñ ille q̄ preerat prius ad martiriū ducebat. ⁊ sic nihil aderat in ep̄atu qd appeti posset nisi bonū opꝰ. ¶ Ad scdam rndetur negādo ꝓsequētiā. Et rō est quia nō est eadē ratio de statu religionis ⁊ de statu ep̄ali propter duo. Primo quidem. qz ad statum episcopalem preexigitur vita perfectio. sed ad statum religionis non preexigitur. Et hmōi differentie ratio est. quia ꝓm Dionysyuz. Perfectio pertinet actiue ad episcopū sicut ad pfectiorez. Ad monachū autez passiue sicut ad perfectum. Requiritur autez ꝙ sit pfectꝰ ad hoc ꝙ possit alios ad perfectionez adducere. quod non preexigitur in eo qui debet ad perfectionem adduci. Et aliq̄ p̄sumptuosum ꝙ aliquis pfectū se reputet. non autem ꝙ aliquis se ad perfectionem tendat. Secdo quia ille qui statum religionis assumit se alijs subijcit ad spiritualia capienda. et hoc cuilibet licz. Unde augu. xiij. de ciuitate dei. A studio cognoscendi veritatis nemo prohibet. quod ad laudabile pertinet ociū. sed ille q̄ transit ad statum episcopalem subditur ad hoc ꝙ alijs prouideatur et hanc sublimationem nullꝰ ꝓprio sibi assumere. ꝓm illud ad Hebreos. v. Nemo assumit sibi honorez. sed

qui vocatur deo. Et Chryso. dicit super Mattheum primatus ecclesie cōcupiscere non iustum est nec vtile. quis enim sapiens vult se subijcere vltro seruituti et periculo tali. vt det rationem pro omni ecclesia. nisi forte qui non timet dei iudicium. abutēs ꝑmatu ecclesiastico secularitet vt scz conuertat ipsum in secularem. ¶ Ad tertiā rndet. negādo cōsequentiam. Et ratio est. qz sicut dicit gregorius. in pastorali. ysaias qui mitti voluit ante se p altaris calculū purgatū vidit. ne nō purgatus adire quisq̄ sacra ministeria audeat. qz ergo valde difficile est purgatū se quēlibet posse cognoscere predicationis officiū tutius declinatur.

D secūdaz questionez sic pceditur. ⁊ videtur ꝙ ambitio non sit peccatum. ¶ Primo sic. ambitio importat cupiditatem honoris. sed honor de se quoddā bonum est. maxime inter exteriora bona. vnde ⁊ illi qui de honore non curant vituperātur. ergo ambitio nō est peccatū sed magis aliquid laudabile. fm ꝙ bonuz laudabiliter appetit. ¶ Secūdo sic. quilibet absq̄ vitio potest appetere quod sibi debetur. sed honor est premiū virtutis. ſ. Ethicoꝝ. ⁊. viij. ergo ambitio honoris non est peccatū. ¶ Tertio illud per quod homo prouocat ad bonum ⁊ reuocat a malo nō est peccatū. sed per honorē homines ꝓuocant ad bona facienda ⁊ mala vitanda. sicut phs dicit. iij. Ethicoꝝ. Et tullius in libro de tusculanis questionibus ꝙ honor alat artes. ergo ambitio nō est peccatū. ¶ In oppositum est euangeliū ꝑsens. in quo manifeste reprobat ambitionez honoris in hoibus. ¶ Rndeo dicendū. ꝙ ambitio semp est pctū. Ista ꝓclusio primo ptz ex illo. ſ. Coꝝ. xiij. Caritas nō est ambitiosa. non querit que sua sunt. nihil autez repugnat caritati nisi peccatū. ergo ambitio est peccatū. Pro qua cōclusione pleniꝰ ostēdenda. notandū est iuxta sanctū thomam in scda scde. (q. cxxxj. ar. ſ.) ꝙ honor importat quādā reuerentiā alicui exhibitā in testimoniū excellētie eius. Circa autez excellentiā hois duo sunt attendēda. ¶ Primo quidem ꝙ fm illud qd homo excellit nō habet homo a seipso. sed est quasi diuinū in eo. ⁊ ideo ex hoc nō debetur ꝑncipaliter sibi honor sed deo. ¶ Scdo considerandū est ꝙ id in quo excellit datur homini a deo. vt ex eo alijs prosit. Tripliciter ergo appetitū honoris contingit esse inordinatū. Uno modo per hoc ꝙ aliquis appetit testimoniū de excellentia quam nō habet. qd est appetere honorem supra suaz ꝓportionē. Alio

modo per hoc q̃ honorẽ sibi cupit nõ referẽdo in deum. ¶ Tertio modo per hoc q̃ appetit⁹ ei⁹ in ipso honore quiescit nõ referens honorem ad vtilitatẽ eor̃. Ambitio aũt importat inordinatum appetitũ honoris. vnde manifestũ est q̃ ambitio semper sit peccatũ. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primã rñdetur negando ꝓñam. Et ratio est. q̃ appetitus boni debet regulari ꝑm rationẽ. cuius regulã si transcẽdat erit vitiosus. ⁊ hoc modo vitiosum est q̃ aliq̃s appetat honorẽ nõ ꝑm ordinẽ rationis. Vituperãtur aũt qui nõ curant de honore. ꝑm q̃ ratio dictat. vt. s. vitent ea que sunt ꝓtraria honori. ¶ Ad scdam respõdetur negãdo minorẽ. Dicimus em̃ q̃ honor non est premiũ virtutis quo ad ipsum virtuosum. vt scz hoc pro premio expetere debeat. sed pro premio expetit beatitudinẽ que est finis virtutis. dicit̃ autẽ esse premiũ virtut̃ ex parte aliorũ qui nõ habẽt aliquid maius q̃d virtuoso tribuãt q̃ honorẽ. qui ex hocipso magnitudinẽ habet. q̃ perhibet testimoniũ virtuti. vnde ptz q̃ non est sufficiens premiũ. vt dicit̃. iiij. Ethi. ¶ Ad tertiã rñdetur. negando ꝓñam. Et ratio est. q̃ sicut per appetitũ honoris q̃ debito modo appetitur aliqui ꝓuocãtur ad bonum ⁊ reuocant̃ a malo. ita etiã si inordinate appetat̃ potest esse homini occasio multa faciendi. dum scz non curat qualiterc̃q̃ honorem cõsequi possit. siue dolis siue fallacijs. dicitur etiã q̃ illi qui solum ꝓpter honorẽ vel bona faciũt vel mala vitant. nõ sunt virtuosi. vt ptz per philosophũ. tertio ethicor̃. vbi dicit q̃ non sunt vere fortes qui ꝓpter honorem fortia faciunt.

IN dominica decima octa est euangeliũ. Audiẽtes pharisei. Matth. xxii. Circa q̃d possunt disputari sequentes questiones.

¶ Primo. vtrũ de caritate fuerint danda duo precepta. ¶ Secũdo. vtrũ ex caritate debeat diligere ꝓximũ plus q̃ seipsũ. ¶ Tertio. vtrum xp̃s sufficiẽter probauit phariseis in se habere diuinã naturã dicens. Quomodo ergo dauid ꝓ in spiritu vocat eum dominum.

D primã questionẽ sic ꝓceditur. (iij. q. xliiij. art. ij.) Et videtur q̃ de caritate nõ fuerint danda duo precepta. ¶ Primo sic. precepta legis ordinãtur ad virtutem. sed caritas est vna vir

tus ergo de caritate non fuit dã
dum nisi vnum preceptũ. ¶ Se
cũdo sic. Dicit augustinus in pri
mo de doctrina christiana. Cari
tas in proximo non diligit nisi
deum. sed ad diligendum deum
sufficeret ordinatio per hoc pre
ceptum. Diliges dñm deum. er
go non oportuit dari aliud pre
ceptum de dilectione proximi.
¶ Tertio sic. apostolus dicit ad
Roma. xiij. Qui diligit proximũ
legem impleuit. sed non imple
tur lex nisi per obseruãtiam om
nium preceptorum. ergo omnia
precepta includũtur in dilectio
ne primi. sufficit ergo hoc vnuz
preceptum de dilectione primi.
non ergo debuerũt dari duo pre
cepta caritatis. ¶ In opposituz
est christus in euãgelio presenti
qui duo p̃cepta ponit caritatis.
¶ Respondeo dicendum sub ali
quibus conclusionibus. Prima
est. q̃ duo precepta caritatis po
sita a christo in euãgelio presen
ti sunt sufficientia. Ista conclu
sio probatur sic. Precepta in le
ge se habent sicut propositiones
in scientijs speculatiuis. in qui
bus conclusiones virtute conti
nentur in primis principijs. Un
de que pfecte cognosceret prin
cipia fm suam totam virtutem
non opus haberet vt ei cõclusio
nes seorsum proponerentur. sed
quia non omnes qui cognoscunt
principia sufficiunt considerare
quicquid in principijs virtute cõ
tinetur, necesse est propter eos
vt in scientijs ex principijs con
clusiones deducantur. In opera
bilibus autem in quibus prece
pta legis nos dirigunt. finis hz
rationem principij. dilectio aũt
dei finis est ad quem dilectio p
rimi ordinantur. ⁊ ideo nõ solũ
oportet dare preceptum de dile
ctione dei. sed etiam de dilectio
ne proximi propter minus capa
ces qui non de facili considera
rent vnum horum preceptorum
sub alio contineri. ¶ Scda con
clusio. inter ista duo p̃cepta pri
mum dignitate ⁊ maximũ est pre
ceptũ de dilectione dei. Ptz ista
conclusio ex illo verbo christi di
centis. Hoc est primum ⁊ maxi
mum mandatum in lege. Maxi
mũ capacitate. illud enim est in
quo omnia cõtinentur qz in isto
dilectio primi cõcipit. fm q̃ in
Job. 8z. Qui diligit deũ diligit ⁊
primum. ⁊ ideo maximũ. Item
est primum origine. ¶ Tertia cõ
clusio. q̃ in his duobus mãdatis
vniuersa lex pendet ⁊ pphete. i.
tota doctrina legis ⁊ prophetarum
dependet ab his Ista cõclu
sio pbatur ex verbo christi. Se
cundo ratione ostenditur sic. Fi
nis enim in appetibilibus se hz
sicut principiuz in speculatiuis
pcedit enim sciẽtia ex p̃ncipijs
ad conclusiões. ⁊ sicut tota sciẽ
tia ex principijs iudicatur. sic in
omnib' operationib' totũ depen
det a fine. qz ergo dilectio est fi
nis. Finis precepti est caritas vt
dicit apostolus. j. Thi. j. ideo ab

istis depēdent omnia alia ⁊ hec est expositio augustini. Origenes sic exponit. In his idem in obseruantia istorum pendet intellectus legis ⁊ prophetarū. qz hec obseruat meretur intelligētiam legis et prophetarum Ecc. ij. Qui timetis dñm diligite illū ⁊ illuminabunt corda vestra. ps. A mādatis tuis intellexi. ¶ Nūc ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. negando cōsequentiam. Et ratio est. quia licet caritas sit vna virtus. hz tm duos actus quorum vnus ordinatur ad alium sicut ad finē. precepta autem dantur de actibus virtutum. ⁊ ideo oportuit plura esse precepta caritatis. ¶ Ad secundam respōdetur. negando cōsequentiam. Et ratio est. quia lz deus diligatur in proximo sicut finis in eo quod est ad finem. tamen oportuit de vtroq; explicite dari precepta ratione iam dicta ¶ Ad tertiam respondetur eodem modo.

D secūdā questionez sic procedit. (ij. ij. q. xxxvj. ar. iiij.) Et videt q̄ homo ex caritate debeat plus diligere proximū q̄ seipm. ¶ Primo sic. principale obiectū caritatis est deus. sed quandoq; homo habet proximum magis deo coniunctum q̄ sit ipse. ergo magis debet aliquis talem diligere q̄ seipsum. ¶ Secundo sic. detrimentum illius magis vitamus quem magis diligimus. sz homo ex caritate sustinet detrimentum pro proximo. sm illud Prouer. xij. Qui negligit dāmz propter amicum iustus est. ergo homo debet ex caritate magis aliū diligere q̄ seipsum. ¶ Tertio sic confirmando. Id qd magis quis diligit in seipso est viuere sed caritas facit ponere vitam corporalem pro fratribus. ergo caritas facit magis diligere proximum q̄ seipsum. ¶ In oppositū est euangeliū presens. vbi dicitur. Diliges proximuz sicut teipsum. ex quo videtur q̄ dilectio hominis ad seipsum est sicut exemplar dilectiōis que habetur ad alterum. sed exemplar potius est q̄ exemplatum. ergo ex caritate magis dz homo diligere se q̄ proximum. ¶ Respondeo dicendum. q̄ in homine duo sunt. scz natura spiritualis et natura corporalis. Plus homo debet se diligere q̄tum ad naturā spiritualem siue interiorem. q̄ q̄tum ad naturam corporalem siue exteriorem. et ideo ea que sunt bona nature spiritualis siue interioris plus debet optare q̄ ea que sunt bona sibi. sm naturam exteriorem. Isto premisso fit ista cōclusio. Homo sm naturam spiritualem magis dz posse deum diligere seipsum q̄ quemcunq; alium. Ista conclusio pz

et ipsa ratione diligendi. Nam deus diligitur vt principium boni. super quo fundat dilectio caritatis homo autez se diligit ex caritate fm rationez qua est particeps predicti boni. Proximus autem diligitur fm rationem societatis in isto bono cōsociatio autem est ratio dilectionis fm quandam vnionem in ordine ad deum. Unde sicut vnitas potior est q̄ vnio ita q̄ homo participet bonum diuinum est potior ratio diligendi q̄ q̄ alium associet sibi in hac participatione. ꝛ ideo ex caritate debet magis se ipsum diligere q̄ proximum. Et huiusmodi signū est q̄ homo nō debet subire aliquod maluz peccati. quod contrariatur participationi beatitudinis vt proximū liberet a peccato. ¶ Secunda cōclusio (que habetur vbi. s. ar. v.) est. q̄ homo ex caritate magis dz diligere primū q̄ seipm fz naturam corporalem. Patet cōclusio. quia illud est magis diligendum quod habet pleniorem rationem diligibilis ex caritate vt dictū est. Sociatio autem in plena participatione beatitudinis que est ratio diligendi proximū est maior rō diligēdi q̄ pricipatio beatitudinis per redundantiam. que est ratio diligendi proprium corpus siue naturam corporalem. et ideo proximum q̄tū ad salutem anime plus debem̄ diligere q̄ proprium corpus.

¶ Ad rationes in oppositum.

¶ Ad primam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia dilectio caritatis non solum habet q̄titatem ex parte obiecti quod est deus. sed etiam ex parte diligentis qui est ipse homo caritatem habens. sicut ꝛ q̄titas cuiuslibet actionis depēdet quodammodo ex ipso subiecto. et ideo licet proximus melior. sit deo propinquior. quia tamen non est ita propinquus caritatez habenti sicut ipse sibi nō sequitur q̄ magis debeat aliqs proximum q̄ seipsum diligere.

¶ Ad secūdam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia homo debet detrimenta corporalia pati et sustinere ꝓpter amicum. et hocipso magis seipsum diligit fm spiritualem mentem. quia hoc pertinet ad perfectionem virtutis que est bonū mentis. sed in spiritualibus non debet homo pati detrimentum peccando vt proximum liberet a peccato. sicut dictuz est. ¶ Ad tertiam respōdetur. negando cōsequentiam. Et ratio est. qz tradere se morti propter amicum est perfectissimus act̄ virtutis vnde hunc actum magis appetit virtuosus q̄ vitam propriam corporalem. Unde q̄ aliquis vitam propriam corporalem propter amicum ponat. non contingit ex hoc q̄ aliquis plus amicum q̄ seipsum diligat sed quia in se plus diligit bonuz virtutis q̄ bonum corporale.

D tertiaz questionez sic procedit. Et videt q̃ xp̃s non sufficienter probauit phariseis ī se habere diuinam naturā. ex illo. Quomodo ergo dauid in spū vocat eum dñm. ¶ Primo sic. qz vt dicitur Ysa.liij. Generationem eius quis enarrabit. Si ergo generatio eterna est ineffabilis. de illa non potest intelligi textus ille. ergo ex illo non potuit capi sufficiens argumētum. ¶ Scdo sic. textus ille non videtur posse intelligi de xp̃o. quo dicit. Sede a dextris meis quia dextera et sinistra sunt differētie positionum corporalium. sed nhil corporale conuenit deo. quia deus spūs est. Job.iiij.ergo sedere a dextris non conuenit filio dei. ¶ Tertio idem arguit ex illo qd̃ sequit. Donec ponā iimicos ꝛc. ex quo videt q̃ post quā posuerit inimicos q̃ vltra non sedebit a dextris dei. ¶ In oppositz est euangeliū. vbi dr q̃ nemo poterat ei rñdere verbū. ¶ Rñdeo dicenduz. q̃ xp̃s sufficiēter pbauit in se naturā diuinam esse. ex illo loco. Pro cuius euidentia cōsiderādū. q̃ lz pharisei legisperti cognouerūt iesum esse verū xp̃m. ꝛ p̃ ꝛsequēs deū ꝛ hoīem. qz tamē conceperūt contra eum odium ꝛ rancorez. hec vera estimatio corrupta est in eis aliquo mōr ideo inceperunt eum negare ꝛ pseq̃ tanq̃ blasphemuz. qz dicebat se esse dei filiū. ꝛ per consequēs incipiebant corrumpere scripturas. et damnare que loquebatur de eius diuinitate. ppter qd̃ dñs fecit eis illā questionem de christo cuius filius est. dicunt ei. Dauid solum. scz diuinitatem negando. sed christus ait illis arguendo in contrarium. Quomodo dauid in spiritu. spūsancto inspiratus vocat eum dñz dicens. Dixit dominus dño meo sede a dextris meis ꝛc. q̃ eniz ista scriptura intelligatur de christo. ꝛ quia ipsi pharisei non negauerunt hec. sed concesserunt. Sede a dextris meis Sedere a dextris vno modo accipitur p̃ equalitate. sicut supra circa ascensionem dictum est. et sic christus fm q̃ deus sedet ad dexteram. Alio modo est esse in potioribus bonis ꝛ hoc modo cōuenit christo fm humanitatem. quia vt sic in gloria preest angelis. donec ponar inimicos tuos ꝛc. Istud completbitur in iudicio. quando omnia perfecte subijcient homini christo. Si ergo dauid vocat eum dom inū. quomodo est filius eius quasi diceret. cum fm naturam humanam sit filius dauid. ꝛ per consequens eo inferior. oportet ponere in eo aliam naturam per quam sit dominus eius ꝛ eo superior. hoc autez esse non potest nisi sit diuina. et sic in christo sunt

due nature. scz diuina et humana. et quia sufficienter probauit hoc sequitur. Nemo poterat respondere. quia non poterāt scripturam negare. nec ausus fuit quisq̄ ex illa die eum amplius interrogare. ¶ Considerandum tñ q̄ vt dicit magister nicolaus de lyra q̄ iudei moderni diuinitatem christi negantes dicunt p̄ dictam auctoritatem esse ad litteram de abraham. et q̄ eleazar dispensator domus abrahe fecit hunc psalmū agens deo gratias de victoria quā habuit abraham de quinq̄ regibus. vt patet Geñ. xiiij. Post quam victoriam apparuit dñs min? abrahe dicēs. Noli timere abraham ego protector tuus suz et merces tua magna nimis. Dicunt ergo q̄ eleazar loquitur sic. Dixit dominus i. deus celi qui est dominus omnium dixit domino meo abrahā sede a dextris meis ꝛc. quia confortauit eum vt visum est ꝓmittendo ei auxilium et premium. ¶ Sed ista expositio patet esse falsa ex multis. Primo per titulum psalmi. vbi ponitur psalm? dauid. etiam in hebreo. quia nō ponit in psalmis factis ab alijs. Scdo per illud q̄ scribit in p̄s. Ex vtero ante luciferum genui te. quod non potest dici de abraham. q̄ sit genitus ex vtero dei vel substantia. et ante luciferuz i. ante mundi creationem. sed soluz potest verificari de filio dei Et iterum in fine psalmi dicit. Tu es sacerdos ꝛc. quod non potest verificari de abrahaz qui nō fuit sacerdos. et dato q̄ fuisset tamen sacerdotium eius nō potuisset fuisse eternuz. sed solū sacerdotium xp̄i est eternuz. ¶ Ad rationes in opposituz. ¶ Ad primam rñdet negādo ꝓsequentiā qz lz generatio eterna sit ineffabilis hoib?. nō tñ deo. q̄ de ea loquitur in sacra scriptura. ¶ Ad scdam rñdetur negādo ꝓsequentiam. Et rō est. qz p dexterā non intelligitur aliqua sedes localis sed equalitas glorie et honoris sicut dictū est. in qua est equalis xp̄s patri fm quod deus. ¶ Ad tertiam rñdet. negādo ꝓsequentiam. Et ratio est. quia ly donec aliquando importat tempus determinatuz. aliquando infinitū. hic vero importat infinitum.

Dominica decima nona. est euangeliū Ascendens ie sus in nauicula. Matth. ix. Circa qd possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima vtrum christ? fm qd homo habuit potestatem dimittendi peccata. ¶ Secūda. vtrum a christo fuerit aliqua potestas collata ministris ecclesie ad expulsionē vel remissionē peccati ¶ Tertia. vtrum eque facile sit paraliticum curare et peccata dimittere.

D primaz questionē sic pcedit. Et videtur q̃ xp̃s ꝑm qd̄ hō habuit potestatē dimittēdi pctā. ¶ Primo sic ex presenti euangelio. vbi dr. Ut autē sciatis qz filius hominis habet potestatem dimittendi peccata, dixit paralytico. Surge z ambula. sz non oportebat ostendere signum ad ꝓbandū q̃ deus haberet ptātem dimittendi peccata, qz hoc iudei cōfitebantur. ergo etiam ꝑm qd̄ homo habuit potestatem dimittēdi pctā. ¶ Scdo sic. Christus ꝑm qd̄ homo est redemptor noster. sed nō potest aliquis liberari a seruitute peccati nisi sibi peccatū dimissum sit. ergo xp̃s ꝑm qd̄ homo habuit potestatē dimittendi pctā. ¶ Tertio sic. super illud Job. v. Sicut pater suscitat mortuos. ꝛc Dicit Augu. Judicat z suscitat corpa non pater sed filus ꝑm humanitatis dispēsationem qua minor est patre. sed suscitatio corporū attestatur suscitationem animarum q̃ fit p remissionez peccati. ergo xp̃s ꝑm qd̄ homo potuit dimittere peccata. In oppositū sic Illud qd̄ est solius dei nō cōuenit xp̃o ꝑm qd̄ homo. sz dimittere peccata est huiusmodi. ꝑm illud Ysa. xliij. Ego sum q̃ deleo iniquitates tuas propter me. ergo non ꝓuenit xp̃o ꝑm quod homo. ¶ Scdo sic. Nulli remittit peccatum nisi p spiritum sanctū. sz xp̃s ꝑm qd̄ homo nō poterat dare spūm sanctū. ergo non poterat remittere pctā ꝑm qd̄ hō. ¶ Respondeo dicendū iuxta sanctum Thomā (iij. p. q. lxiij. ar. iij. Et iij. sen. di. v. ar. j. q. j.) q̃ triplex est potestas absoluendi a pctis. Una est potestas auctoritatis, z hee solius est dei. q̃ ꝓpria virtute pctā dimittit quasi principalis causa remissionis pcti. Alia de de tali potestate sit ista ꝓcessio. Christꝰ remittere pctā nō potuit ꝑm qd̄ homo. Patet ꝓclusio sic Ille solus possunt pctā dimittere ꝓpria potestate, que possunt animas vivificare. sed solꝰ deus est aias vivificare. vt dicit Augusti. sup Jobem. ergo ꝛc. Alia potestas est misterij. Et de tali 2 scda conclusio. q̃ talis potestas ꝓuenit his q̃ sacramēta ministrant vel dispensant. in quibus divina virtus secretius operaꝫ salutē. Tertia potestas est media q̃ de potestas excellētie, Et de ista 3 tertia ꝓclusio. q̃ hac xp̃s p alios habuit. Attēditur autē hec potestas q̃tum ad tria. Primo q̃tum ad hoc ex merito passionis cum baptismus efficatiā habet. non autē ex merito alicui⁹ alterius baptizantis. Scdo q̃tuz ad hoc q̃ xp̃s sine sacramento sacramentoꝝ effectum conferre potuerat quasi dominus institutor sacra-

mentorum. qd̄ de alijs nō dr ꝛc. Tertio ꝓtū ad hoc ꝙ ad inuocationez nominis eiꝰ dabaꝯ remissio peccatoꝝ in baptismo in prima ecclesia. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primaz respōdeꝯ. negando ꝓsequentiam. Et ratio est qꝛ filius habebat potestatem auctoritatis dimittēdi peccata nō fm qd̄ homo. sed fm qd̄ deus. et ideo p miraculū ostensuz hoc p batur. ꝙ ille homo esset deꝰ cui natura obediebat q̄si ꝓprio creatori. ¶ Ad secdam respondeꝯ. negando ꝓsequentiam. Et ratio ē. quia redemptor vno modo dr ꝓpter vsum potestatis auctoritatiue in absoluendo a pctō. et sic xp̄s fm quod deus redēptor est. Alio modo dr ꝓpter officiuz humilitatis. ꝛ sic competit xp̄o esse redemptorē fm qd̄ homo inq̄tū per humilitatem passiōis nobis remissionē meruit peccatoꝝ. et hoc ptinet ad potestatem excellentie. vt dictū est. ¶ Ad tertiaz respondeꝯ. negando consequentiaz de potestate auctoritatiua. Dicimus enim ꝙ potestas quaz christus habuit suscitandi corpora non fuit potestas tantū ministerij. sicut etiam petrus mortuos suscitauit. nec est iterū potestas auctoritatis. quia hoc solius dei est. sz est potestas cuiusdam excellētie que ei competit ex vnione ad deum. vt scz imperio non prece mortuos suscitaret. ꝛ simul habuit potestatem excellentie in remittendo pctā.

D secūdaz questionez sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ a xp̄o fuerit aliqua potestas collata ministris ad expulsionē siue remissionez peccati. ¶ Primo. Data est ministris aliq̄ potestas spūalis. sz ad emūdationem corporalē nō requiritur aliqua potestas spūalis. sz sufficit corpalis. ergo ministris collata est aliqua potestas spūalis ad emundationem interiorem. ¶ Scdo sic. fm Dionysiū. vj. celestis hierachie. ad ministros ecclesie pertinet purgare illuminare et pficere. sed purgatio in ecclesia fit a sordibus mētis. ergo ministris ē data potestas cooperandi ad interiorem emūdationem. ¶ Tertio sic. Plꝰ est expellere demonē q̄ seminatū p ipsū scz peccatum. sed deus dedit hominibus potestatē demones expellendi. vt patet Luce. x. Ergo multo fortius potuit dare potestatem expellendi peccatū. ¶ In oppositum arguitur sic. Maius est iustificare impiū q̄ creare celum ꝛ terrā. sz in creatione celi ꝛ terre nihil deo coopabaꝯ. ergo nec ī iustificatiōe ipij. ¶ Respondeo dicēdū sub certis ꝓclusionibus iuxta triplicez potestatem determinatam in superiori questiōe. Prima potestas auctoritatis expellēdi pctī siue emun

dandi animas a peccatis nō po-
test creature alicui cōicari Ista
ꝛclusio patet sic (iiij.sen.di.v.q.
j.ar.iij.q.j.in ꝓncipio.) Quicqd
eñ cōicatum alicui traheret ip-
sum extra terminos speciei non
potest cōmunicari ei.sicut equo
non potest communicari ꝙ ha-
beat rationē.ꝙuis hoc commu-
nicatū sit homini.ꝙ autem com
municatū alicui traheret ipsum
extra terminos creature nō po-
test alicui crature cōmunicari.
potestas aūt auctoritatis est hu
iusmodi.qz nō potest esse ꝙ crea
tura sit ꝓncipale agens respectu
nobilissimi effectus quo vltimo
fini cōiungit aia rationalis cui?
est gratia per quam fit remissio
peccatoꝝ. ¶ Scda ꝛclusio Po-
testas ministerij cooperationis
ad emūdationez interiorem col
lata est ministris.non sicut cau-
sans sed sicut disponens ad eaz.
Ipsi eñ sacramēta cōferūt que
ad gratiam disponūt p quaz fit
remissio pctōrū. Unde Job.xx.di-
citur discipulis.Quoꝝ remiseri
tis pcta remittūt eis.nec hoc dr
ꝙtum ad manifestationē tantū.
sicut aliqui volūt dicere.qz sic sa
cerdos noui testamenti non ha-
beret maiorē potestatē ꝙ sacer
dos veteris testamēti ergo opor
tet itelligere ꝙ aliquo modo co
operātur ad emūdationez culpe
instrumētalit̄ ⁊ dispositiue sicut
dictum est. ¶ Tertia cōclusio (q
hī.vbi.s.q.ij.) Potestatē excel-
lentie deus homini puro cōfer-
re potuit. ⁊ ita ministris ecclesie
potuit enim tante gratie plen-
tudinem conferre vt eorum mi-
ritum cooperetur ad sacramen-
torum effectus.vt ad inuocatio
nem nominum ipsorum sanc-
ficarentur sacramēta. sed tamē
non fuit decens vt conferret.ne
spes in homine poneretur.et vt
ecclesie verum caput esse oste-
deretur a quo omnia mēbra spi
ritualem sensum ⁊ motum rec-
perent.qd est christ?. ¶ Ad ratio
nes in oppositū. ¶ Ad primaz re
spondetur.ꝙ potestas spiritua-
lis que ministris ecclesie conce-
ditur ad aliquid interius se ext̄i
dit.sicut virtus sacramentalis.
sed non ad collationez gratie
quaz remissio peccatoꝝ directe
et principaliter pertinēdo seu
disponendo.sicut dictū est. ¶ Ad
secundam respōdetur.ꝙ purga-
tio de qua Dionysi? loquitur est
a tenebris ignorātie.sicut ipse
met dicit.vnde magis pertinet
ad intellectum ꝙ ad effectum.
¶ Ad tertiam respondetur.no-
gando assumptum. Et ratio est
quia potestas data hominibus
expellendi demones est quantu
ad effectum nocumenti corpora
lis quem inveratis faciunt non
quantum ad effectum nocumen-
ti spiritualis quod est peccatum.
quia solius dei est peccatum ex-
pellere et a seruitute demonis
liberare. Johannis.octauo. Si
filius vos liberauit vere liberi
eritis.

D tertiam questionem sic pceditur. Et videtur ꝙ nõ eq̃ facile sit curare paralytus ⁊ pctã dimittere ¶ Primo sic. Virtute nature p artẽ medicine potest paralyticꝰ qñdoq̃ curari. sed dimittere peccata superexcedit intantũ omnẽ virtutem creatam ⁊ humanã et angelicam vt sit solius dei hoc facere. sicut patet Ysa. xliij. Ego sum qui deleo iniquitates ⁊ peccata. ergo ⁊c. ¶ Scdo sic. Quanto anima est nobilior corpore tãto peccata dimittere maiꝰ est ꝙ corpꝰ sanare. ¶ Tertio sic. Magis est iustificare impiũ ꝙ creare celum ⁊ terram. ergo magis est dimittere peccata ꝙ sanare paralyticũ. cum iustificatio ipij sit peccatorꝝ remissio. ¶ In oppositum videtur esse psens euãgelium. ¶ Respondeo dicendũ. ꝙ ista cõparatio potest fieri respectu operãtis. ⁊ sic amabo sũt eque facilia. vel respectu operis. et sic dimittere peccata est difficilius. qꝛ vt dicit Augusti. Magis est de impio facere pium. ꝙ celum ⁊ terram creare. qꝛ deus habet ibi resistentiam. s. voluntatem prauam. In creatione autem nihil resistens habuit. Vel (vt hr. iij. p. q. xliij. ar. iij. ad. iij.) potest fieri cõparatio respectu nostre cognitionis. et sic facilior est dicere. Remittũtur tibi peccata ꝙ dicere paralytico Surge ⁊c. qꝛ illud nõ videmus istud autẽ videntes admiramur. Chrisostomꝰ. Quanto anima potior est corpore. tanto curatio anime plus est ꝙ corporis. qꝛ illud occultuz est. addit quod manifestũ est. Vel. potest itelligi respectu locutionis. ac si dicat Eque facile est dicere. Dimittunt tibi peccata tua. et dicere. Surge ⁊ ambula. si ergo videritis ꝙ ad meũ dicere. surge et ambula. sequitur curatio corporis. credatis ꝙ ad meum dicere. remittuntur tibi peccata tua. sequitur curatio mentis. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondet. ꝙ licet paralysis virtute nature aliqñ possit curari. nõ tamen subito nec ita perfecte ꝙ statiz homo possit lectũ in quo iacet portare sicut dicitur hic. vnde p imperium tanꝙ ꝓpria virtute sanare paralyticum eiusdem potestatis est. sicut dimittere peccata. ꝓpter quod dicit. Quid est facilius dicere. ⁊c quasi diceret. Equalis sunt potestatis vtraq̃. et quo concludit virtutem sue diuinitatis perfectam. dicens. Ut autem sciatis qꝛ filius hominis habet potestatẽ in terra dimittẽdi pctã vt deꝰ. nõ vt homo purꝰ tũc ait paralitico surge ⁊c. vñ ꝓbo iperatiuo curauit. qd̃ est ꝓpriuz dei ps. Dixit ⁊ facta sũt. tria habebat ifirmꝰ iacebat i lecto portabat ab alijs ⁊ ire nõ

poterat. quia ergo iacebat. dixit Surge. quia in lecto portabat. dixit. Tolle lectuz tuū. quia ire nō poterat. dixit. Et ambula. dei eniz perfecta sunt opera. Deut. xxxij. Sicut aūt per litterā habentem sigillū declarat volūtas ipsius scribētis. sic per signū qd̄ est virtutis diuine manifestissimum ostēditur veritas diuine virtutis. Alij aūt sancti qui fecerunt miracula fecerunt hoc implorando diuinā potentiā ⁊ clementiam ⁊ non imperando. et si aliqñ in talib⁹ imperabant hoc nō erat virtute ꝓpria sed exprimendo virtutē xpi tanq̄ ministri non dñi. sicut aliqñ imperabant demonib⁹ vt recederēt ab obsessis corporib⁹ in noie xpi et auctoritatis eius. ¶ Ad scdam dicit q̄ lz sanare animā sit maius q̄ sanare corpus. tñ vnius ⁊ eiusdē potestatis sunt. ¶ Ad tertiam ptz respōsio ex dictis.

Dominica xx. est euangeliuz. Dicebat iesus turbis iudeorum ⁊c. matthei. xxij. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtrum pater celestis fecit nuptias filio quādo nature humane coniūxit. ¶ Secundo. vtrum caritas sit vestis nuptialis. ¶ Tertia. vtrum non habens vestem nuptialem. scilz caritatem. finaliter proiciatur in tenebras exteriores vbi erit fletus ⁊ stridor dentium.

Q primā sic ꝓceditur. Et videtur q. pater nō fecit nuptias filio suo qñ humane nature coniunxit. ¶ Primo sic. matrimoniū est viri ⁊ mulieris cōiunctio indiuiduā vite cōsuetudinē retinens. xxvij. q. ij. §. j. extra de p̄sump. illud. et insti. de nuptiis. §. ij. sed cōiunctio filij cū humana natura nō est coniūctio viri ⁊ mulieris. ergo ⁊c. ¶ Scdo si. consensus facit matrimoniū. c. xxvij. q. ij. c. Matrimoniū. sed in cōiunctione ista filij dei cum natura nullus videtur precessisse cōsensus. ergo ⁊c. ¶ Tertio si. in matrimonio sunt due personе distincte. scz maritus ⁊ vxor. sed in ista ꝛiunctione nō sunt distincte personе. sed vnio humane nature facta est in persona filij dei. ergo nō potest dici matrimoniū siue nuptie. ¶ In oppositum est euangeliū ꝓsens. ¶ Respondeo dicendū. q̄ tres nuptie dicūtur spirituales filij dei. scz in natura. in spiritu. i gloria. In natura qñ sibi naturā nostrā vnuit. In spiritu qñ spiritū hoīs sibi coniūgit. In gloria qñ hoīem totū luce sue diuinitatis implevit. Prime facte sunt in vero

virginis. Secūde in cōscientie thalamo. Tertie in facie dei secreto. De primis dicitur in ps. In sole posuit tabernaculū suū. De secūdis. osee. ij. Spōsabo te mihi in fide in sempiternuz. De tertijs Apocalip. xix. Venerunt nuptie agni ꝛc. De primis hic dicitur. Simile est regnū celozuz homini regi qui fecit nuptias filio suo. Per istas nuptias intelligiť verbi incarnatio. Tunc enim deus vt ait grego. pater fecit nuptias filio suo qm̄ naturā humanaz copulauit diuine in vno supposito. Que quidē nuptie celebrate sunt in vtero virginali. de quo xps exiuit tanq̄ sponsus p̄cedēs de thalamo suo. Ad quas nuptias inuitauit oēs fideles. ad quos inuitādos misit seruos suos. Primo scz pphetas q̄ populū exhortarent expectare xpi aduentū ꝛ tendere in ipsum per fidē ꝛ opera bona. ꝛ nolebāt venire. qz nolebāt verbis pphetarz obedire. Unde hiere. xxv. Misi ad vos seruos meos pphetas. Et sequitur infra. Et non audistis me nec̄z inclinastis aures vestras vt audiretis. cum dicerēt. Reuertimini reuertimini vnusquisq̄z a via sua mala. Item misit alios seruos qui de ppinquo annūciauerunt aduentū xpi. vt iohannē baptistā. ꝛ discipl'os xpi. q̄ missi ab eo in omnē ciuitatē ꝛ locum quo ipse erat veniurus. vt habeť Luce. x. In q̄bus nuptijs prādiū paratū erat. Istud prandiū erat spiritualis refectio anime. Unde ait. Prandiū meū parauí. videlz sacramēta ecclesie ꝛ doctrinam q̄bus reficitur aīa. ꝛ potissime sacramentū eucharistie. in quo dať nobis caro xpi in cibuz ꝛ sanguis eius in potū. Admirabile certe ꝓuiuiū. in quo xps sumitur. mens implеť gratia. ꝛ future glorie nobis pignus datur. Tauri ꝛ altilia occisa sūt. Tauri sunt precepta mozalia. ꝛ altilia sunt consilia supaddita. merito ergo dicit fecisse pater nuptias filio suo. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rndetur q̄ illa est diffinitio matrimonij carnalis. Hoc aūt matrimoniū est spirituale. ꝛ sufficit q̄ hic fit vnio inseparabilis inter filiū dei ꝛ naturam assumptā in vnitate persone. ꝛ ita est quedam indiuiduitas vite in persona. ¶ Ad secundam respondetur negādo q̄ non interuenit consensus. immo interuenit. quoniam annunciante angelo beate virgini propositū patris celestis de nuptijs huiusmodi faciendis filio suo. beatissima cōsensit loco totius humane nature. ¶ Ad tertiā respōdeť negando consequentiaz. Ratio enim haberet locū in matrimonio carnali. In spirituali autez nō sequitur. qz in hoc matrimonio ꝛ si due nature distincte coniungātur. tamen in vna persona vniūtur. ꝛ ita nō poteſt esse dualitas personarū. quia natura humana assumpta est ad personali

tatem diuinam.

D secũdam questionem sic pcedit. (ij. ij. q.xxiij. ar. vj.) Et videt ꝙ nõ. ¶ Prio sic. caritas nõ est excellẽtissima virtutũ. ergo nõ est nominãda tanq̃ omniũ dignissima vestis nuptialis. ꝓña ptz. assumptũ ꝓbatur sic. Altioris potentie altior est virtus. sicut ⁊ altior operatio. sed intellectus est altior volũtate ⁊ dirigit ipsam. ergo fides q̃ est in intellectu excellẽtior est caritate que est i voluntate. ¶ Scdo sic. id per quod aliq̃d operatur videt eo esse inferius. sicut minister per quem dñs operat est inferior dño. sed fides ꝑ dilectionẽ operat. vt dicitur Gal. v. ergo fides excellẽtior est caritate. ¶ Tertio sic. id qd se habet ex additione ad aliũ videt esse pfectius. sed spes videtur se habere ex additione ad caritatẽ. nam caritatis obiectũ est bonũ. spei aũt obiectũ est bonum arduũ. ergo spes est excellentior caritate. ¶ In oppositũ est euangeliũ. vbi caritas vocat vestis nuptialis. vt dicit grego. Scdo est illud. j. Cor. xiij. vbi enumeratis virtutib⁹ theologicis. xicit apl's. maior horum est caritas. ¶ Rñdeo dicendũ. ꝙ caritas merito dicit vestis nuptialis. Tum qꝛ ipsa est que diuidit inter filios regni ⁊ perditionis. vt dicit augu. Tum quia ꝑm gregoriũ. ipsa est qua xp̃s indutus venit ad nuptias. qm̃ ex caritate incarnari voluit. hiere. xxxj. In caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans. Tum tertio caritas dicit vestis nuptialis. qꝛ vniuersa delicta operit caritas. Tum quarto. qꝛ ornat omnia opera nostra. sine caritate enim opa nostra nõ placẽt deo. j. Cor. xiij. Si distribuero in cibos pauperuꝫ omnes facultates meas. caritatẽ aũt nõ habeã. nihil mihi prodest. Tum quinto dicit vestis nuptialis. quia matrimonia fiunt ꝓpter amicitiã reformandaꝫ. In matrimonio aũt filij dei cũ natura humana amicitia inter nos ⁊ deũ est reformata. ad Eph. ij. Ipse est pax nostra q̃ fecit vtraq̃ vnũ ⁊c. Tum sexto dicit caritas vestis nuptialis qm̃ est excellẽtissima virtutũ. qd̃ sic ꝓ. Cum bonũ in humanis actibus attẽdat ꝑm qd̃ regulatur debita regula necesse est ꝙ virt⁹ humana que est ꝓncipiũ bonoꝫ actuũ consistat in attingẽdo humanoꝫ actuũ regulã. Est autem duplex regula humanoꝫ actuũ. scilꝫ ratio humana ⁊ deus. sed deus est ꝓma regula a qua etiã humana ratio regulãda est. ⁊ ideo virtutes theologice que cõsistunt in attingendo illã regulam primã. eo ꝙ earum obiectũ est deus excellentioꝛes sunt moralibus virtutibus. vel intellectualib⁹ que

cõsistunt in attingẽdo rationem humanã. ppter quod oportet vt etiam inter ipsas virtutes theologicas illa sit potior que magis deum attingit. Semper aũt id qd̃ est per se. magis est eo qd̃ est per aliud. fides autez ⁊ spes attingunt quidem deum. sm qd̃ ex ipso prouenit nobis vel cognitio veri vel adeptio boni. sed caritas attingit ipsum deum. vt in ipso sistat. non vt ex eo aliquid nobis proueniat. ⁊ ideo caritas est excellentior fide ⁊ spe. ⁊ per consequẽs oibus alijs virtutib̃. Sicut etiam que attingit rationem sm se est excellẽtior q̃ alie virtutes morales que attingunt rationẽ sm qd̃ ex ea medium cõstituitur in opationibus vel passionibus humanis. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã respondetur negãdo ꝓnam. Et ratio est. quia operatio intellect̃ completur sm qd̃ res que intelligitur est in intelligẽte. ⁊ ideo nobilitas operationis intellectualis attẽditur sm mensurã intellectus. Operatio autem volũtatis ⁊ cuiuslibet virtutis appetitiue perficitur in inclinatiõe appetitus ad rem sicut ad terminũ ideo dignitas operationis appetitiue attenditur sm rem que est obiectum operationis. Ea autẽ que sunt infra animam nobiliori modo sunt in anima q̃ in seipsis. quia vnũquodq̃ quod est in alio est per modum eius in quo est. vt habetur in libro de causis que vero sunt supra animam nobiliori modo sunt in seipsis q̃ sint in anima. ⁊ ideo eorũz que sunt infra nos nobilior est cognitio q̃ dilectio. propter quod philosophus. vj. ethicorum. pretulit virtutes intellectuales virtutibus moralibus. sed eorum que sunt supra nos ⁊ precipue dilectio dei cognitioni prefertur. et ideo caritas est excellentior fide. ¶ Ad secundam respõdetur negando consequentiam. Et ratio est. quia fides non operatur per dilectionem sicut per instrumentum. vt dominus per seruũ. sed sicut per formam propriam ⁊ ideo ratio non procedit. ¶ Ad tertiam respondetur negando consequẽtiam. Et ratio est. quia idem est obiectum caritatis et spei. sed caritas importat vnionem ad illud bonum. spes autez distantiam quandam ab eo. ⁊ inde est q̃ caritas non respicit illud bonum vt arduũ sicut spes. quod enim iam vnitum est non habet rationem ardui. et ex hoc clare apparet q̃ caritas sit perfectior spe.

D tertiaz questionẽ sic pceditur. Et videtur q̃ nõ habens vestem nuptialem. scilz caritatem finaliter non proijciet̃ in tenebras exteriores id est̃ cor

porales. vbi erit fletus ⁊ stridor dentium. ¶ Primo sic. in inferno non sunt tenebre corporales. ergo ⁊c. assumptum probatur quia damnati potentiam habebūt visiuam post corporū reassumptionem. sed frustra in eis esset nisi aliquid viderent. ergo cum nihil videatur nisi in lumine. videtur ꝙ non sint. omnino in tenebris. ¶ Scdo sic. damnati videt penam suam hoc enim est eis ad augmentum pene. sed nihil videtur sine lumine. ergo nō sunt ibi tenebre corpales. ¶ Tetio sic. lux naturaliter sequitur ignem. vbi ergo erit aggregatio ignis erit ⁊ luminis. sed in inferno erit ignis. ergo ⁊c. ¶ Quarto arguit ꝙ non erit fletus corporalis nec stridor dentium sic. Fletus corporalis fit per quandam resolutionem lachrymarū. sz a corporibus damnatorum non potest fieri perpetua resolutio cū nihil in eis per cibus restauretur. Omne enim finitum consumitur si aliquid ab eo cōtinue abstrahatur. ergo in damnatis nō erit corporalis fletus. ¶ In oppositum est euangelium presens. ¶ Rñdeo dicendum primo circa tenebras corporales fm ysidorum. Ignis gehenne habet lucez ad aliquid et ad aliquid non habebit. Pro quo notandum iuxta sanctū tho. (iiij. sen. di. l. q. ij. ar. iij. q. iiij.) ꝙ dispositio iferni erit talis vt maxime miserie damnatorum competat. vnde fm hoc sunt ibi lux ⁊ tenebre. put maxime spectat ad miseriam damnatorū. Ipsa autem visio fm se est delectabilis vt em̄ dicitur. ij. metaph. sensus oculorū est maxime diligibilis. eo ꝙ p ipsum plura cognoscimus sz per accidens contingit visionem esse afflictiuam. inq̄tum videmus aliqua nobis nociua. vel voluntati nostre repugnantia. et ideo in inferno locus ita debet esse dispositus ad videndum fm lucez et tenebras ꝙ nihil ibi perspicue videatur. sed solummodo sub quadam vmbrositate videantur illa que afflictionez cordi ingerere possunt. Vnde simpliciter loquendo locus est tenebrosus. sed tamen ex diuina dispositiōe est ibi aliquid luminis ꝙtum sufficit ad videndum illa que animam torquere possunt. ad hoc satis facit naturalis situs loci. quia in terre medio vbi infernus ponitur non potest esse ignis nisi feculentus et turbidus et quasi fumosus. Vnde circa hoc notat dominus Bonauentura. ꝙ ignis est in triplici differentia. Est enim ignis purus. vt est in propria materia. et ignis incorporatus. vt est in materia aliena. vt in terrea vel in aerea. et est ignis non tantum incorporatus. sed etiam permixtus vt ignis sulphureus ⁊ fumosus. Primus est lux ⁊ pure lucet ⁊ abundanter. Scdus est ignis carbo. flamma. hic autem lucet et tenebram expellit. Tertius est ignis

fumosus.⁊ talis est tenebrosus ⁊ iste erit in iferno. Ex istis ptz responsio ad tria obiecta. ¶ Ad quartaz rñdet (vbi sup̄.q.iij.) ꝙ in fletu corporali duo inueniūt quorū vnū est lachrymarū resolutio.⁊ ꝙtum ad hoc fletus corporalis in dānatis esse nō potest quia post diem iudicij quiescente motu p̄mi mobilis nō est aliqua generatio vel corruptio vel corporalis alteratio in lachrymarū aūt resolutione oportet esse alicuius humoris generationem qui per lacrimas distillat. vnde ꝙtū ad hoc corporalis fletus in damnatis esse non potest. Aliud qd̄ inuenitur in corporali fletu est q̄dā cōmotio ⁊ turbatio capitis ⁊ oculorū.⁊ ꝙtū ad hoc flet⁹ in dānatis esse poterit post resurrectionē corporū damnatorum qui nō solū ex exteriori affligentur.sed etiam ab interiori ꝓm qd̄ corpus mutat̄ ad passionem anime in bonū vel malū.et ꝙtum ad hoc fletus respōdet delectationi que fuit in anima ⁊ in corpore.⁊ ita patet respōsio ad obiectum.

Dominica xxj. est euangeliū. Erat q̄dam regulus Job. iiij. Circa qd̄ possunt disputari sequentes q̄ones. ¶ Prima. vtruz regulus iste cuius fili⁹ infirmabatur iuste fuit reph̄ensus a xpo dicente. Nisi videritis signa et pdigia nō creditis. ¶ Secūda. vtrū miraculū hoc fit idez cū miraculo illo de quo scribit̄ matt. viij. de centurionis seruo sanato a xpo. ¶ Tertia. vtrū hora septima qua filius reguli sanat⁹ est a febre aliq̄d significet in spūali curatione aie a febre peccati.

D primā questionē sic pcedit̄. Et videtur ꝙ nō iuste siue cōueniēter fuit reprehēsus iste regul⁹ a xpo dicēte ei. Nisi videritis signa ⁊ pdigia nō creditis. ¶ Primo sic. Nisi essi xpm credidisset saluatorē nō petiuisset ab eo pro filio suo saluationez ergo videt̄ ꝙ credebat ⁊ ita incōueniēter reph̄ēdebat̄ ꝙ nō credebat. ¶ Scdo sic. Nonveniebat reprehēdēdus in eo ꝙ querebat signa. nam fides per signa probat̄. ¶ Tertio. iste cum esset gētilis nō veniebat reph̄ēdēdus si nō crederet. cū nec per sacraz scripturā quā nō viderat. nec p rationē naturalē poterat ad fidem puenire. Unde apl's dicit. Signa data sunt infidelibus. j. Cor. xiiij. ¶ In oppositū est euāgelium. in quo reprehēdit eū dicens. Nisi videritis ⁊c. ¶ Rūdeo dicendū. ꝙ iuste est reprehēsus

iste regulus a xpo. Pro qua conclusione notificāda est notandū iuxta sctm̄ tho. super Jobem. q̄ aliter trahūtur ad fidem xpi infideles. ⁊ aliter fideles. nam infideles nō possunt trahi nec duci auctoritate sacre scripture. qz ei nō credūt. Nec per rationē naturalē. qz fides est supra rationē. ⁊ ideo inducēdi sunt p miracula. j. Loz. xiiij. Signa data sunt infidelib⁹ nō fidelibus. Fideles aūt ducendi sunt ⁊ dirigēdi auctoritate sacre scripture cui acquiescere tenētur. In hoc ergo iste regulus redarguitur. qz cū esset nutrit⁹ inter iudeos ⁊ instruct⁹ de lege. non per scripture auctoritatē sed per signa credere volebat. ⁊ ideo dn̄s reprehēdit euz dicēs. Nisi signa ⁊ pdigia. id est miracula que dicūtur aliq̄ signa inc̄ptum sunt demōstratiua diuine virtutis. Prodigia ꝝ qz certissime indicent. vt sic dicat̄ pdigiū quasi procul ostendēs aliquem effectū futurum. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rn̄detur. q̄ regulus iste adhuc nō credebat perfecte Erat enim in eo duplex defect⁹ fidei. Primus. quia lz crederet xpm̄ esse bonū hoīem. non tamē credebat eū habere diuinā naturaz. alꝭ credidisset etiā absentē posse curare. cum deus vbiq̄z sit presens. Niere. xxiij. Celū ⁊ terram ego impleo. Et sic nō rogasset eum vt descēderet in domuz suam. sed qd̄ mādaret tm̄. Scōs defectus fuit. qz ꝯm chrysostomum. Dubitabat vtrū xp̄s sanare posset filiū suū. nam si pro certo hoc credidisset nō expectasset aduentū xpi ad terrā suam. quia ipse potius iuisset in iudeā. sed modo quasi desperat⁹ de salute filij nolens negligere quicq̄ qd̄ circa hoc facere posset. adiit ad eum more parētū qui desperantes de salute filioz etiā imperitos medicos ꝯsulunt. ¶ Ad alia duo patet respōsio ex dictis.

Secūdaz questionem sic pcedit. Et videtur q̄ idem sit miraculum hoc. ⁊ quod describit Matt. viij. de centurione.. Primo auctoritate chrysostomi. ¶ Scōdo auctoritate theophili. ¶ In oppositū sunt alij doctores. ¶ Respōdeo iuxta sctm̄ tho. ⁊ nicolaū de lyra sup iobem qui ambo ex quattuoz ostendūt. q̄ nō sit idem hoc miraculuz cum illo. Primo ex persona infirmi. quia hic dicitur filius. ibi autem dicitur seruus. Secūdo ex infirmitate. qz hic dicitur febris. ibi autem dicitur paralysis. vnde ibi dicitur. Seruus me⁹ iacet in domo paralyticus. Tertio ex modo rogādi. qz iste rogabat vt veniret presentialiter. credēs qz non posset curare aliter. ppter qd̄ fuit reprehensus a xpo. Ille aūt centurio

presentiam christi repellebat.reputans se indignum tanto hospite.dicens.Non sum dignꝰ ꝛc.credebat xpm etiaz absentem posse sanare infirmum solo imperio,ppter quod dicebat.Dic tantū verbo et sanabitur puer meꝰ. ppter quod fuit a deo commendatus dicente. Non inueni tātam fidē in israel. Et sic pz ex modo rogādi.qz iste regulus fuit alius ab illo centuriōe.Quarto ptz ex loco qz ipse erat in capharnaum quādo rogatꝰ fuit a centurione.Hic dicitur q erat in chana galilee qñ fuit rogatus a regulo. Et sic iste regulus non est idem qd centurio.sed fuit quedā de familia herodis tetrarche. siue nuncius siue officialis imperatoris ꝛc.

D tertiaz questionez sic pceditur. Et videtur iuxta albertuz.q significant ille septē hore q bus resurgit aia a pctō et sanat de febre peccati per penitentiā. ¶ Prima quidem hora in compunctione cordis. que quattuor hz mōmēta.quor vnū est motꝰ liberi arbitrij i deū.Alterū est motus liberi arbitrij in pctm detestādo illd.Tertiū est dolor de cōmisso.Et qrtuz est spes venie demia dei.psal. Cōmouisti frā ꝛc. Cōmouisti dicit ppter motuz in deū.Conturbasti ppter motū detestationis in pctm. Sana cōtritiones eius dicit ppter motum doloris de cōmisso.Quia cōmota est.dicit propter motū spei in misericordiam remittētis.Nec ergo quattuor momenta faciūt vnam horam. ¶ Cōfessio autem habet horas tres.quia confessio dz esse pura.simplex. et integra. Puritas hz quattuor momenta. Primū scz vt fortiter dicat. Secanduz.vt sicut fecit dicat.Tertium.vt excusationem non querat. Quartum vt cum verecundia quam turpitudo peccati exigit confiteatur. De primo horū dicit ysa.xliij.Dic tu iniquitates tuas vt iustificeris. De secundo Josue.vij.Da gloriam deo ꝛ cōfitere peccatum tuū ꝛ indica mihi quid feceris. Non em cōfitet nisi dicat sicut fecit. De tertio. in ps. Non declines cor meū ad excusādas excusati ꝛc. De quarto Viere.vj.Cōfusi sunt qz fecerunt. ¶ Simplex aūt cōfessio hz quartuor mōmēta. Primū est q sit sine plica hypocrisis. Plicam hz hypocrisis q p confessionē intendit iustificare seipsum Luce xvj. Quid iustificatis vos coraz hoibꝰ.deꝰ aūt ꝛc. Vñ ibidē ppāt dealbatis sepulcris. Et de istis dicit psal. Sepulcrū patens est guttur eorū.qui sic confitentur. Scdm momentū est qñ cōfessio est sine plica vanitatis. Vanitati aūt permixta est pfessio quando id qd advanitatē seculi facit lete confitet.quod aūt sm seculū cō

fusionē pretendit dimisso vultu vix dicit Prouer.ij. Letantur cū male fecerint.⁊ exultant in reb⁹ pessimis. Tertium est.q̃ confessio sit sine plica pmixtionis. Plica autem permixtionis est quando intermiscet plurima que non sunt peccata.vt ex illo non in toto iniustus appareat Et in signū huius dicitur de sanctis.q̃ vestimēta debent esse candida per totum. ⁊ maculis non aspersa.Et Cant.iiij.dicit. Tota pulcra es amica mea ⁊ macula nō est in te fauus distillans labia tua mel ⁊ lac ⁊c.Quartum momentum cōfessionis est.q̃ sit sine plica dolositatis.dolo autem permixta est confessio quando non hz emendandi propositum. In hoc enim viget peccandi voluntas adhuc et non habet emendandi propositum mala.Malachie.j.Male dictus dolosus qui habet in grege suo masculum et votum faciens immolat debile dño. In hoc enim debile est sacrificium quod sic offertur. Sic ergo hec hora quattuor habet momenta. Integra autē erit confessio sic. hec hora quattuor hz momēta. Primum est.vt totum sine diminutione dicatur. Secundum est vt vni totum dicatur. Tertium est.vt vna vice q̃tuz recordatur dicatur.Quarto vt dimidia venia non sperek.De primo in ps. Cōfitebor tibi ī toto corde meo hoc est. ex toto corde totum dicendo quod est in corde. De secundo.vt vni totuz dicatur.sicut vni medico totus dolor aperit. Hoc est significatum. Lu.x.vbi samaritanus omnia vulnera seminiui ligauit infundēs oleum et vinum. De tertio q̃ simul vna vice dicatur ysa.xxxviij.Recogitabo tibi omnes annos meos in amaritudine aie mee. De quarto.q̃ non dimidia venia sperek. ps.Qui propiciatur omnib⁹ iniquitatib⁹ tuis qui sanat omnes infir.tu. Isti ergo sunt quattuor hore. ¶ Tres residue sunt in satisfactione.scilicet ieiunium quod sanat pestes corporis. et oratio que sanat pestes mentis. et eleymosyna cordis vel opis vtriusq̃ que sanat pestes facultatis. Ieiunium autem habet quattuor momenta. Primum est. vt leto vultu exhibeatur Matthei.vj. Tu autem cum ieiunias ⁊c. Secundum.q̃ vsq̃z ad petulātie corporalis mortificationem producatur Johelis.ij. In ieiunio fletu et planctu.⁊ scindite corda vestra ⁊c. Tertiuz est.vt sobrietas sensuum ⁊ anime seruetur et rationabile sit ne natura destruat. Rom.xij. Rationabile obsequium vestrum. Quartuz autem momentum huiusmodi hore est.vt dum ieiunat corpus. mēs cibo dei pascatur. Deuto.viij.et Matt.iiij. Non in solo pane viuit homo.sed ⁊c. ¶ Oratio autem est secunda hora que sicut dicit augustinus. est pius affectus mentis in deum directus. Habet autem hec hora

ra quattuor momenta. Primus est.vt in secreto cordis fiat. Secundum est.vt devote fiat. Tertium est.vt ad salutem fiat. Quartum est.vt perseuerāter fiat. De primo Matthei.vj. Tu autem cum orauerīs intra cubiculum tuum ꝛc.tunc inuocabis et dñs exaudiet. De scdo scilicet ꝙ devote fiat.ps.Dirigatur oratio sicut ꝛc.q; oratio debet esse ignita feruore deuotionis ꝛ condita odoramentis virtutum. De tertio scilicet ꝙ fiat de pertinentibus ad salutem.Matt.vj. Primum querite regnum dei ꝛ iusticiam eius.De quarto scilicet de perseuerantia.Luce.xviij. Quoniam oportet semper orare ꝛ nō deficere.Luce.xj. Propter improbitatem eius ꝛc. ¶ Elemosyna est tertia hora.ꝛ sumitur hec tam pro spirituali q̄ pro corporali.ꝛ sic omnis potest ad elemosynā sufficere. Hec hꝫ quattuor momenta.scilicet compassionem in corde.dulcedinē in ore.largitatem in manu.ꝛ vtilitatē in dato. De primo scꝫ cōpassione ysa. lviij.Cum effuderis esurientī animam tuam ꝛc. Luce.vj. Estote misericordes sicut ꝛc. De scdo scꝫ de dulcedine oris. Eccē.iiij. Declina pauperi sine tristicia aurem tuā ꝛc.De tertio scꝫ.largitate manus.Thobie.iiij. Si multum tibi fuerit ꝛc.De quarto scꝫ vtilitate dati. Luce.xj.Quis vestrum patrem petit panem nūq̄d lapidem dabit illi ꝛc. Hec igit̄ sunt septem hore quarū q̄libet hꝫ quattuor momenta.ex quib⁹ cōpletur.Qnāuis enim fm compotistas hora ex pluribus momentis componatur.tamen fm naturam nō componitur nisi ex quattuor.in quorum primo eius virt⁹ oritur in scdo proficiendo ꝓgreditur.in tertio stat in augmento in quarto pfectā diffundit operationem sue virtutis. Hoc enim modo res create in ens pficient ꝛ ideo hāc ex quattuor fecimus compositionem. Hec albertus.

Dominica xxij.est euangelium.Simile est regnum celorꝛc.mat. xviij.circa qd̄ possūt hec disputari. ¶ Primo.vtrum seruus ille cui dimissa sunt a dño decē milia talentorum peccauit petēdo a cōseruo suo cētū denarios. ¶ Scdo.vtrū p ingratitudinem redierūt peccata prius dimissa. ¶ Tertio.vtrum potest contritio in aliquo esse vt omne debitum a deo sibi dimittatur.

D primam questionem sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ seruus ille peccauerit petendo a cōseruo suo debitū. ¶ Primo sic, ex pre

senti euãgelio.vbi ait dñs. Serue nequam. omne debitũ dimisi tibi quoniam me rogasti.nonne oportebat ⁊ te misereri cõserui tui sicut ego tui misertus sum. ¶ Scdo sic.Dicit.j.Cor.xiij.caritas nõ querit que sua sunt glosa.Caritas nõ reperit ablata. ergo nullus habẽs caritatẽ potest repetere debita. ¶ Tertio.magis diligend⁹ est ꝓxim⁹ q̃ aliqd̃ temporale . ergo nullus tenetur repetere sua si sciat scandalizare proximũ. ¶ In oppositum est illud.j.Cor.vj. Omniu mihi licent.sed nõ oia expediunt.Et exponitur de petitione suor. ergo licitũ est cuilibet sua repetere.⁊ p cõsequẽs seru⁹ in petendo suũ debitz non peccauit. ¶ Rñdeo dicendũ.q̃ seruus ille nõ peccauit in petẽdo a cõseruo suo centum denarios.sz peccauit vtendo tanta crudelitate ⁊ impietate.erga illum exigẽdo ab illo debitũ.qr vt dr.Tenebat illũ ⁊ quasi suffocabat ⁊ respirare nõ finebat.q̃ tñ debitũ nõ negabat.sz dilationẽ petebat ad reddẽdũ. peccauit.ergo in hoc attenta maxime mia qua dñs vsus fuerat. erga eũ . ¶ Ad rõnes in oppositz. ¶ Ad primã ptz ex dictis rñsio. qr debuit cõmisereri ꝓserui sui. ⁊ si non in remittendo totũ debitũ tñ in expectãdo eum quousqz esset potẽs ad restituendũ. ¶ Ad scdam rñdetur iuxta alexandrũ de halis in tertio q̃ est repetere ex cupiditate.⁊ est reperere zelo iusticie. ⁊ est repetere timore casus. Primo modo nõ est repetere ex caritate. Caritas enim nõ repetit ablata.causa scz cupiditatis.non enim est amatrix pecunie ꝓpter se.sicut ibi dicit glosa qr ipsa amat bonũ incõmutabile et omnia cõmutabilia referat ad illud. Repetere zelo iusticie perfectis etiã lz.Repetere vero timore casus ne scz ꝓpter paupertem ⁊ indigentiã ruant in peccatũ ꝓuenit infirmis ne scz egestate cõpulsi furent ⁊ piurẽt nomẽ dñi sui . vt dicitur Prouer.xxx ¶ Ad tertiam respondet negando consequentiam . Et ratio est oportet enim tenere qd certũ est Certum est aũt q̃ raptor est qd̃ stulit.vel debitor q̃ reddere obligatur.incertum ⁊ si scandalizabitur.et preterea si scirem q̃ scdalizabitur.si repetendo prepõderat scandalus proprium scandalo proximi.plus teneor vitare scandalum proprium q̃ alterũ.

D secũdz questionez sic procedit. Et videt q̃ plus gratitudinem peccata dimissa redeant.

¶ Primo sic.ex presenti euãgelio.vbi dñs ait. Serue nequam omne debitũ dimisi tibi ꝛc.⁊ post tradidit eum tortorib⁹ q̃ usqz redderet vniuersum debitum ꝛc. ergo dñs debitz qd̃ dimiserat ite

rum exigit. ¶ Secō sic. dixit ra
banus in glo. super euangeliuz.
Nequā seruum tradidit dñs tor
torib⁹ quousq; redderet vniuer-
suz debitū. qz no solū homo pctā
que post baptismum egit reputa
bunt ei ad penā. sz originalia q̄
ei dimissa sunt in baptismo.
¶ Tertio sic. Ezech. xviij. dz sic.
Si auerterit se iustus a iusticia
sua. omēs iusticie q̄s fecerat nō
recordabuntur. ergo in eo statu
est ac si nullā iusticiaz fecisset. sz
si non fecisset iusticiaz penitētie
non essent ei peccata dimissa. er
go dimissio illa anullatur. ergo
peccata dimissa redeūt. ¶ Quar
to sic. si ponat q̄ aliquis ante cō
pletā saciffactionez de peccatis
preteritis cadat in culpam con-
stat q̄ satisfacere non potest ex-
tra gratiam. ponat ergo q̄ dece
dat. iste reatum secuz portat qui
nō potest solui p penā satisfacto
riam. ergo punitur pena eterna.
¶ In oppositū arguit ex illo nau
j. alias Job. xxxiij. Nō iudicabit
de⁹ bis idipm. nō ergo bis punit
si ergo aliqs p pctō ꝓmisso peni
tuit. se puniuit. videt q̄ ampli⁹
p illo nō puniat q̄tūcunq; pec-
cet alias. ¶ Secō sic. Nullus in
currit peccati maculā vel reatū
nisi ex cōmissione ipsius peccati
sed penitēs anteq̄ faceret forni-
cationem non habebat maculaz
vel reatum homicidij quod sibi
iam dimissuz erat nec postea for
nicando homicidium commisit
ergo non redit homicidiū q̄tum
ad culpam. nec q̄tum ad reatuz.
¶ Respodeo dicendum. q̄ neces-
se est q̄ aliq̄ modo pctā redeant
qz auctoritates hoc expresse di-
cūt. Sz de modo quo varie aliq̄
doctores sunt locuti. Quidaz enī
dixerunt q̄ pctā dimissa singula
riter q̄tū ad maculā. ⁊ reatū ꝓm
qd causant ex actib⁹ peccatoruz
prius dimissoz redeāt p peccatū
mortale sequēs. Sz ista opinio
vt arguit albert⁹ magnus ⁊ san-
ctus tho. (iij. p. q. lxxxviij. ar. j.)
nō potest esse vera. qz opus dei p
opus hominis irritari nō potest
remissio autez priorum peccato
rum est op⁹ diuine misericordie
vnde nō potest irritari p sequēs
peccatū hois. ꝓm illud Rom. iij.
Nunquid incredulitas illorum
fidez dei euacuauit. Et ideo alij
ponētes peccata redire dixerūt
q̄ de⁹ dō remittit peccata peni-
tenti' postmodum peccatori ꝓm
prescientiā. sz solū ꝓm presentē
iusticiā prescit eū eū p his pec-
catis eternaliter puniendū. ⁊ tñ
p gratiā facit eū p̄sentialiter iu-
stū. Sz etiā istoz opinio stare nō
potest. qz si causa absolute pona
tur. effectus ponitur absolute. si
ergo absolute nō fieret peccato-
rum remissio. sed cum quadam
conditione in futurum depen-
dente per gratiam et gratie sa-
cramenta. non esset sufficiens
causa remissionis peccatorum.
quod est erroneum. vtpote de-
rogans gratie dei. Et ideo po-
nitur ista conclusio q̄ nullo mo-

do potest esse ꝙ macula etiã reatus ꝑcedentiuꝫ peccatoꝝ redeãt ſm quõ ex talibus actibus causabantur ſed contingit ꝙ ſequens actus peccati virtualiter continet reatum prioris peccati. inq̃tum ſcz aliquis ſecundo peccãs ex hoc ipſo videtur graniuꝫ peccare q̃ pri⁹ peccauerat. Sic ergo eſt concluſio ſcda. ꝙ per peccatum ſequens penitentiã redit quodammodo reatus peccatoꝝ priuꝫ dimiſſoꝝ. non inq̃tuꝫ cauſabatur ex illis peccatis pri⁹ dimiſſis. ſed inq̃tuꝫ cauſat ex peccato vltimo ꝑpetrato. quod aggrauatur ex peccatis ꝑoribus. ⁊ hoc non eſt peccata dimiſſa redire ſimpliciter. ſed ſm quid. inq̃tum ſcz virtualiter in peccato ſequenti continet. Vnde in quarto cõformiter ad tertiam partẽ ſanctus Thomas dicit ſic. ꝙ aliquid poteſt redire duplicit. vel in ſe. ⁊ ſic pctã dimiſſa nullo modo redeunt q̃tum ad culpam. nec ꝑ conſequens quantum ad reatuꝫ vel in ſuo effectu. ⁊ hoc mõ peccata dimiſſa redeunt inq̃tum ex peccatis dimiſſis aliq̃d in ſequẽtib⁹ reliquitur. et hoc eñ ꝙ homo deum offendit poſt dimiſſionem ꝑcedentiũ peccatoꝝũ quãdã deformitatez ingratudinis act⁹ ſequentis ꝑcti acquirit. et ideo dicitur communiter ꝙ redeunt q̃tum ad ingratitudinem. Tertia cõcluſio Per ingratitudinẽ peccati ſequẽtis non conſurgit tantus reatus q̃tus fuerat peccatoꝝum dimiſſoꝝum. Patet cõcluſio. quia Deutero. xxv. di. ꝙ pro menſura peccati erit et plagarum modus. Et quo patet ꝙ ex paruo peccato nõ. conſurgit magnus reat⁹. ſed quãdoqꝫ mortale peccatum eſt multo minus quolibet peccatoꝝum priuꝫ dimiſſoꝝum. non ergo ex peccato ſequenti redit tant⁹ reatus q̃⁹ fuit peccatoꝝum pri⁹ dimiſſoꝝ. ſed bene proportionabiliter quãto peccata dimiſſa fuerit pluraꝫ maioꝝa. tanto redit maioꝝ reat⁹ per qualecunqꝫ ſequẽs peccatum mortale. ¶ Ad ratiões in oppoſitum. ¶ Ad primam reſpõdetur. ꝙ peccata redeant modo iam dicto et non aliter. ¶ Ad ſecũdam rñdet. (vbi. ſ. ar. ij. ad. ij.) ꝙ peccatuꝫ originale redit modo predicto. ſicut mortale inq̃tum contemnitur dei beneficium. ¶ Ad tertiam reſpondet. negando cõſequentiam. et ad auctoritatem dicendum. ꝙ verum eſt ꝙ iuſtitie iuſti non rememoraburnt q̃tum ad effectum qui ex eis expectabatur in futuro. quia per eas ad vitam eternam non peruenirent. ſed rememoraburntur q̃tum ad hunc effectum qui eſt peccata preterita abolere quaꝫ in preſenti faciebant. ¶ Ad quartam reſpõdetur. (iij. ſen. di. xxij. q. i. ar. j. ad. v.) ꝙ pena cui⁹ eſt aliq̃s debitoꝝ poſt culpaꝫ remiſſam in inferno punietur temporaliter. nec ꝑpter hoc ſequit ꝙ in inferno ſit redẽptio. q⁹ pena que ſolu

nitur non redimit. nec est inconueniens ꝙ quantũ ad aliq̃d accidentale pena inferni minuat vel ꝙ addit̃ iudicij sicut etiã augeat.

D tertiam questionez sic ꝓcedit. Et videt ꝙ nõ possit tanta cõtritio in aliq̃ esse ꝙ omne debitum sibi a deo dimittatur. id est ꝙ possit tollere totũ reatũ pene. ¶ Primo sic. Satisfactio ⁊ confessio ordinant̃ ad liberationez de reatu pene. sed nullus ita perfecte conteritur quin oporteat eum cõfiteri ⁊ satisfacere. ergo contritio nunq̃ est tanta ꝙ deleat reatum totum. ¶ Secundo sic. In penitentia debet esse quedam recompensatio pene ad culpam. sed aliqua culpa per membra corporis exercetur. ergo cũ oporteat ad debitũ pene recõpẽsationez. vt per que quis peccat per hec torqueatur. videt ꝙ nũq̃ possit pena talis peccati p cõtritionem exolui. ¶ Tertio. Dolor ꝓtritionis est finitus sed ꝑ aliquo peccato scz mortali debetur pena infinita. ergo nũq̃ possunt esse tanta ꝓtritio ꝙ totã penam deleat. ¶ In oppositum est euangelium vbi ait dominꝰ. Oẽ debitum dimisi tibi ⁊c. Secundo Deus plus accepta cordis affectum q̃ exteriorez actum. sed per exteriores actus absoluitur homo a culpa et a pena. ergo similiter per cordis affectum qui est contrictio. ¶ Respondeo dicendum sub ista conclusione. ꝙ tanta possunt esse ꝓtrictio alicꝰ penitentis ꝙ omnem culpe reatum tollat siue ꝙ omne debitum a deo sibi dimittatur. scz pene ⁊ culpe. Patet ꝓclusio exemplariter in latrone. cui dictũ est. Hodie mecum eris in paradiso. ꝑpter vnicum penitentie actum. Nota iuxta sanctũ Thomã (iiij. sen. di. xvij. q. ij. ar. v. q. ij.) ꝙ intẽsio contritionis possunt attendi dupliciter. Uno modo ex parte charitatis que displicentiã causat. et sic contingit tantũ intendi charitatem in actu ꝙ contritio inde merebit̃. nõ solũ culpe remotionem. sed etiam absolutionem ab omni pena. Alio modo potest attendi ex parte doloris sensibilis quem voluntas in cõtrictiõe excitat. ⁊ qz illa pena quedam est que in tantuz potest intendi ꝙ sufficiat ad delectionem pene et culpe. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. Tũ primo. qz aliquis non potest esse certus ꝙ ꝓtritio sua sit sufficiẽs ad delectionem culpe ⁊ pene. et ideo tenetur ꝓfiteri ⁊ satisfacere. Tuz secundo. qz contritio vera nõ fuit nisi ꝓpositũ cõfitendi habuit annexum qd̃ debet ad effectum deduci. ⁊ ꝑpter p̃ceptũ ecclesie de ꝓfessione faciẽda da-

tum. ¶ Ad secundam respondetur. negando ꝓsequentiaz. Et ratio est. qz sicut gaudium interiꝰ redundat etiã ad exteriozes corꝓozis ꝑtes. ita etiam dolor interior ad exteriora mẽbra deriuatur. vnde dr Prouer. xvij. Spũs tristis exiccat ossa. ¶ Ad tertiã respondetur. q̃ licet dolor ꝓtritionis sit finitus q̃tum ad intentionem sicut pena mortali pctõ debita est habet tñ infinitã virtutem ex charitate qua in format. et fm hoc potest valere ad delectionem culpe et pene.

Dominica vicesima tertia est euangelium. Abeuntes pharisei. ꝛc. Mat. xxij. Circa qd possunt sequentes questiões disputari. ¶ Prima. vtruz cesari siue principi seculari sit census dandus. ¶ Scda. vtrũ omnes teneamur ad sacrificia deo offerẽda. ¶ Tertia. vtrum christus conuẽter reprehenderit pharisęos interrogantes eum. Scilicet cẽsuz dari cesari dicens eis. Cur me temptatis ꝛc.

D primaz questionez. sic pcedit. Et videtur q̃ cesari siue p̃ncipi seculari nõ sit census dandꝰ. ¶ Primo sic. Dare censum pertinet ad quandam seruitutem. sed per aduẽtum xpi liberi facti sumꝰ ab oi seruitute. fm illud Jo. viij. Si filiꝰ vos liberauerit vere liberi eritis. ergo nulli est cẽsus dandus. ¶ Scdo sic. Isti principes non videnꝯ esse a deo. fm illud Osee. viij. Ipsi regnauerũt ꝛ non ex me. principes extiterũt ꝛc. ergo videtur q̃ non est alicui eozum census dãdus. ¶ Tertio sic. Non est faciendũ aliqd cõtra institutionẽ diuinam. sz hoc habet istitutio diuina vt homo suo arbitrio regatur. fm illud Ecc. xv. Deꝰ ab initio ꝓstituit hominem et reliquit eum in manu ꝓsilij sui. ergo nõ tenet homo se subijcere alteri tanq̃ dño aut principi. q̃ ꝓsequens nec censum tribuere. ¶ In oppositum est euangelium. ¶ Respondeo dicendum. vt sanctus Thomas tangit super epistolam pauli (Ro. xiij. lec. j. in principio.) Quidã fideles in primitiua ecclesia dicebãt ẽtenis potestatibꝰ se subijci nõ debere. ppt libertatẽ quã ꝓsecuti erãt a xpo fm illud Job. viij. Si filius vos liberauit ꝛc. sed isti nõ bene dicebant. qz libertas q̃ p xpm cõcessa est. est libertas spũs qua liberamur a pctõ et morte. Caro aũt adhuc remanet seruituti obnoxia. sz etiã liberabitur in libertatem glorie filiorꝫ. ꝛ ideo tũc nulli subiectioni homo per xpm liberatus erit obnoxius. nec spirituali scz nec carnali. Unde dr

Cor. xv. Cum tradiderit xps regnum deo et patri et euacuerit omnem principatū et potestatez. Iterum aūt dum corruptibilem carnem gerim⁹. oportet nos dominis carnalibus subijci. Et ita per aduentum xpi fideles a tributis soluēdis sicut nec ab alijs corporis penalitatibus nō sunt absoluti. qz nec ipse xps seipsuz ab oibus hmōi penalitatib⁹ absoluere voluit. Unde dicit Ambro si⁹. Et habek. xi. q. i. Si eñ filio dei cēsū soluit. q̄s tu tāt⁹es q̄ nō putas esse soluēdū. Ponit ergo conclusio respōsalis. q̄ cesari siue principi terreno cēsus est soluēd⁹ Conclusio patet et euangelio p̄senti. Scdo patet ex illo apostoli ad Roma. xiij. Omis aia. i. hō. potestatib⁹ sublimioribus subdita sit Et rationem assignās ait. Omnis potestas a deo est. Et infra. Ideoq̄z eñ et tributa p̄statis Et assignās rationē dicit. Ministri eñ dei sunt in hoc. i. pro hoc ipso. scz tributo recipiēdo. Sutē tes. scz deo et ppl'o. q̄si diceret (vt exponit. s. tho. vbi. s. aū finē.) Unusq̄sqz debet de suo misterio viuere. sm illud. i. Cor. ix. Quis pascit gregem et de lacte ei⁹ non edit. Et ideo cū principes nostri suo regimie dei mistri sunt. a populo debent tributa suscipe quasi stipendia sui misterij hec autē tributa suscipiūt ad sui sustentationem. Laborant autem principes ad omnium pacem. Unde dicit. primi. Thimotei secūdo. Obsecro primum omnium fieri obsecrationes, p regib⁹ et omnibus qui in sublimate sunt constituti. vt quietā et traquillam vitam agamus. Ab hoc tñ debito liberi sunt clerici ex priuilegio principiū. qd quidē eqtatem habet naturalem. Uñ etiam apud gentiles liberi erāt a tributis illi qui vanabāt reb⁹ diuinis. Legik eñ Geñ. xlvij. q̄ ioseph subiecit pharoni totā terrā egypti preter terram sacerdotum. que a rege tradita erat eis q̄bus et statuta cibaria ex horreis publicis p̄bebank. Et hoc q̄dem oino equum est. qz sicut reges solicitudinem habēt de bono publico in temporalibus ita ministri dei inspiritualibus. et sic per hoc q̄ deo in spiritualibus ministrant recompensant regi q̄ pro pace eorum laborat. Concludit ergo apostolus. Reddite ergo oibus debita. cui tribitū tribitū. cui vectigal vectigal. Et quo patet q̄ ex necessitate iustīcie tenēk subditi sua iura principibus exhibere. Et ideo in euāgelio nostro dr Reddite que sunt cesaris cesari ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primam patet responsio ex dictis. Liberauit enim christus p nunc fideles a seruitute diaboli. et non a seruitute huius mundi. vt dictum est. ¶ Ad secundaz respondetur. negando consequētiam. Et ratio est. quia non tantum obediendum est bonis et modestis. sz etiā discol'. i. Petri. ij.

Pro quo notandum q̃ (vt dicit sctūs tho. vbi sup̄ post p̄ncipiū.) regia potestas vel cuiuscūq̃ alterius dignitatis potest ꝓsiderari ꝑtum ad tria. Uno quidē modo ꝑtum ad ipsam potestatē. et sic est a deo per quem reges regnant. quicq̃d em̄ cōmuniter dicitur de deo ⁊ creaturis a deo in creaturas deriuat. sicut ptz de sapiētia. Eccl. j. Ois sapiētia a dño deo est. Potestas aūt de deo dicitur ⁊ de oibus. Job. xxxvj. De⁹ potētes nō abijcit. cū ⁊ ipse sit potēs. vnde ꝓsequēs est q̃ humana potestas sit a deo. Daniel iiij. Dominabit excelsus in regno hoim. ⁊ cuicūq̃ voluerit dabit illō Job. xix. Nō haberes potestatē aduersus me vllā nisi datum esset tibi de sup̄. Alio modo potest ꝓsiderari ꝑtuz ad modum adipiscēdi potestatē. et sic q̃ñq̃ potestas est a deo q̃ñ scz aliquis ordinarie potestatē adipiscitur ꝟm illō ad Heb. v. Nemo sibi honorē assumat. sed qui vocat a deo tanq̃ aaron. Q̃ñq̃ vo nō est a deo sed ex peruerso hominū appetitu. qui per ambitionem vel quocūq̃ alio modo potestatē adipiscūtur. Amos. vj. Nunq̃d nō in fortitudine nostra assumpsim⁹ nobis cornua. Tertio potest ꝓsiderari ꝑtū adversum ipsius. ⁊ sic q̃ñq̃ est a deo. puta cuz aliquis ꝟm precepta diuine iusticie vtitur cōcessa sibi potestate. ꝟm illud ꝓuerb. viij. Per me reges regnant ⁊ legū conditores iusta decernunt. Quādoq̃ autem nō est a deo. puta cuz aliqui potestate sibi data vtuntur cōtra diuinā iusticiā. ꝟm illud ps. Astiterūt reges terre ⁊ p̄ncipes ⁊c. sequitur. Aduersus dñm ⁊c.

¶ Ad tertiā respōdetur negando ꝓñam. Et ratio est. qz (vt dicit sctūs tho. ij. ij. q. ciiij. ar. j. ad primū.) deus reliquit hoiem in manu cōsilij sui. non qz liceat ei facere oia que velit. sed quia ad id q̃d faciendū est nō cogitur necessitate nature. sicut creature irrationabiles. sz libera electione ex ꝓprio consilio ꝓcedente. ⁊ sicut ad alia facienda debet ꝓcedere ꝓprio ꝓsilio. ita etiā ad hoc q̃ obediat ipse superioribus. Dicit enim Grego. vltimo moral. Dum aliene volūtati humiliter subdimur nosmetipsos in corde superamus.

D secūdam questionem sic ꝓceditur. ⁊ videt q̃ nō oēs teneāt ad sacrificia deo offerēda. ¶ Primo sic. Dicit apl's Rom̄. iij. Quecunq̃ lex loqtur his qui sunt in lege loqtur sed lex de sacrificiis non fuit oibus data sed soli populo hebreoꝝ. ergo non omnes ad sacrificia tenētur. ¶ Secundo sic. Sacrificia deo offeruntur ad significādū. sed nō est omnium huiusmodi significatiōes intel-

ligere.ergo non omnes tenētur ad sacrificia offerēda. ¶ Tertio ex hoc sacerdotes dicunt ꝙ deo sacrificium offerunt.sed nō oēs sunt sacerdotes.ergo nō omnes tenentur ꝛc. ¶ In oppositum est cuāgeliū dicēs. Reddite q̄ sunt dei. ¶ Rñdeo dicēdū sub certis conclusionibus. Prima est ꝙ offerre sacrificiuz deo est de lege nature. Ptz ista cōclusio.qm̄ (vt habetur.ij.ij.q.lxxxv.ar.j.) naturalis ratio dictat homini vt alicui superiori subdatur ,ppter defectus quos in seipso sentit.in quibus ab aliquo superiori eget adiuuari ⁊ dirigi.⁊ quicq̄d illō fit.hoc est qō apud hoies dicit deus. Sicut aūt in rebus naturalibus naturaliter inferiora superioribus subdūtur. ita etiam naturalis ratio dictat homini ꝑm naturalē inclinationē .vt ei qō supra hoiem est subiectionē ⁊ honorez exhibeat ꝑm modum suū. Est aūt modus cōueniēs homini vt sensibilib⁹ signis vtatur ad aliqua exprimenda qz ex sensibilibus cognitionē accipit. Et ideo ex naturali ratione ,pcedit ꝙ homo quibusdā sensibilib⁹ rebus vtatur offerans eas deo in signū debite subiectionis ⁊ honoris.ꝑm similitudinē eorum q̄ dñis suis aliqua offerunt in recognitionē dominij.hoc aūt pertinet ad rationē sacrificij.⁊ ita oblatio sacrificij ptinet ad ius naturale.⁊ in hoc omnes cōueniūt.sed determinatio sacrificiorum est ex institutione humana vel diuina.⁊ in hoc nō conueniunt oēs sed differūt. ¶ Secda conclusio.soli deo est sacrificiū offerendū. Ptz conclusio (vbi supra.ar.ij.) Oblatio sacrificij fit ad aliquid significandū.significat autem sacrificiū qō offertur exterius.interius spirituale sacrificiū quo aia seipsam offert deo ꝑm illud ps. Sacrificiū deo spūs ꝓtribulatus.qz exteriores actus religionis ad interiores ordinātur.anima autez se offert deo in sacrificiū sicut principio sue creationis.⁊ sicut fini sue beatificationis.sed ꝑm verā fidem solus deus est creator animarū nostrarū.⁊ in solo eo etiaz anime nostre beatitudo consistit ergo soli deo summo debem⁹ sacrificiū spirituale offerre.⁊ ita soli ei debemus offerre exteriora sacrificia.sicut etiam orātes atqz laudātes ad eum dirigim⁹ significātes voces.cui res ipsas in corde quas gerim⁹ offerim⁹. vt dicit augu.x.de ciuitate dei. ¶ Tertia cōclusio.oēs tenemur ad sacrificia offerenda. Probat cōclusio. Sacrificiū offerre est de lege nature vt dicit ꝑma conclusio.sed ad ea que sunt legz nature oēs tenemur.ergo oēs tenemur ad sacrificiū deo offerendum. Pro qua ꝓclusione notādū ꝙ (vt dicit sctūs tho. vbi supra. art.iiij.) duplex est sacrificium. quorū primū ⁊ ꝑncipale est interius.ad quod oēs tenemur deo

deuotam mentez offerre. Aliud est sacrificiuz exterius.quod in duo diuidit.nam quoddā est qd̄ ex hoc soluz laudē habet q̄ deo aliquid exterius offerat in protestationē diuine subiectiūis.et ad hoc aliter tenētur illi q̄ sunt in lege noua vel veteri aliter q̄ non sunt sub lege.naz illi q̄ sunt sub lege tenētur ad dererminata sacrificia offerenda ꝑm legis precepta.Illi vero qui non sunt sub lege tenebātur ad aliqua exterius faciēda in honorē diuinū ꝑm decentiaz ad eos inter quos habitabāt.nō sicut determinate ad hoc vel illa.Aliud vero est exterius sacrificiū qñ actꝰ exteriores virtutū in diuinā reuerētiaz assumūtur.puta cū aliquis elemosinā facit de rebus ꝓpriis ꝓpter deum.vel cum aliq̄s ꝓpriū corpus alicui afflictiōi subijcit ꝓpter diuinā reuerentiā.et ꝑm hoc actus aliarū virtutū sacrificia dici possunt.quorū quidem cadunt sub p̄cepto ad quos oēs tenētur.quidā vero sunt supererogationis ad quos nō oēs tenentur. Item nota q̄ ꝑm qd̄ est triplex hoīs bonum.(vt habet vbi supra.ar.iij.ad scd̄m.)ita potest distinguī triplex sacrificiū.Primum quidē est bonū anime.qd̄ deo offertur interiori quodā sacrificio per deuotionē ⁊ orationē ⁊ alios hmōi interiores actꝰ. ⁊ hoc est principale sacrificiuz. Scd̄m est bonuz corporis.quod deo quodāmodo offertur ꝑ martyrium ⁊ abstinentiā seu continentiam. Tertiuz bonum est exteriorum rerum.de quo sacrificium offertur deo directe quidē quando immediate res nostras deo offerimus.mediate autem quando eas cōmunicamus proximis ꝓpter deum. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaz respōdetur q̄ ad illa determinata sacrificia q̄ in lege erāt precepta non omnes tenebātur.tenebantur tamen ad aliqua sacrificia interioza siue spiritualia vel exterioza vt dictū est. ¶ Ad scd̄am respōdetur negādo consequentiā. Et ratio est.quia lz non oēs sciant explicite virtutē sacrificiozū.sciunt tamen implicite.sicut etiam habent fidem implicitā. Unde magister alexander de halis ad questionē. vtruz offerentes sacrificia tenebātur intelligere significationes eorū dicit.q̄ sicut nos dicimus intelligere articulos fidei implicite ⁊ explicite.⁊ intelligere explicite articulos fidei tenentur prelati.sicut dicit.j.petri.iij.Parati omni poscenti reddere rationem de ea que in vobis est fide ⁊ spe. Implicite vero tenentur simplices soluz. Ita in veteri testamento perfecti vt doctores ⁊ sacerdotes tenebātur intelligere significationes sacrificiozū. hoc est vt intelligerent ipsa sacrificia esse signa futuri sacrificij redēptionis. Simplices vero solum tenebantur intelligere q̄

sacrificia erant deo ea ratione qua sibi placuit offerenda.⁊ hoc implicite continebatur ꝙ essent signa.quia ratione significationis futuri sacrificij voluit ea deus sibi offerri.¶ Ad tertiā respondetur negando cōsequētiā. Et ratio est. tum quia sacerdotes etiam offerūt sacrificia que sunt specialiter ordinata ad cultum diuinum.non solum pro se sed etiam pro alijs.tum q̄ quedam sunt alia sacrificia de quibus quis potest pro se deo offerre.vt ex dictis patet.

D tertiam questionez sic proceditur. et videtur ꝙ xp̄s non conueniēter reprehendit phariseos interrogātes eum. Si licet censum dare cesari dicens eis. Cur me temptatis hypocrite. ¶ Primo sic. illi dicendo. Magister scimus quia verax es. et viam dei in veritate doces. dixerunt veritatem.ergo in hoc nō erant hypocrite.quia hypocrisis siue simulatio opponitur virtuti que dicitur veritas.¶ Secundo sic. hypocrisis est simulatio qua ḋs simulat personaz alterius.sicut cum peccator simulat personaz iusti. sed isti in hoc actu nō simulauerunt personas aliquoz aliorum. ergo videtur ꝙ non erant hypocrite.ergo inconueniēter sic reprehensi sunt. ¶ Tertio sic.de eo qd̄ non est peccatum non videtur quis publice redarguendus.q̄ peccata venialia omnibus videntur esse cōmunia. sed hypocrisis aut simulatio non videtur esse peccatū mortale semper sicut nec mendacium. ergo ⁊c. ¶ In oppositum est euangelium.vbi xp̄s ita ad eos loquit. ¶ Respondeo dicendum ꝙ christus cōueniente r sic reprehēdit. Pro quo notandū ꝙ vt dicit nicolaus de lyra super hoc euangelio.ꝙ tempore quo xp̄s erat in iudea reddebatur census cesari siue tributum.surrexit quidam nomine iudas natione galileus.qui dicebat hoc esse illicitum de iudeis ꝙ scilicet recognoscerent aliquem dominū in terris.sed solum deum qui in celis est.⁊ multos traxit ad se.vt habetur Act.v. ⁊ Josephus idē refert ex libro antiquitatum.et ex tunc aliquid adherebāt huic opinioni. quia ista opinio erat pro libertate populi. et pro honore ipsius dei videbatur. Econtrario autem alij asserebant ꝙ erat licitum dare tributum romanis.quia pro defensione terre militabant.et ab hostibus et latronibus defendebant et pacem inter homines conseruabant et iusticiam. Hanc autem questionem phariſei malicioſe proposuerunt christo.vt si diceret. non esse licitū.statim capere tur tanq̄ ꝓtrarius imperatori.si

aut diceret esse licitum. videret esse contrarius libertati populi ⁊ diuino honori. ⁊ sic incurreret maliuolētiam populi. ⁊ ideo christus cognita nequitia eorū. ait. Quid me temptatis hypocrite. quasi diceret. Nō queritis veritatem addiscere sed me verbis capere. et propter hoc eos vocat hypocritas. quia aliud petebant ⁊ aliud intendebant. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaz respondetur. negando consequētiam. Et ratio est. quia christus non reprehendat eos de verbis illis quia vera erāt. sed quia per ea aliud pretendebāt. scilicet eū in verbis capere. sicut dictū est. ¶ Ad secundam respōdetur. negando minorem. quia isti simulauerunt personas volētium ad discere veritatem. cū tamen ipse essent persone non que quererēt veritatem sed que velint decipere et verbis capere hominem.

¶ Ad tertiam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. quia licet non omnis simulatio aut hypocrisis sit peccatum mortale. Ista tamen erant sicut dicimus de mendacio qō est peccatum mortale quādo est perniciosum. sic hypocrisis est peccatum mortale quādo est perniciosa cedens in nocumentum alterius psone. cuius erat ista phariseorum hypocrisis cū cederet in nocumentum persone christi. quia ad capiendum eum verbis ordinata erat.

Dominica xxiiij. est euāgelium. Loquēte iesu. c. Matthei. ix. Et qz in euangelio fit mentio de duobus miraculis potest disputari de vtroq;. ¶ Circa primum. vtrū sine tactu diuine gratie potest anima resuscitari de morte peccati. ¶ Secō. vtrum tactus siue infusio gratie precedat expulsionem peccati. ¶ Tertio. vtrum conuenientius attribuatur fidei operatio miraculorum q̄ alteri virtuti.

D primaz questionez sic pceditur. Et videtur q̄ sine tactu ac infusione grē possit anima resuscitari de morte peccati. ¶ Primo sic. Minus videt esse resuscitare animam de morte peccati ad vitam q̄ est creare de nouo animam. sed deus creat et datvitam anime naturalem sine medio ergo pariter hic. ¶ Secūdo sic. Ysa. xliij. Dicit dōs Ego sum qui deleo iniquitates tuas propter me. ergo expulsio mortis peccati est ante omnem infusionē gratie. ¶ Tertio sic. abachuc ij. Justus ex fide viuit. ergo viuificare conuenit fidei. non ergo est effectꝰ gratie proprius. ¶ In

oppositum arguitur ex euangelio. vbi dicitur. Impone manus super eum ⁊ viuet. Et sequitur. Tenuit manum eius ⁊ surrexit puella. ¶ Respōdeo dicendum. ꝙ sine tactu siue infusione diuine gratie non resuscitatur aiam a morte peccati. Ptz ista cōclusio. Deus in creatura rationali est principium vite spiritualis. Unde Act.xvij. In ipso viuim? mouemur ⁊ sumus. sed primus quo viuit anima rationalis per deum est gratia. ergo gratia viuificat. ¶ Item. culpa mortificatur anima. ergo viuificatur a contrario illius. scz gratia ergo ⁊c. Ubi notandū iuxta alexādrū de halis ꝙ gratia est similitudo ꝑme veritatis ⁊ similitudo summe bonitatis. Scōm ꝙ est similitudo ꝑme veritatis comparatur ad animā vt lux. Secūdum vero ꝙ est similitudo summe bonitatis comparatur ad animas vt vita. Et ita habetur in iobe. Job.j. ꝙ verbum erat vita ⁊ lux hominus lucens in tenebris. et ideo gratia q̄ est similitudo ei? comparatur ad animam vt lux ⁊ vita. Inq̄tum autē gratia ⁊ lux comparatur ad animam. primo remouet ab ea dissimilitudinem lucis eterne. ⁊ q̄tum ad hoc est effectus eius purgare. Scōo disponit eam simili dispositione vt possit similis esse in actu et tunc dicitur ipsum illuminare. vltimo informat ipsam. ⁊ tunc dicit eā perficere. Scōm autem ꝙ gratia est similitudo summe bonitatis comparatur ad animā vt vita. quia sic comparatur ad eam vt amor. ⁊ ille amor impressus vita est qua iam viuit deo. ⁊ sm hunc modū actus gratie est viuificare. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respondetur negando ꝓniam. Et ratio est. Tū primo quia presupponi videtur in argumēto ꝙ gratia se habeat in viuificatione aīe sicut agens medium. ⁊ hoc nō est verum. sed se habet vt causa formalis qua peccatū expellit. sicut ignis frigus aufert ⁊ inducit calorem in subiecto tāto. nō sicut instrumēto sed sicut forma ꝓtraria. Tum secūdo. non est verum qd̄ dicitur in minori. quia in creatione etiā forma naturalis est qua res formata esse formaliter accipit vel etiam ipsum quo est quicq̄d sit illud. ¶ Ad scōam respōdet negando ꝓniam. Et ratio est. q: solus deus delet peccata effectiue formaliter delet ipsa gr̄a. Deus autem nullius est forma pfectiua. ¶ Ad tertiā respōdetur negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. quia vita spiritualis ipsius anime est ipsius gr̄e effectus per se. Ipsū? autem fidei ⁊ caritatis ratione gratie in quibus manifestat vita quasi per sensum. sicut manifestatur in vita in corpore ꝑ sensum ⁊ motū. sic vita gratie manifestatur per motum fidei sicut per sensum ⁊ per motum caritatis sicut per motum.

D secũdaz questionez sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ remotio siue expulsio culpe precedat tactum siue infusionez gratie. ¶ Primo sic. ex presenti euãgelio. vbi primo ꝙ xps tactu sue manus resuscitaret puellã expulit turbã tumultuantez. Unde grego. libro moraliũ dicit. Foris aũt turba eijcitur vt pulla suscitetur. quia nisi prius a secretioribꝰ cordis expellatur secularium multitudo curarũ anima que intrinsece latet mortua nõ resurgit. ⁊ ita vt glo. hic innuit. nõ introducitur gratia nisi expulsa culpa. ¶ Secundo sic. remissio culpe ⁊ infusio gratie se habẽt sicut illuminatio ⁊ purgatio. sed purgatio precedit illuminationẽ ꝑm dionysiũ. ergo ⁊ remissio siue expulsio culpe precedit gratie infusionem. ¶ Tertio sic. ì quolibet motu recessus a termino a quo precedit accessum ad terminum ad quem. vel tẽpore si est motꝰ successiuꝰ. vel natura si sit mutatio subita. sz iustificatiõis siue viuificationis terminꝰ a q̃ est culpa. terminꝰ ad quẽ est gr̃a q̃ viuificatur anima. ergo expulsio culpe precedit infusionẽ gratie. ¶ In oppositũ arguitur. causa naturaliter precedit effectum. sed infusio gratie est causa expulsionis culpe. quia infundendo gratiam deus peccata dimittit. infundẽdo vitam fugat mortẽ. ergo infusio gratie precedit. ¶ Respõdeo dicendũ ꝑm aliuz ⁊ alium respectum infusio gratie precedit et sequitur. ¶ Pro quo notandum ꝑm sanctum thomã. (iiij. sen. di. xvij. q. j. ar. iiij. q. j.) ꝙ ois priorias ꝑm ordinẽ nature aliquo modo reducitur ad ordinẽ cause et causati. quia principiũ ⁊ causa idem sunt. In causis autem contingit ꝙ idem est causa ⁊ causatum ꝑm diuersum genus cause. vt ptz. ij. phisicoꝝ. ⁊ quipto methauroꝝ sicut ambulatio est causa efficiẽs sanationis. ⁊ sanatio est causa finalis ãbulatiõis. Et ita similiꝗ de habitudine q̃ est inter materiã ⁊ formã. qz ꝑm genus cause materialis materia est causa forme quasi sustẽtans ipsam. ⁊ forma est causa materie quasi faciẽs esse actu ꝑm genus cause formalis. Ex pte aut cause materialis se tenet sedũ quandã reductionez omne illud per qd̃ materia efficitur ꝓpria hmõi forme sicut sunt dispositiones ⁊ remotiones impedimẽtorum. ⁊ ideo in generatione naturali qñ corruptio vnius est generatio alterius per hoc ꝙ forma vna introducit ⁊ alia expellitur remotio forme preexistentis se tenet ex parte cause materialis. ⁊ ideo ꝑm ordinem cause materialis precedit naturaliter introductionez alterius forme.

Sed ꝑm ordinem cause formalis econuerso. quia forma finis et agens coincidunt in idem numero vel specie ideo etiam in ordine cause efficiētis itroductio forme prior est. qr forma introducta est similitudo forme agentis per quam agēs agit. Et similiter in ordine cause finalis. qr natura principaliter intendit introductionē forme. ⁊ ad hanc ordinat expulsionē omnis eius cū quo nō potest stare forme introductio. Ita cum gratie infusio ⁊ remissio culpe se habēt sicut introductio vnij forme et expulsio alterij cōstat q̃ ꝑm ordinē cause materialis remissio culpe p̄cedit infusionē gratie. sz ꝑz ordinē cause formalis efficientis finalis. infusio gratie natura ꝓr est sz exurpatio vitiorū dr opari ad virtutū ingressum p̄ modū cause materialis. ¶ Ad rōnes in oppositum ptz responsio ex dictis.

D tertiaz questionez sic p̄ceditur. Et videtur q̃ nō attribuat cōuenienter fidei operatio miraculoꝝ. ¶ Primo sic. gratie enim gratis date a virtutib⁹ differūt. eo q̃ virtutes sanctis omnibus sunt cōmunes. gratie gratis date diuersis distribuūt. ꝑm illud. j. Cor. xij. Diuisiones gratiarū ⁊c. In eodē capto dr. Alijs datur operatio virtutuz ⁊c. ergo facere miracula nō est attribuēdū fidei. Si dicat q̃ attribuit fidei sicut merenti gratie aūt gratis date tanq̃ exequenti. Cōtra est qd dicit glo. sup illud Matt. vij. Nonne in nomine tuo ꝓphetauim⁹ ⁊c. q̃ ꝓphetare. virtutes facere. demones eijcere. interdū non est meriti illius qui operat. sed ex inuocatione nominis xp̄i ergo nec sic est fidei attribuēdū. ¶ Scdo sic. caritas est p̄ncipiuz et radix merendi. quia fides informis mereri nō potest. si ergo fidei ꝓpter merituz attribuitur operatio miraculorū. magis est attribuenda caritati. ¶ Tertio sic. posita causa ponit effectus. si ergo fides est causa efficiendi miracula. omnes qui fidem habent miracula facerēt. qd patet esse falsū. ergo nō est fidei miracula facere. ¶ In oppositū ē euāgeliū. vbi dr. Fides tua te saluū fecit. ¶ Rñdeo dicendum iuxta sanc. tho. in li. de potētia dei. (q. vj. ar. ix.) q̃ cōuenient virtuti fidei attribuit opatio miraculoꝝ Pz ꝓclusio ex illo Mar. vlt. Signa aūt eos q̃ crediderint hec sequent ⁊c. Itē mat. xvij. dicit dñs. Si habueritis fidē sicut granū synapis dicetis monti huic. trāsi hinc ⁊ trāsibit. p̄ cui⁹ ꝓclusiōis declaratiōe notādū. q̃ scti miracula fecerūt duplicit. ꝑm grego. in secundo dialogorum. scz oratione impetrando vt miracula diuinitus fiant et per potestatē.

Utroq; aūt modo. fides idoneū reddit hoīem ad miracula faciē da. Ipsa eēm merek ,ppzie vt oza/tio exaudiak de miraculis faciē dis. Qd hac rōne videri potest. si cut eēm in reb⁹ naturalib⁹ videm⁹ q a causa vniuersali omnes pti culares cause sumūt efficaciaz agendi. tñ effect⁹ pticularis ⁊ ,p prius attribuik cause particula ri. sicut pz de virtutib⁹ actiuis in feriozū corpozū respectu virtutis celestis corpis. ⁊ de orbib⁹ infe/riozib⁹ q ⁊ ñ sequank motū ꝑmi orbis habēt tñ singuli propzios motus. Ita est ⁊ de virtutib⁹ qui bus meremur. nā oēs habēt effi caciā merēdi a caritate que nos vnit deo a quo meremur ⁊ volūta tē pficit ꝑ quā meremur singule tñ virtutes merenk singularia q dā ꝑmia eis ,ppozionabiliter re spōdētia. sicut humilitas merek exaltationē. ⁊ pauptas regnum. Uñ qñq; caritate cessāte ꝑ actū aliarū virtutū. etiā si aliqs nihil mereak ex cōdigno ex quadā tñ diuina liberalitate aliqua con/grua bñficia retribuunk ,p hmōi actib⁹ saltē in hoc mūdo. Uñ dz q ꝑ ea q sunt ex genere bona ex tra caritatē facta merēk aliq ex ꝓgruo interdū bonozū paliū mul tiplicationē. ꝑ hunc aūt modū fi des merek miraculozū operatio nem. lz radix merendi sit ex cari tate. Cui⁹ ratio potest assignari triplex. ¶ Primo quidē q miracula sunt quedā argumēta fidei dum ꝑ ea q naturā excedūt illozū veritas cōprobak q naturalē trā scēdūt rationē. Uñ mar. vlt. dz. Illi ,pfecti ꝓdicauerūt vbiq; dño cooperante ⁊ sermonē cōfirman te sequentib⁹ signis. ¶ Scda ra tio est. qz fides potissime diuine potentie innititur quā accipiūt rationez vel mediū ad assentien duz his que supra naturā esse vi derenk. et ideo diuina potētia in operatiōe miraculozū. precipue fidei cōsistit. ¶ Tertia ratio est. qz miracula ꝑter naturales cau sas fiunt. fides aūt est que nō ex rationib⁹ naturalibus et sensibi lib⁹ argumentū assumit. sz ex re bus diuinis. Uñ sicut pauptas rerū temporaliū merek diuitias spūales. ⁊ humilitas merek cele stem dignitatez. Ita fides quasi contemnēdo ea que naturaliter fiunt quodāmodo miraculozū opationū merek q ꝑeter natura lem vtrtutem fit. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primaz ñdek. ne gādo cōsequētiā. Et ratio est. qz facere miracl'a attribuik gratie gratis date. sicut principio ,pri mo fidei aut sicut disponenti ad hmōi gratiā consequendā. ¶ Ad cōfirmationē ñdek. negādo cō sequentiā. Et ratio est. qz lz cari tas sit maior ad hmōi gratiā ob/quendā ēytum ad radicē merēdi tñ ex quadā liberalitate cōgrua beneficia hmōi alīs virtutibus attribuunk. ¶ Ad scdam ñdek. negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. qz lz caritas sit maior virt⁹ fide largitur tamen fidei efficaciam

merēdi. Fides tamen magis cō gruit ad particulariter merēdū miraculorū operationē. vt pz ex supradictis. ¶ Ad tertiā rndet. negando consequentiā. Et ratio est. quia fides non est sufficiens causa ad miracula facienda. sed dispositio quedam. Fiunt autez miracula sm ordinem diuine p uidentie que hominib? congrua remedia pro varijs causis diuersimode dispensat.

¶ Explicium questiōes euangeliorum dominicalium per totū annū edite per reuerendū patrem ꝛ dominum Johannem de turre cremata. cardinalē sancti sixti.

¶ Incipiunt questiones euangeliorū de sanctis.

In festo beati Andree est euangeliū. Ambulans ie sus ꝛc. Matt. iiij. Circa qd possunt disputari sequētes questiones.

¶ Prima. vtz christ? conuenienter vocauit ad predicationis officium petrum et andream et iacobum zebedei et iohannem. ¶ Secunda. vtruz oporteat sequentibus christum omnia temporalia relinquere. ¶ Tertia. vtruz beatus andreas et alijs qui secuz sunt vocati hac vocatiōe. fuerit vocatus ad apostolatum.

D primā questionez sic procedit. Et videt q̄ xp̄s non conuenienter vocauit ad predicatiōis officiuz petrū ꝛ andream et iacobum zebedei ꝛ iohannez de quibus in euangelio. Quia simplices ꝛ indocti prohibentur eligi. vt. xxxix. dis. de petro. Sz isti apostoli erant simplices et indocti. ergo conuenienter nō debuerunt eligi. ¶ Scdo sic. electio ad officiū quod respicit vniuersum orbem debet esse de personis de omni natione et non de vna speciali. ergo christus eligens apostolos de vna gēte. scilicet de iudea videtur inconuenienter elegisse. ¶ Tertio queritur. quare magis de arte piscatoria que videtur vilior esse inter omnes elegerit eos q̄ de alia. ¶ In oppositum est euangelium. cui non potest subesse falsum. nec in operibus christi aliqd inconueniens. ¶ Respondeo dicendum. q̄ christus conuenienter elegit petruz

et andream ꝛc. ad predicationis
ꝛ dispēsationis diuini verbi mi
nisterium. Patet. qꝛ christus est
virtus ꝛ sapia. j. Coꝛ. j. ergo ipse
sapiēter omnia fecit ꝛ virtuose.
¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad
primam respondetur. ꝙ isti apo
stoli cum a christo fuerunt depu
tati predicatiōis officio. ipse fe
cit ipsos idoneos ꝛ doctos ꝛ sup
plenit omnes defectus in eis. q̄
bus ait. Ego dabo vobis os ꝛ sa
pientiam cui non poterunt resi
stere oñes aduersarij vestri. Vo
luit autem hos simplices ꝛ indo
ctos assumere ad predicationis
officium. ne aliquis eorum glo
riaretur se sua virtute aut sapiē
tia eligi meruisse. Hec ratio assi
gnatur a paulo apostolo. j. Coꝛ.
j. dicens. Videte vocationem ve
stram fratres. quoniam nō mul
ti sapientes ſm carnem. nō mul
ti potētes. non multi nobiles. sz
que stulta sunt mundi. i. eos. qui
ſm mundum stulti videbant. ele
git deus ad predicatiōis officiū
scilicet piscatores illiteratos. ꝛ
hoc vt cōfundat sapientes. i. eos
qui de sapientia mūdi confidūt
ꝛ infirma mundi. i. homines im
potentes ſm mūdum. i. rusticos
et colonos elegit deus ad predi
cationis officium. ꝛ hoc ideo. vt
confundat fortia. i. potentes hu
ius mūdi. Item elegit ad predi
cationis officium ignobilia mū
di. i. eos qui ſm modū sunt igno
biles. et cōtemptibilia. i. eos qui
ſm mundum sunt contemptibi
les. vt pauperes. ꝛ ea q̄ non sunt
i. eos qui non videntur esse in se
culo aliquid elegit ad p̄dicatio
nis officium. et hoc ideo. vt ea q̄
sunt. i. eos q̄ false in mūdo aliq̄d
esse videt̄ destrueret. et assignat
rationem horuz dicens. ideo nō
elegit excellentes in seculo sed
abiectos. vt nō glorietur omnis
caro in conspectu eius. i. vt nul
lus pro quacunqz carnis excellē
tia glorietur per comparationē
ad deum. ex hoc enim qꝛ mundi
sue fidei subiecit non per sublī
mes in mundo siue seculo sz per
abiectos non potest homo glo
riari ꝙ per aliquam carnalē ex
cellentiam saluatus sit mūdus.
Nota tamen ꝙ licet xp̄s a princi
pio vocauerit ad predicationis
officium simplices homines no
tamen ita ꝙ nulluz vocauerit lit
teratum qꝛ nathanaelē ꝛ nicode
mum vocauit. vt ptz Job. j. c. iii.
qꝛ si solos simplices vocasset cre
di posset ꝙ fuissent ex simplicita
te decepti. Verum tamen simpli
ces magis constituit apostolos et
predicatores euangelij ꝙ litte
ratos vt fides euangelij magis
attribueretur sapientie diuinꝙ
humane. sicut dictum est. ¶ Ad
secdam rndetur. negando ꝛsequē
tiam. imo cōuenienter de illa so
la gente iudaica assumendi erāt
apostoli. de qua assumpti fuerāt
prophete. cui erat fides vnius ve
ri dei qui fecit celum et terram.
Unde beatus augustinus libro
de consensu euangelistarū. assi

gnans hanc rationez dicit sic. ꝙ gēs hebrea tantum deputata est a christo ad prophetizandū illa que de illo futura erant. Nō quidem quin per sybillas et vates ipsorum gentiliuz multa de xpo dicta. ⁊ multa in libris eoꝝ legūtur que ꝑ nostra christiana religione testimoniū ducunt. que a sanctis angelis vel ab ipsis prophetis indeoꝝ audire potuerūt. Sicut etiam ipsum xpm in carne presentē demona coacta sunt confiteri. que tamen illi gēti hebree ad prophetizandum et predicandum deputata erant. vnus deus verus qui fecit celū et terram ⁊ omnia que in eis sunt. quo offenso sepe suis hostibus subdebatur. merito solum de gēte illa prophetas et apostolos habere voluit. quod etiam magnum beneficiū fuit quod prestitit ecclesie suevbiꝫ per terras diffuse vt gens hebrea que inimica remanebat xpi nominis vbiꝫ iam dispersa et delata. ne illa q̄ de xpo per prophetas ⁊ apostolos dicta sunt ficte a nobis putarētur esse composita. codices prophetarū ⁊ apostolorū de gente eorū vbiꝫ portarent. ⁊ fic fieret vt gēs inimica fidei nostre testis fieret veritatis nostre. ¶ Ad tertiam rñdet ꝙ triplex ratio ex dictis sanctorum potest colligi. qua ostendit cōgruū fuisse apostolos hos maiores de arte piscatoria fuisse vocatos magis q̄ de alia. Prima ex ipsius artis vilitate ⁊ paupertate. Dicit enim augustinus. ꝙ ideo dominus nō elegit reges aut senatores aut philosophos ad apostolatum. sed elegit indoctos pauperes ⁊ piscatores quia si doctores vel oratores elegisset. fortassis quilibet eorū diceret se electum. quia doctrina sua eligi meruit propter qd̄ deꝰ noster volens superborum frangere ceruices non quesiuit p oratorem. piscatorem. sed per piscatorem lucratus est imperatorē. Secunda causa sequit ex ipsius artis congruitate. Dicit eñ chrisostomus super hūc passum. Lō grue deus noster per loca piscatoria transit piscatores piscaturus. qui piscatores future dignitatis gratiam sui opere artificij prophetabant. quia sicut qui retia iactat in aqua. nescit quos pisces comprehensurus sit. Sic et doctor quando diuini sermonis retia iactat super populum nescit qui sunt accessuri ad dominum. quoscunꝫ dominus excitauerit illi adherent eius doctrine. Tertia ratio sequitur ex illius artis a peccato immunitate. Querit enim gregoriꝰ quare petrus post eius conuersionē ad piscationem rediit. et Matheus ad telonei negocium non resedit. Soluit ꝙ quia negocium quod ante conuersionem sine peccato extitit. Hoc etiam post conuersionem repetere culpa non fuit.

D secūdā questionē sic. pcedit. Et videtur q̃ non oporteat sequētib⁹ xp̃m oia tēporalia relinquere. ¶ Primo sic. Paupꝛtas non requiritur ad perfectionem. ergo ꝛc. antecedēs ꝓbatur qꝛ relinquere omnia videtur esse illicitū. Apostol⁹ em̃. ij. Coꝛ. viij. dat foꝛmam fidelibus facīēdi elemosynas dicens. Si voluntas prompta est. ꝓm illud quod habet accepta est. id est. vt necessaria retineatis. ꝛ postea subdit Nō vt alijs sit remissio vobis autem tribulatio. glo. id ē. paupertas. ¶ Scdo sic. Qui cunq̃ exponit se periculo peccat. sed ille q̃ omnibus suis relictis voluntariam paupertatez sectatur exponit se piculo. ꝓm illud Prouerb. xxx. Ne forte egestate cōpulsus furer ꝛ piurem nomen domini. ¶ Tertio sic. Virt⁹ in medio cōsistit. vt dicitur. ij. Ethicoꝛ. sed ille qui omnia dimittit per voluntariam paupertatem nō videtur in medio consistere. sed magis in extremo. ergo non agit virtuose. et ita hoc non pertinet ad vite perfectionem. In oppositum videtur esse euangelium p̃sens. ¶ Respondeo dicendum. q̃ seq̃la christi duplex potest distingui Una est cōmunis et necessaria omnibus ad salutem in qua consistit pfectio vite christiane. ad quam pertinet perfecta obseruātia preceptoꝛum charitatis. De qua sequela habetur. Johānis. viij. vbi dicitur. Qui sequit me. scz credendo et amando. nō ambulat in tenebris. sed habebit lumen vite. De quo Matthei. xix. Si vis ad vitam ingredi serua mandata. Alia est sequela christi supra communem statum saluti necessariū sicut sequela xp̃i per imitationē vite in paupertate austeritate ꝛ hmōi. aut in passione. De qua sequela dicitur in p̃senti euāgelio q̃ apostoli xp̃i vocati. secuti sūt christū. Et Matthei. xix. dicitur. Vende omnia que habes et sequere me Et petrus apostolus dicit. Quid erit nobis qui reliquimus omnia et secuti sumus te. Juxta hanc duplicem sequelam distinguit duplex perfectio. vt tangit sanctus Thomas secūda secūde. q. clxxxiiij. art. iij. ad. iij. vbi ita dicit. q̃ homo habet quādā pfectionē sue nature statim cum qua nascitur que pertinet ad rationē spei. Est et alia perfectio ad quam p augmentum adducitur. Ita est quedam perfectio caritatis pertinens ad ipsam speciem charitatis. vt scz deus ametur super omnia. ꝛ nihil contra eum ametur. Est autem alia pfectio charitatis etiaz in hac vita ad quaz aliquis per aliquid augmentuz spirituale peruenit. vtpote cum homo etiam a rebus liciris ab

stinet. vt liberi⁹ diuinis obsequis
vacet Et hoc modo religio dici
tur quedam disciplina siue exer
citium ad apprehendēdum hoc
perfectionis augmentuz. Unde
in collationibus patrū dicit ab
bas moyses de religiosis loqns
Jeiuniozum inediaz vigilias la
bozes corpozis nuditatē lectio
nem ceterasq; virtutes debere su
scipere nos nouerimus vt ad p
fectionem charitatis possimus
conscēdere. Istis distinctionib⁹
prehabitis. sit ista conclusio pri
ma. Ad sequelam primam chri
sti et ad habendam primam per
fectionem non est necessarium
omnia relinquere temporalia p
voluntariam paupertatem. sed
sufficit vt super omnia deus di
ligatur et nihil contra eum ame
tur. sine q̄ precepta charitatis
obseruentur. Ista conclusio est
manifesta. Nam vt dicit sanctus
Thomas. Summa pfectio po
test esse cum magna opulentia.
Nam abrahā cui dictū est. Gen.
xvij. Ambula coram me et esto p
fectus. legitur dines fuisse. Et si
militer reges et principes chri
stiani. plati et alij christiani mi
nozes qui non renunciauerunt
bonis temporalibus quozū mul
ti sunt in statu gratie. ¶ Secun
da conclusio. Ad sequelā scdam et
secundā pfectionem requirit re
nunciatio siue dimissio tpalium
vt patet Matth. xix. Si vis pfe
ctus esse ꝛc. Et Lu. ix. Qui vult
venire post me abneget semet
ipsum et sequatur me. Ista conclu
sio patet. qz sicut dictum est. sta
tus religionis est quedam disci
plina siue exercitiuz per qd̄ pue
nitur ad perfectionem caritatis
ad qd̄ necessariuz est q̄ alicq̄s af
fectum suuz totaliter abstrahat
a reb⁹ mundanis. Dicit enim Aug.
lib. x. confessionū ad deū loquens.
min⁹ te amat q̄ tecū aliqd amat
quod non propter te amat. Unde
in libro. lxxxiij. q. dicit Augu. q̄
nutrimētū charitatis est diminu
tio cupiditatis. pfectio vbi nul
la cupiditas Et hoc q̄ alicq̄s res
mundanas possidet allicit ani
mus eius ad earū amozem. Un
de Augusti. in epistola ad Pau
linam et Theraciam. q̄ terrena
diliguntur artius adepta q̄ cu
pita. Et Chrysostomus dicit sup
Matthēū. q̄ appositio diuitiarū
maiozem accendit flammam et
vehementiozem fit cupido. Et inde
est q̄ ad perfectionem caritatis
accquirendam primū fundamē
tum est voluntaria pauptas. vt
absq̄ ppzio viuat. dicente dño.
Matth. xix. Si vis pfectus esse
vade et vende omnia que habes
ꝛ da pauperibus ꝛ veni sequere
me. ¶ Ad rationes in oppositū.
¶ Ad primam respondetur. ne
gando consequentiam. Et ad di
ctum apostoli dicendū q̄ loquit
infirmis quos sic dare monet vt
egestatem non patiantur. Et si
militer ex alia glosa. non est in
telligendū q̄ nō liceat omnia tē
poralia abijcere. sed q̄ hoc non

ex necessitate requiratur. ¶ Ad secundam respondetur. negãdo minorẽ. Dicimus enim q̃ ille qui ꝓpter xp̃m omnia dimittit. non exponit se piculo spirituali vel corporali. Spirituale quidem periculum prouenit ex paupertate quando non est volũtaria. Periculum autem corporale nõ imminet illis qui intentione sequẽdi christũ omnia sua relinquũt. diuine prouidentie se committẽtes. Unde Augustinus dicit libro de sermone domini in monte. Querentibus regnum dei et iusticiam eius non debet subesse sollicitudo ne necessaria desint. ¶ Ad tertiam respondetur. negando minorem. Et ratio est. quia medium virtutis ꝑm philosophum accipitur ꝑm rationem rectam non ꝑm quantitatem rei et ideo quicq̃d potest fieri ꝑm rationem rectam non est vitiosus ex magnitudine q̃ritatis s̃ magis virtuosum Esset autem preter rationem rectam si quis omnia sua consumeret in intemperantia vel absq̃ vtilitate. Est autem ꝑm rationem rectam q̃ aliquis diuitias abiciat vt contemplationi sapientie vacet. quod ⁊ philosophi quidam fecisse legũtur. Unde multo magis ꝑm rationem rectam est vt homo omnia bona sua relinquat ad hoc q̃ christum perfecte sequatur. Unde hieronymus ad Rusticus monachum. Nudum christum nud? sequere.

D tertiam q̃stionẽ. vtrus beat? ãdreas et alij q̃ simul fũt vocati hac vocatiõe. fuerit vocat? ad apostolatum. respondetur q̃ sic. ¶ Pro quo notandum q̃ tripliciter fuit vocatio apostolorum. Prima vocatio fuit immediate post baptismũ xp̃i. vt habetur Job. i. quando duo discipuli Jobis audierunt ipsum iobem dicentẽ de christo. Ecce agnus dei. et secuti sũt iesus. Et ibi dr q̃ Andreas frater simonis erat vnus ex duobus qui secuti fuerũt iesum. Et dicitur infra. q̃ adduxit fratres suum Simonem ad iesus. Ista autem vocatio fuit ad xp̃i familiaritatẽ. Secũda vocatio fuit in captura pisciũ quas describit Lucas. v. c. vbi dicit. q̃ xp̃s propter turbas irruentes ascẽdit in nauem petri ad p̃dicandũ. ⁊ finita predicatione iussit laxari rete in capturas pisciũ. ⁊ visa multitudine Petrus sciens q̃ nõ poterat esse virtute humana procidit ad genua iesu Et ista vocatio dicitur esse ad discipulatũ. Tertia autẽ vocatio fuit de qua hic in presenti euãgelio fit mentio quando relictis omnibus secuti sunt iesum totaliter ei adherentes ad predicta negocia amplius non reuersuri. Ex hac vocatione sunt vocati ad apostolatum ⁊c.

N festo beati Nicolai est euãgeliũ. Sint lũbi vestri precincti ꝛc. Luce duodecimo. Circa quod venit disputandum hec questio.

Truz beatus Nicolaꝰ. sic lucernas ardãtes.i.sãctoꝝ operum pfectionẽ habuit in manibus suis vt credaꝯ a cunabulis in baptismo vltra commuẽ legẽ specialem effectuz gratie suscepisse. ¶ Et videtur ꝙ non.qz baptismus equalem effectũ habet in omnibꝰ. maxime in paruulis vbi nõ pcedit alia dispositio maior in vno ꝙ in alio. ergo beatus nicolaus non habuit cum paruulus fuerit baptisatus specialem effectum gratie. ¶ Secundo sic In qualicunqz dispositiõe infãs nascatur et qualicunqz habeat naturalia vnus nõ nascitur magis peccator ꝙ alius. ergo pari ratione in regeneratione vnꝰ non debet regenerari magis vel melius ꝙ alius. ¶ In oppositum arguitur ex multis que dicũtur de beato nicolao. ꝙ supra communem legem specialem gratiã susceperit ex baptismo. Dicitur primo in vita sua. ꝙ innocentie puerilia iura transcendens euãgelice institutionis discipulus effectus est. Secundo legiturꝙ beatus nicolaus adhuc puerulꝰ multo ieiunio macerabat corpꝰ. Tertio ex illo quod dicit. A puericia secutꝰ est dñm. Quarto ex illo qd̃ legitur de eo ꝙ postꝙ domi puerilem decurrit eratez cũctis mundi huius spretis oblectationibus. Christi se iugo subiciens. documẽtis sanctis suũ prebuit auditum. De operibꝰ sanctis suis que velut lucerne ardẽtes splendebant in eo. historia plena est. Qualiter eratvalde cõpatiens. et super afflictis pia gestabat viscera. vt veraciter posset dicere illud Job. xxxj. Ab infantia creuit mecuz miseratio. Quo circa dicitur in historia ꝙ operibus sanctis nicolaus humiliter insistens reuelatione diuina prouectus est ad summum sacerdotij gradum. ¶ Respondeo dicendum saluo meliori iudicio ꝙ illa que dicta sunt. sunt satis ꝓbabilia testimonia ꝙ iste sanctus in baptismo aliquã specialem gratiam supra communem legez acceperit. Nec est hoc inconueniens. quoniam vt inqt dominus bonauentura. in quarto. distinctione. quarta. Gratia mensuratur scõm liberalitatem dei dantis. non scõm qualitatez suscipientis nisi de congruo. et hoc scõm quod suscipiens se ꝑparat. non secundum quod est capax. quia ergo deus operatur

in baptismo ꝑm exigentiā sacra
menti. ⁊ interius vnus nō est ma
gis disposit⁹ q̄ alter. ideo equa
liter dat oibus paruulis ēptum
est de lege cōmuni. qz tamen po
testas eius nō est alligata sacra
mento. nō est necesse ꝙ semper
det equaliter. sed potest facere
cui vult speciale ꝓuilegiū. Nec
bonauētura. Concordat etiam
sctūs thomas in tertia pte. (q.
lxix. art. viij.) ¶ Ad rationes in
oppositum. ¶ Ad primā respon
detur. ꝙ ratio procedit de lege
cōmuni. sed cum deus operetur
in sacramēto vt agens volunta
rium. potest ꝑm ordinē sue pro
uidentie aliquid speciale vni cō
cedere qd̄ non alteri. ¶ Ad secū
dam respōdetur negando ꝓnam
ratione iam dicta.

IN festo beati thome
apl'i est euan
geliuz. Thō
mas aūt vnus
ex duodecim
⁊c. Johan. xx.
Circa qd̄ pos
sunt disputa
ri sequentes questiones. ¶ Pri
mo. vtrū fides sit de visis. ¶ Se
cundo. vtrum thomas de neces
sitate salutis tenebatur. apparē
te sibi domino ⁊ dicēte. Tho. ⁊c.
confiteri fidez diuinitatis ⁊ hu
manitatis in christo. ¶ Tertio.
vtrum credere his que non vidi
mus sit laudabile.

D primā
questionez sic
pcedit. (ij. d.
q. j. ar. iiij.) ⁊
videtur ꝙ fi
des sit de vi
sis. ¶ Primo
ex pēnti euā
gelio vbi xp̄s ait thome. ¶ Quia
vidisti me thoma. credidisti. er
go de eodem est visio ⁊ fides.
¶ Scdo sic. j. Cor. xiij. dicit apo
stolus. Videm⁹ nūc per speculū
in enigmate. ⁊ loq̄tur per cogni
tionē fidei. ergo fides est visio
⁊ id qd̄ creditur videt. ¶ Tertio
sic. lumē fidei sic se habet ad ar
ticulos fidei sicut lumen natura
le ad ꝓncipia naturaliter cogni
ta. sed lumē naturale facit prin
cipia per se nota. ergo etiam lu
men fidei facit videre articulos
fidei. ¶ In oppositū est apl's di
cens ad Heb. xj. Fides est argu
mentū nō apparētiū. ergo fides
nō est de visis. ¶ Rūdeo dicendū
ꝑm sctūm thomā in. iij. (di. xxiiij.
q. j. art. ij. q. j.) ꝙ visio ꝓprie lo
quendo est actus sensus visus.
sed ꝓpter nobilitatē istius sen
sus translatū est nomen visionis
ad actus aliarum potentiarū co
gnitiuarum ꝑm similitudinē ad
sensum visus. potest ergo atten
di similitudo q̄tuz ad genus co
gnitionis tm̄. et sic largo modo
⁊ improprie omnis cognitio vi
sio dicitur. ⁊ ꝑm hoc fides est de
visis. Potest etiam vlterius at-

tendi ista similitudo non solum q̃tum ad genus cognitionis. sz q̃tũ ad modũ cognoscẽdi. Modus autem quo sensus visus videt est inq̃tum species visibilis facti in actu per lumẽ formatur in visu. Unde transferendo nomen visionis ad intellectũ, ppzie intelligẽdo videmus qñ per lumen intellectuale ipsa forma intelligibilis fit in intellectu nostro siue illud lumẽ fit naturale. sicut cũ intelligim⁹ quãtitatem hoĩs alicuius vel hmõi. siue fit supnaturale. sicut qñ deũ in patria videmus p̃dicta visione cõsurgit. sicut per lumen naturale videm⁹ p̃ncipia p̃ma que cognoscimus statim vt terminos cognoscim⁹. siue per lumẽ supnaturale. sicut est visio ꝓphetie. et vlterius ea etiã que in ista pzincipia resolnere possum⁹ per rationẽ dicimus videre. sicut ea q̃ scimus demõstratione ꝓbata. ⁊ fm hoc pz q̃ fides nõ potest esse de visis. qz forma illa intelligibilis que p̃ncipale est obiectum fidei scz de⁹ formationẽ nostri intellect⁹ subterfugit ⁊ nõ est ei parutus in statu vie. vt augu. dicit. ⁊ preterea nec ea que sunt fidei ad p̃ncipia visa reducere demonstrãdo possum⁹. ¶ Ad rationes in oppositũ. Ad p̃mã rñdet q̃ thomas aliud vidit ⁊ aliõ credidit. hoĩem vidit. ⁊ deũ credidit. deum cõfessus est cum dixit. Deus me⁹ ⁊ dñs meus. vbi thomas perfectior factus est in cognitione post xp̃i resurrectionẽ cum manifeste ꝓfessus est ipsuz esse deum. ¶ Ad scõam rñdetur q̃ ibi visio large accipit fm primum modũ. ¶ Ad tertiã rñdet negãdo ꝓñaz. Et ratio est. qz termini pzincipiozz naturaliter cognitozũ sunt cõpzehẽsibiles nostro intellectui. ideo cognitio q̃ surgit ex illis pzincipijs est visio sed non est ita de terminis articulozuz fidei. vnde in futuro qñ deus per essentiã videbit articuli erunt p se noti ⁊ visi. sicut modo p̃ncipia demõstrationis.

D secũdam questionẽ. vtz thomas de necessitate salutis tenebatur. apparente sibi dño ⁊ dicente. Tho. ⁊c. confiteri fidẽ diuinitatis ⁊ humanitatis in xp̃o. Et videtur q̃ nõ. ¶ Primo sic. illõ videtur ad salutẽ sufficere per qõ homo attingit finẽ virtutis. sed finis ꝓpzius fidei est cõiunctio humane mentis ad veritatẽ diuinã qõ poterat in thoma esse sine exteriozi cõfessione. ergo illa exteriozz fides nõ fuit necessaria ei ad salutẽ. ¶ Scõo sic. per exteriozẽ cõfessionez homo fidem suam alijs patefacit. sed hoc nõ est necessariũ nisi illis qui habẽt alios in fide istruere. sed hoc nõ competebat thome illa hora respectu xp̃i ⁊ discipulozz. ergo ⁊c.

¶ Tertio sic. non requitur plus a thoma q̃ ab alijs apostolis nisi q̃ crederet xp̃m resurrexisse. sed alijs non fuit necessariuz ad salutē exteriorē fidei ꝓfessionē facere ergo nec thome. ¶ In oppositum est illud ap̃li ad Roma. x. Corde credit̃ ad iusticiaz. ore autem confessio fit ad salutem. ¶ Respōdeo dicendū. de necessitate salutis tenebat̃ thomas illa hora facere illā cōfessionē de xp̃o. Ptz ista cōclusio. Pro quo nota q̃ (vt habetur. ij. ij. q. iij. ar. ij.) ea que sunt necessaria ad salutem cadunt sub p̃ceptis diuine legis. Confessio autem fidei cum sit quid affirmatiuū nō potest cadere nisi sub p̃cepto affirmatiuo. vnde eo modo est de necessarijs ad salutē quo potest cadere sub p̃cepto affirmatiuo diuine legis. Precepta autē affirmatiua nō obligant ad semper. ⁊ si semp obligēt obligant autez pro loco ⁊ tēpore ⁊ ꝑm alias circūstātias debitas. ꝑm quas opz actum humanū limitari ad hoc q̃ fit act⁹ virtuosus. sic igit̃ ꝓfiteri fidē nec semp nec in quolibet loco est de necessitate salutis. sed aliquo loco ⁊ tempore qm̃ si per omissionē hmōi cōfessionis subtraheret̃ honor debitus deo. vel etiam vtilitas ꝓximis impendēda. puta si aliquis interrogatus de fide taceret. ⁊ ex hoc crederetur vel q̃ non haberet fidem vel q̃ fides nō esset vera vel alij per eius taciturnitatē auerterētur a fide. In hmōi enim casibus cōfessio fidei est de necessitate salutis. sed iste casus est in presentiarum. Jam em̃ primo dixerat thomas q̃ nolebat credere nisi videret in manibus fixurā clauorum ⁊ mitteret digitū ꝛc. modo ꝯo si non cōfessus fuisset ore fidez perfectā de xp̃o estimatus fuisset nō habere fidem de xp̃o. Unde dn̄s ait illi. Noli esse incredulus sed fidelis. Vel estimar⁹ fuisset tenere q̃ fides xp̃i nō esset vera. vel fortasse alij discipuli visa cōtumacia istius aut taciturnitate auerterēt se a fide. preterea subtraxisset nō confitēdo. ex quo iam erat suspectus honorem debitū deo ⁊ vtilitatē a fidelibus quam ex sua cōfessione receperūt. ¶ Ad rationes in opposituz. ¶ Ad primā respōdetur negando consequentiā. Et ratio est. quia finis fidei sicut ⁊ aliarū virtutū referri debet ad finē caritatis. qui est amor dei ⁊ primi ⁊ ideo quādo honor dei vel vtilitas proximi hoc exposcit nō debet esse cōtentus homo vt per fidem suam veritati diuine cōiungatur. sed debet fidem exterius confiteri. ¶ Ad scōam respōdetur negando ꝓmiorē vniuersaliter. Et ratio est. qz in casu necessitatis vbi fides periclitat̃ quilibet tenet̃ fidem suam alijs propalpare. siue ad īstructionē aliorum fideliū. siue cōfirmationez vel ad repmēdū infideliū insultationē. sz alijs tēporib⁹ instrue

re homines de fide non pertinet ad omnes fideles. ¶ Ad tertiaz respōdetur negādo assumptum qz hoc casu ad plus tenebatur thomas qui renuerat credere resurrectionē ꝓ alij. vnde visa sua duritia ⁊ singularitate in nolendo credere nisi certificarek duplici sensu. scz visu ⁊ tactu. erat necessariū vt expresse cōfiterek fidem quam habebat de xpo.

D tertiaz questionez sic pceditur. (iij. sen. dis. xxiiij. q. j. arti. iij. q. ij.) vtruz credere his que non videmus sit laudabile ⁊ meritorium. Et videk ꝓ nō. ¶ Primo sic. dicik Eccl. xix. Qui cito credit leuis est corde. sed q̄ credit his que nullo modo videt nimis cito credit. ergo talis magis est vituperādus ꝓ laudād⁹. ¶ Scō sic. abnegare rationem que est nobilissimū eoruz que in nobis sunt est vituperabile. sed qui credit ea que nō sunt rationi cōsona rationē abnegat. ergo talis est vituperabilis. ¶ Tertio sic. discretio est illa que facit esse opus nostrū laudabile. sed cū omnis nostra discretio fit per rationē in his que preter rationez sunt non habemus aliquid quo discernamus. ergo hmōi credere nō est laudabile. qz ita potest homo credere falsis sicut veris. ¶ In oppositū est euangeliū prē sens. Beati qui nō viderūt ⁊ crediderunt. ¶ Respōdeo dicendū. ꝓ credere prime veritati in his que nō vidētur laudabile ⁊ meritoriū est. pbatur sic. Omnis act⁹ virtutis est laudabilis ⁊ meritorius ꝓ ꝑtum in se. sed credere his que nō vidētur est act⁹ virtutis fidei que est argumētū nō apparentiū ꝑm apl'm. ergo est laudabile ⁊ meritoriū. Pro cuius cōclusiōis pleniori noticia est sciēduz ꝓ sicut pbs. j. ethicoz dicit. Laus ꝓprie ꝑm respectū ad alterum qd̄ diguius est attendik. Sicut videmus ꝓ actus concupiscibilis laudatur inq̄tum ordinate se habet ad rōnez. Actus autem rationis inq̄tum ordinate se habet ad intellectū quo diritur. Et actus etiā suprematuz potētiarū ꝑm qd̄ se hz ad finē. et ꝓpter hoc illa q̄ sunt optima nō laudāk sed honorāk. ⁊ qz virtus est dispositio pfecti ad optimū. vt dicik. vij. ethicoz. ideo ꝓprie virtutis act⁹ laudabilis est. Nostra autem naturalis cognitio se habet ad diuinā sicut ad superiorem. Et ideo cū ratio nr̄a dinine virtuti cōsentit actus laudabilis est. sicut cum cōcupiscibilis rationi subdik. ⁊ ideo credere veritati ꝑme in his que nō videntur laudabile ⁊ meritoriū est et act⁹ virtutis. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rndek negando minorē. Licet em̄ homini credere absq̄ ratione, pbabili

est cito credere. qz cognitio vni⁹ hois nō est naturaliter ordinata ad cognitionez alteri⁹. vt p ipm regulet. sz hoc modo est ordinata ad veritatē pmā. ¶ Ad scdam rndet. negando psequētiā. Et rō est. qz homo cum credit nō abnegat rationē quasi ptra eā faciēs sz eā trāscēdit altiori dirigēti innixus scz prime veritati. qz ea q̄ fidei sunt ⁊ si supra rationē sint. nō tñ cōtra rōnē. ea aūt q̄ supra hoiem sunt querere. nō est vituperabile sed laudabile. qz homo dz se ad diuina erigere q̄tūcūq̄ potest. vt dicit phs. x. Ethi. ¶ Ad tertiā rndet. negādo minorē. Dicim⁹ enim q̄ discretionē credendorū hz homo p lumē fidei. sicut discretionē spirituū p aliquā gratiā gratis datā. Vñ homo lumē fidei habens non cōsentit his q̄ cōtra fidē sunt. nisi inclinationē fidei relinquat ex sua culpa.

In festo beati stephani est euangelium. In illo tpe. Dixit ies⁹ turbis iudeorū ⁊c. matt. xxiij. Circa qd possunt disputari sequētes q̄stiōes. ¶ Prima. vtrū pruenienter xp̄s misit ad iudeos prophetas scribas ⁊ sapientes. sciens ⁊ predicens eos occidendos per iudeos. ¶ Scdo. vtrum stephanus in hac vita viuens vidit deum per essentiam.

D primam questionez. scz vtr pruenienter xp̄s misit ad iudeos pphetas scribas ⁊ sapientes sciēs ⁊ predicēs eos occidēdos p iudeos. sic proceditur. Et videtur q̄ nō. ¶ Primo sic. qz hoc videt sapere quendā crudelitatem. sicut mittere innocētes oues ad lupos p eos diripiendos. ¶ Scdo sic. si christ⁹ misit eos ⁊ sciuit eos occidendos voluit eos mori. sz hoc voluerunt iudei. ergo iudei conformauerunt voluntatē suā diuine. ⁊ ita nō peccauerūt. ¶ In oppositum est euangeliū. ¶ Rndeo dicendum. q̄ cōuenienter xp̄s misit ad iudeos pphetas ⁊ scribas ⁊ sapiētes. Misit dico. ad instructionem eorū. non ad hoc vt occiderentur ab eis. sz bene preuidit q̄ essent per eos occidēdi. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam rndetur. q̄ falsum est q̄ hoc sapiat crudelitatem aliquam. q̄ nō misit eos hac intētiōe vt a iudeis interficerent. bene tñ dedit eis bonā voluntatē vt si cōtingeret eos morti tradi patiētēr ⁊ libēter mortē susciperēt. ¶ Ad secundā rndet. negādo psequētiā. Et ratio est. qz pformitas voluntatis humane ad diuinam nō est simpliciter in volēdo qd de⁹ vult sz in volēdo ex modo. scz ex cari

tate sicut deus vult. vel ad eundem finem. ⁊ hoc modo iudei interficiendo missos a xpo volũtatem suam nõ pformauerũt diuine. quia pphetas ⁊ scribas ⁊ sapiẽtes ex nequitia occiderũt. et ad impediendã salutẽ quã ex eorum pdicatione sequi videbant.

D secũdaz questionez sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ beatus stephan⁹ in hac corporali vita viuens viderit deum per essentiã. Et videtur ꝙ sic. Dicit Act. vij. Intendẽs in celum vidit gloriã dei. ¶ In oppositum videt illud Exodi. xxxiij. Non videbit me homo ⁊ viuet. glosa. q̃diu hic mortaliter viuit videri per quasdaz imaginationes deus potest ꝑm ipsam nature sue speciẽ nõ potest. ¶ Rñdeo dicẽdũ. sicut dicit nicolaus de lyra sup actus apostolorũ. Act. vij. ꝙ aliqui dixerũt ꝙ visio ista stephani fuit mentalis. ita ꝙ ex speciali gratia fuit sibi cõmissum videre. nõ solum humanitatẽ xpi. sed etiã deitatẽ sicut paulo eo ꝙ erat doctor gẽtium. ⁊ moysi qui fuit doctor iudeorum. vt dicit augustinus. Et hoc videtur dicere quedã glo. super locum istum. que est talis. Quidã electi adhuc in vita detẽti mundato cordis oculo videre meruerũt gloriã. vt hic stephan⁹ et paulus ad tertium celum raptus. Sed hoc dictũ vt dicit nicolaus de lyra. nõ videt bene cõsonare dictis sanctorũ doctorũque cõcorditer dicũt. (et specialiter sanc. Tho. quolibeto ꝓmo. in ꝓncipio.) ꝙ talis visio nõ est ꝓcessa alicui in vita ꝓsenti vrenti sensibus exteriorĩbus nisi hõi xpo. Unde ⁊ paulus dicit deum nõ vidisse nisi in raptu ab ipsis sensib⁹ stephan⁹ aũt nõ videtur tunc fuisse rapt⁹ sed magis vtẽs sensibus. vtpote loquens iudeis audiẽtibus. Propter qd̃ alij dicunt ꝙ fuit visio imaginaria. ita ꝙ in eius imaginatione fuerũt effigies diuinit⁹ formate ad representandũ deum ⁊ hoiem xpm. Sicut ysa. vj. Ysaias vidit deũ sedẽtẽ sup soliũ excelsum. ⁊ mẽte cognouit stephan⁹ significatũ illi⁹ repsentationis. ⁊ sic q̃tũ ad hoc nõ solum fuit visio imaginaria. sed etiã cum hoc mẽtalis. sicut fiebat pphetis. Et nõ est dubium ꝙ isto modo potuit fieri. sed modo loquẽdi scripture videtur ꝙ fuerit corporalis visio. qr dicit in textu. Cum esset stephanus plenus spũsancto intendens in celũ vidit gloriã dei. Circa quod sine pindicio videt ita esse ꝙ a corpore xpi existens in celo fuit immutat⁹ ocul⁹ stephani ad visionẽ humanitatis xpi. nam in potestate eius est ꝙ corpus eius videatur sic a longe sicut de prope. Et forte idem est de quolibet alio corpore glorioso.

quia totaliter subiectum est anime. propter quod videtur q̃ possit immutare visum indifferenter a longe ⁊ prope. et fit in potestate eius q̃ immutet visum in ꝓpria vel alia effigie. Sicut dicitur de corpore xp̃i glorioso. Luce vlt. Deitatē ꝗ videre hoc modo non potuit. sed sicut in visione imaginaria format̃ in virtute imaginatiua aliq̃ effigies ad repræsentandū deum. ita exterius potest diuinit? formari ad immutationē oculi corporalis. aliqua effigies corporalis nō a deo assumpta ſz formata potest ipsum repræsentare oculo corporali. Et sic ꝓbabiliter absq̃ alia assertione potest dici q̃ fuit in visione stephani mentaliter. tamē cognouit q̃ illa effigies nō erat ipsa diuinitas nisi repræsentatiue. ⁊ huic modo dicendi concordat littera cum dicitur. Ecce video celos apertos ⁊ filiū hominis stātem a dextris dei. Et hec tm̄ de questione ista.

In festo beati iohannis euangeliste est euangelium. Dixit iesus petro ⁊c. Job. vlt. circa quod possunt disputari sequētes q̃stiones. ¶ Prima vtrū xp̃s plus dilexit iohannē q̃ petrū. ¶ Secunda. vtrum beatus iohannes fuerit mortuus.

D primā questionē sic ꝓceditur. ⁊ videtur q̃ non. ¶ Primo sic. deus diligit omnia equaliter. ergo non dilexit magis iohannē q̃ petrū. ꝓsequētia est bona. antecedēs ꝓbatur. Sicut diligit omnia ita cognoscit omnia. sed equaliter cognoscit omnia ergo equaliter diligit omnia. ¶ Secūdo sic. deus eodez actu simplici dilexit iohannē ⁊ petrū ergo nō vnum magis q̃ alium. ¶ Tertio sic. xp̃s maius bonum voluit petro q̃ iohanni. ergo plꝰ dilexit petrum q̃ iohannē. antecedens ꝓbatur. qm̄ petro cōmisit curā totius mundi. Vñ ait ei Job. xxi. Petre amas me pasce oues meas. iohanni ꝗ nō commisit nisi custodiam vnius persone. scilz matris sue. ¶ In oppositum videtur argui ex præsenti euangelio. vbi specialiter iohānes nominat̃ dilectus a xp̃o. ¶ Respōdeo dicendū. q̃ questio ista vt tāgit sanctus thomas in p̃ma. p. (q. xx. ar. iiij. ad tertiū.) ⁊ super iohannez. multipliciter soluitur. Augustinus enim refert hoc ad misterium dicens. q̃ vitam actiuam que significatur per petrum plus diligit deus q̃ vitam contemplatiuam que si-

gnificatur per iohannem. quia magis sentit presentis vite angustias et citius ab eis liberari desiderat ⁊ ad deum ire. Contēplatiuam vero vitam plus deus diligit. quoniam magis eam cōseruat. nō enim simul finitur cū vita corporis sicut vita corpis. Quidam vero dicunt ꝙ petrus plus dilexit christum in mēbris et sic etiam fuit plus a christo dilectus. vnde ei ecclesiam commendauit. Johannes vero plus dilexit christum in seipso. et sic etiam fuit ab eo plus dilectus. Unde ei commendauit matrez. Alij vero dicunt ꝙ incertum est quis eorum christum plus dilexit amore caritatis. et similiter quem dominus plus dilexit in ordine ad gloriaz vite eterne. sz petruz dr plus dilexisse ꝝtuz ad quādā promptitudinē vel feruorem. Johannem vo plus dilexit ꝝtuz ad quedam familiaritatis iudicia que xps ei magis demōstrabat ppter eius iuuentutem ⁊ puritatem. Alij vo dicūt. ꝙ christus plus dilexit petrū ꝝtum ad excellentius donū caritatis. Johannem vo plus ꝝtū ad melius donū intellectus. Uñ petr⁹ simpliciter ⁊ magis dilect⁹ iohānes vo fm qd. Presumptuosuz tñ videt hoc diudicare. qr vt dicitur Prouer. xvj. Spirituum ponderator est deus ⁊ nō ali⁹. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam rñdetur. ꝙ amor dicit mēsurari. Uno modo ex suo principio. ⁊ sic dicitur magis amari id ad qd amanduz voluntas magis inclinatur. et sic deus equaliter omnia diligit. Alio modo ex parte obiecti fm qd quis dicit magis amare illū cui maius bonuz vult. ⁊ sic deus dicit magis diligere vnum ꝙ aliū. inꝙtū vult ei maius bonū. ¶ Ad scdam rñdet ꝙ ratio procedit de affectu dilectionis. fm quē oia equaliter diligit. qr vno et simplici actu. ꝙuis non velit semper equale bonuz vel idem omnibus. ¶ Ad tertiam respondetur. concedendo argumentum.

D secundā sic pceditur. Et videtur ꝙ beatus iohannes nō fuerit mortuus. qr i psenti euāgelio scribit. Sic volo eū manere sez viuum. donec vemā sez in fine mundi. ¶ In opposituz est qd hodie in ecclesia sancta recolit eius obitus. ¶ Rñdeo dicendū. ꝙ occasione illius verbi. Sic eū volo manere. quedā dixerunt iohannem non esse mortuum. sed vsqz ad nouissimum diem victurum et in sepulcro dormientem donec veniens christus exciteret eum. hoc accipientes signū ꝙ in sepulcro eius videtur quedam scaturitio māne per modū ebullitiōis exurgere. ⁊ dicūt hoc causari ex anhelitu eius. sed vt dicit

Albertus hoc est fabula. Alij vo eum non dicunt esse mortuū. sed dicunt eum cū enoch ⁊ helia trā slatum id paradisum pugnaturū cum antichristo. ⁊ pro xpo suscipiet martiriū. nec hoc videt verisimile tam dilectuz sibi apostolum tamdiu. hoc est tanto tēpore vsqz ad finem mundi suspēdere a sua visione ⁊ fruitione alijs apostolis in gloria existentibus. Et ideo cum alijs dicendum est ꝙ beatus iohannes mortuus est sed non per martyriū. ⁊ ꝙ statim post mortem resurrexit. ⁊ cū corpore ⁊ anima translatus sit ad locum beatorū. Et hmōi rei capit argumētū. qr in sepulcro eiꝰ corpus nō inuenitur. sz de fundo sepulcri manna scaturit et ebullit in signum eius ꝙ populum dum viueret celesti pane pauit. Non enizz videtur credibile ꝙ corpus tam dilecti apostoli deus sine veneratione in celo et in terra reliquit. Et cū non inueniatur ad venerandum pium est credere ꝙ in celo beata vita ⁊ immortalitate sit vestitum. vt dicit albertus. ꝙ vo dr. Sic volo eum manere. sic intelligit .i. nolo eum mori per martyriuz. nolo ꝙ persecutoris supplicium eum ab hac vita prescindat. qr ⁊ si venenū bibit. non tñ nocuit donec veniā advocādū eū ad gloriā. Unde legit invita sua ꝙ inultima senectute sua apparuit ei dñs. dicens. Veni dilecte mi. qr tempus est vt cum fratribus tuis mecum epuleris.

In festo innocentiuz est euāgeliū. In illo tempore. Angelus apparuit in somnis ioseph. ꝛc. mat. ij. Circa quod possunt hec disputari ¶ Primo. vtrum innocentes veraciter dicant martires christi. ¶ Scdo. vtrū baptismꝰ sanguis suppleat defectū baptismi aque.

D primā questionez sic procedit. Et videt ꝙ innocentes p xpo occisi non dicantur veraciter martyres xpi. ¶ Primo sic. nulla passio videtur meritoria et martyrij corona digna nisi sit voluntaria. sed passio istorum innocentium non potuit esse voluntaria cum vsum rationis non haberent. ergo non vident posse dici martyres. ¶ Scdo sic. martirium est actus virtutis. sed omis actus virtutis est voluntarius. sed talis nō fuit in illis. vt dictū est. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. martyr in greco dicitur testis fidei christiane. sed innocentes illi nō potuerunt esse testes fidei christiane. cum vsum liberi arbitrij non haberent. ergo martires veraci-

ter dici non possent. ¶ In oppositum est fides ecclesie q̃ colit eorum martyriũ tanq̃ verũ. ¶ Respondeo dicendũ. ꝙ innocentes ꝓ xp̃o occisi. fuerũt vi martires xp̃i. ¶ Circa quod sciendũ. ꝙ ad euitandum argumenta facta aliqui dixerunt ꝙ in innocentibus acceleratus est miraculose vsus liberi arbitrij. sicut in iohãne baptista duz adhuc existeret in. materno vtero ita ꝙ etiam voluntarie passi sunt. ⁊ ꝑm hoc veri martyres fuerunt ⁊ voluntate ⁊ actu. Sed qz hoc per auctoritatẽ scripture nõ ꝓbat. imo ecclesia dicit ꝙ nõ loquendo sed moriẽdo confessi sunt. Ideo melius dicendum est. vt dicit sanctus tho. (iij. ij. q. cxxiij. art. j. ad. j.) iuxta augustinũ. ꝙ martyrij gloriam quam in alijs ꝓpria volũtas meretur. illi paruuli occisi ꝓ xp̃o per dei gratiam sunt adepti. Sã effusio sanguinis ꝓ xp̃o viz gerit baptismatis. Unde sicut pueris baptizatis per gratiam baptismalẽ meritum xp̃i operatur ad gloriam obtinẽdam. Ita in occisis ꝓpter xp̃m meritum martyrij xp̃i operatur ad palmam martyrij consequendam. Vñ aug. in quodã sermone de epiphania quasi eos alloquens dicit. Ille de vestra corona dubitabat i passione ꝓ xp̃o qui etiã paruulis baptismũ prodesse non estimat. christi non habebatis etatem in qua passurum xp̃z crederetis. sz habebatis carnem in qua ꝓ xp̃o passuro passionem sustineretis. ¶ Ad rõnes in opositũ. vna sufficit responsio. ꝙ ille ꝓcedũt de martyrio in adultis. in quib̃ ad meritum martyrij et corone glorie cõsecutionez requiritur ꝓpria volũtas. sed in puulis ꝓ xp̃o occisis xp̃i meritũ operat̃ totũ in illis sine vsu liberi arbitrij. ⁊ ita non loquẽdo. sed moriendo testes sunt christi.

D secũdaz questionez sic procedit. Et videtur ꝙ baptismus sanguinis nõ supleat defectũ aque. Baptismus enim aque hz efficaciã ex ope opato. baptismi aũt sanguinis ex ope operãte. vñ sine caritate nõ prodest. vt pz. j. Lor. xiij. sz in pueris nihil hz efficaciam ex opere operante. quia vsum liberi arbitrij non habent. ergo in eis baptismi sanguinis non supplet vicẽ baptismi aque. ¶ Scdo sic. in baptismo sanguinis non est nisi pena et causa. sz pena quãdoqz non est proportionata ad tollendam totam penaz debitam pro peccatis. nec etiaz deuotio ad causam passionis cũ quis ꝓ deo patiatur ad hoc sufficeret. ergo baptismus sanguinis non semper totam penaz debitam pro peccatis tollit. et ita non supplet in omnibus vicem baptismi aque. ¶ Tertio sic. alia multa sunt genera supereroga-

tionum sicut virginitas. cui debetur aureola. et doctrina ⁊ huiusmodi. sed hec non supplēt vices baptismi. ergo nec martiriū vt videtur. ¶ In oppositum est qd dicit augustin⁹ de beato cipriano. q̄ si quid in eo purgādū erat passionis calice ablatū est. ergo baptismus sanguinis purgat vniuersaliter ⁊ supplet locū baptismi aque. ¶ Respondeo dicendū q̄ baptismus sanguinis q̄tū ad id quod est res tantum videlicet q̄tum ad remissionez omnis culpe ⁊ pene. supplet locuz siue vicē baptismi aque. quādo articulus necessitatis sacramētū excludit Pro cuius intelligentia notandum q̄ (vt habet. iiij. sen. di. iiij. q. iij. ar. iij. q. iij.) baptism⁹ aque efficaciam hz a passione xpi in q̄tum eam sacramentaliter representat. Baptism⁹ autem sanguinis passiōi christi conformatur realiter non sacramentali representatione. ⁊ ideo in his que sacramentalia sunt baptismus sanguinis nō supplet vicē baptismi aque. sicut est impressio characteris et huiusmodi. sed in eo quod est res tantum supplet totaliter vicē baptismi aque. quādo articulus necessitatis sacramentuz excludit. Sicut enim in baptismo aque liberatur homo ab omni culpa precedente pena. ita in baptismo sanguinis. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur. negando consequentiaz. Et ratio est. quia baptismus. non hz tantuz ex opere operāte. sz hz ex imitatione passionis xpi. Vñ de martyribus dr apoca. v. Lauerūt stolas suas in sāguine agni. ⁊ ideo pueri q̄ vis liberū arbitriū nō habeāt si occidunt⁹ pro xpo in suo sanguine baptizati saluant⁹. ¶ Ad scdam rūdetur. negādo ꝓsequentiā. Et rō est. qz lz illa pena in se ꝓsiderata nō esset sufficiens ad liberandū ab omni pena peccati. tū relata ad causam passionis accipit efficaciam a passiōe xpi. cui aliquis per talē penā cōformat⁹ ⁊ ex hoc ab oī pena absolui potest. ¶ Ad tertiā rūdet⁹. negādo ꝓsequētiā. Et ratio est. qz in supererogationis seu pfectionis operib⁹ nō est ita expressa conformitas ad passionem christi sicut in baptismo sanguinis. nec etiā in baptismo penitentie. ⁊ ideo non oportet q̄ in eis omnis pena dimittatur.

N festo bti thome cantuariēsis. Possunt disputari sequētes q̄stiones. ¶ Prima vtruz thomas archiepiscop⁹ cantuariensis ministrauerit christo repetendo res ecclesie sue cum scandalo regis āglie. ¶ Scda. vtz sctus thomas i hac administratiōe subeūdo mortez meruit a celesti patre corona martyrij honorificari.

Dprimam questionem sic proceditur. Et videtur ꝙ thomas predictus nõ administrauerit xpo repetẽdo res ecclesie cum scandalo regis angli e.

¶ Primo sic. non ministrat xpo qui operat cõtra euangeliũ xpi. sz mat. v. dr ei q̃ vult tecũ in iudicio cõtendere ⁊ tunicã tuã tollere. dimitte ei ⁊ palliũ. sz hoc non fecit thomas sed cũ scandalo regis voluit res tẽporales eccl'ie sue. ergo ⁊c. ¶ Scdo sic. thomas tenebat ex ordine caritatis magis diligere salutẽ spũalem primi que impedit per scãdalũ. ꝙ que cunqz temporalia bona. sz id qd min' diligendũ est dimittendum est ppter id qd magis est diligendus. ergo thomas nonvidet xpo administrasse nolẽdo dimittere. bona tẽporalia advitandũ scãdalum primorũ. ¶ Tertio. in reb' temporalib' nihil est magis necessariũ q̃ cibus. scz cib' est preterminendus ppter scandalum. ꝓm illud ad Roma. xiiij. Noli cibo tuo perdere illum p quo xps mortuus est. ergo multomagis temporalia sunt propter scandalum dimittenda. ¶ In oppositum est fides ecclesie que eius diem mortis nõ celebraret nisi xpo administrasset in hoc. ¶ Rñdeo dicendũ. ꝙ hmõi questiõis solutio pendet ex illa questione. (quã facit sanc. tho. ij. ij. q. xliij. ar. viij. videlicet.) Utrũ semp bona tpalia sunt dimittẽda ppter scãdalum. Circa quã questionẽ sic est distinguendũ. ꝙ bona tpalia. aut sunt nostra. aut sunt nobis ad ꝓseruãdum p alios cõmissa. Sicut bona ecclesie cõmittunt prelatis ⁊ bona cõmunia quibus scũqz reipublice rectorib'. ⁊ taliũ ꝓseruatio sicut ⁊ depositorũ imminet his qb' sunt ꝓmissa ex necessitate. Et de talib' est ꝓclusio. ꝙ nõ sũt dimittẽda ppter scãdalũ. sicut nec alia q̃ sunt de necessitate salutis. Tẽporalia vero quorũ nos sum' dñi dimittere tribuẽdo ea si penes nos ea habem' vel nõ repetẽdo si apd alios sunt ppter scãdalũ. est ꝓclusio scda. ꝙ qñqz dimittere debem' qñqz non. si em scãdalũ ex hoc oriat ppter ignorãtiã vel ifirmitatẽ aliorũ. sicut est scãdalũ pusillorũ. tũc vel totalit dimittẽda sũt tpalia. vel aliter sedãdũ scãdalũ sicut p aliquẽ ammonitionẽ ostẽdẽdo. ꝙ iuste petis ⁊ ipse retinẽdo tua iniuste agit. Aliqñ scãdalum nascit ex malicia qd est scãdalũ phariseorũ. ⁊ ppter eos qui sic scãdala excitãt nõ sunt tpalia dimittenda. qz hoc etiã nocet bono cõi. daret ei malis occasio rapiẽdi. ⁊ noceret ipsis rapiẽtib' q̃ retinendo aliena in pctõ remanerẽt. Ex qb' ptz ꝙ thomas cãtuariẽsis res eccl'ie sibi cõmissas repetẽdo etiã cũ scãdalo regis bñ fecit. ⁊ ita in eo administrauit xpo

in repetendo etiam res suas cū scādalo exorto ex malicia regis anglie. rationibus supra assignatis bene fecit et xpo ad ministrauit. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respondetur q̃ preceptum illud xpi ſm Augustinū in libro de sermone dñi in monte. est intelligendum ſm preparationem animi. vt scz homo sit paratus prius pati iniuriaz vel fraudem q̃ iudiciū subire si hoc expediat. quandoqz tñ non expedit. ⁊ sic qz nō expediebat nō seruabit illud thomas. ¶ Ad scdāz respondetur. negando ꝓsequentiam. Et ratio est. quia dimittendo res ecclesie sibi cōmissas in manibus raptoruz hoc vergebat non in salutem proximoruum sz in dannationem eoruum qui aliena detinendo semper in peccato manebant. ¶ Ad tertiam respondetur. negando ꝓsequentiaz. Et ratio est. qz non est de intentione apli amonere q̃ cib⁹ totaliť ppť scādalū dimittať qz sumere cibū est de necessitate. sz talis cib⁹ ꝓpter scādalū dimittēd⁹ est q̃ scādalizat fratrē illud. j°. Cor. viij. Non māducabo carnē in eternū ne fratrem meū scandalizem.

D secūdā questionē sic ꝓcedit. Et videť q̃ subeundo mortē propter res ecclesie a patre celesti non meruit coronā martirij honorificari. ¶ Primo sic (vt arguitur. ij. ij. q. cxxiiij. ar. v.) Sola fides est causa martirij. Dicit Augusti. Causa martyrij est mori et pati ꝓ xpo. sz iste sanct⁹ nō est mortu⁹ ꝓ xpo. sed ꝓ repetendo bona ecclesie ergo non meruit a patre celesti coronā martyrij honorificari. ¶ Scdo sic. Martyr dicit quasi testis. testimonii autē. non reddit nisi veritati. nō autez dr quis martyr ex testimonio cuiuslibet veritatis sed solū ex testimonio veritatis diuine. alioq̃n si q̃s moreret ꝓ ꝓfessione veritatis geometrice vel alterius scientie speculatiue esset martyr. qd videtur ridiculū. sed iste sanct⁹ nō est mortu⁹ ꝓ ꝓfessione vitatis diuie. vt ptz ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. Int alia virtutū opa videntur potiora q̃ ordinant ad bonū cōmune. qz bonū gētis meli⁹ est q̃ bonū hois. j. etb. si ergo aliqd bonū esset causa martyrij. mari/me videret q̃ illi martyres essent q̃ ꝓ defēsione reipublice moriūtur. qd eccl'e obpuatio nō habet. nō em militū q̃ in iusto bello moriunť martyria celebrant. ergo sola fides videť esse martyrij cā.

¶ In oppositū est euāgeliū hoc de martyribus. qd legiť in hmōi sancti festiuitate. qd nō fieret nisi martyr fuisset. ¶ Rndeo dicēdū. q̃ ille sctūs subeūdo libenter patiēter ex caritate mortē ꝓ defēsiōe iuriū ⁊ rex eccl'ie meruit a celesti pre coronā martyrij ho

honorificari. Juxta ꝟbum saluatoris in ꝑsenti euãgelio. Qui mihi ministrauerit honorificabit eum ꝓ ater me? q̃ in celis est. Uñ cũ ipso mortuo clerici Requiem eternã inciperẽt. ⁊ ꝑ eo missas celebrare defunctorꝫ. subito vt aiũt ãgelorꝫ chori astantes voces cãticũ interrũpũt. martyris missas inciꝑiũt. Letabit iustus. ⁊ ꝓsequent cõcinũt ⁊ ceteri clerici ꝓsequũt ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã rñdet negãdo assumptũ vñ Mat. v. ꝯ. Beati q̃ ꝑsecutionẽ patiunt ꝓpter iusticiã. qd̃ ꝑtinet ad martyriũ. vt glo. ibi dicit. ad iusticiã aũt ꝑtinet non solũ fides. sz etiã alie virtutes possunt esse causa martyrij. Uñ beati iohãnis baptiste martyriũ i ecclesia celebrat q̃ nõ ꝑ negando fide sz ꝑ reꝑhensiõe adulterij mortẽ iustinuit. Ad auctoritatẽ Au. rñdetur ꝙ q̃cũq̃ patit ꝑ quocũq̃ bono ope faciẽdo vel ꝑ quocũq̃ pctõ vitãdo ꝓpter xp̃z est mori ⁊ pati ꝑ xp̃o. ¶ Ad scd̃az rñdetur. negando minorẽ. Dicit enim Matth. xxij. Reddite que sũt cesaris cesari. et que sunt dei deo bona aũt ecclesie dei sũt que isti archiepiscopo erant commissa. Unde moriẽdo ꝑ defensiõe eorꝫ est testimoniũ ferre veritati diuine. Preterea nõ est simile de veritatibus aliarꝫ scientiarꝫ. qꝛ cũ ille nõ ꝑtinet ad cultũ diuinitatis. ideo earꝫ confessio nõ potest esse directe martyrij causa. sz qꝛ omne mẽdacium pctm̃ est. vitatio mẽdacij ꝓtra quãcũq̃ ꝟitatẽ sic incõptum mendacium est peccatũ diuine legi ꝓtrarium potest esse causa martyrij. ¶ Ad tertiã rñdet. negãdo ꝓsequẽtiã. Et ratio est. qꝛ bonũ reipublice est preciꝑuum bonũ inter bona humana. sed bonũ diuinũ qd̃ est ꝓꝑia causa martyrij est potior q̃ humanũ. qꝛ t si bonum humanũ potest effici diuinũ si referatur in deũ etiã potest esse qd̃cũq̃ bonũ humanũ martyrij causa sz qd̃ i deũ referr.

In festo beati Silvestri. est euangeliũ. Homo q̃dam peregre. ꝛc. mat. xxv. Circa qd̃ possunt disputari sequẽtes questiones. ¶ Prima. vtꝫ beat? Silvester q̃ncq̃ talenta sibi a deo data ita lucris multiplicauit vt meruit intrare i gaudiũ beatitudis eterne. ¶ Secũda. vtrũ de negligentia multiplicãdi talẽta sibi data a deo merito veniat q̃s 'dãnãd?.

In prima questionẽ. sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ non. Quia talenta ab aliquo accõmodata lucris multiplicata reddere videtur ad vsuram penitere. sed vsura cum sit peccatum morta-

le impedit ad ingressum beatitudinis. Unde in ps. Dñe q̃s habitabit in tabernaculo tuo. sequitur. Qui pecuniam non dedit ad vsuram. ¶ In oppositū est euangelium presens. quod legitur in hmōi sancti festiuitate. ¶ Respondeo dicēdum. q̃ beatus siluester ita talēta sibi data lucris multiplicauit vt in gaudiū eterne beatitudinis intrare meruit. Pro quo notandū. q̃ ista q̃ncq̃ talenta sibi data possunt dici. scz bonū nature. bonū gratie. bonuz potentie. bonū sciētie. bonū opulentie. In bonis nature sic pfecit vt fuit corpore integer. ⁊ hoc ppter castitatez. facie angelic⁹. qz gratiosus aspectu. sermōe nitidus. qz psilio magn⁹. vt dz invita sua. Secundo in talento gratie pfecit ⁊ merita multa cumulauit. erat em̄ fide catholic⁹. spe patientissim⁹ caritate diffusus. opere sanctus. In talento patientie profecit. qz factus diaconus tanta gratia pfulsit in clero vt omnis populus christian⁹ intra vrbem eum sibi in pſbyterum postularet. et tandez melchiade migrante oim voce clericorū et laicorum pcurrēte fact⁹ est summus pontifex. Quod em̄ promeruit operibus declarauit. naz vt dicitur in historia. Erat em̄ pyssimus et in omni sanctitate pspicuus. Item in quarto talēto. scz scientie profecit et lucra multiplicauit. Doctrina em̄ quotidiana populū informabat q̃ ad eius sermonem pfluebat in multitudine copiosa. Item cum iudeorum sapientibus disputauit. quibus superatis. baptizati sūt tria milia iudeorum. Item q̃nto profecit in talento opulētie. ita em̄ misericors erat vt null⁹ inops nulla vidua pauꝑ. nullus orphanus indigens in tota vrbe erat quez non haberet in scriptis. quot vidue erāt in regione. quot orphani. quot clerici sciebat ⁊ necessaria ministrabat. Ecce qualiť talenta sibi data beatus iste Siluester multiplicauit. quare merito intrauit in gaudium domini sui. ¶ Ad rationē in oppositū respondet. q̃ multiplicare dona dei in eis proficiēdo. ⁊ accumulādo merita apud deum non est vsura. Nec obuiat illud Lu. xix. Et ego veniēs cū vsuris exegissem illaz. scz pecuniam mutuataz. quoniā vt dicit sanct⁹ Thomas. q̃ vsura ibi metaphorice accipitur pro super excrescentia bonorꝑ spūaliū quam exigit deus volens vt bonis acceptis ab eo semp proficiamus quod est ad nostrā vtilitatem. non eius.

D se cūdaz q̃stionē quā q̃ritur. vtrū de negligētia multiplicandi talēta sibi data a deo merito veniat quis dānādus. Et videť q̃ non. ¶ Quia negligentia non potest esse peccatū mortale. Di-

citur enim sup illud Ecc̃.vij. De negligentia purga te cum paucis. in glo. q̃tis oblatio pua sit. multorum delictorꝫ purgat negligẽtiam. sed hoc nõ esset si negligẽtia esset peccatuz mortale. ergo ꝛc. ¶ In oppositum est euangelium presens. vbi q̃ neglexit cuz talento sibi dato negociari operando opera virtutũ iubek mitti in tenebras exteriores. ¶ Respondeo dicenduz. q̃ pro tali negligentia multiplicandi talentũ sibi datuz a deo merito venit q̃s condemnãdus. Patet cõclusio. nam dicit Chrisostom? sup hũc passũ. Eterna pena potest homo damnari nõ solũ pro pctõ cõmissionis committendo adulteriuz aut furtũ seu homicidiuz. verũ etiam pro pctõ omissionis. vnde ait. q̃ non solum q̃ rapit aliena aut qui male operatur punik vltima pena. sed etiam q̃ bona nõ facit. Non enim diues ille epulo fuit damnat? q̃ rapet aliena. sz qꝫ propria lazaro nõ cõmunicauit. ¶ Nõ vero arguik q̃ negligentia nõ potest esse pctũ mortale. Rñdetur q̃ falsuz est Nam dupliciter potest ꝓtingere. vt dicit sanctus thomas (ij.ij.q.liiij. ar.iij.) q̃ negligẽtia sit peccatũ mortale. Uno modo ex pte eius qd̃ ptermittik per negligẽtiã qd̃ q̃dẽ fit de necessitate salutz. siue fit act? siue circũstãtia. erit peccatũ mortale. Alio modo ex pte cause Si enim volũtas intãtuz sit remissa circa ea q̃ sũt dei vt tota liter a dei caritate deficiat. talis negligentia est pctũ mortale. et hoc p̃cipue ꝓtingit q̃ negligentia sequik ex cõtemptu. alioq̃n si negligẽtia ꝓsistat in ptermissiõe alicui? act? vel circũstãtie q̃ nõ sit de necessitate salutz nec hoc fiat ex cõtemptu. sed ex aliquo defectu feruoris q̃ ipedik interdum p aliqd̃ veniale peccatum. tunc negligẽtia non est peccatũ mortale sed veniale.

IN festo sãcte agnetis ẽ euãgeliũ. Simile ẽ regnuz celorꝫ ꝛc. mat. xxv. Circa qd̃ possunt disputari seq̃ntes questiones. ¶ Prima. vtꝫ btã agnes ad hoc q̃ essz vna de numero prudẽtiũ v̄ginũ habuit necesse in vasse ꝓsciẽtie sue portare caritatz oleũ. ¶ Secunda. vtrum beata agnes fuit christo desponsata.

AD primã questionẽ sic ꝓceditur. Et videk q̃ btã agnes ad hoc q̃ esset vna de numero prudentium virginuz habuit necesse in vasse ꝓsciẽtie sue portare caritatis oleũ. ꝛ videtur q̃ non. Quia tã prudentia q̃ virginitas possũt esse i aliq̃ sine ca-

ritate.ergo ad esse prudentē virginem non est necesse caritatē habere. ꝓsequentia videtur bona.antecedēs ꝓbatur sic.Virtutis enim ꝓprium est bonū actuꝫ ꝓducere.sed illi qui non habent caritatē faciunt aliquos bonos actus.puta dum nudū vestiunt. famelicū pascunt.castitatē seruando.dum cōcupiscētias cohibent.⁊ iusticiā seruāt.dum iuste iudicāt.ergo ⁊c. ¶ Scdo sic.virgo pōt naturali cognitione deū cognoscere esse summū bonum. ergo naturali dilectione ipsum super oia diligere.ergo sine caritate potest esse prudēs virgo ⁊ amare deum super oia sine oleo caritatis. ¶ In oppositū est euāgelium ꝓsens. in quo vocantur fatue virgines que nō portabāt oleum in vasis suis cū lampadibus. ¶ Respōdeo dicēdū.ꝙ beata agnes vna de numero prudentium virginū necesse habuit portare caritatis oleū in vase conscientie. Que cōclusio ꝓbat̄ primo sic. Prudētia est virtus directiua actiū humanoꝝ in finē debitum. Unde ipsa dicitur tam a ꝓphetis q̄ a sanctis auriga virtutū.virgines ergo ille sunt prudentes dicende que dirigūt opera sua ⁊ ordināt ꝓncipialiter ad gloriā dei qui est vltimus finis noster.⁊ ad cōsecutionē beatitudinis sue.⁊ hoc nō potest esse sine caritate.que vt dicit augu.in libro de moribus ecclesie.Caritas est virtus que cum nostra rectissima affectio est.cōiūgit nos deo qua eū diligimus. Dicit preterea apl's.j.ad Cor.xiij. Si distribuero in cibos pauperū oēs facultates meas.et si tradidero corpus meū ita vt ardeā.caritatem aūt nō habeā nihil mihi prodest. Ille ergo virgines que per bona opera sua a predicto fine deuiātes.vel ad ꝓpriam gloriā fauorē hominū.vel questiū.vel hmōi cōuertunt vel ordināt merito fatue dicūtur virgines propter defectū intētiōis recte. Ad videndū aūt plenius necessitatē hmōi olei scꝫ caritatis.est notādum iuxta sctm̄ tho.(iij.sen.di. xxvij.q.j.ar.j.) ꝙ finis humane vite est felicitas. Unde fm diuersas vitas etiā diuerse felicitates distinguūtur. Qui em̄ sunt extra vitam ciuilē ad felicitatē ciuilē nō possunt peruenire que attingit summū illiꝰ vite. Similiter ad hoc ꝙ ad felicitatē contemplatiuā quis pueniat.oportet ꝙ illius vite particeps fiat. Unde felicitas ad quā homo ꝙ sua naturalia potest puenire est fm vitā humanā. Et de hac phi sunt locuti.vnde in.j.etb.dicit. Beatos aut vt hoies.sed qꝫ nobis ꝓmittit̄ quedā felicitas in qua erimus angelis equales.ut pꝫ Mat.xxij. Que nō solū vires hois.sed etiā angeloꝝ excedit. que soli deo est naturalis.oportet ad hoc ꝙ ad felicitatē illam homo perueniat ꝙ diuine vite particeps fiat. Illud autem qd

ad alterum cõuenire facit maxime amicitia est.qz vt dicit pbs ix.ethicoꝝ. Unusquisq; ꝓuersatur cũ amico suo in illis q̃ maxime diligit. Et ideo oportuit haberi quandã amicitiã ad deũ vt sibi ꝓuiuerem⁹.ꝛ hec est caritas que est quedã amicitia hois ad deum per quã homo deũ diligit ꝛ deus hoiem.ꝛ sic efficit quedam associatio hois ad deum. sicut dicitur.j. Job.j. Si in luce ambulamus sicut ꝛ ipse in luce est.societatẽ habem⁹ ad invicẽ. Nec aũt cõicatio divine vite facultatẽ nature excedit.sicut ꝛ felicitas ad quã ordinatur.ꝛ ideo oportet q̃ per aliquod bonũ supadditũ natura in hoc pficiatur. ꝛ hoc est ipsa virtus caritatis.ꝛ ita manifeste ptz necessitas olei caritatis. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad ꝓmã rñdetur negãdo ꝓñam. Et ratio est.qz lz sine caritate possit esse aliq̃s actus bonus ex suo genere nõ tñ perfecte bonus.qz deest debita ordinatio ad vltimũ finẽ. ¶ Ad secũdam rñdetur negãdo ꝓñam. Et ratio est.qz magis necessaria est superior amicitia q̃ naturalis. qz naturali amore amam⁹ deuz inq̃tum summũ bonũ est participabile a nobis per effect⁹ naturales.ꝛ ꝓm quod habem⁹ similitudinẽ ad ipsum per bona naturalia.sed quia natura nõ potest peruenire ad operationes eius que sunt sua vita ꝛ sua beatitudo scilicet visio sue essentie.ideo etiam ad amicitiã non pertingit que facit amicos cõuiuere ꝛ in oibus cõicare. Et ideo oportet superaddi caritatẽ per quã amicitiã habeam⁹.ꝛ ipsum amem⁹ ei assimilari per participationẽ spiritualiũ donoꝝ.ꝛ desiderem⁹ vt participabilẽ per gloriam ab amicis suis. Et ista est amicitia que est inter prudẽtes virgines ꝛ sponsum suum xp̃m.

D secũdaz questionẽ quaeritur. vtrũ btã agnes fuerit despõsata xp̃o. Rñdetur q̃ sic. Patz ex euangelio vbi dicitur.q̃ prudentes virgines intrauerunt ad nuptias cũ spõso suo scz xp̃o. Preterea dicit.ij. Lorꝝ.xj. Desponderẽ vos vni viro.s.xp̃o.virginez id est virginitatẽ exhibere xp̃o. ¶ Rñdeo dicẽdũ.q̃ cũ virtus sit amor vnitiua.vt ait dionysius. Et vt dicit apostolus. Qui adheret deo per amorẽ vnus spũs fit cũ eo. Inde vt dicit bern̄.Amor maritat animã xp̃o. Cum autez beata agnes ardẽtissimo amore amauerit xp̃m ipsius spõsa fuit. Unde ipsa ꝓfitetur in vita sua dicens. Ipsi sum desponsata cui angeli seruiũt. Item anulo suo scz fidei per dilectionẽ operãtis subarrauit me.ꝛ immẽsis monilibus ornauit me. Ubi notandũ q̃ beata agnes gloriosa effecta

de hac desponsatione cōmendat multipliciter sponsum suū. Primo a nobilitate originis. cū ait de eo. Cuius mater virgo est et pater feminā nescit. Scdo a celsitudine dignitatis cū de eo dicit. Ipsi sum desponsata cui angeli deseruiūt. Tertio a pulcritudine ⁊ speciositate. cuz ait. Cuius pulcritudinē sol ⁊ luna miranť. Quarto a largitate munerū. cuz ait. Immēsis monibus ornauit dexterā meam. ⁊ collum meum cinxit lapidib⁹ pciosis. i. bonis operibus per dexterā patientiā in passionibus tradidit auribus meis inestimabiles margaritas verba scz diuina. pciosissima'ciclade. i. toga auro texta. i. aurea caritate immēsis monilibus ornauit me. i. sincerissimo ⁊ castissimo amore quo ex omni parte clausa sim. Quinto cōmendat a specialitate amoris. cū ait. Signum posuit in faciē meam. Signum quidē virginitatis vt mēs illud cōsiderans fidelitatē ei cōseruet. ⁊ sic oēs carnis delectationes spernat. vñ ait. Ut nullū preter eū amatorē admittā. Itē signū passionis sue ad oia aduersa tolerāda. ⁊ ideo ait. Sāguis eius ornauit genas meas. vt. s. gene in q̄bus apparet verecūdia sicut sanguine sint. infuse vt nullus de cetero ruborē ibi appareat pro aliqua mundana cōfusione. Sexto cōmendat eum ab honestate ⁊ sctitate nuptiarū. cū ait. Amo xp̄z cui⁹ thalamū introiui quē cū amauero casta sum. cū tetigero mūda sū cū accepero ꝓgo sum. Tātus aūt carnalis polluit sz iste mūdat. ille virginitatē violat iste aūt ab oi macula p̄seruat. Nota bene rōnem hoy. qz amor vnit ⁊ extasim facit sm dionysiū ⁊ q̄to aliq̄ plus nobilior vnitur tanto nobilius efficiť. Ratio ergo omniū est amare. qz mūdissimus ⁊ sctissim⁹ est spōsus. ⁊ ideo necesse est vt ea sponsa que illi cōiungitur mūda ⁊ sancta sit.

IN festo beati vincentij martyris, est euangeliū Amē amē dico vobis. Nisi granū Job. xij. Circa q̄d possunt dispu tari sequētes q̄nes. ¶ Prima. vtrū q̄s possit absq̄ caritate perfecta martyrio se offerre. ¶ Secūda. vtrū beatus vincētius sic ministrauerit xp̄o fortiter vsq̄ ad mortē pro eius fide certādo. vt a patre celesti meruerit honorificari speciali corona gloriē q̄ dicitur aureola.

D primā questionē scz vtrum q̄s possit absq̄ caritate perfecta martyrio se offerre. sic p̄ceditur. Et videť q̄ sic, sup illud

psal'. Ideo dilexi mādata tua super aurum ꝛc. dicit glosa. ꝙ minima caritas plus diligit dei legem ꝙ milia auri ꝛ argenti. et eadem ratione ꝙ oia tēporalia. sed illud qd min' diligim' exponimus pro eo qd magis diligimus. ergo ꝛ oia tēporalia ꝛ etiā ppriā vitā potest exponere pro xpo qui habet minimā caritatē. ¶ In oppositū arguit sic. si absq; caritate pfecta posset ḋs se offerre martyrio. ergo pari ratione martyriū sustinere potest absq; caritate pfecta. sed hoc videt esse falsum. ꝟm illud Jobis. xv. Maiorez hac dilectionē nemo habet vt aiam suā ponat ḋs pro amicis suis. ergo nullus absq; caritate pfecta pōt se ad martyriū offerre. ¶ Rñdeo iuxta sctm thomā. (quolibeto. iiij. art. xix.) ꝙ in operibus virtutū duo sunt attēdēda. scz id qd fit. ꝛ modꝰ faciēdi. Cōtingit aūt idē factū qd fit ꝟm aliquā pfectā virtutē fieri ꝛ nō solū ab habēte paruā virtem. sed etiā nō habēte virtutē. sicut aliḋs nō habēs iusticiā pōt facere aliqd opus iustū. Sed si attendam' ad modū faciēdi ille qui nō habet virtutē nō pōt operari sicut ille ḋ habet nec ille ḋ habet paruā sicut ille ḋ hz magnā. qz operat faciliter ꝛ prōpte ꝛ delectabiliter. qd nō idē facit ḋ caret virtute vel paruā habet. Sic ergo dicēdū est ꝙ hoc opus qd est se offerre martyrio vl' etiā martyriū sufferre pōt facere nō solum caritas perfecta sed etiā imperfecta. ꝛ qd plus est. etiam ille qui caret caritate. ꝟm id. j. Cor. xiij. Si tradidero corpus meuz ꝛc. sed caritas pfecta hoc facit prōpte ꝛ delectabiliter. Sicut ptz in nostro vincētio. qui in tormētis hilaritatē ostēdit. vnde cū preciperet vt exhiberet tormentis. Vincentius inqt. Hoc est qd semp optani ꝛc. hoc aūt non potest facere caritas impfecta. ꝛ minus qui ea caret. Et per hoc patefit rñsio ad oppositā.

Dsecūdam questionez sic pcedit. Et videtur ꝙ beat' vincētius non meruit honorari spāli corona glorie que dicit aureola. ¶ Primo sic. aureola est pmiuz qd operib' superogationis redditur. sed mori pro defensione fidei fuit opus necessitatis nō supererogatiōis. qz vt inquit apostolus ad Roma. x. Corde credit ad iusticiam oris cōfessio fit ad salutem. ergo beatus vincētius tunc certādo pro fide nō meruit aureolam. Secundo sic. omnis corona glorie que pmittit omnibus ministrātibus xpo est vt sint vbi ipse est in eterna beatitudine. vt in presenti euangelio habetur. ergo beatus vincētius p administrationē suaz nō meruit aliam specialem coronā ꝙ alij.

¶ Tertio sic. (vt arguit. iiij. sen. di. xlix. q. v. ar. j. q. j.) Confirmãdo premium essentiale promissuz oib⁹ ministrãtib⁹ xpo est ipa beatitudo. sz beatitudo fm boetium est stat⁹ oim bonoꝝ aggregatione pfectus. ergo premiũ essentiale includit omne bonũ qd habet in patria. ⁊ sic aureola includit in aurea. ⁊ p ꝓsequẽs non est aliud a primo qd est aurea. ¶ In oppoituz arguitur sic. Sicut pugne quam sequitur victoria debetur corona. fm illud. ij. Thi. ij. Nõ coronabitur nisi qui legitime certauerit. ergo vbi est specialis ratio certaminis ibi dz esse specialis corona. sz beat⁹ vincẽtius administrauit xpo fortissime pugnando vsqz ad mortẽ p fide ei⁹. vt in suavita ptz. ergo sibi debetur spãlis corona. ¶ Respondeo dicendũ. q beat⁹ vincentius certando p fide xpi vsqz ad mortẽ ñ solũ meruit coronã gloie. sz coronari ⁊ etiã aureola honorificari. Ista ꝓclusio pz. dz em fic de eo in legẽda sua. Egregi⁹ dei martyr vincẽti⁹ diris tormẽtorum supplicis pro christo alacriter superatis ac felicis pugne agone constanter expleto. tandẽ preciosam resolutus in mortem celo triumphans reddidit spiritum. et voce angelica dicitur ei. Agnosceo vincenti inuictissime quia pro cuius nomine fideliter decertasti. ipse tibi coronam perpetuam seruat in celis. Pro qua conclusione plenius intelligẽda est primo notãdũ. q distinguitur duplex premiũ in beatis. Quodã cõmune ⁊ essentiale qd est ipa beatitudo q cõsistit in plena visione et fruitione diuinitatis. Et dicitur hoc premiũ metaphorice corona vel aurea. Tũ ex parte meriti qd cuz quadã pugna agitur. Militia enim est vita hominis super terrã Job. vij. Tum etiam ex parte premij per qd homo efficitur quodãmodo pticeps diuinitatis. ⁊ per ꝓsequens regie potestatis Apoc. v. Fecisti nos deo nostro regnũ ⁊ sacerdotes. Corona aũt est signum ppriũ regie dignitatis. Aliud dz accidẽtale premiũ qd essentiali superaddit corone. ⁊ etiã dz habere coronationem. Verũ qz nihil potest superaddi corone q est essentiale premiũ quodcũqz sit eo min⁹. ⁊ ideo superadditũ pmiũ aureola noiatur. Et sic dicendũ est q aureola dicit aliquid auree superadditũ quasi quoddã gaudiũ de operib⁹ a se factis que habẽt rationẽ victorie excellẽtis. quod est aliud gaudiũ ab eo quo de cõiũctione ad deũ gaudet. qd gaudiuz dicit aurea. ¶ Scdo notandum q (vt habet. iiij. sen. di. xlix. q. v. ar. iii. q. ij.) sicut inest hõi quedam pugna spũs cõtra interiores concupiscentias. Ita etiam inest hõi quedam pugna cõtra passiones exterius illatas. Vñ sicut perfectissime victorie qua de cõcupiscẽtijs carnis triumphat. virginitati debet specialis corona q

aureola dicitur. Ita etiā perfectissime victorie q̃ habet in pugnatione exteriori debet aureola. Perfectissima aūt victoria de exteriorib⁹ passionib⁹ ꝓsiderat ex duob⁹. Primo ex magnitudine passiōis. iter oēs aūt passiōes illatas exteri⁹ p̃cipue locū tenet mors. Scdo ꝓsiderat ex causa pugne. qñ scz est p̃ honesta causa que. s. est ipse xp̃s. Et hec duo in martyrio ꝓsiderant scz mors ⁊ q̃ sit suscepta p xp̃o. Cum aūt beatissim⁹ vincēti⁹ hanc pugnā durissimā p xp̃o susceperit. ⁊ p eo mortē atrocissimā sustinuerit. Tenēdū est q̃ beatus vincētius a patre celesti sit speciali corona que dicit aureola honorificat⁹. Vñ angel⁹ ad eū. Exurge martyr inclite. exurge secur⁹ ⁊ almis cetib⁹ nostris noster sodalis addere. O miles inuictissime fortissimor fortior. iam te ipsa pena ⁊ aspera tormēta victorez tremūt. Itē exclamat prudētius. Tu sol⁹ orbis inclite solus brauij duplicis palmā tulisti. tu duas simul passi aureas. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad p̃mā respōdetur negādo ꝓnaz. Et ratio est. Tum p̃mo. qz sustinere mortem p xp̃o q̃tum est de se est op⁹ superogatiōis. Nō enim q̃libet tenetur fidē suā coram p̃secutore cōfiteri. sed tñ in casu est de necessitate salutis qñ scz aliq̃s a p̃secutore deph̄ēsus de fide sua req̃ritur quā ꝓfiteri tenet. Tū scdo qz nō seq̃tur q̃ aureola tūc in tali casu nō mereat. Aureola enim nō debet operi superogationis inq̃tum est superogatio. sed inq̃tum p̃fectionē quādā hz. vnde tali p̃fectione manēte etiā si nō sit superogatio aliq̃s aureolam meret. ¶ Ad scdam rñdet negādo ꝓnam. Et rō est. qz lz ibi cōis ponat remuneratio ministrātiū xp̃o. nihilomin⁹ alia ⁊ alia dabitur spāliter aliq̃bus ꝓpter excellentiā alicuius victorie quā ipsi specialiter habuerūt. ¶ Ad tertiam rñdetur negādo ꝓnam. Et ratio est. qz lz beatitudo īcludat oīa que sunt necessaria ad p̃fectam hois vitā que ꝓsistit in perfecta hois operatione. nihilominus quedā possunt supaddi non quasi necessaria ad p̃fectā operationē vt fineq̃bus esse nō possit. sed qz his additis est beatitudo clarior vt p̃tinet ad bene esse beatitudinis ⁊ decētiā quandaz ipsi⁹. sicut ⁊ felicitas politica ornatur nobilitate. vt corporis pulcritudine. ⁊ huiusmodi. sine quibus tamen esse potest. vt p̃tz. s. ethicor. ⁊ hoc modo hic.

IN cōuersione scti pauli est euangeliuz. Dixit symon petr⁹ ad iesum. Mat. xix. Circa q̃ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtruz paulus sit sessurus. cum xp̃o adiudican-

dum. ¶ Secūda. vtrum conue-
nienter iudiciaria potestas re-
spondeat volūtarie paupertati.
¶ Tertia. vtrū promissio que se
quitur in euangelio sit ꝓueniēs
qua dr. ꝙ ois ꝛc. ¶ Quarto. vtrū
cōuersio pauli fuit miraculosa.

D primā
questionez sic
ꝓcedit. Et vi
detur ꝙ pau-
lus nō sit ses-
surus cū xpo
ad iudicādū.
¶ Primo sic.
paul' nō fuit
vnus de apostolis. quib' in hoc
euangelio loquebat xps dicēs.
Vos qui secuti estis me ꝛc. ergo
paulus nō est sessurus cum xpo
ad iudicandū. ¶ Scdo sic. Job.
v. dicit ꝙ pater omne iudicium
dedit filo. vt ꝛc. sed honorificen
tia talis nō debet alicui alteri
nisi xpo. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic.
quicūqz iudicat habet auctorita
tem sup illud qd iudicat. sed ea
de ꝗbus debet esse futurū iudi-
ciū sunt merita ꝛ pmia horz que
soli diuine auctoritati subsunt.
ergo nulli de his cōpetit iudica
re. ¶ In oppositū est euāgelium
presens. qd ideo legit in hac fe-
stiuitate. vt ostēdatur ꝙ paulus
in hac dignitate fuerit par siue
eq̄lis alijs apostolis. ¶ Respon-
deo dicendū. ꝙ Paulus est vn'
de sessoribus cum xpo ad iudicā
dum. de quibus dicitur Ysa. iij.
Dominus ad iudiciū veniet cū
senioribus populi sui. Pro ple-
niori intellectu huius cōclusio-
nis est notandum iuxta sancti
thomā in. quarto. (dis. xlvij. q. j.
art. ij. q. j.) ꝙ iudicare multipli
citer dicit. Primo modo aliqui
dicūtur iudicare comparatio-
ne. inq̄tum ex comparatione co
rum aliorū aliqui iudicādi ostē
duntur. sicut ptz matth. xij. Viri
niniuite surgent in iudicio ꝛc.
sed sic iudicare in iudicio com-
mune est malorꝫ ꝛ bonorū. Alio
modo dicitur iudicare quasi in-
terpretatiue. Interp̄tamur enim
aliquem facere qui faciēti con-
sentit. vnde illi qui consentiunt
iudici eius sententiā approban
do iudicare dicūtur. Et sic iudi-
care est omniū electorum. Unde
dicitur Sapien. iij. Iudicabunt
sancti natiōes. Tertio modo di
citur iudicare quasi per simili-
tudinem iudicis habēt inq̄tū se
dent in loco eminēti sicut iudex
sic assessores iudicare dicuntur.
Et ꝓm hunc modū dicunt aliqui
ꝙ perfecti viri quibus potestas
iudiciaria ꝓmittitur. vt in euan
gelio presenti. iudicabunt. scilz
per honorabilē cōfessionē. quia
superiores ceteris apparebunt.
occurrentes xpo obuiā in aera.
Sed istud nō videtur sufficere
ad promissionē dñi complendā
qua dicitur. Sedebitis iudican
tes. videtur enim iudicium con
sessum addere. Et ideo est quar
tus modus iudicandi qui perfe

etis viris contigit. Pro quo nota q̃ cũ iudicare importet actionem in alium procedentem. pro prie loquẽdo iudicare dicitur q̃ sententiã loquẽdo in aliũ pfert. Sz hoc dupliciter pringit. Uno modo et ppria auctoritate ⁊ hoc est illi? q̃ hz in alios dominiuz ⁊ potestatẽ cui? regimini subdunt q̃ iudicant. vñ ci? est in eos ferre sententiam. ⁊ sic iudicare solius dei est. Alio modo iudicare est sentẽtiã auctoritate alteri? latã i alioz noticiã ducere. qd̃ est sententiã latã pronunciare. Et hoc modo perfecti viri iudicabũt. qz alios ducẽt in cognitionẽ diuine iusticie vt sciãt quid de eis iuste pro meritis debeat. vt ipsa reuelatio iusticie iudiciũ dicat. Unde dicit richard? de sancto victore. Iudices coram iudicãdis decretorum suozũ libros aperire. est ad cordium suozum inspectionẽ inferiozũ quozũlibet visum admittere sensumq̃ suum in his que ad iudicium pertinent reuelare. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã rñdetur. negãdo cõsequẽtiam. Et ratio est. qz p illos duodecim apostolos non tantum intelliguntur illi. sed omnes alij q̃ relictis omnib? secuti sunt xpm fm perfectionez vite. inter quos paulus et mathias connumerantur. ¶ Ad secũdam respondetur. q̃ auctoritas illa intelligitur de iudicio auctoritatis qd̃ soli xpo puenit. ¶ Ad tertiã rñdet. negãdo psequentiã. qz loquit de scdo modo iudicandi. scilicet per reuelationem. Et ratio est. qz non est inconueniens aliquos sanctorum alijs quedam reuelare. vel per modum illuminatiõis sicut supiozes ãgeli inferiozes illuminãt. vel p modũ locutiõis sicut qñ inferiozes supiozib? loquũt.

D secundã questionẽ sic procedit. Et videt q̃ non respõdeat cõuenienter iudiciaria potestas pauptati voluntarie. ¶ Primo sic. solum duodecim apostolis est promissum. Sedebitis super sedes duodecim ⁊c. ergo cum non omnes voluntarie pauperes sint apostoli. videtur q̃ nõ omnibus iudiciaria potestas respondeat. ¶ Secũdo sic. maius est offerre sacrificiuz deo de proprio corpore q̃ de exteriozib? rebus. sed martyres ⁊ etiam virgines offerunt de proprio corpore sacrificium deo. voluntarie autem pauperes de exteriozibus rebus. ergo sublimitas iudiciarie potestatis magis respondere debet martyzibus et virginibus q̃ voluntarie pauperibus. ¶ Tertio sic. superioz non ditatur ab inferiozi. sed multi licite diuitijs vtentes erunt maiozis meriti multis pauperibus voluntarie. ergo voluntarie pauperes non iudicabunt vbi alij iudicabunt.

¶ In oppositū est euāgeliū pñs. vbi dicit. Qui reliquistis oia ꝛc. vbi dicit glo. Qui reliquerunt omnia ꝛ secuti sunt dñm hi iudices erunt. ¶ Rñdeo dicendu ꝙ recte ꝛ cōueniēter iudiciaria potestas que ꝓmittit in euangelio presenti respōdet volūtarie paupertati. Et hoc ꝓpter tria vt dicit sanctꝰ tho. (iij. sen. di. xlvij. q. j. ar. ij. q. ij.) Primo ratiōe cōgruitatis. quia volūtaria paupertas est eorū qui omnibus que mūdi sunt contēptus soli xp̄o inherēt ꝛ ideo nō est in eis aliquid qnod eoꝝ iudiciū a iustitia deflectat. Uñ idonei ad iudicandū redduntur. qui veritatē iustitie pre omnibus diligunt. Scdo per modū meriti. qꝛ humilitati respondet exaltatio ꝓ merito inter omnia aūt que in hoc mūdo hoīem despectū faciunt precipuū est paupertas. vñ pauperibus excellentia iudiciarie potestatis ꝓmittitur. vt sic qui se humiliat ꝓpter christū exaltetur. Tertio. qꝛ paupertas disponit ad p̄dictū modū iudicādi. Ex hoc enim aliquis sanctoꝝ iudicare dꝛ. vt ex dictis ptz ꝙ cor habebit edoctū omni diuina veritate qua alijs potēs erit manifestare. In progressu autez ad perfectionē primuz qd relinquēdū occurrit sunt exteriores diuitie. quia hec sunt vltimo acquisita. qd autē est vltimū in generatiōe est primū in destructione. Uñ ꝛ inter beatitudines quibus est ꝓgressus ad perfectionē prima ponitur paupertas. et sic paupertati respondet iudiciaria potestas inq̄tuz est prima dispositio ad potestatē predictā ꝛ hinc est ꝙ nō quibuscuqz pauperibus etiam volūtarie repromittit potestas predicta. sz illis qui relinquētes omnia sequunt xp̄m fin perfectionē vite. Ex dictis patet responsio ad obiecta.

D tertiaz questionez sic procedit. Et videtur ꝙ ꝓmissio que sequitur in euāgelio nō sit cōueniens. in qua dicitur. Omnis qui reliquerit domū vel fratres vel sorores. aut patrem aut matrem aut vxorē. filios aut agros ꝓpter nomen meuz centuplū accipiet in presenti vita. ꝛ vitā eternaz possidebit. ¶ Primo sic. qui iubet dimittere matrez videtur iubere peccatum. cum lex dei iubeat honorare parētes. Deut. v. Honora patrem et matrem tuā. ¶ Scdo. precepit ꝙ non dimittatur vxor nisi fornicatiōis causa. vt ptz Matt. v. ¶ Tertio. ista promissio multiplicationis istorum terrenorum videtur contradicere doctrine xp̄i. cū ait Mat. xix. Si vis perfectus esse. vade vende omnia que habes ꝛ sequere me. ergo videtur illud qd hic dicitur esse inconueniens dictū. ¶ In oppo situm est euangelium

presens. ¶ Respondeo dicendũ. quidam fuerunt qui dixerunt ꝙ sancti resurgent ante iudicium per mille annos. et tunc christus habebit regnum completum. et tunc qui dimisit domuz habebit centuplum. Sed istã erroneam opinionez hieronymus reprobat tanq̃ stultam. Tum quia impossibile est habere centum patres vel centum matres. Tum quia turpe est ꝙ quis habeat centum vrozes. Vñ intelligendo hoc de bonis temporalibus videtur sapere erroz machometi. q̃ post resurrectionem felicitatem posuit in delicijs carnalib⁹. et ideo est ꝙ illud quod in euangelio ponitur est verissimum ⁊ conueniẽtissimum intelligendo illud quomodo est intelligendum. scz quo ad spiritualia bona. vt dicit Augustinus. que prepõderant omnico terreno qd̃ dimittemus sicut centenarius numer⁹ excedit vnitatem. Dicitur ergo centuplum accipiet. i. aliquid quod valet cẽtuplum ⁊ multoplus. ⁊ ponit finitum pro infinito. ¶ Ad rõnes in oppositum. ¶ Ad primam de parẽtibus rñdetur. ꝙ in istis cõsideret naturalis affinitas. hec non est cõtemnenda sed bene faciendum eis si indigent. Aliqñ vero retrahunt a seruitio dei. vñ tunc sunt sicut membrum scãdalizans. et tunc abscindendum est istud mẽbrũ. et ideo precepit hic relinquere. ¶ Ad secãdam respondetur idem. ¶ Ad tertiam respõdetur ꝙ non contradicit doctrine xpi. imo concordat si intelligatur. sicut dictum est.

D quartã questionez sic procedit. Et videt ꝙ conuersio sancti pauli non fuerit miraculosa. ¶ Primo sic. iustificatio impij nõ est miraculosa. Tum quia non est preter spem, pueniẽs. qd̃ est de ratione miraculi. Tum qz nõ raro accidit sz frequenter et omni die. ergo nec cõuersio pauli. cũ iustificatio eius sit eiusdez rationis cũ iustificatione aliozũ impiozũ. ¶ In oppositũ est qd̃ legitur in legẽda sanctozũ. ¶ Rñdeo dicendum. ꝙ cõuersio pauli fuit miraculosa. (vt habet. j. ij. q. xij. ar. ij. ad. ij. ⁊ q. cxiij. ar. x.) vñ hac ratione potiꝰ ei⁹ q̃ aliozũ sctõrũ cõuersio celebratur. Vñ miraculosa dz fuisse ratione efficientis ratione disponẽtis et patientis. Ratione efficientis. scz xpi qui ipsum tã subito immutauit. magnũ quidẽ et mirabile ꝙ in actu peccãdi existentẽ ⁊ in ꝓposito ꝓsequendi. Nam act. ix. dz. Paulus adhuc spirans minaruz ⁊ cedis ⁊c. dignat⁹ est subito immutare. Vñ continue immutatus. rñdit deo. Quid me vis facere. Secundo idẽ ratione disponentis. scz lucis que ipsum ad conuersionem disposuit. de qua dz.

ꝙ subito circumfulsit eum lux de celo. fuit quidaz lux subita vt audacem terreret. fuit immensa vt superbuz ad ima humilitatis p̄sterneret. fuit celica vt carnalez eius intelligentiam in celestem immutaret. Tertio fuit miraculosa ratione ipsius pauli in quo facta est conuersio. qui subito excecatus ⁊ p̄stratus est ⁊ mutat⁹ est. vt dicit augustin⁹. Elisus est seuiens ⁊ factus est credens. Elisus est lupus ⁊ factus est agnus. Elisus est persecutor ⁊ fact⁹ est predicator. Elisus est filius perditionis ⁊ factus est vas electionis. ¶ Ad rationem in oppositū respondetur. negando consequētiam. Et ratio est. qr cōuersio nō tantum dicit iustificationem. sz et includit ea quibus inductus est ad iustificationem. que vt visum est sunt miraculosa.

In festo purificatiōis est euangelium. In illo tempore. Postq̄ impleti sunt dies purgationis. Luce secundo. Circa quod possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtrum conuenienter christus in templo fuit oblatus. ¶ Secunda. vtrum conuenienter beata maria mater dei purganda ad templum accessit.

D primaz questionez sic procedit. (iij. p. q. xxxvij. ar. iij.) Et videt ꝙ xp̄s nō conuenienter fuerit oblatus in templo. ¶ Primo sic. dicitur enim Exo. xiij. Sanctifica mihi omne p̄mogenitū qd̄ aperit vulnam in filijs israel. sz xp̄s exiuit de clauso virginis vtero ⁊ ita matris vulnā nō aperuit ergo ex hac lege nō debuit in templo offerri. ¶ Scdo sic. illud qd̄ est semp p̄sens alicui non potest ei p̄sentari. sz xp̄i hūanitas fuit deo maxime p̄sēs. vtpote ei semp cōiūcta in vnitate p̄sone. ergo nō oportuit ꝙ coram dño sisteret. ¶ Tertio. xp̄s est hostia p̄ncipalis ad quā omnes hostie veteris legis referunt sicut figura ad veritatem. sz hostie nō dz esse alia hostia. ergo nō fuit conueniēs vt p̄ christo alia hostia offerretur. ¶ Quarto. inter legales hostias precipue fuit agn⁹ qui erat in lege sacrificiuz. vt habet Numeri xxviij. Vnde et xp̄s dr agn⁹ Job. j. Ecce agn⁹ dei. magis ergo fuit conueniēs ꝙ p̄ xp̄o offerret agn⁹ ꝙ par turturu vel duo pulli columbarum. ¶ In oppositū est euāgeliū p̄sens. ¶ Respondeo dicendū. ꝙ xp̄s voluit sub lege fieri vt eos qui sub lege erant redimeret. et vt iustificatio legis in suis mēbris spiritualiter impleretur.

De prole autem nata duplex pre
ceptum in lege traditur. Unum
quidez generale ꝓtum ad omes
vt scz completis diebus purifi
cationis matris offerretur sacri
ficium pro filio siue pro filia. vt
habetur Leuit. xij. Et hoc quidē
sacrificium. erat ⁊ ad expiatio
nem peccati in quo proles erat
concepta ⁊ nata. et etiam ad con
secrationem quandam ipsius. qz
tūc primo presentabatur in tem
plo. et ideo aliquid offerebat in
holocaustum et aliquid pro pec
cato. Aliud autez preceptū erat
speciale in lege de primogenitis
tam in hominib⁹ ꝙ in iumentis.
Sibi enim dominus deputaue
rat omne primogenitū in israel
pro eo ꝙ ad liberationez populi
israel percusserat primogenita
egypti ab homine vsqz ad pecus
primogenitis filiorum israel re
seruatis. Et hoc mandatum po
nitur Exodi. xiij. in quo etiā pre
figurabatur christus qui est pri
mogenitus in multis fratribus
vt dicitur Roma. viij. Quia igi
tur christus ex muliere nat⁹ erat
primogenitus ⁊ voluit fieri sub
lege hic duo Lucas circa eum
fuisse obseruata ostendit. ¶ Ad
rationes in oppositz. ¶ Ad pri
mam respondetur. negando con
sequentiam. Et ratio est. quia lz
ex lege non teneretur. voluit ta
mē ex humilitate legalia serua
re. licet non teneretur. ¶ Ad se
cundam respondetur. negādo cō
sequentiam. Et ratio est. quia si
cut filij⁹ dei non propter seipsum
fact⁹ est homo ⁊ circūcisus i car
ne. sz vt nos per gratiam faceret
deos. ⁊ vt spūalit circūcidamur
sic ppter nos fistitur dñi vt disca
mus presentare nosipsos. ⁊ hoc
post circūcisionez eius factū est.
vt ostendat neminē nisi circunci
sum vitijs dignū esse diuinis con
spectibus. ¶ Ad tertiaz rsidet ne
gando consequentiam. Et ratio
est. quia xp̄s propter hocipsum
voluit hostias legales pro se of
feri qui erat vera hostia. vt figu
ra veritati coniungeretur. ⁊ per
veritatem figura approbaretur
contra illos qui dominū legis ne
gant a xp̄o fuisse in euāgelio pre
dicatum. non enim putanduz est
vt origenes dicit ꝙ filium suuz
bonus deus sub lege inimici fe
cerit quam ipse non dederat.
¶ Ad quartam respondetur. ne
gando consequentiam. Et ratio
est quia Leuit. xij. precipitur vt
qui possent agnum pro filio aut
filia simul et turturem siue co
lumbam offerrent. qui vero non
sufficerent ad offerendum agnū
duos turtures aut duos colum
be pullos offerrent. dominus er
go qui cum diues esset. propter
nos egenus factus est. vt illius
inopia diuites essemus. vt dicit
ij. Corinth. viij. pro se pauperum
hostiam voluit offerri. sicut ⁊ in
ipsa natiuitate pannis inuolui
tur et reclinatur in presepio.
Nihilominus tamen huiusmodi
aues figure congruunt. Turtur

enim quia auis loquax predicationem ⁊ confessionem fidei significat. quia vero est animal castum significat castitatem. qz vero est animal solitarium significat contemplationez. Columba vero est animal mansuetũ ⁊ simplex. mansuetudinem ⁊ simplicitatem significat. Est etiam aial gregale vñ significat vitã actiuã et ideo huiusmodi hostia significabat perfectionẽ christi ⁊ mẽbroz eius. Utrunqz aũt animal ꝓpter ꝓsuetidinem gemẽdi presentes sanctoz gemit' designat. Sed turtur q̃ est solitaria significat orationũ lacrimas. Colũba vero que est gregalis significat publicas orationes ecclesie. Utrunqz aũt aial duplicatuz offertur vt sanctitas sit non solum ꝓ anima sed etiam in corpore.

D secũdaz questionẽ sic ꝓceditur (iij. p. q. xxxvij. ar. iiij.) Et videt q̃ inconueniẽter beata maria purganda ad templum accesserit. ¶ Primo sic. Purgatio eã nõ videt esse nisi ab immundicia sed in beata virgine nulla fuit immundicia. vt ex supradictis patet. ergo nõ debuit vt purgãda ad templũ accedere. ¶ Secundo sic. Leuit. xij. dz. Mulier si suscepto semine peperit masculum immunda erit septez diebus et ideo ei precipit q̃ nõ ingrediatur sanctuarium donec impleantur dies purgationis eius. sed beata virgo peperit masculum sine virili semine. ergo non debuit venire ad templum purganda. ¶ Tertio sic Purgatio ab immundicia non fit nisi ꝑ gratiam sed sacramenta veteris legis gratiam non ꝓferebant. ⁊ ipsa prius secum gratie actoz habebat. nõ ergo ꝓueniens fuit vt beata virgo ad templum purganda veniret. ¶ In oppositum est euangelium ꝓsens. ¶ Respõdeo dicendũ. q̃ ꝓuenienter beata maria venit purgãda in templum post partuz filij sui. Patet conclusio. qz sicut plenitudo gratie a xpo deriuat in matrem. ita decuit vt mater humilitati filij ꝓformaretur. Humilib' enim dat gratiam. vt dz Jaco. iiij. Sicut ergo xps ⁊ legi non esset obnoxius. voluit tamen circũcisionem et alia legis onera subire. ad demonstrandum humilitatis exemplum. et vt approbaret legem ⁊ vt occasionẽ iudeis tolleret ꝓpter easdez ratiões. voluit et matrem suam implere legis obseruantias q̃bus tamen erat obnoxia. ¶ Ad ratiões in oppositum. ¶ Ad primam respondet negando consequentiam. Et ratio est. qz q̃uis beata virgo nullam haberet imundiciaz. voluit tamẽ purgationis obseruantiaz implere nõ ꝓpter indigẽtiam ⁊ ꝓpter legis ꝑceptuz. ⁊ ideo si

Snanter euangelista dicit q̃ cõpleti sunt dies purgationis eiꝰ ꝗz legẽ. Ipsa eñ ꝑm se purgatione non indigebat. ¶ Ad secundã respondet. negando ꝓsequentiã Et ratio est: qz ꝗz beata virgo nõ obligaretur ad illud p̃ceptum. voluntarie tamẽ voluit illud obseruare rationibus dictis. ¶ Ad tertiam respondetur. negãdo cõsequentiam. Et ratio est. qz ista purgatio legalis non erat ab aliqua immũdicia culpe. ſz a quadaz immundicia irregularitatis cuiusdam.

In festo brẽ agathe. est euãgeliũ. Simile ẽ regnum celozũ ꝛc. mat. xiij. Circa qd̃ potest disputari sequens questio.

Trũ agatha pro emẽda margarita celestꝭ glorie prudẽter egit dãdo oia q̃ habuit. Et videt q̃ nõ. ¶ Beata agatha videtur in hoc cõmisisse symoniaz ergo imprudenter egit. ꝓsequentia est bona. antecedens probat. Symonia est voluntas emendi vel vẽdẽdi aliqd̃ spũ alevel spũali annexuz. sed nihil magis spũale est q̃ margarita celestis glorie. ergo ꝛc. Secundo. sicut vendere cariꝰ rem q̃ valeat ita emere rem vilius q̃ valeat est iniustum. et per ꝓsequens illicitum qz tollitur iusticie equalitas. ſz omia que beata agatha offerre potuit non valent ita multum q̃ margarita celestis. qz vt ait apostolus Roma. viij. Non sunt condigne passiones huius tẽporis. nec aliqua dona nostra vel opera ad futuram gloriam que reuelabit. ergo imprudenter egit. ¶ In oppositum est euangeliuz. in quo commẽdatur ita faciẽs. ¶ Respondeo dicendum. q̃ beata Agatha prudẽtissime egit dãdo omnia que habuit pro contẽplatione celestis margarite confiderata magnitudine p̃cij rei quam emit. que incomprehensibilis est. Dicit eñ Macrobius in vna epistola. Prudẽtia est mũdum istũ ꝛ omnia que in eo sunt diuinorum cõtemplatiõe despicere. ꝛ oẽz animi cogitationẽ in solã diuinaz dirigere. Et bernardus in vna epistola ad Romanũ. In hac vita q̃ diu durat compara tibi illam que semp durat dũ viuis. in carne mozere mũdo vt post mortem carnis viuere incipias. Nam vt ait Augu. libro de libero arbitrio. Tãta est pulcritudo. tanta est iocunditas lucis eterne. hec est incommutabilis veritas atqz sapientia. vt etiam si non liceret in ea amplius manere q̃ vnius diei hora. propter hanc solam innumerabiles anni huius vite pleni delicijs ꝛ afflue

tia temporaliū bonorū recte meritoq; obtinerent. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando antecedēs. ad probationem rndetur q; (vt hic. ij.ij.q.c.arti.j.ad.iij.) margarita celestis siue regnum celorū dr emi dū quis dat id qd habet propter deum large sumptio nomine emptionis fm qd accipit pro merito qd tamen non pringit ad pfectam rationem emptionis. Tum qr sicut dictū est non sunt condignae passiones huius temporis nec aliqua nostra bona vel opera ad futurā gloriam que revelabitur in nobis. vt dr ad Ro. viij. Tum qr meritū nō sistit principalit i exteriori bono vel actu vel passione sz interiori affectu. et ideo nō est hic symonia. ¶ Ad secundā patet rnsio ex dictis. qr hic non est propria ratio emptiōis vbi debeat seruari equalitas iusticie Preterea ratio nō procedit. quando dat licet nō equivalens quantū petitis qui vendit. Christus autē habens hanc magaritem celestem cū sit pius nō petit a nobis nisi quantū soluere possumus. Unde Augu. in psona dei loquēs ait. Venale habeo qd est regnum celorū. quo emitur paupertate regnū. dolore gaudiū. labore reqes. ignominia gloria. mortevita. Cum ergo btā agatha ita negociata sit vt dederit oia sua deo. s. facultates suas pauperibus propter christū distribuendo. corpus autem suū letanter propter fidem xpi tormētis exhibēdo vsq; ad mortem. et ideo iuste meruit margaritas celestis glorie. Deus eius glorioso martyrio dr sic in eius historia. Agatha letissime et gloriauter ibat ad carcerem. et quasi ad epulas inuitata. agonē suū dño pcibus cōmendabat. Item dicebat Quiciano. Nisi diligenter pfeceris corpus meum a carnificib; attractari. nō potest anima mea in paradisū cum palma intrare martyrij.

In cathedra sancti Petri est euangeliū. Venit iesus in partes cesarie ꝛc. mat. xvj. Circa qd possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtr confessio illa petri de xpo. Tu es filius dei viui primo audita sit ab ore petri ¶ Secda. vtr xps professionē illam petri pouenieter remuneravit dicēdo tu es petrus ꝛc. ¶ Tertia vtr sedes petri posset de roma transferri ad aliam prouintiam.

Ad primam questionē. sic procedit. Et videtur. q; illa confessio qua petrus professus est xpm filium dei viui fuerit primitus audita ab alijs quam ab ore petri.

¶ Primo patet Job.j.vbi natha
nael inqt xpo. Rabi tu es filius
dei.tu rex israel.ergo petrus nō
fuit prim? q̃ pfiteretur xpm fi/
lium dei. ¶ Scdo Matth. viij.
legitur q̃ demones exeuntes de
hominibus dixerunt xpo. Quid
nobis ⁊ tibi iesu fili dei. ¶ Ter/
tio arguit sic. Si discipuli ante
non habebant fidē q̃ xps esset fi
lius dei naturalis.cū hoc fuisset
necessarium credere quō mitte
bat eos ad predicandum. sz hoc
non videtur dicendū ergo ante
pfessionē petri iaz credebant di
scipuli xpm filium dei naturalē.
¶ In oppositum arguitur ex pre
senti euangelio.in quo beat? d̃z
petr? ex tali cōfessione facta.de
qua non diceret beat? si p̃mitus
ab alijs fuisset audita. talis em̄
cōfessio erat beatitudine digna.
¶ Rsideo dicēdum iuxta Chryso
stomum et Origenem.q̃ vnifor/
miter videt loqui in hac questio
ne.q̃ ista confessio de xpo q̃ es/
set filius dei naturalis.fuit a pe
tro primitus audita.⁊ ideo dici
tur ei.Beatus es.qz scz cōfessio
vere fidei ducit ad beatitudinē.
¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad
primam dicendum q̃ Nathanael
non habuit cognitionem de diui
nitate xpi. nec cōfessus est in il/
lis verbis xpm esse filiū dei na
turalem sed adoptiuum. Unde
Chrysosto.rsidens ad questionē
ait.Nathanael em̄ non fuit bea/
tificatus a xpo sicut petr? cū ea/
dem verba habuerit q̃ petrus.di
cit em̄ sic vt deducit sanct? Tho
mas super Johem.qz licet eadē
verba ⁊ nathanael ⁊ petrus ptu
lerint.non tamen fuit vna inten
tio vtriusq̃.Petrus quidem cō
fessus est christū esse filiū dei ve
rum ⁊ naturalē vt scz sic esset hō
q̃ tamen esset verus deus. Hic
aūt scz nathanael cōfessus est eū
esse filiū dei p adoptionē. sm il/
lud ps. Ego dixi dij estis et filij
⁊c. Et hoc patet p verba sequen/
tia quia si intellexisset eum esse
filium p naturā.nō dixisset. Tu
es rex israel solum sz toti? mū/
di. Hoc etiam patet.qz ad fidez
petri xps nihil addit quasi perfe
ctam existentem.sz ecclesiam di
xit se in confessione illius fabri
caturum esse.sed Nathanaelem
quasi in maiori pte sue pfessiōis
deficientem eleuat ad maiora.
Unde dicit. Maiora videbis.
¶ Ad secundam rsdetur. vt di/
cit Nicolaus de lyra q̃ illi demo
nes magis ex cōiectura q̃ ex cer
titudine dixerunt.quia demon il
le q̃ temptauit christuz in deser
to erat acutiozis ingenij. et ta/
men non potuit scire per certitu
dinem vtrum iesus esset ille qui
erat promissus ad salutem mun
di et deiectionem diaboli. ¶ Ad
tertiam respōdetur. q̃ a princi/
pio non pdicabāt eū esse christū
sz penitentiam predicabant Itē
potest esse q̃ predicabant xpm
sz non esse filium dei.quia tūc p
fectā de hoc noticiā nō habebāt
cū nondū essēt capaces etiā reci

pere doctrinā reuelandā a patre celesti vsq; ad tempus illud quo petro reuelata est. nec enim post ea ante resurrectionē discipuli p̄dicauerunt populo q̄ xp̄s esset filius dei. vnde et Matth. xvj. Mandauit xp̄s eis q̄ nemini dicerent q̄ ipse esset xp̄s ne vulgares hoies qui viderēt eum pati tam ignominiose scandalizarētur de eoꝝ predicatione. vt dicit nicolaus de lyra. sz postq̄ resurrexit a mortuis habita perfecta victoria mortis voluit publice predicari.

D secundā questionē sic p ceditur. Et videt q̄ xp̄s non cōueniēter cōfessionez petri remunerauerit dicens. Tu es petrus ⁊ super ⁊c. Et tibi dabo claues ⁊c. ¶ Primo sic. nemo remunerat conuenienter in rebus que sibi nō conuenium. sed esse fundamentum ecclesie nō cōuenit homini puro sed soli xp̄o. Unde apl's. j. Cor. iij. Fundamentū aliud nemo potest ponere preter id qd̄ positum est qd̄ est xp̄s. ergo ⁊c. ¶ Scd̄o sic. clauis est ad aperiendum vel claudēdū: sed hoc est solius xp̄i. q̄ aperit ⁊ nemo claudit. ⁊ claudit ⁊ nemo aperit. Apoc. iij. ergo petrus nō suscepit a xp̄o claues claudendi ⁊ aperiēdi. ¶ Tertio sic. peccatū nō remittit nisi per spiritū sanctū. sed non est cōmissum petro. qz hoc non est alicui hois. ergo nec ei fuit potestas cōmissa remittēdi peccata. ¶ In oppositū est euangeliū p̄sens. in quo dn̄s ait petro. Beatus es symon bariona. quia caro ⁊ sanguis. i. nō homo mortalis reuelauit tibi. sed ⁊c. et ego dico ⁊c. quia tu es ⁊c. Qd̄ verbū describens chrysostomus dicit. Vide qualiter xp̄s reducit petrum ad excelsam de ipso intelligentiā. Illa enim se ei daturū p̄mittit que sunt ꝓpria solius dei. s. peccata soluere ⁊ ecclesiā immutabilem facere inter tot persecutiones ⁊ temptationū p̄cellas. Unde ei plenaria potestas data est super totā ecclesiā. cuius fundamentū cōstituitur a xp̄o post ipsum. Qd̄ colligit ex quatuor scz ex singulari cōmissione quia cōmisit ei dn̄s tria singulariter. Primo auctoritatē clauium regni celorū. vt in euāgelio presenti. Scd̄o pasturā ouiū. Job. vlt. Pasce oues meas. Tertio cōsolationē aliorū. Luce. xxij. Tu aliquādo conuersus ꝓfirma fratres tuos. Scd̄o ptz ex singulari appellatiōe. ⁊ hoc tripliciter. Primo appellat ipsuz caput. Tu vocaberis cephas. i. caput. Cephalin enī grece. idē est quod caput latine. Scd̄o qz appellauit ipm ecclesie fundamētū. vt in presenti euangelio. Super hanc petrā edificabo ecclesiā meam. Quod verbū tractās augustin⁹ in quo

dam sermone qui legitur hodie. Petrũ itaq; fundamentũ ecclesie nominauit. ⁊ ideo digne hoc fundamẽtũ ecclesia colit. super qd̃ ecclesiastici edificij altitudo consurgit. Tertio qz appellauit eũ beatũ vt in euãgelio presenti. Beatus es symon bariona. i. filij iohãnis qz caro ⁊ sanguis nõ reuelauit tibi. Tertio ptz ex singulari respõsione petrus conueniẽter semp respõdebat primitus inter apl'os. Et hoc triplíciter. Primo in fidei ꝓclusione. vnde Mat. xvj. in pẽsenti euangelio cum xps quereret a discipulis. Quem dicũt hoies esse filium hoĩs. Rñdit petrus pro se ⁊ oibus. Tu es xps filij dei viui. Secdo in dimissione peccatorum. Mat. xviij. Si peccauerit in te frater tuus ⁊c. Et respõdit petrus. Quotiẽs peccauerit in me frater meus ⁊ dimittã ei ⁊c. Tertio in discipulorũ separatione. Job. vj. Nunqd̃ ⁊ vos vultis abire. Rñdit ei petrus. Ad quẽ ibimus verba vite eterne habes. Quarto ptz etiã plenitudo potestatis que cõcessa fuerat petro ex singulari signorũ ostẽsione. qz multa signa ostẽdit ei dñs q̃ ipe esset caput apostolorũ. Primo in pedum ablutione. qz dicit augustinus. ante quẽ nõ pcessit alius. Secundo in maris piscatione. quia alijs apostolis dixit. Laxate retia. sed petro dixit. Duc in altum. tanq̃ capiti. Tertio singulari oratiõe. quia specialiter rogauit pro fide petri. Luc. xxij. Ego pro te rogaui vt non deficiat fides tua. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primã respondetur q̃ aliquo modo bene conuenit petro esse fundamẽtum ecclesie. Nam non solum ipse. sed etiam alij apostoli dicuntur fundamenta. sm illud Apoca. xxj. Murus ciuitatis habens fundamẽta duodecim ⁊ in ipsis duodecim nomina apostolorũ. Pro quo notandum iuxta sanctũ thomam super eodẽ loco. (scilicet j. Lor. tertio. lec. secũda.) q̃ duplex est fundamentũ. Vnum quidem quod per se habet soliditatem. sicut rupes aliqua sup̃ quaz edificiũ constituitur. ⁊ huic fundamento christus comparatur. ⁊ loquitur apostolus hic. Ipse enim est petra. de qua dicit mathei. vij. Fundata enim erat supra firmam petram. Aliud aũt est fundamentuz quod habet soliditatem nõ ex se sed ex alio solido subiecto. sicut lapides qui primo superponunt petre. ⁊ hoc modo apostoli dicuntur esse fundamentum ecclesie. quia ipsi primo supedificati sunt christo per fidem ⁊ caritatem. Unde dicit ad Ephe. ij. Superedificati super fundamẽtũ apostolorũ ⁊ prophetarum ⁊c. Inter apostolos ꝯo singularius petrus. Tum. qz ipse primus fuit cõfessor huiusmodi fidei supra quam ecclesia fundata est. Tum secundo. quia q̃tum ad potestatem iurisdictio

nis ecclesie.prout structura ecclesie surgit ꝓm diuersos gradus ipsius potestatis.sic petrus est iste super quem ipse christus post se fundauit ecclesiam dando sibi claues ecclesie. faciens eum solum generalem vicarius super totam ecclesiam ⁊ super omnes ecclesiasticos gradus in ecclesia contentos.et sic ecclesia non est fundata super alios apostolos.quia tota potestas ecclesie fuit petro collata. Nec habet ecclesia aliquam potestatez iurisdictionis nisi quam christus petro concessit. ¶ Ad secūdam respondetur.ꝙ licet solius dei sit propria auctoritate absoluere.fuit tamen petri et eorum quibus cum eo claues dedit sicut ministrorum et dispensatorum ministeriorum dei. Et ad auctoritatem inductam respondetur.ꝙ non est ad propositum.quia(vt habet quarto sententiarum.distinctione decima octaua.questione prima. articulo primo. questiuncula prima. ad (secundum.) ibi loquitur de clausione qua xp̄s clausit limbū ne aliquis vltra in illum descendat.⁊ de apertione qua paradisum aperuit remoto impedimēto nature per suā passionē. Hoc cū solus erat xp̄i qui humani generis sol redēptor fuit. ¶ Ad tertiā rūdetur. ꝙ illa ratio bene probat ꝙ directe ad remissionē culpe potestas clauium non operatur sed bene dispositiue.

D tertiam questionez sic proceditur.et videtur ꝙ cathedra siue sede petri sicut fuit translata de antiochia romam.ita possit transferri ad aliam regionem ⁊ vrbem. ¶ Primo sic.petrus non fuit minoris potestatis post trāslationez in romam q̄ ante.ergo eque potuit successor eius qui est equalis potestatis transferre de roma ad aliam regionem sicut ante. ¶ Secundo sic. papa est episcopus vniuersalis ecclesie que per orbē diffunditur.ergo in q̄libet regione potest suaz cathedram instituere.consequētia videtur bona. ¶ Tertio sic. papa propter plenitudinē potestatis nō magis coartatur loco q̄ tempore.ita ꝙ possit plus vno tempore q̄ alio.⁊ plus vno loco q̄ alio loco.ergo non magis tenetur residere in vno loco q̄ in alio. ¶ In oppositum videtur.id quod institutum est auctoritate diuina ⁊ inspiratione diuina nō est tutum nec cōueniēs per summum pontificē mutari.aut aliter ordinari.sed sedes apostolica auctoritate domini fuit trāslata in romā.ergo videtur ꝙ sine expressa auctoritate dei non possit per summū pontificē trāsferri in aliam regionem. ¶ Respondeo dicendū.ꝙ hic no que-

simus de potestate absoluta ꝗd posset fieri. quia certuz est ꝙ rationabilibus causis occurrentibus posset trãsferri in aliam regionem. Sed de cõueniencia siue de congruitate. ⁊ tunc videk nobis ꝙ non posset. Et hoc multiplici ratione. Primo ratione iam dicta in arguendo. quia talis translatio in romã fuit mandato et auctoritate domini facta. ⁊ non legitur hoc nec reuocatum nec mutatum. vnde videtur ꝙ translatio huiusmodi conuenienter fieri non posset. Secundo sic. quod est datum apostolis petro et paulo pro gloria ⁊ magnitudine sanctitatis eorũ non debet per aliquos summos põtifices successores eis auferri. sed magis cum omni reuerentia et deuotione conseruari. ꝛm quod dicitur. vij. q. vij. ꝙ non sine causa factuz putemus ꝙ petrus ⁊ paulus vna die ⁊ eodem loco scilicet vrbe roma sub vna persecutione passi sunt. qr dies electus est eis pro merito. locus ꝓ gloria. ⁊ persecutio pro virtute. Si ergo locus talis datꝰ est eis pro gloria. scz ꝙ rome ⁊ non alibi martyrio coronarentur. non esset conueniens ꝙ sedes petri alibi transferretur. Tertio sic. ꝗd optima ratione institutuz est nulla causa videtur mutandum aut variandũ. sed translatio ista de antiochia in romaz fuit optima ratione facta propter honorem fidei christiane et gloriam apostolice sedis et ecclesiastici principatus. Unde. ij. q. vij. Beati in vrbe roma petrus ⁊ paulus martyrium pertulerũt. que principatum ⁊ caput obtinebat nationum. vt vbi erat caput superstitionis. illic caput quiesceret sanctitatis. et vbi gentiliũ princeps habitabat. illic ecclesiaruz princeps morarretur. ¶ Ad rationes in opposituz. Ad omnes sufficit vna responsio scz ꝙ verum concludit de potestate absoluta. sed de cõueniencia ⁊ congruitate non. Uel respõdetur ꝙ potestas pape circa hoc est impedita. quia translatio illa facta fuit auctoritate et precepto dei. ita ꝙ ibi alius sine inspiratione diuina ⁊ eiꝰ auctoritate nihil posset agere in contrarium.

In festo sãcti matthie apostoli ẽ euãgeliũ. Confiteboz tibi pater celi ⁊ cek. Mat. xj. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrum beatus matthias per virtutem humilitatis meruit vt a patre celesti reuelaretur siue ostẽderek ad apostolatũ assumẽdus. ¶ Scdo. vtrum matthias nouit filiũ dei. ¶ Tertio. vtrum melioz sit semper eligendus ad dignitatem ecclesiasticam.

D primaz questionez sic pceditur. Et videtur ꝙ beatus matthias per virtutem hũilitatis meruerit vt a patre celesti reuelaret siue ostẽderetur ad apostolatũ assumend⁹.
¶ Primo sic. matthias ad apostolatũ elect⁹ est p sortẽ. vt habet Act. j. ergo nõ p meritũ humilitatis. ¶ Scdo sic. meritũ cõsistit in caritate. ergo sctũs matthias non per virtutez humilitatis meruit vocari ad apostolatuz. ¶ In oppositum videtur euangelium vbi dicitur. Cõfitebor tibi pater quia abscondisti hec a sapientibus ⁊ prudentibus. s. superbis. ⁊ reuelasti ea puulis. i. humilibus Prouerb. xj. Ubi humilitas. ibi sapientia. Matthias interpretatur humilis ⁊ paruul⁹. ¶ Respõdeo dicendũ ꝙ beatus matthias meruit prouehi ad apostolatum per virtutem humilitatis caritate informãte Job. xxij. Qui humiliat⁹ fuerit erit in gloria. Et prouer. xv. Gloriaz precedit humilitas. Et luce. xiiij. Qui se humiliat exaltabitur. ⁊ per multas alias virtutes quib⁹ plen⁹ fuit. Erat enim vt dr in historia sua. de illustri pro sapiẽtia oriundus qui litteris tradit⁹ omnẽ in breui legis ⁊ pphetarũ scientiam apprehẽdit lasciuiam quoqz abhorrens pueriles annos morum maturitate vincebat. Informabat quoqz animus eius ad virtutem vt esset ad intelligentiam habilis. ad misericordiam facilis. in prosperis nõ elatus. in aduersis constãs. ⁊ interpidus satagebat vt qd̃ sensu perceperat opere cõpleret. Fuit in lege doctissimus corpore mũdus. animo prudens in soluẽdis q̃stionib⁹ sacre scripture expertus. in consilio. prud⁹ in seminatione verbi dei expeditus. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã respondet. negãdo consequentiaz. Et ratio est. qꝛ ꝙ sors super eũ caderet meritorũ virtutum suarũ fuit. Nec exemplo. vt ait Hiero. est sortibus vtendũ qꝛ priuilegia paucoꝝ cõmunem legẽ non faciunt. Preterea tunc temporis donec veritas esset propalata licuit obseruare sortes. vt dicit beda. Vera enim hostia in passione fuit immolata. sz in pentecoste cõsummata. Et ideo in electiõe matthie sortibus vsi sunt. ne a lege discreparent in q̃ summ⁹ sacerdos sorte querebat. Post petecosten vo iam veritate propalata. septem diaconos nõ sorte sed discipulorum electione. apostolorum vo oratione et man⁹ impositione ordinati sunt. (vt habetur. j. j. q. xcv. art. viij.) Cuiusmodi autem fuerunt huiusmodi sortes. duo fuit modi dicendi. Hieronymus et beda volunt ꝙ he sortes tales fuerint q̃les Ille quarũ in lege veteri cre-

berrimus vsus erat. Dionysius autem qui fuit pauli discipulus irreligiosum existimauit hoc arbitrari. asserēs sibi videri ꝙ sors illa nihil aliud fuerit nisi quidā splendor ⁊ radius diuinitus super matthiā emissus. per quem ipse ostendebatur in apostolum assumendus. ¶ Ad secundam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia licet caritatis sit principalis radix meriti. per alias tamen virtutes in ꝗtum sunt formate caritate ꝗs meretur. Unde augustin⁹ libro de trinitate. Humilitatis passibus ad celi culmina ascēditur. quia deus excelsus non supbia sed humilitate attingitur.

D secundā questionez sic procedit. ⁊ videtur ꝙ sanct⁹ matthias non nouit filium dei ex p̄senti euangelio. vbi dicitur. ꝙ nemo nouit filium nisi pater. ¶ In oppositum arguitur. quia sctus matthias fuit primo vnus de septuagintaduobus discipulis. et ita nouit magistrū suum filium dei incarnatum. ¶ Preterea. factus apostolus ductus in conciliū facta longa disputatione contra summū pontificez ipsum alloquentē. ⁊ ipse per legem ac ꝓphetas ostendebat manifeste que de xpo erant protestans se seruum eius ⁊ in ipsum credere. ⁊ ita nouit eum. ¶ Preterea. cum sit beatus iam in patria positus ⁊ beatitudo sanctorum consistit in eius visione. ꝓm illud Job. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solum verū deum. ⁊ quez misisti iesum xpm ergo multipliciter filiū dei nouit. ¶ Respōdeo dicendū ꝙ potest distingui visio siue cognitio dei. Una est naturalis quam homo per lumen naturalis rationis ex creaturis que sunt vestigia quedā dei colligit cognitionem aliquā de deo. De qua dicit apostolus ad Rom̄. j. ꝙ notum id est. qd̄ cognoscibile est de deo ab homine per rationē manifestum est in illis. Dis enim ostendit illis. vno modo infundendo eis lumen interi⁹ per qd̄ homo cognoscit. ps. Emitte lucē tuam ⁊ veritatē tuam. Secūdo preponendo sue sapientie signa exterioza scilz sensibiles creaturas. Eccl. j. Effudit illam scz sapientiam super omnia opera eius. in quibus sicut in quodā libro dei cognitio legeretur. Unde sequitur. inuisibilia dei scz vnitatem dei bonitatē. sapientiā. ⁊ hmōi. per ea que facta sunt. Sicut em̄ ars manifestat per opera artificis. ita ⁊ dei sapiētia per creaturas. Sapien. xiij. A magnitudine em̄ speciei creature poterit eorum creator videri. Secūda cognitio siue visio est que habetur mediante lumine fidei. non

per intellectuz. ⁊ est eorum que excedunt omnem intellectū. sed tantū habet per reuelationē diuinā factā per scripturā sanctā. aut per predicationē xpi ⁊ apostolorz suorū. sicut sunt ꝙ deus est trinus ⁊ vnus. ꝙ sit generatio eterna in diuinis ⁊ processio spūssancti. ꝙ filiꝰ dei fuit incarnatus. ꝙ sit futurus iudex viuorz ⁊ mortuorū. ⁊ reliqua fidei mysteria. que vt dicit apostolus. j. Corz. ij. Nobis reuelauit deꝰ per spiritum suum. spiritꝰ enī omnia scrutat etiam perfunda dei. Et ista visio est cōmunis omnibus fidelibus. Tertia cognitio siue visio que dicitur beatifica. scilz visio dei per essentiā. quia in ea consistit beatitudo omniū sanctorū. ꝟm illud Job is. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant ⁊c. De qua dicit apostolus. j. Corz. xiij. Videmus autem nunc per speculuz. id est per creaturas in enigmate. i. in obscuro. tunc videbimꝰ in patria facie ad faciē. Et. j. Job. iij. Videbimꝰ eum sicuti est. Et ista est cōmunis omnibus sanctis. Quarta visio dei dicitur visio per comprehēsionez. ⁊ ista sola est diuinarū personarum. De ista dicitur Job. j. Deū nemo vidit vnq̄. Super quo verbo dicit Chrysosto. Nec ipse celestes essentie. ipsa dico cherubin ⁊ seraphin. ipsum vt est vnq̄ videre potuerūt. Et de tali visione loquitur in presenti euangelio. Tunc respōdet ad questionē ꝙ beatus matthias et alij beati vidēt filiū dei visione beatifica. et primo in hac peregrinatione existētes viderūt per fidem. Nō vident nec videbūt visione comprehensiua filiuz dei. quia deus infinitus est. ⁊ ita incōprehēsibilis ab intellectu finito. Omne enim qd̄ comprehēdit aliqd vel est maius vel equale illi. nullus autem intellectꝰ creatus potest esse maior deo nec equalis vnde a nullo hoc modo creato intellectu est visibilis. Huiusmodi eīm visio sancte trinitati ppria est. Nec est ꝓtra hoc qd̄ dicit in presenti euāgelio. ꝙ nemo nouit filium nisi pater qz per ly nisi non excludit spūssctūs. Pro quo notandū ꝙ (vt habet. j. par. q. xxxj. ar. iiij.) dictiones exclusiue aliqñ addunt noibus diuinis essentialibus. aliqñ psonalibꝰ. Et cuz adiungūtur psonalibꝰ respectu termini essentialis. nō excludūt id qd̄ idē est in natura. sed potiꝰ includūt. qz lz alia sit psona patris alia filij alia spūssctī. tū iste tres psone sunt vnꝰ deus. ita ꝙ nec in deitate nec in essentia habent aliquā alietatē. dictio autē exclusiua solū excludit qd̄ alietatē importat. noticia aūt absolute sumpta essentialiter accipitur. ⁊ ideo communis est tribus Et ideo cum dicitur ꝙ nemo nouit filium nisi pater. per hanc dictionem exclusiuam nisi ab hac noticia non excludit spiritussanctus. sed magis includitur. Per

hoc respōsio fit ad totum.

D tertiaz questionem vtꝝ necesse sit semper eligere meliores ad dignitatē ecclesiasticaz sic ꝓcedit. Et videt ꝙ sic. ¶ Primo ex electione Matthie. quia licet ioseph esset bonus. vñ nominatur iustus. tamē matthias qꝛ erat melior est electus. ¶ Secundo sic. Ex electione petri. dominus enim petruz cui commissurus erat pastorale officiū examinauit. si se diligeret plus ceteris. sz ex hoc aliqui s melior est ꝙ deum plus diligit ergo videt ꝙ ad dignitatem ecclesiasticam semp melior est eligend⁹. ¶ Tertio arguitur ex illo symachi pape. vilissimus computandus est nisi scientia ⁊ sanctitate precellat qui est dignitate prestantior. ¶ In opposituz est decretalis. d. ꝙ sufficit eligere bonū. nec oportet eligere meliorem. ¶ Respondeo dicendum iuxta sanctū tho. (quolibeto. viij. ar. vj.) ꝙ aliqs homo bon⁹ vel melior altero. dꝛ dupliciter. Uno modo simpliciter. ⁊ sic melior est qui est in caritate perfectior. Alio modo fm quid. ⁊ sic dꝛ aliquis esse melior altero vel ad militiaz vel ad magisterium vel ad prelationez vel aliquid huiusmodi. q̄ non est melior simpliciter. eo qꝛ in singulis officijs taz spiritualibus q̄ temporalib⁹ requiruntur aliqua preter bonitatem moralē ad hoc ꝙ aliquis sit idoneus ad illud officium exercendū. Dicendū ergo. ⁊ sit ista cōclusio prima. ꝙ oportet eligere ad prelationez vel ad quodcunqz officiū ecclesiasticuz aliquē qui sit bon⁹ simpliciter eo ꝙ ꝑ quodlibet peccatū mortale aliqs reddit indign⁹ ad qōlibet officiū spirituale exequendū. vñ dicit dionysius in epistola ad dinopholū monachū loquēs de sacerdote. Qui non est gratia illuminatus non est sacerdos. sz est inimic⁹ dolosus deluso⁹ suij ipsi⁹ ⁊ lupus cōtra dñicuz ꝓp̄m pelle ouina armatus. Scda cōclusio. Non oportet ꝙ semper eligend⁹ sit melior simpliciter. Ptz ꝛclusio. qꝛ possibile est ꝙ ille q̄ est ꝑfectior in caritate deficiat in multis q̄ reqrunt ad hoc ꝙ aliqs sit idone⁹ prelatus. que in alio q̄ est minoris caritatis inueniunt. vt sciētia. industria. ⁊ potētia ⁊ huiusmodi. vñ nō oportet semp eligere meliorem simpliciter. sz eū qui sit melior ad officiū. Tertia ꝛclusio. Si q̄s eligit eū quem reputat minus idoneū ad tale officiū peccat. Pz ꝛclusio. qꝛ nō potest esse ꝙ de duob⁹ vnus preeligatur nisi ꝓpter aliq̄d in ipso cōsideratū. illud aūt qd̄ considerat in eo q̄ minus est idone⁹ ad hoc ꝙ magis idoneo preferatur est aliqua conditio indebite monēs vtpote familiaritas vel consan-

guinitas vel aliquid hmōi. non em̄ potest esse cōditio ad idoneitatem pertinēs ex quo alter simpliciter melior reputat. ⁊ sic indebite monet. ⁊ in tali electione est acceptio persone que sine peccato esse non potest. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primam rndet negando consequentiam. nisi intelligendo de meliori. vt dictum est. ¶ Ad secūdam respondetur. negādo cōsequentiā. Et ratio est qr petr⁹ nō solū pre ceteris eminebat dilectione diuina. sz etiam erat idoneus ad gubernandū ecclesiam pre ceteris. ¶ Ad tertiā rndetur. q̄ auctoritas illa est intelligenda q̄tuz ad studiū illius qui est in dignitate cōstitutus dz enim ad hoc intendere vt talem se exhibeat vt ceteros scientia ⁊ sanctitate precellat. vt gregori⁹ dicit in pastoralibus. nō autez si bi imputandū est si ante prelationem excellētior non fuerit. vt ex hoc debeat vilissimus reputari.

In festo beati thome. aliqui legunt euangelium. Vos estis sal terre ⁊c. mat. v. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtruz doctoribus aureola debeatur in regno celorum. ¶ Secunda. vtrū predicator vel doctor teneatur facere qd dicit ex presenti euangelio

In primā questione sic procedit. Et videtur q̄ aureola non debeatur doctoribus i regno celorū. Quia omne premium qd in futuro habebitur alicui actui virtutis rndet. sed predicare ⁊ docere nō est actus alicuius virtutis. ergo doctrine vel p̄dicatiōi nō debet aureola. ¶ Scdo sic. p̄dicare ⁊ docere ex studio pueniūt. sz ea que premiant in futuro nō sunt acq̄sita per humanuz studiū. qr naturalibus ⁊ acquisitis nō meremur ergo p doctrina et predicatione nullus in futuro merek aureolā. ¶ Tertio. exaltatio in futuro rndet humilitati presenti. qr qui se humiliat exaltabitur. sz in docēdo ⁊ predicādo nō est se humiliatio. imo magis superbie occasio Unde glo. dicit mat. iiij. q̄ diabol⁹ multos decepit honore magisterij inflatos. ¶ In oppositum est euangeliū presens. Qui fecerit docuerit hic magnus vocabit in regno celoz. Scdo est qd super illud. Eph. j. Ut sciatis q̄ sit supeminens ⁊c. dicit glosa. quoddā crementū habebūt sancti doctores vltra id qd alij cōmuniter habebunt. ¶ Rndeo dicendū. q̄ (vt habek. iiij. sen. di. xlix. q. v. ar. iij. q. iij.) sicut p martyrium ⁊ virginitatem aliquis perfectissimam

victoriam obtinet de carne ⁊ mũdo. ita etiam perfectissima cõtra diabolum obtinet. qñ aliquis nõ solũ diabolo impugnãti nõ cedit sz etiã eũ repellit nõ solũ a se sed etiã ab alijs. Hoc aũt fit per predicationẽ ⁊ doctrinã. ⁊ ideo predicationi et doctrine aureola debetur. sicut virginitati ⁊ martyrio. Nec est dicendũ vt quidaz dicũt q̃ debeat tantũ prelatis quibus cõpetit ex officio predicare ⁊ docere. sz quibuscũq̃ qui hũc actũ exercent. prelatis aũt nõ debetur q̃uis habeãt officium predicandi nisi actu doceãt et predicent. qz corona non debet habituali sed actuali pugne. ꝛm illud ij. Timoth. ij. Nõ coronabitur nisi qui legitime certauerit. Notatur autem q̃ tria requiruntur ad hoc q̃ doctorib⁹ aureola debeatur. Primũ est ex parte doctrine que docet. s. q̃ sit de pertinẽtib⁹ ad salutez. p quã diabolus a cordibus hominũ expellatur sicut q̃busdam spiritualibus armis. de quibus dr. ij. Cor. x. Arma militie nostre nõ sunt carnalia sz spiritualia ⁊c. Secõdo requirit ex pte docẽtis q̃ actu doceat ⁊ predicet. vt dictũ est. Tertio requirit ex parte finis. s. q̃ doceat ⁊ predicet simpliciter ad gloriaz dei. (vt habet quolibeto. v. ar. xiij.) ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primaz rñdetur negãdo minorẽ. Dicimus enim q̃ predicare ⁊ docere sunt act⁹ alicuius virtutis s. misericordie. ⁊ inter spiritualeſ elemosynas cõputant. ¶ Ad secõdam rñdet. negando psequentiam. Et ratio est. qz q̃uis facultas predicandi ⁊ docendi qñq̃ ex studio pueniat. tũ vsus doctrine ex voluntate pcedit q̃ p caritatẽ informat a deo infusã. ⁊ sic act⁹ eius meritori⁹ esse potest. ¶ Ad tertiam rñdet negãdo psequentiam. Et ratio est. qz exaltatio in hac vita non diminuet alterius vite premium. nisi ei qui in tali exaltatione propriaz gloriã querit. qui autẽ talez exaltationẽ in vtilitatem aliorũ cõuertit. ex ea sibi mercedem acquirit.

D secũdaz questionẽ vt q̃ predicator vel doctor teneat facere qõ dicit. ¶ Primo pceditur. Et videtur q̃ sic ex presenti euangelio. Qui fecerit et docuerit hic magnus ⁊c. ergo videtur q̃ qui facit contrariuz hmõi qõ pdicat errat ⁊ peccat. ¶ Secõdo sic. dicit apl's. j. Cor. ix. Castigo corpus meũ ⁊ in seruitutẽ redigo. ne forte cũ alijs pdicaueriz ipse reprob⁹ efficiar. Itẽ ad Ro. ij. dicẽ. Qui ergo alium doces teipsum nõ doces. ¶ Tertio sic. predicator euãgelij tenetur imitari formã eius qui condidit euangeliũ sz saluator noster iesus faciebat que predicabat Vñ de ipso dr Act. j. Cepit iesus facere ⁊ docere. ergo vi

detur ꝙ ille qui predicat euãgeliuz vel docet teneatur facere qd predicat. ¶ In oppositum est ꝙ aliquando quis predicat aut docet perfectionem quam tamen non facit ⁊ etiam non videtur teneri. vt cuz secularis predicat perfectionem religiosis ⁊ perfectis ergo predicatoz vel doctoz non tenetur semper facere quod docet. ¶ Respondeo dicendũ iuxta alexãdruz de halis in. iij. sub ista conclusione ꝙ quilibet tenet facere qd dicit. ꝑm ꝙ asserit alios teneri ad faciendum quod dicit. hoc tamen quod asseritur esse faciendum vel asseritur generaliter vel solum ꝑm statuz. generaliter sicut asseritur de illis que pertinent ad statum salutis. ꝑm statũ sicut asseritur de his que pertinent ad statũ perfectionis. vtpote religionis ad quã omnes non tenentur. et sic predicatoz non tenetur facere quod dicit. Dicitur ergo ꝙ pdicatoz ratione sui officij nõ tenetur omnia facere que docet aut predicat ad que alias non tenebatur. si enim omnia facit que predicat hoc perfectiõis est non necessitatis si aliqua predicat ad que alias non tenebat. Sz si ea que predicat ad q̃ alias tenebat. sicut sunt precepta dei ⁊ ecclesie et forte aliqua alia ad q̃ forte voto tenebatur. sic planum est ꝙ ad ista tenetur tentione necessitatis. Sed cum predicat ea ad que alias non tenebatur. non video rationẽ quare predicationis ratione ad illa teneatur tentiõe necessitatis. nisi in casu forte vbi non seruaret illa. esset probabilis occasio scandali in auditoribus per quod posset preiudicium fieri veritati. ¶ Ad rationes in oppositum. ⁊ ad auctoritates apostoli dico. ꝙ intelligunt̃ de illis ad que prius tenebatur. ¶ Ad rationem de christo ꝙ predicatoz dz imitari formam illi qui condidit euangelium ⁊c. Respondetur ꝙ si hoc intelligatur necessarium tunc verum est ꝙ q̃tuz ad ea que sunt necessaria ad salutem tenetur. ad alia aũt non tenetur nisi ratione scandali loquendo de tentione necessitatis. Et tantuz ad presens de ista questione.

In festo sãcti Gregorij est euãgeliũ. Vigilate ergo quia nesciti ⁊c. Mat. xxiiij. Circa quod possunt disputari sequentes q̃stiones. ¶ Prima. vtruz melius facit qui consentit electioni canonice de se facte q̃ qui eam recusat. ¶ Secunda. vtrum precibus beati gregorij fuit liberatꝰ traianꝰ de penis inferni. ¶ Tertia. vtrum stat cum perfectione papatꝰ possidere quasi ꝓprias diuitias aut facultates terrenas.

D primaz q̃stionē. vtruz melius facit qui consentit electioni canonice de se facte q̃ q̃ eaz recusat. Et videtur q̃ melius facit qui consentit. Dicit enīz grego. xxij. moral'. Potestas cuz percipitur non ex libidine amanda est. sed quando aliquis per canonicaz electionē episcopalē dignitatem adipiscitur non percipit eam ex libidine ergo dz eam amare. non ergō dz eam recusare. ¶ In oppositū arguitur exēplo beati gregorij cuius festum hodie colitur. q̃ multipliciter electionuz de se factā recusauit. ¶ Rñdeo dicendum. q̃ (vt hab ex quolibeto. v. ar. xxij.) ille q̃ electioni canonice de se facte cōsentit cōsiderare precipue dz q̃d intēdit. Si enī intēdit aliqd̄ temporale. puta honorē. diuitias exercere se a iugo religiōis aut aliqd̄ huiusmodi. manifestū est q̃ est praua intētio. Unde ponitur p̃ exclusione. q̃ melius faceret si nō assentiret. Si autez intēdit pfectum ecclesie. sic planū est q̃ est recta intentio. Unde aug. dicit xix. de ciuita. dei. In actione nō amādus est honor in hac vita siue potētia. sz op̄ ipsum si recte atq̃ vtiliter fit vt valeat ad salutem subditorū. Sz quia ad hoc opus maxima requiritur idoneitas ad qd̄ humana fragilitas sz proprias vires sufficiens nō cit potest ergo aliquis laudabiliter considerans proprium defectuz ex humilitate officium prelationis recusare. sicut hieremias dixit. Nescio loqui q̃ puer ꝛc. potest etiam laudabiliter consentire ex caritate fraterna vt salutē primorum procuret. sicut esayas qui dixit. Ecce mitte me. sz sicut dicit grego. in pastorali inuitroq̃ est subtiliter intuendum. q̃ ꝛ is qui recusauit plene non restitit. ꝛ is qui mitti voluit ante se per altaris calculū purgatū vidit ne aut nō purgatus adire quisq̃ sacra ministeria audeat. aut qui superna gratia eligit sub humilitatis specie supne dispositiōi cōtradicat. q̃ ergo valde difficile est purgatū sic quēlibet agnoscere. platiōis officiū tutius declinatur. non tñ ptinaciter cū ad suscipiendū supna voluntas agnoscitur. ¶ Ad rōnes in oppositum rñdet. q̃ illud verbū gregorij nō dz sic intelligi. ptās cū ex libidine nō percipit amanda est. sz ita potestas cuz pcipitur nō est amāda ex libidine. subdit enim. sz ex longanimitate toleranda.

D secundā questionē sic procedit. Et videt q̃ traian̄ precibus grego. nō fuerit ab inferno

liberat⁹. ¶ Primo sic. Dicit Dionisi⁹. vij. celestis hierarchie. Summus sacerdos si mund⁹ nō orat. ⁊ in hoc auerteretur a diuino ordine Et cōmentator ibidē dicit. ꝙ peccatorib⁹ nō orat remissionem. q̄ non audiretur ꝑ illis. ergo non valēt preces sanctoꝝ existentibus in iferno. ¶ Secundo sic. Dicit beatus Grego. xiij. moralis. Eadem causa est vt nō oretur post diem iudicij ꝑ hominib⁹ eterno igne dānatis q̄ nunc causa est vt nō orent sancti ꝑ hoib⁹ infidelibus impijsq̄ defunctis. ¶ Tertio sic. Dicit Au. ꝙ fine fide operante ꝑ dilectionē eiusq̄ sacramentis q̄ de corpore exeūt frustra illis huiusmodi officia impendunt. ergo nō ꝓsunt p̄ces aut suffragia que fiunt pro dānatis. sed Traianus erat dānatus. ergo p̄ces Grego. non poterāt eum liberare. ¶ In oppositū est historia. Item Damas. in vno sermone narrat ꝙ Grego. ꝑ Traiano orationem fundēs audiuit vocem diuinitus sibi illatā. Vocem tuam audiui. ⁊ veniā traiano do. Cui⁹ rei vt damascen⁹ dicit in eodem sermone. testis est occidens ⁊ orienS. ¶ Respondeo dicendum iuxta sanctū tho. in. iiij. (dis. xlv. q. j. art. iij. q. j. ad v.) ꝙ deputati ad infernum sunt in duplici differentia. Quidā sūt deputati simpliciter ⁊ ꝑm p̄sentem iusticiam ⁊ ꝑm superiores causas. et ꝑ talibus nunq̄ fienda sunt suffragia. nō enim eis prodessent p̄ces quorūcūq̄ sctōrum. Alij sunt deputati in iferno non simpliciter sz ꝑm presentē iusticiam ꝓpriorum meritoꝝ. ꝑm aūt superiores causas q̄b⁹ p̄uidebant ad vitā reuocādi. erat de eis aliter disponēdū. Et tales videntur fuisse mlti q̄ fuerūt a mortuis resuscitati quoꝝ plures ꝓstat idolatras ⁊ dānatos fuisse et. talib⁹ potuerunt preces sanctorum suffragari. ⁊ de numero talium creditur fuisse Traian⁹ vt ꝓbabiliter pōt estimari. vt dicit sanctus thomas ꝙ q̄ñ precib⁹ beati grego. Traianus ad vitam fuerat reuocatus. etiam ibi gratiam cōsecutus sit ꝑ quam remissionem peccatoꝝ habuerit. et per consequēs imunitatem a pena. ¶ Ad rationes ptz respōsio. Procedūt enim deputatis simpliciter in iferno. Vel dicendum est ꝙ aliud est resuscitari ad vitam presentem precibus sanctoꝝ. ⁊ in hac vita ꝓsequi gratiam per quam remittuntur ei peccata sua. ⁊ aliud est ꝙ dānatis in iferno ibi ꝑmanentibus prosunt suffragia.

Deteriam questinem sic ꝓceditur. Et videt ꝙ non stet cum statu ꝓfectionis papat⁹ posse dere q̄ñ ꝓprias diuitias aut facultates terrenas. ¶ Primo sic. Epi in ecclesia tenēt locū aposto

lor. vt dicit glosa Luce. x. Et habetur in. c. decre. xxj. di. Sz apostolis dñs pcepit vt nihil ppriũ possiderent. Sm illud Matth. x. Nolite possidere aurũ nec argentuz nec pecuniã in zonis vestris. Unde et Petrus cui papa succedit. p se ⁊ alijs apstolis dicit. Ecce nos relinquimus oia ⁊ secuti sumus te. Matth. xix. ergo videtur q̃ papa ⁊ alij episcopi teneãtur ad huiusmodi mãdati observantiam vt nihil pprium possideant. ¶ Secundo sic. Uoluntaria pauptas ad pfectionez videtur requiri. Sm illud Matth. xix. Si vis pfectus esse vade et vẽde omnia que habes ⁊ da pauperibus. Sz papa ⁊ episcopi assumũtur ad statũ pfectionis. ergo videtur q̃ non stet cũ statu pfectiõis pape aliq̃d quasi pppriũ possidere. ¶ Tertio sic Hieronym⁹ dicit ad Nepocianũ. Cleros grece latine sors appellatur. Et habet in. c. cleros. xxj. di. ppter ea clerici dicunt. qz de sorte domini sunt. vel qz ipse dñs sors. i. pars clericorũ est. q̃ aũt dñm possidet nihil extra deum possidere potest. si aũt aurz si argẽtũ si possessionez varias suppllectiliũ habet cũ istis partibus. nõ dignat⁹ dominⁿ fieri pars eiⁿ. ergo videtur q̃ papa ⁊ episcopi ⁊ nõ solũ episcopi sed etiaz clerici debeãt ppriis carere. ¶ Quarto Christus cuiⁿ vicariⁿ est cvices gerit in terris papa. gessit vitaz humilez ⁊ pauperẽ, ita sicut dz Mat. viij. Filiⁿ hominis nõ habet vbi caput reclinet. ergo papa debet imitari eũ. ⁊ ita fecit Petrⁿ primus papa ab eo institutus. qui ait. Aurũ ⁊ argentum nõ est mihi. ergo videt repugnare statui pfectionis papatus qui dicit vicariatum xpi habere in proprio diuitias ⁊ facultates terrenas. ¶ In oppositum arguit ex euangelio pñti sic. Spectat ad fidelem seruum ⁊ prudentẽ cõstitutum sup ecclesia habere ea quibus posset cibũ ministrare familie. non tantũ verbi dei aut exẽpli honestatis. sed etiaz subsidij temporalis. Unde Christus tradidit Petro quem constituebat super totam ecclesiam cui succedit papa. Pasce oues meas. ad significandum triplicẽ pastuz. s. pastum corporalem siue subsidij temporalis. quẽ nõ potest facere nisi habeat de quibus ergo ex ipsa institutiõe xpi nõ repugnat statui pfectionis pape aut eporz habere terrena bona quibⁿ indigentibⁿ subuenire possint de aliquo pastu. ¶ Secũdo arguit ex illo. c. episcopi. xij. q. j. vbi dicit. Episcopus de rebⁿ ppriis vel acquisitis vel si aliq̃d de ppro habeat heredibus suis relinquat. ¶ Rñdeo dicendũ. q̃ nõ derogat statui pfectionis papatⁿ aut episcopatⁿ possidere aliquid ppriũ vt diuitias ⁊ terrenas facultates Ista ꝛclusio patet sic iuxta sanctũ thomã (ij. ij. q. clxxxv. ar. vj.) Ad ea que sunt superogationis

nullas tenetur nisi se specialiter ad id voto astringat. Vñ Augustin⁹ dicit in epistola ad paulinum armentariū. Quia iam vouisti iam te astrinxisti. aliud tibi facere non licet. prius⁹ esses voti reus liberuz fuit ꝙ esses inferior. Manifestū est autē ꝙ viuere absq; ꝓprio superogationis est. non em̄ cadit sub precepto sz sub ꝓsilio. Vnde cuz Matthei. xix. dixisset dñs adolescenti. Si vis ad vitam ingredi serua mādata. postea subdit supaddendo. Si vis perfect⁹ esse vade ⁊ vēde omnia ⁊c. non autē papa nec alij ep̄i in sua ordinatiōe se obligāt vt absq; ꝓprio viuant. nec etiaz absq; ꝓprio viuere ex necessitate req̄ritur ad pastorale officiuz ad qd̄ se obligant. ⁊ ideo nec papa nec episcopi. tenenť absq; proprio viuere. ⁊ p ꝓsequēs nō repugnat statui pfectiōis eorꝝ possidere diuitias et bona tpalia. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primaz respondeť (vbi. s. ad. ij.) negādo ꝙ papa ⁊ episcopi alij teneantur illud obseruare. aut sint obligati ad illud qd̄ dictum fuit apostolis. Pro quo notandū ꝙ verba illa dñi possūt triplr intelligi ꝑ doctores. Vno modo mystice vt non possideam⁹ aurū nec argentum. i. vt predicatores nō innitātur principaliter sapientie ⁊ eloquentie tpali. vt Hiero. exponit. Alio modo sicut Augu. exponit in li. de cōsensu euangelistarꝝ. vt intelligať hoc dñm non p̄cepisse sz magis pmittēdo dixisse. Permisit em̄ eis vt absq; argento et auro ⁊ alijs sumptib⁹ ad p̄dicandum irēt accepturi sumpt⁹ vite ab his quib⁹ p̄dicabant. Vñ subdit dign⁹ est em̄ opari⁹ cibo suo. ita tñ ꝙ si aliq̄s ꝓprijs sumptib⁹ vteretur in p̄dicatione euāgelij ad superogantiā ptineret. sicut paulus de seipso dicit. s. ad Corꝝ. ix. Tertio modo ꝑz chrisostomus exponiť vt intelligať illa dñm discipulis precepisse ꝗtuz ad illā missionē qua mittebanť ad predicandum indeis. vt per hoc exercerenť ad confitendū de virtute ipsius qui eis absq; sumptib⁹ puideret. ex quo tñ non obligaňť ipsi vel successores eorꝝ vt absq; ꝓprijs sumptibus euangeliū p̄dicarent. Nā de paulo legitur. ij. Corꝝ. xi. ꝙ ab alijs ecclesijs stipendia accipiebat ad p̄dicandum corinthijs. et patet ꝙ aliq̄d possidebat ab alijs missum Stultū aūt videtur dicere vt inquit sanctus thomas. ꝙ tot sancti pontifices sicut Athanasius Ambrosius Augustinus illa precepta transgressi fuissent si ad ea obseruanda se crederēt obligari. ¶ Ad secundā respondetur. negando ꝓsequentiaz. Et ratio est. qz (vt hz vbi. s. ad. primuz.) pfectio xp̄iane vite nō ꝓsistit in voluntaria pauptate. sz voluntaria pauptas istrumētaliter operať ad pfectionē vite. Vñ nō oportet ꝙ vbi est maior pauptas ibi sit maior pfectio. Quinimo potest esse sūma pfectio cū ma-

gna opulentia. Nã abrahã cui dictum est Gen. xvij. Ambula coram me ⁊ esto pfect⁹. legitur diues fuisse. ¶ Preterea ꝑ maiori claritate notandũ put inquit idem sanctus Thomas (ij. ij. q. clxxxiiij. ar. vij. ad. j.) ꝙ abrenũciatio ꝓpriarũ facultatuz dupliciter cõsiderari potest. Uno modo ꝑm qd̃ est actu. ⁊ sic in eo non ꝓsistit essentialiter pfectio sz est quoddam pfectionis instrumentum vt dictuz est. ⁊ ideo nihil ꝓhibet statum pfectionis esse sine abrenũciatione ꝓpriozꝝ. sic etiaz dicendum est de alijs exteriozibus obseruantijs. Alio modo potest cõsiderari ꝑm ꝓparationem animi. vt scz homo sit paratus si opus fuerit omnia dimittere vel distribuere. ⁊ hoc pertinet directe ad pfectionem. Unde Augustinus in libro de q̃stionib⁹ euãgelij. Oportet filios sapientie intelligere nõ abstinendo nec in manducando esse iusticiã sed in equanimitate tolerandi inopiaz. Unde et apostolus dicit. Scio abũdare et penuriam pati. Ad hoc aũt maxime tenentur papa et ceteri episcopi vt omnia sua pro honore dei ⁊ salute gregis sui cõtemnant cũ opus fuerit. vel pauperibus sui gregis largiendo. rapinam bonozum suozꝝ cuz gaudio sustinendo. Que omnia adimplenta fuerunt in dicto beato Gregorio q̃ tante largitatis ⁊ elemosynarum extitit. vt nõ solũ ꝓsentibus sz etiã lõge positis in mõte sinai monachis necessaria ministraret. Nã omniuz indigentiũ nomina scripta habebat ⁊ eis liberaliter subueniebat vt plen⁹ narrat in legenda. Unde fuit ille seruus fidelis ⁊ prudens quẽ posuit dominus super familiã suã. id est ecclesiam.

In festo beati bñdicti. est euangeliũ. Nemo lac cẽdit lucernam ⁊c. Lu. xj. Circa qd̃ possunt disputari seqntes q̃stiões. ¶ Prima. vtꝝ beat⁹ benedict⁹ lucernã accendẽs regule monachalis et ponens eam sup cãdelabrũ ecclesie ꝓuenient⁹ instituit monachos in societate viuẽtes q̃ solitariã vitam agẽtes. ¶ Scda. vtꝝ beatus bñdict⁹ in visione qua vidit totũ mũdum diuinam essentiam viderit.

O prima questionem q̃ queritur. vtꝝ beatus benedictus lucernam accẽdẽs regule monachalis ⁊c. Et videtur ꝙ nõ. ¶ Primo sic. Perfectioz est religio agentium vitam solitariaz q̃ in societate viuentium. ergo ꝓuenientius instituisset monachos agẽtes vitã so-

litariā ꝙ in societate viuentiū. cōsequētia est bona. anteced ens ꝓbātur ꝑ illud Augu. in libro de ogib⁹ monachoꝝ dicētis illos sā ctiores esse qui a ꝓspectu hoīm separati nulli ad se prebent ac cessum viuētes in magna intentione orationū. ¶ Scdo sic. solitudo deseruit vite contēplatiue ꝓm illud Osee. ij. Ducam eam in solitudinem ⁊ ibi loquar ad cor eius. sed vita cōtemplatiua est perfectior. sanctior. suauior. ꝙ actiua. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. Religio desiderat quietē mētis. vt impleat illud. Uenite et videte qm̄ ego sum deus. sed vita solitaria est que maiorē prestat quietem anime. ergo ⁊c. ¶ In oppositum arguitur ex ꝓsenti euangelio. vbi dicit. Nemo accēdit lucernā. ⁊ ponit eaz sub modio sed super candelabrū. vt ꝗ ingrediū tur lumē videāt. sed qui instituū tur in solitudine videntur poni sub modio cū sint abscōsi a ꝓuersatione hoīm. ⁊ nullus illuminatur ab eis. ergo videt ꝙ beatus benedict⁹ cōueniētius instituit monachos in societate viuētes. ¶ Scdo sic. dicit Eccl. iiij. Melius est esse duos ꝙ vnū habent eniz emolimētū societatis sue. ergo videtur ꝓueniētius fecisse instituēdo ⁊c. ¶ Rñdeo dicendū ꝙ cōueniētius fecit beatus benedictus instituēdo monachos in societate viuētes ꝙ solitariā vitā agentes. Et ratio est. qr religio est quedā schola in qua docetur disciplina. ⁊ exercitiū habetur tendendi ⁊ perueniēdi ad perfectionē. ⁊ qr hoc seruat in societate viuentiū. vita aūt solitaria nō querit ad hoc sed datur iam pfectis ac magistris ꝗ iam non indigent doceri. Cum ergo beatus benedictus hoc intenderit cōstituere quasi scholā disciplīne vbi monachi doceātur peruenire ad perfectionē. sicut ptz ex modo suo loquēdi in principio regule. cōueniētius fecit sic ꝙ aliter. Pro quo notādū iuxta sanctū tho. in. ij. ij. (q. clxxviij. ar. viij.) ꝙ solitudo sicut ⁊ paupertas nō est ipsa perfectionis essentia sed perfectionis instrumentū. solitudo nō est instrumētum congruū actioni sed contēplationi. ꝓm illud Osee. ij. Ducā eaz in solitudinē ⁊ ibi loquar ad cor eius. Unde nō cōgruit religionibus que sunt ordinate ad opera vite actiue siue corporalia siue spiritualia. nisi forte ad tempus. exēplo xpi qui vt dicit Luce. vj. Exiit in montē orare ⁊ erat pernoctās in orationē. cōpetit aūt religionibus que sunt ad cōtemplationē ordinate. Cōsiderandū tñ est ꝙ id qd est solitarium debet sibi per se sufficiens esse. hoc aūt est cui nihil deest. qd pertinet ad rationē perfecti. ⁊ ideo solitudo pertinet contemplanti qui iaz ad perfectū venit. Qd quidem cōtingit dupliciter. Uno modo ex solo diuino munere. sicut ptz de iohāne baptista. q

fuit repletus spiritusancto adhuc ex vtero matris sue. Unde ⁊ cū puer adhuc esset erat in desertis.vt dicit Luce.j. Alio modo per exercitiū virtuosi actus. Sm illud ad Heb.v. Perfectorū est solidus cibus eorum qui pro cōsuetudine exercitatos habēt sensus ad discretionē boni ⁊ mali.Ad exercitiū autem huiusmodi iuuatur homo ex aliorū societate dupliciter. Uno modo q̄tū ad intellectū vt instruatur in his que sunt cōtemplāda. Unde hieronymus dicit ad Rusticū monachuz. Mihi placet vt habeas sanctū contuberniū nec ipse doceas. Secūdo q̄tum ad effectū vt scz noxie affectiōis hominis exemplo ⁊ correctione aliorum exerceatur.qz vt dicit gregoriꝰ. quid valet solitudo corporis si desit solitudo cordis.⁊ ideo vita socialis necessaria est ad exercitium perfectionis. solitudo autem competit iam perfectis. sicut ergo id qd̄ iam perfectum est preeminet ei qd̄ ad perfectionem exercetur.ita vita solitario rum si debite assumatur preeminet vite sociali. Si autem absq̄z precedēti exercitio talis vita assumatur est periculosissima nisi per diuinā gratiā suppleatur qd̄ in alijs per exercitiū acquiritur sicut ptz de sancto antonio ⁊ benedicto. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primā respōdet negando ꝓnam.quia lz sicut dictū est vita solitaria si debite assumatur preeminet vite sociali.tamen imperfectis tendētibus ad perfectionē.sicut discipulis cōueniētior est vita socialis. ¶ Ad secundā respōdetur negādo consequentiā.quia lz ipsa ꝓtemplatiua vita solitaria sit perfectior tamen imperfectis esset minus cōueniēs.ergo periculosa vt dictum est. ¶ Ad tertiā respondet Dicimus enim ad minorē q̄ vita solitaria perfectis sufficientibus per se esset magis quieta ⁊ magis apta ad vacandū diuine contemplationi.imperfectis tamen esset inquieta ⁊ periculosa.sicut dictum est.

D secundā questionē qua queritur.vtrū beatꝰ benedictus i visione qua vidit totum mundum diuinam essentiā vidit. Et videt q̄ sic. ¶ Primo sic.dicit eīm gregoriꝰ de hac visione loquēs anime videntī deuz.angusta est oīs creatura.sed videre deum est videre diuinā essentiā.ergo beatꝰ benedictꝰ vidit diuinā essentiā. ¶ Secūdo sic.ibidez subdit gregorius q̄ totum mundū vidit in diuino lumine.sed non est aliud lumē dei vel claritas dei q̄ ipse deus.vt idem dicit gregorius. Et habetur in glosa Exo.xxxiij. super illud. Non videbit me homo ⁊ viuet.ergo beatꝰ benedictꝰ

vidit deuz per essentiā. ¶ In oppositum est qd dicit Job.j. Deū nemo vidit vnq̃.vbi dicit glo.q̃ nullus in mortali carne viuens dei essentiā videre potest. ¶ Respōdeo dicendū (iuxta san.tho. quolibeto p̃mo.ar.p̃mo.) q̃ beatus benedict⁹ in illa visione non vidit deū per essentiā. Que ꝛclusio ꝓbatur. Corpus corruptibile aggranat animā.vt dicit Sapien.ix. Sūma aūt elenatio mētis humane est vt ad diuinā essentiā,videndā pertingat. Unde impossibile est q̃ mens humana diuinā essentiā videat.vt augu. dicit.xij.super Geñ.ad litteram nisi hinc vite funditus homo intereat.vel sic alienetur a sensib⁹ vt nesciat vtrū sit in corpore an extra corpus.sicut de paulo legitur.ij.Corintb.xij.Beatus aūt benedictus qñ illam visionē vidit nec huic,vite funditus mortuus erat.nec a corporeis sensibus alienatus.vt ptz.quia dum adhuc in ea visione psisteret aliū ad idem videndū vocauit vt gregorius refert.vnde manifestum est q̃ diuinā essentiā non vidit. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primā respōdetur.q̃ ex illis verbis nō datur intelligi q̃ beatus benedict⁹ in visione viderit deū per essentiā.sed vult ostēdere q̃ quia videnti creatorez angusta est omnis creatura.consequens est q̃ per illustrationē diuini luminis de facili possent quecūq̃z videri.vnde subdit.Quāuis parum de luce creatoris aspexerit breue fuit quod creatum est.et ideo nō est mirū si sanct⁹ benedictus per lumen diuinū amplius aliud videre potuit q̃ hoies cōmuniter videāt. ¶ Ad scdam respōdetur q̃ lumen dei quādoq̃z dicitur ipse deus. quādoq̃z vero aliquod lumen deriuatū a deo. fm illud ps. In lumine tuo videbimus lumen.hic aūt accipitur pro lumine deriuato a deo.

In festo annunciationis dñice est euāgeliuz. Missus est angel⁹ ꝛc. Lu. p̃mo. Circa qd possūt disputari sequētes questiones. ¶ Prima.vtrū fuit necessariū annūciari virgini cōceptionē filij dei. ¶ Scda.vtrum beate virgini debuit fieri annūciatio per angelum. ¶ Tertia. vtrum annunciatio fuit conuenienti ordine perfecta.

In primā questionē sic proceditur.ꝛ videtur q̃ nō fuit necessarium. ¶ Primo sic.ad hoc soluz necessarium videbat annunciatio fieri.vt consensus virginis haberet.sed consensus

eius nõ videtur necessarius fuisse.quia conceptus virginis premonstratus fuit prophetia predestinatiõis.vt Esa.vij.Ecce virgo concipiet.que sine nostro cõpletur arbitrio. vt dicit quedam glosa.matthei.j. ergo nõ requirebatur alius psensus ex parte virginis ratione cui? oporteret annũciationẽ fieri. ¶ Secũdo sic. beata virgo incarnationis fidem habebat. sed de eo qd quis per certitudinẽ credit nõ indiget vlterius instrui.ergo non fuit necessariũ annũciationẽ beate virgini fieri de incarnatione filij dei. ¶ Tertio sic.sicut dicit gregorius.fides non habet meritũ cui humana ratio prebet experimentũ.sed in collocutione angeli ad virginẽ quedam persuasiua renũciatio facta est ergo meritũ fidei in ipsa vel euacuauit vel diminuit.quorũ vtrũq; est inconueniens.ergo ꝛc. ¶ Quarto. inter que nulla distantia est nulla est missio.sed inter deum ꝛ beatam virginẽ nulla est distantia. ergo debuit interuenire missio media.ptz.qꝛ deus fuit cũ beatissima virgine per essentiã presentiã ꝛ potẽtiã sicut est in creaturis generaliter.ꝛ per inhabitatam gratiã.sicut est in sanctis specialiter.ergo nulla missio necessaria fuit. ¶ In oppositũ arguitur ex p̃senti euãgelio.vbi dicitur ꝙ angel? dixit ei.Ecce concipies ꝛ paries. ¶ Scdo sic.maioris sapiẽtie ostensiuũ est miralum de cõceptione xp̃i ex virgine ꝙ de cõceptione iohãnis baptiste ex sterili.sed cõceptio iohãnis per angelũ prenũciata est ne fortuitu ꝛ nõ ex dei p̃uidẽtia accidere putaretur.ergo multo amplius cõceptionẽ xp̃i debuit annũciatio precedere. ¶ Tertio sic.conceptio xp̃i factũ est quoddam matrimoniũ per indiuisibilem p̃iunctionẽ diuine ꝛ humane nature.sed in matrimonio requirit̃ psensus q̃ per verba nunciorũ requritur ꝛ psiliat̃.ergo decuit vt deus per angelũ suũ consensuz exq̃reret virginis de qua humanã naturã assumeret ĩ vnitatem persone. ¶ Rñdeo dicẽdũ ꝙ (vt habet̃.iij.par.q.xxx.ar.j.) congruũ ꝛ cõuenientissimũ fuit annũciare beate virgini ꝙ esset xp̃m conceptura. Istius conclusionis cõgruitas ostẽdit̃ ex multis. Primo vt p̃seruaret̃ p̃grnus ordo p̃iũctionis filij dei ad virginẽ.vt scz prius mens eius de ipso instrueret̃ q̃ carne eũ conciperet. Non em̃ decebat vt dei sapiẽtia eius vterũ inhabitaret sine hoc ꝙ mẽs eius cognitione tanti misterij resplẽderet.ꝛ ideo nõ decuit eam ignorare qd in ea fiebat.sed oportuit hoc sibi annunciare. Scdo vt ipsa futura esset certissima testis hmõi inusitate p̃ceptionis.vnde oportuit ꝙ de tanto misterio per annũciationẽ erudiret̃. Tertio qꝛ de? nõ diligit coacta seruitia sed volũtaria.vt qui obsequũtur in ipso

ministerio mereant. Vñ cũ beata virgo singulariter eligeretur in dei ministeriũ quez vtero portauit lacte aluit. decuit vt cõsensus eiꝰ angelo nũciãte requireretur. q̃ humiliter prebẽs se ad obsequiũ. sedulã se ac prõptã obtulit dicens. Ecce ancilla domini. ¶ Ad rõnes in oppositum. ¶ Ad primã rñdet negãdo psequẽtiã. ⁊ ad glosã matt. j. rñdetur. q̃ ea de quibus est pphetia predestinatiõis cõplent sine nostro arbitrio causãte. sz nõ sine nostro arbitrio psentiẽtie. ¶ Ad scõdaz rñdet. negãdo psequẽtiã. Et ratio est. qz (vt hr. iij. sen. dist. iij. q. iij. ar. j. q. j. ad. j.) non erat determinate cadẽs sub fide tempus incarnationis. et per quã virginez hoc esset implẽdũ. ⁊ ideo de hoc instruenda erat per annunciationem incarnationẽ esse futuram que antiquorũ fidei subiacebãt firmissima fide tenebat. sed cuz esset humilis non tam alta de se sapiebat. ⁊ ideo sup hoc erat instruenda. ¶ Ad tertiam rñdetur. negando consequentiã. Et ratio est. quia allocutio angeli non ex ratione humana persuasit. sz ex omnipotentia diuina cui fides maxime innitit. Dixit enim. Nõ erit impossibile apud deũ omne verbum. ¶ Ad quartam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est, quia vt dicit albertus. lz in ea habitasset per graciam non tamen per corporalem presentiam ad quam necessaria erat annunciatio rationibus assignatis.

D secũdam questionẽ sic proceditur. (iij. q. q. xxx. ar. ij.) Et videt q̃ ista annunciatio non debuit fieri per angelum. ¶ Primo sic. supremis angelis fit reuelatio a deo immediate. vt dicit dionysius. vij. celestis hierarchie. sz mater dei est superior omnibꝰ angelis. ergo non debuit sibi per angelum annunciari incarnationis mysteriuz. sed immediate a deo. ¶ Secundo sic. nullus potest annũciare quod ignorat. sed supremi angeli non plene cognouerunt incarnationis mysterium. vt dicit beatus dionysius. ergo videtur q̃ per nullum angelum conuenienter potuit incarnationis mysteriũ annunciari. ¶ Tertio. maiora sunt p. maiores nuncios annuncianda. sed mysterium incarnationis est maximum inter oia alia que per angelos sunt hominibus nunciata. ergo videtur q̃ si per aliquem angelum annunciari debuit per aliquẽ de supremo ordine debuit. non ergo per gabrielez qui est de ordine penultimo. ¶ In oppositum est euangeliũ presens. vbi dicitur q̃ missus est ãgelus gabriel. ¶ Respõdeo dicendum sub certis conclusionibus. Prima est q̃ cõueniẽs

fuit matri dei annunciari per angelum incarnationis misteriuz. Et hec cõueniẽtia colligitur ex tribus. Primo qz hoc ꝓgruebat virgini. Dicit enim hiero. ꝙ angelis est cognata virginitas. vnde decuit vt ad virginẽ nuciandam angelus mitteret. Secundo quia perditio hũana ex hoc sumpsit initiũ. quia diabol⁹ mulierẽ allocutus est. Unde vt dicit beda. aptum apparet humane nature reparationis exordiũ vt angelus mitteret ad virginẽ partui cõsecrandã diuino. quia prima perditionis humane causa fuit cũ serpens a diabolo mittebat ad mulierẽ spiritu superbie decipiendã. Tertio quia ille annũciabatur qui est rex hoim ⁊ angelorꝫ. ⁊ eius natiuitas sicut in salutẽ hominũ fuit. ita ⁊ in reparatiõe ruine angelice. ⁊ ideo decuit vt tam homines ꝙ angeli huic misterio ministeriũ exhiberent. ¶ Scda cõclusio. angelus nũcians nõ fuit de suprema hierarchia nec de media sed de infima. nec de ꝓmo ordine eiusdem hierarchie. sed de medio q̃ est ordo archãgelorꝫ. (vt habet vbi sup̃. ad quartũ.) Dicit autez albertus in laudib⁹ virginis marie. ꝙ nõ mittit angelus de maioribus sed fuit archãgelus. et hoc in orationẽ beatissime virginis. qz si aliquis de superioribus mitteret ab illo illuminari crederetur de minoribus. ergo mittit vt ostẽdat ꝙ angelus est tantum negocij ministerialis et exterior delator. deus autez per seipsum est negocij imẽtor ⁊ inspirator ⁊ mẽtis ad ꝓsensum inclinator. (vt habet. iij. p. q. xxx. ar. iij.) hec albert⁹. ¶ Tertia conclusio. cõueniens fuit ꝙ angel⁹ annũcians visione corporali virgini appareret. ptz ꝓclusio. quia angelus annũciare venerat incarnationẽ inuisibilis dei. vnde ꝓueniens fuit vt ad hmõi rei declarationẽ inuisibilis creatura formã assumeret in qua visibiliter appareret. Tum scdo. qz sic congruit certitudini eius ꝙ annũciabat per ea que oculis subiecta rectius cõprehẽdimus q̃ ea que imaginãtur. ¶ Ad rõnes in oppositũ. ¶ Ad primã respondetur negãdo ꝓñaz. Et ratio est quia lz beata virgo supior esset angelis q̃tum ad dignitatez ad quaz diuinitus eligebat. tamen q̃tum ad statũ presentis vite inferior erat angelis. quia etiam ipse xp̃s ratione passibilis vite modicũ ab angelis minorat⁹ est. vt habet ad Heb. ij. sed qz tamẽ xp̃s fuit viator ⁊ comprehensor q̃tum ad cognitionẽ. nõ indigebat ab angelis instrui. sed mater dei nõ erat in statu cõprehẽsorꝫ. ideo de diuino misterio per angelos instruẽda erat. ¶ Ad secũdam respõdetur. ⁊ dicit ꝙ angeli inferiores nõ penitus misteriuz incarnationis ignorauerũt sed quia nõ totam ꝓfunditatem diuini consilij super salutẽ gene

ris humani capere poterant inquirebāt plenius edoceri dicentes illud Esa. lxiij. Quis est ille qui venit ꝛc. ¶ Ad tertiā respondetur negādo ꝓiaz. Et ratio est. quia nō oportet ꝙ nūcius equalis sit superioritatis sicut est res enunciāda. sed sufficit ꝙ sit summus nō simpliciter super omnes ordines sed summ⁹ respectu angelorum. Ipse enim fuit de ordine archangelorum. vnde ecclesia archangelū eum nominat. Et hunc intellectum videtur habere gregorius cum dixit ꝙ summū angelū venire dignū fuerat q̃ summum omniū nūciabat. Vnde ipse gregorius in omelia de centum ouibus dicit. ꝙ archāgeli dicuntur qui summa annūciāt. preter ea sicut dicit albertus si de superiorib⁹ fuisset crederetur ꝙ ab eo illuminaretur ꝛc. vt supra positum est.

D tertiam questionē sic pcedit. (iij. par. q. xxx. arti. iiij.) Et videtur ꝙ annūciatio nō fuerit cōuenienti ordine perfecta. Dignitas enim matris depēdet ex prole cōcepta. sed causa debet prius manifestari q̃ effect⁹. ergo primo debuit angelus virgini annūciare conceptū prolis q̃ eius dignitatē exprimere eam salutando. ¶ Secundo sic. probatio aut pretermitti debet in his que dubia nō sunt. aut premitti in his que dubia esse possūt. sed angelus primo videtur annunciasse id de quo virgo dubitaret ꝛ dubitādo quereret. d. Quō fiet istud. ꝛ postea pbationē adiunxit. Tum exemplo elizabeth. tū ex dei omnipotētia ergo inconuenienti ordine annūciatio per angelum est facta. ¶ Tertio sic. maius nō potest sufficiēter probari per minus. sed magis fuit virginem parere q̃ vetulā. ergo non fuit sufficiēs pbatio angeli pbātis conceptū virginis ex cōceptu senis. ¶ In oppositum est quod dicit ad Rom. xiij. Quea deo sunt. ordinata sunt. Angel⁹ autem missus est ad hoc ꝙ virgini annūciaret. vt dicitur Luc. j. ergo ordinatissimme fuit annunciatio per angelū cōpleta. ¶ Respondeo dicendū ꝙ annūciatio congruo ordine per angelum est perfecta. Tria enim intēdebat angelus circa virginem. ¶ Primo quidē reddere mentē eius attēta ad tante rei cōsiderationem quod fecit eam salutādo quadā noua ꝛ insolita salutatione. in qua salutatione premisit idoneitatem eius ad conceptū. in eo ꝙ dixit. Dn̄s tecū. Et prenūciauit honorē sequentē cum dixit. Benedicta tu in mulieribus. Secundo autem intēdebat eam instruere de misterio incarnationis. q̃d in ea erat complendū. quod quidem fecit prenūciādo conceptū

⁊ partum dicens. Ecce cōcipies in vtero ⁊c. Et ostendendo dignitatem prolis concepte. cū dixit. Hic erit magnus. Et in demonstrando modū conceptionis cuz dixit. Spiritussanctus superueniet in te. Tertio intendebat animū eius ducere ad cōsensum. qd quidem fecit exēplo elizabeth. ⁊ ratione et diuina potentia sumpta. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā rndet. negādo cōsequētiā. Et ratio est. qz animo humili nihil est mirabilius q̄ auditus sue excellentie. Admiratio autez maxime attentionē animi facit. ⁊ ideo angelus volens mētem virginis attentā reddere ad auditū tanti mysterij ab eius laudem incepit. ¶ Ad scdam rndet q̄ ratio non procedit. qz vt dicit ambrosius. beata virgo non dubitauit esse faciendū. sed quomodo fieri posset inquirit. sz nec si beata virgo dubitauerit. quod asserit augustinus. Vñ in libro de questionibus veteris et noui testamenti. Ambigēti marie de cōceptu possibilitatez angelus predicat. sz quia talis dubitatio magis est admirationis q̄ incredulitatis. ⁊ ideo angelus probationem inducit. non ad auferenduz incredulitatem. sed remouendū etiam eius admirationez. ¶ Ad tertiam respondet. q̄ cōceptus sterilis inducitur non quasi sufficiens argumentū sed quasi qdam figurale exemplum. ⁊ ideo ad confirmationem huius exempli subditur argumentuz efficax ex omnipotentia diuina.

IN festo sancti ambrosij est euangelium. Vigilate ergo. Matthei xxiiij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrum liceat iniunctum episcopatum omnino refutare. vel omnino reniti canonice electioni vel puisioni de se facte. ¶ Secunda. vtrū fidelis seruus ⁊ prudens. quem constituit dominus super familiam suā peccet mortaliter si bona ecclesiastica que procurat non largiatur pauperibus. ¶ Tertia. vtruz ambrosius bene fecit excommunicando imperatorem.

AD primā questionē sic procedit. Et videtur q̄ nō liceat iniunctum episcopatum vel aliam prelaturam omnino refutare. vel reniti electioni vel iniūctioni. ¶ Primo sic. nullus enizz peccat si meliora nolit deserere vt min⁹ bonis inhereat. cū ergo amor dei p̄emineat dilectiōi proximi. ⁊ vita cōtēplatiua p̄ferat vi-

te actiue.ergo non peccat ille q̃ recusat oīno episcopatū. ¶ Secūdo sic.dicit grego. Valde difficile est vt aliquis se purgatum possit cognoscere.nec dz aliquis non purgat⁹ sacra ministeria adire.si ergo non sentiat se purgatū quodcūqz ep̄ale iniungat officiū siue papatus non debet illud sususcipere. ¶ In oppositum videtur esse euangeliū presens vbi dz Beatus ille seruus quē cū venerit dñs inueniet sic faciētē. ¶ In oppositū etiaz est illud de beato ambrosio.cui⁹ festū hodie colit. qui mutato habitu a quibusdaz mercatoribus obtinuit vt in quodam dolio sup quadrigam de vrbe duceretur cui⁹ portas die noctuqz vigiles ꝓpter eū obseruabant. qui extra vrbē positus silvas petiit latibula cauernarū requirēs ibiqz tribus dieb⁹ latuit. Verūtamen dum sollicite quereretur colūna lucis prefulgida a celo depēdēs super locū in quo latitabat apparuit. ¶ Rūdeo dicēdū iuxta sanctū thomā in.ij.ij. (q.clxxxv.ar.ij.) q̃ in assumptione episcopatus duo sunt ꝓsiderāda. Primo quidez q̃d deceat hominē appetere ꝑm ꝓpriā voluntatē. Scdo quid deceat hominē facere ad voluntatē alteri⁹. Quātum ergo ad propriā voluntatez cōuenit homini principaliter insistere proprie saluti. sed q̃ alienesaluti intendat hoc conuenit homini ex dispositione alterius potestatem habentis. Vñ sicut ad ordinationem voluntatis pertinet q̃ aliquis ꝓprio motu feratur in hoc q̃ alioruz gubernationi preferatur.ita etiā ad inordinationē volūtatis q̃ aliquis omnino cōtra superioris iniunctionem predictū gubernationis officiū finaliter recuset ꝓpter duo Primo quidem quia hoc repugnat caritati proximorum quorum vtilitati se dz aliquis exponere pro loco et tempore. Unde aug.dicit.xix.de ciuitate dei. q̃ negociuz iustū suscipiat necessitas caritatis. Scdo qz hoc repugnat humiliati per quā aliquis superioruz mandatis se subiicit Vñ greg.dicit in pastorali. Tūc ante dei oculos vera est humilitas cum ad respuendū q̃d vtiliter subire precipitur ꝓtinꝫ non est. Et idem videtur dicendū de papatu.qz electio eius est confirmatio. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaz respondetur. negādo ꝓsequentiā. Et ratio est qz q̃uis simpliciter absolutevita contēplatiua potior sit q̃ actiua.z amor dei q̃ dilectio primitū ex alia parte bonum multitudinis preferendū est bono vnius Vñ augu.dicit in verbis premissis. Nec ocium vestrum necessitati ecclesie preponatis. preterim cum hoc ad dilectionem dei pertineat q̃ aliquis ouibus christi curam pastoralem impendat. Vñ super illud Job.vlti. Pasce oues meas.dicit Aug. Sit amoris officium et pascere gregem

dominicuz. sicut fuit timozis in dicium negare pastozem. Simi liter ratio non procedit. qz prela ti non sic transferuntur ad vitaz actiuam vt contemplatiuam de serant. Vñ augu. xix. de ciuitate dei. ꝙ si imponat sarcina pasto ralis officij. nec sic deserenda est dilectio veritatis que in contem platiõe habetur. ¶ Ad scdam re spondet negando consequentiã. nisi impedimentum quod hz nõ posset supioz remouere sibi. vt puta excõmunicationẽ aut irre gularitatem aut ipsemet deserẽ do volũtatẽ peccãdi. si aũt nõ po test. tũc nõ tenet obedire alicui.

D secũdam questionẽ qua queritur. vtruz fidelis seruus ⁊ prudens quẽ constituit dñs super familiaz suam. i. episcop⁹ vel prelat⁹ pec cet mortaliter si bona ecclesiasti ca que procurat nõ largiat pau peribus. Et videtur ꝙ sic. Dicit enim ambrosius exponens illud Luce. xij. Hominis cuiusdã di uitijs vberes fructus ager attu lit. Nemo proprium dicat quod est commune. pl⁹ ꝙ sufficiat sum ptui violenter obtentuz est. ⁊ po stea subdit. Nec minus est crimi nis habẽti tollere ꝙ cum possis ⁊ abundans denegare indigenti bus sed violenter tollere alienũ est peccatum mortale. ergo epi scopus mortaliter peccat si ea q̃ ei superfluũt pauperibus nõ lar giatur. ¶ Scdo sic super illud Esa. iij. Rapina pauperum in do mo vestra. dicit glosa hieronymi ꝙ bona ecclesiastica sunt paupe rum. sed quicunqz id quod est al terius sibi reseruat aut alijs dat peccat mortaliter ⁊ tenet ad re stitutionem. ergo si episcopi bo na ecclesiastica q̃ eis superfluũt sibi retineant vel consanguineis vel amicis largiãtur. videtur ꝙ tenẽtur ad restitutionem. ¶ Ter tio sic. multo magis aliquis po test de rebus ecclesie ea que sunt sibi necessaria accipere ꝙ super flua congregare. Sed hierony mus dicit in epistola ad damasũ papam. Clericos illos conuenit ecclesie stipendijs sustentari. qui bus parentum vel propinquorũ nulli suffragantur. qui autem bo nis parentum ⁊ operibus susten tari possunt si quid pauperum ac cipiunt sacrilegũ incurrũt. ergo multomagis episcopi mortali ter peccant si ea que eis super fluũt de bonis ecclesiasticis pau peribus non largiantur. ¶ In op positum videtur euangeliuz. vbi dz. Vt det illis in tempore tritici mensuram. ergo non dz prela tus quod superfluit semper da re pauperibus. sed pro tempore scz necessitatis vt cum mensura quia in illis rebus sunt exponen da superflua. Sed in oppositum est. quia plures ea que supsunt non largiuntur pauperibus sed

expēdere videnť laudabiliter ad redditus ecclesie ampliandos. ¶ Rñdeo dicendū iuxta sanctuz tho. in.ij.ij.(q.clxxxv.ar.vij.) ꝙ aliter est dicēdū de ꝓprijs bonis que episcopi possunt possidere. ⁊ de bonis ecclesiasticis. nam proprioz bonoz verū dominū habēt vñ ex ipsa rerū cōditione nō obligantur vt eas cōferāt. sz possunt vel sibi retinere vel alijs etiam ꝑ libito elargiri. possunt tñ in earū dispensatiōe peccare. vel ꝓpter inordinationē affectus per quaz cōtingit ꝙ sibi plura conferāt ꝙ oporteat vel etiā ꝙ alijs non subueniant. qd̄ requirit debitū caritatis. nō tñ tenenť ad restitutionem. qz huiusmodi res sunt suo dño deputate. Sz ecclesiasticoz bonorū sunt dispēsatores vel procuratores. Dicit enim augu. ad bonifaciū. Si priuatum possidemus qd̄ nobis sufficiat. non illa bona nostra sunt sz illoz quorum ꝓcurationē gerimꝰ nō ꝓprietatē nobis vsurpatione damnabilivē dicemus. Ad dispēsatorem aūt requiritur bona fides vt notatur in presenti euangelio. cū ōr. Fidelis ⁊ prudēs ⁊c. Et.j. Coz.iiij. Vicia z queritur inter dispensatores vt fidelis quis inueniatur Sunt autē bona ecclesiastica nō solū ad vsus pauperū sz etiaz ad cultū diuinū ⁊ necessitates ministrorū. Vñ.ōr.xij.q.ij. de redditibus ecclesie vel oblationibus fidelium sola ēpo ex his vna portio remittať. due ecclesiarum fabricis ⁊ erogationi pauperū pro future a presbytero sub periculo sui ordinis prebeātur. vltima clericis ꝓ singlorum meritis diuidatur. si ergo distincta sunt bona que debēt in vsum episcopi cedere ab his que sunt pauperibꝰ ⁊ ministris ⁊ cultui ecclesie erogāda. ⁊ aliq̄d sibi retinuerit episcopus de his que sunt pauperibus eroganda vel in vsum ministrorum vel in cultū diuinū expēdenda nō est dubiū ꝙ contra fidē administratiōis agat ⁊ mortaliter peccat. ⁊ ad restitutionē tenetur de his aūt q̄ sunt specialiter suo vsui deputata videť esse eadē ratio que est de ꝓprijs bonis. vt sz ꝓpter īmoderatū affectū ⁊ vsum peccet. vt si immoderate sibi retineat ⁊ alijs non subueniat sicut requirit debitū caritatis. Si vo non sint predicta bona distincta eoz distributio fidei eiꝰ attribuitur. ⁊ si quidē in modico deficiat vel superabūdat. potest hoc fieri absq̄ bone fidei detrimēto. qz nō potest homo in talibꝰ pūctualiter accipere id qd̄ fieri opz. Si vo sit multꝰ excelsus nō pōt latere vñ videť bone fidei repugnare et ideo non est absq̄ aliquo pcto mortali. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā rñdeť negādo cōsequentiā ⁊ ad dictū ambrosij rñdetur ꝙ nō solū est referendū ad dispensationē ecclesiasticarū rerū sed quorūcūq̄ bonoz ex quibus tenetur aliquis debito caritatis prouidere necessitatē patientibꝰ

nō potest tamen determinari qñ sit ista necessitas que ad peccatū mortale obliget. sicut nec cetera pticularia que in humanis actibus considerātur. horū enim determinatio relinquitur humane prudentie. ¶ Ad scdam rñdet negādo consequentiā. Et ratio est. qr bona ecclesiarū no sunt expendenda solū ad vsus pauperū. sed etiam in alios vsus. vt dictū est. ⁊ ideo si de eo qd vsui epi vel alicuius clerici est deputatuz velit aliquis sipi subtrahere ⁊ cōsanguineis vel alijs dare nō peccat. dummodo id faciat moderate. i. dū indigeant. nō autē vt inde ditiores fiant. Ubi ambrosi? libro de officijs. Est approbāda liberalitas vt primos seminis tui ne despicias si egere cognoscas. non tñ vt illos ditiores fieri vel ex eo qd tu potes cōferre in opibus. ¶ Ad tertiā rñdet. negādo ꝓsequētiā. Et ratio est. qr nō oia bona ecclesiarū sicut dictum est sunt pauperib? largiēda nisi forte i articulo necessitatis. in quo etiam p redemptione captiuor ⁊ alijs necessitatibus pauperum vasa cultui diuino dicata distrahuntur. vt ambrosi? dicit. ⁊ in tali necessitate peccaret cleric? si vellet de reb? ecclesie viuere dū modo haberet bona patrimonialia de quibus viuere possit. ¶ Ad quartam que fuit ex parte opposita respōdetur q bona ecclesiarum vsibus pauperum deseruire debent. ⁊ ideo si quis necessitate non imminente prouidendi pauperibus de his que superfluunt ex prouentibus ecclesiarum possessiōes emat vel in thesauro reponat in futurum vtilitati ecclesie et necessitatibus pauperum. laudabiliter facit. Si vo necessitas immineat pauperibus erogandi. superflua cura est ⁊ inordinata vt ad futurum conseruet quod dominus prohibet Matt. vj. Nolite solliciti eē i crastinū.

D tertiaz questionez sic pceditur. Et videtur q beatus ambrosi? non bene fecit excommunicando imperatorem. ¶ Primo sic. regalis potestas nō est subdita spirituali potestati. ergo ⁊c. cōsequentia est bona. antecedēs probatur. dicit glosa super illud ps. Tibi soli peccaui. Quia rex omnibus est superior ⁊ ideo tantum a deo qui est maior est puniendus si quis de populo peccauit. deo peccauit ⁊ regi rex vero non habet hominem qui eius facta dijudicet. ergo potestas spiritualis non potest iudicare imperatorem vel regem. ergo ambrosius nō bene fecit excommunicando imperatorem cum non esset subiectus ei. ¶ Secundo sic. j. Peri. ij. dicit beatus petrus. Subditi estote omni humane creature propter deum.

siue regi tanq̃ p̃cellenti. ergo si rex, precellit no est subiect⁹ episcopo. ⁊ p ꝓsequens Ambro. non potuit eum excõicare. ¶ Tertio sic. Sacerdos in veteri testamẽto qd fuit figura nostri in terrenis omnib⁹ subijciebat regi. ergo videtur q̃ etiaz in nouo testamento. ¶ In oppositum est euangelium p̃sens. vbi dr. q̃ fidelis seruus ⁊ prudẽs est ꝓstitut⁹ sup familiam dñi. i. p̃latus sup ecclesiam. sz intra ecclesiam impatores ⁊ reges ⁊ principes ꝓnumerantur cũ alijs fidelib⁹ ergo potestas spũalis est sup omnẽ terrenam. et si supra potest corrigere et punire. et p ꝓsequens Ambrosius bene fecit impatorem deuz offendentem ⁊ ecclesiam excõicare. ¶ Respondeo dicendũ q̃ beatus Ambrosius potuit ⁊ debuit excommunicare impatorẽ. Pro prima parte q̃ potuit esse. Notãdum q̃ potestas spũalis supeminet potestati seculari etiaz regali in duabus. scz dignitate ⁊ auctoritate. Dignitate quidem qz vt ait idez Ambrosi⁹ dis. xcvj. c. Duo sunt Aurum non tam preciosus est plumbo q̃ regia potestate altior est ordo sacerdotalis. videmus enim colla regũ ⁊ ꝑncipum submitti genibus sacerdotum. ⁊ ab eis benedici. Item Hugo de sancto victore. Quanto vita spũalinz dignior est q̃ terrenarum ⁊ spũs q̃ corpus tanto spiritualis potestas terrenaz potestatem ⁊ secularem honorem et dignitatem p̃cellit. Secundo precellit auctoritate. Vñ. xcvj. dis. Constantinus. vbi dr. Vtile iudicauim⁹ cum omnib⁹ sacrapis nostris. vt sicut beatus Petrus in terris vicari⁹ filij dei videtur esse ꝓstitutus. ita principatus eius potestatem ⁊ auctoritatem ampli⁹ q̃ terrene imperialis nostre serenitatis mansueto habere videtur. vnde ⁊ tenẽtes frenum equi ipsius p reuerentia petri subiectionis officiũ illi exhibuimus.. Et ideo dicit Hugo de sancto victore. Spũalis potestas habet iudicare terrenaz potestatem si bona nõ fuerit. ¶ Qd vero debuit facere. ptz. qz vt dicit Ambrosi⁹ Imperator Theodosius fecit occidi quinqz milia hominuz inter quos multi fuerunt innocentes. Vñ cum imperator mediolanum venisset ⁊ ecclesiam intrare vellet occurrit ei ad ianuam ambrosius. eiqz aditum ꝓhibuit dicens. Cur imperator post causam tanti furoris et facinoris non agnoscis molẽtue p̃sumptionis. sed forte recognitionem peccati ꝓhibet potestas imperij. decet te vt vincat ratio potestatem. p̃nceps es o imperator. sed ꝓseruoꝝ. quibus ergo oculis aspicies cõmunis dñi templum. q̃bus calcabis pedib⁹ sanctum pauimentũ. quo manus extẽdes de q̃bus sanguis adhuc stillat ⁊c. ¶ Ad ratiões in oppositum. ¶ Ad primã rñdetur negãdo ꝓsequẽtiam. Et ad glosam q̃

dicit q̃ rex non habet hominem qui eius facta dijudicet. faciendа est distinctio in hoc q̃ dicitur q̃ non habet hominē. Spūalis eñ potestas non iudicat ꝑm hominem vel ꝑm humanaꝫ legem sz inc̄ptum possidet vicē dei. Sicut dr apostolis Lu.x. Qui vos audit me audit. Et sicut dicē apostolus.ij.Cor.v. Pro christo legatione fungimur. Et ꝑm potestatem ad vindictaꝫ spūalem nō corporalem. sicut dicit. xxiij.q.v.principes. q̃ regum est exercere corpalem penam. sacerdotuꝫ spūalem inferre vindictam. Sicut eñ iudex terrenus non sine causa gladium portat. sicut dicitur Ro. xiij. Ita non sine causa claues ecclesie sacerdotes accipiunt. Ille portat gladiuꝫ advindictam malefactoꝝ. ad laudem vero bonoꝝ Isti claues habent ad exclusionē excōmunicandoꝝ et recōciliationem penitentiuꝫ. expone ergo a deo tantuꝫ rex est puniendus supple materiali pena. Et itē cum dr. non habet hominez qui eius facta dijudicet. supple ad corporalem penam inferendam. Nec ꝑm Alexandruꝫ de hal. Nos diceremus q̃ glosa loquitur ꝑ tempore dauid in q̃ non erat data potestas spūalis que data est in nouo testamento Illo enim tempore in tpalibus subiecta erat potestas spiritualis terrene potestati vt infra dicetur. ¶ Ad secundam. de canonica Petri respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. qꝫ cum dicitur. q̃ rex ꝑcellit. intelligit in suo ordine respectu terrene potestatis in regno non in comparatione spūalis. ¶ Ad tertiam respondetur negando cōsequentiam. Et ratio est. qꝫ ꝑm statum veteris legis sacerdotalis potestas erat regali inferior. sed non ꝑm statum noui testamenti. Sacerdotium eñ veteris testamenti carnale erat ⁊ per carnalem ꝓpagationē succedebat. q̃ ꝓuis esset ordinatum ad diuinuꝫ obsequium. scz diuinum cultuꝫ et figuras spiritualis sacerdotij noui testamenti. quod nō est per successionē carnalez. propterea in illa parte in qua carnale erat et terrenum. subiectum erat terrene potestatis. s. regali. sic autē non est in nouo.

N festo sancti. vincentij magri i theologia. est euāgelium. Nemo accendit lucernaꝫ Luce. xj. Circa quod possunt disputari sequentes q̃stiones. ¶ Prima. vtꝫ doctꝰ religiosus de ordine mendicantium cuꝫ perfectionis statu posset gradum magistralē suscipere. ¶ Scda. vtruꝫ potest sciri tempus aduentus christi ad iudicium.

D primaz questionē. vtz doctʼ religiosus de ordine mendicantiuz cum perfectionis statu possit graduz magistralē suscipere. Et videt q̃ nō possit Mat. xxiij. dñs ꝓhibuit. ne discipuli vocarentur magistri dicens. Vos autem nolite vocari rabbi. vnus enim est magister vester. ergo videtur prohiberi etiam esse. ¶ Secundo sic. Status perfectionis religiosi stat in paupertate ⁊ humilitate. sed status magistralis importat honoris statum. vt dicit glo. Matthei. xxiij. ergo ⁊c. ¶ In oppositum est q̃ sanctus vincentius xp̄i cōfessoz de ordine predicatoz gradum suscepit magistralē sine dispendio status sue pfectionis. ita sanctus Thomas ⁊ multi alij. ¶ Secundo arguitur ex presenti euangelio. s. vbi dz q̃ nemo accendit lucernā et ponit sub modio sz super candelabrū. sed doctʼ religiosus est sicut lucerna incensa ad illuminandum alios. ergo non sub modio sed candelabrum ecclesie est ponendus magistrali honoze decoratus. vt qui ingrediūtur per eius magisterium lumē videāt. ¶ Respondeo dicendum. q̃ sicut tangit sanctʼ Thomas in li. quē fecit ꝓtra impugnantes religionem (qui est inter opuscula. xiv opus ibi vide. c. ij.) Quidam dixerunt xp̄m de vitando magisterium dedisse consilium. ⁊ esse supererogationis opus et qz religiosi tenent ad illa que sunt supererogationis. ꝓcludebant ex hoc religiosos cū pfectiōis statu nō posse suscipe gradū magistralē. Quoz opinio multiplicit oñdit falsa ⁊ erronea. Primo qz quatuoz precipui doctozes ecclesie fuerunt religiosi. sicut patet de augustino. hieronimo gregozio et ambrozio. Secūdo qz falsum est q̃ vitatio magisterij cadit sub consilio vel p̄cepto. cui ꝓmittit singulare premium. doctozibʼ sicut ⁊ expositozibʼ sacre scripture ꝓmittitur singulare premiū. sicut virginibus et martyribus Sicut ergo inconueniens esset dicere. q̃ vitare virginitatez vel martyzium caderet sub consilio sic est incōueniens dicere q̃ vitare magisterium cadat sub ꝓsilio vel p̄cepto. Tertio sic. Nō potest dari p̄ceptum vel ꝓsilium de eo quod contrariatur p̄cepto vel cōsilio. sz docere cadit sub p̄cepto vel cōsilio. vt patet Matth. vlt. Euntes docete omnes gētes ⁊c. Ad Gal. ij. Si preoccupatʼ ꝗs fuerit in aliq̃ delicto vos q̃ spuales estis instruite illū in spū lenitatis. ergo in nō docēdo non potest esse cōsilium Quarto qz consilia sunt primo ꝑ apostolos obseruata. sz ipsi magisteriuz ⁊ doctozatū non vitarunt. Dicit enim

Paul⁹.j.ad Timoth.ij. Veritatem dico nō mentior doctor gentium in fide ⁊ veritate. Quinto dato ꝙ sub cōsilio caderet vitare magisteriū. nō tñ seqūtur ꝙ ad hoc oēs religiosi tenerētur. non eñ oēs qui pfectionis statū profitētur ad oia tenētur ꝓfilia. sed tñ ad ea ad que ex voto se obligant. Dicendū est igit ꝙ religiosi magis ꝙ alij seculares tenēdo eorū perfectionis statū possunt magisterij graduz suscipe. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam rñdetur negādo ꝓñam. Et ratio est. quia lz xps ꝓhibuerat oibus ambitionem magisterij ⁊ honoris. non tñ actū magisterij. Unde apl's.j.Thimo.ij. vocat se doctorē dicens. Veritatez dico nō mētior doctor gentiū in fide ⁊ veritate. Scdo rñdetur ꝙ intelligitur esse ꝓhibitū ꝓm quod quis dicat principaliter magister. qz solus deus est ꝓncipalis magister qui docet oēm sciētiā. ⁊ qui illuminat omnē hoīem. homo potest dici magister participatiue ⁊ minus ꝓncipaliter qui tantū docet exterius aliqua proponēdo ex q̄bus formātur fantasmata debita a q̄bus intellect⁹ agens facilius abstrahit speciē intelligibilē. sicut in sanatione hois natura tantū agit ꝓncipaliter. medicus vo ea administrat et q̄bus natura iuuat. ¶ Ad secundā rñdetur negādo ꝓñam. et ratio est. quia nō interdicit religiosis honor q̄ debet spūalibus bonis. sed solū ille qui ꝓfitit in rebus mūdanis. als cū honor debeatur sacerdotio ⁊ plature. nec ad sacerdotiū nec ad platuram assumi possent. non ergo ꝓhibetur honor magistralis cathedre sed ambitio.

D secūdaz q̄stionē. vtrum potest sciri tēpus aduēt⁹ xpi ad iudiciū. sic ꝓcedit. Et videt ꝙ sic. Primo sic. (vt arguit. tiij. sen. distī. xlvij.q.j.ar.j.ad tertiū.) Sicut eñ sancti patres expectabāt primū aduentū. ita nos scdm expectamus sed sancti pres sciuerūt tēpus aduētus ꝓmi sicut per numerū hebdomadarū q̄ scribūtur Dañ.ix. ergo videt ꝙ ⁊ nobis est possibile scire tēpus scdi aduēt⁹ determinatū. ¶ Scdo sic. per signa deuenimus in cognitionē signatorz. sed de iudicio multa signa describūt. ergo in cognitionem illi⁹ tpis possum⁹ deuenire. ¶ Tertio sic. ꝓm Aug. in fine. de ciuitate dei. Sexta etas currit ab aduētu xpi vsqz ad finē mūdi sed sciri pōt q̄tum ꝓcedētes etates duraverūt ergo sciri pōt q̄tum ista etas durare debeat p cōparationē ad alias. ¶ Quarto sic (arguit de potētia dei.q.v. art. vj.) Magnū ⁊ paruū. diuturnū et breue relatiue dicunt de vno per comparationē ad aliud. sed

tempus illud quod est ab aduentu christi vsqz ad finem mūdi dicitur esse breue. vt pz. j. Cor. vij. Tempus breue est. Et in eadem p. Nos sumus in quos fines seculorū deuenerūt. et. j. Jo. ij. Nouissima hora est. ergo hoc dicit per comparationē ad tēpus precedens. ergo saltez hoc videtur sciri posse q̄ multo breui? est tēpus ab aduentu xpi vsqz ad finē mundi q̄ a principio mūdi vsqz ad xpm. ¶ Quinto arguitur. qz magister vincentius cuius festū hodie agitur hoc videbatur asserere ꝛc. ¶ In oppositū est illō quod dicit Matth. xxiiij. De die illa ꝛ hora nemo scit nec angeli celorū. ¶ Secūdo sic. si deberet aliquibus reuelari precipue reuelatum fuisset querētibus apostolis qui doctores totius mūdi instituebantur. sed eis de finali aduentu dñi querētibus respondsum est. Non est vestrū nosse tēpora vel momēta que pater posuit in sua potestate ergo multo minus est alijs reuelatū. ¶ Respondeo dicendū sub ista cōclusione. q̄ tempus determinatum futuri iudicij nō potest cognosci ab aliquo puro homie a solo eim deo ꝛ homine xpo cognoscitur. Probat enim ista ꝓclusio iuxta sanctū thomā in questionib? de potentia dei. (q. v. ar. vj.) Quia duplex est modus quo possum? cognoscere futura. s. per cognitionem naturalē ꝛ per reuelationem. Naturali quidē cognitione cognosci non potest determinate finis mundi. qz eius nō est alia causa nisi volūtas diuina. quam ꝗdem causam naturali cognitione cognoscere non possumus. per reuelationē autē licet sciri posset si deus vellet reuelare. nō tamen congruū esset q̄ reuelaret nisi homini xpo. Et hoc quia finis mundi nō erit nisi cōpleto numero electorum. cuius completio est quedam executio totius diuine predestinationis. Unde nō competit reuelationē fieri de fine mundi nisi ei cui fit reuelatio de tota predestinatione diuina. scilz homini xpo per quem tota diuina predestinatio totius humani generis quodāmodo implet. Unde dicit Job. vij. Pater diligit filiuz ꝛ omnia demōstat ei que ipse fecit. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam rndetur negādo ꝓnam. Et ratio est. quia nō est simile de primo adūtu ꝛ secūdo. quia (vt habetur de potentia dei. q. v. ar. vj. ad septimū.) primus aduentus xpi nobis parabat viam ad merendū per fidez ꝛ alias virtutes. ꝛ ideo ex parte nostra requirebatur primi aduēt? noticia. vt credendo in eum qui venerat ꝛ per eius gratiam mereri possemus. In secūdo aūt aduentu premia reddenk pro meritis. ꝛ sic ex parte nostra nō requiritur quid agamus aut quid cognoscamus sed quid recipiam?. Unde nō oportet cognoscere determinate tem

pus illius aduentus. ¶ Ad secũ dam respõdetur negãdo consequentiã.et ratio est. qz (vt habetur vbi sup̃ ad quintũ.) illa signa posita sunt ad manifestandũ ꝙ quandoqz mundus finietur.non autem ad manifestandũ determinatũ tempus quãdo finiet. Ponũtur autem inter illa signa aliqua que q̃si a mundi exordio fuerũt.sicut ꝙ surget gens contra gentẽ.ꝛ ꝙ terremotus erũt per loca.sed instante mũdi fine hec abũdantius eueniẽt.que aũt sit illa mensura horũ signorum que ante finem mundi erit manifestum nobis esse non potest. ¶ Ad tertiam respõdetur negãdo ꝓsequentiã.et ratio est.quia (vt habetur vbi supra ad p̃mũ.) sicut dicit augustinus li.lxxxiij. q.Ultimas etas mundi comparatur vltime etati hominis.que determinato numero annorũ nõ diffinitur sicut alie etates diffinitũtur.sed quãdoqz tantũ durat q̃tum omnes alie vel etiam amplius. Unde etiam ista vltima etas nõ potest determinato annorum generationũ numerũ diffiniri. ¶ Ad quartã respõdetur negando ꝓñam.et ratio est.quia (vt habetur.iiij.sen.di.xlvij.q.j. ar.j.q.iij.ad tertiũ.) ex hoc ꝙ dicitur nouissima hora vel ex similibus locutionibus que in scriptura dicũtur nõ videtur aliqua determinata quãtitas temporis sciri.non enim illa sunt dicta ad significandũ breuez horã ipsius temporis.sed ad significandum statũ mundi qui est quasi nouissima etas.qui quãto tempore durat nõ est diffinitũ. nõ enim legi euãgelice alius status succedet qui ad ꝓfectũ adducit sicut ipsa succedit legi veteri ꝛ lex vetus legi nature. ¶ Ad vltimã respõdetur ꝙ magister sanctꝰ vincentius nõ asserebat determinate finem mũdi sed verisimiliter propter scelera multa regnantia in mundo.ꝛ ꝓpter frequẽtia signa asserebat breuiter esse.

Mfesto sãcti marci euãgelisse ẽ euangelium. Ego sum vitis vera ꝛc. Jo.xv. Circa qd̃ possunt disputari sequẽtes questiones. ¶ Prima.vtrũ quis fidelis potuerit fructũ aliquẽ afferre in presenti vita nisi in xp̃o vite vera manserit per fidẽ ꝛ caritatez non fictã. ¶ Secũda.vtrum beatus marcus conuenienter inter euãgelistas figura leonis sit designatus. ¶ Tertia.vtꝯ licitũ fuit sctõ marco sibi amputare digitũ vt sacerdotio indignꝰ haberet.

D primaz questionẽ qua querit. vtrum aliqs fidelis potuerit fructum aliquez afferre in pre-

senti vita nisi in xpo vite vera manserit per fidem ⁊ caritatez non fictam. sic pceditur. Et videtur q̃ sic. ¶ Primo. quia multi qui nõ manent in xpo per caritatez faciũt aliquos bonos act⁹ qui sunt boni fructus. duz nudũ vestiũt. famelicũ pascunt. ieiunant ⁊ orationes faciũt. ergo ⁊c. ¶ Secũdo. multi qui nõ manẽt per caritatem in xpo docendo ⁊ predicãdo faciunt multiplicem fructũ in conuersione fideliũ. vt patet. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. oĩs schola docet q̃ opera extra caritatem ad multa valent. ⁊ videtur mereri aliquid saltẽ bona tẽporalia. quia sicut se habet pena ad malũ actum. ita se habet premium ad bonũ. Sed nullũ malũ factum apud deũ iustũ iudicem est impunitũ. ergo nec aliquod bonũ irremuneratũ. ergo nõ manens in xpo per caritatẽ aliquid merebitur per bona que facit. ergo ⁊c. ¶ In oppositũ est euangelium presens. ¶ Respõdeo dicẽdum. q̃ xps ad ostendendũ q̃ necesse est manere in eo per fidem ⁊ caritatẽ ad hoc vt quis valeat fructificare opera meritoria vite eterne comparat se per similitudinẽ viti. ⁊ fideles palmitib⁹. dicendo. Ego sum vitis vera et vos palmites. quasi dicẽdo. talis est comparatio vestra ad me qualis palmitũ ad vitem. de quibus palmitibus dicitur in psal⁹. Extendit palmites suos vsq̃ ad mare. Dicitur aũt xps vitis non solum qz est fons humoris ⁊ virtutis ad fructificandũ. sed etiaz vt dicit albertus super iohannẽ quia ministrat humorẽ eterni et spiritualis gaudij qui corz letificat qui hominẽ bone spei libenter reddit qui seculi tristiciã pellit. qui inebriãdo secularũ oblitiuisci facit. qui calorẽ caritatis infundit. Dicendũ est ergo q̃ sicut palmes nõ potest facere fructum nisi manserit in vite. eo q̃ fonte humoris destitutus est. sic nec aliquis fidelis potest spũaliter fructificare nisi manserit in xpo humorẽ gratie suscipiẽs ab ipso. qui vero manet in eo p caritatẽ. hic fert fructũ multũ. Dicit autem sanctus tho. sup iohãnem. q̃ triplicẽ fructũ fert in vita ista. Primus est abstinere a peccatis. Esa. xxvij. Hic est oĩs fructus tollatur peccatũ ⁊c. Secundus est vacare operibus sanctitatis. Rom. vj. Habebitis fructum vestrum in sanctificatione ⁊c. Tertius fruct⁹ est vacare edificationi aliorum. ps. De fructu operũ tuorum satiabitur terra. Fert etiam fructũ quartũ in vita eterna. Joh. iiij. Fructũ congregat in vitam eternã. Hic est vltimus ⁊ perfect⁹ fructus oĩm laborũ nostrorũ. Sap. iij. Bonorum laborũ gloriosus est fruct⁹. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã ⁊ scdam est vna responsio. quia aliqui in caritate nõ existẽtes possunt multa opera facere de genere bonorum. sunt tamen

sine caritate infructuosa quo ad meritū vite eterne. que solum diligentibus deum reprōmittitur ꝓm illō Job. xxxvj. Annūciat de ea amico suo q̃ possessio eiꝰ sit opera aūt que fuūt sine caritate infructuosa sunt q̃ ad hoc Sap. iij. Vacua est spes eorū ⁊ labores sine fructu. ¶ Ad tertiaz potest esse eadē respōsio q̃ bona facta sine caritate nō sunt meritoria vite eterne ⁊ ita infructuosa sunt quo ad illud. vt dictum est. Vel secūdo respōdet. q̃ (vt habetur. iiij. sen. di. xv. q. j. arti. iij. q. iiij.) duplex dicitur meritum. scz de cōdigno. ⁊ meritū de congruo. Meritū de cōdigno dicit actus per quez efficitur. vt ipse agens habeat debitū recipiēdi. Meritū de cōgruo dicit actus per quem efficitur debitū dandi in dante ꝓm decentiā ipsius. Cū autem in omnibus illis que gratis dantur. prima ratio dandi sit amor. impossibile est q̃ aliquis tale sibi debitū faciat qui amicitia caret. ⁊ ideo cū bona tēporalia ⁊ eterna ex diuina liberalitate nobis donātur. nullus acq̃rere potest debitū recipiēdi aliquod illorum. nisi per caritatez ad deū. ⁊ ideo opera extra caritatez facta nō sunt meritoria ex cōdigno. nec eterni nec tēporalis alicuius doni apud deū. sed quia diuinam bonitatē decet vt vbicūq̃ dispositionē inuenit. perfectionē adhiciat. Ideo ex merito congrui dicitur aliquis mereri aliquod bonū per opera extra caritatē facta. ⁊ ꝓm hoc opera ista ad triplex bonū valēt. scz ad temporaliū cōsecutionē. ad dispositionē. ad gratiā. ⁊ ad consuetudinē bonorum operū. quia tamen hoc meritum nō proprie dicitur meritum. Ideo magis concedendum est q̃ huiusmodi opera non sint alicuius meritoria q̃ q̃ sint.

D secundā q̃stionem qua queritur. vtrū beatus marcus cōueniēter inter euāgelistas figura leonis sit designatus. Et videtur q̃ non. ¶ Quia beatus marcus vt dicit in vita sua fuit humilim⁹ ⁊ mitis. sed hec nō conuenīt leoni qui superbus ⁊ ferox ꝯ ergo nō conueniēter per leonē designat. ¶ Scdo. beatus marcus scripsit de oibus factis xpi de q̃ bus alij euangeliste. ergo nō magis debuit designari per leonez q̃ per aquilam vel hominez vel bouem. ¶ In oppositū est illud Ezech. j. Facies leonis a dextris ipsorum quattuor. ¶ Rñdeo dicendū q̃ beatus marcus cōueniēter designatus ⁊ figuratus est per leonē. Pro quo notādum q̃ per quattuor facies quas vidit ezechiel ꝓpheta in animali vno designantur quattuor euangeliste siue q̃ttuor euangelia ab

eis descripta de dño nostro iesu
christo. Et sicut i facie hominis
designatur euangeliuz matthei.
sic in facie leonis designat euan
geliuz marci. Circa qd cõsiderã.
dum. qꝑ lz marcus de omnib⁹ xp̃i
factis scripsit sicut ⁊ alij. tñ spe
cialiter versat ⁊ immorat circa
resurrectionẽ ⁊ regnũ xp̃i qd as
secutus est in sua benedicta re
surrectione. Sm qd dixit aposto
lis immediate post resurrectio
nem suã. mat. xxviij. Data est mi
hi omnis potestas i celo ⁊ in ter
ra. Quod quidẽ regnũ per leonẽ
conuenienter designatur qui est
rex animaliũ. vt dicit isidorus li
bro etymologiarum. xij. Et ideo
materia circa quam specialiter
immoratur euangeliũ marci de
signatur i nomine leonis. Et hoc
ꝓpter tria q̃ i resurrectiõe xp̃i re
periũt ⁊ ꝓprietatib⁹ leõis assimi
lantur. Primũ est resurrectiõis
efficiens principiũ. qd in alijs ho
minib⁹ est extrinsecũ. sed in xp̃o
fuit intrinsecuz Sm qd ipse dicit
Job. x. Potestatem habeo ponẽ
di animam meã ⁊ iterũ sumendi
eam qui propria virtute surrexit
Et similiter huiusmodi in ꝓprie
tate leonis reperit. Dormit em̃
oculis apertis. vt dicit isidorus
vbi supra. Licet autez caro chri
sti in sepulcro dormierit per ve
ram mortem ⁊ anime separatio
nem. tamen diuinitas vtriqz con
iũcta vigilabat. Sm qd dicit Can̄.
v. Ego dormio ⁊ cor meum vigi
lat. Proprietate ⁊ virtute huius
modi diuinitatis sic vigilantis
surrexit a somno mortis. vñ po
test exponi qd dr hieremie. iiij.
Ascendit leo de cubili suo. quia
christus qui est leo de tribu iuda
de sepulcro ascendit virtute pro
pria. Scdo assimilatur leoni ꝓ
pter tempus et modum. qz resur
rectio xp̃i facta est post triduum
qd tamen accipitur per synodo
chen. Ita similiter leo natus de
nouo trib⁹ dieb⁹ dr dormire. Sm
Isido. vbi. s. ⁊ postea fremitu. ⁊
rugitu patris exitat. sic xp̃s post
triduuz dormitionis in sepulcro
virtute dei patris fuit excitatus
a mortis somno. Sm qd dr Act.
iij. Nunc deus suscitauit a mor
tuis ⁊c. Et ideo de hoc potest ex
poni illud genes. xlix. Catul⁹ leo
nis iuda. Et sequit. Requiescẽs
accubuisti vt leo scz in sepulcro
et subditur. Quis suscitabit euz
de somno mortis post triduum.
ad quod potest responderi deus
pater. vt patet ex predictis. Ter
tio assimilatur resurrectio leoni
propter assecutum imperium. qz
licet christus ante resurrectionẽ
humilis et subiectus apparuit.
tamen in resurrectione sua do
minium omniuz obtinuit. Sm qd
dicit apostolus ad Phil. ij. Hu
miliauit semetipsum factus obe
diens vsqz ad mortem. mortem
autez crucis. propter quod ⁊ de
exaltauit eum ⁊ donauit illi no
men quod est super omne nomẽ
vt in nomine iesu omne genu fle
ctatur celestium terrestrium et

infernorum ꝛc. In leone inuenitur hmõi similitudo incptum est rex animaliũ vt predictum est. ꝛ hoc est quod dicitur apocalip. v. Vicit leo de tribu iuda. qꝛ per suam benedictã passionẽ ꝛ resurrectionem subiecit sibi omnem creaturaꝫ. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primã respõdeꝯ negando ꝓnam. et ratio est. quia hic nõ accipitur causa significationis seu figuratiõis ex parte ꝓditionis persone designate per leoneꝫ. sed ex parte materie scripte siue de qua loquitur in euangelio ꝓncipaliter siue specialiter. ¶ Ad secũdã ptꝫ respõsio ad idem. quia ꝓna nõ valet. quia lꝫ euangeliũ marci de omnib⁹ factis xpi loquitur. tamen specialiter versatur circa resurrectionem xpi ꝛ regnum eius.

D tertiam questionẽ quaeritur. vtrũ licitũ fuit sancto marco amputare digitũ vt sacerdotio indignus haberetur. Et videtur ꝙ sic. ¶ Primo sic. Ex historia sua in qua legitur ꝙ sic fecit: et tamẽ nõ reprobaꝯ de hoc. ¶ Secundo sic. Occidere seipsum est magis ꝙ mutilare. Sanson aũt se interfecit. vt habetur Judicũ xvj. Et tamen numeratur inter sanctos. ad hebreos. xj. ergo licitum est mutilare seipsum propter aliquam causam. ¶ Tertio sic. minus bonũ est contẽnendus propter conseruationẽ maioris boni. sicut ad cõseruationẽ vite aliquis proꝗcit merces in mare sed virtus castitatis est maius bonum ꝙ membrũ corporale. ergo licite potest aliquis sibi scindere virilia propter conseruationem castitatis. ¶ In oppositum arguitur per illud quod in decre. dicitur. Si quis amputauerit sibi virilia clericus nõ fiat quia homicida sui est. ¶ Rfideo dicendũ ꝙ quelibet pars corporis ordinatur ad totus cui⁹ pars est. et ideo de ipsa ordinandũ est prout respicit bonum totius corporis. ꝛ vlterius respicit bonus hominis ꝛ cõitatis. qꝛ sicut pars corporis ordinatur ad totus corpus. sic corpus ad hominẽ cui⁹ pars est. ꝛ vnus homo ad totam cõmunitatẽ. Igitur si membrus aliquod fit nociuũ corpori. vtpote propter aliquã egritudinem vel putredinẽ est aliorꝫ membrorum corruptiuũ. Tunc est conclusio prima. ꝙ licite potest abscindi ne inficiat alia membra. ꝛ hoc ab eo cuius est si habeat artem medicandi. vel ab alio deuolũtate eius. quia (vt habetur. ij. ij. q. lxv. arti. j.) cuilibet cõmissa est cura salutis sui corporis. sicut ꝛ homicida ꝛ raptor per iudicem licite occiditur. ꝛ a communitate hoim abscinditur. incptum eius vita esset in nocumẽtũ cõmunitatis. quia iudicibus cõ

mittitur salus cōmunitatis. Si autem membrū sit sanum. tunc est secūda conclusio. ꝙ regulariter nō est licitum alicui seipsum mutilare. Et hoc probatur sic. Primo. quia homo naturaliter amat seipsum ⁊ per consequens omnia que sunt de integritate ipsius. ⁊ ideo mutilare seipsum est contra caritatem quam quilibet tenetur habere ad seipsum. Secundo sic. homo similiter est pars cōmunitatis. ergo inferre sibi nocumentū per mutilationē est agere contra cōmune bonuz. Tertio. deus est institutor natu re instituēdo mēbra eius. ⁊ ideo mutilans seipsum agit contra deum. Tertia conclusio. ꝙ in casu licitum est. videlicet ex precepto dei occulto. qd̄ dicitur instinctus spiritussancti. Ptz conclusio. quia deus est auctor nature ⁊ dñs vite ⁊ mortis humane. et per consequens omnū membrorum. ⁊ ideo si precipit homini sibi auferre vitam vel membrum aliquod. nō solum licitū sed etiā debituz est hoc fieri. Et hoc modo dicit sanctꝰ thomas. in. ij. ij. q. clxxxv. arti. ij. ad. iij. ꝙ credibile est ꝙ beatus marcus hoc ꝙ digitum sibi amputauit ex instinctu spiritussancti fecit sine quo non licet alicui sibi manus inijcere. Hoc idem sanctus thomas ponit in. ij. ij. q. lxliij. ar. v. (ad. iiij. de sansone dicens ꝙ sicut) dicit augustinus. j. de ciui. dei. ꝙ non sanson aliter excusat ꝙ seipsum cuz hostibꝰ ruina domꝰ oppressit nisi quia latenter spūssanctꝰ hoc iusserat. qui per illum miracula faciebat. Et eandē rationē assignat de quibusdā sanctis feminis que tempore persecutionis seipsas occiderūt. de quibus ecclesia memoriā facit. ¶ Ad rationes in contrariū. Ad primaz de sctō marco. Et de sanson ptz responsio ex dictis. ¶ Ad tertiā respōdetur negādo ꝓnam. Et ratio est. qz illud assumptū in maiori. vt dicit sanctꝰ tho. (ij. ij. q. lxv. ar. j. ad tertiū.) est intelligēdum. qñ aliter puideri nō potest qz saluti spūali semp potest aliter subueniri q̄ per membri prescisionē. qz peccatū subiacet voluntati. ⁊ ideo in nullo casu licet membrū abscindere. ppter quod cunqz peccatū vitandū. Vñ chrysostomꝰ exponēs illud Matth. xix. Sunt eunuchi q̄ seipsos castrauerūt. ppter regnū celorū. nō dicit mēbrorz abscissione. sed malarum cogitationū interēptione maledictioni est obnoxius. q̄ mēbrum abscindit. ⁊ ea que homicidarum sunt talis presumit.

In festo sāctī petri martyris de ordine p̄dicatorū est euāgeliū. Si quis vult post me ⁊c. Matth. xvi. Circa qd̄ pos

sunt disputari sequẽtes questiones. ¶ Prima. vtrũ ad ꝓsecutionem eterne beatitudinis sit necesse abnegare semetipsum ⁊ tollere crucem suã ⁊ sequi christũ. ¶ Secunda. vtrum beatus petrus martyr dicatur triplici aureola dotatus.

D primã ꝗstionem qua queritur. vtrũ ad consecutionẽ eterne beatitudinis sit necesse abnegare semetipsum ⁊ tollere crucem suam ⁊ sequi christũ. Et videtur ꝙ non. ¶ Primo sic. ad consecutionez vite eterne necesse homo debet diligere semetipsum. ergo non abnegare. consequentia videtur bona. quia ista duo videntur esse contraria. antecedens est manifestum. quoniaz si diligere primuz cadat sub precepto illuz diligere debeo sicut meipsum. ergo sub precepto cadit. vt quis seipsuz ex caritate diligat. ¶ Secundo sic. dicitur ad Ephe. v. Nemo vnq̃ carnem suã odio habuit. nam homo naturaliter diligit vitam suã corporalẽ ergo ad ꝓsecutionez eterne vite nõ est necessariũ abnegare seipz. ¶ Tertio sic. matth. xi. 0z. Jugũ meũ suaue est ⁊ on⁹ meũ leue. sz hoc nõ videt stare cũ hoc ꝙ oportet sumere crucẽ ad ꝓsecutionẽ vite etne. ¶ In oppositũ est euangeliũ presens. ¶ Rñdeo dicẽdũ ꝙ vera est sentẽtia dñi. Tria eñ sunt vt dicit Chryso. ad eundum post xpm. Primuz est abnegatio suiꝑsi⁹ fm partẽ sensibilẽ. i. voluptatũ carnaliũ ⁊ tpalium abnegatio. Scõm est crucis susceptio. Tertiũ est imitatio. Primuz notatur. cũ dicit. Si quis vult post me venire abneget semetipsum. Et dicit Chryso. ꝙ loquitur p similitudinẽ. vt si haberes filiũ et videres eũ male tractari. si non curares tu. abnegares. sic si vis sequi passionez dñi oportet ꝙ abneges te. i. p nihilo reputes. ps. Fact⁹ suz sicut homo nõ audiẽs ⁊ non habẽs in ore suo redargutiones. Scõz est ibi. ⁊ tollat crucem suã. i. parat⁹ sit in animo pati crucem siue mori morte acerbissima ⁊ turpissima ppter xpm. vt ipse p te fecit. fm illud Sap. ij. Morte turpissima condemnemus eum. Unde homo debet esse paratus pati quancunq̃ mortem propter deum. Tertiũ tangitur ibi. Et sequat⁹ me. Et ad hoc xps rationẽ inducẽs subdit. Qui enim voluerit animã suã saluaz facere perdet eam. Hoc autẽ potest dupliciter itelligi. Perdere enim potest habere duplicẽ significationẽ. Uno modo idez est qõ amittere. et in isto sensu. perdet eam. Subintelligendum est. in alia vita. quasi diceret. Qui voluerit animam suam salnam facere. i. delicijs ⁊ voluptatib⁹ oc-

cupare in hac vita. qz hoc est vitam suam saluare ꝑm opinionez carnalium. ⁊ talis perdet eam in alia vita. qz obligit eam ad penam inferni. Alio modo perdere idem est quod destruere. ⁊ tūc cū dz. Perdet eam. subintelligitur in hac vita. Et est sensus. Qui vo luerit animam suam saluam facere ꝓtum ad meritum vite eterne ipse perdet eaz. i. destruet corpus laboribꝰ ⁊ passionibus exponendo ex quibus sequitur separatio anime a corpore. ⁊ hoc est animam perdere. ꝑm estimationem falsam carnaliū. licet sit saluare eam ꝑm veritatem. Et ꝑm hunc vltimum sensum. sequitur. Qui autem perdiderit animam suam propter me. i. propter deuz mortez sustinendo. ipse inueniet eam in beatitudine deo fruēdo. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primam rñdetur negādo consequentiā. qz abnegare seipsuz ꝑm exteriorem siue sensibilē naturā non obtēperādo in his que repugnant rationi. nō est contrariū ei qd̄ est diligere seipsum vt est preceptum. qz intelligit ꝑm naturaz rationalē. vt scz homo velit sibi bona que pertinent ad perfectionem rationis. amare aut seipsū ꝑm naturam sensibilē sibi obtemperādo nō est vere amare seipsū ex caritate. Propter qd̄ diligere seipsum ꝑm naturam exteriorez in his que repugnant rationi est vituperabile. vii. ij. Thimoth. iij. dz ꝙ in nouissimis diebus instabunt tempora periculosa. ⁊ erūt homines amantes seipsos. Sed in his in quibꝰ natura exterior interiori concordat est laudabile. Vñ hoc est abnegare semetipsū i. affectum humanum non sequi sz refrenare ⁊ subiugare ratiōi. ¶ Ad scd̄am rñdet. negando consequentiam. Et ratio est. qz nō dicimus ꝙ ad consecutionem vite eterne debeamus nos interficere vt destruamus naturam. qz nemo carnē suam odio habuit. ad Eph. v. sed abnegemus nos. scz sensibilem naturaz in his que repugnant ⁊ contrariantur rationi vel que retardant nos a consecutione bonorum spiritualium refrenemus et humiliemus rationi. sicut dicit apostolꝰ. i. Cor. ix. Castigo corpus meum ⁊ in seruitutem redigo ⁊c. ¶ Ad tertiā rñdetur. negando consequentiam. Et ratio est. qz lex xpi dicitur iugum suaue ⁊ onus leue diligentibus. quia vt dicit augustinus. Amor omnia leuia facit. ⁊ amāti nihil est difficile. nec hoc repugnat ei ꝙ homo animo sit paratus suscipere mortem ꝓpter xpm si fuerit expediens. Vel crux dicitur ibi mortificatio carnis. de qua apostolus ad Galath. v. Qui autem christi sunt. id est. qui spiritu dei habent carnem suā crucifixerunt cum vitiis ⁊ concupiscentiis siue passionibus quibus anima inclinatur ad peccandum et quia tales ad hec opera monētur ex deuotione ad christum cru

cifixum ideo signanter dicit apostolus. crucifixerunt. i. xpo crucifixo se conformauerunt. affligendo carnem suã. Vñ ad Gal'. ij. dicit apostolus. Vt deo viuaꝫ christo confixus sum cruci.

D secũdam q̃stionẽ ꝙ beatus petr⁹ martyr ór triplici aureola dotat⁹ qꝫ virgo. qꝫ predicator siue doctor qꝫ martyr. Queritur. vtrum ille tres aureole in beato petro martyre fuerunt equales. Et videtur ꝙ non. qꝫ aureola virginitatis videt esse maior iter alias. Dicit enim cyprianus de virginibus loquẽs ꝙ illustrior sit portio gregis christi. ¶ Scdo. aliꝭ videtur ꝙ aureola martyrij sit maior. et hoc dicit beda. ¶ Rñdeo dicendũ. ꝙ tres aureole in beato petro non fuerũt equales ⁊ ꝙ simpliciter loquendo aureola dicta qꝫ martyr excellẽtior est ceteris. Pro quo notãdũ iuxta sanctũ tho. in. iiij. (di. xlix. q. v. ar. v. q. ij.) ꝙ ꝑeminentia aureole ad aureolã dupliciter potest attẽdi. Primo ex parte pugne vt dicat aureola potior q̃ fortiori pugne debet. ⁊ per hunc modũ aureola martyruꝫ aliꝭ aureolis supeminet (quodãmodo. ⁊ aureola virginum alio modo. Pugna enim martyrij) est fortior ꝟm seipsaꝫ ⁊ vehementi⁹ affligens sꝫ pugna carnis est periculosior inc̃ptũ est diuturnior ⁊ magis nobis imminet e vicino. ⁊ sic supeminet quodammodo aureola virginũ. Secũdo ex parte eorũ de quibus est pugna. ⁊ sic aureola doctoruꝫ inter omnes est potior. qꝫ hmõi pugna versatur circa opera intelligibilia. alie vo pugne circa sensibiles passiones. Eminentia aũt que attẽditur ex parte pugne est aureolis familiarior. qꝫ aureola ꝟm ꝓpriam rationem respicit victoriam ⁊ pugnã. difficultas etiã que attẽditur ex parte ipsius pugne est potior ꝙ illa que attẽdit ex parte nostri inc̃ptũ est nobis vicinior. ⁊ ideo simpliciter loquendo aureola martyr inter oẽs est potior. Et ideo ór. Matt. v. ꝙ in octaua beatitudine ⁊c. q̃ ad martyres pertinet. scꝫ Beati qui persecutionem patiũtur. omnes alie perficiũtur ꝓpter hoc etiã ecclesia in cõnumeratiõe sctõr martyres doctorib⁹ ⁊ virginib⁹ preordinat. sꝫ c̃ptũ ad aliq̃d nihil ꝓhibet alias aureolas excellẽtiores eẽ. Et per hoc ptꝫ rñsio ad obiecta.

n festo apostolorum philippi ⁊ iacobi est euangeliũ. In illo tempore. dixit ⁊c. nõ turbet vr̃ vestrũ ⁊c. Jobis xiiij. Circa q̃ pñt disputari

sequẽtes questiones. ¶ Prima. vtruꝫ explicite credere mysteriũ incarnationis christi sit de necessitate salutis. ¶ Scda. vtruꝫ credere explicite trinitatẽ diuinarũ personarum sit de necessitate salutis. ¶ Tertia. vtrum potest cognosci vna diuinarum personarum non cognita alia.

D primaꝫ questionẽ sic pceditur. Et videꝫ ꝙ explicite credere mysterium incarnationis xpi sit de necessitate salutis. ¶ Primo sic. Non enim tenetur homo credere ea que angeli ignorant qꝛ explicatio fidei fit p reuelationẽ diuinã que peruenit ad homines mediantibꝫ angelis vt dicit dionysiꝰ. iiij. celestis hierarchie. sꝫ angeli mysteriũ incarnationis ignorauerunt. vt videꝫ dicere diony. exponẽs illud Esa. lxiij. Quis est iste ꝗ venit de edon ergo angeli nõ tenebãtur de hoc habere fidẽ explicitam. ¶ Scdo sic. Sicut dicit dionysiꝰ. ix. celestis hierarchie. Multi etiam de gentilibus ante aduentũ xpi saluati sunt. sed illi non habebãt fidem explicitam de redemptore. qꝛ reuelatio eis nõ erat facta. ergo ꝛc. ¶ Tertio sic. aduentus redemptionis nõ est de dictamine legis naturalis. sed qui erant in lege naturali saluabantur implẽtes ea que sunt de dictamine legis naturalis. ergo ꝛc. Sꝫ in oppositum est euangeliũ. in quo xps reprehendendo thomã dicentes. Dñe nescimus quo vadis. et quomodo scire possumus. ibi respondens ait. Ego sum via ꝛ nemo venit ad patrem nisi per me. s. in me credendo ꝛ mea opa imitando. in quo tangit mysterium incarnationis. ¶ Respõdeo dicendum. ꝙ vt habetur secunda secũde. questione scda. arti. vi.) Illud ꝓprie ꝛ per se pertinet ad obiectum fidei per qd̃ homo beatitudinẽ consequit via autẽ hominibus veniendi ad beatitudinem est mysteriũ incarnatiõis ꝛ passionis christi. Dicit enim. Act. iiij. Non est aliud nomen datum hominibus in quo oporteat nos saluos fieri. ergo necessariũ erat ad salutẽ habere fidem mysterij incarnationis. Ad quam fidem diuersimode se habet genus humanum fm diuersa tempora. In primo enim statu ante peccatũ nõ oportebat ab aliquo homine habere fidem explicitã de incarnationis mysterio fm qd̃ ordinabatur ad liberationem a pctõ. Ista conclusio patꝫ. qꝛ nondum seruit erat inducta. sed sufficiebat habere fidem explicitam in cognitione dei. vt scilicet homo crederet ꝙ deus ei ꝓuideret in eis que necessaria essent ei ad salutem. In secũdo autem statu post peccatum ante aduentum christi

quidã habebant fidem explicitã de redemptore quibus reuelatio facta erat qui maiores dicebantur. Quidam vt minores fidem implicitam habebant in fide maiorũ. vnde eis sacramentum redẽptionis sub signis sacrificiorum proponebatur. In statu eñ post aduentum christi quia iam mysterium redemptionis impletũ erat corporaliter ⁊ visibiliter ⁊ predicatum omnes tam maiores ꝗ minores tenentur ad explicite credendum. precipue ꝗtum ad ea que communiter in ecclesia solemnizantur ⁊ publice ꝓponuntur. sicut sunt articuli incarnatiõis. alias autem subtiles cõsideratiões circa incarnationis articulos tenentur aliqui plꝰ vel minus explicite credere. ꝟm qd̃ conuenit statui ⁊ officio vniuscuiusq̃. ¶ Ad ratiões in oppositũ. ¶ Ad primam respõdetur. ꝗ angeli primitus de incarnationis mysterio edocti sunt ꝗ homines vt dicit dionysius. c. iiij. celestis hierarchie. ꝗtũ ad ipsam substãtiam eius qd̃ credendũ est ꝗuis non ꝗtum ad omnes circunstantias omnium articulorum quas postea rebus eueniẽtibus cognouerunt. ¶ Ad secundam respondetur ꝗ ratio non procedit. Tuz primo. quia multis gẽtilibus reuelatio facta fuit sicut patet per ea que ꝓdixerũt. Nam iob dicit. xix. Scio ꝗ redemptor meus viuit. Sybilla enim pronunciauit aliqua de christo vt augu. dicit. Tum secundo. quia si aliqui saluati sunt quibus non erat facta. reuelatio. nõ fuerũt saluati absq̃ fide mediatoris. quiaz ⁊ si non habuerunt fidem explicitam habuerunt implicitam in diuina ꝓuidentia credentes deum esse liberatorez hominũ ꝟm modos sibi placitos. et ꝟm quod aliquibꝰ veritatẽ cognoscentibus ipse reuelauit. ꝟm illud iob. xxxv. Qui docet nos super iumenta terre. ¶ Ad tertiam respondetur. negãdo consequentiam. Et ratio est. quia ꝗ ad cognitionem mysterij incarnationis non sufficeret per se natura. sufficiebat tamen cum lege scripta ante legem ꝓ adiuta per gratiam.

D secũdaz questionẽ sic procedit. Et videtur ꝗ credere explicite trinitatem diuinarum ꝓsonarum non sit de necessitate salutis. ¶ Primo sic. dicit eñ apostolꝰ ad Hebreos vndecimo. Credere oportet accedente ad deum quia est. ergo videtur ꝗ nõ oportuit credere distinctionem personarum. ¶ Secundo sic. cognitio fidei est necessaria inquantũ nos in finez dirigit. sed deus est finis noster inquantum est summum bonum quod ad essentiam ꝓtinet. ergo videt ꝗ sufficibat de deo credere eẽntialia. ¶ Tertio.

sacra scriptura est regula fidei. sed in scriptura veteris testamenti nō fuit facta expressa mentio de trinitate. ergo nō erat necessarium credere illā. ¶ In oppositū est euangeliū psens. vbi xps reprehēdēs philippū ait. Tāto tēpore vobiscū sum ⁊ nō cognouistis me. Philippe q̄ videt me videt ⁊ patrē meū. nō credis qꝫ ego in patre et pater in me est. ¶ Rñdeo dicendū q̄ post tēpus gratie diuulgate tenemur explicite ad credendū misteriū trinitatis. Ista ꝛclusio sic declarat. (vt habet. ij. ij. q. ij. ar. viij.) Misteriū xpi explicite credi nō potest sine fide trinitatis. qꝫ in misterio xpi hoc continet q̄ filius dei carnem assumpsit. Item q̄ p gratiā spūssancti mūdū renouauit. Et iterū q̄ de spūsancto conceptus fuerit. Et ideo eo modo quo misteriū xpi ante xpm fuit quidē explicite creditū a maioribus. implicite aūt ⁊ quasi obūbrate a minoribꝫ. ita etiam misteriū trinitatis. Et ideo post tēpus gre diuulgate tenētur oēs sicut dictū est ad credendū misterium trinitatis ⁊ oēs qui renascūtur in xpo hoc adipiscūtur p inuocationē trinitatis. fm illud Matth. vlt. Euntes docete oēs gentes baptizantes eos in noie patris ⁊ filij ⁊ spūssancti. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam respōdetur negādo ꝛñam. et ratio est. quia apostolꝫ posuit illa que oportuit explicite credere de deo omni tempore. ⁊ quo ad omnes. ¶ Ad secundā respondetur negādo ꝛñam. ⁊ ratio est. quia ad dirigendū in finem non solum oportet cognoscere finē. sed ea sine quibus in finē dirigi non potest. ⁊ ideo oportet habere explicitā fidem. non tantū de fine sed etiam de misterio trinitatis. quia sine diuinarū personarum visione in finem beatitudinis veniri nō potest. ¶ Ad tertiam respōdet vno modo negādo minorē. qꝫ in veteri testamento multipliciter est expssa trinitas psonarū. sicut statim in principio Geñ. vbi ad expressionem trinitatis dicit. Faciamus hominē ad imaginē ⁊ similitudinē nostrā. Tum secūdo. nō erat necessariū vt explicite oēs cognoscerent misteriū trinitatis. ideo non fuit positum misteriū trinitatis manifeste in veteri testamento: sed velate vt sapientes credere possent.

O tertiam questionem sic proceditur. Et videtur q̄ vna personarū pōt cognosci alia non cognita. ¶ Primo sic. essentia diuinitatis potest cognosci non cognita distinctione personarꝫ. sicut cognoscebant philosophi. ergo etiam vna persona alia non cognita. ¶ Secūdo sic. discipuli habebāt

noticiam de xpo. ⁊ tamē non habebāt de patre. Vñ dicit Philippus, Ostende nobis patrez ⁊ sufficit nobis. ¶ Tertio sic. Diuine persone habent distinctos articulos ⁊ p consequens distinctas cognitiones. ergo vna potest cognosci alia nō cognita. ¶ In oppositum est euangeliū ps̄ens vbi christ⁹ ait. Si cognouissetis me et patrem meū vtiq; cognouissetis. Et infra. Tanto tēpoze vobiscum sum et non cognouistis me philippe ḋ videt me videt et patrē meū. quo tu dicis. Ostēde nobis patrē. nō credis quia ego in patre ⁊ pater in me est. ¶ Respōdeo dicendum. ꝙ qz verba hmōi euangelij sunt aliquo modo obscura. sunt aliqua notāda p eius intelligentia. Primo notandum ꝙ fm Augustinum inter discipulos aliqui erant ḋ etiam xpm fm quod erat verbum dei cognoscebant. quoꝝ vn⁹ erat petr⁹ qui dixit. Tu es xps filij⁹ dei viui Mat thei xvj. Alij erant ḋ eum nō cognoscebāt. inter quos erat Philippus. quantum ad ꝑmos dixit. Quo ego vado vos scitis. quantum vero ad secūdos dixit Non cognouistis me. Secūdo notandum. ꝙ xps dupl'r cognosci poterat. vel fm humanam naturam. et sic omnes .ciebant. ⁊ quantum ad hoc dixit Quo ego vado vos scitis. qz vado ad patrem quem scitis p me vobis manifestatum. via autem per quam vado ego sum quam scitis. Secūdo poterit cognosci fm diuinā naturam et fm hanc dixit. Et nō cognouistis me Tertio notandum. ꝙ non est inconueniens ꝙ vnū ⁊ idem sciri ⁊ ignorari diuersimode possit Cognitio eñ humana ꝓcedit de impfecto ad perfectū. vt habetur primo phisicoꝝ. et ideo illud qd̄ scit in generali ⁊ cōfuse bene ignoratur in ꝓticulari ⁊ determinate. ⁊ sic erat in proposito. qz xpi doctrina in quodam generali ⁊ confuso accepta erat. et sic dicit xps eos scire determinate autē ⁊ pfecte adhuc nesciebāt ⁊ sic Thomas negauit se scire. ꝓpter qd̄ xps explicat magis in particulari. Ego sum via fm humanitatem. qz illa q̄ gessit in humanitate sūt via ꝓducēs nos ad gloriam. ⁊ sic vtrinq; dixit verum vt dicit Albertus. Christus eñ dixerat ꝙ se ḋ via erat nouerāt. Thomas aūt negat. qz licet christum nouerat. tñ de xpo sub intentione vie dubitabat ⁊ querit. sicut qui noscit xpm nō oportet ꝙ cognoscat eū sub formaveniens. sic ergo dicit. Nescimus quo vadis. qz licet ꝙ ad patris beatitudinē vadis. nō tñ scimus patrē sub ratione termini siue finis vie tue. et ideo nescim⁹ quo vadis Dicit Jesus. ecce illuminatio dubitationis. Ego sum via veritas ⁊ vita. per me vt certum exemplum virtutis trāsitis. Ego sum veritas. i. doctrina. in qua non deuiatur. Ego sum vita quo ad vnitatem in qua quicūq; per

me viuit in sempiternum viuit.
hoc intendit littera vt dicit Alb.
q̃ sit via conuenienter ꝓbat di-
cens. Nemo venit ad patrem ni-
si per me ducẽtez sicut via ducit.
qz nec ad cognitionez patris ve-
nit nisi ꝑ me. Jo.j. Unigenitus
qui est in sinu patris ipse enarra
bit Et dans certam termini vie
demõstrationẽ. subiungit dicẽs.
Si cognouiscetis me ꝯm diuini
tatem quam in opibus operum
meorũ cognoscere facile potui-
stis ⁊ patrẽ meum. quiṽ in dei
tate mecuz est cognouissetis vti
q̃. qz nostra opa indiuisa sunt. si
cut indiuisa est virtutis ⁊ substã
tia. qua opamur. Amodo cogno
scetis eũ accepto spũsancto post
resurrectionẽ ⁊ ascensionẽ meã
qui reuelabit vobis oia que di-
xi vobis Job. xiiij. Cum venerit
paclitus quẽ ego mittam ⁊c. ille
docebit vos omia ⁊c. Et vidistis
eum. qz videndo me in quo est di
uina natura que est idem q̃d pa-
ter. vidistis eũ. Qui em̃ me misit
mecum est Job. viiij. Consequẽ
ter seqũtur dubitatio philippi q̃
oritur ex p̃cedenti. quasi diceret
Ex quo dicis patrẽ esse deuz ad
quem vadis ⁊ in quo est termin?
nostre beatitudinis. ostende no-
bis patrem ⁊ sufficit nobis ac si
dicat. ⁊ si nihil vltra querik̃. hoc
dixit philippus qz patrẽ in ratio
ne patris nõ nouit. licet in ratio
ne dei. Philippus em̃ rudis fuit
vt dicit Albertus qz licet cogno
uerit deuz in ratione dei. non tã
cognouit sub distinctione perso
narum ⁊ indigebat iluminatiõe
ampliozi. Et illam ꝯps sicut do-
ctoz prius exibet philippum re-
darguendo. Tanto tempore vo-
bis cũ sum ostendẽs vobis viam ⁊
patris opationẽ ⁊ virtutẽ ⁊ sub-
stantiam. ⁊ per illa non cognoui
stis me ac si diceret. mirũ est val
de. qz qui videt me videt ⁊ patrẽ
meum. s. ꝯm diuinitatem. ⁊ ideo
mirum q̃ hoc totiens a me audi
tum non cognouistis. ¶ Surgit
questio q̃ est. quare tanto tẽpore
perfecte non cognouerunt chri-
stum. Respondetur iuxta alber-
tum super iohannem. q̃ ideo. qz
oculi eoz tenebantur velamine
carnis ⁊ infirmitatis christi quo
semper cogebantur dubitare. qz
et petrus aliquando pro se confi
tebatur et pro alijs dicens. Tu
es christus filius dei viui. Mat
thei. xvj. tamen iterum propter
infirmitatem carnis reassorbe-
bantur ad fidei modicitatem et
propter illam carnis assumptaz
infirmitatem semper patrez me
liozem filio credebant. Et ideo
vt dicit glosa nec filiuz perfectẽ
cognouerunt. qz non omni natu
ra filius est equalis patri. ⁊ ideo
qui patrem filio meliozem cre-
dit. nec filiuz cognouit esse filiũ
per naturam. ⁊ ideo philipp? re
prehensione dignus fuit. qz non
cognouit Philippe qui videt me
per opera esse deum. videt patrẽ
quia deus in cõmunicabile est
nomẽ et natura nulli nisi vni ꝯm

substantiam queniens, et ideo q̃ cognouit diuinitatem in filio cognouit eam et in patre. quia pater et filius vnum sunt in natura et ideo recta consequentia. qui videt filium distincta cognitione videt et patrem. quomodo tu dicis inquantum apostolus electus. tot doctrinis imbutus. tot reuelationibus illuminat⁹. cum sis vn⁹ de illis quib⁹ dixi. Matthei. xiij. Vobis datum est nosse mysterium regni celorum. dicis ostende nobis patrem. cuz totiẽs tibi patet in demonstrationibus operum ostensus sit Johannis. xiij. Pater manifestaui nomen tuum hominib⁹ quos dedisti mihi. non credis q̃z ego in patre et pater in me est. q. d. hoc mirũ est Consequenter prehabita dubitationis illuminatione subiungit perfectam rationem dicẽs. Verba que ego loquor que tãtum habent effectum ꝯ quicquid dico statim fit. quod non conuenit nisi verbo dei vobis ad vtilitatem vestram. a meipso non loquor p̃ uate. q̃z sic effectum nõ haberẽt. pater autem in me manens per substantiam. ipse vt auctor facit opera in me. Sicut enim indiuisa est natura. sic indiuisa est operatio. Johannis quinto. Opera que ego facio ⁊c. non creditis q̃z tu nõ loq̃ris tantũ pro te sed pro omnibus alijs quia ego in patre et pater in me est. quasi diceret. mirũ est si hoc post tãta opa visa nõ creditis. alioq̃n supple si simpliciter nõ creditis siue alio inducente vos ad fidez ꝓpter opera ipsa credite. loquitur omnib⁹ apostolis. quia illa sufficienter vos ad fidem inducunt. ¶ Istis sic expeditis pro intelligentia sana euangelij pro responsitione ad formam questionis est notandum ꝯ triplex dz visio qua videtur deus a nobis. Una est que ꝓficitur lumine naturalis rationis quasi ꝑ effectus dei qui sunt quedaz vestigia que surgit ad noticiam aliqualẽ dei. sicut dz Sapiẽ. xiij. A magnitudine speciei creature poterit coꝝ creator videri. Et ad Ro. j. Innisibilia dei per ea que facta sunt intellecta conspiciuntur. Et de tali visione est conclusio. ꝯ deus potest videri non intellecta distinctione personaꝝ. sicut philosophi ⁊ iudei dicunt habere noticiam dei scilicet ꝯ sit. ⁊ ꝯ sit vnus. ⁊ ꝯ sit bonus. et ꝯ sit potentissimus. et huiusmodi. Cum autem oẽs effectus dei respiciunt potentiam et bonitatem dei que omnia pertinent ad essentiaz diuinam. nõ ducunt in cognitionẽ distinctionis alicuius psonarum. Secũda visio est qua homo dicit videre aliqua que sunt supra intellectũ humanũ q̃ lumine fidei et reuelationis dñi nostri iesu xpi per spiritum pspicitur in nobis. et ista cognitio aliqñ per successionem tẽporis creuit. sicut dicit greg. ꝯ ꝑz incremẽtũ tpis creuit sciẽtia sctõꝝ patꝝ. ⁊ aliqñ ꝑ ꝓrigit vt di

cit sanct⁹ thomas. (ij. ij. q. j. ar. vij. ad scōm.) ex impotentia ad addiscendū q⁹ a principio totuz capere non possunt. Unde oporet humanū intellectū assuefieri ad ea que fidei sunt. ppter quod dñs discipulis dixit. Multa habeo vobis dicere que non potestis portare modo. Jo. xvj. Hoc manifeste habemus in euāgelio iohānis. Naz in pſenti euāgelio reprehēdūtur apostoli ꝙ nō cognouerūt diuinitatē xpi nec patrem. sicut visum est. Infra tñ. c. xvij. augmētata fide illoz dicit Xps de eis. Nunc cognouerunt quia oia que dedisti mihi abs te sunt. i. a te procedentia q⁹ verba que dedisti mihi ab instāti cōceptionis quo repletus fui omni cognitione veritatis dedi eis interius ⁊ exterius docēdo. ⁊ ipsi acceperunt doctrinā xpi recipiēdo ⁊ cognouerūt per doctrinā xpi ⁊ per miracula. Et ꝙ hmōi cognitio fuit fidei. ideo subdit ⁊ crediderunt vere. i. firmiter ⁊ stabiliter. q⁹ tu me misisti. Et de tali cognitione est cōclusio secunda ꝙ cognitione fidei perfecta non potest quis videre vnā personā alia nō visa. Ptz ꝛclusio ex dict⁹ xpi dicentis. Si cognouissetis me perfecta fidei cognitione cognoscēdo in me diuinitatē credendo me nō solum hominē sed etiam deum vtiqz ⁊ patrem cognouissetis qui vnum in diuinitate est mecum. Tertia visio dei est visio intuitiua qua beati videnT deum. de qua dicitur Job. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscant te solum deum ⁊ quez misisti iesum xpm. Et de tali est cōclusio tertia. (ij. ij. q. ij. ar. viij. ad tertiū.) ꝙ est impossibile videre in diuinis vnam personam alia non visa. Ptz conclusio ex presenti euāgelio. Ait enim xps qui videt me videt ⁊ patrē meū. Ratione probatur sic. (vt innuitur. j. sen. di. j. q. ij. ar. ij.) In persona diuina nō intelligimus nisi substantiā siue naturaz que vna est simplicissima trium personarum. nec potest videri in vna persona quin eadē videatur in alia. Secūdo intelligimus relationē sed relatiua sunt simul naturali intelligentia. ita ꝙ vnum est in intellectu alterius. vt pater dicitur filij pater. ⁊ fili⁹ patris filius. ergo impossibile est visione aperta que est visio per essentiaz cognoscere vnam personaz alia non cognita. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respōdet ꝙ ratio ꝛcedit de prima cognitione naturali. quia tali non cognoscitur distinctio personarum in diuinis. ¶ Ad secundā respondetur ꝙ cognitio discipuloz ad minus thome ⁊ philippi fuerit imperfecta cognitio. ⁊ ideo merito reprehensi fuerunt a xpo. ¶ Ad tertiam respōdetur negando consequentiam. Et ratio est. quia nō omnes articuli sunt sic distincti vt in eis non implicetur cognitio plurium personarū

vt cum dicitur. Credo in deum patrem omnipotentem. iam intelligitur cum patre filij. Item cum dicitur. Et iesum filiū eius implicant due persone. Qui concept⁹ est de spiritusancto. Ecce implicantur tres persone. et ita ratio non procedit. Tum etiam. quia ꝫ in articulo vno non fiat mentio nisi de vna persona. non sequitur ꝙ perfecta cognitione fidei possit cognosci vna persona alia nō cognita. quia si de patre habeo perfectaꝫ fidem. oportet ꝙ cognoscam de eo qd̄ genuit filium ab eterno. et ab eo ⁊ filio processerit spiritussanctus. et sic de alijs.

IN festo inuētionis sancte crucis est euangelium. erat homo ex phariseis ⁊c. Johannis tertio. Circa qd̄ possunt disputari sequentes questiones.

¶ Prima. vtrum fuerit conueniens comparatio cum dicitur. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. ita oportet exaltari filium hominis. ¶ Secunda. vtrum sit verum ꝙ nemo ascendit in celum nisi qui descendit de celo filius hominis qui est in celo. ¶ Tertia et vltima. vtrum crux christi sit adoranda adoratione latrie.

D primaꝫ questionem sic pcedit. Et videt ꝙ nō fuerit conueniēs comparatio. cuꝫ dicit. Sicut moyses exaltauit serpentem in deserto. ita exaltari oportet filium hois. ¶ Primo sic. Xp̄s fuit absq̄ omni peccato innocētissimus. ⁊ ideo dict⁹ est agnus sine macula. flos campi ⁊ lilium ⁊c. Cant. ij. Serpens est aūt naturaliter venenosus. ergo nō videtur ex parte ista cōueniens cōparatio inter comparabilia enim semp̄ requiritur aliqua proportio aut analogia. ¶ Scdo. idem arguitur sic. Xp̄s exaltatus est pcurantibus iudeis ex malicia eorum. serpēs exaltat⁹ per moysen ex mandato dñi. ¶ Tertio ex parte effectus. quia aspect⁹ serpentis sanabat a morte corporali tantū. filius hominis exaltatione sua a morte anime ⁊ restituit vite eterne. ¶ In oppositum est euangelium. ¶ Respōdeo dicendū. ꝙ cōueniens fuit comparatio illa. Xp̄s enim illam fecit. ergo fuit cōueniens. Unde nota ꝙ sicut habetur Numeri. xxi. Populo iudeorum murmurāte contra dominū ⁊ dicente. Nauseat anima nostra sup̄ cibo isto lenissimo. misit dominus in vltionem serpētes. ⁊ postmodum concurrente populo ad moysen.

⁊ ipso clamāte ad dominū. mūdauit dñs in remediū fieri serpentem eneū. Od quidem fuit in remediū contra illos serpētes. nā percussi a serpentib⁹ aspiciētes euz sanabātur. Et in signū passionis dñice. qz sicut aspect⁹ serpentis sanabat a morte corporali. sic imo multo magis fides iesu xpi crucifixi sanat a morte spirituali ⁊ restituet vite eterne. Vo lui autē mori exaltatus. Primo vt purgaret celestia. Jam enim per sanctitatez sue conuersationis purgauerat terram. restabat per mortez purgare aera. Col. j. Pacificans per sanguinē suum que in celis ⁊ que in terris sunt. Scdo vt triumpharet de demonibus qui in aere bellum preparant. ad Eph. ij. Scdm principē potestatis aeris. Tertio vt corda nostra ad se traheret Joh. xij. Ego si exaltat⁹ fuero oia trahaz ad me. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā dicendū. q̄ serpens ille quē exaltauit moyses cū esset eneus venenū nō habuit. sed figura fuit serpētis venenosi. sic xps nō habuit peccatū qd est venenū. sed habuit similitudinē veneni. i. peccati ex carne passibili Rom. viij. misit deus filiū suum in similitudinē carnis peccati. ⁊ sic ꝓueniēs fuit cōparatio serpētis ad xpm in hoc. ¶ Ad scdaz respōdetur negādo ꝓnam. quia solum facta est comparatio ratione dicta ⁊ ratione effect⁹ sequētis. ¶ Ad tertiam respōdetur negando ꝓsequentiaz. nec oportet q̄ inter similia sit omnimoda similitudo. qz iam nō essent similia sz eadē. Corporalia em̄ bene sunt figura siue signa spūalium ita est hic. nam sicut fruct⁹ figuralis serpēs erat q̄ quicūq̄ aspiciebant serpentē eneū. liberabātur a veneno. ⁊ preseruabātur vite. ita hic qui aspicit filiū hois exaltatum. id est qui credit xpo crucifixo liberat a veneno peccati ⁊ pseruatur ad vitā eternā.

D secundā questionez sic pceditur. Et videtur q̄ nō sit verū q̄ nemo ascēdit in celuz nisi qui descēdit de celo filius hois qui est in celo. ¶ Primo sic. ipse filius hois nō descēdit de celo. ergo illud nō est verū. ꝓsequentia ptz. antecedēs ꝓbat. aut descendit fm diuinā naturā aut fm humanā. non fm diuinā. qz diuine nō ꝓuenit descēdere de celo motu locali. qz sic nō remaneret in celo. Nihil enim localiter motū remanet vnde non descēdit. non etiam descēdit fm humanā naturam. ptz. quia nō descēdit fm corpus. sicut hereticus. Valentinus dixit. q̄ xps corpus de celo detulisset ⁊ trāsisset per virginem nihil ex ea accipiens sicut aqua per fistulā. quod est cōtra apostolū ad Rom. j. Qui factus

est ei et semine dauid ꝑm carnē. Nec etiam descendit ꝑm animā quia sic esset error. Origē. qui dixit animā xpi ab initio esse creatam cum angelis ⁊ verbo vnitā. ⁊ postmodū de celo descendisse assumendo carnē de virgine. sed hoc repugnat catholice fidei q̄ animas ante corpus nō esse dicit. non ergo xps ꝑm humanam naturā descēdit de celo. ¶ Secūdo sic. ad Eph. iiij. Xps ascendēs in celum captiuā duxit captiuitatē. id est sanctos patres quos de limbo eduxerat duxit in celū. ⁊ tamen isti nunq̄ descēderūt de celo. ergo aliqui ascendūt in celum qui nunq̄ descēderūt de celo. ¶ Tertio. idem ptz de paulo rapto in tertiū celū qui prius ibi nunq̄ fuerat. ⁊ de sanctis oibus qui ascendūt in celū. ꝑm illud. ij. Cor. v. Domū habemus nō manu factā in celis ⁊c. ¶ In oppotum est euāgeliū presens ¶ Respondeo dicēdū q̄ verū est quod dicitur a xpo. qui cuz sit veritas ⁊ vita. Job. xiiij. mentiri nō potest. Breuis sensus illius verbi xpi est. q̄ filius hominis. i. xps ⁊ membra sua q̄ sunt oēs fideles iusti ascendūt in celū. q̄ idez filius ꝑm diuinā naturā descendit de celo. Pro quo notandū. q̄ (vt habet. iij. par. q. xvj. art. iiij. circa mediū.) cum in xpo sit vnū suppositū vel vna hypostasis vel persona duarū naturarū diuine scz ⁊ humane. ex quacūqz earuz hoc suppositum nominetur. poterunt ei attribui ⁊ diuina ⁊ humana. possumus enim dicere q̄ filius hois creauit stellas. et q̄ filius dei crucifixus est. nō ꝑm diuinā naturā sed ꝑm humanā. filius autē hominis creauit stellas ꝑm diuinaz naturā. ita vt de his que de xpo dicūtur nō fit attendenda distinctio q̄tum ad eū de quo dicūtur. sed indifferēter ⁊ diuina ⁊ humana dicūt de deo ⁊ homine. sed vt fiat distinctio q̄tuz ad id ꝑm quod dicūtur. qz diuina dicūtur de xpo ꝑm diuinā naturā. humana vero ꝑm humanam naturā. descēdere de celis dicitur de filio hois non ꝑm humanā naturā sed ꝑm diuinā ꝑm quam cōuenit ei ante incarnationem fuisse. dicitur autem descendere nō motu locali sicut argutum est. nec sicut definēs esse sursum in celo. sed qz assumpsit naturā que est deorsum ⁊ nō ad designandū q̄ descēdit motu locali. sed assumptiōe nature inferiozis humane dicit q̄ descēdit filius hois. i. inq̄tum est factus filius hois. Scdo notādū. q̄ persona xpi aliqñ accipit cum prescissione pro solo capite. quēadmodū dicit iohānes q̄ desursum est sup oēs est. aliqñ pro toto corpore siue pro capite inq̄tuz sunt ei membra vnita. videlz oēs fideles existentes in charitate. et hoc modo accipitur hic. Jo. iij. cum dicit. Nemo ascēdit in celum ⁊c. Unde augu. in lib. de baptismo paruulor. Jn vnitate eiꝰ

oēs immutēdi lenādicq; pcurrūt vt ille qui descēdit sit ille q̄ ascēdit. non aliud se deputās q̄ corpus nostruz. vt de ipso ⁊ ecclesia verius dicatur. erunt duo in carne vna. non ergo sequitur solus christus ascendit. nōn ergo nos ascendemus. qz sicut dicit glo. Nō ascendit in celuz nisi sint mēbra coherētia illi qui est vna persona homo ⁊ dei filius. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primaz rndetur. negando antecedens. ⁊ ad pbationē rndetur q̄ descēdit fm diuinā naturā eo modo quo dictum est. fm vo humanā naturam nō descēdit sicut bene arguiz est. Vel potest dici q̄ fm corpus descendit de celo. vt hylari? dicit. nō q̄ materia corporis xpi de celo descendit. sed quia virt? formatiua eius de celo fuit. Vñ augustinus ad orosium dicit. Celestem dici christuz quia non humano cōceptus est semine. ⁊ hoc modo exponit hylarius. vt dicit sanctus thomas. ¶ Ad secundaz respondet. q̄ sancti patres ascēdentes cū christo fuerunt ⁊ sunt membra eius. ideo cum ipso qui fuit in celo ascenderūt. vt dictuz est. ¶ Ad tertiam eadem est responsio. propter hoc enim filius dei de celis descendit vt nos faciendo membra sua ad ascensum celorum nos prepararet. Nunc quidem in spe. tandem vero in re. ad Ephes. ij. Qui resuscitauit nos et conscendere nos fecit in celestibus.

D tertiam questionem sic pceditur. (iij. p. q. xxv. articu. iiij.) Et videtur q̄ crux non sit adoranda adoratione latrie. ¶ Primo sic. nullus pius filius veneratur contumeliam patris. puta flagellum quo flagellatus est vel lignū quo fuit suspensus sed magis abhorret. Christus autem in ligno crucis acerbissimaz mortem passus est. fm illud Sap. ij. Morte turpissima condemnemus eum. ergo fideles nō debēt crucē venerari sz magis abhorrere. ¶ Secūdo sic. humanitas xpi adorat adoratiōe latrie inq̄tū est vnita filio dei in persona. qd de cruce dici nō potest. ergo crux xpi non est adoranda adoratione latrie. ¶ Tertio. sicut crux xpi fuit instrumentū passionis ita ⁊ multa alia. puta clauī lanceæ ⁊ corona spinarū. sz istis nō exhibem? cultum latrie. ergo videt q̄ nec cruci xpi sit exhibendus. ¶ Quanto maiorem affinitatē habet beata virgo ad xpm q̄ crux. sed beata virgo non adorat cultu latrie. ergo multo minus crux. ¶ In oppositum arguit sic. Reliquie aliorum sanctoz veneranf eadem veneratione. qua et ipsi. sed crux xpi est de reliquijs xpi. ergo adorabitur eadē adoratiōe qua xps scz latria. ¶ Rndeo dicendum. q̄

honor ⁊ reverentia non debetur nisi rationali creature aut sensibili. Insensibili aūt nō debet nisi ratione nature rationalis. ⁊ hoc dupliciter. Uno modo inq̄tum repsentat naturā rōnalem. Alio modo inq̄tum ei quocūq̄ modo ꝓiungitur. Primo modo cōsueuerūt hoies adorare regis imaginē. Sēdo modo eius vestimētum. Utrūq̄ aūt venerāt hoies eadē veneratione qua venerant ⁊ regē. Si ergo loq̄mur de ipsa cruce in qua xp̄s crucifixus est. vtroq̄ modo est a nobis venerāda. Uno scz modo inq̄tum repsentat nobis figurā xp̄i extēsi in ea. Alio modo ex cōtactu ad mēbra xp̄i. ⁊ hoc qr eius sanguine est pfusa. vnde vtroq̄ modo adoratur eadē adoratione cū xp̄o. s. adoratione latrie. Et ꝓpter hoc etiā crucē alloq̄mur ⁊ deprecamur quasi ipsum crucifixū dicētes. O crux aue spes vnica hoc passionis tēpore auge pijs iusticiam reisq̄ dona veniaz. Si vero loq̄mur de effigie crucis xp̄i in alia materia. puta lapidis vel ligni vel auri vel argenti. sic veneramur crucē tantū vt imaginem scz adoratione latrie. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā respōdetur negādo ꝓnam. Et ratio est. qr in cruce xp̄i licet q̄tuz ad opinionē vel intētionē infidelium cōsideratur opprobriū xp̄i. q̄tuz tamen ad effectū nostre salutis cōsideratur virtus diuina qua xp̄s de hostibus triūphauit. Col. ij. Et ideo dicit apostolus. j. Cor. j. Uerbū crucis pereūtib⁹ quidē stulticia est. his aūt q̄ salui fiunt virtus dei est. ¶ Ad secundā rn̄detur negādo ꝓnam. et ratio est. qr lz crux xp̄i nō fuerit vnita verbo dei in persona. fuit tn̄ ei vnita aliquo alio modo. s. per repsentationē ⁊ cōtactū. et hac sola ratione exhibet ei reuetia. ¶ Ad tertiā rn̄detur negādo ꝓnam. Et rō est. qr alia ratio est de cruce ⁊ alijs instrumētis. qr lz q̄tum ad rationē ꝓtactus mēbrorū xp̄i adoram⁹ etiā nō solum crucē sed etiā oia que sunt xp̄i. vt lācea clauī ⁊ vestimēta. ista tn̄ non repsentāt imaginē xp̄i sicut crux que dicit signū filij hois qd̄ apparebit in celo. Mat. xxiiij. et inde est q̄ imaginē xp̄i veneramur nō imaginē clauorū vel quorūcūq̄ aliorū. ¶ Ad quartā rn̄detur (vbi. s. ar. v.) negādo ꝓnam. Et ratio est. qr crux xp̄i est imago xp̄i. nō aūt beata virgo. Preterea crux prout in se cōsiderat nō est capax honoris cum sit res insensibilis. sed beata virgo est ꝑm seipsam capax venerationis ⁊ ideo nō est similis ratio.

In festo sācti iohānis ante portam latinam est euāgelium. Dixit iesus petro. sequere me ⁊c. iob. xxj. Circa qd̄ possūt disputari se

queritis questiones. ¶ Prima. vtrum beatus iohānes supra pectus dñi recumbēs tantum inde sapientie suxit vt in figura aquile meruit inter euāgelistas designari. ¶ Secūda. vtrum beatus iohānes inter martyres debeat connumerari.

D primaz questionez sic ꝓcedit. et videt ꝙ non debuit figura aquile designari. sz hominis Altior est visio intellectualis ꝙ sensibilis. ergo beatꝰ iohānes ꝙto altiꝰ de diuinis erat locutus cōueniētius veniebat figurādus figura nature rationalis. puta hois ꝙ aquile que intellectu ⁊ ratione caret. ¶ In oppositū est illud Ezech. j. Facies aq̄le desuper ipsoꝝ quattuor. ¶ Respondeo ꝙ beatus iohānes meruit inter omnes euāgelistas cōueniētius figura aquile designari. Ratio est. sicut supra cum de beato marco fieret disputatio dictū est. euāgeliste sortiti sunt figuras ꝑ materias de quibus specialiter locuti sunt in euāgelijs. vt figuratio beati matthei est facta in facie hois. qz principaliter describit facta ipsiꝰ humanitatis xpi. Marci vero descriptio in facie leonis. qz ꝑnciꝑaliter describit ipsiꝰ xpi regnū. Desciptio luce designatur in facie bouis. qui est aial imolaticū quia ꝑncipaliter describit ipsiꝰ xpi sacerdotiuz. Ita descriptio beati iohānis ꝓuenient designatur in facie aquile. qz ꝑncipaliter describit in xpo excellētiam diuine nature. Et ideo. qz altissima est cōtemplatus in euāgelio suo. ꝓueniēter per aquilā est designatus. Habuit eñ bene ꝓprietates que aquile esse dicūtur. Dicitur ꝑmo ꝙ aquila acute videt ita vt etiā solēt in rota irreuerberata acie oculi aspicere dicat ꝓpter qd visus acumē aq̄la ab acumine nomē accipiēs vocat. Et insup vt pulli sui sint. sic ꝓbare dicit. Luz eñ de ouis egressi iam per naturā coadunatos habent oculos quēlibet pulloꝝ ad rotā solis videndā disponit. et cuiuscūq̄z oculos lachrymari cōspexerit illū abijcit. ⁊ quē illorū pati solē irreuerberata pupilla deꝑhēderit hūc tanq̄ suū fouet ⁊ nutrit. Ita beatus iohānes irreuerberato sole ad lumē verbi qd Sap. vij. candor lucis eterne dicitur. se ꝓuertit. ⁊ hereticos hoc lumē aspicere nō valētes de nido ecclie abijcit. sicut fecit de hebeonitis q̄ tēpore suo fuerūt. dicētes xpm esse hoiem purum. Catholicos ꝓo hoc lumē intuētes sincera fide in ecclesie nido sua doctrina fouet ⁊ nutrit. Et ideo bñ ꝛ de eo ezech. j. Facies aquile desup eoꝝ quattuor. Alij enim euāgeliste humanitatē dñi

nostri iesu christi describunt parum se ad diuinitatem eius eleuantes. Hic autem ad eterna diuinitatis se attolit. ⁊ parũ de natiuitate humana se intromittit. Ezech.j. Facies aquile extenta desuper erat. Bene certe extẽta desup erat.qz dicit aug. Si paulo altius intonasset totus mundus non intellexisset. Et ideo dicitur in psa de ipso. Tam implẽda ꝯ impleta nunꝯ vidit tot secreta purus homo puri?. ¶ Secunda proprietas aquile que cõuenit beato iohãni est ꝯ altevolat.quodvt dicit in celesti hierarchia dionysius altiuoluz significat diuine contemplationis. Nõ enim iohannes diuina describit per creata visibilia in quibus dei inuenitur vestigium.nec describit diuina per creata inuisibilia in quibus diuina resultant quasi per speculum. nec describit diuina per enigmata occulta in quibus diuina latent allegorice per secretum.sed describit ea p ipm lumen diuinum.⁊ ideo altissime volauit. Vñ apocal'.viij.Audiui vocem vnius aquile volãtis per mediũ celi. Unica eniz hec aquila auditur per medium celi volare vestigium in infimis non tangens ⁊ in medijs creaturis spiritualibus speculum et enigmata transcendens.⁊ vsqz ad medium celi trinitatis se attollens quando medie in trinitate psone hoc est verbi describit ꝓprietatem ⁊ diuinitatẽ. Job.xxxix. Ad preceptum eleuabitur aquila ⁊ in arduis ponet nidũ suũ. Hãc em̃ eleuationẽ intellect? facere non potuit nisi sol? de?. nec ꝯ in arduissimis sic nidũ poneret intellect? vñ in psa d̃r de ipso. Volat auis sine meta quo nec vates nec propheta volauit altius. ¶ Tertia ꝓprietas aquile ꝯ in preruptis et in locis inaccessis nidificat. qd̃ soli iohãni competit. Preruptaenim significãt alta diuinitatis ⁊ personalis ꝓprietatis.que prerupta non in se sz qz accessus ad ea per viã rationis ꝓpriatus nõ est.qz ratio non potest ad illa. et ideo inaccessa dicunt. ps Mirabilis facta est scientia tua ex me confortata est⁊ nõ potero ad eam.iob.xxxix. In preruptis silicibus morator ac inaccessis rupibus. inde contemplatur escaz ⁊ de longe oculi eius ꝓspiciunt. ab altissimis eniz theorijs rudis intellectus ad q̃ ratio non potest pertingere⁊ solida diuinitatis q̃ sunt quasi refectiones delectabiles cõspicit⁊ de lõge sup tp̃s ad eternitatẽ oculi mẽtis eius ꝓspiciũt⁊ hoc significat p hoc ꝯ iob. xxj.recubuit in cena supra pect? dñi. vñ fluenta euãgelij vberi?ceteris potauit.ibi em̃ nidũ posuit iohãnes.in quo erãt omnes thesauri sapiẽtie⁊ sciẽtie abscõditi ⁊ sic ptz ꝯ ꝓuenienter beatus iohãnes ratiõe sapiẽtie quã de pectore dñi potauit aq̃le figura descript? est. ¶ Ad rõnes in oppositum. Ex dictis patet responsio.

In festo sancti iohannis ante portā latinā.

D secūdam q̄stionē sic procedit. Et videtur ꝙ beatus iohānes euangelista sit inter martyres numerandus licet in pace vitam finierit. ¶ Primo ex illo matthei xx. Calicem quidē meū bibetis. hoc est dictū iacobo ⁊ iohāni. ergo sicut iacobus cōnumerat inter martyres ita etiā beat⁹ iohānes ꝛnumerabit. ¶ Scdo sic. dicit beat⁹ hiero. in sermone de assumptiōe. Recte dixerim ꝙ dei genitrix ꝟgo ⁊ martyr fuit q̄ nis in pace vitā finierit ergo idē potest dici de beato iohāne. ¶ Tertio sic. martyriū est fortitudinis act⁹. ad fortitudinē aūt ptinet nō solus mortē nō formidare sz nec alias aduersitates. vt aug. dicit in. vj. musice. multe sunt alie aduersitates preter mortē quas aliqui possunt sustinere ꝑ fide xpi. sicut carceres. exiliū. flagella. et huiusmodi. Vñ ⁊ beati marcelli martyriū celebratur q̄ tū fuit in carcere mortu⁹. sz beat⁹ iohannes multas huiusmodi aduersitates sustinuit ꝑ xpō fuit flagellatus cū alijs apostolis. fuit venenō potatus. fuit in feruētis olei dolio missus. fuit in exiliū deportatus. ergo deberet inter martyres cōnumerari. ¶ In oppositus videtur esse euangeliū presens vbi xps dicit petro. Tu sequere me scz ꝑ viā martyrij. de iohāne vero dixit. Sic eū volo manere. s. sine calice martyrij volo eū manere. ¶ Rñdeo dicendū ꝙ beat⁹ iohānes apud hoies nō numeratur inter martyres. Ratio est. qz ad rationē pfectā martyrij reqritur ꝙ aliqs mortez sustineat. ꝙ ptz sic. (ij. ij. q. cxxiij. ar. iiij.) martyr dicitur testis fidei xpiane ꝑ quam nobis visibilia ꝑ inuisibilibus cōtēnenda ꝓponunt ad martyriū ergo ptinet vt homo testificetur fidē se opere ostendēs cuncta ꝓsentia cōtēnere vt ad futura et inuisibilia bona pueniat q̄diu aūt hominū remanet vita corporalis nondū opere se ostendit temporalia cūcta despicere. Cōsueuerūt eñ homines ⁊ consanguineos et oia bona possessa contēnere. ⁊ etiā dolores corpis pati vt vitā ꝓseruēt. ⁊ ita ad perfectā rationē martyrij requirit ꝙ aliquis mortez sustineat. Vñ maxim⁹ in quodā libro in sermone de martyre dicit ꝙ vicit ꝑ fide moriendo q̄ vincerēt sine fide viuēdo. Distinguit aūt beat⁹ bernar. in sermone de innocentibus triplicē speciē martyrij dicēs. habemus in beato stephano martyrij simul ⁊ operis voluntatē. Habemus solaz voluntatē in beato iohāne. Solū in beatis innocentibus opus. Biberūt oēs hi salutaris calicem. aut corpore simul ⁊ spiritu. aut solo spū. aut corpore solo. Sit ergo stepha. martyr apud homines cuius volūtaris

passio euidenter apperuit in eo. Sit iohānes apud angelos martyr. quib⁹ tanq̄ spūalibus creaturis spūalia eius denotiōis signa innotuerūt ⁊c. Et ꝓpter hoc dixi mus ꝙ iohānes apud hoīes non est numerandus inter martyres. ¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad primā rñdet ꝙ beat⁹ iohānes cū multas passiones sustinuerit calicem passionis bibit. ꝛ nō sicut beat⁹ iacobus qui gladio fuit occisus. quare ille est inter martyres cōnumerat⁹. nō aūt iohānes qui sine gladio vitā in pace finiuit. ¶ Ad scdam dicit sanc. tho. (vbi. s. ad. j.) ꝙ tales auctoritates loquunt̄ de martyrio ꝑ quandam similitudinē ⁊ nō de martyrio ꝓprie dicto. ¶ Ad tertiā rñdet negādo ꝓsequētiaz. Et ratio est. qz (vt habet vbi. s. ad. iij.) fortitudo principaliter ꝓsistit circa pericula mortis. circa alia autē cōsequēter. ⁊ ideo nec martyriū ꝓprie dr ꝑ sola tolerantia carceris aut exilij vel rapina diuitiarum. nisi forte fm qd ex his seqūt mors. sic btō marcello cōuenit.

N festo sācti Barnabe apl̄i est euangelium. Hoc est preceptuz ⁊c. Iobis. xv. Circa qd possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrū maiorem dilectionem potest quis habere ꝙ mori pro amicis. ¶ Scdo. vtruz beat⁹ barnabas moriendo ꝑ rp̄o fecerit actū maxime pfectionis.

D primaz questionez sic pceditur. ⁊ videtur ꝙ maiorez dilectionem pōt quis habere q̄ mori pro amicis ¶ Primo sic. maioris dilectionis signum est ꝙ quis animā suam ponat pro inimicis suis q̄ amicis. ptz. cuz ibi sit maior difficultas que pertinet ad virtutē que est circa difficile. q̄ circa dilectionē primi. ergo. ¶ Scdo sic ad Rom. v. dr. Commēdat deus suā caritatem in nobis. i. ostēdit se nos maxie diligere ꝙ cum adhuc essemus pctores ⁊ per ꝓsequens impij et inimici passus est ꝑ nobis ergo ⁊c. ¶ In oppositum est euangelium. in quo rp̄s loquitur. ¶ Rñdeo dicendū ꝙ verū est qd rp̄s dicit. qz in ordine diligibiliū quatuor ordinata sunt. s. de⁹ anima nostra. ⁊ anima primi. ⁊ corpus ꝓprium nostrū. Et ideo cuz caritas sit ordinata pro ipso deo qui est primū ⁊ proximum diligibile ex caritate debēt alia tria exponi. sicut min⁹ ꝑ maiori ita ꝙ nos ipsos scz animam ⁊ corpus ⁊ proximos dare debem⁹. Pro anima ꝛo propria debet proxim⁹ ⁊ proprium corpus cōtemni pro salu

te aīe ꝓtimi ꝯ vita corꝓalis ex
poni. ⁊ ideo cuꝫ vita corꝓalis sit
potissimū qd̄ potest aiaꝫ habem?
ideo potissimū est ipam expone
re ꝓpter ꝓtimū ⁊ maximuꝫ dile
ctionis signum. ⁊ sic ptꝫ ꝓclusio.
¶ Ad rōnes in oppositum. ¶ Ad
primā rndet negando assumptū.
Nā dilectio amici fm se ꝓsidera
ta est feruētior ⁊ melior q̄ dile
ctio inimici. Et ad ꝓbationē di
cim? q̄ plus facit ad rationē me
riti ⁊ virtutis bonuꝫ q̄ difficile.
vñ non opꝫ q̄ omne qd̄ est difficī
lius fit magis meritoriū. sed qd̄
est difficili? etiaꝫ fit meli?. ¶ Ad
scdam rndetur vno modo q̄ per
illud magis ostēditur ꝓtrariuꝫ.
Tū primo. qꝛ xp̄s nō posuit aiaꝫ
suā ꝓ nobis inimicis vt inimici
remanerem?. sed vt amicos effi
ceret. Tum scdo. qꝛ ipse mortu?
est ꝓ amicis qui lꝫ nō essent ami
ci quasi amātes. erāt tñ amici vt
amati. Vel dicendū vt dicit alb.
fm augu. q̄ amicus hic ꝯ q̄ ha
bilitate ⁊ habitu amicus est. ⁊ q̄
est amicus actu. ⁊ sic xp̄s non est
mortuus nisi pro amicis. qꝛ etiā
q̄ inimic? est actu habilitate est
amic? sicut paul? añq̄ ꝓuertere.

D secūdaꝫ
questionē sic
procedit. Et
videtur q̄ bar
nabas moriē
do ꝓ xp̄o non
fecit actū ma
xime perfectionis. ¶ Primo sic.
martyrium nō est actus maxime
perfectionis. ergo ⁊c. antecedēs
probatur sic. Illud enīꝫ ad perfe
ctionem vite videtur pertinere
quod cadit sub consilio quod sꝫ
nō est de necessitate salutis. sed
martyrium est de necessitate sa
lutis. Dicit enīꝫ apostol? ad Ro
ma. x. Corde creditur ad iusticiā
ore aūt confessio fit ad salutem.
¶ Secundo sic. ad maiorem per
fectionem pertinere videt q̄ ali
quis det animam suam quod fit
per obedientiam q̄ q̄ deo det ꝯ
priuꝫ corꝓus quod fit per marty
rium. Vñ. Greg. dicit vlt. mora
liū. q̄ obediētia cūctis victimis
ꝓponitur. ergo mori ꝓ xp̄o nō
est actus maxime perfectionis.
¶ Tertio sic. melius esse videt
alijs ꝓdesse q̄ seipsuꝫ in bono cō
seruare. qꝛ bonū gentis meli? est
q̄ bonū vni?. fm philosophū pri
mo ethi. sꝫ ille q̄ martyriū susti
net sibi soli ꝓdest. ille aūt qui do
cet ꝓficit multis. ergo act? docē
di ⁊ gubernādi subditos est pfe
ctior q̄ act? martyrij. ¶ In oppo
sitū est euangeliū ꝓsens. qꝛ vbi
est maior act? dilectionis. ibi est
actus maioris pfectiōis. qꝛ per
fectio in caritate fundat. sꝫ ma
iorem dilectionē nemo hꝫ q̄ qui
ponit aiam suā pro amicis. ergo
multo magis qui ponit pro xp̄o.
¶ Scdo. augustinus in libro de
sancta trinitate ꝓfert marty
riū virginitati que ad perfectio
nem pertinet. ergo videt marty
rium maxime ad perfectionem
pertinere. ⁊ ita patet q̄ beat? bar

nabas moriẽdo pro christo actũ maxime perfectiõis fecit. ¶ Respondeo dicendũ. q̃ beatus barnabas moriendo p̃ christo ex caritate fecit actũ maxime perfectiõis. Pro quo sciendum est. qũ martyriũ sit actus maxime perfectionis ⁊ quãdo nõ. Pro quo notandũ. q̃ (vt habet. ij. ij. q. cxxiij. ar. iij.) de actu virtutis dupliciter loqui possumus. Uno modo fm speciẽ ipsius actus. prout cõparatur ad virtutem proximã eliciente ipsum. ⁊ sic nõ potest esse q̃ martyriũ qd cõsistit in debita tolerãtia mortis sit pfectissimũ inter omnes virtutis actus qr tolerare mortẽ nõ est laudabile fm se. sz solũ fz qd ordinat ad aliqd bonum qd psistit in actu virtutis puta ad fidẽ ⁊ dilectionẽ dei. vñ ille actus virtutis cũ sit finis melior est. Alio modo potest psiderari actus virtutis fm qd cõparatur ad primũ motiuũ quod est amor caritatis. ⁊ ex hac parte p̃cipue aliquis actus hz qd ad perfectionẽ vite pertineat. qr vt apostol⁹ dicit Col. iij. Caritas est vinculum perfectionis. martyrium autem inter oẽs virtuosos act⁹ maxime demõstrat perfectionẽ caritatis. quia tanto ostenditur aliquis amare aliquaz rem. q̃to pro ea rem magis amatam contemnit ⁊ rem magis odiosam eligit pati. Manifestum est autem q̃ inter alia bona presentis vite maxime amat homo ipsam vitã ⁊ econtrario maxime odit ipsaz mortem ⁊ precipue cum doloribus corporalium tormentorum quorũ motu etiam bruta animalia a maximis voluptatibus abstrahũtur. vt dicit augustinus li. lxxxiij. q. Et ex hoc patet q̃ martyriuz inter ceteros actus humanos est perfectior fm suum genꝰ quasi maxime caritatis signum fm illud presentis euangelij. maiorem caritatem nemo habet ⁊c. Beatus autem barnabas pro fide christi mortuus est. Erat enim vt dicitur Act. xi. vir bonus ⁊ plenus spiritusancto ⁊ fide. vñ non dubium quin opus maxime perfectionis fecit mortem suscipiẽdo pro christo. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primã rñdetur negãdo psequentiã. Et ratio est. quia nullus est actus sub cõsilio cadens qui in aliquo euentu nõ cadat sub p̃cepto quasi de necessitate salutis existens. vt aug. dicit in libro de adulterinis coniugijs. ⁊ ideo nõ est cõtra pfectionem martyrij. si in aliquo casu sit de necessitate salutis. Est enim aliquis casus in quo martyrium preferre nõ est de necessitate salutis. puta. cum ex zelo fidei ⁊ caritate fraterna multotiens legũtur sancti martyres sponte se obtulisse martyrio. Qd aũt dicit. i. Job. iij. Nos debemus pro fratribus nostris aias ponere. ⁊ similia p̃cepia. fm p̃parationẽ animi sunt intelligẽda. ¶ Ad scdam rñdet negãdo consequentiã. Et ratio est. qr martyriuz cõplectitur

id qd summus esse potest in obedientia. vt scz aliquis sit obdiēs vsqz ad mortē. vñ patet. q martyrium sm se est perfectius q̄ obedientia absolute dicta. ¶ Ad tertiam respondet. q illa ratio procedit de martyrio. sm ppriā speciem actus ex qua nō hz excellētiam inter omnes actus virtutū sicut nec fortitudo est excellentior inter omnes virtutes.

A festo sancti iohannis baptisteē euāgelium. Eliza beth impletū est tps Luce. j. Circa quod possunt disputari seqntes questiones.

¶ Prima. vtrum cōueniēter impositum est ei nomē Johannes. ¶ Secunda. vtrū sit verum q inter natos mulierum non sit maior iohanne baptista. ¶ Tertia. vtrz sit i vtero mtis sanctificat?

D primaz questionez sic pcedit. Et videtur q nō cōueniēter impositum sit iohanni hoc nomen iohānes. ¶ Primo sic. In veteri testamento inueniunt alia nomina imposita per spiritum sanctum loquētez p prophetas. et nomen angeli. Malach. iij. Ecce ego mitto angelum meū q ppparabit viā ꝛc. Itē nomen vocis clamātis ꝛc. vt Esa. xl. Ego vox clamātis in deserto. Itē nomen luciferi eo q fuit terminus noctis ꝛ initiū lucis gratie. ergo cum parentes non se cōformant scripture sancte aliud nomē pronunciantes q̄ spūsanct? p ppheas imposuit vident errasse ꝛ inconueniēter nomē iobes imposuisse ¶ Secūdo sic. Istud nomē iohannes gratiā figurat. vnde interptat. domini gratia. sed gratia nō est facta p eum qz nō erat ille lux Job. j. sed p christuz qui erat lux vera illuminās omnem hominē est facta. Vñ Johānes euangelista ait. Gratia et veritas per iesuz xp̄m Job. j. ¶ Tertio. Johannes nō fuit gratia. ergo nomē hoc non conueniens videt sibi impositum. qz interptatio vocabuli nō consonat rei. antecedens patet. quoniā talia nomina ī abstracto vt gratia. bonitas et sapientia et huiusmodi non possunt dici nisi de eo qui p essentiam est talis. qui solus est deus. alij vero qui non per essentiam sz pticipatiue habēt tales proprietates. nō dicūtur abstractiue gratia. bonitas ꝛc. sed concretiue grat? bonus sapiens. ergo videtur q non cōueniēter nomen iohannes sit impositū iohānni baptiste. ¶ In oppositum est euangelium presens. ¶ Respondeo dicendū. q conueniente no

men Johānes impositū est iohāni baptiste. Probatur. quia hoc impositū est mādato angeli gabrielis apparentis zacharie in templo dicentis. Ne timeas zacharia. quoniaz exaudita est oratio tua. et vxor tua elizabeth pariet tibi filium et vocabis nomē eius Johannes. Vbi notandum q nomina debent ꝓprietatibus respondere. et hoc patet in nominibus generum et specieruz ꝓut dicitur. iij. metb. Ratio em quā signat nomē est diffinitio que de signat propriazirei naturā. noia autem singularia hominū semp imponuntur ab aliqua ꝓprietate eius cui nomen imponit vel a tempore. sicut imponuntur nomina aliquoz sanctorū his q in eorum festis nascuntur. vel a cognatione sicut filio imponit nomen patris. vel alicui de cognatione eius. sic propinqui Johannis de quo sermo. volebant eum nomine nominare patris sui zachariam nō aūt iohannē. qz nullus erat in cognatione sua qui vocaretur hoc nomine. vt dicit in pseni euangelio. Nomina autem que imponunt diuinit alicubus semper significanti aliquod gratuitū donū eis diuinitus datum. sicut Genesis. xvij. dicitur abre Vocaberis abraam. qz patrem multarum gentium constitui te. qz igitur beato iohāni dominus collatur erat mun gratie multiplex. ideo cōuenienter impositū est ei nomen iohannes angelo prenunciante patri suo. Habuit autē beatus iohannes multiplex mun gratie. Primo in conceptiōe quia in vtero fuit sanctificatus. vnde fuit replet spiritusācto ex vtero matris sue Luce primo. Secūdo. qz sanct nascit. Tum quia sterilis parit. Tum quia patri loquelam restituit. Unde ambrosius. Respicite iohannem quantavis insit ei vocabulo cuius nuncupatio reddit muto vocē. patri pietatē. populo sacerdotē. Primo em erat tacens lingua. sterilis filio. priuatus officio vbi iohannes nascitur fit repente pater ꝓpheta. loquele vsum recipit. prolē affectio recipit. sacerdotem functio recognoscit. Natiuitas em iohānis multa miraculoz sublimitate refulsit. quia nimiruz vt dicit Beda decebat vt ille quo internatos mulierū maior nemo surrexit. in ipso mor ortu virtutis iubare clarescceret. Habuit tertio munus gratie in cōuersatione. cuius tanta sanctitas fuit. q vt inquit Chrysostomus. omniū vitam culpabilē faceret apparere. vnde testimonio domini. iternatos mulierū non surrexit maior iohanne baptista. Matthei. xj. Quarto habuit mun gratie i cognitione. quoniaz nō ꝓpheta sed plus q ꝓpheta domini testimonio fuit. Mat. xj. Quinto habuit mun gratie in predicatiōe vnde ait. Ego vox clamantis in deserto parate viaz dñi Mar. j.

De cuius predicationis fructu dicitur Luce primo. Multos filiorum israel cōuertet ad dominum deum ipsorū. et ipse pcedet ante illum in spiritu & virtute helie. vt conuertat corda patrum in filios. & incredulos ad prudētiā istorum. & parare domino plebē pfectā Sexto habuit munus gratie in officiorū excellentia Fuit enim baptista saluatoris. preco iudicis. precursor regis. Septimo habuit munus gratie. in egressu huius vite. qz egreditur cū gloriosa palma martirij merito ergo ratione tantorū muneruz gratie cōuenientissime nominatus est iohannes. Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primā respōdet. q̄ ratio non pcedit. qz parentes iohannis pcipiente angelo dñi imposuerūt sibi hoc nomē iohānes nec ē mirū q̄ vnus & idem propter diuersas virtutes in eo existentes recipiat noia varia ¶ Ad secundam respondetur. negādo psequentiam. qz nō dz iohannes quasi per ipsum gratia facta sit sed quia ipse multiplici gratia a deo donatus est. ¶ Ad tertiā eodem mō respondet negando consequentiam. Et ratio est. qz iohānes interptatur dñi gratia. vel i quo est gra. & fm hoc vere cōuenit ei nomen iohannes. qz multiplex dei gra in eo fuit. Pōt etiā scdo dici q̄ iohānes dicit sit gra eo q̄ tota ei natura absorpta ē in gratiā. sicut sol dz lux. Gen. j. Dixit deus. Fiat lux. Et sicut hō carnalis dz caro. & spūalis spūs. Jo. iij. sic iste nō solū gratiosus. sz etiā gra noiat. qz qñ supabundans naturā totā absorbuisse videt. vt ex vita admirabili sua pz.

Secūdam questionez sic pcedit. Et videtur q̄ nō sit veruz. qz inter natos mulierū nō sit maior iohanne baptista. ¶ Primo sic. xps ē natus de muliere. iuxta illd apli ad Gal. iiij. Natū ex muliere factuz sub lege. & tñ est maior iohe baptista Unde iohanes dicit de eo. Non sum dignus corrigiam soluere calciamenti eius. ¶ Secundo sic de pphetis & patriarchis qui nati sunt de mulieribus. quibus iohānes nō videt fuisse maior. Naz de abrahā dicit augq̄ celibatus iohannis nō preferitur cōiugio abrahe. ¶ Tertio arguitur de apostolis qui dicūtur vt dz ad Ro. viij. primitias spūs habentes. & ita pre oib⁹ post xpm et matrem eius plenitudinē spiritussancti habuisse credū. ¶ In oppositum est verbum xpi Mat. xj. ¶ Respondeo dicendū q̄ verbum xpi est verissimum. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primā respondetur. q̄ christus ab illa vniuersalitate excluditur q̄ non de muliere. sed de virgine natus est. vnde signāter dicit. Inter natos mulierū nō surrexit &c. quia mulier coiter corruptionē fons

sed femia setū. Uñ si alicubi reperitur ꝓs dictus filius mulieris. vt in iohanne. Mulier ecce filius tuus. Et in apl'o vbi supra sexum noiat non corruptionem. ¶ Ad secundā rñdetur ꝙ vt dicit Diero. Cum saluator noster dicit. ꝙ inter natos mulierꝫ nō surrexit maior iohanne baptista. nō eum ꝑtollit prophetis ⁊ patriarchis ac ceteris hominibus. sed alios iohanni adequauit. vnde non sequiť vt ait. si alij maiores non sūt ergo ipse maior est alijs. Sz chrysostomus dicit. ꝙ maior ē alijs sz licet apud angelos istud argumentum valet. nemo inter angelos maior. ergo iste maior omnibus. nō tamē valet inter homines. Et ratio est. qr iter hoies nō est ordo ꝓm naturā sed solus ꝓm gratiam. Inter angelos autem ꝓm naturaz Preterea si dicatur maior omnib⁹ patribus veteris testamenti. nō est incōueniēs. ille eñ maior ⁊ excellentior est q̄ ad maius officiū assumptus est. Abraham eñ maior est inter patres. qr ad ꝓbationez fidei est assumpt⁹. Moyses vero qr ad officium ꝓphetie. vt habeť Deuť. vlť. Non surrexit maior ꝓpheta in israel sicut moyses. Oēs istos precusor dñi excellit in multa excellētia. qr ad mat⁹ officiū est assumpt⁹. Luce. j. Erit magn⁹ coram dño. Vel potest sic distigui. ꝙ aliquis potest dici maior duplicit. vel quātū ad meritū. et sic multi patriarche possunt fuisse maiores aliqbus noui testamēti. sicut dicit Aug. ꝙ celibat⁹ iohānis nō ꝑfertur ꝓiugio abrahe. et intelligendū est ꝙ q̄ ad meritū qr vt dicit sanctus Thomas in secūda secūde. (q. cliij. ar. iiij. ad j.) ⁊ qr abrahā habuit animū sic dispositū vt paratus esset virginitatez seruare si esset temp⁹ cōgruum. ex quo meritū ꝓtinentie coniugalis in ipso equať merito cōtinentie virginalis in iohāne respectu ꝓmij substātialis. nō respectu ꝓmij accidentalis. hec sanctus thomas vbi supra. Alio modo pōt dici maior ꝓm statū ad statū sicut virgines meliores sūt cōiugatis. hoc modo non semp. tamen merito. ita ꝙ quelibet virgo melior sit quolibet cōiugato aut coniugata. sic Johannes oibus maior fuit patrib⁹ veteris testamenti. ¶ Ad tertiam dicendum. videtur ꝙ quilibet apostolus ꝓm statum fuit maior iohanne baptista. vt videť dicere chrysostom⁹. ⁊ videť nobis ꝙ ita sit dicendum ꝓm illud apostoli q̄d in arguendo inductū est ad Ro. viij. ꝙ erant habentes primitias spiritussancti. q̄d scilicet sicut exponit sanctus thomas (lectio. v. circa principiū.) spiritumsanctum ⁊ tempore prius ⁊ ceteris abundantius apostoli habuerunt ex quo ptz inq̄t sanct⁹ thomas ꝙ apl'i sunt oibus alijs sct'is q̄cūq̄z ꝓrogatiua ꝑfulgeāt siue virginitatis siue doctrine siue martyrij ꝑferendi tanq̄ abūdātius spiritū

sanctū habētes. Sed potest aliquis querere. Nūqd potest quis conari q̃ habeat eqlē caritatez apostolis. Respōdit sanct⁹ tho. in eadem lec. dicendū q̃ caritas hominis non est a seipso. sed ex gratia dei que dat vnicuiq̃ fm mensurā donationis xpi vt dicit ad Eph. iiij. Unicuiq̃ autem datur gratia ꝓportionata ad id ad quod eligitur. sicut homini xpo data est excellētissima gratia qz ad hoc est electus vt eius natura in vnitate persone diuine assumeret. Et post eū habuit maxime plenitudinem gratie beata maria que ad hoc est electa vt esset mat xpi. Inter ceteros aūt ad maiorē dignitatē sunt electi apostoli vt. s. immediate ab ipso xpo accipiētes alijs traderēt ea que pertinēt ad salutem. ⁊ sic in eis ecclesia quodāmodo fundaretur. fm illud Apoca. xxj. Murus habebat fundamenta. xij. et nomina apostolorū in eis erant scripta. Et ideo dicit. j. Cor. xij. Deus posuit in ecclesia ꝓmo quidem apostolos. ⁊ ideo deus eis abundātiorē gratiā pre ceteris tribuit. Hec sanctus tho. Et sic pro nunc de ista questione.

Ad tertiam questionem sic procedit. et videtur q̃ beat⁹ iohānes nō fuerit sanctificat⁹ in vtero matris

¶ Primo sic. vt dicit augustin⁹ in epistola ad dardanū ⁊ isidorū. Regeneratio dici non potest in eum in quem non precessit generatio. sed per gratiam gratuz facientem fit homo filius dei ⁊ regeneratur. ergo nō potest homo sanctificari anteq̃ nascatur ex vtero. ⁊ per ꝓsequens iohannes non fuit sanctificatus in vtero.

¶ Secūdo sic. sicut pctm actuale ꝓtrahitur ex actu. ita peccatū originale contrahitur ex origine. sed peccatum actuale nō potest remitti q̃diu homo stat in actu peccandi. ergo nec originale peccatū potest remitti in puero in materno vtero existēti qui adhuc actualiter est in origine existens. ¶ Tertio sic. matth. iij. super illo verbo iohānis ad xpm. Ego a te debeo baptizari. dicit glo. id est a pctō originali mundari. ergo videtur q̃ non fuerit in vtero sanctificatus. ¶ In oppositum est euangeliuz Luce. j. vbi dicitur de iohanne q̃ spūsancto replebitur ex vtero matris sue. ¶ Respōdeo dicendū q̃ beatus iohannes fuit in vtero matris sue sanctificatus. Ptz ista cōclusio. Adhuc de nullo sancto celebrat ecclesia festum natiuitatis. sed celebrat natiuitatem iohannis. ergo tunc nascens sanctus erat. ergo in vtero sanctificatus fuit. Circa quam conclusionem notanduz. q̃ (vt habetur iiij. sen. di. vj. q. j. ar. j. q. ij. Sicut deus non alligauit potentiā suā

rebus naturalibus. vt nō possit
preter eas operari cum voluerit
qd̄ in miraculosis actibus facit.
ita non alligauit virtutē suā sa-
cramentis. vt non possit sine sa-
cramentoꝝ ministris aliquē san
ctificare. ⁊ ideo aliquos preter
legem cōmunē quasi miraculo-
se in maternis vteris sanctifi-
casse legitur illos precipue qui
immediatiꝰ ordinabātur ad eiꝰ
sanctissimā conceptionē. ⁊ ideo
mater sanctificata credit. et io-
hannes baptista qui ei in vtero
existenti testimoniū dedit. et hie
remias qui ipsius cōceptionem
vaticinio expresse p̄dixit. Nouū
inquit faciet dōs super terram.
mulier circūdabit virū. Hiere.
xxxj. ita tamen q̄ in istis sancti-
ficatis fit gradus propinquita
tis ad xp̄m sit gradus sanctifi-
cationis. ¶ Ad rationes in oppo
situm. ¶ Ad primā respondetur
negando p̄ñam. et ratio est. quia
regeneratio spiritualis p̄suppo
nit generationē naturalem sibi
correspondentē. ⁊ ideo regenera-
tio spiritualis que fit per mini-
sterīū hominū in baptismo pre-
suppōit natiuitatē ex vtero qua
homo in noticiā ⁊ societatē ho-
minū prodit. Sed regeneratio
que fit diuinitus p̄supponit de
necessitate natiuitatez in vtero
qua homo a deo creatus forma
tus est. ¶ Ad scd̄am respōdetur
negando p̄ñam. et ratio est. quia
iaz formato puero anima ratio
nali infusa puer nō accepit a ma
tre nisi nutrimentū. peccatū aūt
originale non cōtrahit per actū
potentie nutritiue sed generati
ue. ⁊ ideo nō est actu in ꝓtrahen
do originale nisi in ipsa infusio-
ne anime. ⁊ ꝓpter hoc nihil pro
hibet puerū in statu illo post in-
fusionē a peccato originali mun
dari. ¶ Ad tertiā respōdetur ne
gando p̄ñam. et ratio est. quia il
la verba dixit iohānes. nō q̄ ha-
beret originale peccatum. eo q̄
fuerat in vtero matris sanctifi-
catus. sed loquebat in persona
generis humani. qz ante aduen-
tum xp̄i licz aliqui essent aliquo
modo mūdati q̄tum ad infectio
nem persone per circūcisionem
vel sanctificationē: vt iohānes.
sed q̄tum ad culpā ⁊ infectionē
totiꝰ humane nature. nullus mū
datus erat ante passionē xp̄i. vel
aliter dici pōt q̄ hoc dixit. Ego
a te debeo baptizari. qz sanctifi
cati in vtero indigent baptismo
xp̄i. vt recipiant characterem q̄
recipitur in baptismo quo confi
gurentur xp̄o. (vt habetur vbi
supra. q. tertia.

N festo sā
ctorū iohan-
nis ⁊ pauli est
euangelium.
Attendite a
fermento ⁊c.
Luce. xij. Cir
ca qd̄ possunt
disputari se-
quentes questiones. ¶ Primo.

vtrum hypocrisis sit peccatum mortale. Secūdo. vtrum timere eos q̄ occidūt corpus sit peccatum mortale.

D primaꝝ questionez sic pcedit. Et videtur ꝙ hypocrisis sit semp peccatū mortale ¶ Primo ex euangelio presenti. i quo ait. Attendite a fermento phariseorū quod est hypocrisis. qd̄ manifeste innuit esse peccatum mortale ¶ Scd̄o sic. dicit hiero. Esa. xij. in glo. ꝙ in cōparatione duoruz malor leuius est aperte peccare q̄ sanctitatē simulare. ergo ⁊c. Tertio sic. dicit Grego. xxxj. moral'. ꝙ hypocrite ex malicia peccant. sed hoc est grauissimū. quod pertinet ad peccatuz in spm̄ sctm̄. ergo hypocrita semper mortaliť peccat. ¶ Quarto sic. nullꝰ mereť iram dei ⁊ exclusionē a visione dei. nisi ppť pctm̄ mortale. sed per hypocrisim aliquis mereť irā dei ſm illd̄ Job xxxvj. Simulatores ⁊ callidi p uocant iram dei. excludiť etiam hypocrita a visione dei. ſm illd̄ Job. xiij. Non venit in cōspectu eius omis hypocrita. ergo hypocrisis est semp peccatū mortale. ¶ In oppositum. Hypocrisis est mēdaciū operis cū sit simulatio quedā. sed nō omne mēdaciū est pctm̄ mortale. ergo nec omis hypocrisis. ¶ Rūdeo dicendū p̄clusione. ꝙ hypocrisis non est semp pctm̄ mortale. sed q̄ñq̄z sic. q̄ñq̄z nō. Pro q̄ notādū iuxta san. tho. (ij. ij. q. cxj. ar. iiij.) ꝙ in hypocrisi sunt duo. s. defectꝰ sctitatis et simulatio illius. si ergo hypocrita dicať ille cuiꝰ intentio est ad vtrūq̄z. vt scz aliq̄s nō curet sanctitatē nō habere. sed solū sctūs apparere sicut ꝓsueuit accipi in sacra scriptura. sic manifestū est ꝙ est pctm̄ mortale. nullꝰ em̄ priuatur totaliter sctitate nisi ꝑ peccatū mortale. si aūt dicať hypocrita ille q̄ intēdit simulare sanctitatē a qua deficit ꝑ pctm̄ mortale. tūc q̄uis sit in peccato mortali ex quo p̄uabať sctitate vite. nō tm̄ semp ipsa simulatio est ei pctm̄ mortale sz q̄ñq̄z veniale. qd̄ discernēdū est ex fine. qz si repugnat caritati dei vel ꝓximi erit peccatū mortale. puta si simulat sctitatē vt falsam doctrinā diffeminet. vt erat hypocrisis phariseoꝝ. a qua hypocrisi dicit dñs esse cauendū. vel vt adipiscatur eccl'iastica dignitatē indignus. aut quecūq̄z alia bona tpalia in q̄bꝰ finē ꝓstituit. Si vo finis intentus nō repugnat caritati est peccatū veniale. puta cū aliq̄s i ipa fictiōe delectať. de q̄ pbs dicit iiij. etb. ꝙ magis videť vanꝰ q̄ malꝰ. Eadē em̄ est ratio de mēdatio ⁊ simulatiōe. ꝓtingit em̄ q̄ñq̄z ꝙ aliq̄s simulat pfectionē sctitatis q̄ nō est de necessitate salutis,

et talis simulatio nec semp est pctm̄ mortale. nec sp est cū pctō mortali. ⁊ sic pz rn̄sio ad obiecta

D secundā questionez sic ꝓcedit. Et videtur ꝙ time re eos q̄ occidūt corpus nō fit pctm̄ mortale. ¶ Primo sic. timor non est pctm̄. ergo ⁊c. ꝓma est bona. antecedēs ꝓbat. timor est passio quedā. sed passionib⁹ nec laudamur nec vituperamur. vt d⁹. ij. etb. cū igit omne pctm̄ sit vituperabile. videt ꝙ timor nō fit pctm̄. ¶ Secūdo sic. nihil qd naturalit est in hoie est pctm̄. qz pctm̄ est ꝓtra naturā. vt Damas. dicit in. ij. li. sed timere est homini naturale. vt iij. etb. habet. ergo timor nō est pctm̄. ¶ Tertio sic. timor est in irascibili q̄ est pars sensibilitat⁹ sed ī sensibilitate est tm̄ pctm̄ veniale. ergo timor nō est peccatū. ¶ Quarto sic. pctm̄ nō solū retrahit a pfectione sed a p̄cepto. sed timor non retrahit a p̄cepto sed solū a pfectiōe vt videt dicere glo. Deut. xx. ergo timor non est pctm̄ mortale. ¶ In oppositū est euāgeliū pnis Nolite timere eos qui occidunt corp⁹. sicut ppt timorē mortis hō declinet a veritate. ¶ Secūdo sic. pro solo pctō mortali debet pena inferni. sed pena inferni debet timidis. fm illud Apoc. xxj. Timidis ⁊ increduli exe. ⁊c. pars erit in stagno ignis. qd est pena iferni. ergo talis timor est peccatum mortale. ¶ Rndeo dicēdū sub certis ꝓclusionibus. Prīa est ꝙ timor aliqn̄ est pctm̄ aliqn̄ nō. Pro cui⁹ ꝓclusiōis noticia est notādū. ꝙ (vt hz ij. ij. q. cxxv. ar. j.) aliquid d⁹ esse pctm̄ in actib⁹ hūanis ppt inordinationē. nam bonū hūani act⁹ in ordine quodā existit. Est autē hic debit⁹ ordo vt appetit⁹ regimini rōnis subdat. ratio aūt dictat aliq̄ esse fugiēda ⁊ aliq̄ esse psequēda. ⁊ iterfugiēda quedā dictat magꝭ esse fugiēda q̄ alia. ⁊ similit inter psequēda quedā dictat esse magis psequēda q̄ alia. Et q̄tū est bonū psequēduz tm̄ aliud eius oppositū fugiēdū. inde est ꝙ ratio dictat quedā bona magis esse psequēda q̄ q̄dam mala esse fugiēda. qn̄ ergo appetitus fugit ea q̄ ratio dictat esse sustinenda ne deficiat ab alijs q̄ magis psequ d⁹. timor inordinatus est. ⁊ hz rōnez peti. qn̄ ꝯo appetit⁹ timendo refugit id qd est fm rōnez fugiēdū appetit⁹ nō est inordinat⁹ nec pctm̄. ¶ Secda cōclusio ꝙ timor talis inordinat⁹ qn̄q̄z est mortale ⁊ qn̄q̄z veniale pctm̄. Pro quo notādū. ꝙ (vt hz vbi. s. ar. iij.) qn̄ inordinatio timoris ꝓfistit in solo appetitu sensitiuo nō supueniēte ꝓsensu rationalis appetit⁹. sic nō potest esse peccatū mortale sed solū veniale. quando ꝯo inordinatio timoris peruenit vsq̄z ad appetitum

rationale qui dicitur voluntas q̃ ex libero arbitrio refugit aliquid non ꝑ̃m rationez. talis inordinatio timoris quãdoq̃ est peccatum mortale. quandoq̃ venia le. si enim quis propter timorez quo refugit periculũ mortis vel quodcunq̃ aliud temporale malum sic disposit⁹ est vt fugiat aliquod prohibitum vel pretermittat aliquod quod sit preceptũ in lege diuina. talis timor est peccatum mortale. ⁊ talis timor occidentium corpora remouetur a sanctis in euangelio. cum dicit. Nolite timere eos qui occidunt corpus ꝓpter nullum enim periculum mortis debent pretermittere fidez christi. aut aliquid qd̃ in lege diuina p̃ceptuz est. alias ĩordinatio timoris erit veniale. ¶ Ad ratiões in oppositũ. ¶ Ad primaz respondetur q̃ timor cõmuniter dictus ꝑ̃m suam rationem importat vniuersaliter fugam. vnde q̃tum ad hoc non importat rationẽ mali vel boni. ⁊ similit̃ est de qualibet alia passione. et ideo philosophus dicit q̃ passiões nõ sunt laudabiles nec vituperabiles. q̃. s. nec laudant̃ nec vituperant̃ qui irascant̃ vel timẽt. sz qui circa hoc ordinate aut inordinate se habẽt. ¶ Ad secundã rñdet̃ q̃ mala quibus homo resistere nõ potest. ⁊ ex quoꝝ sustinentia nihil bonꝰ ꝓuenit homini ratio dictat fugiẽda esse. et ideo timor taliũ nõ est peccatuz. ¶ Ad tertiã rñdet̃. q̃ nõ est ad ꝓpositu. qz ratio illa ꝓcedit de timore ꝑ̃m q̃ consistit in sensibilitate. ¶ Ad quartam rñdetur. q̃ glo. illa loquitur de timore reuocante hominem ab eo qd̃ non est de necessitate p̃cepti sed de perfectione consilij. talis autem timor non est peccatuz mortale. sz quãdoq̃ veniale. quãdoq̃ aũt nõ est peccatũ puta cũ aliquis hz rationabilem causam timoris.

In festo apostoli petri est euangelium. Dixit iesus simõi petro ⁊c. Job. vlt̃. Circa qd̃ possunt disputari seqntes questiões. ¶ Prima. vtꝝ petrus a christo cõstitutus sit caput ecclesie. ¶ Secunda. vtrum petrus potestate clauium potuit pctã remittere. ¶ Tertia. vtrum petrus potestate clauiuz potuit idulgẽtiã largiri debitaꝝ penaꝝ

In prima q̃stione sic procedit̃. Et videtur q̃ petrus constitut⁹ non sit caput ecclesie. ¶ Primo sic. Hoc nõ potuit petro cõpetere. ergo ⁊c. assumptũ ꝓbat̃. caput influit sensum ⁊ motuz in mẽbra. sz influere sensũ ⁊ motũ

est per gratiam quam dare non potuit petrus nec quisq̃ homo inq̃tum homo. ergo ꝛc. ¶ Secdo vnius corporis nō est nisi vnum caput. sed xp̃s est caput ecclesie. sm illud ad Epb. j. ipsum dedit scz dñs pater caput sup omnem ecclesiā. ¶ Tertio sic. capitis nō videtur esse aliud caput sed petri caput erat xp̃s ꝛ omniū aliorꝫ apostolorꝫ. ergo ipse petrus non fuit caput ꝓstitutus a xp̃o. ¶ In oppositꝫ est illud Job. j. q̃ xp̃s ait petro. Tu vocaberis cephas qd interp̃tat caput. cephalē enim grece caput sonat latine. Patet etiā ex p̃senti euangelio. vbi dr. Tu es petrus ꝛ sup hanc ꝛc. Et iterꝫ. Tibi dabo claues ꝛc. ¶ Respōdeo dicēdū. q̃ xp̃s iesus ascēsurus in celū ꝛ p̃sentiā corporalem abstractur a nobis ecclesiā suā dilectissimā nolēs in absētia sua desolatam sine gubernatore relinquere elegit petrū apl'm q̃ toti ecclesie sue caput ꝛ gubernator existeret. Vñ beat' anacletus in. c. sacrosancta. dis. xxij. dicit. Inter apl'os fuit quedā discretio potestatis. ꝛ lz oēs apl'i essent. petro tñ a dño cōmissum est. ꝛ ipsi inter se hocipsuꝫ voluerunt vt reliq̃s oibus p̃esset apl'is ꝛ cephas. i. caput ꝛ p̃ncipiū teneret apostolat'. Et leo papa i sermone. iij. ordinationis sue dicit sic ad ꝓpositū. De toto mūdo petrus vnus eligit q̃ ꝛ vniuersarū gentiū vocationi ꝛ oibus apl'is cūctisq̃ ecclesie p̃ncipibus preponatur. vt q̃uis in populo dei multi sunt sacerdotes multiq̃ pastores. oēs tñ ꝓprie regat petrus. quos p̃ncipaliter regit xp̃s Sic ergo i vno scz petro xp̃s posuit toti' ecclesie p̃ncipatū. fecit aūt hoc xp̃s ꝓpter q̃ttuor. ¶ Primo ꝓpter pulcritudinē ꝛ speciositatē p̃ncipatus ecclesiastici. nā inter oēs species p̃ncipatus. qꝛ Aristo. viij. etb. ꝛ. iij. polit. dicit. Melius esse dicit regnū vbi solus vn' p̃ncipaliter regit. Nulli em̄ dubiū esse dz. vt arguit sctūs tho. q̃n regimē ecclesie fit optime ordinatū. vtpote p euz dispositū per quē reges regnāt ꝛ legū ꝓditores iusta decernūt. optimū aūt regimen multitudinis est. q̃ regat per vnū. qd ptz ex fine regis que est pax. Pax em̄ ꝛ vnitas subditorꝫ est finis regētis. vnitatis aūt causa ꝓgruēti' est vnus q̃plures. manifestuz est ergo q̃ regimē ecclesie sic est dispositꝫ q̃ vn' p̃esit oib'. hec ille. ¶ Secūdo dico q̃ ideo xp̃s in vno scz petro posuit totius eccl'e p̃ncipatum. ad ostēdēdā vnitatē ecclesie ꝛ scismata vitāda. Vñ cipria nus in. c. loq̃tur dñs. xxiiij. q. j. Ego dico tibi q̃ tu es petrus ꝛc. super vnū ecclesiā edificauit. et q̃uis apl'is oibus post resurrectionē suā parem potestatē tribuit. tñ vt vnitate manifestaret vnitatis eius originē ab vno incipiente sua auctoritate disposuit. Et i glo. Mat. xvj. sup illd. Tibi dabo claues regni. dicit ra

banus. Hanc potestatem soli petro concessit. quia oportuit esse vnum xpi vicariū ad quez diuersa membra ecclesie recurrerēt. si forte inter se dissentirēt. ne si diuersa forent capita in ecclesia vnitatis vincula rumperentur. ¶ Tertio. ppter vnā fontalitatē fluētis potestatis. i. vt vn⁹ fons ⁊ vna origo potestatis in ecclesia essent. Ubi ecclesia romana oēs fundauit dignitates ecclie. vt in. c. Oēs. xxij. dis. ita ipsa debuit esse fons ⁊ origo totius ecclesiastice potestatis. Ubi cipria nus in. c. loquitur. xxiiij. q. j. Nemo fraternitatē fallat. nemo fidei veritatē perfida preuaricatione corrumpat. qm̄ multi radij sunt sed vnū lumē. ⁊ rami arboris multi sunt sed robur vnū radice tenaci fundatum. ⁊ qūo de fonte vno riui plurimi defluunt. vnitas tū seruat in origine: sic ⁊ vnū caput est ⁊ vna origo ⁊ vna mater copiose fecunditatis. Et leo papa de hac fontali origine sic in sermone. iij. ordinationis sue ait. O magnum ⁊ mirabile huic viro dilectissimi cōsortiuz sue potētie tribuit diuina dignatio. ⁊ si quid cum eo cōmune ceteris voluit esse principib⁹ nun q̄ nisi per ipsum dedit quicquid alijs non negauit. Et ideo solus petrus vocat⁹ est in plenitudinē potestat⁹. vt in. c. Dudū. iij. q. vj. Qd cognoscēs beatus cirillus patriarcha in libro thesauroruz inquit. Ut membra maneamus in capite nostro apostolico throno romanorū pontifice. a quo nostrum est querere. quid credere. quid tenere. quid fugere debeamus ipsum venerātes. ipsum rogantes pre ojbus. quoniā ipsius solius est reprehēdere. corrigere. ⁊ statuere. ⁊ disponere. ⁊ ligare. ⁊ soluere. loco illius q̄ ipsuz edificauit. ⁊ nulli alij. quod suū est plenuz. sed ipsi soli dedit cui omnes iure diuino caput inclinant. ⁊ pmates mundi tanq̄ ipsi iesu xpo obediunt. ¶ Quarto in vno posuit ecclesie principatū. scz petro. ppter ecclesie firmitatem ⁊ perpetuitatē. Tum qz vbi non est gubernator corruet populus. Prouerb. xj. Tum quia omne regnū in se diuisum desolabitur. Et ideo xps ait petro. Tu es petrus ⁊ super hanc petram edificabo ecclesiam meaz ⁊ porte inferi nō preualebūt aduersus eam. Super quo verbo dicit chryso. Uide qualiter reducit xps petrum ad excelsaz de ipso intelligentiā. Illa enim se ei daturum promittit que sunt pria solius dei. scz peccata soluere ⁊ ecclesiā immutabilē facere inter tot persecutionū ⁊ tentationū pcellas. ¶ Nunc ad rationes in oppositū. ¶ Ad primaz respōdet negādo assumptū. ad pbationez respōdetur. q̄ (vt habetur. iij. par. q. viij. arti. vj.) caput in alia mēbra dupliciter influit. Uno modo quodam intrinseco influxu. prout mot⁹ siue vis

motiua ⁊ sensitiua a capite deriuatur ad alia mēbra. Alio modo ꝑm exteriorē quādā gubernationem. scz ꝑm visuz ⁊ alios sensus qui in capite radicant dirigitur homo in exteriorib⁹ actib⁹. Esse caput ecclesie ꝑm interiorē instuxum nō conuenit alicui homini nisi xpo. qz influx⁹ ille gratie est ab ipso solo xpo ꝯtum aūt ad exteriorē hubernationē potest nomen capitis alijs conuenire. Unde amos. vj. dz. Optimates capita populoz. Et hoc modo beat⁹ petrus caput ecclesie fuit a xpo cōstitutus cū ei oues gubernādas cōmendauit. dicēs. Petre pasce oues meas. Jobis. xxj. Et sic de alijs successorib⁹ dicendum est. ¶ Ad scdāz rndet negādo assumptū. solū enī videt verū in corpore naturali. sz in corpore p similitudinē dicto scz in aliqua multitudine ordinata possunt esse plura capita ordinata tñ ⁊ subalternata. s. vnū principale ⁊ aliud vicem gerēs illi⁹. sic in ecclesia caput est xps principale ꝓpria auctoritate ⁊ potestate. papa enī et alij prelati tanꝯ vicē gerētes. ꝑz illud. ij. Corin. ij. Et ego qd donaui si qd donaui ꝓpter vos in ꝑsona xpi. Et. ij. Coz. v. Legatione fungimur. ⁊ tanꝯ deo exortante ꝑ nos. ¶ Ad tertiā rndet. (iij. p. q. viij. ar. j. ad. j.) ꝯ assumptū nō est vez nisi in capite naturali. Et ratio est. qz corpus humanū non est pars alteri⁹. sz corp⁹ similitudinarie dictuz. i. aliqua multitudo ordinata potest esse pars alterius multitudinis. sicut multitudo domestica est pars multitudinis ciuilis. ⁊ ideo paterfamilias qui est pars multitudinis domestice habet super se caput rectorem ciuitatis. ⁊ per hunc modū nihil prohibet christum esse caput petri. ⁊ petrum etiam sub eo inferiorem.

D secūdaz questionē sic procedit. Et videtur ꝯ petrus potestate clauiuz potuit pctā remittere. ¶ Primo sic. ex presenti euangelio. vbi dz. Tibi dabo claues regni celoz. et quodcūq; ligaueris ⁊c. Super quo dicit Chryso. ꝯ de⁹ ꝓmittit se daturū petro que sunt ꝓpria solius dei scz pctā soluere. ¶ Scdo ex illo Job. xx. vbi dicit xps apostolis. Quorū remiseritis pctā remittūtur eis. ergo ⁊c. ¶ Tertio sic. in penitētia datur gratia ad remissionem peccatoz. sz hmōi dispēsator sacramēti est sacerdos ex vi clauium. ergo cū gratia nō apponat pctō ex parte pene sz ex parte culpe ergo videt ꝯ petr⁹ ⁊ quilibet sacerdos ad remissionem culpe operet ex vi clauiuz. ¶ In opposituz arguit sic. ꝑs potestatis est iteri⁹ baptizare. ⁊ a culpa absoluere. sz de⁹ nō debuit ptātē iteri⁹ baptizādi alicui cōicare

nec cōmunicauit ne spes ponere
tur in homine ergo pari ratione
nec potestatē absoluēdi abactua
li mortali peccato. ¶ Scdo sic.
nullo modo fit remissio culpe ni
si p gratiā. sz gratiaz dare est po
tētie infinite. ergo potestate cla
uium petrus nō remisit culpam
siue peccata. ¶ Rñdeo dicendū.
cp petrus ⁊ quilibet sacerdos po
testate clauiuz aliquo modo. scz
sacramētaliter ⁊ ministerialiter
remittit culpā ꝓferēdo sacramē
tum penitentie. Pro quo notan
dū cp super hoc capitulo fuerunt
duo errores. Unus est q̄ tangit
in glo. cp quidā vsurpauerūt sibi
tantū ex hoc cp possent oēs quos
vellent absoluere et introducere
in regnū celorū. sz non potest sta
re. qr soli⁹ dei est mutare volun
tates. Ali⁹ error est. cp sacerdos
nō absoluit. sz ligatū ostēdit esse
absolutuz siue denūciat. Sz hoc
nō potest stare. qr derogat virtu
ti ⁊ dignitati sacramentorꝫ noue
legis. qr sacramenta noue legis
efficiunt qd̄ figurāt. sz non sacra
menta veteris legis. ⁊ ideo si ni
hil aliud esset penitētia nō esset
sacramentū noue legis. Alij di
cūt cp in pctō sunt tria culpa rea
tus pene eterne. ab his duob⁹ ab
soluitur homo p se p cōtritionez
sz quādo homo ab his absolut⁹
est. remanet obligat⁹ ad penā tē
poralem. sz qr homo nō sufficit.
ideo danť claues. qr minuāt ali
quid de ista pena ⁊ ligant ad ali
quam penā. Iste modus dicendi
nō placet etiā nobis. qr penitētia
est sacramētū noue legis qd̄ dat
gratiā. sz gratia nō ordinať ꝓra
penā sz cōtra culpā. Vñ dicendū
est cp sicut i sacramēto baptismi
aqua baptismatis hz virtutē spi
ritualē instrumentalē ꝑm quam
mundata culpa. ꝑm illud Augu.
Que est virtus aque vt corp⁹ tan
gat et cor abluat. Sic dico cp in
sacerdote est quedā vis spiritua
lis instrumētalis aqua dicūť mi
nistri. ⁊ sic ministerialiter operā
tur remissionē pcti sicut aqua ba
ptismi. Et ita baptismus ⁊ sacra
mentū penitētie ꝓueniūt quodā
modo in effectu (vt hť. iij. sen.
di. xviij. q. j. ar. iij. q. j. aſi mediū)
sz in hoc differūt. qr sacramentu
penitentie eo cp habet actus su
scipiētis quasi materiales. non
potest dari nisi adultis in quib⁹
requirit ꝓparatio ad suscipien
dum effectū sacramētorū. sz ba
ptismus quādoq̄ datur adultis
⁊ etiā pueris et alijs carentibus
vsurationis. ⁊ ideo p baptismuz
datur gratia ⁊ remissio pctōrum
pueris sine aliqua sui ꝓparatio
ne precedēte. nisi adultis in qui
bus ꝑexigitur preparatio remo
uens fictionē. que quidē prepa
ratio qñq̄ precedit sufficiēs ad
gratie susceptionē anteq̄ baptis
mus actu pcipiatur. sz non ante
votū baptismi post tp̄s plate ve
ritatis. qñq̄ talis preparatio tp̄e
nō precedit. sz est simul cū baptis
mi susceptione. ⁊ tūc p baptismi
susceptionez gratia remissionis

culpe conferr.sz p penitentie sacramētum nunq̄ datur gratia nisi p̄ꝛeparatio sit vel p̄ꝛius fuerit vnvirtus clauiū operar ad culpe remissionē vel in voto existēs.qꝛ nō erit cōtritus nisi habeat in voto siue p̄ꝛoposito se subijci discretiōꝛ iudicio sacerdotis.vel etiā in actu existens.sicut ꝛ aqua baptismi sz sicut baptismū nō agit vt principale agēs sed vt instrumentū.nō quidē p̄tingens ad ipsam gratie susceptionē causandam etiā instrumētaliter.sed disponens ad gratiam p quā fit remissio culpe. Ita est de potestate clauiū. vñ solus deus remittit p se culpam, ꝛ virtute eius agit instrumentaliter ꝛ baptismꝰ vt instrumētū inanimatū.ꝛ sacerdos vt instrumentū aiatum qd̄ ꝛ seruus hz philosophū.viij.ethicoꝝ. Et ideo sacerdos agit vt minister.non sicut causans . sed sicut disponēs ad eā.vñ si ante absolutionē nō fuisset aliquis perfecte dispositus ad gratiā suscipiendā in ipsa confessione absolutione sacramentali gratiam consequetur si obicē non poneret. ¶ Ad rationes in oppositum. Una est responsio ex dictis. q̄ petrꝰ nec quicunq̄ sacerdos alius receperunt claues vt peccata ꝓpꝛia virtute remittant . qꝛ hoc est solius dei.sz bene receperunt potestatē in clauib̄ ministerialiter siue instrumentaliter operandi. conferendo sacramēta ad remissionē culpe,vt dictum est.

D tertiam questionem sic p̄ꝛocedit. Et videturq̄ petrus vel successoꝛ eiꝰ per clauiuz potestatez nō possit de penis satisfactoꝛijs indulgentiam facere. ¶ Primo sic. super illud.ij. Thimoth.ij.dꝛ.q̄ negare seipsuz nō potest. dicit glosa q̄ taceret si dicta sua non impleret.ergo necesse est q̄ dñs dicta sua impleat. Sed ipse dixit Deut.xxv. Scōm mensuram delicti est plagarum modus ergo necesse est ita peccatoꝛem puniri sicut meruit. ergo non potest nec papa nec aliꝰ aliquid remittere nec relaxare. ¶ Scdo sic. inferioꝛ non potest absoluere a pena ad quā ligat superioꝛ.sed deꝰ remittendo culpam ligat ad aliquottā penā tēpoꝛalē vt dicit hugo de sancto victoꝛe . ergo nullꝰ homo potest absoluere a pena illa aliquid dimittendo. ¶ Tertio sic. ad potestatē excellētie pertinet vt sine sacramentis effectus sacramentoꝛū tradatur.sed nullus hz potestatem excellentie in sacramentis nisi cꝛistus.cū ergo satisfactio sit pars sacramenti penitentie operans ad remissionem pene debite. videt q̄ nullus homo purus possit dimittere debitum pene sine satisfactione.et per consequens petrus nō potuit potestate clauium facere

huiusmodi remissiões. ¶ In oppositū est euangeliū presens. ibi. Quodcunq; solueritis super terram ꝛc. ¶ Scdo sic. apostol⁹ dicit. ij. Cor. ij. Nam ꝛ ego si quid vobis donaui in psona christi. glo. Ac si xps donasset. sed xps poterat relaxare absq; omni satisfactione penā peccati. vt ptz Job. viij. de muliere adultera. ergo ꝛ paulus potuit. ergo ꝛ petr⁹ ꝛ nūc papa qui nō est minoris potestatis q̄ paulus fuit. ¶ Rñdeo dicēdum q̄ petrus ꝛ nūc successores potestate clauiū poterunt ꝛ possunt indulgentias ꝛ relaxatiões facere penaꝝ debitaruꝝ ꝑ peccatis. Pz ista cōclusio sic. Ecclesia generalis nō potest errare. quia ille qui in omnib⁹ erauditus est ꝑ sua reuerentia dixit petro. super cuius cōfessione ecclesia fundata est. Ego ꝑ te rogaui petre vt nō deficiat fides tua. Lu. xxij. sed ecclesia generalis indulgentias approbat. ergo conclusio vera. Pro cuius ampliori intellectu est notandum ꝑ licet ab omnibus concedatur indulgentias posse fieri per papam ꝛ prelatos ecclesie. nihilominus diuersimode loquuntur. Quidam enim distinguentes forum dei et forum ecclesie. dicunt q̄ non valent in foro dei. ita q̄ non valent ad absoluendū a reatu pene quā quis in purgatorio fm iudicium dei meretur. sed valent quo ad forū ecclesie. quia soluunt ab obligatione qua sacerdos obligauit penitentem ad penam aliquaꝝ. vel ad quaꝝ ordinatur ex statutis canonum. dicunt etiam q̄ sacri canones pro mortalibus peccatis graues ꝛ diuturnas penitentias taxant vt ꝑ vno mortali peccato septēnium vel amplio⁹. sz qd̄ grauius est q̄ pena a deo grauis est q̄ vix aut nunq̄ posset quis facere: et pauci inuenirentur qui vellent. ꝛ ab absolutione obligatiōis ad huiusmodi penas dicūt indulgētias valere. Dec opinio nō est vera. (vt hr. iiij. sen. di. xx. q. j. ar. iij. q. j. paucis premissis.) Tū ꝓmo qꝛ est expsse ꝓtra ꝓuilegiū petro dātū. vt qd̄ in terra remitteret ꝛ in celo remitteretur. Ñ remissio que fit ad forū ecclesie valet etiā quo ad forum dei. Tū scdo. qꝛ ecclesia hmōi indulgentias faciēs magis dānificaret q̄ adiuuaret. qꝛ remitteret ad grauiores penas. s. purgatorij absoluēdo a penitētijs iniunctis. Et ideo aliter dicenduꝝ est. q̄ indulgentie valent ꝛ q̄tuꝝ ad forū ecclesie. ꝛ etiā q̄tum ad iudiciū dei ad remissionē pene residue post cōtritionē ꝛ absolutionē siue sit iniūcta siue nō. Ratio aūt quare valere possunt iste indulgētie est vnitas corporis mystici in qua multi in operibus penitentie supererogauerūt ad mēsuram debitoꝝ suoruꝝ. ꝛ multas etiam tribulatiões iniuste sustinerunt patiēter. per quas multitudo penaruꝝ poterat expiari si eis deberēt. quoꝝ meritoꝝ tāta

est copia' q omnẽ penã bebitam
nunc viuentibus excedũt. ꝛ preci
pue ꝓpter meritũ xpi. qd̃ꝛ si in sa
cramẽtis operak. nõ tñ efficacia
ipsi⁹ in sacramẽtis includik. sed
sua infinitate efficaciã sacramẽ
tꝛ excedit. Manifestuz est aũt
q vn⁹ p alio satisfacere potest.
sancti aũt in quibus superabun
dãtia operum satisfactiõis inue
nik. non determinate p isto q re
missione indiget hmõi opa fece
runt. alias absq; omni indulgen
tia remissionẽ cõsequerenk. sed
cõmuniter p tota ecclesia. vt apo
stolus dicit se implere ea que de
sunt passioni xpi in cozpoze suo.
qd̃ est de ecclesia ad quã scribit.
ij. Cozink. j. Et sic p̃dicta merita
sunt cõmunia toti⁹ eccl'ie. ea aũt
que cõmunia sunt multitudinis
alicui⁹ distribuuntur singulis de
multitudine ꝫm arbitriuz ei⁹ qui
multitudini preest. Vñ sicut ali
quis conseq̃rek remissionẽ pene
si alius p eo satisfecisset. ita fiet
satisfactio alteri⁹ si per eũ q po
test distribuak. Ad hoc aũt q be
ne distribuãk requirunk tria (vt
habek vbi. s. q. ij. ãte finẽ.) aucto
ritas ex pte dãtis. ex pte recipiẽ
tis caritas ex pte cause pietas q̃
cõprehendit honozẽ dei ꝛ primi
vtilitatẽ. ¶ Ad ratiões in oppo
situz. ¶ Ad primã rñdek. negãdo
ꝓsequẽtiã. Et ratio est. qꝛ remis
sio q̃ per indulgẽtias fit non tol
lit q̃titatẽ pene ad culpã. qꝛ pro
culpa vn⁹ ali⁹ sponte penã susti
nuit. vt dictũ est. ¶ Ad scd̃am rñ
dek negãdo ꝓsequentiã. qꝛ infe
rioꝛ dãdo indulgẽtias non apsol
uit simplicik a debito pene quo
ligat⁹ fuit p superioꝛẽ. sz dat vñ
debitũ soluat. vñ nõ absoluit om
nino de condonando. sed pro eo
soluendo de thesauro ecclesie.
¶ Ad tertiam rñdek. negãdo cõ
sequentiã. Et ratio est. qꝛ effect⁹
sacramẽtalis absolutiõis est di
minutio reat⁹. et hic effectus nõ
inducitur per indulgentias. sz p
eo faciens indulgẽtias soluit pe
nam quaz debebat de ecclesie bo
nis communibus siue de thesau
ro ecclesie. vt ex dictis patet.

N festo cõ
memoratiõis
sãcti pauli est
euangelium.
Dixit petr⁹ ad
iesum Matt.
xix. Possunt
disputari se
quentes que
stiões. ¶ Pri
mo. vtrum paulus in raptu vide
rit diuinam essentiam. ¶ Secun
do. vtrum paulus in raptu igno
rauerit an eius anima a cozpoze
fuit separata.

D primaz
questionẽ sic
pceditur. Et
videk q paul⁹
in raptu nõ vi
derit diuinaz
essẽtiã. ¶ Pri
mo sic. dicitur Exodi. xxxiij. Non

videbit me homo ⁊ viuet.glo.q̃ diu hic mortaliter viuit videri p quasdam imagines de⁹ potest sz p ipsam nature sue speciez nō potest.sz paul⁹ in raptu vinebat vita humana.ergo ipse in illo raptu non vidit diuinā essentiam. ¶ Secūdo sic Sicut em̃ de paulo legit q̃ est raptus vsq̃z in tertium celū.ita etiam de petro legitur Actu.x.q̃ cecidit sup eum mentis excessus. sz petr⁹ in suo excessu non vidit dei essentiam. sz quandā imaginariā visionē.ergo videt q̃ nec paulus vidit dei essentiam. ¶ Tertio. Visio dei facit hominem beatū.sz paulus in illo raptu nō fuit beatus.alioquin ad vite hui⁹ miseriam nūq̃ redijsset. sz corp⁹ ei⁹ fuisset per redundantiam ab aia glorificatum.sicut erit in sanctis post resurrectionē.qd patet esse falsuz ergo paul⁹ nō vidit diuinā essentiam.¶ Quarto sic. fides ⁊ spes simul esse nō possunt cū visione diuine essentie.vt habet.j.Cor. xiij.sed paul⁹ in statu illo habuit fidem ⁊ spem.ergo nō vidit diuinam essentiaz. ¶ In oppositū est qd aug.determinat in li.de videndo deum ad paulinū. q̃ ipsa dei essentia a quibusdam videri potuit in hac vita positis. sicut in moyse ⁊ paulo qui raptus audiuit ineffabilia verba que non licet homini loqui. ¶ Rñdeo dicēduz.q̃(vt hz.ij.ij.q.clxxv.ar.iij) licet q̃dam dixerunt q̃ paul⁹ in raptu dei essentiam non vidit, sz quandam refulgentiam claritatis ipsius.tñ nobis videt dicēdum q̃ paul⁹ vidit diuinā essentiam in raptu.⁊ hoc expresse dicit Aug.in li.de videndo deum.⁊ super Gen.xij.ad litteram. Nec etiam ipsa verba apostoli designant.cū ait et audiuit ineffabilia verba que nō licet homini loqui.hmōi aūt vident ea q̃ pertinet ad visionē beatoz q̃ excedit statum vie.sm illud Esaie.lxiiij. Oculus non vidit nec auris audiuit de⁹ absq̃ te que preparasti diligentib⁹ te. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad pmaz rñdetur q̃ illud non est intelligendū q̃ videns deum p essentiam omno de corpore exeat.sed q̃ ab actu sensuum abstrahatur.qz qū intellectus viatoris eleuat se ad videndum deum per essentiaz nō potest fil esse in actu visionis vie.qua aia naturalit sensibilia pcepit.et ideo oportet in illo statu animam videntis omno ab actu sensuū abstrahi.Et ideo dicit aug.xij.sup Gen. ad litteram. q̃ nemo deū per essentiam videre potest.nisi ab hac vita q̃dammodo moriatur. si nō omnino exiens de corpore sine aduersus ⁊ alienatus a sensibus carnalibus.Et simile dicit in libro de videndo deū. ⁊ sic non est cōtrariuz ei qd inductū est Exo.xxxiij. Non videbit me homo et vivet. vnde greg.ibidem dicit in glosa A quibusdam in hac carne viuentib⁹ sz inestimabili virtute cre

scentibus potest eterni dei claritas videri. nõ tamẽ videbit eum homo & viuet. qz q̃ sapientiam q̃ deus est videt huic mundo funditus mortk. ¶ Ad secundam respondek negando ꝓsequentiam. Et ratio est. qz non est simile de vno et de alio. Pro quo notandũ q̃ mens humana diuinit' rapik ad ꝓtemplandã veritatẽ diuinã tripl'r. Vno modo vt ꝓtẽpletur eam per sil'itudines quasdã imaginarias. & talis fuit excessus q̃ cecidit sup petrũ. Alio modo vt ꝓtempletur veritatẽ diuinã p intelligibiles effect'. sicut fuit excessus dauid dicentis. Ego dixi in excessu meo omis homo mẽdax Tertio vt ꝓtemplek eã in sua essentia. Et talis fuit rapt' pauli. et etiam moysi. & satis congruẽter. Nã sicut moyses fuit prim' doctor iudeorꝫ. ita paulus fuit p̃mus doctor gentium. ¶ Ad tertiam rñdetur negando ꝓsequentiam. Dicim' enĩ q̃ licet paulus in illo raptu nõ fuerit beat' simpliciter. fuit tñ ꝑm qd̃ beat'. quasi in quodam trãsitu. et ita vidit diuinam essentiaz in quodã transitu. Pro quo notandũ q̃ diuina essentia videri ab ĩtellectu creato non potest nisi p lumen glorie qd̃ tamẽ dupl'r ꝓticipari potest. Vno modo p modum forme immanẽtis. & sic beatos facit in patria. Alio modo p moduz cuiusdam passionis transeuntis & hoc modo lumen illud fuit in paulo quando raptus fuit. vnde ex tali visione non fuit simpliciter beatus vt fieret redundantia ad corpus sed soluz ꝑm qd. ¶ Ad quartam rñdetur negando ꝓsequentiam. Et ratio est'. qz paul' in raptu nõ fuit beatus habitualiter. sz solum habuit actũ beatorꝫ. cõsequens est vt simul tunc in eo non fuerit act' fidei. fuit tamen in eo simul fidei habitus.

D secundaz questionẽ sic ꝓceditur. Et videtur q̃ paulus non ignorauerit an aia eius fuerit a corpe separata ¶ Primo sic. Ipse apostolus dicit. ij. Corꝫ. xij. Scio hominem in xpo raptũ vsqz ad tertium celũ. sz homo non iat cõpositum ex corpore & aia rapt' aũt differt a morte. videk ergo q̃ ipse sciuerit aiam nõ fuisse p mortem a corpore separam. ¶ Secũdo sic ex eisdem dictis apostoli. Ipse paul' sciuit quõ rapt' fuit. qz in tertium celuz. ergo ex hoc vt videtur sciuit vtruz fuerit in corpore vel nõ. qz sciuit tertium celuz esse aliquid corporeũ. ꝓsequens est q̃ sciuerit aiam suã a corpore separatã. qz visio rei corporee nõ potest fieri nisi p corp' ergo videk q̃ nõ ignorauerit an anima fuerit a corpore separa. ¶ Tertio sic. Dicit aug. xij. super Gen. ad litteram. q̃ paulus in raptu vidit illa visione deũ qua

vident sancti in patria. ſz sancti ex hoc ipso q̄ vidēt deum sciunt an aie eorum sint a corporibus separate. ergo ⁊ paul⁹ hoc scivit. ¶ In oppositum est dictū ipsius apostoli dicētis. j. Cor. xij. Sive in corpore sive extra corpus nescio deus scit. ¶ Respondeo. hic sunt varij modi dicēdi. quos enarrare inutile esset. ⁊ ideo dimissis illis dicendū est vt sanct⁹ Thomas in secunda secūde (q. clxxv. ar. vj. dicit in fine.) q̄ apostolus nesciuit vtrū eius anima fuerit a corpore separata Ista conclusio videtur auctoritate aug. qui. xij. sup Beñ. ad litterā. post longā inquisitionē ꝛcludens dicit. Restat ergo fortasse vt hoc ipsum ignorasse eum intelligamus. vtrū qñ in tertiuz celum raptus est in corpore fuit aia quo est aia in corpore dū cuz corpore viuere dicit sive euigilātis sive dormientis. sive in extasi a sensibus corporis alienati. an anima de corpore exierit. vt mortuum corpus iaceret. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaz rñdet. negando ꝛsequentiam. Et ratio est. qz per synodochen qñq̄z pars hominis homo noiatur ⁊ p̄cipue anima q̄ est pars hois eminētior ¶ Ad secundā rñdetur negando cōsequentiā. Et ratio est. qz apostol⁹ scivit illud celū esse corporeum. ⁊ tñ hoc poterat fieri p intellectum eius etiaz si anima ei⁹ non esset a corpore separata. ¶ Ad tertiam respondet. negando cōsequentiam. Et ratio est. qz visio pauli in raptu nō fuit oino filis visiōi beatorz. vñ fuit quātuz ad aliqd filis visiōi beatorz scz ꝓtū ad id qd videbat. ⁊ q̄tū ad aliqd dissimilis scz q̄tum ad modum videndi. qz nō ita pfecte vidit sicē sancti qui sunt i patria. Vñ aug. dicit. xij. sup Beñ. ad litteram. Apostolo arrepto a carnalibus sensib⁹ in tertiū celuz hoc defuit ad plenā ⁊ pfectā cognitionē rerum que angelis inest sive in corpore sive extra corp⁹ esset nesciebat. hoc vticq̄z nō deerit cū corruptile hoc induerit i corruptionē

In festo visitatiōis beate marie virginis est euāgelium Exurgens maria, ꝛc. Lucē primo. possunt disputari sequentes questiones. ¶ Primo. vtruz beatus Johannes in vtero existens exultauit ad presentiaz domini. ¶ Secundo. vtrum beata virgo audita exultatione elizabeth cōuenienter in gratiarum actionē cantauit. Magnificat aia ꝛc.

D primā questionē vtr beatus iohes in vtero existēs exultauit ad p̄sentiā domini. et videt q̄ non. qz exultatio nō est in hoie

sine vsu rationis.sz beat⁹ iohannes in vtero matris clausus nō habebat vsum rationis nec vsuz liberi arbitrij ergo nō exultauit ¶Secundo. Si dr ꝙ fuit ei datus ⁊ acceleratus vsus rationis Contra.cū dona dei sint sine peccato nō auferunt absqz culpa.et sic ille vsus rationis non fuisset sibi sublatus qd nō est verum.qz post non habuit.ergo ⁊c.¶Tertio.Dicit aug.in epistola ad dardanum.ꝙ illud qd dictuz est scz ꝙ exultauit non est. qz credidit infans.cum ergo motus fidei primus fit inter motus virtutum videtur ꝙ non habet actū alicuius virtutis.et hoc non ꝓpter defectum gratie.ergo ꝓpter defectū liberi arbitrij. ¶In oppositum est euangelium. ¶Respōdeo dicenduz ꝙ(vt hr.iiij.sen.di.vj.in expositione littere.) aug.ambigue loquit in ista materia. ideo diuersimode ꝑdam senserūt hic. Fuerunt em̄ qui dixerunt iohannem non habuisse motum liberi arbitrij.nec exultationem illam fuisse ab eo. sed magis in eo. nō per naturam sz supra naturā. sicut asina balaaz allocuta est. et hmōi nō intellexit. Sic dicūt iohannē motū fuisse a spūsctō ad aduētum xpi. ⁊ illū motū fuisse admodū exultātis.nō qz ipse pciperet.sz qz volebat dñs ꝙ mater motu pueri dñz pcipet ⁊ matrē eius.vt hoc esset futuz ꝓsagiuz. Fuerūt alij ꝑ dixerūt ⁊ melius.vt dicit sanct⁹ thomas.ꝙ iobes nō dum nat⁹ habuit vsū liberi arbitrij ad illud momentū ⁊ illustratione spiritussct̄i.p quam cognouit dñm ꝓsentē ⁊ gauisus est. Et ita nobis videt dicendum. qz in euāgelio dr.Exultauit infans.ꝙ nō posset ita bene verificari fm primū modū dicēdi. Et illud qd in hymno ei⁹ cantat.Vētris obstruso posit⁹ cubili senserat regē thalamo manētē. ¶Ad rationes in oppositū. ¶Ad ꝓmam rñdet. negando minorē. Dicim⁹ em̄ ꝙ acceleratus fuit eius vsus rationis ¶Ad scdaz rñdet ꝙ ratio nō ꝓcedit.qz nō est incōueniēs si postea sit subtract⁹. sicut ⁊ grā raptus quādoqz ad horam siue ad momentū dat. sec⁹ autē de gratia gratū faciēte q̄ nō subtrahit sine culpa ¶Ad tertiaz rñdet ꝙ aug. sicut dictū est ambigue loqtur in hac materia Illud em̄ dictum est fm primum modum dicendi.

D secū dam questionē vtz beata virgo audita exultatione elizabeth cōuenient an gratiarum actione cātauit. Magnificat anima mea dominum ⁊c.Et videtur ꝙ non. ¶Primo ex tempore.Quia non debuit statim reddere gratias de beneficio.quia dicit Seū.in iij. de beneficijs. ꝙ qui festinat reddere beneficiū nō hz animuz

grati hoīs sed debitoris. ¶ Secūdo arguitur de causa assignata meriti, quam assignauit sue exaltationis. cum ait. Quia humilitatē respexit ancille sue. nō videtur cōuenienter dictū. Non humilitas sed caritas ponit radix meriti. s. Lor. xiij. Caritatez autem nō habuero. ¶ Tertia ex modo exhibēdi gratias. s. cantādo. vnde canticū dicit beate virginis. sic. Nihil debemus accipere in cultū diuinū nisi ea que nobis auctoritate scripture sancte tradūtur. sed apostolus dicit ad Col. iij. Docētes ⁊ cōmonentes vosmetipsos in psalmis et hymnis ⁊ canticis spiritualib⁹. ergo nō debuit cantico corporali. sed spirituali. ¶ In oppositū est euangeliū. ¶ Respōdeo dicēdum sub aliqbus pclusionibus. Prima est. q̄ oīs qui beneficiū recipit tenetur ad gratias reddendas. Ista cōclusio ptz. Primo ex illo. s. Thes. vlt. In oībus gratias agite. Rōne sic. (vt habetur. .ij. q. cvj. ar. iij.) Omnis effectus naturaliter ad suā causam puertitur. manifestū est aūt q̄ oīs benefactor inq̄tum hmōi est causa beneficiati. ⁊ ideo naturalis ordo requirit vt ille qui suscepit beneficiū per gratiarū recompēsationē cōuertat ad benefactorē. benefactori aūt inq̄tum hmōi debet honor ⁊ reuerētia. eo q̄ habet rationē p̄ncipij. Unde aug. cōtra iulianū. Cū nō ad suū actorem referuntur bona hocipso ipsi male vtētes efficiūtur iniusti. ⁊ ideo beata virgo cōuenienter fecit conuerti ad eum gratias ei referendo de beneficijs susceptis. ¶ Secda cōclusio. beneficiatus meli⁹ facit statim gratias benefactori agendo q̄ differēdo. Ptz pclusio primo ex illo bern. super Cant. Disce in referendo gratias non esse tardus aut segnis. disce ad singula dona gratias agere diligēter. Ratione sic pbatur (vbi supra. art. iiij. ad secm.) quia q̄tum aliqd bonuz fit ex maiori feruore. tanto est laudabilius. sed ex maiori feruore videtur pcedere q̄ homo nullas moras adhibeat i faciēdo qd debet. ergo laudabili⁹ est q̄ homo statim gratias reddat. ⁊ ita fecit beata virgo audita exaltatione sua. in canticum prorupit gratiarum actionis. ¶ Tertia cōclusio. q̄ lz caritas sit radix meriti. humilitas tamen inter alias virtutes fuit dispositiua ad cōceptionē filij dei ⁊ ad exaltationē spūalem. iuxta illud. Qui se humiliat exaltabitur. nō quia ipsa sola mereatur. sed quia eius est ppium contēnere sublimitatē terrenā. Unde bernar. in sermone de incarnatione dñi. Inter gratias beate virginis magna est humilitas ⁊ mansuetudo. ⁊ sicut elatio mater est presumptionis. sic humilitas māsuetudinis. Nec in solo quidem silentio cōmendat eius humilitas. sed resonat in sermo

ne.audierat enim. Qd nascetur ex te sanctū vocabitur filius dei nihil respōdit se esse nisi ancillā Item mirabat elizabeth personam beate virginis venientis ad se, Unde inqt. Unde hoc mihi vt veniat mater dñi ad me.commēdabat salutātis vocē.beatificat fidem.sed devota humilitas nihil reputabat sibi.in deum oia beneficia que in ea laudabātur referebat. Tu inqt magnificas matrem dñi.sed magnificat aia mea dñm. Voce mea perhibes exultasse infantē in gaudio.sed exultavit spūs meus in deo salutari meo. Et ideo sapiēter ⁊ conveniēter beata virgo inqt. Quia respexit deus humilitatē ancille sue.ecce enim ex hoc beatam me dicēt oēs generatōes. Bernū. Generationes vtiqz celi ⁊ terre. omnes angeli ⁊ oēs electi.angelicarum naqz generationū numerus per genitū meū reintegrabitur.⁊ hominū generatio in adaz maledicta per benedictū fructū ventris mei ad eternam benedictionez regenerabitur. Merito ergo te dñaz beatā dicēt omnes generationes.qz oibus generationibus verā ⁊ eternā beatitudinē genuisti. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā respōdet negando ꝓsequentiā. Ad dictū Senece dicendū. Seneca loquitur quādo donū est exhibendū. tunc enim expectari debet tēpus quo recōpēsatio fit benefactozi optima. ¶ Ad scdam patet responsio ex dictis in tertia conclusione. ¶ Ad tertiam respōdetur negādo ꝓsequentiā. ⁊ ad dictū apostoli respōdetur q̄ cantica spiritualia possunt dici non solū ea que interius canūtur in spiritu.sed etiam ea que exterius oze cantantur. inq̄tum per huiusmodi cātica spūalis devotio ꝓuocat.

IN festo beate marie magdalene ē euāgeliū. In illo tempoze. Rogabat iesum quidam. Luce.vij. Circa quod possunt disputari sequentes questiones. ¶ Primo.vtrum illa mulier de qua hic in euangelio fit mentio fuerit maria magdalena sozoz lazari. ¶ Secūdo.vtrum maria magdalena aut quis alius potuerit sine penitētia consequi remissionē peccatozum.

D primaz q̄stionē. vtruz illa mulier de qua dicitur in euangelio. q̄ lachzymis cepit rigare pedes ⁊ capillis suis tergere ⁊c. fuerit maria magdalena que fuit sozoz lazari ⁊ marthe. ¶ Dicenduz q̄ circa hoc sancti varie loquūtur. Naz ozigenes.⁊ chryso. vt dicit albertus magnus super

lucam. dicunt aliam fuisse mariam magdalenam dicunt virgicem fuisse. et sic permansisse. nec probabile est q̃ tanta peccatrix cum domino habuisset tantam familiaritatem. Dicunt ⁊ ipsam corporaliter fuisse obsessam a demonibus. Dicunt ⁊ insuper q̃ non tantuz ista peccatrix de qua nunc in euãgelio dicitur pedes domini vnxit. sed ⁊ illa ⁊ forte plures alie que sequebãtur eum quando in hospitijs curam eius egerunt. ⁊ sibi lassos pedes laverunt. vt participes essent laborum pedum eius. ideo pulverez secum tulerunt. Alij ꝯo vt gregorius: et beda: et augustinus de consensu euangelistarum dicunt contrarium. Dicunt enim q̃ sit magdalena soror ⁊c. accipientes hoc ex illo Johan. vndecimo. Maria autem erat que vnxit dominũ vnguento ⁊ extersit capillis. cuius frater lazarus infirmabatur. Et ex illo Luce octauo. Maria magdalena de qua septem demonia eiecerat. qd̃ gregorius explanat de eadẽ. Et hoc tenet romana ecclesia. vnde in officio suo ita cantatur. Maria soror lazari que tot cõmisit crimina ab ipsa fauce tartari ⁊c. dicunt ergo q̃ dupliciter vnxit pedes domini. Primo hic. ⁊ ista ex contritione. Secundo ex deuotione. De quo Johannis vndecimo. Et sic de prima questione sufficienter dicta sufficiant.

D secundã questionez sic pcedit. Et videtur q̃ beata maria magdalena consecuta sit remissionem peccatorum sine penitẽtia. ¶ Primo sic. dñs dicit de ea. Remittũtur tibi peccata multa. qm̃ dilexit multũ. non est locutus de penitẽtia. sed fuisset locutus de ea si fuisset necessaria. ergo ⁊c. ¶ Scdo sic. non est minor virtus dei circa adultos q̃ circa pueros. sed pueris peccata dimittit sine penitẽtia. ergo etiam adultis. ¶ Tertio. deus virtutẽ suaz nõ alligauit sacramẽtis. sed penitentia est quoddã sacramentũ ergo virtute diuina possunt peccata dimitti. ¶ Quarto. maior ẽ misericordia dei q̃ misericordia hois. sed homo interdũ remittit offensam suam homini etiã non penitẽti. Unde ipse dñs mãdat Matt. v. Diligite inimicos vestros. benefacite his qui oderũt vos. ergo multo magis deus dimittit offensam suã hoibus non petentibus. ¶ In oppositũ est illud Luc. xiij. Si penitentiã non egeritis omnes simul peribitis. ¶ Respõdeo dicẽdũ sub duabus cõclusionibus. Prima est. q̃ maria magdatena nõ est ꝓsecuta remissionẽ peccatorũ sine penitentia que est virtus. Ptz cõclusio. quoniã nõ est possibile peccatuz

actuale mortale sine tali penitē-
tia remitti. (vt habet. iij. par. q.
lxxxvj. ar. ij.) cum enim peccatū
sit dei offensa. eo modo de⁹ pec-
catū remittit quo remittit offen
sam in se cōmissam. offensa autē
directe opponitur gratie. ex hoc
enim dicit aliquis alicui esse of
fensus ꝙ repulit eū a gratia sua
hoc autem interest inter gratiaz
dei ⁊ gratiā hoīs. qz gratia hoīs
nō causat sed p̄supponit bonita-
tem verā vel apparentē in hoīe
grato. sed gratia dei causat bo-
nitatē in hoīe grato. eo ꝙ bona
voluntas dei que in hoīe gratie
intelligitur est causa boni creati
vnde potest ꝓtingere ꝙ homo re
mittat offensaz qua offensus est
alicui absq; aliqua immutatiōe
eius. offensa aūt peccati morta-
lis ꝓcedit ex hoc ꝙ volūtas ho-
minis est auersa a deo per ꝓuer-
sionē ad aliquod bonū cōmuta-
bile. vnde req̄ritur ad remissiō-
neꝫ offense distinc. ꝙ volūtas ho
minis sic immutet ꝙ ꝓuertatur
ad deum cū detestatione p̄dicte
auersionis ⁊ ꝓposito emende. qd
pertinet ad rationē penitētie ꝗz
ꝙ est virtus. ¶ Secūda ꝓclusio.
maria magdalena ꝓsecuta est re
missionē peccatoꝝ sine peniten-
tia prout est sacramentum. ⁊ sic
alius potest. nam sacramentū pe
nitentie perficit per officiū sa-
cerdotis ligātis ⁊ soluētis. sine
quo potest deus peccatū remit-
tere. sicut fecit xp̄s mulieri adul
tere. vt legitur Joh̄. viij. et ma
rie peccatrici de qua in euange
lio p̄senti. ¶ Ad rationes in op-
positum. ¶ Ad primā respōdet
negādo ꝓsiam. Et ratio est. quia
caritas nō liberat hoiem a pec-
cato sine penitētia que est virt⁹.
requirit eēm caritas ꝙ homo do-
leat de offensa in amicū cōmissa
vnde ista mulier bene ostēdit in
actu suo ꝙ penitentiam habuit.
nam dicitur. ecce mulier. de pec
catis suis plene ⁊ perfecte con-
trita. stans retro. qz pre verecun
dia sui peccati nō audebat se an
teponere. lachrymis cepit riga-
re pedes. ex quo ptz magnitudo
contritionis. ex qua tantum fle-
uit ꝙ potuerunt lauari pedes.
p̄s. Exitus aquarum deduxerūt
oculi mei. qz etiam capillis ca-
pitis sui tergebat. quibus ante
ad compositionē vultus abusa
fuerat. ⁊ osculabatur. vt totum
deo seruiret in penitētia. qd qui
dem ex se deum cōtempserat in
culpa ꝓm qd dicit gregorius.
¶ Ad secundā respōdetur negā
do ꝓsiam. Et ratio est. qz in pue-
ris non est nisi peccatum origi-
nale. qd non consistit in actuali
deordinatiōe volūtatis. sz i qua
dā habituali deordinatiōe natu
re ⁊ ideo remittitur eis peccatū
cum habituali immutatiōe per
infusionem gratie. non autē cuz
actuali. sed adulto in quo sunt
actualia peccata que consistunt
in actuali deordinatione volun
tatis actualis. nō remittunt pec
cata etiā i baptismo sine actuali

procedit de penitentia sm ꝙ est sacramentum. ¶ Ad quartam respondetur negando consequentiaz. Et ratio est. quia misericordia dei est maioris virtutis ꝙ misericordia hominis. in hoc ꝙ immutat voluntatē hominis ad penitendum. quod misericordia hominis facere non potest.

IN festo sancti iacobi apostoli est euangelium. In illo tpe. Accessit ad iesū ꝛc. matt. xx. Circa qd possunt disputari sequentes q̃stiones.

¶ Primo posset quis disputare. vtrum ipse ꝛ frater eius peccauerunt peccato ambitionis petentes a christo mediante matre vt in regno suo sederēt. vnus a dextris ꝛ alius a sinistris. Ista questio expedita est supra dominica xvij. post trinitatē. Sed nunc poterunt hec disputari. ¶ Primo. vtrū ꝓueniēter dicat̃ de beato iacobo ꝙ sit lux ꝛ decus hispanie. ¶ Scdo. vtr ꝏrt ī celo ꝑ oīb⁹ q̃ eius visitāt sepulcrū siue locuz.

D primaz questionē sic ꝓcedit ur. Et videt̃ ꝙ nō cōuenienter dicatur lux ꝛ decus hyspanie ¶ Primo sic. esse lucem soli deo xp̄ videtur ꝓuenire. Ut̃ de iohe baptista quo nemo inter natos mulierum maior surrexit. matt. xi. dr. Iobis. j. Nominat ille lux. ergo nec beatus iacobus potest dici lux cuiuscunq. ¶ Secundo sic. beatus iacobus non dedit hispanis lumen nature nec lumen gratie. nec daturus est lumē glorie. quia istud solius dei est ꝛc. ¶ In oppositu est quod ecclesia cantat. ¶ Respondeo dicendu. cōuenientissime dr beatus iacobus lux hispanie ꝛ decus. Lux q̃dem ratione illuminationis doctrine fidei. qua ratiōe dixit xp̄s apostolis. Vos estis lux mundi. Singulariter beatus iacob⁹ primo personaliter. ꝛ post per discipulos suos quos ibi gratia predicandi reliquit. illuminarūt terram hispanie lumine doctrine ꝛ exemplo sanctitatis. vt historia sua testatur. Et tandem miraculorum multitudine visa. que beatus iacobus virtute diuina operabatur. regina hispanie stupēs credidit ꝛ christiana effecta est ꝛ omnia que petierunt sui discipuli tribuit ꝛ palatium sancto iacobo in ecclesiam dedicans magnifice ipsum dotauit. que tandē in bonis operibus vitā finiunt. Ita vt facto compoto. sicut beat⁹ iacobus fuit primus inter apostolos qui martyriuz pro christo suscepit. ita regnum hispanie videtur inter omnia regna prius fidei lumen ꝛ christianitatis titu-

lum suscepisse. sicut basilee dum cum anglicis de excellentia regnorum altercabatur fuit ostensum ⁊ pbatum. Bene aũt etiam dicitur decus hispanie. qꝛ tanto apostolo dotata est vt ad eam de vniuerso orbe christianorꝫ quasi innumeri populi ꝓtinue cõfluũt beneficia a deo meritis apostoli spectãtes. Decus etiaz est hispanie ꝓpter hoc ꝙ tam gloriosus apostolus in singularẽ patronuz eidem datus est. Preterea decꝰ hispanie est ꝓpter immensitatẽ miraculorꝫ que iste sanctus continue operat. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad primã rñdetur. ꝙ esse lucẽ que tribuat lumẽ nature aut gratie causaliter nõ cõuenit nisi xpo qui est lux que illuminat omnẽ hominẽ venientem in hunc mundũ. sed esse lucẽ que diffundat lumen doctrine bene cõuenit alijs. Unde ecclesie doctoribus dicitur. Vos estis lux mundi. Qñ dicit ꝙ iohãnes non erat lux. rñdet ꝙ duplex est lux. vna quidem prima que est fons lucis ⁊ illuminãs nõ illuminata ⁊ hec est lux que est christus. et est alia lux illuminans tamen illuminata a prima luce. ⁊ hec est lux perfectorꝫ virorum. ad Philipenses tertio. Inter quos luceris sicut luminaria. prima est supernaturalis ⁊ lux per essentiam. ⁊ de hac dicitur. Non erat ille lux scilicet iohannes. Johã. ꝓmo. Et sic de ista questione dicta sufficiant.

D secundã questionẽ. forte melius esset ꝓma. vtrũ beatus iacobꝰ possit iuuare oronibus suis omnes interpellãtes eum. Et videtur ꝙ non. ¶ Primo sic. beatꝰ iacobus perfecte suam voluntatem deo cõformauit vt nõ velit nisi qd deus vult. sed illud quod vult semper impletur. ergo frustra ꝓ interpellãtibꝰ orat. ¶ Secundo sic. anima beati iacobi nõ est iacobus. si ergo anima sua ꝓ interpellãtibus oraret ꝙdiu est separata a corpore non deberet quis interpellare eum ad orandum sed animã eius. cuius contrarium facit ecclesia. ¶ Tertio sic. quicũqz orat ꝓ alio alteri meretur. sed sancti qui sunt in patria non sunt in statu merendi: ergo nec in statu orandi. ergo ⁊c. ¶ In oppositũ est ꝙ cõtinue dicimus. Sancte iacobe. ora pro nobis. ¶ Rñdeo dicendũ. ꝙ (vt habetur. ij. ij. q. lxxxiij. ar. xj.) quidã heretici fuerunt qui dixerunt ꝙ sancti nõ possũt nos iuuare suis orationibus. qꝛ vnusquisqz recipit ꝓm ea que gessit. Sed est cõtra articulũ fidei. qui est sanctorum cõmunio. que per caritatez fit. ⁊ ideo cum in sanctis q̃ sunt in patria sit ꝑfectissima caritas cõpetit eis pro nobis orare. non tamen sic quin oia eis ad votum

succedunt. Et ideo ponitur conclusio talis. q beat⁹ iacobus iuuat suis orationibus oēs interpellātes cum debito modo ⁊ tanto magis q̄to est pfectioris caritatis. q̄to est deo coniunctior. tāto eius orationes sunt magis efficaces. habet enim hoc diuinus ordo vt ex superiorū excellentia in inferiora refundet. sicut ex claritate solis in aerem. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad primā respōdet negando ꝓnam. Et ratio est. q̄ sancti impetrant id quod deus vult fieri per orationes eorum. ⁊ hoc petunt qd̄ estimant eorū orationib⁹ implēdum fm dei voluntatē. ¶ Ad secundā respōdetur negādo ꝓnam. Et ratio est. q̄ sancti hic viuentes meruerūt vt pro nobis orarent. ⁊ ideo eos inuocamus nominibus q̄bus hic vocabantur quibus etiā nobis magis innotescunt. Et iterum ꝓpter fidem resurrectionis insinuandā. sicut legitur Exo. iij. Ego sum deus abrahaz. ⁊ ideo optime dicitur. Sancte iacobe. ora ꝑ ⁊c. ¶ Ad tertiam respōdetur negando cōsequentiā. Et ratio est. q̄ aliud est impetrare ⁊ aliud mereri. et ideo sancti ⁊ si nō possunt mereri: quia sunt extra statuz vie. possunt tamen nobis suis orationibus impetrare. et sic beatus iacobus cuius potentissimū testimonium est immensitas scz miraculoz que fiunt quasi omni die hcib⁹ suis sctis pro nobis orat.

In festo sancti dominici institutoris ordinis ꝓdicatorū est euangelium. Vos estis salterre Matt. v. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtruz beatus dñicus conuenienter religionem instituit ad predicandū vel cōfessiones audiendum. ¶ Scdo. vtrum beat⁹ dominicus cōueniēter instituit religionem que litterarum studio insisteret.

De prima questione sic pceditur. ⁊ videtur q beatus dominic⁹ nō debuerit instituere religionē aliquaz ad predicādū vel confessiones audiendum. ¶ Primo sic. nihil cōueniēter instituitur ad id quod non competit ei facere. sed religiosis nō cōpetit predicare aut cōfessiones audire. Dicitur enim. j. q. j. Monachoz vita subiectionis habet verbum ⁊ disciplinatus. non docendi vel presidendi vel pascendi alios. ⁊ eadem ratio videtur esse de alijs religiosis. ergo incōueniente beatus dominicus instituit religionem siue ordinem ad predicandum. ¶ Secūdo sic.

Inconueniens videtur esse ꝙ auctoritas predicandi ⁊ confessiones audiendi infinitis hominibus communicatur. sed non est certus numerus eorum qui in religione recipiuntur. ergo videtur inconueniens talem religionem instituisse. ¶ Tertio sic. institutio ecclesie dꝰ sequi institutionē xpi sed christus primo misit ad predicandū apostolos duodecim. vt habet luc. ix. ⁊ postea misit. lxxij. discipulos. vt ptꝰ luce. x. Et sicut glosa dicit ibidem. Apostolorum formam tenent epi. lxxij. discipulorum minores presbyteri. s. curati. ergo preter illos nō debuit aliqua alia religio istitui ad predicandū vel confessiones audiendum. ¶ In oppositum est euāgelium. vbi dr. Vos estis lux mundi. scꝰ per illuminationem fidei. ¶ Respondeo dicendū sub duabus conclusionibus. Prima est. cōueniens fuit vt aliqua religio instituerek ad predicandū ⁊ pfessiōes salutares audiēdū. Ista cōclusio pbak sic. (ij. ij. q. clxxxviij. ar. iiij.) qꝰ si cōuenienter religio aliqua institui potuit ad operavite actiue fm ꝙ ordinatur ad vtilitatem primorum ⁊ ad obsequiū dei ⁊ conseruationem diuini cultus. cum autem magis procurek vtilitas primorum per ea q̄ pertinent ad spiritualē anime salutem q̄ p ea q̄ pertinēt ad subueniendum corporali necessitati. cōueniētius instituitur religio ad predicandum. cum hoc magis pertineat ad obsequium dei. cui nullum sacrificium est magis acceptum q̄ zelus animarū. vt greg. dicit super Ezech. Maius etiam est spiritualibus armis cōtra errores hereticorum ⁊ temptationes demonum fideles defendere q̄ corporalib⁹ armis populum fidelem tueri. ⁊ ideo conueniens est ad predicandum ⁊ ad alia que pertinent ad salutem animarum aliquā religionē istitui. ¶ Scōa pclusio. conuenienter fecit beat⁹ dominicus pcurādo apud sedem apostolicam ꝙ talis religio instituretur. Tum ppter multitudinem fidelium ⁊ raritatē personarum sufficientium ad docendum populos fideles. ⁊ fidē catholicam contra hereticos defendendum. Vñ de beato dominico cātatur. Doctrinam euangelicam spargens per orbis cardines. pestem fugat hereticam nouū pducens ordinem. Nō autem hec pcuratio institutionis huiusmodi religiōis fuerit necessaria ⁊ deo accepta. patet ex eo ꝙ invita beati dominici legitur. Qui cum predictis de causis mot⁹ sancto animarum zelo iret ad consilium generale lateranū. vt a summo pontifice innocentio ordo diceretur predicatorum. et etiam confirmari sibi suisq̄ successorib⁹ impetraret. qui pontifex cum aliquantulum se difficilem exhiberet nocte quadam idem pontifex vidit in somnis ꝙ lateranen. eccl'ia grauē subito ruinā mina-

retur.quod cuz tremens intuere tur.vidit ex aduerso qvir dei do minic' occurrebat humeris sup positis totam illam casuram su stentabat.euigilans.autē ⁊ visio nem intelligens.petitionem viri dei alacriter acceptauit. hortās vt ad fratres suos rediens regu lam aliquam probatam sibi eli geret.⁊ sic ad ipsum rediens cō firmationem ad libituz reporta ret. Verū interea innocentio de functo a successore suo honorio quod postulauerat impetrauit. ¶ Ad ratiōes in oppositū. ¶ Ad pmā rndet negādo minorē.quo niam lz ppria auctoritate nō con ueniat. competit auctoritate pa pe aut prelatorum.Ad probatio nem autem respondetur q nihil pbat.quia q aliquis religiosus auctoritate prelatorum predicet audiat cōfessiones aut faciat hu iusmodi.nō supergreditur disci plinatus vel subiectionis gradū qui competit religiosis.Vel po test dici q non est idem de mona chis ⁊ de istis religiosis. qz mo nachi non habent ex institutione sua his actibus curam dare reli giosi vero predicatores in sua in stitutione sunt his actibus man cipati. ¶ Ad scdam rndetur ne gando consequentiam . Et ratio est.qz a prelatis non conceditur talibus religiosis vt quilibet in differenter possit predicare vel confessiones audire. sed sm mo derationez eorū q huiusmodi re ligionibus preficiuntur.'vel sm taxationem ipsorum prelatorū. ¶ Ad tertiā rndetur.negādo cō sequentiam.Et ratio est.Tuz qz formam.lxxij.discipulorum non soluz tenent presbiteri curati sz q cunq; alij minoris ordinis qui episcopis in eorz officio subser uiunt.Tum secundo.qz nō legit q.lxxij.discipls aliqs determi natas parrochias assignaret. sz q mittebat eos ante faciem sua in omnem ciuitatem ⁊ locū quo erat ipse venturus.Tum tertio. qz oportunum fuit vt preter ordi narios prelatos alij assumeren tur ad huiusmodi officia ppter multitudinem fidelis populi et difficultatem inueniendi suffi cientes personas distribuendas singulis plebibus.sicut ⁊ religio nes ad militandum necesse fuit institui ppter defectum secula rium principum ad resistendum infidelibus in aliquibus terris.

D secūdaz questionē sic procedit. Et videtur q bea tus dnic' non conuenienter instituit vt in religione sua litterarū studio in sisterek. ¶ Primo sic. dz enim in ps.Quoniam non cognoui litte raturā.introibo in potentias do mini.dicit glo.ibi. Virtutē chri stianaz sz perfectio xpiane virtu tis maxime videtur ad religio sos pertinere ergo eorum non est

studio litterarum insistere. ¶ Secundo sic. id quod est dissensionis principium nō cōpetit religiosis q̄ in vnitate pacis cōgregantur. sz studiū discensionez inducit. Unde hiero. sup epistolā ad titū dicit. Antequ dei instinctu studia in religione fierēt ⁊ diceret in populis. Ego sum pauli ⁊c. ergo videt q̄ nulla religio deberet institui ad studiū. ¶ Tertio sic. professio christiana differt a pfessione gētilium. sed apud gentiles aliqui prophetiam profitebantur ⁊ nūc aliqui seculares dicūtur aliquarum scientiarum pfessores. non ergo religiosis conuenit studiuz litterarū. ¶ In oppositū est illud hieronimi in epistola ad paulinum monachum. inuitās euz ad discendum in statu monastico dicens. Discamus in terris quorū scientia nobis pseueret in celis. Et infra quicquid quesieristecū scire conabor. ¶ Rndeo dicendū q̄ conuenienter beatus dñicus instituit in religione sua vt litterarum studio insisteretur. Ista conclusio pz satis ex precedenti questione. quia illa principalia ad q̄ ordinatur religio predicatorum sicut predicare ⁊ alia huiusmodi non possunt cōuenienter sine studio preuio litterarū fieri. Unde notandū q̄ (vt hf. ij. ij. q. clxxx viij. ar. v.) studiū litterarū cōpetit religioni tripliciter. Primo q̄tuz ad id quod est proprium vite cōtemplatiue. ad quam studiuz litterarum dupliciter adiuuat. Uno modo directe ad cōtemplādum diuina. illuminando sez intellectum. Unde in laudem viri iusti dicit in ps. In lege dñi meditabitur die ac nocte. Alio modo studium iuuat contemplatiuam vitam indirecte remouēdo cōtemplationis pericula. sez errores qui in contemplatione diuinorum frequenter accidunt in his qui scripturas ignorant. Sicut in collationibus patrū legit q̄ abbas serapion ppter simplicitatem incidit in errorē anthropomorphitarum. i. eorz qui deuz habere humanā formā arbitrantur. Unde dicit gregorius. in. vj. moral. q̄ nonnulli dum plus exquirunt contemplando q̄ capiūt vsqz ad peruersa dogmata erumpunt ⁊ dum veritatem discipuli humiliter negligūt. magistri errorū fiunt. Secundo necessariū est studium litterarum religioni institute ad predicandum ⁊ ad cōfessiones audiendum ⁊ alia huiusmodi exercendum. Unde apls ad titū. j. de epo ad cuius officiū huiusmodi actus pertinent. Amplectentem eum qui fm doctrinam est fidelem sermonez vt potens sit exhortari in doctrina sana. ⁊ eos qui cōtradicunt arguere. Nec obstat q̄ apostoli absqz studio litterarum ad predicandū sunt missi. quia vt dicit hieronymus in epla ad paulinum. Quicquid alijs exercitatio ⁊ quotidiana in lege meditatio tribuere solet. illis hoc spūssanctus suggere-

bat. Tertio studiū litterarū religioni ꝓgruit ꝯtū ad id qd̄ est oi religioni cōmune. Valet quidez ad vitandū carnis lasciuiā. Unde hiero. ad rusticū monachū. Ama scripturarū studia. ⁊ carnis delitias non amabis. Valet etiā ad auferendū cupiditatē diuitiarū vt sap. vij. Diuitias nihil esse diri in comparatiōe illius. Valet etiam ad obedientie documētū. Unde augu. in li. de operibus monachoꝝ. Que est ista peruersitas lectioni nō obtemperare dūvult eiuacare. Unde manifestū est ꝯ cōueniēter beatus dñicus instituit vt in religione sua litterarū studio insisteretur. ¶ Ad ratiōes in oppositu. ¶ Ad primā rndet. negādo ꝓsequentiā. ⁊ ad ꝓbationē rndetur ꝯ glo. illa exponit de littera veteris legis. de qua apostolus dicit. ij. Corinth. iij. Littera occidit. Unde nō cognoscere litteraturā est non approbare litteralem circūcisionē ⁊ ceteras carnales obseruātias. ¶ Ad scdam rndetur negando ꝓsequentiā. Et ratio est. qꝛ assumptū nō est semper verū. studiū enim ad scientiā ordinat. si aūt scientia est sine caritate inflat. ⁊ per cōsequens dissensionem facit. qꝛ inter suꝑbos semper sunt iurgia. Prouer. xiij. sed quādo est cum caritate edificat ⁊ concordiā parit. Qd̄ ꝯo inducit de hiero. rndetur ꝯ non loquitur de studijs litterarꝝ. qꝛ contradiceret sibi. sz loquit de studijs discensionū que per hereticos ⁊ scismaticos intrauerūt in religionē ꝯpianā. ¶ Ad tertiam rndet negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. qꝛ philosophi ꝓfitebant studia litterarꝝ ꝯtum ad seculares doctrinas. sz religiosis cōpetit principaliter intēdere studio litterarū pertinentiū ad doctrinam que sm pietatē est vt dicit ad titum. j. alijs autez doctrinis intendere nō pertinet ad religiosos. quoꝝ tota vita diuinis obsequijs mancipat nisi ꝯtum ordinantur ad sacram doctrinam.

In festo sancti laurētij est euangelium. Nisi granū ꝛc. Job. xij. Circa quod possunt disputari sequentes q̄stiones. ¶ Prima vtrum beatus laurentius habendo odio animaz suam in hoc mūdo custodiuit illam in vitā eternam. ¶ Scda. vtrum martyrius eius fuerit actus maxime virtutis fortitudinis.

D primā questionē quaerit. vtrum beatus laurentius habendo odio animam suā in hoc mūdo custodiuit illam in vitaz eternaz sic, pceditur. Et videt ꝯ

nō. ¶ Primo sic. obseruātia mā-
datorum dei est via ad cōsecutio
nem vite eterne. iuxta illud mat.
xix. Si vis advitam ingredi ser
ua mādata ⁊c. ergo transgressio
mandatorum dei est via perdēdi
vitam eternam. sed odire animā
suam in hoc mūdo est cōtra man
datū dei. quo p̄cipit. vt post deū
primū diligam⁹ animā nostrā. vt
dicit augu. j. de doctrina xp̄iana
ergo laurētius odio habēdo ani
mam suam magis est dicendus
perdidisse eam q̄ custodiuisse in
vitam eternam. ¶ Scdo sic. ille
dicit odire aiam suā qui diligit
iniquitatem. iuxta illud p̄s. Qui
diligit iniquitatem odit animā.
sz diligētes iniquitatē excludūt
a regno celoꝝ. ergo nullus odiē
do aiam suaz custodit eā. ¶ Ter-
tio dicit apostol⁹ ad Ephe. v. Ne
mo carnem suam vnq̄ odio ha-
buit. ptz. qz id quod pro viribus
cōseruam⁹ diligimus. sed q̄libet
nutrit ⁊ fouet carnē suam ppter
cōseruationē. ergo videt q̄ bea-
tus laurētius aiam suā aut car-
nē suā odiendo non meruerit vi
tā eternā. ¶ In oppositū est euā
geliū p̄sens. ¶ Rūdeo dicendu
q̄ omnis homo aiam suā amat.
sz quidā simpliciter. ⁊ quidā ꝑm
quid. Amare em̄ aliquē est velle
ei bonū. ille ergo aiam suā amat
q̄ vult ei bonū. qui ergo vult aie
sue id qd est simpliciter bonum.
amat eā simpliciter. q̄ vo vult ei
aliqd pticulare bonū amat eā ꝑz
q̄d. Bona autē aie simplicit sunt
illa quib⁹ aia fit beata. s. summū
bonū quod est de⁹. Qui vult ergo
aie sue bonū diuinū ⁊ spūale sim
pliciter amat eā. q̄ aūt vult ei bo
na terrena. puta diuitias ⁊ hono
res ⁊ voluptates ⁊ hmōi amat eā
ꝑm q̄d. p̄s. Qui diligit iniquitatē
odit aiam suā. Potest ergo hec
littera que dicit. Qui amat aiaz
suā ⁊c. dupliciter intelligi. Uno
modo sic. Qui amat aiam suam
scz simpliciter ad bona eterna. p
det eā. i. exponat eā morti ppter
xp̄m. Sz hoc nō videt verus sen
sus. ⁊ ideo dicatur sic. Qui amat
aiam suā. scz ꝑm q̄d. scz ad bona
terrena ⁊ tpalia perdet eā. s. sim
pliciter Mat. xij. Quid pdest ho
mini si vniuersum mūdū lucret.
anime aūt sue detrimētū patiat
Et iste intellectus cōsonat litte-
re sequēti. q̄ ait. Qui odit aiam
suam in hoc mundo. i. q̄ denegat
bona presentia anime sue ⁊ susti
net ppter deuz q̄ vident mala in
hoc mundo. in vitā eternā custo
dit eaz. matt. v. Beati qui perse
cutionem patiuntur ppter iusti
ciam. quoniaz ⁊c. Ar. ēde dicit
sctūs tho. sup iobem. q̄ illud qd
de grano frumenti dictuz est cō
petit huic sententie. Nam sicut
xp̄s missus est in mundum quasi
quoddam semen ad fructifican
duz. ita quicquid nobis tpaliter
datur a deo nō cōfertur nobis vt
fruct⁹. sz vt p illud ad fructū eter
ne remunerationis perueniam⁹
vita autem nostra est quoddam
temporale donū a deo nobis col

latum. qui ergo oia ꝓpter christuz exponit multũ fructũ affert hoc ergo est. Qui odit aiam suaz id est. q̃ vitam suã exponit et seminat ꝓpter christum. in vitam eternam custodit eam. ps. Euntes ibant ⁊ flebant mittentes semina sua. venientes aũt venient cum exultatione portantes manipulos suos. Et similiter q̃ diuitias suas ⁊ alia bona que homo exponit ꝓpter xpm ⁊ cõmunicat alijs. in vitã eternaz custodit. ij. Cor. ix. Qui seminat in benedictionibus. de benedictionib⁹ metet. Et ita. qz beatus laurentius animam suam odio in hoc mundo habuit eam pro xpo atrocissimis tormentis vsqz ad mortem exponendo. in vitam eternã eam cũ multa glia custodit fruẽdo ipsa diuinitate. quia etiaz ecclesie thesauros custodie sue a beato Sixto creditos sapienter pauperibus distribuit. iusticia eius manet in seculum seculi. ¶ Ad rationes in opposituz ¶ Ad primam rñdetur negãdo ꝓsequẽtiam. Et ratio est. qz amare animam suam siue seipsum quo ad bona tpalia et efrena neglectis bonis spũalibus non cadit sub p̃cepto. ¶ Ad secundam rñdetur. negando ꝓsequentiam. Et ratio est. quia nõ loq̃mur de illo odio. sed de contrario. qui eñ diligit iniquitatem. odit animam suaz ad bona spũalia ⁊ diuina. qz priuat eaz eterna beatitudine q̃ preparatur diligentibus deum. qui vero vitam quam hz in hoc mũdo refrenẽdo eaz sub iugo rationis. submittit eam laboribus. ie iunijs. vigilijs. ⁊ exponit eã christo. talis ꝛ diligere eam quo ad diuina ⁊ spũalia ⁊ odio habere q̃ ad bona terrena ⁊ tpales delectationes quas ei denegat ⁊ interdicit. ¶ Ad tertiaz rñdetur q̃ caro dupliciter põt cõsiderari. s. in se ⁊ sic non habet odio. sz naturaliter q̃libet appetit eam esse ⁊ fouet. vt argutũ est. Alio modo potest ꝓsiderari inquantũ est alicuius impeditiua qõ volumus ⁊ sic odio habetur quodãmodo. per accidens.

D secundã questionẽ. sic ꝓceditur. Et videt q̃ martyrium beati laurentij non fuerit act⁹ virtutis fortitudinis. sz magis videtur q̃ fuerit act⁹ fidei. Dicit enim maximus in quodam sermone. Mater martyrij fides catholica est. in qua illustres athlete se suo sanguine subscripserunt. Et de beato laurentio dicit ambrosius. Dum fide sua persecutoris flãmas vicit ostendit nobis per ignem fidei gehenne incendia superare. ergo videt q̃ martyrium potiꝰ dicendũ sit actus fidei q̃ fortitudinis. ¶ Secundo sic. Martyrium videt q̃ potissime sit actus illius virtutis q̃ facit

ipsum martyrium meritorium. sed ista est charitas. sm illud. j. Cor. xiij. Si tradidero corp⁹ meum ita vt ardeam. caritatem non habuero nihil mihi prodest. ergo martyrium laurentij magis dicendum est actus caritatis q̃ copiosa fuit in eo. sz illud amb. Illuminauit mundum plane laurentius ea luce q̃ ipse succensus est. ⁊ p flãmas quas ipse ptulit omnia xpianorum corda calefecit. ¶ Tertio. augu. dicit in quodam sermone. Facile est martyrem celebrando venerari magnum. fidem ⁊ eius ⁊ patientiã imitari. sed in vno actu virtutis pcipue laudabilis redditur virtus cuius est actus. ergo martyrium magis debet dici actus patientie q̃ fortitudinis. ¶ In oppositum est qd̃ Cyprian⁹ dicit in epla ad martyres. O beati martyres quibus vos laudib⁹ predicem. o milites forti imi. robur corporis nostri quo pconio vocis explicẽ. sz q̃libet laudatur de vtute cui⁹ actũ exercet ergo martyrium est act⁹ fortitudinis. Et de beato laurentio loquens augu. dicit Ad erudiendũ nullo validior est forma q̃ martyrum eloquentia. plus est ope docere q̃ voce. Et infra. In quo exellentissimo genere doctrine beatus laurentius martyr q̃ gloriosa poleat dignitate. etiaz persecutores ipsius sentire potuerunt. q̃ memorabilis animi fortitudo non solum credere sz alios exemplo sue tolerentie roborare est dicenda. ¶ Respondeo dicendũ q̃ martyrium laurẽtij ⁊ aliorum martyr̃ est act⁹ vtutis fortitudinis. pz pcl'io. Primo et illo qd̃ cãtat eccl'ia de eis. fortes facti sũt inbello. Rõne ofiditur sic (ij. q. cxxiij. ar. ij.) Ad fortitudinem ptinet vt pfirmet hoiem in bono virtutis ptra picula. et maxime pericula mortis. ⁊ maxime eius q̃ est in bello. manifestum est aũtq̃ in martyrio homo firmiter pfirmatur in bono virtutis. dum fidem ⁊ iusticiam nõ deserit ppter iminentia picula mortis. ⁊ ita patet pclusio. ¶ Ad rationes in oppositũ. ¶ Ad pmã respondet q̃ in actu fortitudis duo sunt psideranda. quor vnuz est bonuz in quo fortes firmant et hoc est fortitudis finis Aliud est ipa firmitas qua q̃s nõ cedit ptrarijs phibẽtib⁹ ab illo bono. ⁊ in hoc psistit esse fortitudinis. Sicut aũt fortitudo ciuilis firmat aiuz hois in iusticia hũana propter ei⁹ pseruationẽ. vt mortis picula sustinet. ita etiã fortitudo gratuita firmat aim hois in bono iusticie dei. qd̃ est p fidẽ iesu christi. vt dr ad Roma. iij. Et sic martyrium cõparat ad fidem sicut ad finẽ in quo aliquis firmatur ad fortitudinẽ sicut ad habitum elicientẽ. ¶ Ad scdam respõdet. q̃ martyrium bene est act⁹ caritatis vt imperantis sed est fortitudinis vt eliciẽtis vtrã q̃ em̃ vtutẽ martyriũ manifestat. q̃ aũt sit meritoriũ hoc habet ex

caritate. sicut et ḋlibet virtutis actus ⁊ ideo sine charitate nihil valet. ¶ Ad tertiam respōdetur. negando psequentiam. licet eñ patientia cōmendet in martyribus tñ ipsum martyrium pncipalis actus est ipsius fortitudinis.

IN festo assumptionis beate marie est euāgeliū. Intrauit ies⁹ ⁊c. Lu. x. Circa qd possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtrū vita actiua sit potior et nobilior q̄ p템plativa. ¶ Scda. vtrū beata maria optimam ptem elegit. ¶ Tertia. vtr beata maria in corpore ⁊ aīa assumpta est in celum.

D primā questionē sic pceditur. Et videtur q̄ vita actiua potior sit siue nobilior q̄ contemplativa. ¶ Primo sic. Vita actiua ptinet ad maiores. s. plātos q̄ sunt in honore ⁊ potestate pstituti. ergo est potior q̄ p템plativa. psequentia patet ex illo Aristo. iij. topicorū. Qd est melio rum videt esse meli⁹. ¶ Scdo sic In oibus actib⁹ ⁊ potētiis imperās est nobilius his q̄bus impat sicut militaris tanq̄ potior precipit frenifactiue. sz vita actiua ponit de his q̄ ad p템plativam ptinēt sm pbm. s. etb. ergo actiua vita nobilior est q̄ p템plativa. ¶ Tertio sic. Nullus debet abstrahi a nobiliori vt amplectetur min⁹ nobile. sz a statu vite cōtemplative recedit sepe ad statum vite actiue. ergo ⁊c. ¶ In oppositū est euāgeliū psens vbi dr. q̄ optimā ptem sibi elegit Maria. ¶ Rñdeo dicēdū q̄ vita p템plativa est simplicit melior ⁊ potior ⁊ nobilior q̄ actiua Quā cōclusionē pbat pbs. x. etb. octo rationib⁹. quas deducit sanct⁹ thomas in scda scde (q. clxxxij. ar. j. albertus veromagn⁹ sup Lucā pplectens oia dicit sic. Vita contemplativa pfert actiue vnitate puritate. eternitate. firmitate. delectatiōe. vnitate qr circa vnū Puritate. qr nō sordidat pulvere venialiū. Eternitate qr hic et in patria pmanet in eternū. Firmitate. qr est in luce. qr nō fallit fallacia error. Delectatione. qr psolatiōe spūsancti iugit oblectat animū ¶ Ad rationes in oppositū ¶ Ad primā rñdet q̄ ad platos nō solū ptinet vita actiua sz etiā p템plativa. Debēt eñ esse excellentes. Vñ greg. dicit in pastorali. Sit rector actiōe pcipu⁹ et precūctis p템platiōe suspēsus. ¶ Ad scdam rñdet negādo minorem. qr vita actiua non directe precipit vite contemplatiue. sed disponendo ad vitam cōtemplativa precipit quedā opa vite actiue. in quo magis serui-

rē videt ꝓtemplatiue. ¶ Ad tertiam rndetur negando ꝓsequentiam. et ad ꝓbationē rndetur ꝙ vita contemplatiua intermittit aliquando ꝓpter actiuā nō semper sed ad tempus ratione vtilitatis non ratione dignitatis.

D secū dam questionē sic. procedit Et videt ꝙ beata maria optimam ptez elegerit eligēdo ꝓtemplatiuā. Et videtur ꝙ non. Illud videtur magis eligenduz qd̄ est maiozis meriti. qz tale deducit ad maiozem gloriam. sed vita actiua videt maiozis meriti q̄ ꝓtemplatiua. ergo ipsa erat potius eligenda. ꝓsequentia patet qz meritum ōz respectu mercedis. merces em̄ debet labori sed vite actiue atribuitur labor. contemplatiue vero quies. ergo actiua est maiozis meriti ꝓtemplatiua. ¶ In oppositum est euāgelium presens. ¶ Secundo ex eodem argumento arguitur sic. Contemplatiua est maiozis meriti q̄ actiua. ergo ēligenda est ꝓsequentia est bona. antecedēs patet. Dicit em̄ greg. vj. moral. Magis sunt actiue vite merita sed ꝓtemplatiue potiora. Ratione sic. Ratio meriti est caritas. caritas aūt consistit in dilectiōe dei ⁊ primi. sed diligere deum ꝑ se est magis meritozium q̄ diligere proximuz. ergo illud qd̄ directius ptinet ad dilectionem dei magis est meritoziuz ex suo genere q̄ id quod directe ad dilectionem proximi. sz vita ꝓtemplatiua directe ⁊ imediate pertinet ad dilectionē dei. actiua directius ad dilectionē primi. ergo ex sua genere ꝓtemplatiua ē maiozis meriti q̄ actiua. ¶ Respondeo dicēdum iuxta albertū super lucam ꝙ hoc verbum maria ⁊c. cōuenit beate virgini pl̄ omnibus. scz in bono corporis. et in bono anime. et in bono meriti ⁊ in bono glorie Optimam ꝑtem elegit in bono corporis. virginitatis scz pudorem ⁊ cū hoc elegit matris fecunditatem. et ideo nec primā similem visa est nec habere sequentez. Unde Exo. iij. Per rubum ardentē significatur In bono autez anime elegit optimā ꝑtem. habet em̄ splendorē diuine lucis in itellectu. ⁊ nō deest sibi virtutis fructus in ope Unde Esa. xj. Per virgam rectitudinis ꝗtutis vbi requiescit spiritus almus significatur In bono meriti hoc est in ope suo habuit omnem actiue vite ꝓprietatem ⁊ oēm contemplatiue puritatez ⁊ nihil habet de defectu vtriusq̄ Unde significat. Numeri. xvij. Per virgā aaron q̄ viruit. frōduit. floruit ⁊ amygdalinū cibū fructificauit Viruit ꝗtute. fronduit benedictione. floruit grauidatiōe cordis. quo nos concepit. et corporis quo filiū verbuz icarnatū

suscepit. Fructificauit in partu cibum salutarē ꝓducens. In bono aūt glorie optimā partē elegit pars enim bona stola corporis. pars melior stola aie optima consortiū imperij ⁊ regis nostri in imperatoria maiestate. dicente scriptura. iij. Reg. ij. ꝙ positus est thronus matris regis iuxta thronuz regis. Pete ergo mater qd̄ vis. nec enim est fas aliquid tibi denegare. Nec optima pars ordinata est vt castrorꝫ acies. qm̄ oim celestiū agminuz splēdores exp̄sit. Apoc. xij. Corona. xij. stellarū in capite eius. hoc est nouē ordinū angelorū. ⁊ triū statuū sctōꝝ coniugū. virginum. viduarū. vel triū aureolas portātiū. doctorꝫ qz apostolos docuit. virginū qz flos virginū fuit martyrū cuius aiam gladius in morte filij sui pertrāsiuit. Nouē etiaz ordinū gloriā habuit. ipsa enim custodiā habuit angelorū. secreta ꝓsilia archāgelorꝫ. iusta decreta principū. seueritates cōtra maliciā exhibuit potestatuz cōterendo caput draconis. innumerabilē vel interminabilē virtutē in miraculis ostēdit virtutū altitudinē nō declinabilē ostendit dominationū quietē in receptione sessionis prebuit thronorum. altitudinē sciētie ⁊ cōtemplationis cherubin trāscēdit. et affectione caritatis incendium seraphin superauit. Vis. xij. stellis coronata decorat. hec albertus. ¶ Ad rationē in oppositum respondetur negando ꝑnam. Et ratio est. qz lz labor exterior operetur ad augmentū premij accidentalis. augmentū tñ premij essentialis cōsistit principaliter in charitate ⁊ maxime dilectionis diuine sicut dictum est.

D tertiam questionem sic pceditur. ⁊ videtur ꝙ beata maria nō sit assumpta ⁊c.

¶ Primo sic. resurrectionis tēpus omniū differtur vsqz ad finez mundi vt sit simul omniū resurrectio diuina ordinatione. ergo corpus beate marie nondū resurrexit. ⁊ per cōsequens nō est assumpta cū corpore in celuz. ꝑnia videtur vera. antecedēs ptz p illud Job. xiiij. homo cū dormierit nō resurget donec atteratur celū. nec euigilabit vt cōsurgat de somno suo. ⁊ loquitur de somno mortis. ergo vsqz ad finem mūdi qñ celuz atteretur resurrectio hoim differtur. ¶ In oppositum est fides quasi vniuersalis ecclesie. Dicit enim sanctus tho. in. iiij. di. xliij. (ar. iij. q. j. ad. ij.) ꝙ pie creditur de beata virgine ⁊ iohāne euangelista. ꝙ resurrectio eorum nō est delata vsqz ad finem mundi. ¶ Respondeo dicendū. ꝙ beata virgo in aia ⁊ corpore assumpta est in celum. Ista conclusio ptz. Nam p vniuersam ecclesiā fide

pia suscepta est.quā quidam sanctorum nō solū asserūt.sed etiaz apertis rationib? pbare nitūtur beatus hierony. In his qui cum xpo surrexerūt perpetuā resurrectionē iam esse completā.nōnulli credunt custodem virginis in glorificata carne gaudere cum xpo.necnō de beata maria factā nō ambigimus. Item augustin? idem affirmat. Et tribus rationibus probat. Prima quidē sumitur ex carnis xpi ⁊ virginis vnitate. Arguit sic. Putredo ⁊ vermis humane opprobriū conditionis.a quo opprobrio cū iesus alienus sit maxime natura excipitur quam iesus de ea assumpsisse pbatur. Scda sumit ex corporis dignitate sic. Thronū dei thalamū dñi.celi tabernaculum dignū est ibi esse vbi ipse est.tam preciosum thesaurū dignius est celuz seruare ꝗ terra. ¶ Tertia ratio sumit ex virginalis puritatis integritate. Ait enim sic. Letare maria leticia ineffabili corpore ⁊ anima in xpo filio proprio per ꝓprium filiū.nec sequi debet corruptionis erumna quā nulla secuta est filium pariendo integritat̃ corruptio.vt sit semper incorrupta quā tanta perfudit gratia viuens.que omniū integram perfectāq genuit vitā. Sit cum illo quez suo genuit vtero.si apud illum illa que genuit. fouit ⁊ aluit illum maria dei genitrix ministrix.⁊ nutrix.de qua ꝓ sentire aliter nō audeo aliud dicere nō presumo. Bernardus etiā ratiocinatur ad idez sic. Si sctōꝝ corpora sublimiū.puta petri ⁊ pauli tam gloriosa venerabilia reddidit.⁊ honore tam mirifico sublimauit.vt ipsis deputetur locus eorum venerationi cōgruus.si igitur modo corpus super terram esse dicatur.cū nec deuota frequētatur visitatione fideliū.nec eidem locus deputetur honoris.nimirū videret xps honorē materni corporis cōtēp fisse.cum tñ super terrā alia sanctorum corpora sic honorauit. ¶ Ad argumentū in oppositū dicendū est.ꝗ ratio ꝓcedit vbi nō obuiat priuilegiū alicui datum sic fuit beate virgini ⁊ beato iohanni euangeliste.

In festo sāti bernardi est euangeliū. Nemo accendit ꝛc. Luce vndecio. Circa qd̄ potest disputari sequens questio.

Truz possit in dilectione dei haberi respectus ad aliquam mercedem. Et videtur ꝗ nō ex presenti euāgelio.quia iam oculus non esset simplex si ad aliud haberetur respectus ꝗ ad deuz. ¶ Scdo sic Job.r. Mercēnari?

vituperatur sed mercennarius est qui mercedē querit. ergo dilectio dei ex caritate nō amittit respectū mercedis. ¶ Tertio sic Merces est finis eorū quē propter mercedē fiunt. sed finis diligitur magis q̄ ea que sunt ad finem. si ergo deus ꝓpter aliquā mercedē diligerēt. aliq̄d aliud magis diligerēt deo qd̄ est ꝓtra rōnem caritatis. In oppositū est qd̄ dicit glo. Mat. j. q̄ spes generat caritatē. sed spes est expectatio mercedis. q̄ caritas potest esse cum intuitu mercedis. ¶ Preterea ad Heb. xj. d̄r de sanctis patrib⁹. Aspiciebāt i remunerationē. sed cōstat q̄ ipsi diligebāt deum ex caritate. ergo dilectio dei ex caritate cōpatitur intuitū mercedis. ¶ Rñdeo dicendū iuxta sanctū tho. in. iij. senten. dist. xxix. ar. iiij.) q̄ merces dicit̄ premiū qd̄ quis ex labore vel ope aliquo merēt. Premiuz aūt est qd̄ alicui in bonū ei⁹ redditur. Ūñ merces inq̄tuz hmōi importat aliqd referibile p amorez ad id cui merces reddit̄. mercedem aūt aliq̄s ꝓpter seipsum amat. nō tñ est de ratione mercedis q̄ sit intētionis finis qz plerūq̄z aliquis mercedē ex opere nō querit cui merces datur. ea aūt que ꝓpter se aliquis diligit. vel sunt pfectionis eius formaliter sicut sanitas virtus operatio dilectiōis vel hmōi. vel sunt effectiua vel cōsecutiua vel conseruatiua. aut horū ꝓtrariorum prohibitiua. Ūñ si aliquis amat aliquid extra seipsum illud potest dici merces. inq̄tum ex eo aliquid in ipso relinq̄tur vel seruatur. De ratione aūt amicicie est q̄ amicus sui gratia diligat̄ Unde amicus nō habet in amicicia rationē mercedis ꝓprie loquēdo. q̄uis ea que ex amico nobis fuit rationē mercedis habere possunt. sicut delectationes ⁊ vtilitates quas ex ipso amicus ꝓseq̄tur. ratione quoz ipse amicus potest dici merces q̄si causaliter sicut d̄r merces nostra. ratione eorū q̄ ex ipso nobis sunt. Ptz ergo q̄ ponere mercedē aliquem finē amoris ex parte amati. est cōtra rōnem amicicie. Ūñ caritas p hunc modū oculum ad mercedē habere nō pōt. hoc eñ esset deū nō ponere vltimū finē. sed bona que ex ipso ꝓsequit̄ sed ponere mercedē esse finē amoris ex parte amātis nō tñ vltimū prout scz ipse amor est quedam operatio amātis. nō est cōtra rationez amicicie. qz ipsa amoris operatio cū sit quodd̄ accidēs nō dicit̄ amari nisi ꝓpter suum subiectū. Item inter ea que aliquis ꝓpter se diligit potest esse ordo salua amicitia. Ūñ ⁊ ipsaz operationē amoris possem amare. nō obstāte amicitia ꝓpter aliquid aliud. erit tñ cōtra rōnem virtutis si virtutis operatio ꝓpter aliq̄d aliud virtute inferior cuiusmodi sunt tēporalia bona diligat̄. Ptz ergo q̄ habēs cari

tatem nō potest habere oculū ad mercedē. vt ponat aliqd quodcū q̄z finez amati scz dei. hoc enim esset cōtra rationē caritatis. vt est amicicia quedā. nec iterū vt ponat aliqd tēporale bonū finez ipsi⁹ amoris. qz hoc esset contra rōnem caritatis vt est virt⁹. pōt tū habere oculū ad mercedē vt ponat beatitudinē creatā finem amoris. non aūt finē amati. hoc eñ nec est ꝓtra rōnem amicicie nec cōtra rōnez virtutis. cū beatitudo virtutū sit finis. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad ꝓmam rñdetur negādo ꝓñam. ⁊ ad ꝓbationem rñdetur q̄ oculus nō est simplex si respect⁹ haberetur ad premiū tanq̄ finē ipsi⁹ amati. s. dei. sed vt dictū est. non habetur respect⁹ ad p̄miū q̄ sit finis amati. sed q̄ sit finis seruitij vel amoris. ¶ Ad scdam rñdetur negando ꝓñam. Et ratio est. qz mercēnarius dz ibi qui opus spūale ꝓpter mercedē tēporalē exercet. ⁊ talis vitupat. ¶ Ad tertiā ptz rñsio ꝑ ea q̄ dicta sunt ad primā.

In festo sāti augustini est euāgeliū. Vos estis sal terre ⁊c. mathei. v. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiōes ¶ Pria. vtrū status prelatorū qui faciūt ⁊ docent sit maior q̄ sit i ecclesia dei. ¶ Secuda. vtrum prelatus qui non facit quod docet sit in statu perfectionis.

D primaz questionez sic pcedit. Et videtur q̄ stat⁹ prelatorū etiā qui faciunt et docent non sit maior q̄ sit in ecclesia dei. ¶ Primo sic. dicitur Matt. xix. si vis perfectus esse vade ⁊ vende oia que habes ⁊ da pauperibus. hoc faciūt religiosi. sed non ad hoc tenētur epi. Dicit eñ. xij. q. j. Epi de reb⁹ ppriis vel acquisitis vel quicqd de ppio habēt heredib⁹ suis relinquāt. ergo videtur q̄ religiosorū status sit maior. ¶ Secūdo. persecutio principalius ꝓsistit in dilectione dei q̄ in dilectione prorimi. sed status religiosorū directe ordinatur ad dilectionē dei. vel dei seruitio ⁊ famulatu noiatur vt dicitur. vj. celestis hierarchie. stat⁹ autem eporum videt ordinari ad dilectionē primi. cuius cure superintēdunt. ergo idem quod prius. ¶ Tertio. status religiosorum ordinat ad vitam cōtemplatiuā que potior est q̄ actiua ad quā ordinat status eporū. ergo idem qd̄ prius. ¶ In oppositū est euangeliū. Qui fecerit ⁊ docuerit hic magn⁹ vocabitur ⁊c.

¶ Secundo sic. nullo licet a maiori statu ad minorem transire. hoc enim esset retro respicere. sz potest aliquis de statu religiōis in statum episcopalem transire. ōr enim. xviij. q. j. ꝙ sacra ordinatio de monacho episcopū facit. ergo status prelatorum maior ⁊ perfectior est ꝙ religiosorū. ⁊ p consequens omnium aliorum. ¶ Respondeo dicendum ꝙ statꝰ prelatorum sit maior ꝙ aliquis alius in ecclesia. Probatur ista conclusio primo ex illa euāgelij presentis. in quo christus prelatos alloquēs dixit. Vos estis sal terre. vos estis lux mūdi. Patet etiam ex illo augu. lxviij. dis. c. quorum. vbi vocat eos patres et principes ecclesie. Ratiōe sic respectu religiosorum. (que habetur. ij. ij. q. clxxxiiij. ar. vij.) Sic augu. xij. super Beñ. ad litteram dicit. Semper agens prestātior est patiente. in genere autē perfectionis episcopi ꝑm dionysiuz v. celestis hierarchie. se habent vt perfectores. Religiosi autem vt perfecti. quorum vnum pertinet ad actionez. alterum ad passionem. ergo status episcoporuz maior ⁊ potior est statui religiosorum. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando cōsequentiā. Pro quo notādū iuxta sanctū tho. (vbi. s. ad. j.) ꝙ abrenūciatio ppriaꝝ facultatū dupliciter ꝓsiderari potest. Uno modo ꝑm ꝙ est in actu ⁊ sic in ea non consistit essentialiter perfectio. sz est quoddā perfectiōis instrumētū. Et ideo nihil ꝓhibet statū pfectionis esse sine abrenūciatione ppriorꝝ. Alio modo potest ꝓsiderari ꝑm preparationē animi. vt scz homo sit paratus si opꝰ fuerit omnia dimittere vel distribuere. ⁊ hoc ptinet directe ad pfectioūē. Unde aug. in li. de cōsensu euāgelistarū. Oportet omnes filios sapiētie intelligere. uō in abstinēdo nec in manducādo esse iusticiā. sz in equanimitate tollerandi inopiaz. Unde ⁊ aplus dicit. Scio abūdare ⁊ penuriā pati. Ad hoc autē maxime tenenī epi ꝙ omnia sua ꝓ honore dei. ⁊ salute sui gregis (contempnāt cū opus fuerit vel pauperibꝰ sui gregis largiēdo. vel rapinam bonorum suorum cum gaudio sustinendo. ¶ Ad secundam respondetur negādo minorez si intelligat tantū ⁊c. quoniā prelati vtricz dilectioni scz dei ⁊ primi intendunt imo ꝙ intēdāt dilectioni proximorum prouenit ex abundantia dilectionis diuine. hoc autē est maioris dilectionis signum vt propter amicum etiam alij seruiat ꝙ etiam si soli amico vellet seruire. ¶ Ad tertiaz respondetur. ꝙ prelatus nō solum ordinatur ad vitam actiuam. sed etiam a contemplatiuā de qua debet haurire qd in actiua influat. Unde grego. dicit in pastorali. Sit presul in actione precipuus pre cunctis contemplatione suspensus ⁊c.

D secundā questionem sic proceditur. Et videt q̃ prelatus docēs ⁊ nō faciens nō sit in statu perfectionis. ¶ Primo sic. Qui nō est in gratia non est in statu gratie. ergo pari ratione qui nō est perfectus. cuiusmodi est prelatus q̃ docet bona ⁊ nō facit. ergo talis nō est in statu pfectionis. ¶ Secundo sic. qui est in statu seruitutis peccati nō videtur esse in statu perfectionis. sed mali plati sunt in statu seruitutis peccati. Jo. viij. Qui facit peccatū seru? est peccati. ergo repugnat q̃ sint in statu perfectionis. ¶ In oppositum est q̃ multi prelati sunt q̃ gratia ⁊ caritate carēt. in q̃bus consistit imperfectio. et tñ sunt in statu plationis. que dicit statū perfectionis. ergo ⁊c. ¶ Rñdeo dicendū sub vna cōclusione tali. q̃ nec oīs perfectus est in statu perfectionis. nec oīs qui stat in statu perfectionis est perfectus. Jsta cōclusio sic ostenditur vera iuxta sctm̄ tho. (ij. ij. q. clxxxiiij. art. iiij.) Status ppzie pertinet ad conditionē libertatis vel seruitutis spīalis. Libertas autez ⁊ seruitus potest in homine attendi dupliciter. Vno modo ꝯm q̃ interius agit. Alio modo ꝯm id quod exterius agitur. Et quia vt dicitur. j. Reg. xvj. Homines vident ea que parent. deus autē intuetur coz. Inde est q̃ ꝯm interiorem hois dispositionē accipitur conditio spiritualis status in homine per comparationē ad iudicium diuinū. Scōm autem ea que exterius aguntur accipitur spiritualis status in homine per comparationē ad ecclesiam ⁊ sic de statib? nunc lēgmur ꝓut scilz ex diuersitate statuum quedam ecclesie pulcritudo consurgit. Est autem considerandus q̃ ꝯtum ad hominē ad hoc q̃ aliquis adipiscatur statum libertatis vel seruitutis requiritur quidem primo aliqua obligatio vel absolutio. non enim ex eo q̃ aliquis seruit alicui efficit seruus quia etiā liberi seruiunt. nec ex hoc q̃ aliquis desinit seruire efficitur liber. sicut ptz de seruis fugitiuis. sed ille est ppe seru? qui obligatur ad seruiēdū. ⁊ ille est liber qui a seruitute absoluit. Secūdo requiritur q̃ obligatio predicta cum aliqua solēnitate fiat. sicut cetera que inter hoīes obtinent perpetuaz firmitatem quedam solemnitas adhibetur. Sic igitur ⁊ in statu perfectionis propzie dicitur esse aliquis non ex hoc q̃ habet actum dilectionis pfecte. sed ex hoc q̃ obligat se perpetuo cum aliqua solēnitate ad ea que sunt perfectionis. Constat etiā q̃ aliqui se obligant qui nō seruant ⁊ aliqui implent ad qd̄ nō se obligauerūt. vt ptz Mat. xxj. de duob? fratribus

quorum vnus patri dicenti. Operare in vinea. respondit. nolo. et postea iuit. Alter aũt respõdẽs ait. Eo ꝛ non iuit. Et ideo nihil prohibet aliquos esse perfectos qui nõ sunt in statu perfectiõis. ꝛ aliquos esse in statu perfectionis qui nõ sunt perfecti. ¶ Ad rationes in oppositũ vna respõsio sufficit. ꝙ ꝓcedunt ꝓtum ad interiorẽ statum. nõ aũt ꝓtum ad exteriorẽ. de quo est sermo.

In festo sãcti bartholomei est euangelium. Hoc est preceptuꝫ ꝛc. Johã. xv. Circa qõ potest disputari sequens questio.

Primo. vtrũ beatus bartholomeus et alij apostoli potuerunt dici amici dei. et videꝫ ꝙ non. ¶ Primo sic. amicitia est relatio paritatis. sed deꝰ multo superior est homine. ergo hois ad deũ nõ est amicitia. ¶ Secũdo sic. caritas nõ est amicitia. ergo qui ex caritate diligũt deum nõ debẽt dici habere amicitiã ad deum. antecedens ꝓbatur sic. Nihil est ita propriũ amicicie sicut cõuiuere amico. vt ꝓbs dicit. viij. ethi. sed caritas est hominis ad deum ad quem nõ est hominis ꝛuersatio. ergo caritas talis nõ est amicicia. ¶ Tertio sic. seruitus ꝛ amicitia nõ videntur inter se comparari. Unde dicit dñs. Non dicam vos seruos sed amicos. sed beatus bartholomeus ꝛ alij apostoli sancti semper manẽt sub seruitute dei. Unde quilibet eorũ dicit illud ps. Ego seruus tuus et filius ancille tue. ergo videꝫ ꝙ nõ sunt dicẽdi amici dei. ¶ Quare ex argumẽto xpi quo dicit. Vos dixi amicos. qꝛ omnia que audiui a patre meo nota feci vobis. Arguitur sic. xps nõ fecit eis oia nota que audiuit a patre suo. vt ptꝫ. non enim essent capaces tante sapientie ꝓtam susceperat filius a patre. ergo semper serui ꝛ nõ amici sunt dicẽdi. ¶ In oppositum est euangeliũ presens. Et de beato bartholomeo dicit in historia. cum quereret idolũ qs esset bartholomeus. rñdit. Amicus dei sum. ¶ Respõdeo dicendu ꝙ beatus bartholomeus vere dictus amicꝰ dei est ꝛ alij apostoli. Conclusio ptꝫ ex verbo xpi dicentis. Non dicam vos seruos sed amicos. Et iterũ. Vos amici mei estis si feceritis que precipio vobis. Ratione sic. Quia dilexerũt deum ex caritate. sed caritas est quedã amicicia. Pro quo notandũ ꝙ (vt habetur. d. d. q. xxiij. arti. primo.) ꝛm philosophuꝫ. viij. ethicoꝝ. Non quilibet amoꝛ habet rationẽ amicitie. sꝫ amoꝛ qui est cum beniuolentia.

quãdo scz fic amamus aliquem vt ei bonuz velimus. Si autẽ rebus amatis non bonum velimus sz solũ eoz bonũ velim⁹ nobis. vt dicimus amare vinũ vel equum vel aliud hmõi. nõ est amoze amicicie. sz cuiusdã cõcupiscẽtie. Ridiculũ enim est dicere ꝙ aliq̃ habent amicicias ad vinũ vel equũ. Sed nec beniuolẽtia sufficit ad rõnẽ amicicie. sz requirit quedã mutua amatio. qz amic⁹ est amico amicus. Talis autem mutua beniuolẽtia fundatur sup aliqua cõmunicatiõe. cũ igit fit aliqua cõmunicatio hois ad deũ. ꝑm ꝙ suaz beatitudiuẽ nobis cõmunicat sup hac cõmunicatione opz aliquã amicicią fundari. De qua quidẽ cõmunicatione dz. j. Loz. j. Fidelis de⁹ p quẽ vocati estis in societatẽ filij ei⁹. Amoz autez sup hac cõmunicatione fundata est caritas. Unde manifestuz est ꝙ caritas amicicia quedã est hois ad deũ per quã homo deũ diligit ⁊ de⁹ hoiez. ⁊ sic efficit quedã associatio hominis ad deum. vt dicitur. j. iob. j. Si in luce ambulamus sicut et ipse in luce est societatem habemus ad inuicem. Et ita beatus bartholomeus ambulãs in luce gratie dictus est amicus dei, et omnes alij sancti. de quib⁹ dicitur in psal⁹. Nimis honorati sunt amici tui de⁹. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. qz amicicia non requirit equalitatem sine paritatem equiparentie. sed equalitatem proportionis. vt si vnus amicozũ operet ad alterum ꝑm suã ꝓportionez operat. vt dz viij. Etb. ¶ Ad secdam rndet negãdo assumptũ. Ad ꝓbationẽ negetur minor. Et ratio est. qz duplex est hois vita. Una quidẽ est exterior ꝑm naturã sensibilẽ ⁊ corporalẽ. ⁊ ꝑm hanc vitã nõ est cõmunicatio vel conuersatio cum deo et angelis. Alia est vita spũalis ꝑm mentem. ⁊ ꝑm hanc vitam est nobis conuersatio cum deo ⁊ angelis in presenti quidem statu imperfecte. Unde dicitur Phil⁹. iij. Nostra cõuersatio in celis est Ista cõuersatio perficitur in patria quando serui eius seruient domino et videbunt faciem ei⁹ vt dicitur apocalip. vlti. Et ideo hic est caritas imperfecta. sz perficietur in patria. ¶ Ad tertiam respondetur. negando consequentiam. Et ad probationem respondetur. ꝙ intelligitur de seruitute seruili. quia si timore seruili sunt subiecti. talis timor expellit ab animo caritatem. timore vero filiali semper sancti permanent. ꝑm illud ps. Timor domini sanctus permanet in seculum seculi. Et isto modo sancti dicuntur serui. Romanoz. j. Paulus seruus iesu christi.

¶ Ad quartam respondetur. ꝙ illud. omnia q̃cunqz audiui a patre meo. nõ est intelligẽdũ de oibus simpliciter ⁊ absolute. quia istud erat ipossibile vt argutũ est. sz in

telligendū est de omnibus pertinentibus ad eorū statū cuiusmodi sunt illa que pertinent ad eorū salutē ⁊ fidei motū ⁊ p̄dicationem ⁊ ecclesie gubernationem.

IN festo decollatiōis beati iohānis baptiste est euangeliuz. In illo tēpore. Misit herodes ⁊c. Marci.vj. possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtrum beatus iohannes moriēs ex hoc q̄ dicebat herodi. Non licet tibi habere vxorē fratris tui verus martyr sit colēdus. ¶ Secunda. vtrum iuramentuz qd herodes prestitit saltāti puelle excusare potuit herodez a peccato mortis iohannis baptiste.

D primaz questionē sic procedit. Et videturq̄ beatus iohannes moriens ex ꝓ q̄ dicebat herodi. Non licet tibi habere vxorē fratris tui. verus martyr sit recolendus. Et videtur q̄ non. qr videtur q̄ sola fides sit causa martyrij. Probatur sic. Dicit. j. petri iiij. Nemo vestrum patiat quasi homicida. aut fur. aut aliqd huiusmodi. si autem vt xp̄ianus nō erubescat. glorificet deuz in isto noie. sz ex hoc ōr aliqs xp̄ianus q̄ tenet fidē xp̄i. ergo sola fides xp̄i dat patientibus martyrij gloriam. ¶ In oppositū est euangeliū presens. et fides vniuersalis ecclesie. ¶ Rideo dicēdū. q̄ beatus iohānes p reprehēsione adulterij mortē sustinens verus martyr fuit. ⁊ vt martyr est venerandus. Ista pclusio declarat sic iuxta san. tho. (ij. ij. q. cxxiiij. ar. v.) Martyres dicunt quasi testes q̄ scz corporalibus suis passionib⁹ vsq̄z ad mortez testimoniū perhibent veritati. non euicūq̄. sed veritati que fm pietatem p xp̄m nobis innotuit. Ubi etiaz martyres xp̄i dicunt quasi testes ipsius. hu iusmodi aūt est veritas fidei. et ideo martirij causa est fidei veritas. sed ad fidei veritatem nō solum ptinet ipsa credulitas cordis. sed etiam exterior protestatio. que quidem fit nō solum per verba quibus aliquis confitetur fidem. sed ⁊ per facta quib⁹ fidem se hebere ostēdit. fm illud Ja. ij. Ego ostendā tibi ex operibus fidē meā. Ubi ⁊ de ꝗbusdam ōr ad titū. j. Cōfitēt se nosse deū factis aut negāt. Et ideo omniū virtutū opera fm q̄ referunt in deū. sunt quedā ꝓtestatiōes per quas nobis innotescit q̄ de⁹ huiusmodi opera a nobis requirit ⁊ nos ꝓ eis remunerat. ⁊ fm hoc possunt esse martyrij causa. sz q̄ videmus q̄ beati iohis baptiste martyrium in ecclesia celebratur qui non pro negāda fide sz p reprehēsione adulterij mortē susti

mit. ¶ Ad rationẽ in oppositum respondet. Dicim? em̃ q̃ verum est qd̃ dr in minori. q̃ xp̃ian? dr q̃ xp̃i est. sz aliqs dr esse xp̃i non solum ex eo q̃ hz fidẽ xp̃i. sz etiam ex eo q̃ spũ xp̃i ad opa virtuosa pcedit fm illud Roma. viij. Si quis spũm xp̃i non hz hic non est eius. ⁊ etiã ex hoc q̃ ad imitationem xp̃i morit. fm illud Gal. v. Qui xp̃i sunt carnẽ suam crucifixerunt cũ vitijs ⁊ cõcupiscẽtijs. ⁊ ideo vt xp̃ianus patit non solũ qui patit ꝓ fidei cõfessione q̃ fit p ñba. sz etiã q̃ patit ꝓ quocũq̃z ope faciẽdo vel ꝓ quocunq̃z pctõ vitãdo ꝓpter xp̃m. qz totũ hoc pertinet ad fidei ꝓtestationem.

D secũdaz q̃stionẽ. vtruz iuramentuz lz incautũ qd̃ herodes prestitit saltãti puelle excusare potuit herodẽ a pctõ mortis iobis baptiste. Et videt q̃ sic iuramentum incautũ dr qd̃ vergit in exitum maluz vel min? bonũ. sz tale obligat. ptz. qz tale fuit iuramentuz qd̃ iosue iurauit gabaonitis pacẽ ⁊ q̃ nõ occideret eos. iosue ix. ⁊ tñ preceptuz dei erat in contrariũ. Preceperat enim deus q̃ occideret omnes habitatores ⁊c. sicut habetur Deut. xiij. Et obseruauit iosue iuramentum credẽs se obligatuz. Vñ ambro. li. de officijs. xxij. q. iiij. loquens de iuramẽto iosue. dicit sic. iesus tñ pacem quã dederat reuocandã nõ censuit. qz firmata erat sacramẽti religione. ne dum alienã perfidiam redargueret. suam fidem solueret. soluisset ergo suam fidem si non tenuisset qd̃ iurauerat. Similiter ergo videt q̃ herodes iurans se daturum puelle quicquid peteret obligat ad soluendum quod iurauerat. lz esset contra preceptum dei. sicut fuit illud quod fecit iosue. ¶ In oppositum est canon isidori. xxij. q. iiij. In malis ꝓmissis rescinde fidem. in turpi voto muta decretũ qd̃ incaute vouisti non impleas. impia ergo ꝓmissio que scelere adimpletur non obligat. nec tale iuramentũ excusat a peccato perpetrato. ¶ Respondeo dicendu q̃ iuramentũ herodis non excusauit eum a nece beati iohannis vt ostẽdit augustinus. optime in sermone hui? festiuitatis. Pro quo notanduz iuxta sanctũ tho. in. iij. C di. xxxix. q. j. ar. iij. q. j.) q̃ duplex est iuramentuz. vnũ assertoriũm. ⁊ aliud ꝓmissoriuz. Promissoriũm iuramẽtum est de eo quod in futurum a iurante faciẽdum expectatur vel per se vel per alium. Assertoriũm ñ o est qu od fit per cõfirmationem veritatis etiaz presentis ⁊ preterite. ⁊ etiã si ipsius causam non sciimus. In iuramento autem assertorio est vna tantum obligatio. scz qua quis obligatur ad peccatum. si veritas suo iuramento desit. In

iuramēto autem promissorio est duplex obligatio. Una qua quis obligat ad faciendū hoc qd iuramento pmisit. Alia qua obligat ad peccatū si nō fecerit. Vis igitur visis sciendū, q̄ sicut non omis assertio est digna vt iuramēto firmetur. ita nec omnis promissio. sz illa tantū que ad vtilitatē aliquam ptinet. Uñ si pmissio que est de aliquo qd salutē impediat siue sit cōtrariū saluti. siue vie pfecte in salutē iuramēto firmet ex hoc ipso iuramentū efficit indebitū quasi act' cadēs sup indebitam materiaz. vñ obligat scda obligatiōe que est ad peccatum nec remanet eiusmodi obligādi prima obligatiōe ad faciendū. Prima eñ obligatio est ad vitandum scdam obligationē. Uñ iuramētum qd de necessitate ad peccatū obligat ipo facto ab alia obligatiōe euacuat. Et ideo lz iuramētum herodis q̄ daret puelle saltāti qd peteret. potuisset esse a pncipe licitū. intellecta debita conditione. scz si peteret qd dare deceret. impletio tñ iuramēti fuit illicita. z ideo nō obligabatur in aliquo. Uñ ambro. libro de officijs. Est cōtra officiū nōnunq̄ pmissum soluere iuramentū. sicut herodes qui necem iobis. prestauit ne promissum negaret. ¶ Ad rationem in oppositum rndet negādo psequentiā. Et ratio est. qz iuramētū iosue nō erat de eo qd fm se esset illicitū. sicut est adulteriū. homicidiū. et similia. sz de eo qd factū erat illicitū. qz phibituz. Uñ in hoc sufficiebat seruare intentionē phibentis. Et ideo dicit Ambrosius libro de officijs. Mulctauit eos meliori morte. scz obsequio ministerij diuini. vt esset clementior sententia. sz diuturna. et sic quodammodo occisi sunt morte legali q̄ est seruitus.

In festo natiuitatis beate marie virginis. est euāgeliuz. Liber generationis. ꝛc. Mat. j. Circa qd possunt disputari sequentes q̄stiones. ¶ Prima. vtrū xps descendit fm carnem de semine dauid. ¶ Scda. vtr̄ beata maria fuerit sanctificata ante natiuitatē ex vtero. ¶ Tertia. vtrū beata ꝗgoꝗ sanctificationē obtinuerit gre plenitudinē siue pfectionez.

In prima questione sic pceditur. Et videt q̄ christus nō descēdit fm carnez de semine dauid. ¶ Primo sic. matthe' in presenti euāgelio. Liber generationis. genealogiā xpi texens eaz ad ioseph perduxit. Joseph autez non fuit pater xpi. nō

ergo videt q̄ xp̄s de semine da-
uid descenderit. licet ioseph sic.
¶ Secundo sic. aaron fuit de tri
bu leui. vt pz Exodi. vj. Maria
autem mater christi cognata ōr
Elizabeth que est filia aaron vt
pz luce. j. cum ergo dauid de tri-
bu iuda fuerit. vt pz mat. j. videt
q̄ christus de semine dauid non
descēderit. ¶ Tertio sic. Iere.
xxij. ōr de iechonia. Scribe virū
istum sterilem. nec enim erit de
semine eius vir qui sedeat super
solum dauid. sed de christo dicit
ysa. xi. Super solum dauid sede
bit. ergo christus non fuit de se-
mine iechonie. nec per cōsequēs
de semine dauid. qr mattheus a
dauid per iechoniam seriem ge-
nerationis perducit. ¶ In oppo-
situm est euangelium presens. Li
ber generationis. ¶ Respondeo
dicendum. q̄ christus fm carnez
descendit de semine dauid. Ista
conclusio pz per apostolum ad
Roma. j. qui de christo loquens
ait. Qui factus est ex semine da-
uid fm carnem. Pro quo notan-
dum q̄ specialiter xp̄s ōr filius
esse abraham et dauid. vt pz in
principio euangelij. Cui? est mul
tiplex ratio. (vt habet. iij. pte. q.
xxxj. ar. ij.) Prima. qr ad hos spe
cialis de christo repromissio fa-
cta est. Dictum est enim abrahe
Genes. xij. Benedicentur in te
omnes generationes. quod apo-
stol? de christo exponit. ad Gal.
iij. Abrahe dicte sunt repromis-
siones ⁊ semini eius. Non dicit ⁊
seminib? quasi in multis. sz quasi
in vno. ⁊ semini tuo quod est chri
stus. Ad dauid autez dictum est.
De fructu ventris tui ponam su
per sedem tuam. Unde ⁊ populi
iudeorum vt regem honorifice
suscipientes christum dicebant.
matthei. xxj. osanna filio dauid.
Secunda ratio est. qr xp̄s futu-
rus erat rex et propheta ⁊ sacer-
dos. Abraham autem sacerdos
fuit dum impleuit officiū sacer-
dotis offerēdo hostiam domino.
Unde dñs ad eum Gen. xv. Su
me tibi vaccā triennem ⁊c. Fuit
etiam ꝓpheta fm illud quod ōr
Gen. xx. Propheta est ⁊ orabit p
te. Dauid autem rex fuit ⁊ ꝓphe
ta. Tertia ratio est. qr in abrahā
primo incepit circuncisio in da-
uid autez maxime manifesta est
dei electio. fm illud. j. Regum
xiij. Quesiuit sibi dominus virū
iuxta cor suum. Et ideo vtriusq̄
filius christus conuenientissime
est vt ostendatur esse in salutem
circuncisioni et electioni genti-
lium. ¶ Ad rationes in opposi-
tum. ¶ Ad primam respondetur
negando consequentiam. Et ra-
tio est. quia vt dicit Augustinus
Cum euangelista Matth. dicat
virum marie ioseph esse. et chri
sti matrem virginem esse. chri-
stuz ex semine dauid. quid restat
nisi credere. et mariam non fuis
se extraneā a generatiōe dauid ⁊
eaz ioseph coniugem nō frustra
appellatam ꝓpter animorū cōfe
derationē. q̄uis ei nō fuerit cō-

mixtus. Et hiero. sup mattheuz dicit. Ex vna tribu fuit ioseph maria. Unde etiam ꝑm legem eaz accipere cogebatur vt ꝓpinquam. ꝓpter qd ⁊ simul censent in bethleem. quasi de vna stirpe generati. ¶ Ad secūdam rndet iuxta sententiam augustini contra faustū. ꝙ si ioachiz pat marie de stirpe aarō fuit vt faustus per ꝗsdā scripturas apocriphas asserebat. credendū est ꝙ mater ioachim fuit de stirpe dauid. ⁊ sic in christo fuerunt iuncte regiuz genus et sacerdotale. vt dicit gregorius Nazanzenus oportet ꝙ christus qui est rex et sacerdos ab vtroqz nasceret ꝑm carnem. ¶ Ad tertiam respondet negando ꝛsequentiā. Et ratio. est quoniam ꝑ illam auctoritatem prophetica sicut ambrosius dicit super Lucam. non negatur ex semine Jechonie posteros nascituros. ⁊ ideo christus de semine eius est. non em̄ seculari honore regnauit. ipse em̄ dixit. Regnuz meum non est de hoc mundo.

D secundā questionē sic pcedit. Et videtur ꝙ beata maria non fuerit sanctificata añ natiuitatem ex vtero. ¶ Primo sic dicit apostolus. j. Loz. xv. Non prius qd spūale est sed qd animale. deinde quod spūale est. ſz per gratiam sanctificatā nascit homo spūaliter in filium dei. ꝑm illud Job. j. Ex ideo nati sunt. natiuitas aūt ex vtero est natiuitas animalis. non ergo beata virgo prius fuit sanctificata q̄ ex vtero nasceretur ¶ Scdo. Sicut dicit augustinus ad Dardanū. Sāctificatio qua efficimur templū dei non nisi renatoz est. nemo autem renascitur nisi ꝓus nascat. ergo beata virgo non fuit prius sanctificata q̄ ex vtero nasceret ¶ Tertio sic. Dicit hieronymus Non mihi credas si aliqd tibi dixero qd ex veteriz nouo testamēto haberi nō possit. sed de sanctificatiōe beate marie in vtero nihil habetur in aliquo testamēto rum. ergo non est credēduz eam fuisse sanctificataz. ¶ In oppositum est ꝙ ecclesia celebrat natiuitatem beate virginis. non aūt celebratur festum in ecclesia nisi pro aliquo sancto. ergo beata maria fuit in sua natiuitate sancta fuit. ergo in vtero sanctificata. ¶ Rndeo dicendū. iuxta sanctū thomā in tertia pte (q. xxvij. ar. j.) De sanctificatione beate marie scz ꝙ fuerit sanctificata in vtero nihil in scriptura canonica traditur. q̄ nec etiā de eius natiuitate mentionē facit. ſz sicut beat? augusti. de assumptione ipsius virginis rationabiliter argumentatur. ꝙ cum corpore assumpta sit in celuz. quod tamē scriptura nō tradit ita rationabiliter argumentari possumus. ꝙ

fuerit sanctificata in vtero. Rationabiliter eñ creditur ꝙ illa q̄ genuit vnigenitū a patre plenuz gratie ⁊ veritis pre omnib⁹ alijs maiora gre priuilegia accepit. Unde legit. Lu. j. ꝙ angelus ei dixit. Aue gratia plena. Inuenimus aūt quibusdā alijs hoc priuilegium esse cōcessum vt in vtero sanctificarent. sicut hieremie dictum est. Anteqū exires be vulua sanctificaui te. Et sicut iohāni baptiste. de quo dictū est. Lu. j. ꝙ spūsancto replebitur ex vtero matris sue. Uñ rationabilit creditur ꝙ beata virgo sanctificata fuerit anteqū ex vtero nasceretur. Unde beatus bernardus in matutinali officio in suo sermone q̄ legitur. istam orationez cōplectens. ita ait. Beatam virginem omnib⁹ modis cōstat ab originali contagio priusq̄ nasceretur esse mundatā. quam nimirum pietas christiana credere ꝓ hibet vel min⁹ a hieremia in vtero sanctificatam. vel non magis a iohanne spūsancto repletam. nec eñ festiuis laudibus nascēs honorareturſi non sancta nasceretur. Est itaq̄z virgo regia veris bonorz titulis cumulata que proculdubio sancta fuit anteqū nata. ego puto ꝙ copiosior sanctificationis benedictio in ipsa q̄ in alijs sanctis ab vtero sanctificatis descenderit. q̄ non solus ipsum ortū sanctificauit. sed vitaz eius ab omni peccato deinceps immunem conseruaret qd̄ alteri nemini in natis mulierum creditur esse donatum. hec bernar. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam respōdet. ꝙ etiā in beata virgine prius fuit animale et post id qd̄ est spūale. qz hus fuit fm carnem concepta. ⁊ postea ꝗz spiritum sanctificata. ¶ Ad secundam respondet. ꝙ augustin⁹ loquitur de regeneratione q̄ fit fm legem cōmunem fm quā per sacramenta non regenerant aliqui nisi prius nati. sed deus huic legi sacramentorz potentiaz suā non alligauit quin aliquibus ex spirituali priuilegio gratiā suaz cōferre possit anteqū nascant ex vtero. ¶ Ad tertiam rñdetur (vt habetur. iij. sen. di. iij. q. j. ar. j. q. iij. ad iij.) ꝙ q̄uis sanctificatio beate virginis in vtero exp̄sse in scriptura veteris ⁊ noui testamēti non legat tñ pro certo haberi potest ex his q̄ ibi leguntur. Si eñ hieremias ⁊ iohannes sanctificati sunt q̄ xp̄m prenūciauerūt multo magis beata virgo q̄ xp̄m genuit. vnde non fallitur ecclesia sanctum reputans sue natiuitatis diem vt inq̄t. bernard⁹.

D tertiam questionez sic pcedit. Et videtur ꝙ beata virgo per sanctificationem in vtero nō obtinuerit gre plenitudinē. ¶ Primo sic. Doc eñ videtur ptinere

ad priuilegium xpi. fm illud. Iohannis. j. Vidimus eū quasi vnigenitum a patre plenū gratie et veritatis. sed ea que sunt p̄ria christi nō sunt alijs attribuenda ergo beata virgo plenitudinem gratie non accepit in sanctificatione. ¶ Scdo sic. Et qd est plenum ⁊ pfectum non restat aliud addendum. qz perfectū est cui nihil deest. vt dz. iij. phi. Postq̄ autem nata est addictionē gre suscepit qñ xpm̄ pcepit. dictuz eñ est ei. Spūsanctus superueniet in te ⁊c. Iterum qñ in gloriaz est assumpta. ergo videt q̄ non habuerit in p̄ma sua sanctificatione plenitudinem gratiaz ¶ Tertio. Deus non facit aliquid frustra. frustra aūt habuisset aliq̄s gratias cū earū vsuz nunq̄ exercuit. Non eñ legitur eam docuisse qd est actus sapientie. aut miracula fecisse. qd est act⁹ gratie gratis date. non ergo habuit plenitudinem gratiaz in sanctificatione sua prima. ¶ In oppositum est qd angelus ad eam dixit Aue gratia plena. qd exponens hiero. in sermone de assūptione dicit. Bene gr̄a plena q̄ ceteris p partes p̄stat. Marie vero se tota simul infudit gratie plenitudo. ¶ Respondeo dicendū. q̄ beata virgo in sua sanctificatiōe recepit fine obtinuit gratie plenitudinē. Ista pclusio ostendit iuxta sanctum thomā (iij. p. q. xxvij ar. v.) Quanto aliq̄d magis appropinquat p̄ncipio in quolibe genere tanto magis pticipat effectum illius principij. Unde dicit dionysius. iiij. celestis hierarchie. q̄ angeli qui sunt deo ppinquiores magis pticipant de bonitatibus diuinis q̄ homines. Christus aūt est principium gre fm diuinitatem quasi auctoritatiue. fm hūanitatem misterialit̄. Unde et iob. j. dz. Gratia ⁊ veritas per ibm xpm̄ facta est. beata autē. virgo maria ppinquissima xpo fuit fz humanitatē. qz ex ea accepit humanā naturaz. ⁊ ideo preceteris maiorē debuit a xpo plenitudinez gratie obtinere. et ita obtinuit. ¶ Ad ratiōes in oppositum. ¶ Ad primam rñdetur. negando pseqnentiam. Et ratio est. qz alia ⁊ alia ē plenitudo gre christi et beate marie. Pro quo notandum. q̄ vnicuiq̄ a deo datur gratia fm hoc ad qd eligit. ⁊ qz xp̄s inquantū homo fuit p̄destinatus et electus vt esset p̄destinatus filius dei in virtute sanctificationis. hoc fuit ppriū sibi vt haberet talē plenitudinez gr̄e q̄ redundaret in omēs. fm qd dz iob. j. De plenitudine eius omnes accepimus. sed beata virgo maria tantam gratie obtinuit plenitudinem vt esset propinquissima autori gratie. ita q̄ eum qui est plen⁹ omni gratia in se reciperet et euz pariēdo quodā modo gratiam ad omēs deriuaret. ¶ Ad secundam rñdetur. negando consequentiaz. Et ratio est. qz multiplex est perfectio gratie. Sicut

em̄ in naturalibus. prima est perfectio dispositionis. puta cū materia est perfecte ad formam disposita. Scda est pfectio forme que est potior. Nam et ipse calor perfectior est q̄ prouenit ex forma ignis. q̄ ille q̄ ad formam disponebat Tertia autē est perfectio finis. sicut cum ignis habet perfectissime suas q̄litates cuz ad locum suum peruenerit. Et similiter in beata virgine fuit triplex pfectio gratie vt ait sanctꝰ thomas (vbi. s. ad. ij.) Prima q̄dem perfectio dispositiua p quā reddebat̄ idonea ad hoc q̄ esset mater xpi. et hoc fuit perfectio sanctificationis. Scda aūt perfectio gratie fuit in beata virgine ex presentia filij dei in eiꝰ vtero incarnati. Tertia aūt pfectio est finis quem habet in gloria q̄ autem scda pfectio sit potior q̄ prima. ⁊ tertia q̄ scda. patet quidem. Uno modo p liberationez a malo. nam p̄mo in sua sanctificatione fuit liberata a peccato originali Secundo in ꝓceptiōe filij fuit totalit̄ mūdate a fomite. Tertio vero in glorificatiōe fuit liberata etiā ab omni miseria. Alio modo p ordinem ab bonum. nam primo in sua sanctificatione adepta est gratiam inclinantem eam ad bonū. In conceptione aūt filij dei collata est ei gratia ꝓfirmās eam in bono. In sui ꝯo glorificatione cōfirmata est gratia pficiens eaz in fruitione omnis boni. ¶ Ad tertiam respondetur. negando ꝓsequentiā. Unde dicimꝰ cū sancto thoma (vbi. s. ad. iij.) q̄ non est dubitandum quin beata ꝯgo accepit excellēter ⁊ etiam donū sapientie et gratiam ꝯtutum prophetie. sicut habuit xps non tamen accepit vt haberet omnes vsus eaꝝ ⁊ similiuz gratiarum sicut habuit xps. sed p̄m q̄ ꝓueniebat ꝓditioni ipsius. Habuit em̄ vsum sapiētie in ꝓtemplando. p̄m illud Lu. ij. maria autem ꝓseruabat omia verba hec ꝓferens in corde suo. Non autem habuit vsum sapientie quātuz ad docendū. eo q̄ nō ꝓueniebat serui muliebri. p̄m illud. j. thi. ij. Docere aūt mulierī nō pmitto. Miraculoꝝ aūt vsus sibi non ꝓpetebat dum viueret. q̄ tunc temporis ꝓfirmāda erat doctrina xpi miraculis. ⁊ ideo soli xpo et eiꝰ discipulis q̄ erāt baiuli doctrine xpi ꝓueniebat miracula facere. ꝓpter qd̄ etiaz de ioh̄anne baptista d̄z iob. iij. q̄ signū nullum fecit. vt scilicet omnes in christum intenderent. Usum autem prophetie habuit vt patet in cantico quod fecit. Magnificat anima mea dominum.

In festo exaltatiōis sancte crucis est euangelium. In illo tēpore. Dixit iesus turbis ⁊c. Nunc iudicium est ⁊c. Johannis. duodesimo. Circa qd̄ possūt

disputari sequentes questiones. ¶ Primo. vtrũ conueniens fuit vt xps in cruce exaltatus moreretur pro nobis. ¶ Scdo. vtrum sit verus q̃ xps exaltatus omnia traxit ad se. ¶ Tertio. vtrus xps per exaltationẽ crucis que proprie est humiliatio meruit exaltationem sui.

D primas ꝗstiones. vide i die parasceue vbi est disputata plene Et inuenies.

¶ Ad secundam questionem sic pceditur. Et videtur q̃ xps exaltatus in cruce nõ traxit omnia ad se. ¶ Primo sic. nõ omnes conuersi sunt ad fidẽ xpi post exaltationem suam. vt ptz. quoniam multi sunt infideles. ergo ꝛc. ¶ Secũdo sic. per exaltationem xpi in cruce non est eiectus diabolus quoniã ita nunc sicut ãte. ꝛ temptat homines quo ad animas. vt vexat quo ad corpus. ¶ Tertio sic. per passionem xpi non sumus liberati a peccato. ergo per exaltationem suam non sumus tracti ad ipsum. consequentia videtur bona. antecedens probatur sic. Nullus potest liberari a peccato quod nondum commisit seu qõ in posterum est commissurus. cum ergo multa peccata post exaltationem suam fiunt commissa ꝛ continue committuntur. ergo ꝛc. ¶ In oppositum est euangelium presens.

¶ Respondeo dicendum. q̃ hoc quod christus dixit. Si exaltatus fuero omnia traham ad me. est verissimum bene intellectus. Et est iste intellectus q̃ ex amore ostenso in cruce ad genus humanum habuit vim attractiuam omnium entium. trahit ergo oia ex caritate ad seipsũ hiere. xxxj. In caritate perpetua dilexi te. ideo attraxi te miserans. In hoc actu maxime apparet caritas dei ad homines inq̃tũ pro ipsis mori dignatus est. Rom̃. quinto. Commendat deus suam caritatem suam in nobis. quoniam cũ adhuc peccatores essemus xps pro nobis mortuus est. Et in hoc compleuit quod sponsa petit. Canti. j. Trahe me post te ꝛ curremus in odore vnguentorũ tuorum. Unde berñ. super cantica. Super omnia amabilem te mihi reddit calix quem bibisti o bone iesu. opus nostre redemptionis. nihil allicit blandius. nihil exigit vtilius. nihil affectat vehementius. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primam respondetur negando consequentiam. Et ratio est. quia textus nõ dicit Traham omnes. sed omnia scz genera hominũ. scz gentiles. iudeos. seruos ꝛ liberos. mares ꝛ feminas. vel omnia. id est omnia predestinata. omnes isti finaliter trahentur. ¶ Ad secundũ respondetur q̃ assumptũ falsum est. q̃

euangelium est in oppositū. vbi xps sic ait. Princeps huius mūdi eicietur foras. Ad pbationē rñdetur q̃ (vt habet.iij.sen.dis. xix.arti.ij.) potestas demonis in duobus cōsistit. in impugnādo ⁊ detinēdo deuictos. Ex eo aūt q̃ quis impugnat nōdū seruus factus est. sed ex eo q̃ vict⁹ est. vt ptz.ij. Petri.ij. Deuicerat autez diabolus totū genus humanum in primis parētibus. ⁊ eis dominabatur duz eos ad hoc ꝓm suū votū deduxerat. vt nul⁹ paradisi ianuā introiret. deuicerat etiā vnūquēq̃z singulariter dum eum ad peccatū inclinat. qz qui facit peccatū seruus est peccati. potestatē ergo diaboli qua victos detinet xps per passionē suā amouit q̃tum ad sufficientiā. q̃uis nō q̃tum ad efficientiā. nisi in illis qui vim passionis suscipiūt per fidē ⁊ charitatē ⁊ sacramenta. Et per hoc ꝯz dominiū diaboli euacuasse. sed potestatem qua impugnat nō ex toto euacuauit sed debilitauit dū ipsum hostez vicit. ⁊ dū hoibus auxilia multa ad resistendū tribuit. sicut sacramenta ⁊ alia hmōi. ¶ Ad tertiā rñdetur negādo assumptū. qz (vt habet.iij.par.q.xlix.ar.j.ad.iij) xps nos liberauit a peccatj causaliter. i. instituēs causaz nostre liberationis. ex qua possent quecūqz peccata qñcūqz remitti vel ptérita vel psentia vel futura. sicut si medicus facit medicinam ex qua possint quicūqz morbi sanari. et etiam in futurum.

D tertiaz questionez sic pcedit. Et videtur q̃ ex altatione crucis xps nō meruit exaltationem. ¶ Primo sic. Ex hoc q̃ humana natura assumpta fuit exaltata est ⁊ nomen deitatis sibi debetur. sed assumptionem nō meruit. ergo nec exaltationem. ¶ Scdo sic. nomem qd est super oñe nomē est nomē in quo oñe genu ffectit. sed hoc est nomē ie sus vt ꝯz Phil.ij. cū ergo hoc nomen nō meruerit. sed ante cōceptionē sibi impositū fuerit. videtur q̃ nō meruerit nomen qd est super oñe nomen. ¶ Si dicatur q̃ meruerit q̃tum ad manifestationez. Cōtra. Ante etiā hoc manifestū erat. Ñ demones eum pfessi erāt. ⁊ pueri. ⁊ pphete predixerūt. ergo hoc ipse nō meruit ¶ Tertio. meritū ordinat ad premiuz sed facere aliqd ꝓpter estimationē hoim pertinet ad inanē gloziam que in xpo nō fuit. ergo exaltationē q̃tum ad manifestationez hoim nō meruit. ¶ In oppositū est illud Luc.xiiij. Qui se humiliat exaltabit. Item illud Phil. ij. Factus est obediens vsqz ad mortē. sequtur. Propter qd ⁊ deus exaltauit illū ⁊c. ¶ Respondeo dicendū. q̃ xps per exaltationē crucis que fuit humilia

tio magnam meruit exaltationē apud homines. Pro cuius conclusiōis ampliori notícia notandum. q̃ (vt habetur. iij. sentē. distinctiōe. xviij. articulo quarto. questiōe. iij.) aliqua sunt de substantia beatitudinis. sicut dotes anime et corporis. aliqd autem qd est de bene esse ipsi⁹. sicut manifestatio beatitudinis ad alios in qua etiam gloria consistit. qr gloria est clara cum laude notícia vt dicit glosa Johā. vlt. Sic etiaz philosophus dicit q̃ de bene esse ipsius felicitatis est vt felix etiā post mortē viuat in memorijs hoim. Quia ergo in xpo debuit essa complectissima beatitudo. ideo nō solum in seipso beatus fact⁹ est. sed etiā ad perfectionem beatitudinis sue sua beatitudo alijs ostensa fuit. Et fm hoc dicitur suā exaltationez meruisse. Que quidez exaltatio in tribus consistit. scz in notícia nois. fm qd dicitur nomē super omne nomen accepisse. qr nomē de re notíciā facit. Item in reuerentia corporis q̃tum ad genu flectionē. Itē in cōfessione oris Et hoc est qd dicit apostolus. Et omnis lingua cōfiteat ꝛc. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam respōdetur negando ꝓnaz. Et ratio est. qr q̃uis fuerit exaltatus ab initio sue cōceptionis. nō tamē sua exaltatio fuit tunc manifesta. sed post resurrectionem. qr ante nō fuit sic nota sua diuinitas. Et res in sacra scriptura tunc dicitur fieri quando innotescit. Unde cum dicit apostolus. Donauit. exponit. id est fecit manifestū mūdo q̃ hoc nomen haberet. ¶ Ad secundā respōdetur. q̃ nomen qd est super omne nomen esse dicit. vel q̃tū ad id a quo nomen imponitur. ꝛ sic est nomen iesus vel xps. quia vtrūq̃ imponitur et vnione humane nature ad diuinā. quia fm hoc vnct⁹ dicitur qd deo est vnitus. ꝛ fm hoc etiam a peccatis saluos potest facere. vel q̃tum ad id cui imponitur. ꝛ sic hoc nomen deus est supra omne nomē. quia imponitur sibi fm diuinam naturam. ꝛ hec omnia q̃uis fuerint in eo fm rei veritatē a principio sue cōceptionis. non tamē erant in notícia hominum. ¶ Ad cōfirmationē respōdetur negando ꝓsequentiā. Et ratio est. quia ꝛz ante resurrectionē esset manifesta xpi exaltatio. non tamen omnibus sed paucis. ꝛ etiam nō per certitudinē. sed per quandā coniecturā. sicut demonibus et aliquibus iudeis. sed post resurrectionē altitudo toti mundo notuit per certitudinē fidei. ¶ Ad tertiam respōdetur. negando cōsequentiā. Et ratio est. qr meritum nō fit ꝓpter premiū nisi ad quod ordinat principaliter. hoc autem est illud quod est de substantia beatitudinis. Unde etiā q̃uis honor ciuilis sit quo premiatur virtus ciuilis. tamen ciues non operantur propter illuz

honorem virtutis opera. sed pro pter bonum ipsius virtutis.

IN festo sā cti matthei apostoli est euā gelium. Cum trāsiret iesus ꝛc. Matt. ix. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prima. vtrum mattheus euangelista conuenienter inter alios euangelistas designatur figura hominis. ¶ Secūda. vtrū cōuersio ꝛ sequela matthei fuit miraculosa. ¶ Tertia. vtrū matthe⁹ fuit immediate de teloneo vocatus siue assumptus ad apostolatum.

D primaz questionez sic pceditur. et videtur ꝙ beat⁹ mattheus non conuenienter alios euangelistas designat⁹ est in figura hominis. ¶ Primo sic. matthe⁹ nō est locutus sapientius aut nobilius ꝙ ceteri euangeliste. qz eodem spiritu edocti sunt. ergo nō videtur cōuenienter ꝙ ipse plus designat figura rationalis animalis ꝙ alij. ¶ In oppositum est ꝓpheta ezechielis que designat euz sic. Ezechiel. j. ¶ Respondeo dicendum ꝙ cōueniēter beatus mattheus describitur in figura hominis. Ubi notandū ꝙ per facies q̄tuor quas vidit ezechiel in animali vno designātur quatuor euangeliste. seu quattuor euāgelia ab eis descripta de domino nostro iesu christo. facies autem designantur ꝑm materiā principalem cuiuslibet euangelij. quia licet quodlibet euangelium loquatur de omnibus quāsi que alia loquuntur. quodlibet tamen principaliter respicit vnā determinatam materiam. Unde sicut in facie aquile euangelium iohannis. quod describit precipue eius diuinitatem. In facie bouis euangelium luce. quod describit sacerdotium. In facie leonis euangelium marci. quod describit regnū. Ita in facie hoīs designatur euāgelium matthei. qz principaliter de xpi humanitate tractat. Designatur etiam mattheus per faciē hominis. qz homo est animal rationale mansuetum ꝛ ciuile. sic matthe⁹ vixit rationabiliter mansuete ꝛ ciuiliter. non ciuilitate politica. sed ciuilitate qua efficiunt̄ ciues sanctoꝝ domestici dei supedificati sup fundamentum apostolorum ꝛ ꝓphetaꝝ ꝑm ꝙ dicit apostolus ad epb. ij. ¶ Ad rationem in oppositum respondet̄ negando ꝓsequentiaz. qz alia ratione designatur in figura hominis mattheus ꝙ sit illa. non enim qz rationabilius. quia omnes sapientissime locuti sunt. sed ratione materie de qua principa-

liter in euangelio suo loquitur.

D secūdam questionē sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ ꝛi⁹conuersio non fuerit miraculosa. ¶ Primo sic. ipse mattheus non videt aliud egisse cum a christo fuerit vocatus ꝙ alij apostoli audiuit vocez xpi vocātis. ⁊ secutus est. ita fecerunt alij. sed alioꝝ ꝓuersiones nō dicunt miraculose. ergo nec matthei. ¶ Scdo sic. si miraculosa fuisset eius cōuersio celebraretur. sicut celebratur conuersio sancti pauli que mirabilis fuit. sed ista nō celebrat. ergo non videtur dicenda miraculosa. ¶ In oppositū videtur dicere glosa q̄dam. ꝙ ideo inter miracula narratur eius conuersio. qꝛ videbat miraculosa. ¶ Ꝛ ideo dicendū. ꝙ cōuersio matthei fuit mirabilis ex multiplici pte. Primo ex parte xpi vocātis. qꝛ xps vocauit eum adhuc a malis nō desistentē qꝛ occupatū in teloneo vocauit ad gratiam. ⁊ hoc ideo vt nullus desperaret. j. Corꝛ. j. Vocat ea q̄ nō sunt vt ea que sunt. Et. j. Job. iiij. In hoc est caritas. nō qꝛ nos dilexerimus deū. sz quoniā ipse prioꝛ dilexit nos ⁊c. Scdo mirabilis fuit ex parte vocati. quoniam ita subito ad vnicū verbuz secutus est christum sine visomiraculo aliquo. et hoc nimirum. quoniam vt dicit hieronymus. Fulgoꝛ quidam maiestatis diuinitatis in ipsius christi facie relucebat. cuius virtute omnes ad ipsum trahebantur sicut ferrum ab adamante ps. Dixit et facta sunt. Tertio fuit mirabilis ex parte officij de quo vocatus est. namvocatus est de teloneo sicut petrus de piscatione. Et fm chrysosto. sicut piscatoꝛe nihil est vtilius sic telonei officio nihil est deterius et periculosius. quia tale officium vix aut nunq̄ sine peccato exerceri potest. sicut dicit beatus gregoꝛius. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaz respondetur. ꝙ assumptum est falsuz vt patet ex euangelio iob. j. Quoniam ad verbum iohannis baptiste dicentis. Ecce agnus dei. Andreas et iohannes secuti sunt christum. ⁊ postea andreas vocauit petrum dicens. Inuenimus messiam. ⁊ sic de aliquibus nullum istoꝛum praecessit. in vocatione autem matthei verbum christi. Sequere me. ¶ Ad secundam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. qꝛ non est simile de cōuersione matthei et pauli. Tum primo. quia matheus non seuiebat contra ecclesiam sicut paulus. et ideo ecclesia propter maximam letitiam quam habuit de eius conuersione celebrat de ea. Tum secundo. qꝛ mattheus vocatus est a christo anteqū celos ascenderet. paulus postea.

D tertiam questionez sic pcedit. Et videtur ꝙ beat⁹ mattheus nō fuerit vocat⁹ statim a teloneo ad statuz apostolatus et perfectionis.

¶Dicit enim gregozius sup Osee Nemo repente fit summus. sed status apostolicus et perfectionis euangelice est summus status humane vite. ergo matthe⁹ nō fuit vocat⁹ ad statū perfectionis ⁊ apostolat⁹. ¶In oppositu est hierony. sup euāgeliū pſens. qui ait ꝙ de publicano repente fit apostol⁹. Et beda dicit super lucam. De publicano in apostolum. de telonario in euāgelistaz fit mutat⁹. Et quedā glo. Luc. v. ꝙ nullā prozsus cogitationē vel respectū hmōi vite sibi reseruauit qd est pfectionis euāgelice. ergo statim vocatus est ad statu apostolatus ⁊ perfectionis.

¶Respōdeo dicēdū iuxta sctm̄ tho. in quolibeto. v. (arti. xxj) ꝙ questio ista quodāmodo ex verbis euāgelij determinari potest. Si enim loquimur de apostolatu manifestū est ſm narrationem matthei. marci. ⁊ luce. ꝙ dſis p⁹ vocationē matthei aliquāto spacio temporis interiecto ex suis discipulis duodecim apl'os elegit. inter quos vn⁹ fuit matthe⁹. ⁊ sic ptz ꝙ statim a pncipio fuit vocatus ad discipulatū xpi. non aūt ad apostolatū. nisi ſm preordinationē xpi. qui euz in apostolum sumendū disposuerat. ⁊ ſm hoc intelligēda sunt verba hieronymi et bede. Si aūt loqmur de perfectione euāgelica sic manifestū est ꝙ statim a pncipio vocat⁹ est ad statū pfectionis. dicit enim Luc. v. ꝙ surgēs relictis oibus secut⁹ est eū. qd etiā ad discipulatū xpi ptinet. ſm illud Luc. xiiij. Nisi qs renūciauerit oibus que possidet nō potest meus esse discipul⁹. ¶Ad argumentum in oppositū rndetur. ꝙ summū in vita humana potest accipi dupliciter. Uno modo ſm cōparationē ad statum. ſm ꝙ in humana vita vnus stat⁹ est maior alio. ⁊ aliqs est summ⁹. ⁊ sic nihil phibet aliquē fieri repēte summū. i. attingere ad statū summū. ⁊ hoc apparet tam in vita spūali q̄ seculari. Inueniūtur enim aliq a puericia ad statū religionis q est stat⁹ perfectionis aduolasse. vel ppo arbitrio. sicut iohānes baptista ⁊ beat⁹ benedict⁹. Uel etiā deuotione parentū. sicut alij q monasterijs tradūtur a parētib⁹. Sic enim nō oportet ꝙ aliqs exerceat in seculari vita anteq̄ ad religionē transeat. sicut nō apparet ꝙ aliqs exerceat in laicali vita anteq̄ clericus fiat. Similiter etiam aliq repēte assumūtur ad regnū. vel ab ipsa puericia sicut salomō ⁊ iozias reges iuda. vel etiam ex vltimo statu sicut saul.

Et ecclesiastes.iiij. dicitur.q̃ de carcere catenisq̃ interduz quis ad regnum egredik. Alio modo potest dici summū ſm corporationē graduū q̃bus perficik per fectiovnius hoīs.⁊ sic intelligit gregoriꝰ q̃ nemo repēte fit summus. Dicit eñ augu.sup canonica iohānis.q̃ caritas nō mor vt nascitur pfecta est.nam vt perficiatur nascitur.cum fuerit nata nutrik.cū fuerit nutrita roborat ur.cū fuerit roborata perficik.

In festo sāci michaelis est euāgeliū. In illo tēpore Accesserūt discipuli ⁊c. Matt. xviij. Circa q̃d possunt disputatari seq̃ntes questiones. ¶ Prima.vtrū angeli sint a deo custodie hoīm deputati. ¶ Scdo.vtrū angeli p executionē ministerij a ꝓtemplatione diuina retardētur. ¶ Tertio. vtrum angeli ad custodiā hoīm deputati quādoq̃ relinquāt homines q̃bꝰ ad custodiā deputāk.

D primaz questionez sic ꝓceditur. Et videtur q̃ angeli non sunt deputati custodie hominuz. ¶ Primo sic. deus est custos hominum. Job.vij.sufficientissimꝰ per seipsum.ergo nullū aliuz ad custodiam hominuz deputauit. ¶ Secūdo sic.custodia ⁊ cōseruatio hoīm est per gratiam.sed gratiā deus aie immediate infundit.⁊ nō p angelos.ergo ⁊c. ¶ Tertio.custos ponitur alicui aut ꝓpter imbecillitatē vt iuuetur ⁊ defendak.aut ꝓpter ignorantiā vt instruak sed homo potest p se cognoscere ea que sunt sibi faciēda per legem naturalē cordi impressam.⁊ potest etiam exequi per arbitrij libertatē.ergo videtur q̃ custodia angelica nō indigeat. ¶ Quarto.custodis est retrahere custoditum ab his que sūt sibi nociua. sz angeli nō retrahunt hoies a peccatis.cuz multotiens in peccata precipitari videamus .ergo videk q̃ angeli hominū custodes non sint. ¶ In oppositū est euangelū present.in quo dicik.q̃ angeli eorū scilz custodes.qz aliter nō sunt hominū. ¶ Secūdo est illud ps. Angelis suis deus mādauit de te ⁊c. ¶ Respōdeo dicēdū q̃ angeli deputati sunt ex diuina prouidentia ad custodiā hoīm. Patet ꝑmo cōclusio.quia deus pronior est ad miserendū q̃ ad puniendum. sed deus hoībus dedit demones ad exercitiū.vt habetur ad Ephe.vlk. Non est nobis colluctatio ⁊c.ergo videtur q̃ multo fortius dedit angelos ad custodiendū. ¶ Secūdo sic. (vt habetur scdo sentē.distī.xj.

ar.f.) Scōm boetiuz in libro de conso. Deus prouidentiaz suam quam de omnibus rebus hz mediantibus aliquibus causis exeq̄tur. q̄uis autem deus omnium prouidentiam hz speciali tamen modo substantie rationales sue prouidentie subduntur. inq̄tum altiori modo preceteris finez diuine bonitatis nate sunt cōsequi et per aliud principium quod est voluntas. quia ergo inter deum et homines media est natura angelica. ⁊ fm legem sapientie sue hoc est ordinatum. vt inferioribus per superiora prouideatur. ideo ipsi angeli exequuntur diuinam prouidentiam circa salutem hominum. adiuuādo ad tendendum in finem. ⁊ liberandum ab his que processum in finem impediunt. et hec executio diuine prouidentie per angelos de hominibus vocatur custodia angelorum. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primaz respondetur negando consequentiam. Et ratio est. qz deus est custos primus et principalis apud quē summa prouidentia residet. nec est propter ipsius insufficientiaz q̄ suā puidentiam de hominibus per angelos exequitur. sed tum propter ordinem sue sapientie. tum quia cōgruit angelis. vt scilicet eis hec dignitas non negetur. q̄ sint duces hominum reductionis in deum. et in hoc deum quodammodo imitentur. inquantuz cooperantur deo in reductione hominum in finem. Item quia congruit hominibus qui sunt in statu imperfectionis quem puericie apostolus comparat. j. Corinth. xiij. Unde eis custodes tanq̄ pueris designantur. donec veniente quod perfectuz est euacuet quod ex parte est. ¶ Ad secundaz respondetur. negando cōsequentiam. Et ratio est. quia conseruatio que fit a deo sicut a principali agente est infundendo gratiam. sed custodia angelorū non est per infusionem gratie. sed eorū est preparare homines ad susceptionem gratie per illuminationes et alia huiusmodi pertinentia ad eorum custodiam. ¶ Ad tertiam respondetur. negādo consequentiam. Et ratio est. quia lumen naturalis cognitionis in homine est imperfectum. et precipue ad dirigendum in illa que naturam excedunt. potestas etiam liberi arbitrij eius potest ad malum inclinare multis occasionibus. et ideo prouidet deus hominibus angelorum presidio. ¶ Ad quartam respōdetur negando consequentiam. Et ratio est. quia sicut prouidentie diuine est sic impedire mala. vt tamen saluetur nature conditio. ita etiam et angelorum custodie et ideo ad angelos non pertinet q̄ homines custodiendo ad virtutem cogant. ⁊ a vitijs retrahāt quia sic periret liberuz arbitriū. et ratio meriti.

D secundam questionem sic proceditur. Et videt q̃ angeli per executionem ministerij circa hominum custodiā a contemplatione diuina retardentur. ¶ Primo sic. angelus in ministerio existēs dixit thobie. xij. Tēpus est q̃ reuertar ad eum qui me misit. sed non reuertit nisi p cōtemplationē. ergo videt q̃ per ministerium a cōtemplatiōe dei abscesserat. ¶ Scdo sic. vna potentia finita nō potest simul in plures operationes esse. sz potētia angeli est finita. ergo videt q̃ non possit simul cōtēplari ⁊ ministrare. ¶ Tertio sic. intellect⁹ creat⁹ erat non pōt simul plura itelligere. sz qñ ministrāt angeli intellectu ꝓsiderāt ea que agūt ergo videt q̃ tūc diuina simul cōtēplari nō possūt ¶ In oppositū est euāgeliū pñs. in quo dr q̃ angeli eor semper vident faciē patris. ergo p ministeriū a cōtemplatiōe ⁊ visione faciei dei nō retardant. ¶ Rñdeo dicendū q̃ angeli p executionem ministerij a cōtemplatione nō retardant. Ista ꝓclusio pz. Primo p illud grego. q̃ ait. sic ad exteriora ꝓdeunt q̃ ab intimis nunq̃ recedāt. Itē scdo sic. beatitudo angelorū nō minuitur ex eorū ministerio. sed eorū beatitudo tota est in cōtemplatione diuinitatis ergo in nullo per ministeriū eor cōtemplatio retardat. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primam rñdet negando ꝓsequentiā. Et ratio est. qr angelus dr discedere a deo nō p intermissionē ꝓtemplationis aut p locū. qr vt dicit beda De⁹ vbiq̃ est. sz per hoc q̃ ab invisibilitate recedēs visibilis apparet. sicut filius exiuit a patre ⁊ venit in mundū visibilis hoibus factus. Job. xvj. Et similiter dicunt reuerti ad deū qñ deposita visibili specie in pristinā invisibilitatē deo similē reuertūt. ¶ Ad scdam rñdetur. negādo ꝓsequentiā. Et ratio est. qr cōtēplatio angelor magis se hz p modum receptionis q̃ actiōis. ⁊ sicut luna simul recipit lumen a sole ⁊ illuminat inferiora corpora. ita ⁊ angeli simul illuminant in diuina cōtemplatiōe ⁊ illuminant inferiores vel ministrāt circa eos. ¶ Ad tertiā rñdet q̃ assumptū est verū qñ intellect⁹ ea que cognoscit diuersis rōnib⁹ cognoscit. tūc enim nō pōt simul plura ꝓsiderare. qr nō pōt intellect⁹ effigiari diuersis figuris. sz ea q̃ cognoscūt vna rōne. vel quor vnū est rō alteri⁹. nihil ꝓhibet simul intelligi.

D tertiam questionem sic ꝓcedit. Et videtur q̃ angeli⁹ quādoq̃ derelinquat hominē cui depu

tatus est custos. ¶ Primo sic. habetur Iere. lj. Curauim⁹ babilonez. ⁊ nō est curata derelinquamus ergo eā. sz hoc dr ex psona angelorꝝ. dicit glo. ergo videk ꝙ angelus hoiez derelinquat qñ a pctō non corrigitur. Itē ysaie. v. dr. Auferaz septem eius ⁊ erit in direptionē. glosa id est. custodiā angelorū. ¶ Scdo sic. ãgeli sunt quandoqꝫ in celo empireo. sz cū sint ibi non sunt circa nos fm damasum. ergo videk ꝙ aliquando nos relinquant. ¶ Tertio sic. sapiens medicus infirmū desperatuz relinquit. sz angeli custodes possunt scire aliquē esse prescitū per reuelationē ⁊ videre aliquez in peccatis obstinatū. talis autē est quasi infirmus desperatus. ergo videtur ꝙ angelus qui est quasi medicus spiritualis talē relinquat. ¶ In oppositū arguitur sic. de nemine est desperādum ꝙdiu est in statu vie. sed infirmus non relinquitur a medico nisi ꝓpter desperationem. ergo videtur ꝙ angelus non relinquat quemcunqꝫ peccatorem. ¶ Respondeo dicēdū. ꝙ angel⁹ in custodiā hominis deputatus nunqꝫ ꝙdiu viuit in toto eum derelinquit. Pro huius cōclusionis intellectu est notandū. ꝙ (vt habek. j. pte. q. cxiij. ar. vj. Et. ij. sen. distin. xj. articu. iiij) cum custodia angelorum sit quedam executio diuine ꝓuidentie. oportet idem esse iudiciuz de vtroqꝫ. diuina autem ꝓuidētia non relinquit hominem ex toto quia omnino in nihilum redigeretur. sed verum est ꝙ magis et minus ꝓuidet diuersis fm eorum conditionem. et ideo oculi domini super iustos esse dicūtur. ⁊ aures eius in preces eorum. quib⁹ a deo perfecte prouidetur vt omnia eis cooperentur in bonuz. vt dicitur Rom. viij. Sed malos ꝓz aliqd derelinquit. inqꝫtū permittit eos subiacere tribulationib⁹. ⁊ qd grauius est etiam in peccatis mori. Vsi dr ad Rom. j. Propterea tradidit illos deus in reprobū sensum ⁊c. Similiter etiā angeli dicūk aliquos derelinquere fm qd. inqꝫtum exponūt tribulationibus vel etiā iusto dei iudicio ab aliquo pctō nō retrahunt nunqꝫ tñ ita derelinquūt quin sit aliquis effectus custodie inqꝫtuz aliquod maluz ꝓhibetur ⁊ aliqd bonū ꝓmouetur. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā rñdeiur. ꝙ illud intelligitur de voce angelorum discedētiū ab hoie peccatore in hora mortis. Vel dicenduz ꝙ dereliquerūt fm qd vt dictum est. sicut deus. ¶ Ad scdam rñdetur. negādo consequentiā. Et ratio est. qr lz angelus presens non sit ex actiōe tñ relinquit in homine forme impressionem ⁊ dispositionē bonā in hoīe. sicut apparet in motibus violentis. ⁊ ita ꝙuis nō semp sit presens potest tñ custodire inqꝫtuz effectus eius manet post actionē suā. vt ꝓtz qñ aliquis deuote orat ad plures dies manet in deuotiōe. ¶ Ad tertiaz

rñdetur.negando consequentiã. Et ratio est.Tuz qz nullꝰ in statu vie a deo est obstinatus quin possit per penitentiam conuerti. vñ nõ est de eo sperandũ.Tum scdo qz ⁊ si angelꝰ sciret eũ prescitum posset tñ multa mala in eo impedire.sicut de antichzisto. dicit q̃ etiaz habebit angelũ custodem.

In festo sancti hieronymi est euãgeliuz. Nemo accendit ⁊c. Lu.xj. Circa qd possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima.vtrũ lucerna incẽsa hieronymi.i. doctrina meruerit sup candelabrũ ecclie poni. ¶ Scdo vtz hieronymus fuerit cardinalis.

D primã vtrum lucerna accẽsa hieronymi.i. doctrina meruerit super candelabrũ ecclesie poni. Et videt cꝯ non.qz eius doctrina in aliquibꝰ non fuit bona nec tenet.ergo ⁊c.assumptuz pz in materia bigamie.de qua in c.Atarius di.xxvj. Item in materia legaliuz.de qua ad Gal.ij. ⁊ luce.v. ¶ In oppositũ est euangeliũ preseus. vbi dz cꝯ nemo accẽdit lucernã ⁊c. ¶ Rñdeo dicendũ. cꝯ doctrina beati hieronymi ꝓ merito est sup candelabrũ posita.i.accepta laudata ⁊ ꝯ ecclesiã vniuersalẽ approbata.in.c.Si a romana ecclesia. di.xxv. Huius aũt approbatiõis causa fuit multiplex.primo.qz eiꝰ doctrina fuit sana et pulcra. Vñ hieronymus interptat visio pulcritudinis eiꝰ eũ doctrina nil ꝓtinet nisi pulcꝯ ⁊ ab omni macula falsitatis errorum alienũ. Vñ augu.de eo ait. Hieronymꝰ presbyter greco.latino.⁊ hebzco eloquio eruditus in locis sanctis ⁊ in litteris sanctis vsqz ad decrepitã vixit etatẽ cuiꝰ nobilitas eloquij ab oriente in occidente instar solis lampas resplenduit. Item scdo.qz incensa fuit ardoze caritatis ad vtilitatẽ ecclesie. Vñ prosper in suis cronicis de eo sic ait. Hieronymus presbyter in bethleem toto iam mũdo clarꝰ habitabat egregio ingenio ⁊ studio vniuersẽ ecclesie seruiẽs. Tertio.qz eius interpretatio melioz est habita.vñ isidozus sic ait. Hieronymꝰ triũ lingarũ extitit expertꝰ.cuius interpretatio ceteris antefert. qm̃ ⁊ verbozũ tenacioz est. ⁊ pspicuitate sciẽtie clarioz.atqz vtpote a chzistiano interptatoze verioz. Quarto.qz eiꝰ doctrina est plena omni religione ⁊ sanctitate. Vñ seuerusita dicit. Hieronymꝰ preter fidei meritũ doctemqz virtutũ non solum latinis atqz grecis.sz etiam in hebzeis litteris instructus est.vt se ei in omni scientia nemo audeat comparare.Quin-

to.quia erat armatura fortis cõtra hereticos. Vñ seuerus de eo dicit. Hieronymus erat ingis adversus malos pugna ppetuumq; certamen. oderant eum heretici q; eos impugnare non desinit. ¶ Ad rationem in oppositum respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. q; varietas opinionis inter doctores in his que ad fidez non pertinent nõ obuiat quin eius doctrina in his que fidei ⁊ morum sunt super ecclesie candelabrum ponatur.

D secũdam questionẽ sic ꝓceditur. Et videtur ꝙ beat⁹ hieronym⁹ non fuerit cardinalis. Quia dicit huguicio et multi alij ꝙ hieronymus non fuerit cardinalis. ¶ In oppositum arguitur ex multis. ¶ Primo ex historia sua que cãtatur per vniuersam ecclesiã ⁊ acceptat ⁊ recipit ab oib⁹ eccl'ijs. in qua sic habet. Cũ annorũ esset xxix. romane eccl'ie cardinalis ꝑsbyter ordinat⁹ est. nõ est aũt dubium quin historia ista preferenda sit auctoritati dicti huguitionis. ¶ Secõdo idẽ arguit ex cronicis. vbi legit ordinatus in cardinalem a liberio papa sub titulo sancte anastasie. Item iohannes au. in hieronymiana in.ij.pte. c. ij. Tertio colligitur ex picturis. cõmuniter enim ꝙ omnẽ christianam regionez depingit hieronymus cuz cappello cardinalatus. ¶ Quarto arguit ex.c. Eccl'. xvj. q.j. vbi ait Hiero. Eccl'ia senatũ hz. vbi dicit archidiacon⁹. Hoc ꝗdaz intelligũt de ecclesia romana que ꝯ habere senatuz. i. collegiũ cardinaliuz. qꝯ ꝯ habere auctoritatem senatorũ. ar. xcix. di. Constantinus. Et hanc sententiã tenet innocentius extra de re iudi. Luz te. Cũ aũt verbũ illud fuerit bti hieronymi ⁊ dicat ita nos senatũ habem⁹. videt clarũ ꝙ cõnumeret se in numero cardinalium. ¶ Quinto hoc videt haberi clarissimũ. cũ ab oibus videat ⁊ ꝓfiteat ordinat⁹ ꝑsbyter eccl'ie romane. presbyteri aũt eccl'ie romane sunt presbiteri cardinales vt videt colligi ex.c. Cõstantin⁹. vbi ait imperator. Reuerendissimis clericis sãcte romane ecclesie seruientibus illud culmẽ singularis potem ⁊c. vbi clarissime pz noie reuerẽdissimoz ĩtellexisse dños cardinales. qꝯ nomẽ nõ cõuenit nisi viris cõstitutis in dignitate vt pz i. c. In noie dñi. di. xxiij. Item in .c. Nullam. ij. q. v. per glosaz de clericis romane ecclesie. idem videt colligi. Nõ respondeo varijs quorũdam argumẽtis qui non ob aliud hieronymum cardinalẽ negasse videtur nisi q; in eorum codicibus nõ legerũt. aut q; stulti sunt. vt qꝯ virgilius aut tullius non dixit aut ꝓprio sensu visum nõ fuerit. nullius auctoritatis esse putent.

IN festo sā cti frācisci. est euangelium. Confiteor tibi ꝛc. mat. xj. Circa qd̄ possunt disputari sequētes questiōes. ¶ Prima vtrū ꝓueniens fuerit secreta fidei non reuelari sapientibus et prudentib⁹ ⁊ reuelari paruulis. ¶ Scda. vtrum beatus Franciscus fuit de numero paruulorū quibus reuelata sunt secreta celestia.

D primā questionē sic ꝓcedit. Et videtur q̄ non fuit ꝓueniēs secreta fidei non reuelari sapientib⁹ ⁊ prudētib⁹ reuelari paruulis. ¶ Primo sic. illis sūt reuelāda secreta fidei in q̄b⁹ magis fructificare pñt Sicut semē melius seminat̄ in terra culta ⁊ bñ preparata. sed magis hoc fit cū sapientib⁹ ⁊ prudētibus secreta reuelant̄ q̄ cū paruulis reuelātur Scribitur em̄ prouer. j Audiēs sapiēs sapiētior erit. ergo secreta ꝓueniēti⁹ reuelāt̄ sapiētib⁹ q̄ paruulis simplicib⁹. ¶ Scdo sic. si mysteria fidei abscōdūtur a sapientib⁹ nō erunt sapiētes culpādi si ea nō credunt. fides em̄ ex auditu est. ad roma. x. ¶ Tertio. Quid est q̄ gratias reddit. q̄ hec a sapientibus sint abscōsa. q̄ videtur gaudere de cecitate illoꝝ. et queritur causa diuisionis hominum. ¶ In oppositū est euangelium p̄sens. Respondeo. Dicendū est qui sint isti sapiētes quibus absconsa sunt mysteria xp̄i. ⁊ qui paruli quibus reuelata sunt. Primo em̄ sapientes q̄bus absconsa fuerūt mysteria xp̄i sūt p̄hi. ꝓpter supbie tumiditatē in sapientia hūana ꝓfidentib⁹. Et isti fuerūt sapiētes i oculis suis. de quib⁹ augustin⁹ dicit. q̄ illi p̄cipui gentiuꝝ p̄hi qui p illa q̄ facta sunt cognoscere potuerūt. tm̄ q̄ sine xp̄o p̄hi facti sūt. eo q̄ nec eum vētuꝝ ꝓphetis nec venisse ap̄lis crediderunt. tumida eorū supbia obscuratū est insipiēs cor eorum. dicentes em̄ se esse sapiētes stulti facti sunt vt dr̄ ad ro. j. Paruuli q̄bus reuelata sunt mysteria dei fuerūt abiecti piscatores q̄ facti sunt doctores orbis et lux. Unde ap̄lus. Despecta nāq̄ eligit vt fortia quēq̄ cōfundat. Unde augusti. exponit Paruul. i. humilibus nō de se p̄sumēntib⁹. Scdo absconsa sunt fidei mysteria sapientibus phariseis ꝓpter perfidiā icredulitatē. q̄ nec ipsi voluerunt credere in christū nec alios credere permiserūt. Unde eis dictum est. Lu. xj. Ue vobis phariseis ⁊ legis peritis q̄ tulistis clauem scientie. i. scripturas loquentes de christo falsis interpretationib⁹ corrumpentes. ipsi non introitis credēdo in christū.

et eis qui intelligerēt phibuistī
Paruuli vero q̄bus reuelata sūt
secreta fidei sunt hoies simpli-
ces pua de se sentiētes. Uñ dñs
Nisi conversi fueritis et efficiami
ni sicut puul' iste. non intrabitis
in regnū celoz mat. xviij. Tertio
absconsa sunt mysteria fidei sa-
pientib' sapiētia mūdana ⁊ pru
dentibus prudētia carnis ppter
eozuz vanitatem. qz q̄uis multi
eozum videantur multa scire de
deo et moribus ⁊ virtutibus ho
minum. tñ xp̄z non ꝓstituunt sibi
finem. nec eoz sapientiaz ordi-
nant ad dei laudez. talibus vera
sapiētia dei occultatur. qz in ma
liuolam aiam non introibit sa-
piētia nec habitabit ī corpe sub
dito peccatis. vt dz sap. j. Par-
uuli aūt econtra quib' reuelan-
tur celestia sacramenta sunt hu
miles. qz vbi hūilitas. ibi sapiē-
tia. Prouer. xj. Uñ ibi exponit
glosa de hūilibus q̄ in simplici-
tate querunt dñm. ¶ Ad ratiōes
in oppositum. ¶ Ad primam rñ-
detur. negando ꝓsequentiam. Et
ratio est. qz paruuli nō habentes
aliquod impedimētum erant ha
biliores ad receptionē iflux' di
uine sapiētie q̄ sapientes illi de
quibus dictum est. qui aut ppter
tumiditatē animi. aut ppter īcre
dulitatem cordis. aut ppter va-
nitatem carnalis amoris erant
indispositi ad reuelationem cele
stis sapientie suscipiendā. ¶ Ad
secundam respōdet. negādo cō-
sequentiam. Et ratio est. qz q̄ nō
credant; culpa eozum est qui po-
nunt obicem gratie diuine per
quam voluntas hominis prepa
ratur ad hoc q̄ eleuetur in ea q̄
sunt supra terram. ¶ Ad tertiaz
respondetur. q̄ non ideo christ'
gratias refert patri. qz gaudeat
de cecitate eozū sed iudicio dei
qui ita sapiēter ordinauit. Et cū
queritur causa hui' dubitatiōis
et diuersitatis. ꝓstat q̄ ex parte
credentium fuit eoz hūilitas q̄
ad sapiaz disponit. vt dz prouer.
xj. Ubi hūilitas. ibi sapientia.
Ex parte nō credentiū fuit eozū
superbia que est intellectus ex-
cecatiua. sed ex parte dei causa
fuit sua simplex volūtas. Et hoc
est qd sequit. Quoniam sic fuit
beneplacitum ante te. q̄ cm̄ aliq̄
sint electi aliq̄ reprobi bene po-
test assignari causa ī gñali etiaz
ex parte dei. vt in electis appa-
reat dei misericordia. in alijs au
tem eius iustitia. Quia sicut ad
gloriam regis terreni ⁊ decorez
sui regni non solum ptinet aula
in qua strenui milites honorant.
sed etiam patibulum in quo ma
lefactores puniunt. Sic ad glo
riam dei nō solū pertinet p̄mia-
tio bonorum. sed etiam punitio
malorum. In speciali tamē nō
potest assignari ratio ex pte dei
quare istum eligat et iustum di-
mittat. nisi simplex eius volun-
tas. Unde dicit Augustinus. su
per iohannem. Quare illum tra-
hat et illum dimittat. noli iudi-
care si non vis errare.

D secūdam questionē qua queritur. vtrū beatus franciscus fuit de numero paruulorum quibus reuelata sunt secreta celestia. Rñdetur. q̄ fic. Naz ipse humilim' et paruulus in oculis suis plus q̄ dici possit fuit. ⁊ colūbina simplicitate plenus modo a patre celesti plurima secreta reuelata sunt que sapientibus huius seculi sunt absconsa in primis reuelata sunt sibi multa futura p donum prophetie quod sepe habuit. Secundo reuelata sunt sibi secreta cordium fratrum suorum ⁊ aliorum. Tertio donatuz est sibi miraculose donum linguaruz quo itelligere extraneos homines posset et eis predicare Quarto reuelata sunt ⁊ multa secreta diuine sapientie ⁊ celestis doctrine qua miro feruore ciuitates et castella circuiens in populis seminauit. Quinto reuelata sunt ei secreta specialissima. s. diuine passionis stigmata. non modo reuelata sz miraculosa impressa. nam semel in visione seruus dei ꝓtra se seraphin crucifixum aspexit. qui crucifixionis sue signa ei euidenter impressit vt crucifixus crederetur. et ipsi mira certe reuelata sunt et multa humili ⁊ paruulo beato francisco Sexto in signū et testimonium sanctitatis eius innumera a deo patre sunt reuelata siue ostensa miracula. de quibus omnibus in eius legenda patet.

IN festo sancti luce est euangelium. Designauit dñs ꝛc. Luce. x. Circa qd̄ possunt disputari sequentes questiones. ¶ Prima. vtruz post electionem. xij. apostoloruz ꝓuenienter electi sunt. lxxij. discipuli. inter quos Lucas vnus dicitur fuisse. ¶ Secunda. vtrū beatus lucas inter euangelistas in figura bouis fuerit conueniens designatus.

D primaz questionē fic. ꝓceditur. Et videt q̄ post electionē opostoloz duodecim non ꝓueniēt alij. scilicet septuagintaduo discipl'i electi sunt. ¶ Primo fic. Frustra fit p plura qd̄ potest fieri p paucioza. sz p duodecim apl'os sufficient euangeliū seminādu ⁊ p̄dicandū erat per vniuersuz orbem. Unde apostolus ad ro. x. Fides ex auditu est. auditus p verbum dei ⁊ statim subdit. Nunqd nō audierūt. equidez in omnē terrā exiuit son' eoruz. et glo. exponit de predicatione

apostolorum. ¶ Secundo. Officiorum siue statuum diuersitas vnitati repugnat. sz fideles xpi ad vnitatem vocantur. sm illud iohannis. xvij. Ut sint vnū in nobis sicut ⁊ nos vnum sumus. ergo in ecclesia non debet esse ista varietas officiorꝝ siue statuum. ¶ Tertio sic. Bonū ecclesie i pace consistere videt. sm illud. ij. Corꝝ. vlt. Pacem habete et deꝰ pacis erit vobiscum. sz diuersitas est impeditiua pacis. Unde phs dicit. vij. pollitic. q̃ modica differentia facit in ciuitate discidium. ergo videt q̃ talis differentia aut varietas in ecclesia instituī non debuit. ¶ In oppositū est euangeliū presens. ¶ Respō deo dicendum. q̃ conuenientissime xps post duodecim apl'os elegit ad predicationis officium etiaz septuagintaduos discipulos. Et hoc ratione multiplici. Primo ratione quam xps in littera assignat. Quoniā messis q̃dem multa ē operarij pauci. Multitudo enī gentiū ad suscipiendū verba xpi parata erat p predicationez apostolorꝝ respectu cuius multitudinis ꝓuertende operarij scz apostoli ⁊ etiā discipuli erāt pauci. Unī subditur. Rogate dominum messis vt mittat operios in messem. qz nullus fit aptꝰ ad p̃dicationē verbi diuini nisi p gratiā dei. ⁊ nisi ab eo missus mediate vel immediate. Electi aūt sunt in illo numero ī signū q̃ post xpi resurrectionem et ascensionem in celum p̃dicaturi erant fidem xpi gentibꝰ. lxxij. linguarꝝ. vñ designati sunt in. lxxij. viris. quibꝰ dñs dedit spiritū ꝓphetandi Numeri. xj. vbi dñs dr locutus esse moysi. auferens de spū q̃ erat in moyse ⁊ dās. lxxij. viris q̃ ꝓphetarūt. nec vltra cessauerūt r emāserūt aūt duo viri in castris super quos requeuit spūs dñi. ⁊ ipsi descripti fuerūt. in quo hi expresse designati sunt. Secundo qz varietas ista officiorꝝ ⁊ statuū ptinet ad pfectionem ipsius ecclesie. Sicut enī in rerū naturaliuz ordine pfectio que in deo simpliciter ⁊ vniformiter inuenit. in vniuersitate creaturarꝝ inueniri nō potuit. nisi deformiter ⁊ multipliciter. ita etiam plenitudo gratie in xpo sicut in capite ordinat̃ ad mēbra eiꝰ diuersimode redūdat ad hoc q̃ corpꝰ ecclesie sit pfectum. Et hoc est qd̃ apl's dicit ad Epb. iiij. Ipse dedit quosdaz quidē apostolos. alios vero euāgelistas. alios autē pastores ⁊c. ad cōsummationē sanctorꝝ. Tertio huiusmodi varietas pertinet ad necessitatē actionū q̃ fūt in ecclesia. oportet autē ad diuersas operationes diuersos homines deputari ad hoc q̃ diligentius et sine conclusione omia peragātur hinc est qd̃ apostolꝰ dicit ad Romanos. xij. Sicut in vno corpore multa membra non eundē actum habent. ita multi vnum corpus sumꝰ in christo. Quarto hoc pertinet ad dignitatez ⁊ pul

critudinē ecclesie que in quodā ordine consistit. Unde dicit.iij. Regum decimo.q̃ videns regina saba omnem sapientiam salomonis ⁊ habitacula seruorum ⁊ ordines ministrantiū nō habebat vltra spiritū. ¶ Ad rationes in oppositū. ¶ Ad primā ptz responsio ex dictis.negando q̃ soli apostoli erant pro tanta messe sufficiētes.euangeliū enim dicit q̃ erant pauci.qd̄ autem dicitur de apostolis intelligendū est.nō exclusis discipulis. ¶ Ad scd̄am respōdetur negādo assumptum. Dicimus enim q̃ diuersitas statuū et officiorū non impedit ecclesie vnitatē que perficit per vnitatē fidei ⁊ caritatis ⁊ mutue submi nistratiōis.sm illud apostoli ad Eph.iiij.Ex quo totū corpus est compactū scz per fidē.⁊ cōnexū scz per caritatē per omnē iūcu ram subministrationis.dum scz vnus seruit alteri.¶ Ad tertiam respōdetur.negādo minorē. Et ratio est.qz sicut in corpore naturali mēbra diuersa cōtinētur in vnitate per virtutē spūs viuificātis.quo abscedēte membra corporis separātur.ita etiam in corpore ecclesie ꝓseruat vnitas diuersorū membrorū virtute spiritussancti.qui corpus ecclesie viuificat vt habet Jo.vj.Unde apl's dicit ad Ephe.iiij. Sollicite seruate vnitatē spūs in vinculo pacis.Discedit aūt aliquis ab vnitate spiritus dum querit que sibi sunt ꝓpria.sicut etiā in terrena ciuitate terrena pax tollit ex hoc q̃ ciues singuli que sua sunt querunt.alioquin per officiorū ⁊ statuū declinationē tamentis q̃ in ciuitate terrena magis pax cōseruatur.inq̃tum per hoc plures sunt qui cōmunicāt actibus publicis. Unde ⁊ apl's dicit.j.Cor.xij.Dñs sic temperauit vt nō sit scisma in corpore.sz pro invicez sollicita sint mēbra.

D secundā questionez sic ꝓcedit.Et videtur q̃ scūs lucas nō sit cōueniēt in figura bouis designatus. Quia lucas principaliter versat circa passionē ⁊ mortem xpi. et ita videtur figurari plus deberi per agnum q̃ per vitulum siue bouem. quia agnus proprie figurabat xpm immolatum pro nobis. Unde Jo.primo. Ecce agnꝰ dei ⁊c. ergo ⁊c. ¶ In oppositum est illud Ezechiel.j. Facies bouis a sinistris. ¶ Rūdeo dicēdū q̃ sicut alias dixim̄ ezechieli ꝓphete in visione animalis quattuor facies habētis designatum fuit xpi euangeliuz quadra facie describendū videlicet a mattheo in facie humana.a marco in facie leonina.a lucain facie bouina.a iohāne in facie aqlana. Licz aūt lucas euangelista describat totū cursū euāgelij icipiēs a xpi miraculosa cō

ceptione.pertransiens per eius natiuitatẽ.cõuersationẽ.mortẽ ⁊ resurrectionẽ terminans euãgeliũ suum in ascensione. Unde eius ꝑncipalis intẽtio est circa xp̃i mortẽ ⁊ passionẽ describendam.ppꝑ qd̃ ipse lucas designatur in facie bouis.q̃ est aĩal immolaticũ ꝑm traditionẽ legis. ꝓpter qd̃ euangeliũ suuz incipit a sacerdotio zacharie. ad quod officiũ spectat immolare.⁊ ideo materia ꝑncipalis libri designatur conueniẽter in facie bouis. Preterea merito in figura bouis designatus est.bos em̃ vngulam findit.in qua virtus discretionis exprimiꝑ.⁊ beatus lucas discretus fuit per moderationẽ Item bos aĩal est immolaticuz. et beatus lucas crucis mortificationẽ iugiter in suo corpore pro xp̃i noie portauit.vt dicit in oratione ecclesie. Item est aĩal fructuosum.⁊ beatus lucas est fructuosus ꝑ edificationẽ.adeo quippe fuit fructuosus ꝙ ab oĩbus carissimus habebat. Unde apl's ad Col'. iiij. Salutat vos inquit lucas medic⁹ carissimus. ¶ Ad ratiões in oppositũ respõdetur ꝙ ratio nõ ꝓcedit.quia ad designandũ euãgeliũ sufficiens erat figura vituli.cum esset aĩal immolaticũ.tm̃ ad designandum xp̃m immolatũ expressior figura esse debuit. Unde nota ꝙ licz animalia alia immolarent vt vitulus.bos.capra.⁊ hmõi.tamen xp̃s magis dictus est agn⁹ q̃ cetera animalia ĩmolaticia. quia inter oẽs figuras veteris testamenti agnus pascalis expressi⁹ figurabat passionẽ xp̃i. quia ille agn⁹ erat sine macula.⁊ per eius immolationẽ filij israel liberati sunt a seruitute egyptiaca.sicut per passionẽ xp̃i qui peccatũ nõ fecit sumus liberati a seruitute diaboli. Scda causa est.qz iuge seruiciũ qd̃ figurabat perpetuitatem btitudinis fiebat de agno sicut xp̃s est nostra beatitudo.

In festo vndecim miliuz virginum est euangelium. Simile est regnum ⁊c̃.matthei.xxv. Circ qd̃ põt disputari sequens q̃stio.

Trum prudẽtibus virginibus facientibus quod in se fuit necesse fuit vt de⁹ oleũ gratie sue vasis conscientiarũ suarum infunderet. Et videtur ꝙ non. Primo deus dat gratiã sola liberalitate ⁊ misericordia.quia dat ipaz gratis.ergo potest dare ⁊ nõ dare.ergo q̃uis virgines prudentes fecerint qd̃ in se erat.deus potuit eis non dare oleum gratie. ¶ Secũdo sic.necessariũ ⁊ liberũ opponũtur.si ergo deus ex libertate dat gratiam.ergo nul

la necessitate dat alicui gratiaz. ¶ Tertio. recte petere est facere qd̄ in se est. nam ille qui facit qd̄ in se est facit recte. sed quicunq; facit recte ex rectitudine operatur quam habet. ergo si aliquis facit quod in se est habet rectitudinez. aut ergo illa rectitudo est acq̄sita aut innata aut data. sed nō videt acquisita vel innata. qz sic semp̄ esset. Constat ergo q̄ est data ergo donū gratuitum. ergo hec rectitudo est ex grā. nullꝰ ergo pōt facere qd̄ in se est ad hoc q̄ sit gratus deo nisi ex gratia. ¶ In oppotū est euangeliū presens. vbi dicitur q̄ prudētes virgines acceperunt oleum. qd̄ non potest intelligi q̄ ipse habuissēt aliquam causalitatem respectu olei gratie. quia primā gratiam nec mereri possunt. sed tantum dispositiuam scz facientes id qd̄ in se est habilitantes se ad eius receptionem. fm illud. p̄s. Dilata os tuum ⁊ implebo ⁊c̄. Et illud in alio p̄s. Dilexisti iusticiaz ⁊ odisti iniquitatē, ppterea vnxit te deus oleo leticie. ¶ Respondeo dicendū. q̄ prudentibus virginibus facientibus quod in se est necessarium fuit. non necessitate coactionis. aut prohibitionis. sed necessitate immutabilitatis deū infundere oleum gratie vasis suis. Ista cōclusio probatur multiplicit. ¶ Primo sic. dicit Augustinus super illud. ij. Thimo. ij. Negare seipsum non potest ⁊c̄. cum sit iustus non potest negare suam iusticiaz. ergo cum sit bonus ⁊ misericors. non potest negare suaz misericordiā ⁊ bonitatem. quia promior est ad largiendum q̄ ad puniendū. Si ergo non potest iusticiam suam negare facientibus malum. multo magis non potest negare suā bonitatem ⁊ misericordiaz illis qui requirunt eam. sed qui facit quod in se est vt eius habeat gratiam requirit bonitatem eius et misericordiā. ergo deus non potest ei negare qui facit qd̄ in se est. suam bonitatem ⁊ misericordiam dat ergo ei. ⁊ hoc est infundere gratiam. ¶ Secūdo sic. augustinus super illud ad Roma. v. Justificati ex fide pacem habeamus ⁊c̄. dicit. Deus recipit confugientes ad se. aliter in eo esset iniqtas. sed impossile est q̄ in eo sit iniquitas. ergo impossibile est q̄ non recipiat fugiētes ad se sed faciēs quod in se est fugit ad ipsum. ergo necesse est q̄ ipsum recipiat. sed ipsum recipere est per infusionē gratie. ergo ⁊c̄. ¶ Tertio sic. Apoc. iij. ōz Si quis aperuerit mihi introibo ⁊ cenabo cum illo. hoc est delectabor. Item Zach. j. Conuertimini ad me ⁊ ego conuertar ad vos. Ex his sic arguitur. Impossibile est summā veritatem mentiri. sed necesse habet verum dicere ⁊ impleri illud. sed dicit q̄ conuertenti ad ipsam conuertat se ⁊ q̄ apperienti ei. intrabit. eū ergo faciens quod in se est, con-

uertit se ad ipsam veritatē primam ⁊ ei aperit ad hoc ꝙ intret ergo necesse est ꝙ dñs puertatur ad illū. sed hoc nō est nisi per gratiam. ergo virginib⁹ prudētibus faciētib⁹ quod in se erat necesse dñs infundit oleum grē in vasis suis vt possint itrare ad nuptias btitudinis eterne. ¶ Ad rōnes in oppositū. ¶ Ad primā rndet negādo ꝓnam. Et ratio est. quia non seqtur. sola libertate dat. ergo se habet ad dādū ⁊ nō ad dandum faciēti qd in se est. sed bene seqtur ꝙ sola libertate dat. ergo nō dat ex meritis vel p coactionem vel phibitionē. qz hoc ex sola libertate excludit coactionez et prohibitionē. ⁊ nō immutabilitatem. ¶ Ad secundam respondetur. ꝙ assumptū est falsum. si necessarium dicatur immutabile. talia enīm non opponunt. si aūt dicatur necessariū coactum vel phibitum. sic verum est ꝙ opponunt. Primo modo est necessitas in deo ⁊ ppter hoc non opponit sue libertati. imo ex hoc est laus sua ꝙ ipsa est immutabilis et imutabiliter libera. ¶ Ad tertiam rndetur. Cum queritur qd sit facere quod in se est. Dicim⁹ ꝙ facit homo quod in se est. qñ ex libertate arbitrij homo auertit se a malo. et connertit ad bonum recurrens ad deum quem scit suum esse principiū. ⁊ quem esse orandum sibi. ⁊ petqt ab eo lumen cognitionis fidie ⁊ boni. ¶ Ad rationem ipsam respōdet ꝙ rectitudo illa est naturalis et est que semper contradicit peccato. Uñ sm illam monet sinderisis que semper murmurat contra peccatum. sz arbitrium non semper dirigitur sm illaz nec sēper sequitur eam arbitrium. et ideo ratio non pcedit. Et sic patet ꝙ homo faciendo qd in se est consequitur gratiam a deo.

In festo symonis ⁊ iude est euāgeliū: Hoc est preceptū ⁊c. Jo. xv. Circa qd possunt disputari sequētes questiones. ¶ Prio. vtrū xpo adueniente ⁊ predicāte non tamen faciente visibilia miracula iudei ei credere tenebantur. ¶ Scdo. vtrum argumētū illud xpi sit sufficiēs quo ait. Si opera non fecissem in eis que nemo alius fecit. peccatū nō haberēt.

D primaz qstionem qua querit. vtruz xpo adueniente ⁊ predicāte nō tamen faciente visibilia miracla iudei ei credere tenebantur. Et videtur ꝙ nō. et per cōsequens excusati erant.

¶ Primo sic. quicunq; non facit hoc ad quod tenetur peccat. sed si homines nō crederent christo miracula non faciente non peccauerūt. dicit enim ipse infra in eodem euangelio. Si opera non fecissem que nullus alius fecit peccatum non haberent et loquitur de peccato infidelitatis ſm augustinum. ergo christus si non fecisset miracula homines credere non tenebantur. ¶ Secūdo sic. nullus potest mutare legem nisi lator legis vel eo superior. sed christus predicabat quedam que videbantur pertinere ad veteris legis abolitionem. sicut ꝙ cibi non coinquarent hominem. ⁊ lz sabbato operari. ergo si non probasset se esse legislatorē non erat ei credendum. sed hoc fieri non potuisset nisi per miracula. ergo christo non erat credenduz nisi miracula fecisset. ergo illud non videtur sufficiens argumentum ad probandum iudeos inexcusabiles esse. ꝙ ait. Si non venissem ⁊ locutus eis fuissez. peccatum non haberēt. ¶ Tertio arguitur ex illo. quod inquit apostolus petrus Act. iij. iudeis loquens. Scio ꝙ per ignorantiaz fecistis sicut ⁊ principes vestri. sed ignorantia excusat. ergo ⁊c. ¶ In oppositū est euāgeliū pñs. ¶ Respondeo dicēduz iuxta sanctum thomam in quotlibetto. ij. ⁊ super iohannem. ꝙ christo predicante etiā si nulla visibilia miracula fecisset. iudei audientes eum credere tenebantur. et ideo nō credentes inexcusabiles sunt a peccato infidelitatis. Ista conclusio probatur sic. Magis obligabantur homines ad credendū prime veritati ꝙ ad credendum visibilibus signis. sed licet christus miracula visibilia non fecisset tamen verꝰ deus existens. prima veritas erat. ergo etiaz si nō miracula fecisset adhuc erat ei credendum. Probatur autem et declarat conclusio sic. (quolibeto. ij. arti. vj.) Nullus tenetur ad hoc quod est supra vires suas nisi per eum modū quo fit sibi possibile. credere autez est super potentiam hominis naturalem. vñ ex dono dei puenit. ſm illud apostoli ad epb. ij. Gra saluati estis per fidem. ⁊ hoc non est ex vobis dei enim donum est. Et ad Phil. j. dicit. Vobis datum est non solum vt in ipsum credatis. sed vt pro ipso patiamini. homo igit tenet credere ꝓz hocꝙ iuuat a deo ad credendum. Adiuuatur autē a deo aliquis ad credendum tripliciter. Primo quidem per interiorez vocationē. de qua dr. iob. vj. Omnis qui audit a patre ⁊ didicit per interiorem vocationez venit ad me. Et ad Roma. viij. Quos predestinauit hos ⁊ vocauit. Scdo per doctrinam ⁊ predicationez exteriorem. ſm illud apostoli ad Rom. x. Fides ex auditu est. auditus autem per verbum dei. Tertio per exteriora miracula. Vñ dr. j. ad Cor. xiiij.

q̃ signa data sunt infidelibus. vt
scz per ea ꝓuocētur ad fidem. si
autem xp̃s visibilia miracula nō
fecisset adhuc remanebant alij
modi attrahēdi ad fidem q̃bus
hoies acquiescere tenerētur. te-
nebātur aūt hoies credere acto-
ri legis ⁊ ꝓphetarū. quē se esse
xp̃s per auctoritatē sacre scri-
pture demōstrabat. tenebāt etiā
interiori vocationi nō resistere.
sicut Ysaias de se dicit. Dñs aūt
aperuit mihi aurem. ego aūt nō
contradico nec retrorsum abij.
Ysa. l. Sicut ecōtrario de qui-
busdā dicitur Act. vij. vos semp
spūisctō restitistis. Et ideo opti
me dicit xp̃s. Si ego personali-
ter nō venissem sicut ꝓ ꝓphetas
fuit predictū. ⁊ locutus docens
eos per legem ⁊ ꝓphetas ⁊ ostē
dens me esse messiā in lege pro-
missum. peccatū non haberent.
Nō aūt ipsi cognouerūt xp̃z. ptz
Mat. xxj. Hic est heres venite
occidamus eum. ¶ Ad rōnes in
oppositū. ¶ Ad primā respōdet
negando minorē. Et ad proba-
tionez rñdet q̃ ꝓ illa opera que
xp̃s in eis fecit. ānumerari etiā
debet vocatio interior que quos
dam attraxit. sicut Grego. dicit
in quadā omelia. q̃ xp̃s mariaz
madalenā traxit interius. q̃ etiā
per clementiā suscepit foras. an
numerari etiam debet eius do-
ctrina cum etiam ipse dicat. Si
non venissem ⁊ locutus eis fuis-
sem. peccatū nō haberent. ¶ Ad
secundā respōdetur negādo mi
norem. Dicimus enim q̃ xp̃s po
terat se ostēdere ⁊ ostendit le gis
latorem nō solum faciendo visi-
bilia miracula. sed etiam per
auctoritatem scripture ⁊ per in
teriorem instinctum.

D secundā
questionē qua
queritur. vtrū
argumentum
illō xp̃i sit suf
ficiēs quo ait
Si opera non
fecissem in eis que nemo alius
fecit. peccatū nō haberēt. sic pro
ceditur. Et videt q̃ non. ¶ Pri-
mo sic. hoc ꝓtrariatur superiori
questioni. ergo nō valet. ꝓsequē
tia est bona. antecedēs ꝓbatur.
qz in superiori dictū est. q̃ etiaz
si xp̃s non fecisset miracula ad-
huc peccatum haberent nō reci
pientes eum. Scdo sic. Xp̃s nō
fecit in eis alia que alij non fe-
cerint. nā si suscitauit mortuos
hoc helyas ⁊ helyseus fecerūt.
si xp̃s ambulauit supra mare et
moyses mare diuisit. et iosue qō
maius est fecit. solem stare Jo-
sue. x. ergo non videt argumen-
tū illud xp̃i sufficiens. ¶ Tertio
sic. aliqui fecerunt maiora mira
cula q̃ xp̃s. Dicitur enī Johan.
xiiij. Qui credit in me opera que
ego facio ⁊ ipse faciet. ⁊ maio-
ra horum faciet. ¶ Quarto sic.
miracula nō sufficiūt ad ꝓbandū
gratiā gratum facientē in
aliquo. ergo nec ad ꝓbandū diui

mitatem in aliquo. ergo argumē
tum illud non videtur sufficiēs.
¶ In oppositū est verbum xpi in
euangelio. ¶ Respōdeo dicēdū.
q̄ miracula que xp̄s fecit suffi-
cienter probant xp̄m deum esse.
⁊ per consequēs argumentū xpi
fuit sufficiēs ad probandū. Ptz
ꝛclusio ex illo Io. v. Opera que
dedit mihi pater vt faciā ipsa te
stimonium perhibēt de me. Ptz ⁊
ratione. (que habetur. iij. par. q.
xliij. ar. iiij.) Primo q̄dez ꝓm ip-
sam speciē rerum que trāscēde-
rant omnē potestatē create vir-
tutis. ⁊ ideo nō poterāt fieri nisi
virtute diuina. Scdo ꝓpter mo
dum faciendi. quia ꝓpria virtute
siue potestate faciebat miracula
non autem orando sicut alij. Unde
dr Luce. vj. Virt⁹ de illo exibat
⁊ sanabat omnes. ¶ Ad rationes
in oppositū. ¶ Ad primaz rndet.
negando assumptū. Et ad proba
tionem rndetur sicut dictum est
prius in superiori questione per
opera que christus fecit intelli-
gendum est non solum de visibi-
libus. sz etiam de inuisibilibus.
scz interiori instinctu ⁊ attractu
doctrine. que quidem si in eis nō
fecisset peccatum non haberēt.
¶ Ad secundam respondet. ꝓm
augustinū. q̄ dnis nō loquitur de
quibuscunqz miraculis fact⁹ in
eis. id est. in conspectu eorū. sed
de factis in eis. id est ꝑsonis eo-
rum. nam in curatione infirmo-
rum nullus tantum in eis fecit
q̄tum christus. Quis etiam et in
alijs similiter quia nullus alius
homo factus est deus. et nullus
natus est de virgine nisi christus
Fecit ergo in eis opa que nemo
alius fecit in curatione etiaz in
firmorum. Et hoc in trib⁹. Pri-
mo quidez in magnitudine. quia
mortuum quadriduanum susci-
tauit cecum natum illuminauit.
qd̄ a seculo non est auditū. Scdo
in multitudine. qr omnes quotq̄
male habebant curabat. vt dicit
Mat. xv. qd̄ null⁹ ali⁹ fecit. Ter
tio i mō. qr sicut dixim⁹ alij facie
bāt orādo inuocādo ostēdentes se
nō ꝓpria virtute facere. sed xp̄s fa
ciebat ipērādo q̄si ꝓpa virtute. sic
ergo lz q̄ alij mortuos suscita-
rent et alia miracula facerent q̄
christus fecit. non tn eodem mo
do nec ꝓpria virtute vt christus.
Similiter qd̄ dr de statiōe solis
min⁹ est eo q̄ xp̄s moriens luna
retrocedere fecit. ⁊ totū cursum
firmamenti mutauit. ergo ratio
non ꝓcedit. ¶ Ad tertiam rndet.
negando consequentiam. Et ra-
tio est. qr alij lz quo ad substan-
tiam aliqua maiora facerent. si-
cut q̄ vmbra petri sanabat infir
mos. nō tamen maiora erāt quo
ad modum. imo illi non faciebāt
sine xp̄o. vñ xp̄m inuocando illa
operabantur. ¶ Ad quartam re
spondet. negando ꝓsequentiam
Et ratio est. quia (vt habet quo-
libeto. ij. ar. vj. ad. iiij.) miracula
fiūt virtute diuina ad confirma
tionem veritatis fidei. Unde dr
marci vlti. de apostolis. q̄ predi

cauerunt vbiq; domino cooperā te et sermonem confirmante sequentibus signis. non aūt fiunt miracula semper ad demonstrādum gratiam eius per quam miracula fiunt. et ideo potest cōtingere q̄ aliquis gratiam gratum facientem non habens miracula faciet. sed hoc contingere nō potest q̄ aliquis falsam doctrinaz annuncians vera macula faciet que non nisi virtute diuina fieri possunt. sic enim deus esset falsitatis testis. quod est impossibile cum ergo xp̄s se filium dei diceret equalē deo. hanc eius doctrinam comprobant miracula que faciebat. et ideo ostendebat xp̄s per miracula que faciebat esse deus. Petrus aūt licet eavel maiora miracula faceret. nō pbabatur esse deus. sed per ea etiam pbabatur q̄ christus esset deus. qz petrus non predicabat seip̄m sed iesum christum esse deum.

In festo omnium sanctoꝝ est euāgeliuz. Videns iesus turbas z c. mathei. v. Circa qd̄ possunt disputari sequētes q̄stiones.

¶ Prima. vtrum beatitudo sanctorum consistat in visione dei p essentiam. ¶ Scda. vtrum beati videntes deum per essentiam videant omnia que deus videt.

¶ Tertia. vtrum beati in gloria prius feranť ad pstemplandā xp̄i diuinitatē q̄ eius humanitatez.

D primaz questionē sic pceditur. Et videť q̄ beatitudo sanctorum non consistit in visione dei per essentiā. ¶ Primo sic. beatitudo in bonis corporis consistit. ergo non in visione dei z c. cōsequentia est bona assumptuz pbatur. qz qd̄ a pluribus ōz impossibile est esse falsum totaliter vt cōmētator dicit. j. de anima. z pbs. vij. Etb. q̄ opinio nō perdiť quam populi multi famant. sed maior hominuz multitudo inclinatur ad querēdum corporales delectationes z corporalia bona quasi finem ergo finis humane nature in corporalibus bonis cōsistit. sed finem humane nature dicimus beatitudinem. ergo hominis beatitudo in bonis corporis querenda est. ¶ Secundo sic intellectus non potest ad hoc pertingere q̄ videat deum per essentiam. ergo sanctorum beatitudo non consistit in visione dei per essentiam. consequentia est bona. probatur assumptum. Primo sic. cum intelligibile sit perfectio intellectus oportet esse proportionem inter intelligibile et intellectum et visibile et visum. sed non possumus acci-

pere ꝓportionē aliquā inter intellectum nostrum et diuinā essentiam cum in infinitum distēt ergo intellect⁹ noster non potest pertingere ad essentiam diuinaz videndam. Secundo sic. plus distat sensus ab intellectu nostro q̄ intelligibile creatum a sensu. sz sensibile nullo modo potest pertingere ad creaturam rationalē spiritualez. ergo nec intellectus noster ad videndam diuinam essentiam. ¶ Tertio sic. quando cū q̄ intellect⁹ intelligit aliquid in actu oportet q̄ informet̄ per similitudinē intellectus quod est principium intellectualis operationis in tale obiectum terminate. si ergo intellectus noster deū intelligat. opz q̄ fiat p aliquam similitudinē informantē ipm intellectū. hoc aūt nō potest esse diuina essentia. qz forme ⁊ formati opz esse vnuz. diuina aūt essentia ab intellectu nostro differt ꝯz essentiam et esse. ergo opz q̄ forma qua informat̄ intellect⁹ noster in intelligēdo deū fit aliqua similitudo impressa a deo intellectui nostro. sz similitudo illa cū sit quid creatū non potest ducere in dei visionē nisi sicut effect⁹ in causaz. ergo impossibile est q̄ intellectus videat deū p essentiaz. ¶ Quarto principaliter arguit̄. Beati in patria videbunt deum per mediū. qz per lumen glorie ꝯm illō ps. In lumine videbim⁹ lumen. ergo nō videbūt deuz per essentiaz. ¶ Quinto sic. sancti in patria videbūt deum facie ad faciem. vt dz. ꝯ. Lor. xiij. sz qñ videmus facie ad faciez videm⁹ p similitudinez. ergo deus in patria videbit̄ p similitudinē. ⁊ sic nō p essentiā. ¶ In oppositū est euāgeliū presens. vbi dz. Beati mūdo corde quoniam ipsi videbūt deū. ¶ Scdo. ꝯ. Lor. xv. sup illud. cū tradiderit regnū deo patri. dicit glo. Vbi sez in patria essentiam patris ⁊ filij ⁊ spūssancti vdebūt qd̄ solis mundis cordib⁹ dabit̄ q̄ est summa beatitudo. ergo sācti deū p essentiā videbūt. ¶ Rñdeo dicendū. q̄ ꝯm fidē catholicā firmiter credendū est. q̄ beatitudo sanctor ꝯsistat in visione dei per essentiam. Ista ꝯclusio ꝓbat̄ primo ex illo. iobis. xvij. Hec est vita eterna vt cognoscāt solū deū ⁊c. Scdo sic. sanctorū desiderū non potest omnino frustrari. sed sanctorum desiderium commune est vt videant deum per essentiam. vt ptz Exodi. xxxiij. Ostende mihi gloriā tuā. et in ps. Ostē de faciem tuā ⁊ salui erimus. Et iob. xiiij. Ostende nobis patrem et sufficit nobis. ergo sancti deū per essentiā videbūt. Tertio sic. (vt hr̄ q̄libeto. x. arti. vltimo.) Beatitudo enim est vltima pfectio rationalis creature. nihil aūt est finaliter pfectuz nisi attingat ad suuz principium ꝯm modum suum. Et ideo dico ꝯm modum suum. quia ad principium quod est deus attingit aliquis dupliciter. Vno modo per similitudinē

quod est commune omni creatu re. que scz tantuz hz de perfectio ne ꝓtum cõsequitur de diuina si militudine. Alio modo per ope rationem vt pretermittatur ille modus qui est christo singularis scz in vnitate persone. Dico autẽ per operationem inꝓtum ratio nalis creatura cognoscit ⁊ amat deum. ⁊ qz anima immediate fa cta est a deo. ideo beata esse non poterit nisi ĩmediate videat deũ i. absqz medio. ꝙ sit similitudo reicognite. sicut species visibilis in pupilla vel in speculo. non est tũ absqz medio. qd est lumen con fortans intellectum. quod est lu mẽ glorie. de quo in ps. In lumi ne tuo videbimus lumen. hoc au tem est per essentiam deum vide re. Ũ in hoc ponimus beatitu dinẽ rationalis creature. ꝙ deũ per essentiam videbimus. sicut philosophi q̃ posuerunt animas nr̃as fluere ab intelligentia agẽ te. felicitatem ponebant in cõti nua coniunctione intellectus no stri ad ipsaz. ¶ Ad rõnes in oppo sitũ. ¶ Ad primã rñdet negando assumptũ ⁊ ad pbationem rñdet ꝙ (vt hr̃. tiij. sen. di. xlix. q. j. ar. j. q. j. ad. j.) multozũ opinionẽ non est necessarium esse veraz simpli citer. sz ꝑm partez. multitudo au tem hominuz in bonis corporis ponentium beatitudinem ꝓtum ad hoc veram opinionem habet ꝙ illud quod optimum sibi existi mant. hoc suaz beatitudinem es se putant. ⁊ ꝓtum ad hoc eorum opinio vera est. scz ꝙ optimum hois est beatitudo. non autẽ opz ꝙ sit vera ꝓtũ ad hoc ꝙ ponũt eã in bonis corporis. qz hec opinio procedit ex falsa radice qua scz existimãt se esse principaliter id qd̃ sunt ꝑm corpus. ¶ Ad scdam rñdet. negãdo assumptũ. Et ad pbationẽ dicim⁹. ꝙ (vt hr̃ quolibe to. vbi. s. ad. j.) pportio dr duplí citer. Uno modo pprie ꝑm quod inportat quendaz determinatũ excessum. ⁊ sic pportior requirit inter intellectum ⁊ inter intelli gibile ad hoc ꝙ sit cognitio cum comprehẽsione. qualiter diuina essentia nunqꝫ videbitur ab intel lectu creato. Alio modo accipit communiter p qualibet habitu dine. ⁊ sic infinitum potest habe re proportionem ad finituz sicut eius perfectio. vel aliã hmõi ha bitudinem hz ad ipsum. ⁊ talis p portio sufficit ad hoc ꝙ intelle ctus noster videat essentiaz diui naz attingendo non cõprehendẽ do. ¶ Ad tertiam pbationẽ rñde tur distinguendo de duplici diffe rentia. vna est ꝑm cõuenientiam in natura. ⁊ sic conceditur ꝙ ma gis distat deus ab itellectu crea to ꝓ intelligibile creatũ a sensu. Alia est ꝑm pportionalitatem. ⁊ sic est econuerso quia sensus nõ est pportionatus ad cognoscen dum aliquod immateriale. sz in tellectus est pportionatus ad co gnoscenduz quodcunqz immate riale. et ita ratio non procedit. ¶ Ad quartam probationem re

spondetur negãdo cõsequentiã. ⁊ dicimus. ꝙ in visione qua beati deum per essentiã vident. ipsa essentia diuina est q̃si forma intellect⁹ qua intelligit. nec oportet ꝙ efficiatur vnũ simpliciter cum intellectu. sed solũ ꝙ fiant vnum q̃tus ad actũ intelligẽdi. ¶ Ad quintã principalem rationem respondetur negando consequentiã. Et ratio est. qꝛ lumen glorie nõ est mediũ quo sicut specie intelligibili videatur deus. Pro quo notandũ. ꝙ (vt habet quolibeto. vij. ar. j.) in visiõe corporali ⁊ intellectuali inuenit triplex mediũ. Primũ est medium sub quo videtur. hoc est qõ perficit visum ad videndũ ⁊ in generali nõ determinãs visum ad aliquod speciale obiectum. sicut se habet lumen corporale ad visus corporalẽ. ⁊ intellectus agens ad intellectũ possibilẽ. Secũdũ mediũ quo videtur est forma visibilis qua determinat vtercꝫ visus ad speciale obiectus. sicut p formam lapidis ad cognoscendum lapidẽ. Tertiũ est medium in quo videtur. ⁊ hoc est illud p cuius inspectionẽ ducitur visus in aliã rem. sicut inspiciẽdo speculũ ducit in ea que in speculo repꝛesentãtur. ⁊ videndo imaginem ducit ad imaginatum. ⁊ sic etiam intellect⁹ per cognitionẽ effect⁹ ducitur in causam ⁊ ecõuerso. In visione ergo patrie nõ erit tertium mediũ. vt sez deus per species aliorũ cognoscatur. sicut nunc cognoscitur ratione cuius dicim⁹ nunc videre in speculo. Nec erit ibi secũdũ mediũ. qꝛ ipsa essentia diuina erit qua intellectus noster videbit deum vt ex dictis patz. Sed erit ibi tãtuz primũ mediũ quod eleuabit intellectũ nostrũ ad hoc ꝙ possit cõiungi essentie increate modo predicto. sed ab hoc medio non dicit cognitio mediata. qꝛ nõ cadit inter cognoscentẽ ⁊ rem cognitam. sed est illud qõ dat modum cognoscẽdi. ¶ Ad sextã respõdetur negando ꝓsiam. Et ratio est. qꝛ non est similе. qꝛ creature corporales nõ dicũtur immediate videri nisi quãdo id qõ in eis cõiungibile est visui ei cõiungitur. nõ sunt autem cõiungibiles per essentiã suam ratione materialitatis. Et ideo tunc immediate videnꝫ qñ eorum similitudo intellectui coniungitur. Unde nõ videretur immediate nisi essentia sua cõiungeretur intellectui. ⁊ hec visio immediate dicitur visio faciei.

D secundã questionez sic pceditur. ⁊ videtur ꝙ videntes deum per essentiam videant oꝛa que deus in seipso videt. ¶ Primo sic Gregꝛ. iiij. dialogoꝛ dicit. Illic omnes cõmuni caritate deũ conspiciunt. quid est qõ nesciant vbi

scientes omnia sciunt. loquitur aũt de beatis q̃ videt deũ p essentiã: ergo videtur q̃ q̃ videt deus per essẽtiã oia cognoscet. ¶ Secundo sic. quicũq; videt speculũ videt ea que in speculo resultãt. sed in ꝟbo dei oia sicut in speculo resultant. qz ipsum est ratio ⁊ similitudo omniũ. ergo sancti q̃ vident verbũ per essentiã vident oia creata. ¶ Tertio sic. dicitur puerb. x. Desideriũ suum iustis dabitur. sed sancti desiderãt oia scire. quia oẽs hoies natura scire desiderant. j. metaphisice. nec natura per gloriã auferet. ergo dabitur eis a deo q̃ oia cognoscant. ¶ Quarto sic. Ignorantia est quedam penalitas vite presentis. sed omnis penalitas per gloriã a sanctis auferetur. ergo ⁊ omnis ignorãtia. ⁊ ita omnia cognoscent. ¶ Quinto sic. sicut sensus ita ⁊ intellectus cognoscit omne illud cuius similitudine informatur. sed diuina essentia expressius indicat quãlibet rem q̃ aliqua similitudo alia rei ergo in illa beata visione cũ essentia diuina fiat quasi forma intellectus nostri. videtur q̃ sancti videtes deum omnia videãt. ¶ In oppositum dicit dionysius vj. celestis hierarchie. q̃ angeli superiores inferiores a nescientia purgant. sed angeli inferiores vident diuinam essentiã. ergo angelus videns diuinam essentiam potest aliqua nescire sed anima non perfectius videt deum q̃ angelus. ergo sancti videntes deum non oportet q̃ videant omnia. ¶ Respondeo dicẽdum (iuxta sctm̃ thomã. iiij. sen. distinctiõe quadragesimanona. questiõe scda. arti. v.) q̃ duplex dicitur diuina cognitio. Una vocatur noticia visiõis qua cognoscit omnia que sunt vel fuerunt. ⁊ hec dicitur noticia visionis. qz ad similitudinem visionis corporalis cognoscit ea quasi presentia. Secunda cognitio que dicitur simplex intelligentia est qua cognoscit videndo suam essentiam omnia que potest facere q̃uis nunq̃ fecerit nec facturus sit. alias non perfecte cognosceret potentiam suam. nõ enim potest cognosci potentia nisi sciantur potentie obiecta. ⁊ hoc dicitur cognoscere noticia simplicis intelligentie. Hoc notato sit prima cõclusio. Impossibile est q̃ aliquis intellect⁹ creatus cognoscat omnia videndo diuinam essentiam que deus potest facere. Patet conclusio. quia hoc esset comprehendere diuinam essentiam. quod est impossibile. Patet sic. q̃to aliquod principium perfectius cognoscitur. tanto plura plura sciunt in ipso. sicut in vno demõstrationis principio ille qui est perspicacioris ingenij plures conclusiones videt q̃ alius qui est tardioris. cum ergo q̃titas diuine potentie attendatur fm ea in qua potest si aliquis intellect⁹ videret

in diuina essentia omnia que deꝰ potest facere eadem esset quantitas perfectionis in intelligendo que est quantitas diuine potentie in producendo effectus. ⁊ ita comprehenderet diuinam essentiam. quod est impossibile omni intellectui creato. Secunda cõclusio loquendo de scientia visionis. possibile est ꝙ aliquis intellectus creatus. vt anima xpi cognoscat omnia illa que scit notitia visionis. De alijs aũt sanctis vtrum videant omnia que deus videt scientia visõis est duplex opinio. Quidam dicũt ꝙ sic. sed hoc repugnat sanctoꝝ dictis qui ponunt angelos aliqua ignorare. quos tamẽ ꝓstat ꝑm fidez omnes deum per essentiam videre. Alij dicunt oppositum ꝑm quos sit illa tertia conclusio. Sancti videntes diuinam essentiam nõ vident oia que deus videt. Ista conclusio probatur ꝓmo sic Solus christus habet spiritũ nõ ad mensuram. vt dicitur iob. iij. sz xpo inquantũ habet spũm nõ ad mensuram cõpetit ꝙ oia in verbo cognoscit. Unde ibidem dicitur. ꝙ pater dedit omnia in manu eius. ergo nulli alij sanctorũ competit omnia cognoscere in verbo ꝙ christo. Scdo sic. Quãto aliquod principiũ perfectius cognoscit. tanto plures effectꝰ eius cognoscuntur ꝑ ipsum. sed quidam videntium deuz ꝑ essentiam ꝑfectius alijs cognoscunt deum qui rerum omniũ ꝓncipiũ est. ergo quidam alijs plura cognoscunt. ⁊ sic non oẽs sciũt oia ⁊ inde est ꝙ vnus potest aliuz instruere. et sic scientia angelorum et animarum sanctarũ potest augeri vsqꝫ ad diem iudicij. sed vlterius non ꝓficiet quia tũc erit vltimus status rerum.

¶ Ad ratiões in oppositũ. ¶ Ad primam rñdet negando cõsequẽtiam. et ad dictum Gregorij rñdet sanctꝰ thomas (iiij. sen. vbi s. ad. ij.) ꝙ ex verbo illo gregorij ostenditur ꝙ in illa beata visiõe est sufficientia ad omnia intuẽdũ ex parte diuine essentie ꝑ quam deus omnia videt. et ꝙ nõ omnia videantur est ex defectu intellectus creati qui diuinã essentiam non comꝑhendit. ¶ Ad secundã respõdetur. (vbi. s. ad. vj.) negãdo consequentiã. Et ratio est. qꝛ speculum illud est voluntarium et sicut se ostendet cui vult. ita i se ostendit que vult. nec est simile de speculo materiali. in cuius potestate non est ꝙ videatur vel non videatur. ¶ Ad tertiaz rñdetur negando ꝓsequentiam. Et ratio est. qꝛ desiderium sanctorum quo omnia scire desiderant implebitur ex hoc solũ ꝙ deuz videbunt. sicut desiderium eorũ quo omnia bona habere cupiũt implebit in hoc ꝙ deum habebunt sicut em̃ deus in hoc ꝙ habet perfectam bonitatem sufficit affectui. ⁊ eo habito omia bona quodammodo habebunt. ita eius visio sufficit intellectui. Job. xiiij.

Domine ostende nobis patrem et sufficit nobis. ¶ Ad quartam rñdetur negando ꝓsequentiam. Et ratio est. qꝛ ignorantia dupliciter accipitur. Uno modo proprie accepta in ꝓuatione sonat. et sic est pena. sic eñ ignorantia est nescientia aliquoꝝ que scire debent. vel que necesse est scire. et hoc modo ignorantia nõ ponitur in sanctis. qꝛ nullius horum scientia sanctis deerit in patria Alio modo ignorantia accipiꝯ communiter ꝑ omñi nescientia. et sic angeli et sancti in patria q̃dam ignorant. Unde Dionysius dicit. ꝙ angeli a nescientia purgãtur. Sic autez ignorantia nõ est penalitas. sed defectꝰ quidã. Nec est necesse ꝙ oꝯs talis defectus ad gloriaz auferaꝯ. sic etiã posset dici ꝙ defectus est in vno quia non peruenit ad gloriaz alterius. ¶ Ad quintam rñdeꝯ. negando ꝓsequentiam. Et ratio est qꝛ q̃uis diuina essentia sit ratio omnium cognoscibilium. nõ tñ ꝓiungiꝯ cuilibet itellectui creato ꝑm ꝙ est ratio omniuz. ⁊ ideo ratio non sequitur.

D tertiaz questionez sic ꝓcediꝯ. Et videtur ꝙ beati prius feranturad cõtemplandum xp̃i humanitatem q̃ ad ꝓtemplandũ christi diuinitatẽ. ¶ Primo sic. Ad extremũ non peruenitur nisi per medium. sed mediuz inter deum ⁊ homines est xp̃i humanitas. j. Thi. ij. Mediator dei ⁊ hominuz xp̃s iesus. ergo sancti nõ peruenient ad contemplandam christi diuinitatem nisi prius contemplando humanitatem eius. ¶ In oppositum est euangelium presens. vbi dꝛ. Gaudete ⁊ exultate quoniaz merces vestra multa est in celo Et sic constituti debent in potissimo ⁊ altissimo statu. et quo sic arguiꝯ. Altissimo eñ statui altissimus actus p̃nciparliter ⁊ primo cõpetit. sed beati sunt in altissimo statu. cum ergo actus intellectus qui est potẽtia altissima cuiꝰ est ferri in deũ sit actus altissimus. videꝯ ꝙ hic actus primo beatis competat vt deum contemplentur. ¶ Respõdeo dicendum (iuxta sanctum thomam quolibeto. viij. ar. vltimo.) ꝙ sancti in gloria prius feruntur ad ꝓtemplandã xp̃i diuinitatem. q̃ eius humanitatem. Ista ꝓclusio ꝑbaꝯ ꝑmo sic. Hoc ad imperfectionẽ vie pertinet ꝙ oportet nos ab inferioribus ad superiora ꝓtemplanda ascendere. sed in beatis erit ꝑfectio contraria perfectioni vie. ergo ipsi econuerso per ꝑus altiora ꝓtemplantur. ergo beati existẽs supra in patria primo xp̃i diuinitatez contemplaꝯ q̃ eius humanitatez. ¶ Secõo sic. vnusquisq̃z priꝰ cõsiderat regulam operis q̃ ꝑm regulam operetur beati aut deo

sunt cõiuncti vt ipse sit eis ratio cuiuslibet cognitionis et operis aliter enim actus beatitudinis p alias cognitiones ⁊ operatiões impediretur. ⁊ ideo id qd primo beati attẽdunt est ipse deus ⁊ ipsum habent medium cuiuslibet cognitionis et regulam cuiuslibet operationis. et sic per prius contemplãtur xpi diuinitatem. q̃ eius humanitatem. In vtraq; tñ contemplatione delectatione inueniunt. Unde dicitur. iob. x. Ingredientur scz beati ad contemplandum diuinitatez. et egrediẽtur ad contemplandum eius humanitatem ⁊ vtrobiq; pascua inuenient. id est. delectatione. vt exponitur in libro de spiritu ⁊ anima. ¶ Ad rationem in oppositũ respondetur. q̃ ratio illa procedit quantũ ad statum vie. in qua nõdum sumus deo pfecte coniuncti. sed oportet nos p xpm ad deum ascendere. sed cũ iam deo in beatitudine coniuncti erimus. tũc principiendemus xpi diuinitatem q̃ humanitatem.

In die omnium mortuorum. est euangelium. Dixit ibs turbis ⁊c. Joh. v. Circa qd possunt disputari sequẽtes qstiones.

¶ Prima. vtrũ iudiciaria potestas qua iudicandi sunt mortui in futuro iudicio conueniat xpo fm qd homo. ¶ Secunda. vtrum suffragia fidelium viuorum prosint defunctis. ¶ Tertia. vtrum suffragia facta p malos siue p pctores prosint. ¶ Quarta. vtrum vox xpi quam audient mortui erit causa resurrectiõis omnium eorum.

D primam questionẽ sic. procedit. Et videtur q̃ iudiciaria potestas qua iudicãdi sũt mortui i futuro generali iudicio nõ conueniet christo fm qd homo. ¶ Primo sic. Dicit augustinus li. de vera religione. q̃ iudiciuz attribuitur filio inquãtum est ipse lex prime veritatis. sed hoc pertinet ad xpm fm qd est deus. ergo iudiciaria potestas non cõuenit christo fm qd homo. ¶ Secũdo sic. Iudiciuz auctoritatez requirit. sz auctoritas super viuos et mortuos est in xpo fm qd deus. sic enim est deus ⁊ creator omniũ. ergo potestas ⁊c. ¶ Tertio sic. Ad iudiciariam potestatem pertinet premiare bene agentes sicut punire malos. sed premium bonorum est beatitudo eterna. quae non datur nisi a deo. dicit enim augustinus super iohannem. q̃ participatione dei fit anima beata. ergo videtur q̃ iudiciaria pote-

stas non.ergo ꝛc. ¶ Quarto. Ad iudiciariam potestatem christi pertinet iudicare occulta cordis. sm illud.j.ad Cor.iiij. Nolite añ tempꝰ iudicare quousq; veniat dominus qui illuminabit abscõdita tenebrarum.ꝛ manifestabit consilia cordium. sed hoc pertinet ad solam virtutem diuinam. vt patet.ergo ꝛc. ¶ In oppositum est euangelium pſens.vbi dicit. Potestatem dedit ei iudicium facere.qꝛ filiꝰ hominis est. ¶ Respondeo dicendum. q̃ iudiciaria potestas conuenit xpo. et sm qõ deus.ꝛ sm quod homo. Ista conclusio declaratur sic.(iij.p.q.lix. ar.ij.circa medium.) Quamuis apud deum maneat pmaria auctoritas iudicandi. hominibus tamen cõmittitur a deo iudiciaria potestas respectu eorꝫ q̃ eorũ iurisdictioni subijciũtur. vt dicitur Deutero.j. Quod iustũ est iudicate. Et postea subdit quia dei est iudicium cuius sez auctoritate vos iudicatis. Cũ autẽ xps in humana natura sit caput totius ecclesie.ꝛ q̃ sub eius pedibꝰ deꝰ omnia subiecit, sequit q̃ ad eum pertinet etiam sm humanã naturam habere iudiciariam potestatem. ¶ Et hoc quidẽ ꝓpter tria. Primo propter ꝓuenientiam et affinitatem ipsius ad homines sicut enim deus per causas medias tanq̃ propinquiores effectibus operatur. ita iudicat per hominem christum homines vt sit suauius iudiciũ hominibus. Unde apostolꝰ dicit ad heb. iiij. Non habemus pontificem. qui non possit compati infirmitatibus nostris ꝛc. Secundo qꝛ in finali iudicio. vt augustinus dicit.erit resurrectio corporꝫ mortuorum que suscitat deus per filium hominis.sicut per eundem christum suscitat animas inquãtum est filius dei. Tertio qꝛ vt Augustinus dicit in libro de verbis domini.rectum erit vt indicandi vident iudicem. Iudicandi enim erunt boni ꝛ mali.restat vt in iudicio forma serui bonis et malis ostendatur. forma autem dei solum bonis seruetur. ¶ Ad ratiões in oppositũ. ¶ Ad primam respondetur. negando consequentiam. Et ratio est. qꝛ (vt hẽ vbi.s.ad pmũ.) lz iudiciũ pertineat ad veritatẽ sicut ad regulaz iudicij.pertinet tñ etiã ad hominẽ qui est imbutꝰ veritate sm q̃ est vnuz quodammodo cũ ipsa veritate quasi q̃dã lex ꝛ q̃dã iustitia animata.anima autem christi per ceteris creaturis magis fuit vnita veritati et magis ea repleta.sm illud. Johannis.primo. Vidimus eum plenum gratia et veritate. ergo ad animam christi maxime pertinet omnia iudicare. ¶ Ad secundam respõdetur.negando consequentiam. Et ratio est.quia sicut in xpo sm diuinam naturam est auctoritas domini respectu vniuersalis creature ex iure creationis. ita in ipso sm humanam naturam,

est auctoritas domini quā promeruit per passionez. ⁊ est quasi auctoritas secūdaria ⁊ acqsita. sed ꝑma est naturalis ⁊ eterna. ¶ Ad tertiā respōdetur negādo consequentiā. Et ratio est. quia ly solius dei fit ꝓticipatione animas beatas facere. nihilominꝰ adducere hoīes ad beatitudinē incp̄tum est caput ⁊ auctor salutis, eorum est xpi ꝑm illud ad hebreos. ij. Qui multos filios in gloriam adduxerat. auctorē salutis eorum per passionē cōsummari. ¶ Ad quartam respōdetur negando minorē. Dicimus enim ꝙ cognoscere occulta cordium et dijudicare per se pertinet ad solum deum. sed ex influentia diuinitatis ad animam xpi conuenit etiam ei cognoscere ⁊ dijudicare occulta cordium. Et ideo dr ad Ro. ij. In die cum iudicabit deus occulta hominū per iesum xpm. Et ita compilando omnes rationes. iudiciaria potestas cōuenit christo.

D secundā questionem sic pcedit. Et videtur ꝙ suffragia viuorꝝ non prosint defunctis ¶ Primo sic. suffragia per vnū facta non possunt alij prodesse. ergo ⁊c. assumptū probatur sic. dr Bal. vj. Que seminauerit homo hec et metet. ⁊ si vnus ex suffragijs alterius fructū cōsequeret metet ab alijs seminata. ¶ Scdo sic. ad iusticiā dei ptinet vt vnicuiq; tribuatur pro meritis. Vñ psal. Tu reddis vnicuiq; ꝑm opera sua. sed iusticia dei deficere est impossibile. ergo impossibile est ꝙ vnus ex operib⁹ alteri⁹ iuuetur. ¶ Tertio sic. dicit in euāgelio presenti. Qui bona egerūt ibunt in resurrectionē vite. qui vero mala ī resurrectionē iudicij. id est ꝓdemnationis. ¶ Quarto sic. proficere ex opere aliquo est in via existentis. sed hoīes post mortem non sunt viatores. ergo mortui nō possunt viuorū suffragijs adiuuari. ¶ Quinto. nullus iuuatur ex opere alteri⁹ nisi fit aliqua vite cōmunicatio inter eos. sed nulla est cōicatio mortuorū ad viuos ꝑm pbm. j. Ethi. ergo suffragia viuorꝝ non psunt defunctis. ¶ In oppositū est qd habet. ij. machab. xij. Sancta ⁊ salubris est cogitatio pro defunctis exorare. ¶ Respōdeo dicendum sub duabus cōclusionibus ¶ Prima est. suffragia per vnus facta ꝓdesse possunt alijs. Ista conclusio (vt habetur. iiij. sentē. distin. xlv. q. ij. arti. ꝑmo. argum. in contrariū.) ꝓtz primo ex illo. psal. Participem me fac deus omniū timentiū te. Ratione sic. Oēs fideles caritate vniti sunt vnius corporis mēbra. sed vni membrorꝝ iuuat ꝑ alterū. ergo vnus hō ex alterius meritis pōt iuuari. ¶ Scda conclusio. mor-

tui possunt iuuari ex operib⁹ viuorũ. Ista ꝛclusio ptz ex ꝛsuetudine laudabili ecclesie que orat ꝓ defunctis. si ergo ecclesia non decipit.ergo suffragia viuoꝝ valent defunctis. Itez dicit augu. libro de cura agẽda ꝓ mortuis. Officia ⁊ sacrificia que offerun tur ꝓ non valde malis sunt propiciationes. Ratione sic. Sicut se habent orationes sanctorũ ad viuos.sic viuoꝝ ad mortuos.sed sancti mortui impetrant nobis bona et nos adiuuãt.ergo ⁊ viui possunt bonis operibus suis iuuare mortuos. Confirmat.caritas que est vinculũ vniens membra ecclesie non solum ad viuos se extendit.sz etiã ad mortuos q̃ in caritate decedunt (vt hr̃.iij. sen.q.ij.) Caritas em̃ vita corporis non finitur.j. Cor.xiij. Caritas nũq̃ excidit. Similiter mortui in memorijs hoim viuentiuz viuunt ⁊ ideo intentio viuentiũ ad eos dirigi potest. Et sic suffragia viuorum dupliciter mortuis prosunt sicut ⁊ viuis.⁊ ꝓpter caritatis vnionẽ. ⁊ ꝓpter intentionem ad eos directaz. Nec tñ eis sic valere credẽda sunt viuorum suffragia vt status eorum mutetur de miseria ad felicitatez.vel econuerso.sed valent ad diminutionem pene vel aliquid hmõi. quod statum mortui non trasmutat. ¶ Ad rationes in oppositz. ¶ Ad primã respondetur. negando consequentiã. Et ratio est.qz (vt habet vbi.q.j.ad.j.) messio est perceptio vite eterne.sicut habetur iobis.iiij. Qui mettet fructum congregat in vitam eternã fructus autẽ vite eterne non datur alicui nisi ꝓ operibus ꝓprijs qz si aliquis alteri impetret vt ad vitaz perueniat.nunq̃ tñ hoc fit nisi mediantibus operibus ꝓ prijs . dum scilicet precibus alicuius gratia alicui datur ꝓ quã meretur vitam eternã. ¶ Ad secundam respondetur.negãdo cõsequentiaz. Et ratio est.qz opus quod ꝓ aliquo fit efficitur eius ꝓ quo fit. et similiter opus eius qui mecum est vnum est quodam modo ⁊ meum. Unde non est cõtra diuinã iusticiam. si vnus fructum percipiat de operibus factis ab eo qui est secum in caritate.vel ab operib⁹ pro se factis hoc etiam fm humanaz iusticiã conuenit vt satisfactio ꝓ alio accipiatur. ¶ Ad tertiaz respondetur.q̃ presens euangeliuz in nullo contradicit suffragijs.bene tñ innuit q̃ suffragia non valẽt ad mutationem status sicut dictum est. ¶ Ad quartam respondetur. negando cõsequẽtiam . Et ratio est.qz (vt hr̃.s̃.q.ij.ad.ij.) q̃uis anime separate non sunt simpliciter in statu vie.sed q̃tuz ad aliquid adhuc sunt in via . inq̃tum scz eorum progressus adhuc retardatur ab vltima retributione et ideo simpliciter eorum via est circumsepta vt non possint vlterius per aliqua opera transmutari fm statum felicitatis ⁊ mise

rie. sz ꝓtuz ad hoc nõ est circũsepta quin ꝓtũ ad hoc ꝙ detinent ab vltima retributiõe possint ab alijs iuuari. qz fm hoc adhuc sũt in via. ¶ Ad quintã rñdet. negãdo ꝓsequentiã. Et ratio est. qz ꝓnis cõmunicatio ciuiliũ operuz de qua philosophus loquit non possit esse mortuoꝝ ad viuos. qz mortui extra vitã ciuilẽ sunt. potest tñ eoꝝ esse cõmunicatio quãtum ad opera spiritualis vite q̃ est per caritatẽ ad deuz cui mortuorum spiritus viuunt.

D tertiam questionez sic proceditur. Et videtur ꝙ suffragia p peccatores siue per malos facta ñ prosunt illis pro quibus fiunt. ¶ Primo sic. Job. ix. Scimus qz pctõres deꝰ nõ exaudit. si orationes eorũ ꝓdessent illis p quibus orant exaudirent a deo. ergo suffragia eorũ ꝛc. ¶ Scõdo sic. dicit Grego. Cũ is qui displicet ad intercedendũ mittit irati animus ad deteriora ꝓuocatur. sz quilibet peccator deo displicet. ergo p peccatorũ suffragia deꝰ ad misericordiam nõ flectitur. ꝛ ita talium suffragia nõ ꝓsunt. ¶ Tertio. nulluz opꝰ est satisfactoriuz nisi qõ fit ex radice caritatis. sz illud non fit sic. qz fit a malo. ergo non satisfacit. ¶ Quarto sic. iste pctõr non est membrũ ecclie ergo nullã hz connexionẽ cũ illo qui mortuus est. ergo opus eius est omnino alienũ ab ipso defuncto. ergo nihil ei ꝓdest. ¶ In oppositũ arguitur sic. nullus potest scire ꝓ certo vtrũ sit in statu gratie vel culpe. si ergo illa tantum suffragia ꝓsunt que fiũt per eos qui sunt in gratia. nõ posset homo scire per quos suffragia conqreret suis defunctis. ꝛ ita multi a suffragijs faciendis retraherent. ¶ Scõdo sic. dicit augu. fm hoc iuuatur aliquis mortuꝰ suffragijs ꝙ dum viueret meruit vt iuuaretur post mortẽ. ergo valor suffragiorum mensuratur fm cõditionem eius pro quo fiunt. nõ ergo differt vtruz per malos vel bonos fiant. ¶ Rñdeo dicenduz ꝙ suffragia facta p malos. si sint facta per opera sacramẽtalia. vt est celebratio misse. aut sint facta in persone ecclesie. aut ex ordinatione mortui decedentis in caritate. ꝓsunt illis pro quibus fiunt. Pro qua conclusione notãdum. ꝙ (vt habet. iiij. sen. di. xlv. ar. j. q. iij.) in suffragijs que fiũt per malos duo possunt ꝓsiderari Primo ipsum opus operatũ. sicut sacrificium altaris. ꝛ qz nostra sacramenta ex seipsis efficaciam habent. absqz opere operantis que equaliter explentur per quoscunqz fiant. ꝓtuz ad hoc suffragia per malos facta defũctis prosunt. Alio modo possunt considerari ꝓtum ad opus operans. ꝛ sic distinguendum est. qz opera

tio peccatoris suffragia facientis. potest vno modo considerari vt est eius. & sic nullo modo meritoria esse pōt. nec sibi nec alijs. Alio modo inq̃tum est alterius quod dupliciter conuenit. Vno modo inq̃tum peccator suffragia faciens gerit personaz eccle sie totius. sicut sacerdos dum dicit in ecclesia exequias mortuorum. et quia ille intelligitur facere cuius nomine vel vice fit. vt patet per dionysium. xiij. celestis hierarchie. Inde est q̃ suffragia talis sacerdotis q̃uis sit peccator. defunctis prosunt. Alio modo quando agit vt instrumentuz alterius. opus enim instrumenti est magis principalis agentis. Unde q̃uis ille qui agit vt instrumētum alterius non sit in statu merendi. actio tamen eius potest esse meritoria ratione principalis agētis. sicut si seruus in peccato existens qōcunq̃z op' misericordie facit ex precepto dñi sui caritatez habentis. Ñ si aliquis in caritate decedens precipiat sibi suffragia fieri. vel alius precipiat caritatem habens illa suffragia valent defuncto q̃uis illa per quos fiant in peccato existant. magis tamen valerent si in caritate essent. quia. tūc ex duabus partibus opera illa meritoria essent. ¶ Ad ratiōes in oppositum. ¶ Ad primam respondet negando consequentiam. Et ratio est multiplex. Primo. qz oratio p peccatores facta quandoq̃z non est peccatoris. sed alterius & ideo fm hoc digna est vt a deo exaudiatur. Tum secundo. quia quandoq̃z deus peccatores audit scz quando peccatores aliqd deo acceptum petunt. non enim solis iustis. sz etiaz peccatorib' de' bona sua ꝓuidet. vt ꝑz matt. v. non aūt ex meritis eorꝫ. sed ex sua clementia. Et ideo iob. ix super illud. Peccatores nō audit. dicit glo. q̃ loquitur vt inunctus id est. nō plene illuminatus. siue non adhuc plene videns. ¶ Ad secundam respondetur. negādo cōsequentiam. Et ratio est. qz q̃uis ex parte eius cui displicet oratio peccatoris nō est accepta. tamē ratione alterius cuius vice vel imperio agit potest deo esse accepta. ¶ Ad tertiam rñdet. negādo ꝓsequentiaz. qz opus illud ex parte eius cuius vice vel imperio fit ex radice caritatis ꝓcedit. ¶ Ad quartam respōdetur eodē modo. q̃ ille cuius vice aut mandato fiunt suffragia est mēbruz ecclesie ex caritate vnitum eis ꝑ quibus suffragia fiūt. & hoc sufficit. licet minister sit a corpore ecclesie caritate separatus.

D quartaz q̃stionē sic ꝓcedit. & vt q̃ vox filij dei nō sit causa resurrectionis mortuorū. ¶ Primo sic. Resurrectio fiet subito.

cum dicat Damas. q̃ diuina virtute fiet que est infiniti. sed vox illa mensurat tẽpore nec est potẽtie infinite. ergo resurrectiõis causa esse nõ potest. ¶ Scdo sic. vox illa quã dicũt audituri mortui aut audiẽt anteq̃ resurgent. aut post. si ante. ergo anteq̃ viuent audient. si aũt post. vox illa non fuit causa resurrectionis. ¶ Tertio sic. qñ dat potẽtia siue virtus alicui q̃uis miraculose datur. opus tñ egrediẽs ab illa erit naturale. sicut ptz in ceco illuminato. si ergo dicat q̃ voci illi fit data aliqua virtus. sequtur q̃ resurrectio erit naturalis. qd̃ falsuz est. ¶ In oppositũ est euãgeliũ p̃sens. vbi dicit. Mortui audient vocẽ filij dei. ¶ Rideo dicendũ. q̃ vox ministerialiter erit causa resurrectionis corporuz mortuorũ. Ũñ apl's. j. Thes. iiij. q̃ dñs in tuba dei descendet de celo. ⁊ mortui qui in xpo sunt resurgẽt. Rõne potest sic ꝓbari. Illud est causa excitatiõis i dormiente quo audito excitat. sed mortui in monumẽtis excitabũtur auditu vocis filij dei. vt ptz in euangelio. ergo vox illa erit causa resurrectiõis. Pro cuius ꝛclusionis pleniori intelligẽtia notandũ iuxta sanctũ tho. (iiij. sen. di. xliij. ar. ij. q. ij.) q̃ oportet causaz effectui aliquo modo cõiungi. qz mouens ⁊ motũ faciẽs est factũ simul sunt. vt ꝓbat. vij. phisicorũ. xps autez resurgẽs est causa vniuoca nre resurrectionis. Unde oportet q̃ in resurrectione corporũ cõi aliquo signo corporali dato xps resurgẽs operetur. Qd̃ quidẽ signũ vt quidez dicunt ad litterã est vox xpi resurrectionẽ imperãtis. sicut imperauit mari ⁊ cessauit tẽpestas Mat. viij. Quidam aũt dicũt q̃ hoc signũ nihil aliud est q̃ ipsa presentia euidẽs filij dei in mũdo. Sed nobis melior videtur prior sententia ⁊ littere magis cõformis. ⁊ hec vox quecũq̃z fit qñq̃z dicit clamor quasi preconis ad iudiciũ citantis. qñq̃z aũt dicit sonus tube. vel ꝓpter euidentiã vel ꝓpter cõueniẽtiã ad vsus tube. que erant in veteri testamento. tuba eñ ꝓgregabãtur ad ꝓfiliũ. cõmonebant ad belluz ⁊ vocabant ad festũ. resurgẽtes aũt ꝓgregabũt ad ꝓfiliũ iudicij. ad preliũ quo orbis terrarũ pugnabit ꝓtra insensatos. vt dicit Sap. v. ⁊ ad festũ eterne solẽnitatis. ¶ Ad rõnes in oppositum. ¶ Ad primã rñdetur negãdo cõsequentiã. Et ratio est. qz lz sonꝰ mensuret tẽpore. nihilominꝰ sicut dicit de formis sacramẽtorũ in vltimo instãti platiõis. effectu suũ habet. ⁊ sic resurrectio fiet subito. q̃tum ad id qd̃ in ea fiet virtute diuina lz quo ad id quod fiet misterio angelorũ nõ fiet in instanti. si instans dicat indiuisibile tẽporis ⁊ tñ in instãti pronunciat iperceptibile tẽpus. ¶ Ad scdaz rñdetur. Uno modo q̃ ibi audire dicit. i. obedire. quia au-

diēt.i.obediēt voci filij dei. vox
eēm expssiua est iteriozis pcept⁹.
tota aūt natura ad nutuz obedit
volūtati diuiez pceptōi.sicut au
diuit Lazar⁹ qñ dictū est ei. Ve
ni fozas.et reuixit. vt ōz iob. xj.
Alio mō rñdet iuxta sanctū tho
mā(iij).sen.vbi.s.ad.ij.)qz sicut
fozme sacramētozhsit⁹tutē san
ctificādi.nō ex hoc q audiūt. sz
ex hoc q pferunt.ita illa vox ḋc
quid sit habebit efficaciā instru
mentalē ad resuscitādū. nō ex ꝗ
q sentit sed ex hoc q pfert, sic
etiā vox ex ipsa impulsione aerz
excitat dozmiētē soluēdo orga
nū sētiēdi nō ex hoc q cognosca
tur.qz indiciū de voce pueniēs
ad aures sequit excitationēz nō
est causa ei⁹.et ita vt dicit dñs bo
nauētura in.iiij. Vox illa audie
tur simt tpe qñ mozrtui resurgūt.
pri⁹tū natura resurgūt.q audiāt
ratione iaz dicta. ¶ Ad tertiam
rñdet negādo pñaz.Et ratio est
qz virt⁹ illa data voci non est ei⁹
pfectū in natura. sz ē talis.q̄lis
est informis sacfoz.Assumptuz
aūt esset verū qñ potētia sive ⁹t⁹
que datur ex ens completū in na
tura sicut est potentia data ceco
illuminato.

N festo sā
cti martini ē
euangelium.
Sint lūbi ve
stri ꝛc.Luce.
xij.de quo di
sputat sicut ī
festo beati nicolai. Nūc querit.

Trum il
lud sit verum
aut pueniens
dictum q ex
pectantes do
minū reuersu
rū xps faciet
eos discūbere ꝛtransiens mini
strabit illis. Et videt q nō ¶ Pri
mo sic.Discubitus est acommo
data corporis dispositio in iacē
do vel sedendo.sed talis corpa
lis discubit⁹ non cōuenit aiabus
sanctoz q̄ sunt spiritus in corpo
rei.ergo nō videtur cōueniens.
¶ Scdo sic.Christus est imobi
lis semp stabilis dans cūcta mo
ueri.vt dicit boetius. Et in ps.
Tu aūt idem ipse es. ergo nō vi
detur pueniente dictum q tran
siens ꝛc. ¶ Tertio sic. Si mini
strabit.querit aut idē omib⁹ aut
varia diuersis.nō videt idez.qz
vt videt tunc omēs equaliter es
sent beati.qd est falsum.Luz eēm
premiuz rñdeat merito. ꝛ multi
sint excellentiozis meriti q̄ alij.
necessario non erunt oēs equali
ter beati.si varia.ergo sequit q
non erit vna beatitudo oīz. ¶ In
oppositum est euangeliuz. ¶ Re
spondeo dicendū. q hoc verissi
mum est bene intellectū. dñs eēm
spiritualia loquit sub similitudi
ne rerum corporaliuz vt nos in
teligere valeam⁹. ¶ Ad rationes
in oppositum. ¶ Ad primam re
spondet.q ꝗ illū discubitum in

tellignt sedes ⁊ mansiones parate sctis i illo beatitudinis prãdio, de quibus dr. Jo. xiiij. In domo patris mei multe mãsiones sunt. qd Augu. exponit de varijs dignitatibus ꝓmiorꝫ. ¶ Ad secũdam rñdetur iuxta Albertũ magnum sup Lucã. xij. q ꝛp̃s transibit triplici trãsitu in gloria ministrando. scz transitu corporali secundo mẽtali tertio simul corporali ⁊ mentali. Corporali quidem transibit i seipso qñ post iudicium de aere in quo occurrent ei beati in celum cum eis mouebitur. j. Thessal. iiij. Simul rapiemur cum illis obuiam christo in aera. Mentali aũt transitu non trãsibit in se sz in sanctis quãdo nouis illuminationibus reficiet sanctos Ecc̃. xxiiij. Trãsite ad me omnes q̃ cõcupiscitis me. Simul aũt corporali ⁊ mentali transibit etiã in sanctis quãdo sensibus corporis exhibebit gloriam corporis. ⁊ mentib' exhibebit gloriam diuinitatis. Job. x. Per me si quis itroierit saluabitur. ⁊ ingredietur et egredietur et pascua inueniet Exponit augustinus. Foris egrediẽs pascetur in saluatoris humanitate. et intus ingrediẽs pascet in creatoris diuinitate. ⁊ sicvtrobiq; pascua inueniet. ¶ Et sic respondet ad tertiam q idem ministrabit omnibus. omniũ eñ beatitudo vna sicut vnus denarius. licet non equaliter omnes illam participent.

In festo sãcte katherine est euangeliũ. Simile ẽ regnum celorꝫ. matthei. xiij. Circa qd potest disputari sequẽs questio.

Cum beata katherina emit agrum in quo erat thesaurus absconditus. Et videt q' non. ¶ Primo sic. Quia ager ille in q̃ ascõditi sunt omnes thesauri sapiẽtie ⁊ scientie dei est xp̃s Col. ij. sed xp̃s nõ est emibilis. ergo ꝛc. ¶ Scdo sic. xp̃i pcio katherina et omnes fideles sumus empti. ꝟm illud. j. Corꝫ. vj. Empti eñ estis pcio magno glo. xp̃i sanguine. ergo nõ videt ꝓuenienter dictum q xp̃s emptus fit a quocũq; nostrum. ¶ In oppositꝫ videtur euangelium. qd in huiusmodi sctẽ festiuitate legitur. q beata katherina fuerit illa q̃ agrꝫ emit in quo thesaurus esset absconditus vt haberet illũ. ¶ Respondeo dicendum. q emptio in presenti dr metaphorice. qr vbi est aliqua commutatio ibi videtur aliqua emptio. Cum aũt sancti ꝓtemnũt oia terrena p xp̃o. ⁊ propriam vitam exponit ꝓpter ipsum dicuntur emere christum iuxta illud apostoli ad Phil. iij.

Omnia scz mūdana detrimentū feci. ⁊ arbitror vt stercora vt xp̄z lucrifaciam. et vt inueniar in illo. ⁊ ambro. determinās illd̄ Ysa. lv. Omnes sciētes venite ad aq̄s et qui nō habetis argentum ite emite ⁊c. Dicit. sic. Nec em̄ p̄ciū quesiuit a nobis q̄ sanguinis sui precium soluit. qz non auro nec argento sz p̄cio nos redemit sanguine. ergo idem p̄cium debes quo empt⁹ es. eme xp̄m tibi. non eo qd̄ pauci habēt sed eo qd̄ oēs habent p naturaz. suū est qd̄ a te xp̄s reposcit. ipse oibus vitā dedit. ipse p omnibus mortē suaz obtulit. solue p auctore qd̄ solutum est lege. nō mediocris ꝓtractus est. hec ambrosius Cum ergo beata katherina ꝓtempta oī dignitate vitam suā p xp̄o ꝓstantissime dederit recte emisse agrū i. christū in quo thesaur⁹ abscon ditus est d̄r. ex quo agro sumpsit thesaurum diuine sapientie qua maxime vsa est in defensione fidei in ꝓfutatione idolatrie. in disputatione ꝓtra rethores. quib⁹ vnum solum deest verū esse ꝓbarit et deos falsos omnes esse cōuicit Inde sumpsit thesaur⁹ sciētie naturalis. qua maxime vsa ē in disputatione cōtra impatorē. vt patet in legenda. Tertio sumpsit inde noticiam scientie metaphisice. et hoc in contemptu terrenor⁹. hec em̄ scientia speculat formas sine materia hāc habuit quando animum suum a materialium rerum amore subtraxit qua vsa est qſi oratores ⁊ reginā et milites ad ꝓtemptum mundi et despectum sui ⁊ desideriū regni celestis animauit. et in martyrio ꝓfortauit. ¶ Ad rationes in oppositum. ¶ Ad primā rūdetur negando assumptum. quoniam modo predicto xp̄s emibilis est. ¶ Ad scd̄am respōdetur negādo consequentiam. Et ratio est. qz non est idem emptionis quo xp̄s dicitur suo sanguine nos emisse et quia fide et deuotione nos eū amplectemur. vñ ābro. Nemo reatur qui argentum non habet non querit christus argentū. sed fidem que argento p̄ciosior est.

¶ Finiunt questiones euāgeliorum tā de tempore q̄ de sanctis domini Johannis de turre cremata Cardinalis feliciter. Impresse lugd̄. per iohānem de vingle. Anno nostre salutis. M. cccc. nono. die ꝯo. xviij. mensis Januarij.

Laus deo.

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

[illegible] qui ibra
le [illegible] audit [illegible] civitatem.
Ecce quoq; ferri secum germani et
uxis anima. Qui [illegible] de ut iudi
cis [illegible] [illegible] [illegible]
sine [illegible] [illegible] ad [illegible] [illegible]
accepit fructu iudicat. [illegible]
patri qui precaus tui [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
nostris [illegible]. Petit diem ca
[illegible] ut [illegible] ad [illegible]
[illegible]. [illegible] pro
phetis adescent sanctis qui tam
fuerit prophetia quam [illegible] de [illegible]
gratia. [illegible] [illegible].
Ait [illegible] dixit [illegible] petri
ad [illegible]. Ecce nos reliquimus om
nia [illegible] sum [illegible]. Ad [illegible] erit
novis. [illegible]
[illegible] ad [illegible] petrus [illegible] divis
difficile intrat in regnum celo
[illegible] [illegible] cum suis discipulis ad [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible] [illegible]
[illegible] [illegible] [illegible]

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Th
6021

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN